SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wuchowanju 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiža. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerjo, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domju w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 27 — Budyšin — Sobotu, 1. februara 1930 — Bautzen — Ročnik 39

Sakska jako hospodarscy wohroženy kraj.

W prěnim poćežedźenju zhromadneho pschedsydstwa nowscheho léta pschedsyda swjazka sakskich industrialnych, direktor Wittke w pschemyslenym planje politiju nadpadowachu. We hakach smutkowneho města maja elementy swoje thowanki, kotrejž su stajnje hotowe, na nózne kommunistiske roskazy poćuchacz. W tychle hakach je žo w nozy krucze wojowało. Kommunistojo běchu tam někotre wulke barrikady z hrjadow, bowow, deskow a powróćenych karow natwarili, z kotrychž do postupowazych policistow tšelachu a zyhele, kamjenje a druhe wězy mjetachu. Dźeńacz minulow žo z wobeju stronow tšelesche. Policistojo z rasnym nadběhom barrikady dobychu. Policajske automobile se žwětkomjetakami na to thěže a dróhi sa njeuměrnikami pschepytachu a wschitkich sajachu, kotrjž so roskasam policije spjeczichu, mjes nimi bě tež wjele žónskich. Poslednišche so sazo pusćeczichu, hdyž bě policija jich mjena sapisała. Wschitko hromadze so 20 kommunistow w jatkje wobkhowa. Mózno je, so su sdźerjarjo někotrych sranjenych žami wotnjeźli, dokelž je policija jenož jeneho z tšelenjom cźežko sranjeneho 31 létneho muža pola barrikadowu namakała. Wobcźeźi žwědzy su pak wobkedźbowali, kak su kommunistiske samaritojo někotre wobzoby wotnjesli.

Wokoło 1. hodź. bě so njeměr wschudże potłóčił. Bliżsche dny pak so nowe ropoty wocźakuja. Kommunistojo su wosjewili, so so we knježeństwowe sakazanje njestaraju a so pschipowědźeny „marsch hłódnych" pschewjedu.

Lübecka policija je wjetsche wotdźelenje kommunistow, kotrjž běchu na „marsch hłódnych" do Hamburga po puću, sadźerźała a, kaž je so tež na druhich městnach stało, jich wróćo dowjesła. W Bremenu su kommunistojo nazionalnu sozialistisku zhromadźiznu nadpadnyli. Pschi tym je ke kwalownym pukam doschło. Na wobmaj bokomaj so někotre wozowy sranichu.

Wothłós z Moskwy.

Kaž so z Moskwy powě, so kommunistiske nowiny „Prawda" z posledninmi sranjenymi dźelonjemjerjow je policijin w Hamburgu saběraju. „Prawda" tele sranjenja **„rjekowitku khrobłosć němskeho proletariata"** a **„sabłudźenje němskeje kommunistiskeje revolucije"** mjenuje. „Prawda" měni, so někotre w Němskej so zapocźaze sozialne wojowanje spoczatk generalneho nadběha kommunistiskeje strony wosnamjenja. Kommunistiske hibanje so w Němskej sazo wobziwa a nadźijeja so, so kommunistiska strona tele wojowanja z wuspěchom skónczi.

Němske wotdźelenje **Internazionalneje dźěłaćerskeje pomocy** dóze sjawne sběrki po zyłej Ruskej k lěpschemu *kommunistiskemu* sjawjeńu, *kotrjž su je pschi poslednich wojowanjach sranili.*

Zaleski wo němsko-pólskich jednanjach.

Pjatk dopołdnja je pólski zwonkowny minister Zaleski w žejmowym wukrajnym wuběrku politiski rěcź měł. Wjes druhim praji, so je pólska politika na zakhowanje zwětoweho měra złożena. Internazionalna nahladnosć Pólskeje je z jeho měrowej politiku poslednich lět njepschestawajcy pschidbywała.

Sa Gdansk je pólska politika na Haagskej konferenzy z wumasnjenjom jeho wójnskeho dołha we wyšokosći 160 miliionow hrywnow wulpech dospiła, wo cźoż wschak je zebi tež Gdanski finanzny sekretar dr. Kamnitzer wulke sasłużby dobył.

We wotbronjenišim praschenju Pólska ménjenje sastupuje, so dyrbi so bronjenje po něcźim samjesłowacz.

Jara sjawnje potom Zaleski wo pólsko-franzowskich pomérach z pohladom na němsko-franzowske sbliżenje rěcźesche. Siwojim pokhucharjam pytajcy rozsaknicź, so je franzowsko-němske sbliżenje hotowa wěz, kotraž je so we franzowskim sjawnym ménjenju trjeźdże zakorjenika. Tohodla dyrbi tež Pólska swoje poméry k Franzowskej z połěpschenjom pomérow k Němskej wudospolnicź. Hdyž němsko-franzowske a němsko-pólske dorozumjenje sbohom pokraczuje, so z tym europiska runowaha najsćipje zawěsczuje.

Jednanje w němsko-pólskim wikowaršim rěczenju so bliżsche dny rozsudźi. Dokelž so jenož hischcze wo jene ważne praschenje, mjenujcy wo licźbje pólskich zwint za němske wiki, jedna, dyrbi so rěczenje bórzy wobsamknyć, hewak by so jednanje dyrbjało sastajeć.

Zadanja Francowskeje na Londonskej konferency.

Londonski dopisowaŕ „Petit Parisiena" powě, so su franzowiscy wotpósłanzy na Londonskej łódźiwowej konferency wotpósłanzam druhich statow zdźelenku wo tonaji pódskali, kotruž Franzowska za swoje wójnske łódźiwo zada. Zyła tonaja po tutej zdźelenzy 800 000 tunow wuczinja. Sa bitwiske łódze a lećadłowe maćerne łódze po Franzowska 175 000 tunow dóerji, kotrež su so jej we Washingtonje pschipósnale. Wulkich tschižakow po 10 000 tunach Franzowska 12 jenowcjow žada, potajsim wschitko hromadze 120 000 tunow. We nastupanjow łohkich tschižakow, sanuicźakow torpedowskich łódźow, pschewodźerskich łódźow atd. Franzowska swoje potrjebnosce na 210 000 tunow wobliczeja. Mjes podmórskimi cźołmami su wosdał cźini sa podmórske cźołny nad 600 tunami (schérokomórske podmórske cźołny) a sa tajke pod 600 tunami. Sa schérokomórske podmórske cźołny Franzowita někhdże 30 000 tunow, sa njeiske podmórske cźołny 90 000 tunow trjeba.

Berenguerowy program.

Swoje dujowe dźelo stónczeńuschi je nowy schpanjski ministerski president Madridskemu sastupiwerjej „United Preß" wotbesite rozrěczenje pschisiwolik, w kotrymž nowy knježerstwowy schef swój pschichodny politiski program rozłoži. Berenguer praji:

„Na tši wulke nadawki je so nowe knježerstwo samerikło. Wone hodźa so z mało słowami wuprajicź a rěkaju: 1. Normalne wustawne wobstejnosće. 2. Normalne sudy. 3. Směrowanje a pokojenje rozbarjenych myslow. K normalnym wustawnym wobstejnosćam njehodźi so wjeso z tej samej lohkosću wróćicź, kaž so na pschikład wuskupy pola dźiwadła pschemjenjeja. Nikonu wschak so tež njeje zywało, so so diktatura sa 36 hodźin pschemjeni. Połne dowěrjenje mam k muzam, kotrychž žym powołał, a k worschtam, kotrej sady mje steja, pschetoż wone su žwoju lubosć k naschemu krajej a k jeho pschiwrohwnjenjam jasnje wuprajili."

Berenguer je schtwórtk nowu audienzu pola krala měł a je na to w swojim nowym hłownym kwarćeru, we wójnskim ministerstwje, počźał swój program pschewjesć.

Swědk wo wotwjedźenju generala Kutjepowa.

Schtwórtk je so stónczeńuschi swědk samolwił, kotryž je pjeczka z wóčkoma widźał, kak su Kutjepowa w Parizu, hdyž je njedźelu ke mischi schoł, z nahlinoscu wotwjedli. Tutón swědk je 25 létny cyłsći słužobnik, kotryž je we *jeanym katholskim zjatcu pódskazany. Praji, so je njedźelu* dopołdnja w 10 hodź. je swojeho wokna w tśeźinu pokhodże teppich wuśypał a w tymle wokomiku je widźał, kak tśi dwaj muzej

z nadźiwnosću druheho muża do privatneho automobila storkaloj,

kotryž psched klinika stejesche. Wschitko je so jara rucze stało, a po krótkim wobaranju je so wumnożowany do swojeho wozyda poddał. Jedyn policist, kotryž je pschi napschećza leżazym rózku stał, je podawš wobkedźbował, je potom toboruna do automobila sałéł a žobu wotjeł. Tole trochu spodźiwne powedanje je swědk na policiji wospjetował a, hdyž su jemu wschelake fotografije pschedpołożili, je fotografiju generala Kutjepowa jako fotografiju muża spóznał, kotrehož běchu z namozu do automobila sastorkali. Jeli so je tole wuprajenje wérne, dyrbi so ja to měcź, so je

posbaćeny policist jenož jako tajki pschedrasćeny byk.

Wobhonjenje na žušodnej policajskej staziji je dopokasało, so na tamnym mésinje hewak žadyn policist njesteji. Statny rěcznik sam, pola kotrehož je žona służbjeneho generala, kotraž je słóržbu dla wotwjedźenja swojeho muża sapodała, je wcźera zdźelił, so su

hacź dotal jenož tśi dypki potwjerdźene:

1. Jedyn swědk praji, so je generala, kotrehož i wěsćeju snaje, dźeń jeho służbjenja na khódniku Gare d' Orsay widźał.

2. Druhi swědk praji, so je njedawno w Pariźe-Nizzskim spěšnym cźahu rozrěczenje w Lotyschskej rěcźi wotposłał kotrež je so na nadpad generala poćahowało. Nadpad je so, dokelž so njeje w Nizzy poradźił, w Parizu wospjetowacz dyrbjał. Swědcźene je, so je general w jamuarje w Nizzy byk.

3. General je w banzy, kotrejež direktorej su dla falschowanja wobsłorźeni, 50 000 hrywnow sapołožił. Tale

suma, runje każ też 10 000 hriwnow, kotrež je doma khował, žu njepodobitnjene.

Prawiznе nowiny žadaju, so by knježeŕstwo rasnje pšheciwo ruskemu pošhanženiu postupało. Tutomu dyrbi so ultimatum pšehrodaż, so pak wotwjedženemu žiwoło dobu da a nadpadnikow wuda, pak Paris wopuščeži.

Poincare wo Haaglez a Londonskej konferenzu.

Pŕjedawšeji pŕaženski ministeŕski pšedsyhda Poincare w nastawku, kotrež je so dohom w „Nacion“ we Buenos Aires a w Paŕižskim „Exelsioru“ wotsewił, pod napisanom „S Haagleze hač k Londonskej konferenzy“ praji, so žu so

najwjetše konzeßije bjes dwěla Němšku w Haagu cžinile,

a hdy by raz jene němške knježeŕstwo smylk ješnikło, so by Haagske wuczinjenje sapŕało, njeby wono pšched sudnym ßtokom stawišnow nіž najmjenšiemi samolwjenje mękło. Franzowška njeje za pjeć lět wušiała, w duchu sabycža a wodaca Němšku ruku k sjednanju dawaca. Poincare potom se spokojenjom praji, so je Tardieu w Londonje zheju wo franzowßim žiwotowym knježeŕstwu wuprajił; pšecheto też franzowška khorhoj je runje każ jendželska khorhoj mórska khorhoj a dyrbi tajka wostacž.

Alkoholski skandal mjez amerikanskimi dohačkami.

Senator Brookhart je schtwórtk w jenatu ſ cžitanjom klila spodžiwanje ßudźił, w kotrymž so praji, so je we Century-klubu w Newyorku, w jenym ſ najßtarßich a najwobžehnišich klubow kraja, kotremuž też Hoover pšicžißuje, pšichi mežnacžnym khodžowanju cokkaile ſ ginom (palenzom) podawa, a so je so Silwestra punsch ſ rumom pił. Brookhart praji, so list cžita, so nadžeju, so so klubowy městopŕesident Wiekersham, kotrež je njedawno pšchepytanje wo pšchewjedženju prohibizišeho ßakonja wodźił, wo tym wuprajił.

Ze Serbow.

W Budyßchinje, 1. februara 1930.

— **Wo wjedrje.** Schkleniza je dale na hrosne ßchła. Nižina ſ wjecžora Europy je žo dale sehyblała. S brunhe je ßtrona wyßchina nad ranßchej a połnóżnej Europu na mozy dobywa. Tehodła ma wjecžorna Europa ßiłcheże mike wjedro, ale w połnóżnej Europje ßyna hacž do 35 ßtop. tßchéła. Jara ßyna je też w Rußki. W Pólßkej a ranßchej Prußkej mŕzacžu wežera 7 hacž 10 ßtop. ßyny. Pola naß je w nozy też mjerßło. S teho widžimy, kak žołma ßyna pomałku wot ranja k wjecžoru ßtupa. We nasßchich ßtronach ßyny tuhßwilu tak wobßrjedża milcho wjedro we wjecžornej Europje a kruteje ßyny w ranßchej a połnóżnej Europje. Tuž je ßcžeża prajicž, kak žo wjedro dale wuwije. Naßch wjedrawußtojny ßtaja tymny, ſ wopŕedka ßuchi, mały rózk, połožißo ßněh a na poßledk deßcžißk. Wo wjedrje w pßchichodnym tydženju mėnju: Nędžełu a pónđželu ßakmurjeno a njewobßtajno, wutoru ßuchо a wětrojto, ßrjedu a ßchwórtk rjenje, pjatk rano kurjawa, potom rjenje, ßobotu wětrojto. — Julije, 4. njedžełu po Tßech kralach. Khałdża ßtóžißo 7,43 hodž. a khowa ßo 4,45 hodž. Měßacž ßchadża dop. 9,21 hodž. a khowa ßo wjecžor 8,48 hodž. — Wečera wjecžor w 7 hodž. barometßcža ſ wobndleßtwa ßpotoji. Kośańcžnjeße džełko ma meter 732, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +1. Dženja rano we 8 hodž. barometer 728, hygrometer +4, thermometer w nozy —3. Wuhlady na malo ßo pßchemėnjaje wjedro.

— **Dženßnißche wiki.** Buńca, kotrež ßo dženßa hubjenje łupowaße, płacžeße 90—95 pj., huby 1,30 hacž 1,40 hr., kruh 2—5 hr., łapoŕki 2—3 hr., hołoje 70 pj. hacž 100 pj., na ßelenitowych wikach płacžeße punt cžerwjeneho kalu 15 pj., běłeho 10 pj., zyble 10 pj., morchwje 10 pj., karotow 15 pj., ßelerija 40 pj., róża ßyhrotcheho kalu 60—100 pj., punt ißdźenje łoboły 30 pj., cžerwjeneje rėpy 20 pj., kolrabija 15 pj., jabłukow 10—40 pj., kruschwow 20—30 pj., běrnow 4 pj., litr łaneho wolija 1,80 hr.

— **Jutße njedžełu wjecžor w 6 hodž. 56. duchownа wjecžerna hudźba w Pětrowßkej zyrkwi.** Hermann Grabner, fantaßija wo liturgißkim Paternoßteru; Maks Gulbins, Wótčenaßch; Karej-Ekert, Thoralna improwizatija „Jeßu pŕjedy hdy“; Maks Reger, thoralna fantaßija wo „Jeh'm twjerdy hrod je naßch Bóh ßam.“ K prošumjenju Grabnerowcho dźěła nіch je zyle ßkótka prajene: Wón wuzyje ßtaru Paternoßter-melodiju, kotraž ßdźěła k Wittenbergßkim pŕedy 1600 lětami. Wona je tehdy we wjele wariacijach a formach k Wittenbergßkej liturgißkej formy k Cžinczi; pŕoßtwa tčenaßchej naßchеje liturgißkeje formy k Cžinczi; pŕoßtwa po pŕoßtwje ßo połno fantaßije wobhrawa, dokiž dźěło na końzu ſ rafinowčnju njewuklinczi ſ thema wo ßłowach „Wótcže naßch, kiž ßy w njebjeßach.“ Stilißtiłuje ßo Grabner ſ wědomjom wot běžneho Klinczenja Regerowych harmoniiow wotwobrocža a ßpyta ßo pßchibližowaž k mitßchtram, kotrež běchu do Bacha žiwi, wuuoßchi žibanja ßa pßchicžełowe ponowinjenja do ßtutka pßchewißeŕ. — Wutwjerdowaja ßtaj Johanna Fißcher-Wanzhof ſ Drježdžan (ßopran) a domßki organiſt Horßt Schneider (na pilßchczełach). Programy po 30 pj. ßu pßchi zyrkwinych durjach dóßtacž.

— **Budyßke hapihki** ßu wßchędne dny hacž do 7 hodž. wjecžor wotewrjene, njedźełu pak ßamknjene. Nózny ßłužbu a njedźełu wotewrjene na jenoż jena hapihka ſ mėhkotnym wotmėnjenjom. We małym rózku je to Hrodowßka hapihka na Hoßcžiz hatže.

— **Budyßki ßinanzny hamt** wosjewja w dženßnißchim hamtßkim dźělu ßjawne namotkowenje ſ wotedacžu wosjewenja ßa pßchemyßłkowßki dawk (Gewerbeßteuer) na liczejße łėto 1930 ßa dawkarjow na wßach.

— **Dźiwłowe wosjewenja ßa dohßodny, towarißtwowßki a wobroiny dawk** ßa nałėne dawkowe poßtajenje 1930 maju ßo w cžaßu wot 1. hacž 15. makeho rózka na ßinanzny hamt wotedacž. Wośkedźiwjacże dženßnißche wosjewenje ßinanzneho hamta poß hamtßkim wosjewenju.

— **„Cžłowjek na ßtrowcžu a jeho dnjach“** a ſ wosbitej ßkupinu „pßchewidny cžłowjek“, nałwažnißcha wußtajenja Němßkeho hygienißkeho mußeja, pokazuje ßo wot 2. hacž 9. měrza 1930 w Budyßchinje w posledžerni mėßcžańßkich ßaßtupjerjow (w kupnizy po 2 ßhodomtaj) ße podpjeru ßpomožeŕßkeju hamtow města Budyßchina a Budyßkeho hamtßkeho hejmanßtwa. Hižom dženßa na tutu powuczaju wußtajenju porucžejo pokazujemy.

— **Pruhowanje pßchekupßkich pomozkow.** Industrijina a rukowarßka komora w Žitawje je pßchi ßpodžatku łońßcheho łėta pßchiprawiła pruhowanja pßchekupßkich pomozkow na dobrowólnym ßakładze. Wone ßu ßo potom jenoż k poßłužbi pßchewjedle. Dokelž ßu ßo jako wužitne wuyßkaßale, maju ßo też dale wotmėnjowacž a to kóżde łėto k jutram. Samolwjenja k pruhowanjam pßchekupßkich pomozkow maju ßo „najpoßlédßcžho hacž ßo 20. mėßacžo rózka 1930“ na indußtrijowu a rukowarßku komoru ße wobßełanymi formularami ßohodacž. Wośjewjeńße formulary ßu wut kenzlije komory darmo łóßtacž. Pruhowanьki pjenjes wuczinja 10 hriwnow.

— **Padußchtiwje.** Kradnył je nėchtó w nozy k 30. wulkemu rózłej w Kėżowje pola Kamjenza ſ mutßdobhyczom nimo druhich wėżow ßhłeborny żonjacy cžaßnik, ßtarßche mużaze koło, 2 derjeßhżerjanaj mórßkeraj kunjagej pßchikrywaj a por brunych rukajzow. — Dale je nėchtó 31. wulkeho rózka pßchi połwidnju w 12 hodž. ſ jenoho konfekcijowcho wobßhoda na Bohatej ßaßy kradnył cžorny ßuk, w kotrymž běchu 4 punty ßłódkich jabłuczkow a por ßchórch żonjazych rukajzow. Wo wėżownе ßdźělenja proßy kriminalne wotdźělenje w Budyßchinje abo żandarmßkowo w Kamjenzu.

— **SStrašchne błėpzowßtwo!** Niesamołwite elementy ßu w nozy k 27. januarej hłupe hółcžißkowo ßwarili, kiž mohło pßchelohko dowjeßć k prawje ßtym ßcžėßkam. Duży pßches móßt SSiwjatejho Ducha na rózku ßchcžeßki ſ Pólnemu hrobej běchu tuczi bjeßwėdomicži rjelnyżnjo tafłu za wotßnamjenje dróhi, kiž je za Jeleńu żerdku pßchiwjedżenа, belesßibnyli, ßo pŕeki do ßchcžeßki ßlejeßche. Dwė wożnoże, kiž na nicžo ße njemyßło buzy domoj tam nimo pßchidżeßchicži, ßtej ßo ſ tołu, kotrež po cžmu widželi njeße, w mjeßowožu tak ßtraßchnje tranikeż, so dyrbjeßchtej ßo wobalicž dacž. We wobėmaj padomaj ma ßo ßoßwonemu pßchipadej dźakowacž, so ßebi wożnoże wóczko njeßtranißchtej, dokelž beleßibnjena tafła runje we wyßokoßczi ßiejße. Powßchikowniosczi by ßo wożeße wulke ßłużba wokaßała, bychu-li ßo tajzy łohkomyßlni ßłėpzy wußłėdźił a policajti wosjewili. We wėżownе ßdźělenja proßy tudomne policajßke wyßchnoßcže.

— **Wyßoke frekwenze a wobßwětlenje po Zeilesßej-Gallſpachßkej methodże.** W dženßnißchim cžißle SSchßßkich Nowin je wocžißčcžany nawěßchť, ſ kotrymž ßo naturßki hojeŕ Knjes Reinhold Walter w Budyßchinje na Nowych Hrjebjach 3 poruča. Po łėta dołhich naßhonjanjach ſ hojenjom ſ wyßokej frekwenzu je ßo k. Walter roßßudźił, Gallſpachßku methodu tu lawjeżeć. Khori, kotřiž chodża ßo po tutej methodże lėkowacž dacž, njetrjebaju wjazy dale jėżdżicž. Methoda wobßteji ſ tłoch wuczałakich waßchinjow wobßwětlenja. Dotal ßo naßjiłachu, so jenoż ße jenym waßchinjom wobßwětlenja ßamėr dospėja, tola ſ wußpėchom wjecžßchu hußto ßpokojeni. Tutón njedoßtatk je też Zeileßi dopóßnał a jemu ſ dėlßchim wobkedžowanjom wotpomhał ſ tym, so ßi wßchelake waßchinja wobßwětlenja ßeßłaja, kiž wotpowėdnja odłikm, mediomaßtim a heliodaßtim pruhom a móża tak na tjoju ßamkżenu cžėła ßkutkowacž. Pruhotake, błykłate, kołkotate, cžėrwjene violetne pruhi aparata wyßokeje frekwenzy, jaßnoßtene, tajnoßtnje ßo ßwėcžaza rónigenßka rołka ſ mediomapruhami, a helijowa lampa, kotraž ßo ſ jaßnomódrym ßwėtłom ßaßapnje, ßchtoż ßu heliodaßruhi, ßtukhuja po tjoju na ßeßjiwjeńße, ßacžuwańße a ßkutkowaze mozy w cžėła, potajkim ßtutkuja tu tłoje wßchelake pruhi na tjoji pŕiroju cžłowjeka, tŕjeżija na kóżdy pad potrėbny dźeł a ßamója dawacž ßo ßhrabacž cžuwań, kiž wucžinuja wobßwětlenje poměrny w cžėle. Methodu ßtaj wėdomoßnje wobdełałoj knjes prof. dr. med. et phil. G. ſ Wendt w Hellingßoru a dr. med. F. G. Zeileßi młodßchi w Gallßpachu. Też zyły rjad lėkarjow je ſ tutej wėży hižom pßchißłuchał a je lėkowańße wuzkuwy pßchichwaliło. Schtóż pak nėchto chże ßesnacž methodu, tón wopytaj Walterez hojeńju na Nowych hrjebjach 3.

— **Južnoamerikanßki Mate (cžaj) ßnamki „njepßchecżel mocjowje łiżalinу“.** Tehole ßajimaweho zubnika ſ Południßkeje Ameriki dyrdżeje na kóżdy pad ßesnacž. Nacjonalny napoj Južnoamerikanow. Wón pomha tak łchtóżkuli ßłuthnu mocjownu łiżalinu ſ cžėła ßahnacž, kiž je ßnjeßicže ſ pßchicžißnu drėrńja, wiece, išchiaßa, cžuwoßnych a drubich cžėrpjenjow. Spytajcże ſ nim bjes napßchecżiwneho ßmyßlenja a njebudżecże jón wjazy parowacž chcžeż. Też w Němßkej liczba jeho pßchiwißnikow dżeń wote dnja roßcże a też w Hornjej Łužicy je žebi hižo wjele ßtajnych pßchecżelow dobył, wo cžimż mnohożej pßchipóßnacżow ßwėdži. Pokazuju na nawėßchť w dženßnißchim cžißle a porucżam cžitarjam, so bychu ras tutón ßłėdny a ßtrowy cžaj pospytali. Hamburgßki kofejowy ßklad Oskar Troßler w Budyßchinje na Pauliſkej dróhy 42.

Swėčk Marije.

Jutßiſchu njedźełu 2. makeho rózła żiwjeci ßo w kalolßkej zyrkwi jedyn ſ wulkich ßwjedżenjow, dżeń „Marijineho wuczißčenja“. Tónle ßwjedżeń ßu w pßcheßcžańßkej zyrkwi ßapoczeli ßwjecžicž w 5. ako 6. kßiżtołku jako ßwjedżeń wopomnjeńcža na wopytanje Jeßußdźěcžatka ße ßwojej marjeßu Mariju w tempłu. — W evangeliſkej zyrkwi ßo tutón dżeń wjazy njeßwjedżeji. W ßaßidżenych kßeżach płacžeße bißhcže ßa tak mjenowaneho pok ßwjatcheho dnja. W katolißkich krajinach wotmėwaju pak ßo na tutom dnju prozežißony, pßchi kotrychż ßo ßwėcžki wokołonoßcha. — SSwėcžk Marije ma też w burßkim žiwjenju wożebity wuznam. Natař kuha na nim na ßwoju ßynowu łubju a hlada ßa druhej pizu, kak dałoko je hižom wotełėrała. Je dżeń dżeń połnicže pizu. Natařßki łud nima rad, hdyż na ßwėcžk Marije ßłónczko ßwėci, to njewosßtanmjenja dobre żně. Radżcho njech je pokhmurjene a pomročžene, to howi bohatym żnjam.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

26] (Pokračowanje.)

Hlowa ßo ji pßcheżo bóle ßamucži. To wotewrichu ßo ji wrótka k żiwėtu, to ßo ji jaßo ßatwrachu. A hdyż běchu wotewrjene, wobßlepowaße ju żiwėto tak jara, ßo njeßtanó nicže jaßnje roßpóznacž. Tute njeßaßne ßacžucza a pßchedßtawjenja ju njewuprajnje cžwilowachu.

Myßlo, ßo też Lygija, kotraż taßemnu njewėßtenu pßchicohodej napßchecžo dėßche, ſpacž njemóże, pßchiwobrocži ßwoje wobliczo k nėj, ßo by ſ nјej bjeßadowała.

Tola Lygija ſpaße tak mėrnje każ doma pod ßchkitom Pomponije. Pßchipołdnju bė dawno hižo nimo, hdyż móbrej wocži wotewrі, a dżiwaju ßo po cubiculu roßhladowaße.

Najßerßcho ßo ßpodżiwaße, ßo njeje w ßwojej ßtwi. „Ty to ßy, Acte?“ woprašcha ßo ßtónczнje, wobliczo Greczanki w błukim ßmėtle ßpótnawßchi.

„Ja to ßym, Lygija.“

„Że dha hižo wjecžor?“

„Nė, dėßcžo, ale hižo poidże popołdnju.“

„Kruß nėje ßo wrócżił?“

„Won dże njeje ßłubił, ße wrócżicž, ale wjecžor ße ßwojimi khcheßcžanami na nożubdo kakacž.“

„Żyle prawje!“ rjekny Lygija.

Na to wopußchcżiwßchi cubiculum a dėßchtej do kupjele, ßwoltet Acte, hdyż bė Lygiju wukupała, ju ſ ßmėnanі dowjeßże a potom do hrodowßkeho ßahrodow, hdyż, taż ßo dowjeßcž ßa, njetrjebaßchtej ßo nėkajkeho ßtrašchneho ßeßkanja bojecž, dokelž kėżor a jeho dwór ßtcheże ßpatche. Lygija roułłada prėni krócž pyßchne ßahrody ſ jich zwpreżami, pinjemi, dubami, wołtjowymi ßchtowmami a myrtami, tamne hobrße ßahrody, hdyż njeliczomne bėłe poßtawy na ßtólpach pßchi cžichej hładżinje wody ßtojachu; hdyż rózowe kerki kcżeżachu, wot pryßkazeho wodomjeta ßapryßkane; hdyż praßchiwcz a wino na ßaßupach do kußorjanych pŕojdnjerzow roßeßchtej; hdyż po wodach złeborne kołpje pluwachu, a mjeß pßchetawami a ßchłomami ßtrašne gańke ze afrikißkich pußczinow po pßchekhodżowachu a pißane ptacžki ßletowachu, kotrež běchu ße wßěch ßnatych krajow ßwėta ßem do Roma pßchinjeßli.

W ßahrodach njebė żiwoje buiche; khiba ßo tu a tam njewólnizy dżełachu, ſ kopatanі w rukomaj, a ßpėwachu na pot wótcże ßwoje pėßnje; hdyż, kotrymż běchu krótki wodych ßpożcżili, żedżachu pßchi kromje hała a w ßcżinje dubow, wot ßchcżepotazych ßwėtleßchtcheho wobrokkowani.

Sažo druhy pryßłachu drobny deßchcżik na róże a błędołoßowe ßwėcżeńßki naßtinjeje barbißki. Acte a Lygija pßchekhodżowaßchtej ßo nimale dołho tam a ßem, ßo byßchtej wßchitke dżiwy ßahrody żebi wobhladakaj, a njedżiwajcż żiwojeho mutßkownehо njeměra dė Lygija tola hißchcże pßchejaraa dżěcžo, ßo by wežipnoßcž a dżiwanja a ßajima njeßacżuwała.

Trochu wußtawßchi poßzydnyßchtej ßo ßkónczнje na ławku, kotraż ßtojeße w haiczińje zyprezow ßtowana, a powėdaßchtej wo tom, ßchtoż jimaj najbóle na wutrobje leżeße, njemużu wo wjecžornem cžekanju. Acte bė wo poradżenju wjele bóle njemėrna dyßli Lygija. Druhdy ßeßdawaße ße ji tole pßchedewßcżace runjewon njeßmyßlne, a jeje wutroba jimaße ße ßo zobużeľnoßcżu. Wona mėnjeße, so by poßypt, Vinicija na druhe myßle pßchinjeßeł, tola ßłotkcż njeßtrašchnißchi był. Wutwopraßchowaße ße, tak dołho Lygija młodeho cžłowjeka ßnaje, a njemyßlicži żebi, ßo by ße wón naproßżcż dał a ju ſ Pomponiji wrócżo dowjeść.

Tola Lygija ßatichaße ßrudnje ſ cžėmnowłoßatej błowječku. „Nė. Doma běße wón hinaßchi, zyle dobry, ale ſ wcżeczańßchu dnja ßo ja jeho boju, a ja chżu radßcho k Lygijanam cžekнycž.

Acte ßo dale praßchejcho:

„Ale doma bė cži wón tola lubу?“

„Haj“, ßnapßchecżiwi Lygija, hłowu ßchilikwißchi.

„Ty tola njeßyß njewólniza każ za to bėch“, rjekny Acte, hdyż bė ßhwilku żebi roßmyßlała. Vinicius by żebi cże mołk ja mandżelßku wßacž, Lygija!“

Wona pak ßnapßchecżiwi cžißche a hißchcże ßrudnißcho:

„Ja chżu radßcho k Lygijczanam cžekнycž.“

„Praj, Lygija, chżeßch-li, ßo bych hnydom nėtkole Vinicijej bóchka, jeho ßawołacż daka, ſpi-li hißchcże, a jemu rjekła, ißchtoż żiwm runje tebi praßika? Vinicijo!“ tak chcu k njemu rėcżeć, hlej, wona je kralowßka dżowka a ßtarßcheho Aula lubowane dėcżo, lubujeßchi-li ju, wotwjedż żebi ju ßa mandżelßku do żiwjeho domu.“

Alle holßka ßażo wotmołwi, a to tak ßcżicha, ßo ji Acte ledy ßrosumi:

„Ja chżu radßcho k Lygijczanam cžekнycž.“ A dwė ßłzy ßzwu wukulißchtej ßo ßeßodu jeje ßandżeleneju wołkencżkow.

Rosmołwny pßchetorhny khróßt pßchibliżujcych kroczelow, a pŕedy hacž bė Acte hißchcże ßo dohladała, ißchtoż pßchihadża, wujezwi ßo Sabina Poppeja ſ malym pßchewodom njewólnizow pßched łaiku. Dwė njewólniży dżerżeßchtej wßchelkowy ßchtruhowych pjerjow, kiž běchu na ßtonych kißelach pßchicżißnjene, nad jeje hłowu, ßo byßchtej hißchcże pokazane najßrukhe błónczne pruhi wotdżerżowakej; pßched njej pak krocżeße cżorna każ cżorny dub Athiopjanka ſ połnymaj njadromaj; ta njeßeße dėcżo na rukomaj, kiž bė ße purpurom, ße ßtorymi trodłkami wobhażenym, ßawodżeße. Acte a Lygija poßtanyßchtej, hacżrunjeż myßlißchtej, ße Poppeja nimo kawki pohładże, njedżiwajo na njej, ale wona tola poßaße a rjekny:

„Acte, ßwónczi, kiž ßy ikunkuli — klanzy — pßchißchita, běchu hubjenje pßchißchite; dėcżo jedyn wottorże a tykny jón da hubу, bė jhożo, ßo ßo Lilith tobo hißchcże we prawem cżaßu dohlada.“

„Wodaj, bóßßka!“ ßnapßchecżiwi Acte, ruży nad hrudżu ißchżiżujo a hłowu pohkileja.

Ale Poppeja bė mjeß tym hižo Lygiji ßwoju kedżbnoßcž pßchiwobrocżiła.

(Pokračowanje ßcżehuje.)

Swjedźeń sokołskich dźěći w Porśicach.

Z **Porśic**. 26. wulk. rózka wuhotowa naša jednota Sokoł rjany swjedźeń za dźěći, kiž do sokołskeho zwučowanja khodźa. A tych ma Porśiska jednota cyle nahladnu ličbu. Wokoło 3/4 8 hodźin starosta jednoty zabawny wječor wotewrił. Wón porěča wo tym, zo je nuzne, zo hižo dźěći zwučuja. W młodosći su stawy hišće hibićiwe, w starobje po tom sprostnu. Tola Sokoł *njeskntknje jenož na čělo, ale tež na ducha. Hižo* w młodosći chce Sokoł do młodych wutrobow horcu lubosć k narodej zaščěpić. Hdyž budźemy my stari pod khłódnej zemju spać, dyrbja wone potom dobri serbscy nanojo a dobre serbske maćerje być. Naše dźěći njedyrbja raz pjelnić rjady našich njeprećelow, ale dyrbja so raz wo to postarać, zo by tež po nami serbski narod njezašoł. Potom starosta skrótka wo ptačim kwasu poréča a wozjewi, zo chcedźa hišće po swjedźenju dušne ptački pěknym sokołskim dźěćom wobradźeć. Nětko dźěći w slědowacym rjedźe zwučowachu: Prostne za holcy, hóley na bradłach, holcy na konju, hóley na prěkušu, holcy na bradłach, skupina ze serbskimi khorhojčkami, *holcy na bradłach*, prostne za hólcow. Wšě zwučowanja so derje wuwjedźechu. Jenož jene móžeše so hišće trochu eksaktniše předwjesć. Po prěnim zwučowanju přednjese mały Sokoł Hórban-Porśiski nanajlěpje z přihódnymi pohibami pěseń wo ptačim kwasu. Po zwučowanjach hrajachu sokołske dźěći dźiwadłowu hru „Čerwjenawka". Tu dźěći z polnej khwalbu wobstachu. Lětpje so hra njehodźeše přewjesć. Naposledku hrajachu *Sokoljo krótku hru* „We wudawarni Kukečanskich nowin". Tež tuta hra so derje poradźi. Tu wustupichu bratša Čabran, Jurk Topa a Hórban-Porśiski a Krupaŕ-Krakečanski. Po skónčenju porjada potom ptački dźěćom wobradźachu. To bě so wě wulke wjesele. Wulki dźak słuša našim načolnikam, kiž su z wulkej prócu a sćerpnosću dźěći wuwučowali, su to bratša Krupaŕ-Krakečanski, Šewc-Přiwćanski a Brancka-Lětonjanski. Dźak słuša tež našej sokołskej kapali, kiž nam mjez jenotliwymi zwučowanjemi wustojnje rjana kuski, mjez nimi tež mnohe sokołske, hraješe. Tak njemóžeše jenož woko, ale tež wucho swoje wokřewjenje. 1/411 hodźin starosta swjedźeń skónči *a wšěm sobuskutkowacym dźak wupraji.* -l-

---

Bukecy. Dźenża sobotu 1. maleho rózka zwjezi inspektor mišnišr Korla Donat swoje 80. narodniny přichi polnej cżikosći a strowosći. Knjes Donat je so narodźił w Kšchwej Borschći. W lěće 1863 přichińdże wón do Bukecy k rěmikkemu mischtrej Bohuwěrej Thomasej sa rěmiśkeho wucżobnika. Wucżba traješe schtyri lěta. Jako běšche dźewjecy lět z rěmiśkim pomocnikom hyl, wotnaja jebi nekotre lěta judnišku krczmu w Bukecach, pozdźišcho dwórnišczowy hosćenc w Pomorzach, hdźež 10¼ lěta přichebywaše. Na to běšche krótki czas i mějiczelom *rjeśleczje w Dolnjej Wódricy. W lěcze 1898 kupi* jebi w Bukecach leżownosć a wotewri w njej swoje rěmiśtwo, w kotrejž też hišće dźenżnišchi dźeń wichite dźěła wukonja. 19. nalěnika t. l. budże jubilar je swojej druhej mandźelskej žiwoj kłeboriy kwaž swjezicżej móz.

Kamjenza. W nasčhim měsce žu je so sandźenu schtwórtk tři wobkhadne njeboża stałe. Nano krótko po 8 hodź. je na Swonkownej Kinsbórskej dróży pola pohrjebnischcża jmij. Justa do města jědżazy nakkadny automobil wjerhacy poża, swjerhny je a powróći je do pschěrowa. Pschi tym shrabny mlekowy wós Lubnjowskeho knjezjeho dwora, kiž *tohorunja* do Kamjenza jědżeše, a wobschkodźi sadnje koło. Někotre mlekowe blesche *padnychu* na dróhu a je rosrasnychu, so je mloko wula.

— Druhe njeboża sta je w dźewjatej hodźinje psched hospitalom. Do města pschijědżazy automobil chżyche kokojšdoneju pschesczahnyć. Psched nim pak je jenemu koło wobhunu a wón padny wobjezdź dróhi. So jeho njeby pschejeł, wjednik auto na lewo storhny a pschi tym do schtowa srasy a czežko wobschkodżeny sawróczeny jeho wosa. *Kokojšdony* a autowy wjednik bjes ranjenja woteridżeschtaj. — Jako w dwanatej hodźinje podawanski auto Połczańskeho konsumskeho towarstwa po Wolkanej dróży z města jědżeše, pschiběża z Körnerskeje dróhi 8letne dźěco, kiż běšche je maczeri wutorhnyło, prěti *wsches* dróhu a je jrzedź dróhi wobžunu a padże. Wjednik auto rucże na lewo storhny, so dźěcżo njepschejedże. Wós wjerczeše je jenoj krótki kruch jobu. Dźěcżo je jenoż wobodrě.

S **Kamjenza.** Schtwórtk 6. maleho rózka 1930 dopołdnja wot 10 hacż 12 hodź. hadaćski inspektor wokrjesneho hejtmanstwa w twarjenju hamtskeho hejtmanstwa „darmo radu wo hadaćstwje" podawa, każ so to kóždy měsacz stawa. Rusne je, jebi po radu hicej pjched wubranjom thmanych hadowych družinow za hadaćskli czaj, kiż je bliži, psched *kurjenjom* schczekowu woprawnych družinow k pschechżenjenju mjenje hódnych schtowow a dla saniczenja schłonikow w hmje. Też wo wschitkich hewaschich prachenjach hahrodnistwa je rad rada poda.

S **Rychwałda.** Pjched pruhowanjkej komiziju, kotraż wobsteješe z wyschschcho knjeżeństwoweho schulskeho rady Timpy z Lěhnizy a schulskeho rady Schindlera z Nistoje je wucżerka knježna Wunderlichez pschi tudomnej schuli wobstała pruhowanje k pschijatejnju we wuczerskim sastojnstwje. — Sswoje 88. narodninu žmjerżeše najstarscha wohyblerka nascheje wsy, wumènkarka Iwud. Horakowa.

S **Blunja.** Dla rationalisowanja su pola Eintrachtich **dźěćacżerjow we Wjelej 300 dźěćacżerjow puschczili.** S nascheje wsy je nèhdże 30 *muzi potrjechenych.* Też schtyrjoczerjne w Holanskim Mtynje su někotrych dźěżacżerjow z dźěła puschczile. Liczba dźěłonjemjerjow we naschej wsy je dospeła wyschinu, kajkuż hischcże żenje zjemjeschcże.

S **Hródka.** Ke kajkim ludźom kommunistiska młodźina wotrocże, dawaju nam trochu posdacża podawki, kiż su je w naschim měsce stałe. W nozy k pjatkej sandźeneho tydżenja su wothżu wożadneho domu pschi Hórskej dróży (Bergstraße) a też wokna hlowneje zyrkwje na najnehorniche waschnje womasali. Njesproznitowenu pschepytowanju policajskeho sarjadnistwa je je někto poradźił, skuczerjow tutych njeschwarnoczowo wuzsledźić. Ssu to tajo młodzi ludźo, kotliż pschijkluschcża ke kommunistiskej internacionalu. Wérka (!) pschekupiskeje schule Gertruda V., krawski wucżobnik Richard Pä. a pjekarski wucżobnik Werner L. Wožadna zyrkwina rada sudnišzy pschecżiwo masanzam zafrocżi.

Wohnjowobornistwo.

S **Małeczicz** pola Wósporka. Swoju generalnu schromadźiznu wotmě dobrowólna wohnjowa wobora we Wodowej. Woborny hejtman po wotewrjenju schromadźizny letnu rosprawu poda. Wobora wopschija tuthwilu 30 aktiwnych a 21 pažiwnych žobustawow. Wotdźelewy wjednik Erich Mikanja bu sa 10letne žobustawiwo wušnamjenjeny. Jedyn nowy žobustaw bu do wobory pschijaty. W sandźenym lěcze *możeschе wobora* pschi dwěmaj wohnjomaj sapschimnyć, ras we wzy a ras jwonka wzy. Też hewak žu je žobustawy wobdźěłke, so je woprawnjena nadźija na podobne wuspěschne stutkowanje w nowym lěcze. Symsli swjedźeń budże sobotu 8. mat. rózka we Wodowej. Po wotbyczu programa swostatchu towarschojo hischcże pschi darmoinym piwje pschi hudźbje woborneje kapały khwilu w rjanej sabawje.

Z Łužicy.

* S **Halschtrouna.** Ssrjedu wotměchu je Halschtrowske tydżenjke witi k 100. rajej Wjele luda z blikkeje a dalschcże wokolinу běšche je jschko, wjazu hacż hewak. Wikowanje běschе jara žiwe, wobeje je prožata derje pschedawachu. Też je seleninu je tón ras žiwje wikowaschе. Žitowa a produktowa bursa, kotraż je w Nahnej pinzy schadźuje, měješche tutón dźeń wobeje sajimawu rozmołwu.

* S **Habrachezij.** Wječera dopołdnja wokolo 10 hodź. auto spediżera Hillera, kiż bě je najskerje wulkeho sněha dla wjerhacy poczat, do arttobuka Zitawsko-Nowoježkeje czary, kiż jemu napschecżo pschijedże. Auto je khětro wobschkodźi, tola ludźo bjes schkodu woteridżechu.

* S **Noweho Gersdorfa.** Tudomnej policiji pschedpołoži je 10nowar, pola kotrehoż bě je liczby „1" jene „5" wutłoczene, so móże je tutón pjenjes lohko z mašinowym 50-nowarjemi, kiż wot 1. decembra 1929 we wokhodnym žiwjenju wjazy njepłacża, samèniecz. Njedźiwajcy tehu žpytaju pak wopaczni pjenjezerjo tutón pjenjes do ludźi pschinjesez. Naždże-li nèchtó taike pjenjesy njech je hnydom policiji wojsewi.

* S **Olbersdorfa** pola Zitawy. Tudomny měschczanoschta Ufer je ržedu je Zitawy do Drjezdżan jědżo do njeschoża pschischol. Jeho Mercedes-auto pola Demiz-Tumiz do nakładneho auta frasy. Měschczanoschtowy auto je rosbi. *Ufer bu lóżicho franjeny, jeho schofer jebi ruku złoma.*

* Se **Schlauroth**a pola Shorjelza. Pjatk rano na Rychbachskej dróży spodźimneho puczowarja wodkedźbowachu. Wěsche to 171etny pachoł, boży a jenož koschtu wobleczeny, kiż měješche nakhribjetnik na khribjecze. Po wschěm sdaču je wo duchatoreho jedna.

*

* S **Arnsdorfa.** (Wulka firma je płaczicz pschestała.) Witowarnja je žitom a pizowadlami H. M. Trepte we Arnsdorfje, kiż ma žiwoju wotnożku w Kamjenzu, je płaczenja sastajila. Wo wyšokoležei płaczenskich winowatoczow niczo znate njeje.

Sokołstwo, sport a hry.

Z lětneje hlowneje zhromadźizny zjednoćenstwa za zajimy Budyskich turnaŕskich a sportnych towaŕstwow.

Lětna hlowna zhromadźizna zjednoćenstwa za zajimy Budyskich turnaŕskich a sportnych towaŕstwow wotmě so póndźelu wječor we 8 hodź. w Kehcleŕni při slabym wopyće. Předsyda knjez Stoewer poda rozprawu wo 3. wobkhodnym lěcze, z kotrejež ma so wuzběhnyć poswječenje sportniśca „Mlynkec Iuka". W dalšim so zdźěli, zo so 3 sportniśca Huzarskeje kasarny 30. junija 1930 zběhnu a zo so na nich wot 1. haprleje wjacy njemóża wotměć hry, za kotrež so wot přililadowarjow zastup zběra. Po rozprawje pokładnje wotzamknje so lětne zličbowanje z 8,18 hr. Z wólbow wuńdże nowe předsydstwo: 1. předsyda Zejleŕ, 2. předsyda Stoewer, 1. zapisowaŕ Albrecht, 2. zapisowaŕ Atte, pokładnik Fürste, přisydnicy dr. Mahler, Meurich, Ješka, Fasske, Nyča, wyšši wučeŕ Fryča, wučeŕ Berger, wyšši wučeŕ Jähnichen. We swojich wobzamknjeńskich slowach napominaše předsyda Zejleŕ, zo bychu sportnicy ze wšej raznosću sebi žadali wutwarjenje měšćanskeho hamta za čełowzwučowanje. W měrcu wotměje so zaso zhromadźizna za towaŕstwa, na kotrejž maju so wo wobsadźenju jenotliwych sportowniškow wuprajić a hdźež zmèje k. dr. Schnabel swój nětkole wupadnjeny přednošk.

Lohka athletika.

Dr. Peltzer awstraliski mištr. Němski lohkoathletikaŕ Peltzer wobdźěłuje so nětkole na wubědźowanjach w Awstraliskej. Mjez tym zo zaúdźenu sobotu při přenim wubědźowańskim dnju čuśiwu porażku poćerpi, móżeše nazajtra pónđźelu mištrowske dobyće zapisać. W napřemoběhu přez 880 yardow doczpě ličbu 1:57,2. Awstraliski sportaŕ Whyte, kotryž bě je prěni dźeń předobył, dyrbješe so při tym ze 3. městnom spokojić.

Napřemoběh wojeŕskich patrouillow wotměje so na internacionalnym zakładze w Oslu. Na nim so wobdźěla mužstwa z Němskeje, Pólskeje, Češkosłowakskeje, Swedskeje, Norwegskeje, Finskeje, Swajcaŕskeje, Awstriskeje a Francowskeje.

Nowy žónski swětowy rekord postaji so w Awstralskej. Tamniša sportaŕska mis Kennedy přebeža 80 metrow ze zadźěwkami za 12,1 sekundow. Z tym přetrjechi jendźelski rekord wo 2/10 sekundy.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutřischcze njedźelu:** Trochu milišcho, ale wiżacz. W nozy mjesnje. W Jendźelskej khłódno a je dešchczuje. W połnocnej Europje je śneżuje a je syma.

* **W cżełło-bayerskej namjelnej gmejnje Neuburgu je paduschi do jeneje klamarnje dobuchu. Hdyž mężiczełka jim napschecżo stupi, jej jedyn rubjeżnik ruku wotrubny a ju hischcże dale srani, so hnydom wumrě. Na pomoz pschibježacemu mužej nošy a ruku wotrubnychu. Też won je na žiwoje rany wumrěł. Se schkrěczenjom pjecz lětneho dźěcza je nimo khodżazy ludźo kedźbliwi sczinichu. Rubjeżnika su sajeli.**

* **W oktobru 1905, polajkim psched 24 lětami, 51 lět stareho zementowego dźěłacżerja Hendricha Plurscha we rèzy Kcemju w Tirolskej satepjeneho namalachu. Dokelž czełko janych sranjenjow njepokasowaschе, wyschnosć mężeschе, je je tam smjercz we wodze pytał. Wudowa je poždźischo z Franzom Hafelbreuerom wojeni. Mandźelstwo njebě žbožowne a je 1924 dźěli. Pjched nekotrymi dnjemi nětko 70 lětna Hafelbreuerowa czežko schori. Schtwórtk wona k žiwosenju smjertnemu ložu žandarma sawiaca da a je jemu wusna, so jejny prěni muż Hendrich Plursch njeje dobrowólnje do smjercze schoł, ale so je je jeho Franz Hafelbreuer, jejny druhi muż, stonzował. Tutón je Plurscha woitakał, jeho do rěki storcził a jeho tak dołho pod wodu dżerżał, hacż Plursch njeje žane znamjo žiwjenja wjazy wot sebe dał. To je cżinił, so by je z wudowu mohł wożeniczć. Hafelbreuera su sajeli.**

* Hdyž schtwórtk špěschny czah mjez Madridom a Algecirasom na mòst pola dwórnischcża Les Berrios pschijedże, je mòst sapadnył a czah je do hlubiny storhny. Na žbože bě wjetschina puczowarjow hižo na prjedawschich sastanischczach wuléta. Hacż dotal je dweju motwoju swětczili, liczba sranjenych njeje hischcże znata.

Zeleny tydźeń w Barlinje, zjednoćeny z ratarskej hontwinskej wustajeńcu. Wobraz z lěwicy předstajujo **tam wustajenu** hětu afrikanskich Cornuchow, a z prawicy hětu hontwjerja z krajow Lapow a kupy Zelenki (Grönlnd) w dalokim sowjeru, to rěka połnocy.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Crostwitzu. — Za nawóstki: G. Janak w Budyšinje.

Sobotu 1., njedźelu 2. a póndźelu 3. so

w Nowym Bronju

wulke

kózłopiwo toči

Woschity wodkhod

za

nawočnicy, šćiparje (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošle hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Hosćenc w Smječkecach

sobotu 1., njedźelu 2. a póndźelu 3. febr.

wulke kózłopiwo

Přećelnje přeprošujetaj

Mikławš Hejduška a mandźelska

Jenčec korčma w Klukšu

Sobotu 1. febr. a dalše dny so

kózłopiwo toči

Kołbaski Pampuchi

Rjetkej darmo

Přećelnje přeprošuje **Eugen Jentsch**

Nawěšiki přinjesu wužitk

Do Budyšina přiśedši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědźny lód šćomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a šćomowe tykancy

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Klóštrski čaj

Najwubrańši čaj k čišćenju kreje, tež za puchef a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóštrskich receptach w klóštrje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Smrěkowe žerdźe a žerdki kaž też **koliki**

za pastwišća ma stajnje na předań

Wutołčanske ryćeŕkubło

Džak.

Kóždemu, kiž ma

drjenje ischias a wić

ja rady

darmo

zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło. 15 pj. za wróćoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.

Müller, Obersekretär a. D. Dresden 414 Neustädt. Markt 12

Pjekarski wučobnik

so k jutram 1930 pyta

Krabec pjekarnja

w Kamjencu

na Budyskej drózy 49

Syru mołmu

kupuje po najwyšších Płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika

na Kamjentnej hasy

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje.

Sensacija

kaž kóžde lěto su

płaćizny

je

wubjerk

su

kajkosće

pola mojeho

inventurskeho wupředawanja

wot póndźele, 3. februara hač do soboty 15. februara

Wopytajće mje, namakaće cyle wěsće to prawe!

JAN JURIJ

PAHN

w Budyšinje

Wšě družiny

hnojidłow

ma stajnje na składže

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Poskićam po přihódnym płaćeńskim połóženju

Domjorske kola, dobre zamki, a drohe jěsdne kola, ćisnjece maśiny, sentrifugi, płasne maśiny, ćisnjece maśiny, rěźadła, cylindrowe płaty, připrawa a narunanje wuporjadźenje wujimanje maśiny

M. Paul Gräle

wuporjadźerńja w Kamjencu

blizko hat. cyrkwje. Tel. 478

Nowe

„ludowy měšany khofej

1/4 punta po 70 pj

jenož pola

Herm. Klemma

naslědn.

na Kamjentnej h. 2

4 hosp. wozy

a wšelaki hospodarski grat ma na předań

Oswald Junge w Hamorju

Mebl

najjednorišeje a najlěpšeje kosće najtuńšo pola firmy

Bruno Büttner

w Budyšinje na Kralowskim wale 3. Zane klamy!

Spodźiwnje tunje płaćizny

namakaće w mojim wulkim

inventurskim wupředawanju

Wobleki a mantle z dźěła za pol pjenjez

Dźěćaca drasta směšnje tunjo

Fa. W. Häcker měj. Otto Hartmann

w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Nowo zawjedźene

Methoda Seifels-Gallspach

znaty přez swoje spodźiwne wustrowjenje ze

wysokofrekwenskim lěkowanjom

poskića ze swojim fisiologiskim skutkowanjom wysokofrekwentnych elektriskich wusypowanjow effluoijow w zwisku z Röntgenskim a helijowym wobswětlenjom, wuhlady na pomoc w mnohich padach, samo hišće tam, hdźež druhe therapije zaprajichu. - Studźeń młodosće za wjele khorych! Přihódne wuspěchi so docpěja při njejasnych ćerpjenjach a wutrobinych wobćežnosćach wšelakeje družiny, při črjewowych, žołdkowych, jatrowych, jěrchenjowych, kožinych a přetrjebowych khorosćach, cokrowych ćerpjenjach, ischiasu, wić, drěnju atd.

Lěkowanski čas za žony a mužow wšědnje wot 9—12 a wot 2—6 hodź.

Jenož jenotliwe lěkowanje Nizki honorar

Wopytam też wonkownych khorych

Walterec hojeńnja w Budyšinje

na Nowych hrjebjach 3 Telefon 3865

Přiloha k čisłu 27

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 1. februara 1930

Wotpokazane němske nadpady na Serbow.

Jak wotmołwja redakcija „Kat. Posoła“ na němskonarodnu šćuwańcu přećiwo ministrej drej. Šrómkej a serbskemu kat. duchownstwu.

Katolski Posoł čo. 5, str. 37.

Knjez profesor z Brna.

Pod tutym titulom přinjese sobotniša Barlinska „Börsenzeitung“ wótry polemiski artikel přećiwo čěskemu ministrej monsignorej drej. Šrámkej. Powoso, kaž pisa, na „indiskretnosć češko-łužiskeho Wěstnika“ čo. 7 z 20. sept. 1929. Tutu powěsć je „Dresdner Nachrichten“ z wulkej radosću słyšała a we swojim njedźelskim čisle 26. januara na prěnjej stronje we wukšin čišću wozjewiła: „Feuilleteuse Mühlbrecht: Minister Schramek spioniert bei den Lausitzer Wenden — Tschechenkronen zum Aufbau deutschfeindlicher Organisationen“.

W nastawku so pišo wo wobdźělenju Serbow na orelskich swjatočnosćach započatk julija w Prazy. „Při tutej składnosći je so jednało wo přenjesenje orelskeje organisacije do Łužicy. Jako wupłód tutych jednanjow ma so posudźować pućowanje ministra Šrameka, předsydy orelskich organisacijow w češkosłowakskej republicy, srjedź julija 1929 přez serbskokatolske wsy we Łužicy. „Knjez profesor z Brna“ zajimaše so za žiwjenje Serbow a běše ze swojim pućowanjom jara spokojeny. Serbske duchownstwo dóstawa nětko wot češkeho orela moralnu a pjenježnu podpjeru . . . “

K tomu móžemy přispomnić: Štož je nam, redakt*orej a druhim wobdźělnikam na Pražskich orelskich* swjatočnosćach znate, njeje dotal žadyn serbski duchowny ani čerwjeneho pjenježka podpjery wot češkosłowakskeho Orela dóstał. Z tym spadnu też wšě nimo měry khrobe a ranjace wupady napřeco ministrej Šrámkej, kiž so w němskim časopisu „spion“ mjenuje. Hdyž by so knjez minister na privatnym pućowanju profesor mjenował, to němsku nowinu smorze stara. Dokelž kaž němscy ministrojo maja też češcy wyše swojeho parlamentariskeho też hišće civilne powołanje. Knjez dr. Šrámek pak je zlobom też docent na Masarykowej universiće w Brnje, 1919 założenej. Tohodla je woprawdźe „profesor z Brna“.

K dalšemu zakitowanju přidamy w sćěhowacym wuwołowanje ze „Sächs. Volkszeitung“, kotraž we pjatkowym čisle (31. jan.) dźěsa: „Nuzna wotmołwa na njetrjebawši podhlad napřeco katolskim Serbam“ podawa.

„Orel“, kotrehož prelat Šrámek nawjednje, je zwjazk češkich sportowych towarstwow na nabožnym podłožku. „Orel“ wotpowědnje organisacji „Deutsche Jugendkraft“ w Němskej. Němska DJK., kiž ma z orelskim zwjazkom přećelne poćahi, bě na Pražskich orelskich swjatočnosćach runje tak zastupjena, kaž serbske turnarske towarstwa (zmylk, přeco tam Serbja njeběchu někak jako aktivni wobdźělcy, ale jenož jako přihladowacy hosćo přitomni. Wisp. red.) a spřećelene sportowe zwjazki 11 druhich narodow. Orelska swjatočnosć měješe prěni nabožny, nie narodny kharakter. Nic wopyće zastupjerjow češkeje DJK. pola spřećeleneje češkeje orelskeje organisacije so njeje žadyn rozumny člowjek w Prazy pohóršował. Runje tak pak njesměł so tež w Němskej człowjek pohóršować při mysličcy na możnotu, o mohł zastup Orelskeje organisacije spřećelenu organisaciju w Němskej wopytać. W tutym zwisku wo „češkim spionje“ rěčeć, je jenož jako wuraz duchowneje khorosće „posudźować, kiž na bojosć před spionami w prěnich wójnskich dnjach dopomina. **Tajkale kritika přećelskich poćahow mjez dwěmaj runymaj organisacijomaj dweju susodnych statow je nowinarstwa wulkeho, sobjewědomeho naroda niehódna.**“

Wotpokazujemy ćežke ranjenje katolskich Serbow, kiž je so w nastawku „Dresdner Nachrichten“ ze wšej *razposkа pisała. Stara směra katolskich Serbow a* duchownych wjednikow steji nad kóždym dwělom a nad kóždym šamatym tukanjom.

W Sakskej so ludźo dźiwaja, zo wukrajne nowinarstwo wo potłóčowanju Serbow pisu. Za tute nowinarstwo, kiž chce bóh němski za prawo mjeńšinow rozłamać, je wuraz nacionalistiskeje napjatosće, kaž artikel w „Dr. N.“ najlěpši material. Takle „Sächs. Volkszeitung“.

Dyrbimy pak hišće jónu so praše, z wotkel tute poroki? Hdźe je kužoł tutych wopačnosćow? Barlinsko a Drježdźanske nowiny so powołaja na „Češkołužiski Wěstnik“, kotryž chce dobrym pomĕram mjez nami a Čechami służić. Tola z tutym artiklom njeje wšěse swojemu zamĕrej służił. Tute kriwdźace, njewérne a ranjace pisanje we „Wěstniku“ zasudźujemy jako wuplód wěsteje stronskeje tendency, kiž wjacy njechłada na powšitkowne spomoženje serbskeho luda.

Farar Heumann-owe hojeńske srĕdki

wupruhowane při wjele khorosćach. 180000 dźakn. wopismow. Farar Heumannowu knihu (272 str., 150 wobrazow) dostanje kóždy, kiž so na tuton nawĕšk powoła, cyle darmo bjez porta přez Ludwig Heumann & Co., Nürnberg 55. Farar Heumannowe hojeńske srĕdki po originalnych płaćiznach ma přeco na składza: **Hrodowska haptyka w Buoyšinje, na Hošic hasy 27**

Handrijowe hembjerki.

(Wobras je wižy.)

Njeměnju naše horjeka pod šćěchu. Je to nój nop, hdźež mam swoje mošny. Prózdny njeje, kaž ĥebi ludźa myślachu. Druhdy leža hodźiny dołho a njemóžu wujźmnyć. Dźe mi to a tamne pśiches hłowu, to wĕra pśiches mašny. Tuž je tola mam. Druhdy mohł ramo wowrótnyć. A ludźo wo mojej hłowje rĕcža a ĥo wo njej rozmołwjeja. So mam zyle maku i wobmjećowanym rozumjećkom. To hakle je mi dźensa jena i najdźiwjenych pśichwinjenych, urjemujcy mać mojich dźĕći, do hłowy wujźała. To pak na žadyn pad njewĕrju. Mam najwjetšeho ĥeja we wšy, kaž bĕrtl. A cyłko cyapki ka Goliath — mi ĥo ida 60. To je tola wjsko mójne. Kotlij Michał wšchak ma prawje, *hdyž wźdy pravješe: „Schto pomha wulka ljubja, hdyž je* próżdna“. Je dha woprawdźe tak próżdna pola mje? Nó, Handrijo, to nicjo dale njeje, wušmyć tola njemóžech, tuž ĥałeš raz k wujeću jej do hornjeje jśtwicźi a pśichejtwĕdź ĥo. Tak hnydom jam wĕch a my tež.

A wopraudźe! Sćym ĥebi horje ĥałeš. Ale móžu wam rjec, kak ĥom ĥo dźiwał, schto tam do twarkeho drjewa je. Wicho polne hacź k tvjerdej horje. Moje lube dźĕćo! To ĥebi myślich, nasch jedyn je hłupy, nicjo njerozumi a njewĕ. Moji ludźičkja, njemóžece ĥebi wumyślicj, schto je tu horjeka nahromadźene a na ĥładze — ldźela cjerstwe, ldźela ĥašujśtene abo sawarjene. Tajkele wulke ĥkadnjićkoje na myślach a pomjatku i tyšaca a je tyšazami kaśchcjśtkami. Sćym tam kusť wotko pothodźiť, a njemóju ĥo dodźiwać, schto tam wschо je, wo cjimj ĥebi myślach, je ĥym dawno na to zabyk abo je dozrała pjecj.

Schto jenoź teji wschо n. pich. w kaśchcjśtku i dźĕćazych dnjow. Pacjerje njebobeje wowki, jeje śwjadcej rasy a wulki prut a ĥała ĥotowe dopomnjenjśke wobrašći na nju. Kak a ĥdźe a schto ĥimy hrali, jedyn wobraźeť po druhim ĥo pokaje. Stara Pźwarczkej Hana i wulkim brunom blokom na nohi, ĥrjodźij schumel, na kotrymž lĕch husto ĥĕchał, tamne łóje hubjuju ta kóśnju. Wulka tita na pśĕnim schulśtku duja, kaž by wczera było. Bibliśke śawiny, liczenje, pśsanje, pśchirodo- a ćerjepiś a zyły rjelomaj schulśkeje wědomośće. Swjećdźeho pak wot myślchi rozśerane. A tola hišće je wot kóždeho nĕkotre ĥrjódźi. Kaž law ĥa ĥo bjez Tonjka abo Schwedźla abo kajki kroj to na sarcze bĕ. A to ĥo „hat“ druhdy i „t“ a potom ĥaja i „b“ pśa. Wot Karle Wukeho, wot ĥerbśtich pśchera-ćinowow a Gera, wot katechijma a nałtawkow, wot śchcjpjenja a liczenja. Jako śpiwał na tkórje, kaž dyrbjech druhi błóh śpiwaj. Kupali ĥo ĥuły a Mśĕcherjec Gusta

Z ĥewjcy wulica abo hasa w **Khoćebuzu** ze zastarskimi domami. Swisle su k hasy přiwobroćene. — Z prawjcy. Nowe dźiwadło w Khoćebuzu natwarjene w lěće 1908. A što stanje so w Khoćebuzu za pěstowanje Serbowstwa. Ze Serbowstwom padnje najważniša wabjenka za tute město a wokolinu.

Knjeza Malnikowe wumoženja.

Knjes Bohumĕr Malnik, mějićel firmy B. Malnik, enićsti śpotowjeŕ Elektro-Malnikoweho-gratu, ĥedźeśche na swom pónd*ź*elśim ranju hižo we wośkom hodźinach we swojim śchtelićźanym kaśchćiku, kotremuž privatny kontor ćłaśche, a ĥadźerjeśche ĥo jara ĥpodźiwne. Wón dyrbi mjenujcy wospjet je ĥwojej prawej pjaścu we pitanśte błido i bórcjeśche pśchi tom mjes ĥubami: „Njeśtyśchane!“

Potom ĥtśli ĥo, wša ĥ papjerjoweho koścha kruchaj lista, kotryž bĕ po dołhośći rostorhnyl, położi ĥatołkanej cjwakaj wobbladnivje poruno ĥeť a pśchejśta pśmo hišćeśe jomu, kotrež bĕ jeho wo hižo tak ĥažujcej ĥodźinje nimo mĕry rozmujersałe. Jemu dospołnje njejnaty knjes, knjes Lajno Wichor, inżeńer, bĕ jemu ĥ maśchinu pśkany list pśchipośłał. W nim bĕ cjtaj:

„Jara cjeśćeny knježe Malniko, mam cjeść, Wam ĥwój ślub ĥ Waśchej knjeżnu Hertu wośjewicź. Nadźam ĥo, zo njebudże Wam to dale njepśchijomne, dokelž ĥo hewak śmjeśenych njetrjebawśchich śrjećenjow ĥ Wami śmjemy. Mějachmoj to ĥa njetrjebawśche. Wjele bóle pak ĥamolwju ĥo pola Waj ĥdeńka pódnjelu w jednaćich, ĥo bych ĥo Wam pśchednjeśtajił. Rumoćanje chcył Wam namjetnyć, mje we Waśchej ĥadrizju pśchipśitajicj chcyjej; ĥoboźowny pśchipad je chcył, ĥo ĥym ĥ elektro-inżeńerom a runje ĥwoje ĥtudije ĥkónćił. S wyżokim poćeśćowanjom Jan Lajno Wichor, inżeńer.“

Hdyž bĕ knjes Malnik tutón list hišćeśe jómu pśchećitał, pośtaje wón wośpjet ĥwoju pravu pjaścj, njedyrbi pak j njej wjacy wo blido . . . Bórzejśche jenoź njeźrozumliwe ślowa do ĥwojeje brody; wśawośći ĥĕbi telefon do ruki, chcyśche do ĥwojeho bydlenja ĥawołaś. Ale pśredy hacź bĕ hižo ĥwjatany, położi wón błyśkak ĥažo wróćko. Nĕ, telefonisaju njemóżeśche le ĥwojej dźowku wo tutym njeśtyśchanym podawku rĕcjeć. A ĥebi ju k ĥebi pozabacj — to mějeśche jej mało ĥmyśła! Wona by ho ĥwojemu ĥastarśemu nanej wušmjała, kaj to ĥtajnje cjinjeśche, hdyž bi to aby druge rozrozwaśche.

Haj, jeho rjana Herta! Ach, bé dźe hižo wjazy mĕźaźow pokmólena a ĥmjeźjeśche po ĥakonju a prowje dozpka cjinicj, ĥchtož ho jej ĥpodobaśche . . . Bjes tcho so mújeśche knjes papa mĕśćho pśchećiwo tomu cjinicj! Dat bĕchu ho lĕta mimjo! Se ĥtódźeje, lubośnje hołćki bu ćhulśka halża, knjeżna, młoda, dospołnje ĥamoĥtatna knjeni. — Hertżyna mać bĕ wumrĕła, jako ho mało ĥtworjećego narodźi. Nĕtko bé wśchě lĕta, jedyn a dwaźeći lĕt, knjeża Malnikowy jeniźti, ĥapleńczeny ljubuśchi była; jeniźty ĥa nju, ĥa jeje pśchećerja a ĥadanja bé byť źiwy, bé dźĕćak a ho drĕt — wośebje nĕtkole, w poślednich lĕtach, hdyž fabrika wećhaśche wjazy prawje hić a bóle a bóle wćźo wośtawaśche. Napraśchowanje ĥa elektro-Malnikowym-gratom bywaśche pśchego ĥnadnišće a ĥnadniśće, kĕo wot lĕta bé dyrdjał wobkhod pomjeńśićej, nĕkajkich ĥdźĕćerjow dźĕłaćerjowe mĕśćehe hišćeśe k mu dźĕło, a w bérowje ĥedźeśche nimo njeho, ĥcheja, hišćeśe ĥydomnaćeśćkna hołza. To bé wśchо.

A nĕtko ĥabludźi ho tutón list dospołnje njeźnateho knjeża Wichora do domu, kotryž ho jako ĥlubjeny jeniećke dźowki pśchedstaja, a wopotaju ho na prawa pśchidobnego ĥyna a pśchedbaćeneho dźĕdźićela Malikoweje fabriki — jeli dozpka hišćeśe haćź bo knjeża Wichorowego kwaśa mobśteji! — ĥebi pśchiśtajeny bycź ĥaża.

Knjes Malnik wupjśchećrje ĥwoju ruku ĥaźo ĥa telefon, wźa pak ju tkśtje ĥaźo wrócźo. S Hecin njeźo njewujźini, to bé jemu jaźne. Hróśnje, ĥo wuwinu ĥo cłowjekej ĥamźne dźĕćo tak bórzy ĥ rukow! Ta njeśmje ĥaźo: ćehodźe dyrbjeśche wćerjeź, ĥo hołza na uniperśitu bĕha, njewunośchne wumĕśtliwa ĥtudije! Dyrbjeśche pśchidaćj, ĥchto bé tute hołza we ĥwobodnych hodźinach zyle do ĥporta ĥnorila, teuiś hraje abo wjeźtuje? Mĕśto ĥo by ho wo ĥomjaznośćej ĥtaraka abo wo njeho, wo ĥamźnjeho nana! Jeho bé tute protykow bé zyle hieśmyślne: by jemu ĥaźrachnje nźkube było, by-li ho dźowćeźka dokładnišćo wo ĥwobodnišće a wobkhodne naležnośće ĥtaraka, cjinjachu bé jemu wśchě tute wjazy hišćo ĥamennu dośćź ĥtarośće! A jemu njebé wón muź, kotryž by ĥwojej dźowcy Hertźy

(Pokračowanje ĥćehuje.)

w naš ſ **Ł**ubudom pſchemúcśiť, dokelž bźchmy jenu trawu fatewali.

Kaj trafu, ſta a tyhaźy kajtſich dopomnjenikow tcja we mojej ſtowje. **T**rjebaſch jenož na nje ſdychnuńć a hižo ſu **c**zerſtwe a ſtwe. Žadyn **c**łowjek njewěri, kelko ſo w bźhu **Ł**t wſcho nahromadźi. Moja hłojczka. ſchto tola wſchitko w tebi trjí! Tyhaźy ludźi ſo jewja, kotreż ſwu w žiwjenju **f**einak. Ludownych a ſ wokolnych wjſow a mě**ſ**tow — woſchudnikow, korczmarjow, towaršchow, rjanych holzow, Sserbow a Nimzow a druhich. Naſch jedyn jnaje tyhaźy, hdyž poczinaſch na nje myſlić.

A ſchto hiſchcze hewak wſcho wdaſ! S kelko mnohich bźelow ſtelba woſtoji, kotruž pola wojakow trjebachmy. A **k**ak tam ſ nami ſathodźachu. A hdyž ſe wjedrowy muźik morhy, ſo ſo deſchcźit dże. S **c**horhojczki na wěži ſpojnajeſch, ſ wotkal wětſik buje. „Hronow" wot Wingera a Sejſerjowe ſpitzy. Hajnkez nowy Karo ſ Bayerſkeje. A mě**ſ**hačk je ſchcze kulojty a rjany. Ludźo dźe tam horjeka njeſtu, ſchtož ſym nětkuže cźitał. Hdyž ſej ſahwiſchi mě**ſ**to tobaka nětchto kowjazych rohowych wotrěſkow ſ kowarſkeje do trubki tykniješch a potom poczinaſch plíwacź a blíwacź. Abo hdyž pſchi ſchuſtkich łétach potacje kurjachmy a pſchi tym ſtołdnychmy. A žonu mójeſch nejbóle hněwacź, hdyž pſchi jeje ſkantorjenju ſe ſtiwy wundźeſch a ſej jednym wjeſoły ſahwiſdaſch. Sſebi ſ karanom, druhim ſ dźerkawzom nośyć. Pſjedy inežny kwaſ, potom ſpuchi cźaſ. So je porta pſchi pótſtowych pſchipokalankach wſchelake, kelko pjenjes wotpóſcźeleſch. So ſti tircźw piwa do ſchtórnje dże, hdyž młodym ludźom ſchkleńża wjazo njedoſahha. Na „Riacźim kwazu" wólbr njebé. Tam bźchu kujeſojo w wěcźim ſhraſcźeni, ſchtož ſo ſmoking mjenuje.

Skrótka, mójach po mojim nopje do kaſchczikow hladacź, hdźeżkuli chzych, wſchudźe nětchto ſo wukuli. A byrnjež ſlankodźiwadkownik był, tiž w Budyſchinje ras ſerbſkeho ministra ſchtrejeſche a tiž ſo hižom dawno w Sserbach woczakuje. A byrnjež prénja zigareta bula, kotruž ſa pjecu ſ towaršchom ſ pokroczneje ſchule kurjach. Nětko cźi knjeſchkojo hižom duzy po ſchuſtkim pucźu kurja. Abo bleſchka „Khelnjanſkeje wody", tiž je ſ automata dóſtacź, hdyž jako młody piſtor préni ras do mě**ſ**ta pſchiłídźech a běch zyle pſchekwapjeny ſ prénja, ſo bé jenož nětchto kopkow nutſka a ſ druha, ſo „Indrmeſnich" błodźeſche. Abo hdyž zyrkuſowy ſłown, tiž je unu ras w khorowni ſeješche, ſe ſwojeho žiwjenja a naſhonjenjoho powédaſche. To wſcho ſo ſaſo preſentowaſche w mojej heji.

Ale ſkónczuje ſym tola pſchi tym wuſzuyk. Hdyž na ranje wotuczźi, běch ſaſo cźerſtwy a hiſheze derje wuſpana. Chzych wſchak mojej Wórſchi hodźiny dołho powédacź, ſchto wſcho w mojim nopje tcźi, ſo njeje próſdny, ale nakopjeny hacź horje a ſo móże horda bucź na ſwojeho nudźeho muża. Ale ſym to radſcho woſtajił a ſej ſam wſcho pſchekładł. Wórſcha wſchak **k**at njeprawje nima. Próſdna wſchak moja heja runje won njeje, dha by tola ſchcźerczała kaž próſdny ſud, hdyž do njeho dumpaſch. Ale wjeſe mudrośeje wſchak w nopje nimam. To je ta łoſkocźiła wěſ. Je ſtara cźaſopiſna je wſchelakim cźaſopiſam, tiž ſ njeju wjazu tyſebacź njemóżeſch. To je tak, kaž je nětko někajki pěſnjeř pſikał:

Schtož w twojim nopje njej',
To runje nuſnje trjebaſch.
A ſchtoż tam wo nim maſch,
To ſenka hódne je.

Wěſko niczo njepomha, tu ma ſo nětchto ſtacź. Mo**ſ**ne, wowoczażna wéda dyrbi nuts, moji ludźiczka. Howak pak pod kolo pſchiſtúdźeſch. Sſym hižom ſpytał, nětchto ſ wami twumjetacź. Ale to niczo k cźinjenju njeje. Runje ſoſtej dźeſeſ ſ nopa měcź, to je kaž pſchiſtrpjene. Na to waſchonje niczo njebudże. Pak dyrbju pſchitwarićź, pak wotſtajićź kaž je. Wórſcha wſchat mi wot pſchitwarka wotradźuje, dokelž bych do njeho ſaſo łuty njetrjebawſchi a kowrómy cźapr nahypał. Nó, mi je pratwje. Dha njetrjebam murjerjow ſtajacź. Cźi ſu nětko drohi, jamaſaja wſcho a nanoſchuja cźi njerjada, ſo ſej ſiwcje rady njemeſch.

Wo papuchowej khoro ści.

Natykłowazy hribik njeſtu hiſchcze namakali.

W Barlinje w poſledninm cźaſu łékařiſy wězywuſtojni pilnje ſledźachu ſa bazylom tak mjenowanoje papuchowoje khoroſće (Papageienkrankheit), kotraž je žebi w Němſkej w poſledninmaj měſazomaj hižom tójſchto woporow żadała. S Barlina ſo nětko powé, ſo ſo pſchepytowarjam a ſledźerjam njedźiwajcy wſcheje próſy hiſchcze njeje poradźiło, bazyla, tiž ſuſe tola hižom tak ſtrachmu khoroſeſ ſawinuje a roſcheŕja, wuhſledźeſ.

Potajkim njeje hiſchcze jnate, ſchto papuchowa khoroſeſ je. Jenož to je nětko dopokaſane, ſo wona jenoż tych cźłowjekow nadpaduje, kotriž ſo pak papuchow dółkuhychu abo w ſtiwe pſchehowachu, hdźež papuch ſedźeſche. W tych pſchipadach, hdźež je ſo łékarjam ſkhorjenje cźłowjekow na papuchowu khoroſeſ wojſtawiło, běchu ptaki w domje ſwjetſcha, niż pak pſchezo, widomnje khore. Tuž dyrbi ſo ſej ſ tym ſkćiſcź, ſo móża po ſdaczu ſrowe papuchi też ſe žórkom tuteje natykliweje khoroſeje byeź.

Sa wuczenych wobſtoji dale nadawk, ſledźićź ſa tym, kajeje druźiny tuta khoroſeſ je a ſchto je jeje roſcheŕjeŕ. Sſhorjenja na papuchowu khoroſeſ w Němſkej ſwiſuja po ſdaczu je ſkhorjenjeni w Argentiniſkej, wo kotrychž nowiny w oktobru łońſcheho łéta hižom piſachu. Do Argentiniſkeje běchu ſ Braſiliſkeje transport ſkhorjenych papuchow pſchinjeſli a pſchi tamniſchim ſyłnym dowoſu tych ptakow ſu khore ptaki do cźłowjekich bydlenjow pſchiſchłe.

Wusudźenja.

Pſched ſhromadnym ławniſtim ſudom w Budyſchinje mějeſche ſo dla pſchiſtłodźajeho ſkhiſtiwdźenja, pſchekſchiwjenja, podłótczenja liſcźinow a wobſchudźeſtwa ſamołwicź ſ Girbigsdorfa pola Shorjelza **wothadźaju, we Shumbarku pola Kumwalda hydlaju** 26létny hižo ſhotſtany pſchekupz Erich **A**ltus. Wobſtorjeny běſche pjedy dłeſcí cźaſ we Luźiſtich ſkałach Lipſcźanſkeho ſkałaŕſkeho wobhedźerja Fryga Preißera pſchijajeny, běſche ſebi ſchefowe **dowerjenje dobył a bu napoſledk wobłhodny** wjednił. Jako tajki mějeſche wón wokhad ſ druhimi ſtrmami, mě**ſ**ćanoſtami a ſe ſaſtojnikami dróhowych a mě**ſ**ćanſkich twaršich hamtow. Pſchi wukonjenju ſwojeho błéka běſche wón też motorſke kolo wuſił, tiž je dźaćaŕ Lupk wodźił, dokelž Altus njemějſcheje wjedniſkeho wuſmyſłenja. Altus mějeſche też **polnomóż** pjenjeſy **pſchijimacź**. — Nětko běſche wón wobſkorjeny, ſo ſe wudawał, ſo je ſa wſchelakich wyſchſchich ſaſtojnikow wjele worcźiny płacźił a wſchelake druhe njedowolene wěcy cźinił. Altus pſched ſudom pſchdża, ſo ſu jeho wudawanja, ſchtož kujeſeŕſiwoweho twaŕſkeho direktora Golhana w Zitawje naſtupa, njewěrne byłe, wón ſ nim ſenje w ſanym hoſcźenju był njeje. Wón je ta pjecźa jenoż wudawał, ſo by ſo Preißerej ſ tym ſpodobny ſcźinicź ſpytał. Dale wudawaſche wón, ſo je ras ſa mě**ſ**ćanſkeho wyſchſchiſeho twaŕſkeho miſchtra Henczla ſe Zitawy na Lipſcźanſkich wułkowikach woreźiny płacźił a **ſ**tehorunja ſa wyſchſcheho hamtſkeho **dróhowneho** miſchtra Krebſa a jeho mandźelſtu w Łubiju. Dale powédaſche wobſkorjeny, ſo je Preißer jemu k wědźenju dał, ſo by ſo k mě**ſ**ćanſkomaj bliźił, jim małe dary dawał. — Mě**ſ**ćanſki wyſchſchi twaŕſki miſchtr Henczl a wyſchſchi hamtſki dróhowy miſchtr Krebs wuprajeſchtaj jako ſwědkaj, ſo ſtaj jenoż jónu ſ Altußom w koreźnje pobyłoj, njeje ſo wſchédna měra pſcheſkoczyła a ſo ſo pſchi tom njeje wo wobłhódnych naležnoſcźach jednało. Preißer wuprajeſi, ſo je ſo wſcheho ſkukowanja na ſaſtojnikow ſdaławał. Po nanjeczże ſakitarja rěźnika dra. Schuſtera ſ Budyſchina ſaſudźi ſud Altußa jenoż dla ſkhiſtiwdźenja knjeżeŕſkoweho twaŕſkeho direktora Goldhana k 50 hriwnam pjenjeżneho khłoſtanja abo k 5 dnjam jaſtwa, we wſchěch druhich naležnoſcźach jeho wuwinowa.

Pſched wułkej khłoſtańſkej komoru w Budyſchinje jednaſche ſo ſnowa dla autowoho ſraženja, tiž ſo 18. auguſta 1919 rano ¼4 hodź. na Haberkornſkim ameńſcźe w Zitawje ſta. W tutom cźaſu běſchtaj limuſina, kotruž domjaza bźowka Donatez ſe Zitawy wodźeſche, a wohoſowy auto wobſedźerja autodźiłi Sciſerta ſ Hórnizy na mjenowane namęſto bożeſoł. Sciſertowy auto běſche do limuſiny ſajeł, a ju powroćił, pſchi cźimž buſchter Donatez ſtarſchej ſranjenaj. Ławniſti ſud běſche wobeju wjedźnikow k 20 hr. pjenjeżneho khłoſtanja ſaſudźił a ſo na to powołał, ſo Donatez njeje pſchedźeſdne prawo wobłedźowała a ſo Seifert ſwój wós njeje dołcź w mozy mél. Donatez běſche ſo pſchecźiwo ſwojemu ſaſudźenju powołała, ſtatne rěźniſtwo pak dla wyſokoſcźe khłoſtanja.

Powołańſki ſud pak łaćźiſny powołanje Donatez a wo**w**olanje ſtatneho rěźniſtwa dla Seiſerta a powyſchi khłoſtanje ſa Donatez na 60 hr. abo 6 dnjow khłódy.

Cyrkwinske powěſće.

2. njedźela po tŕoch kralach. 2. mal. rózka 1920.

Z Budyšina.

Prdowanski tekst: Rom. 13, 8—10.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodźin farař Paul předowanje, dop. ½12 hodźin farař Siegemund kemšenje za dźěći. Wječor w 6 hodź. je duchowna wječorna hudźba. Programy su po 30 pj. při cyrkwnych durjach dostać.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Schneider spowědź a swj. wotkazanje, dopoldnja w 9 hodź. farař Berg předowanje, w 11 hodź. farař Große kemšenje za dźěći a wječor w 6 hodź. farař Paul předowanje.

Zběrka za naš dom za dźěći.

Křćenja ma w Pětrowskej cyrkwi farař Paul.

Pónđelu popoldnju ½4 hodźin lětna hłowna zhromadźizna wosadneho žónskeho towaršstwa w evang. towaršowni. — Wutoru popołdnju ½3 hodźin je we Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w evang. towaršowni. — Srjedu wječor we 8 h. ma superintendent Fröhlich biblisku hodźinu w Tuchoŕskej cyrkwi. — Stwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Módreho kŕiża w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Pjatk popołdnju w 4 hodź. ma Gustav-Adolfske žónske towaršstwo w Societätſ hłownu zhromadźiznu.

K 4. njedźeli po tŕoch kralach.

Hłós: Nět dobru nóc ja dawam —

O Jezu, swětło swéta, ty twojich wjesele,
hdyž wutroba je zhrěta přez Ducha cźrpjenje,
do templa přikhadźamy my zradni twojeho
a tudy wokřewjamy ze Zimejonom so!

2. My tebje namakamy, o Knježe, wšudźe tam,
hdźež słowo twoje mamy, zo stowaršiš so k nam!
Tak hišće dźens na rucy we wěrje wozmjemy
ze starcom tamnym ducy će wobhnadźeni my.

3. Budź jasnosć nam a radosć, błyšć wosrjedź cźemnosće,
při strachach naša žadosć, pod křižom křewjenje!
Hdyž struchli smy, nas posyłń při nuzy wšelakej,
nas jako łékař rozsyłń, ćmu smjertnu rozjasnjej!

4. Spožć, Knježe, też nam zbožo, zo by kaž Zimejon
mohł křesćan spěwać, Božo, ći kóždy zradny wšóń:
Mi woči mojej w měrje nět zańdźelitej so,
hdyž widźilej we wěrje stej tu će, Zbóžniko!

5. Haj, wohladał we wěrje sym tebje, Jezu mój!
Mje rubić twojej swěrje smjerć njesmé; wšak sym twój;
ja we wutrobje twojej mam skhow a w mojej ty;
we smjertnej nuzy swojej sym z tobu zwjazany.

6. Tu druhdy hladaš na mnje žadyn kruće, khutniwje,
zo často skhadźa za mnje stysk, zrudźba, želenje;
so tam pak dyrbi dóstać před twojim wobličom
mi swětło a ja wostać chcu, hdźež mam wěčny dom.

Jan Franck 1618—1677.

Kwasne přednoški.

Často mje, wosebje nětko zaso, nadběhuja za přednoškami. Ludźo po zdaću hišće njewědźa, zo stej dwě knižey kwasnych basni hotowej a pola Smolerjec dóstać (a hdźe hišće?). Prěnja je hižo nješto lět na předań, druha je hotowa, ale leži zabyta pola Donnerhakee hižo poł léta. Dóstać pak tam musy być, jeli by Smolerjec knihařnja ju njeměła. Tuž lubi Serbja, wuzijće, štož je h o t w o e. Cłowjek nima přeco a kóždy čas khwile, zo by nowe basnje dźěłał.

M. Nawka.

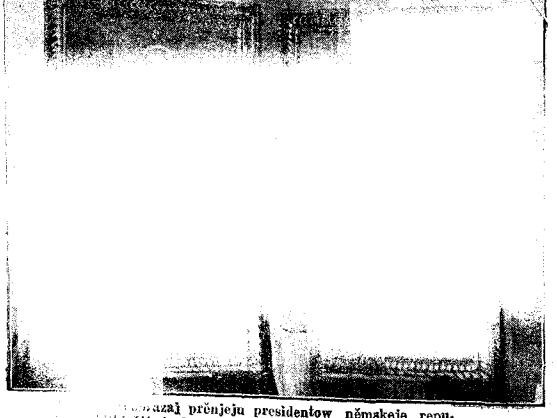

Wozazał prěnjeju presidentow němskeje republiki Hindenburga a Eberta za radnicu w Khočebuzu.

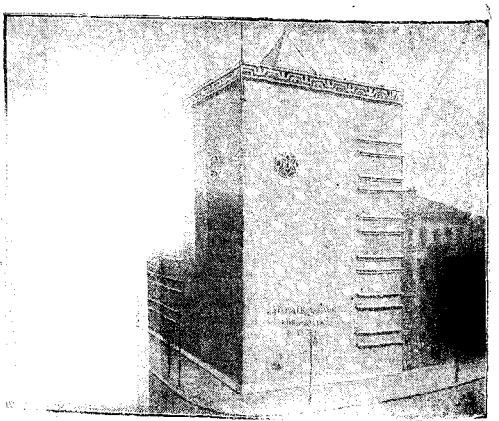

Dom ze sedmymi poskhodami, ale bjez woknow natwarichu njedawno w Drježdźanach. Twarjensko je hobrska studźernja (Kühlhaus).

Přilopk.

* **Jałostny njejtutk słužowneje.** W Erfurcze je 20-lětna Marta Helkel ſ Arnstadta, kotraž nětkuž dwě njedźeli pola tamnišćeho pišćelkarja słužeše, w njepřitomnosći starišćeju dwěrjetneho hólcźa swojich knjezich je tysolam sajěbojišćila. Holju, kotrejž mandźelskaj žane dobre wuwjedowanje dać njemóžachu, dyrbješe hižo dwě njedźeli wjace njeźiwa. Dokelž chcyše w Erfurcze wostać, hdźež jeje napowołanje pišćelbarja, je njewěrne, kaž so zda, ſ njerjesanjom słužiła. Najprjedy wudawałche, so je so dźěćo ſamo sajěbojeźiło.

* **Wurubjenje pólowego wosa.** S Watenberga do Tollacka w Narańćowej Pruſiſej wobkhadźaja paketowy pósłowy wós bu w lěsu krótko sa Wartenbergom wot dweju słužnikow, kotrajž měješchtaj kola pěći žeby, nadpadnjeny a wurubjeny. Stućerjej naſłowaſchtaj wosowego wjednika, so by jimaj nětkuž zentnar cźežki pólowy měch wudał, a ſhubišchtaj ho ſ nim w lěsu. Rubiło je so nětkuž 2800 hriwnow pjenjes wojeńſkeje renty, kotraž měješche so 1. februara wuplaćeć.

* **Sranjenje w powětrju.** Nad dańſkej kupu Falster fraſſišćerſcho dla wopaćneho manewrowanja dwě wojeńſkej łśadle we wyſſokoſći nětkuž 200 metrow hromadu a padźeſchtej dele. Jedyn ſ łśatarjow, kiž měješche padak pěći žeby na pomoz, ſpyta ho ſ wotſtokom wulkhować. Padak pak bu njerospiny. Łśatarja namakachu drje hišcźe žiweho, ale wón bórſy na to wumrě. Druhi łśatar leżeſche mrowy pod rozwadańkami ſwojeje maſchiny.

Hamiske woz ewjenje z Budyšina.

Sjawne namołwjenje.

k wotedaću wośewjenja ſa pśichemyſłowſki dawk na liśeźiśe léto 1930.

ſa płaćerjow pśichemyſłowſkeho dawka we wokrjeſu Budyſkeho finanzneho hamta — ſ wuwiśaćom mešta Budyſchina.

Dawkowe wośewjenja ſa pśichemyſłowſki dawk (Gewerbesteuer) maju ſo w cźaſu wot 1. hač 15. makeho rožka 1930 ſ wuźiśom pśichedpiſanych formularow wotedać. Formularki ſu pola finanzneho hamta w Budyſchinje dóſtać.

I.

Wotedaś wośewjenje ſa pśichemyſłowſki dawk ſu winowate wſchitke te wobkhody,

a) kotrychž wuroſchk je w pśicherěcku poſłednich tśoch wobkhodnych lět 8000 hr. pśichekročił abo

b) kotrychž wuroſchk hodźi ſo na ſakkadze knihowego wobjamknjenja ſwěśiś, abo

c) kotrychž pśichedwźaſcel bu k wotedaću dawkowego wośewjenja wožebje namołwjeny.

W pśipadach pod a) a b) wobſteji winowatoſć k wotedaću dawkowego wośewjenja też potom, hdyž ſo formular pśichipóſłał njeje.

Ssuli na ſamźnym pśichemyſłe někotśi pśichedwźaſcelja wobdźěleni, bźa dośaha, hdyž jedyn wośewjenje ſa pśichemyſłowſki dawk wotedaju.

Sa někotre ſamoſtatne pśichemyſła ſamźneho pśichedewźaćela maju ſo wožebite dawkowe wośewjenja wotedać.

II.

Sa wośoby, kiž ſteja pod wothładaśeſtwom abo pśichedporučnikſtwom abo ſtaršiſtwom abo ſtarſchiſtwom mocy, maju wołhladarjo, pśichedporučnicy abo noſcherjo ſtarſchiſkeje mozy wośewjenja ſa pśichemyſłowſki dawk wotedać, ſa juriſtiſke wośoby a ſamoſtatne k dawkam winowate ſjednoćenja wožbow abo ſamożeńſke maśy, kaž też ſa wobkhody a ſarjadniſtwa towaŕſtwow (Körperſchaften) ſjawneho prawa jich ſakoniſkeje ſaſtupjerjo, pśichedſtejerjo abo wobſtawodni wjedniſy.

Schtóž je dla njepśichitomnoſće abo hewak ſadźewany wotedać wośewjenje ſa pśichemyſłowſki dawk, móže jo polnomóžnemu wotedać dać. Pśipomnja polnomóz ma ſo dawkowemu wośewjenju pśichipołożić, njeje-li hižom do aktow finanzneho hamta dała.

III.

Schtóž poſtajeny cźaſ k wotedaću dawkoweho wośewjenja, k cźomuž je winowaty, ſakomdźi, móže ſo ſ pjenjeźnym khłoſtanjom k wotedaću dawkoweho wośewjenja nuceźiś; też móže ſo jemu pśichiražk hač do 10 wot ſta poſtajeneho dawka napokožiś.

IV.

Podwjedźenje abo ſpytanje podwjedźenja pśichemyſłowſkeho dawka kaž też njerodne pśichendźenja pśicheźiwo dawkowym ſakonjom (wohrożenje dawka) ſo khłoſta.

W Budyſchinje, 1. makeho rožka 1930.

Finanzny hamt.

Sjawne namołwjenje k wotedaću dawkowych wośewjenjow ſa naletne dawki poſtajenje 1930.

Dawkowe wośewjenja ſa dochodny dawk, towaŕſtwowſki dawk (Körperſchaftssteuer) a wobratny dawk maju ſo w cźaſu wot 1. hač 15. makeho rožka 1930 ſ wuźiśom pśichedpiſanych formularow wotedać. Dawkipłaćerjam, kotśiž ſu winowaći, wośewjenje wotedaći, je finanzny hamt formular pśichipóſłał. Winowatoſć k wotedaću dawkoweho wośewjenja, kotraž je ſałožena w ſakoniu wo towaŕſtwowſkim dawku (Körperſchaftsſteuergeſetz) a ſakonju wo wowobrotnym dawku, wobſtoji dale, też hdyž ſo formular njeje pśichipóſłał. Dawkipłaćerjo, kotrymž ſo hač do 1. makeho rožka 1930 wośewjenſke formularki njepśichipóſłachu, maju ſebi je wot finanzneho hamta ſadać.

W Budyſchinje, 1. makeho rožka 1930.

Finanzny hamt.

Skónne wiki w Njeswačidle

ſrjedu, 5. februara 1930. Pśicźerjenje ſparateho ſkotu ze Wojerowſkeho wokrjeſa je zakazane. Gmejeńſka rada!

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 1. makeho rožka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,162	100 pólsk. złotych	47,026
1 jendźelski punt	20,345	100 čěskosł. krónow	12,372
100 šwajc. frankow	80,706	100 franc. frankow	16,41

Na Barlinſkej burźy bě wobrok wčera šnadny, ale kurſy efektow wostachu ſkrućene. Podobnje bě na wikach ſ dołžnymi a rentowymi liśeźinami, pśichetož diskont, to réka dań ſa wſchěbne pjenjezy, ſpadny, tuž kupuja radšcźo rentowe a dołžne liśeźiny ſ wyſſchej ſumju.

Na produktowych wikach dźěſche wčera ſamo ſ hory dele. Wſchě družiny žita pśichipadžowachu. Pśicźenja a jećmjeń ſhubiſchtaj 15 pj. wo zentnaru, rožka a wowſ wo 10 pjenjezkach wožebje na Barlinſkich wikach. Knježeńſtwo rozpomina wſchelake pſchigrawy ſa poſwěźenjenje žitnych płaćiſſinow. Wčera płaćeſche zentnar

w Barlinje

pśicźenicy 11,90—12,05 hr., rožki 7,90 hač 8,10 hr., jećmjenja naſtymſkeho 7,10 hač 7,60 hriwnow, naletnjeho 8,25 hr. hač 8,75 hr., wowſa 6,30—6,80 hr.

w termijowym wikowanju:

ſa měrc:

pśicźenicy 12,62½—12,57½ hr., rožki 8,85 hač 8,87½ hr., wowſa 7,60 hr.,

ſa mejn:

pśicźenicy 13,25—13,20 hr., rožki 9,27½ hač 9,22½ hr., wowſa 7,02½ hr.

ſa julij:

pśicźenicy 13,52½—13,45 hr., rožki 9,20 hač 9,22½ hr., wowſa 7,62½ hr.,

w Drježdźanach (ſpadźenu póndźelu):

pśicźenicy 11,90—12,15 hr. (12,20—12,45 hriwnow),

rožki 7,85—8,10 hr. (8,15—8,40 hr.),

jećmjenja naſtymſkeho 7,70—7,95 hr. (7,80 hač 8,15 hr.),

jećmjenja naletnjeho 8,55—9,05 hr. (8,80 hač 9,30 hr.),

wowſa nowoho 6,85—7,10 hr. (7,05—7,30 hriwnow),

w Shorjelu:

pśicźenicy 11—11,60 hr., rožki 7—7,60 hr. jećmjenja naletnjeho 7,50—8,50 hr. a wowſa 5,75—6,25 hr.,

ſamcźak běrnow 2,50 hriwnow,

kilo butry 3,60—4 hriwnow,

eja 13—14 pjenjezkow.

Na pśichedaj:

Ssunki njedźelſke, Dimter w Biſkopizach, Wyſoka haſa 8. **Woblek konfirmandſki**, w Budyſchinje, Hoſchcź haſa 401. **Namoblekaŕ** ſymſli, w Budyſchinje, Sserbſke hrjebje cźo. 26 III.

Wós dźěcźazy, ſa 10 hr., w Budyſchinje, Ssukelnſka haſa 26, ſadni dom.

Běhkaj 2, ſtaj na pśichedaj w Hažlowje cźišło 15.

Pśichiſtajeja:

Wucźobnika pjekaŕſkeho, Vorweg w Kamjenzu, Pfortenſtraße 8.

Hoſpoſu, dr. Engertowa w Budyſchinje, Nowaŕſka dr. 1.

Ssudnizy na pśichedhadowanje

wutoru 4. makeho rožka 1930

w **Lejnje** pola Wojerez w hoſćeńcu pop. w 2 hodź. kóń, krowa, ſwinja, 25 zentnarjow žita,

we **Wuthelu** w Kreibigez hoſćeńcu rano we 8 hodź. klamaſta połza, ſ kaſchćikami,

w **Mikowje** w ſudniſkej korčmi dop. w 9 hodź. akowy kamor,

w **Nowej Wſy** w Haleyez hoſćeńcu pola Mikowa dop. w 10 hodź. blachowy hnójnjiſowy ſud, paſata pila,

w **Khrjebi** w ſudniſkej korčmi dop. ½11 hodź. mahagonowe piſańſke blido,

w **Klěnowje** w Tluſtigez hoſćeńcu dop. ½12 hodź. ležańſki ſkot a piſańſke blido,

w **Turjowje** w Michaelez hoſćeńcu pśichip. w 1 hodź. klamowe blido, 3 połzy, radiograf, graſon, wějawa, rólnej wośaj a rěſak.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dźeńſa dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki ſu měrne, płaćiny ſu trochu ſkrućene. Dop. ¾12 hodź.: Kaž pśiched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	31. 1.	30. 1.
Pśeńca	238-241	241-244
rožka	158-162	160-163
naz. jećmjeń	—	—
nal. jećmjeń	142-152	145-155
wowſ	126-136	123-138
kukurica	—	—
pśeńc. muka	28-34,75	29-35,00
rěana muka	21-24,50	21-24,75
pś. wotruby	8-9,50	9-9,75
rěane „	8-8,75	8-8,75
raps	—	—
hróch, Viktor	23-31,00	23-31,00
tane ſymje	—	—
pjeluſki	17-19,50	17-19,50

	31. 1.	30. 1.
hany	17-19,00	17-19,00
woka	20-24,00	20-24,00
módre łupiny	14-15,00	14-15,00
žołte łupiny	17-18,00	17-18,00
ceradella	—	—
raps. wonuźk	—	—
ſuny wonuźk	16-17,00	16-17,00
ſoen. melasa	21-21,80	21-21,80
bźrnj. kruſki	—	—
ſyno, 50 kg	13-14,00	13-14,00
rěana ſloma	2,80-3,30	2,80-3,80
ječmjeńſ. „	1,30-1,55	1,35-1,55
wowſna „	1,25-1,35	1,30-1,40
jačna „	1,15-1,30	1,20-1,35
	1,10-1,20	1,20-1,30

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

po 20 hr. ma za składźe črije teſ čopke črije za žony a mužow

wobućowy dom Mark w Kukowje

Drježdźanska burza (31. 1.).

Pśeńca	238-243	běrnjace kruški	16,00-16,30
rožka	157-162	pśeńć. wotruby	10,00-10,40
naletni jećmjeń	171-181	rěane wotruby	10,00-11,20
nazymsk. jećmjeń	154-159	pśeńcna muka	44,50-46,00
wows	137-142	rěana muka	27,00-28,50
čefwjeny dźeśel	110-125	woka	27,00-28,00
raps	350-355	pjeluſki	36,00 37,00
kukurica (Mais)	166-168	hróch	25,00-29,00
ſuche truhańcki	9-9,30	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny rěznego ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

31. januara 1930. Płaćizny po centn. a zt. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 629.

Polnomjaſne, wukormjene, najwjeſele rěźneje hódnoſće hač do 6 lět	
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtaršo wukormjene	57—60
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtaršе	52—56
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	47—50

Byki: 461

Polnomjaſne, wurośćene, najwjeſele rěźneje hódnoſće	53—55
Polnomjaſne, młódše	51—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtaršе	48—50
Spatne	44—48

Jałojcy a kruwy: 1108

Polnomjaſne, wukormjene kruwy najwjeſele rěźneje hódnoſće	42—47
Polnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjeſele rěźneje hódnoſće hač do 7 lět	32—40
Staršе wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	26—29
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Ćelata: 1700.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	78—87
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—78
Spatne (4.)	48—48

Wowcy: 4390.

Młódše a ſtaršе wukormjene (1. družina)	67—69
Staršе wukormjene (2.)	60—66
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	48—52

Swinje: 17 251.

Polnomjaſne, wosebitych raſow a jich křižanjow, hač do 1¼ lět ſtare	78—80
Wukormjene	80—82
Mjaſne	77—80
Spatne	74—79
Ranzy a kundrosy	68—68

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

1. februara 1929 po hamtskim poſtajenju.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniſša płaćizna hr	najwyſ. płaćizny hr
Howjaze mjaſo z koſćemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaſo	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaſo	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaſo	1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,20	3,20
Pšeńćna muka	1 „	0,44	0,56
Rěana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,32
Jědźane běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,90	1,30
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połě	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,28	0,30
Jědźane butra	1 kg	4,00	4,40
Jeja	štuka	0,10	0,15
Jědźane buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamejſatne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1 45

Wiśne płaćizny w Budyšinje.

25. januara 1929.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniſša płaćizna	najwyſša płaćizna
Pšeńca, nowa	73 kilo		11,30
Rožka, nowa	70 „		8,00
Jećmjeń	76 „	9,00	9,25
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	—	7,00
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,00	4,00
Syno, nowe	50 „	5,00	6,00
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	—	—
„ „ „ k zast.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńćna muka, 60%	50 „	16,75	17,75
Rěana muka, 60%	50 „	14,25	15,25
Pšeńćne wotruby	50 „		6,25
Rěane wotruby	50 „	—	6,25
Jeja	1 štk.	0,13	0,14
Prosata 536 štuk	1 štk.	30	47

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Radio.

Njedźelu 2. mał. rózka.

Königswusterhausen: 9 hodź. nutrnosć. 16 hodź. hudźba. 20 hodź. opera „Pique Dame".
Lipsk: 9 hodź. raňša nutrnosć. 16 hodź. dźiwadło.
Wrótsław: 10 hodź. evang. raňša nutrnosć. 16 hodź. klawěrowy koncert. 20 hodź. přednošk: Wobydlerstwowe hibanje a wobydlerstwowa politika".
Praha: 9 hodź. cyrkwina hudźba. 12 hodź. zwonjenje. 20 hodź. koncert w Smetanowej žurli.
Win: 19 hodź. studentske spěwy.
Beograd: 20 hodź. spěwny wječor.
Ljubljana: 20 hodź. spěwy. 21 hodź. orchester.

Póndźelu 3. mał. rózka.

Königswusterhausen: 9 hodź. přednošk za ratarstwo. 20 hodź. a 21,15 hodźin Wrótsławski porgram.
Wrótsław: 20,30 hodźin novela „11 hodź. 44 mjeńš."
21,15 hodź. „Frau Musica", spěwy.
Praha: 19,05 hodź. Konversacija na balu (z Brna).
Win: 20,30 hodź. Mjeznarodny koncert (z Budapesta).
Beograd: 20 hodź. Koncert.
Ljubljana: 20 hodź. Orchestc..

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so póndźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Budyšin. „Nadźija" wotměje wutoru 4. mał. rózka wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu ze wažnym porjadom. — Po zhromadźinje je spěwna hruba za jutrowny koncert. — Naša generalna zhromadźizna budźe wutoru 4. nalětnika.

Budyšin. Jednota Sokoł Póndźelu 3. mał. rózka 1930 wječor z dypkom 1/49 hodźin je w kofejowni předsydstwowe a wubjerkowe posedźenje. Wšity maju přitomni być. **Starosta.**

Bukecy. „Radosć" změje srjedu 5. mał. rózka po spěwnej hodźinje na wosadnej žurli pola Stangee zwučowanje narodnych rejow.

Bukecy. „Radosć" změje srjedu 12. mał. rózka hłownu zhromadźiznu pola Stangee. Wšitke sobustawy maju přitomne być. **Předsydstwo.**

Hornja Hórka. Towaŕstwo „Lužica" změje njedźelu 9. mał. rózka popołdnju w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Mnišonskej piwarni. Přednošk je přilubjeny. Winowatosć wšěch sobustawow je, zo přińdu. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Hosćo su lubje witani. **Předsydstwo.**

„Katolska Bjesada" w Radworju předstaja přichodnu njedźelu 2. mał. rózka w 7 hodź. pola Brylec we Radworju dwě rjanej hrě: „Hród Lubin" a „Kralowna Esther". Wšitcy Serbja so nanajwutrobnišo přeprošuja.

Lužiske-Serbski Sokolski Zwjazk. Dla zastupjerjow na hłownu zhromadźiznu wozjewjamy wšěm jednotam, zo maju po § 9 wotrěžk 2 Zwjazkowych wustawkow wotpósłać: Starostu a načolnika a z kóždych 15 polnoprawnych zwučowacych a za kóždych 30 spěchowacych sobustawow jednoho zastupjerja, liča, přesahaca połoju, dawa prawo na dalšeho zastupjerja. — Pobrachowace lisćiny zapisow njech so hnydom pósćelu. **Jednaćel Zwjazka.**

Laz. Towaŕstwo „Handrij Zejler" wuhotuje [illegible] rózka pola Solćic serbski swjedźeń. Započnje so [illegible] kom 1/48 hodźin. — 16. mał. rózka zarjaduje so [illegible] waŕšny zawrjeny swjedźeń.

Njeswačidło. Serbske towaŕstwo „Jutrnica". Hłowna zhromadźizna dyrbi njedźelu 9. februara wupadnyć, wotměje pak so cyle wěsće njedźelu 16. febr. Přeprošenja hišće dóńdu. Dowěrnicy so prošu, sobustawow na to kedźbliwje činić. Předsyda.

Sokolske jednoty! Njedźelu wječor 9. 2. 30 na dalšu hłownej zhromadźizny ł. S. S. Z. wuhotujemy we „Bělym Konju" naš **„Póstniski swjedźeń"** z bohatym a zajimawym porjadom. Prosymy tohodla wšě bratrowske jednoty wo hołaty wopyt swojich sobustawow. Sobustawy z wupokazom změja poniženy zastup. Reje budźa darmo. Z wutrobnym Na zdar přeprošuje Jednota Sokoł w Budyšinje.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

III. župny zlět župy „Jan Arnošt Smoler" zarjaduje so na **njedźeli 23. februara 1930 w Drježdźanach-A** w městnosćach hosćenca „Volkshaus". Sobuskutkuje khór spěwn. zwjazka a Serbski Sokoł. Podskića so mnohe zajimawosće tež druheho razu. Hižo dźensa přeprošuje župne wjednistwo nanajwutrobniše wšě župne tow., tohorunja pak tež wšěch jenotliwcow, zajimcow a sobustawy „Domowinje" přizamknjenych towaŕstwow. Kedźbujmy na dalše wozjewjenja w Serbskich Nowinach.

Župne wjednistwo.

Njezanjechajce
jako dorosćeni Waš kašel. Wotćerajte najprijomniši a wupruhowany srědk:
Leidlerec Guajun a Bronchial tablety
Schloss Apotheke Bautzen.

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe } aparaty
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ Fotowy dom
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wćerwjenstwojnje a najspěšniše.

Moje inventurske wupředawanje
wot 30. jan. hač do 12. febr.
poskići Wam wurjadne wuźiki při nakupowanju najlepšich platowych a balmjanych tworow
Hilger
na Lotzestr. 20 (žane klamy)

Dobrowólne předawanje
palncho drjewa
Wutoru a pjatk kóždeho tydźenje 8—11 hodź. so po taksy za hotowe pjenjezy na
Huščanskim hajniskim revěrje
we wodź. 3 pola Now. Družkecach, we wotdź. 25 hač 27 — Žiličanski haj, we wotdź. 30—35 — Njedźołański revěr — stejace palnc drjewo w Hrabjanskim hajniskim hanźe předawje
Hrab. Schall-Riaucourski hajniski hamt w Hučinje

Prawy
južnoamerikanski Mate [čaj]
Znamka „Hsf" (Harnsäurefeind
Spěchuje strowosć
Čisći čělo
Změrnuje čuwy
Najlěpši srědk k wukisenju krewje
1/1 pakćik 460 gr 3.— hr, 1/2 pakćik 1.70 hr, 1/4 pakćik 0.90 hr dostanjeće w
Hamburgskim kofejow. wobkhodźe
Oskar Trodler w Budyšinje
na Paulistr. 42
Wobkedźbujće lokalny dźěl

Pilni ludźo
so pytaja k předawanju lóńko so předawacych wěcow za ratarjow, skótnych płahowarjow atd. Wysoka zasłužba! Poskićenja pod G 5 we wudawaćni Serb. Now

Wulke
inventurske wupředawanje
wot 1. hač do 15. februara

Saty, gardiny, story
Kurt Erler na Žitn. wik. 11 a „Złoty Wieniec"

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Nezorsk. dr. 15
hłowa nadźeli wotwerćene
Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesdliskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2498.

atařske mašiny a ratarski grat
ma na předań a wuporjedźa kaž hač dotal
Arnošt
Faltink
w Njeswačidle

Njekupujće drohe znamkowe likéry ale moje tun. přimérjene
palency
litr wot 3.— hr. woptanki darmo
Hermann Klemm nasl.
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Přesadźowanje paln. drjewa
Worklećanski ryćerkublerski revěr
Sobotu 8. februara
wok. 85 rm twjerdych a mehkich palnych klumpachow a kuluchow
wok. 40 rm twjerdych, mehkich, dołhich a wobrěčk. kromadow
Zeńkanje 1/2 2 hodź. popołdnju při Handrikec hrěbi.
Zarjadnistwo

Přesadźowanje palncho drjewa
Klóšterski hajniski revěr „Winowa hora". Stwórtk 6. februara t. l. w hosćenu we Worklecach wokolo
170 rm khójnowych kuluchow
50 rm khójnowych pjenkow
350 rm khójnoweje walćiny
Nastajenje w drjewowym wotdźele 16 a we wudrjewniščach w rjenu revěrje Hajniske zarjadnistwo

Rjane lohke
knježske sanje
cyle tunjo na předań
Dubaky na Židowje

2 běhakaj
staj na předań w Hasławju 15

Powołajće so při nakupowanju přeco na SERBSKE NOWINY

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
na najlěpje — po wutśinjenju
Sekowy konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła.
Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měšće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wujězdźe
Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wuchadnuli 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik 1.51 hr. pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja zap. dr. z w. mk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěsći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 28 | Budyšin — Pónjelu, 3. februara 1930 — Bautzen | Lětnik 89

Zelený tydzeń w Barlinje so wotewrił.

W Barlinje je žo žobotu dopoldnja pjaty „Zelený tydźeń“ wotewrił. Nětkle 1000 zastupjerjow diplomatije, knježerstwa, magistrata, hospodarstwa, wědomosćenje, techniki a nowinarstwa bě pschi wotewrjenju pschitomnych.

W mjenje wustajnjeho a mažnjeho hamta Hans Jürgen von Hake shromadźenych powita, žo nadpišo, so „Barlinski Zelený tydźeń“ też pola wobydlerstwa němskeho hłowneho města zrosumjenje za cežke położenje ratarstwa budźi.

Potom žo jako zastupjer němskeho knježerstwa minister za ježiwjenje a ratarstwo **Dietrich** hłowa zjimasche. Pokaza na to, so je němske ratarstwo w cežkej krizy, kotrejež pschiczina ma žo wobsteje **w zlowonych zakonjach** léta 1925 a pódla nich w **ceparazistich cejzach** pytacź.

Hačrunje **zadołženje** njeje zdźela pschiběrako, njemože žo tola **danska cejża** zwjesćeć. Puče dyrbja žo pytacź, so **by žo pschetrjebanje rožki** znutska Němskeje powjetschiło. Nětczische wobstejnosće, so žo pschi dobrych žnjach pol milijona tunow abo hischće wjazy tunow rožki do wukraja wošćišła a žo sdobom **sa 500 hač 600 milijonow hriwnow pschenjy z wukraja nakupuje**, njehodźa žo dźeše snjesećkam, hdyž je nětkat mózno, dyrbi žo w pschichodze pschenja płahowacź, samo hdy by žo ras dla njepodarjenych rožkowych žnjow rožkowa płacišna pschenježnej płacišnje pschibližiła. Sandźene léto Zelený tydźeń we namjenju žamopomoczy stejescheje, kěža wón w tydźenju **meliorazije** steji. Hischće jara wjele ma žo w tymle natwarjanju činicź.

Rade wschém, schtož naš hospodarjaj, po politiskej stronje a po žiwotnych nahladach dźěli, mamy wschitcy — a ta prěnim městnje ratarstwo — shromadnu wulki ideal: Wobnowjenje mozy, wulkosće a žiwobudy naschich domišnjy. Też letuschi Zelený tydźeń njech je měrnik na twjerdym puću, kotryž nasche ratarstwo lěpschemu pschichodej na pschećiwo powjedźe.

Sa žiwobudny stat Prusku na to statny minister za ratarstwo, domény a kěžy dr. **Steiger** pschede wschém na **cežne hospodarstwo a krajnu kulturu** pokazowasche.

Wuprawa rěčnych hospodarskich poměrow a połěpschenje němskeje pódy stej bóle dyžli hdy prjedy sa pobčehnjenje a dalsche rozwiće ratarstwa trěbnej, so by žo z nimaj wožahaze **ježiwjenje němskeho luda w žamknjenym kraju** wospjetowało. Wschě meliorazije žo na to měrja, naš wot dosa wukrajneje žiwnosće njewotwisnyh cžinicź, kotryž **němske ludowe samoježenje kóžde léto wo nimale 4 milijardy hriwnow pomjenješa.** Krajna kulturna wobhladanja posawa prěni króć wobsahowny rozhlad wo melioraziskej dźěławosći wschěch němskich krajow, wo dźele, z wědomosću a praksy dokonjanym, a sdobom wo hischće dopjelnjomych nadawkach.

Namjet njedowěrjenja pschećiwo ministerskemu pschedsydźe Braunej dla nowowobhadźenja kulturoweho ministerstwa.

Hospodarska strona je hromadźe z někotrymi sapódłanjami němskeje frakzije w pruskim krajnym žejmje namjet zapodała, z kotrymž žo žejm namołwja, so by žo ministerskemu presidentej dr. Braunej **dla** nowowobhadźenja kulturoweho ministerstwa **dowěrjenje wotrjekło.** Namjet žo na to załožuje, so žo z nowowobhadźenjom tschešćijanske zajimy wožebje w praschenju wocžehnjenja młodźiny wohrožeja.

Njeporadźene kommunistiske demonstracije.

W Barlinje je policija w jenej korczmje na dołhej Brósy shromadźinu kommunistiskich pschistajenjow pschepadła. 77 z nich je zajała a po jich pschepschašćenju w jatbje wobchowała. Jenoż dweju je z jatby puschćiła, dokelž mózneschtaj dopokasacź, so staj tam zyle pschipadnje pschenocowałoj.

Dokelž bě kommunistiska strona sa žobotu wulke demonstrazije pschipowědźiła, bě policija tutón dźeń w połnej hotowoscži z potřóčenju njeměrow.

To bě kommunistiskemu wjednistwu snate. Tohodla jenoż z wuwzaćom jeneje wschě shromadźiny wotpraschała.

Francowska pręciwo clownemu měrej.

W deputertskej komorje je žo pjatk debatta wo napraschenjach sa zlownym pschimérom, w Genfu namjetowanym, zapoczała. Naprascherjo žo na namjety horschachu, **kotrejž bě** dźełowy minister Loucheur na wokładniej shromadźinje Swjazka Ludow cžinił. Praja, so bychu francowska industrija a ratarstwo a wikowanje jenoż schkodowałe, pschetož nětczische zlowne tarify francowske wudźełki a wuplody na dožahaze waschnje njeschkitaju. Mschitzy naprascherjo sahadnje myšl zlowneho měra njewotpokazuja, dokelž pschinawaju, so dyrbja žo europiske kraje psched industrialnej pschemocu Sjednoczenych statow pokrótka Ameriki se shromadnym hromadźedźelanjom schtacź. W tymle smyšle wobsehje prěnjej napraschowarjej, sapódłanzaj Delakalle a Cignour rěčeschtaj, kotrajž prawizhnym stronam pschiskuschataj. Napraschet radikalnych stronow, sapódłanz Margaine, žadasche, so by francowske knježerstwo w Genfu myšli zlowneho pschimèra napschećiwo stupało a direktnje hospodarske wotbronjenje zastupowało. Najprjódy bychu žo dyrbjate wschelake wotnoški produkzije internazionalnje organisowacź, kaž je žo to hižo z dźełanjom worzla stało. Zastupjerjo Franzowskeje bychu tohodla w Genfu dyrbjeli žadacź, so by žo Swjazk Ludow zaso z tym zaběrał, so bychu žo pschihoty za wotsamknjenje internazionalnych dojednanjow stale. Sozialist Barth je sahadnje pschećiwo zlownemu měrej njewuprajł, žadasche pak, so bychu žo wuplody franzowskeho ratarstwa na to žame waschnje schkitake, kaž wudźełki industrije.

Tardieu so do Parize wróći.

S Londona žo wróćazeho franzowskeho ministerskeho pschedsydu Tardieua žu žobotu w Calaisu wjerschki wyschnoscže powitałe. Ministerski president pschi tym skótka wo Londonskej žóństwowej konferency porěcža. Praji, so móže Franzowska z dotalnym wunoschkom spokojom być. S pschiježcom jednanskeho podłoška, kotryž je Franzowska namjetowała, maju wěstoscź, **so je žo njewoprawnjene tyranstwo mathematiskich formulow wusamknjo.**

Tardieu je žobotu wjeczor do Parize pschijeł a je zyku njedźelu z ważnymi rozrěčenjemi wupjelnił. Sa žobu je finanzneho ministra Cherona a ratarskeho ministra Hennessya pschijał. Potom je žo do Elisejskeho hroda podał, hdyž je žo nětkle hodźinu z republiznym presidentom wo Londonskich jednanjach rozrěčał.

Pytanje za Kutjepowom.

Pariziska policija žo nadźija, so woskoro wuslědźi, kotrej žu generala Kutjepowa wotwjedli. Žonu w žwitkobrunym płaschczu, kotraž je w nalěžnosći tajnu rólu hrała, je policija śwjezyła. Jeje wobydlenje pschepytajo, žu ważne wězy namakali, wo kotrychž pak policija hischće mjelcži. Wjednik jeneho Parizkeho pschenajenskeho automobila, jedyn pryedawschi letarski offizjer, bě policiju na śled jezele žony dowjedł, kotraž mjes ruskimi kommunistami wjele wobthadza. Tale žona, wésta Ludmila Iwanowna, we khěži blizko ruskeho póslanstwa bydli. Jeje muž je cžejny wobdazu kommisar w Parizu.

Franzowska policija je se strony Běłorušow w Parizu jara ważne pokitwy dostała, z kotrymiž žo wušlědźenje wotwjedżerjow jara połoži. Wotwjedżerjo žu pjeza znaczi ruszy kommunistkoju w Parizu, z kotrymiž je Parizska policija hižo psched dwěmaj létomaj wobdźełowała.

Też Jendźelska w finanznych staroscach.

W rěczi psched wikowańskej komoru w Leedsu je pokładowy kanzler Snowden nětczische położenje statnych finanzow rospominał. Rozwicže dokhodow a wudawkow njeje spokojaze. Sa dwaj měsazaj žo finanzne léto minje, a wulke summy z hłownych dokhodnych žórłow njejsu hischće doschle. Jeli so žo hischće jara rucže dokhody njepowjeschu, so dopředne wobliczenje jeho pschedchadnika Churchilla njedopjelni. Na druhej stronje so z njeprawom pschiběrarje statnych wudawkow kritisuje. Jenoż wudospołnjenje starobnych a wudowjazych pensijow je žo jako nowy wudawk pschidał, a jenički dypk, kotryž wudawki też w tutym lěcze powjetschi, je powjetschenje podpjerу za dźełonjemjerjow wo 170 milijonow hriwnow. Snowden praji, so žebi njepschoje, so bychu žo wjetsche wudawki z dołhotrajnymi statnymi požčonkami wurunnałe. Wo praschenju, hacź maju žo dawki powjetschicź, žu wón njewuprajł. Pokała pak na to, so budże stat wschitko cžinicź, so by pożwolenje industrije podpjerał a jejnu wunoschnosć spěchował. To może skónczniże z pomjenschenjom dawkowneje cžeže dowjesć. Na žadyn pad pak w tym wokomiku njewidźi, kak bychu žo wudawki mohli pomjenschicź, chiba to bychu žo wudawki za wójsko a wójnske kóždźiwo snižiłe a so by žo **hnadź podźiłcho wójnski dołh pomjenschił.**

Jendźelezenjo pschećiwo hitlerskim tód.am a podmótšlin cžołmam.

Jendźelskemu ministerskemu pschedsydźe Macdonaldej je wjele sapódłanzow delnjeho žejma wopomnjenske pismo pschepodało, w kotrymž žo žada, so bychu žo hitlerske tódže a podmótšle cžołmy wojstronile a so by žo sliežba schichzakow samjesowała.

Republikanski manifest w Španiskej

Po powěsći z Madrida sej schpanitka dźełacžerska strona, kotraž je 300 000 žobuśtawow žyła, a sozialistiske sjednoczenstwo, kotrejž 15 000 žobuśtawow wopschija, žobotu manifest wojerwišej, kotrejž pak je policija hnydom zebrała. We nim žo praji, so budże dźełacžerska strona wot nětka republikanska a so budże na załoženje republiki dźełacź. Snutskowny měr może žo jenoż wobnowicź, hdyž žo dom Bourbonow knježerstwa wsda. Kral je w lěcze 1923 generala Prima de Rivera k knježerstwu zawołał, so by marokkowsku krizu wotmałił. W lěcze 1930 wón generala Berenguera powoła, so by jeho, krala, wot Primoweho knježerstwa wuswobodźił a jemu samokwitnosće za diktaturu wotewsał. Manifest se słowami słodzi: Chzemy radscho w reakzionarnym stacže wo žwoju existenzu wojowacź, dyžli thodojezaze duschenje cžisteje Bourbanow hischće dleže snjesećź.

Amnestija w Španiskej.

Nowe schpanitke knježerstwo je njekrobdźi, schkodne skutki diktatury powaleć. Pjatk je wschitkich 30 studentow, kotrychž žu pschi poslednich njeměrach zajeli, z jalby puschćiło. Dźenża žo wukas ministra Albaskeho wójwody wocžakuje, z kotrymž dyrbi žo konflikt se studentami a profesorami na najschérschim podłožu wurunacź. Wjednik studentow, kotrehož běchu loni w nalěcu zajeli a potom na kupu Malorku wuhnali, je žo z jalby puschćił a žo k universitnemu studijej zaso pschipuschćił. Stónczenje dyrbja pjeczo profesorojo, kotriž žu žo psched dźesaca měsazami je žłužby puschćili, swoje wucžbne stoły zaso dostacź. K tomu žo wołsebje khmany pucź wujwoli. Primo de Rivera bě žo pschezo na stejischczo zjatał, so by cžile profesorojo žami swoje městno wopuschćili. Wopraudźe je tehdy jara wjele universitnych wucžerjow knježerstwu prajsko, so nochzychu pschi tehdomnischich wobstejnosćach dale wucžicź. Tola jenoż tychle pjeczoch puschćichu, mjes tym so druhy žwoje wucžbne stoły wobthowachu. Minister nětko praji, so žo na tole puschćenje jenoż pjeczoch profesorow kaž na kłosjanje hlada a dyrbi žo tohodla wročźicź. Dale je Albafki wójwoda zlawnemu lěkarjej profesorej Mranonej porućił, so bychu wón a dwaj druhaj profesoraj wodźenje Nienesa zaso pschewzali. Psched cžasom letanu bě Primo de Rivera pschedsydu tehole jara ważneho duchownego fzrjedźischcza z wukasom wotbadźił a sjednoczenstwu nowehu pschedsydu nanuwołał.

Dale je nowe knježerstwo wschě wušudny najwyschischeho žuda, kotrež žo po wukasu diktatury njejsmědźachu wukonjecź, — jedna žo pschi tym wo sarjadnistwowe wězy — dało wukonjecź. S tym žo na pschikład najprjódy donjej Miguelej Unamanej jeho profesorske sastojnistwo pschi universicže w Salamanech wróći.

Se wschěmi tymile naprawami, kotrej žu žo po nastorku Albanskeho wójwody a krałowym pscheju stale, cže žebi knježerstwo sympathije wucženych a studentow dobyć, kotrychž je Primo de Rivera husto ischchwidźił.

Najskerschi facžischcź w Schpaniskej a we wukraju budże powěsći cžinicź, so **žo wschitzy policijzy jezdi, kotrejž na podstožku žrudnischeho wušuda w jastwach žedza, hnydom na žiwobudu puschcza.**

Rubježne nadpady w Palestinje.

W Palestinje je dotal jeniczky jeneho žida k smjerczi sajudźili, tola połwotamski žud je tónle wušud powalił. Dwanaczo Arabojo, kotrychž běchu dla skónzowa židowskeje kolonistiskeje žwójby wobskorźili, žu žo wuwinowali. We swójbu je skónzowanjom 64 židow w Hebronje žu jenoż jeneho Araba k smjerczi sajudźili. S nadpadnikow na kolonju Moraḥ njeje policija hacź dotal zaneho winika mohła wuslědźicź. Zionistojo žo tohodla wo to prózdnja, so by so wjazy židowskich policistow pschihistajiło.

Arabojo žu njedawno wulke stadło někotrych stow ikzemplatow židowskeje kolonije Jabneela rubili. Policija je žo sa rubježnikami puschczała. Też žu Arabojo spytali, židowsku kolonju Machanajim nadpadnyć, tola so jim to njeje poradźiło. Sšnadź je tažama rubježna banda nadpad sfuczila, kotraž je njedawno arabskimi rolami brónje zebrała, a sa kotrejž policija wot někotreho czasa pódarmo hlędźi. Dokelž powěsćeje wo rubježnych nadpadach

na zidowske kolonije a arabske wjsy w Hornjej Galileji pschibéhaju, nétkole lékarjo a wojazp pomhaju rubjezinikow pschesez Shaz, sa kotrymiz sledhy do Sajordanskeje pokasuja.

Nowa amerikanska wojnska lódź.

W Newport News w stacje Virginia je so sobotu schesiny 10 000 tunowski lischijak, po nowym twarskim planje natwarjeny, na morjo puscheził.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 3. februara 1930.

— Wo **wjedrje**. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer +4, thermometer w nozy +2. Wuhladny na cyoplische wjedro. — Schkleńza je trochu poskupiła. **Pokasuje pak tola** pischo hischcze na njewobstajne wjedro. Sawy w nasich stronach tak rjez mjes nizinami we wjeskach a polozu a wyschinami nad wolnozel a rauschez Europu. Tehodla mamy druhdy **tajke mjerjenje**, natkriwinje saso wopuschczi. Njehodzi so ! wobstorcu prajicz, kak so wjedro dale wuwije. — Jutrje wutoru schadza 7,40 hodź. a thowa so 4,49 hodź. Mésacki lichadza dopodnja 9,45 hodź. a khowa so wjecor 11,12 hodź.

— Do **Sprewje** skocźi. Sobotu je nozy wokolo 3 hodź. skocźi 22 létny murjet wot wonkach ! cźerdla pschez hosczenzonz „Zur Hoffenblüte“, wjerza, dokelż mjesche zywjenje hyte, do Sprewje. Potom wotcze wo pomoz wolasche, to buchu nimodnuzy hudzo na njeho kedźomi. Nékotrym wutrobitym muzam so poradzi nuza ! wody wuczahnycz. Dokelż bésche jara wosslabnuł, jeho sobustawy dźélaczerske samaritherske kolony do méschczanske khorownje dowjesechu. Po wschém sdaczu je alkohol muza do wody sawjedł.

— **Paduschtwje**. 1. malecho rózka wjecor wokolo 6 hodź. je wécznó dźéwczéz Minemu hójzej blizko Jankowanze pschi Muskakowskej drohi hischcze derje idźerzane, ! jasnym wotsom barbzene radowanske hanje krénjeze wulkosce kradnuł. Do prédnjeho prékscha bésche zboy njeno „W. Mitasch“ wupakene. — Dale su w nozy k 31. wulkemu rózkej paduschi w Sserbskich Paslizach ! mutsbohatych drastu, wotnjane wézy a schaty, njes nimi czorny zonjazy kozuch, kradnyli. — Wo wézowne spjélenja proby kriminalne wotdźélenje w Budyschinje abo Jankarmschtwo w Kamjenzu.

— **Ratarski njedowy tarif wupowiedźeny.** Sozialdemokratiske nowiny pisaju, so je fwjatk némtskich ratarskich dźélaczerjow midowe tarify w hotowych vjenjesach k 28. malemu rózkej 1930 za tarifowe wotrizky Budyschin, Kamjenzu, Drjezdźany, Lipsk a Vogtlandsku wupowedźeli. Saksti Landbund je pjeza wotsewił, so jenotliwe jednanja wotpokaze.

— **Nowy radiowy sćelak.** Wyschicha pótowa direkzija w Lipsku sdźiwje: Natwarjenske dźéla na radiowym sćelaku w Lipsku su tak pokrocźite, so mózesche bo ! pschepruhowanjom a wotpokazowanjom hizom sapoczecz. Na to sapocznje so, njesafurja-li njewocakane zadżiwki, stanje na pruhu ! nowym wokrejnym sćelakom. Sto so poslucharjo radia njetrjebali njetrjebawschi do njeuméra stajicz, so na to pokasuje, so, dokhoż ko na tom dźéla, njejsu zbe wusamknjene sdabjenja radiowych posticzerjow. Wobsfudanjo so w taficich pschipadach prescha, so buchu to pschecźelnje pschehladali.

— **Wokrejny wubérk Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa seidze** bo pondźelu 10. malecho rózka 1930 dopoldnja w 10 hodź. k sjawenniu pofedźenju w pofedźeni hamtskeho hejtmanstwa w Budyschinje na Bismarckskej drohi 21. Sjawny dnjowy porjad wopschija 31 dypkow, mjes kotrymiz su wosebje wazne wobsedźowanja wo gmejnskich wólbach w Banezach, Sdźéri, Klukschu, Wowmjelwje a Lichanju.

— **Pschehladowanja pola farjadnitskich wyschnoscejow.** Dokelż je k 1. malemu rózkej wobdźélanje hamotbodowych naležnoscejow wot wokrejneho hejtmanstwa na hamtske hejtmanstwa w Budyschinje, Kamjenzu, Lubiju a Jitawje pschescheło, so ! njenowanym buchu wyschscheli knjezeschtwowy sekretar, kenzlijowy aktikent Fabmann, tarifny pschistajeny Zimmermann a Lehmann ! Budyschenu hamtskemu hejtmanstwu, kaz tez tarifny pschistajenz Prokt ! Lubijskemu hamtskemu hejtmanstwu pschescheloa. Nimo teho so ! zamknenu dnjej knjezeschtwowy hantman Marius wot ! Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa na wokrejne hejtmanstwo w Budyschinje pschehadzi.

— **Hamtskej woffejwjeni Budyskeho finanzneho hamta** w zwotnitschim cźiśle „Sserbschi Nowin“ porcźahuja so tez na wokrejzai Lubijskeho a Kamjeńskeho finanzneho hamta.

— **Tserzi kostumny zwjedzeń „Rhynskich krajanow“** wotmé so zaschli zwotu wjecor we 8 hodź. w Budyskej Kehelerni. Dosch a nadosch kostumowanych bé so ! sejchlo. Kehelerńja bé pschewobroczena do raja kulturnje berbnoscze, do kotrejz so méschesche wsyk a radosch wjeselea lacznych. Fanfarni hudźbnizy wotewrichu hrimotajo wulkotne pofedźenje karnevalskeho pschedźiwdźiwa. Narécze, spéwy a poczitschowanja ho zwobodnje rjenje wotmenjachu. Rhzbowasche so ze zortnje, to dźélo zamo cźlowjeka njeschiwi, so ma luboscz tez zwoje slabe strony, spominasche pak ze wozebje zortnje tez na pozlednje skandale w Bacznje, a tez wschelake sajimawoscze ! Budyskeho zywjenia buchu podate, kiz znajemy wozebje ! pozlednischeho czasa intowarskeho systema mésa Budyschina. Satira tu mnoho rjenje sbarbi, schtoz ert, ty hewak lédy hdy wurozil. Sdmo wobdźélnik na raketnej jésdze do méschczanske njepobrachowasche a wo swojich nasbonjenjach rérzesche. Wschitko ho ! wyskom radosnje pschija a jako w nozy 12 hodź. prynz „Karneval“ sacźahny, dozdź swjedźeń swoju wyschinu. We wschelakich cumnoscźach wotmé so reika, hudźe icze ho na wschelakich hudźbnych nastrojach, wjeselachu so Chinesojo se Schpanschankanni, Immichi ! rjanymi holczkami, Mexandzojo ze swojimi tubuschkami wschelakeje barbnoscze, Ruszojo ! pyrelkami, Znjenjatki ! kavalérami a tak dale. Hacz do sajnich ranschich hodźin wschitku ludy wschich krajow w pryslotnosci hromadze. 3. kostumny swjedźeń „Rhynskich krajanow“ je so wulkotnje porodźił a dopokazał, to swjedźenske pschedźiwdźiwo je swoje naraséepje wukonjało. Dźak wschich wobdźélnikow je jim wésty. — „Rhynczenzio“ wotewrichu reju Karnalskich swjedźenjow, kiz budźa nétko skoro kózdy dźeń Budyske Zórle wosklinjeczi. Sabycz chze kózdy na krótki czas strucholosc czasa. Njech tomu tak je!

— **Pruhowanje pomocznikow** w metalowej industrii. Industrijowa a wikowarska komora w Zitawje dźéli, so je pruhowanjski hamt sa wuczehnikow industrije w mérzu 1930 pomocznikow sa metalowu industriju pruhuje. Pruhowanjski hamt je sa tele powolaaja pruhowanjske wubérki sestajoz: sa sawtarjow, kowarjow, toczerjow, formarjow, gratyzdźélaczerjow, elektrowinstalaterjow, wojnarjow a blidarjow. Samolwjenja k tutemu pruhowanju maju so najpozdźischo 20. malecho rózka 1930 na pruhowanjski hamt zapodacz, a maju so k temu wozebite hamtske formulary wuzicz. Samolwjenske formularn su sola komory dostacz.

S **Lomska** pola Minakala. Kaz Budyske hamtske hejtmanstwo wotjewja, so na nanajet naschoje gmejnskeje rady schulitka schcesza ! Lomska do Lubjoje na Lomskejanskich honach sa wobtkod je hamotbodnami wschoje druzimy po § 30 wotst. 1 potajenja wo wobtkadze je hamotbodami se 16. mérza 1928 sawrjeje.

Z **Worklec**. Nehduzi najeuk tudomneho ryéerkubla kaj. W. Blümich we Wulkich Bauchlicach swjeseze zasla pondźelu cźy a strowy swoje narodniny. Landbund bése wosebiteho zastupjerja wotpósal, kiz dyrbjese jemu zbozepréca wuprajić. President ratarskeje komory k. Vogelsang prepoda jubilarej zbozopréca komory a slébornu plaketu za zasluzby wo sakske ratarstwo. Nemski president z Hindenburg posla jubilarej jako veteranej swój wobraz.

Ze Serbskich Pazlic. Paduši, kotriz w nocy ke stwórtkej w Jéżowje kradnychu, su bliżsu nóc we Serbskich Pazlicach pobyli. Tez tu su so na tsoch méstnach do twarjenjow dobyli a na samsne wasnje zakhadzeli jako w Jéżowje. Wsitke kamory a kaščiki su preryli a pretoźili. Pri tom kradnychu żonjacy kozuch, kiz je nehdże 200 hac 300 hriwnow hódny, wselaku drastu a saty. Naležne so prosy, zo bychu so wsitke tez snadne wobkedźowanja, kiz z tutymi paduschtwami zwisuja, bliżsej policajskej wyknosci wozjewile.

S **Kamjenza**. Wobkhadne njesboze saidźeny schwórtk na Swonkownej Kinsbórskej drósy, wo kotrymz w sobotnischim cźiśle pisachmy, je tola wjetsche schkodne njebyło. Wo mało, dyzli so ! wopredka idasche. Jedyn podawaczeski automobil ! Wurzena krasy da khadeje dróby do wsitkich strow swoja Lubijoskeho knjezeho dwora. Wschi frajerjo je 88 litrow dobreho uloka wubeżało a so 166 kilometrow wosbiko. Nimo toho so hischcze wésne koło zhybny a pak wosa je dospolnje sfonzowane.

S **Dubrjenka**. Wschi pschikódnym wjedrje bédu tu domne skały sazo wjetsche skasanki dostale. 15 dźélaczerjow mózesche sazo dźélacz sapoczecz.

S **Cźornoho Khelmza**. Tudomna Raiffeisenska nalutowarnja a wupozczerńa wotmé so rjedu w Fiedlerjej hosczenzu wurjadnu generalnu shromadźiznu. Dnjowy porjad, kiz nasnapasche sdéhnjenje towarstwa, so njepschewjedze, dokelż pschedpiżkane tži schtwórczinu kobustarow njebéchu pschischcze. Tohodla so na njedźelu 2. mérza we ſamnjonym hoscenzu nowa shromadźizna swola.

S **Dubeko**. Dla khorosce swojeje mandźelskeje je tudomny hoscenzar Bożidar Krjeczmar swój hoscenz wot 1. malcho rózka na nékotre léta pschenajal knjesej Kurtzej Domaschzaj ! Boschcze. Krjeczmar pschesydli so k swojemu synej do Rifkeje Wódrjenzy, dokez ma won fabriku betonowych tworow.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drjezdźan**. (Wo napłaczenja za pohrjebne khosty wobschudźił.) Wola swojskow, hdyż bé nechto semrł, jeje wjesche tho w poślednim czasu muzyki, kiż wudawasche, to pschikhadza wot pohrjebnischczowoho sarjadnistwa. Polizajowasche kwitowanja a zadasche napłaczowanja abo dopłaczenja wot 25—45 hrivnow pohrjebnych thósow. W nékotrych padach drje je wobschudźerja wotpokałali, ale njejsu jeho policiji pschepodali.

* S **Riesa**. (97 lét staruschka njeje hischcze zenje lékarjo trjebała.) Johana Rosina Starkowa mósesche swoje 97 narodniny zwjeselicź. Staruschka njeje cźak zywjenz hischcze zenje lékarja trjebała.

* S **Lipska**. (16 létna ! wokna skocźila.) Pondźelu wuskoczi 16 létna holza ! wokna druzeho pohthoda do dwora, hdźez wosta cźezko sranjena leżo. Hacz do dźensnjeho dnja njeje hischcze k sebi pschischła. Sswój njeschczesce je ! luboscźinskeje srudoby wumjedła.

* S **Zwickawy**. (Dla japaleńskwa sajata.) Pondźelu bu 23 létna mandźelska wobkhodnika sajata, dokelż bé léta 1922 shromadnje ! dwémaj druhimaj holzomaj wukhodkarju Horni Zschocken sapalka. Wschitke tri bechu tehdy tam ! khowankami.

* **Hirschberga**. (Podobny pschiwad każ pola Stolberga.) S padom, kiż je se Stolbergowej naležnoscu skoro zgle jenaki, saberachle bo srjedu Hirschbergski lawniski sud. Wobstorzeny bé sridźer Otta Menzel ! Querbacha dla marjenja swojeho nana ! njedobydlanja. Hacz dotal njeskitany Menzel bésche 19. dezembra swojeho 7 létneho syna do sanitkeje stwe sawerź, dokelż bésche njepozbudnuchny hok. W sanitkej stwi mésejeche rowstaw sthowany, kiż Menzel k sebi wsa, so by jón dźéczo njenaschło. Hdyż Menzel po skhodze dele dźélesche, setka bo se swojim synom. Se njesnatoje pschicźinyły puschczit so wutsel ! rowstwa a trjecki starcho cźlowjeka, kiż w Hirschbergskej khorownji zwmrě. W jednanju pokasowaschtaj statny rěczuik a pschedźida wosjpet na to, so pschedźezaju pad je sara na Stolbergowu naležnosc podobny. Menzela sasudźichu dla morjenja ! srjedu ! cźisom mésazam jastwa. Wupruhowanjsti cźas bo njepschijwoli.

* S **Goldberga**. (Dźéjacjeł bo sadubył.) Struschke njeboże je sebi tu cźlowjeske zywjenje zadała. Sobotu wudyri tu w statoku cźo. 1 na Pésikowej haży wobeł ! wuhnja. S nastatym kurom pobłuschi bo dźéjacjeł Walter, hdyż cźuzyche za pschicźinu hladacz. Njedźiwajzy napytnow, kiż bo hnydom k jeho wozjiwjenju cźinjachu, bo tola njeporadzi, snjeschożenebo wozjiwicź. Woheń bérly sbaschachu.

* S **Wettina**. (Dwaj njedwérjedźaj pschecźiwo zywjenju.) Hdyż ka w nasbej wsy 20 rejtowazych njedwérjedźerjow

Quo vadis?

27] (Pokracźowanje.)

„Kajka je to njewólniza?“ so wopraschа.

„Zana njewólniza, bójska Augusta, ale wotpósłanska Pomponije Grecina a dźowka krala Lygicźanow, w swojim cźasu Romjanam za sastawu pschepodata.“

„Je pschichla tebje wopytacź?“

„Né, Augusta. Wot wczerawischeho bydli w Palatje.“

„Béschе-li wczera pschi holezinje?“

„Haj, Augusta.“

„Bo cźejim raskaju?“

„Bo raskaju tezorowem.“

Poppeja druhi króć wutkuschujzy na Lygiju spohladowny, kotraż ! pohlenez hlowu psched njej stojesche, jasnej wdczy wot wczipnje pośchnuje, pak pschisandźeleju. Nadobo lohmy bo falda njes Augusticźinej brjowzy. Zarkliwe bo starajzy wo swojn mós, bé we wobstajnej staroscźi zywa, so budże jenezho dnja wot zbożowneje poruniny wucześe ujena, jakoż bésche zana Octavija inocźesnika. Kózde rjane wobliczko wuhladesche tohodla jeje podhlad. S wócźkom znajeeli wobhladowasche sebi Lydźynu króst; pohodnoscźesche tez kózdu podrobnoscź jeje wobliczа — a to wustrója. „Kopranowdźita wadnija“, wona pschi sebi prajesche. — „Venus je ju porodźila.“ — A schtoż njebé ji hacź dotal hischcze pola zanje rjanoscźi, kotruż bé widzała, napadło, to pschindże jej nétko do myslow, mjenujzy wobsedu, so je zana wo wjele starscha! Sschiwobzena horduscź bo w ni sdźiwasche, njemér ju saza — a najwschelakorischе wobmyslenja ji we hlowje khodźachu. Nero njebé ju znadź hischcze sawohladał, abo pisches swój znamagd hladajo, niz doścź k swojemu pohódnoscźi. Hdy pak by ju ja swétko na zlaużu, krasnu kaźaż bésche, sawohladał, kak potom? — Wjesźmjertni bohoje! Wona je cunje tak rjana każ ja, a młódscha!“ — Falda njes brjowkomaj bo hłubje sary, a woczi pod słotymi mikawczkami błyschczejschej bo je symnym błyschczom.

Pschiwobroczi so Lygiji a wopraschа bo, każ bo sda, smérom:

„Sdy-li ! kżivom rěczała?“

„Né, Augusta.“

„A cźehodła sy radsicho tudy dyźli pola Aula?“

„Njejźym radsicho tule, wyschka knjeni. Petronius je kżora narécźał, to by mje ! domu wjak, ale ja sym pschecźiwo zywoji woli tudy, wyschka knjeni.“

„A ty by k Pomponiji rada wrócźo schła?“

Poppeja staji tole praschenje ! njejećim, zunijchim hłosom, a w Lydźynej wutrobje sthadźesche nowa nadźija.

„Wyschka knjeni“, wona prajesche, ruzy sa njej wupschestrekowajo, „ježor słubi, mje Viniciјej za njewólnizu wudaez, tola sajtuj ju bo miłoscźiwje za mnje a pósejel mje k mojim wrócźo.“

„Petronius je potajtim kżora narécźał, żebi tebje wot Aula wuzadacź a Viniciјej dariecź?“

„Tak je, wyschka knjeni. Vinicius pjeza dźensa hischcze swojich njewólnikow po mnje pósćelе. Tola, njewérno, ty dobrocźiwa, so nade mnu zmilischi?“

Takle rěczo bo wona ikpili, a kronu Poppejitneho wodźewa popadmywschi, cźakasche ! pokotazej wutrobu na błowólko ! jeje erta. Poppeja wobkladowasche żebi ju wot horjeka hacź dele, wobliczo ze slym pośmeńkom tosajbnjene, a rjekny potom pomałku:

„Wésio, swoje błowo na to, so stanjesch so dźensa hischcze ! Viniciјowej njewólnizu.“

S tym słubi bo każ sły, rjany zón. Do Lydźynjeje w Acźinju wuchow doktechu jenoż hischcze kschiki dźésca, kiż bésche ! njesnataje pschicźiny płakacź zapoczało.

Tez Lydźynej woczi bo zatkupschichej, a tesa ta błwiła pschinmny Acźinu ruku a rjekny:

„Bójmoj. Powoz knjeni jenoż wot tam wocźakowacź, swoikżi może pschichkadzeć.“

Wróćischtnej jo do atrija, kiż hacź do wjeczora wjazy njewopuschczischtej. Hdyż bo źmérkasche a njewólnizy ichtyrirucne lampy nuts pschinjesechu, béschtej wobź zana blédej. Jeju rozmołwa bo na stajnoscźi pschekorbawasche, a wobstajnje pofłuchaschtej, hacź bo nichtó njebliżi. Acte sbraha symniczne tełko dobjenkow hromadu, kełkoż mózesche, a mjes tym so je do rózka bécehu wodźewa swojasa, prosesche Lygiju, jo njeby tutón dar, kiż pokjescheše ji predki k cźekanju, wotpokałala. — Hdyż a hdyż sastupi cźischina, ale wobéhmaj so sejda, zako byschtej schepot sa sawrschom sastłychakej, pak płakanje dźésca znasdala, pak schczipowkanje pbow.

Nadobo pobimy bo sawyschk, pschedchłeju dźélacz, sćicha, a wulki, cźemny muż ! dźerkawym mjeswocźom wujewi bo w atriju każ duch. Lygija spójna wokomnie Atacina, Viniciјowego wupuschczenego, kiż bé też do Aulowego domu pośnischtkoł.

Acte sakschikny, ale Atacinus je hłuboko pokloni a rjekny:

„Bójska Lygija, budź postrowjena wot Caja Viniciја, kiż wocźakuje tebje we ſwojim zwjatocźnje swobodźenym domje.“

Holczżnnej hubje wobkłonyschtej.

„Ja du!“ wona prajesche.

A na rosźohnowanje wobja Acte wokoło schije.

(Pokracźowanje sesłuje.)

wot [illegible] ...ženych, cžahachu we
[illegible] ...ja. Knydom wakischtaj so
rejwajej mjedwjedźaj, najhórjcjcho hłodu mrějazaj, na žiwnio a potorhnyschtaj jo je swojimi pazami k jemi. Jenoż
[illegible] ...ym najpcjšom mójachu w junjertnem strašche kwi-
[illegible] ...hunczo [illegible] wobjecza mjedwjedźow wuswobodzicj. Na
[illegible] ...wolenźe hischcze tak někak je strachom.

Pjenjezne khłostanje za njewolerjow.

Magistrat w Katowizach je wobsamknył, wschitkich k wólbje woprawnjenych, kotříž so pschi poslednich gmejnšich wólbach njeju wobdźělili, pjenjezne khłostanje 30 złotych napołožicj. Někotre tyhaju wosebow su so wuwolenja wzdate. Khłostanske wukazy su so jim hižo pschipósłale.

Załoženski swjedźeń „Jednoty" dowarstwa katolskich Serbow w Drježdźanach.

Jednoćenjo njejsu podarmo prosyli a pohnuwali.

W serbskej stolicy, 1. mał. rózka 1930.

...wna sem su swjedźenje Drježdźanskeje Jednoćanišćo tukrajnych a łužiskich Serbow, druhich ...nskich přećelow a němskich sobustaćanow. ...luboźny wobraz přikładneje přezjednosće po-...nam wospjet sobotniši swjedźeń, hdyž so njeli-...hosćo

k 51. narodninam

...stwa we wobšěrnych rumnosćach „Nowoměs-...eje bjesadneho domu" (pod mjenom „Ball-...znate) zeńdźechu. Při mnohich zymskich swje-...ach w městach a na wsach a při bjezdźelnje ...darskej nuzy drje so předsydstwo tajkeho ni-...dy bohateho wopyta nadźało njeje. Z wěstym ...njenjom móže so Łužica hordźić, zo bě telko ...pjerjow, telko synow a dźowkow do serbskeje stolicy pósłała, zo bychu so wjeselili a radowali z tamnymi ródnymi, kotrymž bě Łužica něhdy kolebka a wuža domizna a kotrychž je dóšt žiwjenski čisnył do cuzby. A tola nječu̇eš so tam cuzy. Lube zwuki maćerje klińča z jich ertow k našimaj wušomaj. A za wšěcho začuwaš: **„Drježdźansey Serbja wša a česća sej rjane wašnja wótcowske.** Z dopokazom su jich swjedźenje. Tutón rozsud so njepomjeńši, hdyž też někotři łužiscy Serbja na sobotnišim swjedźenju mjez sobu němski bamborjachu.

Hižo přez 50 lět zhromadźuje „Jednota" Drježdźanskich Serbow a z wokoliny do cyłka, zo by jim była maćerška, w kotrejež klinje bychu dale słyšeli nježne zwuki maćerske. Ze samym zaměrom so pozdźišo założi „Čornobóh" za evangelskich Serbow. Nabožnosć a narodnosć — kak lohcy zhubitej so tutaj serbskaj počinkaj w tołstych murjach měšćanskich.

Před lětkom překroči „Jednota" swoje abrahaminy. Překročiwši ważnu dobu, njepomysli sej ani na mjez. Je sej swojeho wulkeho nadawka wědoma. Tuž prosy hižo lěta dołho wo adresy do Drježdźan zaćehnjenych Serbow. Chce jich do swojich kruhow wabić. Mnozy steja hišće nazdala. Njenamakaja so k swojim. Přiwuzni we Łužicy dopjelńće snadnu próstwu předsydstwa!

Po cyłołětnym zdźěła njewjesołym dźěle zeńdu so potom Jednoćenjo, jich přećelja a hosćo k zhromadnej zabawje, k załoženskemu swjedźenej. Mnozy so na njón wjesela. Čuješ so tam doma. Před jewišćom strowi će znate wobličo nětkdušeho sławnego wjednika šolastika Hórnika, kiž je k załoženju towarstwa nastork dał a jeho zaměry pomhał spěchować. Žurla bě pyšnje wudebjena, też w serbskich barbach. Ze zapalom přednjese knježna Madlena Handrikec z Drježdźan prolog „Na Łužicu" wot Handrija Zejlerja. A potom strowi nas z wjeselym wobličom njesprócniwy předsyda, k. korektor Bjedrich Helas, znaty prócowar a wojowar na narodnym polu. Wita Drježdźany a Łužicu, jednotliwcy a towarstwa — mjez nimi wosebje duchownehu radnika knjezow konsistorialneho radnika fararja Krala, Bjarnata Krawca, Jurja Słodeńka, wita Serbow, Čechow, Polakow, Němcow a wšitkich sobuskutkowarjow na swjedźeńskim dnju. Spomina na loński wulkotny swjedźeń, cžiluje Čišinskeho pěseń lubosć k narodej, kotremuž je słónco jara nuzne. A potom rozłožuje zamér serbskich swjedźenjow. Njesłuża ke kleskanju, rejam, próznej zabawje, pjenježnemu profitej. Chcedźa spěchować narod, maćerščinu, dobre wašnja ...horjeć lud za swoju kulturu, zadźěwać nje...

...přećelskim nadběham, wšitko njewušne wobstejnosće přewinyć, skrućić we wěrje a narodnej lubosći, sej ważić a česćować swojich wulkich muži a wjednikow. Potom budźe nam kiwać rjeńši přichod.

Po tutych zahorjenych słowach wuspěwachmy zhromadnje „Hdźe statok mój?" Sćěhowachu serbske khory, luboznje a nježnje přednjesene wot towarstwa „Hłahola" z podpjerjanjom někotrych Serbow, mjez nimi naši studowacy na pedagogiskej akademiji. Kak rjenje zaklińčachu „Kolebawka", „Do korčmy", „Hanka, ty sy moja!" A pozdźišo přizamknychu so krasne češke khory — měšane, mužske, žónske: „Wuleća sej holbik", „Na knjeżim dworje", „Moja hwězda", „Zeleni so trawička", „Smetanowe wěnowanje", „Stary wóst". Wšemu temu bě knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc wobhladniwy wučer a wjednik. Kak rjenje naši čěsey bratřa a sotry serbski spěwachu! Na zupnym swjedźenju znajemy přileżnosće, jich wospjet słyšeć.

Wosebiteho wumjelskeho raza mějachu přednoški na huslach z přewodom klavéra. Młody virtuoza, k. Willibald Rotha z Drježdźan, hdyž je so jako syn serbskeje maćerje (z Kulowa) narodźił, tola maćerščinu njedowukny — to so samo w Budyšinje mjez serbskimi swójbami stawa — hraješe z njewšědnej wustojnosću, techniscy a hudźbnje bjezporočnje štyri kruchi wot Mozarta, Kreislera a Dvořaka, přewodźany wot kapałnika k. Korle Weißa ze Drježdźan. Bjez dwěla ma so wulki postup našeho serbskeho wumjelca konstatować, kiž je hižo koncertny mištr w orchesterskej šuli Drježdźanskeje opery.

Potom sćěhowaštej hišće rhytmiskej rejcy, rejowanej wot knjeżny Hany Rychtarjec z Drježdźan w přihodnych kostumach (jako „Mišnjanski porcelin" a „Kubołčik"), kotrejž k. Bjarnat Krawc na klavérje přewodźeše. Tajke reje drje su něšto nowe na našich serbskich swjedźenjach, tola znate we druhich kulturelnych kruhach. Chcedźa hudźbnu a rěčnu mysličku w pohibowadłach a gestach předstajeć. Wšitke poskićenja žnějachu mócny přiklesk. Po wučerpanym programje stupi zasy rejka do swojeho prawa a Kocorowa poloneza. „Zelena ta meja" klińčeše po rumnej žurli, tola jenoż wot hudźbnych nastrojow, njespěwana wot wobdźělnikow. Słyšachmy wšelake rejki po serbskich zynkach, samo woprawdźite serbske reje, ale zwjetša wopaki rejowane.

Je po swjedźenju. Z dosćěinjenjom a spokojnosću może zarjadnistwo na swój wuspěch zhladować. Jeho prózstwa njeje był hłós wolaceho w pusćinje. Po stach a stach běchu hosćo z městow a wsow, ze sakskeje stolicy a Łužicy přikhwatali. Radowachu so ze swojimi ródnymi. Mjezynarodny kemšacy dźak słuša tamnym narodnym prócowarjam — přećelam Helasej, Lawknsej, Žuromaj, Knjećej, Hajdanej, Rjenčej, Šteuerej — też jich pomocnikam žónskeho splaha, tak knjenjomaj Lawknsowej a Žurowej a wšitkim, kotříž su pomhali swjedźeń wuhotować. Nic naposledk našemu wótčincej Bjarnatej Krawcej, kiž w dźěle za lubu Serbstwo womłodźuje. Dołho wostachmy ze swojimi přećelemi w rjanej zabawje a nazajtra trjechichu so wospjet k Božim słužbam we dwórskej cyrkwi a k dalšemu wobhladowanju stolicy. Wšitkim je so nanajlěpje lubiło. Tuž za lětko a dźeń na zasowidźenje. Přijedy pak hišće na **župnym swjedźenju 22. a 23. maleho rózka**, na kotrymž dyrbi Serbstwo sylnje zastupjene być.

Zelený tydźeń w Berlinje.

Hižom k pjatemu raza wotmětwa so w Berlinje wot 1. hač 9. maleho rózka 1930 tak mjenowany zelený tydźeń. Je to wulka ratarska wustajenja w Berlinskich wulkich wustajenjach pschi dróhy, kiž so mjenuje Kaiserdamm. Wulkosć wustajenjow móžemy zrěbi někak pschedstajeć, hdyž sykychmy, so so wupschestrěwa na 8 twarjenjow, kiž zhromadnje něhdže 55 000 kwadratowych metrow wopschijeja. Ratarska wustajenja dyrbi wulkomóžcjcanam pokazać, so lud bjes strowego a zdźelneho ratarstwa njeje k žiwjenju zmany.

Wobrjedź cjcstneho dwora je dobriti modell rěli pschiprawjeny, kiž ma powuczować wo wusiskich swojskich nje-wodowym hospodarstwom a jenitřej kulturu.

Jedyn wotrjad pschedstaja krajnu kulturu a jeje stawiznu. Potom so w skupinje za seminu kulturu wobzjebje fyzikalisce kajkosće wichelakoreje pódy pokazuja. W lidohospodarskim a sozialnopolitiskim wotdźělenju so mjez drujim wobzjebje też na to pokazuje, kelko pjenjez je so na melioraziju pódy zwudawało, schtož je so jara k lepschemu dźěłowych poměrow wusiskowało.

Na wobšěrne rozmaite wustajenje je też přistuwne, tak so w krajinach pschi němskich mórskich pobrjohach nowy pódny kraj dobywa.

Mimo wustajenjow ratarskeje kultury je też industrija we wustajeńni swoje nětko pschisłuschne dóstała. Wobzjebje jedna so tu wo ratarske maschiny.

Też lětsa wotměje so na selenym tydźenju w „mlokowym" wobdźělenju wulka mlokowa, butrowa a twarožkowa konkurrenza.

W jenej wustajeńni je pschiprawjena wobschěrna městnosć za 10 000 pschihladowarjow za „internazionalny jěchańšći a jězdźeńšći turnér", kiž tu je swojim wulkotnym programom so wotmětwa.

Nanowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powětř wo wjedrje za lutišchu wuboru:** Wothmurjeno, tola pomérnje niz pschesywma ale fuchło. We Jendźelskej khłódno a so dešchcžuje. W połnóčnej Europje syma a so šnjeżuje.

* **W Saarbrücken je so hrjedj města semja wo někotre metry sajadła. W hornjej wsy Wildstocku su so wot pjatka na sydom městnach wodowodowe roły stamale. Semja so sajaduje, dokelž su podkopki spody njeje njerodnje podprěte.**

* **Pschi franzowskim atlantiskomórskim brjohy wot pjatka wichorarny wětr sathadża, kotryž so je sylnymi dešchcžemi a krupobiczom pschewodża. Wschě rybarske czołmy su w žwojich domowinskich pschistawach wuczeć pytale. Dla krupobicza je njemóžno, po morju jědźicj, dokelž so njehodži dalcko widzeć. Tež w Rukawojtym kanalu wětr zyhnuje. Łódź „Nancy" njeje mohła do Bresta dojeć, mjes tym so druha łódź wo pomoz woła.**

* **Wo powječeri z Marseilla je tam pjatk popołdnju jedyn Armenski z njemdrozcju sajaty z revolwerowymi wustrělemi pjeć wosobow satřělił a dwě wosobje cžesko zranił. Morđar je so potom sam satřělił. Zły podawk njeje dźěje dyšli dožacj minutow trał.**

* **Jena amerikanska pschibrjohowa strażowaca łódź je jendźelsku motorsku łódź „Northern Register" sadżerżała, ju winuju, so alkohol pschenjesuje.**

* **Pjeć małych dźěcži je so w Napaner w statu Ontario w połnóčnej Ameriji spaliło, hdyž bě w jenym farmaskim domje woheń wudyrił. Jich starschi, kotříž běchu na dźele, so pschepołdnje wrócžichu, so bychu samknjene dźěcži wukhowowali.**

Přilopk.

* Kaschcže so na pschestajowanje pschedawaja. Kaž wyschschi sudniski cžasar w Mayence „hantijski wojsewja", budże so w Delitim Mendigm wjetschu dźěłbu falschowjo najwjazy hadżazym sa hotowe pjenjezy na dyrbjenske pschestajowanje pschedawacž. Schtó też to smjeje potrjebnosć sa tule pschestajowanje wuwiwa?

* **Tjo studencza pschi tšijowem wubohowanju hnjerzej naschli.** Kaž so z Roma pisa, spadnychu tjo studencza pschi wubohowanju na hrdłakach w Abruzzenach do bjesdna. Wschitcy tjo běchu hnydom morwi. Wubohowanske hry so hnydom pschetorhnychu.

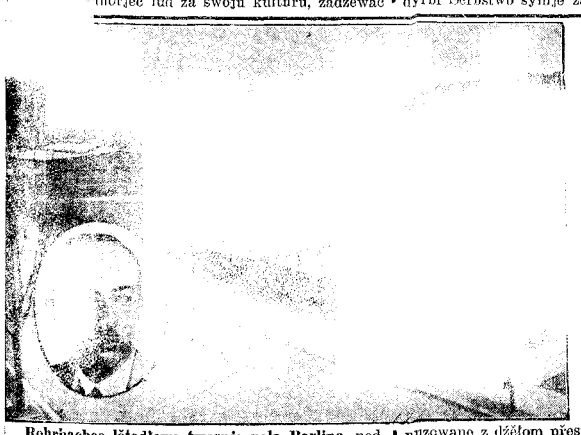

Rohrbachee lětadłowe twornje pola Barlina, podpjerałe němske knježerstwo šćedriwje z pjenjezami. **Nětko so zapowědźuje tole dale činić. Tohodla su** nuzowane z dźełom přestać. We wěncu widźimy dr. Rohrbacha, mjećeela tutych twornjow.

Nizza w połonšej Francowskej při srjedźnozemskim morju. Tu knježi nalěco, hdyž pola nas zyma třeska a rostu palmy. Tola druhdy so też sněh zeńdźe a zawodźeje krajinu ze swojim běłym rubom.

* **S zuſnmikſeje legije cžekli.** Danska łódź Erik Boye ſtužadźi w Leith w Jendźelſkej dwoju Němzow a jeneho Dana na kraj, kotłiž běchu ſ franzowſkeje zuſnmikſeje legije dežertowali. Woni běchu w tuneſiſkim pſchiſtatwje Sufje ſtrašu na łódź falešli a wulkeſchu hałke po dwěmaj dnjoma pucžowanja pſcheb Grantnom, hdźež chyſche łódź pſchiſtajicź, ſe ſwojeho ſtwoma. Němſki a danſki konſul we Leithu dataj cžekrjenzow do jich domiſnyj wotwjeſcź.

* **Probna jězba „Europy“.** Kaž ho ſ Bremerhavena ſdźěluje, twujedźe „Europa“, ſtotrowſka łódź ſpěſchneje parneje łódźe „Bremen“ 15. februara na techniſku pruhu do morja. Dźenża hižo ſapoczinaju ſ pſchihotami ſa tule jězbu parnika ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. S Bremerhavena naſtupi łódź 19. měrza prěnje pucžowanje pſches morjo. Njemóžała, ſo „Europa“ wotdobudźe „Bremenje“ módry bant, dokelž „Europa“ ſtoji wo dwě ſtopje hłubje we wodźe a na njej žu ſo něſchto ſtow tunow worzła wjazy pſchetwariſe hač na ſtotrowſkej łódźi.

Radio.

Wutoru 4. mal. rózka.

Königswusterhausen. 12,25: wjedro za ratarſtwo. 14: (z Barlina) gram. deski. 20,30: Egon Petri ſpěwa dźěła Beethovena a Brahmsa.

Lipsk. 13,15: Richard Tauber ſpěwa operowe arije (gram. deski). 16,30: popołdniši koncert. 1935: ludowa hudźba.

Wrótsław. 15,20: płacžiny za ratarſtwo. 20,35: nowa hudźba za rundfunk. 21,05: koncert.

Praha. 12,35: přip. koncert. 16,30: popołdn. koncert. 17,30: němſka hodźina. 21: komorna hudźba.

Win. 20,35: arije a ſpěwy. 21,05: hraće ſtarych a nowych dźiwadł. kuſkow.

Beograd. 20: koncert. 20,30: póſtniſki wječor. 22,15: koncert z hoſcenca „Ruſka Lira.“

Katowice. 16,20: (gram. deski). 17,45: koncert. 19,50: dźiwadło.

—*—

Wčera wječor we 8 hodź. bu nam z Prahi wulkotny filharmoniſki koncert poſkićeny, na kotryž wo prawdźe z radoſcu poſłuchachmy. Runje tak derje poradźichu ſo ſtudentſke ſpěwy, kotrež buchu nam z Wina wječor w 7 hodź. ſłane.

Swójbne powěſće.

Sſłubjeni: Gertruda Reichardtez a Rudolf Nebel we Budyſchinje. — Margareta Hönčžez a Guſtav Hahn w Budyſchinje.

Swěrowani: Jurij Fechler ſ Charlottu rodź. Teichgräbez w Budyſchinje.

Semrěłoj: Marja ſwud. wučerjowa Lützelowa rodź. Starkez w Budyſchinje, 68 łět. — Selma Kalauchowa rodźena Brodźiz w Budyſchinje. — D. med. Oskar Kraſuſe we Wjelcži, 56 łět.

Hamſke wozjewjenje z Budyſina.

Do wikowańſkeho regiſtra je ſo dźenża ſapiſało:

1. Na łopjeno 906 naſtupajo „firmu Kommerzſku a priwatnu bontu akt. tow., fiſiałka w Budyſchinje (hłowny wobkhod w Hamburgu)“: Prokura pſchekluza Jurja Grille je ſaſchła.
2. Na łopjeno 1052 naſtupajo firmu „Chape akt. tow. ſa jenotne płacžiny w Budyſchinje,“ wotnoſka hłownego wobkhoda w Kölnje: Pſchekluza Maks Wehling w Kölnje je jako ſobuſtaw pſchebywſtwa wuſtupił. Prokura je ſpožčena pſchekluzej Lejej Leeſerjej w Kölnje. Wón ſmě towaſtwa jenož ſhromadnje ſ jenym ſobuſtawom pſchebywſtwa abo druhim prokuriſtom ſaſtupowaſ.
3. Na łopjeno 924 naſtupajo firmu „Raufendorff u. Kluge tow. ſ wob. ruk. w Kubſchizach“: Likwidazija je ſkónčena a firma je ſaſchła.

W Budyſchinje, 31. wulkeho rózka 1930.

Hamtſke ſudnitſwo.

Towaſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. Bjesada ſkhadźuje ſo póndźelu we 8 hodź. w Serbſkim Domje.

Budyšin. Jednota Sokoł. Póndźelu 3. mał. rózka 1930 wječor z dypkom ½9 hodźin je w kofejowni **předsydſtwowe a wubjerkowe poſedźenje.** Wšitcy maju přitomni być. **Starosta.**

Budyšin. „Nadźija“ wotměje wutoru 4. mał. rózka wječor we 8 hodź. ſwoju měſačnu zhromadźiznu ze ważnym porjadom. — Po zhromadźiznje je ſpěwna pruha za jutrowny koncert. — Naša generalna zhromadźizna budźe wutoru 4. nalětnika.

Bukecy. „Radoſć“ změje ſrjedu 12. mał. rózka hłownu zhromadźiznu pola Stangec. Wšitke ſobuſtawy maju přitomne być. **Předsydſtwo.**

Drježdźany. Serbſke tow. „Cornobóh“ wotměje ſobotu wječor ſwoju měſačnu zhromadźiznu pola Gusty Zmija na Chriſtianſkej dróży 22. Naš luby čeſtny ſobuſtaw knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc nam rjany přednoſk poſkići. Też ſu naše lětne porjady hotowe a móža ſo rozdźělić. Přińdźe wšitcy w bohatej ličbje. Předsydſtwo.

Laz. Towaſtwo „Handrij Zejleŕ“ wuhotuje 19. mał. rózka pola Solčic ſerbſki ſwjedźeń. Započatk z dypkom ½8 hodźin. — 16. mał. rózka zarjaduje ſo towaſny zawrjeny ſwjedźeń.

Njeswačidło. Serbſke towaſtwo „Jutrnica“. Hłowna zhromadźizna dyrbi njedźelu 9. februara **wupadnyć**, wotměje pak ſo cyle wěſce **njedźelu 16. febr.** Přeproſenja hižo dóńdu. Dowěrnicy ſo proſa, ſobuſtawow na to kedźbliwych činić. **Předsyda.**

Pančicy. Lipa Serbſka ſpěwa přichodnu ſrjedu (5. II.) pola Natuſec w Kukowje. Započatk ½8 hodź. Njech wšitcy ſpěwarjo přińdu. Dirigent.

Hospodarſki rozhlad.

póndźelu 3. małeho rózka 1930:

Na pſchenjazeſe.

Knježi dwór w Budyſlim hamtſkim heſtmanſtwje na 12 łět. 130 tórzow łukow a łohkeho pola, 60 tórzow je možno hiſcheſe pſchidoſtaſ, pſchewjeſaſ ma ſo dopołnaſ morowy inwentar. Schtóž chce wotnajeſ a ma 15000 hriwnow pjenjes, njech ſapoda wowſtrachowanja pod cžo. 43 na „Bautzener Nachrichten“ w Budyſchinje.

Porjedźenja awtow ſ tankowańſku. Dalſche wukaſuje Paul Müller w Hródku, Mlynſka haža 6.

Drjewowa awkzija

budźe wutoru 4. małeho rózka 1930

na **Palowſkim** rewěrje dop. w 9 hodź. na horje: lutuje a walcžiny,

na **Halſchtrowſko-Ramnowſkim** rewěrje w Ramnowje w Hoſcženzu „K lipam“ popołdnju ½2 hodź.:

27½ metra twjerdych a 80 mtr. mjechkich ſchcžepow a klumpačow,
18 mtr. twjerdych a 45½ mtr. mjechkich hałoſow,
17 metrow twjerdeje a 215 mtr. mjekkeje walcžiny,
214 metrow pjenkow,
9 bukowych pjenkow ſ rubanju.

Drjewo leži na hačenjach worjołowſkeho Lata, płaćži hori a w nowym lěſu.

Sud je ſkónčenju termiju wotdźerżawſchi ſběhnył konkurs nad ſamoſtejnjomaj

Hoſcženzarja Alfreda Pietſchmana, měſchčelja Hoſcženza „Sahrodniſka burſa“ w Budyſchinje

a Hańže ſwud. Schoſcženjeze měſchčelki cžłonſtwowe wikowańnje a porjedźenje w Budyſchinje na Seminarſkej haży 10.

Škrowe depeše.

Probukowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź.: Wiki ſu jara měrne, ale płacžiny ſu trochu ſtkrućene.

Dop. 3/12 hodź.: Płacžiny dale poſtupuja, tola ſu wiki jara měrne a žito na wikach žadne.

Płacžiny na Barlinſkich prodnkowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płacžiny po złotej hriwnje.				
	1. 2.	31. 1.		1. 2	31. 1.
Pſchenica	240-243	238-241	buny	17-19,00	17-19,00
rožka	160 161	158-162	woka	20-24,00	20-24,00
naz. jačmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jačmjeń	140-150	142-152	žołte łupiny	17-18,00	17-18,00
wows	127-137	126-136	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosnuk	16-16,80	16-17,00
pšenič. muka	28-35,00	28-34,75	lany wósnuk	21-21,50	21-21,80
ržana muka	21-24,75	21-24	poca. molasa	—	—
pš. wotruby	8-9,25	8-9,50	běrnj. kruški	13-13,80	13-14,00
ržane „	8-8,75	8-8,75	ſyno, 50 kg	2,80-3,80	2,80-3,80
raps	—	—	ržana ſtoma	1,30-1,55	1,35-1,55
hrošch. Viktor	23-31,00	23-31,00	pšenič. „	1,85-1,85	1,30-1,50
lane ſymjo	—	—	wowsna „	1,15-1,30	1,20-1,35
pjenjuſki	17-19,50	17-19,50	ječna „	1 10-1 20	1,30-1,50

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dźěnan w Budyšinje. — Za hoſpodarſki dźeł: Arnošt Bart w Radwanicy. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyſchinje.

Tworykupowace towaſtwo
w Budyšinje

Košlace tkaniny, jara tunjo
Kopřiwina, najlěpša kajkoſć m wot 0.56
Barchent, běły, najl. kajkoſć m wot 0.72
Barchent, smuh., najl. kajk. m wot 0.50
Strowotne łož. płachty 220 cm doł. j. 3.60
Pulovry za dźěći wot 4.00 hr. ſem
Najl. ſtrykow. wołma, pasmo wot 0.90

Wobleki za konfirmandow jara tunjo

Nowo přiwzate: Najlěpši čorny ſomot za konfirmacijſke wobleki

Plahow. hołbje
wšěch druſin ſu na předaſ w Lejnom 1,K

Holca
18—20 lět ſtara ſo za burſke dźěło pyta. Pannach we Łomſku pola Njeswačidła

Służowna
nětkle 20 lět ſtara ſo do města pyta. Zhoniš we Serbſkich Nowinach

Derje zdźerżany
dźěćacy wóz
je na předaſ w Lejnom 1,K

Wučobnik
za rěznistwo ſo k jutram pyta. Bliže zhoniš w **Jitku čo. 5**

Rjane łohke
knježſke ſanje
cyle tunjo na předaſ
Dabſky na Židowje

Ratařſke mašiny
a ratařſki grat
ma na předaſ a wuporjedźa kaž hač dotal firma
Arnošt Falting
w Njeswačidle

I. hypotheka
30.000 hr. na wobſedźeńſtwo bjez dotha w Budyſkej wokolinje ſo z přiwatnje ruki pyta. Dobre zadanjenje. Hódnoſć ležownoſce po wuprajenju wěſtwuſtojnych wot decembra 1929 148.000 hriwnow. Poſkićenja pod „G 7“ na wudawarſtwu Serb. Now.

Žadyn ſerbſki dom
bjez
„Předźenaka“

Nawěſtki přinjeſu wužitk

duricžkach mamy šwjetscha kulowatu jawjerežku je schrubóm pschipramjenu. Wobè jawjerežku je japoczatka na malu schkalbiczku powotewrimy. Tak bórzy hacz pak je w nèkeji jenoż wuhło bjes wohenja, jaschrubujemy wobè jawjerczku, jo bychu jo kachle derje pschehrèle. Dokelž duricžka ženeje dospołnje jawrjene njejsu, dožaha powètr k spalenju, kotryž tak j wonka do nèkeje stupa. Na zane waschnje pak njewostajmy delnju jawjerku hacz na 1 zenimtr. wotewrjenu. Pola małych želesnych kachlicžkow wostajmy jenoż delnju jawjerku wotewrjenu. Tak bórzy hacz pak je pschetepjene, jaschrubujemy też jawjerku na popjelowych duricžkach krucže. Szyka dyrbimy tajke małe, po nowym waschnju zhotowjene kachlicžki hacz horje i wuhłom napjelnicź a wot horjeka zatepicź.

Schlebjerdak.

Schlebjerdak je cžeńka na 2—3,5 metry dołha waka a je jenoż w cłowjeku žiwa. Wona wobsteji z 800—900 stawcžkow. W pożlednich stawcžkach žu jeńka. Te žu tak *wulke jako zahły a połdźišcho hišcheže wjele wjetsche. Schlebjerdak* je šwjetscha w nèkotrym žwinjaczym mjasu žiwy. Sčž-li cžłowjek tajke mjaso małko pschepjeczene abo pschewarjene, sče schlebjerdaka žobu a ja 11 njedżeli wuwije žo j toho dospołny schlebjerdak. Schlebjerdak ma na hłowje 26—28 schcžepalcžkow. S tymi žo ja scženy cžrjewow a žołdka sascheznje. Druhy ma cžłowjek žamo wjazy schlebjerdakow. Hacž mamy schlebjerdaka abo niž, to najbóle na tym spóznajemy, hdyž w njerjedżi jednotlive stawcžki nadeńdżemy, kotrež j njerjadom žobu wukhadżeja, dha žo hišcheže nèkajki cžaž hibaju.

Natrowy schlebjerdak žo nimale prènjemu runa. Jeho stawcžki pak žu schèrische a na hłowje nima też žanych schcžepalcžkow. Tajkeho schlebjerdaka móžemy šwjetscha wot pža dostacź, na psch. dżeči abo stare knjenje abo też druhy ludźo, hdyž pžy koicha. Szyka njeje khmane, pžy koschicź, schtoż je mjes mnohimi hłupy njepożčink. Poż ma jich dosčź taikich schlebjerdakowych jeikow. Tónle schlebjerdak je najhórschi, dokelž žamo žmjercz zaiwinje.

Schlebjerdaka wotstroninmy z worjechowym jadrom kokožowych worjechow. Jèmy drobne rostruhane jadro. Sa 3 hodżiny na to wupijemy schkleńczku palenza a sa 5—6 hodżinow je schlebjerdak z cžeła. Też žylny cjaj je rejedowych keženi je schwarny, hdyž k tomu łžicžku rizinžowego wolija pschilijemy.

Dom a kuchina.

Kak mamy z aluminijowym žudobjom wobkhadżecź.

S aluminijowym žudobjom dyrbimy zpše hinak wobkhadżecź hacz z druhim žudobjom. Mnohi z wopłokowanjom aluminijoweho žudobja najbóle hrèscha. Wopłokowacź dyrbimy aluminijowe žudobjo jenoż z horzej wodu a mydłom, jenże pak je žoda. Sšoda rospuschczi aluminijum. Też njejmèmy tajke žudobjo ischkrabacź, dokelž je i tym rosdrapamy. Chcemy-li pak jónu tajke žudobjo dokładnje wurjedżicź, móžemy to z pławjenej krydu cžinicź. W nowišchim cžasu dostanjemy zkoro we wschčch wobkhodach prošchk k cžišcženju aluminijoweho žudobja. Sšmy-li k wrènjemu rajej w aluminijowym žudobju wodu warili, je wono šmutska zpše žołte. K tomu pak wotpomhamy, hdyž najprjedy w tajtim hornzu mloko warimy. Aluminijowe žudobjo móžemy k wischemu trjebacź, tola k warjenju mloka žo tak derje njehodži, dokelž žo mloko rady na dno pschiwari. Hewak pak žo w aluminijowych hornzach wschо derje wari. Ke schkrènu schmalza abo k pjecženju njeèmy tajke žudobjo natožowacź, dokelž tuk wacź pak niežo w aluminijowych hornzach njedyrjeli.

Jablukowe łujedle.

S mlokom namèschamy pschicžežnu muku na dosčź hušte cžešto, woželimy a pschemèschamy k tomu hischcže dwě jeji. Wobèlimy 6 hacz 8 jablukow a jadra wukrajemy. Jabluka rostkrajemy na drobne kuski a te saso i cžešnom mèschamy. S cžešta wudżelamy kulki a warimy je we *słabje woželenej wodze. Sa 10 hacz 15 minutach* žu twarjene. Na to šwjeżahamy je i wody do schklè, polijemy je z butru a pożypamy je z zymtom a zokorom. Tak mamy jednory a dobry wobjed hotowy.

Strowotnistwo.

Bèrny jako lèkarstwo.

Pójèri-li nèchtó njejabzy knesł, pjenjes abo nèkajku druhu twjerdu nabodu, dha žu tudy bèrny z najlepschim žrèdkom. Jèmy tolcžene abo sarzinjene bèrny a to prawje wjele saždobu. Tak twjerdy pschedmjet zpše žnadnje a *bjes operazije wutrobcžimy. Snaju jene dżeco,* kotrež bèsche wulki knesł pójrèlo. Lèkarjej poradżi žo jenoż z bèrnami knesł wotstronicź. S tymle jednorym žrèdkom móžemy žebi potajlim žami pomhacź. Też na jètjenje abo druhe bolaze žu bèrny schwarne lèkarstwo. Bèrny žyre wobèlimy a žyre rostruhane kładżemy je na jètjenje. Jètjenje bórzy sesrawi a móžemy je pschedżecź. Potom bolaze bórzy sažije. Dale žu žyre bèrny schwarne na wopalne rany. Kładżemy-li rostruhane žyre bèrny na wopalene blak, dha nam bórzy sažije. Bèrny ranu wokhłódżuja a wscha bolosčź žo zhubi.

Na brody pak je saso zhyła zara schwarna, z wodu na wušmuž roswarjena. Kždnjemy ju do płatoweho mèschka a napołožimy ju hischcže horzu. Brody žo pschedżeja a žo bjes bolosčze zhubja.

Kak zaczèrimy kaschel?

Cžežki kaschel a bolosčź w schiji z tym zacžèrimy, hdyž butru rospuschczimy a do njeje pczołtoczu nèd pschidamy. Tole hromadże derje pschemèschamy, jo bychmy wušmuž wudżelali. Tuteho wušmuža sjèmy kóžde tši hodżiny dwě abo tšt łžicy. S tym bolosčź hnydom khètro sesłabimy, kaschel popschestała a njeje hižo tak napinaty jako prjedy, dokelž žo wschitko w schiji lohko rospuschczi. Nimo toho móžemy k tomu zitronowu wodu pschipiwacź. Tak žmu ža 7 hacz 10 dnjow saso strowi.

Prašenje a wotmołwy.

P r a š c h e n j e: Moja koza jara malo jè a pije. Ma nèkajku zacžeku hłowu. Dawam ji rèpu, dobre žyno a pschenczne wotrubu a parjene bèrny. Schto mam pschecžiwo tomu cžinicź?

W o t m o ł w a: So by kozy saso lepje jeschdżało, dajcže ji malu łžicžku želowoje kiżalinu do ¼ litra wody rospuschczeneje a to rano, pschipołdnju a wjecžor. Hewak njemóžecže pschecžiwo tomu nicžo cžinicź, chiba so kozy cžasto paczecže.

P r a š c h e n j e: Płahuju kóžde tši lèta na pèlsojczno-hlinjanej pódże rèpu, ke kotrejž kajnit a žyrikowkiżaty (Schwefelamoniak) dwě njedżeli psched žyczom rosnjetam. Hacžrunjeż dobre žymjo žuju, rèpa hinje a kopjeschka žo wjercža.

W o t m o ł w a: Rèpu móžecže hakle nanajhusczischo saso po schtyrjoch lètach na jene a težame polo žyczi. Hewak czerpi pod wschelakimi khorosczemi. Sšnadż ji też wapno abo draško pobrachuje. Kajnit mjetamy rèpje pschezo hižo w symje. Hewak nam rèpa hubjenje sthdża, mjetamy-li jón pched žytbu. Chcecže-li dokładnischu wèstosczi shonicź, wobroczcže žo na blischchu ratarsku schulu.

Časopis za serbskich ratarjow

Cisło 4 Budyšin, 3. februara 1930 Lětnik 38

W kruwarnjach stajeja kruwy na krótke.

(S wobrasom.)

Nałožk kruwy krótko stajecź, je pschewjaty z Hollandskeje. *Krótko stajeja kruwy wožebje w połnocznej Němskej.* Dokelž žmy nałožk z Hollandskeje pschewjali, njemusejmy je też hollandske wjasanje. Pola naš žu je hischcže wu-

dopołnili a znajemy je pod pomjenowanjom „Schweinsburgske kruwasanje". Krótko stajenje kruwow pschinjeseže *mnohi muzik.* Pschede mschèm je tunje a njetrjeba wjele městnosče. Městnosčź ja stajenje kruwow měri najkrótscho 1,60 mtr. a žaha najwjazy hacz do dwojoch metrow. Po prawom složuje žo zpše po dołhosczi kruwy.

Schtóž prèni raš zapoczina kruwy na krótke stajecź, pschi spoczatku rady pschejara do dothosče dże. Schtóž *tónle nałožk* hischcže njesnaje, nocže wèricź, jo mója žo kruwy na tak krótku městnosčź za leženje a stajenje swucžicź. Nałhonjenje mucži, jo žo ja krótki cžaž na žywoju krótku městnosčź swucža. Kruwy wjasaja na jara krótke, jo też po bokach njebychu pschewjele městnosče trjebale. Swjetscha žu w tajkich kruwarnjach korta zpše pschijemi, *nèhdże 30—35 cm wot semje. Kruwy móža pschi leženju* je žywjej hłowu psches korto. So žo kruwy pschi leženju a lèhanju njebychu wobcžežowale, žu mjes nimi želesne wobhrodżenja. Tajke krótke městno ža kruwy žu tohodła tunje, dokelž na stanju lutujesch.

Hdyž maisch kruwy na krótkim stejo, dožpijesch, jo žwoje boko njesamasaja. Njerjad pada jadny lèhwa kruwy do nèschto hłubschcže hrjebicžki. Jenož do hrjebicžki nèschto mało stanja nanjetaj. Dokelž kruwy njemóža wjazy žwoje lèhwo samasacź, wostanu cžiste, cžiste wostanje pschede wschèm wumjo. Tuž je też wudejene mloko wjele cžicžischcže.

Po starym hollandiskim nałožku hušty a židki njerjad hromadże do hrjebicžki padascheže. Tole měscheže tón schpak, jo je židkeho njerjada (to žu schcžanty) wjele dužnika rosczeka. W nowischim cžasu maja pschiprawny, jo židki njerjad hnydom do hnojnizoweje jamy wotbèhnje. Tale pschiprawa ma niku hrjebicžku sady kruwow. Tohodła móža lahzy z žwojim mèsinam a też jich wotkładarjam je lohko *możno, z tymle mèsinam pschestupicź.* Hdyž žo kruwa cželi, je nikka hrjebicžka pschijomnischa, dokelž njetrjebasch hrjebicžku z deskami jawodżewacź. So žo wopusche kruwow w hrjebicžzy womasane njebychu, dyrbisch je wschak wyšoko pschiwjasacź.

Pschi korcže pschiwjasuja kruwy na Grabnerowe jenotlive rjeczaju. Jedyn ratarski wèzwustojny wo nich praji, jo dołho dżerża, wostanu cžiste a njesrjawja. S nimi pschiwjasane kruwy mózejch pschi wohnju tucže žwoiwjacź. Wèschina krótkostajenja tcži też wožebje w tom, jo žo kruwa njemóže do žwojeho žantžneho njerjada lehnycź. Byrnjež jesadk psches lèhwo pschewiškował, njesjawinuje tola ženje wuduwanje abo wulkócžowanje rodżenja. Tutomu njedostatkej krótke lèhwo też wožebje njepołètkuje. We Stwitkej tamni skotarjo žwoje kruwy powschitkownje na krótko stejeja. Kruwy njèhdże 3 hodżiny dlèže lèhaja, schtož wjesče dopokasuje, jo krótke lèhwo jim howi.

Nowa dobra dójka.

(S wobrasom.)

S dójkow najlepscha bè loni w lèsce pod mjenom „Pjelujschka" do rajschoprufkich plahowanskich knihow, holland-

ske družiny nastupajcych, sapisana kruwa. W běhu lèta nadeši 11 372 kg. abo 227,5 zentnarja mloka, wotpschija-

...ćwo. S niebo nadeślady 10 centnarjow a 25 punt. Tuta bedzu, hiśkoje łapicha pod nijsenom „Dahlie“ sapiśana kruwa na śniejśim dworje w Bjedowje w ranśnej Prusiej pśechtrjechi. Tuta nadeji wob łeto 233 zent. a 82 puntow mloka. Tute wopśichijeśche 4,36 tuka. S mloka nadjełachu 11 zent. a 44 puntow butry. „Dahlija“ potajśim nimale 1,4 zent. butry ja jene łeto wjazy nadeji hacj „Pjesiujchka“. Naśich wobras pśchedstajuje nam kruwu pod pomjenowanjom „Dahlie“, do plahowanjśich knihow sapiśanu. Jejna śwonkowna postawa nam hižo praji, śo je jedna wo dobru dójku.

Lodowa wowca.

(S wobrasom.)

Mjes wjeśkemi krajnymi wowcami je dśje ladowa wowca (Heidejschnucke) po mjenje dśje najbóle jnata, ale tola žo j njej pola naš mało jetkujemy. Dokelž njeje na pizu wunmyślena je najlepścha ja puśte holanśke krajiny abo lada. Tohodla žo j njej najbóle w Linkworkitej holi nažadźuja. Jeje wolma dśje njeje najnježniścha, tola jeje wjele podawa. Ju pśchedžełaja na tolśche tkaniny a

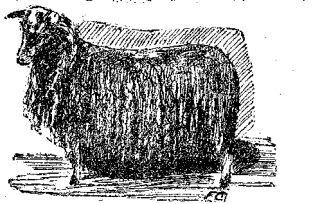

płachty. Wolma njeje kudźerjawa, ale bóle kožmata a dotha. Najbóle waža žebi wowcy źnjebóleje wotmy. Jeje njeažo je źlódne a trochu po dźiwini jažkodźaje. Ladowa wowca waži źiwa 90 puntow. Wotmy nalśihaja 4 punty. Ladowa wowca kłuścha do naśich najnjeśiśich a najlahodniśich druźin. Pola njeje hladaja, so postawa njeje pśchepśyna a hruba a so kośe žu łahodne. Snajerjo maja najradścho wowcy j nježnej bloivu a bješ rohow. Sśwoju pizu pytajo nóžiuja łkocjarka wjchódnje jara dołoko, tohodla hladaja wobežbje na krute a derjewnuwite nohi. Ladowa wowca nježmé na pizu wunmyślena dyć, tohodla podawaj jim śchpatniśku pizu. Stožuj žo po jejnych pśchirodnych a śwuježenych nałoźach. W lěće a źymje, pśchi łóždym wjedrje je paž. Hdyž je wjedro pśchehrośne a źyma pśchehruba, jim nješto pizy dodawaj. S poldra léiom je ladowa wowca dorośćena. Wot mateho róžła hacj do meje bahni, to rěła łahnje. Jejnjatka wośtanu prénje njedźele pśchi wowszu we wowcježéni a pśchidośtawaja nješto žyna. Na wuśchomaj je wośtnamjenuja, so bychu je rośestnawali. Wowszy k plahowanju pśchiźdu w bohatym wuběrku do mešta Stadę w Hanowerjej łóždoletnje na pśchešadźowanje.

Burski statok z krajiny réki Weseru

(S wobrasom.)

Dwarjenja burśich statokow w krajinje réki Weseru žu mogi rješ śchérśche hacj wujśchśe. Pod mógnej, śchéroko wu-

...jowje lepśchiny, ale też ... wobeh łoudźeri. Statok wobrubjeja stare bubý. Stykkaja jón pśched njewjedrani a wétrani. Nébždy béchu tśeśi śtonjane. Tola pśchedpśizma wyśchnośćowo nuśuja taminych birrow, śwoje dwarjenja j zyhelom pśchikrywaćj.

Kak khowamy hródźny hnój.

(S wobrasom.)

W cźasach, ja ratarja tak śchpatnych a cźeźkich, kaž dźenźnjśich dźeń, je prénja kśinja w hospodarśtwje wśchudźony kitowaćj. Prawy hospodar źdaluje žo w łóždym nasupanju njetrjebawjśich wudatkow. Potrébnośće źiwjenjeho hospodarśtwa śpokoji j tym, śchtož jemu tute podawa abo śchtož jemu narośće. Jenož te najmunniśke kupuje. Porośchitkownje śmy hiśchće jara khromi na prawe kitowanje. Létnje naśche ratarśtwo po nitśijonach pśchigźadźuje, j tym, so j hródźnym hnojom a hnójnizu broji a so daiwo najlépśchim hnójnym wutkam j njeju roścéśkać. Pohladajmy tola na naśchu hnójnizu. Druhdy nicźo dale njeje hacj bruna mokśchina, ktabeje hnójneje hódnoty; pśchetož deśchćowa woda je jej śtoro wśchu hnójnu mó, wśaka. Do hnojoweje hromady śtupa powétr. Tutón rospuśchćeje wśchón w hnoju nakopjeny dušyk. Dušyk niźaje nakažliwy (Stickstoff zerśtórende Bakterien) žo tak pśchiśpórjeja, so tutón jako amonijak do powétra roścéśka. Kak móžemy tajśim śchkodowjakam śadźowaćj?

Tele njeje tak njemóžne, kaž žo śnano śda. Gnojowej hromadze pśchiwobrośeju wśchu źiwoju łeźółkowoćj. Njenjetaj jón rosbrojeno do hromady, jo njemohže kurt jón roshrjebaćj a deśchćśik jón njewupłokowaćj. Gnojowa hromadu kładź krucźe hromadźe, jo njeby do njeje powétr pśchiśtupa mét, potom wośtanje wtśijny. Radno je hnojowinśichćo pod tśeśi mréź. Naśichi wótzojo źadźachu wokoło njeje tłódk dawaje śchtomy. Liśćowe śchtomy nahyjam ślinkatym hnój wupłokowazym deśchćanm wobarachu. Nowoćźajna wédomoścj je dźensa jich tehdomnišche naśhonjenja jenož wobtrucźita. Dźensa wukafuja po tśehe naśhonjenjach, wédomośtnje wupruhowanych, j hródźnym hnojom wobkhadźaćj.

Najlépśche je hnojowinśichćo tehdom, hdźež žo hródźny hnój źadrožđźi, to rěła tak śtréje, jo horze źadrožđźenje jón porjedźi. Tajśi wobkhad j hródźnym hnojom njeje tak jednory. Jón hacj dotal nialo nakožuja, dokelž je k tomu trébne wožebite hnojowinśichćo a te teź darmo njeje. Stuttgartśki inżeńer Schempp wutajite pśchiprawjenje hnojowinśichća ja tunśichi pjenjes k śpotowjenju. Ratarśka pśchepytowarnja pśchi ratarśkej wyśchśchej śchuli w Hohenheimu je jo jeho namjetach hnojowinśichćo natwarika a wupruhowaka. Pśchede wśchém žu śchli ja tym, taśke hnojowinśichćo jednorje a tunjo natwarićj. Dale žu hladali na to, hródźny hnój po śtopjeńku jeho pśchelećenja a pśchedrožđenja rosdźélowaćj.

Kak khowamy hródźny hnój.

(S wobrasom.)

W cźasach, ja ratarja tak śchpatnych a cźeźkich, kaž dźenźnjśich dźeń, je prénja kśinja w hospodarśtwje wśchudźony kitowaćj. Prawy hospodar źdaluje žo w łóždym nasupanju njetrjebawjśich wudatkow. Potrébnośće źiwjenjeho hospodarśtwa śpokoji j tym, śchtož jemu tute podawa abo śchtož jemu narośće. Jenož te najmunniśke kupuje. Porośchitkownje śmy hiśchće jara khromi na prawe kitowanje. Létnje naśche ratarśtwo po nitśijonach pśchigźadźuje, j tym, so j hródźnym hnojom a hnójnizu broji a so daiwo najlépśchim hnójnym wutkam j njeju roścéśkać. Pohladajmy tola na naśchu hnójnizu. Druhdy nicźo dale njeje hacj bruna mokśchina, ktabeje hnójneje hódnoty; pśchetož deśchćowa woda je jej śtoro wśchu hnójnu mó, wśaka. Do hnojoweje hromady śtupa powétr. Tutón rospuśchćeje wśchón w hnoju nakopjeny dušyk. Dušyk niźaje nakažliwy (Stickstoff zerśtórende Bakterien) žo tak pśchiśpórjeja, so tutón jako amonijak do powétra roścéśka. Kak móžemy tajśim śchkodowjakam śadźowaćj?

Tele njeje tak njemóžne, kaž žo śnano śda. Gnojowej hromadze pśchiwobrośeju wśchu źiwoju łeźółkowoćj. Njenjetaj jón rosbrojeno do hromady, jo njemohže kurt jón roshrjebaćj a deśchćśik jón njewupłokowaćj. Gnojowa hromadu kładź krucźe hromadźe, jo njeby do njeje powétr pśchiśtupa mét, potom wośtanje wtśijny. Radno je hnojowinśichćo pod tśeśi mréź. Naśichi wótzojo źadźachu wokoło njeje tłódk dawaje śchtomy. Liśćowe śchtomy nahyjam ślinkatym hnój wupłokowazym deśchćanm wobarachu. Nowoćźajna wédomoścj je dźensa jich tehdomnišche naśhonjenja jenož wobtrucźita. Dźensa wukafuja po tśehe naśhonjenjach, wédomośtnje wupruhowanych, j hródźnym hnojom wobkhadźaćj.

Najlépśche je hnojowinśichćo tehdom, hdźež žo hródźny hnój źadrožđźi, to rěła tak śtréje, jo horze źadrožđźenje jón porjedźi. Tajśi wobkhad j hródźnym hnojom njeje tak jednory. Jón hacj dotal nialo nakožuja, dokelž je k tomu trébne wožebite hnojowinśichćo a te teź darmo njeje. Stuttgartśki inżeńer Schempp wutajite pśchiprawjenje hnojowinśichća ja tunśichi pjenjes k śpotowjenju. Ratarśka pśchepytowarnja pśchi ratarśkej wyśchśchej śchuli w Hohenheimu je jo jeho namjetach hnojowinśichćo natwarika a wupruhowaka. Pśchede wśchém žu śchli ja tym, taśke hnojowinśichćo jednorje a tunjo natwarićj. Dale žu hladali na to, hródźny hnój po śtopjeńku jeho pśchelećenja a pśchedrožđenja rosdźélowaćj.

Ničnje wóhnišća.

Wohnišćejo a pólni žnjop žu wulky jenajke, tak jo je hospodaŕ wot žebje njerośjemala a njemuje wścho hromadźe wohnišćejo. Wohnišćejo wožebje njes nalétnimi žywami wulku śkodu nacźini, tak jo nam j mézinami naléthje žywy zyle podubý. Dokelž wohnišćejo śpéśhnje roścje, pśchećećźenje bórzy plahowanu roślinu a bjerje ji muž a źmétkoćj. Tajka roślina potom hinje abo njeśajnje roście. Wohnišćejo trjeba k žiwjenju roścjenjn dwójzy, haj žamo śchtyri króž telko wody a źiwin kaž žito (Getreide). Telko źiwin wohnišćejo potrébnje j pódy wuśeźenje. Wohnišćejowe žnjnjo też dołho khmanoješ śkhadźenja wobkhowa. Saworamy-li wohnišćejo hłubśicho, dha njeśkhadźa, tola śkhadźaju mój wobkhowa. Pśchindźe-li potom j woranjom jago do jnjerca, dha hnydom jeśkhadźa.

Najkhowaniśchi źrédk pśchećećźiwo jejśei njerodźe je cźśte žnjnjo. Tohodla kupujmy jenož cźśte žnjnjo, abo žiwoje prawoje derje wurjeźnmy. Najcźśćiśiśche žnjnjo dostanjemy wéjo j plahowanśkich wujśtaiwoju. Wśché njerodźine žnjnjo dyrbimy pak pśchi cźśćenju śniciźeć. Zyle wopaki cźinimy, hdyž njerodźine žnjnjo abo dožyta žnjeźe do hnoja abo na kompostowu hromadu mjetamy. Najkhmaniścho cźinimy, hdyž tajśe žnjnjo śpaliny abo naparjene pinjemy, niž pak žyre.

S dalśchim hłownym cźinićelom pśchi niczenju njerodźe je prawe wobdźélanje pódy. Wobkopowaniki dyrbimy je źitami śtajnje śnéniéć. Kdźež huśćiśćo źita plahujemy, tam dże śrédka pódu hdy wot njerodźe wuczińeśimy. Budźe dźeń a bóle janjerodźenjścha.

Kóžde polo dyrbimy po žnjach śpodworoiwaćj. S tym teź wohnišćejo bórzy jeśkhadźa. S hłubokim woranjom ju potom śniciźimy. Woramy-li hnydom hłuboko, dha wohnišćejowe jornjejśkha njeješkhadźeja, dokelž ju pśchehłubóko a njemóže k nim powétr. Khmanoješ śkhadźenja pak wobkhowaju a tak jeśkhadźeja nałéko abo tak bórzy hacj j wobdźélanjom pódy nješto wujśće pśchinidu.

We wobkopowanikach jeśkhadźanni njerodźy bórzy je wśchelakim wobdźélanjom śniciźimy. We žywach móžemy ju tej śchtož je wśchelakimi mechanišćimi a chemišćimi śrédkami śniciźć. Někotśi wohnišćejo torhajo, druźy je jago žuku, hdyž kśéje. We nowiśchim cźasu maja žamo wśchelake śtroje k niczenju wohnišćejo a teź druheje njerodźe. Mamy-li pak telko wohnišćejo, jo je jeho ani wobrócź njemóženy, potom je najśépje, jo nékažu nječeńeńu wopśjemy. Ta žo j cźasom pośyjeźe a tak wohnišćejo bórzy śniciźimy.

S chemišćimi śrédkami je wapnodušyk śchwarny a też drobnje rosemléty kajnit. Też móžemy woboj hnojej hromadźe śmeśćeć. Selena śkaliga (Eijenvitriol) 10 proz. do wody śmeśćana nicźi dźe też derje. Tola to je trochu drohi śrédk. Krjepimy ju pśchi śuchim wjedrje. Deśchćej by rośpuśchćelinu źwuwopłokowak. Wapnodušyka mjetamy 20—25 kg. na hórz. Cźim bóle žo pśchi mjetanju próchi, cźim lépśe. Najlépje mjetamy jón j ranja, hdyž je cźicho a je hiśchće rjoša. Tak žo wutwori rośpuśchćelina, kotraž kopjeśchka młodeje njerodźe kaśy a žerje. Na kopjeśchkach młodeho wohnišćeja žo próśchk wapnoweho

...pokoja wotkapowaja hnójnizu. Dwe wóhnišći ... j tśiśtomi deśkami, tak, jo žu hnójnjowe jamki pod deśkami. Do betonowych śtokow śaźadźuja tośite deśki. Tute tworja jeśeny. Tak, kaž hnojowa hromada roścje, telko deśkow pśidźinjeja. Poboćne deśki wobaraja, jo powétr hnojowu hromadu pśchećećźenje a hnójne wutki j njeje śegreba. Hnój pśchejo twjerdje śteptaja, jo j njeho žanych wutkow roścéśkake njeby. Taśke khowanje hnoja je hižo wulki postup a faśkowa hródźnemu hnojej jeho hnójnu móz. Tuta howi pólnym płodam. Cźim wjazy maśch žain dobreho hródźneho hnoja, cźim njenje pjenjes trjebaśch wudawaćj za drohe pśchikupne hnoje.

Ničnje wóhnišća.

Wohnišćejo a pólni žnjop žu wulky jenajke, tak jo je hospodaŕ wot žebje njerośjemala a njemuje wścho hromadźe wohnišćejo. Wohnišćejo wožebje njes nalétnimi žywami wulku śkodu nacźini, tak jo nam j mézinami naléthje žywy zyle podubý. Dokelž wohnišćejo śpéśhnje roścje, pśchećećźenje bórzy plahowanu roślinu a bjerje ji muž a źmétkoćj. Tajka roślina potom hinje abo njeśajnje roście. Wohnišćejo trjeba k žiwjenju roścjenjn dwójzy, haj žamo śchtyri króž telko wody a źiwin kaž žito (Getreide). Telko źiwin wohnišćejo potrébnje j pódy wuśeźenje. Wohnišćejowe žnjnjo też dołho khmanoješ śkhadźenja wobkhowa. Saworamy-li wohnišćejo hłubśicho, dha njeśkhadźa, tola śkhadźaju mój wobkhowa. Pśchindźe-li potom j woranjom jago do jnjerca, dha hnydom jeśkhadźa.

Najkhowaniśchi źrédk pśchećećźiwo jejśei njerodźe je cźśte žnjnjo. Tohodla kupujmy jenož cźśte žnjnjo, abo žiwoje praivoje derje wurjeźnmy. Najcźśćiśiśche žnjnjo dostanjemy wéjo j plahowanśkich wujśtaiwoju. Wśché njerodźine žnjnjo dyrbimy pak pśchi cźśćenju śniciźeć. Zyle wopaki cźinimy, hdyž njerodźine žnjnjo abo dožyta žnjeźe do hnoja abo na kompostowu hromadu mjetamy. Najkhmaniścho cźinimy, hdyž tajśe žnjnjo śpaliny abo naparjene pinjemy, niž pak žyre.

S dalśchim hłownym cźinićelom pśchi niczenju njerodźe je prawe wobdźélanje pódy. Wobkopowaniki dyrbimy je źitami śtajnje śnéniéć. Kdźež huśćiśćo źita plahujemy, tam dże śrédka pódu hdy wot njerodźe wuczińeśimy. Budźe dźeń a bóle janjerodźenjścha.

Kóžde polo dyrbimy po žnjach śpodworoiwaćj. S tym teź wohnišćejo bórzy jeśkhadźa. S hłubokim woranjom ju potom śniciźimy. Woramy-li hnydom hłuboko, dha wohnišćejowe jornjejśkha njeješkhadźeja, dokelž ju pśchehłubóko a njemóže k nim powétr. Khmanoješ śkhadźenja pak wobkhowaju a tak jeśkhadźeja nałéko abo tak bórzy hacj j wobdźélanjom pódy nješto wujśće pśchinidu.

We wobkopowanikach jeśkhadźanni njerodźy bórzy je wśchelakim wobdźélanjom śniciźimy. We žywach móžemy ju tej śchtož je wśchelakimi mechanišćimi a chemišćimi śrédkami śniciźć. Někotśi wohnišćejo torhajo, druźy je jago žuku, hdyž kśéje. We nowiśchim cźasu maja žamo wśchelake śtroje k niczenju wohnišćejo a teź druheje njerodźe. Mamy-li pak telko wohnišćejo, jo je jeho ani wobrócź njemóženy, potom je najśépje, jo nékažu nječeńeńu wopśjemy. Ta žo j cźasom pośyjeźe a tak wohnišćejo bórzy śniciźimy.

S chemišćimi śrédkami je wapnodušyk śchwarny a też drobnje rosemléty kajnit. Też móžemy woboj hnojej hromadźe śmeśćeć. Selena śkaliga (Eijenvitriol) 10 proz. do wody śmeśćana nicźi dźe też derje. Tola to je trochu drohi śrédk. Krjepimy ju pśchi śuchim wjedrje. Deśchćej by rośpuśchćelinu źwuwopłokowak. Wapnodušyka mjetamy 20—25 kg. na hórz. Cźim bóle žo pśchi mjetanju próchi, cźim lépśe. Najlépje mjetamy jón j ranja, hdyž je cźicho a je hiśchće rjoša. Tak žo wutwori rośpuśchćelina, kotraž kopjeśchka młodeje njerodźe kaśy a žerje. Na kopjeśchkach młodeho wohnišćeja žo próśchk wapnoweho

Kotre pśene rośliny zajesu najwjacy suchoty.

Pśene rośliny běch powjśchikownje wjazy wóśnowy žadaja a tohodla je w śuchich létach tak hubjenje radźa. Wémy žo derje dopomnicź, kak nam loni pśa pobrachowaśche. Někotry hospodaŕ pak mjejeśche tola hiśchće dośći pśy, dokelž mjejeśche taśke pśene rośliny, kotrež śtrcźko zuchoni injeźu. Dokelž mamy wjazy śuchich lět hacj mokrych, dyžli bóle na to dźiwaj a taśke pśeowe rośliny žyć, kotreż wjazy śuchoty wudźerža.

Prénja taśka roślina je wicźeńź (Espariete). Wicźeńź cźeri jara hłuboko korjenje a tak móže teź w cźasu dobreje śuchoty wložnoś je jenje žrébacź. Tak žynn loni na jenej jahrodze, hdźež běśche wścha trawa jeśkhadźa, zyle jelemy pjeńź wicźeńźa widźaś. Jenoś jchdoa, so wicźeńź wśchudźe njerośće. Lubuje cźopłośiśche krajiny a wapnowe póby. Někotśi jón teź do dźeceła žyja. Wobe roślinije potom derje rośeśetej a jena honi druhu. To pak jenoś w wormalnym léće. W śuchich létach dźeceł wróćo wośtanje. Ale wicźeńź dale rośće a nam dźeceł naruna. Nimo toho hiśchće śtoi rady wicźeńź žerje, wožebje konje. Schoź niecha dźeceł na žynnjenjo wośtajeć, móże dźe na taki śahon wicźeńź žobu wośpeć.

Dalścha taśka dobra a śchwarna žižna roślina we śuchich létach je wójeśeśka. Śsyeć móžemy ju tśi, śchtyri raźy, w śuchich létach jinajuśeńścha dwójzy. Jejne korjenje dołho runje tak hłuboko jako korjenje wicźeńźa. Njeźmemy pak ju pśchepołdje žyeć. Tak bórzy hacj jakeźewa, je j njej wulki cźaś dele. Heiwak je pśchejara drjewjana. S pśidnim žyczenjom teź k druhim žnjam jwadźimy. Na łohke pódy žo pśiśtojcźna wójcźeśka najśépje hodźi. Jejne žynnjo pak cźeźko dostanjemy. Cźasto nam pśchedawarjo žynnjenja wopaczne žynnjo pśchedaja. Na jenej łuzy žym pravwu pśiśojcźnu wójcźeśchku w jenym śuchim léće hiśchće rośeś widźaś. Póla naš mohli wopraśwdźe wjazy wójcźeśkej žyeć, wožebje w taśkich krajinach, hdźeż je mało łukow.

S wśitej pjeju w śuchich létach je śunika méśćeńka. Je to najwuśka rožła a pśiśtojna woka hromadu jaźeśana. Jo móženy tak śahe pośyj, jo létnu śuchoću ani njedocźaka. Móženy ju w śunnuśnich krajinach žyeć a žamo śuśićeź.

Kak wulufujemy tepidło.

S tepjenjom móženy cźasto wjele nałutowaćj. Tu cźenmy nékotre pśchikłady najpomnicź, kak śnutrnje tepimy.

My w naśich kachłach łédom dźeśaty abo dwanasty dźeł cźopłoty wujźeny. Wścha dalścha cźopłota žo je wubitjom śhubi. Cźohodła to? Dokelž wopaki tepimy!

Do łachłow abo na wohnišćejo (Herd) njeźmémy pśchewjele drjewa abo wulka nadobo pśchipołožeź. Cźim nijścha je hromada tepidła w kachłach, kotraž žo pali, cźim

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaci so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaci 10 pj.

Čisło (Nr.) 29 — Budyšin — Wutoru, 4. februara 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Z podružniskeho hibanja.

Swjazk podružniskich towarstwow w Drježdźanach je rosrěčenje z nowinarjemi sarjadowal, w kotrymž pschedsyda Herrmann na sakoń wo podležencju podružniskeho schiliarja a wo němskim podružnistwje pokasa. Zadatche, so dyschtaj ža wobaj sakonjej dies dalscheho wokkabjenja, kaž je tež němske knjeżerstwo namjetowako, podležchkoj. Druhi pschedsyda rěčnik Groß ja to rěkżesche, so by žo bórzy sozialny podružnistki a wobydlerski sakoń wudak.

Hižo dla wokkabjenja ja pschemyślkowne městnosće, kotrež je žo mjes tym stako, dyrbi tónle trajny sakoń bórzy pschinjeć, so njebychu žo podružnizy ze sapraujenjom sakonjedawarja, z njesozialnym pravom němskeho měschczanskeho sakonnika a z wuwuživanjom konjunktury ze strony pschemacjerja zklostali. Pokaża potom na namjety za nowe podružnistke, wobydlerske a semske pravo, kotrež je wudżěkał a pschipomni, so budżenny žnadź dla njedostatka pjenježnych srědkow bórzy psched katastrofu twarskich wikow stejeć. Wupowědżenje dies pschiczinny žo z nětčišćim prawnym sačuwanjom wjazy njesinjeże.

Twarski mischtr Seidler dale wo poměrach dokhodow a podružniskeho pjenjesa w nowotwarach rěčesche. Podružniski pjenjez je žo skoro wschudże tak wyskoko sehnak, so wulka hromada podružnikow jón njemóże wjazy swjesetz. Wobydlenja w nowotwarach žo tohodla jenoż samożitnym abo swójbnym pschenacjeja, w kotrychž žu někotri sažtužerjo Tuczi žo potom do podružniskeho pjenjesa dżěla. Wjele rosčerjene měnjenje, so móże žo pječina dokhodow jako podružniski pjenjez hospodarsżu snjesez, jenoż sa wjetsche dokhody ptacži, tola nic sa dokhody schčerkeje ludowje hrowady. Sa zwójbne dokhody hač do 2400 hriwnow létnje njemóże žo létnje wjazy dyżli $^1/_7$ hač na najwjazy $^1/_6$ dokhodow sa podružniski pjenjez wudaczi, jeli so žo njeżmě runowaha w hospodarstwje na strašchne waschnje sničżeć. Swjazk němskich podružniskich towarstwow je we wopomnjeńskim pijmje z liczbami dopokasak, so žo dżenżnischa nowotwarska politika njehodżi dżerżeć.

Rozwiće sakskich statnych financow.

Po runje wudatym měżačnym wuposaju wo dokhodach a wudawkach zwobodneho stata Sakkeje sa měżaz dezember 1929 žu dokhody w porjadnym hospodarstwje se měżazow hapreje hač do dezembra 287 918 000 hriwnow wudawki 309 472 000 hriwnow wuczinile. Po takim je žo 21 554 000 hriwnow wjazy wudało. Wočakaczy njeje, so by žo tutón njedostatk w poslednim schtwórčlěcze se wjetschimi dokhodami wurunał.

Němski sejm so hakle 11. februara zeńdże.

Rada starschich němskeho sejma je wobsamkła, hakle wutoru 11. februara z prěnim wuradżenjom Youngowskeho plana sapoczeć. Dżeń prjedy jenotliwe frakżije Youngowy plan mjes sobu rospraja. Prěnje wuradżenje budże tři dny tracź. Potom žo sakoń hospodatskenu wubérkej k hromadnemu wuradżenju pschipokaża. Pospěšenja němskeho sejma budża hač do jutrowa tracź. Jenoż pósstnizy žo wone na jedyn dżeń pschetorhnu.

Mecklenburg-Strelitz chże žo Pruskej pschisamknyć.

Każ je zkhschcej, je žo mecklenburgisko-strelitzke knjeżerstwo pola pruskeho knjeżerstwa wobhonilo, hač by Pruska pschisamknjenju Mecklenburgisko-Strelitzskeje k Pruskej pschihłosowała. Politikarjo měnja, so žo zamostatnosć Mecklenburgisko-Strelitzskeje njehodżi sakhowacź, tohodla dyrbjało žo po możnosći bórzy jednanje wo pschisamknjenju sapoczeć.

Socialdemokratiski plakat w Durinskej zebrali.

Bórzy po sestajenju durinskeho (thüringiskeho) knjeżerstwa žu durinske sozialdemokratiske nowiny napominanje wosjewile, kotrež staj žejmska sozialdemokratiska frakżija a wulkodurinski sozialdemokratiski swjazk podpisałej. We nim žo mjes druhim durinskemu snutskownemu ministrej dr. Frickej porokuje, so je žo pschi Hitlerowym puczu w Munichowje jako wjednik wobdżělił, a so žu jeho tohodla k satbje na twjerdżisnje sażudźili. Tole napominanje dyrbjesche žo někto też jako plakat po zyłej Durinskej rosschérić. Durinski snutskowny minister polizajskim wyschnosćam poruczi, plakat zebracź. Weimarskej kriminalnej polizji pak žo poradżi, jenicžkeju jedyn exemplar w ludowym domje konfiskowacź. Dyrbi žo ż tym liczicź, so je žo plakat mjes tym po zyłej Durinskej rosschérił.

Kommunistiske njeměry w Kleve.

W Kleve žu sobotu wjeczor kommunistoju do polizije srasyli. Někżde 150 komunistow bě lo w jenej korczmje na Lehnitowe dopomnjenje shromadźito. Po swjedżenju žo do czaha sestupachu a spytachu internacionalu spěwajo a transparenty nošcho pysches město k dwornischeju czahnyć. W hornim měsecze žo z dźěwaj polizajskimaj sastojnikomaj setkachu, kotrajž jich namotliwischtaj, so bychu žo rozschli. Wdyż kommunistoju na kasanje njepósłuchachu, polizajskaj sastojnikaj spytaschtaj, czah z gummijowym klumpachom rosehnacź. Na to kommunistoju transparenty z kjow wotstorhachu a žo z kjemi do polizistow dachu. We wulkim czěkanje dyrbjeschtaj žo polizistaj z revolwra tři kżeż wobaracź, na czoż kommunistoju rosczekachu. Hacź žu žo demonstrantoju franili, njeje žo mohło swěsćicź.

Konfiskacija jeneje němsko-ruskeje firmy.

Po Moskowskich powěsćach je rada ludowych kommisarow (ministrow) wobsamkła, „akżijowe towarstwo ranje" sa dżěłanje trikotażow rospuschczicź. Wobżěłżeć dyrbi pschedewsacze hnydom kommisiji pschepodacź, kotraž je žo hižo wutworiła. Konżesija, kotraž je žo němskemu industrialnemu Bjarnatej Altmannej 1926 spożicka, bě wunoschne pschedewsacze, kotrež žo rucże powjetschowasche. To zawisi z wyschnosće sjudźi. Wyschnosć pschedewsacu wschě możne wobczežnosće czinjesche. Wobżěłżeć bě tohodla zwolniwy, fabriku knjeżerstwu pschedacź. Rosrižaży sud jejnu hódnosć z 200 000 dollarami wobliczi. Rada ludowych kommisarow pak nochzyshe nicżo zaplaczicź. Wona wobsamkny konżesiju wrócżo wsacź, schtož žo konfiskaziji runa. Njech je tónle pschikład němskim industrialnym se warnowanjom, kotrež chzedża žebi konżesiju k někajkemu pschedewsaczu w Ruskej kupicź.

Španiska so změruje.

Do Madrida a druhich městow je žo nětr wrócził. Skutki knjeżerstwa generala Berenguera žu w kraju najlěpschi zaczischcej czinile. Ludowa roshorjenosć je žo zmjerowała. Na nazdynu revoluziju žebi wjazy njemyschla. Kralowski hród njeje wjazy z wójskom wobstupjeny, dokelż kralowski hród dom njeje wjazy w strasche. General Berenguer je wojskam, kotrež žu za czaż njeměrow kralowy hród sträżowali, kralowy dżak wuprajił. Snutskowny minister je offiżéram, kotrychż běchu po porażenju wojerskeho spožża we Segowii do zastwa zawrjeli, swobodu dał. W **pjeć schpanskich universitach žo blizsche dny pschedwschchi sażo zapoczny.** Zadanje, so by žo zensura nowin sastajiła, žo pak hischcze njeje dopjelnilo. Berenguer je na wuwoprascheńje wschelakich franzowskich nowinarjow watnołwit, so je žo rosžudźił, w Schpanskej wustawne żiwjenje sażo sawjesez, so pak może žo to jenoż po něczim krocżmo stacź. Schtož je diktatura dobreho czinika, won dale powjedże. To wożebje jeje sozialny program nastupa. Sawěsżenje dżěłacerjow pschechorosez a starobu žo dale wudospolni, runje tak runoprawne wubérki dżěłodawarjow a dżěłacerjow zakhowa, kotrež žu za sozialne żiwjenje wjele dokonjałe. Dokelż je žo Berenguer na kupje Knjże narodźił, budże wón na roswiće stykow Schpanskeje k lacżansko-amerikanskim krajam wożebitu kedżbliwosć nałożowacź. Wěsto budże žo prózowacź, so by też k druhim statam wutrobne poměry wudżerżował.

*

Hamtiske nowiny schpanskeho wójska žu kralowy wukas wossjewile, z kotrymž žo **generalojo Primo de Rivera, Martinez a Anido k dispozizji staja**, z žydom w Madridu.

Po rospranje „Petit Parisiena" je Primo de Rivera rjekł, so brje je wrócżo stupił, so pak njepschestanje politizy dale wojowacź a so njeje wusamknjene, so žo do knjeżerstwa sażo wrócżi. W **„Patriotiskej unji"**, kotruż je sałożił, ma 500 000 ludźi, kotliż maju k njemu dowěrjenje. Parlamentne wólby, kotrež žo bórzy smeja, pokaża, kajka móz sady njeho steji.

General Berenguer je rjekł, so budże po możnosći rychło czinicź, so bychu žo mytle ludźi smjerowale. Tohodla też Prima de Rivera a wjednikow druhich politiskich stronow wopyta, so by jich měnjenje zhlychał.

General Kutjepow hischće żiwy?

Parižske nowiny ruskich emigrantow „Renaissance" pischu, so žu se strony ruskich kommunistow shonile, so je general Kutjepow hischće żiwy, a so jeho po jeho wotwjedżenju na tajnym měsnje w jatbje dżerża.

*

Parižska polizija pyta městno wuhlédźicź, w kotrymž Kutjepowa w jatbje dżerża. Někbuschi ruski połskanzitwowy radżicżel **Bežedowski** je žo w „Matinu" znowa wo bolschewiskej tajnej organizaziji w Franzowskej wuprajił. Wona z dwaczeći agentow wobsteji, kotliż žu wschitkży wukrajneje narodnosće, so by žo, jeli jo bychu jenoż z nich saseli, podhlad wot Ruskeje wottwobrocżił. Tymle 20 agentam žo porjadnje nadawki dawaju.

Hłowny kwartěr tajneje organizazije je w Barlinje.

Jejny schef je wjeży dr. med. Goldstein. Franzowske wotdżělenje bolschewikskeje tajkneje organizazije je roskasowarstwu agenta Janowicża podtajene. Wdyż je žo jim nadaty nadawk dokonjał, žo agentojo w tajnej stwje ruskeho połskanzitwa shromadża, do kotrejež żana druha wosoba njesmě stupicź. S pomozu tajneho pisma swoje rosprawy napisżuja. Te žu starosćitwje sasyhkuja a žo w pschitomnosći agentow k pożdżyu diplomatiskeho kurżera do Moskwy pschidadża. Wotdżělenju bolschewiskej tajnej organizazije w Franzowskej tež **żona agenta Janowicża pschisłuscha.** Wona žo husto na puczowanja podawa a pschedewschchim jako pożrědnizja mjes swojim mużom a jeho wotdżělacerjemi służy. Wdyż bě Bežadowski z ruskeho połskanzitwa w Parižu czekny, je Janowicz a jeho żona se Parisa shubischtaj. W dezembru pak je žo żona do Parisa wróczita. Bežedowski žo z wopredka bojesche, so budże Jowanowiczowa w Parižu sażo sa jeho pjatowaj, tola někto mjeni, so je žo do Parisa wróczita, so by wopomjedżenje Kutjepowa pschihotowała.

Ruski połstanc Dowgalewski pola francowskeho knjeżerstwa zakrocił.

Rusti połskanz sa Franzowsku, Dowgalewski, je generalneho sekretara w franzowskim zwonkownym ministerstwje Berthelota, wopytał a žo na njezhcżesćelske nastawki franzowskich prawowskich a běłoruskich nowin pschecziwo ruskemu kommunistiskemu knjeżerstwu a ruskemu połskanzstwu w Parižu wobczežował.

Dowgalewski Berthelotowu kedżbliwosć na wschelake nowinske nastawki wobroczi, z kotrychż je spójnaez, so běli gardistojo (ruscy emigrantojo) sjawnje nażiwnjacze pschecziwo ruskemu połskanzstwu w Parižu pschihotuja, so by k khutnemu konflikcej mjes Ruskej a Franzowskej doschło. Dowgalewski praji, so njeskażnjenje franzowskich wyschnosćow pschecziwo reakzionarskim nowinam běli gardistojo jako sympathiju a posbudżenje rosumjeja, so žo tuczi pschecżo bóle zkhroboleja, sjawnje k nażiwnjacżam pschecziwo ruskemu połskanzstwu namołwjeczy a jo njekhłostani połskanzej hrożaze listy pischu. Dowgalewski dale żadasche, so bychu žo hnydom pschipravny k zchkitanju ruskeho połskanzstwa pschecziwo bjesměrnym nadpadam a wuzadanjam běłych gardistow czinicź. Hewak hy franzowske knjeżerstwo měło samołwitosć sa możne pschijmady njesez.

Spodżiwnje žo połskucha, hdyż je rusti połskanz we Parižu, kotryż ruzku kommunistisku agitaziju w Franzowskej nawjeduje, z někotrymi nowinskimi nastawkami wohrożeny cżuje. Ruzy emigrantojo njejsu hischcze żaneho ruskeho kommunista w Franzowskej nadpadnyli abo stónzowali. Njewjescza žo sa to, so runje někotre w Ruskej wschitkich nětkhuschich zarikch offiżérow bjese wschcze pschiczinny sesatżesja.

W Ruskej carskich oficérow morja.

Reuterez powěsćerinja z Rigi powě: S kommunistiskeje Ruskeje je powěsć pschischła, so je knjeżerstwowy najwyschschi sud wschitkich nětkhuschich namótskich offiżérow satsélicź dał, to rěka, wschitkich tych, kotliż njejsu do służby kommunistiskeho wójnskeho łódstwa zastupili a žu niedżiwajcy teho w Ruskej wostali. Wschże nadrobnosże hischcze njejsu znate, tola někotre sta mjenowi žu žo mjes woporami mjenowane, a jich pschiwiwsni w Ruskej žu žo na swojich wěrnych bratrow w Rihy z prósstwu wobroczili, so bychu za satsélenych dali wopomnjenjese Woże służby wotmeć, dokelż to njeżmědża w Ruskej czinicź. Prawowżtawni Ruzoju tohodla za justiscki dżeń wopomnjeńsku żwjatocznosć organisuju.

S wojerskeje służby w Ruskej wuzwobodżeni.

Każ so z Moskwy powě, je najwyschschcha wosselka a revolucijska rada w swjazu z pschesczehjanjom bohatych ratarjow wobsamkła, so žo zynjoju bohatych ratarjow, kotliż we wójsku a wójnskim łódżiwje służa, hnydom z wojerskeje służby wuzwobodża. Woni syła njeżmědża zasu służbu we wojerskich mozach kommunistiskeje Ruskeje wukonjeczą, dokelż jo jich knjeżerstwo boji a k nim zaneho dowěrjenja nima.

Wobżěłżerjo žo z Ruskeje wuczerja.

S Moskwy žo powě, so je kommunistiske knjeżerstwo nowe naprawy k sniczenju samożitnych ratarjow poruczilo. S wukasom žo wukonjazym komitejam połnomóz dawa, samostatnych ratarjow je wschěch stronow wuhnacź, hdyż je tak mjenowane shromadne (kollektivne) ratarske hospo-

dawjesje pschewjedzene. Ssamozjatnym ratarjam so jich wobsedzenstwo a inventar sebjerje a woni so je swojeje domizny wuczerja.

Jendželska dace swoje wójnske ministerstwo pomjenšić.

Jendželska chze wotmyslenu twar dweju druhoju tschikzakow sjunschezicz. Sapocjatk sandzeneho tydzenja je so pomjelilo, so dyrbi so hizo sapocjanu twar tschikzakow „Surrey" a „Northumberland) saktapicz. **Po taksim je Jendželska hacj dotal swój lódzitstwowy program wo tschyri tschikzaki pschikrócziła.** Hdyz powescz wo wusahmórnjenju wójnskeju lódzow do konferency dóndze, to wesjo wulke dsiwanje sbudzi a so dolho rospominasche.

Revoluciske hibanje w Monaku.

W malkim monakitim wjerchowstwje so politiske njemery stajnje pschichwja. Ssobotu k herzekaskemu wustupej w monakskej gmejnskej radze dóndze. Ludowa czrjóda so do pozedsernje nawali, prenjeho namjetnika Bonaventura a gmejnskeho radzicela Simona smorscha a jeju po tschodze dele czisny. Hdyz ke so jimaj wedomje wrócziło, wonaj swoje saktoninstwo slozischtaj.

Nawal Wahabitow do Sajordanskeje.

Kaz so z Jerusalema powe, staj dwaj wahabitaj (arabskaj) splachaj dwaj splachaj w Sajordanskej nadpadkoj. 450 domorodnych je so pjecza pschi tym morito. Jendželske panzerowane wosy su z hlowneho mesta Amana do Maana wotjele.

Nowe bombowy attentaty w Chikagu.

W Chikagu je so pondželu nowy satrachny bombowy attentat skucził. Tit wulke pschedawarnje su so z bombami wupuscile. Rospadanki so daloko do wokolnoscze njerchnuchu. Tuhazy thezow we wobsahu dweju mil sasichazenje sazjuchu. Drózi bechu nadobo polne zakoscazych zonow, muzow a dzeci. Niedsiwajcy zylnoscze wuchucha njeje so hacj dotal zanych zmjertnych woporow pschinowedźiło. Sazjapnjene twarjenja su hromada rospadankow a z kopizy kamjenjow so wo pomoz woła a so z bolosczemi tschiczi.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 4. februara 1930.

— Wo **wjerdrje**. Schtellenja wot wezerawischeho nimale njehnuta na njewobstajne wjedro pokasuje. S teho wukhadza a wjedratnje nam we swojich rospravach wobkruczenje, so hnuj w nasich krajinach pschez hischcze na mjesach nizinow z wjeczora a wjidchinow z ranja a polnozu Europy. W **polnóznej** a ranischej Europje je tajo surowje symo. Nam tukhwilu ani kruczischeje symy ani snehowe nebo doschczowe njeprowi. Nas wjedra wostanje hacj hacz dotal wisnaty. — Junsje sjedu sthadza sjónczko 7,38 hodź. a khowa so 4,51 hodź. Mjezacz sthadza boy. 9,38 hodź. a khowa so w polnozy. — Wezera wjeczor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +4. Dsensa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer +4, thermometer w nozy +1. Wuhlady na malo so pschemenjuje wjedro.

— **Nowy jubosłowjanski hudźbny časopis!** We Zagrjebju wudawa nam Serbam derje znaty pschecel naseho naroda k. Franjo Šidak nowy hudźbny časopis. Mjenuje so „Muzički Informator" (Hudźbny Wóstnik). Je to časopis hudźbnikow a pschecelow hudźby. Wukhadza kózdy druhi mesac, potajkim sesc króz za lěto. *Mamy tu 1. číslo* pschenjeho lětnika, kiz wuńdze w decembrje zasleho léta. Wudawar w zawodze rysuje nadawk noweho časopisa. Nima być hudźbna rewija, ale jenoz informaczny časopis za hudźbnikow, w kotrymz namakaju wsitko, stoz ma za nich praktiski wuznam. Prenje cislo ma dosc zajimawych nastawkow a mózemy časopis nasim hudźbnikam doporucić.

— **Biskop dr. Schreiber w Barlinje pschiki meschnikow wusmjerzesi.** Njedźelu 2. makeho rózka, na Swjeczi Marije, wotmje so w Barlinje pschenjesenje meschnikow. Japoschtolski administrator Barlinskeho biskopstwa biskop dr. Schreiber wusmjerzesi dzjerzejoch kandidatow meschnistwa, mjes nimi jeneho z Karlsruhe, pschi kwjatoczni nje hlownej Bozej mschi w pschitommosczi saskupjerjow wschitkich katolskich farstwow Wulko-Barlina w fjerdzenjay wupiychenej haitiju.

— **Se sakskeho ratarstwa.** Nominaczija ratarskeje komory sdźeluje, so wotmeja so hlowne a pschednoschkowe sbromadźizny krajnych swjazkow sakskich konjesplahowarjow, sakskich towarstwow stadlowoje knihi (Herdbuchgesellschaften) a sakskich wowzplahowarjow 10. makeho rózka dopoldnia w 11 hodź. w sali Künstlerhaus w Drjezdzanach. Wotmyslenj je zyły rjad powuczazych pschednolichow.

— **Nowy pschedsyda sakskeho krajneho mlakowesko wuberka.** Na mesto ministerialneho rady dra. Richtera, kiz je 14. dezembra 1929 wumrel, je sakske hospodarske ministerstwo sa jeho naslednika jako pschedsydu wobkhodneho pschedstejczerstwa sakskeho krajneho wuberka k spokojowanju pschetrjebanja mloka hav. tow. (sakskeho krajneho mlakowesko wuberka po §§ 5 a 6 towarstwowych wustawkow je 27. meje 1926 ministerialneho radu dra. Rudolfa de Gruehery powolało.

— **Pschichod Němkeje wohrozeny?** Husto je so na to pokalało, so je pschichod nemskeho ludu wohrozeny, wosebje tohodla, so su narodzenja w poslednim czasu tak jara wotselerake. Sajimawa w tutom swisku je statistika mesta Drjezdzan wo tamnischim wolvodleschwje w lecze 1929. Tam je so narodziło 8369 dzeci a wumrelo je 8362 wosobow. Potajtim je so jenoz 7 wosobow wjazy narodzich dyzli wumrelo. Tu zebi liczbje nimale dospolnje wabu djerzjitej. Sa nemski lud je to wesjo znaujo czasa, kiz ke wobmyslenju namolwja.

— **Njesboze na drózy.** Wczera pondźelu dopoldnja krótko do 10 hodź. schmórkny so wosobowy automobil, kiz do mesta jedźesche, na Lubijskej drózy pola provjantskeho hamta kokojesoneho a storzny jeho z koła. Tutón an swoje do mjekkeho sněha padny a tak bjes wobschkodzenja wotenđze.

— **Pschi sjenkowanju zebi nohu sламał.** Njedźelu popoldnju wokolo 5 hodź. pola Hrubjelczija na wotwitju pola starseho wojerskeho swuczowanskeho 17letny molerski pomocnik z Budyschina czeżko sranjeboži. Druhich dla *pschijidze wón k padej a stama zebi pravnu hwizdżel.* Parkowy wothladar Bismarckskeho haja franjeneho swobala a sobustawu dobrowólneje sanitetneje kolony czekowaneho rschize dowjescheu jeho do mesczanskeje khorownje.

— **W hamomorđarskich myslach** spyta zebi w nozy wot soboty k njedźeli sluzobna dziowka w jenym donje Dworjanskeczowje drózi zimjenje wsacz. Wona chzyschze so je pjutnoh sajedoczicz. Ssobustawu dobrowólneje sanitetneje kolony holzu z „Juhabad"-aparatom saso do zimjenja wróczichu.

— **Wjaduschitwje.** Kradnyl je nóchi na konzu mesaza wulkeho rózka 1930 z jenoho tudomneho wobdzelenja schere khlowy, brunu zaket, por czornych schnórowanskich stupinjow a 8 romanowych knihow „Fred Darmur" swjasti 19—26. — Dale je nóchi 23. wulkeho rózka 1930 w Oberlichtenawje pola Polczinjoj kradnyl 6 gramofonowych deskow, na kotrychz so z wobeju stron piskacz hodźi z tymlemi konzertnymi kruchami: Wiener Bürger, Herbstfeuer, Parademarsch der Zinnsoldaten, Parademarsch der Heinzelmännchen, Mondnacht auf der Donau, Liebesweisen, Maiglöckchen, Radetzkymarsch, Graf Waldersemarsch, Aller Ehren ist Oesterreich voll. Nach Hause jehn wir nicht, Just die erste Flasche Lack! — Wo wobzowne sdźelenja prosy kriminalna policija w Budyschinje.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi pondźelnischim czehnjenju 4. rjadownje 196. sakskeje krajneje loterije padze dobycze wo 20 000 hr. na czisku 77 505; dobycze wo 5000 hr. na czisku 10 198, 119 672, 124 856; dobycze wo 3000 hr. na czisku 3632, 13 523, 49 361, 64 263, 78 724, 82 017; dobycze wo 2000 hr. na czisku 27 470, 46 809, 96 965, 97 986, 109 569; dobycze wo 1000 hr. na czisku 5912, 10 998, 30 405, 31 568, 36 336, 54 857, 92 368, 93 251, 108 572, 113 780, 152 473; dobycze wo 500 hr. na czisku 6764, 21 214, 25 438, 27 531, 30 602, 44 097, 52 517, 62 689, 64 022, 70 171, 75 920, 76 548, 78 847, 99 156, 100 571, 101 707, 104 035, 132 625, 132 639, 131 227, 131 650, 151 562.

S **Bukez.** Na symjsti zjawjedzeli besche Bukezanske tschelne towarstwo k lanđzenej njedźeli pschepronjeno. A wulku sylu hobustawow a hosczi, samo i Budyschina, smedźesche pschedsyda, knjes Kozor, wjeczor w Stangez jali powitacz. Bechu to wjeselke hodźiny, kiz sjwjedzenske wsesnistwo hosczom a hobustawam poskicźi. Ludowu hru „Dźiwjer" horlivi hrajerjo tak wérnje pschedstajachu, so mjesesche kózdy swoje wjeselke nad njej. Najbóle spodobasche so bjes dwóla rjana dziowka wobsedzerja Lesneho kubla (knjezna Uhlmannez), kotraz so tak prawje do wutrobow pschihladowarjow saspewa a sarcza. Pschipósnasze pschi wotewrjenym jewischczu besche z jeje najrjeńscheim mytom. A jeje Franzl, (knjes Müller) mózesche z *polnym* prawom pola sakuznjeneho bura (knjes Pentak) wo Nesitku rubjecz. Pschihladowarja bechu na jeho stronje. A czeta (knjesni Höferowa) a dosc z spodźiwnuj gib (knjes Kreh) buschtaj wubérnje pschedstajenaj. Jako potom hischcze knjezna Uhlmannez z kupcjom „Télnika Filzka" swój ićany hlós hlosczesche da a knjezna Kschizanez ju wustopnje pschewodzesche, mózachmy z posticzernym spokojom bycz. Bjes dźiwa, so po taksim nastupje so wjesela mysl pschi rejzy dale njesesche do poźdnich hodźin.

S **Khwaczij.** Tudomne ratarske towarstwo wotmje sajdzeny pjatk derjewopytanu zhromadźiznu z pschednoschkom. Pschedsyda knjes Kutzka pschepoda knydom po powitanju slowo knjesej diplomowenu ratarjej Rippelej z Drjezdzan, kiz pschednoschowasche wo wuwuzicju hnoja je smyslanmi pschi hnojenju z pschikupnymi hnojemi. Pschednoschk, kiz mnoho dobrych pokikow wopschijesche, besche jara powuczazy a pschipokluchaczu jón z djakom pschijachu. Rezanik roskazowasche prowe hnojenje, njech z pospytami abo wuczbu. Wobzarowacz bésche, so bésche czas ta tutón wuzaj my pschednoschk tak krótki, pschetoz wo wuwuzicju hnoja hodźi so hodźiny dolho rezecz. Pschisamknu so dekana, pschi kotrejz knjes wyschichi wuczer Fischer wschelake roskazi, dokelz bésche pschednoschcer na czas swojsany saso wotpuczowacz dyrbjal. Knjes wyschichi wuczer Fischer dodasche hischcze nekotre krótke ale wazne zkowa wo pschirjesowanju winownych hakolow.

S **Khwaczij.** Sa noweho gmejnskeho dawkiskerarja bu knjes Wjazka do sluzby wsaty. Won je hizo prjedy ras zamjene sastojsniwo wukonjak. — Gmejnski hamt je swoje sluzbne hodźiny wosjewił, kiz su wot pondźele hacj do pjatka powoldnju wot 3 hacz 6 hodź., zobotu zaneje sluzbowe hodźiny njeje. — Rasche gmejna chze po nekczesichim puczetrawaskim planje pucz z Khwaczij do Merkowa znowa wuzypacz dacz. Potrowicz ma so nebdże 400 metrow dolhi pucz. Kamjenje su hizom nawozene. — Tohorunja ma so pucz wot wischinjoweje aleje do Lutobeza ponowicz.

S **Lutobeza.** Kaz je znate, je sylny smjerk losischeje symy wosebje tez wischenjam seschkodźił. Wischenje, kiz su w smjerstu tónz wotke a nekto wusschke, maju so nekto zwukowacz. Lutobeszanska wischinjowa aleja zbowasche wulki kapital w zebi. Wobsedźer pak je so k wukopanju nastawany widzał. To budze palnje drjewo k dostacu. Ma so nebdże 400 schtomow zwukopacz.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

28] (Pokaczowanje.)

X.

Winicijowy dom bé wotprawdzbe zwjatoczinje wupyschcheny, z praschiwszom a myrtu, z kotrejz bechu nad durjemi a na sczénach bohate plewa pschicziznili. Stołpy bechu z winowymi wenzami wobwite. W atriju, nad kotrymz bechu sa schkit pscheczíwo nózney tkótnosczi purpurowou wolmjanu tkaninu wupinyli, bésche jasnje kaz wo dnjo. Sswjeczniki z wósom a dwanaczemi zwézami w podobje hudobsow, schtomow, swérjatow, ptaczkow abo kampunoschczych postawow, wonjazymi wolijemi napjelnjene, z alabastra, marmela a korinthiskeho kowa, rosbywachu bliszkez a zwétkosez wokolo so. Nekotre bechu se aleksandrinskej schkleńzu abo z pschewidnymi tkaninami we czerwjenej, módrej, zoltej a fijalkowej barbje sawodźete, tak so dże zyły atrium polny wschelakobarbostnych pruhow. Wschudże voschérjowasche so ambrowa wón, ke kotrejz je so Winicius w narańschich krajach pschiwucził a kiz mejesche jara rady. W hlubinje domu, hdzez mjerwjesche so swjezwólnikami a njewólnizami, bésche tohorunja wicho zwétło. W tricliniju bechu blido ja schtyri wosoby pschihotowali, pschetoz nimo Winicija a Lygije dyrbjeschtaj tez hischcze Petronius a Chrysotemis so pschi hoscinje wobdźeliez.

Winicius bé we wschém zlowam Petronija pozluschny, kiz bésche jemu radźił, so njebu zebi sam po Lygiju schoł, ale Aracina za njej pósłał, so by holzu w domje wocakowat a ju jara zdwórlinje, je wschémi wopokasmami czescjownosczje pschijał.

„Wczera sy ty pjany był", won zemu prajesche. „Ja sym cze wobkedźbował; ty sy so napischecjo ni kaz tichi kamjenjeklepaz z albanskich hór sadzerzał. Njebudź pschewzasny, Marco, a pomyśli na to, so ma so dobre wino stajnje pomatku pic. A daj zebi tez rjez, so je sklódło pożadacz, ake hischcze sklódłcho pożadany bycz."

Chrysotemis mjesesche wo tom zwój sramjany, trochu hinaschi nahlad, ale Petronius njenowaschesche ju zwój vestalku, zwojeho hobbika, a rosjaknu ji rozdzel, kiz bywa mjes wuwuczenym wjednikom wosa a holczkom, kiz preni krocz na quadrigu stupa. Na to wobroczi so k Winicijej a rekczesche dale:

„Prózuj so, zebi jeje dowéru dobyez, roswjeselej ju, budź wulkomyslny napschecjo ni. Nochzu pschi hosczinje zane srudne wobliczja widzecz. Ty mójesch so zi samo pschi Hadezu saraczecz, so pósczeleschi ju Pomponiji domoj, a potom budźe to zyle twoja wéz, hdyz nasaztra radscho wotiange hacz pónidze."

Na Chrysotemis pokasujo, won pschida:

„S pjecz lét jednam wschédnje na podobne waschnje z tutym sploschiwym hotbikom — a njemózu na jeje zurowosez zkorzicz."

Chrysotemis plazny jeho z wjechlawu z pawowych pjerjow a rjekny:

„Njezbym-li trach so spjeczowala, satyroz?"

„Dźiwajo na mojeho pschedchadnika."

„Njeleżeche ty znadź k mojimaj nohomaj?"

„Sai, wésto, dokelz zym pjerschczenje na *twoje* palzy natykowat."

Chrysotemis zjawi

S Wulkeje **Dubrawy.** Němjokolatny swjask wójnskich wobschkodźenych a wojerskich sawoitajenych běsche swoje sobustawy do Adolfskeje Hěty na towarschny wjeczor pschesprowdł. Hibicžiwy pschedźydła knjes Grofa běsche hościnu z pjerjenej kobłažu pschiprawił a mnoho towarschow běsche na jeho pschesproschenje pschischło. Towarišk Richter-Budyški pschinjese postrow wokrjesa a porěča žortne fotowa k prajchenjam wójnskich wobschkodźenych. Domjasa kapala porjeńschesche wjeczork, też wulkotne pschednoschki njemjenowanieje žónskeje njech žo tu njesapomnja. Městna skupina wschitkim spěchowarjam a pschednoscherjam zwjoł dźak wupraja. Derje by było, bychu-li wschitke měšazne skromadźizny tak derje wobrjadne byle, so bychu žo cźasłejscho taske „kamjenje" wjeczory wuhotowacz mohle. Wjeczork je dopokasał, so žo městna skupina něšto zhromadźizna cźuje. — Do sabawy wotmě so hłowna zhromadźizna z wólbami, kiž pschinjesechu některe pscheměnjenja. Sa 1. pschedsydu wolesche žo towarišk Petrik, sa pokładnika towarišk Blazak a sa sapisowarja towarišk Schenk. Dotalneho pschedsydu, kiž zwoje sastojnistwo stoji, dokelž ma pschejwjele druhego dźela, z dźakowanymi a pschidźiwanjowazymi słowami poczesćichu. Jednesche žo dale hišče wo některych ważnych dypkach. — Naschej městnej skupinje pschejmy pak dalschi rostcźeń.

S **Bukcy.** Sałschiu njedźelu zwjeczesche wobsydźeć ludomneho dalako a schěroko znateho hosćenza „Stareho Fryzy", knjes Richard Dietrich, swoje 70. narodniny. Wjele pschi polnej cźiłosći a strowosći. W lěcze 1902 pschesydli žo knjes Dietrich z Ketliz do naschego wsy. Wot teho cźasa je w hosćenzu někotre rasy twarił. We jeho hosćenzu zhoma žo wjetšcha zwěrka wójnskeho wuhotowanja a municije z nadpada pola Butez w lěcze 1758. Knjes Dietrich je też z cźesnym sobustawom ludomneho wojerskeho towarstwa. 25 lět dołho sarjadnje ludomnu pósłowu wotnožku.

S **Minakala.** Sandźeny pjatk zwjeczesche ludomny starowěteran Bjedrich Lanja swoje 82. narodniny. Wón změ žo hischcze połneje cźełneje strowosće a duchownoje cźerstwosće wjeselicź. K jeho narodninam žo jemu z mnohich stron wjele zbožopschejcźow a też wschelake dary dosłachu. Němski president z Hindenburg běsche jemu pósłał zbožopschejazu dowis z swojim wobrazom.

S **Njeswačidła.** Mjes Holeschowom a Nowej Wsu sobotu pschipołdnju wokolo ½1 hodź. motorowy kolesar na sładkej drózy žo wobrawschi padny. Wjednik naładowne auta z pschiwowšchakom z Budyschina, kiž wuhnało wjesesche, dyrbjesche krucze zaspinacź, so padnjeneho njeby pschejeł. Auto žo pschi tom prěti psches drózu stoji a žo je schtomom wobschkodźi. Po swjaworjedźenju może so popołonju dale jěcź. Druhi motorowy kolesar, kiž dyrbjesche swoje koło rucze zaspinacź, žo tehorunta na sładkej drózy wobžuny a padże. Cźłowjekomaz žo žaneje schkody njesta.

S **Lubija.** Njedawno załožene dźełowe sjednoczenstwo Lužiskich wumělcow wotewri sandźenu njedźelu swoju wulku wumělstwowsku wustajenźu w naschim měsće, kotruž prěni měschćanosta dr. Ungethüm wotewri. Wón wuwraji swoje wjesele nad tym, so je z wustajenźu data pschileżnosć pohladnycź hłubje do skutkowanja wjetšcheho kruha Lužiskich wumělcow. Knjes wyschi schi knježerstwowy rada dr. Kaestner napominasche nacźołnistwa wyschnosćow a sastupjerjow industrije a pschemysła, so bychu Lužiskich tworjazych wumělcow podpjerali. Napośledk wospjetowasche direktor Budyskeho muzeja dr. Biehl wustajenźu jako měsnik w statwinach Lužiskeho wumělstwa.

S **Kamjenza.** W nozy k njedźeli je žo 22 lětny hospodarski pomocnik a skałak Alfred Hanja z Hennersdorfa pola Jekenjowa železniskemu cźahej pschejecź dał. Jeho roskuskowane cźełko namaka njedźelu rano sasłonjk, kiž słužbnje po cźarje dźěsche. Hdyž běsche wyschnosć podawki swěcźiła, dowjesechu morweho do cźełownje. Hanja běsche hałle ¾ lěta woženjeny. Jeho žu pjerja cźełke holpodarske poměry do žimjereje zahnałe.

S **Rudeje.** S 1. małym rózom wopuschcźi naschu wješ knjes wjeczer Scharzig, dokelž je do Eisenmosta pola Lěhnizy pschešadźeny. Wón je 23 lět w naschej schuli słužkował. Tammischi sastupjer, knjes wjeczer Hartmann, je tudomne schulske městno jako sastupjer pschewzał. Nadźijamy žo, so też tu wostanje, pschetož knjes wjeczer Scharzig w žwojim cźasu też naschu schulu jako sastupjer pschewza a tu potom wosta. — Naschej wjeji je telefonske pschijamknjenje dostała, schtož je jara swjetselaze. Nječzerź może žo f njej, hdyž žo žada „Oeffentliche Rauden".

S **Manjowa.** Naschi wucźer, knjes Scharzig, kiž je na naschej schuli 24 lět dołho służkował, ju někiko wopuschcźi, so by žo do Eisenhorsta pola Lěhnizy pschešydlił. K jeho wotkhadej wuhotowa žo w Rudeji a Lěški, kiž tež do naschejcze schulske wosnoy słuschatej, rozžohnowanišej zwjazłocznosći. Tak běsche też někto w naschej wsy. Na turón žwjedźeń běchu žo nimale wschitcźy nětdyschi schulerjo, kotriž běchu ke knjesej Scharzigej do schule khodźili, jeschli, so bychu žwojemu wyšokocźesćenemu wucźerjej swóžo do pschichoda pschekl.

S **Khorćerbuša.** Lubosćinska struchlohra je žimjertnym wukonzom sta žo w nozy k pondźeli w Khorćerbušu. Nětdże 30 lětny knihiwjednik Fryc Kunda wokolo 1 hodź. na Schwanjski drózy do žwojeje njewjesty, słužobnreje Gertrudy Scholcźiz, dwójzy tśěli. Młoda holza, na cuzy a nosny franjena, žo wjese. Na to saměri žo Kunda z revolwerom do žo a žo f wulkotom do prawego spanja mori. Holzu do khorownje dowjesechu, jeje franjenja njesu strasche.

Pohladnica pokhadża z Ludija

Cźłowjek njeby wěrił, so **manny we Luźizy** tajke žiwiełaźawne město. A tola je drje tomu tak. Jene Lubijske wotmiły pschinjesu sajimawu pschełeńku, so je pohladnica (Ansichtskarte) psched nětdże 50 lětami žo f Lubija do wschebo žiwěła wupschestrěła.

Dotal pschizpěwachu sławu wunamakanja pohladnicy Jendźeležanej firej Raphaelej Tuckej, so je je w lěcze 1884 pohladnicu *wunamakali. Skónno žiwjcho wjele nětko* 76lětenemu fotografej a pschemyślowscenu radże Alfonsej Adolfej w Pasawje w Bayerskej. Hižom w lěcze 1879, potajkim 5 lět pschedy dyžli Tuck, sandźi žo wón w Lubiju a załoži tam nakładnišku wołkhod. Podźiśicha pschešydli žo Adolf do Zitawy a wotewri tam prěnju Luźišku žiwěłocźišcźerńju z cźišcźerskej maschinu a parnym cźerjenjom. Tutón wołkhod hischcze dźenża w Grotawje w Cźeskej wobsteji. We lěcze 1889 pschecźahny Adolf potom do Pasawy.

Hižom w prěnich lětach wobstaroja wołkhoda namała wunamakana pohladnicza pucź do dalokeho žwěta, do połodnischeje Ameriki, samo do Chiny. Knjes Adolf běsche prěni, kiž pohladnicy we wulkim wobžahu žhotowjesche a smini wikowasche.

Prěnje jeho pohladnicy pschedstajachu wobrazy města Lubija. Lubijsku horu z Mjedowej Studnju, Bjedrich-Augustowu wěžu na Lubijskej horje, Albertiku kuparnju, torhoschcźo, radnizu. Dale zhotowi wón wobrazy Cźornoboha, Kotmarja, Dybina, Landskrony a druhich Luźišćich horow.

Jako knjes Adolf psched 50 lětami žwoje prěnje pohladnicy dźełasche, njeje drje žo jemu wujdało, so jeho wunamakanje za tak krótki cźas ko wuwoje k mócznemu hospodarskemu faktorej, jo wón z nimi załoži industriju, kotraž statyšazam khléb dawa a ma milijony wobrota z portowo atd. w žwětowym hospodarstwje.

Z Łužicy.

* Se Salomja (Sohland) n. Spr. Zandarmstwo je wuśišłkiło paducha, kiž je 29. nałymnika 1929 wjeczor Hebi do tudomneje zyrkwje załoł, jedyn wopomy kaschcźik rospacził a z woknom drastownje cźeknył. Słóstnik je wěsty Franz Josef Wend z Niederreiniedelna w połnóz. Cźechach, kiž je na wokrjesnym sudnistwje w Hainsbachu zaty. Na jeho konto du też paduschtwa w zyrkwjach we Schönbornje, Lomnizy, a Małych Wałkramizach, kaž też dobycze do automata nusnikowych durjow na Arnsdorfskim dwórnischcźu.

* **Se Ssepiz.** Pjatk dopołdnja wotpali žo tu dźel Leonhardez schkleńcźernje. Woheń běsche w 30 metrow dołhim a 25 metrow schěrokim twarjenju wudyrił, w kotrymž sawałeńka potrjeba a maschinska złonka leżeche. Namaka potajkim wjele zyrowby, so za krótki cźas zyłe twarjenje we płomjenjach stejesche. Woheń rosćěri žo też na žuzdonu pěznu fólniju, so žo wón wjazy trjebacź njehodźi. Nałhwilnje je 90 dźěłacźerjow saskužbu zhubiło.

Na'nowise z cy cho swěta.

— **Schkrowa powjeźa wo wjedrje sa jutrischu frjedu:** Snowa žo pomrócźi a pschichodźe žo nowy žněh. W Jendźelskej a połnóznej Europje syma a žucho.

---

* **S pschicźinu rubježnikskeho nadpada na jenym kuble w Hesłebenje je žo na měsinje žamym pondźelu lokalna termija wotměła. W njej je žo nawědźało, so je nawjednik Streck, kotryž bu satsélenj, wot někotrych njedźel wobdźělnikow sa rubježnistwo najimowat. Sandźeny tydźeń pak wón ludźi namakał, kotrychž je ześerami a tśělbami wuhotowa. Pósła teho cźežiłz automobil z pschipowěschakom a Barlinskí pobawarišk wós nadeńdże, kotrejuž schoferaj žo sa pschedewlacze dobycź dajschtaj. Sstwaj nadpadnjeneje žwójby wo podawku žadławeje nozy nowinarjam na źiedowaze waschnje powědaschtaj:**

Wokoło połnoźy žo f buchanjom do pozledniz wubudźichmoj, mutkozźichmoj f łoża a někotrych ludźi w žwětle paduschtnitseje latarnje widźachmoj. S klumpachami a pjasejemi někotši muzjoju do durjow pjerjechu a žadachu, ſ bychu žo nuts puschczili. Durje słónczinje rospaczichu. Khwatachmoj do jitwy naschcje macjerje, hdyž schrótowu tśelbu namakachmoj. Pjecź abo schesćej muži psched durjemi stejesche a pytasche sastupicź. Tśelichmoj a jeneho rubježnika cźežko sranichmoj. Wón žo na bok wlezesche, a banda najprjedźy cźeknu. Mjes tym hischcze druhu tśelbu namakachmoj, w kotrejž jenicźka patrona tśesesche. Rubježnizy ho hórsy wrócźichu a ſe ześekarni tolste durje rosbichu. Jedym ſ rubježnikow sawoła: „Poddajcze žo, hewak waš wschitkich słónczujemy! W tym wokomiku sažo tśelichmoj a rubježnika trjechcźichmoj, kotryž žo hnydom morwy na semju swjese. Na to wschitcźy cźeknychu.

* **Na dróhy mjes Huttenom a Rüjersom pola Frankfurta nad M. staj hobotu wjeczor dwaj rubježnikaj pósłiłi automobil sadźerałoj. Wjednikej z revolwrom hrožo, staj jeho nuzowałoj, kluci wudacź, a staj pódła listow a tharlow 8000 hrywnow hotowych wjenjes rubiłoj.**

* **Cźeskej policiji je žo poradźiło, rubježnu bandu, se schtyrjoch wozźobow wobsteżazu, w Cźeskej Kamjenizy a Rumburgu sajecź. Jedym ſ rubježnikow, schewz Hubert, je žandarmam sažo cźeknył, hdyž jeho do jastwa w Cźeskej Lipje wjedźechu. Banda je žo pschi cźeskо-sakskej mjezy we lěcźu 1929 na wschelakich městnach do twarjenjow, wosebje do korćmow, dobywała. Teź do Sohlanda nad Spreewju, Noweho Salza atd. je strašchne pažno na nutsdobywanje khodźiło.**

Rěcźe hodźiny zastarańow a radupodawarńow města Budyšina

Sastarańa cźeschnych dźěcźi:
póndźelu, wutoru a pjatk wot 15 hacź 16 hodź.
Radupodawarńa wo małych dźěcźoch:
schtwórtk wot 16 hacź 17 hodź.
Radupodawarńa za samodruhe žónke:
łožby 1. schtwórtk w měsazu wot 15 hacź 16 hodź.
Sastarańa tuberkulosnych:
póndźelu wot 16 hacź 17 hodź. za dźěcźi, wutoru wot 16 hacź 17 hodź. a schtwórtk wot 15 hac. 16 hodź. za dorosćenych.
Radupodawarńa za bědnych:
kóždy 1. schtwórtk w měsazu wot 9 hacź 10 hodź.
Radupodawarńa za alkoholikow:
schtwórtk wot 17 hacź 19 hodź., pod lékarskim nawjedowanjom kóždy 3. schtwórtk w měsazu wot 18 hacź 19 hodź.
Wschitke tute radupodawarńe žu na Kralowstim walu cźisło 3.

Radupodawarńa za žłabomyślnych, duchakhorych a na padawu chorosći cźeěpjazych:
Prěnju žrjedu kóždeho 2. měsaza wot 11 hacź 12 hodź. w měschcźanskej thorownji. Wschichodna radupodawańska hodźina budźe žrjedu 5. měrza 1930.

*

Rěcźna hodźina za radupodawanje wo žiwnosći a mandjelstwje:
dźeławe dny wot 12 hacź 13 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej haju 10 po 2 schodomaj wó jitwje 82.
Nimo toho:
Rěcźne hodźiny měschcźanskeho lékarja:
dźeławe dny wot 12 hacź 13 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej haju 10 po 2 schodomaj wó jitwje 82.
Rěcźne hodźiny měschcźanskeje asistentneje lékarki:
dźeławe dny wot 12 hacź 13 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej haju 10 po 2 schodomaj wó jitwje 78.

*

Dale su
lékarske schulske rěcźne hodźiny w małym rózu:
w Pestalozzijskej schuli sa hólcźaze rjadownje žrjedu 5. makeho rózka,
we wyschijskej realzy žrjedu 12. makeho rózka,
w Lutherjskej schuli schtwórtk 13. makeho rózka,
w Lessingskej schuli žrjedu 19. makeho rózka,
w Fichtowej schuli sa hólcźaze rjadownje schtwórtk 20. makeho rózka, sa hólcźaze rjadownje žrjedu 26. makeho rózka,
w Pestalozzijskej schuli sa hólcźaze rjadownje a
we wyschijskej hólcźazej schuli schtwórtk 27. makeho rózka, pschezo wot 10 hacź 11 hodź.
Krajnoschulski sakoń sa Sakle žadamy.

„Cźerwjene" łysacźriwnowske nanjery.

Khłostańska komora w Hamburgu běsche w žiwojim cźasu samkarja Lukaschewskeho, žobustawa pschedsydstwa Hamburgskeje městneje skupiny swjasła wěricźelow němskostatnje banki, dla falschowanja lisćinow a spytaneho jebanstwa k 1 lětu a 9 měsazam jastwa sajušdźiła.

Lukaschewski běsche wudawał, so je žebi z němskostatnej

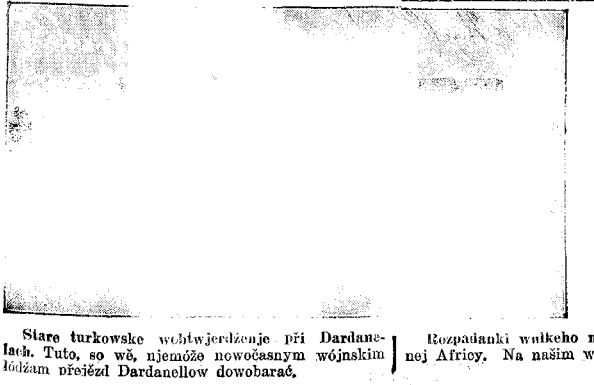

Stare turkowske wobtwjerdźenje **při Dardanelach. Tuto, so wě,** njemóże nowočasnym wójnskim łódźam přeježd Dardanellow dowobarać.

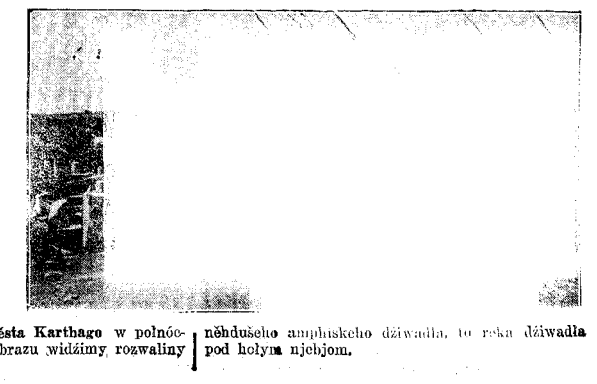

Rozpadanki wulkeho města Karthago w połnócnej Africy. Na našim wobrazu widźimy rozwaliny

banku a wschelakimi ministerjowami dopiśował a wot nich pschilubjene dóstał, ło budża ło stare „cżełwjene tyżaghrimnowske papjery“ na nětczišche pjenjesy samenicź. Jeho pišma wupokasachu pak ło jako falschowane.

Khłostańska komora saběratsche ło nětko ſ powołanjom, kiż bęsche Lukaschewiti pschećiwo swojemu sażudżenju sapodał. Po tydżenšikim jednanju powyschi wona jako druha instanza khłostanje na 2 lěcze jastwa a wotrjekny sażudżenemu cżestne prawa na 3 léta.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

*** S Drježdżan.** (Wjednikaj automobilow jako paduchaj.) Diwaj dla mnohich paduchstwow pytanaj schoferaj bnjchtaj tele dny wot kriminalneje policije sajataj. Wobaj 23 a 26 lět staraj pachołaj, ſ kotrejuż je młódschi hižo dla tajkich paduchstwow w jatbe pobył, staj w pożledních mężażach ſ njewobkedżbowanych parkowniſchczowu w Drježdżanach wschło hromadże 25 autow na njepravne waschnje wotwjeſłoj. Jězdżadła namakachu pospišcho bjes benzina abo wobschkodżene nětkże wonka na dróły. Pschikrywy, hłowaki, měchi na nowy a hewasche we wosu namakane łódnoſtki pobrachowachu. Tute staj duży po pucżu pschebuwałoj abo jako chała sadżowałoj.

*** S Drježdżan.** (Swoju mandżelſtu ſtóržowaca ſpytak.) W Trachawje ſajachu wczera 32lětneho montéra Pawoła Rudolfa, kotryż je wot nekajkeho cżasa ſe swojej żonu we ſwadże żiwy. Na Sylwestra bęschtaj mandżelſkaj we ſwojim bydlenju punſch pitoj, na cżoż bě mandżelſka potom muczina do łoża ſchła. Hdyż bě żona wutła, połoži Rudolf ſchlawoh płunowoda w kuchni i wutwjerczanej dźeru do ſpanſkeje ſtwy. Żona w prawem cżasu wotuczi a płunowy honacź ſawjertny, bu pak wot ſwojeho muża nutowana, ſaſo do ſpanſkeje ſtwy hicź, do kotrejež wón znowa płun napuſchcżi. Hdyż bakle domjazy ſa tym pschińdżechu, wostaji ło wón ſwojeho wotpohlada. Żona najprjedy ſ bojoſcżu nicżo wo tom na policiji njerozjewi; we pożledním cżasu pytny wſchak, ſo jeje kóſej napadnje dźiwnje ſtrědži a pschińdżeše kóſej na policiju, dokelž ménjeſche, ło je w nim jěd. Pschepytanje njeje hišcże skónczene.

*** S Dippoldiswałdy.** (Luboścżinſka ſtruchłobra.) Telegrafowcho dźěłacżerja Waltera Schieritza ſ Dippoldiswałda a wośnikowu dźowku Friedu Klopſikeſ ſ Hornjeho Hałſticha, kotrajž běschtaj ło wot njedżele wieczora ſhubiłoj, bu pschi pschedſtawerje Malterſkeje dołkowieje ſawdeny ſatſčeleneju namakali. Najſerſcho je Schieritz ſwoju lubowanu ſatſelił a potom bróń pschećiwo ſebi ſamomu ſtożił. Cżehodła ſtaj ſamomordarſtwo ſkucżiłoj, njeje znate.

*** S Freiberga.** (Poſwjećenje wuſtawa żelesarſke hórnjſkeje akademije.) Pjatk bu wuſtawk żelesarſke Freibergſkeje hórnjſkeje akademije ſwjatoczńje poſwjećeny. Nowy wuſtaw ſmóżnje ſtudowaſym nu jenoż wědomoſtne, ale też wobſchérne praktiſke wukubłanje. Pschi ſkładnoſći poſwjećenja buchu wſchelazy poſcżeſcżowani. Sa cżeſtnych doktorow Freibergſkeje hórnjſkeje akademije ſo pomjenowachu: Finanzny minister Hugo Weber-Drježdżanſki, direktor Franz Bartſcherer-Hamborniſki, wodźelkowy direktor Albert Rys-Eſſenſki, tajny rada profesor dr. phil. med. h. c. Schenk-Münſterſki, wyſchſchi inżenjer A. Wahlberg-Stockholmſki, diplomowany inżenjer C. F. W. Rys-Pittsburgſki U. S. A., generalny direktor F. Syringorum-Dortmundſki.

*** S Freiberga.** (Požadana ſłužba.) Gmejnſzy ſaſtupjerjo w Zethawje wuſtwolichu pokładnika nalutowarnje a giſoweje kašy Róberta ſ Hohenfichte ſa mětchežanoſtu Zethawſkeje gmejny. Wšěch hromadże bě ło 120 pröſtwarjow ſa tole měſto ſamoſtwito.

*** S Plawna.** (S pjaſcżu morić.) We wutornišchej nozy mějeſche 28 lětny Lipſcżan Erich Engelhardt w Plawnje, hdżež bě na wokſtodnem puczowanju, w Hajniſkej dróſy duży ſ forezmy ſwadu. Pschi tom dyri jeho pſchećiwnik něſchto krócź pſches hłowu, tak ſo Engelhardt ło bjes wědomja ſwjeſe. Engelhardta wotnjeſechu jeho pſchećelſo do jeho bydlenja a w běhu dnja wotedachu jeho do chorownje, hdżež je pjche ſwoje ſranjenja wumrěł. Skuczer je znaty, ale cżeknył.

Zjednoćena Europa a němske ratafstwo.

Wo „Pan-Europje“ a němſkim ratafſtwje pſchednoſchowaſche w Barlinje na żadanje Paneuropſkeje unije dr. Jurij Schołta.

Wón rozłoži, ſo je prénje a jenicżke wumělenjenje ſa wuthowanje a wumnoženje Europy wolbrońenje a ſwobodne wikowanje po ſtyłej Europje, dale ſwoboda pſchecżahowanja, jenake pjenjesy we wſchitkich europſkich krajach a ſhromadne wobſchedżenſtwo kolonijow ſa wſchitke europſke kraje.

Dochody němſkeho ratafſtwa pſchi wutworjenju europſkich wikow bychu ło drje lědma ſaczujomnje ſnižile. Sa to pak bychu ło ſkoro wſchitke wudawki mohle ſnižeć. Snižene płaczińy ſa wudżelki industrije, teſtilowe twory, pjzowadła, hnojidła, ſeżiwjenje a wudżerżenje żiwjenja, niſka daň a ſnižene dawki a ſozialne cżeże bychu naſchemu ratafſtwu wjele krucżiſchu podkohu ſa exiſtenzu pſchiniješe.

Towarſtwowski powěſtnik.

Bukecy. „Radoſć“ zmàje ſrjedu 5. mal. rózka po ſpěwnej hodżinje na wosadnej ſurli pola Stangee zwučowanje narodnych rejow.

Budyšin. Sokołki zwučuja ſrjedu ½9 hodżin w Serbſkim Domje.

Drježdżany. Serbſke tow. „Cornobóh“ wotmèje ſobotu wjeczor ſwoju měſaczną zhromadźiznu pola Gusty Zmija na Christianſkej dróży 22. Naš luby cżeſtny ſobuſtaw knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc nam rjany přednoſk poſkići. Też ſu naſe lětne porjady hotowe a móża ſo rozdźělić. Přińdźe wšitcy w hohatej lićbje. Předsydstwo.

Kulow. „Bratrowſtwo“ wuhotuje njedźelu 9. febr. wjeczor w 7 hodź. w „Němſkim kěrcu“ ſwój 2. założeński ſwjedźeń wobſtejacy ze ſpěwom a dźiwadłom „Stary Serb“, wjeſelobna w 4 jednanjach. Po dźiwadle reje. Na tutón ſwjedźeń najſwutrobniſo přeprosy předsydstwo.

Lichań. „Zernička“ ſpěwa ſrjedu wjeczor z dypkom ½8 hodź. pola Rudolfec. Dirigent..

Pančicy. Jednota Sokoł ma 16. mal. rózka ſwój ſwjedźeń w Pančicach. Wſitkich Serbow nanajwutrobniſo přeprošuje. předsydstwo.

Pančicy. Lipa Serbſka ſpěwa přichodnu ſrjedu (5. II.) pola Natušec w Kukowje. Započatk ½8 hodź.

Sokolske jednoty! Njedźelu wjeczor 9. 2. 30 na duju hłownej zhromadźiznu Ł. S. S. Z. wuhotujeny we „Běłym Konju“ naš „Póſtniski ſwjedźeń“ z bohatym a zajimawym porjadom. Prosymy tohodla wšě bratrowſke jednoty wo bohaty wopyt ſwojich ſobuſtawow. Sobuſtawy z wupokazom změja poniżeny zaſtup. Reje budża darmo. Z wutrobnym Na zdar přeprošuje Jednota Sokoł w Budyšinje.

Našim čitarjam

So prócuju, zo bychmy našim čitarjam něšto wosebiteho poskićić móhli, smy z Nürnbergskej žiwjenjozawěšćerju wučinili, zo je kóždy našich abonentow w Němskej bydlacy wot 1. měrca 1930 pře wšě znjezbożenja, kotrychž sćěhwk je smjerć abo trajna bědnosć z **1000.— hr.** zawěšceny. / Wšědnje podawaja so njezbože, kotrychž sćěhwk je smjerć abo trajna bědnosć. Žadyn wobydleŕ njemože so dźensniši dźeń pred znjezbożenjom a jeho sćěhwkami na kedźbu dobrać a wukhować. Tohodla smy so rozsudźili, z tymle zawěšcenjom wutwarić **wustaw za zhromadne lépše.** Wšěch budże kóždy našich čitarjow tónle postup radostnje witać a nam nowych přećelow přidobywać. / Nürnbergsku žiwjenjezawěšćeraku banku założichu we lěcze 1884. Wona steji pod dohladom statneho dohladowaceho hamta za privatne zawěšćerńje w Barlinje. Hač dotal je **70 miljonow złotych hr.** za tajke zawěšcenje abonentow wupłaćila. Tute lićby samo za so hižo wukhwaluja wulku ważnosć naſeje kročele. Naših čitarjow prosymy też swojich znatych, kotříž „Serbske Nowiny“ hišće njećitaju, wo našim nowym wustajenju rozwučić.

Nakład „Serbskich Nowin“

Krasny póstniski swjedźeń

swjeći so **njedźelu 9. febr. 1930** wjeczor w 7 hodź. w zali „Běłeho konja“. Wjeſelapolny porjad • sokołſke poskićenja • mnohe překłapjenja

Wutrobnje přeprošuje Jednota Sokoł w Budyšinje

Přesadźowanje wužitkowcho a palncho drjewa

Póndźelu 10. februara 1930 dop. w 9 hodź. budża so w Łazowskim rydźerkubleńskim hajnistwje na **Stróžćanskim rewěrje**

wok. 500 fm khójn. wužitk. drjewa
wok. 300 fm khójn. palne. drjewa

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać

Wumènjenja so w terminje wozjewja. Zetkanje při pěskowej jamje **Kubleńske zarjadnistwo**

Žadyn serbski dom
bjez
„Předźenaka“

I. hypotheka

30.000 hr. na wobsedźeństwo bjez dołha w Budyskej wokolinje so z privatneje ruki pyta. Dobre zadanjenje. Hódnosć leżownosće po wuprajenju wěcywustojnych wot decembra 1929 148.000 hriwnow. Poskićena pod „G 7“ na wudawańju Serb. Now.

Přesadźowanje paln. drjewa

Worklećanski rydźerkubleński rewěr

Sobotu 8. februara

wok. 85 rm twjerdych a mehkich paluych klumpachow a kuluchow
wok. 40 rm twjerdych, mehkich, dołhich a wobrězk. hromadow

Zetkanje ½3 hodź. popołdnju při Handrikec haće. **Zarjadnistwo**

SERBSKI HOSPODAŔ

ratarske wulkowikowańske towarſtwo
z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njecsja Waše kury derje?!

Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu

„Jajko“

Předawaja wšudžom w dźělbach

po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1.90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . za 17.50 hr.

Mały wudawk so bohaće wupłaći

Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdże

Strowy hólc

kiż chce rady **pjekarſtwo** nawukny, namaka dobre městno pola

Arno Kieschnika, pjekarſkeho mištra w **Dobruši 23**

Běły barchent metr 60 pj. tkaniny za košle 50 pj., łožace šaty, barchentowe košle a suknje tunjo. **Ida Erler w Budyšinje** na Zwonkownej Lawskej hasy 10. Serbske posłužowanje.

Nawěšći w Serb. Now. maja wulki wuspěch

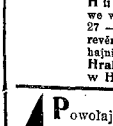

Dobrowólne předawanje
palncho drjewa

Wutoru a pjatk **kóždeho tydźenja** 8—11 hodź. so po taksy za hotowe pjenjezy na

Huščanskim hajniskim rewěrje

we wodź. 3 pola Now. Družicecach, we wotdź. 25 hač 27 — Zlićinski haj, we wotdź. 30—35 — Njedźołski rewěr — stejace palne drjewo w Hrabjinskim hajniskim hamóze předawje **Hrab. Schall-Riaucourski hajniski hamt w Hućinje**

Powołajće so při **nakupowanju přeco na** SERBSKE NOWINY

Přesadźowanje palncho drjewa

Klóſtrski hajniski rewěr **„Winowa hora“. Stwórk 6.** febr. **ara t. l.** w hoscenu we **Worklecach** wokolo

170 rm khójnowych kuluchow
50 rm khójnowych pjeńkow
350 rm khójnoweje walčiny

Nastajene w drjewowym wotdźěle 16 a we wudrjewniščach w cyłem rewěrje **Hajniske zarjadnistwo**

Lětne cżeſtne wopomnjeċe

ſchtyrjoch ſwójbnych ſamordowanych: **Jana Wicżaja,** jeho mandżelſkeje **Hany,** jeniczkeje dźowki **Marty** a Wicżajowoje botry **Hany** na dnju 4. małeho rózła w Radży pola Lěsa.

Tak ſrudny podawk wopraſchuje
Nječ' był w herbſtej krajinje,
Kaž 'ann. wěcża. nałeho
We Radży tu je podał ſo.

Hdżej żyła ſwójba marjena,
Nan, mać a dźowka jeniczka,
A kaž też hotra Wicżaſa
Bu wot młodeho ſłóſtnika.

Hdyż ſoni ſunjerinu njedźelu
S nim běchu k błidu Božemu,
Wjedł Wicżaſ ſwojeho' mordarja
Sa ru'u wołoſ' wołtarja.

Tak lubołuje ſ nim mènjeſche,
Wſchu dobrotu jow' cżinjeſche,
Nětk ſa tu wulku dobrotu
Je nacżinił tu ſrudobu.

Haj, ſprawna duſchna pobożna
Je płażo twoja wutruba,
Tu ludy nano Wicżaſej,
To może tżódy tudy rjcz.

Sły ſ wójnu rjane liſty ſ ſal,
So by waš Bóh wſchěch ſwarnował
Też ſtyri, ſrowy ſ wjeſelom
Sšo wrócżił k ſwojim ſaſo dom

Po jednaczeni lětani
Tu leſeſche we ſwojej rewi
Na proſu ſwoju' bydlenja
Tu lſtemy wot ſłóſtnika.

Se pschewodżenja pohnjwałaſ
Tuch ſwojich njej' wjaz' wohładał,
Hdyż leżachu we ſwojej rewi
Te lube żónſke wſchitke iſt.

Też ſnowa chżemy ſpomnieć tu
Na tamnu wulku ſrudobu,
Kiż psched dwaceći lětami
Tu Wicżaſej dom potrjeſchi.

Hdyż bě jich wowka, nacżeſtka,
Na łuży nałe wumrjela,
Tam żyno ſ wulkim hwałanjom
Nad ſuche cżżżuku dowjeſej dom.

Tuj żyno ſ wulkej ſrjedźnoſću
Na wos tam nałkadł wali ſu,
Pschi wjeſelanju pał wraji wuch,
So ma ło krucże pschimjałaſć.

Tuj je jeje wolu ſcżinił
Tón powjaſ tujerdſcho ſcżanyche,
S nim wulke njebjoże ło ſta
Sšo mężny powjaſ roſtama.

Wón prażny do njej' żałożnje,
Ju ſ wołu bele potorże
Hdżej wona hnydom na ſemi
We ſmjerći wocżi ſaſpěła.

Ach łaſći bě to ſrudny cżaſ
A wſchudżom ſtyłe a ſrudoba
Hdyż měſto żyna wjeſcżu
Na wołu mornu maċżeſku.

Bóh troſchtuj pał waſ ſ njebjeſow,
A wopomnieć daj to jow,
So ſmjerć też tejhom pschińdźe
Hdżej nicżo na nju njemyſli.

Nětk wutupjeny je waſch dom
Wot lubych, łaſ też je ſtotem,
A ſtejі nětk łaſ żyrota
Wot żuſych ludźi wobdata.

Hdyż cżuli wy jón wopytarj
Tam mòhli 'noż ło naplatarć,
Hdyż nicżto w ſ trejnoſć pschećeſtwa
Sšo we nim wjaz' njenamła.

Dżak horzy wam nětk wupraja
Bratr, ſwak a luba ſuſtiċża
Sa wſchitku waſchu dobrotu
Jim cżinjenu we żiwjenju.

Njech nětk ſich cżeła w rowje ſpja
We mèrje hač do ſudnoh' dnja,
A tżódy ſwój tónz wopomni
So hdżemy wſchitcy ſa nimi.

Tam chżemy ło ſaſ' wohładaċ
Sšo ſ wjeſelokeſu powitacż
Tam ſe wſchitkimi ludźmi
Wo kotrychż żmy tu płakali.

W mjenje ſrudżenych ſamohajenych: bratra, ſotry, dweju ſwakow a dweju ſwakowcju. **Hańże Budaſta.**

přiloha k čisłu 29

SERBSKE NOWINY

Wułoru, 4. februara 1930

Z gmejnskeho žiwjenja.

S **Minakala.** Gmejnšiny sastupjerjo sendźechu so wórtk wjeczor k pohjedźenju, kiž knjes wěsčeźanosta Garre nowjedowaše. Do wuradźowanja wo dźiwowym podaju wón noweju gmejnikeju starscheju do słužby zapowěsa, jeju k zwedomiczjenemu dźěłu za gmejnu namołwjejo. Zantiske heimanjstwo je pschipósłałko zdźělenje dla pomocy pucowarjow. S njeho wutkadźejo je wokrjesk tule nazynjosej zjadował. Sapiš wjesow, hdźež je pomoc za pucowarjow dostać, je na kóždym gmejnskim hameze wupowěźeny. Dalschi dypk zaběrasche so z rozdźelenjom kamjenjow, kiž maju so za twarjenje puca klepać. Gmejnšiny sastupjerjo wobsamknychu, so ma so na wschitke domjace spodarstwa dźiwać. Sastupjerjam pschedležescheju dwě zaresci próstwje, kotrejž gmejna po możnosći dowoli. Na nazu spominasche wěsčeźanosta hischcze na starowetarna Jedrichа Langa, kiž pjatk swoje 82. narodniny zjawjesće. Jenohłósnje so wobsamknu, je ma so jubilar z małym darom swjeseliś.

*

Pohjedźenje wěsčeźanskich sastupjerjow we Wósporku.

Sasahły schtwórtk swjedźachu so wěsčeźanscy sastupjerjo k swojemu 2. sichowemu pohjedźenju. Wótzachu wolicy zjawjachu so bohužłostnje jenož dwanaće. Do wólby dóńdże ke zwólnjenju rosmołwje dla jednańskeho porjada, dokelž chcyše knjes pschichodźejo wěsčeźanscy sastupjerjow Czoch, zwólnjo na postajenja gmejnskeho porjada najprjedy pod pohjedźenjom, po kotrymž měłoj so sastupjerjej wěsčeźanosty wolicź. Knjes wěsčeźanscy sastupjer Israel namjetowasche hłósnjenje, so by so tón wěsčeźanski rada za wěsčeźanosta wuzwolił, kiž wjele wjetschinu hłosow.

Sa wólby bźschtaj so dwaj wólbnej namjetaj japadałoj, wonaj z Czochowym a Israelowym mjenom a dwaj z Kirmanowym a Fiedlerjowym mjenom. Pschi pruwowanju amjetow swólczichu, so Czochowy wólbny namjet njeswojowolnasche jakuśkim postajenjam, dokelž bźchu jón jenož wěsčeźanscy sastupjerjow Czech za naměstnego wěsčeźanosty wěsčeźanskeho radu a knjes wěsčeźanscy sastupjer Kirman za wěsčeźanskeho radu wosebu. Wótczinjo wólbarna so njeje njeswuprajli.

S wólbneho namjeta pschemysłowjenych towarstwa so jenoh. něto knjes Richard Paniza, z namjeta wobyletrich so towarstwa pak knjes Adolf Tippmann do wěsčeźanskeho sastupjerstwa. Jenohłósnje so wobsamknu, so maju Czej wólby do wuběrkow pjatk 7. małeho rózka, ke kotrymž maju so wólbne namjety hacź do 4. małeho rózka wupodaś.

Knjes wěsčeźanski sastupjer Nowak so wupytacha, kak je so w należnosći jeho a nadawkow tudomnych dźesnikow sapodatego wótnika, kiž so tykaše z rjadowanjom Lubijskeje Wody we Wódnej hasy, cźinjło abo kak ma wěsčeźanske rada hischcze myśl cźinjeć. Wěsčeźanska rada Czech nje[illegible]

[illegible]ózu pohjedźenja dźakowasche so knjes Czech za [illegible]nje, kiž je so jemu spodźiło, a rozłoži pschicźiny, [illegible] pohnuchu, tuto zhromadnomołwite zastojnstwo hischcze pschijeć, a pschilubi, so chce kaž dotal swoje mo[illegible]schemu swóm domjazemu města nałožować.

Papuchowa khorosć teź w Kamjenskim wokrjesu.

Kaž so z Kamjenca powě, je so papuchowa khorosć (Papageikrankheit) teź hač do Kamjenskeho wokrjesa předobyła. Wot někotrych njedźel we Němskich Pazlicach wučeř čežko khory leži. Wón běše w Lipsku na wopyće pobył a so tam z wobkedźbowanjom a wothladanjom papuchow zaběral, kotrež běchu hakle ze zamórskich krajow přiwjezli.

Z tutym wobžarunjomnym připadom je so šulski porjad nakazył. Njedosłatk pak so nětko bórzy wotstroni. Skhorjenemu wučerjej so teź zaso lěpje dźe.

Zo by so njeměrnosći zadźěwało, njeeli so na to pokaza, zo so tu jedna wo ptaki, kiž buchu hakle runje ze zamórskich krajow přiwjezli. Ptaki, kotrež su hižom dlěje we wobsedźeństwje tudomnych wikowarjow a swójbow, njemóża pak so za strašne wobhladować.

Krajnošulski zakoń za Saksku žadany.

Shromadne pschedstejstwo ev. luth. krajneho schulskeho towarstwa je k schulskopolitiskemu położenju w Sakskej a Němskej w swojej zhromadźisnje w Drjezdźanach jo dosładnje wuprajiło.

We wschelakich dopisach na ministerstwo za Indowe wukubłanje, na konsistorstwo a na synodu wuprajachu so njes druhim teź pschecźa po sakskim krajnym schulskim sakonju, kiž měł słóncźnje narunacź pschekhodny schulski sakoń, kiž bu psched jednaće lětami wudaty k wotstronjenju pschibrazeje njerowjestoće schule.

Pobrachuje pschezo hischcze knihja biblijskich hrónckow a kěrluschow z njewjasajomnej wucźonej macźiju za podawanje nabožiny. Druhe kraje, kaž Württembergska, pomhaju sebi hižom z wukrajnym schulskim sakonjom. Pruska woskaja pucź k swětnej schuli swobodnu; runjez inta schula sakonjsu dozhła njeje dowolena. Sakska dyrbi słóncźnje teź swobodny dacź pucź ke khcesćanskej wusnawarskej schuli, so by so khcesćanskej wjetschinje wobhladźerstwo swoje prawo dostało.

Nadrobnje roskazowasche so stejišćo schulskeho towarstwa k djenjšnjischim politiskim stronam. Schulske towarstwo sheji kaž dotal nad politiskimi stronami, wita pak wšo so swobodźo kóždeje politiskeje strony k dospěću swojich samerow.

Na krajnym sjesdźe sakskeho schulskeho towarstwa, kiž budźe 3. a 4. meje w Habrachcźizach, mjes druhim muž schule mału djenjšnjischeho schulskeho žiwjenja roskoći.

Wołowanje přeciwo cyrkwi w Ruskej.

Kaž so z Moskwy powě, je swjatitel knježerstwo swobsamkło, sławny ruski klóschtr Sswjatkeho Seraphima Sarowskeho, jene z najwětschich putnitich městnow Ruskeje, zawrěć a jón do komunistiskeho klubа přeměnić. Pódźelu su zyrkwinske swony zebrali a do Moskwy wotwjezli, hdźež maja je w statnych kowowych dźělarnjach zničić. Kapała, założena wot nětkadyscheho cara Mikławscha II., bu z dynamitom rozbuchnjena. Mnischa a wobydlerja buchu w běhu 24 hodźin z klóschtra wupokazani.

Wuwiće wójnskeho łódźstwa. 1. Egyptowska wójnska łódź 1500 lět do Khrysta. 2. Romska wójnska łódź za čas Jezom Khrysta. 3. Wikingerska wójnska łódź 1000 lět po Khryst. 4. Spaniska łódź „Santa Maria". Z njej Kolumbus 1492 Ameriku wusłědźi. 5. Jendźelska bitwinska łódź Viktory. Na njej rozkazowaše sławny jendźelski admiral mórsku bitwu pola Trafalgar w lěće 1805 a ju dobu, bu pak smjertnje zranjeny. 6. Pruska wójnska łódź „Elisabeth" 1870. 7. Hač dotal najwjetša bitwinska łódź, so wě, jendźelska. „Hood". Dołha je 261 metrow, tunow wopřija 45 000 a jeje mašiny doepija 157 000 konjacych mocow.

Knjeza Malinkowe wumoženja.

(Pokračowanje.)

S wulkim wobliněnjenjom rjeknu knjes Malnik jenož: „Pósmjeće so!"

A wotom sapoca: „Najprjedy chcu Waš na to skedźbnicz, so ma naju rosmołwa dospołnje wobkhodnego kónc dyrbi. Proschu potajkim, so njeby so wo mojej dźowcy najprjedy dozhła rěčało —"

„Radlubje. Wěso; zyle kaž sebi pschejeješe."

Tón je sebi swojeje wěry po zdaću jara wěsty, myślejesche sebi knjes Malnik — a wótzje pokračowaschе: „Nimo toho dyrbi budźe Wam znate, so moja dźowka hižo w pschihodnych dnjach do Mnichowa pojedźe, so by tam dale studowała. Wo lěto, haj, snadź wo dwě lěće so potajkim znowa wróćći —"

„Wapraudźe?" sawoła knjes Malnik roskorjeny — bě dźe jej Mnichowske puczowanje rafnje zakazał —, ale w samsnym wokomiku mjerjesche so nad swojim roshorjenjom, kotrež bě tola zyle njetrjebawschе. „Nó, to wschak móžu sebi myślicź", pschipomni wón khětrje, „moja dźowka je Wam to rjekła; njeměješche tola žaneje pschičiny, Wam tole samjelećeć . . ."

„Wodajće, so waš pschetorhnu", pschipomni knjes Wichor, „běschće sebi tola runje pschał, so by wo waschej dźowzy najprjedy njerěcźi; hacź dotal pak je so rosmołwa jenož na nikotru knjeni poćahowała!"

Khrobły człowjek tole! myślješe sebi knjes Malnik. Ale dyrbjeschе teź pschidacź, so mějeješe jeho wopytowar prawje. „Derje", rjekny wón tohodla, „wostajmy to. Potajkim — dyschcze pola mje chzyć pschistajeny byeź?"

„Haj, to drje bych chcył."

Knjes Malnik hladaschе kiwiłu na młodeho, wjeselećeho knjesa. Potom sežini staroseźiwe mjeniwoczo. „Wěsće teź", rjekny wón z pschemyślenjom, „so moja fabrika pomału dale a dale wróćo dźe? Wěsće teź, so snadź swoje pschedewjacze ani lěto wjazy idźerźeć njemóžu?"

„Zyle derje to wěm."

Wot tuteje mérneje wotmołwy bě knjes Malnik snowa pschekwapjeny. Bě swoje hubjene położenje dźowzy stajnje samjelećał, a nětko bě pschekłepana hołza tola dospołnje wobhonjena! A njebě žamo sapaźła, tuchu knjesa Wichora wo srudnym wosudźe sirmy powuczeć. Wjes dźiwa, so njebě runje tutón knjes Wichor pod „knjeźazymi wobstejnosćemi" sa nunse měł, so nana hakle praschećeć, hacź je swólniwy, dźowku na jenu dospołnje njejnateho człowjeka wudać. Pod „knjeźazymi wobstejnosćemi" njemějeschе nan po sdaću dozhła wjazy žobu rěcźeć! Seźmudźićź by so mohł z njerjanjom, ale prózowaschе so, swój měr wobchowaćeć.

„Tak, mój knježe", rjekny wón k swojemu wopytowarjej, „a njedźiwajsy toho macje wutrobitosć —"

„Proschu, so njebyschcze wo dźowzy najprjódzy rěcźał!"

„Jara wěrno, to njebě teź mój wotpohlad. Chcych rjec, so macje smužitosć, w mojim wobkhodźe dźěłacź, hacź runjeź zyle wěsće wěsće, so je nmu k Rakeźam jědźe."

„Runje to wabi mje, knježe Malnik. Zyle prawje sće trjebali słowo „smužitosć", — smužitosć mjenjuju mam, a tak dołho hacź je cźłowjek smužity, njemóże so jemu nicźo stacź!"

Knjes Malnik dyrbjeschе so k słowam wopytnika zmjeć.

„Schto pomha cźłowjeej najwjetschа smužitosć", rjekny wón z lohka, „hdyž njewě, kak dyrbi placźomne sunćki saptaczićź?"

„Ześ w tutym nastupanju dyrbja so pucźe namakacź."

„Wy ješće optimistа"

„To žym, dokelž žym młody."

Wotmołwa njedaschе so knjesej Malnikej spodobacź, ale wón njepscheradźi so z tym.

„Chzu Wam nješchto rjec", sapoca wón pomału, „wobhladajće sebi mój wobkhod jónu nětkotre tydźenje, potom chcemoj dale rěcźeć. Wo mjdźe dyrbimoj so potom posdźischo teź wujednacź. Boju so jenoj, so njebudźeće pola mje stary. Rozumiće nješchto wo zhotowjenju elektriskeho gratu?"

„Je to moja wosebitosć."

„Wuběrnje. Hdy dyrbješe sapoćeć?"

„Nětkle hnydom. Wostanu tu, proschu, pokazeje mi dźěłanske rumnosće."

To bě knjesej Malnikej po prawom pschekhitrje pschischło! Cźinjeschе so pschekwapjeny. Ale schto chzyschе cźinić? Troschtu wusłotny wón stany a frocźeschе k durjam:

„Proschu, pójeće žobu", prajeschе.

*

Tale póndźela bě najpodźiwnischi dźeń w knjesa Malnikowym žiwjenju. Na swobjed so domoj wróćeźiwschi, powita jeho stara Marja, kotraž jenu hižo na wschě dwaceźi lět hospodarjeschе, płaczo a žmorkajo.

„Nó", rjekny knjes Malnik njesubje pschekłapjeny, „schto dha je so stało?"

„Knježna Herta" — wumješe Marja se žłzami.

„Božedła", sareji knjes Malnik, „ihrabajsze so! Gdźe je Herta?"

„Sapuczowała. Do Mnichowa. Wy tola njechaschcze do toho swolicź a tuž je wona skradźu twochła. Dyrbju Waš wot njeje wjele krócź strowicź."

„Džakuju. Tak. Je wotjeła. Nó, potom dźe so na tom niczo njehodźi pscheměnicź . . ."

Stara Marja swjese so nimale z dźiwanjom. Bě wěrila, so budźe so knjes Malnik z hnědwom puknycź a bě nětko jara pschekwapjena. Njemóžeschе dźe teź wědźeć, so bě Herta swojemu nanej z tutym sapuczowanjom wulke wjeselе pschihotowała! Njemóžeschе dale wědźeć, so by knjes Malnik nětko žam na tym wobstał, so Herta w Mnichowje dale w studijach pokraczuje, so je tak wot tuteho knjesa Wichora, tuteho nałożenje, dźěłena. Nałożenja bě to dozhła zyle błudna myśl. Sślub ma so sajo rozwjasacź! Jako nan měješeche wón tola teź hischcze złowjeźko žobu rěcźeć . . . njedźiwajsy teho.

(Skónčenje seźehuje.)

Z našich serbskich towarstwow.

Z **Khwaćic.** Lětna hłowna zhromadźizna Kliwaćanskeho serbskeho towarstwa běše derje wopytana. Knjez Polan zhromadźiznu wotewri a přeješe tež za nowe lěto dobre zhromadne dźěło. Přejdy hač so wo dnjowym porjedźe jednaše, so zhromadźeni z městnow pozběhnychu k česći dweju sobustawow, kiž staj w zańdźenym lěće zemrěloj, knjezaj Šołta a Mathes. Lětna rozprawa poda wobraz skutkowanja. Towarstwo wobdźěli so na župnym swjedźenju w Kluksu, bě zastupjene na hłownej zhromadźizne Domowiny a wobdźěli so na zhromadnym kemšikhodźo smjertnu njedźelu. Towarstwo wuhotowa zahrodny swjedźeń, swójbny wječor a załožeński swjedźeń. W Posmjertnej pokladni je so dotal za 12 zemrětych zběrało. — Rozprawa pokladnika běše zwjeselaca. Wólby wotměchu so jenož za revisorow pokładnje, za kotrejuž so knjezaj Garbař a Skoda wuzwolištaj. Dale so wobzamknu, zo so měsačny pinošk wo 5 pj. powyši. — Pokaza so na župny swjedźeń w Drježdźanach, wočakuje so bohate wobdźělenje. Tež na jubilej podjeranskeho towarstwa we Wulkej Dubrawje so pokaza. Měsačne zhromadźizny wotměwaju so tež w přichodźe po zwučenym wašnju. Přija so namjet, zo maja so přinoški za Posmjertnu pokładnju doprědka zběrać.

Falšowanje dollarowych notow.

We posledniem czasu su wotkryli falschowanje americanskich notow w hobrišim wobsahu. Falschowanja a wošcerjenje falschowanych notow pak je so po wschěm dacu hižom přched dlěšcim czasom stało. Přichodź americanske knježerstwo je hižom přched někotrymi měsazami zapožasne z wobchada czahnyło někotrych bankowki a na jich město noty mjeńšcheho formata wudawacz.

Americanske knježerstwo pak njemóžesche wotpohladu, starym bankowkam spadnyc daco, nč, wono dyrbjesche je po něcżim z wobchada czahnyc. Tole dokelž je so, so su je falschowanja dollarow bankowkow w hobrišim rozmjerje stałe, może pak americanske knježerstwo snadź tola nusowane być, wopuschczicz nětczišche ponałke wucżahowanje bankowkow z wobchada, snajmjeńša druzinow, kiž su se falschowanjom potrjechene a jim bórzy spadnyc daco.

Tole mohło poddźišcho wobžedżerjow tajkich spadnjenych notow wjeselschijomnje pschekwapicz. S zyłeho podawka pak njech wukinny, so su nalutowane pjenjezy stajnje najlepje słowane na kónz jeneje nalutowarnje, žerowoje pokładnje abo na banzy. K tomu mamy tu Sserbiku Ludowu Banku.

Pschezo pak wobsteji możnosć, so je někotre bankowki z wobchada sczahnu a schtož žebi myślit, so je wot zuzych pjenjezjnych druzin njemóže dźělicz, dyrbi liczicz i możnosczemi schkodowanja.

Přilopk.

* **Dr. Richter ja chkotańnju na czaš žiwjenja wobhnadženy.** Přjedawšchi wotrjadny lekař dr. Richter, kotryž bě loňsche lěto dla sajdbojesenja wot pschihajenoho žuda we Bonnje k zmjerczi sajudženy, je nětko wot prusčkeho statneho ministerstwa wobhnadženy. Sćmjertny wuslědk pschemění so do chkotańnja w chkotańni na czaš žiwjenja.

* **Sloto we wowsnej tschinje.** S mnohich lět mějesche ratař w Ensheimje w Porunskej w kunjenju staru tschinu, kiž bě pschezo jako wowsnu tschinu wužiwał a na nju dale njedźiwał. Nětko bě słónczenje dołuzłužka. Hdyž pschichodny žyn ratarja tschinu rosbiwasche, so njemałe pschestrapi. Nadobo kusesche so nkodenu człowjeczej schwarnu pjenjez słotakow k nohomaj. Hdyž tu wězku pschepytowasche, spóźna, so běchu pjenjezy w tajnem pschihotku ležale. Jedna so wo franzowske słote franki a hollandske słote schélingaki. Na pjenjezach su léta 1799 hač do 1860 bite.

* **Dwójnikaj i jenej hłowu.** W Franzowskej porodźi w Toulouskej thorowni žónska dwójnikow, kotrejž mějeschtaj jenoj jenu hłowu a běschtaj hač do ramjenjow hromadu srosczenaj. Nowak bě tróšt normalny, to wěra, wobě czěle mějeschtej po dwěmaj rukomaj, po dwěmaj nohomaj, po dwěmaj wuschomaj ald. Porod jta so zyle normalnje a bjes wobczežnosczow, ale dwójnikaj wumrěschtaj za nětcho wokomikow po porodźe.

Radio.

Što słyšimy jutře srjedu 5. mał rózka?

Königswusterhausen. 12,25: wjedro za ratarstwo. 14: (z Barlina) gram. deski. 20: (z Pariza) nacionalny koncert.

Lipsk. 12: (gram. deski). 16,30: koncert solistow. 19,30: „Žortny komisar", groteska w jenym jednanju. 20: (z Pariza) nacionalny koncert.

Wrótsław. 15,20: płaczizny za ratarstwo. 18,50: wječorna hudźba. 20: (z Pariza) nac. koncert.

Praha. 12,35: přinoldn. koncert. 16: (přenjesenje ze wuswobodźeneho dźiwadła) „bajka za dźěći". 17,35: němska hodźina. 20: (z Pariza) nac. koncert.

Win. 11: dop. koncert. 15,30: pop. koncert. 19: Ing. J. M. Lehn rěči wo straše elektr. pruda a kajke kročele maju so při njezbožach tuteho činić. 20: (z Pariza) nacionalny koncert.

Beograd. 20: koncert. 21: „Tiki-Tak", wjesna wjeselohra w jenym jednanju.

Katowice. 16,45: (gram. deski). 17,45: (z Waršawy) pop. koncert. 20,15: (z Pariza) nac. koncert.

—*—

Wčera wječor 1/2 9 hodź. mějachmy tu raz zasć přileżnosć, mjezynarodnemu koncertej z Budyšina připosłuchać, kotryž je wšěch kóždeho posłucharja spokojił.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolaj w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Radwyzy. — Za nawóstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

wutora 4. maleho rózka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,182	100 pólsk. złotych	47,025
1 jendźelski punt .	20,332	100 čěskosł. krónow .	12,37
100 šwajc. frankow .	80,63	100 franc. frankow .	16,41

Barlinska burša sapiša wčera žiwje postupowaze kursy efektow. Na kónzu burhi wjacki snadne sćišlabjenje sastupi. Skrućene a ličbjele postupowaze běchu kursy na wikach i dołhonymi a rentowymi liścinami.

Produktowe wiki wostachu wčera jara mérne, dowoz žita je snadny, ale kupcy so wjetšeho kupowanja dalenja. Žitne płaczizny so mała pschemčenichu. Jenož rózka w hotowym sornje wo 5 pj. po zentnarju pschišadźi. Wčera płaczeschе zentnar

pschenicy 12,00—12,15 hr., rózki 7,95 hr.
hacz 8,15 hr., jećmjenja nałem. 8 hr.
hacz 8,50 hr., najmjeńšeho 7—7,50 hr.,
wowsa 6,35—6,85 hr.,

w termijnowym wikowanju:

za měrc:

pschenicy 12,70—12,67½ hr., rózki 8,95 hr.
hacz 8,92½ hr., wowsa 7,15 hr.,

za mej:

pschenicy 13,25—13,17½ hr., rózki 9,32½
hacz 9,27½ hr., wowsa 7,55—7,50 hr.

za julij:

pschenicy 13,70—13,65 hr. a rózki 9,35 hr.
wowsa 7,75 hr.

w Drježdźanach (pjatk):

pschenicy 12,00—12,25 hr. (11,90—12,15 hriwnow),
rózki 7,95—8,20 hr. (7,85—8,10 hr.)
jećmjenja najmjeńšeho 7,70—8,15 hr. (7,70 hacz 7,95 hr.),
jećmjenja nałetnjeho 8,40—9,05 hr. (8,55 hacz 9,05 hr.),
wowsa 6,85—7,10 hr. (6,85—7,10 hr.)

Pschihladajcja:

Wurjadownika mlokarskeho do Wiskowiz, Budyska dróha 43.
„ jahrodnikeho, Liebig w Niskej.
Holan do domu, M. Rönsch w Běłej Wodźe.
„ pječak Käppler w Budyšinje, Moltkowa haša 2.

Sćežku pyta jako

Hospodarski pomocnik, Dornig we Wjelkowach 17 pola Wiskowiz.

Na pschedań:

Wohnischczo w Wiskowizach, Budyska dróha 35III.
Radio. Lindner w Jenkezach 36.
Sćanki cżežite, kontumiske towarstwo „Vorwärts" w Lubiju.
Stołmu wowsinu, Jokusch w Wiskowizach.
Kolo mužaze, Bjetza w Budyšinje, Mjasowe torhoschczo. 12II.

Sćežnišcy na pschedźenjowanje

hrjedu 5. maleho rózka 1930

w **Sprjowjach** w hoscżencu dop. w 9 hodź. kupjaze franki, w **Niskej** w hoscżencu „K hwězdźe" dop. w 10 hodź. khłoja maschina, kožany khabat, žynowobroczał, hyczawa a gramofon,

schiwórk 6. maleho rózka 1930

w **Budyschinje** na sudnišnje dop. w 10 hodź. wschelke meble, maschiny, hudźbne stroje, wina a likcy, wobrazy, klamarska potkadnja, cżahanki a wschelake knihi, lampy, tżelby, korbaźicze wudźełki, fotografiske pschiwiwa, radio, marmeladu, zigary, zigarety, wschelake kapale, wohnischczo, žonjaze, mužaze a dźěczaze wobwesla a drasty, wschelake schaty,

je **zwobudźeneje** ruki blidowy a stejazy gramofon je 40 hr., kofejowy wobkuł 17,50 hr.

Skrawe dewęże.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.: **Dla hłubokich wukrajnych powešczowu su wiki hischcze jenake wustate.**

Dop. 3/12 hodź.: **Rózkowe a pschenicowe płaczizny trochu spadowachu.**

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach
Žito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	3. 2.	1. 2.		3. 2.	1. 2.
Pšenica	240-248	240-243	buny	17-19,00	17-19,00
rózka	159 163	162-164	woka	20-24,00	20-24,00
naz. jećmjeń	—	—	mórske łupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jećmjeń	140-150	140-150	holte łupiny	17-18,00	17-18,00
wows	127-137	127-137	keradella	—	—
kukurica	—	—	rapš. wosusk	16-16,80	16-17,00
pšenč. muka	28-35,00	28-35,00	lany wósusk	21-21,50	21-21,50
rżana muka	21-24,75	21-24,00	poom. melasa	—	—
pš. wotruby	8-9,25	8-9,25	běrnj. kruški	13-13,80	13-13,80
rżane „	8-8,75	8-8,75	syno, 50 kg	2,80-3,30	2,80-3,30
raps	—	—	rżana słoma	1,30-1,55	1,35-1,50
bróch, Viktor	23-31,00	23-31,00	pšenč. „	1,25-1,35	1,30-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	1,15-1,30	1,20-1,35
pjeluški	17-19,50	17-19,50	jačna „	1,10-1,20	1,20-1,30

Drježdźanska burza (3. II.).

Pšenca	240-245	běrnjace kružki	16,00-16,50
rožka	159-164	pšenč. wotruby	10,00-10,50
nalětni jećmjeń	168-181	rżane wotruby	10,00-11,50
nazymsk. jećmjeń	154-163	pšenična muka	44,50-46,00
wows	137-142	rżana muka	27,00-28,00
čerwjeny dźećel	110-125	woka	27,00-28,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	164-166	hróch	25,00-29,00
suche truhančki	9 9,10	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaczizny ręcznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

3. februara.

162 woł., 296 byk., 320 jałojc. a kruw. 613 čelat., 693 wowc., 2976 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 53—56, 2. 44—48, 3. 37—42;
byki: 1. 52—56, 2. 46—50, 3. 40—45;
kruwy: 1. 46—50, 2. 37—42, 3. 28—32, 4. 22—26
jałojcy: 1. 52—57, 2. 40—48;
wowcy: 1. 65—70, 2. 56—62, 3. 50—54;
čelata: 1. 75—81, 2. 68—73, 3. 60—66;
swinje: (přez 300 pt.) 83—84, 2. (240—300) 81—83, 3. (200—240) 80—81, 4. (160—200) 78—80.

Drježdźanski ewinger, pokhadźacy z časow krala Augusta sylneho. Jón nětko wobnowjeja. Chcedźa jón zaso z hrjebju, kaž njehdy wobdać. Mosćik přez hrjebju do ewingera powjedźe.

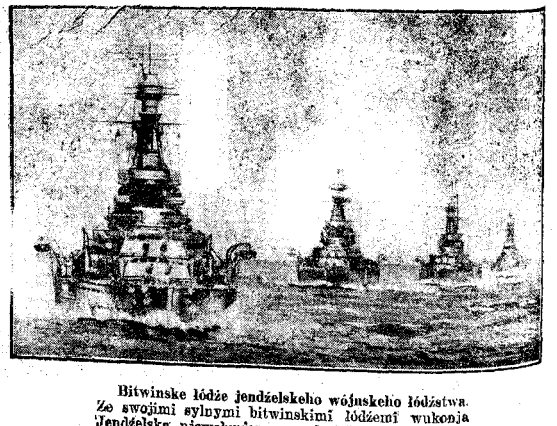

Bitwinske łódże jendźelskeho wójnskeho łódźstwa. Ze swojimi sylnymi bitwinskimi łódźemi wukonja Jendźelska njewobmjezowane knježerstwo na swětowych morjach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smoleriec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčerńje so stajace nawěsćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 30 — Rudušin — Srjedu, 5. februara 1930 — Bautzen — Ročnik 89

Sakski sejm.

je wutoru wo nuzy sakskich gmejnow jednak. Kommunist **Hermann** namjetowaše, so bychu žo nusućerpjazym gmejnam hnydom pjenježne žrědki k dopjelnjenju jich zozialnych nadawkow k poručenju date, a so by žo sakasało, kommunalne dźěłanźy privatnym pschedewzaćelam pschewostajić abo je do měšćanych hospodarskich dźěłanzow pscheměnić.

Smutskowny minister **Richter** k namjetej praji, so njeje wěrno, so je knježerstwo žadało, so bychu žo Mischnanske kommunalne dźěłanźy pschedewzaćelam pschewostajiše. Na podłožku wobstejazych sakonskich pschedpisnow žo take pschewostajenje njemóže bjez dalšeho sakasać. W jenotliwym padze ma pak knježerstwo pruhowacj, hacj i tajkim pscheměnjenjom samoženje gmejnow njeschkoduje.

Sozialdemokrat **Dobbert** žo knježerstwo prasche, kak by wono mohło pjenježnemu cžežnu gmejnow wotpomhacj a hacj budže wono sa schulske, policajske a spomoženske cžeže wjetše žrědki móz pschiswolicj.

Smutskowny minister **Richter** praji, so finanzne połoženje městow a gmejnow knježerstwu khutne starosče cjini. Tola też finanzy stata a Němcow je žu wurjadnje napjate. Knježerstwo ma sa žwój najnuschischi nadawk, so žo gmejny w finanznym nastupanju sirowe sdźerza. Na druhej stronje pak žo gmejny a wokrjesne swjasli sa to sajimuja, so bychu statne finanzy w rjedje wostałe. Knježerstwo je žebi wotmyslilo, najposlědnjischo i hospodarskim planom pschedłožbu wo pscheměnjenju sakonja wo finanznym wurunanju pschedpokazicj.

Sozialdemokrat **Wjela** sa hospodarstwowy wuběrk A wo namjetach rosprawja, z kotrymiž žo knježerstwo prošo, so by gmejny a wokrjesne swjasli podpjerało. Kommunistoju žadaju 5, sozialdemokratoju 4 milijony hriwnow, kotrež bychu žo měrje sa krisowe spomoženje a sa wudawkowanych k poručenju pschiswolicj. Wuběrk je sozialdemokratiski namjet pschijał.

Demokrat **Claus** namjetuje, so bychu žo te 4 milijony wot hižo pschiswolenych 10 milijonow wotliczile.

Dr. **Lüther** z němskeje ludoweje strony praji, so jeho politiszy pschećeljo njejsu namjetej we wuběrku pschihłosowali a so to też něšto njebudźa cjinicj. Ssejm je we dezembrje knježerstwu połnomóz dał, 10 milijonow sa nusowe dźěła a spomoženstwo k poručenju dacj.

Finanzny minister dr. **Weber** rosłoži, so ma knježerstwo połne zrosumjenje sa nusu gmejnow, tola žu jemu finanzne mjezy sćehnjene. Wobcežnjosće gmejnow žu je sakonjemi němskeho stata nastałe. Gmejny a stat žu w běžnym finanznym lěće je sapschimanjom němskeho stata wo 16 milijonow hriwnow schkodowale.

Diskont němskostatneje banki so wo ½ procenta zniži.

We wutornym pozedźenju zentralneho wuběrka němskostatneje banki je žo wobsamkło, diskont němskostatneje banki se 6½ na 6 prozentow a lombardsku danjowu měru je 7 prozentow na 6½ prozenta sniżicj.

Spokojace wutworjenje wupokaza němskostatneje banki je dowoliło, so je žo diskont znowa wo ½ prozenta mohł sniżicj. Sarjadnistwo němskostatneje banki je žo cjim skerje k nowemu sniżenju rosćahowało, dokelž žo też skoro wschudże we wukraju diskont sniżuje.

W tym samym pozedźenju zentralneho wuběrka němskostatneje banki je žo wobsamkło, so ma žo podźěł němskeho stata na dobytku němskostatneje banki schtyrikróćnje porno dotalnemu podźělu powjetschicj. Pozledniej dwě lěce je tutón podźěł 5 milijonow hriwnow wuczinił.

Sadanjenje rentskeje banki žo pjecza nakhwilnje sastaji.

Kaž je Barlinski „Börsenkurier" zhonił, žo sadanjenje leżownosćineho doktra pola rentskeje banki po pschijecju Youngoweho plana wot 1934 hacj něhdy 1940 sastaji.

Starobna mjeza 68 lět za zastojnikow.

Wuběrk sakskich knježerstwowych stronow je žo póndźelu w dleschim pozedźenju z praschenjom **lutowańskich nadrawow** wozebje k lěpschemu gmejnow saběrak, kotrymž dyrbja so cjeże wolóžicj. Niczo žo njeje wobsamkło, tola je žo knježerstwo namolwiło, so by positivne namjety cjiniło. Wozebje je žo praschenje rospominało, hacj ma žo starobna mjeza za statnych a gmejnskich sastojnikow wot 65 na 68 lět powyschicj. S tym bychu žo hobrjaj pschiběraze cjeże za pensije gmejnow w dalschim rozsenju sadźerżałe a bychu žo skónčnje mohle sniżicj. Za wuczerjow wyšokich schulow je hižo dawno 68. lěto žiwjenja jako starobna mjeza postajena. Frakzije budža žo něšto z tymile a druhim lutowańskimi nadrawami saběracj. Też praschenje powyschenja podružnistneho pjenjesa je žo naspomniło. Dźiwajo na srudne hospodarske połoženje wulkeho dźěła luda je wschak žo tale myšl wotpokasała.

Skitanje republiki.

Hamitske wosnamjenjenje němskeje khorhoje z čorno-cžerwjeno-žołtu žo khosta.

Krajny radźićel bě pschedstejićerja jeneho schulskeho swjatka namolwił, so by čorno-cžerwjeno-stotu khorhoj kupił. Na napominanje krajneho radźićela won wotmolwi, so je čorno-cžerwjeno-**žołtu**, kaž też čorno-běło-cžerwjenu a čorno-běłu khorhoj kupił. Knježerstwowy president měrješe sa to, so žo njeběłuscha, khorhoj, čorno-cžerwjeno-**žołtu** mjenowacj. Tohodla pschedstejićerjej khłostański wukas wo 50 hriwnow pójłacj da. 9. senat wyschescheho sarjadnistwoweho žuda je khłostański wukas potwjerdźił.

Za zběhnjenje twarskeje dźěławosće.

Frakzija ludoweje stronje je w sakskim ześmje słědowaze namjety sapodała: Ssejm dyrbi wobsamknyć: Knježerstwu žo połnomóz da, so žmě summy, na sliczbowanske lěto 1930 połatajene, kaž dalsko žo na nowotwarb abo na dotwarjenje sapoczatych twarow wschoje druzyny pocžahuja, hižo priedy wobsamknjenja sakonja na sliczbowanske lěto 1930 wuplaczejcz.

Ssejm dyrbi wobsamknyć: knježerstwo namolwicć, so by ześmej šmydom pschedłohu pschedpołożiło, z kotrejž žo zarunanje wudawkow sapółanzow wo 10 prozentow sniži.

Wupowědźenje dźěła w hornjoślezyskim hórnistwje.

Dla hubjeneho wotbywanja wuhla w hornjoschlesyskim hórnistwje a wudźěłkow hěcžjeneje industrije je žo njes 60 000 dźěłacžerjemi dźěłatemu dźěłej dźěło wupowědźiło. Druhe wupowědźenje žo hischcze wocžakuje. Tak žu je Vorsigtskich dźěłarnjow 800 dźěłacžerjow puschcjili. Kongrez dźěłowych radow, kotryž je žo w Bytomju wotmeł, je pschećiwo puschcjenju dźěłacžerjow najwótrischo protestował. Kongrez měni, so z pschikrócenjom dźěła a z wotstronjenjom tarifneho pschedpokładanego cžasa ko puschcženje z dźěła we wulkim wobsahu hodźi wobeńcz. Dokelž je w němskej Hornjej Schlesyskej hižo pschez 100 000 dźěłacžerjemi zu wupowědźenja też w druhich dźěłach wobydleństwa wulki njemér sfundźite. — Też w polskej Hornjej Schlesyskej žu žo w hórnistwje a hěcžinstwje dyrbjale wotpoczowanske worschty zaczynjcz. Statna duchownja dźěłarnja w Chorsowje je 300 muži puschcjiła.

Dojednanje z Polskej.

Jednanje z Polskej je žo zobotu z wuspěchom skónczyło. Němske knježerstwo je mjes tym nusne sakonjowe naczisli němskostatnej radze z wopomnjenskim pitmom pschepodało. Jednanje we wuběrku němskostatneje rady žo znadź dźenża wjecžor skónczo, tak so może połne połoženje němskostatneje rady jutrje sakonjowe naczisli dowurnadźiło.

Politikarjo na to pokazuja, so ma wurunanske dojednanje spoczatk we 9. wotr. Youngoweho plana, kiž porucza, sańdźenosć wurunacj. Jednanje z Polskej wot Haagskeje konferency wotdźělitwjchi je němske knježerstwo dozpito, so Němska njeje tředała generalne wdaće wupraješ. Na tajke wosčnje je žo też poradźiło, Youngowy plan połepschicj.

Bronjenje Francowzow w powětrje.

Hdyž w deputěrtskej komorje wo lětanstwowym ministerstwje muradźowachu, sapółanz Delasalle z radikalneje lěwizy rasnje žadaše, so by žo Franzowska pschi połnocnej a dolhoranschej mjezy z lětanstwom lěpje fakitała. Rěčnik praji, so by we wójnje z Němskej njepschecželi Franzowskich w prěnim rjedje z powětra nadpadnyli. Tohodla by dyrbjała doßahaza liczba bombynjetajcych lětadłow pschi połnocnej a dolhoranschej mjezy pschihotowanych być. Lětarstwowy minister Laurent-Cynac na to praji, so njeje možne z wotpokasanju lětadłowych nadpadow deje do jeho ressorta njeßkuschcja, so pak je wón wot wójnskeho ministerstwa kredit 400 milijonow frankow (70 milijonow hriwnow) dostał, so by dokkadnu nowu organisaziju sakitanja pschewjedł.

Kommunistiska propaganda w francowskim wójsku.

Strażburgski dopisowar „Echo de Paris" powě so kommunistoju w ranschich franzowskich provinzach w tóžbym wojerskim wokrjesu, kotryž jenemu generalej podsteji, też se žwoje strony wojerskeho wjednika wudźerżuju. Pschiběłuschcheho kommunistiskeho wjednika sa Nanczisi wojerski wokrjeß, kotryž je žo Roger mjenował, nětkole pytaju. Dopisowar dale powě, so žu pjecžo artilleristoju, w Hegenawje sajeczi, žo cjinow wusnali, kotryžki dla žu wobstorjeni. W tu khwilu jich jenoż wimuja, so žu žwoji towarschow k njepoßuschnosći nasčcžuwali.

Srěčenje wo rosrižanym žudźe a pschecželstwje mjes Franzowskej a Turkowskej žo podpjałało.

Franzowski minister wukranjch naležnosćow Briand a turkowski połčanz Fethi bej staj franzowsko-turkowske srěčenje wo rosrižanym žudźe a pschecželstwje połpołożiłoj. Wobej stronje žebi wsajomnje mjes druhim neutralnosć sa pschipad sawěsčujetej, so by žo jena z njeju bjes wuzadanja z třeceje strony nadpadała.

Jendźelska so wukranskich prawow w Chinje wzdawa.

Wo prawidłach, po kotrychž by Jendźelska **pschestaczu** wožebitych **prawow w Chinje** pschihłosowała, je žo jendźelski połčanz sir Milles Lampson chinejskemu zwonkowneru, ministrei Wangej wuprajił. **Jendźelske knježerstwo po saładze wolstronjenju prawow eyterritorialnosće pschihłosuje, tola dyrbi žo wolstronjenje krocžno stacz.** Wo pschestaczu jendźelskich žudow w stronach jendźelskich žudiščowow ma žo w pschichodnych pjecz lětach rozsudźicj, jeli so žo dawanje sakonjow w Chinje mjes tym wudospolni, kaž je trjeba. Dale dyrbja so wožebite prawa we městach w smutskownej Chinje „mjes 1930 a 1932", we zdlej Chinje w lětach 1930 a 1935 wotstronicj.

Hrožacy hobrski strajk w Jendźelskej.

Jendźelskej textilnej industriji nowy wulki strajk hrosy. 200 000 bawołnowych dźěłacžerjow je solidarnosć je 400 dźěłacžerjemi bawołnoweje firmy w Oldhamje wobsamkło, kotrejž dyrbja žo jdźeła puschcjeńcz. Dokelž žo njemóže z tym liczicj, so žo wupowědźenje tychle dźěłacžerjow wrócži, njeje wusamknjene, so fabriki, w federazii master kotton pschedsedźerjow sjednoczene, k podpjerje Oldhamskeje firmy też žiwojim 200 000 dźěłacžerjam dźěło wupowědźa, jeli so by k strajkej doschło.

Francowska ruske póslasnistwo škita.

Pódła franzowskeho zwonkowneho ministra je ruški połčanz Dowgalewski też ministerskeho z schedźydu Tardieua wopytał, so by žo na njepschecželske nastawki franzowskich a běłoruskich nowin pschecžiwo ruskemu połčanstwu wobcžežował a žadał, so by franzowske knježerstwo zmyle nowinskim najlěpam wobaraco.

Tardieu je wotmolwił, so je w Franzowskej nowinska žwoboda, a so wón tohodła nima prawo, pschecžiwo Ruskej njepschecželskim nowinam zakrocžiez. Ruskemu połčanzej poruczi, so by to na žud wobrocził.

Franzowskim nowinarjam, kotriž do ruskeho połčanstwa pschińdźechu, so bychu nadrobnosće wo krocželach Dowgalewskeho zhonili, žo wotmolwi, so ruske połčanstwo wo Kutzepowowej należnosći njemóže žanehu rosjaśnjenja podaczi.

Ruški połčanz je wožebje franzowske zwonkowne ministerstwo na to kedźbliwe cjinił, so žo z nawjedowanjom jeneho generala nadpad na ruske połčanstwo pschihotuje. Franzowske zwonkowne ministerstwo je wotmolwiło, so žu to trěbne naprawy sa schkitanje ruskeho połčanskeho cjinile.

W Moskwje žo franzowske wotmolwjenje jako njedostahaze wobhładuje.

Franzowske knježerstwo pak je žwoje žłubjenje dopjelniło. Pónđźelu wjecžor dróhu, w kotrejž ruske połčanstwo leži, wjele policajskow, uniformu abo zhilnu drastu wobleczenych, sdrażowaschе. Hacž dotal žo njeje wo žanych njepschecželnosćach pschecžiwu ruskemu połčanstwu powědźiło.

Parižske nowiny žo na krocžele ruskeho połčanza jara hintorja. Najwjetscha ironija je, hdyž žo ruski połčanz

na tych wobrzeżnje, kotrychž ruszy kommunistiszy agentoje pschesczěhuja. Nowiny „Victoir“ praja, so je krocżel Dowgalewskeho wjerich njehańbiczíwolesce. „Matin“ dhze wobšerjo, so je rusti pósłanz nadpadnu wosprawn wo *Kutjepowym podawku pschinjesł* pósłanstwowemu radżicżelej Ahrenej w Barlinje pósłał, kotryž ju do Moskwy pschinjese. W tejse rosprawje pósłanz njesamjelczi, so fu w Parizu we wulkim roskorjenju dla sbušenja Kutjepowa, a so wón, **Dowgalewski hebi pschi tych wobstejnoszach na to myšli, hebi dowolenju wjarz a Paris na tři měsazy wopuschczicz.**

*

Jako druhi zwědk, kotryž je schěry kryty automobil, je **kotrymž fu Kutjepowa** wotwjedli, pjeża widżał, je fo póndżelu policajt samolwił, kotryž hewak w zywilnej drasce psched italskim konsulatom steji. Tónle policajt praji, so je tamnu njedżelu dopołdnja wokoło 11 hodżin schěry automobil widżał, psched kotrymž je cżerwjeny zichenajenički automobil jěł. Schěry automobil je jemu z tym nadpadnył, so je prědku pódla schofera policajt hedżał. We wosu žamym fu tšo mużoz žedżeli, z kotrychž je fo jedyn je tymaj druhimaj fylnje wadżił. Wóz je jara rucże jěł, tola je z nadpadnje wulkim sadnim wokнom wotpokazał, **kak** je jedyn z dweju z ruku machnył, **jako by chcył fo wobarcżnym, kotryž je cżornu brodu měł, ruku na wobliczo położicz na to waschnje, kaž někoho chloroformuje.** Sdobom je policajt brodateho z wobémaj rukomaj dżerżał. Po stronje je fo sudżicz mohło, so je schěry automobil po puczu był. Paris wopuschczicz. Policajt, kotryž je tak wupraził, je bórzy, schoż bě widżał, jenemu kollegej powědał, so je widżał, z automobilom jeneho thorcżeho wotwjesej. Kollega je na to wotmołwił, so je to spodżiwne, **dokelž w blizkosczi njeje żadyn hospital.**

*

„Matin“ pische, so zarski general Miller pjeża na cżole ludži stej, kotrež chcedża ruske pósłanstwo nadpadnoz. Miller, kotryž jako nałožnik generała Kutjepowa na cżole w Franzowskej pschebywazych ruskich wojeńskich emigrantow steji, tamnu powěsć jako njemérnu wotpokazuje. Nochże sprěcz, so fu so młodši ruszy emigrantoje rosburili, tola wón fo próżuje, dochowu smérowacz. Tule smérowazu rólu ma za fjowju winowatosć a nadawk, hyrnjcz to njedżakowne było. Ma pak połne dowěrjenje k franzowskej justizy a franzowskej policaji, kotraž fo na fódze waschnje próżuje, so by wotwjedżerjow generała Kutjepowa wuzłędżiła.

Kommunistiska Ruska a zyrkej.

Cżelnisforschi biskop w Jendżelskej je w diözesanskim listu wojewerił, so fu po idżelanym presidenta ruskeje bistlopskeje synody wot spocżatka rewolucije 31 biskopow, 1500 duchownych a psches 7000 mnichow a mnischkow we jastwach fedżi.

Wulki strajk w Newyorku.

Wutoru je fo najwjetschi strajk w stawiznach Newyorkskeje industrije zonjazeje drasty sapocżał. Wjacy dyzli 35 000 dżełacżerjow a dżełacżerkow fa 40hodźinski dżełanski tydżeń a wjetschu mzdu strajkuje.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 5. februara 1930.

— We **Wujezdrje.** Pschcżo njeje hischcże žanych wuhladow na pschemjenjenje dotalneho wjedra. Nižiny i wjeczora fu drje nješto na mozy dobyle. S powědżenjom wjedrankowe wérny, fo wuhlicżny i polnozy pschikhadżaze fo k pokonju cżełnu. Jeli tute **fwoje** knježtwo w Europie nastupja, schtož mohło fo w blizschich dnjach pokazacz, potom nam hrožy knježitcha hyma. Po zdarju fo nižiny nad naschimi stronami lapożnu wuczahowacz. — Jutře schiwórtk zhedża klónczko 7,37 hodź. a khowa fo 4,53 hodź. Mjacżk khadża 10,40 hodź. a khowa fo w polnozy 12,30 hodź. Jutře stupa mjacżk do pérwjeho wértika. Pschedjenk staja žneh abo dešczčik. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 732, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +4. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer +2, thermometer w nozy —1.

— **Swoje 69. narodniny** swjeci dżensa srjedu, 5. małeho rózka naš wuleyzasłužbny mištr serbskeje hudźby, knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc. Kelko zboża je so wuroniło z jeho złoteje wutroby do serbskeho kraja, kajke pokłady je nam darił jeho duch, wotcerstwjo, njesmérnje wobohaco cyle narodne a towaršne žiwjenje. Też na wjeżoru swojeho žiwjenja dżěła njepřestawajcy na nowych kompozicijach a kónc tutoho měsaca wuńdże zběrka 15 serbskich narodnych rejow, kiž so zwjesela tola tajkeje woblubjenosce w serbskim ludze. Smy jemu horcy dżak dołżni, kiž zjednoćimy z najnutrnišim přećom, zo by Bóh Knjez jemu wobradźił hišće mnohe lěta dalšeje čilosce a strowosce k jeho zbožu, k zbožu jeho přiwuznych a cyleho serbskeho ludu.

— **Swój kleberny kwas** fwjeczitaja dżenża srjedu tudomny rěmišli mištr Arnošt Wagner a jeho mandżelka na Kacubskerjej dróhy.

— **Měšczanski hłowny pokładnik na wotp. Louis Wellner** †. Psches 77 lět staru wumrě póndżelu měšczanski hłowny pokładnik na wotp. Louis Wellner. Wot 1. hapryle 1871 sfutkowasche wón w fjerušbje města Budyschina a je fo jako sastojnik stajnje je fwědomnosczu, njeprózniwej pilnosczu a zwěru wuznamjenił. We wósnje stajł fo knjes Wellner, kiž tehdom hižom na wumělich pschedwahsche, hnydom jako do służby města a wěnowanje městu swoje mozy, doniž fo po wójnje lépschi porjad njewrócżi.

— **Wopytanjli dżeń Lutherskeje schule w Budyschinje.** Wuczerstwo tuteje schule je wobstawiko, so póndżelu 17. małeho rózka starschim pschiležnosczi poskicżi, nutskowne schulske žiwjenje sejnacz.

— **K hadżenju běrnow.** Kaž nowinarnja katakiteje komory sdżěli, hnadża fo na pola, kiž fu mjezitše dyzli 1000 kóžnych metrow, wot 1. wulkeho rózka 1930 jenoż hischcże rakakrute běrny hadżecz a to druzinow, kiž fu k tomu dowolene. Też na dopołdnjach polach sa dżełacżerjow a pschistajenjow maju fo njedżiwaju na małe kosczi pola jenoż rakakrute druzinu běrnow hadżecz. Tak leżi w sajmje wschelakich, kotrež běrny płahuja, so fo s cżasom i trěbnej rosjasnjenjeschej mazišnu sastarają, kotraž je po 25 pj. wot Sastkeho hlownego městna za schlit rostlinow w Drježdżanach-A, 16, Stübelallee 2 dosacz.

— **Hamtske wosnamjenjenje němskeje kherhoje se „cżorno-cżerwjenej-žoltej“ fo zhoti.** Pschedsteficzerja jeneho schulskeho swjatka, trocżerkublerja F., nautolwjesche krajnu radżicżel, so by žebi schula cżorno-cżerwjeno-**žołtu** kharhoj wobstarała. Na dalšche napominanje krajneho radżicżela wotmołwi F., faj „Deutsche Beamtenbund-Korrespondenz“ pische, so je cżorno-cżerwjena-**žołta** kaž też cżorno-běła-cżerwjena a cżorno-běła kharhoj wobstarana. Knjeżerstwowy president wobhladowasche wosnamjenjenje „cżorno-cżerwjena-**žołta**“ kharhoj za njepschistajschtne a pschihódża i F. 50 hriwnow khłostanja. Po měnjenju knjeżerstwoweho presidenta běsche fo i F. pjeża cżeżerowneże, nahladowasce a dowěrjena, kiž žebi jeho sastajnstwo jako pschedsteżer schulskeho swjatka žada, njedostojny jeżinik. Jako běsche fo i F. podarmo pola wyschschcho presidenta hórschił, sapada wón štórżbu na wyschschi sarjadnistki hud a žadasche, so by fo jemu napołożene porjadnische khłostanje złožnyło, pschetož wón pśjesche, so je žebi khłostanje sakkurjił. 9. senat wyschscheho sarjadnistkeho huda pak je swojim rosudom 24. oktobra 1929 štórżbu wotpokał, dokelž je hlowom rosprawy, kiž je i F. podał, wutkadża, so je i F. nèmiskotatnej cżorno-cżerwjeno-**žołtej** barbje wolthilery. Bjes ważnosce je pjeża napischeżiwjenje i F., so njeje měnił němiku khorhoj w swojim liżje na krajneho radżicżela, ale jenoż kupjenu khorhoj.

— **Druha barba za listowe znamki.** Póstowe sarjadnistwo je wobstawiko, so ma fo barba 10-pjenjezowych a 20-pjenjezowych lisowych znamkow pschenjenicż. 10-pjenjezkowe znamki cżischcza fo w pschichodże cżerwjenej fijakkowe a 20-pjenjezkowe błębrosczhere.

— **Saksa kralna loterija.** Pschi wuloschenischim cżehu njenju 4. rjadownje 196. sakiske krajneje loterije kupi dobycże wo 60 000 hr. na cżisło 154 388; dobycże wo 40000 hr. na cżisło 69 975; dobycże wo 5000 hr. na cżisła 133 694; dobycże wo 3000 hr. na cżisło 46 401; dobycże wo 2000 hr. na cżisła 72 118, 72 378, 104 566, 151 173; dobycże wo 1000 hr. na cżisła 40 566, 57 635, 84 716, 96 286, 112 049, 121 289, 129 838, 133 002, 147 378, 153 377; dobycże wo 500 hr. na cżisła 10 558, 52 965, 67 666, 74 396, 81 187, 89 250, 99 062, 107 793, 135 759, 139 986, 140 331, 140 575, 144 638, 145 310, 149 178, 150 346.

— **Padusczstwo.** 4. małeho rózka popołdnju wokoło 3 hodź. fu i jenoż wotkeże Serbskich hrjebjow wot jedneho koła kradnyli brunokożanu aktowu toržku, w kotrejż běsche běły schórzuch i „M. G.“ a módry schórzuch i „M. Sch.“ wopisanjenjenj. — Wo wězowne spožlenja prošy kriminalne wotdżělenje w Budyschinje.

— **Pokhroma je wudyrila** po hamtskim wopisanju mjes schparatom stotom ratarja Bohuślawa Kaschpora we Frankenthalu cżo. 49, ratarja Pawoła Stöckigta w Frankenthalu cżo. 55, skótneho wiławarja a holczenzarja Brunа Häckela w Schérachowje cżo. 294 a fiwnoscżerki Emmy Herodowej w Salomju (Sohlandże) n. Spr.

— **Wotcerwjenje wokhoda.** Pokasujemy na wotcerwjenje wožehitcho wokhoda za rżanu a pschenczżnu muku knjenje Hilże Seifertowje psched Schulkertshmi wrotami.

— **Skóne khorosce w sakiser Hornjej Lužicy.** S rosprawy sakiskeho krajneho strowotnistwoweho hamta dowidżimy, so fo nadeidżechu 1. małeho rózka w sakiser Hornjej Lužicy tele skótne khorosce: 1. **Sklosnikowcz** (Milzbrand) w 1 gmejnje a 1 dworje Budyskeho a 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. 2. **Pokhrosne** w 3 gmejnach a 3 dworach Budyskeho, w 3 gmejnach a 3 dworach Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. 3. **Nażtykowa khudokrjecznosczj kopytaczow** w 2 gmejnowaj a 2 dworowaj Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. 4. **Sahorjenje rjapowje mošnowiny pola koni** w 1 gmejnje a 1 dworje Žitawskeho hamtskeho hejtmanstwa. 5. **Pezlaze khorosce** (hnilz) w 2 gmejnowaj a 2 dworowaj Budyskeho, 4 gmejnach a 14 dworach Kamjenskeho, 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho a 1 gmejnje a 1 dworje Žitawskeho hamtskeho hejtmanstwa.

— **S Makeho Wjelkowa.** Schiwórtk popołdnju fo nětkle 41½ létny hólc na Wulkowjelkowskim hacże pschekama. Wěsche bęši i małym pschecżelom do parka wulkhodowacz wuschoł. Łód jeho wabjesche a tuž žebi na njón swoju. Na najhłubischim městnje pola zaklawy fo wbohi pschelet pschekama. Khorobna kora hólczażeho wustawa, kotraż runje nimo hata pschihódże, dohlada fo sprjestroženemu a wucżahnyu jeho se sjymnje kupiele.

— **S Kohorz.** Wczera wutoru popołdnju wokoło 4 hodź. mjes Kohorzami a Wózganami automobil jeneho Drježdżanskeho kišałowego fabrikanta do pschérowa sajedże. Wós fo pschecżišnu, so dyrbjesche wobjedżeż horkach wulkicż. Jemu fo žaneje cżelneje schkody stało njebęsche. Pola woja běchu fo jenoż schkleiżu rosbiłe. Njesbožowny podawk běsche wjele ludži pschihladowacż. Pomhachu pschi wotbjerjenemu wós jasa na dróhu zcżahowacż, so mózesche jasa dale jeżż. Na Wózganskim horn horje jeżża pak znowa do pschérowa sajedże. Dróhowy wobhladaż Bukeczanskemu żandarmej wo pschepoženjomaj powě. Tutón bórzy pschikhwala a automobilistej papjery wotenja a fo postara, so by fo wón najpriedy w Wózganskej kowczuje wuspak. Snjesboženy auto i konjemi i pschérowa wucżahnyu. — Na hamtskym městnje swadżi thwilu poldżiżcho nětchto omnibusej, kiž 28 dżiwadżelnikow do Noweho Gersdorfa wjesesche. Dokelž běsche fo wosej městcho sfonzowało, dyrbjachu dżiwadżelnicy někotre hodźiny w Wózganach sawostacz.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

29] (Pokracżowanje.)

„To je wón! Urlus! Pschepschanami! Hnydom fo stanje!“ praješche mjelcżo i dyrjotajnym ertom. „Olw Khrystyschcże, pomhaj! Khrystyschcże, wumóz!“

Ale też Atacinus, kiž njebě swopschedka na njeswucżene wožiwjenje hažkow dżiwał, poczа fo stónczenje znjepokojecż. To běsche cżi tola dżiwna wež. „Lampadarii“ dyrbjachu pschjezo cżjasczicżo swuwelacż: „Městno fa nosydka nadobneho triburna!“ S bokow bu nošydło tak zara wot njesnatych ludži tčorżene, so Atacinus swojim njeswólnikam porucżi, cżełujerjow i kjom wotchnacż.

Nadobo nětchto na cżole cżasa jatschicżny; na ras wschitke špuńtka spaschachu. Wokoło nošydła nasta cżischcżenja; zapocża fo wojowanje.

Někto Atacinus widżejche, schto ma to rěkacż; to dże bě prawidżelny nadpad.

Pschi tajej myslicżej sprostnej je strachom. Wschudże bě znate, jo kěžor cżasto i trykom wobdaty i Augustianami w Suburje a po druhich dżělach města wokoło brudżejche. Powědasche fo, so žebi i tajtkich nóznych wulětowy zhamo tu a tam fule a módrizny domoj pschinjesche, ale tchtož fo wobaracż chcejł, bě žmjertny, žamo dyrnjeż by je senatorom był. Dom straże, kotrež mjesesche nadawk, měr w mjesce tschowacż, njebě dałoko, ale strażnizy pocżinachu fo pschi tajtkich składnoszach špjepi a khłuschi.

Wokoło nošydła fo wjerschachu, ludżo mjes sobu wojowachu, bijachu wokoło žeble, potorhowachu jedyn druhebo k semi a teptachu fo i nohomaj. W Atacinowych snoihach sabłyschny myslicżka, pschebe tschołem Lygija a žebje wulkowacż, a tschto druhe swojemu dóstej pschewołajicż. Sa ras wutorhny ju i nošydła, wuhbžny ju na swojej ruzy a pylasche po cżełe i njej cżekmjej.

Tola Lygija wójnje sawoła: „Urjo! Urjo!“ Běsche běła zdrajczena, tuž lohko spóinacż. Atacinus spyta se swobodnej ruku swoji pschscżej wokoło njeje swicż, jako bo nadobo kaž i hróbnymi lěsčejcemi ruka wokoło jeho tyła sfoji a bobrika rosmjerzaja pjaseł kaž kamjeń na jeho hłowu padże.

Wokomiknje fo wón hromadu žymny kaž psched wotarjom Jupitra se jekeru porażeny wok.

Njewólniży leżachu i wjetschepho dżěła na zemi abo wulkowachu bo rosczekawschi w tolstiej cżmě sa wustupki murjow. Na mjesinje swostachu jenoż w mjerwjescżaj rosbite nošydła leżo. Urjus njeješche Lygija k Suburje, jeho pschewodniży cżełujerjo fo sa nim, ale po nětżim rosbějachu fo duzy po puczu do wschěch stron.

Psched Minicijowym domom běchu fo mjes tym jeho njewólniży jescżi, so bychu radu žfadowali. Njeswěrichu fo do domu zasunjecż. Po krótkim wuradżowanju wróścżichu fo k mjesinu strażenju, hdżež namakachu nješchto morwych cżełow, mjes nimi Atacina. Tutón fo hischcże pohibowasche, ale po krótkim satorhnjenju fo wupschestrě a wošta morwy leżo.

Wjachu jeho žobu a fo wrócżiwschi posastachu znowa psched domom. Sdwojeho kusesa dyrbjachu tola we podawku powuczicż.

„Gulo ma to cżinicż!“ schepctachu někotre hłoży. „Kreż fo jemu po mjejwocżu roni, a knjes sebi lubuje. Gulej mjenje strachu hrožy hacż komužkuli druhemu.“

German Gulo, starv njewólnik, kotrež běsche w swojim cżasu małeho Vinicija pěstował a kotrehož bě po maczeri, Petronijowej žołsje, sdżědżił, rjekny:

„Derje, chzu jemu to rjeż. Tola pójmy wschitcy. Niż na mnje žamotneho njedyrbi fo hněw wužiwacż!“

Vinicius bě wschu swoju ješcżmojeż shubił. Petronius a Chryżotemis fo jemu wužmežejschtaj, won pak thodżesche khwatajcy po atriju a stajnje wosjetowasche:

„Woni dychu tu hižo być dyrbjeli! — Woni dychu tu žiżo być dyrbjeli!“

Wón dżiwsche won, jim napischecżo dobéhnyeż, tola wonaj jeho sadżerżechtaj.

Tu dachu fo w pschichodżeżi krocżele žłyschecż, a do atrija pschibżežachu wschitcy njewólniży nadobo. Wosšachu pschi žamej jescżenje jiežo, posdżéhnychu ruzy a wokachu žałoscżicży:

„Aaaa! — Aa!“ .

Vinicius k nim pschikłocżi.

„Gdże je Lygija?“ sawoła i hrósżnym, pschemeńenjenym hłosom.

„Aaaa!“

Tu wustupi Gulo se swojim sakrwawjenym wobliczom a rucże a žałoscżimy sawoła:

„Tu je kreż, knjeże! Ssmy bo wobarali! Tu je kreż, knjeże! Tu je kreż!“

Dale njepschihdże, pschetož Vinicius bě bronzowy swěcznik shrabnył a roswaj i jenym wotmachom njewólnikowy nop; potom wja fo i wobémaj rukomaj za hłowu, sary posty do wkoło a dychotasche njepschestawajcy:

„Me miserum! Me miserum!“

Jeho wobliczo bě žmjercż błędże, wocżi fo do wocżizoł hłuboko sapadnuschcżej, a jeschcż wustupowasche jemu i erta.

„Pruty!“ sareji wón štónczinje i njeczłowjeschim hłosom. „Knjeże! Na! — Ssmiluj fo!“ stonachu njewólniży.

Tu posdżéhny fo Petronius i wucżahnym pschecżiwjenja w mjejwocżu.

„Wój, Chryżotemis!“ wón praješche. „Masch-li powżadanje, žyre njiażo widżecż, potom dam rěmiże klamy na carinach sa tebje rospaczecż.“

S tuthymi słowami wuńdże i atrija, a i praschiwzem wobwrěżowany, k żwjatocżnej hoscżinje pschihotowanej dom bě pokny wotbłoża wot žałoscżenja biczowanych njewólnikow hacż do žameho ranja.

(Pokracżowanje jeżkhuje.)

* **Lubija.** S 1. małym różkom je wyschschi hudniski jasaŕ Julius Strahl sakońtsku starobu dozpěwschi so na wotpočink podał. Wón běše stśiežkarski dołho pschi zdomnym hamtiskim hudnistwje pschistajeny. Pschedźyda amtskeho hudnistwa, hamtskoźudniski direktor dr. Frydha jemu psched shromadnym personalom na zwjatočne poschinje rozzahnowanske słowa wěnowaschе. Personal da wotkhadźazemu cześtny dar pschepodać. President wyschskeho krajneho hudnistwa jako sastupjeŕ pschistajeńskeje pschisnoseze běsche swěrnemu sastojnikej dźakny dopiś pósłał.

Z **Kulowa.** Pónđzelu rano w konjencu hosćenca K złotemu jehnjeću" 60lětneho dźěłaćerja Jana Wjacslawka z Kulowa morweho namakachu. Wjećor njedźeły běše wón w hosćencu sedźał a potom so do konjenca podał, zo by za konjemi pohladał. Tam je eho Boża ruchka zajała.

Z **Kulowa.** Po wukonjanej infekciji w hródźach kótneho wikowarja Korle Pawlika we Wojerecach, tatarja Mateja Skorinka we Wulkej Nydoji a bětaŕskeho mištra Pawoła Reichelta w Kulowje je trajny radźićeŕ za mjenowane dwory a za město Kuow, dokelž je pokhroma zašla, zběhnyŕ zawěraŕske a wodkedźbowańske naprawy. — Pjatk 7. małeho różka swjeći tudomny murjeŕ Michał Matko ze swojej mandźelskej Hańžu rodź. Rjećelic swój slěborny kwas. — Knjez póstowy rjadowaŕ Miklawš Kochta w Kulowje bu wot 1. wulkeho różka 1930 za wyššeho póstowego rjadowarja pomjenowany.

* **Wojerecy.** Wojerowska rěsniška jednota wotmě swoju derjewowpytanu kwartalnu shromadźiznu. Pokładnik Rätz poda lětnu rosprawu pokładnje, kotraž bu schwali. Jenohłósnje so kaźo wolesche mischtr Korla Sinapius za wyschscheho mischtra, z namětnym wyschschim mischtrom bu mischtr Pawoł Langa, ze sapišowarjom mischtr Fryc Schuster, ł pokładnikom mischtr Wałtaŕ Rätz. Za pruhowańskeho mischtra bu wosery staromischtr Jurij Rätz, za pschisłužnika mischtr Schenk ł Wětkeho Khołuza. Dźakne dopišy za hodowne dary, kiž běsche jednota wustajiła, běchu pósłałe dom za běrnchy, městna skupina swjasta ze zdźěłanymi zohnowanych, wótcejskie zórnje towaŕstwo, dźěłaćerske spomožerstwo a druhe zjednoczenstwa. Dźesca bebała wutwi so wo sakoženju sastaraństeje pomocy za starobu w Němskim rěsniškim swjazku. Jene wobsamknjenje ma dowjazeho rěsanja ł lěta 1925 so hač na pschećiwjenje słochny. Do wuczobništeho sapiša pschija so jedyn wuczobnik. Po wotbyću někotrych mitskownych jednoćinjuch należnjoscow so shromadźizna skónći.

* **Cźelnyo.** Tudomna dobrowólna wobnjowa wobora wotmě sańdźenu njedźelu swoju derje wopytanu Hawnu shromadźiznu. Pschedźyda poda lětnu rosprawu a pokładnik tehorunja lětnu rosprawu pokładnje, kotruž namakachu w porjedźe. Na to pschednoschowańske towaŕsch Hampel ł Wětseje Wody wo wobnjowoborniskej schuli we Weisśteinu. Pschi wólbach buchu woleni sa 1. pschedźydu a wopalneho mischtra tow. Gröger, sa namětneho wopaleneho mischtra tow. Jan Schołak, sa gratownika tow. Kurt Pětschka a sa sapišowarja a pokładnika tow. Alfred Pětschka. Do wobora sastupichu schtyri nowe sobustawy.

* **Jamy Erika.** Wot sańdźeneho tydźenja na tudomnej wuhlowej jamje dwěmaj dźěłaśiłomaj cźasomaj wupadnyć dawaju, dokelž so sforo žane brikety njepschedaja. Dźěłaśinja je hižom wulke dźěły briketow na skład jeźopaćj dyrbjała.

* **Rosbórka.** Wobstaraństi cźakanj Gerth, kiž je pschi tudomnym wokrjesnym wubjerku pschistajeny, bu na měschćańsku radu w Bolesławiu (Bunzlau) powołany.

Zdźełan'a z posedźenja měšćanskeje rady z 4. małeho różka 1930.

Budyška hukmjenja. Jednanje ł konzernom Toga dla dalscheho dźěła w tudomnej hukmjenni (Tuchfabrik) bu k temu dowjedźe, so je Toga spožčiła wumjenjenja, pod kotrymiž by była swólniwa, twopředka 6 měsacow běśe dźěłaćej dacź. Sto nadźijeja, so so wuradźi, dźěłaśinju trajnje w Budyschinje zdźerżeć a wulku syłu dźěłaćerjow a pschistajenych psched bjezdźěłoćoju schkitaćj, wobsamknje rada, hdyž leź niz bjes cźežkich wobmysłenjow, pschijeć wumjenjenja ł někotrymi njewažnymi pschemjenjenjemi.

Dopišowanje wo složenju mandata. Měschćanstwu sastupjerjo su wobsamkli, so ma so dopišowanje ł nacionalnosocialistiskej dźěłaćerskej stronu dla mandatowa knjesa Lukaneća a Schütźy wosrjewicź. Měschćańska rada je někto wobsamkła, so so to njedyrbi staćź. Wobsamknjenje ma so měschćańskim sastupjerjam spožčiś.

Pokrywna ryšowanka (Deckzeichnung) k połnóžnemu poiwarjeńskemu planej. Dróha 1 ryšowanja ko trochu pschepołoži a městny jakoń so pod 6 pscheměni. Wobrěschenja pschećiwo pokrywnej ryšowanźy so wotpokaża, dokož njeju ł jednanjemi wotbyte.

Wotstupjenje semje za dróhu „Privatny puć". Rada wosinje k wobzenju wotstupjenje jenoje za dróhu „Privatny puć"; ł cźiłkž so za njedaloki cźas wobkhad na tutom puću khětro wołoži.

Kólnja pschi Młynskowrótnej haży (Mühlforgasse). Rada pschichłosuje, so so kólnja pschi Młynskowrótnej haży Fählz wobuczowenu domej pschenaja.

Z Łužicy.

* **Kunewada.** Jedyn ł najznaćejschich a najwuspěschnischich Hornjołużiskich plahowarjow pjerinh, knjes August Schtrjela je 29. wulkeho różka 1930 na wěcźne ziwjenje zaśpjeŕał. Wón běśche psches sakśe mjeny zlawny mjes plahowarjemi. Mnoho medaljow, diplomow a druhich cześtnych mytow su dowołkaŕ jeho pschikładowanemu skutkowanju. Semrěły běśche pak też njeběcźny radźeŕ a druhim. Lětdźesatki dołho pschistajeńskeje Kunewadskemu pjerinu plahowanemu towaŕstwu a psches 28 lět skutkowaśe pilnje w jeho pschedsydstwje. Hačź do poślednjeho cźasa, hač do ziwjeje thorosće, na kotruž je jenoź někotre dny leźał, wopytowaśe Schtrjela pjerinskańske wustajenźy blišćeje a dalscheje wokoliny. Jeho śmjerć je Łužiskemu pjerinskaństwu wulku ranu nabiła.

* Se **Schěrachowa.** Njerozumne stśežowstwo su tu někotři hłupi hólcy ras wjeczor skuźili. Blisko doma sa swójobnu walichu hyłny soork prěk pisches Salomiku dróhu. Sadźawka pak bo hischcze ł cźasom dodłałachu a jón wotstronichu, so nichtó do njeju bo njeswoźa njepschidźe.

* S **Leutersdorfa.** Pjatk popołdnju dóńdźe k wobkhadnemu njeśwožu blizko kontora Bernddez firmy. S Noweho Gersdorfa pschijěźe połtowy omnibus a jako druhemu wotej wujěźe, so wobsunu a storźi do swarjenja. Wobschkodźi płót a wokna khěże. Cźłowjekoju njepschinźdźechu do schkody. Omnibus, kiž je Leutersdorfa pschijěźe, sejachu njeswoženy omnibus soso na dróhu.

* Se **Spitzkunnersdorfa.** Mandźelska tudomneho wosbyleria Maśka Kunecźa je śebi ziwjenje wzała. Wona sajědowcźi so ł jedom sa wulke mysche. Njeśožowna hižom dźesći cźaś na cźuwy cźełnjesche a njeběsche wjazy do dźela khmana. Wona drje je śebi myślika, so to we swojich poměrnje młodych lětach snjesć njemóže.

* **Se Seifhennersdorfa.** Wobjarujomne njeśoże sta so pondźelu popołdnja wokoło 20 hodź. pschi hońcenju „K jelenjej". Jako wjeśny autobuš wot dwórnitschcza do hornjeje wjsy jědźesche, sajědźechu hyndom sa hońcenjom jaśe ł dwěmaj dźěśenoma, kiž ł nableje hory dele pschijěźeschu, pod auto. Pśednje koło autobuža njeśožownje schtyrilětnu Melitiu Kunzej pschejědźe. Tamna hołca wosta njeśranjena. Sranjena hołcźa je hižom wokoło pschipołdnja wudychała. Mnohy wocźiaj śwědźaj nimaju schonu.

* **Se Zitawy.** Město Zitawa ma so cźežko ł bjesbožnoscu bědźiś. Měschćańska rada je so je zjawnym namołwjenjom na wobdźělerstwo wobrocźiła, so by składowanku dobrowólne dary, ł kotrymiž mohło so nuzy dźěłonjemějerjow trochu wotpomhaćź spytaćź. W namołwjenju so pokazuje wobźeje na dźěłonjemějerjow, kotiž su hižom mjezazy dołho bjes dźěła a kotiž dła pschemjenjenja sakońtskich postajenjow žaneje dźěłonjemějerskeje podpjery njedostawaju. Měschćańske śrědki njedostahaju sa wuspěschnu pomoz.

* **S Wostrowa.** Wulka worjeschinowa oleja pschi Schorjelsko-Zitawskej statnej dróhy wot Wostrowskeho Klóschtrskeho naměsta wuthadźejo je pod žyłnym smjerjom losscheje symy tak cźežko cźerpiła, so dyrbja worjeschiny zwukopaćź. Dźeł tutych nahladnych schtomow je hižom wotstronili. Kaž je powě, chcźeja na město worjeschinow jabłucziny nasadźeź. Nascha worjeschina běsche jenicźka ł swojeho rasu w zyłej Sakscy.

* **S Rychbacha.** Cźežke njeśoże sta so njedźelu popołdnju w žuźodnym Königsthajnje. Drjewowy wikowaŕ Blum ł Girbigsdorfa běśche do Hornjeho Königsśteina je sapschchajom na wopyt pschijěźeŕ. Domoj jěźo sajěźde sapschaj pisches pěśkowu hromadu, pschi tom so wós powróći. Pohonch tak straschnje padźe, so śebi cźežko nohu pśetnu. Jako běchu jemu pśenju pomoz poskićili, bowjeschu jeho do Shorjelskeje thorownje.

* Se **Shorjelza.** W nozy ł hobocźe sawołachu nadpadowy komando do jeneho doma na Brautweisenskej dróhy, hdyž jedyn mandźelski swojej žonje je satśelenjom hrožeše. Wschi pschewołowanje bydlenja namakachu tśełbu je 13 patronami a 13 němskich infanterijowych kulkow. Policija namakane wězy sebra.

Njeźe pondźelu pschichodnu njedźelu!

Zyłe wjeśe tola na „Pósłanicy śwjedźeń" jednoty „Sokoł" w Budyschinje! Budźe tam woprawdźe wulkotnje!

Postrija so nanajlepšiche gjokolske spuczowanja.
Nanajzortnischa wschelakorosći. Wumelike wobrasy ł raja pschirody a cźłowjestwa.
Wšykom muži łyzna kapala hudźi!
Sćěto dźayt to domach hedźeź,
hdyž ptacźi zastup jenoź 1 hr.
a rejża je darmotna?!!
Njedźelu 9. februara
wjeczor w 7 hodź. śeńdźemy so rejšowaś w „Běłym Konju"!

Ze ziwjenja serbskich towaŕstwow.

Ze **Sowrjec.** Zańdźenu njedźelu pop. měješe serb. tow. „Poděrnobóh" zhromadźiznu, kiž bě jara derje wopytana. Zawěšće, wono so zda do pśedka hić, a naśemu wysokowaženemu pśedsydźe, k. Wjećeli, so z tym narjeńši dźak stanje za jeho njesprócźeniwe dźěło a prócu za towaŕstwo. — Pśednjošowaše k. wučeŕ Měskank wo Zejlerju a Bartu-Ćišinskim. By drje pśedaloko wjedło, tu rozprawu podać, što je nam wšo powědaŕ a rozjasnił wo ziwjenju a skutkach teju pěsnjerjow. Mjez tym, zo bě jemu spožčene, stajnje mjez Serbami bydlić a skutkować, kaž je znate, dyrbješe Bart-Ćišinski najwjetši ćas swojeho zastojnstwa w Němcach pśebywaś. Kak so tam w zdalenej Kamjenicy za Serbami žedźeše, słyšimy tak prawje z jeho krasneje pěsnje, kiž je jako spěw też dosć znata, „Zerja so śerja". A mjez tym, zo bě Zejleŕ pśipóznaty, ćesćeny a sławjeny muž bjez pśećiwnikow, bě tón wjele młódši Bart-Ćišinski we wukraju pśedy pśipóznaty a sławjeny, dyžli mjez Serbami a měješe pśećiwnikow nic jenoź mjez Němcami, ale wjele bóle mjez Serbami. Tehdy, hdyž bě słubił, pśećiwo znatemu dr. Pfuhlej, kiž drje bě jeho najhórši njepśećel, mjelčeć, pśipołoži sej pśimjeno Ćišinski, a Jakub Bart bu němy. Wón na nowych, modernišich pućach pěsnjerstwa kročeše hač Zejleŕ, a to jemu zawidźachu! — So wě, zo sylny pśiklesk znatemu, wobdarjenemu młodemu pśednošerjej mytowaše jeho prócu, a hišće jónkróć budź jemu wutrobny dźak wupraśeny! — Po wšelkich towaŕstwowych naležnosćach budu pśitomni hišće pśeprošeni na pjatk 7. 2. wjećor ½8 hodź. tu k. Palerjej na žurlu, budźe wjele swětłowobrazow pokazowanych. Pśiwjedźće też pśiwuznych, wosebje žony a maćerje a susodow, też němskich sobu! M. S.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Pěrny.** (Praschenje twara dokoweje saświžy.) Wobkhadny śwjaśk sa Sakšku Schwizu a narańšce Rudne hory sarjadowa zjednu pod nawjednistwom swojeho pschedsydy měšćanskeho rady kinda wulku protestowanju zhromadźiznu pschećiwo wotpokasowanemu zadźerżenju němskeho statneho knjezerstwa napschećo twarjenju dokowych sawěrow w dolinu Modły a Gottleuby. Pschi tutom protesće wobdźělichu so nimo wokrjesneho hejtmana Buka, hamtiju hejtmanoju Pěrny a Dippoldiswalda, měšćanoscsta a gmejnsku sastupjerjo naśtupazych městnoszow kaž też němskostatni a zjednoni zapósłanzu wschich stron. Jenohłósnje so wobsamknu, zo ma twar dokowych sawěrow w narańšchi Rudnych horach płaćiś za wulzy nuzne nuzowe dźěło, so maju jo dožahaze staśe srědki tak bórzy hač móžno pschiprawiś, so by so twar hišchcze lětźa sapoćeć mohł. Sakšku sapóśłanzu wschich stron maju w němskostatnem a sakšim jesnje pschronadnje postupowaś a němskostatne knjezerstwo ma so namołwiś ke krótkowjezowej pschedkoju sakonja, kiž ma te samerom sawěšenje wobydlerstwo psched schkodami ł nastawanych pschirodnjišich katastrofow.

* S **Radebarga.** (Na wospałne rany wumrěła.) Wdowa wuježka kubleraja w Berbisdorfje bě na kuble swojeju bźeda a wowki żelesnym kachliczkam pschebliško pschischła, pschi cźimž bo drasta pschipali. Dźesco je něsko pschi pocźerpjene cźežke wopalne rany w měšćańskej khorownji wumrěło.

* S **Zwikawy.** (Warjaca woda mandźelstwu swadu poduju.) Tu je na Cźsafkej dróhy bydlaca žónska swojemu mužej, ł kotrymž so kozorowaschе, hornz warjaceje wody na hłowu linyła. Njeśożowny wopor bě ma na schiji a na hłowje straschnje wopaŕił.

* S **Glawchawy.** (Dźesći-papośtnizy po klamach.) Tudy sajachu 46 lětnu dźěłaćerku, kotraž běsche swojej dźesaćlětnej dźowcy pschikasała, tśi kuski margariny a dwaj kuskaj butry we kwółhodje pokradnyć. Dale hišchcze zwěsćichu, so je dźesco hižo wjazore tajke paduschiwa kucźiś dyrbjało a za tajkim samerom so ł dwěmaj druhimaj jenaŕ starymaj holzomaj sdružiło.

* S **Borny.** (Drohotny rjeźaśk wokoło schije so łpubik.) W lěsu pola Kitzschera bliško Borny je so parlowy rjeźaśk w hódnosći 4 hacź 5000 hrimnow łpubił. Rjeźaśk je 45 zentimetrow dołhi a wobstojesche ł 101 parle.

* S **Barkina.** (Sdyhne rozbuchnjenje ł płunom.) W łschtórkownej nozy łuschtej dwě žónjkej se łzłynym rozbuchnjenjom płuna w domšćim w połnóžnem pschedměśe Buchholzu zjadźo sranjenej. Jenu won wiźaza cźěmu łzłynje wobschkodźeneho twarjenja dyrbjachu podpjeracź. Nastaty woheń mózesche wobnjowa wobora bórzy łschaćeź. Sšuźoł, kiž dźiwschе we wokomiku rozbucha wokno wotewrićź, bu ł cźełschcem po łkhodze wjerhnjenej a wojta bjes wědomja leźo.

* S **Lěhnjy.** (Cźjo schulerjo śmjerći zatepjenja wuckelli.) Po tobe Helderskeho hata so pschehenjejo pschekamachu so cźjo schulerjo pisches cźełki łód. Mjes tym so mózeschtaj dwaj bo kamaj wudrapaćj, wopuschćichu tśeschego mózu. W poślednjim wokomiku poradźi so muležeńcu wuczobnikej Wagnerej, kotryž cunje nimo dźesche, je śmjerću bo bźeźażo schulerja wumóźeć.

* S **Milišca.** (Strnchły wožub.) Duzy domoj sajěde maschinisti wjednik Bayer ł Delnjeho Weisśenthala se łzwojim motorskim kołom w sawinjenju we wsy Bartnigu pschećiwo schtomej a cźežko franjeny wosta bjes wědomja leźo. Njefranjeny wosta łzobujědźaju w jozinu, kiž pschihwuschnych śmjerśbožnego Bayera sawoła. Wulkadawschi cźežkofranjeneho žyna swojeje so 67 lětnu nadobo wot Bożeje ruchi sajaty morwy na semju. Śmjerśbożnego žyna dowjescźu do khorownje.

* S **Hamburga.** (Dwě nowej motorskej łódźi jako zamunanje za „Monte Cervantes".) W poślednjej hłownej zhromadźiznje Hamburgsko-Južnoamerikańskeje parołódźneje towaŕstwoje bě so hižo wobsamkło, nowu łódź typa „Monte Cervantes"-ryadownje natwaricź. Dla łzbujenja mjenowaneje łódźe budźe so pjeca něsko hišchcze jena dalscha łódź twaricź. Łódźnistwo je něsko firmje Blohm a Voß, nadawk k twarjenju dweju motorskeju łódźow typa „Monte Cervantes" dało.

Druzy wo nas.

„Věstnik Pěvesky a hudební", organ „Spěwneho zwjazka Českoslowakskeje" přinjese we swojim 34. lětniku čo. 1 z 15. wulkeho różka zawoduje nastawšk z pjera Serbow pśećela Boża Foita: „Ještě Lužické písně a sbory". Rysuje so bohatstwo serbskich spěwow, spomina so na najnowše wudaća zběrkow a komposicijow našeho slawneho mištra Bjarnata Krawca. Z radoscu přijimaju Serbjo lubosć, kiž jim słowjansey pśećelo z tajkimi pśipóznawacymi spomnjeńkami wobradźa. Serbjo wódźa sebi ważić swojo serbske spěwy. Haj swěrna serbska wutroba je jim wěcźnje spožčena! Tutemu čišu přileži też spow (Muzski khór) wěnowany „Président Masarykej" k jeho 80. Hudźbu je złožił Bedřich Purša, tekst A. E. Mužik. Budźe wěsće zajimować našich dirigentow a wustojnych. w hudźbje

Namtske wozwěsćenje z Budyšina.

W měšćańskej hłownej kenzlii — na radnizy po 1 schodźe — su wupokojene cźiłka 1 hacź 3 prěnjeho a druheho dźěła němskostatneho sakońskeho lopjena kaž też cźo. 1 sakńcźeho sakońskeho lopjena w běhu blížšcheju dźesać tydźenjow k wobhladanju sa kóždeho.

W Budyschinje, 5. małeho różka 1930.

Měšćańska rada.

Swójbne powěsće.

Swěrowani: Richard Kschijan w Budyschinje ł Friedu rodź. Förstereŕ w Torowje.

Semrěli: Jan Dubischelski, nětbuschi mlynski mischtr w Budyschinku. — Louis Wellner, měšćańskí hłowny pokładnik na wotp. w Budyschinje, 77 lět.

Nalnowiše z cyleho swěta.

— Schtrowa powěšć wo wjedrje za jutrišchi schtwórk: Swjetischa powrócźene, i khwilemi lohči deschćowate a khłodne wjedro.

* Na dróhy je Stockuma do Hemmerde we Westfalskej je schofer Brüning w pjatosćći swojoho murjerja Wiemanna i Hemmerode, kotraj so domoj wróćeschće, pschejeł. Nan a wošomletna dźowka po dwaceći metrow dalsko swobu wleceschtej. Holca huhdom wumrje, nan swojim franjenjam w chorowni podleža. Dźesćwědomity schofer dale jědżeschće, so wo swojej woporaj njestarajo. Posłyschcho mózachu jeho sajeć.

* Pondźelu je 29letny duchakhorh syn duchownoho Günthera w Kirchenlamitzach w Hornich Frankach 30letneho lěkarja dr. Klausa zaschćelił, hdyž jeho tón wopytaćej pschindże. S infantrilseje ćežby do njeho ześeł a jeho tak ćežko rani, so hodźinu posłyschcho wumrje. Günther so potom do jstwy zamknu a sebi zapali. Wohnjowa wobora woheń sala, pschedy hač wjetschu schkodu naćini. Woheń załožiwschi so Günther do hłowy ześeł. Günther je pschedy jako rezerveduar pola němskeje żelesnizy dźełał, kola duchakhorsće dla je dyrbjał swoje dźeło wopuschćić.

* W Bombahu jětra zachadźeja. Pschechodnjedni tydźeń je 2640 wobsobow na nje schorjło a 662 wumrjelo. Sandźeny tydźeń liczba schorjenych na 3654 a zemrjetych na 716 stupi. — Też w Londonje so jětra rozschěrjeja. We januarje je 539 ludźi na nje schorjło.

Sokołstwo, sport a hry.

Kopańca.

Prěnje žónske kopańcowe „mužstwo" w Němskej.

W Frankobrodze n. M. hižo dłeši čas mjez žónskimi agitowachu za zawjedźenje žónskeho kopańcoweho sporta w Němskej. Tale propaganda je tam ruče płódnu rolu namakała a je dowjedła k załoženju prěnjeho Frankobrodskeho žónskeho kopańcoweho kluba. Nětkle 20 młodych žónskich ze wšelakich worštow wobydlerstwa je so tam zjednoćiło, hajić kopańcowy sport mjez žónskimi. Zamołwjene žónske skutkowachu hižo w druhich turnaŕskich a sportskich towaŕstwach a chcedźa nětko najprjedy cyle same mjez sobu so zwučować.

Lohka athletika.

Žani němscy běharjo do Ameriki.

Amerikanske nowiny pišu, zo je amateur Athletic-Union w Newyorku dóstała list wot němskeje sportskeje wyšnosće za lohku athletiku, w kotrymž so wobžarujo zdźeli, zo so amerikanske přeprošenje 5 němskich lohkoathletow do Ameriki wotpokaže. Za přičinu wudawa němska sportska wyšnosć njedawne pućowanje do Japanskeje. Jako jenički Němc budźo so nětko dr. Peltzer **na** wubědźowanjach w Americy wobdźělić. Po amerikanskich powěsćach móže pak dr. Peltzer hakle kónc nalětnika do Ameriki dojeć.

Lětaŕstwo.

Sport lětanja z pławnymi lětadłami (Segelflugzeuge) je so w Americy po europskim přikładze sylnje rozwiło a je sebi hižo mnoho přećelow dobył. Oceanski lětaŕ Lindbergh je nětko tohorunja pruhowanje w tutym sporće wotpołožił. Wón wobsta pruhowanje prěnjeje rjadowneje z połhodźinskim pławnym lětom nad kalifornišskim pobrjohom a dopě wysokosć 160 metrow. Lindbergh je hakle dźewjaty lětaŕ w pławnym lětanju, kotremuž je so amerikanska licenca spožčiła.

Radio.

Što słyšimy jutře, štwórtk 6. mał. rózka.

Königswusterhausen. 12,25: wjedro za ratarstwo. 16,30: koncert (z Barlina). 19,30: přednošk wo woznamje płahowanja picowańskich rostlinow. 21,20: koncert.

Lipsk. 12: (gram. deski). 14,30: hodźina za młodźinu. 16,30: pop. koncert. 20: mandolinowy koncert.

Wrótsław. 9,30: pućowanje. 16,30: (gram. deski). 20,30: „Moja luba, hłupa mama", wjeselohra. 22,35: rejwańska hudźba.

Praha. 12,35: připołdn. koncert. 16,10: přednošk wo kulturje. 16,30: pop. koncert. 17,30: němska hodźina. 20: (z Brna) „Žně", struchłohra w tŕoch jednanjach.

Win. 15,30: pop. koncert. 19: přednošk wo swójbnych mjenach w krajach Alpow. 19,30: (přenjesenje ze statn. opery) „Andrea Chénier", musik. drama; po tym koncert.

Beograd. 18: pop. koncert. 20: (přenjesenje z Wina).

Ljubljana. 19,30: (přenjesenje z opery).

Katowice. 17,45: komorna hudźba. 19,05: listowanje. 21,25: koncert (z Waršawy). 23: rejwańska hudźba.

Poznań. 20: francowska hudźba.

Towaŕstwowski powěsćnik.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk we towaŕšownj na Hornjeršej hasy.

Drježdźany. Serbske tow. „Čornobóh" wotměje sobotu wječor swoju měsačnu zhromadźiznu pola Gusty Zmija na Christianskej drózy 22. Naš luby čestny sobustaw knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc nam rjany přednošk poskići. Też su naše lětne porjady hotowe a móža so rozdźělić. Přińdźe wšitcy w bohatej liczbje. Předsydstwo.

Jednota Sokoł w Rakojdach wuhotuje njedźelu 16. 2. 30 w tudomnym hosćencu swój zymski swjedźeń ze zabawnym a sokolskim proskowanjom. Bratrowske jednoty a wšěch lubych Serbow z tutym najwo. trobniše přeprošuje. Jednota Sokoł.

Jednota Sokoł w Rakojdach ma přichodnu sobotu 8. II. wječor we 8 hodź. w Zendźic hosćencu swoju hłownu zhromadźiznu. Winowatosć kóždeho nas, a aktivneho sobustawa je, zo tam cyle wěsće přińdże. Starosta.

Kulow. „Bratrowstwo" wuhotuje njedźelu 9. feb. wječor w 7 hodź. w „Němskim kěžoru" swój załoženski swjedźeń wobstejacy ze spěwom a dź. wadłom „Stary Serb", wjeselohra w 4 jednanjach. Po dźiwadle reje. Na tutón swjedźeń najwutrobniše přeprosy předsydstwo.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor 1/2 9 hodź. w Kačej korčmje. Bratr přińdźe wšitcy zaso, a hladajće, zo byšće tyž sobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! Načolnik.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk změje swoju hłownu zhromadźiznu njedźelu 9. mał. rózka popołdn. z tryjskom 1/2 hodźinu w hotelu „Bílý kůň" w Budyšinje. Dnjowy porjad: 1. rozprawy; 2. wólby; 3. wumjety; 4. zwjazkowy program 1930; 5. wšelěizny. — Namjety njech so zapodadźa pisomnje hač do 1. małeho rózka. — Přeprošujemy na zhromadźiznu spolnomócnjenych zastupjerjow, kaž też wšěch bratrow a sotry našich sokolskich jednotow.

Předsydstwo Ł.-S. S. Z.
J. Šajba, starosta.

Pančicy. Jednota Sokoł ma 16. mał. rózka swój swjedźeń w Pančicach. Wšitkich Serbow nanajwutrobniše přeprošuje. předsydstwo.

Sokolske jednoty! Njedźelu wječor 9. 2. 30 na dnju hłownej zhromadźizny Ł. S. S. Z. wuhotujemy w „Bělym Konju" naš **„Póstniski swjedźeń"** z bohatym a zajimawym porjadom. Prosymy tohodla wšě bratrowske jednoty wo bohaty wopyt swojich sobustawow. Sobustawy z wupokazom změža přiniženy zastup. Reje budźa darmo. Z wutrobnym Na zdar přeprošuje Jednota Sokoł w Budyšinje.

III. župny zlět župy „Jan Arnošt Smoler" zarjaduje so na **njedźelu 23. februara 1930 w Drježdźanach-A.** w městnosćach hosćenca „Volkshaus". Sobuskutkuje khór spěwn. zwjazka a Serbski Sokoł. Poskića so mnohe zajimawosće też druhelio razu. Hižo dźensa přeprošuje župne wjednistwo nanajwutrobniše wšě župne tow., toborunja pak też wšěch jenotliwcow, zajimcow a sobustawy „Domowinu" přizamknjenych towaŕstwow. Kedźhujmy na dalše wozjewjenja w Serbskich Nowinach.

Župne wjednistwo.

Našim čitarjam

So prócuju, zo bychmy našim čitarjam něšto wosebiteho poskićić móhli, smy z Nürnbergskej žiwjenjozawěsćerju wučinili, zo je kóždy našich abonentow w Němskej bydlacy wot 1. měrca 1930 pře wšě zujezbożenja, kotrychž sćěhwk je smjerć abo trajna bědnosć z **1000.— hr.** zawěsćeny. / Wšědnje podawaja so rjezboža, kotrychž sćěhwk je smjerć abo trajna bědnosć. Žadyn wobydleŕ njemože so dźensniši dźeń pred znjezbożenjom a jeho sćěhwkami na kedźbu dobrać a wukhować. Tohodla smy so rozsudźili, z tymle zawěsćenjom wutwarić **wustaw za zhromadne lěpše.** Wěsće budźe kóždy našich čitarjow tónle postup radostnje witać a nam nowych přećelow přidobywać. / Nürnbergsku žiwjenjozawěsćacu banku założichu w lěće 1884. Wona steji pod dohladom statneho dohladowaceho hamta za privatne zawěsćerje w Barlinje. Hač dotal je **70 miljonow złotych hr.** za tajke zawěsćenje abonentow wupłaćila. Tute ličby samo za so hižo wukhwaluja wulku wažnosć našeje kročele. Našich čitarjow prosymy też swojich znatych, kotřiž „Serbske Nowiny" hišće nječitaju, wo našim nowym wustajenju rozwučić.

Nakład „Serbskich Nowin"

Přesadźowanje palneho drjewa

na Hermanečanskim-Psowjanskim rěvérje, wutoru 11. t. m. hudźa so

47 rm khójn. wužitkn. kuluchow, 2 m dołhe
300 rm khójnowych palnych kuluchow
50 rm khójnowych sukow
50 rm khójnowych dołhich hromadow
500 rm khójnowoje palneje walčiny

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Započatk w 10 hodź. dop. při šěnej kerčmje w Nowych Psowjach. **Hajniske zarjadnistwo w Hermanecach**

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje
Skład rataŕsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Přesadźowanje paln. drjewa

Worklečanski rjećerkubleŕski rěvér
Sobotu 8. februara
wok. 85 rm twjerdych a mehkich palnych klumpachow a kuluchow
wok. 40 rm twjerdych, mehkich, dołhich a wobrězk. hromadow

Zetkanje 1/2 hodź. popołdnju při Handrikec haće.
Zarjadnistwo

Wotewrjenje wobkhoda

1. februara 1930 sym
w Budyšinje **Před Šuleskimi wrotami.**
wosebity wobkhod
za pšenicu a rżanu muku kaž też za picowadła wotewrił
Prošo wo podpjeranje mojeho młodeho předewzaća
Z počesćowanjom
Hilža Seifertowa rodź. Schwarcec

SERBSKI HOSPODAŘ

ratařske wulkowikowańske towaŕstwo
z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njesecja Waše kury derje?!

Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu
„Jajko"

Předawaja wšudźom w dźělbach

po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1.90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . . za 17.50 hr.

Mały wudawk so bohaće wupłaći

Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdźe

Dwoje bydlenje

so přenaja
w Šunowie čo. 1

Běły barchent metr 60 pf, tkaniny za košle 50 pf., ložowe šaty, barchentowe košle a sukenje tunjo. Ida Erler w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10. Sarhaka. (Pokročowanja.)

Der Deutsche Rundfunk

hat seinen Programmteil wieder um 8 Seiten erweitert!

... er ist nach wie vor die Zeitschrift
mit dem ausführlichsten
Jede Woche **Funkprogramm der Welt!**
80 Seiten für **50** Pf • Monatsbezug RM **2.–**
Bestellen Sie beim Postamt oder Buchhandlung.
Probeheft umsonst v. Verlag Berlin N 24

Powołajće so při nakupowanju přeco na SERBSKE NOWINY

Po krótkej khorosći, derje wobstarana na puć do wěčnosće, zemrě wčera připołdnju w 1 hodź. moja drohi mandźelska, naša horcolubowana mać a wowka

Hańža Šołćina (Kopačowa)

w starobje 69 lět a budźe sobotu dopołdnja w 9 hodź. na Wotrowskim kěrchowje pokhowana.

To worjewja we wulkej žrudobje, prošo wo ćichi wótčenaš za lubu zemrětu,
Jakub Šołta (Kopač)
Hana a Hańža jako dźěći

We Wotrowje a Worklecach, 5. mał. rózka 1930

Přiloha k číslu 30

ERBSKE NOWINY

Srjedu, 5. februara 1930

Hobrski wopyt „Zeleneho tydženja“ w Barlinje.

Najchim čitarjam je derje znate, so žo we Witzlebenje ka Barlina wot 1. hač 9. makeho rožka 5. wulka tatarska wustajeńca, kotraž ma rjane pśichiwabne mjeno „Sedy tydzeń“, wotmjeńwa. Seleny tydzeń wotewri rjad lětnich wulkich Barlinskich wustajeńcow. Wopyt wustajeńcow běše hižom žoboru, na dnju wotewrjenja, hischcze tak žywy jako loni. Běše žo 20 000 wopytarjow chło. A njedźelu hakle běše wopyt pśichemózajcy, kajžiž zaniym dnju wśichitkich dotalnych Selenych tydzenjow chce był njeje. Njedźela pśichwjedże 50 000 wopytowarjow. Druhe lěta je tak było, so je žo najsylnischi wopyt ke pśenje dny w tydzenju nawalił. Barlinjcy maju kordny wopyt za žožowne znamjo za wśitke lětuše wustajeńcy; běchu njemało pśichełwapjeni.

Samomordarstwo z njewěsteje pśicyny.

We Wandsbeku pola Hamburga je žebi njedawno sebi Martens je spodžiwnje pśichcyny žiwjenje wzał. Hdyž je 50 letny Martens falše 3. nowembra sajchłeho léta schezjor žylneho elektriskeho pruda blizko Wandsbeckskeho wjerchowanišcha a da žo elektriskemu prudej dotyc. Jeho namakachu morwjeho sa schezjor wiżazo. Na samomordarjowe dypšaki pśihełdachu, nadeńdźechu jeho listow, wurězkow i nowin a hewšaschich papjerow, kotrejž wukhadźeche, so je wo samomordarja jednasche o nětkuscheho podoffizira Martensa, kiž mjeńsche žo we lěcu 1901 pśiched žudom w Gumbinnenje zamołwicej, dokel je jeho wirowachu, so je rytmiskira z Krokžiga stonował. Sud jeho tehdy winowna, dokel je njeskutk žałarskich dopokasow njeměješe. Wusměhny pak pśichi tom, so Martens wośmjeńe dale njeskutka žylnje podawy. S namakanych papjerow chjedża dale wuczitaś, je žebi Martens žiwjenje wźał je sadwělowanjom, so jemu njeje poradźiło, podhład mordarstwa, kiž cźeńko nim wotpeczowaschе, wotwirnoricź. 29 lět dołho je d podhładom cźerpił, so je mordar, dokel nětko swojemu njeju sam mjeńu njeslaji.

Złośnik jako dobrocer.

Štyri milijonow pokradnjenych hriwnow za chorownje a dźěcźace lěkowarnje. — Žadyn pjenjezt za žebje.

S Londona žo pśicha: Pśiched nětkotrym cźasom nrě w Londonje John Palmer, kiž w swojej šišnej młodosći titul „najwjetšichi nutskamar swěta“ jesche. Njedźiwajo na to bu jara swaha tkhostany, kelž mózesche dopokasaś, so njeje anipjenježam za žebje pśetrjebał.

W jendźelskim měśe Norwig wukopa žo wjazy lět hed wójnu pjeca jara bohaty muž, kiž z měśćanoštu switka stupi, so by za polepśenje sozialnych wobstejenjow thudnych dźěłaćerjow žo postaral. Na pśenim pśiwjazy dźiwje bydlenja w dźěłaćerskim wokrjesu pozhońcź. Potom kładźeše wulku wažnosć na to, derje zadowanu a nawjedowanu thorownju natwaricź. Wonkrjem pśichwjedźe spomožeśi plan, sa wulku žylu pluza thorych dźěći sanatorium w lěsu pola Norwizarjadowaca. Njemóžeše za to jenož pjenoz, ale stutkow. S cźažami podawasche měśćanoseze hobrjuny pjenjez k pśichwjedźenju tutych pśichedowjaczow.

Jencho dnja pśichińdże žudnika kommišija do Norza a rosmołwjeńe žo s měśćanostu dokładnje a zajnje. Stónczńnje žo po cźasu wukopa, so je tutón nocźeź wopraudźe jedyn z najbórschich nutskamarow, kiž pod mjenom „Kia John“ mjes słośnikami we Londonje žo wulkeho cźesćowanja a hrósby swjeżeleśeche. Běśche žej k swojemu žiwjeńjemu nadawkej sčźinik, palazy a ville milijonarow wurubiću a to tehdła, so by swoje žadanje sa dobrotami mohł pśchewjesć. S tuteje pśicinźiny móześe wón pjenjezy sa twory po jenotliwych dźělbach podawaś, kotreż pśichi nutskamanjach žej narubi.

Nětko bě praschenje cźežke, schto ma žo s tutymi twarjenjemi staś, kotreż su j njesprawnych pjenjes žo natwarike. Doreźachu žo j wobkradnjenymi, tak daloko hać mózachu jich wuślědźiś, a dozhidu, so žo wjetschi dźěł wurubjenych pjenjes wśda a tak posdźišcho hischcze ras dobrocześtkim wustawam darichu. Na to waschnje mózachu khorownje dale wobstaś. Tola wobkhodny kapitał žo wróći a město žo sarucźi, trěbne pjenjezy swjeśeć.

Spodźiwneho słośnika, kiž bu na njewšednе waschnje j dobroczełom, sažudźichu k jastwu na schěść měsazow. Mike posudźenje dźiwasche na to, so njebě žaneho pjenježka sa žo wuźit, byrnjej na 4 milijonow žej narubił. Hdyž bu j sastojnika a je žo hać do swojeje ńmjerzce derje wjedł. Wśicźicźny, kotreż jeho tutym skutkam wabjachu, je pśiched sudnistwom takle rosłožił: „Běch dla nusy khorych dźěći tak rosharjeny, so wobsamknych, sa nje nješto cźinicź a byrnjej pśches rubjenje było.“

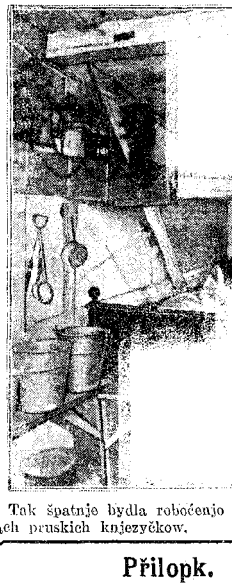

Tak špatnje bydla robocźenjo na knjezišći dwoch pruskich knjezyčkow.

Přilopk.

* **S kupjel Neunborfa.** (Wadnch zyły dom wurunnował.) Pśchi rewiziji pohoscźinskeho domu „Geisterhaus“ w Neundorfskich kupjelach, kiž je sa zylu symu sawrjeny, swješćichu, so běchu tkoro wschе koza, schały, pokrywy sa lešanjske stoły, gardiny atd. w hódnosći njedźe 20 000 hriwnow pokradli. Padnch bě tkoro zyke wuhotowanje pensiona wurubił. Kriminalnej policiji je žo poradźiło nutsdobywarja, wobydlerja města, jaseć a to runje we wokomiku, hdyž chcyschе teš hischcze pschešerkny wotnoscź. Sajaty bě njedawno wudowu dla sschihwdźenja wobsorźił, dokelž bě ta wobkruczana, so je jeho pśchi padnschiwje widzała. Zónkhu sažudźi tehdy Rodenbergske hamtske sudnistwo wopraudźe „dla sschihwdźenja nahladneho měschcźana“ k 500 hriwnam pjenježneje pokuty.

* **Nještyschane nadpadnjenje w Greiczankej schtomowni.** Tak mjenowani Hamburgzjy cźežkoju „Zunftfreie Vogtländer“ su žo tudy j cźiwilu za kraj stali. Hdyž buschtaj hakle pśched nětchto dnjemi dwaj Hamburgzkaj jako wobschkhodzerjej drjewiny, kotrajž běschtaj 25 žadowych schtomow sniciłoj, w spěschnem jednanju sažudźenaj, pschedeśi su sajo nowy žurowy zturt. Wyschcheho wuczerja Hasja z Greiza setkachu, hdyž žo wón se swojim žynom w Greiczankej schtomowni pschekhodźowaschе, nětkoli tajzy „Hamburgerjo“, kotśij mejachu holzu pschi zebi. Jedyn j nich wrjeńy wyschchemu wuczerjej zwój khobk pod nosy prajo: „Sakl . . . pšuh, schchni mój khobk!“ Hdyž wyschchi wuczeř wotpokasa, khobk sbežnyeś, dóndże mjes wobémaj k pjaschowanju, bdješ Hamburgzki k semi padże, ale pschi tom wyschchemu wuczerjej kij wutorhny. Nětko biesche kaž kolwrótny wokoło zebje, a pschebi pschi tom nimo pschischedschcho natwarjerskeho schukerja tak jara, so žo kij na kruchi skama. Potom blasnik nóž wuczahny a wali žo na wyschchcho wuczerja, kij móześe žo jenož j tym wukhowaś, so do rěki Halschirowa skoći. Saschobeńza saja skónczńnje policija a wotwjeźe jeho na statne rěczńistwo.

* **Schešcź dźěći pśched zatepjenjom wukhowal.** Blizko Janowiz pola Klatawy pschetama žo schešcź dźěći, kiž běchu na lodze hrajkachu. Pschipadnje pschińdże blidarski pomocnik Franz Polzar nimo a thwatasche dźěćom na pomoz, ale pschekama žo žam. Polzar rosbi z pjaschomaj lód a tak pschedoby žo pomałku hać k dźěćom. Tśi kroć zaleše do lódsymneje wody a jemu žo poradźi, wschitkich schešcź dźěći z wody wuczahaś. Hdyž dźěćozwi pschiwusni pschiběžachu a chzychu žo wumožerjej podźakowaś, bě žo tón mjes tym wotzalił.

* **Sa 300 000 hriwnow wobrasow zdźěłaju.** S Altenburga žo powě: Wóndanjo smrěły Barlinski słonikar Albert Loeske, wuwokany wumělśitwowy zběrać a znajer wumělstwa, je dr. Eduardej Pletzschej, žynej tudy jara znateho pschekupza, wulke dźěłarstwo wobrasow zalwostajił, kiž maju 300 000 nakupneje hódnosće. Dr. Ed. Pletzsch, žobudźelaćerej smrěteho na poln wumělstwa a žam znaty jako wulki znajer wumělstwa, je knjesej Loeśa na polu wumělstwa wažnu słužbu wopokasał.

* **Robinsonada dr. Rittera a jeneje žónikje.** Wot Macdonaldiskeje expedizije, kotraž nětkore kupy blizko ekwatora wusphtuje, bu do Chicaga schkrjeńkowano, so je na Charlesfich kupach, słuchzących ke skupinje Galapagos, dwoju Barlinjanow najdźicha, mjenujcy dr. Rittera a jenu žóniku. Wobymaj bě žo pśched pjećimi měsazami łódź rosbiła. Macdonaldiska expedizija sastara wobě wožoby se žiwnosću na zyle léto. Dr. Karl Ritter běśche, kaž žo sda, ze swojej pschewodźerku na privatnem wulpytowańskim puczowanju. Plachtata łódź, kiž běschtaj wuźiłoj, běschtaj k dowupjelnjenju žiwnosće do pschistawa pschi Ekuadorskich pobrjohach pósłałoj; wot tam pak njeje žo hischcze wrócźiła. Sda žo, so staj dobrowólnje na kupje, kotraž je swojimi hobrskimi napawami znata a pschi južnoamerikanskich pobrjohach leži, swostałoj.

* **Stołetny.** W brunschwigskej wsy Beddingenje we Wolfenbüttelskim wobwodźe móześe běłnarski mišchtr Bjedrich Weber swoje stoty narodniny swjećicź. Zyła tuta gmejna swjećeśeche j nim. Wot kralneho knježeńskwa, wot wokrjesnieje direkzije atd. běchu słožobpschejerjo pschi-

Kajeza Malnikowe wumożenja.

(Skónczenje.)

Ale ja tajkele myśle njebě nětkole khivile. Hdy dha nichowjśi cźah wotjědże? Sa dobre pol hodźiny. To bě je. Knjes Malnik rosbudźi žo na měśtnje, na dwórcźezo dojeźć, žo jara wujednany pokasaś a žo po zmunych nanowych pokiwach j dźowku rožžohnowaś.

Wón khwatasche potajkim po zkhodże dele; na dróży domni žo, so žu na bliźšchim rózku klamy j khlóschcźerkami; dobeża tam, a kupiwschi žebi dwiku khódkojcowu wudźi na druhej stronje dróhi cźakazy awto. Runu zmuhu njemu khwatasche, pschińdże pak jenoż hać do pol dróhi, tom w žiwojim khwatku nicźo wjazy njewidźeschе a njeschchcźe —.

Jako žiwojej wócźzy sažo wotewri, leżeschе w njesnanu ložu, w njesnatej sali a cźujeschе kalatu bolosć we swojej lěwej nosy, kotraž bě krucźe wobwita. To prénje, doj wuhladа, bě stara Marja, kotraž pschezo hischcze akasche a zmorkotasche.

„Nó“, woprascha žo wón mjerzajo, „Marja, schto dha ...“

„Rjane wězki cźinicźe“, sastona Marja pod žynssami, tmale bě Waž awtobus do zmjerzce sajeć. Cźehodła pak i běhaeze kaž dźěcźo, kotreż je ledy na zwět pschischło?“

„Nerěcźeze žane hlasnoscze, Marja“, wotmołwi knjes Malnik rosnjemdrjeny, „dźěći, kotreż žu ledy na zwět chjidźe, dozyła njeběbaja. Schto dha se mnu je? Hdże a tu po pravom žynm?“

„W khorownі seze, we ložu leżicźe, a słamanu nohu acźe, so wescźe!“

Žałne posłestwo! Jara wérne posłestwo! A wójnom edjel bě žo minuło, pschedy hać móześe knjes Malnik orownju zažo wopuschcźeć. Tak dże žo kóždemu: Bórzy tam žu, ale potom traje dołho, pschedy hać móześch zažo won!

*

Knježna Herta w Muichowje wo njedžoru nana nicźo njeschoni, nicźo wo jeho bolosćach, na kotrychž měśeśe po pravom tola jenicźzy wona zylu winu. Knjes Malnik pišaśche jej na žiwojim ložu bolosćow dołhe a jara pschezełne listy, w kotrychž žo knjesa Wichorowe mjeno ani jónkrótcź njenaspomni. Knježna Herta pišaśche žiwojemu nanej tohorunja wjeśołe a dźakowne listy, w kotrychž wusina, so je knjes Malnik najsamolnischi nan zyłeho zwěta. Mjeno knjesa doktora Koruchа, wuczerja za stawisny wo wumjeśnisnje pschi Muichowskej univerzicze, njebě w listach knježnу Herty tehorunja zenje cźitacź.

A knjes Wichor? Knjes Wichor njebě žo w tutych wójnom tydźenjach dale wo žiwelo knjesa Malnika starał. Hdyž bě powěsć wo knjesa Malnikowym sniesłobjenju dostał, bě pschi žebi praził: „To dže je wulkotnje“, k najwjetschemu spodźiwanju maleje, bibliśiweje pomosnizy, kotraž w zylym žiwjenju njebě wérila, so może cźłowjek tajku kamjeńtmu wutrobu mécź . . .

Ale nětko bě knjesa Malnikowemu cźaśa cźerpjenja nimo. Stónczńnje bě wo žiwojim njedžoru tola do Muichowa napišał, nětko, hdyž bě wschо pschećitał — a runje na dnju, hdyž chzyschе k pśenjemu raźej sažo do fabriki hić, pschińdże jara pokojazy list wot Herty — a hłowny pokoj tuteho lista bě žada: „Nimo teho žym žo ſ Waltarjom Koruchom zlubila! Budźeśch ko wjeselicź. Ssmój tak sbožownoj.“

Sślubjena! Hižo sažo? myślesche žebi knjes Malnik a dosta sažo žyzne cźisćenjenje w żołdku. Njemóžeśche to dožyła sapschijeć. Tu bě knjes Wichor, tam w Muichowje knjes Koruch — a wobaj běschtaj ſ Hertu zlubjenaj! Haj, bě dha tole móżno? Zadławje to bě!

Jara roshorjeny poda žo wón do žiwojeje fabriki.

Knjes Wichor powita jeho w běrowje a tsasesche jemu mózne ruku.

„Wulkotnje žo wěz schlachcźi!“ wón sawoła. „Budźecze žo dźiwacź. Mamy telko skaiankow, so njemóžemy dodźekacź! Pschijśtajich w tutom cźasu hischcze tśicźecźoch dźěłacerjow a dwě pišarzy. To je Wam tola tak prawje?“

„Cźłowjecźe“ — rjekny knjes Malnik, — „cźłowjecźe“ — a dale nicźo.

„Stary elektrišti grat žmy saštali dźěłacź“, rjekny knjes Wichor, „to dže bě hotowy cźapor, kotryž žadyn cźłowjek trjebacź njemóże; dźěłamy nětkole radiowe aparaty. Systemt Wichor! Tunje a khmane. Wobkhod kóżeje.“

„Dajcźe žo mi tola najprjedy dycha nakrěbacź“, sascheпta knjes Malnik, „bohužel dyrbju Wam hnydom nětchto sndźaze wosjewicź, njemsmnicźe žebi to pschejeraa k wutrobje: moja dźowka je žo ſ druhim žlubiła.“

„S wutroby wjele žłoża, ale njebéku žebi to dožyła k wutrobje, — njemějach mjenujcy, — dyrbju žo sjawnje wusnacź, — hać dotal hischcze wjeńeła, žo ſ Waschej dźowku sesnacź!“

„Schto?“ sawoła knjes Malnik a bu krescźerwjeny, „myślu — so staj . . .“

„To bě wumyślena wěz. Trjebach maku fabriku, kotraž hubjenje dże, so bych w njej mohł swoje Wichorradiowe-aparaty sholotowjeś. Běschcze žnadź nje pschi stajił, njebéch-li takrjez k Waschej žwójbje pschišłu schakk?“

„Nć!“ šaštona knjes Malnik.

„Nó, widźicze. Ale nětko žym Wam na nosy dopomhał. Wascha fabrika žo rosniwa, staru doth je ſ wjetschcho dźěła bjžo šapłaceny. Wam je pomhane, mi tehorunja a Waschej dźowzy po šdacźu teź! Posticźeze mi ruku, chzemy smuźicze dale krocźiś, teź hdyž žo ſ Waschim pschichodnym žynom njestanu!“

„A to — to — je po pravom schkoda“, sabórcźa knjes Malnik. J. P.

tłi. Mjes jara wjele zbožoschcenjemi bě tež jene wot Kunjobalneho prezidenta dóšło.

* **Ludźo chcedźa zhromadnje dźěłać.** W Hollandskej zdźěwnitše pospytuja na wumělšte waschnje deschczowacz nic. Wjetšinu z nich wobstejitej z kěłdkom nad schczerjowe wótwórje abo kurjawu donjesu a tam wuswakaju, a buchu wumělili deschczik wudźěłali. Njedawno dachu pod Haagom deschczowacz. Pytaja, so je so to z powschitkownemu spokojenju porudźiło.

* **Automobil pschcziwu tigrej.** W južnej Indiskej zjendźelčan Jackman na dróhy w automobilu tšom dotoschcnym tigram setka. Myślesche sebi, so zu to schckale a jědźesche tohodla na nje. Hdyž pak njenóžesche wjazy zawobčicz, spósna strach. Njesoh jemu, thiba so na zbožo pschczeczi. Jedne smérišto stupi so automobilej napschoschczo. Wóz pschcs tigra pschczejdźe a jeho czěło sranl. Mutšitaželdźazy Jendźelczan wobkhowa nóž nad wodźidłom a tak se strachom wotendźe.

Naše pismowstwo.

Cesko-Lužický Věstnik.

Prěnje čisło 11. lětnika tuteho měsačnika je wušło. Ma cyle nowy napohlad, přetož debi jo wumělska rysowanka M. Nowaka, nowy titul, jewjo wobrazy Prahi-Budyšina a w lipowych łopjenach česki, hornjolužiski a delnjolužiski wopon. Zawodnje přinjese nastawk z pjera knjeza prof. dra. Páty: „Lužickosrbský malíř Martin Nowak“. Čitamy wo skutkownosći łužiskich wumělcow a wosebje naseho Měrćina Nowaka, kiž swjeći 13. smažnika t. l. swoje 30. narodniny. Kóždemu našemu čitarjej radźimy, sebi swěru tutón nastawk přečitać, tež slědowacy z pjera knjeza Vekoslava Bučara „Izložba Měrćina Nowaka u Lubljani“. Prěni nastawk debja štyri wobrazy a to z prěnja reprodukcija fota Měrćina Nowaka a troje jeho rězby: „Hornjoluziski křiżeř“, „Stary dudak“ a „W Błótach“. (Pod rubriku „Drobnosti“ pišo knjez red. Vladiměr Zmežkal wo skutkownosći wšelakich łužiskich Zwjazkow a Zjednoćenstwow, wosebje wo narodnym kurzu „Luž.-Serb. Sok. Zwjazka). Pod „Zpravy“ referuje so wo 10lětnej skutkownosći Věstnika a spomina so wosebje na 50. narodniny knjeza prof. dra. Kaprasa, dnja 17. wulkeho rózka t. l. Tomu je přidaty też wobraz tutoho nadobneho přeela našeho serbskeho luda. Słowa primatora dr. Baxa na „Němsku ligu za ludowe prawa“, razne, a jasne čitamy z wulkim spodobanjom, dźakapolnje wutroby. Wšě dalše zajimawosće putaju nas a pod rubriku „Literarna Hlidka“ wosebje spomnjeńka wo nowej zběrcy našeho mistra Bjarnata Krawca: „Słónčne pruhi.“ Cěstnik je zaso wuley zajimawy, radostnje jón witamy a nadźijamy so, zo tež we Łužicy sebi dobudźe dalších swěrnych čitarjow a čitarki w tutom lěće toho Knjeza 1930. -f.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do měšćanskeho jastwowstwa buchu za narunanišich mužow powołani za wustupjenju knjesow pschekupza Hermanna Lukanca knjes wótkowar Maks Schütza a za knjesow pschisłatejsa Pawoła Müllera a kowarja Wilhelma Kirchnera, kotrajž staj so za njepřitomnosću měšćanskeho radow wuswólišoj, knjesaj lokomotiwnik Maks Nowak a mołeř Jurij Albrecht.

W Budyschinje, 3. małeho rózła 1930.

Měšćanska rada, wólbny hamt.

Budyska měšćanska rada je proženła wo pozwolnosć k wotwodźenju podsemskeje a górkoweje wody z ležowanjeje sahona cźo. 93 lězowinowneje knihi za Brěsow k zastaranju města Budyschina z wodu.

Tónle nanjet so po § 33 wodowoho zakonja wusche wi z namołwjenjom, zo buchu so pschipadne pschczihwjenja pschczecziwo požadanemu wuzinwanju wody wot 2 njedźeli wot dnja wudaća tuteho wozjewjenja podpisanemu hamtskemu hejtmanstwu zapodali, hdyž so tež płacny k wothladanju wupołožene.

Wobdźělni, kotřiž so w tutom postajenym czasu njezamołwja, zhubja prawo so hórschicz pschczecziwo rozdawanju, kiž wyschnosć wuwjedże.

W Budyschinje, 3. małeho rózła 1930.

Hamtske hejtmanstwo.

Swójbne powěsće.

Swěrowanaj: Erich Schotta w Kamjenzu z Alma rodź. Leschiž w Kschidole.

Semrěli: Ota Boden na Zidowje, 64 lět. — Marja Stübnerowa rodź. Lischka w Budyschinje, 59 lět. — Bjedrich Adolf Brückner, rentnar w Kamjenzu, 89 lět.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bautzen. — Za nawěstki: G. Janik w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

hrjedu 5. małeho rózła 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,184	100 pólsk. złotych	47,025
1 jendźelski punt .	20,242	100 českosl. krónow	12,377
100 šwajc. frankow .	80,735	100 franc. frankow	16,405

Barlinska burša wczera sajo wjasny a kurjy efektow so wotdźerjachowachu. Burša so bojesche, so statna banka diskont njenižši. Na wjecor pak so hamtšy wobkruczi, so je statna banka diskont, so rěka dań, wo pol proz., a to je 6½ na 6 proz. snižiła. Tute sniženje wésche dźensa efektowe kurjy znowa sniži, pschetož tuniske pjenjezy wažiwja nasche hospodarstwo. Kurjy na wikach z dostatcznymi a rentowymi lisćinami běchu skroczene a postupowachu.

Na **produktowych** wikach je sajo lš. Płaczišny wczera sajo kleńnychu. Pschenza pschišadźi po zentnarju 20 pf., rožka a wowsu 10 pf. Jecźmjeń pschi dotalnych płaczišnach zatwosta. Wczera płaczeschе zentnar

w Barlinje:

pschenzy 11,80—11,95 hr., rožli 7,85 hr.
hacź 8,15 hr., nałčinjeho jecźmjenja 8
hacź 8,50 hr., nasymkeho 7—7,50 hr.,
wowsa 6,25—6,77½ hr.

w termiłowym witowanju:

za měrc:

pschenzy 12,45—12,52½ hr., rožli 8,75 hr.
wowsa 7,02½ hr.,

za mjezu:

pschenzy 13,05—13,10 hr., rožli 9,15 hr.
hacź 9,20 hr., wowsa 7,41¼ hr.,

za julij:

pschenzy 13,55 hr., rožli 9,25—9,27½ hr.,
hriwnow, wowsa 7,62½—7,56¼ hr.,
pjatk 7. małeho rózła 1930

w **Kamjenzu** cźo. 6 pola Radworja dop. w 10 hodź. mužazy kožuch, 3 poštšeschcza, 4 hlowaki.

Pschisłatejsa:

Wurzobnika hornjecźišcheho, Klatajch w Biskopizach.
Holzu do domu, „Schwajzarski dwór“ w Sdywiku pola Hródka.
„ 15—16 lětnu, Morawc w Korlymjic.
„ knjeni dwór w Starym Lubkowicu.
„ Liebigowa w Niskej, Lěšna hasa 1.
Hospodu, Vogt we Wukrancźicach.

Na pschedań:

Krowa podšobna, wyšokošnjecźelna, w Kulowje, Na zjenja dróha 25.
Krowa z cźelcźom w Barcze 71.
Cźelcźi, knjeni dwór w Lubkecźu.
Buk k pschipuschczenju, mlyn we Hlupoizy.
Jałowa pylna, w Běłej 10 pola Hródka.
Běhołaj, w Brownu cźo. 13.
Kóń, Gregar młódschi, w Bukowje pola Hródka.

Sdundźiły na pschcźahowanje

schtwórtk 6. małeho rózła 1930

w **Lubiju** na Budnišćiwje dop. w 10 hodź.: motor, klawěr, kolschle, pišaćski stroj, fotografowanjska pschiprawa, a pleczenaj stołaj, žlć a kožane wašy, schkleńczany wóz, brónj, klamarška pokładnja, 17 lwjastow leksikona a wschelake meble,

na finanzowym hamcze dop. w 11 hodź. wschelake meble a gramofonowy kamor,,

w **Brěsinje** pola Kamjenza w hoscźenzu „K wicźežnemu tšomu“ dop. ½9 hodź. wodowa klumpa z motorom.

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje maschinskich tšělbow dop. w 10 hodź.: wschelake meble, maschiny a hudźbne stroje, cźahnički, wumywjadło, kola, wobrazy, vašy, pišaćske stroje, radio, wuhlowe kaschczički, motory, płachty na motorske kolo, wobleckowe tkaniny, wschelaki kolesowy cźapor, njebos, piwowe kamjenje, rameńki, schpihele, wschelake knihi, lokomobila, hłowa praša, młócźatwa, muzaze khabaty a wobleki, dešć, ptacze klětki z ptaczkami, hólczaze mantle a wobleki, hobankt, wukhodźowanjske kije, nakładźeny hnój, płuhi, frizenzy a schijaze maschiny,

w finanzowym hamcze dop. w 10 hodź. pišaćski stroj, schijaze maschiny, klamarška pokładnja, schkleńczany wóz, mor, komoda, sofa, regulatorej.

Kupicź pytaja

Drostny kamor, pječak Kleiner w Běłej Wodźe, Jolšowe Hońo 1.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje ¾11 hodź.: Pschi truchłej tendenzy so płaczišny pschicźiny a rožli pomałku pozwyschcheja.

Dop. ¾12 hodź.: Dobre wiki pschi skroczenych płaczišnach.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	4. 2.	3. 2.		4. 2.	3. 2.
Pšenica	236-239	240-243	buny	17-19,00	17-19,00
rožka	157 163	159-16 5	woka	20-24,00	20-24,00
nas. jećmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jećmjeń	140-150	140-150	žołte łupiny	17-18,00	17-18,00
wows	125-135	127-137	zeradella	—	—
kukurica	145	146	raps. wosušk	16-16,40	16-16,8
pšeńć. muka	28-34,75	28-35,00	tany wósušk	20-21,00	21-21,5
rožna muka	21-24,75	21-24,75	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	8-8,75	8-9,00	běrzj. kruški	13-13,60	13-13,6
rožne „	8-8,05	8-8,75	syrne, 50 kg	2,70-3,20	2,80-3,2
raps „	—	—	rožna słoma	1,30-1,40	1,30-1,4
bróch. Viktor	23-31,00	23-31,00	pšeńć. „	1,15-1,30	1,25-1,3
lano symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,15-1,2
pjeluški	17-19,50	17-19,50	jećna „	1,00-1,10	1,10-1,2

Płaczizny rěžneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

4. februara 1930 Płaczizny po centn. z zł. hriwnow.
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 321.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěžneje hódnosće
hač do 6 lět . . . . . 57—6
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 52—5
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . 52—5
Mjenje picowane wšěch starobow . . . . . 46—4

Byki: 430

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěžneje hódnosće . 53—5
Połnomjasne, młódše . . . . . 51—5
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . . 48—4
Spatne . . . . . 45—4

Jałojcy a kruwy: 794

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěžneje hódnosće . . . . . 43—4
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 7 lět . . . . . 31—4
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . . . . 26—3
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 30—3
Mjenje a špatnje picowane . . . . . —

Cźelata: 2900.

Najlěpše wukormjene (2. druž.) . . . . . 73—7
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) . . . . . 60—6
Špatne (4.) . . . . . 45—5

Wowcy: 2513.

Młódše a starše wukormjene (1. družina) . . . . . 56—5
Starše wukormjene (2.) . . . . . 50—5
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.) . . . . . 40—4

Swinje: 10 857.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lěta stare . . . . . 73—7
Wukormjene . . . . . 76—7
Mjasne . . . . . 73—7
Špatne . . . . . 70—7
Ranzy a kundrowy . . . . . 68—6

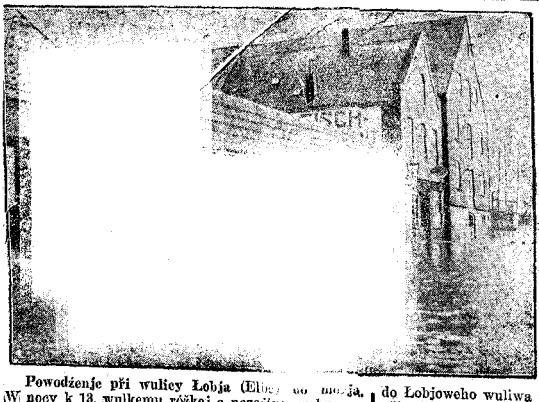

Powodźenje při wulicy Łobja (Elbe) we Hamburgu. W nocy k 13. wulkemu rózkej a nazajtra cychnowaše **na Sewjernym morju (Nordsee) orkan, kiž wodu do Łobjoweho wuliwa tłóčeše a w Cuxhavenje dróhi při přistawje powodźi.**

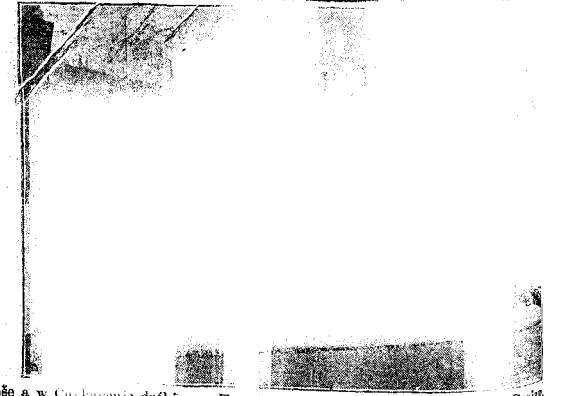

Twarjenja ruskeho wupóslancstwa w Paris. Dźensa sydla tam zastupcy bolšewistiskeje Ruskeje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čłon Smolerjec kulhičšćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaci so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaci 10 pj.

Čisło (Nr.) 31 — Budyšin — Štwórtk, 6. februara 1930 — Bautzen — 14tnik 89

Moldenhauerowy financny program.

Finanzny minister dr. Moldenhauer je w němskim kabinetu swój finanzny program rozłožił. Sa léto 1930 z njedostatkom 700 milijonow hriwnow liczi. K wurunanju njedostatka chce wón najprjódzy wudawki sa sawěsćenje dźěłonjemějerjow z wudatkow na to waschnje wusamknyć, so dyrbitej sawěsćenja pschistajenjow a krajna sawěsćenja sawěsćeni dźěłonjemějerjow požčonki dawać. Moldenhauer měni, so budże sawěsćerni dźěłonjemějerjow mózno, wot léta 1932 tele požčonki wotplaćić.

Sawostajazy njedostatk dyrbi so wurunać z powjetschenjom piwowego dawka, kotryž by 180 milijonow wunjesło a z powjetschenjom wobrotowego dawka wo ¼ prozenta, kotrejž dyrbi w finanznym lěče 1930 němskemu statej 190 a krajam 80 milijonow pschinjesć. S tym by so 370 milijonow wurunało, zhromy njedostatk by so dyrbjał z wulutowanjom wotstronić. Jeli so němšći njeby sa powjetschenje wobrotowego dawka był, by so powjetschenje piwowego dawka dyrbjało podwojić, schtož by dyrbjało 360 milijonow wunjesć. Pódla teho bychu hischcze někotre mjenšche dawki trěbne byle.

Němskostatna rada Youngowy plan přijała.

W němskostatnej radźe je so Youngowy plan z 48 hłosami pschećiwo 6 hłosam pschijał. 12 hłosow je so hłosowanja wostajilo. S haj wšěch kraje hłosowachu je wuwjacom Durinšteje, kotraž z ně hłosowasche. Bayersća a Mecklenburgsko-Schwerinska so hłosowanja wostajichej. S Durinšteje němske provinzy Rańsća Pruska, Pomorska, Braniborska a Delnja Schlesyska z ně hłosowachu.

Rosprawu wuběrkow pruski ministerialny direktor dr. Brecht poda. Po njej so reparazije cźeje po Youngowym planje pornjo Dawesowemu planej na léto 1929 wo 618 300 000 milijonow a na 1930 wo 685 milijonow hr. wołóża. Zdyž reparazijeli dołh 34 milajardow wuchinja. Hdy by Němska Youngowy plan wotpokasała, by dyrbjała na léto 1929 něhdże 600 milijonow a 1930 hischcze dalsche 700 milijonow hriwnow wjazy sa reparazije sapłaćić.

Schlanga-Schöningenski zbudstaw strony wjeńneho luda.

Němskozemski sapósłanc Schlanga-Schöningenski je do strony wjeńneho luda sastupił. Tole sastupjenje je so w dorosumjenju z ludowym konserwatiwnym sjednoćenstwom stało, kotrejž njeje, kaž je znate, politiska strona.

Awstriski zwjazkowy kancler w Romje.

Italski ministerski pschedsyda Mussolini je swojim pschiwisowarjam husto lubił, so mjeny Italskeje rosšěri a so Italsku na wulkosć něhdyšcheho Romšeho zwjetšowa knježerstwa powjetschi. Jeho horde złowa su wschak hoke hroženja a naduwanja wostałe: pschetož bjes wójny z Francowskej, Awstriskej, Schwajcarskej a Juhosłowjanskej njebě mózno, Italsku powjetschić. K wójnje je swojimi žurbadami pak so Mussolini nochcyše zwěrić. Město teho je swojski z někotrymi mjenšchimi statami nawjasał. Najprjódzy je sebi z pomozu pjenjes pucź do Albanskeje dobył. Tamnischi president Achmed Zogu je z někotrymi milijonami lirow pschetkoć da, a dźenża je Albanska pod italske nadknjeżerstwo stajena. Na podobne waschnje je so italski wliw na Bołharsku a Madźarsku wupschestrěł. Stónežnje je też Awstrika we wulkej hospodarskej nuzy italskim wabjenjam podležała. Na Haagskej konferenzy je italski sastupjeć sajimy Awstriskeje podjeral a Awstriskej tribut spuschćił, kotryž by dyrbjała Italskej po pschełhratej wójnje płaćić. Hižo pryedy toho je so mjes Awstriskej a Italskej pakt sčinił. Něšto je awstriski swjatkowy kanzler Schober do Roma puczował, so by jón sjawnje wobsamknył. Wutoru je do Roma pschijěł a z Mussolinom poldra hodźinske rozrěčenje měł. Schober je italskemu knježerstwu wutrobnje za podpjeru, kotraž je Awstriskej we Haagu dostała, dźakowasche a Mussolinej wulkorjad je słotej hwězdu jako cźežne znamjo je sabłużby wo awstrisku republiku pschepoda. Pschi rozrěčenju je wobsamknuły, italsko-awstriske rěčenje pschećelstwa a rozšěrjazeho žuda schtwórtk podpisać.

Hitlerske hibanje a fascismus.

Wjednikej nazionalneje dźěłacźerskeje strony Adolfej Hitlerej běchu porokowali, so je k spěchowanju swojeje strony a k statnemu pschewrótej wot italskeho knježerstwa podpjerarske pjenjezy dostawał. Hitler bě tohodla něhdyšcheho němsko-ludowskeho wjednika z Gráfu, hłownego redaktora Osterhubera z „Bayerskeho kuriera" a tsjoch socialdemokratow Zersafa, Dichtla a Wimmera dla sćichowdźenja wobstorźił. Dokelž wobłorźeni w prěnim žudnišim jednanju njemóžachu dopokasać, so je Hitler z Italskeje pjenježnu podpjeru dostawał, jich k wjetschim pjenježnym khłostanjam sasudźichu. Wobstorźeni so pschećiwo wusudej powołachu. Wutoru je so powołanske jednanje psched žudom w Mnichowje sapoczało. W nim sakitowaš tsjoch socialdemokratiskich wobstorźenych, redźnik Hirschberg, pschipowědźi, so może so dopokasać, so je w oktobru 1923 italski hejtman **Migliorati** jako wotpósłanc italskeho fasšima na ludowskeho nowinarja Wernera **Abela** wobroćił a posłužiło pschi setkanju z Hitlerom

italsku podpjeru z wumjenjenjom poskicził, so by so wustupowanje sa Němcow w połodnjischej Tirolskej spuschćił. Tole wumjenjenje je so pschijało.

Migliorati je 10 000 hriwnow w dollarskich bankowkach pschepodał. Poćom je psched Mnichowskim puczom Migliorati snajmjeńscha hischcze 50 000 hriwnow z dollarskimi bankowkami dał. S tymile pjenjesami žu so Hitlerowe wupadańske wotdźěłenja wuhotowałe. Abel dale wobžałowdźi, so staj Migliorati a pschede wschém wjednik italskeje fašistiskeje ligi w Innsbrucku, Mario, też awstriskich nazionalnych fašistow z wjetschimi summami podpjerałoj, kotrejž žu so tohorunja na jich wupadańskich wotdźělenjow nałožile. Po wótrym wurěčowanju mjes fšórhelnikom a wobstorźenymi so tónle dopokasarski namjet pschipuschćeji, kaž dalako so na styki mjes fašistiskom a Hitlerskim hibanjom počzahuje. We wječzornych hodźinach potom hischcze

žiwdła Wernera Abela zjiwschachu.

Sačzrunje Hitler wudawasche, so wo wschěch tychle wěcach niczo njewě, a so Migliorata njesnaje, Abel pod pschiežahu wobžałowdźi, so je tehdy jako pschistajeńz rańscho-pruskeho wótczinskeho kartella pósrědnik mjes Mnichowom a Rańschej Pruskej był a pola Ludendorffa, Erhardta, Seißera atd. pschistup měł. Magliorati, z połnym njenom Magliorati-Sforza, je so też Bergamelo mjenował. Někotre je attaschej pola italskeho pósłanstwa w Barlinje a je tehdy też w Budapeszu derje znaty był, kaž je wón, žiwdł, wot žiwojeho žiwka, pola wotwuczażych Madźarow dźěłazeho, zjonik.

Pódla Koenitza je też Rožbach pjenjezy dostał a pschede wschém też nazionalne sozialistiske wjedniswo w Awstriskej.

Dale žu nazionalnym sozialistam prawo **na darmotnu jězbu na jenej cźarje italskich parnych kłódzow** dali, a wot Maria je wón, Abel, 16 000 schillingow dostał, so by je Awstriskistam dale dał. Pschi tymile wobžałowdźenju k rosšerjenym wustupam mjes Abelom a Hitlerom dóńdże, kotryž pschezo sabo pytasche dopokosłać, so žebi napschećiwo rěči a so njeje wěry hódny. Abel pak pschi swojim jara nadrobnje pschednjeżenym wuprajenju wosta. Sdriedu jeho dale pschełžkyschachu. Po pschipowědźenju skorźenika a wobstorźenych budźa so hischcze wosobły fityschecz, kotrejž je Abel mjenował. Sšnadź je někotre tola wutjažni, haež je Hitler podpjeru z Italskeje dostawał. Hitler žam je wintoru rjekł, so ma też wón najwetschi sajim na tym. Wón chce stónežnje wědźeć, schtó je po prawom w Bayerskej italske pjenjezy dostał.

Dokelž je so z Abelowym wuprajejom prozeßowy podłoż rosšěrił, je žud wobsamknył, jón natkniwilne wotstorźeć a wjetschu liczbu žwědkow wobeju stronow słasać.

Wobtwjerdzenje francowskeje rańšeje mjezy.

Wójnsti minister Maginot wulke dźěła k wobtwjerdźenju rańšeje mjezy spěchnje pschewjeduje. Maginot je dwě wołoženej kommišiji sestajał, wuradźowańsku kommišiju a nakupowańsku kommišiju. Wuradźowańsku kommišiju wójnski minister sam wodźi. Do njeje je so też schef wulkeho generalneho staba, general Weygand, powołał. Dokelž su k pschewjedźenju wobtwjerdźenskich dźěłow tyhaźy dźěłacźerjow trěbni, dyrbi kommišija też sa tym hladacź, so w tamnych stronach njedostatk dźěławych mozow w rataśtwje a industriji njenastanje.

Hdyž je wutoru hospodarski plan sa štaćistwowe ministerstwo wuradźowasche, so też štaćistwowy minister Klowa jimasche. Praji, so je so se sakonjenjom štaćistwoweho ministerstwa psched połdra štomi štaćistwo wjele połepschiło. Sa wutšłožbjenje a študowańske samyšły su kredity wo 20 prozentow powjetschili. Wón je 30 štatkowych typow sa wojerske samyšły, 20 sa wikowańske samyšły, 12 sa kolonialne samyšły a 5 sa wulke štaćanje do dalokosće a dale 18 nowych motorskich typow skałał. Też **hewak** su swjeżelaze pokroki widźeć. Franzowska je jenički kraj, kotryž ma z 5 wulkich žwětšowych rekordow w štaćanstwje dwaj rekordaj.

Wšcho hromadże z 85 žwětšowych rekordow je Franzowska 22 dozpila.

Pschedsyda žejnowoje kommišije sa pschekupstwe štaćanstwo je žadał, so by so generalny štab sa štaćanstwo zakoźił, kotryž ma sa zyle štaćanstwo tu samu rólu hrać, kaž generalny štab wójska a wójnskeho łódźerstwa.

Italsko madźarski wojerski plan.

Franzowske nowiny „Populaire" su wótry wupad pschećiwno Madźarskej wocźišćezale. Jej trajne bronjenje wutykuje, pischu: Madźarska europšiki měr wohrožuje. Sjawnje wjeczeńću wójnu pschihotuje. Pryedy hacź je so nětczischi madźarski wójnski minister sa ministra ponjeswonał, je někotre njedźele w Romje wobył, so by wo zhromadnym dźele italskeho a awstriskeho wójska wuradźował. Sda so, so je so tole dźěło poradźiło; pschetož Mussolini je dwěmaj madźarskimaj generalomaj, kotrajž staj tehdy na wězy w Romje žobu dźěłakoj, wusnamjenjenje wudźěłił. **Tak je so Madźarska fašistiskemu blokej (Italskej, Albanskej, Bołharskej) pschisnamkła.** Trjeba njeje dopokasać, so su samery tohole bloka wójnske.

Jendźelske zawěsćenje dźěłonjemějerjow so přijało.

Jendźelski parlament je wo sawěsćenskim dźěłonjemějerjow jednał. Delni žejm bě sakonjowy nacźisk pschijał, tola horni žejm wobsamknu, so ma sawěsćenje dźěłonjemějerjow najprjódzy jenoż jene léto płaćiće. Po namjece ministerskeho pschedsydy Macdonalda chce horni žejm sakonjej na tři léta płaćiću daćź. Tónle namjet je so słónežnje w dolnym žejmje pschijał.

Hida kommunistiskeje Ruskeje přeciwo cyrkwjam.

Njejschećelstwo, z kotrymž ruzy kommunistojo wschě wobstejeze wěrywuznaća pschescźěhaju, drje so lědma něhdy wot cźasa komsticz thěžorow w stawiznach nadeńdże. W novembru 1929 žamym su po wojsewjenju wyschnoscźow 640 prawoslawnych a 11 evangelskich zyrkwjow, 63 synagogow a 48 mošchejow samknyli. Wone su so do kinomatografow, muzejow, korcźmow, składownjow atd. pschetworiše. Sa zyle léto 1929 su něhdże 1200 zyrkwjow samknyli. Sdobom je so pschescźěhanje duchownych zhórschito. Pósledni cźas su wjele duchownych zajeli. Po wojsewjenju wyschnoscźow su w posledninaj měžazomaj 19 duchownych wotpravili. Pschećelstwo wulkej liczbje duchownych su so prozeży sawjedźe, mjes druhimi też pschećzivo fararjam powosłich Němcow. Kaž z knježerstwom pschowany „zwjazk bjezbožnych" pschijowoła, chcedźa hacź do léta 1935 w Ruskej wschě Boże domy samknyć.

S Leningrada su wschitkich evangelskich fararjow wuhnali.

Do Rigi je z Leningrada z dowěrjenja hódneho zórła powěsć pschischła, so su wschitkich evangelskich fararjow z wuwjacom jeneho jenickeho do sdalenych stronow Ruskeje wuhnali. Najhórschi wotsud je biskopa Malmgrena podeschoł, kotrehož su do khłostanskeho lěhwa na Sćolowjetskej kupje w Běłym morju wuhnali. Pódla teho su dźewjeć jenorjetjeho biskopa Freifeldta dźělili a do Sibirskeje pósłali.

Ruskeho kommunistiskeho kurěra zajeli.

S Winšteho nózneho spěchneho želesnistkeho cźaha je jedyn inspektor awstriskeho namjeńenoho kommišariata we Passawje jeneho awstriskeho stacźana dla podhlada falschо-

wanja [illegible] ſ dalſcheho puczowanja wujamkuſ a kommiſarjow [illegible]eſchwjedł. W hnydom ſawjedzenym pſcheſpytanji [illegible]ſe ſo ſwjeſzieſ, ſo je ſajaty ſ kurcrom Moſkowſkeje [illegible]ntiſſkeje internazionale, kotryż bě na puczowanju do [illegible]eje. Dale ſo tutón puczował jako wjednik kommuni[illegible] ſpichižbarſtwa w Grazu ſpóſtna, ſa kotryż ſo [illegible]ho pytaſu. S ſalſchowanym puczowanſkim paßom chyſcheſe do [illegible]rakja czekował. Pſchi nim ruſke liſty ſ tajnym pismom nawalkach, kotreż pak ſu ſo hnyſe wuczitacz. Jich wupiſchiſcze bě ſ pſchečinu, ſo jeho dla wjeleſpſcherady pſcheſzinowu awſtriſkemu ſtatej a dla falſchowanja liſcinow a paſa khſotanſſemu ſudej pſchepodachu.

Prěni němſko-ruſzy wuczaharjo w Brasiliſej.

Do Rio de Janeira ze ſzjedu prěnja wjeſka 190 němſko-ruſſich wuczaharjow dojſła, kotraż je 16. januara ſ „Monte Olivia“ ſ Hamburga wotſtała. Liczba wotſzohow je ſo na puczowanju ſ narodźenjom 2 dźeſzcow powjelichiła. Wuczaharjo, kotſiż ſo w Paranaſkim ſtatu w południſchej Brasiliſej ſaſzudla, dźěła ſo żeleſnizy, dźěla ſ parnej tłóczu k ſwojemu poſtajenemu měſtnu dale puczuja.

Krwawe wójne wojowanje w Rumunſkeſ.

W Rumunſkej ſo bliſſche dny gmejniſke a wokrjeſzne wólby wotmeja. S wólbnej agitaziju je ſo lud rozhoril, a na mnohich měſtnach je k tſelenjam a k krwawym nazhonoſcam dojchło. W Bukareſtu je jedyn wotzar (friſer), fanatiſki wólbny pſchecziwnik ratatiſkeje ſtrany, preſidenta Bukareſtſeje advokatſkeje komory dr. Vaja Oktovjena, na dróży ſ brunyju nadpadnyl a jemu krt tak ſtraſchnje pſcheczinkyl, ſo je po puczu do khorownje wumrjeł. Nowiny knježeſtwo napominaju, ſo by dźiwoju agitaziju ſamjeſzowało.

Chicago pod financzneſ diktatura.

Chicagowſke měſtowe ſaſtjadnjiſtwo, kotreż je w pjenježnym cźěſnu, je ſo k kroczeli rozſpadſiło, kotraż na kalożenje financzneje diktatury dże. Měſtowa rada je napiſcheſiwo njerěcżo ultimatum měſchczanſkeho pomocnego wuběrka pſchijała a je ſo na to ſwjaſała, ſo budża měſtowe wyſchnoſcze ſ tutym wuběrkom hromadże dźěłacz. S tymle wumóżnjenjom budża někotſi bankierojo, kotiż maju wjazy dyżi ſo 50 miljonow dollarow k ruzu, měſtu Chicagej poſczeſzki pſchiwoleſcz. Tale ſtawiſna 40 000 měſtnych pſchiſłużnjerow, kotiż wot běh njeſzu žanicze mſdy dóſtali, ſ wulkich ſtaroſczow wumáže.

Nadpad na nowcho mexikanſkeho preſidenta.

Po powěſczi ſ města Mexika je mlody ſtudent do nowcho, kuzie do ſaſtojnſtwa ſapokajaneho preſidenta Ortiza Rubia pjeć króć ſ revolwra ſtrěli, hdyż preſident ſ knježeſtwowcho hroda wuńdże.

Nowe kreipreſcze w Chinie.

Mjes nazionalnymi chineſiſkimi wojakami a zbožkaſſkimi wotdźělenjemi je blizko města Pingla k polnocy wot Wuczanga k kruſemu mojowanju dojchło. Sdźěſzaſzo je pjeczа nětkuże 1000 muži ſtubili, a knježeſtwowe wójſko je pjeczа rychownja cźežko ſchłodowało. Nazionalne chineſke knježeſtwo je jendželſkim łóbzerjam powěſcź dało, ſo je położaje na hornjej Wjeczornej Nězu dla wudyrjenja ſdźěſza ſa tódźiſtwo bliſſche njedźele ſtraſchne.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 6. februara 1920.

— **Wo wjedrje.** Schtſeczka ſtoro žanecho pſcheměnjenja **njeſpokajuje.** Tuż ſo w roſpoloženju niſinow a wyſchinow **hiſchcze** wjele pſcheměnſko njeje. Po roſpravach wjedrar-

nſow cźehnje ſo ſ wjeczora Europy wyſchina, ſahaza hacź do połnóczneho ledowcho morja. Tohodla je możno, ſo w bliſſchich dnjach, knano ſajutriſchim, ſymnitſchi cźaſ

ša pšičišimu wónje pytachu, namakachu klampnarskeho wučichtra. Petzold měješe tu dobre mjeno jako wuknjowny wobzhodnik a dobry towarschnik. Schto je jeho do zmjerce hnało, njeje znate.

* S Połčnizy. W nozy wot póndźele k wutorje pospchu paduschi pola tudomneho kubleria Petzolda a kradnychu draslin a tójschto pjenjes. Muzjacy dwjerschnik, kiž je padnham wěsče pschewukli był, nasajra na žubowym płoče wisajo namakachu.

* Se Sborjetza. Njedźelu saidźe schulef Kaiser pschi šankowanju do płota a wotešoše f wulkej wotewrjenej rani nad lewym wóčkom. Popołdnju na drasej šankowarni wěsta mandźelska Lutzowa do kanjenja trafy a šo khóro na hłowje a nohomaj rani.

* S Penziga. Jena tudomna pjeches 60 lět stara wuowa bu f wyhorom płunoweho sajěhojenja. Jako chyzhe wona na płunowym warjaku woheń sadźełacz, je ju wo wschěm spadu žłabosej wobjaka, so njemóžesche wjazy płunowy honacz sawjertnycz a je dyrbjała płun do šo rěcacz. Lěkarska pomoz pschindže bohužel pschepozdźe, ona běšche hižom wumrěła.

Wusudźenja.

Wasa khóstańska komora Budyschko krajneho šuda zdnajsche wutoru wospjetnje pschećiwo woženjenemu inženjerej Pawołej Zimmermannej f Shorjelza a pschećiwo pinčnizy Schmidtez w Drježdźan. Zimmermann měješe šo samolwicz dla wobschudźerstwa, j kotrymiž je jo je swojej lubku tydženje dołho w natymje 1928 žił. Zimmermann, kiž běšche dwopódła w sbožownym nandźelstwje žiwy a je nan 6 dźěczi, běšche šo w jenym Shorjelskim hoscenzu f pinčnizu Schmidtez sesnał a nje lubošcinske pozdźi nawjazał. Hakle 16. junija 1928 běchu jeho f jastwa pulchćili. W septembru 1928 wón swoju swójbu wopuschćeł a se Schmidtez tydźenje dołho w Drježdźanach a Blankenburgu w Smolinach dazy pschebywasche a po wschelakich druhich městach puowasche. Tež do Budyschina běšchał wonaj pschischeł. Tu wobschudźichtaj hoscenzarku Klimzynu w Lawej korczmje, w Pomorzach hoscenzarku Rauppachowu, Straßwalde hoscenzarja Beßera a w Małej Swědzy hoscenzarku Wolfowu i wopacznym wudawanjom. Zimmermann hišcze ramjeny dźeń abo hišcze dny skoro ša hriwnow pjenjesy wocakowje, jo je šo anto skónwał, so je Schmidtez jeho žona atd., jo šimaj hoscenzarjo worczišan, nózkeh bjes hnydomneho zapłacenja dau a jimaj też hišcze pjenjezy pożczichu. W Małej Swědzy šu porik 20. novembra 1928 skónczuje zaseli. Lubjiši hamiski šud běšche Zimmermanna dla wocjelneho wobschudźenja w 4 padach k 1 lěta a 2 měsacnaj jastwa zasudźił, Schmidtez pak dla jednoreho wobschudźenja w 3 padach 4 njedźele jastwa namérił. Wona dyrbi wukus pschijsała, Zimmermann pak šo pschećiwo šudej powoła, też statne ręcznistwo běsche powołanje podało, dokuž běšche jo jemu khłostanje pschenjese zdało. Powołanske jednanje rozwali hrónny wobras rostschasheho mandźelstwa. Prěnje lěta dobreho mandźelstwa mandźelki bynjo kazesche se swojim drohim wobtkadom se wuznamami a druhimi žórtkimi. Swoju swójbu wón njerodźi a je zamnjeze pschećiwny dobre dźelo sjubi. Wón sche samo dokonjał, pinčnizu do swojeho hydlenta schwjeceł a bě dozdź, je dyrbjesche ju jeho sjebana žona khcezelnje pschijeć. Mandźelstwo bu pak kónz lěta 1928 sdelene, dokuž šo Zimmermann 3 lěta dołho njeběsche dosła wjazy wo swojim swójbu staral. Khłostańska komora ręcznisny Zimmermannowe powołanje, a zajězdźi jeho na nowołanje statneho ręcznistwa k 1 lěru a 6 měsazam jastwa, 200 hr. pjenjezneho khłostanja a wotrjekny jemu sesne prawa na 5 lět.

Zapalerstwo w Zylowje před sudom.

Wutoru zapoca šo psched Khocebuskim pschiżiwanym udom prozes pschećiwo pjecź wobydlerjam je Zylowa ola Khocebusa. Znate je, jo je Zylow wješ zapalerskeje porosece w Dalnjej Łužicy. Sapalerskej zapalerjow mnoznje wyschnosć znamo, so wosebity komando schlitaneje policije do wěsy połoži.

Cji pjecźo wobtkorzeni maju šo samolwicz dla zapalerstwa, namolwjenja k zapalerstwu a nawabjenja k wonacznemu pschiżiwanju.

Winowani su Rischkez mandźelskaj, kotrejuž dom je so wotpalił, samkaŕ Worska, dźełaczerka Christosez a wšy Krawz. Prěni schtyrjo su wobtkorzeni, so šu na Rischez a na jenej žuboznej ležownosći wohenj załožili. Krawa pak winuja, so je jich k tutemu ršestnistwu namolwjał. Rischka wudawasche, so je nětkajka tsecza wosoba f wieschowsche jeho wuzenje japalila. Wón šo energisny wosparasche, jako jeho pschedbyła žuda dopomni, so je wón psched šwědami wo Zylowskich wobnjazdy prajił, so wohen sa njeho njeje był f njesbožom, so je sa wotpalenych nětko lepje.

Pschi wutornischim jednanju šo swjeczi, so je Rischka swój zyły mobilar f 10 000 hriwnami sawěrcził. Przedy je jenoš f 3000 hriwnami sawěczeny měł. Na prozeš je 38 šwědow skasanych.

Na nowowez cyeko swěta.

— Schkrowa powieść wo wjedrje sa jutyschi pjatk: Ssiuchu a symnischo, tola je šneh mózny, w Jendželskej nujersnje. W połnóznej Europje syma a šnehowanje.

*

* Barlinski lawnisti šud je 24lětneho schofera Hanša Bohja dla lohkomyslneho morjenja a zranjenja cjeła f jastwu na połdra lěta sajudźił. Pohl je 9. novembra pschi Treptowskim parku je swojim automobilom jeneho muza sajeł, pschi blischim dróhowym rózku jeneho kolesowneho f semi potorhnył a potom je wo swojej woporje niesnatarjo f njesmjerjenschernym khwatkom dale jěł.

* Pola Zledoma w Pomorsiej je šo wutoru wjeczor njesnatych pschicinjnow dla f betona a zelesa natwarjena 25 metrow dołha sawjera (hacenje) noweje dźełarnje elektriseje mozy pschedrěła. Nehdże ćit milijony kubikowych metrow wodny šo na stronu k pol hodźiny idalenej hłownej dźełarni walichu a ju schtyri metry hłuboko pocźerchu. K sawjeromaj w Bethlenhammerje a Borkendorfje šo hnydom powieść da, so mózeschtej wodu wotpuschćejcej a so šo najwjetschi strach wotwobroczi. Nastała schkoda je nimo měry wulka a šo na dwaj milijonaj hrivnow wobliczja. Jedyn dom blisko sawjery šo hacź do tśechi pocźerje. Wobydlerjo mózachu šo na tśechu wuthowacź.

* W Atremowsku w Donezskim kraju w Ruskej šu we wuhlowych podłopkach „Karl Marx" śe powětrny rosbuchle a liczbu hórnikow jako wopor żadała. Hacź dotal šu mohli wósom cźełow wuthowacź dwaj hórnikaj staj šo cźezko sranioj.

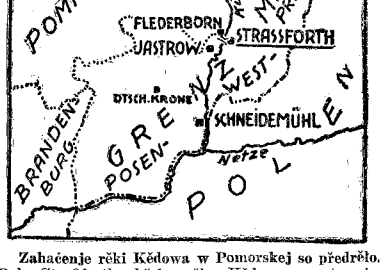

Zahaćenje rěki Kědowa w Pomorskej so předrěło. Pola Straßfortha běchu rěku Kědowu z natwarjenjom hałonja ze żeleznego betona hač na 3 miljony kubikmetrow spinali. Woda cźerješe milinarnju (Elektrizitätswerk). Wutoru 4. 2. wječor so haćenja předrěchu a powodźichu wobsěrne krajiny.

Kultura a wědomnosć.

Namakanki ze serbskeho časa. Z Mittweidy so powě, zo su při delnim haće we Weinsdorfje při twarjenju doma na leżownosći zemrěteho měšćanosty Polstera serbske pohrjebnišćo namakali. Nimo druhich wěcow wuhrjebachu derjezdźeržanej popjelnicy ze krywkom, kotrejž běštej jeničcy ze šnórowym ornamentom wupyšenej. Dale namakachu zerzawy na brjus podobny grat. Wučeni su měnjenja, zo namakanki słušeja do młódšeho serbskeho časa hišće do lěta 1300.

Radio.

Sto słyšimy jutře, pjatk 7. mal. rózka.

Königswusterhausen. 12,25: wjedro za ratarstwo. 14: (z Barlina) gram. deski. 20: (z Hamburga) koncert. 16,30: (z Lipska) stara a nowa hudźba z gitaru.

Lipsk. 12: (gram. deski). 17,30: literariski rozhlad. 19,35: filharmoniski koncert. 21: sinfon. koncert.

Wrótsław. 15,20: płaćizny za ratarstwo. 16,30: pop. koncert. 00,30: nócny koncert.

Praha. 12,35: připoldn. koncert. 16,10: přednošk wo kulturje a lud. zdźělanosći. 16,30: pop. koncert. 19: (přenjesenje z nac. dźiwadła) „Wětr", opera.

Win. 11: připołdn. koncert. 20,05: Winski wječor — smějaca hudźba. 21,30: awstriska hudźba.

Beograd. 20: wječorny koncert. 22: rejwańska hudźba (gram. deski).

Lubljana. 12,30: (gram. deski). 17,30: pop. koncert. 19: hodźina za hospozu. 20: orchestrowy koncert.

Katowice. 16,20: (gram. deski). 17,45: (z Waršawy) koncert. 20: rozprawa wot pólskeje młodźiny. 20,15: (z Waršawy) sinfoniski koncert.

Pčołarske towarstwo „Delni Sprěwiny Dol"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowarnje za wulki rózk 1930

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju najniša	najwyša	srjenja měsacna copłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Woteběranje po gramach 1	2	3	Summa w kilogramach	Ličba dnjow wuleczenja	nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć deša
210	—5,0	+6,0	+1,2	—	—	—	100	150	250	0,500	2	—	—	21,2

Hospodarski rozhlad.

schtwórtk 6. maleho rózka 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1635	100 pólsk. złotych	47,025
1 jendželski punt	20,344	100 čěskosł. krónow	12,377
100 šwajc. frankow	80,77	100 franc. frankow	16,40

Barlinska burša wožera měrny wobrot sypiša. Kursy efektow sesłabjene wostachu. Nenož na wikach f dołžnymi a rentowymi lisćinami kursy postupowachu.

Produktowe wiki niczo noweho njepschinjeżechu a wobrot bě jara šnadny pschi dotalnych nizkich płaćizinach. W termijnowym wikowanju běchu płaćizny pschenzy trochu strunjene, te rózki pak sesłabjene. Wožera płaćeschе zentnar

w Barlinje

pschenzy 11,80—11,95 hr., rózki 7,85 hr.
hacź 8,15 hr., jenčmjenia nalěcinjeho 8
hacź 8,50 hr., najwyschseho 7—7,50 hr.,
wowsa 6,25—6,75 hr.,

w termijnowym wikowanju

sa měrz:
pschenzy 12,57½ hr., rózki 8,72½—8,67½ hriwnow, wowsa 7,05 hr.,
sa meju:
pschenzy 13,15 hr., rózki 9,17½—9,12½ hriwnow, wowsa 7,40½ hriwnow,
sa julij:
pschenzy 13,60 hr., rózki 9,25 hr., wowsa 7,60 hriwnow.

Wczerawsche płaćizny f Drježdźanskich wikow.

Žiwe kaćki 5—6 hr., kury stare 3—5 hr., młodźicki 3—6 hr., sarěana pjerina po puncze: hušy 1,20 hacź 1,40 hr., kaćki 1,50—1,60 hr., kury stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., hołbje schtuka 80—1,20 pj., cyły po puncze: karpy 1,40 hr., liny 2,20 hr., schćuki 1,70 hr., jabłuka 10—50 pj., pruśnizy 50 pj., měd 1,50 hacź 3,50 hr., běrny zentnar 4—4,50 hr., punt po 5—6 pj., hydrozity kał 0,40—0,80 hr., cźešnjeny 15 pj., běły 8—10 pj., włósti 15—30 pj., kulerepa 10 pj., kěł 80 hacź 100 pj., selerij 15—60 pj., połotej 25—45 pj. a jedźna loboda 50—55 pj., morchej 10—12 pj., zybła pak 15 pj., karoty 10—15 pj., kišały kał 13—15 pj., butra 1,80—2,20 hr., jeja 15—16 pj.

Pschisłatoja:

Holzu do domu, dr. Redmann w Niskej, Mužakowska dróha 23.

Holzu, dr. Mütterlein w Biskopizach, Carolinina haja 3 ł.

„ Schäferka w Biskopizach, Carolinina haja 3 ł.

„ Stucka w Běłej Wodźe, Korlowa haja 3.

Wuczobnika mokarskeho, Hager w Hródku, Mlynska haja cźišło 1.

„ rěsnistkeho, Exner w Běłej Wodźe, Schüzenstraße 4.

Na pschedań:

Wós dźećzacy, w Hródku, Lipscźanska dróha 12 delka.

Ssudnišzy na pschedawanje

pjatk 7. maleho rózka 1930

w Biskopizach na sudnistwje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, klamarska pokładnja, motor, wschelake drobne kožane pišanske twory.

we Ssmjerdźazej w hoscenzu pschiw. ½1 hodź. jałowja,

Drjewowe awkzije

pjatk 7. maleho rózka 1930

na Zitrawskim rewěrje pschi luzy a Belowskim puczu dopołdnja w 9 hodź.:

32 metrow sylnych twjerdych schćežkow,
23 metrow sylnych khójnowych kuluchow,
79 mtr. sylnych khójnowych hromadow,

wutoru 11. maleho rózka

na Hermanczansko-Pschowjanskim rewěrje, kupzy sedu so dopołdnja w 10 hodź. pschi lětnej korczmi:

47 mtr. khójnowych wužitkowych kuluchow,
po 2 metrowej,
300 mtr. khójnowych palnych kuluchow,
50 mtr. khójnowych wjerschkow,
50 mtr. dalšich khójnowych hromadow,
500 mtr. khójnoweje walczniny.

Ssudnišze pschechadźowanje ležownosćow.

Arnoldez zzhelnza se wschěmi twarjenjemi a ležownosćemi w Tyjoch Hwězdach. Ležownosće słuscheja do honow Hornjeje a Małeje Borschcze a Błohalicz. Ležownosćow je nětko 28 kórzow. Twarjenja su f 81 700 hriwnow do wopalneje połdanje sapisane. Pschechadźowanje budže pjatk 21. měrza 1930 dop. w 10 hodź. w hoscenzu k „Tjom Hwězdam".

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje, dźenja dop. ¾11 hodź.: Wiki su měrne a płaćizny znowa sesłabjene.

Dop. ¾12 hodź.: Dotwos njeje pschewukli, kupzy chcedźeja wo 5—10 pj. sniżene płaćizny.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tonach abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 2.	4. 2.		5. 2.	4. 3.
Pšenica	238-239	239 239	bony	17-19,00	17-19,00
rózka	157 163	157 163	woka	20-24,00	20-24,00
nat. jačmjeń	—	—	módre łuniny	14-15,00	14-15,00
nat. jačmjeń	140-150	140-150	žołte łuniny	17-18,00	17-18,00
wows	125-136	125-135	zoradella	—	—
kukurica	145	145	raps. wosnuk	16-16,4	16 16,40
ośeńc. muka	28-28,25	28-24,75	lany wosnuk	20-21,00	21-21,
rżana muka	21-24,75	21-24 7	rzepn. nałasa	—	— 00
ps. wotruby	8 8,50	8-8 75	brnj. kruški	13-13 6.	13-13,60
rżane „	8-8,25	8-8,0b	syno, 50 kg	2,70-3,20	2,80-3,30
rapa „	—	—	rżana słoma	1,30-1,40	1,30-1,55
hrób. Viktor	23-31,00	23-31,00	ośeńc. „	1,15-1,30	1,25-1,35
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,30	1,15-1,30
pjeluški	17-19,50	17-19,50	sona „	1,00-1,10	1,10-1,20

Přilopk.

* Dźiwny wuběd roswěrowanja. Tele dny běšche Chicagowski žurnalist Josef Labath, kiž běšche w času swojeje 20 lětneje žurnalistiskeje skutkowosće něhdy 45 000 roswěrowanskich jednanjow wukonjał, dźiwny wuběd ja dźělenje mandźelstwa wuprajił. Wuběd, kiž pyšnješe jenym z najwušich nich roswěrowanjow wuprajił, rěkajcy: „Muž, kiž swoju žonu njeskutki, skutki „negativnu žurowosć," kotraž je hórša a bóle zranjaca hač w hnjewje naczinjene cyłne czriwolowanje." S pyšnješinu tohole wuprajenja běšche žadanje ja dźělenjom mandźelstwa wěsteje mandźelskeje Mary Kerzynoweje było, kotraž na swojeho muža storžeše, so je ju w běhu jeje žurnalistiskeho mandźelstwa jenički raz wokoschi. Mandźelstwo bu roswěrowane.

Towarstwowski powěstnik.

Jednota Sokoł w Rakojdach wuhotuje njedźelu 16. 2. 30 w tudomnym hosćencu swój zymski swjedźeń ze zabawnym a sokolskim poskićenjom. Bratrowske jednoty a wšěch lubych Serbow z tutym najwutrobniše přeprošuje. Jednota Sokoł.

Jednota Sokoł w Rakojdach ma přichodnu sobotu 8. II. wječor we 8 hodź. w Zendźic hosćencu swoju hłownu zhromadźiznu. Winowatosć kóždeho pas. a aktivneho sobustawa je, zo tam cyle wěsće přińdźe. Starosta.

Kulow. „Bratrowstwo" wuhotuje njedźelu 9. febr. wječor w 7 hodź. w „Němskim kěžoru" swój 32. założeński swjedźeń wobstejacy ze spěwom a dźiwadłom „Stary Serb", wjeselohra w 4 jednanjach. Po dźiwadle reje. Na tutón swjedźeń najwutrobniše přeprosy předsydstwo.

Łaz. Towarstwo „Handrij Zejler" wuhotuje 9. mal. rózka pola Šołćic serbski swjedźeń. Započatk z dypkom 1/28 hodźin. — 16. mal. rózka zarjaduje so towaršny zawrjeny swjedźeń. Hosćo su wutrobnje witani. Předsyda.

Minakał. Serbske towarstwo „Statok" wotměje njedźelu 9. małeho rózka 1930 pop. w 3 hodź. w Lipiču swoju generalnu zhromadźiznu. Dokelž so wo jara ważnych towarstwowych należnosćach, kaž 1. wólby předsydstwa. 2. župny zlět w Drježdźanach. 3. rozpominanje wo towarstwowym swjedźenju jedna, su wšitke sobustawy, wosebje dowěrnicy, należnje prošeni, zo bychu wěsće přišli. Hosćo su nam wutrobnje witani. Předsydstwo.

Poršicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždy pjatk wječor we 8 hodź.

Radwoł. Serbski Ratarski Dorost za Radwoł a wokolinu ma njedźelu 9. II. 1930 popołdnju hnydom po nyšporje jara ważnu zhromadźiznu pola Kralec. Wšitkich towaršow cyle wěsće wočakuje. Předsyda.

Rakecy. „Lipa" namołwja z tutym wšitke sobustawy, kiž chcedźa so njedźelu 23. II. na župnym zlěcu w Drježdźanach wobdźělić, zo bychu hač do přichodneje njedźele 9. II. pola knjeza Mički 3,10 hr. za zhromadnu jězbu wuplaćili. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Předsyda.

Sowrjecy. Pjatk 7. 2. budźe wječor 1/28 hodź. nr. Palerjec žurli wulka liča swětłowobrazow pokazowana. Přińdźće z cyłeje wokolnosće hladać! Zastup jara snadny.

Zwjazk spěwnych towarstwow! Spěwarjam a spěwarkam spěwnych towarstwow, kiž so na Drježdźanskim zlěće (23. 2.) wobdźěla, so sobudźěli, zo so tam slědujuce spěwy spěwaja: 1. Přadła je Marja hudźałku. 2. Płakała Hanica. 3. Lubka Ilije. 4. Mamoj mój do drjewa. 5. Běžał hólčik pře wše hórki. 6. O miły, swjaty wječorje. — Hłowna proba so wotměje tam popołdnju w 3 hodź. w „Volkshaus". Pruhujće tež we wašich towarstwach.
J. Słodeńk.

Zwjazk spěwnych towarstwow. Na župnym swjedźenju 23. II. w Drježdźanach budu so sćěhowace spěwać: Wulka lubosć čo. 15 a 29 — Zerja čo. 13, 16 a 20 a „O miły swjaty wječorje" we Towarstwowym Spěwniku abo na wosebitych łopjenach. Prosy so, zo bychu so spěwarjo prawje sylnje wobdźělili a tak tam Zwjazk z čěsću wobstał. H. dirigent.

Našim čitarjam

So prócujo, zo bychmy našim čitarjam něšto wosebiteho poskićić móhli, smy z Nürnbergskej žiwjenjozawěsćerju wučinili, zo je kóždy našich abonentow w Němskej bydlacy wot 1. měrca 1930 pře wše znjezbožena, kotrychž sćěhowk je smjerć abo trajna bědnosć z **1000.— hr.** zawěsćeny. / Wšědnje podawaja so njezboža, kotrychž sćěhowk je smjerć abo trajna bědnosć. Žadyn wobydlef njemože so dźensniši dźeń před znjezbožењom a jeho sćěhowkami na kedźbu dobrać a wukhować. Tohodla smy so rozsudźili, z tymle zawěsćenjom wutwarić **wustaw za zhromadne lěpše.** Wěsće budźe kóždy našich čitarjow tónle postup radostnje witać a nam nowych přećelow přidobywać. / Nürnbergsku žiwjenjezawěsćacu banku założichu w lěće 1884. Wona steji pod dohladom statneho dohladawaceho hamta za privatne zawěsćenje w Barlinje. Hač dotal je **70 miljonow złotych hr.** za tajke zawěsćenje abonentow wupłaćila. Tute ličby samo za so hižo wukhwaluja wulku ważnosć našeje kročele. Našich čitarjow prosymy tež swojich znatych, kotříž „Serbske Nowiny" hišće nječitaju, wo našim nowym wustajenju rozwučić.

Nakład „Serbskich Nowin"

Poručam
najlěpše howjaze, čelace a swinjace mjaso
po najtuńšich dnjowych płaćiznach
Sušeny połć a mjas. twory, wšelake kołbasy
punt wot 1.- hr. Suš. połć po 5 puntach tuńši!
Łój, pł. 50 pj., **čopłe kołbaski**
Zwud. Pötschcyna
rěznistwo
w Budyšinje, na Žitnej hasy

Kupje akan alanjalne twory URIO
wonk. Lawskej hasy 24

Nawěstki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Pjerjo wot běłych kačkow
ma na předań
Měšć. Kubenc w Sekecach

Wobruče za koła
z małymi blečkami
tunjo na předań
J. Schiebak
na Mužakowskej drózy 4

Wokoło 20 trjebanych
žonj. a mužac. kołow
tunjo na předań
J. Schieback
na Mužak. drózy 4

Znajeće šatowy a zbytkowy wobkhod
Sophje Malczykoweje
Kupujeće *na Zwonhownej Lawskej hasy 12* **derje a tunjo**

Přesadźowanje wužitkowcho a palncho drjewa
Póndźelu 10. februara 1930 dop. w 9 hodź. budźa so w Łazowskim ryćerkubleńskim hajnistwje **na Stróžčanskim revěrje**
wok. 500 fm khójn. wužitk. drjewa
wok. 300 rm khójn. palne. drjewa
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać
Wumjenjenja so w terminje wozjewja. Zetkanje při pěskowej jamje **Kubleńske zarjadnistwo**

Nowe serbske knihi
J. Symank: **Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.** 93 str. 1 hr.
Dr. Dvornik (přeł. Jurij Henčl): **Žiwjenje swjateho Wjaceslawa.** Z wobrazom. 94 str. 1,25 hr.
G. Schwela: **Das Wendentum in der Niederlausitz und im Spreewald.** 16 str. 30 pj.
Ed. Šimek (přeł. Jurij Kubšćan): **Dubićanski kowař.** Činohra w 3 jednanjach. 45 str. 75 pj.
Law Tolstoj (přeł. Ota Wićaz): **Prěni palenćař.** Wjeselohra. **Bur a pućowař.** Wustupk. 28 str. 50 pj.
Fr. Čech (přeł. J. Henčl): **Překlepany Kašpork.** Klankodźiwadło. 28 str. 30 pj.
J. Bogensee und J. Skala: **Die nationalen Minderheiten im Deutschen Reich und ihre rechtliche Situation.** Z kartku. 23 str. 1 hr.
na předań
W Serbskej kniharni w Budyšinje

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje
Poskićamy cyle wosebje
z našeje pjekarnje
najl. ržany khlěb I. družina 65 pj.
najl. ržany khlěb II. družina 60 pj.
Něšto cyle wosebite
šokoladowe baby, jena 0.75, a 1.20 hr.
pjelnjene pampuchi
sydrowy, štreslowy a cokorowy tykanc
Ze samsneje kofej. palerńje
najl. paleny kofej, najl. měšenja 1/4 punta 1.20 hr.
najl. paleny kofej, najl. měšenja 1/4 punta 0.95 hr.
najl. paleny kofej, najl. měšenja 1/4 punta 0.70 kr.
Najl. sočki punt **28** pj. derje warjace
najl. měšany sad, hładk. punt 86 pj.
najl. słowki 80/85, sušene punt 58 pj.
Wšědnje čerstwe
najl. jědzny twaroh . punt 28 pj.
najl. Danska tafl. butra punt 1.10 hr.
bjezzapłódkne pastěrisowane mloko w blešach 1/1 litrska bleša 0.28 hr.
Předawamy jenož sobustawam
Zastupny pjenjez jenož 50 pj.

Płaćiznyhódne stupnje za wšědny dźeń
Mužace šnórowanske stupnje do dźěła howjaza koža 40/47 jenož 7.25 hr. 9.75 hr. 14.50 hr.
Šnórowanske stupnje za dźěći z mjechkeje howj. koža jenož 23/26 3.50 hr. 27/30 7.25 hr. 31/35 7.75 hr.
Muž. šnórow. stupnje z mjechkeje howj. koža (Rindbox) 40/46 jenož 10.75 hr. a 12.50 hr.
Mužace połwysoke škórnje, ručne dźěło, dwójne puduše, z ruku šite jenož 20.— hr.
Wobućowy dom Fähle kom. tow.
Najlěpša nakupowarń a za zasopředawarjow

SERBSKI HOSPODAŘ
ratarske wulkowikowańske towarstwo
z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njecseja Waše kury derje?!
Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu
„Jajkar"
Předawaja wšudźom w dźělbach
po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1.90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . za 17.50 hr.
Mały wudawk so bohaće wupłaći
Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdźe

Walter Rinnelt
na Kamjentn. hasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Krónu"
wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wše wlosowe dźěła, kaž wotfihnadje po wašnju bubiskim a pažskim (Bubi u. Pagenkopfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrowjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž tež kwasnych frizurow. / Najspěšniše a porjadne posłužењe
Wosebity dom cigarow a cigaretow

druhdy ſ pěſkom pošypacź. Najwjacy njeſboža ſtanje ſo ſwjetſiſa pola taſkich ſrźbzow, kotreź ſu nimale ſtajnje we konjenzu ſawrjene a potom ſo nadobo won puſchcźa. Runje tak ma ſo ſ naſynnjenjom. Mamy-li ſrźbzy kóždy dźeń wonka, dha ſu na wſchelake wjedro ſmuczene. Potom teź wſchelake njepſchihódne wjedra ſnjeźu. A runje nawopak ma ſo ſ taſkimi, kotreź ſrźdka won pſchindu. Sthorja hnydom pſchi prěnim wonpuſchczenju.

Sſamo ſo roſumi, ſo dyrbimy teź taſke ſkocźata, kotreź wjele won puſchczamy, lěpje pizowacź. Taſke ſkocźo wjazy trjeba. S tym pak ſo njedajmy wotraſchicź. S tym, ſo mamy ſkocźo pſchezo w hródźi, niczo njeſwulutujemy.

Chźe-li něchtó ſrźbzy jenoź w konjenzu woſtajicź, dha dże by lěpje było, hdy by ſo dozyła plahowanja koni wſdak. Taſki hoſpodaŕ ma ſ tym wjele ſchłody, dokelź ſrźbz, w konjenzu plahowany, woſtanje kěſtro wrócźo. Se taſkim ſrźbzom by ſedy ſwoje wudawki knł.

Runje tak ma ſo ſ howjaſym ſkotom. Mamy-li na pſchikład taſke jałowjzy ſtajnje w hródźi, njerowſtanu nam dołho płódne. Cźaſto cźerpja taſke ſkocźata na wſchelake ſhoroścźe jako tuberkuloſu, pokromowe pomjetanje, palcźiwku pſchi cźelenju abo maja ſłabe cźelata. Kaŕ derje paſtwa ſkocźatam howi, ſu nam paſtwiniſke krajiny ſ najlěpſchim dopokajom.

Někotrychźkuliź hoſpodaŕ by ſebi mohł hiſchcźe paſtwinu ſarjadowacź abo ſnajmjeńſcha wuběh.

Dyrbi-li pak pſcheběhnjenje abo paſtwa ſkotej woprawdźe ſ wužitkom być, njeſmě my teź prawu měru pſchekroczicź. To ſo pola cźahazeho ſkotu druhdy doſeź njerozbkedźuje. Měrne pohibowanje pak wſchěm ſkocźatam howi. Runje nawopak ſaſo wſchě pſchenapinanje wadźi, ſchtoź cźahazy ſkót naſtupa.

A cźehmy-li, ſo by ſkocźo ſtrowe woſtało, njeſmě my wot njeho ženje wjazy žadacź, hacź móże wukonjecź. Pſchi tóždym napinazym dźele dźe ſo ſkocźo pſchetrjeba. Tohodla mamy ſo teź w prawym cźaſu ſa prawu pizu a wotpoczink ſtaracź. Wotpoczink ma być cźim dłeſchi, cźim cźeſcźo je ſkocźo dźěłało.

Je dha plahowanje ſwini docyła wunošne

Tole drje ſo lětſa mnohi ratař praſcha. Haj, je dha jźyła plahowanje ſwini wunoſchne abo niź. Plahowanje ſwini je nam potom w połnej měrje wunoſchne, mamy-li ſwinjazu paſtwu a daſamy-li na wiki taſke tworŋ, kaſkeź ſebi kupowarjo pſcheja. To ſo tola ſamo roſumi, ſo tóždy to kupuje, ſchtoź tuńſche a khmaŕiſche doſtanje. Tohodla mnohi tak radu ſa ſuſym hrabaju, dokelź ſo jim ſuſe tworŋ lěpje lubja.

Lěta 1928 je Němſka na 80 proz. ſuſych ſwini kupowała. 20 proz. ſmy potajkim jenoź ſami na wiki pſchiwjeſli. Kelko ſłotych hrimnow ſo ſa telko mjaſa kóždoletnje wupłacźi. Najwjazy ſwini woźa k nam ſ Pólſkeje, ſ Rumunſkeje a ſ Ameriki. Tak my potajtim ſkoro jenoź ſuſe mjaſo jěmy. Hdy budźe hinak a kaŕ mohło ſo poleſpſchicź?

Na prěnim měſtnje dyrbimy ſebi telko ranzow hacź možno dźerźecź. S tym bychmy wjazy proſtalow dozpěli. Tohodla nam niczo druhe njeſbywa, hacź na kóždy pad ſwinjaze paſtwy ſarjadowacź. S tym potom naſtunjcho ſwinje wupłahujemy. Bjes paſtwy paŕ nihdy ź niczomu pſchińcź njemóžemy. Sſam drje kóždy hnydom ſpóſnaje, ſo je paſtwa ſwinjom tola wjele ſtrowiſcha, hacź ſo ſo ſtajnje w khłěwach waleja. We wſchěch krajinach, hdźeź maju rjany ſłót, jón paźu, njech je ſłót, kaſtiź chże. Cźeſtny powětr a ſwobodne hibanje njeſbłuni jenoź ſyły organiſmus, ale je teź ſkocźecźu nimo měry ſtrotwe. Pola taſkeho ſkocźecźa ſo wſchě dobre kaſtoſcze wumwija. Skocźo, kotreź je ſtajnje w khłěwje, móžemy ſ khětku w roſcźerni khłěwje kedźbiwje wothładamy, wotroſcźe cźuczíwiſche. Potajkim njeje dozyła krute napſchecźo ſanym khoroſcźam abo njepſchihódnym wotwom wjedra.

Schtoź je na paſtwje najwažniſche, je to, ſo ſu we cźerſtwej kraſoje wſchě naſwažniſche ſiwiny, wotſebje paŕ vitaminy. Bjes vitaminow njeje naſch ſłót ſtrowy. Sſwinje paŕ ſebi na paſtwinach ſame teź maczíny pytaju, kotreź trjebaju.

Paſtwu trjebaju ſe ſwini na prěnim měſtnje te proſata, kotreź chcemy jako ranzy k plahowanju woſtajicź. Dale paŕ teź ſuproſchne ranzy na paſtwu ſkuſcheja. Taſkim ranzam potom lěpje proſata du, dokelź nimaju ſadyn ſhiny tuŕ, kotryź tehdom jeno wobcźeźuje. Nimo toho ſo proſata taſkich ranzow, kotreź ſu na paſtwje byli, lěpje wuwiwaju, dokelź maju ſtrowiſche mloko. Se ſwinjemi na paſtwach mamy hiſchcźe lěpſchimu, ſo je njetrjebamy pſcheczíwo cźerwjenzym ſchcźepcźi. Paſtwa je dozyła ſa wſchě ſwinje jara wuźitna. Bjes ſłónza a bjes cźerſtwehe powětra teź ſanemu ſwinjecźu njetuje.

Mamy-li paŕ ſwinje ſtajnje w khłěwje, dha cźerpja pod wſchěmi móžnymi khoroſcźemi. Wjele ſwini nam teź tak ſahinje. To paŕ je ſa wobſedźerja ſ wulkej ſchkodu.

Hdźeź je paſtwa dozyła njemóžna, njech hoſpodaŕ ſnajmjeńſcha ſwinjom wuběh ſarjaduje. Hiſchcźe lěpje je, mamy-li we wuběhu něſaku rěcźku abo łužu.

Kupujecźe-li proſata, kupujcźe je jenoź pola taſkich, kotrěź ſwoje ranzy na paſtwu abo ſnajmjeńſcha do wuběha honja.

S pſchiwożowanjom zuſych ſwini ſ wukraja dźe ſo jenoź wſchelake khoroſcźe k nam jacźahnu. Hdyź mamy telko wudawkow pſchi plahowanju a komſenju ſwini a hdyź ſo nam ani próza njeſaplaćí, potom ſo njedźiwajmy ſo plahowanje ſwini pola naſ woſebjera.

Strowotnistwo.

Krawjenje noża.

Krawjenje noża ſacźerimy ſ tym, hdyź hubu ſawrjemy a hluboko pyches nóſ dychamy. Potom nóſ krucźe ſawrjemy a ſ hubu wudychnjemy. Powětr, kotryź ſmy do noża ſrěbli, je ſymniſchi a tohodla krej ſaſtaji. Tohodla teź njeſmě my ſ nożom ſaſo wudychnycź. 28 ſtopnjow C. cźopły powětr ſ pluzow by krej ſaſo wutłócził. Tole je najlóſchi ſrědk, nimamy-li runje druheho k rukam.

Kaŕ wotſtronimy brodawki?

Rostolczemy kruch cźerſtweje duboweje ſkory a warimy ju dołho, ſo by ſo ſ njeje prawje wjele juſchki wuwariło. Do horźeho wotwara ſkory połožimy ſnajmjeńſcha dwójzy ſa ſobu měſtno ſ brodawku, to ſu rěka, brodawku we wotwarje wuparimy. Na to wumyjemy brodawku hiſchcźe kóždy dźeń jónu je ſymnym wotwarom duboweje ſkory. Sa tydźeń ſo brodawka zyle wěſcźe ſhubi a niczo po njej njerozeznje.

Riźinowy wolij.

Lěkarjo nam druhdy riźinowy wolij wukaſuja, wotſebje potom, jeli njemóžemy na nuſnik. Tón paŕ njemóže kóždy wuźiwacź, dokelź njepſchijimnje źłodźi. K tomu pak móžemy ſ lohkej próſu wotpomhacź. Do ſchkleńcy mloka linjemy ſnadź wokoło 20 gramow riźinoweho wolija a warimy wſcho hromadźe nékotre mjeńſchiny, doniź ſo wolij ſ mlokom njeſjednoci. K tomu pſchidajmy něſchto malo wſchědneho ſyropu. Tak mamy ſ tym hiſchcźe wuſpěſchniſchi ſrědk hacź ſamy riźinowy wolij. Potom teź wjazy hroźnje njeźłódźi.

Sſrědk pſcheczíwo ſatykanju.

Pſcheczíwo ſatykanju je najſhmaŕiſcha juſchka ſ wuwarjenych ſłowkow, do kotreźej ſmy kuſk pezołazeho mjedu ſmeſchali.

Časopis za Serbskich ratarjow

Cisło 5 Budyšin, 6. februara 1930 Lětnik 38

Nórc.

(S wobraſomaj.)

W naſchim cźaſu djewjazy njewjě, kaŕ ſo djeſaty źiwi. Nětko ſu ſo teź na to pokoźili dźiwinu plahowacź, ſo bychu ſ njeje kožuchi doſtawali a potom ſa rjany wužitk pſchedawali. Do dźiwiny, kotruź kožucha dla plahuja, ſłuſcha nórz (němſki Nerz). Nórzowe kožuchi ſu žadne a tohodla drohe. Tuta dźiwina je ſ domom w najbóle połnóžnych ſtronach połnóžneje Ameriki. Tu tſchěcźa kruta ſyma, kaž w kraju Alaska abo w kanadiſkej provinzy Quebek. S tych tu mjenowanych krajinow pſchithadźeja najdrohotniſche nórzowe kóžki. Nórz je podobny

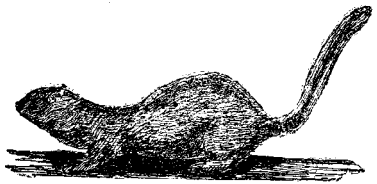

wulkoſcźi na naſchu domjazu kohlizu. Tola njeje tak ſchwižny a cźěko je we wobſhadu kaž te kuny (Marder). Kožmy ſu cźemnobrune hacź cźornobrune a jara huſte. Nórz je hibicźiwe ſkocźatko, bjes toho, ſo by wobojany abo nerwoſny był. Nórz njeje ſplóſchiwy, ale ſo je ſwojej wokolinu tucźe ſpſcheczeli. Rady ſebi hrajka a hdyź ſ nim pſcheczelnje wobkhadźeſch, je pſchiwiſlivy a ſkludny. Nórz je kruteje ſtrowoſcźe a ženje njethipri. Tohodla ſo jeho plahowanje wupłacźi. Dokelź hroźnje njewonja, móže w blíſkoſcźi wobydlenjow pſchebywacź.

Jeho wudźeržowanje a ſaſtaranje njeje drohe. Sſo wě, prěnje wudawki ſo wyſoko ſtaja. Dobru ſpuſchcźomnu dwójku, to rěka ſamza a ſamcźku, pſchedawaja po 800 hrimnach. Radne je, ſo ſložowacź po radźe tuktrajnych plahowarjow a wot nich kupicź prěnju dwójku. Tuta je wuczena na naſche podnjebjo a plahowanſka kontrola nam rukuje ſa kajtoſcź ſwěrjatow. Kupiſch-li plahowanſke ſwěrjata ſ wukraja, móża po dołhim puczu ſahinycź a pak cźe ſuſy podawaŕ wobſchudźi. Nórza ſadźej do khětkow, ſawrjenych ſ grotowymi łěſnjczkami. Jenotliwe prěkuſchki njech ſu jenoź 2 ſm. tóſno. Wſelch je deſtowany a ſwjeſcha jón popa pſched deſchczom wobarnuje. Tajka khětka abo puklocźit njech je 2½ metra dołhi, 1—1½ m. ſchěroki a ¾ metra wyſoki. Pſchi jenym boku je tſidźelaty kaſchczik, hdźeź ma nórz ſwoje łěhwo. Hotowe

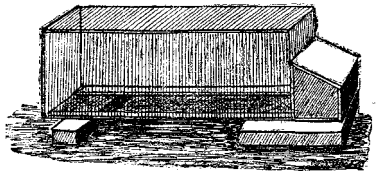

khětka ſ kortkom płacźi něhdźe 140 hr. W łěcźe dóſtanje hiſchcźe ſudobje ſ wodu, ſo móže ſo kupacź, pſchetoż tupjel je ſa njeho nuſna. K ſranju dóſtawa nórz warjenu wudźěłku ſitow kaž rajža, griža, roſmjecźeny a hélený wowš atd., howjaze a konjaze mjaſo, cźerſtwe ryby a ſeleninu, worjechi, mejſte bruti ſu ſa njeho ſ khłóſchcźeńcu. Zranje dóſtawa wſchědnje dwójzy. Saničźki dóſtawaja ſnjlinjaze ſranje tak dołho hacź maja młode. Do ſnjeze wole podawaj jim ſnre mjaſo, jeja, mloko, biſkwity a wſchelaku ſnlinjazu pizu. S wjetſcha njeſmě ſamź pola ſamźicźki pſchebywacź. Jenoź hdyź ſo wodźa a to je wot ſpocźatka měrza, pſchidaj ſamźa ſamczźy. Swěru ſu nimaj hladaj a ſamźa precź wſmi, hdyź pola ſamźicźki wjazy wuſchny njeje. Někotři dźerża na dwě ſamczźy ſamźa. S tym ſalutuja drje na ſranju ſa jeneho ſamźa, ale wunoſchk a wujpěch plahowanja woſtanje potom trochu njewěſty. Ssamźcźa něhdźe 50—55 dnjow noża. Potom wulehnje hacź do wóſma młodych. Schtóź ſ nimi ſbože nima, tym wobradźi teź jenoź dwě hacź tſi.

Jenje njeſmě plahowaŕ tak wcźipny hacź a prěnje njedźele do borka hladacź, ſchto ſo tam podawa. Prěnje 5 njedźel njech ſa njeho doſcźaha, ſo ſtyſchi ſ borka ſwikotanje młodych. Po tymle cźaſu młode ſame ſ hnězda wuleźu. Plahowarja ſwjeſeluja ſe ſwojej wulkej liczbu a hibicźiwoſcźu. Hdyź ſu młode 7 njedźel ſtare, potom je woſtaſdźuja. W auguſcźe ſu tak dołho, ſo plahowaŕ derje ſpóſnaje, ſchto na nimi ma. Nětko ſo pokazuje teź huſtoſcź a dalſcha kajtoſcź kožmow. Tu imuběra ſa dalſche plahowanje najlěpſche ſamźa a ſamczźi. Płacźiſtny ſa nórzowe kože ſu wſchelake, ſa tym hacź je kajtoſcź kože a a ſa tym hacź ſo na wikach derje pſchedawaja. W pſcheréſtu płacźi nórzowa koża 60—100 hr. Cźim ſtatniſche

waś ja nju dośtanu ... wichak nješo njeje. Ylatowaś ja tole ... nawa, cśim hwérnischo je wothladał a cśim ... je pjował.

Zo bychu kury w zymje lepje njesle.

(S wobrasom.)

Naléto kóžda kokoša najlepje nješe. Tehdom jeja jasno najmjenje placza. Tohodla so pjerisnaś prózuje dozpicź, so bychu jeho kury wożebje w zymje, po możnosći do hód, derje njeśke. Ssamo wot so kury w zymje lepje njenjeżu. Tohodla żebi rosmnożiły, kak by tule lepschinu dozpił. Pschede wschém naśadźuj paty dosć sahe, so by-

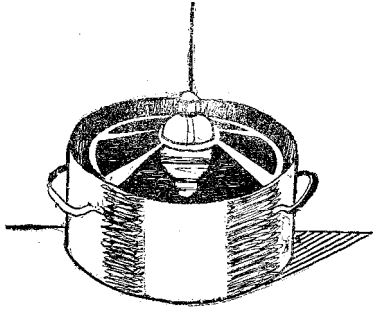

chu młodźicźli najzmu pśiso wuroscźene a k njeżenju thmane byle. Jeli sam sajnich młodźicźkow nimaśch, kupuj je ... pśahowarnjow, to so cźi wupłacźi. Potom je ... pizu, njeżenje spěchowazej, sastaraj. (Kupuj pilnje njeżenje spěchowazu pizu „Jajko“ wot Sserbskeho Hospodarja w Budyschinje.) Pschezpołe kurjeńzy wschak kotom pschezo njechowja. Tute kury so sapleńcza. Wobuźne je, w zymje kury je selenym a ... cźerśtwej wodu sastaraź. Wodu kokoši nuznje trjeba. Kokoši wulke jeja jenoź tehdom nješe, hdyż móże so do gnteje wole napicź. Tole nasche hospoży wěscje hischcze njewédźa. Woda je żiwjenje spěchowaza nuznota. W zymje maśch ... njej zwoju lubu nuju. Hdyż woda runje njesamjerznje, je tola łódźymna. Łódźymnieje wody kury jenoź mało pija. Hdyż dyrbi so w cźele łhrěcź, pschetrjebaja sa wutworjenje cźopłoty sabo wjazy pizy. Schtoż pizy sa łhrěcźe zwojeho cźeła trjebaja, wotorthnu żebi sabo sa wutworjenje jejow. Tohodla je radne, kurom w zymje pschedyrjenu wodu podawacź. Tajteje wody kokoši wjazy hacź zymneje wupije. Wjele prózy bychu nasche hospoży méle, jeli chzyle zwojim kurom wschédnje nétotre raty łhrětu wodu podawacź. Lépje je kurom wohrjewadło wody pschiprawicź, potom zenje pschehrétele wody njetradaja. Sso wé, na wohnju abo na zwézy wodu wohrěwacź njemóżesch, hewak hrozy cźi strach, so woheń nastanje. Jeli maśch we zwojim statoku milinu, potom je należnoźcź jednorischa. Do łudobja ... wodu powéź żehlawku (Glühbirne) tak, so do pokojzy we wodze wiszy. Żehlawku, so wé, sajswécź! Horni możajny wobruk njeżmé so wody dóttacź. Tohodla sajsadźa żehlawku hacź na pokojzu do drjewjanje tarcze abo wokrjedź drjewjaneho wénza. Tarcza ma dosć wobschérne wurézki, psches ktrež kury pija. Wénz abo kolesko na wodze pkuwajo żehlawku stajnje jenak hluboko do wody nurja. Sso wé, ma so żehlawka zwécźicź. Sswécźo wodu wohrjewa, jdobom wobkury pischcze zeru a hody zeru, leź niczu.

Woznamjenjenje zymnokrejnych koni w Němskej.

(S wobrasom.)

S porjadnym plahowanjom zymnokrejnych koni nasadźuja so w Němskej hatle w nowischim cźasu. Plahowarjo horzokrejnych koni mésachu pschezo sepjeru w możnych spěchowarjach. Sa horzokrejne konje sajimowachu so pschede wschém sarjadnistwa wojeństwa a wschelake sportske jěchanske zjednoczeństwa. Plahowanjske knihi ja zymnokrejne konje w Bonnje założichu hatle w lěcźe 1892. Hatle w tomle létstotku sapoczachu so nutrnischo ... plahowanjom zymnokrejnych rólnych koni saběracź. Tehdobla wola nan *plahowanjke wotznamjenjowanja* zymnokrejnych koni mjenje znaja hacź te plahowanjske horzokrejnych koni. Tohodla tu plahowanjske wotznamjenjenja zymnokrejnych koni podamy.

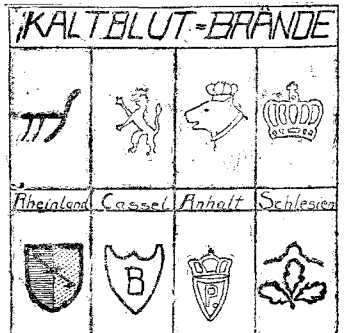

Rheinske plahowanjske knihi maja ja znamjo pluh. S tym chzedja wěscje prajicź, so ma kóń rólnemu dźěłu słuśicź. Hessenske plahowanjske znamjo pschedstajuje kurhessenskeho lawa. Do plahowanjskich knihow sapisane kobły dóstanu znamjo na sadnjej hornjej lěwej brjstwje, kobły, ja sapisanje do plahow. knihow naspomnjene (Vorregisterstuten) maja znamjo na lěwej stronje schije a ja khmane spósnate srébjata na prawej stronje schije. Schlesyske plahowanske towarstwo, we wotdźělenju ja zymnokrejne plahowanje, wupali schlesysku wójwodstu krónu na sadnje lěwe plezo. Ranschopruske plahowanjske knihi maja ja znamjenja tji dubowe korjenta ... krónowej jeklu. Plahowanjske towarstwa w druhich krajinach ja plahowanje zymnokrejnych koni wola pséni pisamik swojeje krajiny. Braniborska ma we zwojim znamjenju B., Pomorska P. a to nad znamjenjom hischcze krónu, hdyż so jedna wo hlowne plahowanjske knihi, wschédne plahowanjske znamjo je bjes krony. Sa prawe spósnate srébjata dóstanu jenoź tśiżołmatu krónu na lěwu stronu schije.

Wo sadźenju sadowych słomikow.

(S wobrasom.)

W naschim kraju pschezo hischcze pschemało zadarstwo pěstuja. Ssyła zadowych schtomikow wot léta 1914 zem njeje pschibérała, ale sterje wotebérała. Sanjechanje zahodża je ... wobstejnych schtomikow hadźecź. Kajche dźeczi budża nam sa to jara dźakowni. Wopat wschat by było, bjes pschemyślenja a bjes porjada zadowe schtomiki naśadźecź a potom so wo nje niż dale staracź.

Tuż roshladuj so sa radu wézynwustojnych. Ssadowe schtomy su założt nij na léta, ale na létdźesatki. Kóżda słomda a kóżdy njedostatk móże so posdźischo jlě wjeczicź. Runje w naschim cźasu pschedobywaja so sajzady a nahlady, na ktrež dyrbi kuzdy zwéru hladacź a je wobkedźbowacź, so naschi potomnizy njetrjebali posdźischo nasche zmylki wotpokucźicź. Hdyż chzesch zadowe schtomiki zadźecź abo so je zadarstwom saběracź, pytaj radu wézynwuścojnych abo naschich ratarskich tomorow.

Hdyż wo to dże, zadowe schtomiki we wjetschich zahrodach abo sajtupach wobzadźecź, zadźeja swjetscha pschejara hromadze. Ssadaŕ chze we zwojej zahrodze abo plantaji hnydom nješchto hódne widźecź. Pschi tom pak njewobmyślí, so dléje cźłowjeskeho żiwjenja traje, prjedy hacź so schtomiki do polneje wulkosće a schérokosće zwojich krónow rosrostu. Tohodla zadźej wyzoke schtomiki dosć rózno. Méztnosćź mjes nimi maźesch ... tym na wuzitk stajicź, so mjes nimi zadowe schtomiki krótkeho żiwjenja, dale zadowe a jahodkowe kerćzki naśadźesch. Nasch wobras cźe k tomu namjet a najtork podacź. Najprjedy wobzadźej jabłucziny a kruschwiny, kóżdy schtomik wot druheho 12 metrow rózno. Wobrjedźa mjes rynkami tuteju druźinow zada je radno wobzadźecź jabłuczinowe, kruschwinowe-a kśiżało-wischnjowe kerći. Kerć wot kerća njech so 6 metrow rózno zadźa. S tym pak próżdna méztnosćź mjes zadowymi schtomami a kerćami njeje hischcze wupcźinjena. Tohodla móża so malenowe, kóżmaczkowe a janske jahodkowe kerćzki, jedyn wot druheho 2 metraj rózno wobzadźecź. Maleny zadźeja do rynkow, jedyn wot druheho połdra metra rózno, a kerćźt wot kerćźka meter rózno. W prénim lécźe je możno mjes nimi hischcze seleninu a teź truśkalzy plahowacź.

Tónle namjet wobzadźenja zadu wukhadźa ... myślicźli, so su tu mjenowane schtomiki, kerćzki a rostlinki nschelako dołho zimje. Tak rucze hacź po nékotrych létach kożmaczki, maleny a janske jahodki popschestawaja njescź je radno, je wukopacź. Tutym druźinam jahodkow wschat hischcze w chłódku howi. Tola po nécźim su so zadowe schtomiki a kerćzki hižo tak rosrostle, so su jahodkowe kerćzki méztnosći njedobaha. Hdyż su so krony wyzokich schtomow do wyschosće a schérokosće rosrostle, potom teź su zadowe kerćzki zaneho méztna wjazy njeje a dyrbja je wukopacź. Ssadowe a jahodkowe płody, hdyż jim podniebjo howi, hdyż su prawu druźinu wutrjechi a hdyż rosumjich derje hnojicź a je wobrěsowacź a hewak wothladacź dawaja rjany wuzitk.

Stapelija.

(S wobrasom.)

Stapelija je kacjanske pomjenowanje za roztlinku je kraźnej kwétku. Wón tuteje kwétki pak je tak zadława, so ju jej Sserbja zmjerdźawa narjetki, Němzy mjenuja ju Aasblume. Stapelija je prawa ... kwétka, jeli mózesch jej kłónzne wokno pschipokajacź. Jenoź w poknym zwétle kłónza wona kraźnje rosćźéże. Pola nas kćeja kwétki zu snutska zabrudźento purpurise abo marmorérowane. Srédka jetkamy zo ... kwétkami zaźnożotteje barby. Stapelije kluscheja do zwójoby zidźankojtych roztlinow. Tychle roztlinow kopjena zu tolste a tucźne. Kopjena zu swjetscha kranite. Tohodla samèni je wschédny cźłowjek rady ... nékaźkej druźinu laktuza. Mamy w lust zwójbje hižo wschelake druźiny ... kwétkow. Pola nas zu znate hadźaza zmjerdźawa, pisana zmjerdźawa a wulkokwétkata zmjerdźawa. Wsche pak rady hnija. Tohodla zo ... pschiliwanjom na kedźbu hjeź. We wutepjenej stwistaj je derje do zuchcho. W lécźe zadaja wjazy wschi a pschede wschém cźerstwy powétr. So jim wlożnota wadźiła njeby, nażwyzaja do wobschérneho horniza do spody dosć drobnych cźrjopow. Do pjerischcze ... drobneho pschekataeho liscza meźcheja schtwórcźinu péska a pschidawaja drobnu zyhelown muczku a wapnowe drjebjeńcźki a wotpadki. Stapelije pschiiporjeja ... wotnażkami, je do pjerischcze zadźejo.

Hibanje a měr hospodarskeho skotu.

Nasch ját trjeba jene tak derje jako druhe, měr jako pohib. Hibacź dyrbi zo młody ját runje tak jako stary. Sibanje je wożebje młodemu jśolej jara strowe. Ssame hibanje w hrodźi njedobaha. Dyrbnity je na cźerstwy powétr puschcźecź. Sfoźo, ktrež je wonka, pschijima do żebje wjazy tśiślika. S tym zo jich pluga bóle zarzahuja a zcźahuja, cźinnoźcź wutrohy zo zwyschuje a ... tym pschiwjedże zo wjazy krewje do żilow. Cźim intenśiwnische pak wukony zu, cźim lépje zo jkoźo wuwiła.

Swobodne hibanje wschón młody ját trjeba, wożebje pak tajti, ktrzy ma jónu cźeźe cźahacź. Tajti ját trjeba ... mjchi a wulke pluga. Srébzam pak dajmy hnydom wot małoscźe béhacź. Srébzy zluscheja w lécźe na pastwu a w zymje do wudeha. Zyle wopak cźinimy, mamy-li srébzy zylu zymu w konjezu. Mnoży so bója, so ... srébz znadź na hładkej zemi wobkuzuje abo so ... zymni. Tajke pschipadły stanu so jara srédka, puschcźamy-li srébza prawidlownje kóżdy dzeń won.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec kniharšćernja, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 32 | Budyšin — Pjatk, 7. februara 1930 — Bautzen | Lětnik 89

Wjetše clo na khoicej a čaj.

Němšti rjeńm je w lěcze 1922 knjeześtwu pokmokł dał, zo na kofej a čaj powjetšichć. Tale pokmokł njeje so hač dotal wutwuźił. Tola wona dale wobstejł. Pschi nětčišchej rjenjeżnej nuzy chze knjeześtwo dostatu pokmokł zwjeześ. Powjetšchenje zła na kofej a čaj by letnje něhdże 50 hač 55 milijonow wunjeżko a njeby pschetrjebarjow jara potrjechiło.

Strajł w „Czetwjenej Khorhoji" dla njesaptačenja mšdy.

W czišchežerni „Czerwjeneje Khorhoje" w Barlinje je ł strajkej doschło, dokelž so mšda njeje ł czażom wupłačiła. Po tšihodźinskim sastajenju dźěła bź wobkhodowemu wjednišwu móżno, trěbnu sumnu fwojesć a kóždemu muzej 50 hriwnow wupłaczeć. Na to so dźěło sašo sapoczo. Sbytki dyrbjachu so póndźelu dopłaczeć, tola wobkhodowe wjednišwo tutón dźeń sašo njesamó, fwoje žłubjenje dopjelnicz.

Belgiska přeciwo Moskwje.

W belgiskim žeimje je sozialdemokrat Vanderwelden żadał, so by so diplomatiski wobkhad ł Ruskej wobnowił. Ministerši pschedsyda Hymans wotmołwi, so žu ł Belgiskeje špitali, ł Ruskej sašo wikowanišče počahi nawjasacz. Tele pospyty pak žu so pschezo sašo njeporadźile, dokelž chze ruske knjeześtwo jako zakonišče pschipóznate być a žebi diplomatiku exterritorialnosć żada. Hymans na kommunistisku agitaziju ruskich sastupnikow pokasa, ł kotrymiž žu druhe staty nashubjeńšche nashonjenja cźinile.

Francowske dobre finanche połoženje.

Finanzny minister Cheron je žrjedu psched finanzym wuběrkom deputěrtskeje komory wo franzowskich statnych finanzach rosprawił. Statna kaša ma w tu khwilu pola Franzowskeje banki 7,7 milijardy frankow sakoženych a ma pódla teho 10 milijardow frankow dewišow k ruzy. Wurunanje bankowkow je stotom je po pósledniej bilanzy Franzowskeje banki 48,8 procenta dozpjło; hdyž so wukajne dewišy žobu licza, wurunanja 80 procentow wuczinja. Franzowska banka ma w tu khwilu 42 830 milijardow frankow stoteho wobstatka, to rěka pódla Sjednoczenych statow najwjetšich pokładniny wobstatk stota na žwěcze. S Němskeje ma Franzowska jako reparazije letnje 420 milijonow hriwnow, to je 2½ milijardy frankow, 37 lět dołho dostacz.

Kutjepow je pječa morjeny.

Parišzka policija je wczera list bjes podpiśma dostała. W nim so praji, so žu Kutjepowa stonzowali. Na pschipołoženym planje so pokasuje, hdże je cźełko w Mandonšim lěsu pjeża zahrjebane. Policija je na mjenowanym městnje sa cźełom pytała, tola njeje jo namakała. Też hrjebanje w Orleansu a Rochellu je bjes wuspěcha było.

„Echo de Paris" chze wědzeć, so je zhubjeny general tři dny pschedy warnowacy list ł Moskwu dostał. Tutón list, kotryž je general jenemu zpschećelenemu ruskemu wyschšej pokałał, bjło ł městom, ł kotrehož je pschičichoł, dopokasuje, so je mordarski plan ł Moskwu wuschoł.

Kutjepowowe cełło namakali?

Provinzny wudawk „Echa de Paris" ł Marseilla powě, so žu automobilistiski schtwórk rano na dróhy pola Roucas Blanc muża ł cźełkim franjenjom na hłowje namakali. Hdyž žu jeho do khorosinje pschiwjesli, je wumrjeł. Dokelž je wón trochu na zhubjeneho ruskeho generała Kutjepowa podobny, njeje policija mózność wotpokasała, so je wo zhubjeneho generała jedna.

Generalna amnestija w Spaniskej.

Schtwórtk 6. februara, lětny dźeń wumrjeca kraloweje Marje Khrystiny, je „Statny nawěschtnik" wukas jara wobšérneje amnestije wojjewik. Wšudy politiske pschestupjenja zivilnych a wojerskich wozobow žu wodadza, wupraene wuhudy je wrócza, hdyžkuli je trataje prozeby je sastaja. Wschitzy artillerisky offizérojo žu wobhnadzeni, też cźi, kotrychž žu dla loiskeho spěcza k jara wulkim khołostajam sadudźili.

Knjeześtwo je wrócznoslupjenje wschitkich 48 zivilnych provinznych gouwernerow pschijało ł wuwjacźom Madrida a Barcelony. Dale je žebi knjeześtwo wotmyślilo, ł měšczanskeho a provinzneho sarjadnišwa pschiwótkowanych Prima de Rivera puschećiś.

Lěwizyne nowiny rasnje żadaju, so by so schkodowanje sarunało, kotrež žu mnohy sastojnizy ł puschczenjom a pjenjeżnym khłostajom za cźaż diktatury poczerpili.

Wo Primje de Rivera je słyschcź, so je wjchón porażeny, dokelž jenje njeje wocźakał, so śmjeje jeho diktatura tak krutny kónz. Hischcże na pożled so nadźijeschce, so budże móz ł cźeszu woteńcź. Nowiny cźitajo, ł kotrychž powschitkowny pschewrót wscheho słoni, schtož je nattwarił, je so wón se sadwělowanjom sajał. W pschichodże nocźe druhe nowiny cźitacz, khiba „Union Patriotica", kotrež je sakoždł.

Dwaj morwaj pschi wólbnych njeměrach w Rumunskej.

Po knjeześtwowym wosjewjenju je pschi gmejnskich wólbach w Rumunskej ł krwawnym pukam doschło. Dwě wołobje žu sabili a śdnacze cźełko franili. Po dotalnje znatym wólbnym wunoschku w zyłym kraju je knjeześtwowa strona w zyłym kraju 60 procentow wschěch mandatow dobyła.

Turkowska niemóże wjacy swój dołh płacić.

Turkowska je lěta dołho pschezo wjazy pjenjes sa dołhos wulkrajnych tworow wudawała, hacź je sa wunos swojich tworow dostawała. S tym je Turkowska wotkhudła, so njemóże wjazy swój dołh ani sadanicz ani wotpłaczeć. Kaž „Times" je Stambula (Konstantinopla) powědża, je turkowske knjeześtwo wobsanklo, sa zapłaczenje wulkrajneho dołha moratorium (cźakanje) na 5 lět żadacź.

Mexikanski president Ortiz Rubio zranjeny.

Sstrjedu žu nowoho mexikanskeho presidenta Ortiza Rubia žwjatocznje do jeho sastojnstwa sapokasali. Hdyž

Ruskej znowa wulki hłód hrozy.

Sa cźaż nětcźišchehо kommunistiskeho knjeześtwa je we Ruskej po njeporadźenych žnjach wospjet hłód knježił. Tola njes tym so dźěsu dotal njeporadźene žně ł pschicźinu hłoda, je so nětcźišchi hłód se shromadnym rataršim hospodarstwom sawinowało, kotrež kommunistiske knjeześtwo ł nażiwnosću po zyłej Ruskej sawjeduje. W tychle shromadnych hospodarstwach je so wjele mjenje żita nahospodarikło dyžli pschedy w samostatnych hospodarstwach. Ani sa nałetni wuzkny żito njedosahaha. Milijony ratarjow nimaju nałetneje žytwy. Po planach ratarskeho kommissariata (ministerstwa) dyrbi so žytwa hacź do 15. februara nahromadzicź a rossdźelicź. Hacź dotal pak je so w pscherěsu 20 procentow sa žytwu trěbneho żita nasbérało, we nekotrych stronach pak wjele mjenje. Tak je so w žitnych stronach žrjedźneho powolskeho kraja jenoż pjecź procentow sa žytwu trěbneho żita swjedło. W najwidowschich žitnych krajinach, kaž we Wulkrajinje a w Kawkasu, je jenoż 15 hacź 22 procentow żita nasbérali. Jeli so ruske knjeześtwo njeby rucze trěbne żito we wulkraju nakupiło, by žo jenoż mały dźěl role w Ruskej ł nałetnym žitom wobsyczź mohło. Ruska by potom hłodej na pschecźo schła, kotrehož by njeby mohła sminycź.

*

Kaž w ratarstwje, so też w industriji kommunistiski hospodarski systeme jako schłódny a njemóżny pokasuje. Tola mjeło so by so wot swojich błudnych nahladow wotwobroczić, pschedbyła najwyschcźeje hospodarskeje rady Knibischow ruskich wjednikow industrije a inżenierow winnje, so je samyślnom dźěło w fabrikach sadżerżuja. W dźiwanje sbudżanej rěcźi w Leningradzie Knibischow praji, so po poruczenjoczi wulkrajnych a běłoruskich mějicelkow a wobdżerżow ruskich akcijow ruskich fabrikow pschez zyły kraj je hiboze sabotažne dźěło rozscherja, ł cźimż so roswicźu ruskeje industrije sadżewuje. To žo też na ruske podkopki pocźahuje. Sa pósledne wobmnoczenje mězazow je ruska tajna policija wjele inżenierow swjeźiła, kotrjż systematiśy ruskej industriji schkodża a sa to, kaž je dopokasane, wot wukraja pjenjeży dostawaju. Ssamo njes najwyschchimi wjednikami ruskeje industrije ja tajkich kontrarewolucionarnych inżenierow nadeschli, kotrymž je žo knjeześtwo połnje dowěrjało. Po knjeześtwowym połnje ruske nowiny pischu, so žu tele Knibischowe wotkrycze njepokojaze a żadaju, so bychu so sandżenosć a porzadki wschitkich inżenierow a technikarjow pschepytałe. So žo dźeżacźerjo w fabrikach dźeku wotwlakuja, dokelž žo pilnosć a wustojnosć njepschipósnawa a žo leni a njerodny dźełacźerjo

žo wón na to ł pschewodom ł automobilom ł knjeześtwowego hroda domoj wjesesche, žo do presidentowego wora pjecź abo schesć krócź wutjełi. Nadpadnika mšachu hnydom sajecź. Praji, so Daniel Flores rěka, tola je to najskerje wopaczne mjeno. Flores je něhdże 24 lět stary. W presidentowym automobilu žo pjecź wołobow skani, tola njeje žane zranjenje, kaž daloko je nětkole swěźcźene, žmjercź straschne. Jedyn njewobdźělenу pschihladowaš je žo ł kulku morił.

Presidenta hamego kulka do cźełeżna trjechi.

Jeho mandżelska žo ł wokolołětanymi schkleńcźanymi cźrjopami skani a žo ł kulku lokko wobdrě. Presidentowa cźeta žo tehorunja se schkleńcźanymi cźrjopami skani. Hižo krótki cźaż po nadpadze mózachu presidentej ł cźełeżna kulku wucźahnyć. Wona bě lěwe cźełeżno pscherajsła a bě we prawym cźełeżnu tężazy wostała. Lekarjo praja, so je skranjenje po wobsčežnjoczach njestrachne. Jeli so žane schkorjenja njepschidadża, budże president, hacźrunje je kruch kosce wolstronjeny, sa dwě abo tři njedźele sahojeny. Wěste poczeżenje w trjebanju cźełeżna pak po sdacźu sawostanje. Hdyž běchu presidenta do hroda dowjesli, policija sajatcho nadpadnika pschešłyschowasche. Sdobom po zyłym měsače sa sobuwinikami pytachu. Wschо hromadże žu dżeżacź podbładnych wozobow sajeli. Kaž je słyschecź, je žo nadpadnik hižo wuznał, so je pschiwisłowarjow podźełaneho presidentstwoweho kandidata **Vasconcelosa.**

Rosborjenje dla attentata je nimo měry wulke.

Policija je wjsche swoje mużstwa alarmowała, so by so porjad zaschował a so by so demonstrazijam sadźěwało.

Pósledawschi president **Portas Gil**, kotryž je nathwilujo knjeześtwowe wjednišwo pschewsał, je nowinarjam dźěłił, so je **mandżelska Ortiza Rubia hižo psched nekotrymi dnjemi hrożazy list bjes podpiśma** dostała, w kotrymž so praji, so jejny mandżelski njebudże jenje móz sastojnistwu pschińdaju złożicz. Portes Gil offizialnje w nowinach wo attentaze praji, so njeskutk fnowa pokasuje, so

Poślednі cźaż žo wjsche wěrywuznacza ł dołał njestajej žurowozezu pschećełżbaju. Wschi tym žo jadyn rosdźeł njeczini mjes prawowławnymi, katolikami, evangelskimi, židami a muhamedanami. Nichtó žo njeznjé wjazy k Bohu modlicź. W nowischim cźaźu je knjeześtwo poruczikło, so dyrbja žo wschitzy Leningradzźu evangelizy duchowni do Ssibirskeje wuhnacź. Biskopa Makuszrina žu pjeża na kupu Ssolowjetik w Běłym morju pókłoli. Wot tam žo hišcze nichtó njeje żiwy wrócźił. Też žwójbni duchownych a žanu pschihwanі hižo semrjetych duchownych žo do Ssibirskeje cźerja.

Kerenski dórzy kónc kommunistiskeho knjeześtwa w Ruskej wocakuje.

Kerenski, něhduschi president demokratiskeje ruskeje republiki, kotruž žu kommunistojo powalili, w Londonskich nowinach „Daily Expreßu", kotryž też w Parišu wukhadża, pische, so žo w Ruskej za krótki cźaż knjeześtwo pscheměni, a to ł **powschitkownym rataršim ibżżom.** W Ruskej žnowa terror (traschenje) knjezi, wěrno pak njeje, so žo ruske wobydlerstwo zyle pažiwnje jenu podwola, ale

podpiśnika wobydlerska wójna žo mohł rjez wjedze, dokelž je žo nětcźišche kommunistiske knjeześtwo pod Stalinom k absolutnemu a bjeswuminjenitemu kommunismej wrócźiło.

W měšach hischcze to namakaze bohatstwa žu žo docźiła pschetrjebałe. Tohodla chzedża nětkole ratarjow zyle wurubicź. Wjele skotu sabiwaju, wjele rataršich kublow zapaleja; tola ratarjo žo njepodiwola. Wschednje w Ruskej w pscherěsku pjecź pschećiwnikow kommunistiskeho knjeześtwa sabiwaju. Ratarjo maju žo łkpsche, radscho žiwy statok sniczicź, hacź jón kommunistiski ogentam pschepodacź. Sa krótki cźaż hischcze wjele **hórschi hłód pschińdże,** hacź je hłód sa Lenina był, kotryž je 5 milijonow ludźi jako wopor żadał.

Potom diktatura pschińdże,

a sa tej budże demokratiske knjeżtwo sležowacź, ł republiku, kajšnjž žebi najwjazy Ruzow pschesche, w kotrejž budże połna nabožeńska a wobydlerska swobodnosć knjeżicź. Monarchija žo ženje wjazy njewrócźi.

ſu njestrowe elementy w kraju, kotrež žadyn njeſtuk njeſwoltraſcha, a kotrež bychu lub rad do ſahubjenja ſtorzili.

Wopowědženje oppoſizije.

Wo attentatu na preſidenta Ortiza Rubia je w Los Angeles pſchebywowazy podležany preſidentſtwowy kandidat Vasconcellos rjekł, ſo w Mexiku njebudže žaneho měra, dónjž tam njebudže ſwobodnych wólbow. Nětcišche kujeržſtwo, pod kotrymž je **wobſchudženſtwo a podſtorkowanje morderſtwo** na dnjowym rjedže, dyrbi ſo ſ knježeſtwom narunnacj, kotrumuž ſjawne měrjenje w Mexiku pſchiſłuſuje. Wón, Vasconcellos, drje attentat wobžarnje, bjez dwěla pak je ſo Daniel Flores k njemu roſzudźił, ſpóſnawſchi, ſo brutalna nažnjwiſnoſcj w kraju knježi.

*

Paſqual Ortiz Rubio je ſo w lěcze 1877 w Morelia, we **hłownym** měſcze ſtata Michoacana narodźił a je ſtareje mexikanſkeje gouverneurſkeje a ſemjanſkeje ſwójby pokhadża. Bě ſo roſzudźił, techniku ſtudowacj a je tež khwilu ſ zwilnym inženierſtwom był, tola podźěcko do wójſka ſaſtupi a hacj k generalnemu rjadej dospi. Jako pſchiwižowar liberalnych myſlow bě wón pſchećiwnik diktatora Porfiria Diaza a pſchećel preſidenta Callesa.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 7. februara 1930.

— Wo **wjedrje.** Pomalku ſo raz naſchego wjedra pſchemjenjuja. Jšre wětry duja ſ połnocy. Wot tam pſchithadża wyſchina a wupſchehrkiwa ſo k połnocu. So ſo k nam pſchibližuje, praji nam ichtleiza. Pomalku ſtupa na rjanc. Połudźna wyſchina móže nam krutu a wutrajnu ſymu pſchinjeſcé. Nižiny ſo k połnocu wotſkaluja a **pódła** ſo wuczahuja. Syma budże cyłm kruczišcha, hdyž ſo wyſchina ſ połnocy ſ wyſchinu ležazej nad raišcheſ Europu ſjednoči. — Jutſje ſobotu ſchadźa kłónčko 7,33 hodź. a khowa ſo 4,56 hodź. Měſacžk khadźa dop. 11,05 hodź. a khowa ſo na ranje 3,14 hodź. — Wežera wječor we 7 hodź. barometer 738, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +5. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer —1, thermometer w nozy —1. Wuhladу na ſuche wjedro.

— **Ruſa młodych wuczerjow w Pruſſej.** Roswuczeńſli wubérk pruſkeho krajneho ſejma ſaberaſche ſo ſ zyłym rjadom namjetow k wottrońenju muſy mjes młodymi wuczerjemi. Staſne miniſterſtwo ſo mjes druhim proſy, ſo by wſchitkich młodych wuczerjow (wuczerki, kiž hiſchcze ſanchо měſtna nimaja, po możnoſcji bórzy do ſchuſſerje ſłužby ſtajiło, njeſawinowany cakanſki czaſ na njedowni ſłužbnu ſtarobu wobliczało, młodym wuczerjam, kiž buchu ſpokojeje dla nalad ſtajeni, pſchipomoży k lekowanju pſchiſwoliło, ſo by mězaczne farunanje młodych wuczerjow (pomocnych wuczerkow) na 180 hriwnow měſacžnje powyſchiło. Dale pſchihła ſo namjet, kiž ſo na ſtatne miniſterſtwo wobroczeja ſe próſtnu, ſo by dźiwadło na pomérnje tžěrko wjeſtich liczbu njeſamóſtnjenych katolſkich młodych wuczerjow (wuczerkow) ſo poſtarało ſa wobſebite naprawy ſa po możnoſcji jenake ſamóſtnjenje młodych wuczerjow (wuczerkow) wobeju wěrwuſnaczow.

— **Swobodne mjaſowe jatki (Freibank) w Budyſchinje.** Sobotu 8. makeho róžła dopołdnja wot 8 hacj 9 hodź. wotedawa ſo hyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pj.

— **Wo Budyſku kuknicerniu.** Po tym ſo běſche měſchczańſka rada wo wumóžnjenjach ſkhuſkuſiſkeho kongerna Toga wuradźowała a wobſamkła, ſo pſchiſtupi k wumóžnjenjam, měſachu ſo mſchchczańzy ſaſtupjerjo wežera k nałožnoſcji wuprajicć. Běſche ſo wocakowało, ſo nichto definitiwne wo tutej nałožnoſcji wobſamknu. To pak ſo njeſe ſtało a tuž dyrbi měſchczańſke ſarjadniſtwo ſ konzernom dale jednacž. Tak dźenja hiſchcze njeje wěſty, na kotru ſtronu ſo nałožnoſcj roſzudźi. Chcemy ſo nadźijeć, ſo dalſchi jednanja dowjedu k ſpokojacemu wuſpěchej ſa tudomne błókłaceſtwo a hoſpodarſtwo.

— **Krajny ſwjaſk ſakſkich proſzarjow a bókakowych wikowarjow,** kiž na ſwoje ſydło w Drježdżanach, wotmeje njedźelu 9. makeho róžła popoldnju w 3 hodź. w „Palmengarten“ w Drježdżanach na Pirnjanſkej dróſy 29 ſwoju 12. lětnu hłownu ſchromadźiznu. Direktor dr. Wohrabe wot Drježdżanſkeje wikowarſkeje banki porěči wo nětcišchim hoſpodarſkim połoženju a ſwjaſkowym wobſtejnym wjedniſk Eger wo ważnych praſchenjach ſa ſtótnych wikowarjow.

— **Kelko tobaka ſo w Němſkej wukuri?** Kurjenje zigaretow je ſo w Němſkej w powójnſkim czaſu njeſpěrnje roſſcherilo. W poſledních dwójch lětach wukuri ſo w Němſkej lětnje jenoż 11 miljardow ſchtuk. We lěcze 1928 pak ſu němſky kurjerjo 32½ miljardy ſchtuk wupachali. Zigarow ſo njeſchto mjenje wukuri. W lětach 1911 hacž 1913 wukuri ſo w Němſkej lětnje 8 miljardow zigarow, w lěcze 1928 pak jenoż 7 miljardow. S kurjenjom dróbneho a trubkoweho tobaka je ſo w Němſkej w lěcze 1928 ſa něhdže 10 miljardow hriwnow pſchetrjebało, to je něhdže trójzy telko kaž w lětach do wójny.

S **Jenkez.** Njedźelu ſwjeci tudomny ſchewſti miſchtr Robert Krjeżmar ſe ſwojej mandželſkej w kole ſwojich dźeći a dźećidźerjow ſwój ſłoty ſwjedź. Jubilar je 73 lět ſtary a wjeſeli ſo hiſchcze dobreje ſtrowoſce. Wot ranja hacž do wječora ſchoda hiſchcze na ſwojim ſchewſtim ſtólčku a pilnje dźěła. Mandželſka pak, kiž je 78 lět ſtara, njemóže wjacy domjace dźěła wobſtaracj, ma pak hiſchcze cjeſtiwcho ducha a ſchije a cjita też hiſchcze bjez nałwočow. Bóh ſpožej jubilarowaj ſdrowotny a ſtróžnu wjeczor ſiwjenja.

S **Khwazizi.** Tudomne wojerſke towarſtwo wotmě njedawno ſwoju generalnu ſchromadźinu. Prjedy hacž ſo wo dnjowym porjedže jednaſche, ſpominachu ſchromadźeni na ſobuſtawow, kotrejž ſtaj w minjenym lěcze wumrěłej a ſo k jeju cjeſći ſ mjeńnow poſběhnychu. Lětnu rozprawu poda towarſki Bleyl a rozprawu pokładnje towarſki Käſtner. Po wólbach pſchepoda cjeſtny pſchedſyda kuješ Hunnius ſ Jeſchiz towarſchej Fuhrmannej ſ Měrkowa ſnamjſchezo ſa 25lětne ſobuſtawſtwo. Towarſchej Richterej w Měrkowje, kiž njemóžeſche do ſchromadźiny pſchińeć, je wotbłyſkenje wuſnamjenjenje ſa 25lětne towarſtwowe a 40lětne ſwjaſkowe ſobuſtawſtwo do domu donjeſło. S hłownym bypkom dnjoweho porjada běſche pſchemjenjenje ſtuſtawkow.

S **Nowoho Luježa.** Pónđelu běſche ſo w tudomnym Wićkez hoſcjenzu 13 měſchczańſkich wokolnych wjeſow ſchromadźiło. Woni mějachu wolicz ſaſtupjerja do provinzialneho ſejma a nuſowolicžu knjeza Emilerja Rjenca ſ Cyrowez. S wjeſelich wjeſow ſkuſcheja do naſcheho wotſtoſhowańſkeho wokrjeſa Přećezy, Bacžoń, Khrósćicy a Lejno.

S **Rjeſwaczidła.** Poſtajene ſtótne witi ſaſadżeni ſyrjedu běchu ſyrjeńſcheho raju. Na pſchedań běſche 8 koni, 100 krutwow, 30 cjelatow, 4 bykł, 3 běžaki a 105 proſatow. Kupzow njeběſche pſchewiele na witi pſchiſchło a witi ſyrjeńzo dźěchu. Kupzy běchu ſhěiro pſchehładnuwi pſchi kupowanju. Je mózno, ſo hiſzom hrožaza pothromna mjes hoſpodarſkim ſkotom na ſatarjowe ſtutkuje. Gmejniſka roda běſche ſakaſała ſchparaty ſkót ſ Wojerowſkich ſtron pſchihnawacz. Krutwy płacžachu něhdže 300 hacž 700 hriwnow. Jenoż mały ſbytk hotowjaſeho ſkotu wojta njepſchedaty. Proſzata ſo lěpje kupowachu a płacžachu něhdže 35 hacž 40 hriwnow.

S **Mulkeje Dubrawy.** Njedźelu dopołdnja ſkrabnu woſpodowy automobil mlokowcho pohonca Cjelchowſkeho knjeſeho dwora, jako wón preći pſches dróhu dźěſche, a wjeſeſche jeho něhdže 20 metrow dalko ſydła. Pohonc ſo pſchi ſnjeſeńzu lohko na hłowje a hewak hiſchcze ſrani. Wobſedżeſer automobila ſo hnydom po ſnjeſeńzenym horjelwja a jeho k lěkarjej drej. Krajnyj dowjeſe, kiž jemu lěkarſku pomoz poſkicji. Sſobuſtawy ſaſtitenje kolony cjerwjeneho kichża dowjeſechu ſnjeſeńzeneho na to do jeho bydlenja w Sdźeri.

Z **Pančic.** Zwjazk fabrikſkich dźěłaćerjow Němſkeje. Budyſke zarjadniſtwo wotmeje ſobotu 8. makeho róžka wječor w 7 hodź. we Natuſec hoſcenzu na Kukowje zwjazkowu zhromadźiznu, w kotrejž ma ſo rěčeć wo nowotarſtwje w zawěſcenju dźělonjemnoſcjerjow atd. a wo hewaſich zwjazkowych a druhich nałeżnoſcach. Wočakuje ſo ſamſny bohaty wopyt kaž loni.

Z **Pančic.** Radupodawanje za maćerje w Pančicach budže pjatk 14. makeho róžka popoldnju w 2 hodź. w hoſcenzu. Lěkař budże pritomny.

Zo **Sunowa.** Pnćowańſke radupodawanje za maćerje za Sunow a Smjerdźanc budže ſrjedu 12. makeho róžka, popoldnju w 2 hodź. w hoſcenzu w Sunowje a 1/4 hodź. w Smjerdźanez pola Krawcez. Lěkař budże pritomny.

Se Ströže pola Wulkich Sdźarow. Eintrachtiſke wuſelowe jamy ſu kupiłe Loebenſteinſke khłba w Ströži, Mortkowje, Laſu a Stužejnje a ſu je ſ 15. wulkim róžkom pſchenſake.

S **Wojerez.** Prěnja primiza wot cžaſa reformacije ſwjeci ſo w naſchim měſcze bliſchcu njedźelu w katoliſkej ſyrkwi zyrkwi na ſwjatocerje walchnje. Nowowměſchany E. Scholtyſek ſwjeci ſwoju prěnju Boſu mſchu.

S **Werminghoffa.** Wot wyſchnoſcje je dóſchło wobkenčenje, ſo je naſcha wjeſ wot 1. makeho róžka wot Wulke-Sdźarowſkeho hamtiſkeho wokrjeſa dźělena a twori nětka ſamoſtatny hamtiſki wokrjeſ. Gmejniſki pſchódſiedżer Klenka je ſhodom hamtiſki pſchódſiedżer. Sſobuſtawy gmejniſkeho ſaſtupjeſtwa tworja hamtiſki wubérk. Nowy hamtiſki wokrjeſ wopſchija jenoż wjeſ Werminghoff. Wulke-Sdźarowſki hamtiſki wokrjeſ pjecza dale woſtanje. Sa Werminghoff wopſamjenja tuto nowotarſtwo dla wjeſtiſchoje ſdałenoſcje wot Wulkich Sdźarow, kiž je ſ pſchehładnym dróhi naſtała, wulku lěpſchinu.

S **Rychwalda.** Pſchećiwo wólbam gmejniſkeho pſchódſiedżerja a lawnikow, kiž ſo 15. dezembra ſaſdżenego lěta wolměchu, běſche ſozialdemokratiſka ſtrona dla nětkotrych formalnych njedoſtatkow ſo hórſchiła. Wólby buchu njeplatſiwe a wotměſu ſo ſobotu ſnowa. Pſchitomni běchu wſchitcy dwanaco ſaſtupjerjo, wóſom prawizowanu a ſchtyrjo ſozialdemokratoio. Sa wólby gmejniſkeho pſchódſiedżerja běchtaj ſo dwaj namjetaj ſawodałoj: Sokoła liſcžina (prawiza) a liſcžina Khryſtoſa Hubarża (lěwiza). Hubacž běſche ſwólniwy, ſaſtopniſtwo gmejniſkeho pſchódſiedżerja wukonjecž ſa połoizu mudy, kiž pſchódſiedżerjej pſchiſłuſchi. Pſchi tajnym wothłoſowanju dosta Soka 8 hłoſow, Hubacž pak 4. Prěnit lawnik wuſwoli ſo teboranja ſe ſtrony prawizy, ratař Guſtaw Hubacž. Pſchi wolenju 2. lawnika dźiwjeſche pſchi jenajtkmaj ſtajenſkej lichomaj hłoſow lóſ roſhnoſcjež, kiž na 2. hamtiſkeho pſchódſiedżerja Hubacža padny.

S **Rychwalda.** Tudomna nałutowańſka a witpożeńſka wolnoſć poſchedżenje pſchedżhoſtwa a dohładowaſtwa. Mjez druhim ſo wobſamknu, ſo ſo dań ſa nałutowańſke pjenjezy na 7 prozentow a ſa pożeżońki a běžne ſlicžowańſki na 9 prozentow powyſchi. Tale naprawa je nuſna, ſo by ſo trochu napjecžo dźělało wottóſtobwanju nałutowańkow, kiž ma ſwoju pſchicžinu w dospołnje hotych bjeſwodnitych wunoſchowańcach wo nowej inflazji.

S **Běleje Wody.** Dokelž běchu ſo jemu cžłowy zule roſtičkaſte, je tudomny pſchekupc Hugo Nedwig ſrjedu wjecžor dobrowólnje do ſmjerce ſchoł. Nedwig pſchihłe pſched něhdže 35 lětami do Běleje Wody a wotewri tu w domje na Muſakowſkej dróhy 2 filialku Miſerez firmy w Hródku. S makeho ſapocžatka je wuroſtła nětcžiſka firma Nedwig a Ringel. Hugo Nedwig je drje nadal ſwojeho žiwjenja we wutworjenju wobkhoda ſpóſtnał, ale je ſo jemu tež poradiło. Jeho žiwótbje pſchiwobroczeja powſchitkownje wutrobnu ſobuželnoſcj.

S **Krnſchwizy** pola Muſakowa. Na Běło-Wodźanſkich Muſakowſkej dróhy ſu w poſlednim cžaſu na Kruſchwizańſkich leſownoſcjach wólſche a druhe ſchtomy popuſchcjeli. Na jich měſtno maju ſo ſadowe ſchtomki naſadžeć. Wſchudżom, hdjež ſo hodźi, dyrbi ſo ſchtomki nažadžeć dacj, ſo by ſ tym k poſběhnjenju do-

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

31] (Pokračowanje.)

Haj, wón dyhſche ju pytacj, wěſo, to wſchak wón dyhſche, hurnjej jenoż tohodła, ſo by ju roſmjatk, roſteptak, pokoržak. Wjchjeo bóle ho ſapyri, ale jeho duſchina cjwła bě tak ſjawna, ſo mějeſche Acte ſ nim ſobuželnoſcj.

„Wěſ ho na kedžom, Marco!“ wona rjekny. „Namaka-li ho Lygija po roſkaſu kězora, potom by mohła hakle dożyła ſa tebje ſhubjenu byclć.“

Vinicius ſo pothmuri.

„Schło ma to rěkacj?“ ho wón woprascha.

„Poſłuchaj na mnje! Wežera běch ſ Lygiju w hrodowſkich ſahrodach, hdjež Poppeju ſetkachmoj a ſ njej maln Augustu, kotruž cjornuſchka Lilith njeješche. Wjeczor dźěcjo ſthori, a Lilith něſto wobtrucžuje, ſo ju jemu nacžinili, a to tamna zuſa, kotruž ju w ſahrodze ſetkali. Wuſtrowił-li ſo dźěcjo, to na to ſabudża, njewottkorjeſ-li pak, to budże Poppeja prěnja, kiž Lygiju kuſtarſtwa da wobſtorzi, a potom njebudże ſa nju wumożenja, hdyž ju ſaſłapja.“

Krótke mjelcženje; potom Vinicius ſabrječa:

„Bodźi ho, ſo je dźěcjo nacžinita, a mi teſ!“

„Litith wobſtajnje wuſpjetowaſche, ſo je dźěcjo ſaplakało, hdyž ju ſo nimo naju njeſłi. A to ſe wěrno! Dźěcjo płakaſche! Sawěſcje ju jo hižo khore do ſahrody donjeſli. Marco, pytaj Lygiju, hdjež chcjeſch, ale njerěcj ſ kězorom wo njej, dańž njeje mała Augustu ſaſo ſtrowa, pſchetož wuſabaſch Poppejinu wjeſtu na nju. Jeje wocži ſtej hižo doſcj wjele pſche tebje ho napſkakałoj; njech bohojo ſeje wbohu hłowu ſchkitaju!“

„Ty ju lubujeſch, Acte?“ woprascha ho Vinicius poſkhmurjeny. Wocži wupuſchczeneje ſaſtupitſchcjej ho ſe ſyłzami.

„Haj, hym jej dobra!“ wona rjekny.

Njeje cji też ſ hydu lat wotplacžita łaž nń.“

Acte wobkždžowaſche jeho khwilu ho dlijo, jako by jeho pruhowacj chcyła, potom rjekny:

„Ow, ty nahły a ſaſlepjeny; wona je cje lubowała!“

Vinicius połroczi pſchi tutych ſłowach kaž wobſtrašenjeny.

„To njeje wěrno! Wona mje hidźi!“

Potom nadobo ho wotmjelkny. Wón ho dopomni, kak bě wona pola Aula w ſahrodże ho ſacjeržmjenjo jeho ſtrowam ſłuchała, wocži połnej ſwěcžazeho błyſchcza. Jemu ho něſto ſda, jako by wona teńdy woprawdże ſapocžała jeho lubowacj. Schtó wě? Snadź by ho ſ jeho mandželſkej ſtała, dobrowólnje. Wona by jeho durje wobtkała, ſ wjeſcjim tukom ſalbowała a jako mandželſka na wojwcjej łoži pſchi jeho wohnuſchczu ſydała. Wón by ſwjatoczne wurajenje: „Hdjež hy ty Cajus, tam dźu ja Caja bycſt“ i jeje erta ſaſtupſchał, a wona by na wěcžnje jeho była. Cjeſhodła njeby žebi ju ſa ſonu pożadakł. Wón bě tola k tomu ſwólniwy!“

Pſchi tutej myſliczy jemu ſ hněwom błoſy na hłowje ſtawachu, kiž pak ho něſtko njemérjeſche pſchećiwo Aulej abo Lygiji, ale pſchećiwo Petroniju. Wón bě na jich wina. Bjez njeho budżeſche Lygija něſto ſnadź ſ jeho njewěſtu. A něſto bě pſchepodże! —

Pſchepodże! Wón ſaſtona.

Mechaniſky togu wotoko ſebje ſwiju, cžyſche ho wotſtalicj, njerozſobnuju ſo ſ Acte, jako ho ſawěcži nje pſchedſyddu a atrijom pobłuby a ſarowaja poſtawa Ponponije Grecinу ho nadobo wuſjewi.

Wuhladawſchi Vinicija pſchiwobroczi jemu ſwoje nežne, błędе wobliczo a rjekny:

„Marco! Bóh wodaj cji twoju njeprawdu, kiž by namaj a Lygiji nacžinił.“

Wón ſtejeſche pſched njej ſ pothilenym cjołom ſ njeſhoſom a ſe ſacježenom winy we wutrobje, ale njeſapſchija, kak ho ſ njej rozmołwjecj. Wona ſo ſ nim ſ ſwojim ſtrachom ſ ſwojim ſtyſkom ſ ſwojim ſtarobnym ſtarachowanjom ſ ſwojim ſtarobnym ſtarachowanjom ſ ſwojim ſtarobnym ſtarachowanj

njazeho hadarstwa pschinoschowak. S tym sposobom pomha jadżowacź dowosej wukrajneho hadu, i czimż so wjele pjenjes spuudawa, kiż bychu hewak k lepschemu naschemu dohromadnemu hospodarstwa służiłe. Też kożdy wobsedżeć měł dosć hadowych schtomow na swojich lezownischach nagdajsante měcź, so by ſ tym hospodarstwo podpjerak.

S **Dźiwinka.** pola Wěrje Wody. Po wužiwanju runjaceho mjasa schori sandżenu njedżelu swójba tudomneho dźełacźerja Uboscha. Najcźeschcho schorischtaj starschej a dwě dźećći, tamnej dźećći mjenje. Sćrjedu je druha dźećo, 9 lětna holcźka, pod njezwurjeknjomnymi bolosćemi wumrěła, njedźiwajcy wschitko lěkarstwo prózowanja. Spodźiwne je, so druhdże njeje něchtó po wužiwanju tuteho mjasa schorił. Blizsche dyrbi hakle pschepytanje holzynoho cźěła dopokasacź.

S **Rósbórka.** W bydlenju jeneho tudomneho tepichowego cźłeka, ka ho njedżelu wjecźor w domje jeneho tudomneho sastojnika. Jako ho knjeźstwo wjecźor domoj wrócźi, namaka służobnu holzu mortwu. Podawk je cźim tajmschi, dokeź holza hižom nekotre lěta pola tuteje hwójby służeschće a běšche w najlepschej pschesjenosći žiwa, so knjeźstwo ſ njej wobkhadżesche, jako by do hwójby słuschała. Psched nětkim lětom běschę holza ſ knjeźstwom do Rósbórka pschicźahnyła. Hilschcze samkny dźeń běschę ju swona něschto schabow nakupiła. Jako knjeźstwo wjecźor we 8 hodź. wotendże, njespósna na holzy niczo, schtož by nekajki podhlad słudzicź mohło, wona słodźelche wjeselo w dźełacźej jstwě a cźitasche w knihy.

Se **Sleho Komorowa.** (Sasatka kandidatka zamo-morskeho sastwa.) Sérjedu popoldnju 19lětna Hilda Wurgez ſ Kalawskeje dróhi trójzy zyta, žebi zywjenje wsacź. Po dospołe, so ſ wokom starschiskeho bydlenja dele cźitajuce, su domjacy wobydlerjo w posledninm wokomiku sadżerżachu. Potom pschebywajsche wona jenoż napoł hodźeneho cźiłko żelesniz Anhaltskich wuhlowych dźełacźerjow a mężesche wotpokład, so wuhlowemu cźahej pschejecź dacź. Wona běschę so pryedy pola pschekhodneho strażnika wobjonila, kdy pschichodny cźah nimo pojedże. Skónczuje cźitaty so wona na Kalawskej dróhi nětkim 4 metry pyched nadobny auto jeneje Lipicźanskeje selenirowieje firmy. Bjes hnaka swój sameŕ dojdże. Schofer samó auto na sdoże tak wjesoł, so so wona jenoż lohko srani. Wona je wjesże we schowywnym jaceźenjenju jednala. Hildu Wurgez dowjedechu do Zarowskeho wustawa, hdjež je wona pyched kitami rom ras pschebywała.

S **Khojcźina.** Njepschemyślany żort je žebi tu mlody lowjek njedżelu dowolił. Pschi żelesniskim pschekhodże ła hoscźenza Bellevue cźišny znjehowu kulu do lokomo-iwy. Njetrjebchi pak jenoż lokomotivu, ale też lokomotivu, kotrezniż znjehowa kula do njesiwosca sliecza a jeho krótki cźas slepjesche. Cźah hnydom stasta, nad cźimż towarschnjesć, do kotrejež mjetaŕ kule skuschesche, khěrzo ničtóża. Njeno lohkomyślneho pachota hnydom napi-chu. Wón sméje drje so dla wohrożenja transporta sa-olniczź.

ptači kwas je nimo — póstnicy tu su!

Tohodla wšitcy njedźelu 9. mał. rózka wjećor we 7 hodź. do Budyšina na póstniski swjedżeń jednoty „Sokoł". Loni naša jednota z tutym wosebitym — swójoraznym swjedżenjom započa. Měješe wulki wuspěch. Wšěm je so nimoměry krasnje lubiło. Lětsa poskićimy wam hišće wjacy. Naše sotry hižo měsacy dołho za was zwučuja. Bratŕa předwjedu wubrany žortny program. Cyle wurjadnje je so hižo swětaznaty knjez profesor dr. Renegat Confuzius z Bludnikec přizjewił. Jenož jeho dla měł tam kóżdy dojcź. Zastup je woprawdże směšnje nizki — 1 hr. — a reje su darmo. Sokolska kapała hudźi. Žortna a wjesoła reja do bjezkónca naše póstnicy krónuje. Sto chcećе wjacy? Jenož přińdźće!

Wusudźenja.

§ Pyched sthromadnym kawnistim ſudom mějesche ſo kamotowicź rězník a dźełacźeŕ Franz Kurt Wróbl je Zitawy, kiż běsche wobstorżeny, so je spodcźakł augusta 1929 na kopjeno papjery podpitmo žiwoje mandżelskeje, ſ kotreż njeje hromadże žiwy a kotraż pjeca pschisnawa, so je jomu 5000 hriwnow dołga. Sud a statny rěcźnik běschtaj pschesmjewacź, so je žebi Wróbl na lesćiwe wosthnje podpismo swojeje żony wobstarał, so by żebi wot njeje 5000 hr. żadacź mohł. Po namjece statneho rěcźnistwa spójna żud Wróbla dospołnje winowateho a sandżi jeho k 4 mježazam jastwa, 150 hriwnam pjenjeżneho khłostanja abo k dalschim 10 dnjam jastwa a wotcźitanju jemu cźesne prawa na 3 léta.

Z Łužicy.

* S **Cibawy.** Wutoru rano sahe žu w pisarni tudomnych kermaiskich dźełarnjow paduschi pobyli. Se sadnjeje ſrony twarjenja žu wokno wutłocźili a do pisarnje salezli. Tam žu spytali, pjenjeżny kamor wotpacźicź. To pak so jim njeporadźi. Tuż žu so do pisarskich blidow dobyli, w kaschcźikach cźuschtili a ſ nich 50 zigarow kradnyli. Po-

* Se **Shorjelza.** Sérjedu popoldnja sawolachu tudomnu sanitetnu kolonu do Kunnersdorfa. Tam běsche žebi na Hendrichskim dworje 18 lětny pachoł Wilhelm Vielhaner ſ revolwrom hrajkał. Pschi tom běsche so wutřelił a kulla běsche jeho na prawym wutrobnje sranila. Sranjeneho dyrbjachu do Shorjelskeje khorownje dowjesecź.

* Se **Zitawy.** Póndźelu saja polizija wudowu pschekupza Rosemanna, kotrehoż cźelo bu na samknym dnju w krematoriju (palenni cźelow) pohobnowane. Zona běsche pobbladna, so je swojemu mužej ſ jedom sawdała. Jako běsche jo podhlad pschecźiwo wudowje sbehnyk, pschekupzowe cźelo njedachu spalicź, ale jo najpryedy pschepytachu. Tola lekarjo nicźo njenamakachu, schtoż by podhlad wuspranowiło. Tak manbżelsku sasa ſ jatby puschcźechu. Semrěty pschekupz běsche 68 lět stary, wudowa je 45 lět siara.

Krasny

póstniski swjedźeń

swjeći so **njedźelu 9. februara 1930** wjećor w 7 hodź. w zali „Bółeho konja"

Wjeselaporny porjad * Sokolske poskićenja

Mnohe přesłapjenja

Wutrobnje přeprošuje

Jednota Sokoł w Budyšinje

Herska grychta w Kamjenej

Sobotu, njedźelu a póndźelu 8. 9. a 10. februara so

kózlopiwo toći

Přećelnje přeprošujetaj **Ernst Liebsch a mandź.**

Nowe lawěšticy přinjesu wužitk

Nowy

ludowy měšany" khofej

punta po 70 pj.

jenož pola

Herm. Klemma

naslědn.

Spodźiwnje tunje płaćizny

namakaće w mojim wulkim

inventurskim wupředawanju

Mantle a wobleki směšnje tunjo

W. HÄCKER měj. Otto Hartmann

w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Njewšědn. składnosć

Strykowane

žonjace jaki

„ palovry

„ wobleki

dźěćace wobleki

„ pulovry

„ jaki

Dobre kajkosće! Jara tunjo!

Jordan

w Budyšinje na Znutrk. Lawskej hasy 8

Wot soboty 8. februara mam nowy transport **rańšopruskich plahowańsk. wužitkn. kruwow a jałojcow kaž też bykow a cźělcźkow** tunjo na předań.

Wutoru 11. febr. dostanu nowy trankport **rańšopruskich běhakow** a mam je wot srjedy 12. februara w mojich hródźach na **Hornčerskej hasy 40** na předań

G. Gneuß

skótna wikowarnja w Budyšinje w hotelu „Kurwjech",

Telefon 2418 Telefon 2418.

Rězniski skót so zaměni

lizajski poš je hižom ſlěd za paduchami namakał. Poštnja należnosć hischcze pschepytuje.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutřischu hodźinu:** Po lohkim znjehowanju žo počźina wuwjedrowacź, sjmnischo. W Jendźelskej znjeh, w połnóznej Europje ponróčene a syma.

* **Schtwórtk popoldnju do jenych schokoladowych kramow w Lipsku dwaj muzej pschińdźechtaj a žebi twory pschedpołožicź daschtaj. Na dobo pschestajenego pschedawarja, kotryż bě žam pschitomny, ſ plunowej rołu pisches hlowu bijechtaj, so bjes wědomnja k semi padże. Khdyż so jemu sa hodźinu wědomje wrócźi, won pytny, so bychu jemu słoty cźasnik, pjenjezny móšcheń a kluczje kradnyli. Stóstnikaj běschtaj ſ kluczemi pjenjezny khamor woczinioŕ, tola njeběschtaj w nim pjenjezy namakałoj.**

* **W samkatni alpstokrajneje grotarnje pola Wina schtwórtk płunowa blescha rosbuchny, kotraż nětkaż 2000 litrow płuna wopschijesche. Sa wokomik bě samkarnja do hromady rospodankow pschewobroczena. Tšěcha žo wusłědny, sčežny žo pukntchu a žo sdźela sażypnychu. Wschě naschiny wěhu jenóż hromada rostorżanych a ześiwowanych metallowych dźelow. Městno njesboża wobras hrosnego wupurjesenja pokazuje. 15 dźełacźerjow je žo sranilo, mjes nimi tśjo cźežko.**

* **Hollandska pasażerska parna łódź „Veendam" je we Halifaxu po nimo měrty wětraŕej jěsdże ſ tśidnjowym sapodjezjom do Halifara w połnóznej Amerizy pschijeła. Kapitan praji, so žu žo žolmy hacź 20 metrow wyšoko pśches łódź pschelake a měrnosće 3. klaźu powodźite. Wokmjeschka žo ſ mozu žolmow wuraschu. W jedżeeni woda dwaj metraj wyšoko stejesche. Wschě hibicźiwe pschedmjety žo žobu storhnychu, też klawěr bě wschón pócźrjety. Někotre wulkowańske cźełny žo cźežko wobschkodźichu a 40 wokmow žo rozbi. Mjes žonami a dźećimi, kotrej pod łubju pschebywachu, njewopisźemne roshorjenje knjezesche.**

Hamiske wozewjenje z Budyšina.

Khdyż je někto pokhroma we Wojerowskim wokrjesu sachła, so wobmjesowane pschiwozowanje na Budyske prožaze wiki ſ tutym słehnje.

W Budyschinje, 6. małeho rózka 1930.

Měšćerjanska rada — spomožerski hamt.

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

Poskićamy cyle wosebje

z našeje pjekarnje

najl. ržany khlěb I. družina 65 pj.

najl. ržany khlěb II. družina 60 pj.

Nješto cyle wosebite

šokoladowe baby, jena 0.75, a 1.20 hr.

pjelnjene pampuchi

sydrowy, štreslowy a cokorowy tykanc

Ze samsneje kofej. palerńje

najl. paleny kofej, najl. měšenja 1/4 punta 1.20 hr.

najl. paleny kofej, najl. měšenja 3/4 punta 0.95 hr.

najl. paleny kofej, najl. měšenja 1/4 punta 0.70 kr.

Najl. sočki

punt **28** pj. derje warjace

najl. měšany sad, hładk. punt 86 pj.

najl. słowki 80/85, sušene punt 58 pj.

Wšědnje čerstwe

najl. jědźny twaroh . punt 28 pj.

najl. Danska tafl. butra punt 1.10 hr.

bjezezapłódkne pastěrisowane mloko w blešach 1/1 litrska bleša 0.28 hr.

Předawamy jenoż sobustawam

Zastupny pjenjez jenoż 50 pj.

Kedźbu!

Zwjazk fabrikskich dźěłaćerjow w Němskej

wotnožka w Budyšinje

Zwjazkowa zhromadźizna

sobotu, 8. februara 1930 w Natušec hosćencu (Klóštrska korčma) w Kukowje, wječor w 7 hodź. (Towaršna jstwa)

ĐNJOWY PORJAD: 1. Přednošk wo nowotarstwach w zawěsćenju dźěłonje-mějerjow, krizowym zastaranju a wosebitym rjadowanju za bjezdźěłosć we wosebitych powołanjach. Refer. koll. Jeremias z Budyšina
2. Hewaše zwjazkowe a druhe należnosće

Wulke wosebite předawanje

Běłe twory

Přinjesemy wubjerk wěcow wšědnjoje potrjeby jara płaćiwyhódnje. Předawa se we wosebitym wupyšenym a wohdźiwanja hódnym wotdźělenju

Myjenske garnit., 6 dźělb., běłe 3.75	2.50	Kofej. servicy 9 dźělb. ze złot. krom.	4.90	Alum. pječne horncy z wěkom	
Myjenske garnitury ze złot. kromku	5.90	Sadźba šklow ze złot. kromku, 7 dźělb.	2.25	8 štuk 14/24, sylna twora	14.90
Myjnica, běła	1.95	Kofejowa kana, běła	0.95	6 piwow. šklenčow ze złot. kromku	1.90
Močnik	0.80	Taler ze złot. kromku, hłub. a płitke	0.50	6 piwow. šklenčow točenych	1.20
Sadźba šklow, 6 dźělbna, běła	0.95	Šalka ze złot. kromku, Miśnjan. forma	0.50	Sadźba šklenč. šklow 5 dźělbna	1.95 1.60
Kompotske šklě, 25 cm	0.45	Šalki ze złot. kromku, 3 pory	0.95	6 šklenč. kompotsk. šklički	0.48
Taler ze złot. kromku, hłuboke a płitke	0.25	Kofejowe hórnčki 3 štuk, šěroke	0.95	6 šklenč. talerjow	0.50
Toiletowy boł z wobrubku	5.50	Konsole syčk. emalija	2.50	1 wulka šklenčana škla	0.75 0.45
Emalj. khlěb. tyza, dołha, 5 pć., běła	5.75	200 łopj. pomazkoweje papjery	0.50	1 butrowa tyza	0.48
Emalj. horncy, syčk., 6 štuk 10/20	5.90	Šatowy powjaz sylny, 30 mtr.	2.40	1 wodowa bleša, šklenč. toč.	0.75
Emaljowa myjnica, běła	1.20	Sadźba opal. tyzow 4 štuk	6.50	Šklenč. stajadło	0.45

Kisałowa menaža 7 dźělbna	3.00
Menaža za kisało a wolij	3.00 1.00
Keksowa tyza	0.95
Cellul. stejacy špihel	0.50
Cellul. dźeržak za zub. šćětki	0.60 0.25
Cellul. zubowa šćětka	0.50
Cellul. dutki za włosy	0.60
Budźak, dobry	2.95
Smetanowy bijak, běły blach	0.50
Forma za pječenje tortow	0.50
Jejo za čaj	0.25

Wobdźiwanja hódna nutřkowna dekoracija

Wobkedźbujće moje wukładne wokna

Centralny kupny dom w Budyšinje

Najwjetši kupny dom tuteje bránže w Budyšinje

Herbsk. grychta w Pozdecach

Sobotu, njedź. a póndź. 8. 9. a 10. febr.

swinjorězanje a kózlopiwo

Přećelnje přeprošujetaj

Jan Kilank a mandźelska

Herbska grychta w Konjecach

Njedźelu 9. februara 1/2 8 hodź.

wulki dźiwadłowy wječor

Komorowskeho wojerskeho towarstwa, po tym REJE

Z dobom so też njedźelu a póndźelu

Kózłopiwo łoči

Wo přećelny wopyt prosytaj

Towarstwo hosćencaŕ

Znajeće šatowy a zbytkowy wobkhod

Kupujeće *Sophje Malczykoweje* derje a tunjo

na Zwonhownej Lawskej hasy 12

K wupředawanju

žonjaca drasta

tak tunjo kaž ženje!

Zymske mantle, módre ottomanowe z wulkim plyšowym kornarjom	wot	**9.75** hr.
Zymske mantle, jendźelske tkaniny z wulkim plyšowym kornarjom	wot	**9.75** hr.
Lěčne mantle z mužacych tkaninow	wot	**6.90** hr.
Lěčne mantle z jendźelskich tkaninow	wot	**6.90** hr.
Kostumy z módr., jendź. a muž. tkanin.	wot	**16.75** hr.
Trench-Coats	wot	**12.75** hr.
Njepřemokawe jaki	wot	**7.90** hr.
Vollowe wobleki z krótkimi rukawami	wot	**3.90** hr.
Vollowe wobleki z dołhimi rukawami	wot	**7.75** hr.
Wobleki z wolmj. muslina z krót. ruk.	wot	**7.90** hr.
Wobleki z wolmj. muslina z dol. ruk.	wot	**9.75** hr.
Tkaninowe wobleki	wot	**6.90** hr.
Voloutinowe wobleki	wot	**9.75** hr.
Rejowańske wobleki	wot	**7.90** hr.
Raněe suknje	wot	**2.75** hr.
Raněe jaki	wot	**2.50** hr.
Bolhańske bluzy	wot	**3.90** hr.
Běłe vollowe bluzy	wot	**3.90** hr.

Wužiće tutu składnosć, płaćizny su bjezpřikładnje nizke

JAN JURIJ

PAHN

w Budyšinje

Běły barchent metr 60 pj. tkaniny za košle 50 pj., ložace šaty, barchentowe košle a suknje tunjo. **Ida Erler w Budyšinje** na Zwonkownej Lawskej hasy 10. Serbske posłužowanje.

Pjerjo wot dźiwjych kačkow

ma na předań

Měšć. Kubenc w Sekecach

Derjezdźeršany

dźěćacy wóz

nimale nowy na předań na Kamjenitej hasy 1 1 poskhód.

Złotožolty

twarožk

rjany zrały

punt **36 pj.**

Wikowarnja z butru

Kunella

Handrij Strympa

w Budyšinje

na Rózowej hasy 15

poruča

meble

a pólstrowane twory

Sym Serb!

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec

knihićišćerńja

w Budyšinje.

Naše tunje wosebite dny

so **džensa** započnu.

Naše płaćizny

dopokazaja Wam wšo!

Talj. service za 6 wosoby, prawy porcelan ze złotej kromku		**19,50** hr.
porcelin. kuchenska garnitura, 22dźěł.		**16,50** hr.
porcelin. kofej. service, pisany	jenož	**3,50** hr.
3 porcelin. šalki ze złot. kromku	jenož	**95** pj.
porcel. talerje ze złot. kromku, hłuboke a niwke		**50** pj.
4 porcelin. šalki, pisane	jenož	**1,00** hr.
4 porcelin. horncy, češke	jenož	**1,00** hr.
3 winowe šklency (romska) ze sylnej nóžku		**1,00** hr.
winowa šklenca (romska), točena, zelena nóžka		**50** pj.
šklenca za słódke wino	jena	**25** pj.
6 šklenč. kompotsk. šklički abo **6 talerjow**		**48** pj.
6 piwow. šklenčow ze złot. kromku, jenož		**1,25** hr.
šklenčana škla, 24 cm, rjane mustry		**95** pj.
5 kamjeninow. talerjow, běłe, hłuboka z małymi blečkami		**50** pj.
5 kamjeninow. talerjow za wječor z małymi blečkami		**35** pj.
dźelba kamjenin. šklow, běł.	wot	**8** pj.
mjasowy młyn (Alexanderwerk)	wot	**5,90** hr.
kofejowa abo cokrowa tyza, puntowska	wot	**48** pj.
wohrěwanska bleša, sylna kajkosć		**1,50** hr.
šatowe klamry,	kopa jenož	**25** pj.
šatowe powjazy, 10 mtr.		**28** pj.
khošco		**75** pj.
tallowa waha	jenož	**5,90** hr.

Na tallowe service a hromadźace sudobja **10** % rabata

Najwjetši wubjerk

wěcow za wulosowanja

Seelenfreund & Co.

w Budyšinje

napřeco dźiwadle

Přiloha k čisłu 32

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 7. februara 1930

Spěšne telefonowanje ze Zhorjelca.

Wot schiwórtka 6. maleho róžka 1930 je Zhorjelska dźiwa telefonowa łyčej k łyčeji spěšneho wobkhada cerpješe Łužiju pśihjamkrucena. Schtóž chce se Zhorjelcom rěceć, njecemje hyšći wjacy dalokotymy hamt (cźišło 0) zadaco, ale spěšnowobkhadny hamt (cźišło 9). Wujawanje ho potom — kaž powschitkownje w spěšnym wobkhadoje — hnydom pśihi pśihijeenjenju stanje, a rěka, wobdźělnik móže se kłyschakom pśihi wuchu na ofajanje dogacaś. Wěso je telefonowanje ze Zhorjelcom wóchu hinaschi, hacź je po B 4 na stronje X/XI pśichmunjenjow k hamtskej telefonowej knihy zapisśane, dokelź Zhorjelc hischcze žanoho samojwujawanskeho wobkhada nima. W Zhorjelcu dźiwi hischcze zastojnitza pśihi swjawanju kobuskutkowaca.

Wobdźělnik jawola i cźišłom 9 na znate waschnje wyschnowobkhadny hamt, dóstanjo jenu cźišło, kiž žebi pśicheze, a žiwoje zamjone cźišło; zastojnitza rjekuje „Swjasam ale", wobdźělnik wocakuje wojsenjenje Zhorjelskeje zastojnizy a praji ji hischcze raz žiwoje cźišło. Zhorjelska zastojniza swjasa nětko hnydom je žadanym wobdźělnikom do dóstanje, so swjatacz njemóže, dokuž swiif njeje w porjadu, abo je runje wobkładany abo i druheje pśicinzny jeje dostaca. W tymle padze a po zakónczenju rěcenja na žo słyschak saso wotpołožicz, so by žo swiif rozeznył.

Telefonitke hamty w jadrej Hornjej Łužiju na spěšnym telefonowanju wobdźěla žo tele: Lubij, Ochranow (Bernstadt), Hornje Kundraciz, Wósport, Kamnwald, Buschezy, Korkwic, Wjasowiza, Pomorzy, Zeżeń, Salom (Seidenberg-Spree), Nowy Gersdorf, Zilawa, Kirchhelde, Delnja Wódriza, Wostrowz a Rychnow.

Statna klinika za žony za narańšu Saksku.

Kaž je Lubijski hamtski hejtman w poseźenju wokrjesneho wuběrka Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa zdźelił, móžno, so klinika za žony, kiž je za narańschu Saksku wotmysłena, do połdnischeho dźela Lubijskeho hamtskeho zjimanstwa pschidźe, hdyž je wobudlekstwo wołebje hotowe. Klinika pschiprawja najjkerje w Habrachcźizach, a ju maju i wokrjesnej khorowninju, kotruž tam twarja, sjednoca. Plany za twar, kiž ma nětko 100 łožow wopschihjeeś, sym pschedkeža.

Cyrkwinske powěsće.

5. njedźela po Troch Kralach.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi rano we 8 hodź. Bože wótkazanje němske (farar Tišer), w 9 hodź. němska 1/11 hodź. serbska Boža słužba (farar Kapler).

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boža słužba.

Z Bukec.

Dop. 1/9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Zemrěła je Emma Hilža rodź. Jyrichec, manželska Korle Bjedricha Franca Smidta, rězbarja Bukecach. 50 l. 6 m. a 26 dnjow stara.

Z Budyšinka.

Popoldnja w 9 hodź. so serbske prědowanje źo.

Z Budestec.

Rano 1/8 hodź. zmjeje farar Bójc němsku spowědź, dop. 1/9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske prědowanje. — Před cyrkwinymi durjemi zběrka za našu cyrkej. — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźeći hač do 4. šulskeho lěta.

Póndźelu wječor we 8 hodź. pozawniske zwučowanje.

Srjedu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć towarstwa křesć. młodźencow.

Stwórtk wječor we 8 hodź. zhromadźizna tow. młodych holcow.

Z Hodźija.

Rano 1/8 hodź. zmjeje farar Voigt němsku spowědź, farar Wjczar dop. 1/9 hodź. němske a we 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za ev. luth. Boži kašć.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbski hamt, dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boža słužba. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Stwórtk 13. maleho rožka wječor we 8 hodź. němska bibliska hodźina w paćerskej jstwě.

Pokhowana bu Marja Symankowa, zawostajena wudowa pohonča Jana Gusty Symanka we Drožđiju, 79 l. 9 m. a 8 dnjow stara.

Z Hućina.

Dop. w 9 hodź. serbska, 1/11 hodź. němska Boža słužba.

Z Klukša.

Dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, 1/11 hodź. dźěćikemšenje, kand. Rösler. Pop. 1/4 hodź. němska Boža słužba ze spowědźu w Nowšanskej šuli. Pop. 1/3 hodź. towarstwo młodych holcow na farje.

Z Kotec.

Dop. w 9 hodź. so serbske prědowanje čita — kantor Hoker. Dop. 1/11 hodź. němske kemšenje, wosadny farar.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boža słužba, ke kotrejž so dźěćikemšenje přizamknje.

Srjedu wječor 1/8 hodź. misijonska hodźina we paćerskej jstwě na farje.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, 1/11 hodź. dźěćikemšenje. Žónske towarstwo pola Lipičec.

Wutoru w 3 hodź. serbska bibliska hodźina we Hórčanskej šuli.

Srjedu w 7 hodź. tchorunja na farje.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbsko kemšenje, farar Křižan. Zběrka za ev.-luth. Boži kašć.

Z Nosačic.

Dop. w 9 hodź. němska Boža słužba, 1/11 hodź. serbska Boža słužba. Pop. 1/3 hodź. towarstwo mł. hólcow.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemšenje. We 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Pokhowana bu Hilža Erika, mandź. dźowčička Franca Richarda Beckera, ratarskeho dźěłaćerja w Bóšicach, 9 l. 2 m. 26 dn. stara.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boža słužba, pop. 1/3 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadnego sotry, 1/3 hodź. towarstwo młodych muzskich w Poršicach.

Stwórtk wječor 1/8 hodź. serbska bibliska hodźina w nowej šulskej jstwě w Poršicach.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska, 1/11 hodź. němska Boža słužba, potom serbska Boža słužba za dźeći. — *Póndźelu rano we 8 hodź.* piskanje na wěži a raušа nutrnosć. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska hodźina na farje.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wósporka.

Dopoldnja 1/9 hodź. prědowanje, wosadny farar.

Přilopk.

*** Paßažerojo łódje „Monte Cervantes" na domojeźbje.** 1400 paßažerow podnórjeneje parokłódje „Monte Cervantes", kotrejž, kaž je žo hižo pišało, je na łódźi „Monte Sarmiento" domoj wjesu, su njenadźite pschetorhnjenje swojeso sawjeseleńskeho puczowanja derje pschetrali. Hdyž „Monte Sarmiento" nimo mětna sujesbożenja jdźeše, hrajesche hudźna kapała na pocjeścowanje kapitana Dreyera, kiž je pschi ponurjenju łódje „Monte Cerantes" žiwjenje pschiskadźił, zarowanski pochod, pschi kotremž paßažerojo i nahej hłowu stojachu. Paßažerojo i dźakownosću pschipósłinawaju, so su jich w thotsantskej koloniji, hdyž byrbjachu na pschikład „Monte Sarmiento" cźakacz, i najwjetschej pschecźelniwosću pschijeli.

*** Kak wutroba kłapa.** Wschédny cźaśnik takuje sa hodźinu 17 160 krócź, sa dźeń potajkim 411 840 krócź a lětnje 150 429 560 krócź. Powschitkownje dźeja derje wothladane cźaśniki nětkuše 100 lět, wón takuje potajkim sa tute 100 lět 15 042 956 000 krócź. Wjele wjazy dokonja pak cźłowjeska wutroba, hdyž wopomnimy, so je twjerda mjedź, i kotrejež cźaśnik wobsteji, wo wjele wudźerśliwisha. Cźłowjeska wutroba kłapa sa hodźinu nětkuše 5000 krócź, 120 000 krócź potajkim sa dźeń a 43 830 600 krócź sa lěto. Pola stółětneho starza je wutroba potajkim 4½ miliardow krócź dyrita. Kłapanje a hicze cźłowjeske wutroby rěcźi najdorańschcho, kajki dźiwny a wumělšti organ wona tola je.

*** Shubjene dźěcźko mjes leopardami.** Nětkuše psched dwěmaj měsajomaj shubi žo žydom niedźeli stare dźěcźe farmarskeju mandźelskeju w Angoli. Dokelź běchu wo tom pschepowědźeni, so žu cźornuschi cźełchenja rubili, pospytowachu žo na wschě możne waschnje, dźěcźo saso wrócźo dostacź. Tola podarmo! Tele dny sakhowachu nětko domorodni honiwjerjo w rosdrěźiny załoscenje dźěcźa. Wokolinu wobstupichu a dachu žo na honitwu dźiwjeho swérjeca. Satšělichu pjeć leopardow. W jamje namakachu shubjene dźěcźo zyle cźełe a strowe, na pok pohrjebane pod cźełom runje stónczazeje leopardki.

„Ach, moja hola, ty zelena . . .!"

Nazkonjenja a rozpomnjenja koleśarja po pruskej holi.

Rad puczuju po horatych krajinach a shladuju še wschédna hory do dola. — Kak jednora a wotsutkła je žo cźi pomjo tajkim krajinam bycź nascha hola! Tola njedźiwajcy tajko wopytuju skoro kóžde lěto jónu abo wjazy króć nascu holu. So teź na nascu holu njesapomnju, wam žo kubemu žerbśenu pschecźelej dźakowacź, kiž je mje w wojich młodych lětach cźasto do hole wabił a kiž tam skoro kóždu schcźeźku a staru jonu znaje. A do hole nimam daloko, bydla tam i swójkeho dźěła nascki žerbśeju krajeniu, a schtóž ma woteswrjenej wocźi, pósnaje, so ma teź hola žiwoje rjanosće.

Hacź do konca junija njebécź lěsja hischcze do hole pschischchoł. Nětko pak žona skorźicź pocźa: „Wischnje žu nam lěśa w jimje wschě imjerśe. Schto mam ja jimu nakdowacź? Wobstaraj mi holandźe jahody! Ssy tola we prjedawdyschich lětach teź do hole jěźdźił."

Schto žebi chcych? Ssam rad holanske jahody jém a wém, kak strowe žu. Psches pozrědnistwo lubeho pschecźela teź jhonich, hdźe žu dostacź.

Tak žo na rjanym dnju popoldnju wozrjedź julija do hole naštajich. Na kole bórsy Suborniczku dozpich. Psched nětkuše lětdźesatkami bě to hischcze cźicha žerbska wjeska. Tola potom pschińdźe némski kapital. Pokupichu pólta žerbskich žiwnoscerjow w Suborniczy a Stróži, a w Suborniczy natwarichu twornju na brikety. Sserbsku semju rosrychu a rostoczichu a wotwozowachu do twornje wuhlowy proch. Wjele zuseho luda pschicźeźe a skasy nam žerbski ras Suborniczki. Psched nětkuše letšami wupalschu žo nětko wuhlowe jamy a sastachu tam dźěłacź. Kapitalizmej njedósahe žo tu dźeło wjazy wunoschne bycź. Wón je žebi druhe pola dźěławoscerje pytał. Nam wschak je tu trudne zawoitajeństwo pschewostajił.

Semja mjes Suborniczku a Stróžu posticźa srudny napohlad. Zyła pschestrěń tuna žo jenemu wulkemu schérocźenemu wopalnischcźu. Wětšiny hólzy dreje žu tu spalili nětkotre žymjeschca wušyli. Jedyn kruch bě je stykłkniwym sesom porosł a tu a tam spytachu nětkotre brěsnjcki rosći. Tak pschiroda spyta saso porjedźicź, schtož je cźłowjek skasył. Kapitalizmus, kiž je nam tu kruch žerbiske jemje skasył, je žmorze wo to stara, kak by nam skhodu jarunał.

Hórźicha schkoda je žo nam wschak tu na narodnym polu naczinila. Stróžanska a Suczinjanska schula je žo nam nimale pischeněmczyła.

Tola worakawi wětšiku hólzy teź žu. S tuteje Suborniczanskeje pusczinu wéja drobny pésk a proch tak kaž w symje žněh pschezo dale k drohy. Pschérowu pschi drohy žu hižo sašypali a nětko hrosy strach, so teź statnu drohu pschikryja. Tohodla žu tam nětko njedaloko drohi dwaj rjadaj małych schtomikow nażadźeli, so bychu worakawstwu wětšiku hólzow sadźiwali.

Njebéch hischcze daloko wot Suborniczki, pschińdźech do lěśa, a dróha bě nadobo dosć hubjena a dźerata. Tuž žo dopomnich, so žym wobrjedź žerbiskeho kraja pschischoł do „wukraja" a so maja tu Sserbje saso druhi „wótzny kraj", kotrychž hischcze psched jednacze lětami saso druhi „krajny wótz schkitasche", dyžli naš wokoło Budyschina. Nacźrunjeź Němcy rěcźa wo jenym „einiges Deutsches Reich", njejsu je swojeho móznarstwa hischcze jednotny stat wutworicź mohli.

Tak widźach tu hischcze stare měsniki sjejo. Pišmiki K S a K P (Königreich Sachsen a Königreich Preußen) njejsu wjazy derje widźeli. Naschi Sserbjo tute pišmiki wukožowachu jako pschikrótschenja słowow Kral Sprawny a Kral Paduch. Tak zyle wopacźne wschak tute wukožowanje też njebéschе. Njejsu pruzy kralojo žebi dosć zusuch krajow pschińwojili a njeje žo też tak dosć ludźom pod jich knježźiwom jich maczerska rěcź j namogu rubłka? Tola njedźiwajcy tehdy žo hischcze jednym žerbski tydźenk dosć na to njerśasche, so žu postawu Wyłema Pożłednjeho se Zurich Sserbskeho Domu wotstronili. Kajke zaslužby wschak je Wyłem za Sserbstwo měł, nam njepschecerdźi.

Pschi tajkim rosmyślowanju pschińdźech do Dubow. Tu žu po wójnje nowu schulu natwarili. To je pola druhich znamjo postupa, tola pola naš bohužel, — a to wojebje tu w Pruskej, — je tajka schula wulka nénuzowarnja a wukubłarnja analsabetow w žerbiskonarodnym nastupanju.

Dokelź mějach hischcze cźaš, iwnych žo sa Dubami na lěvo, so bych saso ras holanske městaczko Niśku wopytał.

Tak wostudże puczowanje po holi teź njeje, kaž mohle žo cźi to najprjódzy sdacź. Dopomnich žo w holi husto na Sejferjowy spěw „Kaž žo měśa cźerwjenja, tak žo hola selenja", w kotrymž nam tak kražnje rjanosć hole wulkhwaluje. Puczeje drje tam njejsu pschezo tak rjane kaž pola naš. Druhdy cźi kolo mohł rjez w mjelatym pěsku stejo wostanje. Potom pak winjesch žo na bok do thłóbka thójnow a masch tam rjanu mjeńsu schcźeźku po wolminje.

Teź pišanych barbow nascha hola ma. W pschérowuje a na brjózkach pschi puczu rosće dosć kwétkow. Ssu to tajke, kiž su na žuchotu stuczene; wlóhi tam swjetscha žaneje nimasch. Ktu tam módre hwónczki, cźerwjene konjaze naliki a běła wołowża rutwija, kiž je dobre selo pschewlakłake thorosće. Husto wohladasch tam też spodźiwnu rostlinu. Je to kschiżownik. Mjenuja ju też kschiżowe abo luboscźiwe selo. Djerzyschi-li kopjeschka napschecźo žuwku, sda žo cźi dźěrkawe bycź. Tohodła rěka rostlina też dźěrkawe selo. Tute posdaczne dźěrki wschak žu hórki wolij, kiž ma wschelakich zrazčkow rostlinow wottraschicź, wot njeho kuhacź. Na kopjeschkach a kčenjach wuhladasch też wjele cźornych dypkow a žmuzkow. Rosmjeczeschi-li take kopjeschko abo kčenicźko, dostanjesch cźerwjene barbuidło. Tohodła mjenuja też tute selo žwjatojanskim krew. Cźasto nadeńdżesch pak tam też leńcźk a babyduschku, dwě seli, kotrejž žebi Sserbja jara waża.

(Pokračowanje sćeńkuje.)

Radio.

Sto słyšimy jutře, sobotu 8. mal. rózka.

Königswusterhausen. 12,50: wjedro za ratarstwo. 14: (z Barlina) gram. deski. 16.30: (z Hamburga) koncert. 20: (z Hamburga) reje w pjeć dźělach zemje.

Lipsk. 12: orchestrowa hudźba z nowočasnych operow (gram. deski). 16,30: koncert. 18,30: naturske hojenje (přednošk). 19,05: (přenjesenje ze Barlina).

Wrótsław. 15,20: **płačizny za ratarstwo.** 16,30: (ze Lipska) koncert. 19,05: wječorna hudźba. 20,30: koncert. 22,35: **kabaret.**

Praha. 12,35: připołdn. koncert. 15,50: hodźina za młodźinu. 16,20: přednošk wo kulturje. 16,30: pop. koncert. 20,30: orchestrowy koncert. 22,20: koncert z kofejownje „Lloyd".

Wiu. 11: gram. deski. 15: klankodźiwadło. 16,10: přednošk wo nastaću twjerdych pjenjez. 16,50: pop. koncert. 19: komorna hudźba. 20,15: „Susa, te dźěćo", komödija; po tym koncert.

Beograd. 20: komorna hudźba. 21: južnoslowjanski koncert. 22,50: rejwanska hudźba z hotela „Excelsior".

Ljubljana. 20: spěwny kwartet.

Katowice. 16,20: gram. deski. 17,45: hodźina za dźěći a młodźinu. 20: feuilleton. 20,15: (z Waršawy) klawěrny koncert. 21,15: lohka hudźba.

Towaršwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota Sokoł ma jutře sobotu wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Bukečanske serb. tow. zmjeje njedźelu 9. febr. pop. w 5 hodź. krótke posedźenje pola Stangec. Jedna so wo župny zlět do Drježdźan. Wo bohaty wopyt prosy. Předsydstwo.

Drježdźany. Serbske tow. „Cornobóh" wotměje sobotu wječor swoju měsačnu zhromadźiznu pola Gusty Zmija na Christianskej dróze 22. Naš luby čestny sobustaw knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc nam rjany přednošk poskići. Tež su naše lětne porjady hotowe a móža so rozdźělić. Přińdźće wšitcy w bohatej ličbje. Předsydstwo.

Hornja Hórka. Towaršwo „Łužica" zmeje njedźelu 9. mal. rózka popołdnju w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Mnišonskej piwarni. Přednošk je přitahowny. Winowatosć wšěch sobustawow je, zo přińdu. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

III. župny zlět župy „Jan Arnošt Smoler" zarjaduje so na **njedźelu 23. februara 1930 w Drježdźanach-A.** w městnosćach hosćenca „Volkshaus". Sobuskutkuje khór spěwn. zwjazka a Serbski Sokoł. Poskića so mnohe zajimawosće tež druheho razu. Hižo dźensa přeprošuje župne wjednistwo nanajwutrobniše wšě župne tow., tohornunja pak tež wšěch jenotliwcow, zajimcow a sobustawy „Domowinje" přizamknjenych towaršwow. Kedźbujmy na dalše wozjewjenja w Serbskich Nowinach.

Župne wjednistwo.

Jednota Sokoł w Rakojdach ma přichodnu sobotu 8. II. wječor we 8 hodź. w Zendźic hosćencu swoju hłownu zhromadźiznu. Winowatosć kóždeho pas. a aktivneho sobustawa je, zo tam cyle wěsće přińdźe. Starosta.

Minakał. Serbske towaršwo „Statok" wotměje njedźelu 9. małeho rózka 1930 pop. w 3 hodź. w Lipšcu swoju generalnu zhromadźiznu. Dokelž so wo jara važnych towaršwowych należnosćach, kaž 1. wólby předsydstwa. 2. župny zlět w Drježdźanach. 3. rozpominanje wo towaršwowym swjedźenju jedna, su wšitke sobustawy, wosebje dowěrjenicy, należnje prošeni, zo bychu wěsće přišli. Hosćo su nam wutrobnje witani. Předsydstwo.

Radwoř. Serbski Ratarski Dorost za Radwoř a wokolinu ma njedźelu 9. II. 1930 popołdnju hnydom po wyšporje jara važnu zhromadźiznu pola Kralec. Wšitcy towaršow cyle wěsće wočakuje.

Předsyda.

Ralbicy. Jednota Sokoł nima dla wěstcje přičiny přichodny tydźeń wuteru, ale hižo pónjedźe 10. II. wječor zwučowanje. Bratřa přińdźće wšitcy, hdyž so přihotujemy na naš póstniski swjedźeń.

Městnoačolnik.

Rakecy. „Lipa" namołwja z tutym wšitke sobustawy, kiž chcedźa so njedźelu 23. II. na župnym zlěće w Drježdźanach wobdźělić, zo bychu hač do přichodneje njedźele 9. II. pola knjeza Mički 3,10 hr. za zhromadnu jězbu wupłaćili. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Předsyla.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónjedźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejownji.

Zjednoćenstwo serbskich evangelskich wučerjow zeńdźe so sobotu 8. małeho rózka pop. 1/4 5 hodź. we Serbskim Domje. Sobustawy a hosćo so z tutym wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Zwjazk spěwnych towaršwow! Spěwarjam a spěwarkam spěwnych towaršwow, kiž so na Drježdźanskim zlěće (23. 2.) wobdźěla, so sobudźěli, zo so tam slědujuce spěwy spěwaja: 1. Přadla je Marja kudźelku. 2. Płakała Hanica. 3. Łubka lilija. 4. Manoj mój do drjewa. 5. Bóžał hólčik pře wšě hórki. 6. O mily, swjaty wječorje. — Hłowna pruha so wotměje tam popołdnju w 3 hodź. w „Volkshaus". Prudujce tež we wašich towaršwach. — Prosymy, zo bychu so prawje wiele spěwarjow a spěwarkow na tutym zlěće wobdźělili a zo bychmy tam z khwalbu wobstać móhli.

J. Słodeńk.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 7. małeho rózka 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1825	100 pólsk. złotych	47,025
1 jendźelski punt	20,344	100 čěskost. krónow	12,376
100 šwajc. frankow	80,735	100 franc. frankow	16,395

Barlinska bursa bě wječora jako jara njewěsta. Kursy efektow so swojwa schadźowachu. Na wikach i bolhowych a renkowych liščinach wostachu kursy skrućene. Jendźelska krajna banka je diskont, to rěka dań sadźa wo pol proz. se 5 na 4½ proz. snižiła. Tuniske pjenjezy bjes diwła wobkhod a pěchowniło bórzy wožiwja.

Na **produktowych wikach** bě wječora jako trudnje. Wowst bě šmahowy a płačizny sadźa snižene. Pšenica, wowsa a najwutši jačmjeń pěchowadźichu 10 pj. po zentnarju. Ženje rožka na swojej dotalnej płačizinje wobstawasche. Pěchi tom je dowos žita na wiki jara šmahowy. Rataŕ dawa swoje žito a to s polnym prawom swojemu kotej. Wječora płačeschе zentnar

w Barlinje

pšenicy 11,70—11,85 hr., rožki 7,80 hr.
hač 8,15 hr., jačmjenja małeńkeho 8—8,50 hr., najwutkeho 6,90—7,35 hr., wowsa 6,15—6,65 hr.,

w termijenym wikowanju:

za měrc:

pšenicy 12,45 hr., rožki 8,52½—8,55 hr. wowsa 6,90 hr.,

za meju:

pšenicy 13,02½ hr., rožki 8,97½—8,95 hriwnow, wowsa 7,27½—7,25 hr.,

za julij:

pšenicy 13,50 hr., rožki 9,10—9,05 hr., wowsa — hr.

Wiki šchtwórik w Kamjenzu.

Šćěrowity kał 40—80 pj., jelenj 25 pj., jědźna loboda 40—50 pj., běły kał 15 pj., cjelowjeny 15—20 pj. zybła 15 pj., morkej 15 pj., selerij 35—40 pj., jabłuka 15—35 pj., kołrabi 10 pjenjezkow, běrny běle 3,50 hr. cjelowjene 3,75 hr., žołte 4 hr., butra 1,80 hr., jeja 18 pjenjezkow, prošata 32—45 hriwnow, běhaki 70—90 hr.

Wiki jandźany šchtwórik w Lubiju.

Butra 100—105 pj., jeja 12—13 pj., twaroh 25 pj., lany wolij 1,80 hr., tukerwa 10 pj., běły kał 10—12 pj., jelenj 20—25 pj., cjelowjeny 15—20 pj., zybła 8 pjenjezkow, morkej 5 pj., hybrojty kał 30—70 pj., karoty 10—15 pj., jědźna (hoba 35 pj., kołrabi 10—15 pj., rjetkej 15 pj., jabłuka 8—35 pj., trěš 80 pj., banje 10 pjenjezkow.

Wiki jandźanu frjedu w Halschtrowje.

Pšenica 11,25—11,50 hr., rožka 7,60—7,80 hr., jačmjeń małeńki 9 hr., wowsa 6,50—6,80 hr., běrny 3,50 hač 4 hr., syno 4,75—5 hr., słoma k pizowanju 2,80 hr. a k słanju 2,40—2,60 hr., wołkejše 3—3,25 hr.

Butra 1—1,05 hr., jeja 13 pj., prošata 30—40 hr., běhaki 60—80 hr.

Wiki šchtwórik w Khorježbusu.

Howjaze wjaža 1,10—1,40 hr., cjelcze 1,20—1,30 hr., šlopjaze 1,30—1,40 hr., šwinjaze 1,30—1,50 hr. a jeja 12 pj., butra 1,70—1,80 hr., twaroh 30 pj. a lany wolij 1,60 hr., hołbje 80—120 pj., kury 2,50—4,50 hriwnow, kapony 2,50 hač 3,50 hr., hušy pant 1,30 hač 1,40 hr., kački 1,40—1,80 hr., sajaz 0,80—2 hr. kołrabi 25 pj., trěš 40 pj., jabłka 10—35 pj., kulerpa 10 pj. běrny 3,50 hr., jabłuka 10—35 pj., worjechi 70—80 pj., lěšne worjechi 70—80 pj.

Šćěrowity wiki wječora šchtwórik w Khorježbusu.

Pěchiwješe běchu 1114 prošatow a 182 běhakow. Wone płačachu

prošata:

małe	24—30 hr.
hrěnje	30—35 hr.
wulke	33—40 hr.

běhaki:

małe	40—55 hr.
hrěnje	55—80 hr.
wulke	80—105 hr.

Wiki schpatnje dźěchu.

Słótne wiki šchtwórik w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Na pěchodaŕ běchu 205 dojnych krowow, 16 projdźikow, 71 cjelcatow. Wiki hubjenje dźěchu.

Płačachu sa dojne a hyšće kofrowjene

krowy 290—300 hr.
sa hyšće kofrowjene jałowy 270—470 hr.

Na šwinjazych wikach w Barlinje

běchu pěchiwjeli 300 běhakow a 281 prošatow. Wone płačachu

běhaki:

hrěnje	75—90 hr.
małe	56—75 hr.

prošata:

wulke	45—56 hr.
hrěnje	36—45 hr.

Wiki běchu žiwe.

Pěchiłajeja:

Pěchodnarka, Čěch konditorija w Lubiju.
Wuměwnika krowskeho, Burjch w Běłej Wodźy, Nowa broha 891.

Na pěchedaŕ:

Prošata žiwe, w Khelnje 38.
Sćinjaca maschina, Lehmann w Budyšinje, Dubelska hola 67.

Byk 1½ lětny, mjes dwěmaj na tumbrk, w Bělej Wodźy la Kamjenza.

Kachle żelezne w Wětkowjach, Dwórnjišćowa hola w dołku.

Wohnišćo w Lubiju pschi Starym pohrjebnišću a Hušle zyle, Sprounger w Hródku, Turmstr. 7a.

Sšudnišzy na pschesahdźowanje

sobotu 8. małeho rózka 1930

w Njebjelčicach w herbstej gruchcje dop. we 8 hodź. wosmy,

w **Wětkowjach** na sudnišnoje dop. w 10 hodź. žiwe a żelezkowy wozy,

w **Hródku** na finanznym hamcje w jitwi cło. 15 dop. 11 hodź. schrotowanički młyn, tkamarska pozca, šte blido, tšełba, kredencu, 3 mtr. tkaninowu na a dźělcu rózkow.

Dobrowolne pschesahdźowanje

sobotu 8. małeho rózka 1930

w Hródku na Korlowej haźy 19 dop. 2/11 hodź. wječ ke mjebje, sudobja, wobrasy, gardiny a petrolejowe lampa.

Drjewowa awkzija

njedźelu pop. w 3 hodź. sady Wyšeršanskeho wuzlo hata pola Kamjenza:

35 hromadow zhnilych halojow,
35 mtr. khójowych, hrěšowych a wótkhowych kulichow.

Sšudnišstwo wojjewja.

Sšud je nad samoježenjom pschekupca Ernsta Traug Waltera Noebela w Budyšinje na Wohatej haźy 14 w runanske jednanje wotewrił, prawišnika dra. E. Schne ra w Budyšinje sa dowěrnika pomjenowanschi a ke mije na schtwórik 20. februara 1930 dop. w 11 hodź. do Budyšinskeho na sudnišnoje, jitwa 141, wotsalowasch.

Sšud je konkurs wotewrił nad samoježenjom kachlerja jerkeho mišchtra Bjedricha Wilhelma w Budyšinje na Sukelnišej haźy 15. Sarjadnik konkurza je pschekupc Gustaw Christoph w Budyšinje na Frinzlej haźy 40. Přeńza termija buźe pjetk 5. 3. 30 dop. w 11 hodź. Druha termija 2. 4. 30 dop. w 11 hodź., wobaj w Budyšinje na sudnišnoje, jitwa 141.

Šćerwe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźensa dop. 2/11 hodź.

Pěchi malo wuwitych wikach je tendenca po šlepjach wječerawšich amerikanskich termijenych wikow słajka.

Dop. 2/12 hodź.: Sšudne wiki pschi njepschemjenych płačiznach.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płačizny po złotej hriwnje.

	6. 2.	5. 2.		6. 2.	5. 2.
Pšenica	234-237	236-239	wuny	17-19,00	17-19,00
rožka	157-163	157-163	woka	20-24,00	20-24,00
naz. jačmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jačmjeń	138-147	140-150	žołte łupiny	17-18,00	17-18,00
wows	123-133	125-135	seradella	—	—
kukurica	145	145	raps. wosušk	16-16,40	16-16,40
pšenič. muka	28-34,75	28-38,35	lany wósušk	20-20,50	20-20,50
ržana muka	21-24,50	21-24,75	bocn. melasa	—	—
pš. wotruby	8-8,50	8-8,50	běrnl. kruški	13-13,60	13-13,60
ržane „	8-8,25	8-8,25	syno, 50 kg	2,70-3,20	2,80-3,20
raps	—	—	ržana słoma	1,20-1,40	1,30-1,40
bróch. Viktor	23-31,00	23-31,00	pšenič. „	1,15-1,30	1,25-1,30
tane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,15-1,20
pjeluški	17-19,00	17-19,50	łośna „	1,00-1,10	1,10-1,20

Wiče płačizny srjedn

6. II	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšenica		11,30—11,50	11,20—11,40
Rožka		7,50—7,60	7,40—7,60
Jačmjeń (małeń.)		8,50—9,00	8,00—9,00
Wows		6,40—6,60	6,70—7,00
Syno		4,50—4,75	4,25—5,00
Słoma z maš. młóc.		2,40—2,50	1,50—2,20
Słoma k zaslanju		2,10—2,20	—
Słoma z ruku młócena		3,20	—
Běrny pola ratarja		3,50—3,75	3,25—3,50
„ hač na żeleznicu		—	—
Butra		1,80—1,80	1,00—1,05
Jeja		0,13—0,13	0,12—0,13
Pšenčne wotruby		5,90—6,00	5,90—6,10
Ržane wotruby		5,90—6,00	5,80—6,00
Pšenčna muka		24,50	17,25—17,50
Ržana muka		14,50	13,35—13,75
Prosata, wulke		32,00—45,00	—
„ „ srjenje		—	—
„ „ małe		—	—

Płačizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

3. februara.

5 wol., 7 byk., 6 jatoje. a kruw. 630 ćelat 83 wowc., 454 swini.

Płačizny za

ćelata: 1. 76—82, 2. 68—75, 3. 62—66;
swinje: (přez 300 pt.) 83—84, 2. (240—300) 81—
3. (200—240) 80—81, 4. (160—200) 78—79.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dźěwor w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Pančicach. — Za nawěsćiki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž, zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihiličišćerna, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajene nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 33 — Budyšin — Sobotu, 8. februara 1930 — Bautzen — Ročnik 89

Kommunistojo k podzemskemu dźěłu přeńdu.

Po njewuspěchu kommunistiskeho hibanja a po dospołnym zhubjenju dowěry pola dźěłacerskich zjrjódow chce wjedniwstwo kommunistiskeje stronu z powjetschenej revolucionarnej dźěławosću a z pschestupowanjom politizajskich a sakonskich pschedpismow zebi wunusowacź, so by knjeżerstwo kommunistisku stronu rospuschčiło, so by ta potom jako mała sekta w podzemskim dźele pokračowała. Wot tuteje pschemjenjeneje taktiki zebi Moskowske wjedniwstwo we wschěch europiskich krajach kšěry wuspěch lubi. Dokelž by, hdy by so komunistiska strona rospuschčiła, knjeżerstwo jeje samoježne konfiskowało, komunistojo z zjawom pytaju, swoje njehibicziwe wobhjadženstwo rospschedacź. Düsseldorfske nowiny „Mittag" pischu, so je so za rospuschczenje njehibicziwego wobhjadženstwa kommunistiskeje stronu wobzebity schtyrizobustawski direktorium na czole se sapóstajenzom Thälmannom wutworił. Dże wo pschedacze 19 czischczerjnjow a 15 druhich twarjenjow, mjes nimi tež doma Khorla Liebknechta w Barlinje. Tónle direktorium je pisches wobzebitego pokrědnika se stupinu papjerowego pschemysła jednak, kotraž k konzernej němskonazionalneho wjednika Hugenberga słuschu, tole jednanje so dla pschemuiskeje płaczišnu rosbi, kotruž kommunistojo zadachu, mjenujcy 15 miljonow hriwnow. Potom je so sapo z pokrědnikom se zozialdemokratiskej stronu jednało, wot kotrejež 8,5 miljony hriwnow zadachu. Ale tež tu k kupjenju njebóźdże, hdyž zozialdemokratojo hubjene wobstejnosče kommunistiskich pschedewzaczow spóznachu. Barlinska nowina „Czerwjena Khorhoj" prěje, so su tele powěsče wěrne.

Roskas je z Moskwy pschischoł.

„Telegraphen Union" z Moskwy powě, so je kommunistiska internazionala kommunistiskimaj stronomaj we Němskej a Awstriskej pschikasała, so dyrbjetej 12. měrza wulke kommunistiske demonstrazije wuhotowacź. Kommunistiska internazionala chce z 12. měrza nowy wojowazy dźeń sčinicź; pschetož 1. februar je dospołnje wojebak.

Hamburgscy kommunistojo psched mexikanskim konsulatom demonstruja.

Psched mexikanskim generalnym konsulatom w Hamburgu schtwórtk czjrjoda młodych ludźi pschicześe, kotriž **spytachu, so z mozu do twarjenja dobyć.** Hdyž so jim to njeporadźi, z **wokrom nuts kamjenje a dwě bleschi czischnychu.** W bleschach tczeschtej dwě podpiżanej papjerzy, z kotrejuž bě spósnacź, so wo kommunistisku demonstraziju dźe. Hdyž policija pschikhwata, běchu so demonstrantojo zhubili.

Njeposrědne powyšenje podružniskeho pjenjeza.

Telunionska sakska służba powě: Kaž so z wěrychódneho zórka powě, budże so sakske knjeżerstwo z planami finanzneho ministra dr. Webera saběracź, kotrež na to du, na khěžnych ležownosčach leżaze czeże, kaž dawk za schitanje pysche wohenj, wudawki za czischczenje dróhi a jamy, wodowy dawk a podobne mjes podružnikow rosdźelicź. Se tym bychu so pschenajerjo troschku wołóžili, mjes tym so bychu podružnizy w tymle wutworjenju wězow powjetschenje podružnikeho pjenjeza widżeli. W pruskich gmejnach je so take pschiprawnjenje pjenja hižo psched někotrym czasom sanjedło. Tamnische zozialdemokratiske knjeżerstwo so pjenza tomu njeje pschečiwiło.

K tejle powěsči ma so pschipomnicź, so su so dźiwajo na wulkosć statnych wudawkow a nusowanja k słutnjowoisej wschelake praschenja rospominale, so pak so njeje niczo dotal wobsamkło. Sda so, so su někotre z tychle planow sabo spuschczili.

Němscy wučerjo z Klajpedy wupokazani

Litewske wyschnosče w Klajpedze (Memelu) su němskostatnym wučerjam słedowace idźelile: Zentralne knjeżerstwo nochcze, so bychu se jako němscy statcan w klajpedskim kraju wostali. Tohodla so Wam dowolnosć k pschebywanju wjacy njeda. Tohodla dyrbiče w najbliżschim czasu klajpedski kraj wopuschczicź.

Kaž Telegraphen-Union zhoni, su wschitkich němskostatnych wučerjow z Litewsteje wupokasali.

Lakehurst za „Hrabju Zeppelina" zawrjeny.

S Washingtona je powěsć doschła, po kotrejž so rostwicze samórsteho pažażerstwa a póstskeho wobhada z powětrowymi łódźemi porježi. Amerikanske wójnske łódźstwo njebudże pschichodnje wjacy z němskimi zeppelinskimi powětrowymi łódźemi pschi samórskim letanju hromadze dźełacź. To by rěkało, so so namórnike letanske sastanischczo „Hrabi Zeppelinej" wjacy njeschewostajł. „Hrabja Zeppelin" pschichodnje jenoż do Rio de Janeiro poleczi a so leczenja wot tam do Newyorka wostaji.

Amerika Jendźelskej połnu runosć poskića.

Wjednik amerikanskich wotpósłankow, statny sekretar Stimson, je schtwórtk na Londonskej łódźstwowej konferency pschipowědźił, so **su Sjednoczene staty Jendźelskej hnydom runosć mjes jendźelskim a amerikanskim łódźstwom we wschěch kategorijach namjetowate,** kotraž może so je smjenschenjom liczby wulkich bitwiskich łódźow hižo w lěče 1931 město 1942 dospicź. W nastupanju tschižakow namjetujemy, so dyrbi Jendźelska 15 tschižakow po 10 000 tunach z wósomzolowskimi kanonami měcź a Sjednoczene staty 18 tschižakow teje samej kategorije. Sa to Jendźelskej w kategoriji mjenschich tschižakow pschewahu 42 000 tunow postajamy. Namjetujemy dale dospołnu runosć mjes Jendźelskej a Sjednoczenymi statami w nastupanju macżerskich łódźow sa létadła, saniczakow a podmórskich czołmow, a to po możnosći na niskim tonażowym podkładu.

Dyrbimy bjes kombdźenja wojstronjenju podmórskich czołmow pschihłosowali, hdy by so w tymle dypku mohła pschesjenosć mjes pjeczimi namórskimi mozami dozpicź,

ale na kóždy pad stejimy na stejiscu, so dyrbja so podmórske czołmy snapschecza wikowanskich łódźow tym samym postajenjam internazionalneho prawa podczinjnyć, kaž namórske łódże. Namjet, kotryž amerikanske wotpósłanstwo japanskemu wotpósłanstwu czini, zanu jenaku liczbu sa wschě kategorije njepostaja. Franzowskemu a italskemu wotpósłanstwu, kotrejuž potrěbnosće njeju we zonym njepotrěbnym swisu z naschimi potrěbnosćemi, njejsmy nicżo namjetowali, tola wuprawa praschenjow, sa kotrejž so wobzebje sajimuja, je jara ważna sa pschesjenosć, wo kotruž so wschitcy prózuja.

Jendźelske nowiny amerikanske namjety jako rozsudne pokroki na łódźstwowej konferency witaja. W nich so pręni króć liczby łódźow a tonaża mjenuja. Sda so pschezo wjesčiske bycź, so budże Jendźelstej, Sjednoczenym statam a Japanskej mózno, so wo njepschekrocznej tonnazi sa łódźu druzinu łódźow dojednacź. Franzowskej a Italskej so pschewostajı, so so wo zhylnosći zwojeho łódźstwa dorěczitej.

Na franzowskej stronje so wocakuje, so budźetej Amerika a Jendźelska namjetowacź, podmórske czołmy zyke wotstronicź, tola so zamej njewěritej so smětej z tym wulpěch; pschetož jendźelszy a amerikanszy wotpósłanzy zu so hižo wo njesminkliwym zakhowanju podmórskich czołmow dorěczeli.

Tole dorěczenje w tym wobsteji, so je so Jendźelskej, Amerizy a Japanskej runosć po 70 000 tunach pschipóznała.

To by 10 000 tunow wjazy było, hacź je so na konferency tschoch statow w Genfu 1927 postajiło a 10 000 mjenje, hacź je Japanska żadała.

Franzowskej po tajkim njebudże lohko,

zwoje hischcze dale zhaze żadanje, mjenujcy 125 000 tunow sa podmórske czołmy pscheczischczecź. Franzowsojo so zami wusnawaju, so maja nětkole hižo zhromadnu tonażu 99 400 tunow na podmórskich czołmach, kotraž pak jim hischcze njedospaha, ale dyrbi so na 125 000 tunow powjetschicź. Kuwje na to sforza, so zu Italjanzy pschi jednanju w Londonje mjelczeli, a mjes tym so so nadźija, so budże Japanska w praschenju podmórskich czołmow na franzowskej stronje, z wěstosću wjeda, so budże Jialska na druhej stronje.

Namakany njeby Kutjepow.

K powěsći, so su pola Marseille na dróhi na Kutjepowa czeżkokranjeneho muża namakali, kotryż je w khorowni wumrjeł, so powě, so je semrěty z automobilom sjinjeżbożił.

*

„Newyork Herald" powě, so su město zhubjeneho generała Kutjepowa generała **Millera** sa pschedbydnu **sjednoczenstwa nětpuschich ruskich offizjerow** w Franzowskej pomjenowali. General Miller bě dotal naměstny pschedbydła tuteho sjednoczenstwa.

Što je so z Kutjepowom stało?

W Pariśu so wschědnje nowi zwěsty pschipowědaju, kotrejž su něschtožkuli je słeda zhubjeneho generała Kutjepowa namakali a znaty schery automobil widżeli. We Parižskim pschedmjesče Sèvres je so wczera nadróżna wikowarka zamołwita, kotraž je schery automobil njedżelu dopołdnja ½12 hodźin, potajkim pol hodźiny po wotwjedženju na stronu k Meudonskemu leżej jěcź widżała. Druhi zwědź je jón w Rambouilletu, 70 kilometrow wot Parisa, widżał, a jedyn zwědź w Chateau-Reynardu, 136 kilometrow wot Parisa, jedyn hosćenzar je pjeczu schery automobil póndźelu, po tajkim dżeń po wotwjedženju, widżał. W tymle czażu do jeho korczmy schofer stupi, kotryż we franzowskej rěczi z ruskim najmjonom schkleńczku runa żadasche. Wón so zdasche jara sprózny być. Hdyž korczmaŕ z nim na dróhu stupi, tam schery automobil wohladа. Jeho zawěschći běchu dele puschczene. Na zadnim zydle pak tśjoch mużow spiży widżesche, mjes tym so jeho hósći na wjednikowe zydło zalěže.

Póbla wjednikowego zydła bě wulki měch,

kotryż je pjeczа tak wulki był, so drje je tež cźełko jeneho cźłowjeka mohł wopschijeć. Pol hodźiny po wotjězdu schereho automobila za nim znaty cżerwjeny pschenajeństi automobil słedowaschе, w kotrymż dwě wožobje sedżeschtej.

Zble druhi zwědź hischcze pschezo do Meudonskeho leża pola Parisa wjedże. Kaž „Écho de Paris" powě, jedyn hajnik powěda, so su jeho lětni dźěłaczerjo na wschelakich leżownych měsmach rylí; pschetož psched nědźbe 10 dnjemi je psched jeho hajnikownju automobil nimo jěł, schtož so jara porědko stawa, a je potom w lěżu sastał. Tehorunja

Awstriski zwjazkowy kancler pola bamża.

Hacź runje je so holdowanski wopyt awstriskeho zwjazkoweho kanzlera pola bamża w privatnej formje stał, su Schobera tola schtwórtk pschipołdnja se wschěmi cżeżcerni, jeho sastojnstwu so pschileżazymi, pschijeli. Zwjazkoweho kanzlera awstriski półstanz pola Vatikana pschewodżesche. Rosrěczenje nědźbe 20 minutow trajesche, na czaż zwjazkowy kanzler ze swojeho pschewodżerja pschesbłasi. Potom Schober kardinalneho statneho sekretara Gasparia wopyta, kotryż tutón wopyt w Schoberowym hotelu wotpłaczi.

Nowy attentat w Mexiku.

S Mexika je powěsć wo nowym mordakstwje doschła. W měsece Altamirje so k cżeżcerni je sastojnstwa wustupjaceho a nowowuzwolenego měschczanosty zwjedżeńska hoscżina wotmě. Pschi njej dyrbjesche so też kralowa rjanosće, za karneval wuzwolena, wobtlawicź. Jedyn pschi hoscżinje pschitomny njesnaty na dobo pistolu wucżeże a wobeju měschczanostow z někotrymi wutżelemi posčeli. Wobaj běschtaj hnydom morwaj.

Nadpadnik na presidenta Rubia kommunist.

S nadpadnika Floresa, kotryż je presidenta Rubija straschnje sranił, su po dołhim wobstajanju wusłuschowali, so je kommunist. Kommunistojo su so z attentatom sa to wjeczili, so je so diplomatiski wobtład z kommunistiskej Ruskej sastajił.

Daloko rozšerjene sprisahanstwo w Mexiku.

Kaž „Associated Preß" z Mexika powě, je schtwórtk we swjatkowym měsece wschо smérowało, so wobydlerstwo je so smérowało, z nowin zhoniwschi, so president Rubio njeje w zwjerytym strasche a so budże najskerje sa někotre

njedźele mój žiwoje zastojnstwo zastawacj. Nadpadnik Flores je do wojerskeho zastwa zawrjeny. Wón je so wusmał, so je někotre hodźiny za presidentom pałł, so by pschihódnu zkładnosć za nadpad namakał. Prajł, so nima žanych žkodnikow. Pschepytowaze wyschnosć pak měni, so je nadpad ł daloko rosčerjerjeneho pschihžahanstwa wuschoł.

Wojazy, kotrjž zyłu nóz ł czrjódkami po dróhach cjahachu, zu so schtwórtk wróczo sczahnyli. Psched presidentowym domom pak pjeczdźesacz muzi presidentitwoweje straże stej. Policija wobhlad dwě dróhy dale presidentowho doma wokolo wodźi. Po policajskej rosprawje zu so zjo pschihladowarjo ł nadpadnikowymi wutrjelemi sranili.

Dalše zimanje w Mexiku.

W měsace Mexiku su žrjedu někotre wožowy sajeli, na kotrejž tukaju, so zu do zpschihžahanstwa zapleczeni. Przejadwischi president Portez Gil je rjekł, so je žo knježerstwo rozbudźiło, we žiwojej politizy, wobzebje też w zozialnym nastupanju, krutu ruku pokazacz. Nadpadnik je, kaž je někto zwěsczene, pschiwiżowar podrezaneho presidentitwoweho kandidata Vasconcelosa.

Druha operazija Rubia.

President Rubio je so schtwórtk dopoldnja druhej operaziji podczisnył, pschi kotrejž mějesche žo tschěrka kosce ł czelesna wottronicz. Khory je operaziju derje wobstał. Lekarjo prajа, so je jeho měsc spokojaze. Nochzeda pak dowolicz, so by nechtó ł nim rěczał.

Němski president ł Hindenburg je mexikanskemu presidentej po njeporadżenju nadpada žiwoje žołzowiczerja a nadźiju na jeho bórzsome wulekowanje wuprajił.

Krwawne wólbne wojowanje w Brasilskej.

Brasilska je w poslednim wólbnym hibanju. Městopresident Mello Vianna so, hdyž w Montes Claros w ztatu Minas Geraes rěczesche, do krwawnych pukow zaplecze. Pschi tym jeho tranichu a wjele posłucharjow zabichu.

W knjeżerstwowych nowinach so ł njeżahnymi słowami natpomina, so je nětczische knježerstwo ztata Minas Geraes nadpad pschecziwo městopresidentej naschkarało. We tymle ztatu opposizija pschi pschichodnej wólbje presidenta najwjetschu podpjeru wocakuje. Po nowischich powześcach je dr. Vianna na hłowje a na khribjecze zranjeny.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 8. februara 1930.

— **Wo wjedrje.** Hižo zawjeczerawschim měnjachmy, so może kaž dźenża zobotu, symiczka zastupicz. Tak też je mětko pschichłło. Wczera wjeczor so hischcze znohowatche a dezcheżowatche, w nozy so wuczahny a na ranje mjerznjesche. S poknocu khětro symno duje. Wyschina ł polnocy je so pomałku hacz k nam wupschestrěła. S Danskeje a Schwedskeje pihaja, so zu tam znohowe njeczeke zakhadźake a mětko tam kruta syma tichčka. Schkleńza pokazuje 20—30 stopj. symy. Najskerje so ł polnocy pschicżehnjena wyschina ł tej nad raziszcz Europu leżazej zjednoczi. Potom smětamy najskerje nimale krutu symiczku. Pola kupy Island je wyschak nowa nizina zpóznacz, tola na nasche wjedro hischcze mozy nima a najskerje tak wczeże też njeńmeje. Tuž njeje njemóżne, so znano symiczka tón ras nětchto czasa traje. Nasch wjedrowawstojny ma sa pschichodny tydzeń schchowaze wjedro sa możne: Njedźelu budże rjenje ale syma, pónđelu a wutoru zu kritiske wuhlady, žrjedu symno a žuchło, schtwórtk wětrojto a znehowanje, pjatk syma, sobotu tyma a rjenje. Julise njedźelu, 5. po Tjoch kratach, zhađża ztónczko 7,31 hodź. a khowa so 4,58 hodź. Mježaczł zhađża dop. 11,47 hodź. a khowa so rano 4,37 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer —2, thermometer we dnjo +2. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —6, thermometer w nozy —5. Wuzhady na symniche wjedro.

— **Dźenzpschiche wiki.** Butra, kotrajž so często pschedawasche, płaczesche 90—100 pj., jeja 12—13 pj. twaroh punt 25 pj., huzy 1,30—1,40 hr., kury 2—5 hr., kaponki 2 hacz 3 hr., holbje 80—100 pj., na seleninowych wikach

S Běłeho Khołmza. S 1. małym rózkom bu tudomny wuczeł F. Sommer do Dobreje Wjsy w Rótšbórskim wokrjesu pscheładżeny. Knjeježerstwo bješe jemu tamnische městno pschipokazało, dokelž mějesche žo pschi nałchej schuli tuto wuczerske městno zahnać, dokelž žu schulske dźeći po ležiže sylnje wotebérale. Wuczeł Sommer je pschi nałchej schuli dźewjećej lět skutkował.

S Ćišćanskow pola Hródła. Dnja 30. małeho rózka pokhowachu tu swudowjenu dźěłaržerku Hilju Gorčankowu, kotraž je 99 lět stara tu pola swojeho pschichodneho syna wumrěła. Wona pokhadżesche i Pótnanskeje, hdyž bě sche jeje bižom dawno zemrěły mandżelski žiwnosć wobstejżał. Njedźiwajcy cjeżkich poćišćenjow — knjejba Shubi i někotrymi wohnjemi swoje jyle wobježdżeństwo — je wona takle wjshoku starobu dospěła a bě sche jena i najstarschich, jeli nic najstarscha wobydlerka Hródkowskeho wokrjesa.

Se Sicha Komorowa. Wot 3. małeho rózka je 16-lětny bibatišk wuczobnik Maks Tomczak na połizijli jako hubjeny wojsewjeny. Nětsne kolo žiwu wsawschi, je wón starschiłki dom wuwuschežił a wot teho czasa žaneho sljeda ja nim nimaja. Tomczak bě sche wobleczeny bruny żaket, brunu czapku a brune manchestrowe thołowy. Wón je 1,65 m wulki.

Proces dla Żyłowskich zapalefstwow.

Hacž do tónza druheho dnja procesa dla zapalefstwow w Żyłowje pola Khocžebuża bu nětdże 25 świdkow pschesłuchowanych, kaž też direktor Khocžebuskeho pschepytowarskeho hamta dr. Rink jako wězywutojny. Sewědży su pschitom njepschihódnje za wobtorkowanych wuprajili.

Wězywutojny wosnamjenjesche mołchišmu w piwowej słodni, čiž žu na wopalnischczu namakali, jako petrolejej wodownu. Wažne bě sche za jednanje tola, wo kotrymž je wězywutstwy šwěsčił, jo je pched wohnjom i petrolejom polale było. S petrolejom napite žu też papjery, kiž žu na wopalnischczu namakali. Tu bjes wjesčesche próży wešćachu, so bo papjera njeje pschipadnje i petrolejom podóltnyła. Sapałer je drje tójschto petroleja rosłał a zapalefstwo hakle krótko do wohnja pschihotował. K zapalefstwu žamemu je trjebał nětdże telko petroleja, kaž po piwoweje błesche dże.

Sud je k jednanju hischcze dalschich świdkow skasał, o kotrje někto dožyła 75 wołsowon świdżeńcz kutrjescz.

Schtwórtk wjeczor we 6 hodź. pschipowědżesche pschiježny sud w Khocžebušu wuńsud w prozeju dla zapalefstwow. Wołstorjeni Rickkowa, Vorška a Krawz buchu wuwinowani. Franza Rischku a Margaretu Christofez sud wšěcho w jenym padże zapalefstwa winowateho ipósna a sahudźi Rickku k 4 ljam khłostańnje a wotrjekny jemu čežne prawa na 5 lět. Christofez dosta 1½ leta khłostańnje a služi cżestne wobora na 3 lěta.

Z Łužicy.

* **Se Salomja** (Sohland-Spree). W nozu k schtwórtej wokolo ½11 hodź. wotpali žo we wjesnym dźělu Běłeršbacha khěža, w kotrejž dwě żiwjobne bydleschcze. Kwarjenje słuschesche wěstemu Skoblej, kiž je i Rusleje pschisłuschi žo tu sahydlił a žo wożenił. Dokelž twarjenje wjazy wulhowacz njemóžachu, schkitachu wohnjowe wobory wožebje žužodne twarjenja. Khěža ju rucze wotpali. Wobydlerjam bě sche žo poradźiło, dźěl swojeje nabowy wulhowacz. Tolo schkoda je njedźiwajcy tehu wulka. Tuta žo na zapalefstwo.

* **Biskopiz.** Njepocżisnk, wohenj w kachlach i poleczom benzinom abo petrolejom wožiwicz, je tu pjatk dopołdnja ½10 hodź. w pinzy domiczkho mołerskeho mischtra Pelcki na Łuczinej haży k wjesčesnemu schkodowanju dowjeł. We mažiwnej městnosczi poskuzowasche wuczobnik pschipraławu za brjeże wody, a dokelž žo wohenj nochzyschce pałesch, liny benzin do njeho. Njesajcy płomio wuzapnu, žo žo wschelake spowědżane schabłony spalichu. Dale śnieżi wohenj schczypki a jene wokno. Mischtrej žo i pomozu žudobnu poradźi, wohenj pohubjeż, jo pschitkowatana wohnjowa wobora njetrjebasche japschimnjeż.

* **S Habrachczicz** pola Lubija. Schtwórtk rano 71lětneho żiwnoskerja Eichlerja w Nowej Wjesy wobwěsnjenego wadeńdżechu. Stary muż je pjeża do łmjercze schoł, dokelž městesche żiwjenje łyte. Njentješesche pak wožebiteje nuzy cżerpicz.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* **S Drježdżan.** (Njewschědna pschicżina łmjerczo dźesa.) Hižom někotre dny łaběraju žo Drježdżanske wyschowańcze i pschipadnom njerodnego morjenja. W měschczanstkim domje za cżěsne dźěći na Wormitzej dróży wumrě małe dźěcżo pod spodźiwnymi łnamjenjemi. Dokelž wěsty podblah nasta, da statne rěcznistwo cżěsko pschepytacz a wuslědk běsche pschekhwapjazy. W dźěsczownym żołdku namakachu schiju jehlu, kotraž běsche dźesczowu łmjercz sawinowała. Jehła pochadżesche wot dźesczoweje macżerje. Najskerje je ju dźěcżo w njewobkedźbowanym wokomiku z blusy abo schórzucha wucżahnyło, do hubki tyknyło a ju pójeło.

Khrobły rubježny nadpad na póstowcju zastojnikow.

Wczera pjatk rano wokolo 7 hodź. je žo na dróży se Trěbulowa na Trěbulowske dwórnischczo khrobły rubježny nadpad stał. Na njepschesłabnym městnje njesnataj rubježnikaj póstowcju zastojnikow nadpadnyschtaj, kotraj pakowy transport pschewodżeschtaj. Nadpadnikaj zastojnikow se zabijachomaj k jemi pobischtaj a wurubischtaj na to njesahżewanaj paketowy transport. Kradnyschtaj 20 kilogramow cżeżku hódnotnu pohyku, tiž 10 000 hriwnow wopischczesche, mjes kotrymiž běsche 3000 hriwnow złotarnych pjenjes. Pjenjesy běchu potajene k wuplaczenju podpjery za dźěłonjemjerjerjow w městeje Trěbulach. Jedyn z póstowcju zastojnikow je cżežko sranjeny. Rubježnikaj cżekanyschtaj po dokonjanym złoćnjiwje pyches pola na stronu k Barschcżej a jimaj žo poradźi, njepóznatnymaj złochnyć. Policija krajinu hnydom za rubježnikomaj pschepytowasche.

Nanowše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za juniskhu njedźelu:** Njenje, łuchu a mjerjnje, wětry duja i dołheho ranja. We Jendżelskej łuchu a mjerjnje, w połnócznej Europje je łuchu a jara synta.

---

* **We wjezerawschich wjeczorych hodźinach je žo we Falkenbergu je žo w jenych klamach rubježny nadpad skusił. W klamach na dobo sababjeny muž stejesche, kotryž i pištolu hrožo wot pschedawarja żadasche, so by jemu pjenježny kaschcz wudał. Rubježnik pjenjesy złrabnywschi cżekny. Kaž je žo wuńdżiło, je wón se żelesnischim cżahoł na stronu k Khocżebuskej wotšeł.**

* **Kaž je žo powěło, žu loni 17. septembra 1929 tśo muzjoju tśoch pschedstorkow rudnohórskeho kamjenino wuhlowego akcijowego towarstwa po puczu je sarjadowstwowego twarjenja k podłopkam nadpadnyli a i revolwrom sem hrožo mšdowe pjenjesy we wyšokosczi 98 000 hriwnow rubili. Tehdy mózesche žo śtóż sa rubježnikami hacž do Kólna sejehowacz. Jeneho i nich, Pétra Schymnu, mózachu hižo w Antwerpenje 2. dezembra sajeć. Kriminalnu policiju wschech europiskich krajow namołwichu, so by sa rubježnikami śtóżiła. To bjes wuspěcha njewosta. 29. januara druheho rubježnika, kotryž žo Erich Bernhardi mjenuje, sajałapichu, a tśerjeho rubježnika, Franza Schymnu, nimale w tym samym czasu w Barcelonje wuśtóżichu. Pola sajatych žu hacž dotal jenoż dźěł rubjenych pjenjes namakali.**

Radio.

Što słyšimy jutře, njedźelu 9. mał. rózka.

Königswusterhausen. 9: rańša nutrnosć. 12: Marek Weber hraje. 19,30: arije a spěwy.

Lipsk. 9: rańša nutrnosć. 11,30: hodźina za domizinu. 15: „La Bohème", opera w štyrjoch jednanjach. 18,45: khorowy koncert.

Wrótsław. 11: kat. rańša nutrnosć. 12: (z Barlina) koncert. 15,50: solistowy koncert. 18,35: hodźina spěwow.

Praha. 8,30: Boża służba. 9: (z Brna) stara cyrkw. hudźba. 16: přenjesenje ze Smetanoweje žurle VII. filharmoniski koncert. 20: pisany wječor.

Win. 10,30: němski nyšpor. 15: pop. koncert. 18,20: komorna hudźba. 20,10: „Gräfin Marica," opereta w tśoch jednanjach.

Beograd. 20: violinski koncert. 21,15: wječor spěwow.

Ljubljana. 20: wšelcizny. 22: lolka hudźba.

Katowice. 10,15: Boża służba. 16: orchestrowy koncert. 21: wječorny koncert.

Što słyšimy póndźelu, 10. mał. rózka.

Königswusterhausen. 12,25: wjesło za ratarstwo. 19,30: přednošk za ratarjow. 21,15: instrumenty z barokskeho časa (z Lipska).

Lipsk. 12: gram. deski. 16,30: pop. koncert. 18,30: literariski rozhlad. 21,15: instrumenty z barokskeho časa.

Wrótsław. 15,20: płaćinny za ratarstwo. 16,30: zabawna hudźba. 20,30: (z Lipska) instrumenty ze barokskeho časa. 21,15: klavěrny koncert.

Praha. 12,35: připołdn. koncert. 16,30: pop. koncert. 20: kabaret. 21,30: koncert.

Win. 11: připołdn. koncert. 15,30: pop. koncert. 17,40: hodźina za młodźinu. 20,05: komorna hudźba. 21,40: ludowy koncert.

Beograd. 20: Chopin-koncert.

Ljubljana. 20: orchestrowy koncert.

Katowice. 20,30: (z Waršawy) „pryne Methusalem", opereta wot Eyslera.

Hamiske wozjewjenje z Wojerec.

Wokrjesny wuběrk wojerow, je chże gnujeński přjódstejeř Korla Domišcka w Mučowje na swojej leżownosczi rěsarinu naliwarjeć. Tutón wotpohlad žo wojerjej i namołwjenjom, so bychu žo hórschenja pschecżiwo njemu w běhu 2 tydźenjow na wokrjesnu wyschnosć we Wojerezach sapodate, bdźej žu plany na tuton cżas wupokojene. K ertnemu rozprajenju należnoje postaji žo na pjatk 21. małeho rózka 1930 dop. w 10 hodź. termija w pogeżenej wokrjesnjeho wuběrka.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija". Jutře njedźelu wječor wobdźěli my so na sokolskim swjedźenju w Běłym konju. — Wutoru wječor we 8 hodź. je w Serbskim Domje spěwanje za wšitkich. Předsydstwo.

Bukecańske serb. tow. změje njedźelu 9. febr. pop. w 5 hodź. krótke posedźenje pola Stangec. Jedna so wo župny zlět do Drježdżan. Wo bohaty wopyt prosy. Předsydstwo.

Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica" změje njedźelu 9. mał. rózka popołdnju w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Mnišonskej piwarni. Přednošk je přilubjeny. Winowatosć wšěch sobustawow je, zo přińdu. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Hosco su lubje witani. Předsydstwo.

III. župny zlět župy „Jan Arnošt Smoleř" zarjaduje so na njedźeli 23. februara 1930 w Drježdżanach-A. w městnosćach hosćenca „Volkshaus". Sobuskutkuje khór spěwn. zwjazka a Serbski Sokoł. Poskića so mnoho zajimawosće też druheho razu. Hižo dźensa přeprošuje župne wjednistwo nanajwutrobniše wšě župne tow., tohorunja pak też wšěch jenotliwcow, zajimcow a sobustawy „Domowinje" přizamknjenych towarstwow. Kedźbujmy na dalše wozjewjenja w Serbskich Nowinach.

Župne wjednistwo.

Mínakaf. Serbske towarstwo „Statok" wotměje njedźelu 9. małeho rózka 1930 pop. w 3 hodź. w Lipiču swoju generalnu zhromadźiznu. Dokelž so wo jara važnych towarstwowych należnošcach, kaž 1. wólby předsydstwa. 2. župny zlět w Drježdżanach. 3. rozpominanje wo towarstwowym swjedźenju jedna, su wšitke sobustawy, wosebje dowěrnicy, należnje prošeni, zo bychu wšěse přišli. Hosco su nam wutrobnje witani. Předsydstwo.

Khelno. „Domizna" ma njedźelu 16. II. wječor ½8 hodź. pola Mjenee měsačnu zhromadźiznu. Jednamy dla zhromadneho wotjězda dnja 23. II. do Drježdżan. Nimo toho mamy druhe važne dypki rozrisać. Knjez redaktor Bart je zajimawy přednošk za tutón wječor přewzał. Tohodla wobdźělmy so wobaće a njech kóždy hišće hosći a zajimcow sobu přiwjedźe. Předsydstwo.

Łaz. Towarstwo „Handrij Zejleř" wuhotuje 9. mał. rózka pola Šołćic serbski swjedźeń. Započatk z dypkom ½8 hodźin. — 16. mał. rózka zarjaduje so towaršny zawrjeny swjedźeń. Hosćo su wutrobnje witani. Předsyda.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk změje swoju hłownu zhromadźiznu njedźelu 9. mał. rózka popołdnju z dypkom ½2 hodźin w hotelu „Běły kóń" w Budyšinje. Dnjowy porjad: 1. rozprawy; 2. wólby; 3. namjety; 4. zwjazkowy program 1930; 5. wšelcizny. — Namjety njech so zapodadża pisomnje hač do 1. małeho rózka. — Přeprošujemy na zhromadźiznu społnomócnjenych zastupjerjow, kaž też wšěch bratrow a sotry našich sokolskich jednotow.

Předsydstwo Ł.-S. S. Z.
J. Šajba, starosta.

Radwoř. Serbski Ratarski Dorost za Radwoř a wokolinu na njedźeln 9. II. 1930 popołdnju, hnydom po nyšporje jara važnu zhromadźiznu pola Kralec. Wšitkich towaršow cyle wšěse wočakuje. Předsyda.

Rakecy. „Lipa" namołwja z tutym wšitke sobustawy, kiž chcedża so njedźelu 23. II. na župnym zlěće w Drježdżanach wobdźělić, zo bychu hač do přichodneje njedźele 9. II. pola knjeza Mički 3,10 hr. za zhromadnu jězbu wuplaćili. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Předsyda.

Ralbicy. Jednota Sokoł nima dla wěsteje přičiny přichodny tydźeń wuteru, ale hižo póndźelu 10. II. wječor zwučowanje. Bratřa přińdźe wšitkey, hdyž so přihotujemy na naš póstniski swjedźeń. Městonačolnik.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Towarstwo młodźeńcow w Radworju woswjeći njedźelu, 16. małeho rózka 1930, wječor ½8 hodź. pola Topolinskee swój założeński swjedźeń z dźiwadłom rejomi. Wšěch lubych Serbow wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Zwjazk spěwnych towarstwow! Spěwarjam a spěwarkam spěwnych towarstwow, kiž so na Drježdżanskim zlěće (23. 2.) wobdźěli, so sobudźěli, zo so tam slědujuce spěwy spěwaja: 1. Přadla je Marja kudźalku. 2. Płakała Hanica. 3. Łubka lilija. 4. Mamoj mój do drjewa. 5. Běłaj hólčik pře wšě hórki. 6. O miły, swjaty wječorje. — Hłowna pruba so wotměje tam popołdnju w 3 hodź. w „Volkshaus". Prulujće też we wašich towarstwach. — Prosymy, zo bychu so prawje wjele spěwarjow a spěwarkow na tutym zlěće wobdźělili a zo bychmy tam z khwalbu wobstać móhli.

J. Słodeńk.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Rjane prosata
ma na předań
Jurij Smoła w Baćonju
Tel. Přećecy čo. 72

Smrěkowe žerdźe a žerdki kaž też koliki
za pastwišća ma
stajnje na předań
Wutołćanske ryćerkubło

Zerdźe
k rěblam, k ryhelam a kolikam a žerdki k płotam poruča
Arnošt Křižan
w Mješicach

Ratař
pyta 6—8000 hr. na I. hypotheku. Poskićenja pod G. 8 na wud. Serbsk. Now.

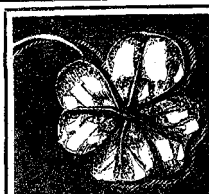

Dom Oplink
mowki

Zimowe
Oliwkowe

Günstiger Einkauf weit unter Preis!

Die bekannt guten

Rudolph-Qualitäten

teilweise für die Hälfte!

Rascher Einkauf spart Geld

Wilhelm Rudolph
Inh. GEORG HALLER

VORM. HEINR. MÜLLER ★ BAUTZEN ★ KAISERSTR. 16

Aeltestes Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus.
Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze

---

Nowo zawiedźene

Methoda Zeileis-Gallspach
znata přez swoje spodźiwne wustrowjenje ze wysokofrekwenskim lěkowanjom
poskića ze swojim **fisiologiskim skutkowanjom wysokofrekwentnych elektriskich wusypowanjow effludijow** w zwisku z **Röntgenskim a heliowym wobswětlenjom, wuhlady na pomoc** w mnohich padach, samo hišće tam, hdźež druhe **therapije** zaprajichu. - **Studźeń mlodosće za wjele khorych!** Přihódne wuspěchi so docpěja při njetjejnych čerpjenjach a wutrobinych wobčežnosćach wšelakeje druźiny, při črjewowych, kołdkowych, jatrowych, jěrchenjowych, kožinych a přetrjebowych khorosćach, cokrowych čerpjenjach, ischiasu, wići, drěnju atd.

Lěkowanski čas za žony a mužow wšědnje wot 9—12 a wot 2—6 hodź.

Jenož jenotliwe lěkowanje — Nizki honorar — Wopytam tež wonkownych khorych

Walterec hojeńja w Budyšinje
na Nowych hrjebjach 3 — Telefon 3865

Přiwabjace dny wobućow

10% rabata na *Chasalla* stupnje a škórnje swětłosławne jako najlěpše němske orthophädiske strowotne stupnje hotowe po měrje za žony, mužow a dźěći

wot 10—19 februara 1930

Z tutym zarjadowanjom poskićamy něšto cyle wosebite

Přihódna składnosć za tunje nakupowanje **konfirmandskich stupnjow**

Za małe napłaćowanje stajimy twory rady štyri njedźele wróco. Dokelž smy „Kundenkredit Ges." na Dźiwadłowej hasy přizamknjeni, móže kóždy tute wosebite poskićenje polnje wužiwać.

20% rabata na wšě **čorne wobuća** kožane chevreauxowe boxkalfowe z dźiwin. kože ze sportskeje kože atd.

Sněhowe škórnje
Ruske škórnje
Pjelsćinowe twory

Heinrich Mohr
w Budyšinje při Žitnych wikach

Sobustaw KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN na Dźiwadł. hasy 4

Herbska grychta w Konjecach

Njedźelu 9. februara 1/8 hodź.

wulki dźiwadłowy wječor

Komorowskeho wojerskeho towarstwa, po tym **REJE**

Z dobom so tež njedźelu a pónđźelu

Kózłopiwo toči

Wo přećelny wopyt prosytaj
Towarstwo — **hosćenc af**

Korčma „Dobre krjepki" ●●●

w Lichanju — Klukšu

Sobotu 8. februara a dalše dny so

kózłopiwo toči

Najlěpše kołbaski a pampuchi

Přećelnje přeprošuje **Ernst Bukan**

Leopoldec korčma we Worklecach

Njedźelu 9. februara so

kózłopiwo toči

Wječor wot 1/8 hodź. su **REJE**

Wšitkich přećelnje přeprošuje **Jurij Brankačk a mandź.**

Hosćenc w Haslowje

Jutře njedźelu **REJE.** Zastup: Za mužakich 1.— hr. za žónskich —.50 hr.

REJE darmo

Přećelnje přeprošujetaj **J. Měrćink a mandźelska**

Hosćenc w Jasenicy pola Njeswačidła

Jutře njedźelu a pónđźelu so

kózłopiwo toči

Do Budyšina přišedši zetkajcemy so stajnje

w Lehmanec kofejownji

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
šćomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a šćomowe tykancy z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Hörtner's 20 Werbetage

vom 8. bis 28. Februar 1930

Für diese Zeit gewähren wir auf nachfolgendes **Extra-Sortiment** bei unseren bekannten guten Qualitäten anderdem einen **Rabatt** von **12%**

Art.		RM.
18	**Wischtücher**, rot- od. blau kariert, Gr. 45/45, p. Stck.	0.16
721	**Baumwoll-Mousseline**, gute Qual., in schönen Mustern u. verschiedenen Farben ca. 68/70, per m	0.60
531	**Bierdentuch**, vorzügliche Qualität, mittelfädig, ca. 80 breit per m	0.64 1/2
534	**Linon**, gute Qualität, für Bettwäsche, 130 breit per m 1.21, 89 breit, per m	0.69
502	**Hemdenflanell**, weißgrundig, mit breiteren zweifarbigen Streifen, bestig gerauht, bes. gute Qual., ca. 75 br., per m	0.73 1/2
533	**Kleiderdrell**, gute Strapazierware, reizend gemustert, Grund: blau, Muster: weiße Effekte, ca. 70 breit per m	0.79
25	**Kissenplatten**, vorgezeich., in Rips, nur in braun, mit Stanzglöckigerseide per Stck.	0.95
504	**Köperflanell**, decente Muster, kariert, leicht angerauht, unverwüstliche Qual., ca. 75 br., per m	1.09
	Kopfkissen, ca. 70/80, aus prima Daunen, per Stck.	1.35
	Härtners Glückstern-Damenstrumpf, prima Wascheseide, Ferse, Sohle u. Spitze 4fach, in mode, hellbraun, grau u. sandfarbe, Gr. 5, 5½ und 10 per Stck.	2.25
306	**Stubengarnitur**, handgestickt, Stellig, bestehend aus: 1 Tischdecke, ca. 130/160, 1 Läufer, ca. 35/130, 1 Kissen, ca. 40/ und 3 Deckchen, ca. 35/35, Stoff gut merzerisiert, Rips mit Seidenglanz, Farbe braun, Stickerei farbig mit Seide nur	4.75

Wenn Ware nicht entspricht, zahlen wir den Betrag mit Spesen zurück. Versand erfolgt per Nachnahme. Versandspesen zum Selbstkostenpreis. Selbstlungen über 30,— RM. frauko.

Verlangen Sie unseren Katalog sowie „Härtners Ratgeber" kostenl.

Mechan. Weberei
Härtner & Co. Akt.Ges.
Tel. 4. Bayern 17

Nawěšiki přinjesu wužitk

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćipanje (Klemmen)
dalokowidu atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje hasy (Nowotwrě khoronbn. kasy)

Po wjacyletnym skutkowanju při Gre. swanskej universitnej žonjacej klinicy, při Königsbergskej universitnej klinicy za dźěći a wotdźělenje za tuberkulosu, jako měšćanska assist. lěkarka w Budyšinje, sym so w Budyšinje před Sulerskimi wrotami 2 jako

praktiska lěkarka

zasydliła

Rěčne hodźiny: Dop. 8—10 hodź. pop. 3—5 hodź. Telefon čo. 3810

Dr. med. Erika A[illegible]

KELLING

ploka z rusowanjom w mehkej wodźe z wužiwanjom najlěpšeho mydła a plotuje

zwjeršnje košle kornarje, manšety

mój wosebity system **Beda** rukuje za kajkosć

Samsne přijimarnje:

w Budyšinje na Kěžorskej drózy 6 tel. 3638;
na Přiščańskej dr. 16
w Khočebuzu: - telefon 1774 - na Hródkowskej drózy 4 a na Drježdźańskej drózy 143;
w [illegible] ercach na Cyrkwinskej drózy 22;
w [illegible] Wodze na Bismarckskej drózy 26.

Přesadźowanje wužitkowane a palneho drjewa

Pónđźelu 10. februara 1930 dop. w 9 hodź. hdźe so w Łazowskim ryćeřkubleřskim hajnišću na Stróžćańskim revěrju

wok. 500 fm khójn. wužitk. drjewa
wok. 300 rm khójn. palne. drjewa

za botowe pjenjezy na přesadźowanje předawać

Wumjenjenja so w terminje wot [illegible] Zetkanje při pólskowej jamje — Rudolf Zie[illegible] zarjadnistwo

Příloha k číslu 33 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 8. februara 1930

Prawda woči kole.

Rozjasnjenje k šćuwańcy přećiwo češkemu ministrej monsignorej drej. Šrámkej

podawa „profesor Jan Bryl z Budyšina“.

W Budyšinje, wokoło póstnic 1930.

I.

Difficilé est, satiram non scribere!

Čežko je, so pisanja *satiry* wostajić, hdyž će k tomu wuzaduja! Duch němskeho Michała — tak dyrbju *dźěćo* mjenować, hdyž so autor potaji — je česćedostojneho muža, katolskeho duchownehо monsignora dra. Šrámka, tuchwilu češkeho ministra, hewak profesora Masarykowoje university w Brnje jako „špijona“ skriwdźił — potajkim to bě susodźic Michalowy zły duch! Při tom je tež moje mjeno wjacy króć ze swojim swětłom wobswětlił, dokelž sym msgre. dra. Šrámeka po Łužicy přewodźał. Přečitawši sebi kopicu nastawkow we wšelakich němskich nowinach, mózu swětej wěrnosć do wočow prajić. Ale cyła wšoněmska skrabańca skutkuje na mnje kaž žałostna blamaža němskonarodnych nowin, kiž nětko so prócuja, cofajo zaso z błóta blamaže wulězć. Prošu, čitajće, česćeni čitarjo, a dźiwajće so! Satira so započnje.

II.

W Barlinje je so mócnje k wohnju zatrubiło (Berliner Börsenzeitung): Feurio! Feurio! Feurio! „Hallo! Jow Drježdźany (Dresdener Nachrichten, Dresdner Anzeiger): Hdźe so pali??? — Hallo! Jow Bauzzeu (Bautzener Nachrichten): Hdźe so pali??? — Hallo! Jow Zhorjelc (Görlitzer Nachrichten): Hdźe so pali??? — „Ludźičko, śće wy slep! a hłuši!“ wola Barlinski němski Michl (alias „Drahtmelder“). „W katolskich Serbach je češki špijon woheń założił jako „worjoł“ přilećawši, a nětko je strach, zo so cyła Němska sobu zesmuđi. Pomhajće, hnydom přijeđu! Waš Michl.“ — Zhrabnywši swój „Minimax“, staji so nahłownik dobrowólneho wobornika na swoju „cyplmjeu“ a ze swojim motorskim kołom pali najprjedy do Drježdźan. Tam synje so Drježdźanska četa do pódlanskeho wózyčka jako socius. A palitaj do Budyšina. Dohladach so w prawem času na dźiwneho *patrona z minimaxom a cyplmječu spody nahłownika*, dokelž so „cypl“ Michałej won bimboleše, a dach so do njeho. „Luby susodźic Michlo, što ći je, zo sy cyły wujachleny do Budyšina přijěł?!“ — „We „Věstnika“ sym čitał, zo je w Serbach wulki woheń a swjat jón přišoł hašeć, dokelž cyłej Němskej strach hrozy“, Michał rozhorjeny wotmołwja. Na wočomaj pak je widźeć, zo je Michl tajenc. Tohodla jemu wotmołwju: „Susodźic luby Michale, ty lžiš; sy přijěł woheń rozskarać, zo by hišće bóle za kurom smjerdźało. Ja ći z prawdu praju, naš Boži woheń w Serbach sebi my sami zaliwamy a twojeje Barlinskeje „šprycy“ njetrjebamy. Štož so pola nas pali, to was w Barlinje staru smorže stara! Wróć so na hlaku z twojim „minimaxom“ domoj a kedźbuj radšo, zo ći němscy bolšewikojo čerwjenehо honjaka na Barlin njesadźa; při tajkim wulkim wohnju mohł so ći twój duch zeskrěć abo nahła so twoja Barlinska wulka luba wopalić.

Abo hladaj radšo doma swoje kože, zo ći Barmatec a Sklarcec a Wšelakec bratřa et consortes ju přez hłowu njeschańu, hewak nóžeš z nahim mjasom wokoło běhać a to je hańba za kulturneho człowjeka. Waš barometer jara na „böß“ pokazuje! Tuž tykaj swój nós do swojich domjacych němskich należnoscow a wostaj Serbow a Čechow na pokoj! Hdyž pak sy hižo k nam tajki rjany wupikany přijěł, móžeš dźensa do „Keheleńje“ z twojej lubej Drježdźanskej četu do „Rheinische Narrenzunft“ hić, tam će zawěsće za pryneа „Karnevala“ wuwolaja!“ — Michał pyri so ze zlobami a zasyći: „Ty, ty, ty Se-Se-Ser-bje, sćerbje! a Was sćerbow bych ja najradšo wšěch do khłódy stykał, hdy njebychmy tu našu wjedrowu republiku měli!“ (Tónle Barlinski Michał je mjenujcy zasakły monarchista.) „Michałko, do khłódy nic, do museja! Hižo w Budyšinje přitwarjeja! Potom budźa zaso Awarojo a Burgundojo we Łužicy z rowa stawać! Na zdar!“ —

Michał ćěri ze swojej karu a ze swojej četu dale kaž zło njedobro wotsal a přejdy hač so dohladach, bě fuk! —

Wěsće, lubi ludźičko, kak so ta wěcka skónči. Susodźic Michał bě na moju radu posłuchał. Nazajtra rano po sydmich šmotaše so posledni hósć z „Keheleńje“ z „kostumfesta“, pod pažu z tolstej četu. Syđe so na motorske koło a zaspěwa dybawje: „Noch ist Deutschland nicht verloren!“ po hłosu „Deutschland, Deutschland über alles!“ — Bórzy na to přińđe z Barlina powěsć, zo je to *hromada slanja* była, kiž je so w Serbach wotpaliła — lisćo a łońsko lěta a zo woheń docyła strašny był njeje a žaneho špiona tam widźeli njejsu. Michał je so zbožownje do Barlina wróćił a nětko wusmorći so po Budyskim karnevalu, sćahnywši sebi „cyplmječu“ do wočow: „Noch ist Deutschland nicht verloren!“ Widźišle bledźakow!

III.

O tempora! O mores!

Druhe časy, druhe wašaja! Bohudźak, zo so časy měnja, abo lěpje, zo so ludźo z časami přeměnja! Njejsmy tola wjacy w nječłowjeskim wěku njewólnistwa (Sklaventum) živi, ani nic w čěrnej dobje robotnistwa (Leibeigenschaft), hačrunjež wěste woršty němskeho luda za to maja, zo su Serbja hišće jich robośenjo. Na druhej stronje zaso wěsći Serbja woprawdźe hišće duchownemu robośanstwu holduja a so pod němsku kwaklu w narodnem nastupanju přejara podwoleja. Tohodla z našim narodnym próceowanjom nihdźe prawje dopředka njepřińđemy! —

Zwjeselace pak je za nas tola, zo mjez nami łužiskimi Serbami a słowjanskimi bratrami njesteji žana „khinejska murja“ wjacy a žane „panslavistiske serjenje“ w němskich hłowčkach njesteri — khiba jenož pola wěstych wuwarjenych Němcow, kiž njemóža druhe narodnosće pódla sebje čuć. Tohodla woni nětko jenož za swoje narodne mjeńšiny we wukraju wujdźa a wustupuja a druhim narodnosćam ničo njepopřeja. Ale tohodla je tež „Liga za čłowjeske prawa“ dobru wotmołwu dostała wot Pražskeho primatora dra. Baxy, zo njeeli so Němcy najprjedy wo swoje narodne mjeńšiny: Polakow, Danow, Friezow a **łužiskich Serbow** staraju a jim dadźa, štož jim po Božskim a přirodźinskim prawje přisłuša, potom hakle móža so do należnoscow cuzeho kraja měšeć, je-li woprawdźe přičina k tomu! Cyle prawje! Tale sprawna wotmołwa je Němcow nětko tak rozčerćiła, zo z wjeću wulku haru cźerja přećiwo Čechам. A tole němske wjećenje je so w šćuwańcy přećiwo češkemu ministrej drej Šrámekej tak prawje wuskutkowało.

Tola jenož z wěsteje strony so šćuwa — z **němsko-narodneje**. Druhe němske strony mudrje mjelča, dokelž wědźa, zo smy w republicy živi, we swobodnem staće, hdźež ma kóždy staćan **jenake prawo**, byrnjež by tež njeněmješke narodnosće był, w času kulturya a civilizacije, na kotrejež čole chce Němska kročić, w dobje „Kellogpakta“, kiž je pječa wójnsku sekeru pohrjebał, w dobje wujednanja a dorozumjenja wšěch narodow a narodnosćow, kiž chce kóždemu ludej swoje prawa spožčić, haj w dobje „ligi za prawa člowjekow“, kiž chce tej kóždemu najwjetšemu jednotliwemu, wot namócnika teptanemu splahej ke jeho člowjeskemu prawu dopomhać.

Tohodla wšě druhe němske nowiny, khiba nic horjeka hižo mjenowane němskonarodne, rozum wužiwaja. A my łužiscy Serbja smy jim za to dźakowni, zo nas na pokoj wostaja, přetož stojimy na křesćanskim a republikanskim zakładže: Lubuj swojeho bližšeho, hač je to Němc abo Turka abo Žid — kaž sebje samoho! Přirodźinska wěc pak je, zo lubujemy swojich bratrow samsneje słowjanskeje krwe — hač je to Rusa, Polak, Čech, Juhosłowjan abo Bołhar — tež tak jara, dokelž je naš bratr, z kotrymž mamy zhromadnje swoju samsnu swojoraznu prastaru słowjansku kulturu, wot słowjanskeju japoštołow swj. Cyrilla a Methoda wupěšenu a poswjećenu. Přenja kaznja słowjanskeje kultury je, zo je kóždy hósć nas lubje witany, dokelž słowjanske přisłowo praji: Hósć do domu — Bóh do domu! A přikhadźa-li bratr Słowjan, tak je nam w našim ródnem kraju **dwójcy** lubje witany. Tohodla smy so před lětom zwjeselili, hdyž *staj tehdy* južnosłowjanskaj ministraj z Barlina a Drježdźan tež do Serbow pohladać přijełoj, byrnjež ničo oficielnje z nami činić njeměještaj. Tohodla smy so tež łoni na privatnem wopyće monsignora dra Šrámeka wutrobnje zwjeselili.

IV.

Čehodla bě minister monsignore dr. Šrámek do Budyšina přijěł?

Tohodla bě do Budyšina přijěł, zo by Mišnjanskemu biskopej jeho Pražski wopyt zwotpowědźił. —

Mišnjanski biskop dr. Křesćan Schreiber bě při składnosći Swjatowjacsławskich swjatočnosćow do Prahi přijěł a so při wotewrjenju swjatowjacsławskeje wustajeńcy, 15. meje 1929 na Hradčanach wobdźělił, hdźež zetka so z presidentom Masarykom, a druhimi wysokimi knjezimi češkeho knježerstwa, wosebje tež z ministrom msgre dr. Šrámekom. Hižo prjedy bě biskop dr. Schreiber w ministerstwje pobył, zo by ministra dra. Šrámeka tam wopytał. Za to mamy wjacorych swědkow. Z cyła sym we swojich łońskich rozprawach wo Swjatowjacsławskich swjedźenjach*), wo tom też nasponmnił, zo bě Mišnjanski biskop dr. Schreiber k swjedźenjej swj. Jana Nepomuckeho, kotrehož 500lětny posmjertny jubilej so loni 16. meje sobu swjećeše, do Prahi jako hósć Pražskeho arcybiskopa dr. Kordača přijěł. A wjele tysac Němcow tež z němskostatneje republiki su jako jednotliwcy a w korporacijach do złotelje słowjanskeje Prahi bjez wobmyslenja putnikowali a žanemu njeje so křiwda stała, nawopak wšitkich su bjez rozdźěla tam wutrobnje witali. Tuž łužiscy Serbja su

*) Hladaj Serbske Nowiny ča. 243—249, 254—258, 272, 278, 301.

„Ach, moja hola, ty zelena . . .!“

Rozhonjenja a rospominanja kolesarja po pruskej holi.

(Pokračowanje.)

Je dozpěła zajimawe, jo mamy jkoro ja wjsche rosćliny a ſwěrjata nasche ſerbſke mjena. Njejſu to mjena, kiž ſu *nam* wuczeni dali, ale ſu to mjena, kotrež je naſch lud hiſo pjched lětſtotkami wuttworił. *Mój nan*, kiž bě jednory ratař, ſnajeſche jkoro tóſke ſwěrjo a tóſku rosćlinu ſe ſerbſkim mjenom. Jara wjele rosćlinow mjenujemy jela, a ſ mjena hiſo druhdy ſpóſnajemy, pſche čo ſelo je. Dopomnuju ſo tu na moju wowku, kiž mjena wjele tajkich ſelow ſwojeſche a też wědźeſche, pſche kotre thoroſeć ſu. Wjele *tajkich* ſelow domu w ſahrodźy plahowachmy.

Z tuteho wſcheho wukhadźa, jo naſchi pjedowinjy tak njedźěłkani njeběchu, kaž to wſchelazy mnjiła. Woni ſu pjchirodu derje wobkedźbowali a ſmali. Prajſcheſch ſo djenja, wopſebje hdyž ſo nenuzuje, ludźi ſa tajkimi mjenami, ſpodźiwajch ſo, ſo tak malo wědźa. A hórje je hiſdźeſe pola tych, kiž ſu naſche němſke wyſchſche ſchule wopyteli. Snaja jenož někotre němſke mjena a ſerbſkich hiſchcze wjele mjenje, a nětnja, ſo *žanych* nimamy.

Tola też, hdyž pſches pſcherow dale do cźimneho khójnoweho lěſa hladaſch, njeviděješ tam jenož ſchěru wokmínu, ale też tu a tam paprušch a ſelene kečežki holanſkich jahodow a brunźnjowow.

Hdyž pak je hola naſa abo lěſ popuſchczany, tam wuhladaješ zyle pſchestrjenje ſe ſtykmiwym ſelom poroſcene, kiž hola tu a tam kreſbczerwjene barwi. Druhe mjetna ſu ſaſo ſ wrjoſom poczehnjene, kiž je dobra paſtwa ſa pczoły.

Na mjetnach pak, kiž njeſu ſ thójnowymi poroſczenje, wobdźěłaju naſchi holenje ſwoje pólka. Rjany napohlad ſficźachu pola, kiž běchu ſe ſotlej abo módrej lupinu poſyte. Zita a běrny lěſa w holi rjane ſtejachu, tak ſo budźa lětſa, kaž mi to ſami wujnachu, ſpokojom. Też *telko* ſchkodow na ſadowych ſchtomach kaž pola naſ tam po ſdaču pokſeduja ſurowa ſyma nacźinika njeje. Haj, Sejſeć ma prawje, hdyž praji: „Hola, ſtwiczka cźichowna, wjedra hněwu wobara, jeho ſtowam poruczа.“

A njepraj nichtó, ſo w holi njeje cźerſtwemu powětru! Wonja tam ſa ſamym lěkarſtwom. Wſchak Sejſeć też ſpěwa: „Sſmólna hłoja kcźejaza praji: ja ſym lěkarka; ſrěbaj moje dymanja!“

Skónczuje ſo dojédźech do Niſkeje. Tuto měſtaczko je kaž Maly Wſelkow kolonija Ochranowſkich. Wſ lěcze 1722 ſa kožich Morawſkich bratſja Herrnhut abo Ochranow. Ssym hiſchcze w Ochranowje na pohrjebniſchczu cźeſe mjena cźitał. Jich potomnicy ſu nětko dawno pſcheněmcźeni. A wěſce je też Niſka kaž Maly Wjelkow pſcheněmcźowanju ſerbſkeho domorodneho wobydlerſtwa pomhała. Naſchi „wobſedniſchi“ Sſerbja ſejelu rad ſwoje dźěći do jich ſchkulow, hdyž ſo potom napjelnja i němſkonazionalnym duchom.

Dokelž bě horzy a tužny dźeń, jałozich w „Gaſthaus zur Brüdergemeinde“, ſo hych ſo tam woczerſtwił. W korczinje pohladam rad do politiſkich nowin. Mějachu tam ſyjetſche we wſchonemſkim duchu piſane nowiny. Moju ledźomoſcz ſtudźi w Deutſche Allgemeine Zeitung nastawk „Kulturna autonomija Korutanſkich Sſlowinzow“, kiž je napiſał Bernhard Scheichelbauer, najſterje Rakuſchan.

Korutanſka je tón dźěl Sſlowinſkeje, kiž je po pſebijcze 1920 pſchi Rakuſkej woſtał. Wona ſtojeſche bóle pod němſkim wliwom a wobſtejnoſcze ſu tam naſchim podobne. Tohodla *ujech* ſ *tutejo* nastawka *nětčko naſponmiu*. Sch. piſa, ſo ſu tamniſchi Sſlowinzy ſ *němſkim* kulturjeſtwom ſpokojom a mjerſa ſo na Stronu Korutanſkich Sſlowinzow a jich wjedniſtwu. Wón piſa: . . . die Minderheit ijt bei wohlwollendſter Schätzung kaum zu einem Drittel national aktiv. Zirci Drittel haben ſich dem deutſchen Kulturkreis im Laufe einer tauſendjährigen Entwicklung vollkommen eingefügt, — die ſlowenſche Hausſprache, das „Windiſche“, hindert als Miſchdialekt dabei nicht, — und ſind mit den vorhandenen Einrichtungen zufrieden.

Gegen dieſen Verſuch einer gewaltſamen Neſlawiſierung leiſteten die Vertreter der „Kärntner Windiſchen“ erbitterten Widerſtand . . .

Njepřińdża němſke prawiczne nowiny też zyle tak wo naſ? A ſe zjane wuraſy „Hausſprache“ a „Miſchdialekt“ budźa němſke nowiny zuano też wo ſerbſczinje trjebacz. Se ſłowom „Neſlawiſierung“ wſchak pſcheſ pſchicźa, jo je ſo poněmczowało. Wſchoni ſłowinſki ludo! Kak ſurowje duſzy jón pſches ſchulu w Italiſkej faſchijtowu, kiž je ſtebi zyle metody hakatiſtow pſchijwojił. A tola pſcheſche pſchcheze jedyn ſerbſki antiſemit w jednym ſerbſkim tydźenſku, ſo je Muſſolinijowy ſchuliſti ſakoń najlepſchi na ſwěcze. Tajke móże ton pſcheſ, kiž ſwět jenož wobhladuje ſ wuiſcheho a wobmjeſowaneho konfeſionelneho ſtejniſchcza.

Tola ſłónczko ſo tkěrko wobloreſ bliſeſche a dyrbjach tola liſchcze po jahody. Tuž Niſku wopuſchczich ſ wjeſorom do wjeſcheje holanſkeje ſzyrkwiſkeje wſy. Na końcu wſy, hdźež je ſara a zyrkej, ſteji wulki wójniſti pomnik. Na wulkim pomnikowym kraju wobladaš njeſzym, kaž tu w kuduſchkej holanſkej wſy. Wón drje ma naſchich holanow napominacz, ſo njebychu na pruſki militarizmus zabyli a jón we wojeſkich tworſtwach hajili.

(Skónczenje ſeſtehuje.)

tam we wšelakich dobach byli, woscbje pak w spotam we wšelakich dobach byli, woscbje pak w spočatk julija na zlěče čěskcho Orelstwa, kotrehož starosta je minister msgr. dr. Šrámek. Tehdom je so też **němskostatne turnařstwo** „Deutsche Jugendkraft" (D. J. K.) oficielnje ze swojim zastupjerstwom wobdźěliło a tysacy a tysacy dorohich čłowzwučowanskich zjednoćenstwow wšěch narodnosćow. Tehdy bě čěski „Orel" wjeršk swojeje slawy dostupił. —

Zo je přihotowanje a zarjadowanje tajkeho zlěta, kiž skoro cyły tydźeń traješe, wuley napinace, so samo rozumi. Zo sebi po nim kóždy člowjek wodych přeje, je wěste a štóž może, jědże na dowolenu. Čehodla njedyrbjał potajkim też starosta „Orela" msgr. dr. Šrámek na dowol jěć. A tak přijěže wosrjedź julija na swojim pućowanju z Prahi přez Drježdźany do Wrótslawja abo Poznanja — za jeho pućowanskim cylom so prašał njcjsym — też do Budyšina, zo by tu swój wotpowědny wopyt pola Mišnajnskeho biskopa dr. Schreibera ščinił, kotrehož bohuželi tehdy doma njezetka, dokelž bě w kupjelach. Snešne je, hdyž potajkim so w njemuw. němskonarodnych nowinach pisa: Dr. Schramneks Lausitzer Propagandareise a podobne blady abo „sensationelne" nowinki. K jich zamołwjenju móže so jenož rjec, zo su k swojej błamaži na tamny nastawk we „Českolužickém Věstniku" „nutřpadli", kiž we swojim drnhim dźele je był wopańnje informowany a njeje w prawem času „dementi" přinjesł, hačrunjeż sym sebi ja to wosobinscy wot redaktora žadał. Z toho słeduju, zo je so jako njepřećels ka bróń přećiwo wosobje ministra dra. Šrámka we wólbnem hibanju wužił, čim bóle, zo je też „České Slovo" — snadź też druhe češke nowiny — podobne nastawki w času do wólbow přinjesło. Tole postupowanje, kiž je tajke złe sćěhwki přinjesło, dyrbi so wulcy wobžarować, dokelž škodźi našej narodnej solidarnosći wulcy jara! — Nam je kóždy sprawny Čech z bratrom, hač duchowny abo swětny čłowjek. To dyrbi so tulo jasnje a sprawnje a zjawnje z raznosću wuprajić. Naše najnutrniše narodne należnosće pak sebi sami rjadujemy a njetrjebamy žanu propagandu, kaž sebi to němskonarodne nowiny předstajeja. Tohodla raznje wotpokazamy němsku logiku, kiž wuprája so w tutych sadach: „Čas za tele pućowanje bě wosebje wobhladniwje wubrany, přetož w druhej połojcy julija, potajkim w prózdninach, dyrbješe tajke pućowanje mjenje nadpadnyć hač we druhich časach lěta. W powšitkownej pućowanskej dobje bě mjenje stracha za hnydomne wotkryće. Też su wopyty ministra a jeho přewodźerja, profesora Bryla z Budyšina, z wulkej wobhladniwosću so přewjedle." —

Minister dr. Šrámek njeje žane 24 hodźin w Budyšinje a we Łužicy pobył, tohodla njetrjebaše so tež na we policiji připowědźić. Tolstu łžu je „Berliner Börsenzeitung" rozšěrjała, zo je minister Šrámek njedźele dołho w kłóštrje Marijnej Hwězdźe přebywał a po Serbach wokoło jězdźił a „tamne wsy wopytował, kotrež so za přenjesenje češkeje Orelskeje organisacije na serbske kruhi w Němskej zajimuja."

Wšitke łžě a wumyslenja rozplanu do ničeho, hdyž powěm, hdže smój za popołdnjo wot 2 hač do 8 hodźin po Serbach pobyłoj.

V.

„Knjez profesor z Brna" w Serbach.

Bě to srjedu 17. julija 1929, jako so w Serbskim Domje, před kotrymž bě cuze elegantne auto pozastało, z katolskim duchownym knjezom zetkach. Bě to muž mjeńšeje postawy, z miłym přećelnym wobličom, w kotremž so duchownosć a dostojnosć na prěni pohlad jewješe. Wón wótrje na mnje pohlada a so mje wopraša, hač jeho znaju. Wobžarowach, zo nimam tu česć. Tuž so mi předstaji a praješe: „Ja sym minister dr. Šrámek z Prahi. Tola sym přijěł cyle jako privatna wosoba. Rad bych nimoducy wašej duchownej wyšusći swój napřećiwny wopyt ščinił. Potom bych też rad Lessingowe ródne město Kamjenc wohladał, jeli to předaloko njeje, dokelž so za Lessinga zajimuju, kiž ma słowjanske mjeno a bě zawěsće też słowjanskeje krwě. Hewak bych tu we Łužicy, kotruž sym před 15 lětami hižo wopytał, našo sebi wobhladał, štož je widzenja a pomnjeća hódne. Waši znaći w Prazy su mi wašu wosobu mjenowali, zo bych so na Was wobročił. Tola cyle należnje prošu, zo bych wam Serbam žanych njepřijomnosćow njeńačinił, sym tu **jako privatna wosoba** mjez wami."

Nehdźe z tutymi słowami rozjasni mi monsignore dr. Šrámek zaměr swojeho wopyta. Bě traš to wokoło 11 hodźin dopołdnja, a ja so zamołwich, zo jako korektor njemóžu do 1 hodźiny wotešć, ale popołdnju chcu lubjerad jeho do Kamjenca přewodźeć. Mjez tym snadź móže na tachantswo hić a knjeza biskopa dr. Schreibera wopytać, powobjedować a w 2 hodź. mje w Serbskej kofejowni wočakać.

Z tutymi słowami so poručich. Za tři hodźiny, we postajenym času wokoło 2 hodź., zetkachmoj so we Serbskej kofejowni. Zhonich, zo monsignore njebě Mišnjanskeho biskopa doma nadešoł, zo bě w „Liščej jamje" powobjedował a hižo cyłu khwilu na mnje čakał, dokelž běch sam doma k wobjedu pobywši so trochu zapozdźił. Jeho auto bě cyły čas před Serbskim Domom stało. Namjetnych čeśćedostojnemu hosćej sćěhowacy zaměr puća: Přeze serbske wsy do kłóštra, po dróży do Kamjenca, wot tam do Janskich kupjel a Róžanta a po Wojerowskej dróży naspjet do signore hišće dźensa wječor hnydom dale jěć.

„Dowěrjam so cyle wašemu wjednistwu, ale prošu hišće raz, zo njebych nihdźe jako minister mjenowany był, dokelž je mój wopyt cyle privatny. Ręčće że mnu a wo mni jako wo swojim a ze swojim kolegu."

Tak wujědźechmoj wokoło ½3 hodźin z Budyšina. Přez Čemjercy — pokazach na ródnu wjes bratrow Šimonow, nadobneju założerjow „Serbskeho Serow Šimonow, nadobneju założerjow „Serbskeho Seminara" w Prazy — do Smochćic — wobhladachminara" w Prazy — do Smochćic — wobhladachmoj sebi biskopski seminar wot wonka — pater rejegens, mój studijowy kolega, runje horjeka wokno začinješe, hdyž naju wuhlada a tuž prajach, zo tam nutř njepójdźemoj, zo naju wopyt by w tutym času njepřihódny był. —

Dale jědźechmy přez Haslow do Baćonja a wobhladachmy sebi našu krasnu gotisku swjatnicu a na šulu deleka prózdnu šulsku jstwu. To žane pol hodźiny tralo njeje, přetož wokoło ½4 hodźin běchmy hižo w Khrósćicach.

W Khrósćicach dźěchmoj najprjedy zaso na šulu, dokelž so msgr. Šrámek jako profesor a pedagoga za serbsku wučbu zajimuje. Dełeka na prawicu měješe pak němski wučeŕ runje rozwučowanje. Tohoměješe pak němski wučeŕ runje rozwučowanje. Tohoměješe pak němski wučeŕ runje rozwučowanje. Tohoměješe pak němski wučeŕ runje rozwučowanje. Tohodla wobročich so na lěwicu a zaklepach wo durje dla młódšeje rjadowanje. Tam měješe runje knjez katecheta nabožnu wučbu, ale „knjezaj profesoraj" njechašaj mylić a postrowištaj jenož na wokomik knjeza katecheta a jeho ćrjódku a dźěštaj dale. — (Wažne snadź je, tudy wuzběhnyć, zo bě knjez farař Sewčik runje w kupjelach.) Potom wobhladachmoj sebi kěrchow a někotre wažne rowy kat. duchownych, cyrkej a wjes hač do korćmy, hdźež smój po horje pěši dóšoj. Před „Herbskej grychtu" čakaše na naju auto. Dokelž bě tutón dźeń žadławje horco, założichmoj a wupichmoj mineralnu wodu. Tehdy měješe Khrósćanska nalutowarnja z wubjerkom někajke posedźenje. Tohodla wohladach tam swojeho Nukničanskeho přećela a knjeza korćmarja, z kotrymajž pobjesadowach wachmoj. Wonaj naju před khežu přewodźeštaj a so wonka před autom z namaj rozžohnowaštaj. —

Ducy do kłóstra zastachmy po přeću lubcho hosća w Starej Cyhelnicy, zo bych mohł sotře, kiž připadnje wuhladach, ruku podać. W „Marijnej Hwězdźe" zastupichmoj do kłóštrskeje cyrkwje a wobhladachmoj sebi ju dokładnje, samo za kehelkami dźěchmoj k zahrodcy z narownikomaj założerja a prěnjeje abatisy. Potom rozhladowachmoj so hišće po dworje, wosebje zaso wokoło hołcaceje šule, hdźež steješe wjele kołow we wokhěži. Monsignore so žortnje serbskeje ćetki wopraša, hač traš kłóštrske knježničky z kołom jězdźa, na čož wona wotmołwi, zo nie, zo su to koła pokračowanskich šuleŕkow, kiž maja horjeka runje šulu. Zhonichmoj, kelko raz wob tydźeń do šule přińdu, što wuknu atd. — Ducy z knježe wo dworja

Bratŕa Sokoljo!

(k hłownej zhromadźizaje Ł. S. S. Z. 9. II. 1930.)

Bratŕa moji, lubowani,
Bratŕa serbscy sokolscy!
My smy k tomu powołani,
Zo naš narod škitamy
Kiž lětstotetki so daji,
Tepta, niči, ćwiluje.
Bratŕa, njech so mjeza staji!
Tuńej kruśej njeprawźe.

Z mjećom ducha wopasani
Zastupimy juž do boja.
Wojownicy budźimy khmani!
Žadyn z nas njech njekhabla.
Potom njech nas Judaš spyta,
Z mocu, łoźu rozśěpiś.
Lubość k [illegible] w duši skryta —
Njech'odźi so wutupiś.

Rěč, kiž nam wot doma data,
Hrubiś schi njedajmy!
Zemja serbska budź nam swjata,
Wo nju bźěmy ryćeŕscy!
Tuž o bratŕa, za nas rěka:
Njestróžmy so ničeho!
Tuž, o bratŕa, za nas rěka:
Bratŕa rodni! Skrućmy so!

Jurij [illegible]ćik.

Cyrkwinske powěśće.

5. njedźela po Troch kralach. 9. mal. róžka 1930.
Z Budyšina.

Prědowanski tekst: Ef. 1, 3—6.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodźin farar Große a připodlanju w 12 hodź. farar Schneider prědowanje. Wječor w 6 hodź. ma farar Berg spowědź a swj. wotkazanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Schneider a wječor w 6 hodź. farar Siegemund prědowanje.

Zběrka za potrěbne paćerske dźěći.

Krćenja ma we wobmaj cyrkwjòmaj farar Berg.

Pónđelu popołdnju w 3 hodź. konferenca duchownych. Přednošk změje farar Tišer-Budyski wo D. Neubergowej knizy „prawuwiće človjeka". — Wutoru pop. ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnosć w evang. towaršowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. je bibliski wječor w Tuchorskej cyrkwi. — Štwórtk popołdnju w 4 hodź. towarstwo wowkow w evang. towaršowni. — Štwórtk wječor we 8 hodź. mataj fararjej Große a Siegemund evang. młodźinskim domje na Hrodowskej hasy přihotowanje za dźěćikemšenje.

*

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Połnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodźin zwjazk dźěći. Wječor ½8 hodźin evangelizaciska zhromadźizna z thema „Wěrne bohatstwo", rěčnik k. rektor Böhme z Ane. — Wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźizna Běleho kříża za młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć, rěčnik k. zjednoć. wikładaŕ Petzold z Kamjenca.

Diakonisa Hilžbjeta změje biblisku nutrnosć za žonjedźelu popołdnju w 3 hodź. w Hornjej Hórcy a pjećor ¾6 hodźin w Kumwałdze.

Zjednoć. wotkładaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu popołdnju w 3 hodź. w Rozwodźe, pónđelu w Kumwałdze, wutoru w Budestecach wječor we 8 hodź., srjedu w Dobruši, štwórtk w Kamjencu a pjatk w Hornjej Hórcy.

Zjednoć. wotkładaŕ Křižan změje biblisku hodźinu njedźelu popołdnju w Běłej Horje, wječor w Hlinje, pónđelu we Wósporku, wutoru w Zemicach, srjedu w Korzymju, štwórtk we Wjelećinje a pjatk w Zunicy.

K 5. njedźeli po třoch kralach.

Po swojim hłosu.

1. Na Jezusa samoh' njech wutroba hłada,
Joh' wuźiwać jeno sej styskniwje žada!
Wón ju wšak je ze zwjazkom łubosće zwjazał
a k sebi přińć w nuzy tak łubožnje kazał.

2. Wón ponóri do krwě a wody nas krasnje,
my jěmy wot mjeda, zo woko so jasni,
oh, chcemy dźž jeno so Zbóžnikej podać,
wón sam je nas wumohł, chce złóšće nam wodać!

3. Tón łubozny srědnik, kiž z Bohom měr sćini,
tak wutrobnje ze wšěmi tyšnymi měni,
zo jich wón kaž pata pod křidłami khowa
a pod swój škit přeco: Oh, pójće sem! woła.

4. Štó njechcył dźž z Iubosću k njemu so hidźić
a lubje rad z čertom a swětom so bźěźić?
Wón wuč nas to hnadnje a daj nam móc k temu,
zo z čłom a dušu so poddamy jemu! —

Skićeŕ — njeznaty;
přeł. Jurij Kubaš, † 1746.

Přispomnjenje: W kěrluši — před tydźenjom — rěkaj w 2 jadcy . . . přez Ducha **Cěrjenje**.

Swójbne powěśće.

Sćmrěli: August Spahn, murjeŕ na Židowje. — Arnoscht Ruch, štud. rada w Budyšinje, 50 lět. — Hana Kothowa rodź. Maiwaldez w Lubiju. — Hugo Nedwig, pischkuhaŕ w Běłej Wodźe, 59 lět. — Jurij Rußland w Běłej Wodźe, 78 lět. — Madlena Abeltowa rodźena Neumannez w Běłej Wodźe, 70 lět.

Hospodaŕski rozhlad.

hobotu 8. małeho róžka 1930:

Wčeraŕše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,181	100 pólsk. złotych	47,00
1 jandźelski punt	20,242	100 češkosł. krónow	12,371
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,386

Barlinska burša so wječera pschi hłabym spočatku we bźěhu dnja hišće mjenje, kaž wčera pschi wjele mjenje kupcach a dožiwnych a rentownych liśěźinach kaž dale postupowachu.

Produktowe wiki bźěchu wječera jara měrne. Hotowe jorno pschi dotalnych płaćišnach wošła. Posdźišće termije bźěchu tola skoro ješlabjene. Tohodla njeje wulkeje nadźije, so žito w bliščich dnjach postupi. Wječera płaćišne zjentnaŕ

w Barlinje

pschenźy 11,70—11,85 hr., rožki 7,85 hać 8,15 hr., jećmjenja najmjeńšeho 6,90 hr. hać 7,35 hr., naležnjeho 8—8,50 hr. a wowsa 6,15—6,65 hr.,

w termiinowym wikowanju

ja měrz:

pschenźy 12,45—12,40 hr., rožki 8,56¼ hr. hać 8,55 hr., wowsa 6,90—6,85 hr.,

ja meju:

pschenźy 13,02½—12,97½ hr., rožki pat 8,97½—8,92½ hr., wowsa 7,22½ hr.

ja łuńij:

pschenźy 13,47½—13,45 hr., rožki 9,15 hać 9,07—9,07½ hr.

w Drjejdjanach (jandź. pówdźelu):

pschenźy 11,65—12,00 hr. (12,00—12,25 hriwnow),
rožki 7,75—8 hr. (7,95—8,20 hr.),
jećmjenja najmjeńšeho 7,55—8 hr. (7,70 hać 8,15 hr.),
jećmjenja naležnjeho 8,40—9,05 hr. (8,40 hać 9,05 hr.),
wowsa nowseho 6,75—7 hr., (6,85—7,10 hriwnow),

w Shorjelu:

pschenźy 11—11,60 hr., rožki 7—7,60 hr. jećmjenja naležnjeho 7—8 hr., wowsa 5,50—6 hr.,
zentnaŕ běrnow 2,50 hriwnow,
lilo butry 3,50—4 hriwnow,
jeja 13—14 jejnježkow.

Pschihtajeja:

Wurjownika blidaŕskeho, Sinapius we Wojerezach.
„ blidaŕskeho, Siebenhaar w Niśej.
„ blidaŕskeho, Wićaz w Jitru.
„ ždaŕskeho, Tichelcha we Wojerezach.
Holzu do domu, Rother w Hrodku, na Jurjowej horje.
„ Heringowa we Wojerezach, Hrodowska haša 3.
Samkaŕjow a tocźerjow, Hensel we Wojerezach, Drjejdjanska dróha 22.
Stenotypistku, prawisnikaj Büttner a dr. Sander w Budyšinje, Khěžorska dróha 1.

Na pschedaj:

Kóń starschi, kubleŕ Hartmann w Starym Lubiju.
„ 5 lětny, Robel w Schpitalskim forbarku pola Kamjenza.
„ dobreŕ jěutkne w Budyšinje, Hornjeńska haša 19.
Sćono a wotawa, 45 zentnarjow, Jähnig w Kamjenzu, Dołha haša.
Wós dźěćazy w Kukowje čo. 9.
„ dźěćazy w Budyšinje, Bismarckowa haša 16II lewo.
„ dźěćazy w Budyšinje, Fichtowa haša 4I na I.
Khěža w Kukowje na Kamjenskej dróły 8. Dalsche wukasuje Graf w Nowej Wsy pola Kulowa.
Krowa wyšokoskuczelna w Dobruschi čo. 9.
„ s cźelećkom w Baczonju cźišło 14.

Drjewowa awkcija

njedźelu 9. małeho róžka 1930

Na Kynajchłeż haćenjach, kupzy šeidu šo popołdnju w 2 hodź. pola šćerkowskeho podróžnjeże hata:
60 metrow twjerdseho drjewa, s wjetscha brjowjeho,
10 łožow waleźiny,
10 łožow stejazeho twjerdseho drjewa.

Sćudnišźy na pschedawanje

w Brěźynje pola Kamjenza w hoscźenju „K żelesnizy" dopołdnja ½9 hodź. pjerźenaj stołaj,
w Ralbizach w herbskej grjechcze dop. w 9 hodź. njedźelsti graŕ, drasthy kamor, ptaćki wutnykane, wjewjerezki,
we Sćernjanach w hoscźenju dop. w 11 hodź. skrjbł, pisanski stroj, pisanske błido, bufej a aktowy kamor,
we Sćušćezach pola Kulowa w hoscźenju pschip. w 12 hodź. krowa,
w Nachłowje pola Kulowa na gmejnskim hamcze pop. w 2 hodź. krowi, sosa, 3 šwinje,
w Kulowje w hoscźenju k„3 krónam" pop. w 4 hodź. gramofon, tón, knihowy kamor, pisanske błido,
w Khołmje w Funkez hoscźenju pop. w 8 hodź. billard, wutoru 11. małeho róžka
w Lipoji w hoscźenju dop. w 10 hodź. wobrazy ja schtkeńzu,
w Płaćezach w hoscźenju pschip. w 1 hodź. dźełba mebłow,
w Lejnje pola Wojerez w hoscźenju pop. w 2 hodź. hospodaŕski wós, hnójnjowy šud,
we Wuhelzu w hoscźenju rano we 8 hodź. motorske koło nowe,
w Khrjebi w hoscźenju dop. w 10 hodź. błido,
w Klětnom w Tlustjez hoscźenju dop. w 11 hodź. zelułoidowe planki a wołosowe mjadła, bule a regulator,
w Turjom w Michaelez hoscźenju pschip. w 12 hodź. dešimalna waga,
we Wukranźijach w Melbźij hoscźenju pop. w 3 hodź. bufej, gramofon, muzyske koło,

Sćudnišźwo wošiewja.

Ssud je nad samoženjonym kubleŕa Jana Rjelki we Sšolnej Borschezi wurunanske jednanje wotewrił, pschikupza Gustawa Christowha w Budyšinje na Flinzikej Chaši 40 za dowěrnika pomjenowawšeji a kermišu na sćudnišwo 6. měrza 1930 pop. ¼4 hodź. do Budyšina na sćudnišwo jimjo 141 swobodnych.

Sćudnišźe pschedawanje leżowoscźow.

Khěža s njehdže ¼ krózom leżowoscźe, hłuschaza Pauliźnje wošenjenej Loserez rodź. Wurnez w Lupoji. — Hodna je 5200 hr., wopalna pokładnja 6600 hr. Pschedawanje budźe schtwórtk 3. haprelje 1930 dop. ½9 hodź. w Budyšinje na sćudnišźe, jimjo 141.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Wiki žu jara měrne, wobrot wošłanje hłady, płaćišny šćerje ješlabjene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaj psched hodźinu.

Płaćišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćišny po złotej hriwnje.

	7. 2.	6. 2.		7. 3.	6. 2.
Pšenica	234-237	234-237	bany	17-19,00	17-19,00
rožka	157 163	157-163	woka	20-24,00	20-24,00
naz. jećmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jećmjeń	138-141	138-147	žołte łupiny	17-18,00	17-18,00
wowsa	123-133	123-133	zeradella	—	—
kukurica	145	145	caps. wosušk	16-16,40	16-16,40
pšenč. muka	28-34,75	28-34,75	any wósušk	20-20,20	21-21,00
rżana muka	21-24,50	21-24,50	ocen. melasa	—	— 00
pł. wotruby	8-8,50	8-8,50	běrnj. kruški	13-13,60	13-13,60
rżane „	8-8,25	8-8,25	syno, 50 kg	2,70-3,20	2,80-3,30
caps	—	—	rżana słoma	1,20-1,40	1,30-1,55
hróch, Viktor.	23-31,00	23-31,00	pšeńč. „	1,15-1,30	1,25-1,35
lane synjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,15-1,30
pjeluški	17-19,00	17-19,50	rožna „	1,00-1,10	1,10-1,20

Płaćišny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

7. februara 1930. Płaćišny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 691.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	57—58
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	53—56
Mjenje picowane wšěch starobow	47—50

Byki: 586.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	54—55
Połnomjasne, młódše	52—53
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	48—50
Spatne	46—47

Jałojcy a kruwy: 1257

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	42—46
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	32—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	26—30
Derje picowane kruwy a njenje picowane jałojcy	20—25
Mjenje a spatnje picowane	—

Čelata: 1600.

Najlépše wukormjene (2. druž.)	72—81
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—74
Spatne (4.)	46—58

Wowcy: 4182.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	65—67
Starše wukormjene (2.)	58—64
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	47—51

Swinje: 7131.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do 1½ lět stare	79—80
Wukormjene	79—80
Mjasne	77—79
Spatne	74—76
Rancy a kundrosy	69—70

Drobnowikowanske płaćišny w Budyšinje

8. februara 1930 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćišny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najniž. płaćišny hr	najwyš. płaćišny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,20	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	056
Rżana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,32
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1 20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,90	1,30
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połc	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,28	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,00	4,20
Jeja	štuka	0,10	0,14
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamejótne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1 45

(Dalsche płaćišny hlej sćěhowazu stronu.)

Wěcne płaćizny w Budyšinje.

8. februara 1930

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Předmjet			najmišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica, nowa	73	kilo		11,20
Rožka, nowa	70	„		7,60
Ječmjeń	76	„		8,75
„ nazymski	73	„	—	—
Wows	50	„	—	6,75
„ nowy	50	„	—	—
Raps	50	„	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50	„	3,00	3,50
Butra	1	„	—	4,00
Syno, nowe	50	„	5,00	6,00
Słoma, z maš. mlóć., pras.	50	„	1,50	1,70
„ „ „ k zasł.	50	„	2,40	2,80
„ z cypami mlócena	50	„	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50	„	16,50	17,50
Ržana muka, 60%	50	„	14 00	15,00
Pšeńčne wotruby	50	„		6,00
Ržane wotruby	50	„	—	6,00
Jeja	1	štk.	0,12	0,13
Prosata 641 štuk	1	štk.	26	48

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu. Najlěpše twory so hišće wyšše płaćachu.

Drježdźańska burza (7. II.).

Pšenica	235-240	běrnjace kružki	15,70-16,00
rožka	155-160	pšeńč. wotruby	9,70-10,10
nalětni ječmjeń	168-181	ržane wotruby	9,60-10,80
nazymsk. ječmjeń	151-160	pšeńčna muka	44,50-46,00
wows	135-140	ržana muka	27,00-28,25
čerwjeny dźećel	110-125	woka	26,00-27,50
raps	350-355	pjeluški	36,00-37,00
kukurica (Mais)	158-160	hróch	25,00-28,00
suche truhańcki	8-8,90	cokrowe truh.	17,00-18,00

Šijace mašiny

kupujeće stajnje tunjo pola

J. Schiebaka

na Mužakowskej drózy 4. Žane klamy

Na prěće też na wotpłaćowanje. Wulki wuběrk. Wuporjedźenja najspěšnišo z rukowanjom. Podawam kóždu mašinu darmo hač domoj, też zwonka Budyšina.

Auch im Jahre 1930 wird das Miele-Rad

dank seiner unübertroffenen Güte und Preiswürdigkeit die bevorzugte Marke des anspruchsvollen Käufers sein.

Fahren Sie „Miele", es ist Ihr Vorteil!

Mielewerke A.G. Gütersloh/Westfalen

Über 2000 Angestellte und Arbeiter.

Mehlowy-Walter

ma najwjetši wubjerk

tam je wšo **dobre a tunje**

Załož. 1860 **w Budyšinje** na Hošic hasy 6

Znapřeća domej ratarstwa

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

na najlěpje — po wučinjenju

Šekowy konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wuplaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wujeździe

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Fotowe projekciowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

majićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotdati wěcywustojnje a najspěšnišo.

SERBSKI HOSPODAŘ

ratarske wulkowikowańske towarstwo z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njecsceja Waše kury derje?!

Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu

„Jajko"

Předawaja wšudźom w dźělbach

po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1,90 hr.
po 25 puntach . . . za 4,50 hr.
a po centnarjach . . . za 17,50 hr.

Mały wudawk so bohaće wuplaći

Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujeździe

Moje inventurske wupředawanje

wot 30. jan. hač do 12. febr.

poskići Wam wurjadne wužitki při nakupowanju najlěpšich płatowych a balmjanych tworow

Hilger

na Lotzestr. 20[I] (žane klamy)

Klóštrski čaj

Najwuběrniši čaj k čiščenju kreje, też za pucheć a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóštrskich receptach w klóštrje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaći. 2,50 hr.

250 parowych ścinow

(Siederohre — hodźa so jako koliki za pastwišća) tunjo na předań

Eckhardt & Co., A.-G.

Kopornik w Budyšinje

Pilni ludźo

so pytaja k předawanju lóńko so předawacych wěcow za ratarjow, skótnych plahowarjow atd. Wysoka zasłužba! Poskićenja pod **G 5** we wudawarni Serb. Now

Nětko kurimy jenož hišće

Hans Depla

a **Mots Tunka**

15 pj. cigary

Wikowańja z jězdnymi kolami Fuhrmann

w Budyšinje na Hornčerskej hasy 16

jězdne kola, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony a płatami

Wěcywustojna wuporjedźerńja

— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za křćinu, kwasy a wuběty towarstwow. :: Telefon 3004

Přesadźowanje paln. drjewa

Klóštrski hajniski rewěr we Łazku

Srjedu **12. februara 1930** hodźa so w hoščencu we Smjerdźacej wot dopołdnja 1/2 10 hodź.

28 rm khójn. paln. klumpachow (wotdźěl 8)
76 twjerd. dołh. hromadow (wotdźěl 41 a Gobelec hat)
600 rm khójnoweje walčiny (wotdźěl 4 a 8)
100 rm pjeńkow (wotdźěl 4)

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawa.

Hajniske zarjadnistwo.

Wše družiny hnojidłow

ma stajnje na składźe

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Syru mlunu

kupuje po najwyšších Płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika

na Kamjentnej hasy

Khěža

w Šešowje

(železniska stacija Šešow), z 2 kóčemi pola a łuki, je hnydom na předań. Wše twarjenja su masivne. Zhonić w Šešowje 38b

Předawam cyło tunjo dokoł sym jako płaćenje přewza

rjanu nowu 7 dźělbn

kuchanju

Może so też ze swinjemi a k rami płaćić

w Nowej Wsy č. 17 p. Ra

Pjekarski wučobnik

z dobreje wučby zwuka dobre wučbne městno

w Bendlec pjekarni

w Bukecach

Strowy hóle

kiž chce rady pjekarstwo nawuknyć, namaka dobre městno pola

Arno Kieschnika, pjekarskeho mištra w Dobruši 23

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Našim čitarjam

So prócujo, zo bychmy našim čitarjam něšto wosebiteho poskićić móhli, smy z Nürnbergskej žiwjenjozawěšćefnju wučinili, zo je kóždy našich abonentow w Němskej bydlacy wot 1. měrca 1930 pře wšě zujezbożenja, kotrychž sćěhwk je smjerć abo trajna bědnosć z **1000.— hr.** zawěšćeny. / Wšědnje podawaja so njezboža, kotrychž sćěhwk je smjerć abo trajna bědnosć. Žadyn wobydlef njemože so dźensniši dźeń před znjezbożenjom a jeho sćěhwkami na kedźbu dobrać a wukhować. Tohodla smy so rozsudźili, z tymle zawěšćenjom wutwarić **wustaw za zhromadne lěpše.** Wšěch budźe kóždy našich čitarjow tónle postup radostnje witać a nam nowych přećelow přidobywać. / Wona steji pod dohladom statneho dohladowaceho hamta za privatne zawěšćefnje w Barlinje. Hač dotal je **70 miljonow złotych hr.** za tajke zawěšćenje abonentow wuplaćila. Tute lóby samo za so hižo wukhwaluja wulku ważnosć našeje kročele. Našich čitarjow prosymy też swojich znatych, kotřiž „Serbske Nowiny" hišće nječitaju, wo našim nowym wustajenju rozwučić.

Nakład „Serbskich Nowin"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 34 — Budyšin — Pónjdźelu, 10. februara 1930 — Bautzen — Ročnik 89

Njedostatk w němskich financach a dawkowe plany.

Němski finanzny minister dr. Moldenhauer je přched wjednikami knježerstwowych stronow w dźěchiru přchedwčerawšim wobraz nětčišćeho finanzneho położenja wuměstał a zdobom namjetu dźělił, kotrež je němske finanzne ministerstwo k wurunanju finanzneho defizita wudźěłało. Wone žu po tym složene, so njedźiwajuc wy 705 milijonow njemskich wudawkow, kotrež žu so z rozběła mjes Dawesowym a Youngowym planom nastałe, hišćeze defizit 700 milijonow wostanje. Tónle njedostatk so z někotrych wulkich sumow sestaja, kotrež Němsku w lěče 1930 wurjadnje poćežuja. Najprjedy dyrbi so 450 milijonow hriwnow za kichižakowu pożčonku wotpłacić, dale dyrbi so 154 milijonow defizita z lěta 1928, kotrež dyrbja so po finanznym zakonju najpodźišćo w přichodnym finanznym lěče wotpłacić. 250 milijonow je za sawěšenje dźělonjemějerjow a 95 milijonow za powjetšenje wudawkow trěbnych, kotrež so z kriśoweho spomoženja, Brüningkeho zakonja a se wschelakich sumiczkow dodawkowego plana sestajeja. K tomu so hišćeze přchida

mjeńšchi wunoščk dawkow, kotryž so za přchichodne lěto na 223 milijonow wobliczja,

a žydom milijonow mjeńšcheho wunoščka němskeje pósty, hromadże potajkim 230 milijonow.

Wobšerny strach za nowe hospodarstwo hišćeze w njewěstosći leži, kotraž nad kriśowym spomoženjom wisa. Přchi wobstejnosćach dyrbi so njemuzyć z tym liczeć, so liczba podpjerancych w bliźšchim czasu hišćeze dale přchibera. Tohodla žu w němskim finanznym ministerstwje plan rospominali, sawěšenje dźělonjemějerjow z zyła z plana wudawkow wumjasć, a hač, jeli niz zyle, dha tola do sumy znadź 50 milijonow, a wjetšch dźěl spomoženja na gmejny wotwalicej. S druheje strony bě wotmyślene,

přchinoščki hač do 4 prozentow powjetšchicz,

tak so by jenoż hišćeze njedostatk 80 milijonow zwostał. Němske finanzne ministerstwo nje mjenuje projektej přchiložowało, a to tohodla, dokelž sa 80 milijonow njeje žaneho wurunanja w pokładni a so hospodarstwo w kritiskim czasu poćežuje.

Tohodla je so nowy namjet czinił: 250 milijonow, kotrež žu lětsa trěbne, z poćežonku pola sawěšenje přchistajenjow a pola sawěšenja invalidow wurunać.

20 milijonow k nasypanju rožki.

Kaž Barlinske nowiny pišchu, budźe němski ześwjetši ministar w němskim kabinetu žadać, so by za 20 milijonow k nasypanju rožki wuzyło. Jeli so by tónle namjet kabinetowe přchihłosowanje nadeschoł, by so mohło tym liczeć, so bychu so wiki we wjazy dyžli 100000 tunow rožki wuložile.

Přchetwrjedźenje je tak myślene, so powołane městna nasypujomnu rožku nakupja a pola přchedawarja leko wotlaju, so so hač do wěsteho czasa wot wikow wotdźerži.

Protest načolnych dźěłaćerskich zwjazkow.

Němske načolne dźěłaćerske zwjazki (powschitkowny dźěłaćerski zwjazk, powschitkowny zwobodny zwjazk přchistajenzow, **němski dźěłaćerski zwjazk a dźěłaćerske koko dźěłaćerstwo, přchisłušnistkich a sastopniskich zwjazkow**) přchećziwo wotmyślenju finanzneho ministra protestuja, wočakujomny defizit sawěšenje dźělonjemějerjow za wobchodne lěto 1930/31 z mučenej pożčonku pola krajnych sawěšenjow a němskostatneje sawěšenje za přchistajenzow wurunać.

Krwawne zranjenje w Barlinje.

Po hromadźinje nazionalneje sozialistiskeje dźěłaćerskeje strony w Barlinje žu na někotrych městach Wulkobarlina politiscy hinak smužleni nazionalnych sozialistow nadpadowali a z nožom skalali. Połizajscy sastopniscy žu stanjenych do khorownje dowjedli. Jeneho nadpadnika, kotryž kommunistiskej stronje přchisłuscha, žu sajeli.

W dołhoranskim Barlinje žu kommunistojo dweju stahlhelmarjow, kotrajž so je hromadźinu wróceschtaj, nadpadli a z nožom skalali. Jeneho z nadpadnjenju žu do khorownje přchinjeschli. Nadpadnicy žu njeschpósnaczi ezeknyli.

Přched jenej kommunistiskej korczmu w poknoznym Barlinje žu dźěłaćerja, kotryž je prjedy kommunistiskej stronje přchisłuchał, wožmjo mužojo nadpadnyli, z kijemi do njeho prali a jeho skalali. Jeho swodaławschi žu ludźo jeho do jeho wobydlenja přchinjeschli.

Wusud w procesu podražowarjow čerwoncow.

W prozeßu pscherćiwo podražowarjam ruskich czerwonzow (bankowkow) je so bobotu dopołdnja wuzud wosjewił. Po nim je žud za prawo spóstnał:

Wobstorżene dr. Becker, Böhle a Schmidt so wutwinuja.

Jednanje so zastaji dla zledowazych khłostajomnych czinow: 1. dla pokraczowaneho zhromadneho, z dźěła dokonjan., z dźěła zyntan. podražowanja pjenjes, kotrež je Karunidże skucził, 2. dla pokraczowaneho zhromadneho, z dźěła zyntaneho, z dźěła dokonjaneho podražowanja pjenjes a zhromadneho falschowanja liscznow, kotrež je wobstorżeny Sadathieraschwili skucził, 3. dla přchipomhanja k podražowanju pjenjes, kotrež je wobstorżeny dr. Weber skucził, 4. dla podražowanja pjenjes, kotrež je wobstorżeny Bell skucził. Hewak so wobstorżenaj Sadathieraschwili a Bell wuwinowataj. Sebrane wězy, sygle, stemple, platy, sapoczane a hotowe bankowki a wodowe znamjenja so sebjeru. Prozeßowe khosty so statnej pokładni napokoja. Zimański wukas přchecziwo wobstorżenemu Sadathieraschwili so wróczi.

Wola wschitkich wobstorżenych žu so khłostajomne cziny politiskich přchicziznow dla skuczile. Tak je ted z falschowanjom liscznow. Němscy wobstorżeni žu so se Georgiskimi sjednoczili, so bychu so wsajomnje přchi přchowanju swojich politiskich samerow podperali. Tele samery pola Němzow w prěnim rjedze na to dźěchu, Němskej znutskownopolitiku a zwonkownopolitiku po zwojim politiskim stejiscu skuliczu a přchi tym se zwoje strony Georgiskich přchi jich planach podpjerać. Wola Georgiskich sama wo wutwobodźenje jich kraja dźěłche, potajkim wo politiske jednanje. Wschě khłostajomne cziny, w nastupanju, kotrychž je so wola wobstorżenych wina sneściła, žu so přched 1. januarom 1928 skuczile. Dokelž bychu wobstorżeni namjet na § 2 wotstawił 3 sakonja wo njekhłostanstwje zapodali, mějesche so pruhować, hač na so zakoń na zwěsczene khłostajomne cziny nałoži. Bjez khłostanstwa ma so też na wutrakanow nałožiś. Tohodla so amnestijiny zakoń też na Georgiskeju nałoži.

Ruske knježerstwo je z wusudom njespokojom.

Wutwinowazy wuzud w Barlinskim prozeßu dla falschowanja czerwonzow je w Moskwje wulke dźiwanje zbudźił. Stwonkowny komisariat chze diplomatiske kroczele w Barlinje czinicz, dokelž so prozeß k tomu wuzili, so bychu njepscherćeliscu agitaziju pscherćiwo kommunistiskej Ruskej dźełali. Wutwinowazy wuzud njemóże dźes sczehwikow za němsko-ruske poczahi wostacz, dokelž so w tymle padze po ménjenju bolschewistiskeho knježerstwa wschědni pschestupnizy politiskich přchicziznow dla wutwinowali.

S Barlina so 9. februara powě: Statne ręcznistwo w khłostajomnej wězy pscherćiwo Sadathieraschwili a towarschcam pscherćiwo wuzudej Barlinskeho kalwinskeho zuda z 8. februara w zyłym wobšahu powołanje sapoda.

Budźe so dyrbjeczy wocakacz, hač so hrożenje wutwjedże a hač ruske knježerstwo zjebi wopraudźe stwori, we Barlinje z protestom zakročiś. Wby by so to wopraudźe stało, njeby to dalschich sczehwikow mało: pschetoż ruske kommunistiske knježerstwo so boji, so by so němsko-ruske pscherćeljerstwo rozbiło.

Němski protest w Kownu.

Němske knježerstwo je pscherćiwo wupokazanju němskostatnych wuczerjow z klajpedskeho kraja (w Litwje) pola litewskeho knježerstwa protestowało. S nětčišćeho so němskostatnych wuczerjow je nětčišćo 11 wupokazanskich wukas dostało. Postupanju litewskeho knježerstwa so w Barlinje czinu bóle dźiwaju, dokelž so w tu chwilu mjes litewskim a němskim knježerstwom wo stónczenej wuprawje pomérow němskostatnych wuczerjow w Litwje jedna. Mjes wobmaj knježerstwomaj bě so dorěczało, so so hač k dojednanju žadyn wuczer njejsmě wupokazaś.

Rektor přeciwo nacionalnym socialistam.

Kaž je rektorat Mnichowskeje university zdźělił, je akademiski senat wobsamknył, **nazionalnemu sozialistiskemu němskemu studentskemu towarstwu na czas dweju semestrow zakazaś, so přchi universitnych zwjedźenjach wobdźělić** a na tón zamy czas brunu koschlu a hokatkowy wobwjazk w universitnych městnosejach nošyć. Dale je so zwjazej porućiło, z přchemjenjenjom wustawkow hač k zapoczatkej lećneho semestra přchedbydźiwo, akademiskej dizziplinje podstajene, zakazaś, kotrež może so za so zwjazkowe zadźerżenje samolwite czinicz. Swjatkej je so hrožiło, so jón rospuscheja, jeli so by znowa přchecziwo akademiskim waschnjam postorcził.

Dizziplinarne naprawy maju, kaž je z rektorowego rozsudzenjenja zdźěwacz, zledowazu přchedstawinu: Hdyž so załoženje němskeho kżerstwa w auli Mnichowskeje university wotmyslowesli, bě wjednik zwjazkowego wotpołdnjanskiwa komandował: „Směrom stejecz!", hdyž hoscżo a dozentejo přchindźechu. Hdyž potom knjes z Kahr nimo wotpołdnjanskiwa přchindźe, bě wotpołdnjanskiwowy wjednik komandował: „Hibajće so!" Rektorat bě dla přchihrodzenja jeneho universitneho hosća samolwinje zadak, kotrež bě zwjazk na podawki lěta 1923 (Mnichowskeho pucza) dźiwajo, zwitpokazał.

Zwjazk baltiskich statow pod wjednistwom Polske.

Estonski statny starschi dr. Strandmann je njedźelu do Warschawy přchijěł. W połskim kraju so wón **we wobydlitym czasu statneho presidenta wjese.** Dwórniscza, psches kotrež czaj jedże, zu z estonskimi barbami wuphschene. We Wilnje czaj dźěchi czaż sajta. Safstuppjerzo wyschnoscżow, wójska a duchownistwa Strażmanna tam powitachu. Na powitanje złowa Wilenskeho wójwody Strandmann wotmołwi, so je Wilenski kraj połskemu ludej wusnamnych mužow, kaž Mizkiewicza a Piłsudskeho, darił.

We Warschawje běchu so k powitanju Strandmanna na dwórnischczo **najwyschschi zastopnizy** na czole se statnym presidentom a zykym knježerstwom sejchli. Wojerski spalerr wot dwórnischcza hač k hrodej stejesche, hdyž bě so Strandmannej bydło poskiczilo. Wschě połske nowiny estonskeho statneho starschcho dr. Strandmanna se zahorjenymi złowami witaju. Nowiny knježerstwoweho bloka „Gazeta Polska" pischu, so może so połska politika pschi Baltiffim morju jenoż na **Baltiske zwjazki** zamerić, myśl, kotraż je w měrzu 1922 na Warschawskim sjeździe baltiskich statow nastała.

Kschesczańskodemokratiska „Rzeczpospolita" na to pokazuje, so staj wobaj stataj z Němskej a Ruskej wohrożenaj.

Bamž přeciwo Moskwje.

Bamž je zoboru kardinalej Pompiliej, Remskemu generalnemu bikarej pitano połsał, kotrež dołho wočakanu offensivu katholskeje zyrkwje pscherćiwo pohanskemu bolschewiskimu (kommunistiskemu) a pscherćiwo bolschewiskej Ruskej wotewrja. Tutón list, kotryž najwótrische wurazy wopschija, dopokazuje, so žu so wschě jednanja, kotrež žu so mjes Vatikanom a Moskwu wjedle, stónczinje rozbile.

Liśt so je złowami sapoczina: „Zalostne a bohabanjace njeschkiki, kotrež so wschednje pscherćiwo Bohu a pscherćiwo duschanu ruskeho wobydlerstwa wospjetuja a pschiwótfjeja, nasche myśle najzlubje roshorjeja.

Bamž praji, so je hižo w spocżatku zwojeho bamźiskeho sastopnistwa wscho spytał, so by ruski lud přched najcežschej zkhodu schkitał. Přchi tym spomina na dotal njeznaty podawk, so je so bamž sa czaż Genuaskeje konferency na tam so sastupowaze knježerstwa wobrocził, so dyrbi so pschipósnace bolschewiskeho knježerchwa wot jeho zlubjenja wotwiśne czinicz, so zwobodu werzywuznaczow a njedótkliwosć zyrkwinego samoženja přchipóznawa.

„Bohužel" — po złowje rěka — „so tajke dypkaj, kotrež bychu zamo tamnym zyrkwjam wužitne byle, kotrež katholskej zenotnej zyrkwi njepschikluscheja, zwětowym zajimam woprowakoj, kotrež bychu so wschak też lépje schkitake, hdy budźichu wschelake knježerstwa wobzebje najprjedy na prawa Boha a jeho prawdu dźiwaka.

Bohužel je so nasche schrocenje wotpokakało, mjes tym so je so nam pschezo poradźiło, patriarcha Tichon

śmjertnemu chłostanju wulkowacʼ a ſ darami zyleho žiwčenja ta 150 000 dźesć hrošnej śmjerći ſahłódnjenja wulkowacʼ, hacʼ běchu naſchi pomharjo muſowani, ſwój dobrowólniſki ſtutk ſaſtajicʼ, dokelʼ radſcho tyhaju njewinowatych do śmjerće ſahnachu, hacʼ ſo tychu jich ſchcheſćanſkej luboſći k bliſchnemu wulkowacʼ dałt.

Liſt dale na to pokaſuje, ſo bolſchewiſtiſchu wloſebje młodźinje hrozy a ju kaſy, k wſchěm hrěcham ſawjedźuje a piſchećiſtwo człowjeſkej naturje potłorkuje.

Piſched tutej bjeſmjernoſću bohahanjenja katholiſka zyrkej njeje ſenje piſchelaka modlitwy wotmjewacʼ. Wona je woſebitu rufku konſtituciju ſakoſtała, ſo by ſwět na hroſnoſće bolſchewiſtiſkowa kedźbliwe cźinika.

Tola piſchibźeranje telko bjesbóžnoſće hiſchże dalſche a ſwjatoćnjiſche ſarunanje žada. Sa cźaſ poſłednjeho hodownjeho tydźenja ſu **ſa zyrkwjow w Ruſkej ſamknyli**, ſta ſwjećałow ſpaliłi, ſwjate duły woſtroniłi, ſamo tak dałeko ſu ſchli, ſo ſu dźełaćerjam hrožo, ſo jim chłěbowe a bydlenſke chłarty ſebjeru, jich muſowali, ſo ſchcheſćanſkeje wěry wotrjeq.

Pódła toho ſu we wſchěch ruſkich měſtach bohahanjace pójtniſke pryſle wotměli, piſchi kotrychž ſu dyrbjeli wukrajni diplomatojo dyrbjeli piſchitomni byćʼ. Tak ſu w pótnniſkich cźahach wjele wołow widźeli, na kotrychž ſu njedorośćeni hólzy w měſchniſkej draſece kichiž wohanjeli a jón napluwali.

Na druhe woły ſu hołodniſcźowe ſchłomy ſeſcałili, na kotrychž ſu katoliſcy a prawoſławni měſchnjozy jako klanki wiſali. Na druhich měſtowych měłinach ſu pachołkoju njewuwarjowane wězy piſchećiwo lichiſzej ſhrěchiłi.

Liſt dale praji, ſo je bamž łohodla wobſamknył, we ſamſnej wołoſbje ſpert ſwjateho Joſefa. 19. měrca, we Pětrowiſkej zyrkwi piſchi rowje japoſchtołſkich wojećhow wuzjednałiſki miſchu cźitacʼ, w kotrejž ſo wſchitzy ſwjećeſi we wulkhowanje ſtacʼ dyrbjeli muſy proſcha.

Wočzakuje ſo, ſo ſo katholiſka zyrkej w zyłym ſwěcźe tutón dźeń ſtacʼ ſ dałekoſcźe piſchi tej wujedźenjſkej Bożej ſłužbje wobdźela.

W Ruſkej ſo miſaſowe khorthi zawjedu.

W Ruſkej dyrbja ſcźi ludźo hižo dawno ſturi do cźiſtwow wjaſacʼ. Piſched tym ſu dyrbjeli ſapoćeſcź ſtólcʼ wotdźełowacʼ. Tołodła ſu ſo ſtólcźowe chłarty ſawjedźe. Nětko ſo teź miaſowe chłarty ſawjedu. Dźeſacź dnjow ſa nětkaz ſo žaneho miaſa njedawa. Miaſowe dny ſo tohodła ſawjedu, dokelʼ Ruſka nima doſć rěſneho ſkotu, ſo by ſo wotka wiđźiwa potrjeba ſpokojiła. W piſchichodu budźe ſo miaſo jenoż hiſchże na miaſowe chłarty ſchedawacʼ.

Wóbny attentat w Brasilskej.

Wotkonjena cźrjoda je dr. Mella Vianna, brasiliſkeho měſtoſprawiđela na wólbnym agitaciſkim procźowanju nadpadła a ſ tłomi wutrělenji do ſchije a hłowy cźeſko ſranita.

Vianna měſcźe w małym měſtaczku Montes Claros w ſtatu Minas Garaos wólbnu rěcź ſa konſerwatiwneho kandidata. Wobſchěd cźeſze ſe ſhromadźiſnu tu wutrělenje wuſkuſchowachu a měſtaroſchenoj ſo na hłowje a na ſchiji ſranjenu k ſemi ſuſeje. Jeho bratrom do hoſpitala dowjeſechu. Wón pjeza njeje w ſmjertnym ſtrachu.

Mjes wobdźělnikami ſhromadźiny k piſchimaſzy dóńdźe, kotraž na dróhy dale dźeſche. Se ſtrony konſerwatiwnych kaž i liberalnych ſo tółeſche. S tym ſo **pjeć wołow mori a ſchtyrnaſće ſo cźeſko ſrani.**

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 10. februara 1930.

— **Wo wjedrje.** Sońce je ſyhna wot połnocy piſchihabjaza wyſchina ſwoje knjeſtwo nad naſchimi ſtronami naſtupiła. Schtlerza pokaſuje na jara ſuchu, to je we ſymſkim cźaſu na knježiſchu traſnu ſymu. Nižiny ſu ſo k ranju wotkaliłe. Nižiny pola kuny Iſland hotuja ſo w dałeki połnocy nimoczahnjecź. S Agoriſtich kupow je tón cźas piſchihadi nižiny ſoſpjeć. Na Balkanje ſu měli ſlimkoſte deſcheſće. Tute ſu ſawinowałe wulke powodźenja. W połnóżnej Morawiſkej ſakhađžachu wczera ſadławe ſněhowe mjeczele. Cźahi woſtachu w ſněhu tſchawa ſo 5,02 hodź. Měſtaczk khađža połnócźko 7,27 hodź. a khowa ſo 5,02 hodź. Měſtaczk khađža pop. 2,09 hodź. a khowa ſo rano 6,45 hodź.

— **Komu ſłuſcha mužace kolo ſnamki „Naumann“?** Piſchelowa ſo mužke kolo ſnamki „Naumann“, kotrež je najſkerſcho nječto pokradnył. Wobſtejeſći njeſch ſo ſaje motywi pola kriminalneho wuhrońenja w Budyſchinje, abo pola połicaja we Wulkej Dubrawje.

— **Padufchitwa.** Kradnjene bu w cźaſu wot nozy 1. 2. 30 hacʼ do ranja 3. 2. 30 ſ nutſdobywanjom i wokhoda na Seminarſkej haſy 1 wótſjerčeſćadło ſ werjeſchi, wołmrójkate ſe ſelenym ſukmom wobčežnjene. — Dale w cźaſu wot 5. 2. 30 wjeczor hacʼ do dopołdnja 7. 2. 30 ſ **wokhěže na Rózowej haſy 1 mužaze kolo ſnamki „Budiša“**, cźorne kroſna, takſe ſwjena a blachi, horſe ſhišnjene wodźidło i cźeſwjenymaj gumijowymaj piſchimadkomaj, ſeſerſawjene ſtwizy, ſwinadło jenoż ſe wróćoſtupom, nowe cźěmnobrune ſpidło, torpedowy ſamoběh, ſchěre wuprałane wobruče, mjerowu dełeźiełku „Budiša“. — Wo wěſowne ſpóſelenja proſy kriminalna polizaja w Budyſchinje.

S **Kubſchiz.** Straſchne wołkhadne njeſboże ſta ſo tu **pjatk dopołdnja wokoło 11 hodź.** na Budyſko-Lubjańſkej dróhy. Wołſobowy auto jeneje Cołwigiſkeje firmy bo blisko tudomnych ſkałow na hładkej dróſy wjerhacź počza, ſo wjednik luježtwo nad wołom ſhubi. Automobil ſchmórny ſo dweju ſchtomow, potorhny tſeći a cźiſny ſo do piſchérowa. Wóſ ſo cźeſko wobſchkodźi, ſo dyrbjachu jón do Budyſchina wotwjeſcź.

S **Lejna.** Sobotu wumrě naſtarſcha wobydlerka naſcheje wſy, ſwudowjena wumeńkarka Marija Siehn. 31. oktobra t. l. ſwjeczeſche ſwoje 90. narodniny. S lěta 1914 bě ſemrěła jeje wołſlepiła, hewak pak bě cźiſte ſtrowa a duchownje jara cźiła, tak ſo piſchi wſchěch podawiſnach we wěſy a wokolinje hacʼ do poſłednjeho dnja žiwjenja žiwy podźěł dźerješe. Na wczerawſchej njedźeli połkowachu ſemrětku ſ poſłednjemu wotpoczinkej.

S **Wóſporka.** Naſtarſcha wobydlerka naſcheho měſtaczka, Alwina Geißlerka rodź. Höfferez, kiž na Wilhelmſkej dróhy 166 bydleſche, ſwjeczi 11. februara ſwoje 94. narodniny. Jako lěty 20 lětna ſakupi do mandźelſtwa. Wudawſchi ſo lěta 1857 piſchiži ſbožowne a ſpokojne lěta mandźelſkiwa, hacʼrunjež njebě ſ cźaſnymi kubłanci žohnowany. S mandźelſkim wumóženju 8 dźěći, 4 ſynojo a 4 dźowki, ſ kotrychž je hižcźe 7 žiwych, kotiſch po ſwojich wuzach ſwojn ſtaroſtliwu macʼ podźěraju. Wěſo njeje na jeje žiwjenje ſtame błóncźko ſwěcźiło. Njeſmilna ſmjercź rubi jej ſaſtarackerja, ale wona prózowaiſche ſo piſchebźěcź a wobſtacź. Duchownje je zyle cźiła. Teſ cźelnje cźuje ſo cźeſtna, jenoż hłodźicź njemóže tkmanje, dokelʼ je ſcźehnowy piſchekluſk poczepiła, hdyž bě hižo we wyſchiſchej ſtarobje. Geißlerka je wudowa po pryſedawſchim direktaru barbjerinje Kraus a ſynojo we Shorjelzu.

S **Kólchnaa.** Hdyž dróhitwarjeriſka firma Frauza Klaiſera ſe Sleho Komorowa wjeſera kolije małeje żeleſnicy na piſchipowěſchachu nałkadneho auta do ſtaly w Kóſchnjanſkej horje wjeſeſche, ſaſtěły piſchi tom dźěławy lokomotiwny wjednik Buſje na piſchipowěſchak, ſo by ſkońił. W ſawinjenju dróhi poćzahu ſo kolije ſuwacź a Buſje ſo piſchi tom ſ kolija do hłowy morkny, ſo wědomjo ſhubi. Wón wumrě, pryedy hacʼ mózeſche hnydom ſawołany lěkaʀ na njeſbożowniſchcźu bycź. Buſje, kiž dožył 36 lět, ſawoſtaji ſonu a dwě njeſaſtaranej dźěćoj.

Z **Ralbic.** Delanſke ſpěwne towaſtwo, znata Ralbicanſka „Lilija“, wuhotuje njedźelu 16. mał. rózka w Ralbicach ſwój założeński ſwjedźeń. Woprawdże bychmy „Liliji“ přeli, zo bychu ſo na jeje ſwjedźenju prawje wjele Serbow, přeběłow ſerbſkeho ſpěwa a dźiwadła zeſli. Pilnje je ſo wuwučowało, njedźiwajo zymy a hubjeneho wjedra poł wjednistwom ſwojeho měſtodirigenty k. wučerja Cornaka, kotryž „Liliju“ horliwje dale wodźi na měſto ſkhorjeneho k. wyššeho wučerja Hajny. Hraje ſo „Wjeſna kralowna, Leńka z pazdźerńje“, za naſu wokolinu cyle nowy krnch. Dokelž je dźiwadło trochu dołhe, dyrbi ſo na kóždy pad z časom započeć. Tak ſo bohaty program z dyſkom we 8 hodź. započina. Zo by ſo tola lutón čas dźerżał, wosebje nětkle w zymje, hdyž maja ludźo wjacy khwile. Tak přińdź tež ty, luby čitarjo a čitarka, z dypkom do Ralbic na „Liliju“. Tam budźeš ſpěwacʼ nowu luboſć za naſe krasne ſerbſke ſpěwy a dźiwadło. Njech je też wonkach sněh a zyma, „Lilija“ zwołrěwa nam zawěſće wſitke ſerbſke wutroby ze ſwojimi měſanymi khórami, ze ſwojim cyłym programom; haj wona nam připowědźa hórzomny přikhad noweho rjeńſcheho naležeć. Tuž na zasowidźenje njedźelu 16. mał. rózka w Ralbicach z dypkom we 8 hodźinach.

Ze žiwjenja ſerbſkich towaſtwow.

S **Dubrawki pola Barta.** Tudomne ſerbſke towaſtwo „Jedlenka“ ſarjadowa ſwój ſańdźenu ſobotu wjeczor we 8 hodź. rjany pſchiwabjenjki wjeczor w tudomnym wjeſnym hoſcźenzu. Hoſcźenzaŕka rumna ſtwa a nym wjeſnym hoſcźenzu. Hoſcźenzaŕka rumna ſtwa a nym wjeſnym hoſcźenzu. Hoſcźenzaŕka rumna ſtwa a tež pſchijmjeſna ruminoſć běchu pſchepjelnjene. Młodźi a ſtari cźłowjeſi ſo ras wołſchewicź w ſerbſkej towaſtwoſnoſći a na ſerbſkim rěcźanym ſtołpje. Krótko po 8 hodź. wotewri knjes ſimnoſćeſć **Haaſer**, jako pſchedźiwda towaſtwa, wjeczork a pſchepoda ſłowo pſchedſotſcherjej, knjeſej ſupanej **Krjeczmarjej** ſ Budyſchina. Sławło we ſtwach wuhaźny, a na běłej tkaninowej ſćěnje ſtwjeſchu ſo rjane wobrazy. Sławětłowobrazowy pſchednoſchk ſo ſapoča. Sawodnje pokaſa knjes pſchednoſchowacʼ na dźeńſchi na pjenjeſach tara tłudy cźaſ, kiž muſchemu ſnjemóžni, ſebi **wuležeć** do ſwěta, ſo by jón ſnjeſał, ſwonni pak tež na to, ſo ſerbſki lud, ſ wulkehodźa ratałſki lud, mało puczuje, malo ſo namała ſe ſwojich domownych honow do druhich ſtronow. Je we wěſtym padźe derje tak, njeſchěri ſo tak zuiſy ſchłowu duch w ludźe. Nuſno pak je, ſo by tola cźłowjeſ nječhto wo ſwěcźe wědźał, ſeſnał ſcźo rjanoſće a ſapatnoſće, ſo by potom cźim bóle lubował ſwojn wótznu domiſnu. Knjes pſchednoſchowacʼ dowjedźe w duchu pſchitomnych do wſchěch krajow ſwěta, do wſchěch wulkomeſtnow a rjanoſćow pſcirody pak wumeſtwa ſaſchkeho cźaſa. Hdyž běſche hižo pręni pſchednoſchk wulźo ſajimawy, wołſchewiſcźe druſi ſ pyſchnymi barbnymi wobraſami „Wo **italſkim ludźe a kraju**“ cźim bóle. Tu jewjeſche ſo pſchekraſnje rjanoſći tuteho kraja, tola też my luźiſy Sſerbja mamy wſchu pſchicźinu, ſbožownoſć ſaſoſminacʼ pſchi tom na naſchi rjanu domiſnu. Mamy też kuſło Benadowo domach „w **Błótach**“. S wulkej radoſću pſchija ſo tutón tſeći pſchednoſchk. Wobdźiwachmy ſ wótcym wóczkom kuſłotne wobrazy, ſ napjatym wuchom pak źiłdowachmy roſjaſnjazenjom, domiſnu ryhnowazemu pſchednoſchkej. Jako ſłowna doklinčanka, mytowaſche hrimotaza pſchiſłoſt knjeſej pſchednoſcherjej prózu. Po kraſnej pſcheſtawy dowuradźowaſche ſo wo ſajeſdze do Drježdźan na ſtweći župny ſlět župy „Jan Arnoſcht Sſmoleŕ. Pſchednoſcherka, kiž je ſbožom ſ pſchedźiwu župy, poda jaſny wobraz wo zyłym ſajeſdze, ſpomniſche pak pſchi tom ſe ſapalowanymi ſłowami na narodnu winowatoſć kóždeho ſoonſtliwza, ſerbſkich macʼerjow a nanow pornjo ſwojim dźěcom, a na dźěcźan luboſć dźěcźa k ſtarſchimaj hacʼ do poſłednjeje ſiwjeńſkej hodźinki. Sajim la ſajeſd do Drježdźan bě wulki. Knjes pſchednoſchowacʼ **Haaſer** měſcźe hiſchże wſchelake poſtajenja wo narodnym domje nałcheho ſławneho hudźbnika K. A. Kozora, a też wo pomnika na pſchedań, kiž wjeſce wſchěž wothudże. Sſerbſke ſpěwy ſakſinczadu a rjana ſobotna towaſtſnoſć ſo wuwi. Tak móže „Jedlenka“ ſpokojom bycź ſ wuſpěchom ſwojeho pſchiwabjeńſkeho wjeczora, a njech towaſtwo roſcźe a kćěje k ſwojemu a ſerbſkemu luda ſpomóżeniu!

Hłowna zhromadźizna „Hromadnika“ w Drježdźanach.

Towaſtwo Drježdźanſkich Serbow z hordym mjenom „Hromadnik“ zwoła 6. mał. rózka ſwojich ſobuſtawow khłownej zhromadźiznje. Do zhromadźizny ſkhadźowaſe ſo po zwučenym waſnju mała ſrjódka

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

34. (Pokračowanje.)

Jemu pſchińdże na myſle, ſo, hdy by kěžor do tuſtakſtiſiwa wěrił, ſ kotrymž bě Lygija pjeza małej Auguſeje nacźinita, ſamołwjenje by mohło też na njeho padnyć, dokelž bě holzu do hrodu pſchiwjedł. Wón jenoż ſ tym liſcźelſe, ſo ſo jemu poradźi, pſchi prěnim ſetkanju ſ kěžorom njeſmyſł tajtkich wunmyſlenjow rozſaſnicź, a wobſamknu, da tricźiniju bóźcź, ſo by ſo tam pozyłkił, na cźaſ cźhyžbe ſo hiſchcźe na Palatinus, potom na Marſowe Polo a hónccźnje ſe Chryſotemiſzy donjeſcź dacź.

Duzy do tricźinija pſcheńdźo pſchez koridor, kiž bě ſa ſłužownikow poſtajeny, wuhlada na ſcźenje mjes druhimi njewólnikami ſchwizu poſtawu Cuniſynu. Dokelž bě ſabył, ſo bě Teirezijaſej jenoż pſchikaſał, ju wuſchwikacʼ, pokſnuri ſnowa hrjowſi ſcźahnjo a počza ſo ſa nim roſhladowacʼ. Hdyž jeho mjes ſłužownikowm njewuhlada, wobroći ſo k Eunich:

„Sſy-li ſej ſ prutom dołaka?“

Wona padże k druhemu raſej jemu k nohomaj, pſchiſcźi kromu ſwojeje toſi k ertu a ſnapſcheńcźiwi:

„Ow haj, knjeze! Sſym ſej dołaka! Ow haj, knjeze!“

W jeje błoſnu ſchcźepotaſche radoſcź a dźakownoſcź. Najſkerſcho bě ménjenja, ſo je wuſchwikanje było na měſto toho, ſo njetrjeba ſ domu, ſo ſmě nětko wołtacź. Petronius, kiž tole ſhoda, dźiwaſche ſo nad roſwólnym ſpjeczowanjom njewólnizy, tola wón bě pſchedawny ſnajeſ cźłowjeſkeje natury, ſo by ſdobom też njeſpódał, ſo mohła jemuczy luboſcź wina bycź na tutom ſpjeczowanju.

„Maſch-li lubowaneho w domje?“ ſo woprascha

Wona poſčěhny módrej, ſyłłowi połnej nócźzy k njemu, a wotmołwi, hdy ſo bě ſtyſchecź:

„Haj, knjeje!“

A ſ tutym ſpohładnjenjom, ſ najad cźiſtnjenymi ſkotnymi włoſami, bojoſcź a nadźiju we wobliczu, bě wona tak kraſna, ſo Petronius, kotryž jako ſilſoſof mój luboſcze wojſejwjeſche a jako eſthetiſaŕ ſebi kraſnoſcź waženſche, ſaczu trochu dobuzeľnoſcze ſ njej.

„Kotry ſ nich je twój najlubſchi?“ ſo wón woprascha, pokłaſujo na ſłužownikow.

Tola na to njedoſta wotmołwy; Eunice połhli jenoż hłowu hiſchcźe hłubje a ſo njeſłyſni.

Petronius roſhladny po najprjedy po njewólnikach, njeſ kotrymiž běchu ſchwarni a derjeſroſcźeni młodźenzy, potom pohładny hiſchcźe raſ na pſchezo hiſchcźe ſ jeho nohomaj leżazu Eunice, a wopruſchcźi potom mjelčazy tricźiniju.

Po ſwaczini da ſo na Palatinus donjeſcź a potom ke Chryſotemiſ, hdyž hacʼ do hłubokeje noze ſwoſta.

Nawróćiwſchi ſo domoj, da Teirezijaſa ſawołacź.

„Je Eunice wuſchwikana było?“ ſo woprascha.

„Haj, knjeje. Tola ty njedoſtoli, koju ſranicź.“

„Njepſchikaſach ju jeje naſtupanju hiſchcźe nječhto druhe?“

„Nć, knjeje!“ ſnapſcheńcźiwi, akrienſis trochu ſnjemérnjeny.

„To je derje. Kotry ſ njewólnikow je jeje lubowany?“

„Žadyn, žadyn niz, knjeje!“

„Schto ty wo njej wěſch?“

Teirezias poča trochu njedwěſty:

„Eunice ženje po nogach ſ cubicula njewotkhađža, hdyž je ſtarej Akryłynu a ſ Jſidu ſpi, ženje njewoſtawa po twojim kupaniu w thermach. — Druhe njewólniny ſo ji wutrněja a njſenuja ju Dianu.“

„Derje!“ rjekny Petronius. „Mój kreiwny pſchećel Vinicius, kotremuž dźenſa rano Eunice darich, njeje ju pſchijał; tuž woſtanje w domje. Ty mójeſch woſtſnjicź.“

„Je-li dowolene, hiſchcźe nječhto wo Eunich rjeſ, knjeze?“

„Ja ſym cźi pſchikaſak wupowědacź, ſchtož wěſch!“

„Syła „familia“ powěda dźenſa wo cźeſkenju holzy, kotraž dwjeſcźe k ſchlachotnemu Viniciſej do domu pſchińdźe. Hdyž běſche ty woteſchoł, pſchińdźe Eunice ke mni a rjekny, ſo nječhto ſnaje, kiž mohł tule holzu derje namakacź.“

„Ah!“ ſawoła Petronius. „Schćó to je?“

„Ja jeho njeſnaju, knjeze, myſlach pak ſebi, ſo dyrbja cźi wo tom ſdźelicź.“

„Derje! tutón cźłowjek ma jutſje tudy na pſchikhad tribuna cźitacź, kotrehoż w mojim mjenje pożadaſch, mje w pratwym cźaſu woptacź.“

Akrienſis ſo pokloni a dźeſche.

Petronius dyrbjeſche nimowólnje na Eunice pomyſlicź. Swopředka ſda ſo jemu jaſne, ſo młoda njewólniza ſebi pjeſche, ſo by Lygija była namakana, ſo njechcyła ju nuſowacź, ſ domu hicź.

Potom pſchińdźe jemu na myſle, ſo muſkli, kotrehož bě Eunice doporučźiła, je znadź jeje lubowany, a tute myſlička bě jemu pichijomna. Bywaſche wſchak prenj hrěch, ſo prawdy dowědźicź, dokhađaſche Eunice jawołacź, ale bě poſbje, Petronius bě wot dołheho wopyta pola Chryſotemiſ wuſtak, a jemu na tom ſaležeſche, bóhu ſ měrej pſchińcź.

Njewědźeſche cźehodła, ale duzy do cubicula na jene dobo ſpomni, ſo bě dźenſa we wocźinem kruſtku ſwojeje Chryſotemiſ někotre ſałdki nadeſchał. Jemu ſo ſda, jako by jeje kraſnoſcź w Romje pſches měru wuwołana, a wón mějeſche, ſo je Fonteion Capiton, kiž běſche jemu tjoch hólzow ſa Eunice połſchćił, ju tola chyt pſchetunjo kupicź.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

k wuwučenju w maćernej rěči. Wokoło 1/2 9 hodźin wotewri předsyda towarstwa, knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc, zhromadźiznu ze spěwom „Hišće Serbstwo njezhubjene“ a wita wšěch sobustawow a hosći nanajwutrobnišo. Hnydom po spěwje jima so knjez wučeŕ Zabrodnik słowa, zo by našemu wjednikej nanajhorcyše zbožopřeća k narodninam wuprajił. Wěmy tola wšitcy w Drježdźanach, što za nas Bjarnat Krawc je, naš rjap a naša hłowa. Tak steješe naša poslednja zhromadźizna pod tutym swjedźenjom našeho najslawnišeho Drježdźančana. Po tutym krótkim spominanju narodneho dnja kročachmy k nowšěmam. Postup a dźěło towarstwa w běhu léta běštaj z najlěpšimaj dokumentomaj za wurjadne wjednistwo. Tohodla wuzwoli so znowa te same a smy k. hudźbnemu direktorej Krawcej jara dźakowni, zo je ćeże wjednistwa znowa přewzał. K přenjemu razej wuzwoli so też městopředsyda knjez wučeŕ Zahrodnik. Zaspěwachmy sebi hišće wšelake z našich krasnych spěwow, potom kročachmy dale po porjedźe. Narěznychmy wšelake aktuelne prašenja našeho towarstwoweho žiwjenja. Husto dosć tute klaca, a to nic jenož zantŕkownje, ale też při zjawnym wustupjenju. Wšelacy nječuja so wjacy jako Serbja, jenož při swjedźenjach so hišće na swój narod dopomnja. A to hišće husto dosć na jara špatne wašnje. Na tajkich nož šćěrpjeńca a zuića so zdobom dobre počahi. mjez swjedźenjach z njeslowjanskim porjadom nastanu jenami a našimi slowjanskimi sobubratrami. Je to njedostatk, kotryž dyrbi so na kóždy pad wotstronić. Što pomha nam potom horde serbske mjeno, kotreż na rjanej serbskej khorhoji steji, hdyž njejsu za nim dobre skutki widźeć?

Dale zdźěli nam ćesćeny předsyda wo wuwučowanju našich studentow na paedagogiskich wustawach w jich maćerščinje. Je nam to nětko z wěstosću přilubjene. Zwjeselacy to fakt wosebje za našich studentow. Smějmy nětko hajić našu maćernu rěč też tu na wysokich šulach.

Bě to jara zajimawa debata, na kotrejž so kóždy z radosću wobdźěli. Na kóncu přizamknychu so hišće někotre žortne wustupy.

„Hromadnik“ je zaso jene léto ze sławu dale kročił. Našu saksku stolicu njemóžemy sebi wjacy bjez „Hromadnika“ myslić. Tak dale doprědka za narod a dominzu. J. K.

Spomožerstwo a młodźinski wuběrk za Budyski wokrjes.

W pohjedźenju spomožerskeho a młodźinskeho wuběrka wokrjesneho swjazka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa 5. maleho rožka přichodnoho hospodarił plan spomožerskeho hanta. Knjes hamtski hejtman dr. Siebert jón we wotčekach jeho dźěłach dokładnje rozłoži. Dźiwajo na ćežke finansne położenje gmejnow a na wurjadne nadawki sa podpjeru krijowych a sastarańskich podpjerachch, kiž jebi tuto léto žadośe a přichodne žehi dale poda, wobhładowaše wón sa nusne, so by so wobeje za sniženje wudawkow w hospodarskim planie dźěało. Wuběrk přichilkmy so jeho nahladej, je sa to, so bychu wudawki tam lutowale, hdźej je sastaranje tak rjeb warmo, ale sa wopraudźe wobaraze dźěło dyrbjale tu rědki bycć. Wuběrk wupraji so wo jenotliwych wotpadkach swojeho dźěła. Radupodawatnja sa tuberkulosnych we Wjasońzy, kotraž so w tamnišej khorobnej wjasy sameršni a kotruž je wuběrk f přichileźnosću swojeho poslednjeho pohladženja žehi wobhladał, je nimale přichiprawjena. Sredki slej krajna sawěsćerńja a němskostatna sawěsćerńja podalej. Sa blišše léto su žehi wotmyslili přichiprawićz nowu radupodawarńju sa tuberkulosnych f Röntgenskej přichiprawu w Scherachowje, sa kotruž so na wschelake městna wo přichipomoz wobroca.

Wuběrk přichiwołowaše woczerśwjeńskemu sastaranju, kiž je hamt namjetował. Potrěbni maju so jako klaćz k morju, do Krkonošskow (Riesengebirge) a wosebje do Bethlehemskeho wustawa we Wjasońzy. Nadźijomnje krajna sawěsćerńja wjetšeh liczbu dźěći do žiwjich woczerśwjeńznow přichewoznje.

S přichednoschami wo alkoholnym praschenju, kiž je wobhbdna wjedniza sakskeho krajneho hłownego městna přichezíwo alkoholnjej, knjeni Gertruda Weidnerowa, sakdźenu synnu wosebje we wjesnych schulskich wokrjesach dźerżała, ma so po namjecze młodźinskeho hanta a dla dobreho poruczenja schulskich radźićelow létża pokračowacź, a to wosebje we wjetšich gmejnach f pokodnja Budyschina.

Po wschelakich zdźělenjach wo nahrjećowanju dźěći, wo wustajenju hygienskeho muzeja wot 2. hacź 9. nalětnika w Budyschinje a wo wotmyslenym přichemjenjenju wustajenkow jednatsche wo jenotliwych padach, wo kotrychž knjezna sarjadnistwowa hamtmanka Schoenfelderez rospraweschе.

Pohjedźenje stónči so po 4-hodźinskim wuradowanju, na kotrymž so wschitke zobustawy wuběrka wězywustojnych wobdźěličhu, 1/4 7 hodź.

Wohnjowobornistwo.

S Kubšichi. Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora wotmě pjatk wjeczor w Dittrichez hoscenzu swoju porjadnu hłownu zhromadźiznu. S lětnjeje rosprawy, kotruž knjes Szymank poda, běschе dowidźeć, so měsecze wobora na tónzu léta 48 zobustawow. Loni wotmě so 12 alarmowych zwučowanjow a jene nózne zwučowanje. Jónu woboru do dalschoje wězy salwolachu, wona pak dla přichewulkeje zdalenosće njewuhdźe. Na kursu elektrikow wobdźělichu so 3 zobustawy. Rospravu poskladnje poda knjes H. Wjela, ju namakachu w porjedźe a poskladnika wuzwoboždichu. Přichi wólbach knjesa woborneho hejtmana Dittricha jerohłósnje sazowolachu; nowotwolachu Richtera II. sa wjednika stupařskeho woržada a M. Scholtu sa wotschišeho stuparja. Dotalneho sapisowarja P. Szymanka tohorunja sazowolachu. Knjes woborny hejtman Dittrich wosrjeni na to hišćcze wschelake dopisy, wozebje dźělowy plan wokrjesneho swjazka wohnjowych woborow Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa sa tuto léto. S dźakownymi słowami towarschom sa swérne zobustatkowanje w lonischim lećze a f napominanjom k zamjenej swérze w nowym lećzi wobsamknu woborny hejtman zhromadźiznu. Wobornizy pak hischcze dale we rjanej towarschnoscźi žedźo wostachu.

Kak pojědźemy do Drježdźan?

Z Budyšina wotjědźemy njedźelu dopołdnja 9,03 hodź. a smy w 11 hodź. w Drježdźanach.

K tutemu čahej maju wobdźělnicy ze wšěch kónčin dobry zwisk. Z Bukečanskich a Kubšiskich stron wujimjeće hnydom samsny čah, kiž 8,36 z Wujezda, 8,42 z Pomore a 8,50 z Kubšic wotjědźe. Z Budestečanskich a Hornjohórčanskich stron maju wopytarjo swjedźenja dobre přizamknjenje 8,40 z Budestec a 8,46 z Dźěžnikec. Z Rakec wotjědźe přizamknjeński čah 7,13, z Njeswačidła 7,26, z Radworja 7,40 a je 9,04 w Budyšinje.

Přizamknjenja z autobusom k čahej 9,03 su tele: 1. Z Barta 6,45, Rakojd 6,52, Přiwćic 7,05, Budyšinka 7,09, Poršic 7,13, Lětonja 7,16, Delnjeje Kiny 7,27, do Budyšina 7,45. 2. Ze Zubornički 7,00, Hućiny 7,09, Malešec 7,18. Plusnikec 7,22, Dobrošec 7,25, Bórka 7,36, do Budyšina 7,50. 3. Z Běleje Wody 7,25, Wochoz 7,37, Hamorow 7,44, Delnjeho Wujézda 7,58, Léskej 7,55, Komorowa 8,10, Zdźerje 8,16, Delnjeje Hórki 8,26, Bórka 8,33, do Budyšina 8,40. 4. Z Minakala 6,30, Wulkeje Dubrawy 7,00, Khwaćic 7,08, Delnjeje Hórki 7,19, do Budyšina 7,45.

Wobdźělnicy z Hodźijskich stron móža w Žičenju 9,15 přistupić.

Stóž pak dopołdnja hišće jěć njemóže, móže też hišće přijěć z čahom, kiž 12,26 hodź. z Budyšina wotjědźe. K njemu su też ze wšěch kónčin přizamknjenja.

Kak móžemy zaso domoj?

Domojjězba je kóždemu do wole data. Posledni čah wotjědźe z Drježdźan 0,23 hodź. Prjedy pak jědźe přijomny čah 21,06 (9,06 hodź. wječor) do Zhorjelca, kiž ma w Budyšinje čahowe přizamknjenje do Rakec a do Budestec.

K rozjasnjenju ma so hišće dodać, zo jězba ze železnicu z Budyšina do Drježdźan a wróco z njedźelskim lisíkom 3,10 hr. płaći. W Drježdźanach budźe wobhladanje widźenjahódnych městnow darmo. Dale dostanu župne towarstwa k swjedźeńskemu programej niženy zastup. Towarstwa, kotreż maju khorhoj, so proša, zo bychu ju sobu přinjesle. Khorhoje so na swjedźenju při jewišću zestajeja. Serbowki pak njech jědu w serbskej drasće na župny zlět. Ćiśmy wšitko, štož zamóžemy, kóždy na swojim městnje, zo by so serbska manifestacija w sakskim hłownym měsće derje poradźiła a začišć był dostojny a spomožny serbskemu ludej.

Wusudźenja.

§ Při ched makej khłostańskej komoru w Budyšinje měsecze so samokwicź wikowarka Hana Selma Hajnowa rodź. Pawliz f Norweje Wopakeje samolwicź, dokelž je wobydlerku žantšneho domu mandźelstu gmejnskeho dźěkarja Emmu Völklowu při swadźe je sjiwinej metlawu do lěweje ruki wysche łokća dyrka, so běsche po krej běžała a běsche nastał blak, kaž 5 hrivnaŕ wulki. Dla tuteho cźělneho sranjenja běsche hamtski žud w Nowosalzu-Sprembergu Hajnowu k 30 hrivnam pjenježneho khłostanja abo 3 dnjam sastwa sajudźił. Khłostańska komora jeje powołanje sacźišny, so při khłostanju wosta.

§ Budyšći hamtski žud běsche měsćencanostu Jurja Dittricha f Hrubjelcźu wuwinowak, kotrehož běsche tamniši wójnski invalid Pawoł Brankać dla přichłodźenja twohorkoŕk. Přicheźiwo wuwinowanju běsche so khórbnik powołał. Tola też při ched khłostańskej komoru njeběsche swědčenje Brankaćowoje mandźelskeje k sajudźenju dohahaze, so žud powołanje sacźišny.

§ Seud zbehny wuzuł Scherachowskeho hamtskeho žuda, f kotrymž běsche fabrikantej Alwinej Neumannej we Wjeselcźinje dla sćichwidźenja mandźelskeje tamnischeho kubleŕa Krawza k 10 hrivnam pjenježneho khłostanja abo k 2 dnjomaj sastwa sajudźił. Neumann je 18. junija 1929 na dnju pohrjeba swojeho nana pjecza wuprajił podhład, so je Krawzowa f bydlenja jeho nana 200 hr. pjenjes wsała. Na namjet sakskarja žud wuzuł zbehny.

Skit zwěrjatow w nowym khłostańskim prawje!

Pische Albert Gaus,

přichedźiwa stareho towarstwa sa skhit swěrjatow w Drježdźanach.

Praschenje skhita swěrjatow w nowym khłostańskim prawje budźe tele dny wosebje wažne, dokelž so wuběrk němskeho sejma f nim sabéra. Jako temu, kiž ma nadawk němskostatneho swjazka w tutej wězy, njech je mi dowolene, na to pokazać, so su so němske towarstwa sa skhit swěrjatow hižom léta dołho f tutym problemom zabrałe a swoje přichecza w sapodatym spišu němskostatneho swjazka shusćichu, kiž so pólschu němskemu sejmej, wyschnoscźam a nowinam a to dokelž, so by hospodarske cźiwilowanju skotu moment sjawnoscźe a zbudźenja pohórschka wotstronił a so cźiwilowarjam skotu wótrišche khłostanje hrozyło. Sapodaty spiš njewobmjesuje so na kritisowanje dźenja placźiweho prawa, ale namjetuje pod zobustatkowanjom hamtskobudźiskeho rady Korna w Drježdźanach jako wězywustojneho postajeny zakoński tekst sa nowe paragrafy.

Hladajo na tute prózowanja zbehnje so ta wulka sjawnoscź praschenje, cźehodla je dozyła a cźehodla poshylujeny skhit swěrjatow w khłostańskim prawje přicheźiwo sadźerżanju cźłowjeka nuwy. Tu dyrbi so wotmolwicź, so dha skhit swěrjatow na prěnim městnje dołhej cźeschownoscźi přiched žiwjenjom a so dha schitacź cźeło a strowotu swěrjatow. S tym słuži pak i dohom też cźłowjeku, dokelž jeho synzyklenje a jeho zadźerżenje pózcźiwostnje posšehnje a jemu w hospodarskim nastupanju sachowa hódnoscźe, kiž leža w skoćecźu. Tu knježi dże swjetscha njeasnoscź wo prawnej přichicźinje khłostanja. Njekhostanu cźłowjeka dla, ale skoćecźa dla. Swěrjecźowa wozobliwoscź ma so schitacź, niz pak sranjene cźłowjeske pózcźiwostne cźucze, dokelž cźucze njewolnantoneja žanu prawnu wadźi. Dokelž pak khłostanje sdohom skocźo a cźłowjeku moralnoscź schkita, njetrjebało so wo praschenju po prawnej přichicźinje wadźicź.

Placźiwe khłostańske prawo je sa skhit swěrjatow tehodla njedobałahace, dokelž jón wot faktorow sjawnoscźe a zbudźenja pohórschka wotwisne cźini a cźiwilowanje skotu jenož do přeschtupjenjow licźi. Móža so potajtim skocźata na hrózbne walcźnje do zmjercze martrowacź, hdyž so jenož nichtó njewidźi a so nichtó na tom njezpohórschuje. S naschim skhitom swěrjatow, schtož khłostańske prawo nastupa, sjesimy sa druhimi krajami. Nasche khłostanta su jenož smadne. Tohodla dyrbimy skhit swěrjatow sylnicź a nadźijamy so, so so so zobustawy wuběrka khłostańskeho prawa přicheźinam, kiž su w sapodatym spišu němskostatneho swjazka naspomnjene, a naschim nanitam njesamknu, cźim bóle, dokelž drje sa nimi steji přichemózaza wjetschina přicheczełow swěrjatow Němskeje.

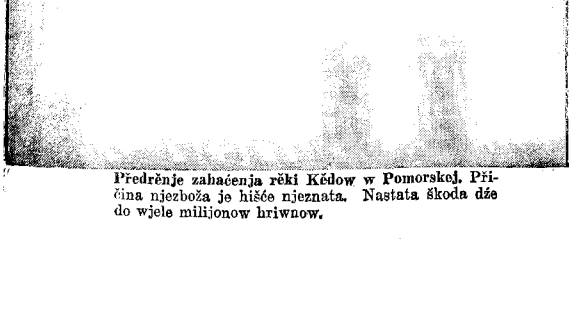

Předrěnje zahaćenja rěki Kědow w Pomorskej. Přicina njezboža je hišće njeznata. Nastata škoda dźe do wjele miljionow hriwnow.

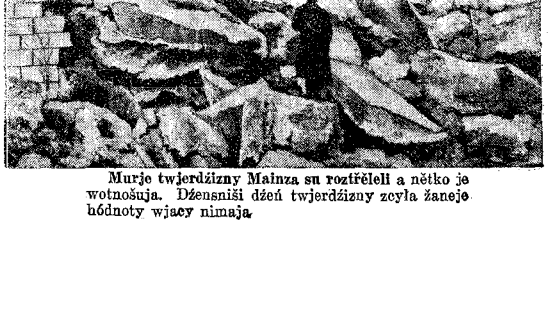

Murje twjerdźizny Mainza su roztrjelili a nětko je wotnošuja. Dźensniši dźeń twjerdźizny zeyła žaneje hódnoty wjacy nimaja.

Clowiek w strowych a khorych dnjach.

Po prawom njedyrbjako ja naß byca niczeho bliščeho hacz naješe cžeko. Niz jenoż dokelž khorosče, ßtó jo nabapaduja, žu wurjadnje haczasze, husto bolostne a ßtrašchne, dokelž nam hospodarßzy ßchkodja. Nß, też dokelž je naßche cžeko ßame na žebi tola ßakad zyboho naßcheho bycza a dokelž mamy najwjeßchu winowatosež, tuto cžeko nig jenoż pßchi mogach ßdjerzecž, ale jo w jeho ßamoßtiwosczi po mózßnosczi hißchcze feßtnjejcž.

Spodžiwne pak je, ßo jenoż mało cžlowjekow žebje ßnaje, to reka žiwoje cžeko, a ßto teho wutkadja, ßo ma jenoż jara malo ludži ßmyßla ßa hladanje a wuwicže tuteho cžeka. Tale njewéda ßnjemózni też jara wjele ßozialnohygienißkich naprawow a prózowanjow, ßnjemózni wjele w ßjawnym ßrowotnißtwje.

Tohodla je wußtajenza „Cžlowjek w ßtrowych a khorych dnjach“, kotraż ßo w Budyßchinje wot 2. hacz 9. nalétnika (mérza) 1930 w poßedßérni néßchczanßkich ßaßtupjerjow (w kupnizy po 2 ßhodomaj) wotnéwa, žebi ßa nadawk ßtajila, cžlowjekow najprjedy ras wo cžße w ßtrowych dnjach powuczéc. Hakle hdyž žu wßchitzy wo normalnej cžinitoßczi a normalnym twarje cžlowjeßkeho cžela powuczeni, mózą ßrowumicz khorotne podeßdjenja w nim a mózą ßwaßpéchom a pßchemyßlenjom tajkim khorjenjam ßadjewacz abo ßapßchimnycz.

Wožeßitoßcz wußtajenzy njewobßteji w tom, ßo pßchinjeße morwu mudrosež ßknihow, ale ßo cžeko ßrozumliwje, po mózßnoßczi w poßnej cžinitoßczi a hibanju pßchedwjedže. Hrajuzy rumjewon nawuknje wopytaß wßchitko, ßchtoż je ßa njeho wedženja hódne a wažne.

Nimo toho žu wußtajene wéży ßdžela wulkeje rjanoßneje hódnoßeße. Dopomnjamy jenoż na pßchewidomneho cžlowjeka, na tamnu ßdérku wulkotnych pßchewidnych preparatow. S pßchezo nowym ßaßorjenjom pßchikhwatuja na kóždym métnje cžlowjekojo do „cžlowjeka“ a hdyž žu naßwalli ludowarjo a žebi wažicz ßtrotneho cžlowjeka, ßtuduja pilnje njepßechecželow ßtrowoty a na to žrédki a pucže, ßo bychu ßtrowi wostali abo ßo ßazo wußtrowili.

Wéßo ßo ßamo rozumi, ßo też w tutych wodßélenjach ßo njewotßtupi wot wupruhowaneho powuczowazeho waßchenja, ßo ßo wßchitko žiwje a ßrozumliwje poßticzi. Tola to wopytaß hižom ßam ßpóßnaje a njetrjeba ßo tu dale roßpominacz. Pßcheze ßo jenoż, ßo by žebi po mózßnoßczi kóždy wußtajenzu „cžlowjek w ßtrowych a khornych dnjach“ wobhladal.

Do khłostańskeje kolonije.

W Algieru ßu žrjedu nékhdže 1000 khłostańzow, na kóždy dowjedli, kotreż dyrbja ßo do khłostańßkeje kolonije dowjeßcz. Mjeß nimi je też némßki zußobnißki legionar Klemm, kotryż je ßo pßchi ßdéžku riffißkich Kabylow pßcheczivo Francozowßam a Schpanicžanam wobdželił. Wón bé ß francozowßkeho wójßka k Kabylam cžekнуł a wjednikej ßdéžkarjow, Abdel Krimej jako wojeßki radu dawał ßluježe.

Pßilopk.

* We jwjeßnej kłódže ßabyta ßemréła. Dwaj buraj ße Alßheima w Porhynßkej Heßenßkej tykuychßchaj ßtaru roßnoßchowazku, kotraż chyßkße w ßymnej, deßchcžikotej nozy w ßkładownji ßwikhow pytacz, do wjeßnje kłódy a ßabyßchtaj na nju tam. Hakle ja tydžeń ßu ßtara žónßka namakana. Bórzy na to wumré pßche wuwutlenje. Buromaj naméri ßud nétko po ßchitzyrjoch a ßchécz mężajach ßaßtwa.

* Wožna khorosež w Hammerßteinje. W Hammerßteinßkim lézwje je nékhdže 300 wožobow na khorosež wozow ßhoriko. Jedna ßo woo khorosež, kotruż ßu wuczahowarjo ß Rußkeje žobu pßchinjeßli. Khorosež njeje tak ßtraßchna, ßo bychu ßhorjeni na kóždy pad lékarßke wothladanje trjebali. Dokelž pak chjedža cžekinjeżu do ßamórßkich krajow wupuczowacz, ale tam jich ß tutej khorosczu do kraja njepußczeja, dyrbja jich tu najbrjedy wulékowacz. Sa nékotre tydženje budża wßchitzy wot žwoje khorosče wußtwobodżeni a budu ßo mózż podacz na puczowanje do noweje domißny.

* K ßjawnemu wotprawjenju ßafudżena. Pßched pßchißażnym ßudom w Orleanßu wotmé ßo ßrjedu jednanje pßchecžiwo 27 létnej mordarży macžerje. Wobßkorżena, kotraż je žwojim nuzom a je žwojej macžerju hromadże bydleßche, béßche ßtarßchißku hižo léta dotho na zyle njecžłowjeßke wßchinje cžiwilowała, dóniż ßo napoßledku njeroßhudżi, ju zyle woßtronicz, ßo by ßama ß knjenju na macžérnem kuble była. Pßched nécžim njedżelemi ßadaji njecžłowjeßka żónßka ßtaru macž, wotwlecže ju do bróżnje a wobwéßmy ju ßa hrjadu, ßo by ßo ßdało, ßo je žebi macž ßama žiwjenje ßwoje. Sa cžaż żyleho jednanja njepokaża ßo ani trochu roßkała, ale poßpytowaße pßchezo ßażo winu na žwojeho muża ßtorcžicz, kotryż je ju pjecža ke njeßkutku nabpjerał, haczrunjeż je ßnate, ßo wón zyle pod jeje wliwom ßteji. Po króttim wuradżowanju wuprajichu pßchißażni mordarżu ßa winowatu, na cżoż ßud ju ke ßmjercži ßafudżi. We wußudże ßo wuraßnje poßtaja, ßo ma ßo wotprawjenje na ßjawnem naméßcže w Orleanßu ßtacz. Safudżena ma ß jaßtwa, jenoż kßchłu wobleczena, boży na wotprawnißchczo hicž. Jeje wobliczo ma ßo ß cžornym ßawodżewkom pßchikhrycz.

* Wußmiany kral Aman Ullah, kiž je njedawno ße žwojej rjanej mandżelßkej na katolißku wéru pßcheßtupił, je ß italßkej ßawéczeńßkej towarßchnoßczu žiwjenje ßawéczenje pßches 1 milijon ßchwajzarßkich frankow wobßamknył. Se ßawéczenja wuwßata je pßchi tom ßmjercž dla ßbéžkow, wójnßkeho abo politißkeho mordarßtwa.

Najnowiße z cyeloho ßwéta.

— SSchkrowa powéßcž wo wjedrje ßa jutißchu wuturu: Syma trochu popußchcżuje a žneh abo deßchcżit mózno. W Zendżelßkej žucho a ßyma, w połnózney Europje žucho a mjerßnje.

* W Düßßeldorfu ßu muża ßajeli, kotryż je ßo wujnal, ßo je ßa žobu ßchitzyrjoch hanliwcżißkich ß wólnoßczu ßłożowal.

* Pola Reimßa w Franzowßkej njedżelu popołdnju w 5 hodż. jedyn automobil po żeleznißkim pßchekhodże jédżeße. W tym ßamym cżaßu ßpéchny cżah pßchißna, kotryż automobil ßhrabny a dalako žobu wlecžeße. We woßu ßedżaze wobohy, dwaj mużej, dwé žonje a dwé dżécži ßo do kruchow roßtorhachu. Polizajßy ßaßtojnizy wokolnych wjßow ßbytki waporow ßeßbérachu a je w cžakatni blížßcheho dwornißchcża ßkładżechu.

* Stalin, preßident rußkeje kommunißtißkeje republiki je w ßhromadżiznje woßjewił, ßo ßamoßtatne ratarßke hoßpodarßtwo 1930 hacž 1931 pßchetanu woßtacž. Se Stalinowej récžu ßo Rußka dale k lépßim ßtorcži. Privilegije ßtatneho kapitala ßo woßtronja, kotreż bé Lenin w léce 1926 ße ßawjedżenjom noweje hoßpodarßkeje politiki poßtajił. Do powoliße némßkeje republiki je 620 rußkich kommunißtow pßchißchło, ßo bychu ßhromadne ratarßke hoßpodarßtwo pßchewjedli. Sdobom ßu agitaziju pßcheczivo némßkim ßaraßam ßapoczeli. Żadaju, ßo dyrbja ßo duchowni hnydom woßtronicz a ßo wßchitzy zyrkwinßke pßchiprawjenja ßamknycz.

* Rußki ßud w Odeßy némßkeho wuczerja khorłu Peterßa k jaßtwu na ßchtyri njedżele ßafudżi, dokelž je nékotre dżéczi w nabożinje roßwucził. Po wotpokuczenju khłoßtanja Peterßa do SSaibirßkeje wuczerja.

Swojbne powéßce.

Sßłubjenaj: Margareta Strnadez a Waßtaß Odżerży w Budyßchinje. — Friedła Hommelez a Hans Schindler w Budyßchinje.

Swérowanaj: Waßtaß Leßmann, réßnißki mißchtr ße Ernu rodż. Möbliz w Budyßchinju.

Semrékli: Augußta ßwob. Henßlowa rodż. Betterz we Kamjenzu, 75 lét. — Emil Pilop, ßchtrykowanißki mißchter we Wojerezach, 77 lét.

Radio.

Sto ßłyßimy jutře wutoru 11. mał. rózka:

Königswusterhausen. 12,25: wjedro za ratarßtwo. 14: gram. deßki. 16,30: (z Lipßka) koncert. 18,20: hodżina za ßtrowotnißtwo. 20: bjezgr. přijim dalokich ßtacijow; po tym přenjeßenje z Barlina.

Lipßk. 12: gram. deßki. 16,30: koncert. 18,05: „Mużina mandżelßka“, přednoßk. 20,30: koncert z Drježdżan.

Wrótßław. 15,20: płacžiny za ratarßtwo. 19,30: zabawna hodżina. 21: (z Barlina) „Wójna wo mér“, ßłyßaca hra.

Praha. 12,35: (z Brna připołdnißi koncert. 16: přednoßk wo kulturje. 16,30: popołdnißi koncert. 17,30: némßka hodżina. 20,30: koncert. 21,35: klavérny koncert.

Win. 11: gram. deßki. 15,30: popołdnißi koncert. 17,05: ßpéwy. 20,05: mandol. koncert. 21,20: tirolßki hud. ßpéwy wjecžor.

Beograd. 20: kwartetowy koncert. 22,15: wjecžorny koncert.

Ljubljana. 20,30: (ze Zagrjeba) koncertowy wjecžor. 22: lohka hudżba.

Katowicy. 16,20: gram. deßki. 17,15: přednoßk wo ßlezyßkim zahrodnißtwje. 17,45: (z Waršawy) koncert. 19,20: (přenjeßenje z opery) „Louißa“, opera.

Towarßtwowßki powéßnik.

Budyßin. „Bjeßada“ ßchadżuje ßo kóždu pónđżelu wjecžor we 8 hodż. w Serbßkej kofejowni.

Budyßin. SSpéwarjo a ßpéwarki „Nadżije“ a też druzy maju **wutoru 11. mał. rózka** nuzne ßpéwnu pruhu wjecžor 1/2 9 hodżin w Serbßkim Domje. Mamy zaßtupowy koncert wjele wuknyć. W.

Lichań. „Zernička“ ma tón tydżeń **pjatk** wjecžor 1/2 8 hodżin pola Rudolfec ßpéwanje.

Khelno. „Domizna“ ma njedżelu 16. II. wjecžor 1/2 8 hodż. pola Mjeneo měßańcu zhromadżiznu. Jednamy dla zhromadneho wotjéżda dnja 23. II. do Drježdżan. Nimo toho mamy druhe wažne dypki rozwißać. Knjez redaktor Bart je zajimawy přednoßk za tutón wjecžor přewzał. Tohodla wobdżélmy ßo bohače a njech kóżdy hiße hoßći a zajimcow ßobupřiwjedże. Předßydstwo.

Komorow. Jednota SSokoł ma ßtwórtk 13. mał. rózka wjecžor we 8 hodż. w „Kačej korčmje“ ßwoju generalnu zhromadżiznu. Kóżdy aktivny a pßaßivny ßobustaw dyrbi ßo wobdżélić. Starosta.

Pančicy. Jednota SSokoł ma wuturu wjecžor w 7 hodż. w Pančicach zwučowanje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyßinje. — Za lokalny dżeł a feuilleton: A. Dučman w Budyßinje. — Za hoßpodarßki dżeł: Arnošt Bart w Erčzyney — Za nawéßtki: G. Jannk w Budyßinje.

Našim čitarjam

So prócuju, zo bychmy našim čitarjam něšto wosebiteho poskićić móhli, smy z Nürnbergskej žiwjenjozawěšćenju wučinili, zo je kóždy našich abonentow w Němskej bydlacy wot 1. měrca 1930 pře wšě znjezbożenja, kotrychž sćěhwk je smjerć abo trajna běsnosć z **1000.— hr.** zawěšćeny. / Wšědnje podawaja so njezboża, kotrychž sćěhwk je smjerć abo trajna běsnosć. Žadyn wobydlef njemože so dźensniši dźeń před znjezbożenjom a jeho sćěhwkami na kedźbu dobrać a wukhować. Tohodla smy so rozsudźili, z tymle zawěšćenjom wutwarić **wustaw za zhromadne lépše.** Wšěce budže kóždy našich čitarjow tónle postup radostnje witać a nam nowych přećelow přidobywać. / Nürnbergsku žiwjenjezawěšćacu banku założichu w lěće 1884. Wona steji pod dohladom statneho dohladowaceho hamta za privatne zawěšćenje w Barlinje. Hač dotal je **70 miljonow złotych hr.** za tajke zawěšćenje abonentow wupłaćila. Tute ličby samo za so hižo wukhowaluja wulku wažnosć našeje kročele. Našich čitarjow prosymy też swojich znatych, kotriž „Serbske Nowiny“ hišće nječitaju, wo našim nowym wustajenju rozwučić.

Nakład „Serbskich Nowin“

SERBSKI HOSPODAŘ

ratarße wulkowikowańße towarßtwo z wobm. ruk. w Budyßinje, telefon 3510

Njeceja Waße kury derje?!

Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu **„Jajko“**

Předawaja wßudžom w dźělbach

po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1,90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . . za 17.50 hr.

Mały wudawk so bohače wupłaći

Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyßinje a w našim młynje w Delnim Wujezdże

Sylne **prosata** su na předań w **Baconju č. 7**

Wysokoßcużelna čehnina **kruwa** je na předań w **Ralbicach 39**

Pjekarßki wučobnik z dobreje ßwójby namaka dobre wučbne městno w **Bendlec pjekarni** w **Bukecach**

Žerdże k rěblam, k ryhelam a kolikam a žerdki k płotam poruča **Arnošt Křižan** w **Mješicach**

Rjane prosata ma na předań **Jurij Smoła w Baconju** Tel. Prěčecy čo. 72

Ratař pyta 6—8000 hr. na I. hypotheku, Poskićenja pod G. 8 na wud. Serbsk. Now.

Khěža w Sešowje (żelezniska ßtacija Šešow), z 2 kórcami pola a łuki, je hnydom na předań. Wše twarjenja ßu masiwne. Zhonić w Šešowje 38b

Předawam cyle tunjo dokelž ßym jako płačenje přewzał **rjanu nowu 7 dźělbnu kuchnju**

Móže ßo też ze ßwinjemi a kurami płaćić w **Nowej Wsy č. 17** p. Rakec

Po wjacyłětnym ßkutkowanju při Greifswaldßkej univerßitnej žonjacej kliniky, při Königsbergßkej univerßitnej kliniky za dźěći a wotdźělenje za tuberkulosu, jako měßcanßka assist. lékařka w Budyßinje, ßym ßo **w Budyßinje před Sulerßkimi wrotami 2** jako

praktiska lěkařka

zasydliła

Rěčne hodźiny: Dop. 8—10 hodź. pop. 3—5 hodź Telefon čo. 3810

Dr. med. Erika Apelt

Wßém přećelam a znatym zrudźacu powéßcž, zo je ßo naßa horcolubowana, néhdy tak młódna a wjeßoła dżowcička a ßotřička, čeßtna knjeżna

Marka Henčlec z Hozańc

w mjeßi ßwojeho žiwjenja — 21 lét ßtara — wčera njedżelu pop. 1/2 3 hodź. po dliżßej khorośći zbožnje ze ßwéta minyła, ze ßwj. ßakramentami derje na puć do wěčneje domizny přihotowana.

Wozjewjeja hłubokozrudżeni

ßtaršej, bratr a ßotra.

W Kozarčach, 10. februara 1930.
Pohrjeb budże ßtwórtk dop. we 8 hodź. w Khróßcicach.

Łużiske čisla 34 SE KE NOWINY Pondźelu, 10. februara 1930

Sokolski dźeń w Budyšinje.

Lětna hłowna zhromadźizna Łužisko-Serbskeho Sokoliskeho Zwjazka.

Njedźelu 9. mał. rožka 1930 popołdnju ½2 hodźin w „Běłym Konju".

Sokolstwo so z kóždym lětom sylniło w Serbach rozšerja. Wjetša a wjetša bywa syła tych młodych přeswědčenych narodnych wojowarjow. Je radosć přiwidować, kak so jich ličba z kóždym lětom powjetša. Tež wčerawša generalna zhromadźizna Łužisko-Serbskeho Sokolskeho Zwjazka běše z přeswědčacym dopokazom, zo naši Sokolja mužnje kroča dopředka. Wopyt hłowneje zhromadźizny běše jara bohaty, a Zwjazkowe wjednistwo je derje na tym činiło, zo je zhromadźiznu do wjetšeje zale „Běłeho konja" přepołožiło. Raz zhromadźizny běše zaso jara žiwy, kaž smy to pola našich narodnych wojowarjow zwučeni. Njedźiwajcy toho jewješe so dobra sokolska disciplina, kotraž zmóžni, zo móžeše so cyły dołhi dnjowy porjad za štyri hodźiny dowučerpać.

Tule syła zastupjerjow a zastupjerkow serbskich sokolskich jednotow powita starosta br. Šajba z wutrobnymi słowami. Sokolska kapała, kotraž je so ke wobkedźbujomnej wustojnosći pod samsnymi woporami zdźěłała, wotewri dnjowy porjad z našej narodnej hymnu „Rjana Łužica", k čemuž so zhromadźeni z městnow pozběhnychu.

Prěni dypk dnjoweho porjada wopřiješe rozprawy. Lětnu rozprawu wo dźěławosći Zwjazka poda br. jednaćel Janak a słyšachmy, zo je Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk tež w minjenym lěće so dale dopředka dobywał njedźiwajcy zadźěwkow, z kotrymiž měješe so bědźić. Z dosćěinjenjom móžeše so wozjewić, zo běše sokolski kurzus w Kulowje docyła prěni samostatny kurzus jeneje serbskeje organizacije. Z dźěławosće Zwjazka je wuzběhnyć jeho aktivne wobdźělenje při wšelakich narodnych wustupach a zjězdach. Prěnje samostatne serbske sokolske družstwo wustupi na Wšosokolskim zlěće w Poznanju a bu ze słěbornym bónčkom mytowane. W dominzje wustupichu Sokolja před zjawnosću na župnym zlěće w Klukšu, na šulskim swjedźenju we Worcynje a při poswjećenju Kocoroweho pomnika w Zahorju. Lěto skónči so harmoniscy z narodnym kurzom w Budyšinje, kiž br. Měškank nawjedowaše. Postupowanje muž so tež zapisać we zwučowanju dźěći a žónskeho sokolstwa. Nowa jednota založi so w Haslowje.

Na to rozprawješe zwjazkowy načolnik br. Kerk wo lětnym dźěle zwučowacych bratrow. Skutkowanje běše powšitkownje bóle skutkowanje w jednotach domach. Rozprawjeć dopominaše wuzběhujo na dźěło mužow Barta a Meltki, kiž staj zestajałoj nowe Pózdatne zwučowanje, k čemuž je br. hudźbny mištr Barnat Krawc hudźbu zestajał. Słyšachmy wo zahotowanju mjez Sokołami knježi za ideal Sokoltwa, kotraž mjez Sokołami knježi za ideal Sokolstwa, kotrymi ra- čehmy dale wo dobrej disciplinje. Tuta haze je- hač so čim bóle pohódnosći, dokelž bratr njepo- so tak lohko ke khwalenju zawjesć njeda. nju starosta Šajba rozprawješe sam wo žónskim zwučowanju a zo je so po nowym systemje zwjeze pokročowanje zwěsćić mohło. Žónske zwučowanje ma so dale pěstować, dokelž čas sam za nas dźěła a mamy jenož poło přihotować, zo by serbska žona samsny nahlada wo Sokolstwje dóstała kaž we druhich ludach.

Rozprawu pokładnje poda tež br. Janak. Tež tu běše zwjeselacy postup wobkedźbować. Pokładnju běštaj revizoraj přehladałoj a w dobrym porjadku namakałoj a tak so pokładnik wuswobodźi.

Rozprawu wo poslednim narodnym kurzu poda br. wučeŕ Měškank, kiž běše kurzus nawjedował a běše z planom a wuwjedźenjom spokojom. Kurzus wosebje dopokazał, zo mjez Serbami njeje njedostatka na přednošerjach za jednoty a towarstwa.

W rozmołwje wo rozprawach naspomni br. starosta, zo ze wšitkich rozprawow jasnje wukhadźa, zo Sokolstwo njehinje, ale rosće.

Z wulkim zapalom přednjese br. Šewčik swoju sokolsku baseń, kotraž běše w sobotnišim čisle Serbskich Nowin wočišćana.

Rozmołwa běše bórzy dowučerpana. Sćěhowaše přijeće młodeje Haslowskeje jednoty do Zwjazka, štož starosta dopominajo z khutnymi słowami na winowatosće Sokołow wukonješe a ze zhromadnym spěwom „Bratrowstwo sej zawdawamy" so ważny wokomik skónči.

Mjez namjetami běše najważniši: Wutworjenje župow a znowaorganizowanje Zwjazka. Namjet dźěše na wutworjenje 3 župow, narańšeje, nawječorneje a sewjerneje. Tole prašenje je so hižo přez cyle 10 lět jako čerwjena nitka čahnyła, wosebje w kat. jednotach. Hłowna zasada Sokoła pak pječa je, ničo dźělić, ale wšitko hromadźić. Njedźiwajcy wšeho dyrbimy narodnje hromadźe přić. Sokoł steji za křesćańsku wěru a ma nadawk, zo so Serbstwo wobeju wěruwuznaćow skruči. Narodne a nabožne jednoćić so we lokalnych poměrach wšudźom hodźi. Wobmyslić mělo pak so, hač so njeby mohła sćinić kročel, kiž by k lěpšim poměram dowjedła. Wjednistwo kročel njewobhladowaše za strašnu, kiž by ześkodźała Sokołej. Při swobodnym zeńdźenju zajimcow w Radworju d. 11. 29 je so w tutym nastupanju jednało. Bratr starosta poda wo tym nadrobniši rozprawu. Z njej rozjasni so prašenje a zhubi wjele na swojim palacym karakteru. Do wothłosowanja wuwi so jara žiwa debata, kotraž pak k tomu dowjedże, zo wjetšina hłosowacych zastupjerjow k namjetej přistupi. Dale předležeše hišće namjet wo małym přeměnjenju zwučowaceje drasty za Sokołow a Sokołki.

Sćěhowachu wólby. Wolić měješe so druha skupina po wustawkach. Za městostarostu wolešе so br. wučeŕ Wjela, za zwjazkoweho načolnika br. wučeŕ Měškank, za načolnicu sotra Urbanec, za městonačolnicu sotra Sołćic, za dobladowarja žónskeho zwučowanja br. Meltka, za revizorow br. direktor Posedel a br. Kindermann, za knihownika br. Lorenc. Starosta skónči tutón dypk z dźaknymi słowami na dotalnych mějićelow tutych zastojnstwow, wosebje na načolnika br. Kerka.

Mjez wšelěiznami so wozjewi porjad dźěławosće za tuto lěto. Sokolski zlět wotstorči so na lěto 1931. Za to woswjeći Zwjazk lětsa nazymu swoje 10lětne wobstaće w „Krónje" w Budyšinje z wulkim popołdnišim a wječornym porjadom. Starosta zdźěli wo Wšosłowjanskim sokolskim zlěće w Beogradze lětsa kónc junija, na kotrymž chcedźa so tež nši Sokoljo wobdźělić. Zwučowacy bratřa přihotuja so tež na lětuši Domowinski zlět w Rakecach a chcedźa tež za sokolski zlět w lěće 1931 hižo dźěłać započeć.

Po krótkich zdźěleńkach, při kotrychž so tež na wuznam sokolskeje kapały pokaza, skónči so zhromadźizna, kotraž měješe za přichod Sokolstwa rozsudny wuznam.

*

Zabawny wječor Budyskeje jednoty „Sokoł".

Sokoljo su wjeseły lud. Nimo cyłwědomeho dźěła na narodnym polu wědźa pak so tež zdobnje zawjeselić po khutnym skutkowanju. Tak běše tež wčera w Budyšinje. Tudomna jednota Sokoł wuhotowa swój pósthniski wječor w „Běłym konju". Z wopytom móže jednota dospołnje spokojena być. Njewidźachmy tam jenoż Budyskich Serbow, ale też mnozy z wjesnych jednotow, kiž běchu so popołdnju na zwjazkowej hłownej zhromadźiznje wobdźělili, běchu na wječor wostali.

Raz swjedźenja běše nimo khutneho cěłozwučowanja na žortnu stronu založeny. Stajnje hibićiwy starosta br. Lorenc běše ze swojimi swěrnymi sobudźěłacerjemi zestajał program, kiž drje kóždemu wopytowarjej něšto poskići. Po wotewrjeńskich słowach starosty wustupichu sokolske sotry z třomi prostymi zwučowanjemi pod jich nawjednikom br. Meltku. Přijomnje nadpadnychu wěste a eksaktne pohiby pod přewodom na klawěrje, štož bě br. wučeŕ Wjela přećelnje přewzał. Budyskemu wotrjadej sokolskich sotrow dyrbi so wostajić khwalba, zo je wysoki skhodźeńk w cělowym zwučowanju docpěł. Kruta wola a wjednistwo stej to wuskutkowałej. Tak žnějachu sotry polne připóznaće přitomnych. — Wuzběhnyć dyrbi so powitanska baseń w delnjołužiskej serbšćinje, kotruž br. Bušak towaršnosći přiwoła, při čimž jeho dobre wurjekowanje přijomnje nadpadże. — Sokolscy bratřa poskićichu žortne wustupy a wuwabichu z tym husto wjele smjeća. Běštaj tam tež dwaj wustojnaj boksarjej přišłoj a daštaj tu swoju hóstnu hru k lěpšemu. Nimo wšelakich druhich poskićenjow naspomnimy tu hišće předstajenje we wobrazach „Člowjek, kiž so wšelakim zwěrjatam runa", k čemuž br. Krječmař rozjasnjace słowa poda. Też „Budyske wšelěizny" so dosć žortniwje předstajichu.

Wjele prócy a dźěła je słušało k wuhotowanju wječora. Bratřa a sotry w zhromadnym skutkowanju pak su dopokazali, zo z lubosću k wěcy so přewinu wšě zadźěwki a so hódny zaměr docpěje. Tak je tež wčerawši póstniski wječor Budyskeje jednoty Sokoł

„Ach, moja hole, ty zelena . . .!"

Nahonjenja a rozpominanja kolešarja po pruskej holi.

(Stónčenje.)

Pomnik je drje žo w cžažu postajił, jako běšče tu pola łaź wschadźe ta pomnikowa epidemija. Na pomniku ležo mjena padnjenych, ſ wulkeho dźěła zyle žerbške mjena. Nowi žu, łaž žo nam to pschezo we „wulkim cžažu" a też so nim powědaschę, žwoje žiwjenje woprowali ja domisnu ſ wójčinu. Tola kotryž njepschecžeł je wopramdže naschu žerbšu Łužicu a nasche Sserbstwo wohrožował? Sserbskeho słowcžła na pomniku podarmo pytach.

Podach žo někto w tutej wžy do dweju statkow, hdźež chžych žebi jahody kupicź. Běchu mi jich dosć ta tunje pjenjesy nascheschpałi. Wopraudže pschecželi a sprawni ludźo žu tuczi holenjo. Rěcžachu wschitzy derje žerbšu. Se pschecželnym „Pschewodi Bóh!" žo je mnu kosłohnowachu.

Tola někto mi nadpadże. Wot młodžiny a dźěcži njeſłyschach we wžy niczo žerbšu. Starschi rěcžachu ſ dźěcžimi jenoż němšu. Ani jeneho žerbskeho słowcžła jim njepopschachu. Njeſłyschu žo jich praschał, cžehodla tak cžinja, ale žami wot žo porcžahu mi powědacź, žo žebi schula to žada, žo je w schuli wschо němše a so dyrbja potom němšu móz, hdyž do schule sastupja. Cžt ludźo cžinjachu na mnje někajki satrascheny sacžišcheč. Jenoż jena nowka mi schcepny, so wschak hischcže też druhdy žerbšu rěcža. Jako dźěcžom někcžto žerbšu prajach, njeswěrichu žebi hubu woczinicź, ale špótschiwje na mnje hladachu.

Wopraudže, hrosa mje w tutych žerbšich statokach wobja. Nieje to hotowy barbarismus? Sšo wě, so wyschnjoſcź to sakonšcy pschikasaka njeje. Ale tajki njepschijaty sakon może žo skónčnje lěpje dopjelnicź hacź jedyn ſ wjele paragrafami. Tak žo žda, so maja pruſcy hakatistojo nowu methodu ſwotnarodźowanja. Do wójny skorzesche mi ras polanski burik, kak srudnje to ja jich dźěcži je, hdyž do schule sastupja a wucžeŕ rěcži jenoż němški, tak so halle wo dothim cžažu jemu trochu rohumja. Někto dyrbja hižo starschi dźěcži do schulskeho cžažа pscheměnicź a tak schuli a cžrkwi diabolske dźelo ſwotnarodźowanja wotewjacź. A tu žapodacź někajke protesty? Sserbja dže „žami" wo Sserbſtwo njerodża a dźěcži hižo pschemněnjene schuli pschepodadża. Schto może potom schula ža to? A hdže dha je žadyn žakoń, kiž to pschikaže? Schto chcežeše tu ſ wajchimi protestami? Wobrocžeže žo žami na ſwój lud! A bychmy-li tutón lud počzeli sbudźowacź, bychmy byli demagogoja, kiž „pokojny a loyalny" lud pschecžiwo Němzowſtwu nasčežuwaja.

Podobne wobsticjunoſcže kaž w schuli, kuježa tam też we cžrkwi. Powědachu mi, so žo tódże schcžicź njedźeł žerbška Boża žłužba wotmčwa. Prjedawschi duchowny je jenoż wokrátnu žłužbu w žerbšej rěcži cžinił, predował je němſki a špěwali žu žerbšti. Horkach naspomnjeny Scheichelbauer mohł to njerowacź „Michmaschgottesdienſt".

Běch žłyschał dosć wo narodnym hubjenſtwje, a hotowach žo na dompucź. Holanki mějachu dosć ſtarosće wo mnje, kak domoj pschindu a so njebych jahody rosthubił, mi je ſ nowinami ſesanodźěwachu. Sserbſke Nowiny to wešo njeběchu, ale jene Shorjelſke nemſkonacionalne. Jena žerbška žiwóža je tam we wžy rosnoschuje. Doma je pschehladach a namakach ſkoro w kóždym cžišle njesprawne schcžuwanja pschecžiwo pólſkemu narodej.

Počza žo cžmicžkać, jako še wžy jědzech. Cžišchina knježeſche we holi. Mežacžk počza žwoje žwětło na holu rosčiwacź. Tola njemčzach rjanoſcže pschirodny kedźbu. Cžežke a srudne myžle mje trapjachu. Sa někcžto lětdžeſatkow budża tute wžy zyle pschenémcžene. Budże to potom też „uralter deutſcher Kulturboden", kaž žym to wjasy rasow wo ponémcženych krajinach cžitach.

Bě mi tutych wobsticjunoſcže ſ schuli, kuježa tam też we cžrkwi. Powědachu mi, so žo kóžde

so derjo powadźił. Krasnje je jón pomhała porjeńšeć naša sokolska **kapala.** Wjesele a radosć hłyšeše so na wobličenh swjedźeńskich hosći. To móže płaćić za rukowanje, zo běše towaršnosć prawa a zdobna.

Wšitke kóždy wopytowař hišće dołho spomina na krasny wječork. Wosebje zwjeselacy bě sylny wopyt wječora, na kotrymž běše z hłownehu dźěla naša serbska młodźina zastupjena. Wopyt je z dopokazom rosćaceho zajima za sokolsku wěc. Budyska jednota Sokoł je tak na swojim dźělu pomhała zbudźować narodnu mysl a byrnjeć też ze zabawnym wječorom było. Dalše płody njewuwostanu. To smě Budyski Sokoł za swój najrjeńši dźak wobhladować.

Po wulkim ratarskim tydźenju w Barlinje.

Sobu **pobychu** ratarjo w Barlinje, zo bychu so skhadźowali a wobźěwanju jich **cżežkeho** położenja. Hižom wot wjele lět su tole symśle skhadźowanja němšeho ratarskeho **wulkeho wuhnama nabyte** a wo cżimž so w skoro njeličomnych **pobjedźenych** jedna, to namała wothłós dalokho po cyłym kraju. Lětža běchu **mnohosć pobjedźenjow** jara **wobwinjesowali,** dokelž ratarskwo pschi nětcżischich hospodarskich **poměrach** wjazy njemóże, ja to, za pucżowanja a sa dalsche wuwarjenje hospodarskwa wulke wudawki pschewjasc. Hdyž běchu najebacz teho zhromadźiny tak symjo wopytane, kaž z rědka, w pobźednim lětdźesatku, dha je to dopokas hyštrosćitschego położenja mnohich, kotrjż na kuzu samhnjeze mozy někto w zhromadnym wuradźowanju pytaju za hrěbkami a pucżemi, so bychu so wulkowali psched lahubu.

So by němške ratarskwo pschestało postupowacź, temu też dźensa hischcze tak njeje. Ssamo pschi dźensańschej hospodarskiej nuzy pschesco sobu pak tu pak tam hischcze **pokročnje**: tola powschitkownosć njemóże wjazy każ przedy to wuzicź sa swoje ratarske wobthody. Pobrachuje na kapitalu, kiž je trěbny, hdyž chcesch žebi do swojeho ratarskwa něchto nowe kupicź abo něchto polepschicź. Położenje ratarskwa so jasnje a wěrnje wobswětli z wuslědkom, kiž so w zhromadźiny wobkhodneho wotrjada Němšeho ratarskeho towarstwa wojewi, so mjenujcy dźensa 77 procentow ratarskich pschedewsećow je šulkodu dźěla, to su wobkhody, kiž žaneje renty njewotcżinu, howdy so dźiwa na sadanjenje kapitala, kiž je w hospodarskiwje zapołoženy. Wothlada pak so wot sadanjenja skaładneho kapitala, wostanje jich procentna licźba pschezo hischcze na 64. To su nastrózaje licźby, ale z nich rozumimy, so je ratarskwo nujowane, so pschestajicź dźensańschi dźeń bóle dyžli dotal hdy a hladacź sa naprawy, z kotrymiž mohło snadź hischcze bóle wotnawacź.

We wulom nastupanju so pschi rosnowach wschitke palacz praschenja narěčnych. Se starozejźiwym wotgladanjom hrodźenco hnoja dyrbi ratar na to dźiwacź, zo su **žane ważne rostlinowe** źiwidła njebychu **jshubile** dni na dworje **ani** pschi pospschitschim wothladanju. Hacź ratar parjeny huój za **idealny wobskaduje** a hacź je tutón huój **kepschi dyžli hrózny huój**, po starym dobrym wašnju **wothladany, dźensa hischcze njeje dopokalane. Dale rěka też wuzicź lźwje mozy, kiž leža w pódze** samžneho hospodarstwa, **a pschi pschijmowanju wumněnjenach wuzicź** podtohu za sastaranje rostlinow se źiwidłami. Spytnistwo (Versuchsring) ma i pschepytanjow pódowych a hospodarskich **wobstejnoscow dokonjecź ważne nadawki;** tuto spytnike dźěło je runje jako spytnistwo ratarskeho dźěla sebi dobyło swoje městno a dopokasało, to może pschi wjesowanju wuzicźu rentu hospodarstwa swěricźcy pomhacź. Pschi wschitkich nudawkach ma je lutowacź wjetsej wužicź; lutowacź pak je njesmě na hospodarskej poirtebje, kiž je pornjo dowsjuslemu czasnej pomérnje lunja.

---

nizy zapodawaju kujeźerjowm nam njepschezelesne rosprawy.

Derje wěm, so by tej wulki dźěl němšeho ludu ja naš był, by-li naschn rěcz a nasche wobsteinosce znał. Němska republika je, schtož narodne njesměchmy nastupa, wot monarchije dołcź hubjene dźěłanstwo pschewjasla. Stari monarchistiski zastojnscy wukonscja hischcze cżasto swój republiku a nam Sserbam schkodny wliw.

Sserbskemu ludej pomhacź mózemy my Sserbja najpschódy sami, pschez to, zo njewustawajcy na narodnym polu tkutkujemy. Wobsebje dyrbimy po prózowacź, zo nasch eho wopuschczeneho ludu w žerbskej holi žerbske towarstwa załožicź a tsjdu žerbskich towarstwow wuhotowacź. Bohužel wschat je žerbskich narodnych prózowarjow tak mało, so mohli jeni a cżi sami wscho cżinicź a so roskorhacź.

Runje tak ważne je, so bychmy dostali žerbske schule wobsebje w Prusej. Njany zapoczatk je nasche jakle knjezerstwo cżinilo. Sserbske schule pu pak jenoż mózne, hdyž mamy w žerbskim duchu wukubtanych a dźěłanych wucżerjow. A k tomu bychmy trjebali žerbsku wyschcznu schulu, tak kaž maja Němcy nčmšce w słowjanskich krajach za swoje njemschinu.

Jako tak psches žerbsku holu jědzech, pschindże mi też do nuzkowy, so wschak lutu hola dozyła nascha njeze. Sdźischa tola wulkim němskim knjeźerwam a hrabjam. Kak by było, hdy bychmy mohli holu a wulke knjeze kubła na žerbski lud rozbźěcź a jemu tak sabo wroćicź, schtož je so jemu psched stetkotkami rubiło? Njechcychmy polonc też tak khudzi byli a bychmy wjazy žerbskeho kapitala za narodne samery wužicź mohli.

[illegible] so nje[illegible] tym w holi wupschejrała. Jako tak [illegible]erskeho naroda w pruskej holi rospominach, [illegible] w cżłowjej holi schcesch. Sabjskka je mi [illegible]ach drobnych dźerzałach, kiž dowjedu hischcze [illegible]ecź a korcz njetrjebam narodnje wumo[illegible]chi krajcnjo a nasche krajanki w pruskej [illegible] pschiźiwsch, lezesche pschedne mun jazna [illegible] wobžnamjenena krajina je žerbskimi wjeskami, hdjež mamy hischcze žerbski dorost. Bź mi ikoro, jako bych wujeł z pjekła do raja. A do takseho narodnje rosćwiłeneho a jahnoho raja bych chcył sawjesc zyły žerbski lud.

Runje meliorazije — njewschcnja pódy — dyrbja wschat husto wuwostacź, dokelž by wež pschi dźensańschej dani pschedroha była.

W skótyplahowaršim wotrjadze rěcźachu so ważne słowa wo němskim skótyplahowarstwje. Wschudzom su wobkedźbowacź postupowaze wunoschki, na kotrychž jim pizą se samožneho hospodarstwa njedostaja. Kniha wo dokonjenju howjadłow (Minderleistungsbuch) pokasuje, so też dźensa hischcze njejsmy dozpěli wjeschch wunoschnosce; schtož pak je so dozpělo, je so z poluym wobkedźbowanjom hospodarstwje wunoschnosce a pschedne wschcm pschi polnjej krowoseje skotu dozpěło. Dźensa rčka, wunoschnosć hischcze pobrěhnjeć k swěrscźenju renty, a na to nima so jenoż dźiwacź pola mloka, ale też pschi wupłodźenju mjaka: pschi tom je mjenje ważna mnohosć, dyžli kakosć, dokelž ma so ratar složowacź po potrjebje wikow. Dotalne nohonjenja i pokrjepjenjom zasnuschczejow su dźensa hižom pokasale, to je možno, wunoschk na wuplacźiwe waschnje powyschcź.

So so maschinh w ratarstwje bóle natoźuje, je so husto hižom z nuznosću klako. To pak je jenoż tam wunoschne, hdyž móża so wopruwacź dźěłanske mozy sakutkowacź. Tak maly ratar njebudże pschezo smječ k maschinskemu dźełu pschecźcź, a je sakładnym wobliczenjom dyrbi hakle po swěrscźcy, hacź je z nim wopruwadze kutuje.

W zhromadźiznje k spěchowanju domatzego hospodarstwa pola Němskeho ratarskeho towarstwa pokazowasche so na wjelestronsku dźěławosć a cżaste pschecźerjenje burowki je wschelakim dźełom, pschetoż je dźiwanšt dźeń je 14 a 15 hodźinami njeje pschezo nimo. Dale pschecźerjenje jom pschinoschcje sobu k wotzuinjenju wbow a je sobu wina na wobsebzanju narodnjenjow, samo w wjesnych wotkjescach. Dźěła burowki dźiwa jenoż namakacź pschipómnacja, nc, žonje maju so też hospodarske pomozy dacź, kiž je dźěło wołožeja a tutón samer spytnistwa stupa dźensa dopredka.

Runjeż no ratarstwje cżeża wotpocźuje, kiž je šedma jasnješ, dha pak je tam tola hischcze pschecźe a wola postupowacź dopredka a wyschc. To je jšešš jasna dopokasak. Ratarstwo trjeba pak schtkt stata a staunt pomoz, so by był wuspěch jeho dźěła swěrscźeny.

Sakske kujeźerstwo k papuchowej khorosći.

33 wołsobow w Sakiej na papuchowu khorosć zemrěło a 5 j nich wuzdźerało.

Sakske kujeźerstwo psched papuchowej khorosću (Papageienkrankheit) jsjawne warnuje, pschetoż wón je dowmika su w Sakiej 33 jsjwjetscha cżeških sthorjenjow cżłowjekowsk j wěstosću jspóznali, i kotrychž 5 z nich dowjedźechu.

Kitkeli tutaje thorosće je krajna městowosć za nastrowotnjsowa na morwym cźele a w krwi sthorjenja, hdyž runje kaž pola sthorjenjow papuchowa dowjedźe. Wěsće je dopokasane, so je thorosć wot ptaka na wjeka pschenjesće, zo pak je wobkedźbowali pschenjesenje wot cżłowjeka na cżłowjeka.

Ptacźi wikowarjo a wołsoby, kiž sym blizko stoja, hustu zole napschećiwneho měnjenja. Dołhoh pabuchowej khorosći w Sakiej hischcze sajsdna njeje, ma so kuzo zaminacź, je tudźo njebychu papuchi kupowali a je nichtu i hilymi ptakami i najwjetschej pschedhladniwosću wobkhadźeli.

Přilopk.

* **Rjek ichkrizkowanja.** W Newyorku wulkowanje prawom junijskoj a rosčuhnjenoj operatéra schkrizkowanja Harolda Viviana. Hdyž měsjecźe jendźelski kral Jurij swoju rěc pschi wotewrjenju Londonskeje konferency, jsche Vivian kontrolu nad 5 amerikanskimi radiowymi stacijemi wukonjeć, na kotrej dyrbjesche jo tamne pschenjesenj. We wokomiku, hdyž jo rěcź poczo pschestorsce jo jedyn grot. So by jo pschetorhnjenja wabu, japschinuly Vivian wobaj lonzaj grotu a tak khadźesche pruh wo 250 woltow pjches jeho cźelo, tak losma mój mišinj z nim torhasche a wón bě w so jeho mori. Tola wón tak wudźerza, dóniž njeje sabo smuporjedźany, ale wulke bolesće bě pschitrjebał na rukomaj skrajschnje wopakit, ani jo by skorzit. Pschejesche jeho pschedstajeny wjele słowa, a we stacijach schkrizkowanja, w kotrychž su hižo skutki tak nuzowe, wiffich schkrizkowarjow japisane, zwostanje mjeno Vivian w krajozem wopomnjeczit.

Hospodarski rozhlad.

pondźelu 10. mateho róžka 1930:

Barlinska burza zaměnjenu hobołu wjazny, kuzy so wotdźelowjedwacźu. Trosčzku jesbkajsce běchu też wiki se dobrymi a rentowymi licźbami.

Produktowe wiki zaměnjene hobołu mérne wostachu a njepschinjejesčzu jkoro žaneho pschemjenjenja. Zentrał płaczesche

w Barlinje

pschenicźy 11,70—11,85 hr., rožli 7,85 hr.
hacź 8,15 hr., nałčnjeńcźu jeczmjenja 7,
hacź 8,50 hr., nasymškeho 6,65—7,35 hrivnow, wołoża 6,15—6,65 hr,

w termijowym wikowanju

ja měrz:

pschenicźy 12,40 hr., rožli 8,57½ hr., wowża 6,82½ hrivnow,

ja meju:

pschenicźy 12,97½ hr., rožli 9—8,97½ hr., wowża 7,12½—7,15 hr,

ja julij:

pschenicźy 13,50 hr., rožli 9,11½—9,12½ hr.

Sswinjaze wiki we Wojerezach.

Pschiwjesło bě so 194 prošatow a 4 běhaki. Wone płaczachu

prošata:

4—6 tydźenjske	25—35 hr
6—8 tydźenjske	35—40 hr.
8—10 tydźenjske	40—44 hr.

běhaki:

4—6 měsacznje	65—110 hr.

Wobkhod bě spěchny, wubrane prošata dozpěchu hischcze wyschischo płaczijnu. Wschu so pschedaa.

Pschihitajeja:

Hospoja, Wogt we Wukrancźanach.
Hospoja, Barth w Tšelanach.
Djonku, Mauz we Wulkim Radschowje.
Holzu do domu, prawiwsch Hartmann w Mužakowje.
„ Liebig w Rjetej na Mužakowskej dróhy.
„ diwórnischezowy hołcźenc w Lubiju.

Na pschedaś:

Krowy 3, wyschokonuczelne a jałoźa, w Němskich Pazijzach cźo. 16.
Krowa młoda, wyschokonuczelna w Brěžyzach 8.
„ młoda we Sskonci Borschczeć 9.
„ młoda z 3. cźelcźkom w Nowej Wjesy 7 pola Hućzinu.
„ młoda, wyschokonuczelna a jałoźa, Schubert we Nowej Wjsy pola Rakez.
„ młoda, wyschokonuczelna, w Dobruschi 9.
Jałoźa 1¼ lěta, w Lipicźu cźo. 9.
Dźerzelowe žiwnjo w Hućzowjecach cźo. 8.
Runtkiza w Kanijenzu, Jeżowska hróha 8.
Kruschwina 45 cm, Wenzel w Bronju.
Pjerko niedźenje, w Hněwjecach 13 a we Lusy 58.
Kóń młódschi žiwny, 5 puntow dźiwnych pjeri a zwěrinjenja w Kotczach 24.
Kóń 5 lětny walach, Schumann we Lupoj.
Dub 54 cm a 6,20 m dołhi, w Hodźiju 19.
Běhak Lehmann w Lentzach 44.
Wołaj a byk, w Nowej Wjesy 3 pola Hucźinu.
Holbje hollandske, w Darinje 12.
Sskoma sčkma, kuzi bwór w Jažołizy pola Budyschina.

Sšmu 12 zentnarjow a 20 zentnarjow bérnow, w Serbcźe cźo. 4.
Motor 5 PS, elektr., Kuczka w Budyschinje, Nowoslaska hróha 6.
Polza a **żelezjej kachli**,, Wohnnahowy aparat, Delschegec w Budyschinje, Pančicźowa hasa 51.
Kundros ¼ lětny, we Wyschkej 2 pola Khulschcz.
Wobłek konfermandski, w Budyschinje, Tšlanska hr. 1 dołko na lěwo.
Wobłek cźornh w Budyschinje, Matekowa hasa 19 a pravo.
Prošata, Sšmola w Bacźonju.
Wyandotske kury a khaponi, Helaž w Njeradźezach.
Kury a **bérny**, hołcźenc w Dolnjej Kluse.

Drjewowa aukzija

brjedu 12. mateho róžka 1930

we Lejku w klóschterskej holi w hołcźenzu w Lejku dźiwjej dopołonja ½10 hodź.;
28 mtr. khójnowych połnych klumpacow,
76 dołhich hromadow tujzerdcho drjewa,
600 mtr. khójnowje walczinh,
100 metrow pjenkow.

Sšudnišzy na pschedawanje

wutoru 11. mateho róžka 1930

w Jitru w Zuhnez hołcźenzu dop. w 9 hodź. kuzowy njasowy žud, gratly a zentrifuga,
we **Wotrowje** w hołcźenzu dop. w 11 hodź. kowarska pschibrawa.

Sšud je konkurs nad samožnym pjekarskim mejstrom Wiliwm Maksa Marschalla we Lupoji, skónczaju termin wotdźerżowjschi wóhnuj.

W konkursu nad samožnym konditarskim mejstrom Adolfa Vogta w Budyschinje, měsjecźka thofzenowje 30 Henzollern postaja sud termiju na srjedu 26. 2. 30 dop. w 11 hodź. na sudnischtwje w Budyschinje, sthwa 111, 9 by ju skónczenje konkursa wobsamkło, dokelž žanych nje mokenja njeje.

Škarowe cźepeše.

Produktowe wiki dźensa **dop.** 3/11 **hodź. w Barlinje.**

Wiki wostanu jara mérne, ale płaczijny njejsmy pschemjenjene.

Dop. 3/12 **hodź.: Kaž psched hedźinu, dowos njeje wulki, tola so kupzy kupowanja wotwołakuja.**

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Zto a wołsjowe symjo po tuni abo 1000 kg, howaš 100 kg.

Płaczijny po złotej hriwnje.

	8. 2.	7. 2.		8. 2.	
Pschenica	234-237	234-237	buny	17-19,00	17-
rožla	157 163	157-163	woka	19-24,00	19-
nas. jačmjeń			wuwarc lupiny	13-15,00	13-
wows	133-147	133-147	bolte lupiny	17-1	
kukurica	145	145	koradella		
pšenič. muka	28-34,75	28-34,75	raps. wosnik	18-	
rožana muka	21-24,75	21-24,75	lany wosnik	20-	
pš. wotruby	8-8,50	8-8,50	ooem. melasa		
rožane „	8-8,25	8-8,25	pěrnj. kruski	13-	
raps			syno, 50 kg	2,70	
hrošk. Viktor.	23-31,00	23-31,00	rožana słoma	1,80	
lane symjo			pšenič. „	1,15-1	
pjenički	17-19,00	17-19,00	wowsna „	1,05-1,20	1,
			jačna „	1,00-1,10	1,

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr. pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniholičšerňa, zap. dr. z w. rnk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 5 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 35 — Budyšin — Wutoru, 11. februara 1930 — Bautzen — Lětnik 39

Zelena fronta přeciwo zeziwjeńskemu ministrej.

Dla rozjeńsenja nuzy němskeho ratarstwa žu so wjednizy seleneje fronty Braudes, Schiele, Hermes a Fehr se shromadnym pišmom 9. februara na sejiwjerskeho ministra wobroćili. W nim praja, so je so wožudne roswiće pożlednich njedźel se sapodźenym pśichewjedźenjom a njedostatnosću pomognych naprawow sawinowało. Selena fronta sforši na niske płacźiny žitow, skotu, mloka a mlokarskich wudźełkow. Wona warnuje, do cźaża **postajenje wo nuceńnym pśichmješku němskeje pśicheńzy** popuscźeć. **Płacźizna piwarskeho jeczmjenja** je wo 5 hacź 10 prozentow nizša hač dźeli do wójny. Tohodla je nusne, so so hódnosć dowozinych wopišmow powjetšeła. **Wotwjk** je nekotle wo 20 prozentow tuńšeh dźeli pśiched wójnu. Też tu je nusne, hódnosć dowozinych wopišmow powjetšeć a wuwos wotwjka do wukraja spěchowaś, so bychu so tukrajne wiki wołožite. **Běrny** žu tohorunja źdźela tuńšeh dźeli pśiched wójnu. Namjety sa regulowanje běrnowych wikow a k spěchowanju wotbyta běrnow, kotrež su so z pišmom z 15. augusta 1929 cźiniše, njesu so bohužel wobkedźbowałe. Tohodla so na to pokazuje, so žu tajke naprawy nusne. Płacźizny za **howjada** su wo 15 hacź 20 prozentow nizše hač pśiched wójnu. Jenož se samjesowanjom dowoza wutkrajneho skotu a mjasa móže so nisim płacźisnam wotpomhaś. Bojimy so, so budźa nowe konzesije, kotrež žu so njedawno Schwedskej cźinile, sa roswiće płacźisnow schłódne. Bohužeł njeje krajeźerstwo polnomocy, kotrež je z § 4 zakonja wo skótnych khorosćach do ruki dostało, wuwuzywało. Tohodla je nusne, so so to pśichodnje stanje. **Mlokowe płacźizny** su źdźela nizše dyli pśiched wójnu. **Butrowe płacźizny** su njeběže 20 prozentow wjetše dyli pśiched wójnu. Trajne połěpšenje we nastupanju mlokoweho hospodarstwa źiné so jenož potom wocakaś, gdyž so mlokarske wudźełki trajnje pśiched wukrajnej konkurrencu schśitaju. Gdyž je so dodawkowe dojednanje k němsko-finskemu wikowańskemu sreźenju wobsamkło, žu mjes mloko wupkedźazymi a mlokopschedźażymi ratarjemi khutne wobmjatkanja nastale. Dalokofaha haze swjasanje butroweho zła pśichede wjacźim swjasanje njepomerńje nisseho twarožkoweho zła dyrbi k wuzwobnju butrowego zła a k měšenjeju w mlokowym hospodarstwje dowjesć. Mamy tole dodawkowe dojednanje sa njespokojaze a Waj nałeżnje protymy, so bychmy so wo nowe jednanje prózowali a, jeli so bychu jednanja bjes wuspěcha wostale, so krótki cźaj němsko-finske wikowańske sreźenje wupowěźili, so by němske ratarstwo wjetše butrowe zło, pśiched žydom mežazami wobsamknjene, skónčnje wuwuzywało.

Program nowcho pruskeho kultusowcho ministerstwa.

We khownym wuběrku pruskeho žejma, kotryž je pónjeźelu pocza wo kultusowym hospodarstwje wuradowaś, je so nowy kultusowy minister Grimme, kotryž sozialdemokratiskej stronje pśichiźełsa, wuběrkowym žobustawam pśichećiłaśił a w nowym sastojnstwje pśiched parlamentowymi sastupjerjemi prěnju rěcź měł. Mjes druhim praji, so se samyślkom žadyn nadrobny program njepśichedpołoži, ale so jenož swoje załkadne stejiśćcźo wojjewi. Ministrej Becker je wo to schło, wobzobinu idźełacź, njeje pak na załkadnu wěź dźiwał, **so może wobzobina dźenża jenož stukowaś jako sastupjerka strony mozy.** Stawiny so za tym njepraśeja, hacź so to jenotliwcej spodoba abo nic. Politika wobzobina móże jenož stukowaś, kaž dołho ju swojaś mozy njeźe. Klanka abo sastupjer jeneje strony być, je diwoja. W cźaju wotuceńnych cźrjódow njeje wobzobina swoju ważnosć sgubiła, tola je nimo sindividualistami, kotrež žu na žeńe sami pokakani. **Statny minister Becker je w swojim sastojnstwje pożledni sastupjer individualistiskeho cźaża być.** Tohodła ma njedawne pśicheměnjenje w sastojnstwje pruskeho kultusoweho ministerstwa symptomatiski ważnosć.

Kultusowy minister Grimme dale praji, so njemóże dźenża dźeło swojeho pśichedchadnika hódnoscźiś, tola jene cźe rad podobnómrnje: „Becker je ka žadyn druhi sdźełanych sa republiku dobrej mohł.“ W jenym žo Beckerowe dźeło dale powjedźe, mjenujzy we wotmołwjenju na prašenje, so nam Němcam jenož jena wólba wostanje: Chaos abo republika. Poczahowanje dźela na sdubźenu kulturnu wolu sćerokich ludowych cźrjódow, to je smyślt a nadyni pśiseżunjenja, kotrež sady pśicheměnjenja w kultusowym ministerstwje leźi.

Nowe clowne sadźby za słód, rožku a pšeńcnu muku su do mocy stupile.

Druhi pśichdawk sa dojednanje k němsko-schwedskemu wikowańskemu a hódnišćowemu sreźenju je 14. meje je so 8. februara w schwedskim žejmje pśichjał a je 11. februara do mozy stupił. S tym su zlowne žadyny, we němsko-schwedskim wikowańskim a hódnišćowem sreźenju dojednane, spadte. Sdobom su nowe autonomne zlowne žadyny sa słód, rožku, pšeńcu a jeczmjeń do mozy stupile.

Kommunistiski namjet njedowěrjenja přeciwo sakskemu knježerstwu.

Kommunistojo žu w sakskim žejmje namjet njedowěrjenja pśicheźiwo sakskemu knježerstwu sapodali, dokeł je we němskostatnej radźe sa Youngowy plan hłosowacź dało. S namjetom žu widźomnje agitatorske samyśly wotmyślene. Nazionalni sozialistojo, kotrež Bürgerowe knježerstwo žedu podpjerazu, dyrbja so nusowacź, sa Youngowy plan hłosowacź, kotryž hewak tamaju. Wjetšina sa kommunistiskimi namjet je ledma swjedźe. Pśichetoš sozialdemokratojo, kotrež w němskim žejmje Youngowy plan najhórliwišeho schkitaju, njemóža w Sakskej pśicheźiwo knježerstwu hłosowacź, dokeł je wono sa Youngowy plan hłosowało.

Lětny program za lětanje „Hrabje Zeppelina“.

Hamburgsko-amerikanska cźara jako generalna sastupjerka twarjenja Zeppelinskich powětrownych łódźow je lětny program „Hrabje Zeppelina“ sa 1930 wozjerwiła. W haprkeji žo wóžomhodźinske hacź dźesaćhodźinske lětanje do Alpow wotmeje. Jédna płacźizna 400 hriwnow wucźini. W juliju a auguśe budźe „Grabja Zeppelin“ na dwaj abo śi dny hacź k europiskemu połnócnemu kapej a hacź k Lodowemu morju lećacź. Sa nasymu je lětanje do połnóžneje Němskeje a Schwajcarskeje wotmyślene. Kaž dałeko budźe móžno, so do tehole lětańskeho programa lětanje z pśichitajenjom we wjetšich městach Němskeje, Schwajcarskeje a Awstriskeje pśicheźimknje. Wo druhim lětanju so hischcze jedna.

Pólska jako balkiski stat.

Njedźelu žu so we Warschawje žwjedźenje k cźesći estonskeho statneho starscheho a k wopomnjenju dźesateho lětneho dnja pśichsamknjenja Pomorja (pólskeho korridora) k Pólskej wotmeše. Wjeczor je so žwjedźenska hościna wotmeła, pśichi kotrejž president pólskeho stata Mościćki a estonski statny starscheho pśicheźelstwo mjes Pólskej a Estonskej wurbeho waschtaj. Pśichi žwjedźenskej hościnje so mjes druhimi też marschall Piłsudski na cźele generalow wobdźeli.

Hdyž dr. Strandmann pśichi rowje njesnateho wojaka wěnz położi, tam wojazy pólskeho wójnskeho łódźstwa jako straże stejachu. Matrosojo žu so k tomu wubrali, dokeł Pólska sdobom z estonskim wopytom **dźesaćlětny jubilej tak mjenowaneho pólskeho korridora, potajkim pśichkoda Pólskeje k morju žwjezjeńcze.** Na městowych dróhach so **modelle wójnskich łódźow wokoło noschachu.**

Sdobotu so žwjedźeńske shromadźizny k dopomnjenju na pśichsamknjenje Pomorja wotmeću. Dźeń nowin wožeže twibeću, so Pólska něko balkiskim statam pśichsłuscha. Pólska dyrbi balkisku politiku dźełacź. Nusne je, runowahu mozow na Balkiskim morju postajeć.

Po wschelakim cźakanju po dróhach pólska namórska liga njedźelu žwjedźeńsku shromadźiznu wuhotowa. We njej so wobsamknjenje pśichija, w kotrymž so mjes druhim praji, so dyrbi Pólska wschě mozy napinacź, so by **swoje wikowańske a wójnske łódźstwo wutwarcźa.** Wójnske łódźstwo dyrbi niz jenož žwobodu pólskeho namórskeho wikowanja, ale też njewotwisnosć stata sawěsćiśćz.

Francowska a Japanska so wotstronjenju podmórskich čolmow přeciwjatej.

Diplomatiski dopisowaŕ Londonskeho „Daily Telegrapha“ pisze: W jutśišchim poknym pożedźenju łódźstwoweje konferency so **Francowska a najźerje też Japanska** pśicheźiwo wotstronjenju podmórskich cźołmow **wupraji, mjes tym so budźa Amerika, Jendźelska a Italska žadacź, so bychu so wotstronike.** S prašenjom sejlowjeskoseńja wójny podmórskich cźołmow możnosć swižuje, so budźetej Francowska a Japanska žadacź, so wikowańske łódźe, hdyž chcedźa so sminyć, so podmórske cźołmy je potepja, njeźmědźa wobronjene być.

Dopišowaŕ „Morning-Post“ mjeni, so je wo praschenju podmórskich cźołmow wjazy rozdźełka mjenjenjow hacź we druhich praschenjach. Japanska na stejiśćcźu steji, so dla žwojeho geografiskeho połoženja podmórske cźołmy trjeba. Japanske žadanje sa 80 000 tunami njeje pśicheńate. Italska chce sa wotstronjenje podmórskich cźołmow hłosowacź, tola dla stejiśćcźa Francowskeje to njemóże. Francowska so niz jenož sapowědźe, podmórske cźołmy wotstronicź, ale w tu khwilu **wjazy podmórskich cźołmow twari,** dyžli druhe schtyri staty hromadźe.

Přichod Spaniskeje.

Nědźuschi liberalny schpaniski ministerski president, **hrabja Romanones,** kotrehož sa nałědnika generała Berenguera wobkładuja, je do Pariża pśichjeł. Romanones chce so z politikami wožobami sesnacź, kotrež žu dyrbjałe sa diktaturu Prima de Rivera do wukraja cźekнyć. Pśicheде wschěm chce so Romanones z pśedawšchim ministerskim pśichedhudu Albu setkacź, kotryž so njeźmě pśichepósnacź je nětcźišchim snutskowonym ministrom. Nědźuschi ministeriki pśichedhuda, kotryž je pożledni cźaž w Schwajcarskej pśicheбywał, a w bliźišim cźasu do Pariża pśichidźe, praji, so schpanisti lud politiźy dźenża na lewizy steji. To je sćežkosć diktatury. Lud sa žwobodu a sozialnymi pokrokami žada. Alfa žo nadźija, so general Berenguer bórzy wólby sa parlament wupiśe. Jenož jedyn frědk je, so by so monarchija w Schpaniskej sakhowała, mjenujzy wustanowje liberalna monarchija, kajkaž w Belgiskej a Jendźelskej wobstej.

Unamuno so do Spaniskeje wróći.

Njedźelu popołdnju je Unamuno pśichi franzowsko-schpaniskim mjesu pśichekrocźił. Pśichi namjesnym mjesce w Irunje jeho 5000 ludźi wocakowasche. Wjele bé jich z Madrida pśichijełko. S wulkim wupraśanjom jeho z herzami na cźele k republikanskemu kasinej dowjedźechu, hdźež z balkona rěcźeśche. **Praji, so do Schpaniskeje pśichidźe, so by wot wschitkich samołwitosć žadał. Pśichi tym też na krala a jeho wojakow, na kotrychž je sepjera, spomni.** Wschekake žhoršopschecźa so cźitachu, mjes nimi też list Sancheża Guerry. Wschudźe, hdźež so Unamuno pokazacź da, jemu cźeśćowanja wopokazachu.

Sswětoznamy spisaćel, wucźeńc a filosof Unamuno bé pśichi spočatku diktatury rektor university w Salamancy. Primo de Rivera jeho na najmjenjšim kanarisku kupu wuhna, hdźež ani žórkoweje wody njebé. Unamuno se pomozu franzowskich pśicheczelkow cźekny, kotrež jeho z łódźu wotwjedźechu.

Na to bé wón 6 lět w połodnischej Franzowskej žiwy a z lětakami pśicheczíwo diktaturje a kralej wojowasche. Tohodła jeho też dla pśichiwdźenja majestotcźe wobstorcźichu. Unamuno pśiches Bilbao do Salamanci pucźuje.

Program Sancheża Guerry, kotryž so tón tydźeń wojjewi, žada ludowu njewotwisnosć a powołanje parlamenta, kotryž wo statnej formje rošsudźi. Jadro wschěch praschenjow wopraŕodźe rěka: dyrbi monarchija dale tracź abo je republika postajeć?

Bamžowy list přeciwo přesćěhanju wěry w Ruskej.

Londonske nowiny „Daily Telegraph“ a „Morning-Post“ bamžowemu listej w nastupanju bolschewikiskeje Ruskeje pschihłosuja. „Daily Mail“ žada, so dyrbi knježerstwo žwoje stejiśćcźo k Moskwinennu hrólbnemu knježitwu z nowa pśicheмyślicź. „Morning-Post“ so nadźija, so primas jendźelskeje zyrkwje w tutym padźe sa bamžowym wjednitwom gśeduje.

Wustupjenje protestantiskeje gmejny w Pariju pśicheczíwo pśicheśeżkowanju kśesćeźanow w Ruskej je nadźeju wjazy dyźi 2000 wožobow hromadu swołało. Pśichi demonstraciji so jedyn sastupjeŕ franzowskeho wulkorabbina wobdźeli.

Pacelli kardinalny statny sekretar.

Kardinal Pacelli je dźela dotalneho kardinalneho statneho sekretara Gasparra pśichewsak. Cźichi pśicheńdźo sastopitwa njeje pśichcze w scherokej zjawnosći znaty. „Osservatore Romano“ powěźi wo tym znadź dźenża, móże być pak też hakle jutśe, lětny dźeń podpisanja lateranskich sreźenjow pśichinjeże. Kardinal Gasparri hischcze nekotre dny w žwojim knježnym wobydlenju wostanje, hacź budźe villa, kotruž je jemu bamž darił, hotowa pśichprawjena.

Ruska a italska Turkowsku podpiérataj.

Kaž Anaiolska telegrafowa agenturca zhoni, je ruske kněžerstwo Turkowskej 1 milijon dollarow k poruczności dało, za kotrejž Ruska létnje twory z Turkowskeje wotebéra. Dale Banca Commerciale Italiana kněžerstwu kredit 1 milijona puntow sterlingow turkowskemu kněžerstwu wotewri, schoj zapoczatk wjerscheho wobkhoda tuteje banki z Turkowskej pschedsteja.

Pjenježne wobežnoscheje Turkowskeje su pola wjele němskich a wukrajnych nježerjelow turkowskeje pożczonki wobojenje sbudźile, so Turkowska njebudże pschichodnje swoje pożczonki wjazu jadanjecz. Jednanja z jendželskimi bankami su so rozbile, dokelž Turkowska njeje swólniwa, jendželske žadanja dopjelnicz.

Revolucija w Afghanistanje so zadźéwała.

Nowej revoluziji je so je sajecom bratra Umana Ullaha, prynza Anina Jana, a prjedawschcho afghanskeho wikowanskeho agenta Abdula Hakima tham zadsewała. Jeju w Peschawaru sajachu, a to runje, hdyž chcychtaj k mjesy wotpucżowacz. Kaž so powé, staj chycnoj splah Schinwarow k sbéżkej pschecziwo kralej Nadirej, nětczijchemu afghanskemu knježerjej, naschkaraż. Prynz Anin chcyschce na czole Schinwarow pschecziwo Kabulej cahnycz a so tam za krala wuwolacz dacz.

Nowy zbéżk domorodnych w Samoa.

W mandatowym kraju nowoseelandskeho knježerstwa, w rańschim Samoa, je k nowemu czéżkemu sbéżkej domorodnych dochło. Nowoseelandske knježerstwo je runje generalnemu sekretarej Swjatsa Ludow telegrafiskr rosprawu pósłało. Po njej je nowoseelandske knježerstwo mysowane było, pschecziwo domorodnym sbéżkarjam z bronjemi zakroczicz. Domorodni su je pschecziwo zapschimanju policije khrobje wobarali. S wobeju stronow je bo dokho tżélało. Wschi tym su wojazy z maschinkitkimi tżélbami zapschimmyli.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 11. februara 1930.

— **Bo wjedrje.** Nježny, w wolnosy so nimo hibaze, rosschérjeja so swobom też k pokonju. Tola czahnu bóle k ranju, wot naschich stron k pokonju. Nam su pschinjesśe sanrockzenje a sebklabjenje symy. S wjeczora Europy pschecjo hilchcze wyschina, hacż bo srjedźnjeje Europy žahaza leži. Dokelž je mżlacż sajutkich poluy, je mózno, so bo do snéhowanja da, pschetož też i Azorskich kupow so k nam nježina pschibliżuje. — Jutsje hriedu skhadża słónczko 7,25 hodż. a khowa so 5,04 hodż. Mżlacżk skhadża pop. 3,41 hodż. a khowa so rano 7,25 hodż. — Wczera wieczor w 7 hodż. barometer 755, hygrometer +1, thermometer wo bnjo 0. Dżenża rano we 8 hodż. baromecter 7,52, hygrometer +3, thermometer w nozy —7. Wuhladny na hnć..

— **Kruta syma** czehnitche pched létom pisches nasche kraje. Nejsymnische dny sapschadnuy wot 9. hacż 12. małeho rożża 1929. Tehdy spadowalche thermometer hacż na 35 stopjeńkow nize 0. Na tute symu tak rucze njelapomnimy.

— **Prénje schórzy su pschikleczale** — do Schlesyskeje. S Landeshuta w Schlesyskej so powé, so su tele dny na wschelakich městnach Schlesyskeje prénje schórzy wobkhodżowali. Loni hakle su bo pschipowdarjo nalécza halle pschi spoczatku nalétnika wrócżile. Sznadź su też w Serbach hižom tuthch lubych nalétnich póslow witacz mógli.

— **Wjele naschich czisczenych czitarjow su naš hižo dawno namolwjeli, z naschej „Serbskej Nowiny“ swjasacz nékajke sawdsakowanje, najradscho pschez snjesboženje. Wasni prajachu: Dżenża je kóždoho cżłowjeka žiwjenje sto krócz bóle wohrożene, hacż pched polska lékami. Nasch cżaż je cżaż maschinowe a mitiny. Mcża njewobhladniwosć może cże morocz, dżél maschiny, hdyž béżi, może wotlecżecz a po Tebi je so hižo stako. Stupischesi na dróhu, auta a motorske kola cże potorhnu a twoje żiwjenjecko wuhasnje. Wschitko tole, może cże wutorhnycz, tebje jako sastararja swójsby te sasłużeny a żiwjenja, a wudowa z cżrjódżeżiczku dżeczimi steji z próżdnymaj cżakomaj. Bynajmjeż żebi mżšacżanje 50 pj. za abonnent wjazy żadali, rady danny, placżimy tola tydzeńczay telko ża zuly schpatny tydżenik, tak prajachu nam wjele naschich cżitarjow. Nakład „Sserbskich Nowin“ je so rozshalał a tajke sawdsakowanje sa swojich cżitarjow wot 1. mérza tuteho léta sawjedże. Abonenty wjenjes jenož wo 10 pj. powyschi. Wdcże snadny wjenjes sa tżyschimi, kotruż tóżby naschich cżitarjow sa to wużiwa. Jeli smjertnje snjesboži, dostanu pschihwusni 1000 hr. wuplacżene, je pak na cżaż żiwjenja bédny, dostanje też 1000 hriwnow.

— **Satska a Hindenburgowy** dar. Po 2 létnej rosprawje Hindenburgowcho dara, kiž nétko pschedeži, rosdżéli so w léce 1929 w Saksej w 4596 padach dożywa 69 720 hriwnow z Hindenburgowcho dara na potrébnych.

— **Wo pschichodże Budyschke fuknjerńje.** Méschczanszy sastupjerjo béchu so schiwórik k pohedżenju seschli, so bychu wuradowali wo radżinej pschedohy, kotraż nastupa dalekwjedżenje Budyschke fuknjerńje (Tuchfabrik), kiž je k Toga-konzernej pschisłuchnyeua. Woni k zamenu wobsamknjenja njedóndżechu, kaž hižom pjatk spżélichmy. Nada je swólniwa, pschiwupicz k wumérjenjam Toga-konzerna, so by so fuknjerńja za dalsche 6 mésacżow w Budyschinje bdżerżała, hacżrunjeż mésesche pschecziwo wumérjenjam cżésche wobnużklenja. Pschetoż Toga-konzern żada żebi pjecza wot mésta 3000 hriwnow na pot léta. Wotwokasuje pak, so by so dżélacżerstwu fuknjerńje nsda wo 10 prozentow powyschila. Dokelž so méschczanszy sastupjerjo na wótke zjesilschcza k tutemu praschenju njestupichu, pódu jednanja mjes městom a konzernom dale.

— **Pokhroma** je saschła w dwarje skótneho wikowarza a wobhedżerja hosczenza Bruna Hácksla w Schérachowje cżisko 294. Sewérnische naprawy ża jeho dwór su so sdżiwu. Schérachowska gmejna wotlanje pak dla pokhromy we Salomju wobkedżbowanski wotrjeb.

— **Němske towarstwo sa wojowanje pschecziwo śniażnym khorosczam,** městna skupina Budyschin, wotmeje schiwórik wjerzor we 8 hodż. w sali Ssejmownje (na Hrodowskej haży 10 po 1 schodże) sjawny pschednoschkowy wjeczor ze zwétkowobrasami. Sa réczniju je dobyta knjeni dr. Elsa Warlichowa z Kassela, kotraż pschednoschuje wo themje „zona a nétczijche pózcżiwostne praschenja“. Pokasjetsmy hižo dżensa na tutón wulzu sajimawy wschudżom z wulkim pschipósnaczom pschijaty pschednoschk. Sastup je darmo.

— **Kelko karnitkow mamy w Saksej?** Kaž je statistiki krajny hamt swézcżik, je so 2. dezembra 1929 we Saksej dożyła 378 169 karnitkow naliczitko. To je najzhnadnischi wunoschk liczenja wot 1. dez. 1915, hdyž k prénjemu rasej karnitke sbohu liczachu. Potajtkim su wuschaki w Saksej wotebérake.

S **Lubija.** Lubijska méschczańska rada je wschitke wosjewjenja, kiž podawanje premijow za wupróżnjenje bydlenjow nastupaju, Ibkhnyka, so bo w pschichodże tute premije wjazy njepłacża.

S **Kamjenza.** Ssukinjrnja Bruna Klopa a żyne we Bambruchu pola Kamjenza je z wokolnikom se 7. mat. rózka dżélika, so żwoje płaczenja sastaji. Wo dalschich pomérach njeje nicżo wébjeho znate.

Z **Kulowa.** Njedżelu popołdnju 1/2 hodżin wuhyri wohenj pola dżélacerja Michała Kokerta na Wojerowskej dróży 22. Hródże, brózeń a donske stejachu haży w płomjenjach. Wohenj wupřestrě so skónczenje też na statok ratarja Jana Wincarja, kiž so też hač na masivnu brózeń dożista wotpali. Pola Kokerta je so kruwa zadusyła. Sobuspalilo je so wjele słomy a syna, tepidla a wosebje pola Kokerta wjele inventara. Na pomoc bechu pschikwatałe wohnjowe wobory za Kulowa, Kulowca, Spal a Němcow. Kak je wohenj nastał, hišce njeje znate.

S **Wojerez.** Ssélborny kwaš žwjeczitaz jutnischim žrjedu tudomnaj Bartlikej mandżelskaj, kiž na Opitzkej dróży bydlitaj. — Ssynje wopytana sbromadżijna wotmé so pjatk wjeczor w sali Towarschneho domu. Pschitomnych bésche 72 mjschtrow rjemjeslnischeje jednoty; pschetoż dyrbjesche hyczi po pschednoschku, kiž mésesche t. dawkowy hamtman Apitz z Lěhnizy, sbromadżijna jednocżineho wubjerka. Knjes Apitz, kiž w nadawku wikowanskeje komory pschednoschowasche, wérczesche radżenje po dawkowych naležnoszach a poda mnohe pokiwy, kak może jo dawkar pscheh thkostanjom a njetrjebowschim pocżesenjom z dawkom schtitacz. Nimo toho wotmé referent damotnu réczinu hodżinu, w kotrejž mózesche kóżdy darmo powuczenje dostacz.

S **Béleje Wody.** Kaž symy pisali, spnja żedi jeden tudomny schkleżnudżélacz sandżenu žrjedu żiwjenje wjacz. Jeho żu dyrbjeli do Boritschzanskeje khorownje bowjesch. Món bésche arsenik z żebi wsak. Tohodla wutroha wożlabny, so je żiwjenja żyty bórzy w thorowni wumrék.

S **Rjitże.** Pónhdżelu rano wotpali so sala tudomneho hosczenza „Ke kótwizu“. Ménja, so je wohenj wokolo 1/2 hodż. pschi tepjenskej pschipiwarje pod jewischczom nastał. Sstyknyo kira dla njebésche mózno so do sale dostacz a blida a stólzy wukhowacz. Wschitkón mobilat we sali so spali. Dokelž durje wocżinjachu, nasta cżehnitny powdr, kiž płomjenja spżéchnje rosou, so so wone za zyte krótki cżaż pschez zyku lalu wupschestrěchu. Też tżécha „kofejownje“ so docżista sniczi. Henkelez siwója, kotraż w prénim poschodże bydlesche, mózesche so jenaž hischcze i wokmani wukhowacz, dokelž kira dla po schodże nichtó thodżicz njemóżesche. Wobora firmy Christoph a Unmack, dobrowólna Ričzanska wobora, dale wobrje z Noweje Wódrjenjaz a Wódrjenjaz, bechu haschcez pschithwatale. Zim so poradżi, stare twarjenje wukhowacz a z najmjeńscha 1 kofejownje a bydlenja nadobu sdżéla swumożyez. S wodu żu so wjetschi w kofejowni stónżowale. Twarjenje a inventar je sawésczeny. Sajimawa je we tutom padże „dwójnotoż podawkow“. Wczera pónhdżelu bésche runje léto, so je so dom Ričzanskeje gmejny na Wódrjenjesej dróży pschi 37 stopjeńkach symy sdżéla wotpalił.

S **Lubina** w Błótach. Pjatk dopołdnja je so tu smjertne njesboże stako. Spżéchny nakładny auto pschejedże pschitżahżeja jeneje Lubinskeje autoweje firmy. Snjesbożeny bu hróbnje sranjeny a je na swoje cżežke sranjenja hižo wumrél.

Z Łužicy.

* S **Korjnyja.** Swjasł z bżéczimi żohnowanych je so nétko też w Korjnyju sastżélił a wotnożku sakazał. Sbromadżijna su żobustawy se Sakonja (Sohland), Budestez, Wjelecżina a druhich wżow derje wopytali.

* S **Kumwalda.** Hižom sażo je nabła żmjerez muża w najskpschich létach se swéta storhnyła. Sakle 46 lét stary wumrě tu po krótkej cżežkej khorosczi najeńt hoscżenza „Němskeje khéże“ Guido Ziegelt, kiž bésche wożebje dla

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

34] (Pokracżowanje.)

XII.

Petronius so hakle w uncżuarju wobleksche, jako so Vinicius, wot Teirestiażа sawokany, jewi.

Bjes wodycha wopraschа so ja mużom, wo kotremż bé jemu atrienjiś powedał.

„Hnydom jeho wohladanny“, rjekny Petronius. „Je to Cunicyny snaty, kotraż hnydom pschiżdże, so by saždy mojeje togi rjadowała. Powé nam nécżto podrobnischcheho.“

„Je to ta żanżna, kotruż żu mi wczera darił?“

„Haj, je to ta, kotruż wczera brał njejży, ja cżoż żym cżi żahła djakowny, pschetoż je najkmańscha „bestiplicija“ w zdeni Romje.“

Lédy bé tole wupraził, jako so Eunice jewi. Wona wża je stoła, je żtonowinu wulkadżeneho, togu a roswali ju, so by ju wokoło Petronijoweju ramjenjow cżisła. Jeje wobliczo bé jażne a nérne; wocżi so blyschcżesłchtej.

Petronius na nju pohlada, a wona żoj emu jara rjana być żeda. Hdyż bé jemu togu wokoło stożika, thilesche so hdyż a hdyż, so by saždy delescżahowaka; pschi tutej żkadnosci je Petronius dohlada, jo matej jeje ruży lubosnu barbu blédoczerwjenych rożow, hrudż a ramjenj pak pschewidny błyschcż parlowinu abo alabastra.

„Eunice! Je mużj pschischoł, kotreżoż sy wczera Teirestiażej wolnamjenita?“

„Haj, knjeże.“

„Kak réka?“

„Chilon Chilonides, knjeże.“

„Schto wón je?“

„Lékaż, mudrowcz a wésczeżer, kotryż we we wożudach cżłowjekow cżitacz a pschichod wésczeżi.“

„Je-li też tebi wésczeżił?“

Cżenna cżerwjeń pola wobliczo Eunicyne, żamo hacż do twschow a do schije.

„Haj, knjeże.“

„Schto je cżi wésczeżił?“

„Wésczeżesche mi bół a żbożo.“

„Wczera żu bolosczi poczepkila wot Tr[illegible] ruki, nétko ma potajtkim też żboże pschikhadżecz, Cżakal?“

„Je hižo pschischło, knjeże.“

„Kajke żbożo też to?“

Wona sczicha schepnyła:

„Ja żmém tndy żwostacz.“

Petronius położi ruku na jeje stoto błyschczatu hlowu.

„Ty by djenża saždy jara kraśnje khadła, Eunice, ja żym z tobu żpokojom!“

Pod jeho dótknjenjom sastupischcżej żo ji wócżży wot żamoho żboża, a jeje wutroba ji pukotasche.

Petronius a Vinicius podaschtaj żo do atrija, hdżeż bé Chilon Chilonides, kotryż żu z khubokim pokłonom posthrowi, na njeju cżakak. Dopomnniwschi żo na żwoje wczerawsche pschebehżucze, so żnadż je tutón muż Cunicyny lubowany, dyrbjesche żo Petronius mjeżcżo żujcż. Tutón cżłowjek njemożesche żawésczeje niczeji lubowak być. Bé to runje tak njeczitła każ żnéżcżena posiawa. Njebé żiary; njepéścżena broda a kudżerjawe włożby pokasachu lédy tu a tam schércu włóttku.

Sadżerżenjeny żiwot a sesichniveny khribjet daschlej na prénje żpohladnjenje pósłnacż, so je schamatk; nad horbom wuschéhowasche żo njewomérnje wulka hlowa. Sanżeromżenj wobleż, kiż wobstojesche z cżémneje, wot kosaczych kożmow tkaneje tunitk a z runje tajtcho żżerawcho płascheza, żżwdżeżche wo thudobje. Petronius dyrbjesche pschi jeho napohladże nimowólnje na homerskeho Thersita pomyślicz, a tohodla rjekny, jeho pokkon z khwnjenjom swoipomédżo:

„Budż mi postrowjeny, bójtli Thersites! Schto cżinja pódrjeny, kiż je cżi Ulysses pola Troja nabił, a schto wón żam cżini na elysejskich sahonach?“

„Nadobny knjeże“, snapischczejwi Chilon Chilonides, „najmudrischi mjes mortwymi, Ulysses, jeżele pschesze mnje żwoje strowjenja najmudrischemu mjes żiwymi, Petrokrycż.“

„Pschi Hekate Triformis!“ żahwka Petronius, „wotmołwa je płaschcza hódna.“

Vinicius pschetorhny njeżeżepliwoje tule rosmolwu a wopraschа so runjewon:

„Wésch-li ty też wésczeż, schto na żo bérjesch?“

„Hdyż z „familije“ dweju schlachotnych domow wo niczim druhim njerécża a pot Roma żebi wo nowinży powéda, njeje cżežko wédżecz, wo czo żo jedna“, snapischczéwi Chilon. „Wczera nozy bu holża, schkitanka Aula Plautija, z njenom Lygija, abo po prawom „Callina“ rubjena, kotruż dyrbjachu mnohi njewólniży, o knjeże, je kżórscheho hrodu na twoju „infulu“ wotiżeczą, a ja żebi żważu, tule holzu namakacz a tebi, nadobnu tribuno, pschipowédżecz, hdże je cżetka, a hdże żo thowa.“

„Derje“, rjekny Vinicius, kotremuż żo krótkoscz wotmołwy żpodobasche, „kajke żrédki a puczе ty k tomu masch?“

Chilon pożwémkny żo pschekłepanje:

„Żzerdki masch ty, ow knjeże; ja mam jenoż rosum.“

Petronius żo tohorunja wużmja, pschetoż bé je żwojim hoscżom dożpołnje pokojom.

„Tutón cżłowjek by holzu namakacz mohł!“ żebi pomyślił.

Vinicius pak pschicżiżnuy jemu mószhnicżku, kotruż Grek w powésce popadże, haczrunjeż pobrachowaschtej jemu dwaj porżtaj prawizu.

„Bjeschożnicżko, wobschludnjischi-li mje ż nahrabnym żamyślom, to cże ż fijemi fabicz dam!“

„Ja żym filosof, knjeże, a filosof njemóże jenże dobywawy być, a hižo dożyła niż pożadliwy ża mytom, kajkeż ty na wulkomyślne waschnje wustajesch.“

„Ach, ty ży potajtkim filosof?“ wopraschа żo Petronius. „Eunice mi prajesche, so by ty lékaż a wésczeżeż. Swotkel żnajesch Eunice?“

„Mjeżcżo knje żo wo radu praschecz, pschetoż bława mojeho mjena bé k jeje wuschomaj dolecżała.“

„Kajku radu chżyschе wot tebje wédżecz?“

(Pokracżowanje żcżehuje.)

wojeho pschećelneho waschnja powschitkownje ważena
powsełna, so jeho sajnju smjerjeć wschudżom, hdyż jeho inaschcze na pohrjebje znateho plahowarja pjerjmy Strjele
tydzeń poslidsicho hižom bješe rjad na nim. Halle
sched někotrymi měšazami dyrbjesche wobžedżeć „Němskeje
ježe“, rěkniki mišchtr Herzog, hrjedź je swojeho dżela
nuwnéć. Wobaj semrětaj, kotrajž stej w jenjerjmy stajnje
obraj pschećelej byłoj, žebi njestej myślikoj, so budżetaj
ebi też w smjerći tak blizko.

* S **Biskopiz.** Sajmnawe dżeło wukonjachu w nozy
pot hoboth k njedżeli sady tudomneho dwórnitschża. Sa-
jadżichu swarowjedżany żelesnički móst, kiž wjedże Biskop-
Janiko-Zitawsku żeleznju pisches rěku Mjasońzu. W mě-
azy trajazym dżele je Drježdżańska firma za żelesne wy-
pokotwary Kalle a Hildebrand, móst zhotowiła, kiž bu je
pullkimi schtschadłami zasadżeny. Měšno dżela bješe wosch-
ódnje jako wodnja, a słožì kedżbnosć dalekeje wokoi-
iny na tuto njewschédne dżeło, kiž so sapoca, hdyż bě-
che polnonzy czah nimo a so słónczi, prjedy hacź prént
ranischi czah plahijedże.

* S **Eibawy.** Kaž so pische, je so schitwórtk na sa-
chach pohoncza Eiflera, kiž z Hornich Kundraczicz domoj
hdżesche, rubježny napdad stak. Hnydom sa kěrom pola
Koimarjez słoczì njezapzy muślki mjes konjow, druhi
pyta na wós skoczìć. Eifler pak zhrabny hamor, kiž mě-
esche na wosu leżo a bijesche z nim do napdadnika. Na
ajkele wobaranje napdadnik wěso njeběsche pschihoto-
any a padny znak z wosa. Na to khroblaj napdadnikaj
ekmyschtaj.

* S **Wostrowza.** Njesnataj cżłowiekaj běschtaj žebi
a poładnju jeneho tudomneho klokukarskeho wobkho-
a wothladakoj. Jako wobkhodniża na swonjenje klamo-
ych durjow zastupi, woprascha so ju „kupa“ za wyschi-
him mischtrom. Wona pak jemu wotpokasaju wotmok-
u da, na cżoż so won zaso wotkaži. Nětkajši znadny
apot zhudži pak kedżbnosć mějicżelki, na cżoż so wona
ajo do klamow wróczì a w tutym wokomiku wuskoczì
ruhi „kupa“ pod klamarskim blidom a z khwatkom
jekny.

* Se **Zitawy.** Najstarscha wobydlerka Zitawy, Jo-
anna swob. Frickowa rodż. Kübnez, je sandżeny schtwórtk
8 lět stara wumrěła. Wona bješe so hacź do poslednich
jnjow dobreje cżiłosće a strowosće wjeselicż mohła.

* Se **Zitawy.** Po nakhwilnym wuslědku wólbow do
okrjesneho zejma (Bezirkstag) schtyrjoch z wolenych
6 sastupjerjow 24 stronam prawizy a 16 lewizy. Dotal
ubliczejsche Zitawski wokrjesny zejm z 23 prawizny ch a
7 lewizny ch sastupjerjow.

* Se **Shorjelza.** Njedżelu dopoldnja so w sawinjenju
a Mosowej drósty nakładny auto Engelez firmy le
ijelsbérga nadobo wjerchacź poża a sajdże do schtoma.
auydom so benzinowy tank sapali. Wjednik auta a jeho
ćehowodnik skoczischtaj rucże z wosa, tola so lohko sra-
schtaj. Zimaj so poradżi, hdyż so tajke tiwory, bananowe
schtyki, i auta wuthowacź. Sawolana wohnjowa wo-
pra wohenj sa krótki czaż hjascha. Wosowy prědk je so
ale spalił.

* Se **Shorjelza.** Jehawy żeliwjejski agent pyta tu
jom dźiwki czaż swoje wowcy. Jedna so wo wésym
einzu Keutneru, kiž je hižom někotrym holzam, kiž mě-
achu lóżcht so żenicź, pjenjezy wujebał. Najprjedy żada
ebi 20 hriwnow sapisańskeho zarunanja. Hdyż jeho hol-
z posłjedniho sałso wopytaju, pokaże jim fotografije muż-
ich, kiž su po jeho mudawanju inżenerzo, wucżerjo, la-
jojnizy atd. a kotrìž budża holzy wopytacź. Mjena muż-
ich wón stajnje samjelczesche. Wobrazy pak njepokaja-
asche darmo, za wobhladanje dyrbjachu holzy 20 hriv-
ow saplacżicź. Někotre njedżele poslidsicho dostachu list
ot agenty, w kotrymż sebi dalsche pjenjezy żadasche a jim
ožesche, so należnosć sudnistwu pschepoda, je-li nje-
acża. Někto halle so wobohe holzy na wyschnosć wo-

Wusudżenja.

Mała khlostarska komora w Budyschinje.

Stónty wikowar Ota Willy Michalk z Eibawy bješe
5. żnjenża 1929 w Eibawje je swojim motorskim ko-
om, na kotrymż mějesche hilcheze rěsnikskeho mischtra Wer-
era z Habrachczìz hdżo, do kolojesnoho Grundmanna
Waldoorfa schmórknył, so běchu wjschitzy tijo padnyli
Michalk a Grundmann běschtaj so sranioj. Hamtski
ud w Habrachczìzach běsche Michalka dla njedżołziweho
pschi pschichneho jedżenja k 30 hrivnam pjenjezneho khto-

stanja abo 6 dnjam jastwa sasudżił. Khlostarska komora
so na sandżny podkład staji a Michalkowe powołanje
pschećziwo tutomu wunsudej sacżiżny.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* **Halle.** (Khrobły napdad.) Schtwórtk wjecżor wu-
wjedże so na filialku żiwnoscżenskeho wobkhoda w Falken-
bergu khrobły napdad. Do wobkhodneje mětnoscże, hdżež
bě mějicżelowy zyn sam pschitomny, dowy so pische masku
njepóznatomny cżłowjek, kiż z wutkhnjenym rewolwrom
żebi wudacże hotowych pjenjez żadasche. Rubżežnik zebra
zdke pjenjezy z kašu a mójeżeche njesnaty cżełowjek. Podarmo
jeho pschećzećhowachu; bu swésczene, so bě muż w posżed-
nim wokomiku bjes jězdneho liścżika w Falkenbergu do
Khocżebuskeho cżaha sastupił, kiż pak je w pschichodnej sta-
zìji sazo wopuschczìł. Kelko pjenjez je rubżežnik zobubrał,
njeje w tu khwilu hischcże wéste, ale dokelż so kóżde pschi-
poldnju mjes hlownym wobkhodom a wotnożku wotkliczuje,
dobytwa pschewulka njebudże.

* S **Barlina.** Barlinskaj żonjazaj mordarjej sajataj.)
Pjatk wjecżor poradżi so policiji, wobeju mordarjow kla-
wérneje wuczekki Marhaty Zimmer sajcej. W póndnich
wjecżornych hodżinach so wobaj stólmikaj po dokładnem
pschepiskyschowanju do podrobnoscżow wusnaschtaj. Wo
swésczenjach policije hischcże thoninu: W běhu dnja buchu
skoro wschitke hospody, wohrjewarnje atd. pschepytowane.
Tak pschepytowachu sastojnizy też we wohrjewarni na
Ackerskej dróży. S wuwoprascheowanjom mójachu shonicź,
so běschtaj hižo schtwórtk dwaj mładaj cżłowjekaj pschischłoj,
kotrajž podawaschtaj wschelaku drastu a schatu na pschedań.
S thótrej wěstoscżu dasche so myslicź, so jedna so pola
tuteju pachokow wo pytanju rubježnju mordarjow.

* S **Kulmbacha.** (Cżeżże rossuchnjenje w Kulmbachu.)
Sobotu rano bu dom Osterhagen cżo. 9 z płunowym ross-
buchnjenjom skoro dospołnje sniczeny. W domje bydlesche
macź do Neuzdörfferoweje należnoscże sapleczeneho dżełacerja Poppa, kotryż je wczera wjecżor swoje wusnacże
wróczołowsał. Poppowa macź so na nésnje mori. Dal-
sche cżłowjeze żiwjenja njejzu wobżarowacź. Dom bydża
zble żwotnoszyć. Ssudnistka kommibija z Bayreutha je
duzy po puczu. Hacź tale należnosć z Neuzdörfferskej
wézu swizuje, so njewé.

Wboha princesna.

Cżłowjek njedyrbi wéricź, so je tak lohko, je żiwej ak-
tiwnej prynzeżnu być. Prynzeżny św. št., kotrychż dźe
mamy bżenża w Němskej zylu kopizu, njetrjebaja so wo
pschichod dale staracź, pschetož njedżiwaju na to, so dże
je republika wschěch semjanow do sloża pokożila, smědża
so wone wudacź, na kotrehož chżedża, a wobstacże krajow
a statow njeje wjazy wotwisże wot mandżelskeje politiki.

Belgiska prynzeżna Marie-Jose, kotraż je so na ita-
lskeho krónprynza wudała, njeje so tak rjenje měła. Na
nimale zylym swérce bě jenoż jedyn prynz, kotryż so za
niu hodżesche, kotryż bě z pschimérjerjeneho dobreho domu a
katolskeho wérywuznacża. A z tuthym „dżésche“ wona, każ
Flama to njemuje, „ho żenicź“. Sdamo na žebi njebě
wona tohodla wobżarowacź, pschetož prynz Umberto je
po wschém sdaczu sympathijisi knjes a bě so Brüsselcża-
nam pschi składnoszi žlubneho wopyta a, każ rèka, też
prynzeżni, jara derje spodobał. Dla cżehoż je mi jeje tak
jara żel, to žu tamne wobsebite „pschewodne wobstejnoscże.
So na jeje nawożenju tżełachu, jako bě w Brüsselu, to
hlusicha, każ wón sam prajesche, k wèsy, — so na cżah,
z kotrymż prynzeżna do Italskeje jědżesche, bombu mje-
tachu, bě na swjeselacże waschnje jenoż wutwor fantas-
tije jeneho belgiskeho nowinarja, — ale to, cżehożkola
je prynzeżna woprawdże wobżarowanja hódna, to běchu
jeje kważne dary. Se wschěch stron zu wobdarjenich. Nje-
bě pak wschо, schtoż może cżłowjek rjane mjenowacź.
Njedżiwajcy wschelo pak dosta wona kpeprowany schlewer-
jer, kotryż běchu wobsebicże sa nju wuskojne ruki Brüs-
selskich żonow shotowile, a jedyn tehorunja z zankow
shotowjeny łożowy pschikrywk. Diplomatiski corps dart jej
krystalowy servis za 48 wosobow, kotryż pokhadżesche
z belgiskeje schkleńcżejenja Val St. Lambert, hdżež so wo-
prawdże dobre wèzy dżełaju. Ale na tom niz dosć. Wjdy
belgiske spomożenże swojaki posticżichu jej wudżełki wu-
mjelstwa, mjes kotrymiż dyrbi wboha italska krónprynzeżna
někto w pschichodże swoje żiwjenje pkheczinicź.
Mjes nimi namakanuj wschelake możne a njemożne wèz-
ki, kotrež nimaju lehdy druheho wuznama, hacź z pschi-

cżelnej dopomnjanku na lubych krajanow w domisnje
być.

Njech tehorunja njepraktiski, dha tola z wésym poc-
tiskim smykłom je dar, kotryż je jej poskicżila wosada
La Panne. W pschitomnoscżi mèschcżanskeje rady a jene-
ho prawisnika napjelnichu jenu błeschu z pjerscżeju se sa-
hrody tamneje villi, w kotrejż je krałowska swójba sa
cżas swótowoje wójny bydlika. W pyschnym kascżiku se
wopismom hromadże dyrbjesche jej jenuja domisny z dro-
hej pschewodnizu do zużneho kraja być.

Wjcha drasta prynzeżnu bě nékotre dny dolho we wu-
kładnych wokach Avenue Louise widżeć, a krałowerni
Belgiczenjo mějachu to za njepschihódne, so nétko kózdy
Brüsselczan — pschetož woni běchu tam wschitzy, so bychu
dżiw wobdżiwali — dokładnje wédżesche, w kajkej drasce
prynzeżna po puczu budże.

Wschěch rjanych darow dla njeby nètcżicha prynzeżna
hischcże tak jara wobżarowanja hódna była, pschetož też
druhe młode holzy, kotrejż so wudaja, dostawaju kwaśne
ne dary, kotrejż so jim njespodobaja, ale tute mója je
potom sa wésty cżas snajmjenscha sało jenej pschećzelniey
dale daricź, kotraż so po nimi wuda, dóniż tute wèzy
skónczne tak wobškodżene njejsu, so dyrbja so z wob-
hlada słubicź. To italska krónprynzeżna cżinicź njemóże,
ale schtoż je to najsćudniche, wona je dyrbjała hluboko
do móschnicżki pomałacź, so by dary, kotrejż žebi sama
wubracź njesmědżeżesche, saplacżiła. Wschě tute kowarstwa,
swjaski a wosady, kotrejż su ju wobdarile, dóstachu wot
njeje klinczaju podpjeru a njenjezy, kotrejż je prynzeżna
po tutym puczu za słamśne kwaśne dary saplacżiła, du da
stotyhozow. Wboha prynzeżna. J. P.

Najnowše z cyeleho swěta.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje sa jutśischu hrjedu:** Wokłanje milisha syma. W Jendżelskej a w połnóznej Europje ługha syma.

* **W Belfortu je pschi demonstraziji textilnych dżełacerjow policija wjazy hórej zakrocżiła. Pschi tym žu pjecza kommunistiskeho sapósłanza Cachina lohko we wobliczu stanili. Dwajcej wosabowo, mjes nimi schtyri żónske, su sajeli. Pschi demonstraziji je so pjecza 4000 wosobow wobdżelilo. — Tej pschi komunistiskej demonstraziji w Lillu je policija do demonstrantow strahła.**

* **Franzowske wobkhadne lećadło, kotrejż je póndżelu dopoldnja z Parisa wulecżało, je w Kentiskim hrabinstwje w Jendżelskej k semi padło a so spalilo. Dwaj pasażerej stej so morilej, lećadłowy wjednik je so cżeżko sranił. Mechanikus, kotryż je wobsłužował a druhi pasażerjo z lohkim sranjenjom wotendżechu.**

* **W Carstwiru pola Glasgowa póndżelu popołdnju zhlinder najnowischeje lokomotiwy za spěchnik, kotraż je po nowym zhjemcże natwarjena, rosbuchny. Lokomotiwnik a tepjet so cżeżko sranischtaj. Lokomotiwa bě so hakle psched tydżenjom żelesniskemu towarzistwu pschepodała.**

* **Po poruczenjoczi mexikanskeho wójnskeho ministra žu ruskeho pósłanza Makara we Veracruzu sajeli. Wón w jatbje wostanje, hacź budże morderski nadpad na mexikanskeho presidenta Orliza Rubia rossaśnjeny. Hdyż žu ruske pósłanzistwowe twarjenje w mésce Mexiku pschepytali, žu jeneho pschistajenża mexikanskeje narodnoscże sajeli.**

Hamiske wozrewjenje z Budyšina.

Wosrewjenje.

Budyska mèschcżanska rada je prosyła wo dowolnosć
k wotwodżenju wody se sahona cżo. 1904 sahoriskeje kuti-
hi sa Budyschin k sastaranju Budyskeje mèschcżanskeje
gmejny z pitnej wodu.

Tónle namjet so po § 33 wodoweho sakonja wosrewi
z namolwjenjom, so bychu so pschipadne hórkschenja pschi-
cżiwo pożadanemu wuzżiwanju wody w běhu 2 njedżel
wot dnja wudacża tuteho wosrewjenja pola Budyskeje
mèschcżanskeje rady abo pola podpjsanzeho wokrjesneho
hejtmanstwa sapodale.

Do podłożkow może so w kenzlìji wodoweho hanka
mésta Budyschina na Zitnych wikach 3 wó jśiwje 9 a na
wokrjesnym hejtmanstwje na Ortenburgskim hrodże wó
jśiwje 15 w służbnym cżażu pohladnyeć.

Wobdżéleni, kotriż so w tutom postajenym cżażu nje-
samołwja, słubja prawa za hórschicż pschećziwo rjadowa-
nju, kiż wyschnosć pschewjedże.

W Budyschinje, 10. maleho rózka 1930.

Wokrjesne hejtmanstwo.

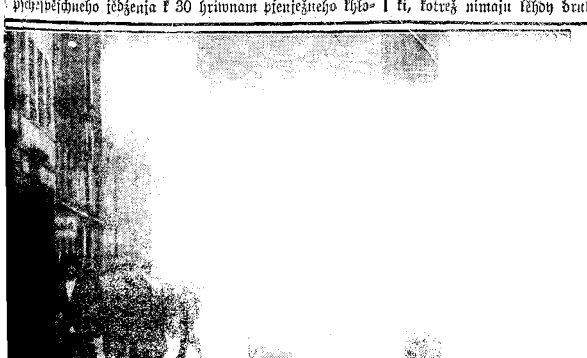

Hamburgska wulica (hasa) pjatk 30. wulkeho rózka. W nocy běchu njeměry byle. W małych skupinach hromadże stejo, rozpominaja tute podawki.

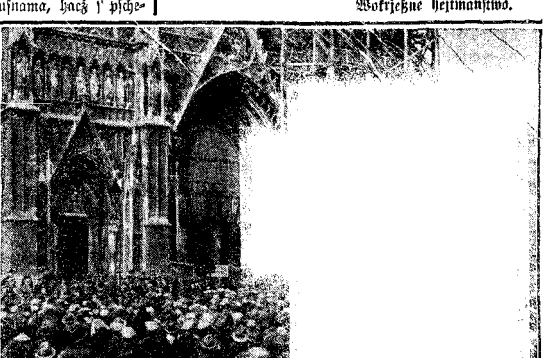

We Winje zhromadżichu so tajcy, kiz su hjeno dże-
ła, zo bychu swoju njespokojnosć jewili.

Wiki ze žonami.

Dźenża płaći Tntinčanka sa najrjeńšiu žonu Italkeje. Njejžu to wložny, kaž prjedy jónu słotočerwjene Bjenadžanki, kotrež cźinja ju ſtawnu, też njejsyłolitej ſo jeje wócźzy tak pśichiwobjasej kaž tamne w Neaplu a na Sizilińskej. Wobjeśita je jej wjele bóle pśichinadźena powabnosć, kotraž je ju w ſwitku ſe ſpěšnje postupowazym bohatſtwom Turina k najwobeźnjšchej a najelegantnjšchej noschežy noweje módy a ſ tym k pśichikadomnje ſdrasćenej ſnjeni powójnſteje Italſkeje ſcźinta.

Jena ſ najrjeńšich holzow, Marietta, wostaji wſchěch ſwojich bohatych cźeſćowarjow ſtejo a wuda ſo na młodeho njewuſchnika, do kotrehož bě bjesmyſlnje ſanorjena. Dokelž pak ſo cźłowjek też w tamnym kraju, „hdźež zitrony kćeja", na wěcznje wot powětra a lubosće ježiwicź njemóže, ſamolwichu ſo bórſy ſtarośće, kotrež ſ porodom dźeſća runje njeſchce njebuchu. Na myſl, tule wobſtejenoſcź ſ dźełom pſcheměnitź, njepſchińdźe ani Marietta ani jeje mandźelſki, ſa to pak ſeſchowaſche roſrěcźenje druhich.

Jeneho dnja wjecźor pſchińdźeſe młody nan ſe ſwójowym wobliczkom noweho pſcheczela ſkedźbneho, na cźoſ pak žana njemóžeſej njeſchowaſche, kaž je to tudy hewak ſe waſchnjom. Wjele bóle knjeſeſche jaſna pſchekſapjenoſcź. Hižo najſatra wjecźor podpiſachu Marietta, jeje mandźelſki a jeje lubowaŕ ſe wſchěmi kokkani podpiſecźowane wuczinjenje, w kotrymž ſo mandźelſki na to ſwjaſa, ſo ſwoju žonu ſa hnydomne ſaptaceńſe 30 000 litrow młodenu prawiſnikej na měſtnje wotſtupi. Hnydom po tym wopuſchcźiſchtaj Marietta a jeje lubowany ſaſo ſwójoſnowno mandźelſkeho. W ſcźehowazych létach pſchepuceźowaſchtaj wonaj nimale ſkuru Europu, połnóznu Afriku a Aſiku. Na hoańwje ſa tygrami w dalekej Indiſkej potrjechi Marietta njeſbožownu wożuſ. Cźeſko natſeleny tygr raſty jej ſe poſtrjednjej mozu ſe ſmjerćźu ſo bźdźazeho hlubuku ranu do njeſwocźa. Swohidźena wróćźi ſo wona do Turina, hdźež bě bórſy druha žona na jeje měſtno ſtupiła. Wona poda ſo k ſwojemu prawoſtajnemu mandźelſkemu, ale tutón powoła ſo na pſcheď létami podpiſane wuczinjenje, kotrež jeho wot wſchěch ſtaroſcźow wo nju wuzwobodźi. Tak njeſbu jej nicź druhe, hacź ſo k ſtarſchimaj wróćźiſć. Hakle jako ſo prawiſnik woharaſche, jej pychu a draſtu wróćźić, pſcheradźi wona jeho kaž też ſwojeho prjedawſcheho mandźelſkeho pola polizije. Schkoda, ſo njeje hiſchcźe ſnate, kak daloko ſu Turińſcy ſudniſkoju ſwólniwi, Marieće pombacź.

H. K.

Politika a skrěćenje dźesća.

W Haagu je ſo ſa cźaſ jednanjow pjeća ſcźehowaza mała ſtawiſna podawa. Titulescu, kotryž Rumunſku we Haagu ſaſtupuje, njemóžeſche dwě nozy ſa ſobu ſpacź, dokelž w pódlańſkej ſjiwi dźeźo ſchkrěćźeſche. Wón da hotelowemu direktora k ſebi pſchińcź, jeho proſcźo, ſo by cźuzy žonu i dźeźom nědźe druhdźe ſamſćiła, na cźaſ ſo jemu woimohwi, ſo je to njemóžno wźa, dokelž ſu wſchě hotele pſchepjelnjene. Titulescu roſſudźi ſo ſkónčnje, ſo chże žonje 200 ſchěžnakow dacź, je-li wona ſwójniwa ſo pſcheſpyćźicź. Tónle podatk ſo bórſy roſnieſe, a ſaſtupnik a miniſterſki pſchedſyda druheho ſtata wo tom ſhoni. Dokelž wón Rumunſku wobſeže jara lubuje, da ſebi wón hotelowemu direktora tohorunja k ſebi pſchińcź a rjekny k njemu: „Poſtkcźe žonje 250 ſchěžnakow, jeli wona woſtanje a bitchcźe wożebitu premiju ſa dźeźo, jeli wone móžnje ſchkrěćźi!"

J. B.

Nowočasna loterija.

Lodźowſka nowina „Republika" powě wo ſpodźiwnej nowocźaſnej loteriji, kotruž ſe ſebi fabrikant ſ keramiſkeje industrije w Cźeſkoſłowakſkej, mjenuje k lépſchemu wźaceńſelu, wumyſlił. Wot jeneho pólſkeho papjernika ke ſaplaceńju jeho dołžnych winowatoſćow namołwjeny, pſchiwóſła wón ſcźehowaze pismo:

„Waſch liſt ſ dnja 6. mułkeho rózka doſtach. S njeho dowidźu, ſo mje napominacźe, ſo bych ſwoje płaceńſke winowatoſcźe dopjelnił. Cźaſu pak ſamžne ſe ſamžnym ſarunacź. Wjaz hacź žydom měſaźom dyrbjach na pſchipółkanje ſkaſanych tworow, kotrež tehdy runje tak nuſne trjebach, kaž Wy dźeńſa Waſche pjenjezy, cźakacź. Tohodla dyrbjicźe hiſchcźe ćhwilu ſcźerpnoſcźe měcź. Dale Wam ſdźelu, ſo ſym ſebi wumyſlił, po nowem waſchnju płacźicź, ſ cźimž dyrbja ſo moji wěricźeljo wotumakacź. Wſchě mi pſchiwóſłane ſlicźbowanja kładu da woſebiteho kaſchćika. Kóždy měſaź ſarjaduju mjes tuymi ſpiſami cźehenjenje po waſchnju loterije a ſlicźbowanje, kotrež ſe ſawrjenymaj wocźomaj ſ hromady pſcheđležazych ſlicźbowanjow wuczahnu, ma ſtajnje wěſty wuhlad, ſo ſo w bliźchim cźaſu ſaplacźi. Roſſudźicźe-li pak ſo njeđźiwajcy teho ſa dalſche napominaze liſty, potom bych nuſowany byl, Waſchu firmu ſa wſchě cźaſy wot wobdźełenja na mojej loteriji wuſamknyć."

Kaž Lodźowſka nowina wotmeźi, ma loterija wjele

Příloha čísla 35 **SERBSKE NOWINY** Wutoru, 11. februara 1930

Posedźenje wokrjesneho wuběrka

Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Posedźenje 10. maleho róžka 1930 dopołdnja w 10 hodź. wočo žo wokrjesny wuběrk k zjawnemu pozjedźenju, kiž je hamtski hejtman dr. Siewert nawjedowaše.

Zjedy hač žo dujowy porjad wotewri, zdźeli knjes hamtski hejtman wo bliskich wólbach do wokrjesneho zjezdu (Bezirkstag), kiž budźa blišču nježeli 16. maleho róžka. Namjety su na gmejnskich hamtach wupołožene.

K prěnjemu dypkej dujowego porjada zdźeli knjes hamtski hejtman rozsud zwjatka wokrjesnych zwjatkow k finansnemu położenju wokrjesneho zwjatka, kiž je pjeca pschisłódny za Budyski wokrjeh. Na to znapscheesiwi knjes hamtski japołožanz Wjela, so drje tuchle wokrjesny zwjatk lepschim, gmejny pak budźa schkodowacz. Knjes hamtski hejtman doda, so zwjatk wokrjesnych zwjatkow pscheeciwo tomu zakroči.

Na to pscheeźita knjes hamtski hejtman rospravu dźełoweho a spomožerstwoweho ministerstwa wo liczenju pobrachowanych bydlenjow w lěcze 1929, kiž njeběsche jara zwoselaza. Po tutom liczenju běsche w Sakskej 155 676 bydlenje pytanych, to je na 1000 wobydlerjow 9.94. Tuta liczba wotnamjenja krajny pscheeršk. Najwjetschi njedostatk na bydlenjach wobsteji w Lipšku. Pscheeršknowa liczba Budyskeho wokrjesa je 6,90 bjes gmejnow, kiž zwoji podružnišći dawk zamo zajadźuja. Liczba Zitawskeho wokrjesa wunzinja 5,71, Lubijskeho 6,30 a Kamjenskeho 5,36. Budźe pjeca 5 lět truteho dźěła trjeba k wotstronjenju njedostatka na bydlenjach. — W Budyskim wokrjesu pobrachuje 675 bydlenjow. (Tu sadźo njejsu zobuliczene gmejny, kiž zwoji podružnišći dawk zamo sarjaduja.) Pschi diskusiji rozmołwje wo tutom dypku žadasche zjebi knjes Richter, so by wopalna zawěscenja wjazy podpjery pschi posedźenju twarjenjow placzita.

K liczenju dypkej wosjewi knjes hamtski hejtman rospravu wo dźěławosći knihowniwisje radupodawarnje.

Pschi nowowólbach wězywuitojnych za wuzwolenjenje naměstnosće w lěcze 1930 wuzwoli zo na město zemrětego kuježerstwowego twarskeho direktora Hösselbartha knjez kuježerstwowy rada dr. Eichler w Budyschinje, na město dosłužowarskeho inspektora Pjetzscha, kiž je na wotpoczink schoł, wyschschi drohowarski mischtr Vogt w Budyschinje.

Wokrjesne hejtmanstwo je na jenu poddate wyschnosće pohłada spitz dla zakoženja samerneho zwjazka (Zweckverband) za Hornju Łužizu k zwěcenju zastaranja wobydlerstwa z wodu a cziszczenje wopłuczkoweje wody. K tutomu prajchenju je zo w Zitawje rozrěkenje wotmělo. — Najwjetschi dźěl wobydlerstwa Budyskeho wokrjesa je po zdźerjenju knjesa hamtskeho hejtmana hižom z wodowodami zastarany. Tuž je tole prajchenje pjeca mjenje nuzne, dyžli cziszczenje wopłuczkow. — Tuta zyła naležnosć pak dźensnischi dźeń hischcze njeje dospołnje wotmělo. — Knjes zastupjer Wjela wobroći zo pscheeciwo jednanju wokrjesneho hejtmanstwa, kiž w tutej naležnosći njeje z jenotliwymi gmejnami do zwiska stupiło, ale jenož za selenym blidom zedźo postajało. Wón pokaza dale, so w gmejnach z połnoru Budyschina njeje wschitko rózjate je zastaranjom wody. Wón pschejesche zebi, zo bychu wyschnosće z wězywuitojnymi z gmejnow jednali, so by so naležnosć spěchowała. Schtož cziszczenje wopłuczkow nastupa, namołwješe knjes Pětsch, so by derje było, gdy by so w tutom nastupanju něschto stało; pschetož dźensnischje zanjerodźenje rěkow njeje wjazy niczo rjane. Wubjerk wobsamknuły, so zo pschedpołożenemu namjetej pschisamknje.

Wokrjesny zejm je w zwojim cząsu wobsamknył, dawk na piwo wo 7 prozentow zhotowjenskeje placzizny wobliczicz. Wokrjesny wuběrk może pak § 2 wuzwalkow pscheměnicz, so zo dawk tež w hrimnach po hektolitrach wobliczi. Pschedkoha zo pscheeciwo 1 hłoscz wokrjesnemu zejmej pschedpołoži. 3 zastupjerjo zo hłosowanja zdachu.

Wuběrk pschija městny zakoń Hornjo-Pólskowskeje gmejny wo zběranju zarunanjow za wobhladowanje rěnego zwotka a mjasa. — Wón wsa k wědzenju nowowólby wězywuitojnych k wuzwólbjenju wotschkodźenjow za zlót, kiž je dla naturalnych khorosćow spadał, dale wólby wězywuitojnych k pohódnoscenju schkodowanjow na skocze, kiž bu pschi zarězanju za njehódny abo mjenje hódny spóznaty. — Wuběrk wsa dale k wědzenju namjet nowowólbow pschihódnikow abo pschedstajdow za bydlenske rosrizanje hamty.

Pschi próstwach wo dowolenje konzejzijow dowoli wokrjesny wuběrk próstwu wo dowolnosć k pschihrawjenju rěčanje Richarda Säuberlicha w Rakezach. Dale dowoli pschenjesenje korczmarskeho prawa na Richarda Czimera w Hunczerizach, Matka Schizu w Sentizach a Tumizach, Augusta Holana w Njeswačzidle, Pawoła Horsta w Njeswačzidle a Marczina Strutza w Halschtrowje.

Wokrjesny wuběrk pschihłosowasche k zběhnjenju darmotneho khowanja morowych w Mikkezach, dowoli 2. dodawk k gmejnskej wustawje w Budestezach, 1. dodawk k gmejnskej wustawje w Družkezach a 1. dodawk k gmejnskej wustawje w Rakezach.

Dr. Pawoł Levi, sociałkemokratiski zapósłanc němskostatneho sejma, namaka zrudnu smjerć. Wón bě skhorił, zymnica bě hižo 40 stop. překročiła. Jeho hladaca sotra wundże, zo by jemu čaj přihotowała. W bludže zymniey wotewri wokno, najskerje so přejara won skhiliwši padny 5 skhodow wysoko na kamjentny dwór a bě hnydom morwy.

Wokrjesny wubjerk wobsamknu pschećziwo 2 hłosomaj, so Sakonskej gmejnje z kupjenjom pěskoweje jamy pschedkupne prawo njewobstara.

S Banez pola Njeswačzidła běsche dóschło wobcźežowanje dla wólbow gmejnskich sastupjerjow. Hamtske hejtmanstwo je swěsčiło, so zo wschelake paragrafy wólbneho porjada wobkedźbowałe njejsu. Njedźiwaj zo tutych njedostatkow pak zo zyła wólba njemóže za njepłaczinu spóznacz. Njeporjadnosće njepocźahuja zo na wolenje žame. Sapodate wobcźežowanje je žamo na žebi dokónczenje woprawnjene. Po dźensnischim prawje pak może hamtske hejtmanstwo namjetowacz, so zo wobcźežowanje wotpokaže. Wokrjesny wuběrk k temu pschistupi. — Hinak běsche w Sdźerjanskej gmejnje, dokelž je tam sapiłował dla njedožahanja hamtskich wólbnych zedulkow někotre z ruku napisał. To pak pjeca njeje sakosiny, kaž to sastupjeł hamtskeho hejtmanstwa napomni. Dale tam njeběsu wólbny czaš wobkedźbowali. Ssu pjeca hižom 8 mjeschcinow do 5 hodź. wólbny lokal samtki, z tym je možno, so zo wolerjam wolicz znjemóżni. A bjes dwěla zo z tutym wólbne potajstwo hacz do wěsteje měry wotkrywa. Wokrjesny wuběrk wobcźežowanje pschipósna, so maju wólby wospjetowacz. Wolent gmejnjay sastupjerjo wostanu pak w sastojnizwje hacz do wólbow. — Dla gmejnskich wólbow w Klukschu běsche jedyn gmejnski sastupjeł wobcźežowanje sapodał, zo sepsrjajo na schtyri dypki. Wokrjesny wuběrk pak po zjtyschenju podrobnoscjow na wólbje niczo wustajicz njeměješe. — Tež z Wownjowa běsche wobcźežowanje dla wólbow. Wossewi zo, so je tamniske pschihotowanje wólbow jenotronske było, kaž je zo z gmejny wosjewiło. Wokrjesny wuběrk pak tole wobcźežowanje wotpokasa. — Wobcźežowanje z Lichańeje gmejny dla tamnischich wólbow wokrjesny wuběrk wotpokasa z postajenjom, so maju zo zyła rozdźeliczi po zjitemje najwyschschich liczbow, kiž je z městnym sakonjom sawjedeny.

Wo bjesdźěłoscji we wokrjesu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa poda knjes hamtski hejtman dr. Siewert někotre liczby: 31. mulkeho róžka 1930 běsche we wokrjesu 1779 dostawarjow podpjery za dźěłonjemjerjow a 684 krjesowe podpjery a 250 sastaranskeje podpjery, dozyła 8713. Pornjo 15. wulkemu róžej je zo tuta liczba wo nětkle 1350 a wot 31. hodownika 1929 wo nětkle 2300 powyschika. Bjesdźěłoscj Budyskeho wokrjesa wupschestrěwa zo na wschitke domjace industrije a rataršwo, wosebje pak na kamjenjowu industriju. Se 4000 dźěłacjerjow w kamjenjowej industriji je 1500 bjes dźěła. Pscheeršk bjesdźěłoscje w Budyskim wokrjesu leži nad sakskim krajnym pscheeršk, kiž pak je wyschi dyžli němskotatny pscheeršk. Potajkim je w naschim wokrjesu z bjesdźěłoscju jara zle.

Se Salomskeje (Sohlandskeje) gmejny běsche zo namjet sapodał, kiž zebi žadasche dźěła za dźěłonjemjerjow wo twarjenju puczow. Tutón dopiz běsche z pschicźinu, dležiceje powschitkowneje rosmołwy wo twarjenju puczow. — Tuczanjta gmejna běsche sapodała namjet, so měše zo wschitke dawkowe liczjiny w gmejnje zjawnje wupokazowacz. Hamtske hejtmanstwo je gmejnu na njedowolene sadźerjenje pokasało.

Zjawne pozjedźenje zkónczi zo pop. ¼6 hodź. K njemu pschisamknu zo tajne pozjedźenje.

Alranow.

Kriminalna novela.

W małym městačku sedźi šewc při črijach a njepřestawajcy klepa. Jan Alaw stoji wo wulkich pisnikach wyše duri; ale z wotkel je bohaty, nichtó njewě. Dźěła drje derje, ale přepomału, tak zo ludźo jemu jenož črije přinjesu, hdyž je na dołhi čas trjebał njebudu. Z wuzbytkom šewcowanja by drje so lědma ze žonu a hólcom zeżiwił mohł, ale — ludźi wočinaju hubu a so dźiwaju — ma rjanu khežu a kuri dobre cigary a je nobl zdrasćeny. Kóždy wječor w dźewjećich so we žanym woknje wjacy njeswěći, a šewcowa swójba spi. Ludźo pak so dźiwaju a z hłowu třasu. —

W druhim měsatčku pak sedźi w klamarstwje šewcowy bratr Józef Alaw. Tomu so też hubjeńšo njeńdże hač bratrej Janej a ludźo so też dźiwaju. Dołho pak traješe, prjedy hač móžeše so ludźacza wěipnosć spokojić. A to w nješto njedźeli po tym, zo starši z bratrow šewc Jan Alaw wumrě. Janowy syn pak, Pedro Alaw, kotryž bě wokoło 20 lět stary, njebě na nanowym přewodźenju a też mać njewědźeše, hdyž je so zhubił. Z blizka a z daloka pak přikhadźachu ludźo a so za Pedrom prašachu. Mać pak ničo njewědźeše a Józef, jeho wuj, praji, zo je traš wupućował, zo by jako bohač so zaso do domizny wrócił.

My pak chcemy so k Pedrej wobročić, kiž so tak njejapcy a ćmowje z woćow zhubi. Jeho nan bě sobustaw towarstwa „Alranow", a druhdy bě jeho syna sobu do zeńdźenjow sobu wzał. Pedro pak po času přeco husćišo a porjadniše zhromadźizny tuteho ćmoweho towarstwa wopytowaše a w času, hdyž hišće bě nan žiwy, bu do towarstwa přiwzaty pod mjenom „Bari". Jeho wuj bě tehdy sobu wjednik Alranow. Zhromadźizny měješe Alranow w pincy sobustawa Andrea. Tutón bydleše pod horami při wulkej jamje a bě kowař. Do hłubiny so jenož z kowarnje nutř dźěše a durje žani druzy njeznajachu, khiba sobustawy. „Alranow" pak přesmykowaše wuhlo a druhe wěcy, Pedrowy nan bě předsyda wotdźěla za wuhlo a njebě po prawym šewo, ale bohaty wuhlowc. We wulkim měsce předawaše jenož pjatk a sobotu a w tutych dnjach bě w měsce. Tam měješe nawoči a wulku brodu, doma w małym městačku pak bě cyły wottruhany. Raz běchu nětko skoro wot policije přesmykowarjo popadnjeni a Jan Alaw namjetowaše, so ćmoweho překupstwa zdać a towarstwo rozpuščić, tola žadyn z tamnych njechaše do teho zwolić. Janowy bratr pak, Józef Alow, jemu hrožeše ze smjerću.

„Jano, budź změrom abo ći z jědom zawdam! Njemóžu bjez přesmykowanja so khmanje zeżiwić!"

„Józefje, to sebi njespytaj a hišće raz radźu, Alranow rozpuščić!"

To běchu słowa bratrow.

Tola Józef přeco zaso so zepjeraše a njechaše přizwolić! Skónčnje pak so Jan zwaži, přesmykowarskemu towarstwu hrozyć, jemu policiju na šiju pósłać, přetož policija bě přesmykowarjam na pjatach.

W ćmowej nocy khwataju po horach dele a ze městačka muže do płachtow zawite ke kowarni. Bjez wšeje swěcy puśća so do dźěry do zemje a po mnohich khódbach, w kotrychž wšo za wuhlom smjerdźeše, přińdźechu do jamy.

„Alranow" sebi kóždy přiwoła.

Tužnosć knjeżeše we rozswětlenej pincy. Solan, jako hłowny wjednik ćwělby, wotewri zhromadźiznu: „Lubi! Dźensa dyrbimy jara nuzny pad přemyslić, hač dyrbimy Alranow rozpušćić abo nic! Wotmołwiće!" „Jako prěni so zwažu," stany Józef Alow, „zo tu praju: Dźeržeće hromadźe a policija nas njenamaka a tuž njech Alranow dale kčeje a kupcow tunjo wobstara!"

„Nó" zawoła Jan, „nihdy na nihdy! Hdyž budźeće to činić, tak was cyle wšće hrabnu! Chcemy přestać přesmykować! A hdyž nic wy, tak ja wustupju!" „A wšo přeradźił! łapako!" wołachu na raz z rózka wjele muži a mnohi so hižo za pas za revolver pomasny.

„Nó, ničo njepřeradźu! ničo!" wotmołwi rozhorjeny Jan. „A też ja wustupju!" da so Janowy syn słyšeć, Pedro bě zmužity a so nikoho njeboješe!

„Čert a hela, wšěch je Jan naščuwał!" zareji Józef a třěli do Jana, ale njetrjechi, dokelž bě jemu předstejiceř na ruku klesnył a zawoławši: „Józefje! Ja tu sym chef a knjez!" jemu revolwer z ruki storhny. „Wjeće so budu! Bratře słódki!" zakřikny Józef.

„Djabole!" zawoła Pedro a da so z Józefom do boksowanja, Józef bórzy podleža. W poslednim wokomiku pak ščahny Józef nóž a kłó jón Pedrej do wutroby, zo mortwy leżo wosta. Jan to widźiwši, wopuści mjelčo pincu a spytaše čeknyć. Hdyž druzy to widźachu, so za nim puščichu a před městačkom jeho dosćahnychu a jeho do kowarnje wróćo wlečechu. Tu spytachu jeho do hinašich mysli přinjeść a dawachu jemu wino. Józef pak sedźeše při nim a powědaše, zo je so tola dyrbjał wobarać a zo so na nim njechca wjeći a zo chce wšo jemu dać, štož zechce měć a při tom naliwaše bratrej wino a zasakły jako Kain do wina jěd sypny. Domoj jeho sam donjese a bjez toho, zo by to nječtó pytnył, donjese jeho do ložа a rano bě šewc morwy. —

Zo je syn so zhubił a zo je nan tak zahe wumrěł, runjeż njebě khory, so susodźa dźiwachu a sebi wšo možne powědachu a — policija a lěkarjo tam běchu. Lěkarjo hnydom spóznachu, zo maja tu ze zajědojcenjom činić. Policiji pak so wšo spodźiwne zdaše a prašachu so susodow a susodźinkow a tući wšo možne a njemóžne powědachu a policija so do dźěła da. — Dwaj tydźenjej po pohrjebje Jana Alowa kriminalna policija wšo wědźeše wo zwiskach šewca ze ćwělbu přesmykowarjemi, ale nichtó hišće njewědźeše, štó je wjacy k ćwělbje słušał atd. K tomu pak připad nješto sam doda, wuhlowy překupe we wulkim měsce tu so ženje wjac njepokaza a wuhla bě mało. Jeneho dnja so też hłowny inspektor zhubi a ludźa sebi myslachu a dodachu to policiji a tuta nětko pře-

Přilopk.

* **Nowe jednanje dla mordarstwa** se zajědźenjom **w Szolnoku.** W Wuherskim Szolnoku je so schtwórte šusnuwše jednanje wo 1 jěkom zawdaću w tuchu Tyšiy započało. 41 létna rataika Varga je wobškodźenca, so je swojomu mandželskemu w septembrze 1926, hdyž bu wo klebjenu, na pluza a zoldk khory z wojerskeje šlužby puschčeny, z arsenikom zawdala. Ninco toho ju winuja, so je też dźěwcy swojeho prěnjeho mandželskeho jěd do jědzow saměšchała. Wobškodźena pak prěje.

* **Smjertny tekuńc na rejawnjej swi.** Mokeř a wjesny korčmar Wjedrich P. w N. bu wot bałeńskeho hamtskeho šudnistwa dla hrubeho njekhmanstwa sajuzdženy, dokelž bě ha k hrubosći dał schorhnyć, pschi kermuschi wot herzow kerkuch, w protestantiskej wosadze tam znaty, też w mnohosći symjertnej hodźinje spěwany „Schtó wě moj kónz, wón šnadź je blizko“ sahrać dacy. Sajuzdženy bě šamo powolanje sapołožił. To bu z rozsudźenjom najwyschcheho krajneho šuda w Mnichowje 1 25. januara šaćišnjene a wolprawnjenjom, so je šo mohło 1 pilkanjom kerkuscha, w datych wobstojnosćach na tajke *mežowje a w tajkim cłohu, wokuzne* šaćuzke pschitomnych hrubje šramiła.

Radio.

Sto słyšimy jutře, srjedu 12. mal. rózka.

Königswusterhausen. 9: přednošk za ratarstwo. 12,25: wjedro. 14: (z Barlina) gram. deski. 19,05: „wuhlady w akadem. powołanjach. 20: přednošk; po tym zabawny wječor (z Mnichowa).

Lipsk. 10,50: słužba hospozy. 12: gram. deski. 14,30: hodźina młodźiny. 16,30: koncert solistow. 19,30: lud. koncert. 21: dźensniša hudźba.

Wrótsław. 16: literariske počahi mjez Němskej a Francowskej. 16,30: gram. deski. 19: francowska zabawna hudźba. 20,30: sinfoniski koncert.

Praha. 12,35: připołdn. koncert. 16,10: přednošk wo kulturje. 16,30: dźěćaca hodźinka. 20,15: komorna hudźba. 21: ludowe spěwy. 21,20: koncert.

Win. 11: připołdn. koncert. 15,30: pop. koncert. 17,15: hudźbna hodźina za młodźinu. 20,05: dźiwadło; po tym wječorny koncert.

Beograd. 20: komorna hudźba. 21: „Sulski inspektor“, komódija w jenym jednanju. 22: wječorny koncert.

Ljubljana. 20: koncert.

Katowice. 17,45: (z Waršawy) koncert. 20,30: wječorny koncert. 21,10: literariska hodźina; po tym pokračowanje koncerta.

Towaršwowski powěstnik

Budyšin. Spěwarjo a spěwarki „Nadźije“ a też druzy maju **wutoru 11. mal. rózka** nuzny spěwnu pruwu wječor 1/2 9 hodźin w Serbskim Domje. Mamy za jutrowny koncert wjele wuknyć. W.

Budyšin. „Nadźija“. Stwórtk wječor we 8 h. zwučowanska hodźina narodnych rejow dla předwjedźenja w Drježdźanach. Přińdźe wšitcy a dypkownje.

Budyšin. Sokolki zwučuja srjedu 1/2 9 hodźin w Serbskim Domje.

Komorow. Jednota Sokoł ma štwórtk 13. mał. rózka wječor we 8 hodź. w „Kačej korčmje“ swoju generalnu zhromadźiznu. Kóždy aktivny a pasivny sobustaw dyrbi so wobdźělić. **Starosta.**

Pančicy. Jednota Sokoł ma wutoru wječor w 7 hodź. w Pančicach zwučowanje.

Kedźbu! Stóž je sebi z Domowinskeho sekretariata plašć za swětłowobrazy a też filmy za dźěćace powědanćka wupožčił, njech wšelki bórzomnje woteda w Serbskej kniharni w Serbskim Domje. Wěcy

---

pytowaše a wjac wćdźeše. Wječor pak dźěše raz policista nimo wuhlowego předawarnje, kiž bě hižo dwaj dnjej zawrjena a tu wuhlada přez cyle mała skalbu *swěcu a wołase kriminalna a drasta policija.* We małej stwičce pak namakachu dwějoch: Józefa Alowa a zhubjenego inspektora, kotrajž w papjerach ryještaj a pjenjezy ličeštaj. Z papjerow namakachu hnězdo a cwólbu, kowarnju a hłownych předsydow w zhromadźiznje. Kak pak so stróžichu, hdyž we srjedźizuje wjele měšćanskich bohačkow widźachu a mjez nimi wjednika: prawizniskeho notara dr. Ranowa, kiž we měšće rjana willu wobsedźeše. Za mjeńšinu bě wuhlowy a šwetłowy skład w tolstej ćmi a kulki z tŕełbow a revolwrow wokoło policistow hwizdachu. Policija pak zaswěći swoje swěćaki a wołanje: „Rucy horje! Policija!“ nichtó njeslyšeše hač policistojo a sćěny pincy. Přesmykowarjo běchu pak so nadobo wšitcy zhubili a jenož jedyn wosta jako morwy ležo — Pedro, kiž w krótku spody zemje leżeše a cwólba so ženje wjac njewróći. Józef ha do khłódy čisnjeny a město mješe wjele klamow za přesadźowanje: klamy bohačkow — přesmykowarjow. — Žona šewca pak bórzy wumrě, a sudniscy namakachu papjeru, w kotrejž Jan na policiju pisańe a na kotrejž stoješe:

Ja, Jan Alow chcu wam zdźěłać najskódniše cwólbu kraja je přesmykowarski trust „Alranow“ a je sam a mój syn jenu přisłušanoj. Prošu, wostajće moju žonu w měrje, dokelž nimaj związkow z cwólbu. Njechaju pak druhich přeradźić, ale prošu was, zo byšće w měšće na hasach cedulki wudawali, zo budźa bórzy Alranowsku cwólbu dyrbjeć dosahnyć a zo ma so kóždy na kedźbu brać před přesmykowarjemi nic. Tak sym swoju spowěć dokonjał a spytał tamnych wotdźerżować wot přesmykowanja.

Stóž na papjercy njesteješe, doda bratr Józef Alow. Ale štó je započał z **přesmykowanjom**, njepraješe, ale přida, zo je Pedra Alowa morił. -ćan.

trjebaju so kóždotydźenscy nuznje, tuž njech so wupožčerjo trošku na dypkowne wotedace złoža. -ŕ.

Łaz. Župa „Handrij Zejler“ ma přichodnu njedźelu popołdnju w 3 hodź. zhromadźiznu we Łazu w Sołčic hoscenču. Prošu, zo bychu wšitke sobustawy předsydstwa župy, kaž też wšitcy předsydojo do župy přisłušacych towaršwow zastupjeni byli.

Jan Haješ, župan.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Ręčne hodźiny w tuberkulosnym šaštaranju (blicowanju na šaštarańu) we Wojerezach wupadnu 12. 1.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanec w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 11. małeho rózka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1835	100 pólsk. złotych	47,05
1 jendźelski punt	20,347	100 čěskosł. krónow	12,384
100 šwajc. frankow	80,735	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša bě wječera pschi spočatku jara šłaba, w běhu dnja so šmjerješe a kurzy efektow šašo postupowachu. Wiki 1 dołhimi a rentowymi liješinami wječera šašo wjahnychu a kurzy ha trochu wotdźerżowachu.

Produktowe wiki wječera 1 trochu škuczenym mjeńšowzom do nowego tydźenja šapuschu. We hotowym šornje jenoż pschenizu 5 pjenježkow dróšscho pschedawachu. We terminowym wikowanju šapisachu pschenicu, rózka a wowoš powyschene płacišiny. Wječera płacešesche **zenitnak**

w Barlinje

pschenicy 11,75—11,90 hr., rózki 7,85 hr. hač 8,15 hr., jećmjenia nałetn. 8 hr. hač 8,50 hr., nałetnikeho 6,90—7,35 hr. wowoša 6,15—6,65 hr.,

w termińowym wikowanju

ša měrz:

pschenicy 12,43½—12,55 hr., rózki 8,62½ hač 8,72½ hr., wowoša 6,82½—6,87½ hriwnow,

ša mezu:

pschenicy 13,05—13,12½ hr., rózki 9,08½ hač 9,15 hr., wowoša 7,15—7,22½ hr.,

ša julij:

pschenicy 13,60 hr., rózki 9,16½—9,17½ hriwnow,

w Drježdźanach (ńjat):

pschenicy 11,85—12,10 hr. (11,75—12,00 hriwnow),

rózki 7,75—8 hr. (7,45—8 hr.),

jećmjenia nałetnišcheho 8,40—8,95 hr. (8,40 hač 9,05 hr.),

wowoša 6,75—7 hr. (6,75—7 hr.)

Drježdźanske ſtótne wiki

wječera schwatuje dźěchu. Šawini bě wjele na wikach, tohodla wo něšchto mała pschihladźichu. Howjadłow mało kupowachu. Rjane howjadła pschi tyčzatku derje dźěchu, potom wikowanje šašo wjahny. Byki a woły měšachu tehorunja mjenje kupowo. W cźelatach běchu wiki šrěžne pschi botalnych płacišinach.

Pschisłanjeja:

Holzu do domu, knježi dwór we Wjeleczinje.
„ pschekupz Zimmermann w Čjornym Khołmu.

Na pschedań:

Wuhotowanje kowarnje, Bitzka w Drětwje.
Byt 6 zentnarjow, Phłilipp w Khołmje.
Pjerja kacje, běłe, Kubjenz w Schekezach.
Kóń šrěnjołetny w Barcźe, 651.

Sćudnizy na pschedawanje

hrjedu 12. małeho rózka 1930

we Wojerezach w hoscenzu „K hwězdźe“ dop. w 11 h.: wobjedowe meble, klawěr, khewnika schijaca maschina, wojenske drjewa a maschiny, schijaca maschina,

we Schezežu pschi. w 12 hodź. w hoscenzu 3 žiwinje,

we Hermanezach w hoscenzu pschi. w 1 hodź. 4 muž. kola a gramofon,

w Riśkej w hoscenzu „K hwězdźe“ dop. w 10 hodź. meble wobjedowe, klawěr, 4 gramofony, schijaca maschina a fynowowotrocźat,

---

Wobydlenje dźěłaćerjow Pópa a Šuberta w Kulmbachu. W nowinach nětko wjele wo zamordowanju mandželskeje komerciskeho rady Meußdörffera we Kulmbachu pisaja, dokelž jeho winuja, zo je swoju žonu zadajił. Nětko běštaj so dźěłaćerjej **Póp a Šubert wuznałoj, zo staj njeskutk skućiłoj. Swoje wuznaće pječa zaso wróćištaj. Pópowa mać sebi njeskutk swojeho syna k wutrobje wza, zo ruku na so złoži,**

Plunej dašo do wobydlenja stupać a z tym swój zamér docpi. Plun pak so wo woheń w kachlach zapali, wši rozbuchny a cyle twarjenje strašnje zapalichu.

Villa komerciskeho rady Meußdörffera w Kulmbachu. Jeho su zajeli, dokelž na njeho tukaja, za swoju žonu zadajił.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Ręčne hodźiny w tuberkulosnym šaštaranju (blicowanju na šaštarańu) we Wojerezach wupadnu pjatk 14. małeho rózka t. l.

šchtwórtk 13. małeho rózka 1930

w **Budyšinje** na šudniskwje dop. w 10 hodź.: wjedźowe meble, hudźbne ſtroje a maschiny, awta, radia, pjenježna kamor, wobraźu, płeczene twory, klamarjka połdanki, měrčk ſtrjeho kofeja, cźaj, zigary, schijaca maschina, mydło, wobuwjowe kreme, zentnar šoczowin, 50 puntow kofeja, 150 puntow hejduschki, 30 puntow kakaa, 30 tyšow mloka, 37 tyšow ſlowkow, 12 tyšow ſelenych drobne twory, mandlawa, muźaze wobleći, cźoščnik.

Se šwobodnje wuli kopjerowanjeja proša a wjedźa waga maschina.

Sćudnistwo wosjewja:

Sćudnje konkurs nad šamoježenym wikowarki 1 drobnymi a wolnjanymi tworami Marg. woženj. Schneiderki w Budyšinje na Marschnerowej haźy 3, skónčenja termina wotdźerżawjeschi, sćěhnył.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. 3/11 hodź. w Barlinje.
Wiki ſu měrne, płacišiny poſtupuja.
Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hawk 100 kg. Płačizny po złotej hriwnje.

	10. 2.	8. 2.		10. 2.	8. 2.
Pšenica	235-23	234-237	buny	17-19,00	17-19
rózka	157-163	157-163	woka	19-24,00	19-26
naz. jećmjeń	—	—	módre łupiny	13-15,00	13-15
nał. jećmjeń	138-144	138-147	žołte łupiny	17-18,00	17-18
wows	123-133	123-133	keradella	—	—
kukurica	145	145	raps. wosušk	16-16,40	16-16
pšenž. muka	28-35,00	28-34,75	kany wosušk	19-20,00	20-20
ržana muka	21-24,75	21-24,00	ocen. melasa		
pš. wotruby	8-8,50	8-8,50	běrnj. kruški	13-13,60	13-13
ržne „	7-8,25	8-8,25	syrwc, 50 kg	2,70-3,20	2,80-3
raps	—	—	ržana sloma	1,20-1,40	1,30-1
hróch, Viktor.	23-31,00	23-31,00	pšenič. „	1,15-1,30	1,25-1
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,15-1
pjeluški	17-19,00	17-19,00	ječna „	1,00-1,10	1,10-1

Płačizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

10. februara.

133 woł., 257 byk., 285 jałojc. a kruw. 693 ćelat., 871 wowc., 3109 swinj.

Płačizny za

woły: 1. 54—58, 2. 44—49, 3. 37—42;
byki: 1. 54—58, 2. 46—52, 3. 40—45;
kruwy: 1. 48—53, 2. 36—43, 3. 28—33, 4. 22—
jałojcy: 1. 54—58, 2. 40—48;
wowcy: 1. 62—68, 2. 55—60, 3. 50—54;
ćelata: 1. 76—82, 2. 68—75, 3. 58—66;
swinje: (přez 300 pt.) 80—81, 2. (240—300) 79—
3. (200—240) 77—78 4. (160—200) 75—77.

Drježdźanska burza (10. II.).

Pšenica	237-242	běrnjace kruški	15,70-16
rózka	155-160	pšenič. wotruby	9,70-10
nałetni jećmjeń	168-179	ržane wotruby	9,60-10
nazymsk. jećmjeń	151-160	pšenična muka	44,50-45
wows	135-140	ržana muka	27,00-28
čefwjeny dźećel	110-125	woka	26,00-27
raps	350-355	pjeluški	36,00-39
kukurica (Mais)	158-160	hróch	25,00-26
suche truhančki	8-8,90	cokrowe truh.	17,00-18

cunjewon do wóčkow rosće. Činak je sažo pola dyčzkow, ja cžehniwe woły swoštajenych. Jeli na wot ja hłowu cžahacź, hladaja na to, so rohaj njebyčhčej ja hłowjazu hwaklu se sadsěnkom byłej. Runoli rohow žu dżewjane. Bychu-li želesne abo mošaine byłe, hrozy strach, so je roh wobrosće a ſ tym roh hišcheže bóle ſwohidźi. Rohi ſkotaŕ też ſ tym hlada, so je ſchtraba a wobrěſuje, so bychu ſkocžeću ſ pychu byłe a je njewohidźite.

Picowanje morcheje a kak sebi žu dłeši čas wukhowamy.

Piźy porunawamy ſwjetſicha mjes žobu po ſchkrobowej hódnoće. Ssu to prozenty, na kotrymiž žiwnoſći kóždeje piźy ſpóſnajemy. Pola ſkotu požudźujemy to ſwjetſicha po tym, ſ kelko piźy žo 1 kg. tuku wutwori. 1 kg. tuku wutwori žo ſ 4 kg. wupiźowaneho ſchkróbu. Wutwori-li žo 4 kg. tuku potajkim ſ zentnarja wěſteje piźy, dha ma zentnar tuteje piźy ſchkrobowu hódnotu 4. Na tajke waſchnje wuličimy po Kellnerju wſchě ſchkrobowe hódnoće naſchich piźow.

Morchej ma ſchkrobowu hódnotu 8,7, to rěka, 1 kg. morcheje je runje telko hódny jeſo 8,7 kg. čiſteho ſchkróbu. Běrny maja ſchkrobowu hódnotu 20. S zentnarja běrnow pšajźuże ſtarcžu pomałčim wo 3 pamora tuku. Na te měſto, ſo ma morchej mjeńſchu ſchkrobowu hódnotu, wunježe nam kórz pola jeje też wěſo wjazy dyžli běrnow. Morchej je nam witana wupomogna piźa w ſymje. Mamy-li wjele morcheje, móžemy žebi w ſymje wjele ſwinjow piźy wulutowacź. Rěpa ma jenoż 6,3 ſchkrobowe hódnoty. Tak je morchej wša wjazy hódna dyžli rěpa.

Morchej pak je ſa ſtót cžim waźniſcha, dokelž je ſtrowa. Njedyž žołdk a cžerjewa a wotſtroni wſchě ſmuſkowne wady, kotreż žu ſ piźowanjom nutſka naſtałe. Dobdla je ſchibkódniſche, ſkotej wožebje najmu a nałčo morchej ſchibkódnjeju, hdyž je ſymiſkeho piźowanja do létneho a najwmſkeho do ſymiſkeho pſchenóſowanja. Morchej pak je wožebje ſtrowa ſrěžgam. Piźujemy-li konjom morchej, dha nam tak bórſy na wóſchrowinu njeſchorja. Na wóſchrowinu ſchorja na prěnim ſrěžgu hačź do ſchtyrjoch lět. Nimo toho wotſtroni morchej konjom waki ſ cžerjewow. Dawamy-li ſrěžgam w ſymje morchej, dyrbi ju na make koleſka roskracź. Wěſo mójemy jim ju podjeſcho też žylu do korta mjetacź.

Kelko morcheje mójemy konjom nadobo dawacź, njehodźi žo tak wěcje poſtajicź. To ſpóſnajemy najleſpje po huſtoce njerjada. Dóſtanje-li ſrěžg abo kóń driſtawu, pſchetanjemy někotre dny morchej piźowacź. Na ſapoczatku dyrbimy pſchezo jenož malo morcheje konjom dawacź. Srěžgu pak mójemy hižo pſchi zyzanju na morchej ſiwacź. Wjetſchim ſrěžgam dawamy 2 hač 4 kg. morcheje na dżeń. Dawamy ju najlepje rano a wjecžor.

Doroſcženym konjom dawamy po cžeſtym dżele ſwjetſicha na wjecžor 4 kg. morcheje. Bychmy-li jim wjazy dawali, bychu konje lenje byłe. W cžaſu, hdyž konje cžeſte cžahacź njetrjebaju, dawamy jim hač 10 kg. morcheje na dżeń. S piźowanjom morcheje mójemy žebi něſchto wowſa wulutowacź. Morchej je ſa doroſcžene konje jara dobra a ſtrowa piźa. Schtóž ſrěžgy plahuje, njedyrbjał žane lěto na plahowanje morcheje ſabyć. Ssubožnym kobłam pak njeſmjemy morchej dawacź.

Też ſo mowjaſemu ſkotej je morchej jara ſtrowa. Ssypnjemy jim na ſapoczatku piźowanja něſchto roſtrubaneje morcheje do korta. Morchejowu nać ſtej rady njeżerje. Tu dawamy ſkotej jenoż cžiſtu a cžerſtwu. Dojnym krawom morchej hač do 30 kg. morcheje ſa dżeń dawacź. Wěſo njepiźujemy ſ njej nahle, ale poſtupnje. Tohodla měſchanu morchej najprjedy ſ rěpu a ſe ſlykanjom.

Też ſoſam mójemy něſchto morcheje dawacź. Roſtrajmy pak ju krótko pſched piźowanjom. Kóždemu ſkotej je dżeń. Šwiniom dawamy na dżeń 2 hač 3 kg. morcheje, a to pak roſeſykanoje abo warjenoje. Wožebje je ranzam morchej jara ſtrowa, dokelž maja po njej dojcź mloka.

Dale huży po morchoji derje wſtu a žo kormja. Wožebje móžemy młodym hużom do piźy prawje drobnu morchej roſtracź. Je jim jara ſtrowa.

Khowanje morcheje pſches zymu pak njeje tak jednore. Dyrbimy khěrno na nju kedźbowacź. S rěpu a běrnami nimamy wěſo telko hary. Hižo pſchi domojbranju dyrbimy na to kedźbowacź, ſo žo morchej jara njenabije. Prjedy pak hač ju do hromady khowamy, wuſchnje. Tu morchej, kotruż chcemy najzmu a na ſapoczatku ſymy khowacź, mójemy hnydom do pinzy ſeſypacź. Pinza dyrbi wěſo derje wětrowana być. Tannu morchej khowamy wſchu do jamy. Jama ſa morchej dyrbi wěſo něſchto hłubſcha być hač ja běrny abo rěpu.

Njech je jama 1,20 mtr. ſchěroka a niž tak nikła jako ſa rěpu. Morchej žypamy też lědom na metr wyſoko. Jenotliwe worſchty morcheje mójemy wotmjenjecź ſ worſchtami hliny. Khmanſchi je hiſchcže žuchi pěſk. Na bokach morchejowu hromadu ſwopředka jenoż hładze wodźěwamy, ſo by žo morchej mohła paricź, a ſo by njehnika. Morchej tak lohko njeſmjerſinje. Hakle potom, ſapoczinje-li truchžiſcho mjerinyć, móžemy morchejowu hromadu też teeczeſchko ſatwodźetacź. Tałle žo nazy morchej hač do nałěcža derje dżerżi.

Dom a kuchina.

Kak ſłaženu butru ſažo ſlěpſchimy.

Cžerſtwa butra, njeje-li ani želena, njeſakhowa žo nam dołho dobra. Někotra kaſy žo pſredy, druha poſdźiſcho. Saležy to najbóle na tym, kak cžiſcže je wumyta. S pſchicžinu ſłaženja je butrowa kiſalina, kotraż žo ſe roſtojenjom mloka w butſje twori. Tajka butra hroſnje wonja a ſchpatnje žłodźi a je dožyła njeſtrowa. Skażenu abo žeſoltnjenu butru mójemy na wſchelakore waſchnje ſažo ſlěpſchicź. Dobry žrědk je zyła. Na kanu butry woſmjemy dwě žrěnjej zyłi, ale njerowběłimy je. Jenu prěki roſtrajemy. Butru warimy někto pol hodźiny dołho na žłabym wohnju. Pſched žydnjenjom pak zyłu woſtronimy. Hižo pſredy hač waricź pſchestanjemy, pytnjemy, ſo je žo hroſna wóń ſ butry pomałku zyła ſchubła. Měſto zyłe mójemy też do butry pſchi warjenju někotre kuſki drjewjaneho wuhła ſcžinicź. Też ſchmałz mójemy na tute waſchnje naprawicź. Je-li ſeſoltnył, dóſtanje ſamo ſažo ſwoju prjedawſchu běłu barbu.

Kaſza ma być hornja ľubja.

Naſchi hoſpodarjo žypaja ſwoje žito, kotreż hnydom ſ bróžnje njepſchedawaju, na hornju ľubju. Ľubje pak žu wſchelake. Prawa ľubja ſa žito ma być ſcžěhowaca:

1. Dyrbi być derje wětrowana. Žito ma na ľubi ſtejnyć, wožebje, njeſžmy-li je doſcź ſuche horje nožyli. Nimo toho žo wſchě ſorno pari. Sornjatka dychaja kliſličnik wuhliczniły a pary. Tohodla dyrbimy ľubju cžaſto wětrowacź.

2. Ľubja ma być ſwětła, ſo bychmy tam mohli wſchelake dźěła derje wukonjecź. Mnohy maja pſchecźmowe ľubje. Měſto ſchkleńczanych wokow natykamy na ľubi groćane wokna.

3. W podłoſy njech je po móžnoſći prawje mało ſchkałkow, ſo by žo w nich wſchelaka njerodź njekhowała a njelahnyła. Na hornich ľubjach naſchich hoſpodarjow widźimy pak cžaſto wſchelaki njerjad. To njeje potom z dźiwanju, hdyž mamy tak ſanjeſchwarnjene žita. Schtóž nima druhdźe měſtno ja tajki njeporjadk, njech žebi ſ najmjeńſcha drjewjanu ſcženu pſchiprawi, a tak ma žitnu ľubju wotdźělenu.

Ki Hospodaŕ

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 6 | Budyšin, 11. februara 1930 | Lětnik 38

Njezabudź na swoich naiswěrnišich pčelow, hdyž w zymje hłodu tradaju.

(S wobrazom.)

Najžiwěrnišich pčhečežiju ratarja, ſahrodnika a lěſarja žu ptaczki. Cžim žiwěrniſcho ptaczki haja, cžim bóle wobarnuja jeho roſtlinki, ſchtomiſki a płody pſched ſahubu. Pſchede wſchěm žu ſpěwarjo njes ptaczkami najlepſchi a najwutrajniſchi janiežerjo ſchkódnikow. Mamy njeliczomne pſchikłady ja to, ſo žu roſtlinki pſched janiežerjom wobarnowali ſ tym, ſo žu jich janiežerjow wulupili. Potajkim wuźitk ptaczkow je ja naš bjeſe wſchěmo dwěła. Druhe praſchenje je. tak ſchitamy a hajimy wužitne ptaczki. Mamy dopjelnicź pſchede wſchěm tři nadawki. Poſtarajmy žo, ſo móža žebi hnězża tworicź, ſo je ſ tym pſched jich njepſchecželemi ſchitamy a w ſymje prawje pizujemy. Podjchmórnjemy wožebje: prawje pizujemy. Mękotrykkuliž chże ptaczki ſ podawanjom pizy dobrotu wopołaſacź, ale pſchibywinje ptaczkam jenoż ſahubu.

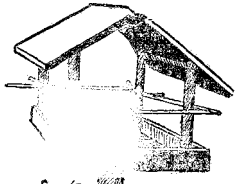

(Wopał.)

Widźimy w ſahrodach, pſchi warjenjach, na ſchtomach a na wutworkach pſchiprawy ja pizowanje ptaczkow. Dobri ludźo žu ſ ptaczkami derje měnili. S wjetſcha pak žu także pſchiprawy njewuſchne, haj druhdy ptaczkam ſamo ſwadźa. Tak dołho hač je žuche mjerinjenje, nahy-pane ſchorohopejone, ſłónczne rózowe a druhe ſornjatka rady ſběraju. Cžim radicho dypaja połoſcžki wotrjechow, koja a žiwinjace ſchwartki. S wulkim wjeſelom pſchecźel ptaczkow widźi, kak ptaczki ſ cžerjódami k ſmuczenej pizy pſchikhadźeja a žo do žyteje wole nażeru. Ale hdyž w nozy žymy mróſ padnje, piza wotſchidźiwi. Wbohim ptaczkam je tajka piza ſe ſahubu. Ptaczk trjeba wjele pizy. Dołha ſymſka nóz ja njeho njeſtónczniže dołho traje. Hłódne kaž wjelki pſchikhadźeja k žiwjej ſmuczenej hoſcžinje. Bohužel žiwoju wſchědnu pizu ſmjerſku nadeńdu, ſ lodom pſchikrytu. Hiſchcže někotre hodźiny, a wbohe ſwěrjatko hłodu wumrěje. Jenje njepizuj žiwoje ptaczki tak, ſo mróſ pizu ſ ſchidźiwiznu pſchikryje abo woſchgrot ſ lodom ſawodźewa. Dalſchi jmyſk je tón, ſo ſapoczinu ptaczkam pizu pſchesahe žypacź. Ptaczk ſaſtanje žebi pizu žam pytacź, ſapadnje do njeſamoſtatnoſcže a bjeſwomoz.

Jako jara khmana je žo Heſſenſka pizowanſka khěžka wopoſałała. Tajku žebi ſ lohſej prózu žam natwarichi. Na ſchtyrjoch nědźže dwaj metraj wyſokich kołikach wotpo-

(Prawje.)

cžuje do wſchěch ſtron wotpadowaza tſecha. Wožrjedża ſteji pjaty kołik, žahaju pſches dwě dełzy hač do ſameho końcža tſechi. Na delnju dełku žo ptaczki žydaju, hdyž pſchileczeja. Na ſwjetſchnej zyle pod tſechu leji ſa nje pſchihotowana piza. Kołko wokolo pod tſechu ſu ſchleńczjane paſzy abo ſmuhi. Pſches nje pada žwětliwſcź na blidko ſ pizu. Tuž ani deſchcžik ani žneh pizu roſmaczeſ njemóžetaj a ſmjerſk jej tohorunja njewadźi. Najſnamjenicžiſchi pſchecźel ptaczkow je ſwobodny knjeſ ſ Ber-

[illegible] 100 gr. [illegible]ego a [illegible]kiego (tola niż kurje- [illegible]rospuskanego konopeja, 100 gr. maka, 50 gr. [illegible], 100 gr. [illegible], 50 gr. wowsa, 50 gr. żuichenych bobanikow, 50 gr. kłonżno-rożowych kornjatkow a 50 gr. mrowjazych jejkow. Tutej dwaj puntaj namęschaneje pizy rosmęschej do 2½ punta rosschkrjeneho howsasefio koja a daj tomu żydnyć. Tole je ja ptaczki wubjerna piza. Jenoż jenicżki njedostatk ma, so pschi krutej symje pschejara stwjerdnje. Potom ju drobnu rosschrótuj, so mója ju ptaczki pschijimacź.

Zeskhadżany wows spěchuje njesenje jeji.

(S wobrasom.)

Jeli chżesch, so bychu twoje kury derje njeśle, dawaj jim njeżenje spěchowazu pizu. Tutu wulkowikowarske družstwo „Serbski Hospodar“ w Budyschinje a w żiwojim mlynje w Delnim Wujesdże ja pomérnje tuni pjenjes pschedawa. Pódla teho dawaj żiwojim kurom wotpadki seleniny, roskranu morchej a runkliżu. Seleninu, morchej

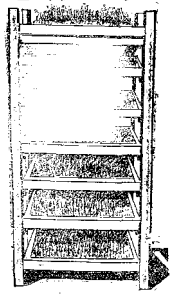

a runkliżu je radno do sjaczka sthkacź a tak wyżoko powżbnyć, so może kokosch poskakajo je dypacź. S tym so hiba a ihrże, ichtoż je ja kokosch wożebje w żymje jara ważne a wużitne.

Tola też po druhim puczu mójesch żiwoje kury wo cżaż żymy se selenym sastaracź, so wowżej sesthadżecź dasch. Sa tole je trébna jednora pschiprawa. Bżes wulkeje prózy a wjestschich wudawkow mójesch żebi ju żam shotowicź. Schtyri żylne granite stolpiki swjasaj horka a delka je prékuschemi a tak dostanjesch jednoru polzu. Jenak rózno pschiklepaj smuiska polzy prékuschе. Na tutych wotpoczuja potom wóżom abo dżeżacź kaschczikow, tak mjenowane hordy. Jich dno je desskowane. Do njeho ju nékotre dżerki wulwjerczane, so mohła żlutka woda wotkapacź. Hordy mója bycź żnano 120 cm. dołhe, 90 cm. schroke a 12 cm. wyżoke. Prjedy hacź wotwż na nje sesupajach, namócź jón najprjedy 24 hodżin w cżopłej, tola niż horzej wodże. Potom nażwpaj jón nékdże dwaj porstaj tolsto na hordy. Wschędnje wotwż na hordach i cżopłej wodu pokrjep a se méchom sawodżej. Polzu staj, żo wé, na dosch cżopke méjtno. Radno je, wschędnje hordu wo prékuschi wschche pomészczicź. S tym dospjesch, so hordy je jralischim woiwżom bóle horka steja a te i cżerstwym bóle delka. Se pjatym dnjom pózniże wotwż ithadżecź. Někto njeżmésch hordu dale sawodżewacź, ale żwélko na nju też padacź njeżmé. Na 10. dnju żu lochorki, haj hižo banczíki 6 cm. dołhe a mójesch je někto kurom żrypacź. Pod polzu steji blachowy kaschczik, do kotrehoż woda kapa. Najsépje howi wotwżej w cżopłej, nit pschecżiwnej wodu.

(S wobrasom.)

Dżenża żu kaktuży rostinki módy. Je pschisporjeja je żymjenja, i wotlesżani a je schczépkami. Schczépjenje je tak jednore a łohże, so je hižo jahrodnjiftim wuczomzam dowérjeja. Tak móże kóżdy lubowaź twérkow żwoje kaktuży

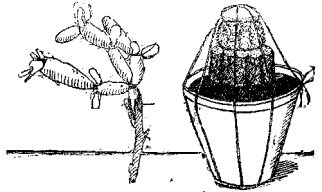

żam schczépicź. Schtóż ma drużinu pomalkeho rosczenja, móże ju se schczépjenjom pschetworicź do drużiny spéschnischeho rosczenja. Trjeba jenoż spéschnje rosczazy schczépt na pomalku rosczazu hodżicź. Stolpikaty kaktuż na położu pschereżnje a hadżi schczépt na njón, potom jón trjerdże i wotmjantymi niikami abo bornizu pschiwjasa. So njeby horni schczépk wustkynył, położa na njón wókżnu wotu. Schczépjenje stawczakteho kaktuża je hischcze jednorische. Narésnu stawczt kaktuża a tykru do njeho każ klin pschirézany schczépk. Tutón pschekólu i kaktużowym kakaczom.

Picowy wozyčk.

(S wobrasom.)

Cżim jednorische je pizowanje, cżim njenje wużitka i njeho masch. Sfocżata jeneje hródże a jeneho stadła żu wschelake. Wschelake żu też w żwojich thmanosczach, tż też żu wschelake w żwojim nam dawazym wużitku. Se tuteje pschicżiny je ważno a nusno, żim też wschelaku pizu podawacź. Kajku pizu a kak wjele żaneje pizy żim podawacź masch, spórnajesch, hdyż wobmyślisch, kelko wutkow żana piza wopschija. Potom pschirunajsch, kelko wużitka sfocżo sa dostatku pizu dawa. Hospoża żana njemóże żebi tak lohży wuliczicź, hacź wużitk se sfocżeża je tajki, so pschetrjebanu pizu narune. So by to mózno było, żu

żebi ratarjo też pola naż w Sserbach sa to wożebite kontroloważe abo dohladoważe towarstwa sałożili. Préni wuspéch tajkeho towarstwa je tón, so wusamknjesch je

towarstwo, so sfocżata pschi wésthm jenajsim pizowanju też wésty wużitk wotczisżnu. Tute sfocżata sestajeja potom do wożebitych skupinow. Kóżda skupina dostawa wschelaku pizu, ale pschezo tak hromadże sestajanu, so je wunoschesch i tajkeje skupiny potnje pschimérjenja. Tajke skupinowe pizowanje je wunjeślubschе hacź hdyż wschе sfocżata jeneje hródże jemu a tu żanu pizu dostawaju. Potom dostatej pizy pschimérjeny wużitk njepschinjeju.

Najwjazy je żwojeho stanu wuhospodarisch, hdyż kóżde sfocżo wożebje i tajkej pizu sastarasch, so masch i njeho najwyschschi wunoschk. Tute pizowanje je wożebje jara doma w praktiskej Amerizy. Też pola naż żo k tutomu nałożkej bóle a bóle pschiwobrocżeja. Réka drje, so tajke kóżdemu sfocżeżu po jeho wużitku pschimérjene pizowanje je jara wobużne, wosiudle a dołho trajaze. We wsjetkich hospodarstwach żiwdomiecji wotthladarjo stanu pizowanske razije pschihotuja w tym cżażu, hdyż dżelo w hródži wotpocżuje. Jara wużitne a thmane je trjebanje pizowebo wosa je wschelakimi kaschczikami. Je to po prawom thamorcźt na tisoch kolekach. Kaschczikow je telko, kelko stanu w kóżdej jiezi. Kóżdy kaschczik je cżiżkowany i cżiżkom sfocżeża. So njeby żo żanych samenjenjow stało, je kóżdemu kaschczikej pizowanska karika pschidała. Na karice je japicżane, kelko drużin pizy żane sfocżo jako méjchanu pizu dostawa. Karika je tfdarbożta. Cżerwjena barba praji, so ma wotthladać cżerwjenu mérku, dwaj puntaj wapschijaju, bracź, beła wopschija méru wo punt pizy a módra wo schtwórcź puntа. Sapicżane liczby dale praja, kelko mérkow ma żane sfocżo teje abo tamneje pizy dostawacź. Pizu w mérzy wotthladać hischcze jónu pschewaji, so by nadrobnje jnat, kak pohnu ma mérku lohschеje abo cżeżschеje pizy bracź.

Na karitku wotthladać sapicża, kelko mérkow żane sfocżo teje abo tamneje pizy dostawa a nażypa ju do kaschczika i cżiżkom tuteho sfocżeża. Hdyż je cżaż pizowanja, dowjese thamorcźt i pizu do hródże a żypnje kóżdemu sfocżeżu postajenu pizu do korta. Jeli so pjaczijna pizy pschemèni a wużitk sfocżeża powjesichi abo powjeńschi, wustajі żo nowa karika je sapiśkom ja sfocżo pschimérjenej pizu.

Byče pjerščenje.

(S wobrasom.)

Byki njejżu pschezo sastodżene a njembre. Maja pak je powschitkownje ja hórische hacź żu. Wérno wschak je, so też najmérnischi a najbóle dobrocżiwy byk druhdy żo

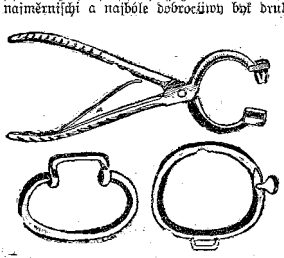

rosnjemdri a potom cżłowjekow wowroży a wschelaku schkodu sawinuje. So by je lépje w horschczi wobkhował, létnym bykam rady pjerschczeń pyches nóż pschecżahnu. Ke tomu pschekólu najprjedy smuiska w nożu kóżku. Sa tole trjebaju wożebitu najschibrjenu pryniu abo trokar. S njej pschekólu smuiskownu nożowu kożu. Khmanjesche hischcze żu dżerki wuschczipowaze kléschcze. Tych stej dwé drużinje. S jenymi żo jenoż dżerka wuschczipnje, i dru-

pak żo pjerschczeń hnadom pschestrihuje. Wscze [illegible]żenje żu kulojte a podelbojte. Podelbojte żu pake żo nohu słożene a derje żedża. Rozjesnowamy schwajzarske, hollandske a hischcze wschelake hinajsche modele. Pjerschczenje samkaja żo żwjetscha je schrubikami. Wone żu worzłowe, kopowe, możasne abo też poniklowane.

Swinjace sudrak.

(S wobrasom.)

Sswinje njetrjebajch je schczétku cżeżacź a je striglu ichkrabacź, każ żnano konje a howjadła. Sswinje żo rady schudruja. Dawaj jim jenoż pschileżnosć, so mója żo wo prawje schkropawu sczénu abo druhi hrubu pschedmjet

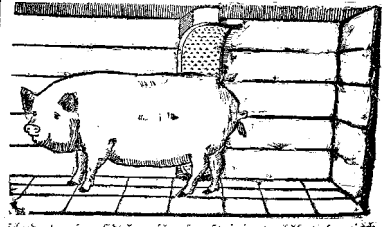

schudrowacź. Hdyż móża żo żwinje wuběrnyć, njech maja pschileżnosć, żo wo żhtom i prawje schkropawej skoru schudrowacź abo nakhil jim we wubéhu tajki dónk. W thlérje wschak tajkeje skadnosce njeje. Tuż dżekaja też żelesne, dosch schkropawe schudraki. Tute pschicżinja w thléwach a wubéhach sa stodży abo sczény.

Schudrak je żelesny a trochu nashibrjeny, so może żebi żwinjo też khribjet schudrowacź. Sa schudrowanje postajena strona je rjerikata, so by żo żwinjo mogło hódnje schudrowacź bjes toho, so by żebi kożu rosdrapało. Hdyż ma żwinjo pschileżnosć k dokładnemu schudrowanju, tam dżerży żo cżiże a njeje njemérne, dokelż jeho koża njeżmjerbi. Tohodła żo też lohscho kormi. Hižo żu żo shotowerjeżo na to położili, też wsetsche schudraki sa konje a howjadła dżelacź a pschedawacź.

Runak rohow.

(S wobrasom.)

Bżehu cżaży, so kupowarzo a też plahowarzo jara na derje rosczene robi howjadłow hladachu. Dżenża hischcze

pola bycżkow żo wo to staraja, so bychu robi rjenje wurosczene bykе. Derje rosczene rohi porjedżeja bjes dwéla hódnotu byka. Pola cżélezkow żo wo rosczenje rohow

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na póće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smoler'jee knihičišćerňe, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežne so stajace nawěsćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 36 | Budyšin — Srjedu, 12. februara 1930 — Bautzen | Ročnik 79

Youngowy plan před němskim sejmom.

W połnym němskim sejmje je so wutoru wulka debatta wo sakonjach Youngowego plana započała. Hižo wutoru běchu so wyšše frakcije jeseline, so bychu wo smutskownopolitiskim a zwonkownopolitiskim położenju wurazyle. Maju drje sa wěste, so so w parlamenče wjetšina sa Youngowy plan nadeńdže, tola maju so hišće někotre strašne dypki pšehewinyć. Jedyn w dojednanju z Pólšku a druhi w zentrumskej stronje leži, kotryž žada, so dyrbja so najprjedy dołhody a wudawki němskeje pokładnje wurunacj. Debatta so z rěču němskeho zwonkowneho ministra **dr. Curtiusa** wotewori. Wón ma sa mysne, **so so Youngowy plan pšihlima.** Potom rěči wo **Saarskim prašenju**, kotrež może so po jeho měnjenju na skorjoze waschnje rosstrjehacz, a wo **wuswobodźenju Porheinskeje.** Po Youngowym planje je Němska we wschěch praktiskich pomyslnych padach **pšeceživo sankzijam schkitana. Dojednanju z Pólšku** so pšihiwobroćiwjeschi, minister praji, so Němska sa to, so pribeatne žadanja w Pólšku spušćeji, wažne nazionalno-politiske lěpschiny dobudże. Wobsebje so cyšchi sa němske mjenšinny wołoži. Finanzne poćeženje njeńdže do milijardowych sumow, kaž njedźiwajuc wschego rosšafnjenja napschećiwne strony wudawaju. 12 000 němskich wobsedźerjow rentskich lisstow z nehdże 80 000 zwójbnymi so w swojich herbiskich prawach sawěrći. S tym so dotalna politika w Pólšku dale wjedże a so na nowy kurs njepschestaji. Knježerstwu je połnje wědomne, so so wulke cźeže na dołhe generazije połoža. Nichtó njemóže z wěstosću do předka rjec, kak so sa tak dołhi cźas hospodarske žiwjenje roswije. Tola pschi batych wobstejnoscach njeje so nicso lěpschego dospjć hodźało. Sapręcź so njemóže, so nowy plan porno Dawesowemu planej cźeje Němsku wołoži. Němske knježerstwo je na praschenje, hač sajim naschego kraja žada, so bychu so pschedležace namjety pschijale, se sprawnym haj wotmolwiło. Wono wočakuje, so so němski sejm tutomu „haj" pschisamknje.

Němskonazionalny **Schultz** namjetuje, so by so wuradźenje z pohladom na 600 stronow tolstu pschedłohu wotstorčiło, so by so stronam składnosć dała, nimo měry wobschěrny material studować.

President **Löbe:** Hač do kotreho cźasa dyrbi so wotstorčenje?

Sapołłanz **Schultz:** Hač do jutšišcheho. (Wulke šmjecze pola knježerstwowych stronow.)

Namjet na wotstorčenje so pšeceživo prawizy a kommunistam wotpokasa.

Sozialdemokrat **dr. Breitscheid:** S Youngowym planom so nowy kapitel naschich stawiznow sapoczina. Na cźasy po Versailleskim měrje wrócźo shladujo, njebudże nichtó prěcź móc, so je puć **do předka a horje schol.** Sćmy do rjada politiskich runoprawnych ludow zastupili. Posledni saměr njeje mi hišćeze dospił, puć pak tola k tutomu saměrej wjedże. Na tutym puću dopjelnjaseje politiki so wjednikow tuteje politiki niz jenoż kritisowali, ale tež wohanjeli a so na nich pschitžłodźeli. Tale schcźuwanja je žebi Erzbergera a Rathenaua jako woporaj žadała, a Erzbergerowe a Stresemannowe duschowne mogy rosmjeła. K dźełanju tuteje politiki wjetšina smužitosć žłuscha, dyžli postupanje pschećiwnikow, kotříž so rad nazionalni mjenuja. Dźełaju ze žłu wójnskeje winy. My sozialdemokratojo njejsmy jenake prasili, so je jenoż Němska sa wójnu zamolwita. Njejsmy pak tež prajili, so so němscy mózgnarjo jenicźky njewinowaći na wudyrjenju žiwotnoweje wójny byli. **Dwělujemy žiwjne na tym, so je Youngowy plan dospołny a hač do konca placiazy, pschi sprawnym pruhowanju pak njemóže nichtó saprěcź, so pomjo Dawesowemu planej połepschenje pschinješe.** (S prawizy so napschećiwno rěči.) Njewobroćamy so na Hugenberga, ale wobroćamy so na tak mjenowanych ludowych konserwatiwnych, kotříž bychu tola dyrbjeli wěsće, so by Dawesowa transferska kriša najcźežo němskemu knježerstwu a němskemu hospodarstwu šeschkodźiła. Wotwisuje wot toho, hač budźemy kriše wobstejeć. Pschede wschěm dyrbi so wopomnić, so Youngowy plan wuswobodźenje Porheinskeje pschinješe. Pschipad tola **jeje**, so je so za Hugenbergowe dźiwadło tak mało błokow podedało. Youngowy plan ma wjele **błokow.** Schacht pak nima prawo kritisować; pschetoż wón je sobu samotwity sa cźasto njejasne nastajene dobrodaćerja wězywstojnych.

Němskonazionalny **dr. Hugenberg** so z wuswjećschowanym wokanjom **kommunistow** powita, hdyž na rěčnišku tribunu stupi. Wón roskładuje, so rosšudźenje, psched kotrymž němski sejm steji, do ludowych žiwjenjotwych załožkow pschinta. Niz jenoż jeho derjebiejce a strowosć, ale tež jeho swobodna jenosć na hrožkach steja. Nichtó we Němskej njeje hač dotal rjekł, so so Youngowy plan hodź dopjelnić. Tež wukraj to spóznawa. Njedźiwajuc toho žada wolu podźišinjenja sozialdemokratije a pschistawk sankzijow. S pohladom na njedopjelnliwosć sprěcźenja won nimale telko kaž pokmomóz k wupuščenju Němskeje wosnamjenja. Tardieu je runje nětkle zjawnje rjekł, so ma Franzowska prawo, němske pschistawy a jamy zebrać a Porheinsku z nowa wobsadźić. Němska bjes brónjowe we wutrobje Europy leži a njedźiwajuc toho pschezo bóle so so kožydłowo njedopjelnliwych sprěcźenjow saschmjatuje. Žyły optimizmus a rjenjebarbjenje, na kotrymž wojowanje pschećiwo ludowemu žadanju steješe, je so žyło. Na moje dźesacź kajnjow i novembra je so i běhom podatkow k lěpschemu Youngoweho plana wotmolwiło. Też knjes Schacht je psched stawišnami sa nuzne měł, so bušamołwitosć sa tutón plan wotpokasacź.

Wobstejnjosće naschego stata njejsu wjazy potajcź. Sćmy hyšće rospadnjenja a kulturneho boschewikstwa. Rospuschćenje stata a hospodarstwa je nastrózaze formy pschijało. We wschej zjawnosći swonkowna lěwica wobronjeny sbězk organisuje. Marxismus a bolschewismus su płody zwětowych nahladow, kotrež so po prawom njejsu w Němskej, ale we wjeczornych a połednišich krajach wupłodźite. Sćmy jenoż mały kraj, ale hišćeze pschezo wulki lud, kotrehož rhorosć a wumrěcźe dyrbi we wukraju mór šhudźicź. (Sćmjecze na lěwizy.) Wschě ludy chcźeja tonu sadźewacź.

Srěcźenje z Pólšku němsti pschichod w ranju a wjeczorje wosnamjenja. Kak mója žebi swěrić, puć pokraczowaceje politiki podcźišinjenja w ranju a wjeczorje politiku wuswobodźenja mjenowaći. Njedźiwajuc wschěho traschenja knježerstwow je stotu njedźelu schóźeć milijonow pšched stawišnami wobsedźeńcźo, so Youngowy plan wotpokajuja.

Němski swonkowny minister **dr. Curtius:** Sapołłanz dr. Hugenberg je na zwoju pohlednju rěcź w němšćim žejmje z lěta 1923 dopomnił. Móžu drje w mjenje pschemóžaceje wjetšiny žejma rjec: Tónle naval do Poruhrskeje je na naš pschichod kaj bjesmjenite njeschoże. Wón bě pak też wulke njeprawo, kotrež bě jenoż móžne, dokelž bě po Versailleskim sprěcźenju móžno, sankzijski system we połnym wobsahu nałožicź. Dr. Hugenberg dźenża praji, so Youngowy plan žiwobodu a jenosć Němskeje a němsku kulturu smji. Porokujemy jemu jako wjednikej tak mjenowaneje **oppolisije**, so wěri, so žmě jenicźky wona wo jenosći, žiwobodze a kulturje pohadźicź. Wěrimy, so je Youngowym planom němskej jenosći, žiwobodze a kulturje žłužimy, niz pak z methodami knjeza dr. Hugenberga. Wěch wczijmy na jeho rěcź, **ale se žanym žłowom njeje rjekł, schto by na naschim měsće cźinił.** (Žiwe pschihłoskowanje pola knježerstwotwych stronow.) Wón je pohledni, kotryž žmě so hórschcich, hdyž žu so postajenja za pad słowolkowneho rostorhnjenja plana zasunyle. Jeho agitazija je **hakle k tomu** dowjedła. (Wulka hara na prawizy: „Nještłychana njehanbicźiwosć, advokat Franzowskeje.) Žyle wusamknjene je, so tele postajenja Franzowskej prawo dadźa, Porheinsku znowa wobsadźicź. Ně, Tardieu to njeje rjekł. Njeješe so pschepohnacź, kajši pokrok je so po nawalu do Poruhrskeje stał. Sćmy do koka ludow jako wulkomóz z runym prawom zastupili. Wobžaruju, so dźenża Helfferich město Hugenberga oppolisiju njewjedże. S njeprawom pak so Helfferichej žamemu skruženje nemšskeje měny pschipisuje. Pschi tym ma zbyt němski lud podpěrać, kotryž je nimo měry wulke wopory pschinjeł.

Tola knjes Hugenberg njeje nam prajił, schto ma so po wotpokasanju Youngoweho plana stacź. Pšched dźešchim cźasom žym jemu dźesacź zyle wěstych prašenjow pschedpołożił, tola wón so dźenża hišćeze njeje wo žanym tychle prašenjow wuprajił. Wschitzo wěsće, so so po wotpokasanju Youngoweho plana Dawesowy plan **wrócźi.**"

Nowy khlěbowy zakoń.

Naczińć němskeho sejmjerskeho ministra wo nowym khlěbowym sakonju je so němskostatnej radże pschepodał. Naczińć praji, so so žmě khlěb jako „žanu khlěb" pschedawacź, kotryž je snajmjerscha po 95 prozentach z rožki wudźełany. Jako „pschećežny khlěb" pak žmě so jenoż khlěb pschedawacź, kotryž je snajmjerscha po 95 prozentach z pšenicznych wudźełany. Khlěb, kotryž je z měšanicznju napjeczeny, žmě so jenoż z mjenom „měšany khlěb" pschedawacź.

Cyrkwinske prašenja w pruskim sejmje.

We hłownym wuběrku pruskeho žejma je so wutoru wo kultuzowych wudawkach wuradźowało, pschi cźimž so w prěnim rjedźe wo zyrkwinskich praschenjach jednosche. Zastupjeri sozialdemokratije na to pokasowasche, so su wschelaczy duchowni najhórschich pschećiwnikow stata podpjerali, a žadasche, so by so zyrkwine njerazionalne personalne hospodarstwo wostronilo. Zastupjerjo demokratow, ludowje strony a němskonazionalneje strony žadachu, so by so jednanje z evangelskimi zyrkwjanami spěšnje pschewjedło.

Meyer-Herford z němskeje ludoweje strony wurasnje swěćeše, so evangelska zyrkej nětcźišchu statnu formu pschipóznawa, dyrnjež so někotre swobodźenja stałe. W naschu panju žwobodomyslenja je němska ludowa strona snjeseliwa.

Demokrat **Graue** mjes druhim žada, so by so pokutny dźeń na jenu njedźelu połožił, a so bychu też małe nabožeńske towarstwa swoje prawo dostałe.

Dla pschihotowanja k wjelepschecradże sajeli.

Redaktora Jana Königa z komunistiskeje „Arbeiterstimme" su wutoru rano po žadanju němskostatneho rěčnika dla pschihotowanja k wjelepschecradże sajeli. König je prjedy redaktor kommunistiskich nowin „Der Kämpfer" w Kamjenicy był a je jako tajki porokowane nastawki napisał.

Rozbudźenje w Triestiskej redakciji.

Kaž „Messaggero" powě, je so z njewujasnjenymi pschičinami pondźelu wjeczor w Triesiu attentat na nowiny „Popolo" sfucził. Wokoło ½8 hodźin, dokelž běchu redaktorojo a pišmikitstajerjo pschi połnym dźele, so we prěnim poschodźe twarjenja satraschne rosbuchnjenje sta, a sdobom so scźeny a wjerchi sahnjenychu a so wokna wurasnychu. Wórty po tym schćerjach sranjenych, a to redaktora Nira, dweju korrektorow a jenecho pošelnika do khorownje wotnjeseechu.

Tardieu so do Londona wróći.

Powěsćej, so je mjes Parisom a Londonom létaze wobkhadne létadło so z wohnjom sniciło, je w Pariju wulki zaćišchcej cźinił, dokelž je žebi franzowski ministerski president Tardieu swopředka wotmyslił, so z tutym létadłom do Londona wróćicź. Jenoż tomu, so je pondźelska ministerska rada dłeje trała, hač so swopředka wocźakowasche, ma so dźakowacź, so minister njeje létadło wužił.

Za wojerstwo a wójnske łódźstwo so lětnje 18 milijardow hriwnow wudawa.

Jendźelski pokładowy kanzler Snowden je žobotu we radiu wo wojerstwowych cźežach rěčał. Minister w zawodze praji, so dyrbi so z Londonskej łódźstwowej konferenzu snježenje cźišchcajcych wojerstwowych cźežow dospjć. Wobhaj tychle cźežow njeje dawkidawarjam dosć snaty. W saúdženym lěće je so za žiwotnoe brónjenje nehdże 900 milijonow puntow sterlingow (18 milijardow hriwnow) wudako, z kotrychž so na Europu 60 procentow, na Sjednoćene staty 20 procentow a 20 procentow na druhe žiwotnoe dźele rosdźelnje. Tele wudawki za brónjenje su pak jenoż mały dźeł cźežow, kotrež su ludam jako sćehnjene bronjeńskeje politiki napołożene. Bronjeńska politika je stajnje wójniski duch wubudźowała. Wójna pak hišćeze njeje ženje wulke žiwotnoe praschenja rosrišała, wona je pschezo hra, pschi kotrejž wobaj dźełaj schkodowaschtaj.

Wo žiwotnej wójnje Snowden praji, so je Jendźelskej a druhim statam wulki dołh naczinila. Jendźelski wójnski dołh nehdże 140 milijardow hriwnow wuczinja. Dyrbimy z naschich dawkow lětnje 7 milijardow hriwnow jenoż za sadanjenje wójnskeho dołha wudawacź. Po nětcźišchim wotpłaczeńkim waschnju buchmy 140 lět k zapłaczenju wójnskeho dołha trjebali. Jendźelscy dawkidawarjo dyrbja wschědnje 20 milijonow hriwnow swjesć, to rěka, sa hodźinu 800 000 a sa minutu 12 000 hriwnow.

Pódła 2300 milijonow hriwnow wudawkow sa bronjenje a 1120 milijonow hriwnow sa invalidne renty maju jendźelscy dawkidawarjo lětnje 1040 milijonow hriwnow swjesć, kotrež je wójna pózdźeła. Tši sćehnjowcźiny jendźelskich dawkow so za sadźenu wójnu a na pschihotny sa nowu wójnu nałożeja.

Na jendźelskim ludu najwjetscha dawkowa cźeża žiwotna leži. Snamjo sa finanzu a industrialnu žiwjenjownu móz Jendźelskeje je, so kraj dźenża wjazy dźełacźerjam dźeło dawa dyžli pšched wójnu.

Wjesio so ludzi wopiſnacz, kajke derjekowje a ſpokojnoſcej ſwjetej ſo mohli ſwětej dacz, hdy bychu ſo wulke pjenježne zrědli, kotrež ſo dotal w tak wulkim wobſahu ſa barbarſke a njeſkowjeſke ſamſnjeńe nakoſeja, ſa poſtžehnjenje derjekowja a kulturu wudawale.

Skre[illegible] z zimych pleſnowWameriky.

Po [illegible] j Waſhingtona je pſchedſyda Federal Farm Board [illegible] njenju towarſtwa k ſkrucenju zimych pla- cijiſch [illegible] ozowal. Towarſtwo, kotrež dyrbi ſwoprědka 40 mi[illegible] helwnow dostacz, budże wſchě zitne ſkutki pokſcod[illegible] o by ratacžiwo pſched cžežkim pjenježnym ſchkodo[illegible] wobarnowało.

Po [illegible] ſwojej poſlednje dny ſe Sjednoczenych ſtatow a [illegible] ſkeje doſchle, proja, ſo ſo praſchenje wotbywanja pſchecžo wulkej kriſy bliži. Nimo mery wulke Hromady, kotrež ſo njeſmu mohle w Europje pſchedacz, ſu w rukach amerikanſkich pſcheczivych ſpekulantow.

Hobrski palenc přesmukacy zwjazk w Chicagu wuſlědźili.

Pónđelu ſu w Chicagu hobrſki palenc pſcheſmuykazy ſwjazk wuſlědźili. Pažmo je dalsko rozſcherjene pſchedewſacze, kotrež ſo wſchěch Sjednoczenych ſtatach ſ kapitalom 60 miliionow dollarow dželaſche. Pſchi nim bě ſo nimale 200 wołobow wobdželenych. Wotkryeze ſmeje wulki ſkandal ſa ſobu, dokelž ſu zyle ſnate wołowdy do wězy ſapſcheſene.

We Mangerez hotelu, w jenym ſ najwejtſichich hotelow Newyorka, kotryž blizko Broadwaya leži, prohibizijny ſaſtojnizy 15 hotelowych pachołow, 12 pinčnikow a diweju ſpirituſowoju wikowarjow ſajachu. Schef prohibizije we Newyorku je rjekł, ſo hotel dla ſranjenja prohibizijſkeho ſakonja ſamtnjez da.

„Herald Examiner“ powě, ſo ſo we najwobſchěrnijchu organiſaziju pſcheſmuykarjow alkohola jedna, kotruž ſu po ſawjedženju prohibizije wotkryli. Pſcheſmuykarjo kolo tworjachu, kotrež wot Atlantiſkeho hacž k Cžichemu oſcanej doſahaſche. Jich hłowny kwartěr bě Chicago.

Strajkowe njeměry w Newyorku.

W ſwiſzu ſe ſtrajkom w draſtowej induſtriji w Newyorku ſo pónđelu demonſtracija wotmě, pſchi kotrejž ſo pſches 15 000 wołobow wobdželi. Nekotři ſtrajkowarjo ſo do cžrjodow k dželu ſwólnjowych ſ nožemi a druhimi bronjemi dachu. Jenoho draſtoweho fabrikantu k ſemi porasychu. Wón ſtehi nop roſbi a bórhy na ſwoje ſranjenja wumrě. Polizija biežkeho roſeſna a 23 wołobow ſaja.

Wojowanje pſchecziwo ſtoſnikam w Chicagu.

W Chicagu bě ſo poſledni cžaſ 12 morddaſtwow na dróhy, wjele bombowych atentatow a rubježniſtwow ſtako. Dokelž ſo měſchczenjo na to hórichachu, policija hoſtinu ja ſtoſnikami wotmě. Nekotre ſta poddlahnych ludži ſajachu. Mjes nimi bě 30 ſ revolwrom wobronjenych a 250 na ſrudnijſnje ſnatych pſcheſtupnikow, kotřiž ſu w poſledním cžaſu nětkle 500 wołobow wurubili.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 12. februara 1930.

— **Wo wjedrje.** Rjany, w polnozy nimo cžahaze, ſu pſchipławaci ſymnych wětrow ſ połnóżneho lodoſtoho morja ſadžiwale. Tuž je ſyma nimale popuſchczila. Nad Jendželſkej leži wuſchina a cželnje ſo wſches raſche ſtrany hacž na Balkan. S krótkeho wjeczora pſchikhađžeja nowe nižiny. Rjany ſ połnozy ſo po đaczu bóle k połoniu wupſchestrěwaja. Tuž je najſkerje ſnihy ako deſchczik nožny. Jutſje je połny měſaczk. Też nach Pſchesenak ſnih a pak deſchczik ſtaja. — Jutſje ſchtwórtk khađža 7,24 hođ. a khowa ſo 5,08 hođ. Měſaczk khađža wjeczor 7,15 hođ. a khowa ſo rano 7,53 hođ. — Wčera wjeczor je 7 hođ. barometer 752, thygrometer +3, thermometer we đnjo +3. Đjenſa rano we 8 hođ. barometer 751, thygrometer +8. thermometer we đnjo 0. Wažłady na cžopiſche ſwjedro.

— **Poſtnjerjenje domu ſa pſchekupſkich pomoznikow w Budyſchinje.** Swjatk pſchekupſkich pomoznikow D. H. W. (Deutſchnationaler Handlungsgehilfenverband), to rěka jeho Budyſka wotnožka je ſwěi w nědźelu ſchiu Lehmanna hotela ſwoji ſamkny dom ſakoſcita a je ſ ſwojeho đonaz mlynje ſwoji ſamkny dom ſakoſcita a je ſ ſwojeho đonaz italſkeho pſchebywanſcheza we „Woprawnym“ pſcheczahnyniſchi wežerawſchu wutoru poſwjeczila. Nowe měſt

splaha. Też na Dołkaczańskich leżownościach żu liśchku satčelli. Też kunow (Marder) je lětša dosć.

S **Kamjenza.** W shromadnym pohedženju w hojcenzu „Město Drježdżany" rozsahownohu so zhobustawy dobrowólneje sanitetneje kolony cžerwjeneho khřiža se swojim sastužbnym sanitetn. radu. dr. Franzom Wólnu, kiž bješe bu 30 lět j kolonimym lěkarjom a nětdže 15 lět j jeje pschedsydu. Na to pschewza sastojnistwo kolonineho lěkarja dr. Jan Schokta, kotrehož bješe direktorii krajneho swjalka k tomu powołał.

S **Wětrje Wody.** Sobotu na dróży do Wochos bjes muse k cžełkomu njehasańšiwu dóńdże. 27 lětnej muzikaj sawabnych žonu j jednoho kola sałeja. Tola na zbože je auto pschiblížił, prjedy hač możesche hač nadwabnikaj woji njekniežnomu wotwohlad wuwjesć. Wonaj cžełnych tola posdžidho jeju policija saja a tudomnemu hamtskemu sudnistwu pschepoda. Nadwadnjena žona bješe hakle njedawno z njedželi stanyła.

S **Muzkowa.** Psched nětdže 2 njezełomaj samolubstwu so w wilach a domach starchi derježdżazeju muzku (3) z proschesčim listom. Wón bješe so prjedy za dobrosčinnych ludźimi wobhonał, pschi proschenju bješe jich tajkrjenje sajewužił a wudawał, so woni jeho pólzełu. — Wón bješe tajkim jednakami, kotrejž systematiszy postupuja, wjele so hódny na kedžbu hjerje.

Se **Sleho Komorowa.** Njedawno pišachmy, jo je so w Slym Komorowje wešty bludarśti wuczobnik Tomczak dies kleda sbubik. Někto so powě, so je jeho policija we Swendalu sajała a jeho Sle-Komorowskej policiji pschepodała. Dotal hischcze nicje znate, schto je Tomczaka cžakało, dohuj sastojnik njebudze jeju personalne poseczny to pak wonej njerjažnjeschtaj, ale Donath so z mozu se durjeni wudoby a cžekneč spyta. Jako bóchu jeho doseščnyli a sadžerżeli, njeje so pschecžiwo sastojnikam derje sadżerżał. S 1,75 hr. by należnosć wotbyła była. Nětpak je hamtski sud w Hohrachczach Donatha je jeho sadżerżenje k 2 njedželomaj sastwa abo 70 hriwnam pjenježneho khłostanja sadżudził. Mała khłostańska komora Donathowe powołanje saczisny.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutšischi žitwórtk:** Samróčeno, mišicho, wišato, na šměch a deschčik podobno. W Jendželskej łyma a šuchо, w połnocnej Europje łyma popruschcžuje a so šněhuje.

* **(Automobil dżesći sajał.) Wuboru popołdnju je w Drježdżanach na Hindenburgskej dróży jedyn automobil dwě dżesći pschejeł a morił. Jedna so we 12 lětnu holcu a 9 lětneho hólca. Dżesći bješchej sady nimo bježażeje autowoje dróżi z pypches dróhu bježałoj a njebješchej so najwschežo pschi jědżenju automobila dohladałoj. Hólz bě na mjesće morwy, holcža bischcze hłabe šnamjenja žiwjenja wot so dawasche, tola tohorunja za někotre wokomiki wumrě.**

* **W Lloydskej parnej łódži „München" je wutoru we Newyorkskim pschistawje, hdyž bě runje k brjohej pschisiełka, woheń wudyrił. Někotre rozbuchnjenja so stachu, kotrejž łódź sajachaju a hasherjow k jemi cžišnychu. Wórły so tym so łódź podnóri. Hascherjo so pokjeduim wokomiku do morja skočžichu a so pluwaju wukhowachu.**

Radio.

Što słyšimy jutře, štwórtk 13. mal. rózka.

Königswusterhausen. 10,35: zdźelenja zwjazka pruskich wjesnych gmejnow. 12,25: wjedro. 16: hołčaca zdźelanosć na wsach. 19,35: (z Lipska) Wagnerowy wječor. 21,45: komorna hudźba.

Lipsk. 12: gram. deski. 14: literariski rozhlad. 16,30: pop. koncert. 19,35: Wagnerowy wječor. 21,45: komorna hudźba.

Wrótsław. 15,20: płaćizny za ratarstwo. 16,30: koncert. 18,50: „Pućowanje na měsačku", přednošk. 20,30: zabawna hudźba.

Z Gmejnskeho žiwjenja.

S **Cžornych Nošlic.** Sobotu sej dżesći so tudomni gmejnjy sastupjerjo k swojomu druhemu pohedženju, kiž knjes pschedsyćer Běrčk nawjedowaše. Po krótkim zahnu pohedženju sastupichu do sjawneho jednanja. Wosebje so, so so wólby do wokrjesneho sejma wotmeja njedżeju 16. małeho rózka dop. w 11 hodź. Próstwu sakleho hajnika młodźinskich hospodow dla pschewjacża hołubstawa sastupjerjo jenohłósnje wotpokasachu. Pschijimolichu pak pjenjes Budestežanskemu dżełacżerjemu samaritskemu dwórkej. Dale žiwjachu, so je sozialdemokratiska frakcija sobudała protest pschecžiwo wólbam do schulskeho wuběrka. Sarjadnik kčelnischcza knjes Uhde bješe sapedał próstwu za koreżmarišku konzesiju w twarjenju, kiž ma so we Wjerwałdze natwarjeć. Próstwu wotstorcžichu sajerjerjo na bližsche pohedženje, hač do teho czasa maja bischcze někotre njejasnosce wotstronjeć. Na to rozpowjesche so dokkadnje wo gmejnskich finanzach. Schtož knjpa twarjenje puczow, ma so lětša kóuz mjes Krebžecami a gmejnskej kóežu a kóuz mjes Měrschezami a Horkowcžanskej mjesu twarić. Dokelž so pschi nětcžišchim najnym smjerschu po łukach jědżicz hodźi, maju so kamjenje, kiž su po natwarjenju wodowoda zbyłe, na puczе nawołować.

S **Wulkeje Dubrawy.** Sandżeny schtwórtk wotměchu tudomni gmejnjy sastupjerjo swoje 3. sjawne pohedženje, na kotrež bješe tež mnoho pschipoškucharjow pschischło. Sastupjerjo mějachu tež wo ważnej należnosći wodowoda jednacž. Hdyž bješe so należnosć w pschitomnosći wězywuitojnych dokkadnje rospowědała, wobsamknychu, so Czechez firma w Khocžebuzu jenu łudnju sajo darmo swuporjeża, druhu pak za 280 hr. Wězywuitojny, knjes Nepollik je Zitawy, kiž bješe k pschepodaczu dżela na Khocžebuzku firmu radźił, dże twarške dżela dohladowacž. Pschi tutych dżełach so sdobom wodowodowe roły wopłokuja. Tuto wopłokowanje so pschichadnje lońdy 5. dżeń měsaza wospjetuje bjes wosjewjenja. Nadżelniny chcyli žebi to spomjatkowacž. — Dale sdżesche pschepruschenje k wopytej wultajerjow „Cžłowjek we swych a khorych dnjach", kotrajž so wot 2. hač 9. nahła w Budyschinje wotmėwa. Nan sabudżeneho Sieliž je we swojim czasu na tudomnej žerowej posi dżełacz, żada žebi wukaze synowych wězow, kiž nejna sdżerżała. Gmejnjkej radże so poruczi, so by skosć wujasnika, jeli trjeba też z zwilnym prozesu. Na wokrjesnym sjedże twarskich dżełacerjow we Budyschinje bješe Wulkodubrawska skupina wodowu w modelu wujasnika, k cžemuż je 5600 kamuschowu sta. Twar płacżesche 160 hr. Na prósttwu wo podsu pschisiwolichu sastupjerjo 20 hr. Pschi podżidschich finanzach dże gmejna wězu kupicž. Po wuradżenju nekotrych mjenschich należnoschow so pohedženje sjedzi. Taine pohedženje so pschisamknu.

Wusudżenja.

Mała khłostańska komora.

W tajnym pohedženju jednasche sud pschecžiwo hižo khłostnej pschenajerjej Wercži swud. Gehrowjeje rodź. Wodźerej z Lawoczic. Wona je wobsędżerka Luwoczanskeho hosczenza a je prjedy sama korczmarila. Korczma njebješe žanecho dobreho mjena měła. To pak je so pschemilo, dołhož je na korczmje nětcžišchi najeńk. Gehrowa bješe wobškodzena, so je likéry z zokrowej wodu falschowała a za połnohódne pschedawała a so jiwoje pinczki nje dosć dohladowała, ale je cžekała, so su wone w towarschnej jsbě wino pile i hosczeni šanne. Lubijšti sud bješe je połnje winowatu spóznał a tu k 100 hr. a 150 hriwnam pjenježneho khłostanja abo k 10 a 15 dnjam jastwa sajudźił. Gehrowa bješe so pschecžiwo tutomu wunjudej powołała. S tym pak zaneho wuspěcha njemješesche.

Žara njewobmyšlnje jednaš bješe pschekuz Marczin Donath z Nowcho Gersdorfa 28. julija 1929 wjecžor. Njebješe so we wokhežu tamneje zlownje pschišłownje sadżerżał. Zlowny sastojnik bješe jeho mandżelskku sadżerżał, dokelž je chcyła mandolinu, kotruž je pschi Nowogersdorfskim tšekenju w jenej hosczenje a krajnej mjesu bobyła, po tajnym puczu domoj pschinjesła. Donathez mandżelskaj dyrbjeschtaj w haniškej jsbě zlownje wotcžakacž, doniž sastojnik njebudże jeju personalne poseczny to pak wonej njerjažnjeschtaj, ale Donath so z mozu se durjeni wudoby a cžekneč spyta. Jako bóchu jeho doseščnyli a sadżerżeli, njeje so pschecžiwo sastojnikam derje sadżerżał. S 1,75 hr. by należnosć wotbyła była. Nětpak je hamtski sud w Hohrachczach Donatha je jeho sadżerżenje k 2 njedželomaj sastwa abo 70 hriwnam pjenježneho khłostanja sadżudził. Mała khłostańska komora Donathowe powołanje saczisny.

Hospodarski rozhlad.

hrjedu 12. małeho rózła 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,185	100 pólsk. złotych	47,026
1 jendželski punt	20,361	100 čěskosł. krónow	12,385
100 šwajc. frankow	80,765	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša wosta wczera cžicha a kurzy efektow dale hłabe, haj so z wulkeho dżela wotbrjehowachu. Też na wikach z rentowymi a dołhnymi liczijtami běchu kurzy hłabe.

Na **produktowych** wikach pokasa so wczera sajo wobrot k lěpschemu. Pschesza a rožka postupischtej we 10 pjenježkow po zentnarju. Druhe družiny žita sapischachu dotalne płacżiny. Wczera płacżesche zentnar

w Barlinje

pschenicy 11,85—12 hr., rožki 7,95—8,15 hr., nałětnjeho jecžmjenja 8—8,50 hr. a nasymkeho 6,90—7,35 hr., wowsa 6,15 hacž 6,65 hriwnow,

w termijnowym wikowanju

sa měrz:

pschenicy 12,62½—12,72½ hr., rožki pak 8,75—8,78¾ hr., wowsa 6,95 hr.,

sa mej:

pschenicy 13,20—13,27½ hr., rožki 9,20 hriwnow, wowsa 7,35—7,30 hr.,

sa julij:

pschenicy 13,72½ hr., rožki 9,18¾—9,21¼ hr., wowsa 7,53¾ hr.,

Wichtšafeja:

Wucžobnika pschekupiwkeho, Sachsa w Budyschinje na Bohatej haży.

„ rěsnikeho, Měrsch w Brěsynje pola Kamjenza.

Posonoeja žonjeneho a starschu bjowku, knježi dwór we Jawornicy.

Holzu do domu, Kleßlingowa w Starem Labiju.

Sprjenu Margareta Ekowa w Labiju.

Kupuje

Brěsy, sa woja ho Hodżacz, Schwarzbach w Budyschinje, Nowosalzska dróha 16.

Na pschedań:

Konjej žylnai, cžejki wós a dżeczelowy Schndrak, knježi dwór w Nowej Semilnej.

Harmonij za 200 hr. a druhe hudźbne stroje, H. Gisha w Budyschinje, Drjewowe wiki 17.

Sofa, blido a stoły, bratraj Fiedleraj w Hródku, Barschczowska dróha 17.

Loże z matrazami 3, na Židowje, Hłowna haża 394 d.

Wobłek, kaž nowy, za małeho konfermanduu, w Budyschinje, Sedanska haża 26 II na prawo.

Krowa wyschokoswuczelna, podšobna a šuproschnej rasy, we Lomšku 7 pola Njeswacžidła.

Szyno 9—10 zent. a trompeta b a, Kubjenz w Sdżarkach cžišło 22.

Ssudnišzy na pschejhadżowanje

schtwórtk 13. małeho rózła 1930

w Brěsynje pola Kamjenza na „Wicžeżnym kuble" rano we 8 hodź. sosa,

w Kamjenzu w kasarnach w komornym łonje maschinskich fcelbow dop. w 10 hodź. wschelake meble, wulki njeboh, běrny wopłokowaza maschina, harmonij, drjewowy rešak, cžašnik, cžešło tołkaza malchina, wobrucže motorskich kołow, elektromotor, wobraty, schijaze maschiny, mužaze koło, cžorny wobłek, deski, łonjaze a mužaze wobrucža, pschescheiwaza maschina, hobanka, wupschestrjeja, kosejowa nadoba,

w Łubjiu na šudnistwje dop. w 10 hodź. wschelake meble, pišarske stroje, pjenježny kamor, wobras, pleczenaj stolaj, gramofonaj, šněhanki, radio, frakowy wobłek, hłe a kožane paży.

Ssudnistwo wosjewja:

Ssud je konkurs wotewrił nad samoježenjom holeczerzarja Willya Zieglera, měješkeja konzertowuje a rejwarnje k „Schjerjewinemu doker" w Hrubjelcžjach, knihowcho revisora Curta Filchera w Budyschinje na Wettinskej haży 17II ja sarjadnika pomjenowanyschi. 1. term. brjedu 5. 3. 1930 dop. ½12 hodź., 2. term. brjedu 26. 3. 1930 dop. w 11 hodź., wobej w Budyschinje na šudnistwje, sjiwa 141.

Ssud je konkurs wotewrił nad samoježenjom Elly Herty swud. Scheibenbauerki rodź. Puzez w Budyschinje na Hornjecžerskej haży 47, nětkuschcze měješkelki firmy Kurt Scheibenhauer w Budyschinje. Sarjadnik konkursa je knjes Gustab Christoph w Budyschinje. — 1. term. brjedu 5. 3. 30 pschip. w 12 hodź., 2. term. brjedu 26. 3. 30 dop. ½12 hodź., wobej na šudnistwje w Budyschinje, sjiwa 141.

Ssud je dyrbjeuške pschesahadżowanje Schusterez leżownoscže w Budyschinje na schtwórtk 13. 2. 30 postajene sdžehnył.

Ssudnišze pschesahadżowanje leżownoscžow.

Knježi dwór we Łupoi. šłuschazy Maxej Kóniget we Łupoji. Je nětdže 530 kórzow wulki. Hódny 176 800 hriwnow, hodu i 10 970 hr. sa šklady, 6 550 hr. sa grat a 28 750 hr. sa łžót. Wopalna pokładnja 86 800 Hriwnow. Pschesahadżowanje budże pjatk 28. 3. 30 dop. w 10 hodź. we Łupoji na knježim dworje.

Drjewowa aukcija

pondżelu 17. małeho rózła 1930

w Kulowje w hosczenzu „K tšom krónam" dop. w 10 hodź.:

170 metrow brěšowych a khójnowych kulikow,
250 mtr. brěšowje a khójnowje walczíny,
35 dołhich hromadow twjerdeho drjewa.

Drjewo leži w khóschtnistej holi pola Dubrjenka a Ssuschez w sastupach 21 a 26.

Šlazowe depeše.

Produktowe wiki dżenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki su měrne a wocžakowaje, płacżiny sterżene.

Dop. ¾12 hodź.: Dowos njeje wulki, hacžrunjež so kupzy poczinaju sa žito bóle sajimowacž, płacżiny sterże postupuja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	11. 2.	10. 2.		11. 2.	0. 2.
Pšenica	237-240	235-238	bony	16-18,50	17-19,00
rožka	159 163	157-163	woka	18-23,00	19-24,00
naz. jecžmjeń	—	—	módre łupiny	13-14,00	13-15,00
nal. jecžmjeń	138-147	138-144	žołte łupiny	16-17,50	17-18,00
wows	123-133	123-133	seradella	—	—
kukurica	145	145	raps. wosušk	16-16,40	16-16,40
pšeńč. muka	28-35,25	28-35,0	lany wósušk	19-20,00	20-20,20
rżana muka	21-25,00	21-24 7.	bocn. melasa	—	—
ps. wotruby	7-8,50	7-8,50	bórnj. kruški	13-13,50	13-13,60
rżane „	7-8,25	8-8,25	syno, 50 kg	2,70-3,20	2,00-2,40
raps	—	—	rżana sloma	0,95-1,15	1,20-1,40
hrósch, Viktor.	22-29,00	23-31,00	pšeńč. „	1,10-1,30	1,25-1,35
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,15-1,30
pjetuški	16-18,50	17-19,00	ječna „	1,00-1,10	1,10-1,20

Płaćizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

11. februara 1930. Płaćizny po centn. a zl. hriwnach

Skótne družiny a wozmamjenjenje

Woły: 316.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	57—58
Młode mjesne, njewukormjene, starše wukormjene	52—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—50
Mjenje picowane wšěch starobow	

Ryki: 390.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	54—56
Połnomjasne, młódše	52—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	48—50
Spatne	45—47

Jałojey a kruwy: 642

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	42—45
Połnomjasne, wukormjene jałojey najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	32—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojey	26—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojey	22—26
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 2570.

Najlepše wukormjene (2. druž.)	76—83
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	62—75
Spatne (4.)	50—60

Wowcy: 2413

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	66—68
starše wukormjene (2.)	60—65
Mjenje wukormjene (Mářschafe) (3.)	50—52

Swinje: 10528.

Połnomjasne, wosebitych rasow a hóh křižanjow hač do 1½ lět stare	79—80
Wukormjene	78—80
Mjasne	78—80
Spatne	76—79
Rancy a kundrosy	71—72

Praha. 12,35: připoldn. koncert. 16,10: přednošk wo kulturje. 16,20: dźěćacy kućik. 19,30: (přenjesenje z němsk. krajneho dźiwadła) „Ariadne auf Naxos“, opera w jenym jednanju.

Win. 11: připoldn. koncert. 15,30: pop. koncert. 19,30: orchestrowy koncert; po tym wječorny koncert.

Beograd. 18: pop. koncert. 20: wukrajne přenjesenje. 22: rejwańska hudźba.

Ljubljana. 17,30: pop. koncert. 21: orchestr. koncert.

Katowice. 17,45: (z Waršawy) komorna hudźba. 19,05: listowanje. 20,30: lohka hudźba.

Towaŕstwowski powěstnik

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk we towaŕšowni na Hornčeŕskej hasy.

Khelno. „Domizna“ ma njedźelu 16. II. wječor 1/8 hodź. pola Mjenec měšaćnu zhromadźiznu. Jednamy dla zhromadneho wotjězda dnja 23. II. do Drježdźan. Nimo toho mamy druhe ważne dypki rozrisać. Knjez redaktor Bart je zajimawy přednošk za tutón wječor přewzał. Tohodla wobdźělmy so bohaće a njech kóždy hišće hosći a zajimcow sobu-přiwjedźe.

Předsydstwo.

Drježdźany. Župny zlět. Spěwarjo serb. spěwnych towaŕstwow maju swoju hłownu pruhu njedźelu 23. 2. popołdnju wot **2—3 hodźin** w přimjeznej žurli hosćenca „Volkswohlsäle“ Dresden-A., Ostraallee (nie wot 3—4 hodźin). Prošu so swěru wobkedźbować.

Zarjadnistwo.
Hłowny dirigent.

Komorow. Jednota Sokoł ma štwórtk 13. mał. rózka wječor we 8 hodź. w „Kačej korčmje“ swoju generalnu zhromadźiznu. Kóždy aktivny a pasivny sobustaw dyrbi so wobdźělić. **Starosta.**

Łaz. Župa „Handrij Zejleŕ“ ma přichodnu njedźelu popołdnju w 3 hodź. zhromadźiznu we Łazu w Sołćic hosćeńcu. Prošu, zo bychu wšitke sobustawy předsydstwa župy, kaž tež wšitcy předsydojo do župy přisłušacych towaŕstwow zastupjeni byli.

Jan Haješ, župan.

Pančicy. Jednota Sokoł ma wutoru wječor w 7 hodź. w Pančicach zwučowanje.

Pančicy. Lipa Serbska ma pjatk 14. mał. rózka ważnu pruhu pola Natušec w Kukowje. Započatk 1/8 hodźin. Wšitkich spěwarjow wočakuje **dirigent.**

Ralbicy. „Lilija“ wuhotuje njedźelu 16. mał. rózka wječor z dypkom 1/8 hodźin we Waldźic hosćeńcu zabawny wječor, wobstejacy ze spěwow, rjanicheho dźiwadła a reji. Wšitcy swěrni přećeljo so wutrobnje přeprošuja.

Zwjazk spěwnych towaŕstwow. Na župnym swjedźenju 23. II. w Drježdźanach budu so sćěhowace spěwać: Wulka lubosć čo. 15 a 29 — Zerja čo. 13, 16 a 20 a „O miły swjaty wječorje“ we Towaŕšnym Spěwniku abo na wosebitych łopjenach. Prosy so, zo bychu so spěwarjo prawje sylnje wobdźělili a tak tam Zwjazk z česću wobstał.

Hł. dirigent.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bazyny. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Pjatk 14. februara
započnu so
moje

běle tydźenje

kupny dom MAX HERDE
w Budyš. na Kamjen. hasy

Njedźiwajo na nakupowanje

Syra kopřiwina wosebje tunjo	0.29	Mašinski cwjern 2 rólcy	0.25
Syra kopřiwina wosebje sylna	0.59	Mašinski cwjern 1000 m, 4 dźělbn.	0.49
Syra kopřiwina, 100 šěr., wos. sylna	0.69	Hłowaki, kopřiw. šite	0.95
Syra kopřiwina 140 šěr., składn.	0.79	Hłowaki, linonow. šite	0.95
Košlacy płat wosebje tunjo	0.29	Hłowaki, pisane šite	0.95
Linon, 80 šěroki woseb. poskić.	0.59	Hłow., smuh. płat šite	1.25
Košlacy barchent běły, składnosć.	0.49	Hłowaki, damast. šite	1.75
Kucheńsk. twjelki wobrubjene	0.39	Łožowe nawobleč. kopřiw, šite	3.95
Waflowe twjelki składnosć	0.59	Łožowe nawobleč. linon, šite	3.95
Frotěrske twjelki wosebje sylne	0.95	Łožowe nawobleč. pisane, šite	3.95
Damastow. twjelki połpłatowe	0.95	Łožowe nawobleč. pis. dwójn. šite	4.95
Połer. trěnja woseb. płacizna	0.10	Łožowe nawobleč. smuh. płat šite	4.95
Trěnja woseb. płacizna	0.15	Łožowe nawobleč. damastowe šite	5.95
Lodowe trěnja poražak	0.29	Łožowe płachty kopřiw. składn.	1.35
Frotejowe rukajcy	0.15	Łožowe płachty barchent, běle	2.95
Róžowanske ruby 80/180	1.50	Strowotne łožowe płachty 140/220	2.95
Cajowe serwiety składnosć	0.25	Kupańske rubišća běle, wos. tunjo	1.25
Damast. serwiety 60/60	0.59	Kupańske rubišća pis., wos. sylne	2.50
Damastowe blid. přikryw. 110/110	1.95	Kupańske rubišća składn. 140/200	4.95
Damast. taflowy přikryw 130/200	3.95	Frotej za kupańske mantle	2.95
Kofejowy přikryw 6 serwietow	4.95	Komodowe přikrywy z francami	1.75
Płatowy přikryw wosebje tunjo	0.59	Płachty na chaiselongue	4.95
Wumělsk. přikryw.	0.75	Mužace košle ze zasadkom	1.35
Wumělsk. přikryw. składn. 130/200	2.95	Mužace makowe spódn. kholowy	1.50
Přešiwawki (Steppdecken) połwołmjane dw. satin	11.95	Mužace zwjeršne košle pisane	2.95
Přešiwawki ze židy, składn.	17.95	Mužace zwjeršne y košle, běle	2.95
Šałački židźane	0.50	Žonjace košle, jara y tunjo	0.75
Pas za nohajcowe dźerž., 4 dźeržaki	0.69	Žonjace prynceske y sukni, jara tunjo	1.50
Šlypry za dźěći składnosć	0.39	Žonjace nócne jaki y jara tunjo	1.95
Šlypry za dźěći židź. wše wulk.	0.79	Žonjace nócne jaki y barchentowe	1.95
Šlypry za dźěći židź. rjepl.	0.95	Žonjace nócne jaki barchent., pisan.	1.95
Žonjace šlypry składnosć	0.50	Žonj. nócne košle, y pyšne	1.95
Žonjace šlypry podšite	0.95	Žoni. nócne košle, eleg. wušiwanja	2.95
Žonjace šlypry židź. podšite	1.95	Mužace nóc. košle, składnosć	2.95
Žonjace šlypry židźane	1.50	Mužace nóc. košle, barchentowe	4.95
Prync. suknje za dźěći, pisane	0.75	Hólčace nócne košle	1.35
Žonj. spódnje talje kaž štryk.	0.69	Hólčace nócne košle	1.50
Žonj. trikowe košle z kholowami	0.95	Nakupow. měški, jara tunjo	0.75
Sokołske košle wos. tunjo	0.50	Santki, jara tunjo	0.05
Satowe kromki běle, 10 mtr.	0.25	Wušiwanja jara tunjo	0.15
Satowe kromki pisane, 10 mtr.	0.25	Wupjerk, hłowak, pjerjonjepřepuš.	2.95
Přešiwj. cwjern 5000 m, 5 rólk.	0.95	Wupjerk, poslešćo, pjerjonjepřepu.	11.95

Dalše překwapjenje

Wulka dźělba tepichow, gardinow połstorow a łožowych płachtow so po originalnych fabrikskich płaciznach předawaja

Tworykupowace towaŕstwo

w Budyšinje, zap. dr. z wobm. ruk.

Poskićamy cyle wosebje:
čerwjenny kał, krute hłowy pt. 16 pj. běły kał, krute hłowy punt 6 pj. najlěpši kisały kał . . punt 14 pj. najlěpše kisałe kórki . jena 8 pj. najlěpše žonopowe kórki punt 60 pj. najlěpše jatrowu kołbasu w tyzach puntowska tyza . . jenož 60 pj. ze samsneje konditarnje jako wosebitosć šokoladowe baby, jena 75 pj. a 1.20 hr. Pjelnjene pampuchi, jedyn 10 pj. — — —

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Bukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2756
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
= w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje =

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Česćenym wobydlerjam w měsće a na wsach z tutym wozjewjam, zo **porjadnje kóždy štwórtk** swoje rěčne hodźiny jako **naturska hojeŕka, biochem. a homöopathka w Kamjencu na Dźiwadłowej hasy 5,1 pola Oswaldec wot 8—12 a 2—6 hodź.** wotměwam.

Nazhonjenje we wšěch khorosćach: **žonjace khorosće, žołčna khorosć, jatrowa khorosć, lišawa, bolace nohi škody atd.** Wopytam tež na wsach. Telefoniscy k rěčam pod čisłom 512

Susanne Rümenapp

Fotowe projekcijowe powjetšenske domj. kinowe } **aparaty**

a wše wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mójišćel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wječywustojnje a najspěšniše.

SERBSKI HOSPODAŔ

ratarske wulkowikowańske towaŕstwo
z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njescja Waše kury derje?!

Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu

„Jajka“

Předawaja wšudźom w dźělbach

po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1.90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . za 17.50 hr.

Mały wudawk so bohaće wupłaći

Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdźe

Hamburgski kofej. skład w Kamjencu

Kedźbu! Kofej tunši

čerstwje pal. kofej 1/4 pf.
55 pj. 65 pj. 75 pj. 85 pj.
1.00 hr. 1.10 hr. 1.10 hr.

Dale poručamy poźiwadła po najtuńšich płaćiznach:

Wowsne tružki	punt 30 pj.
Parlowe krupy	punt 30 pj.
Pšeńcna krupicu	punt 35 pj.
Zelony hróch	punt 35 pj.
Heidušku	punt 38 pj.
Soćki	punt 40 pj.
Łamany rajs	punt 23 pj.
Dobry rajs pt. 28, 35, 40 pj.	
Běleny hróch, poł. punt	40 pj.
Běleny hróch, cyły punt	45 pj.
Krane nudle	punt 40 pj.
Jejow. krane nudle	punt 55 pj.
Jejow. nitk. nudle	punt 70 pj.
Jejow. hwězdźički	punt 60 pj.
Jejowe serbske	punt 70 pj.

Kakao, wysoka sort, punt 80 pj.

Amerik. swini. šmalc pt. 78 pj.
Limb. dolh. twarožk pt. 65 pj.

Čerstwje dóšle

Pječene jerje	Kóžda syza jenoš.
Zakulene jerje	
Bismarck. jerje	**80 pj.**
Zelejowe jerje	

Na wšě twory, z wuwzaćom cokora 6% wróćo zarunanja

Thams a Garfs

na Knježej hasy 5

Serbske Nowiny

Pjekarskeho wučobnika

serbskeho hólca
z dobrymi cenzurami pyta
k jutram 1930

Strauch w Drožďžiju

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Poručam
najlěpše **howjaze, ćelace a swinjace mjaso**
po najtuńšich dnjowych płaćiznach

Sušeny połć a mjas. twory, wšelake kołbasy
punt wot 1.- hr. Suš. połć po 5 puntach tuńšo!

Łój, pt. 50 pj., čople kołbaski

Zwud. Pötschcyna
ręznistwo
w Budyšinje, na Žitnej hasy

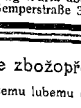

Kóždej swójbje samsny dom!

Pjatk, 14. februara 1930, wječor we 8 hodź.
rěči w hotelu „Měšćanska zahroda“ w Budyšinje
knjez W. M. Merklein-Małowjelkowski wo **„Zjednoćenstwo přećelow, z. dr. z w. r.“**, najstarše, najwjetše a najzamóžnišeje twarskeje nalutowanje Němskeje a Awstriskeje we

nowym swětłowobrazowym, přednošku

Zastup darmo!

Za pjeć lět so wjacy hač 120 miljonow hriwnow k twarjenju 8000 samsnych domow zwjeđe. Też Wy dostanjeće po dopjelnjenju Wašeje lutowańskeje winowatosće twarske pjenjezy za 4%, kiž so njemóža wupowědźić. Woprašejće so hišće dźensa.

Stóž je zadźełany, njech sej žada rozjasnjeńskí prospekt H 46 wot Bausparkasse der Gemeinschaft der Freunde Wüstenrot, Abtlg. Ludwigsburg-Württ. abo Geschäftsstelle Dresden-A. 24, Semperstraße 3. Telefon: 48004.

Wutrobne zbožopřeće

našemu lubemu dirigentej

knjezej wučerjej Jeńcy

k jeho narodninam

Towaŕstwo „Zernička“ w Lichanju

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž, zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernje, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežne so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 37 — Budyšin — Štwórtk, 13. februara 1930 — Bautzen — Ročnik 69

Přiherbowanske prawo a hromadukładźenje leżownosćow.

W jakim žejmje je žo wutoru wo pśiherbowanjim zakonju jednało. Nowy zakoń chce roskuskowanju a pśihedźenju katarskeho wobžedźeństwa wobaraś. Zakonjowy nacyźk je žo po pśenim muradźenju w pśejedawšim žejmje we wšelakim nastupanju porjedźił. Po nowym wobdźělanju zakonja móže teź młódšy žyn nanowoke kubło dostaś. Dale žo žobuherbja, wošcebje w nastupanju zadanjenja swójeho podźela, lěpje staja dyžli dotal. Nowy zakoń wo pśiherbowanju cyge, cuje kaž zakoń wo hromadukładźenju leżownosćow, musy katarstwa wołóžiś.

Pśichi debacy demokrat **Claus** žyrjene wobmyślenja pśiceźiwo zakonjej wupraji. Hač dotal žo hižo na dožabaje waśnuje pśiceźiwo sadołženju a roskuskowanju schśitanki byli. Kubło je žo niedźelene za pśimérjenu płaćiznu jenemu herbej pśihepodału. Zakoń z lěta 1843 hišće dźensa dožaha. S wobsteźejcych wobsteźejnosćow žo tajke hłuboke sapśichimnjenje do katarjoweho poruczeźeho prawa njebudźi wowrawniś. Pśiherbowa lěpśina je pśicewułka. Wěcnik z pśikładom pokazuje, jo na 25 hektarow wulkim kuble pśiherba jako podźeł 30 000 hriwnow, žobuherbojo pak jako podźeł jenož 3000 hriwnow dostanu. Wobmyślicej **ma** žo, jo je

žona jako herbowka wusankjena.

Sojim dźěcźi na starschśišim kuble žo žobuje. Wumělkowe cźeze móža žo sunjeńchśiś, dyž žo **młódšy žyn** jako pśiherba zwólnjeju. Wěz móže žo jenož na jene wašnjenje rozwiśaś. Sawostajerjej a pśiherbje ma žo rozkładźenje pśicewostajiś. Sbromadźenstwu žo najlěpje słuži, dyž **najsamožnišchi kubło bjerje. Nunje katarske wobhdleźenstwo** zakoń **wotpokazuje.** Katarstwu žo ś tymle zakonjom njepomha.

Schladebach ś wjeseźnego luda zakonjowy nacyźk wita jako kročel po puću, katarske wobžedźenstwo jako njedźelny zyk w žiwóje zakhowaca.

Sozialdemokrat **Neu** praji, žo žo zakonjowy nacyźk do cźasa njechodźi, hdyž žo wo lutowanju a sjednorjenju rěcźi. Zakoń bjeskónkcnje žiwólne swjaty słužbi. Neu dźe žo wo zakonju halke poslědźišo we wuběrku rozsudźiś. Hdy by žo hodźiło, nacyźk tak pśicetworiś, so žobuherbojo njebychu zkhodowali, by žo mohł ś fakultativnym pśiherbowańskim zakonjom pśicećeliś.

Němkonacionalny **dr. Wagner** praji, so móże žo nacyźk pśihjeś. Jeho strona pak je sa dalsche samjetsowanje poruczowańskeho prawa była.

Dr. Wilhelm ś hospodarśkeje strony sa nacyźk wustupuje, dokelž ma pśiherbowańske prawo hłuboku mužk. Wobžydne katarstwo dyrbi žo zakhowaś. Hospodarska strona njebudźe na obligatoriskim pśiherbowańskim prawje wobstaś a **budźe** teź pśichłokowaś, hdyž žo jenož pośrědne pśiherbowańske prawo sawjedźe.

Kommunist **Schneider** nacyźk wotpokazuje.

Dieckmann ś němskeje ludoweje strony ma sa mjsne, so žo pśiherbowańske naśledniśtwo zakonjow wuprawi, dokelž žo ś tym hodźi hospodarśkej nuzy katarstwa wobaraś. Poruca, obligatoriske pśiherbowańske prawo sawjeśeś.

Sakonjowy nacyźk žo prawnemu wuběrkej pśicepokaza.

Hospodarśki minister dr. Krug ś **Nidda** na to sakonjowy nacyźk wo hromadukładźenju leżownosćow se žłedowažnymi głowami rozkłoźuje: „Pśichedźeżazy nacyźk je žo ś někotrymi njewažnymi pśiceménjenjemi hižo žejmej léta 1926 a jako pśichodna 17 žejmej léta 1927 pśichedpołožił. We wobémaj žejmomaj je žo wuradźił, tola žo njeje wobiamknył. Fara mjsne je, zakoń znowa žejmej pśichedpołožićej. Hdyž žo pomyślí, so žu zakoń wo hromadukładźenju leżownosćow a druhe ś nim zwiśowaze zakonje a wukazy pśichi tajnym a njesmjeńchśenej praktiśej płaćiwosći hižo nimale 70 a žamo 100 lět stare a so žo njejsu ważnje pśiceménile, je rozumiś, so dyrbi žo zakoń wo hromadukładźenju **po nowozažnych potrěbnosćach, nahladach a prawnych sajadach złoźiś.** Nacyźk žo po zkowmym dźelu po źledowazych stronach reformuje: Wón pozhlnja a pospěcnje hromadukładźazych wyschnosćow na to waschnje, so wošcebje jako pśenja instanca na město knjezerstwoweje kulturneje rady **kulturny hamt** stupi, dale so žo porjadny běh prawa wutwori a so šmeźba so pśichi pśicewjedowańskich naprawach **krajnokulturneho** komisara wumérjenja wustojni, kulturni technikarjo a katarjo wobdźělcej. Wón dźěło na to waschnje połóża, so jadnotliwe hromadukładźenja

wot wole wobdźělenych bóle njewotwisnišnje cźini,

a to se sakmnjenjom **namjetowańskeho prawa** pśichedewsaczela pśiwe twarje železnizow, drohow, kanalow a dolowych sawjerow, **nastorkowazeho prawa** kulturneho hamta a katarskeje komory a pśihoruczowazeho prawa krajneho kulturneho hamta; wón žo w nastupanju stukowanja hromadukładźenja po nowych zakonjach złožuje, wošcebje po nowych postajenjach potrschiskowneho hórskeho zakonja a po zakonju wo stajnym wuhlowym hórnišchowym prawje.

Kak ważnej stej krajnu kulturu połěpschaze hromadukładźenje leżownosćow a jeho zakonśka naprawa, njech je ś tym dopokasane, **so je hišće 160 000 hektarow katarjow wužiwazych leżownosćow, to je wjazy dyžli schesćina wšćech leżownosćow hromadukładźenja potrěbnych,** a so žo ś hromadukładźenjom wunoschł žnjow powjetscha a žo hospodarśke khosty smjeńscheja, ś tym pak žo zakładk ke razionelnemu a wunoschnemu katarskemu hospodarjenju a dźěłu załoga.

Dr. Troll ś katarskeho luda pak žo pśicejiwo pśichedłoży wupraja. W pśichedłoży postajene mcźenje dyrbi žo wotstronicś.

Sozialdemokrat **Schulze** pśichedłohu poruca.

Demokrat **Claus** méni, jo dyrbi žo hromadukładźenje zasadnje spěchowaś, so pak nětčišchi cźaj njeje za to bjschtódomy, dokelž by pśicewjedźenje zakonja katarstwu nowe cźeze nakładło, kotrež wono njemóże snjeseś. Tohodła knjezerstwo napomina, so by zakoń, jeli so by žo pśichjaś, ś najwjetšchej wobkładnjowosću nakłonowało.

Dr. Wilhelm ś hospodarśkeje strony praji, so wobmyślenja swojeje strony we wuběrku wojsewi. Tam, hdyž pśichedłoha katarstwu cźeze nakładuje, dyrbi žo wona dopruhowaś. Na tódy pad je zakoń pokrok sa katarstwo.

Zakoń žo tohorunja prawnemu wuběrkej pśichpokasa.

Městopresident **Hickmann** wojsewi, so je nazionalny sozialist ś **Killinger** nanjet sapodał, kotryž praji: **Knjezerstwo nima žejmowe dowěrjenje.**

Sšrjedu dopołdnja njenadźiju do Rüsselsheima njehdže 200 kommunistow pěschi, na nakładnych automobilach a motorskich kołach wot wonka, wošcebje ś Frankfurta a Offenbacha, pschiidże a žo do Opelskich dźěłarńjow nawali. Namołwjachu dźěłacerjow, so bychu pschestali dźěłacź a ś tym wunuseowali, so bychu žo pschećeźene žobitstawy dźěłoweje rady sašo do dźěła pschitrajiśe. S wjednistwom pruskeho kommunistiskeho sapółstanza Müllera a hessenskeho sapółstanza Sumpfa łyniachu dźěłacerjow se mozu wot dźěła woddźerżeć. Torhachu jich i maschinow a łyniachu teź parne kótła sastajiś, schtož pak žo jim njeporadźi.

Pódla toho žadachu, so by žo njekommunistiski pschedsyda dźěłoweje rady wotstajił, kotremuž jedyn wojowar cźerwjeneje fronty ś kakacom hrožesche. Zyła dźěłowa rada dyrbjesche cźekmjeź.

Mjes tym bě žo ź 200 hwonkownym demonstrantam tam hischeze 500 kommunistiskich dźěłacerjow pschidało, kotrež zyle dopoldnjo dźěłacerjow traschachu a jich wospjet nabichu.

W pschipoldnischej pschestawzy po žadanju pschisłuschneho wokrejžneho direktora wo policajsku pomoc ś Darmstadta proschachu. We 1 hodź. žo 200 policistow wotpósła. Cźi fabriku wobstupichu a ś nabijenikow wótom sajachu, mjes nimi žejmjseho sapółstanza Suntypa.

Pruskeho sapółstanza Müllera njemóžachu najpschódy namakaś, tola žo poradźi, jeho saśkapicź, hdyž łyniachu pśiches fabrisku murju cźekmjeź. Prusku mjetu, i kotrejž běchu demonstrantojo pschischli, policija wobhdźi.

Kommunistiske Zónske jako wojowarki.

Wjac Berlinske nowiny pišu, wot někotrych dnjow w Němskej instruktorjo rusiskich klakowych wojowarskich organisacijow pschebywaju, zo bychu zónšti młodostny proletariat we wojowanju ź bróńjenim wuzwěźili. Powědnik Berlinskeje cźerwjeneje młodeje gardy praji, so ma take organisacija za najwažnišchi nadawk, mužku a žónsku dźěłacerśku młodźinu za wojowanje ź bróńjenim dobrjez. We kajkej formje ma organisacija dźěłacź, je ź jeneho Wěstnikowego napominanja špórnacź, w kotrymž žo praji: „Pośiupujmy k naddźěwej, bijce fajsiłtow, hdyž jich nadeńdźece. Cźerwjeny Barlin twjeźicźimy."

Dale žo wospjetwi, so je psched někotrym cźasom tak mjenowana wojowarska shromadźizna w Neukölline była, a so je tam Thälmann 1000 mužam młodeje gardy pschikazowaś dał.

„Berliner Börsenzeitung" ź tutej zdźeleńzy pschispomni: Poručamy pruskemu smutskownemu ministerstwu dźěławosći tuteje cźerwjeneje gardy ź wobsebilemu wobtedźowanju, dokelž žo kommunistiske naddawki se strony tuteje młodostneje cźerwjeneje gardy stawaju, kotraž jako znamjo nic jenož kommunistiski symbol, hamor a żerp, nóžy, ale je teź kakacź ź tomu pschidała.

Sakska knjezerstwowa krisa.

Po kommunistach žu teź hischcze nazionalni sozialistojo **namjet njedowěrjenja pschećiwo knjezerstwu** sapodali. Hischcze njeje znate, kak žo sozialdemokratojo offizielnje ź tutymaj namjetomaj steja. Se sakskich sozialdemokratiskich nowin pak je spóznaś, so budźa sozialdemokratojo namjetomaj njedowěrjenja pschihłosowaczy, hačrunjež Youngowy plan podpjeraju, kotrehož dla kommunistojo a nazionalni sozialistojo knjezerstwu njedowrjenje wupraseja. Sozialdemokratojo ménja, so je sapśił hrěchow Büngeroweho kabinetta tak wulki, so je najwjetšchi cźaš, so žo złubi.

Hač pak žo kommunistam, sozialdemokratam a nazionalnym sozialistam poradźi, knjezerstwo powalicź, žo hischcze jara prasche. Hłoždy tychle tśjoch stronow mjenujzy ź tomu njedołžahaju, so by žo naamjet na wupraženje njedowěrjenja pschijsał. Po wustawje je sa pschijerze wupraženja njedowěrjenja 49 hłokow trěbnych, mjes tym so móża mjenowane tśi strony jenož 48 hłokow swjesć. Bychu potajkim hischcze ź jeneje druheje strony dyrbjeli poshlnjenje dostaś. Kaž je znate, žu je w poślednim cźasu teź stari sozialistojo a nahódnoscźaza strona pschećiwo knjezerstwu stajili. Njesda pak žo, so samotnotnosć na žo wosmu, so knjezerstwo pomhaju powalicź, dokelž je Youngowy plan sastupowało.

Spytany kommunistiski puč w Opelskich dźěłarńjach.

W Opelskich dźěłarńjach w Rüsselsheimje pola Frankfurta nad M. je amerikańska direkcija dźěłarńki cźaš po amerikańskim waschnju sawjedła. Dźěłacerjo žo nowemu porjadej pschećiwowja, a dźěłowa rada je wošcebje ź direkciju wo tym jednała, njeje pak nicžo dozpicź mohła. So by pschećiwnjenje dźěłacerjow pschewinyła, je direkcija Opelskich dźěłarńjow bjes prjedawscheho rosprajenja ź dźěłowej radu licźbu dźěłacerjow a teź žobstawy dźěłoweje rady, kotrež žu jej pschi tymle wuschparanju wobcežne byłe, ź dźěła puschcźiła.

Ssrjedu dopołdnja njenadźiju do Rüsselsheima nehdže 200 kommunistow pěschi, na nakładnych automobilach a motorskich kołach wot wonka, wošcebje ź Frankfurta a Offenbacha, pschiidże a žo do Opelskich dźěłarńjow nawali. Namołwjachu dźěłacerjow, so bychu pschestali dźěłacź a ś tym wunuseowali, so bychu žo pschećeźene žobitstawy dźěłoweje rady sašo do dźěła pschitrajiśe. S wjednistwom pruskeho kommunistiskeho sapółstanza Müllera a hessenskeho sapółstanza Sumpfa łyniachu dźěłacerjow se mozu wot dźěła woddźerżeć. Torhachu jich i maschinow a łyniachu teź parne kótła sastajiś, schtož pak žo jim njeporadźi.

Pódla toho žadachu, so by žo njekommunistiski pschedsyda dźěłoweje rady wotstajił, kotremuž jedyn wojowar cźerwjeneje fronty ś kakacom hrožesche. Zyła dźěłowa rada dyrbjesche cźekmjeź.

Mjes tym bě žo ź 200 hwonkownym demonstrantam tam hischeze 500 kommunistiskich dźěłacerjow pschidało, kotrež zyle dopoldnjo dźěłacerjow traschachu a jich wospjet nabichu.

W pschipoldnischej pschestawzy po žadanju pschisłuschneho wokrejžneho direktora wo policajsku pomoc ś Darmstadta proschachu. We 1 hodź. žo 200 policistow wotpósła. Cźi fabriku wobstupichu a ś nabijenikow wótom sajachu, mjes nimi žejmjseho sapółstanza Suntypa.

Pruskeho sapółstanza Müllera njemóžachu najpschódy namakaś, tola žo poradźi, jeho saśkapicź, hdyž łyniachu pśiches fabrisku murju cźekmjeź. Prusku mjetu, i kotrejž běchu demonstrantojo pschischli, policija wobhdźi.

Plisty w kolejowni.

Njedawno je jedyn brigadny general, kotrehož bě Primo de Rivera dla wołobinskeho konflikta k dispozizji stajił, pśedawschemu diktatorej list napisał, kotryž cźeźke cźichidźenja wopschijesche. Primo de Rivera, kotryž duell wotpokasuje, njebě tohole lista kedźbu měł. Wutoru we nozy pak jeho dwaj zynaj w khojcojowni generala nadeńdźechaj a žo ź nim do rěcźow dachu. Hdyž žo general ź swojomu listej pschijna, jeho Primowaj zynaj plistowaschtaj, tola wón jimaj plisty hnydom wzdźi. Naśachu puli, kotrež bo hakle je sapschimnjenjom policije złonźichu. Biežkow na straži dojwjedźechu.

Njewuspěch Jendźelskeje na łódźstwowej konferency.

Wunoschł wutorneho polneho pośedźenja Londonskeje łódźstwowej konferency njeje pschekapił. Dokelž bo Franzowska a Japanska žywojeho zajimcźenja krucze dźerżitej, so njeje wot łódźstwowej konferency wocźakacź, so bo na njej po žadanju Jendźelskeje a Sjednocźenych statow połnózneje Ameriki podmórske cźołny sakazaju. Sšmě bo jenož ź kompromisom licźeś, so bo wobjawanje podmórskich cźołnow pschłowojskich sa so bo licźba a wulkosć podmórskich cźołnow snjeseńch. Jendźelske nowiny jara wobžaruja, so je Jendźelska je ź swojim namjetom podležała.

Franzowske nowiny nawopak franzowskich wotpołanzow chwala, so njejsu do jendźelskeho a amerikańskeho nanjeta swolili. Pariški „Journal" praji, so žu Sjednocźene staty a Jendźelska jenoź w sjawnosći **wucźitronjenje**

podnóžitich cjelonow žadate, a so je nałeżnosć podnóžitich cjelonow nětko dostórnje pohrjebana.

Antifascistiski bombowy nadpad w Triesu.

Póndźelu we nozy je w redakcijnim domje nowin „Popolo di Trieste“ helića maschina z hitnotnym wjeselom rosbuchła. Jedna bo wo jónkróć pschihot pschećiwo wulke fajsistiskim nowinam. Winikoju fu bo bjes śleda jónkróć a njewótzachu bo hacj dotal wuśledźicź. S rosbuchowanjom je bo nimo nětry wulke sapuśeśenje nacźinikow. Sda bo, so je na śkodach wójskowa bomba rosbuchła. Wokna a durje su bo wurasnje a wjerchi bo zajpyke. Dokelž dla slamanja płumowych rolow wohnjowy strach hrozeche, wohnjowu woboru na pomoz zawołachu. S rosbuchowanjom su bo tśi redaktorojo a jedyn bźiwaŕ cźeśko zranili. Jich su hnydom dyrbźeli do khorownje dowjeźeć. Jenemu redaktorej su dyrbźeli rosbitej nóžy hacj do kolen amputować. Dwóm cźuju, hacj budźa jemu mój źiwjenje zachowować. Też źiwjenje druhich zranjenych je w strasche.

Fajsistiski wjednicy, zastojnicy a kriminalna a politiska policija so prózuja, zkuśeźeru attentata wuśledźicź. Tukaju na kommunistow. Rekordnich kommunistow su zajeli. Njeswuzamjenje je, ź wótkel su winikoju bombu dostali, a kak je móžno było, ju do domu donjeść.

Ruscy wojacy dyrbja na zhromadnych kubłach dźełać.

Revolucijska wojeńska rada w Ruskej je tele dny roskaz wudała, po kótrymž maju so wojazy w ratarskim dźele wuwucźić. Najprjedyj dyrbi so 100 000 wojakow na zhromadne kubła pósłać, so bychu na nich dźełali. Ruske knjeźerstwo bo nadźija, so z pomozu wojakow hospodarstwo zhromadnych kubłow wunoschnischo zeźini. Dotalne nasbrowjenja, kótrež su bo z nimi cźinile, bu jara njespokojace. Prjedy komostatni ratarjo nochcźeja so na zhromadne ratarske dźeło kmanźeć. Na zhromadnych kublach so tak mało nałopodarji, so wunoschi k jeźerjenju industrialneho wobhdźełowa njedobźaja. Zdy kommunistiski hospodarski systém prjedy abo pozdźicźo wrěźeći. Wón so hižo we industrii hodźi cźeźko pschewjeseź. Najmjenje pak so wón w ratarstwje pschewjeseź hodźi. S kommunistiskimi experimentami w ratarstwje w Ruskej wulki hród nastanje.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 13. februara 1930.

— **Wo wjedrje.** W naschim wjedrje njeje pschezo hischcźe spóznacź nekajsche pschemjenjenja. S wjezora Europu leźi hischcźe wuschina. W połnozy nižiny nimo cźahaja a z krótkeho wjeczora su tehornnja nižiny spólnjacź. We połnoschej Němskej je rjenje, ale hacź bo 20 stop. symy. Sedy w połnozy bo wotpałowacźeje nižiny duja symne wětrki z łodostejho morja. Wjedrarinje mjenja, so bo syma snowa sehylili. Schkleniza je sasso skrje na rjane zhła. Jutśe ptatk zhłada słónczko 7,22 hodź. a zhowa po 5,08 hodź. Mźeźacź zhłada wjeczor 6,46 hodź. a zhowa bo połnoznja 8,13 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer 0, thermometer we nozy +1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer 0, thermometer we nozy +1. Wuhladny na malo so pschemjenjace wjedro.

— **K wobkhadnemu njeśoźu** bóndże we cźerwcu pschihotowanju ½2 hodźin psched Sserbskim Domom. Na tschinischcźu Lawskeje haźy a Lawskich hrjebjow-Krónprynzowskeho mosta jmata starschi muź dróhu pschekročźicź we wobcźitku, jako se Swonkowneje lawskeje haźy sapschah se pěśkom a z Lawskich hrjebjow Khocźebuski wosobowy automobil wótsćehuje. Muź trie dla tutoho wobkhoda njeje prawesho pschehalada mźe. Auto, kiž po wuprajenju wocźitych zwoedkow pomaku pichijeźe, zhrabny muża se zwojim prawym prednim błótoschtitkom, so wón na dróhu padnywschi so na lewym boku srani. Jako bźeche sawołana policija podawš napisaka, wotwjeschu injeschaženo se sanitetnym autom.

— **„Zona a pózźiwostne zpraschenja nascheho rěźaća.“** To je tšema, wo kotrymž schwórk 24. makeho rózka wjeczor we 8 hodź. kusej dr. med. Elsa Warlichowa je Kassela-Harlesshausena w sali Sdźerjownje na Hrodowskej haśe 10 po jenym skodaze zjawnje pschednoschuje. K pschednoschkej pschehvalbu su zwótkowadnych.

— **Nahle wumrěł** je hakle 23 létny nóhdajki mlynski pschisłuschaŕ Adalbert Lehmann z Budyschina, kiž zemrěteho mlynskeho wobsedźerja Leopolda Lehmanna we Budyschinje. Wón bu, kaž je znate, 17. februara 1928 z 4 létnym khłostanje dla zapalećiwa zasudźeny. Powě bo, so je śebi wón pjeca we Walbheimje sam źiwjenje wsał. Dźensa jeho w Budyschinje pohrjebachu.

— **Liczenje howjascheho zkotu a zwini 1. měrza 1930.** Po wosjawjenju hospodarskeho ministerstwa je němski minister za ześiwjenje a ratarstwo postajił, so maju so po posłanju zwjatkowseje rady z 30. januara 1917 1. měrza 1930 howjasche, zwinje a domjace rěsanja profatow, kiž njepodleja mjasowobkhladowanju. W Sakskej maju liczenje pschewjesćenej gmejnske wyschnosće a sapjchu hacź do 5. měrza statistiskemu krajnemu hamtej zapodaćź.

— **Sakske statne autobuzowe cźary.** W dezembru lěta 1929 wobstejesche w Sakskej 192 statnych autobuzowych cźarow pomjo 172 cźarow w dezembru 1928. Zhromadna dołżkosć tutych cźarow wuczinjesche 3526 kilometrow pomjo 2863 kilometrow w dezembru 1928. Autobuzy pschewjesechu na tutych cźarach 3,22 miljonow wosobow, w dezembru 1928 pak 2,94 miljonow wosobow.

— **Póstowi zastojnizy dostanu hrónje.** W poslednim cźasu je so krótko sa sobu wjele rubjeźnych nadpadow na nakazne póstowe z trauswory stało. To je w zjawnosći srolumliwy njemér zbudźiło. Němschkostatna pósta chze swojich zastojnikow nětko lepje schkitaćź. Nimo toho so policajske wyschnosće njewótkosu na dróhach z wótrischimi předkami wottrionicź smjeju, budźa pschewodźaju pósty na wohrożenych puśach z rjelnymi bróńnemi wuhotowani, so by jim bóhu cźasy nóžy cźaś móżno, so z wuspěchom pschećiwo nadpadam wobarać.

— **Tajny knjeźerjeński rada je zhubił.** S Frankobroda pschi Wódrje so powě: S 8. februara je so 64 létny tajny wyschcźi knjeźerjeński rada Otto Brach zhubił. Hacź dotal nichtó nicźo njeje, hdźe je wostał.

Z **Radworja.** Njedźelu 2. mal. rózka swjećeše su „Katolska Bjesada“ swjedźenk. Hrajeśeŕ so khutnoj hrě „Hród Lubin“ a „Esther“. Pschichodnu njedźelu 16 mal. rózka mamy tu nětko zaso swjedźenk. Towarstwo młodźencow woswjeći pola Topolinskee swój załoženski swjedźenk z dźiwadłom a rejemi. Zapoćatk budźe 1/8 hodźin.

Z **Kamjeneje.** Hižo nětkotre razy buchu wot mosta mjez Kamjenoj a Radworjom dorny a druhe wócy na kolije żeleznicy mjetane. Sobotu ćisny jedyn hóle nětkotre kamjenjo na ćah, kiž spody mosta nimo jéźeše. Dźéći sebi při tajkich cźinkach snadź wjele njemysla. Tuž njech teź starši a druzy wotroscźeni dźéći na to kedźbne cźinja, kajke njezbożo móża z kamjenje mjetanjom nacźinić.

S **Barta.** Nascha wjesna dobrowólna wohnjowa woboru źiwjeźesche njedźelu w Mitterez hołeźenju w Barće. Z hiwój pschi załoženiźi swjedźeźi. Woboremy hetman Pjech powita mnohich hosći a hobustawow zhromadnych woborow a poda kótri pschehlad wo wuwiću nowje wobory. Hrajerjo pschedstajachu derje nětkotre dźiwadłowe kruchi a namałachu z nimi polne pschipódnacze pschiposkuchanjatwa. Pschi rejzy a rjanej zabawje wobdźeli nizy swjedźeń dobrowjeźicznu.

S **Hojerja.** Pschichodnu njedźelu swjeći ludowy knjeź dźiwaŕ Pawoł Jäckel se swojej mandźelskej 25 bornu kwas.

S **Ludija.** W posrědźenju měschćanskich zastupjerjow wuwólichu jako zastupjerjow wokrjesneho rjada — zhromadnego zirkstaga — Lubijskeho hamtskeho hejmanna a měschćanskeho radneho dr. Ungethüma a pschedkjeźerja cźasnischi kasupjerjow Müllera se swonka prawicy a cźasnischi měschćanskeho radneho Klingera z socialistiskeje strony. W naschim měsće je 790 bydlenjowych zapisanych, cźiwo 9 hłowow socialdemokratow je so hižo wokrjesni bydlenjeho hamta khěrko wuzźiłcźił.

S **Wětrowa.** Wulcźu pschipołdnju chcźeše so hasnił pschi sćinjenju Rippin tudomneje Ruhlandec motorowje do Njeźwacźidła dojeźć. Na Wósećanskich wusach běšche do hlubokeje zmjerzleje kolije zajěwschi je z wjelkim kolom padnył. Wóry na to jeho w krivi a bjezwědomja na dróhi leżo namakachu. Njeźwacźidźiski lěkaŕ dr. Stöckel pósłaći injeschožencmu prěnju pomoz a dowjeze jeho do Budyschinje khorownje dowjeźeć. Rippin je pschi nop puknył a cźeźko mosny sćidchał.

Z **Rakec.** Puć z Rakec do Jitka bu loni wot žołzowiny hać k lěsej nasypowany. Lětsa ma so nětko hišće w lěsu kóne twarić. Hrjebje buchu tu hižo jene nósto časom wumjetane a brjóh puća bu zrunany. Nětko so tu hromady kamjenjow wumrěźeja a stajeja.

Z **Ralbic.** W našej ćichej wjesey so wjele njetrjecha khiba bróžnje ata. Po wójnje pak buštaj tu nowej statokaj natwarjenaj. Prěni běše tón knjeza kantora Sewćika a druhi Wjaceslawec swójby. Lětsa buchu sebi nětko při puću, kiž do Koslowa wjedźe, nas wjesny kowaŕski mištr knjez Lisnaŕ nowy domeź twarić dać. Wjele zboża!

S **Wojerez.** Saudźany tydźeń su so padnjschi do jeneje tudomneje bróžnje pschi Budyschez dróhi dowjeźali a z njeje wichelaki ratarskich grat kradnyli. Dokelž so pschedźeze padnjschemu hnydom njedobłada, njeběźeche móżno, za padnjkami sledźicź.

S **Wojerez.** Hóžcź so Bratrinjanska dróha a Drjezdźanska provinzialna dróha sjednoćicź, zhtoż reklamowa nuarja. Podawaczeskich automobil jenesho Bratrinjanskeho pjerowego wikowarja znaty na tutom měsnje z motorowym kolesarjom hromadźe. Motorowy kolesaŕ a jeho pschemjenik so sranischtaj.

S **Hamorow.** Tudomny 76 létny hajnikl dźěłaćeŕ Nowak, kiž schtomy wurěsowaschе, padnył z rěbła a słamał sebi kulki. Wobjarujomneho starza dyrbźachu do Schwejkeje khorownje dowjeźeć.

S **Mikawa.** Tudomne Raiffeisenske towarstwo wuhotowanja w Hubalskej hoseźenju. Ssobustawny běchu so we bohatej liczbje sejsche. Pschichomny běšche tež wokrjesny wjednik knjes Hajšig wot provinzialneje druzstwowje a Raiffeisenskeje banki Schorjelskeje wotnoźki. S pschihotowanjom shromadźiznu pschewsa wón rad wjednistwo shromadźiznu. Swěźeli so, so běsche hakle mlode towarstwo tež w załoženym wobkhodnym lěźe derje postawjowało. Natutowanich su so pomjo lońschemu lětu wo 50 proza powjschiłe. Teź dobre wobroty symědza so zapisach su wo nětkle 40 proza. postimjłe. Dań wostanje kaž dotal 8 procentow a 11 procentow za pożćzonki. Shromadźizny jenohłósnje bowoli, so towarstwo ke jenotnemu lwjatemu pschisłuschi. Na kónzu posłeći knjes wokrjesny wjednik Hajšig jara pomjerjacy pschednoschk, kiž shromadźeni z wulkim pschiśtkeńcom pschijachu.

S **Rósećka.** Wudźerjenje Schprjewje w Rósećkim wokrjesu, kiž su ha hospodarske lěto 1930 wotmyslene, staja so pod dotalnym wobliczenjom na 15800 hriwnow. Plan je wupołożeny pola wokrjesneho wulěrka a w hubustawow sostupjerstwa k Schprjewi pschimjerowanje.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

26.)

(Pokročowanje.)

„Najwjedyj k Sporej“, rjekny pschi sebi, „a Fortunje pojźiwjeeju kapku! Słónczinje žym namakał, tak dołho žym dołho pytał. Młody, wohnjowy, darmowy kaž Cypernike pschepyli, a samóże za lygiščeho konopaczka połožuje žiwjeho zamożenja wopschowaci. Tajši je mi dawno hižo zalmyl! Tola tu rěka wobkhladnuty byeć; jeho pothmaurjowanje cźołta niczo dobreho njewjeźeźi. Ach! wjeleźała dźenźnischi dźeń źiwót wobkrjeja! — Psched Petroniusom by mi njenje zatrach było. Diw, wy bohoju! Brascheźenje so dźensa tola lepje twaljacji hacź poczink. Ha! Powajšim rybu je cźi do pěsta narysowała? Je-li wěm, schto to wotnamjenja, to chyba so i kukom kolajsego twarożka zadajicź! Tola za so toho dowěm. Dokelž bu ryby we wodze žiwe a wschitke śledźenja na wodze su wjele cźeźsche hacź na zuchim kraju, ergo ma mi wón sa tule ryby wosebje zaptacźicź. Hischcźe tajku mólchnicźku, a ja mózu so swojeho prascheństwa wzdaci a hebi njeprijaśelnika kupicź. — Schto pak by k tomu rjekł, Chilono, bych-li cźi radźił, zaneho njewólnika njekupowaci, ale njewólnizu? — Hdy by rjana była, kaž na pschikład Cunice, to by po jeje strowje wuutłódnił a nimo toho cźestne a wóste dobrody pschez nju měł. Dwě nitzy swojeho ramźeneho starcho płaschcźa žym tej thudźinzy pschedał. — Haj, haj, hłupa wona je, ale hdy by chyba Petronius mi ju darićeł, to bych ju brał. — Tola hlej, tu bźe[illegible] hižo pola pabucha, Spora! Wš koreźnje thonich[illegible]je hischcźe nětchto!“

Tak je[illegible]rěcźo zaśmjł do wunarine a da hebi karaucźk „[illegible]porjedźeć, tola hdyž ferka so z njedowěrjazom [illegible]korcźmarja, wukrasnoscźi stołak z muschkatnicźli a [illegible]tadźo jón na blido:

„Spo[illegible]ja žym wot dwitanja hacź do pschihotowanja je S[illegible]ktal, a tole jowle je mi mój pschećeśel ja to na pu[illegible]

Spore[illegible]ałowatej wóczźu, wuhladawschi pjenjez, buchu hischcźe bohuchej hischcźe kulowaczischcźej, a sa wokomik stojesche wino psched Chilonom. — Tón pak wotunka porit w nim, ryboważche rybu na blidowu łesbu a so wopraschа:

„Wjeźch-li, schto to wotnamjenja?“

„Rybu? Nó, ryba je ryba!“

„Ty by hłupy, hacźrunjeł telko wody do swojeho wina pschilitwaźch, so mohł zyle derje teź łoźoŕ w nim bycź. To je znamjo, kiž rěka w rěcźi filosofow: Posmjerk Fortunu! Budźeźe-li je jśódat, potom by hnadź teź ty swoje žiwjo fcźinił. Ja cźi praju, wuj źebi filosofiju, hewak zamożu winarinju, k cźemuż dże nje mój zyle wobzébity pschećeśel Petronius hižo sdawna narećeźi.“

XIII.

Nékajki cźaś so Chilon nihdźe njepokasa. Vinicius, kotremuż bo hišćeze tu krócź bóle wo to jedwasche, Lygiju namakaćź, z toho cźasa, so bě Acte jemu pschepradźika, so je wot njeje hibowany, pytajsche na swoju ruku dale, dokelž njechasche, ani njemóżeźeše kórzo wo pomoz prosyć, hdyž bźe tón bé pschezo hischcźe zyle pschewlatty se starosću wo swoje khore dźéćo.

Tola wopory w zjwjatnizach, modlitwy a sluby pomhadźu runje tak mało kaž lékaŕske wumjeśenje a wschitke turkaŕske fródźi, ke kotrymż běchu so napośledy wuceźeli. Sa tydźeń dźéćo wumrě. Dwór a wschón Rom bě polny żarowanja. Kórzo bě kaž bludny je zadźiwołowanjom; wón so zawrě, wotpakałowaschе po dwórnaj dujomaj jedź a picźe a njechasche nikoho widźeć, hacźrunjeź so w hrodze je senatorami a Augustijanami njeźerjeźesche, kótrejž dujohu jemu swoju srudobu a pobuźcźeze wuprajicź. Senat sendźeźo je k wurjadnemu pożedźenju, w kotrenż so morwe zjwjatnizu natwarjecź a wobżebiteho měschnika postajicź. Teź dwórnych zjwjatnizach wopruwachu k jeze cźeśeźi. Jeze khowanje bě z wulkotnej zjwjatocźnoscźu, pschi kotrejž mężeenja kózora wobdźiwowacź, z nim pkakeeź, ruzy za daramy wupschestrěcź a so pschede wschěmi nad njerwschednym zjeźenjom radowacź.

Petronija sujepokojі tutón zjurjerny pad. Bě po zdaću Romje znate, so Poppeja dźeścźownje zjurjerez kuśkarjow cźinjkam pschizpěwasche, a Nerona derje znajo, wědźeše Petronius dopředka, so kózor, njewérju sam do kulatiny tola budże wudawacź, so wérźi, z prěnja tohodła, so by pschez samżnu bolosćz pschenjeźeł, potom pak teź tohodła so by so mohł na nětkim wjeczźeź, zyle wobzébje wschat, so by wudawanjam sadźewał, zako bychu bohoju jeho za jeho hrěchi khłostacź dyźli. Petronius njewérjeźeźe, so mózo kózor wopraudze a hluboku lubowanj, ani źiwoje zamżne dźéćo, ale wón bě pschezwědźeny, so budźe swoju lubóśź njepśimérne pokasowacź. W tom so teź njezmył. Nero wuzkłykcha pokojaze zjowa senatorow a rjeźerjow kaž sprostnjenj, wocźi proziesze na jedyn dypk słoźuwschi, tola njesamó mjelcźiu bolosć bjes pschetorhnjenja pschewjesći, hdyž a hdyž ho pobihu, jako so by hłowu z popjelom posypał abo błatko sastona; a hdyž Petronija wuhlada, sjedźe horje a sawoła z tragiźnimi sbukami, tak jo mózacy jeho wschitkży zjhyźeeźi:

„Cheu! — Teź ty by wina na jeje zjurjerći! Po swojej radźe pschichódźe do tutych murjow zły duch, kiž je je sepohladnjejom zjmjenje zmjerzle wuźrednał. — Běda mi, lepje by było, hdy bychtej mojej wocźi Heliosowe zwětło hižo niewidźeźi. Běda mi! Cheu! Cheu!“

Słóh pośóchujo, zakschikowaschе je sadźiwołowanjom. Petronius wskonjamżny, wschitko stajicź na zwažliwy pohlad a ruku wupschestrjewschi, wottorhny zlożane rubischcźo, mjewschе Nero wokoło schije, a słóżeźi jo kózorej na ercźe.

„Knjeze!“ rjekny ź bołożnjoscźu, „ty mójesch, schtoż Rom a zwět w swojej bołoścźi sapalićź, ale zakhowaj swój hłóh!“

Pschitomni so spodźiwachu; wokomik bo teź Nero dźiwaschе, jenicźki Petronius sam so njerjpny. Wón pschederje wědźeschе, schto cźinjeźeźe. Terpnos a Diodor jeschtaj krucźe pschikłakanje, kózorejeju hubow so dótkaćź hdyž kóhi, źiwój hłóh pschejara potschěhnjo, jón strachej [illegible]stajeschе.

(Pokračowanje jeźehuje.)

ležownoscerjow. Tute zobustawny fu mjes druhimi rycerckrubler ſ Lucke w Mücknhainje jako pschedsyda, hamtſi prydobſtejeř Baldeweg w Dubzu, hamtſi a gmejnſki prydobſtejeř Seifert w Hory, wſchitcy wobſtejdseř Merking we Mikowje, hamtſi prydobſtejeř Hubacz w Rychwodze a wyſchſi hamtſi mſchtr Bruhm w Mužakowje. Nimo tutych porjadnych wudzerženiſich dźelow je hiſchze dotwarjenje w Welym a Czornym Sedzu wotmyſlene, pſchiſwoleſi ſtat trebne ſrjedki. So buchu ſo najwuſnſiſche dźela wukonjeř mohle, budźa ſo ſaſo 100 prozentow normalneho rěſawego kataſtrowego pſchinoſcha ſberacz dyrbjeř. Po planje krajneho heſtmana ja Delnju Schleſyſku žadaju ſebi wotmyſlene twarjenja pſchi rěčnſiſchczu Luſyſke Nizy 37 500 heiwrow.

Z Łužicy.

* S **Nowego Gersdorfa.** W nozy k wutorje dobu ſo pažich do tudomneje farſkeje kenzlije. Jedna ſo po ſdaču wo ſkamjenego paducha, kiž je ſo pſched dwěmaj leſomaj do tudomneho farſkeho hamta dobył. Wón je ſ pałuchom do kenzlije pſchiſchoł, je pulty roſpaczinſchi 100 hriwnow hotowych pjenjez a ſa 30 hriwnow liſtowych ſkamkow kradnył. Skalany polizajſki poſ běžeſche po ſlědu hač dalako pſches cžełke mjeſy.

* S **Wulkeje Hartawy.** K cžełkemu ſrażenju mjes wobſobnym a nakładnym automobilom dónđe ſrjedu rano we 9 hodź. na tudomnym mjeſcu pſches Wjaſoñzu. Wot Wiſſkoſ pichiſłeše wulki nakładny automobil ſ pſchipowěſchkom Budyſkeje Wobſtrez expedizijowe ſtawy. Jenn napſchecziwo bliježeſe ſo pak auto knjeſa dra. Kemlina, kiž chyſnſche ſo hiſchcze pſched nakładnym autom, kiž tžerko ſpěchnje po ſpadowazej dróſy dele pſchiſłeže, do wjeſnjeje dróſi ſawinyeř. Sda ſo, ſo bjes ſrażenja njewotdźeže. Sſuły nakładny auto by wobſobowy auto ſwojł wóz ruče na moſtowe wobłoženje ſwjedł. S tutej dwaſhſchitomnoſcju ludźo do ſchkody njepſchiſłużecžu. Wóz dra. Kemlina je cžežko wobſchkodżeny a dyrbjachu jón wotwjeſcz. Moſtowe wobłoženje je pſchekamane a tehdom runje hižnje wobſchkodżene nakładny wóz wižy k polozy ſ moſta dele. Na ſo jenož tomu dźakowacz, ſo je dokamjeneho ſtołpa ſajeř, hewak by do Wjaſoñzy padnył. Pſchipowěſchki ſlezjeche preki pſches dróhu, ſo ſo wołhad oleſchi cžaſ hacžeſche.

Mordarſtwo pola Biskopic.

Mordar swojeje mandželskeje so swojcho njeskutka wuzna.

Wot ſpočatka nowembra bydleſche w Biſkopizach we jenym domje na Lipowej dróży ſkałař Heinrich Heinrich na podnutſnje. Wón běſche ſo 13. hapryle 1903 we Langenbrücken pola Habelſchwerdta w Hornjej Schleſyſkej narodźił. Sſwoju mandželiſku Martu Heinrichowu, kotraž běſche w Shubjenej Wodźe w jeho domiſnje žiwa, běſche wón wopuſczeřił a běſche tu w mjenowanym domje we jenej měſtnoſcji ſe ſwojej 30 lětnej lubku Martu Prauſez, kotraž teř ſ jeho domiſny, potajkim ſ Habelſchwerdtſkeho wokrjeſa pothadżeſche. S tutej ſwojej lubku je teř tžiwu w Dźibrachczizach (Geißmannsdorfje) pola Biſkopic hromadże jako ratařſki dźełaceř dźełał a je ſo ſa njeſenjenehoho wudawał. Jeho mandželiſka Marta Heinrichowa rodź. Wolkerez běſche ſo w lěcze 1894 narodźiła. Běſche potajkim 9 lět ſtarſcha dyšli jeje mandželſtwi. Wona pochadżeſche ſ Winkelsdorfa w Kładkim (Glatz) wokrjeſu a bydleſche w Shubjenej Wodźe w Habelſchwerdtſkim wokrjeſu pola ſwojeju ſtaricheju.

Na dnju Tjoch Kralow, 6. wulkeho rózka 1930 je Heinrichowa do Biſkopiz pſchijeła, ſo by ſwojeho muża pſchekwapiła a wopytała a ſpytała mandželſtwo ſaſo do lěpſchich kolijow pſchinjeſeř. **S tuteho wopyta ſo pak wona mjeje wjazy do ſwojeje domiſny wróčiła.** Kónz januara wotſewi hamtſki prydobſtejeř w Shubjenej Wodźe, ſo Heinrichowa njeje hiſchcze domoj pſchijeła. Nětko ſu tamniſche wyſchnoſcze należnoſcj dale pſchepytowałe. A 8. małeho rózka dosta Budyſke kriminalne woddźelenje je Biſkopiz powěſcz wo tutom podawku. Saſtojnik Budyſkeho kriminalneho wotdźelenja poda ſo hnydom do Biſkopiz a tam njedźelu 9. małeho rózka dale ſlědźeſche.

K wujaſnjenju mordarſkeho njeſkutka je takle pſchiſchło: Mandželſka Heinrichowa je była ſhubjena. Wot jeje mandželſkeho ſu w domiſnje nješchto pojdźiſcho liſt doſtali, w kotrymž ſo wón praſcheſche, kaž je domoj pſchiſchła atd. Dnja 3. małeho rózka wjeczor je Heinrich ſebje a ſwoju lubku Prauſez pola Biſkopiſkeje policije wotſtejeř a naſajtra ſtaj wobaj hromadże do jeho domiſny puczowałoj. Kriminalny ſaſtojnik ſej hiſchcze ſamžnuz nóſ po tym, ſo běſche ſebi w Biſkopizach doſcz podłohow nahromadźił, do Habelſchwerdtſkeho wokrjeſa dojeře a tam wobeju nadeńde a ſaja. Heinrich je ſo wuſnał, ſo je ſwoju mandželiku ſkonzował. Wěſo běſche ſwopředka wudawał, ſo je ju 9. wulkeho rózka rano na cžaſ dowjedł, kiž 6,44 hodź. ſ Biſkopiz do Shorjelza wotthadża. Tola kriminalniſej běſche w Biſkopizach žona, w kotrejež domje Heinrich bydleſche, powědała, ſo je, jako je jeho 3/6 hodź. rano wokała, hižom wotnuzeny był a ji rjekł, ſo je ſwoju ſonu na cžaſ dowjedł. 8. januara wjeczor w 6 hodź. je ſo Heinrichowa mandželſka ſ domjazhnymi ludźimi roſzłonkowała a powědała, ſo nafajtra wotjedże. S dalſchim pſchepytowanjom je ſo ſwěſcžiło, ſo ſu ludźo w domje ſłyſchełi, ſo ſtej po 8 hodź. ſnajmjenſcha 2 wožobje ſ domu ſchlej.

Heinrich a jeho lubka běſchtaj ſo wſcheho wuſnałoj. **Njeſkutk je ſo 8. januara wjeczor po 9 hodź. ſtał. Heinrich a Prauſez ſtaj Heinrichowu ſ domu wabiłoj wudawajo, ſo chcedża ſo trochu wuſkhodżowacz. Wſchitzy tžo ſu ſchli k Dźibrachczizam won hač do lěſa mjes Dźibrachczizami a Porchowom. W lěſu je Heinrich ſwoju mandželku njeſapjy ſa ſchiju hrabnył a ju ſadajił. Njedałoło je Prauſez ſlejała.**

Po njeſkutku ſtaj wonaj ſonu, kotraž je pjeła hiſchcze trochu ſtonała, w niſkej ſchmrječzinje ſa ſchłomik powrěſnyłoj. Powjas běſche ſebi Heinrich hižom w bydlenju do dyſtaka tykmył.

Pſjedy hač ſtaj ſo wotjalilioj, ſtaj ſtónzowałoj hiſchcze wérowanſki pjerichczeń ſ porſta ſcžahnyłoj a ji móſchen wotewſatoj. Wudawataj, ſo ſtaj plaſchcz, kotryž ſtaj ju tehdomnja wuſkeſtkoj, nětkaje w lěſu ſkhowałoj, tehdomnja toſchu, kiž je ſona pſchi ſebi měła, ſo bychtaj rubježne mordarſtwo ludźoj. Pjerichczeń je Prauſez potom pod mjenom Heinrichoweje jenemu Biſkopczańſkemu cžaſnikarjej pſchedała.

So je ſo njeſkutk tak ruče wujaſnił, ma ſo ſpěchnemu ſapſchimnjenju Budyſkeho kriminalneho wotdźelenja dźakowacz. 8. januara je ſo mordarſtwo ſtako. A 8. februara dosta Budyſka kriminalna wyſchnoſcj powěſcz, 9. februara w Biſkopizach pſchepytowańcže a 10. februara hižom běſchtaj ſłoſtniſaj ſajataj. Jeju ſu do Habelſchwerdtſkeho hamtſkoſudniſkeho ſaſtwa dowjedli, ſ wotkelž jeju nětko bórſy ſem pſchiwjedu.

Cžěło ſtónzowaneje mandželſkeje, kotraž je w dobrej wérje bołoh po ſamotnych puczach do lěſa ſchła, njeſju dotal hiſchcze namakali.

Z našich serbskich towarſtwow.

Zhromadźizna serbskeho towarſtwa „Łužica“.

Z **Mniſonca.** Zańdźenu njedźelu wotmě towarſtwo „Łužica“ tu w piwarni ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Wonyſ běše pomérnje dobry, tola móžeše hiſche lépſi być. A ſe tón brach leži na tym, kaž husto: Přednošk je přilubjeny, ale přednoſowař tam potom njeje. Snano móże tola Domowinſke wjedniſtwo tutomu njelubemu poměrej wotpomhać. Naš njeſpróceniwy předſyda wołewri zhromadźiznu, wobžarujo wšelake njedoſtatki a potom nam ſam rjany přednošk dźerżeſo wo „Załoženju serbskich wosadow a cyrkwjow“, ſtož nas wuſcy jara zajimaſe. Wulki dźak jemu za to. Potom jednachmy wo župnym zlěče w Drježdźanach. Předſyda proſeše wo prawje bohate wobdźělenje. Zamołwiło je ſo nětdże 30 wosobow, ſtož pak je přemałe, hdyž wopomnimy, kak husto naši Drježdźanſcy bratřa nas we Łužicy kóżde lěto wopytuja. To dyrbi za nas z pohonom być. Chcemy zaſo wróco hladać, ninale na wšěch zlětach a ſwjedźenjach bě towarſtwo „Łužica“ najſylniſo zaſtupjene. Snano ſo teř tu župne abo Domowinſke wjedniſtwo raz naš tak husto přednjeſcy namjet přiwozmje, zo te najſylniſe a najzdaleniſe towarſtwa myto dóſtanu. My pak kóżdeho ſobuſtawa napominamy, zo by kóżdy jeneho Serba ſobu přiwjedł a tak chcemy w Drježdźanach naſemu knježeſtwu, haj cyłemu ſwětej pokazać, zo tu hiſche ſmy a zo ſebi teř naſu narodnoſcž wažimy. Štóž ſo hiſche zamołwił njeje, njech to hač do njedźele pola předſydy čini. Potom hiſche wołerete towarſtwowe naležnoſche wothłuchmy a po někotrych ſpěwach, kaž přeco, knjez předſyda doſć zajimawu zhromadźiznu ſkónči. -e.

Generalna zhromadźizna jednoty Sokoł w Rakojdach

Z **Rakojd.** Sobotu 8. mał. różka 1930 wječor 1/2 9 h. wotmě naša jednota Sokoł we wjeſnym hoſcencu Lětnu hłownu zhromadźiznu, kotruž nawjedowaſe ſtaroſta br. Bartuš. Najprjedy podachu ſo rozprawy. Wo lětnej dźěławoſći jednoty rozprawjeſe br. ſtaroſta. Wo cžłowječuwańcu poda rozprawu br. načolnik Dučman. Za zadźěwancho pokładnika Šlecu rozprawjeſe za njcho ſobu zapiſowař br. Rudel. Zhromadźeni přijachu rozprawy ſe ſpokojenjom. — Na dalſi dypk běchu wólby poſtajene. Wone na wjednitſwje naſeje jednoty tukhwilu niczo njepřemėnichu. Ze ſtaroſtu woſtanje dale br. Bartuš, z načolnikom nakhwilnje br. Dučman, z pokładnikom br. Šleca a ze zapiſowarjom br. Rudel. — Wulka česć běše nam, zo nam naš wjelečeſcheny knjez wyšši wuběř Lodny rjany přednošk poſkići. Rysowaſe nam žiwje wulět po naſej ſerbſkej Łužicy z naſich kónčin dale po runinach naſeho ſerbſkeho kraja k wječoru hač do Kamjenca na paſtwišcowu horu. To běše radoſć poſłuchać a ſo w duchu ponórjeć do bohateje rjanoſće naſeje ſerbſkeje domizny. Přednošk je drje kóżdeho zahorił z nowej lubošcu k ſwojemu ſerbſkemu kraji a ródnej zemi. A knjezej přednoſerjej ſo wutrobnje za přednošk dźakujemy. — Přikhwatał běše k nam też k. župan Krječmař, kiž běše w towarſtwje „Jědleńcy“ w Dubrawcy mół ſwětłowobrazowy přednošk a domoj jědźo też ſobu k nam založił. Jemu předpołožichu khutne prašenje wo wobſtaću tudomneho ſerbſkeho towarſtwa abo wo jeho rozpuſčenju. Knjez župan namołwjeſe, zo by ſo ſerbſke towarſtwo na kóżdy pad zdźerżało. Chcemy ſo też pročować, zo bychmy po jeho pokiwach ſo nječli. Po wšelakich khutnych a ważnych rozpominanjach ſkónči ſo zajimawa a płodna zhromadźizna wokoło 12 hodźin. — Nětko pak hiſče wšitkich Serbow z blizka a z daloka přeproſujemy na naſ ſokoliſki ſwjedźeń, kiž přichodnu njedźelu 16. małeho rózka w Rakojdach ſwjećimy. Chcemy poſkićić ſokoliſke zwučowanja a dźiwadło předſtajić. Wočakujemy, zo nas kóżdy luby ſerbſki bratr a ſerbſka ſotra wopyta.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Zwikawy.** (Wopačne pjeczhrimowanje.) Pſchi wuhaču wopačneho pjeczhrimowanja ſajachu tudy pſched nekotrymi dnjemi 46 lětneho ſamkarſkeho pomocznika, kotremuž mužachu dopokazacz, ſo je dalſche wopačne pjenjezy wudawał. Schtó je wopačne pjenjezy bił, ma ſo hiſchcze wuſaſnicz.

* S **Lipſka.** (Poſwjeczenje dźeczcownje.) We pſchichodnjich ſaſtawjerjow dźełowneho a ſpomožeńſkeho miniſterſtwa bu njedźelu nowa wocžeſtwjenja ſa dźeczi a hospoda ſa młodźinu w Klinga pola Naunhofa wot wyſchſiſcheho měſchczańſkeho dra. Rothe ſwjatocžnje poſwjeczena. Nowa bohužnoſcj, kiž ma ſto dźeczom wot 6—10 lět wocžerſtwjenjeſke pſchebywanje poſkićeja, je na ſtarem knjezim hnjilſchczu i Bleichert ſatožena była. Sa wjednika bu medizinalny rada dr. Nizel poſtajeny.

* S **Lipſka.** (Nowe wuſnaće mordarja ſ pożadliwoſcje Lutza.) Mordař Lutz, kiž je tu ſchulerja Gnideka a ſchuleřku Kirchhofez ſtónzował, je pſchi ſwojim pſchewjeſenju ſ Lipſka do Hannowera ſo wuſnał, ſo je hiſchcze dźeſe kóſtnišwo ſtućił. W Neuſtadtu pola Hannovera bu 26. hapryla 1929 w kabinje rěčnych kupcelow wóſtaneho ſamkarja Willija Gerharda Janika ſ Budyſchina běſche 13. auguſta 1929 powołanju na Biſkopczańſkim ſtelenju njeſenjena dźełaczeńka Hegewaldez proſyła, ſo by ju ſ motorſkim kołom wokoło powoſył. Janik běſche ju na to ſobu do Drježdźan wſał. Na nowowúčenej ſelbje běſche Hegewaldez ſwój pař ſłyſhała. Wobaj dojeđżeſchtaj ſaſo do Golobacha wróčeſo a namakaſchtaj pař. So by ſaſo do Biſkopiz dojeł, běſche Janik ſpytał pſchi ſawrócženju hiſchcze pſchi wopołobnym automobilom, kiž je ſo 60 kilometrikej hodźinſkej ſpěchnoſcju pſchijeł, na druhu ſtronu dróhi ſajeř. Pſchi tom je ſebi pſchi tom kulku ſtłamał. Hegewaldez pak běſche ſo nop puknył a lěwa noha wotmjatła. Wona běſche hnydom morwa była. — Biſkopczańſki ſajmniſi ſud běſche Janika ſ 2 měſačnaj jaſtwa ſaſudźił. Statne rěčniſtwo pak běſche ſo pſcheciwo niſkemu khłoſtanju powołało, teř Janik běſche ſo powołał. Khłoſtańſka komora pak wobej powołani jaſtwiny.

Budyſki ſawniſki ſud běſche 13. dez. 1929 huſto khłoſtaneho ſamkarja Bjarnata Templera ſ Budyſchina, kotrehož běchu dla wopjetneho paduchſtwa wobſtorżili, ke 4 měſačnam jaſtwa ſaſudźił. Templer běſche ſo pſcheciwo wuſudbej powołał. Templer njeprěſejeſche, ſo je we wulkej ſymje wot januara hač do měrca 1929 na Budyſkim tworowym dwórniſchczu wuhlo,, kiž je ſ tworowych wozow ſpadało, dozpła 6 hač 7 zentnarjow, hromadźił a doma tepił. Statny rěčnik w tutym ſadźerżanju žaneho paduſchſtwa njewidżeſche. Ssud wuſud ſběhny a ſaſtaji jednanje je ſajimawym wopokazom, ſo ſo winowanemu njehodźi dopokazacz, ſo je wuhlo ſ woſa brał a ſo je wědźał, ſo deſelpadane wuhlo hiſchcze ſyma ſłuſcha. Spadane wuhlo pak teř njeje leżało „k hamtſkemu ſkowanju na k tomu poſtajenym měſtnje“. Njepſłuſchedźeli potajkim pſcheſtupjenje po § 133. Wjes dwěła pak je Templer pjeża domjazh měr kaſył, dokelž je njedźiwajcy ſakſanych tafliczkow żelesniżu na tamnym měſtnje pſchebywak. Njeje pak móżno, jeho tohodla pokhłoſtacz dokelž němſkoſtatna żelesniża njeje khłoſtanſki namjet ſtajiła. Stónczinje njehodźi ſo pſchecžiwo Templerej, kiž je ſo ſe ſběranjom wuhla, ſchtož je wot żelesniſkeje policije ſakſanje, khłoſtanja winowaty ſcžinił, wjazy ſakrocžicz, dokelž je cžaſ ſalětnik (verjährt).

Wusudźenja.

Wulka khłoſtańſka komora w Budyſchinje.

Sſnjertne njeſobże ſ motorſkim kołom běſche pſchedmjet jednanja pſched powołańſkim ſudom. Dla njerozumneho morjenja a pſchestupjenja jakonja wo wobtkadże je ſtamokhodami wobſtorżeneho 22 lětneho dotal njeſkłoſtaneho ſamkarja Bjarnata Templera ſ Budyſchina.

Wulki wuſpěch Barlinſkeho Zeleneho tydźenja.

Barlinſka ratařiſka wuſtajeniza, „5 ſeleny tydźeń“, kiž je njedźelu wrota ſwojich 8 wotdźělow ſamkła, běſche jedyn ſ najlepſchich wuſpěchow mjes Barlinſkimi wuſtajenjami. Seleny tydźeń je dožyła

300 000 ratarjow

a druhich ſajimzow wopytała.

Tónle wuznoſchk, kiž pſchinjeſe wopyt ſ kóżdym dnjom poſtupowazy a pſchi kotrymž poſłednja njedźela tydźenſkich rekordow njedźełu hiſchcze wo někotre tyſacy pſchetrjechi, je cžim ważniſchi a wuſnamniſchi, dokelž běſche też lětha ſaſo wſelchina wopytowarjow ſ ratařiſwa, njedźiwajcy ſnateje powſchitkowneje hoſpodarſkeje nuſy w ratařiſwje.

Też ſchtož pſchedawańſki wuſpěch naſtupa, ſmě ſo rěčcež wo ſpokojazych, w někotrych wotdźełach hamo wo wożebje dobrych ſtajeńkach.

Na nowišе z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutšišchi pjatk: Sso wucžahuje a je žuchо a sajo symnišcho. W Jendželskej žuchо a syma w połnóčnej Europie syma a žo šnihuje.

* W Yokohamskim pschistawje je na japanskej parnej łódźi „Tacuba“ woheń wudyrił, kotryž je łódź z dźela znicžił. Schtyrjo japanšcy matrosojo žu w płomjenjach žmjerć namakali a jěnacžo žu žo cžežko wopalili.

* Piśomne šeftajenje wo naranšchich reparacijach, kiž komišija, kotraž bu w Haagu postajena, nětko w Parišu wobdźěłuje, žo ja nětkuše tydźeń wojerwi.

* We wsy Oefingen pola Donaueschingena je žo hrjedu wjecžor 22 statkow wotpalilo.

* W francowskej wojerskej stajiji Yene Bay w Indochinje je žo tamnišche zibilne wobydlerstwo sbožało a spytało, žo do wojerskeho lěhwa dobyć. Domorodni tśěžu žu hnydom k sbožakarjam pschešchli. Francowscy wojacy žu pak žo chrobje wobarajo sbožakarjow wotraśili. Pschi tym je jedyn francowski offizjer padnył. Trěbne naprawy, so by žo porjad wróćił, žu žo hnydom cžinile. Położenje pak je khmine.

* Parišše nowiny pischu, so staj sandźenu njedźelu we Vincennešim lěsu njesnataj muzej spytałoj, wožomlětneho syna wyschokostejazeje wožobny ruskeje emigrantki, keje kolonije wotwjesej. Wothladarjy, kotraž hólza pschewodźeche, staj muzej, kotrajž běschtaj z automobila wuleśtoj, falschowane pismo djerjezowego nana pokazałoj. Hdyž je hólza wo pomoz khcichała, staj jedyn policist a jedyn zibilist pschiběžałoj, a muzej staj z automobilom ruce cžekłoj.

* Pschehžydstwo nowinarskeho wuběrka w Schpanišchej wobrocži žo na ministerskeho presidenta, so by nowinarstwo wjetšchu žwobodu dostało. Ministerski president jemu woimołwi, so žo nowinarska žwoboda schpanišchenu nowinarstwu po nětčim wróći.

Přilopk.

* Schtwórty proježe pischeczíwo wuherskim jedmačerkam. W Szolnoku we Wuherskej jednalche žud we 4. proježu dale pischeczíwo tamnym žónkam, kiž žu žwojim mužam z jedom jawdałe. Pjatk wjecžor w 7 hodź. sahudźi žud wobškorženu Marju Vargowu dla mordarstwa na mandźelskim ke khłostańi na cžaš žiwjenja.

* Smjerć a šneh w Schpanišchej. Po zyłej Spanišchej knježi šurowa syma. Se wšěch stron pschichowdźuja wulki šneh. We wjazorych krajinach je žo šwitk se železnizu rostorhnył.

Tajny radźićel **dr. Hugenberg**, wjednik němsko-narodnych, rěčeše wutoru 11. 2. prěni raz w němsko-statnym sejmje.

Swójbne powěsće.

Swěrowana: Ota Sapkora w Brěsčezach i Margareta rodź. Helešcheg w Khortnitzy.

Semrěli: Urša Hajnźeg w Subornicy, 7 lět. — Augusta Röthigowa rodź. Howschkeg na Zidowje, 56 l. — Alwin Kluge w Budyšchinje. — Richard Zirkel, šalat w Ramnowje. — Hana se Schau rodź. Dębschicg w Khołmje pola Riśeje, 87 lět. — Marja Knebłowa šwjad. Korolizeg rodź. Tejkoliz w Běłej Wodźe, 67 l.

Radio.

Sto słyšimy jutře, pjatk 14. mał. rožka.

Königswusterhausen. 9: přednošk za ratarstwo. 12,25: wjedro. 14: (z Barlina) gram. deski. 15: hodźina za młode holcy. 16,30: (z Lipska) koncert. 20: Bachowy wječor.

Lipsk. 12: gram. deski. 16,30: koncert. 17,30: literariski rozhlad. 19,35: operowy wječor. 21: němska sinfonija.

Wrótsław. 15,20: płaćizny za ratarstwo. 15,50: hodźina žónskich, „możnosć zasłužby za stare žony“. 16,30: (z Lipska) koncert. 21,30: koncert.

Praha. 12,55: připoldn. koncert. 16,10: přednošk wo zdźělanosći luda. 16,30: solistowy koncert. 19,05: duwarska hudźba pěš. połka čo. 28. 20: „Phaeton“, struchłohra.

Win. 11: připoldn. koncert. 16,10: Sydomhórska hudźba. 16,40: komorna hudźba. 20,05: „Faust“, opera w pjećoch jednanjach.

Beograd. 20: přenjesenje opery z nacion. dźiwadła.

Ljubljana. 20: orchestrowy koncert.

Katowice. 17,45: koncert. 19,30: bachtanje. 20: reprawa pólskeje młodźiny. 20,15: (z Waršawy) sinfoniski koncert.

Tworykupowace towarstwo
w Budyšinje

To so hišće Šenje poskićało njeje
Jenož za sobusławow

3 tafle najl. dobromlóčn. šokolady „Naš poražak“ . . . . . 86 pj.
1/4 punta plackow najl. kajkosće najl konsumske měšenje . . . . 15 pj.

Konfirmandske
a pruhowanske
wobleki a mantle
po spodźiwnje tunich płaćiznach
W. Häcker
měj. Otto Hartmann

Na, Motso, **hdže pjatk 14. 2.** a dalše dny **póndźemoj??**
Ja sebi myslu, **jenož do**
Ludobča
k Lehderecom

na kózłopiwo a swinjoréżanje
tam je stajnje wšo nimoměry dobre
Přećelnje přeprošujetaj
August Lehder a mandź.

SERBSKI HOSPODAŘ
ratarske wulkowikowańske towarstwo
z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njescja Waše kury derje?!
Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu
„Fajko“
Předawaja wšudźom w dźělbach
po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1,90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . za 17.50 hr.
Mały wudawk so bohaće wupłaći.
Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdźe

Poslednje dny
mojeho
INVENTURSKEHO WUPŘEDAWANJA
Wopytajće mje w Budyšinje, budźeće překwapjeni wot mojeho wulkeho wuběrka a wot mojich dobrych tworow
Woschitke poskićenje žiwźanych tkaninow
Wulkotne, nowocžasne barby — Dobre kajkosće —
Bjezpřikładnje nizke płaćizny

Crêpe de chine, 95/100 cm šěroki 8.75, 7.75, 6.90, 5.90, **3.90**
Crêpe Georgette, 95/100 cm šěroki . 8.75, 7.50, 5.90, **4.90**
Crêpe Satin, 95/100 cm šěroki . . 10.90, 8.80, **6.90**
Crepe Morocain, moderne tkan. 95/100 cm šěr. 10.90, **8.80**
Veloutine, 95/100 cm šěroki **5.50**

Dźělba dobrych, čopłych
tkaninow za zymske mantle, wosob. tunjo **5.90** hr

Bołhańske bluzy . . . . . wot **3.90** hr.
Płóčliwe bluzy . . . . . wot **1.25** hr.
Płóčliwe wobleki . . . . . wot **2.90** hr.
Vollowe wobleki z krótkimi rukawami . wot **3.90** hr.
Vollowe wobleki z dołhimi rukawami . wot **8.75** hr.
Muselinowe wobleki z krótk. rukawami wot **6.90** hr.
Muselinowe wobleki z dołhimi rukawami wot **9.75** hr.
Veloutinowe wobleki . . . . . wot **9.75** hr.
Čistowołmjane tkaninowe wobleki . wot **6.90** hr.
Rejowańske wobleki . . . . . wot **7.90** hr.

Poslednje zymske mantle směšnje tunjo
Lećne mantle . . . . . wot **6.90** hr.
Wužiće tutu składnosć, kupiće nimoměry tunjo
JAN JURIJ PAHN w Budyšinje

Koło
(Halbrenner) nimale nowe, tunjo na předań
w Budyšinje w Bärenschänke

Pytam pilnu staršu
HOLCU
abo jednoru holcu jako podpjera do wjesneje domjacnosće. Wobraz, wuswědčenja a žadanja mzy na knjeni
E. O. Oertzen
Dargast, Insel Rügen
Post Saßnitz

Hanomag Lim.
tunjo na předań też na wotpłać.
Klingst na Hošic hasy 17

Žeńtwa
60 lětny samostatny Wudowc evangelski z něšto zamoženjom a rentudostawaćr pyta so z jenej wudowu na malu žiwnosć abo na khežu woženić. Poskićenja pod **G 9** na wudawarju Serbskich Nowin

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Płaćiznyhódne stupnje
za wšědny dźeń
Mužace šnórowanske stupnje do dźěła howjaza koža 40/47 jenož **7.25** hr. **9.75** hr. **14.50** hr.
Šnórowanske stupnje za dźěći z mjechkeje howj. kože jenož 23/26 **3.50** hr. 27/30 **7.25** hr. 31/35 **7.75** hr.
Muž. šnórow. stupnje z mjechkeje howj. kože (Rindbox) 40/46 jenož **10.75** hr. a **12.50** hr.
Mužace połwysoke škórnje, ručne dźěło, dwójne podušе, z ruku šite jenož **20.—** hr.
Wobućowy dom **Fähle** kom. tow.
Najlěpša nakupowarńja za zasopředawarjow

Hamburgski kofejowy skład
Poskićamy
najnižše kofej. płaćizny
1/4 punta jenož **50, 60, 70, 80, 90, 100, 110** pj.
Nimo teho
5% rabata
Thams & Garfs
w Budyšinje

Nr. 46 **SERBSKE NOWINY** Stwórtk, 13. februara 1930

Serbski wječor we Łazu

9. februara 1930.

Bohu dźak — poćina so ſ kóždym dnjom pschezo bóle a bóle je ſerbſkeho luda poſnubjecz ſerbſki roboćanſki wotrjecźiwſti duch, kotryż je ſo w naſchim ludu ſ tych dźiwich a cźeſkich cźaſow roboćanſtwa hiſchcźe dodźerżał acz do dźeſatnjiſchcźeho dnja. Haj, ſerbſki lud wotucza — aczkuli cź też hiſchcźe pomałku — toła ſe ſwojeje narodneje womory, a poćina nabywacź ſwjedomoſnoſcź a luboſcź k ſwojemu narodej, haj, poćina ſamo cźuć, cźo hordy a ſwoju narodnoſcź a khrobloſcź, ſmuſitoſcź a horliwoſcź o ſerbſkim ludu hladaju pſchibéra. To ſpóſnachimy tež ſo ſwjate ſwjatnje na ſańdźenej njedźeli. W Budyſchinje ſwoju ſo njedźelu popołdnju khorowa ſchromadźizna Sſerbſkeho Sſokoſtwa, kotraż bé tak bohace wopytana, każ acz dotal hiſchcźe żana, a wuſtupowaſche ſo tam rażnje njebojaſnje wo ſdźerżenje naſcheho dobreho ſerbſkeho zwjeſa, ſchtoż wſchak je khowny nadawk naſcheho Sſokoſtwa. A wjeczor wuhotowa Budyſchſka jednota „Sſokoł“ rjany ſabawny a pótmiſki ſwjedźeń, w Kulowje wuſtupowa ſerbſke towarſtwo „Bratrowſtwo“ ſwój ſymſki wjeſeń, a we Łaſu wotmé ſerbſke towarſtwo „Handrij Sejfert“ rjany, natwarjazy ſerbſki wjeczor. Jako pſchewjedzeny ſerbſki „Sſokoł“ hacź do khwé a koſcźe pobodu o njedźelu popołdnju najprjedy na ſchromadźiznu Ł. Sſ. ſ. S. do Budyſchina, a wjeczor podachmoj ſo ſ jenym wérnym ſokołkim bratrom naſcheje jednoty do Łaſa, do ſtaréje ſerbſkeje wjeſki w ſerbſkej holi, hdźež je néhdy aſch wulki bańnjer Handrij Sejfert ſkutkował. Puecź bé dorje khéiro dołhi ſ Budyſchina hacź do Łaſa, ale pſchi ſwérnym cźichim wjedrje a pſchi méżaczkowym ſwétle ſuchowaſ ſo dugy na naju „worzłowymaj konikomaj“ tón daloki puecź.

We 8 hodź. powita knjes H a j e ſ ch, pſchedſyda towarſwa, hacź na poſlednje méſtno napjelnjenu ſurlu hoſcźi blíſke a ſ daleka, woſebje pak witaſche pſchcźele bratrowſkeho towarſtwa „Lipa“ ſ Rakeż a towarſtwa „Sahrodka“ Delnjeho Wujeſda.

Sſwérſkich ſo ſbéhnu — a wſchitcy béchny pſchekwapjeni, jako wuhladachmy kraſnje ſeſtajanu ſkupinu, kotruż poſtajachu ſwérni ſerbſzy pacholjo a holicźa Łaſowſkeho wotarſwa, te holicźa we ſwojej tamnjiſchej narodnej kaſcźe a wſchitcy je ſerbſkimi khorhojcźkami w rukomaj — wobſtajichu ſo napohlad, — pſchi cźimż ſo hrajeſche nadobna hymna, a po zhtej ſurli knjeſcźe tajfa cźiſchina, ſo cźa to wopraſwdźe ſwjatoczne wokomiki ſa kóždeho ſprawneho ſmyſleneho Sſerba. Po tym wuſtupi mloda Sſerbka, knjeżna Pawluſchcźa ſe Tjoch Jón, a pſchednjeſze we ſwojej réczi prolog, ſkabnjeny wot naſcheje ſławneje Hańże Koſpárſki, (derje by tylo, hdy by ſo bańeń w Sſerb. Now. Cźaſopiſmje). To dyrbiſchi ſo jarjoſeliéz, hdyż widźiſchi, ſo jeno w Pruſkej poczinaju wuſtupowacź ſerbſke holicźa, pſchiſtajhaju ſwérni naſchemu Sſerbowſtwu. Na to ſaſpéwa nam méſchany khór pod wuſtojnym dirigentom, knjeſom kantorom Kunku wſchelake wjaſyhłóżne ſpéwy: „Sſoſbit a rożа“, „A ſ tamneho boka jéſora“ a „Witajce hólzy ſaloka“. W ſcźéhowazym ſo nam pſchedſtaji wjeſelohra „Wón njeſmé puczowacź“. Hra ſo derje ſpodobaſche a kajerjo wſchitcy ſwoju wéz derje towjedźechu, ſchtoż ſe wſchitkeſt dopokaſa.

Snowa wuſtupi méſchany khór a ſanjeſze ſpéw: „Na piwo chże żona hicź“. Potom hiſchcźe jónſki khór ſanjeſze ſpéwaj: „Hanka, budź wjeſeła“ a „Hanka, ty ſy moja“. Spéwy ſo wſchitke hacź nanajlépje ſpéwachu. Wutrobny dźak ſkuſcha tohodla wuſtojnemu a wopornjwemu dirigentej, kotryż je po prawom Némz, ale wukonja ſ luboſcźu k Sſerbowſtwu tute dźéło. To dyrbjał być pohon ſa tak néktoreho ſerbſkeho wuczerja, kotryż ſo wotmlakuje wot zyłeho naſcheho narodneho prózowanja. Nochcu pak tež dołhim woſtacź dźaka lubym ſpéwarkam a ſpéwarjam, a wjeſelu ſo, ſo maju hiſchcźe telko luboſcźe k narodej, a khodźa pilnje a porjadne do ſpéwnych hodźin. Najebacź toho, ſo by ſo pruſka ſchulſka wyſchnoſcź bóle prózowała wo ſadajenje zyłeho Sſerbowſtwa. Sſwjedźeńſku récź mějeſche knjes farař Malink, Wón ſpominaſche ſ boloſcźu na to, ſo ſo w tutym léćze tež hiſchcźe dobudże ſadkawa induſtrija do Laſowſkeje woſady, a napominaſche pſchitomnych, ſo bychu najebacź toho tež dale ſwérni ſwoſtali naſchemu narodej, a namołwjeſche wſchitkich, ſo bychu ſobu ſaſtupili do towarſtwa „Handrij Sejfert“ a tak ſchromadnje ſakitowali naſchu narodnoſcź. Tež ſerbſkich ſtarſchich namołwjeſche, ſo bychu ſwoje dźéći pſkali na ſerbſku paćerſku wuczbu. Swoje ſłowa ſkónczi wón ſe ſchtuczku ſerbſkeho ſerkuſcha „Na naſ ſ hnadu pohladaj“.

Na to ſahra ſo ſaſo wjeſelohra „Pſchiwdy“. Tež tuta hra ſo wuſtojnje hrajeſche a ſbudźi wjele ſmjeſcźa.

Scźéhowaſche żórtny kuplej „Pjany muż a ſtróſha żona“. Tež tón ſo ſe wſchej wuſtojnoſcźu pſchedſtajił a béſche polny pryſłow a żorta. A na końzu ſcźéhowaſche hiſchcźe jene hreſze dźiwadło: „Nankowy ſwjeſcźnik“, kotreż tež tymaj prénimaj wo nicźo naſad njeſtejeſche.

S tym béſche wucźerpany bohaty ſwjeſcźeńſki porjad, kotryż béſche ſo jara derje poradźił. Po mojim ſdaczu pak béſche wón ſkoro pſchejara dołhi. Mnjełu ſebi, ſo ſi dźiwadła na jenym wjeczoru njebychu runje trébne byłe. Hdże bychmy to nabrali dźiwadłow, hdyż chże tóżde towarſtwo wob léto tola ſnajmjenſcha jedyn ſerbſki wjeczor wuhotowacź. Nochcu pak na żadyn pad nikomu pſchedpiſowacź a porokowacź, ale je to jenoż moje ménjenje.

Wóſtudhy pak ſwjedźeńſki porjad na żadyn pad njebé, dokelż knjeſcźe hacź bo kónza luta cźiſchtna.

Dobżołowo méjeſche knjes Maks Mércźin ſ Delnjeho Wujeſda, kotryż je ſ méſtopſchedſydu żupy „Handrij Sejfert“. Wón je też nacźołnik Wujeſdźańſkeje ſokołſkeje jednoty a jedyn ſ najpilniſchich ſymow naſcheho narodа mjes wſchelkim ludom w Pruſkej, a ſnaje wyſchſchi ideał hacź jenoż hrajeriſke khárty a pólku paleńza. Je wobdarjeny wécźnik, a ſpominaſche we ſwojich ſłowach na to, kak by ſo naſch wulki Handrij Sejfert wjeſelił, hdy by mohł ſobu mjes nami na naſchim ſerbſkim wjeczoru pſchebywacź. A ſkónczi ſwoje ſłowa ſ wohnjowej bażnju.

Pſchi wjeſokej rejży ſabawjachmy ſo hiſchcźe néktore hodźinki ſe ſchwarmynmi ſerbſkimi pachołami a holicźami. S tym miny ſo derjeporadźeny ſerbſki wjeczor we Łaſu, a nihdy njebudu ſo kacź, ſo ſym ſebi na njón dojeł.

Wy pak, lubi bratſja a ſotry, dźełacźe a ſpéwacźe dale we waſchej woſadze, ſo by hacź do najdalſchich cźaſow we njej żivy był w duchu a w mylſli naſch wulki Handrij Sejfert.

J. Schewczik.

Z Łužicy.

* S **Wjaſońzy.** Ssobotu pſchipołdnju ſajédźe w naſchej wſy wołsowy automobil ſ Khowneje dróhi do pſchérowa. Na hładkej dróży béſche ſo wós poczał wjerhacź, dokelż bryc ſcźe wjednik jón w ſawinjenju dróhi pſchejara ſaſpinał. Wós ſrały wo ſwézowy ſchcźeżor, pſchi cźimż ſo jemu ſchkamuſka ſchkleiza roſbi a ſajédźe na to do pſchérowa. Wjednik woteńdźe je ſtraſchnej ranu na ſłowje, ſo dyrbjeſche lékarſku pomoż pytacź. Nékotſi ludźo wucźahnychu auto, kiż béſche jenoż lohko woſchkodźeny, ſ pſchérowa.

* S **Habrachcźiż.** Njedźelu zkowny wyſchſchi inſpektor Katzſchner, kiż je pola tudomneho jéchárſkeho towarſtwa ſa jéchárſkeho wucźerja pſchiſtajeny, do cźeſkeho njeſłoża pſchiſłubże. Domoj jéchajo ſo fón njejapzy wobżuny a padnywſchi ſo na jécharja wali. Katzſchner woſta ſe ſtamanej nohu a ſmjeczenym kolenom leżo, ſo dyrbjachu jeho domoj donjeſcź.

* S **Kotmarjeż.** Dokelż je wjele ſchulſkich dźéći na wołſepizy (Maſern) ſkhorilo, je ſo dyrbjała ſudomna 2. ſchulſka rjadownja hacź do 1. nałétnika ſawrjeć. S 32 ſchulſkich dźéći je dotal 18 na wołſepizy ſkhorilo.

* S **Hornjeje Wódrizy.** Nédźe 17 łétna Hilża Pobiegcź je ſwojej macźeri roſkhowanſki liſt ſaiwoſtajiła a ſo wot teho cźaſa bjes ſléda ſhubiła. Ménja, ſo ſo wona ſaſo po wokolinje wokoło bruci, każ je to hižom huſcźiſcźo cźiniła. Hołza je ſkrénjeje wulkoſcźe, ma módrej wóczay a jaſne włoſy. Wobleczena béſche cźerwjenobruny ſchat, ſchérchkaſchcźikaty płaſchcź, jaſnomódru a żołtu cźapku, cźorne bunzle.

* S **Wuſtrowza.** S dotal njeſnataeje pſchicźiny wudyri pónđelu wjeczor woheń w ſuſodnym Luźnje w próżdnym domſtim néhdyſcźeho kubleria Zeißiga. Wohnja ſo ſ cźaſom dohladachu a wobory, kiż béchu we wulkej mnohoſcźi na pomoż pſchikhwatałe, mózachu woheń na domſke wobmjeſowacź. Jenoż łubja je ſo źale wupaliła. Ménja, ſo ſnadź je ſłóſmiſka ruka wohenj ſaſoſiła.

* S **Jerkej** (Gerwingsdorfa) pola Lubija. W nozy k pónđeli wokoło 2 hodź. ſajédże Lubijſki automobil do tak mjenowaneho nowego mosta a ſo tak cźeſko wobſchkodźi, ſo dyrbjachu jón nimodugy ludźo prjeczeźiſchcźecź. Khétro na ſłowje ſranika béſche ſo młoda żónſka F. ſ Biſkopiz (Biſchdorfa). Też dalſche wożoby buchu trochu ſranjene. Pſchicźina ſnjeſwołzenja je, ſo je ſo wós na hładkej dróży wobſmykł.

* S **Hornich Kundraczin.** Do wjeſneje réki ſajédże ſu pónđeli popołdnju ſ muku nakładzeny nakładny auto Wankez mlyna we Wünſchendorfje pola Lubanja w Schleſyſkej. Wjednik auta dźiwjeche pola pſekaſkeho miſchtra Fiedlerja muku wotkładowacź, njeſamó pak pſchi hładkoſcźi wós njedźiwajuy wſcheho ſpinanja ſaſtajicź. Schoſer mějeſche hiſchcźe telko duchapſchitomnoſcźe, ſo ruce ſ woja ſtoczi, kole pak jemu tola hiſchcźe pſches ſtołpu pratwe nohi ſajédźeſchtej. Dźélaczeſki ſamarit Kahl poſtſci ſranjenemu prénju pomoż a lékar dr. Grundmann ba jeho do Shorjelſkeje khorownje dowjeſcź. Automobil bu cźéżko wobſchkodźeny.

* S **Wulkeho Schunowa.** Njedźelu popołdnju wokoło 4 hodź. żehi na polu blíſko Bertsdorfſkeje dróhi 17létny pjekarſki wucźabnik de Cesare ſ revolwrom do praweho wutrobna tréli. Pſchipadnje nimodugej namakaſchtaj żiwjenjaſtyteho. Każ je wón w liſce ſdźélił, ma żiwjenje ſyte. Polizajſka wyſchnoſcź a lékar daſchtaj młodeho cźłowjeka do khorownje dowjeſcź. Cesare dźélaczeho pola pjekarſkeho miſchtra Göbela w Hórnjej pola Zitawy.

* S **Hainewalda** pola Zitawy. Straſchne ſo ſdawaze njeſboje ſ automobilom ſta ſo pónđeli rano w Hainewałde. Najkerje bla hładkeje dróhi poeza ſo auto wéſeho Klette ſ Wulkeho Schunowa, w kotrymż dwé wożoby ſbéſchej, wjerhacź, ſrały wo ſchtom a wołta ſtónczinje na napiſcźejwnu ſtronu wobroczeny na dróży ſtejo. Wjednik auta je ſo ſo ſdaczu mutſkach ſranił.

* Se **Zitawy.** Na wobjarujomne waſchnje pjatk wjeczor na Grotawſkej dróży ſtarſchi tudomny wobydleŕ ſnjeboże. Wón padże ſ jédźazeho méſchcźanſkeho autobuſa a ſſchażże żebi moſhy. Snjeſbożeneho dyrbjachu hnydom do méſchcźanſkeje khorownje bowjeſcź. Każ wjednik autobuża a nékotſi ſobujédźazy wobſtrowdźeja, je wón krótko pſched ſaſtanjiſchcźom ſ ſwojeho méſtna ſtandk a je durje wocźiniſ, prjedy hacź je autobus ſaſtał.

* S **Kinsbórka.** W nozy k pónđeli na tudomnym torhoſchcźu wojak némſkoſtatneje wobory ſwojeho towarſcha do wurobna kłó. Njeje ſnate, hacź ſtaj ſo wojaka pſched njeſkutkom wadźiłoj. Kałar je ſranjeneho do hoſcźenza „K ſlotemu jelenjej“ bowjedł, do hapiznji pe wobaladła dóſchoł a jeho nuſnje ſwobalał. Komandantura je ſranjeneho hnydom do Drejżdźańſkeho wojeſkeho łazareta bowjeſcź dała.

Dalmatiske pobrjohi.

Hdyż pola nas w zymje błéde ſłónco łéhdy ſo pſelobywa pſez kurjawu a mróćele, to w pſistawnych nóſtach dalmatiskich pobrjohow pſi ſłónco hižo wonka wobjedowacź móżeſ. Dźiwna a swojorazna je ſrasnoſcź tutych pobrjohow. Wo njej mohł cyłe knihi napiſacź, ale chcemy ſo tu wobmjezowacź na Spliſańſki ſaliw. Split, pſred 2000 létami ſydło kézora Dijoklecijana, je dźensa dla swojeho centralneho położenja a pſez wotewrjenje zwjazneje żeleznicy na Knin a Zahrjeb hospodarſke ſrjedźiſcźo cyłych juhoſłowjanskich pobrjohow.

Po tym, zo bě ſo rakusko-wuherſke mócnarſtwo zwjezło, buchu pobrjohi naraſnjeho Jadrana runje ſaż Khorwatſka, Bosna a Hercegowina nowemu juhoſłowjanskemu kralowſtwu přidźelene. Z tym dósta Juhoſłowjanſka drje dawno požadane „wokno nad morjom“, tola bohużel njedósta jeničkeho přistawa, kiż měł zwisk a zwjazanje z pozadnim krajom. Terst, Pulj a Réku bě Italska zebrała, tuž měješe so nowy wukhód k morju stworić. Na sewjerje njebě to tak ſara cźežke. Żeleznica na Réku móżeše so hišće před nutym městom wotwodźeć na Sušak. Sušak — jónu předměsto Réki — je dźensa jenoż z krajnej hranicu z réčku wot Réki dźéleny. Tukhwilu ma so tež żeleznicy do Terſta před mjezu natwarić pobočna ſara přez Kras do Sušaka.

Tu w Sušaku rosće mjez khałupami stareho předměsta nowe přistawne město, kiż wšak je stajnje wokrožene z njepřećelskim susodom.

Lépje so ma Split, přetož namaka so runje srjedź juhoſłowjanskich pobrjohow. Spliđanska wokolina bě hižo za čas romskeho knježetwa politiske a hospodarske srjedźišćo. Kézor Dijoklecijan, syn Spliđańskeho bura abo kozarja, da so w l. 303 tu nad morjom natwarić krasny pałac, kiż dźensa hišće we přenim rjedźe cuzych přiwabja. Kézor bě so nabył dwacyćiłětneho knježenja, wón wopuści swoju dotalnu stolicu Nikomediju a wróći so do stareje domizny. Tu běchu jemu jeho twarcy blizko Solina, tehdyšeje dalmatiskeje stolicy, natwarili pałac, kiż prěni raz do twarnistwa wječorneje Europy zawjedże narańše syriske motivy.

Zo tute twarjenje přez dwaj tysac lět je so zo swojimi murjemi tak derje zakhowało, móżemy so dźakować Awaram. Tući běchu započatk 7. lětstotka susodne wulkomĕsto Solin wupuściłi; tež Dijoklecijanowy hród dźe so tehdy spali a wurubi. Tola tołste murje njehodźachu so zničić; za nimi namakachu Solinscy ćeknjejcy nowy wućek. Hišće dźensa bydli 3000 ludźi w 400 khěžach mjez rozpadankami pałaca. Oktogon a peristyl, kiż bě hižo kézor Dijoklecijan za kult natwarił, buštaj za křesćańsku bohoſłužbu postajenej a takle so zakhowaštaj do dźensa.

Ducy po wuzkich hasach zetkaš so wšudźe ze zbytkami a pomnikami romskeho kézorstwa. A k tomu je křesćanstwo potom na rózkach swoje swjećata ze swěćatymi lampami stajiło. Oktogon, najskerje mausolej Dijoklecijana, bu za cyrkej swjećeny; při tom wšak jeho předłubju spotorhachu, zo bychu tam zwonicu natwarili. Často přetwarjena, naposledku w 19. lětstotku, zaso po zažnim gotiskim wašnju wobnowjena, pozběhuje so tuta srjedź stareho města.

Přesydlenje Solinjanow do rozpadankow pałaca měješe trajny wuznam. Solin bě natwarjany w kuće nilkeho zaliwa. Nowočasny parnik njeby so mohł tam předywać. Split wšak nad hłubokim zaliwom morja móżeše so derje rozwić.

Na zapadźe pozběhuje so nad městom a přistawom 178 m wysoki wapnowcowy wjerch Marjana, kiž bu po wójnje přestworjeny do hobrskeho krasneho parka. Zwěrjeńc a přirodospytny muzej tu stej. za studije a měšćańske meteorologiske wobkedźbowarnja za wobkedźbowanje wjedra. Wjeršk hory, kotraž so daloko do morja wusuwa, poskića krasny rozhlad po měšće a po jeho rjanej wokolinje. Sĕri so tu zaliw, přez dołhu hrebju na přistaw přetworjeny. Swětłowonja łódźam zajĕzd pokazuje. W nutřkownym dźělu přistawa su po pobrjohach płachtate łódźe założiłe, jena so tula k druhej. Na nich móżeše studować stawizny łódźoweho twarnistwa poslednich sto lět. Wone přinošeja cyrobu a druhe trěbne twory do města a słuseja zdobom jako klamy, hdyž so wěcy na předań poskićeja. Zady poważnje so šćrja mócne kamjeńtne murje Dijoklecijanoweho pałaca pódła wysokich nowych twarjenjow łódźowych agenturow, kupnych domow, kofejownjow a hosćencow. Palmy a datliny, kiž hakle narosćeja, snadny khłódk poskićeja. Hdyž pak je žełłace słónco so skhowało za Marjanom, to so mjerwi z ludźimi po kamjeńtnych přibrjohach. Překhadźuje so młodźina, kiž bě wo dnjo zawrjena po kontorach, překhodźuje so nimo wulkich kofejownjow, kotrychž blidka a stółcy stoja pod palmami, mjez tym zo hudźba nĕkotrych kapałow so znošuje nad morjom po tužnej lětnej nocy.

(Skónčenje přichodnje.)

Towaŕstwowski powěstnik

Budyšin. „Nadžija". **Pjatk** wječor we **8 hodź.** zwučowanska hodźina narodnych rejow dla předwjedźenja w Drježdźanach. Přińdźe wšitcy a dypkownje.

Drježdźany. Župny zlět. Spěwarjo serb. spěwnych towaŕstwow maju swoju hłownu pruhu njedźelu 23. 2. popołdnju wot **2—3 hodźin** w přimjeznej žurli hosćenca „Volkswohlsäle" Dresden-A., Ostraallee (nic wot 3—4 hodźin). Prošu to swěru wobkedźbować. **Zarjadnistwo.**

Kedźbu! Stóž je sebi z Domowinskeho sekretariata płašć za swětłowobrazy a też filmy za dźěćace powědanćka wupožčił, njech wěcy bórzomnje woteda w Serbskej knihaŕni w Serbskim Domje. Wěcy trjebaju so kóždotydźeńcy nuznje, tuž njech so wupožčerjo trošku na dypkowne wotedaće złoža. -ŕ.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor **½9 hodź.** w Kačej korčmje. Bratŕa, přińdźe wšitcy zaso, a hladajće, zo byšće tež tych sobu přiwjedli, kotriž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! Načolnik.

Łaz. Župa „Handrij Zejleŕ" ma přichodnu njedźelu popołdnju w 3 hodź. zhromadźiznu we Łazu w Šołćic hosćeńcu. Prošu, zo bychu wšitke sobustawy předsydstwa župy, kaž też wšitcy předsydojo do župy přisłušacych towaŕstwow zastupjeni byli.

Jan Haješ, župan.

Njeswačidło. „Jutrnica". Hłowna zhromadźizna dyrbi dla wólbow do wokrjesneho wubjerka so na dalše wotstorčić. **Předsydstwo.**

Pančicy. Lipa Serbska ma pjatk 14. mał. rózka ważnu pruhu pola Natušec w Kukowje. Započatk ½8 hodźin. Wšitkich spěwarjow wočakuje **dirigent.**

Poršicy. Towaŕstwo „Swěra" změje njedźelu 16. mał. rózka popołdnju w 3 hodź. zhromadźiznu pola Lindnarjec w Poršicach. Wšitcy sobustawy njech wšěde přińdu. Chcemy so hišće zrěčeć dla župneho zlěta w Drježdźanach. **Předsyda.**

Rakecy. „Lipa" ma přichodnu njedźelu 16. mał. rózka popołdnju w 3 hodź. pola Hönčec swoju měsačnu zhromadźiznu. Přińdźe pak wšitcy, dokelž je zajimawy přednošk přilubjeny a nimo toho mamy hišće wšelake ważne wuradźowanja. **Předsyda.**

Ralbicy. „Lilija" wuhotuje njedźelu 16. mał. rózka wječor z dypkom ½8 hodźin we Waldźic hosćeńcu zabawny wječor, wobstejacy ze spěwow, rjaneho dźiwadła a reje. Wšitcy swěrni přećeljo so wutrobnje přeprošuja.

III. župny zlět župy „Jan Arnošt Smoleŕ" zarjaduje so na **njedźeli 23. februara 1930 w Drježdźanach-A.** w městnosćach hosćenca „Volkshaus". Sobuskutkuje khór spěwn. zwjazka a Serbski Sokoł. Poskića so mnohe zajimawosće też druheho razu. Hižo dźensa přeprošuje župne wjednistwo nanajwutrobniše wšě župne tow., tohorunja pak też wšěch jenotliwcow, zajimcow a sobustawy „Domowinje" přizamknjenych towaŕstwow. Kedźbujmy na dalše wozjewjenja w Serbskich Nowinach.

Župne wjednistwo.

Towaŕstwam župy „Jan Arnošt Smoleŕ". Wupósłachmy naprašowanske listna dla jězby na župny zlět. Dyrbjachu hač do zašeje njedźele w našich rukach być. Podźěsmy **zamołwjeński čas hač do 18. 2.** Zapisać maju so jenož ći, kiž chcedźa čah njedźelu dopołdnja w 9 hodź. wužiwać. Chcemy wosebite wozy za Serbow zarjadować a k tomu trjebamy krutu liču wobdźělnikow. Stóž hižo sobotu jědźe, njetrjeba so zapisać. (Komuž je wón jene, kak z tutym čahom dojěde, tohorunja so zapisać njetrjeba.) — Pjenjezy njetrjebaju so doprědka płaćić, njech sebi kóždy kupi njedźelski jězdny lisćik. — Agitujće prošu prawje za naš III. župny zlět, zo by był hordostne wuznaće k Serbstwu.

Zarjadnistwo.

Zwjazk spěwnych towaŕstwow. Na župnym swjedźenju 23. II. w Drježdźanach budu so sćěhowace spěwarje wobdźělić: Wulka łubosć čo. 15 a 29 — Zerja čo. 13, 16 a 20 a „O miły swjaty wječorje" we Towaŕšnym Spěwniku abo na wosebitych łopjenach. Prosy so, zo bychu so spěwarjo prawje sylnje wobdźělili a tak tam Zwjazk z česću wobstali. **Hl. dirigent.**

Hamiske wozjewjenja z Lubija.

Sa **wokrjesny swjatk Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa** (z wuwzaćom městow Lubija a Bjarnaćicy) płaca sćěhowace njedźele jako wobkhodne njedźele:

a) **we wikowaŕstwje:** Njedźela do Palmarum, njedźela Hłukłakeho Zjawjenja abo hermanska njedźela (po bliščim postajenju gmejnskeje rady), kermušna njedźela a druhe, kotrež a schwórta adventska njedźela wot dop. **11 hodź.** hač pop. 6 hodź.,

b) **w barbeŕstwje, friseŕstwje a wołoŕstwje:** Njedźela do Palmarum, tśelnička abo hermanska njedźela (po bliščim postajenju gmejnskeje rady), na njedźela a 4. adventska njedźela wot 8 hodź. dopołdnja.

Dźěłaćerjo, přichilajcy a wučobnicy hamtskich dźěłaŕ w cłaku, w kotrymž su přichodawarje wo... W Lubiju, 7. małeho rózka 1930.

Hamtske hejtmanstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Radworjcy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

schwórtk 13. małeho rózka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1865	100 pólsk. złotych	47,075
1 jendźelski punt	20,35	100 českosł. krónow	12,388
100 šwajc. frankow	80,75	100 franc. frankow	16,385

Barlinska bursa sapiša wječera pischi spočatku jara **schpatny wobrot.** Po nječim so wobkhod wožiwi a kurby sašo poćupowachu. Kurby na wikach i dołhunmi a rentowymi liścinami běchu jkerje feblabjene.

Produktowe wiki běchu wječera pischi spočatku jara žiwe. Posdźischo sašo wjasnychu. Płaćišny **pischenicy** a rožki so w hotowym sornje njepscheměnichu. Posdźische termije popuschćachu. Nahnyšći jenemšeń a wowš běschtaj 10 pj. po zentnarju drožschej. Wječera płaćeschе zentnar

w Barlinje

pschenicy 11,85—12,00 hr., rožki 7,95 hr.
hač 8,15 hr., jenemšenja nałětnjeho 8 hač 8,50 hr., najwmišeho 7—7,45 hr., wowša 6,25—6,75 hr.,

w termijowym witowanju:

ja měrc:

pschenicy 12,75—12,68¾ hr., rožki 8,77½ hač 8,67½ hr., wowša 7,07½—6,97½ hriwnow,

ja meju:

pschenicy 13,32½—13,25 hr., rožki 9,21¼ hač 9,13¾ hr., wowša 7,45—7,40 hr.,

ja juliji:

pschenicy 13,72½ hr., rožki 9,32½—9,23¼ hriwnow, wowša 7,60 hriwnow.

Wječerawschе płaćišny z Drježdźanskich witow.

Žiwe kački 5—6 hr., kury stare 3—5 hr., młodźiežki 3—6 hr., sarěana pjerina pa puncje: huby 120 hač 1,40 hr., kački 1,50—1,60 hr., kury stare 1,30—1.60 hr., młode 1,40—1,80 hr., holoje schtuka 80—120 pj., ryby pa puncje: karpy 1,20—1,40 hr., liny 2,20 hr. a schćuki 1,70 hr., jabluka 10—50 pj., pruśniny 50 pj. a měd 1,40—3,50 hr., běrny zentnar 4—4,50 hr., punt 5 hač 6 pj., hydrowity kał 0,40—0,80 hr., cžešwjeny 15 pj., běły 8—10 pj., wlóšti 15—30 pj., kulerepa 10 pj., křen 80—100 pj., selerij 15—60 pj., pjotersej 25—45 pj. jědźna koboda 50—55 pj., morchej 10—12 pj., zybła 12—15 pj., karoty 10—15 pj., kišały kał 13—15 pj. a butra 1,80—2,20 hr., jeja 15—16 pj.

Přichilajcy:

Holzu do domu, Töpferka w Budyšinje, Tśelanska dr. 22
„ Gebauer w Hródku, Biedrich-Ebertowa haša 66.
Wačakownika žeblaŕskeho, Jurij Puschal w Hródku.
Měšnikcho, Kschižank w Budyšinje na Žitnych wikach.

Na pschedań:

Zentrifuga, 60, Cargarnica, na kujeźim dworje w Pomorzach.
Konjej 5 lětn., lischakaj, **Kral** w Žerwinku.
Lěhaŕski stoł, w Budyšinje, Sedanska haša 24 delka.
Kuchinski khamor a harmonij, w Kamjenzu, Jěžowska dróha 11.
Jałozja a kosa blizko kóślatam, Schubert w Nowej Wsy pola Rakeź.
Kubło 88 kórcow, dobra pschenična vola, ta 60 000 hr.
Napłaćenje 40 000 hr. Kilian we Strózišćeju.

Jałozja wyšokošnućelna, w Zidźenku čo. 20.
Jałozja wyšokošnućelna w Nowej Wsy 4 p. Husti.
Tśelba trojnik, „Mjedźiwjedźa korčma" we Wojerezach, Dwórnischćowa haša 36.
Semjeń elektr. ja motorske kolo, Hajmer w Narcin.
Sěno 15 zentnarjow, we Wojerezach, Halschtrowska haša 26.
Wobtek konfermandśi, Menzelka we Wojerezach, na Drježdźanskej dróhi 67.
Kolo žonjace, we Wojerezach, Sstrjedźna haša 4.

Sdudnišny na pischedawanje

pjatk 14. małeho rózka 1930

w Khrósćicach dop. w 9 hodź. w Herbiśej gruchcy pa šanśi stroj, pišanske blido a vertiko,
w Bórku pola Wojerez w hosćenzu dop. w 10 hodź. krowa,
w Lejnje pola Wojerez w hosćenzu pop. w 3 hodź. krowa, ranza a žito,
w Delnim Wujesdźe w hosćenzu „K worjolej" pschi wl. hodź.: jymšk khabat, mantl, konjaze płachty, 12 swjerchnych koschlow, rub na komodu,
w Kalowje w Herbśej gruchcy dop. w 11 hodź. kosa a motorske kolo,
w Bitkopjach na hudnišnje dop. w 10 hodź.: wyšoke meble, klamaŕska potkadnja, plota do kowaŕskeho wunischeza, wošobinšti awto a njeboźpy.

Drjewowa awkzija

hobotu 15. małeho rózka 1930

w „Lipowym dworje" w Protezach pop. w 4 hodź. Hłowowe, bubowe, wólschowe a jaśowe kuluchi, kaž też dołhe hromady a walcžina.

Drjewo leži na Protezańskich łukach, niže hajerjowcho młyna a pischi Wrělynjansko-Thonbergšich wjesach,

njedźelu 16. małeho rózka 1930

pischi Njebjelećanskej zyhelńy pop. w 3 hodź. 18 dalšich hromadow tvjerdeho drjewa a někotre metry twjerdych kuluchow,

Škrowe depeše.

Produktowe wiki djenja dop. 3/11 hodź. w Barlinje.
Wiit su pschjezo hischcze **mérne, dowos** jnadny a płaćišny dotalne.
Dopołdnja 3/12 **hodźin: Kaž psched hodźinu.**

Płaćišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płaćišny po złotej hriwnje.				
	12. 2.	11. 2.		12. 2.	11. 2.
Pšeńca	237-240	237-240	buny	16-18,50	16-18,50
rožka	159-163	159-163	woka	18-23,00	18-23,00
naz. ječmjeń	—	—	módre łupiny	13-14,00	13-14,00
nat. ječmjeń	140-149	138-147	žołte łupiny	16-17,50	16-17,50
wows	125-135	123-133	seradella	—	—
kukurica	145	145	rapa, wosušk	16-16,40	16-16,40
pšeńc. muka	28-35,25	28-35,25	lany wósušk	19-19,50	19-19,50
ržana muka	21-25,25	21-25,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	7-8,50	7-8,50	běrnj. kruški	13-13,50	13-13,50
ržane „	7-8,50	8-8,25	syno, 50 kg	2,70-3,20	2,00-2,80
raps	—	—	ržana sloma	0,95-1,15	1,20-1,40
hrěch, Viktor.	22-23,00	22-23,00	pšeńš. „	1,10-1,30	1,25-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,15-1,30
pjeluški	16-18,50	16-18,00	ječna „	1,00-1,10	1,10-1,20

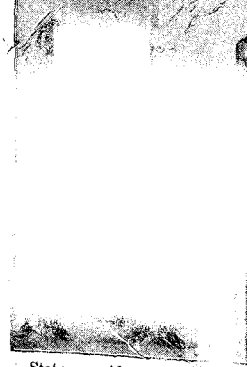

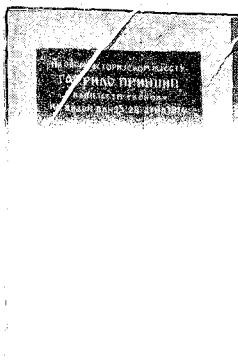

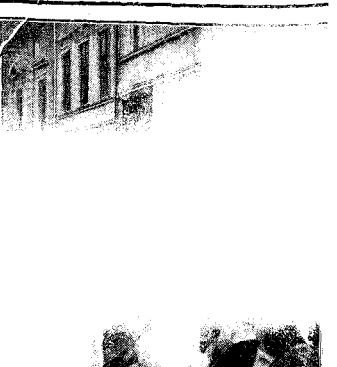

Statny president Estonskeje **dr. Strandmann** wopyta pólske knježeŕstwo we Waršawje. Pólske nowiny wopytej wulku ważnosć připisuja a mjenja, zo so pod nawjedowanjom Pólskeje baltiske staty hotuja so do zwjazka zjednoćić. Na našim wobrazu widźimy (w jasnej uniformje) znamjenitcho pólskeho politika a maršala Pilsudskeho, pódla njeho w civilnej drasće dr. Strandmanna.

Pomnik na wudyrjenje swětoweje wójny. We Sarajewo, hdźež bu stajny **1914 na dnju 28. junija** awsŕiski, trónski naslědnik Ferdinand a jeho manželska zatrělenaj, su na domje, blizko k tomu městnej, wopomnjeńsku taflu přičinili. Tute žadane mordaŕstwo bě jenoź zjawna přičina k dawno přihotowanej wójnje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihličišćernje, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf. Wobčežnje so stajace nawěšćiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 38 — Budyšin — Pjatk, 14. februara 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Wojowanje wo runowahu němskostatnych financow.

Rosprajenje mjes knjeježerstwowymi stronami wo wotstronjenju defizita we němskostatnej pokładni njeje hač dotal žanehu wuspěcha měło. Mjes sozialdemokratami a němšej ludowej stronu wobstejaje pschećiwnosće žu žo pozhlnike. Sozialdemokratojo nětkole sjawnje žadaju, so maju žo pschinoschki sa sawěšćenje dźěłonjeměrjow na 4 prozenty powyschćicz, a so dyrbi žo wostawazy zbytk se pschiběrkom i němskokatneje pokładnje wurunacz. Ssobustawy němskeje ludoweje strony we wuběrku knjeježerstwowych stronow žu tole žadanje wótro wotpokafale. Ssu prajile, so jich frakzija na žadyn pad žwoju ruku k methodam njepoda, kotrež trajne wustrowjenje finanzow znjemóznja. S němskeje ludoweje strony je žo žamo na to pokasało, so so smjerschenje podpery sa dźěłonjeměrjow njehodźi wobeńcz. Potom žu žo hischcze s praschenjom dawkowych pschedlohow sabérali. Frakzije dyrbja praschenje rosstrěsacz, hacž chcedźa piwowy dawk wo 180 abo 360 milijonow hriwnow powjetschicz a kajke druhe s namjetowanych dawkowych abo zkowitych druzinow chcedźa k narunanju wubracz. Stónczenje žu žo dorěcześi, so ma žo podwuběrk wutworicz, kotryž dyrbi sa tym sledźicz, hacž žo iwdawki hodźa s nalutowanjom smjerschicz.

Podwuběrk, kotremuž wustojni finanzow knjeježerstwowych stronow pschisłuschcheja, je žo hižo schtwórtk seschol. So možnosće nalutowanja njejžu wulke, je němski finanzny minister hižo žam psched krótkim rjekł. Stejischcžo zentrumskeje strony je hischcze dwélne. Rosprajenja s němskim finanznym ministrom dyrbja žo popoldnju dale wjesć. Powschitkownje w němskim žejmje měnja, so budże sa rosprajenja hischcze wjele czasa trjeba.

Lutowański namjet němskostatneje rady.

Němskostatna rada je schtwórtk wo njedostatku němskeje pokładnje jednaka. Njedostatk nětkże 700 milijonow hriwnow dotha wotpłaczicz. K wurunanju njedostatka němskostatna rada namjetuje: Sarjadnistwo we wobłaścženym kraju a wotschkodźowarnik. hamta rozpuschczicz, dawkowe zakonje a sarjadnistwo sjednoricz, powjetschenje rentow sa wójnskich wobschkodźenych w lohkich padach samjesowacz, twarske sarjadnistwo a němske wodowe schikanje na kraje pschenjesez, justizu sjednoricz, lutowański program sa wótko a wójnske łóstwo wudźełacz, sawěšćenju dźěłonjeměrjow bjes samjesowanja podpjerow wustrowicz, sozialny sarjadnistwowy apparat po namjetach konferenzy krajow sjednoczicz a nakhwilnje sastojnikow rospuschczenych wyschnoscow na dowolenosu pschesadźicz.

Hdyž žo wschě pschemělenja wuwjedu, hischcze njedostatk 237 milijonow hriwnow w porjadnym hospodarstwje wostanje, kotryž dyrbi žo s krótkozdajnymi pożeńonkami sarunacz.

Knjeježerstwo žo namolwja, nowe dawki po możnosći bórzy do mozy stajicz a lutowański program na dlschi czaš nastajicz, sa wopaczne finanzne wobliczenje pschichodne winowatych sastojnikow samostwitych sćinicz a skónczenje pschi podpjeranju lětadłoweje industrije žwobodnu konkurrenzu niz podwjasacz.

Wołożenje němskich rżanych wikow.

Němski kabinett je namjetaj němskeho sežiwjeńskeho ministra pschihłosowak, so ma žo 20 milijonow hriwnow k nażypowanju rożi pschiswolicz. Pjenjezne srědki dyrbja žo sdźěła s nalutowankow pola systema dowosnych wopiżnow wsacz. Nażypowanju rożi žu přednoseż dali psched powjetschenjom hódnosće dowosnych wopiżnow, dokelž žo wukrajnemu katakstwu njeżmě możnosć dacz, němsku rożu, kotraż je s pomozu systema dowosnych wopiżnow na žwětowych wikach sa 100 hriwnow po tunje dostacz, hischcze tuńscho kupowacz a s tym němskemu kótarstwu najeżežschu schkodu nacżinicz. Hdyž žo, kaž je wotmyślene, 200 000 tunow rożi s dźěłowoseju towarstwow, kotrymž je poruczene, němske rożkowe wiki podpjerasz, se wikow sebjerje, žo nuczenje k wuwosej po kóždej ptaczišnje pomjerschi.

Nadźijeja žo, so žo s tym też ptaczišna němskeje rożi na wukrajnych wikach powjetschi. Němski sežiwjeński minister žebi tohodla wot nażypowanja rożi lěpschi wusper sa rożu plahowaze katakstwo lubi, hacž se spěchowanjom wuwosa, kotryž žo s powjetschenjom hódnosće dowosnych wopiżnow dosahwa.

Nuczena pożeńonka pola sawěšćerstwe pschistajenżow.

Shromadny swjazk němskich pschistajenżow a swjazk žónskich pschekupskich a pisarskich pschistajenych pschećiwo tomu protestujetaj, so by žo jeju samożenje jako pożeńonka sa sawěšćerstwu dźěłonjeměrjow wužiło.

Bayerski wólbny zakoń přeciwo wustawje.

Bayerski statny žud je po nadrobnym wuradźenju wo praschenju, hacž je bayerski žejmski wólbny zakoń wustawny, sledowazy rozsud wudał:

Stawaj 42 a 58 bayerskeho žejmskowólbneho zakonja po sestajenju s 30. měrza 1928 pschećiwo němskej wustawje postorkujetaj.

Stawaj wólbneho zakonja, kotrajž je wustawny žud porokował, nastupaju pomjenowanje 15 žejmskich sapósłancow, kotrychž po shromadnej wotpłosowańskej pomérje dowérnizy jenotliwych stronow postajeja. Ssežim dyrbi nětko na podlożku statneho žuda wólbu pruhowacz. Też budże dyrbjecz žejmski wólbny zakoń po rosžudźenju statneho žuda pscheměnicz.

Naprašenje dla Saarskeho kraja.

Sozialdemokratiska frakzija němskeho žejma je sledowace napraschenje sapodała.

Zyły němski lud žebi jenomyslnje pschesze, so žo po pschinjesu Youngowego plana Saarski kraj, kotryž je hischcze wot Němskeje dźěleny, saso z Němskej sjednoczi. Hdyž žo wo tymle praschenju jedna, dyrbi němske knjeježerstwo sa žwój nadawk měcz, so to žo postaracz, so žo Saarske podkopki do němskeje poruczwazeje mozy wrócza, a so žo pryedatwsche statne jamy pschedpołednim wobžedźerjam wrócžo dadża. Praschamy žo němske knjeježerstwo, hacž je swólniwe, wo tym wědomosć dacz, hacž je žo jednanje němskeho wotpósłanstwa w Parisu w tymle smyśle wjedło.

Hollandska za němski kolonialny mandat.

We wopomnjeńskim pišmje hollandskeje prěnjeje komory, kotrež je žo knjeježerstwu pschepodało, žo swonkownemu ministerstwu namjetuje, so by Hollandska pschi wobsejnosćach w pschesjenosći s druhimi pryedy neutralnymi statami w Genfu sa to stukowała, so by žo **na Němsku jedyn kolonialny mandat pschenjesł.**

Dale žo we wopomnjeńskim pišmje knjeježerstwo namolwja, so by žo s pohladom na systematiske **połóczenje khcheszańskeho a khcheszańskeje Božeje služby** wopomniko, hacž žo njebychu mohle hromadże s druhimi europiskimi statami, poczejnje s powołanjom na **Swjask Ludow** krocżele pschećiwo tomu w Ruskej cżinicz.

„Młoda" garda so rozpuščila.

Schtwórtk je polizija w Barlinje pišarnju kartellowego wjednistwa antikfaszistiskeje młodeje gardy samkła a namakanu material sebrała. Kartellowemu wjednistwu je žo sdobom prajiło, so žo jemu kóžde dalsche dźěło sakluje. Antifaszistiska młoda garda je žo jako nałožnika swjazka cżerwjenofrontiskich wojowarjow spóznała. Jej cżi žami ludźo pschiswjedscheja, s kotrychž je swjask cżerwjenofrontiskich wojowarjow wobstał.

*

Po poruczności wyschscheho němskostatneho rěcznistwa žu samostwitehu redaktora „Cżerwjeneje Khorhoje", Hauswirtha, a składnostneho žobudźełacżerja Willya Budicha sajeli.

Ruske knjeježerstwo kommunistiske hibanje w Němskej podpjeruje.

Barlinski „Vorwärts" ruske pósłanstwo w Barlinje winuje, so wot zyłeho nakłada „Cżerwjeneje Khorhoje" we wyschcinji 25 000 exemplarow žamo 5000 exemplarow sa žebje a wikowanske sastupjerstwo wotedéra. „Cżerwjena Khorhoj" je potajkim cżahopiš, kotryž ruske pósłanstwo podpjeruje. S pohladom na njehornosće, kotrež „Cżerwjena Khorhoj" po swuczenym waschnju na němsku a ruske knjeježerstwo wukiduje, je wołżebje sajimawe, so hamtske sastupjerstwo ruskeho knjeježerstwa tele nowiny wudżerżuje.

„Sozialdemokratiska nowinska služba" hischcze maśotnischo pische. Samołwitym wodżerjam němskeje swonkownje politiki poroduje, so žu wot wjele lět posrjetu ruskeho knjeježerstwa cżerpili, so do smutskownych němskich nałcżinjesjow tykacz. Němske wuschnosće žo napominaju, so bychu s bjeswohladnej wótrocju pschepschimale, hdyž žo hodźi nětkat dopokazacz, so žo bolschewiscy Ruzoju pschi kommunistiskich cżinach nětkat wobdżeluja.

Poł milijona frankow sa namakanje Kutjepowa.

Wyšokostejeza njenjenowana wołoba je Parišskemu „Matinej" sumu 500 000 frankow pschipodała. Te tón dostanje, kotryž może žudnistim wyschnoscam wědomosć dacz, na kotrejež podłożku może žo general Kutjepow žiwy abo mrwy namakacz a może žo winikżo attentata sdżerżesicz.

Bombowy attentat w Triestu.

W swiżu z bombowym attentatom we domje Triestiskich nowin „Popolo di Triesti" žu wjele podbladnych wokow sajeli a wjele domow pschepytali. Pschi tym žu wjetsche hromady antifaszistiskich letakow a pišmow sebrali.

Rozdźělenje tonaże mjez námorskimi statami.

Dźěło Londonskeje łódźiwoweje konferenzy je tak daloko doschło, so žo hiž tonaża njemje, kotraž so mjes jednotliwe staty rosdźeli. Po hłownych planach wolu dostacz:

Sjednoczene staty	1 197 000 tunow,
Jendźelska	1 209 000 tunow,
Japanska	722 000 tunow.

S tychle tśjoch liczbow możelej žo prenjej dwě jako njepschemělinjej wobkladaci, mjes tym so **Japanska** 833 000 tunow a **Franzowska** 800 000 tunow žada. **Italska** žanych liczbow njenjesmje, ale na tym wobstawa, so **jenak wulku tonażu kaž Franzowska dostanje.** Rosdźelenje tonażow tkěrko wobcżežnosće cżini.

Macdonald je žrjedu pschipoldnju wežiwutkojnych je jich žonami z Inędanju k žebi pscheprosył. Powodnju ½5 hodź. bě pożeńenje prenjeho konferenzyneho wuběrka we žiwj. Jamesowym hrodże. W tymle pożeńenju podwuběrk wežiwutkojnych rozprawu wo samjesowanju brónjenja po systemje zyłeje tonaże a wobsamknjenja klasowa poda. Sa jednanje wo praschenju podmórskich cżołnow žo wożebiły podwuběrk wutwori.

Jendźelska cyrkej přeciwo bolšewikskej Ruskej.

Canterburyski arzybiskop, dr. Lang, je žo jako hłowa jendźelskeje statneje zyrkwje bamžowemu protestej pschećiwo pschesćehanju naboženstwa w bolschewiskej Ruskej pschisamknył. W dźiwanju žłudźajej rěcżi je dr. Lang rjekł, so je połóczenje w Ruskej w žałostnych stawiznach naboženskich pschisćehanjow nimale bjes pschikłada. Prěni krócz wotuje niz naboženje pschećiwo druhej, ale njewěra pschećiwo kóždej formje wěry. Hrožne, barbariske pschećiwjenje wěry w Ruskej a bohohanjenje, s kotrymž žo wotuje, dyrbi pschećiwnosć kóždeho naboženskeho cłowjeka žhudźeć. Arzybiskop jendźelsku zyrkej napomina, so by žo 16. měrza dźeń shromadneje modlitwy za wumóżenje ruskich pschećerjanow sa traschenje wotmeł. Kaž je znate, je bamž 19. dźeń měrza za podobny skutk w katholskej zyrkwi postajił. Katholski Westminsterski biskop, kardinal Borne, je wczera za jendźelskich katholikow bamžowe rosžudźenje oficzielnje potwjerdził.

Protest wobeju arzybiskopow je w sjawnosći hluboki saczišćej cżinił. Nowiny wschěch stronow, s wuwjaczom sozialistiskich, wuwjedźenjam arzybiskopow pschihłosuja a žadaju, so žo jenotny skutk zyrkwje pschećiwo ruskemu traschenju sawjedże. „Daily Telegraph" pschi tym tak daloko dże, so žo praschca, hacž dyrbja žo diplomatiske poczahi k bolschewiskemu knjeježerstwu sakhowacz. Normalny wobkhad z knjeježerstwom, kotrež je taksi nahłuwnosćow winowate, je praschenje, kotrež na žwědomje wjele ludźi cżisćeji, kotryž su w zyle politiskich wězach nětczišche jendźelske knjeježerstwo podpjerali. „Times" w tu khwilu hischcze žanych politiskich rosžudźenjow njetwotwodżeja.

Liberalne „Daily News", kotrež žu pryedy jara aktiwnje za wobnowjenje zykow k Ruskej wustupowale, dyrbja nětko wufnacz: „Cżaž je pschischoł sa žwjatocżny protest w mjenje jendźelskeho luda. Knjeježerstwo, kotrež žo sjawnje na to měri, naboženu s barbariskimi krótkami potłó-

czieć, by dyrbjało znajmjeńsha wědźeć, schto jeho žuždone ludźi wo nim myšla."

Hišanje žo bjes dwěla dale rozšěri, hdyž je žo Canterburyski arxybiskop offizielnje za njo rozsudźił. Dr. Lang je znaty wojowar za sjednoćenje kschesćanskich zyrkwjow a je po žiwosćim napinjenym pyšed dźewjać lětomaj wjele za sbližnje jendželskeje statneje zyrkwje k romisch-katholskej a prawosławnej zyrkwi dokonjak.

Bolšewikoje chcedźa čakanca ruskeho króna, 12 lětneho wulkowjerdha Wladimira wotwjesć.

Mjes tym so je powěsće, so su bolschewikojo ruskeho generala Kutjepowa živeho do Rukeje wotwjedli, sdadźa hole fantastiše być, je Pariješi „Matin" wot jeneho nawjedowajeho ruskeho emigranta słyšał, je je sebi ruski najwyschschi sud wotmyślił, někotrych wjednikow ruskeje monarchistiskeje strowy njeschćódnych zešinić, znajmjeńsha schtyrjoch abo pjećoch, a so je **wotwjedźenje generala Kutjepowa jenoj spočatk k wuwjedźenju tuteho plana był.** Tónle nawjedowacy emigrant w „Matinu" pišne, so je pyšed nekotrymi dnjemi f Moskwu list dostał, w kotrymž zkowa sesćahnu: „Nedźelujeće na Wladimira!" Wladimir pak njese nichtó druhi dyžli dwanaćlětneho syna wulkowjerdha Cyrilla, kotryž bliško Dinarda na wjach bydli. Ruscy monarchistojo su jeho za jakošćeho naslědnika zara Mikławscha II. pschipóznali. **Dokelž je wulkowjerch Cyrill hižo chětro wobšěrny, je ruski najwyschschi sud wobjamknył, jeho pschichodneho naslědnika, dwanaćlěteteho wulkowjerscha Wladimira, wotstronicź. Tohodla dyrbi so młody pryni f najwjelšej strazniwosći pyšed stymi Planami ruskich koumunistow schtitaci.**

Pola Parišskeho polizajskeho prezidija je so srjedu nowy skutk we Kutjejowowej nałeznosći samownił. Jedyn ruski montér, kotryž w jenej garaži w Brüsselu dźěła, je telegrafiroju wojsewi, so runje automobil wuprozedża. Tón so komu zyle na wlóšk kuna, kotryž je so pschi Kutjejowowym wotwjedźenju wuził. Wón je pyredy schery dył a je so hake pozdźenje dny dwójzy znowa wobarił. Wón Rusam słuzka, kaziž su chcyli schiwórik sahe wotjeć. **Wunoschk polizajskeho pschepytanja hišcheze njeje znaty.** Wo powšeći jenych nowin, po kotrychž su hižo **ludźi** sajeli, francowiska polizija kóžde wosabanjenje zapowěduje.

Pariški statny rěčnik je wot srjedy bóle optimistiski. **Pschepytowacy sudnik je nowinikam sekrupcyzam prajił, so je sledźenje za Kutjejowom hižo tak daloko doschło, so móže so za 48 hodźin f pschekladzenjom liczeć.** Pschi tym so njeda wo muza jedna, kotryž je rólu falschneho polizista **hrał a** hižo njedźele dolho, pyredy hač su Kutjejowa wotwjedli, wšak wukhody tuteho generala wobsedźowak.

Bolschewikojo njesmědźa do Ameriki.

Američanske knježeństwo je namyślnemu wobsedźowanju konsiarej bolschewikiskeje ruskeje unije, Ssulimowej, kotraž dźěrbješe po pomjenjowanju bolschewikiskeho knježeństwa w Newyorku potrjebu za ruske żelezniju skasać, pschikhad do Ameriki zapowědźiło. Ssulimow, kotryž je w tu chwilu w Barlinje, so do Moskwy wróći.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 14. februara 1930.

— Wo wjedrje. Wyschina f nječora Europy je so minyła. Nětko wuwjschkrježe ho nad połnoćnej Europu. We połnocy cžahaja nižiny nimo. S tym sowěrcu pucź tymnym wětram f połnócneho morja. Tohodla knćmy ho sasze wocžakowacz nadźiecź. Schtóžkuja wschak teź nowasku wjedrjo dże, tola pokazowalche rano pschjezo hišcheze na wobstajne wjedro. Tuž nasche wjedro tola nakhwilu je hiwź rjany a žuchi ras hischcze wobtkowa. Julije hobotu khadza žitnočko 7,20 hodź. a khowa ho 5,10 hodź. Mšeczk sthada wjecžor 8,13 hodź. a khowa ho dop. 8,29 hodź. — Nječora wjecžor w 7 hodź. barometer 752, hygrometer 0, thermometer we dnjo +2. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer +3, thermometer w nozy —3. **Wuhlady na mako ho pschemérjaze wjedro.**

— **Prěni radiowy konzert pschenjeseje ho f Němskeje do Ameriki.** Dźenja pjatk wjecžor wot ½12—½1 hodź. ješele Ssrjedźnonjemski ješelak Lipsk-Drježdźany konzert Lipsčanskeho simfoniskeho orchestra pyšes němski kwětkoješelak krótkich žołnow w Zeesenje na wschitke americanske ješelaki. **Program wopschija simfoniju basań „Don Juan"** wot Richarda Straussa a Böcklinsku suitu wot Maksa Regera. Krótko do konzerta porěži americanski spisowacžel Hard, **liž w Barlinje pschebywa,** někotre postrowjenje zelewa na americanski sjawnosć. S tuthym sapoczenje ho rumnjenje radiowych programow mjes Sjednoćenymi Statami a Němskej.

— **Wólby do mokrjeznoho hejma Budyšskeho hantiskeho hejtmanstwa.** Swěsćenje wólbneho wunoschka w jenotliwych wólbnych wokrjesach budże srjedu 19. makeho rožka 1930 dopołonja wot ½10 hodź. w posedźeni hantiskeho hejtmanstwa w Budyšinskim na Bišmarckhet stoicy 21.

— **Wo pschichod Budyšskeje šuknjerne.** Kaž žłyschimy, su měschczanjo sasnjerjo we žiwośim wječerawschim tajnym posedźenju wumjenjenja Toga-konzerna, po kotrymž mjezyne města Budyšina 30 000 hriwnow za dalsowjedźenje dźěła w Budyškej šuknjerni pschihotowlicej, tuhi žadanje wotpokasali. Tuž drje něšto druheho wupuesa njeschudźe, hač so bo Budyška šuknjernja w blišschim czasu šamknje. Sa nasche dźěłaczerstwo je to sara wobžarowacź.

— **Swobodne njasowe jěli (Freibank) w Budyšinje.** Sobotu 15. makeho rožka dopoldnja wot 8 hacź 9 hodź. wotedawa ho žyze howjasze njasso, punt po 40 pj.

— **100 000 połskich puczowanych dźěłaczerjow pschindże do Němskeje.** Połske nowiny pišchu, so je letsa sasso nehdże 100 000 połskich dźěłaczerjow do Němskeje poda. Woni dźěłaju nimale hdes wunwjacza w tatarstwje.

— **Nadušschitwje.** Kradnyl je nječtó w czasu wot 18. 12. hacź 24. 12. 29 f ludje jeneho twarjenja na Wettinskej drohi 2 kmonowej kozowej nawobleczeni f „G. H." wosmanjenjenej. — Dale su kradnyli we wotkinje 8. februara 1930 słoty žonjazy czahnik, šlebony muzazy czahnik se słotym rjeczazom f wulkimi wójmidłami, słoty muzazy pjerschczeń f czežnojenym kamuschkom, słoty muzazy pjerschczeń f czežnojenym amethystiskim kamuschkom, słoty naschijiny rjeczazk f malymi wójmidłami a brunu aktowu toschu. — Wo wobzowne spožčenja prošby kriminalne wotdźelenje w Budyschinje, telefon czišło 2802.

— **„Sa wutrobu a dom."** Tak njenuje je illustrowanu swójžiny czahopis, kiž w prěnim lětniku wukhodza. Kóždy schichwk płaci hacź do domu 20 pj. Czahopis nakladuje Ewald a Co. nasł. w Lipsku. K dźenjšnischemu czišlu pischiwoložichmy prospekt firmy Alfred Wagner, wulkowschedowanje czahopisow w Desjanje na Seminarskej hasy 10. Schtóž chce sebi czahopis skasacź, njech so f pschipołożenej dopisnizu na njenowanu firmu wobroczi.

Smjerne njezbože w Budyšinje.

Czežke wobkhadne njezboże je šmjertnym sežohnjokom sta so wczera wjecžor wokoło 9 hodź. na podsedźenej Fichtowej drohi. Wósmisti wobsedźeć Hennersdorf wjesecže wós f dołhim drjewjom. Sa nětkajsce njezbożowneje pschiczyny ho wós powarožu. Pschi tym pschindże 55 lětny pohonc Krawz f Budyschina, kiž běsche pola Hennersdorfa pschistajeny, pod wós, to lowe wošmje kolo pisches njeho sajeże. Dokelž běsche ho wobenemu wutrobnu šmjatło a běsche ho jemu šmutskach rostorhło, je wobžarjusomny hnydom mortwy był. Policija hnydom njezbožowinu podawši pschepyta.

S Kubšichiz. Sdrjedu wjecžor wokoło 9 hodź. je w šawjenjum pisched tudomnym želesnišim mostom Drježdźanšti wozbowizy automobil, kiž z Bukez pschijědże, nadobo wjerchacz pocza. Wšednik šibni móz nad wozom, so wón je wulkowacz. Schto je? Njeje-nasch nadobny filosof z toho czasa jow pobył?"

„Twój nadobny filosof je wobschudźeł. Nè! Wón tu był njeje, njepokasa ho tu a ho tu tež wjazy njepokaje!"

„To žym tymańšcheho měnjenja, niz wo jeho spraweho posłuchanju, ale wo jeho rosumje. Wón je twojm mósčnickam hižo ras połocžił a sawdźeje pschindże je hischcze ras połocžicź."

„Njech ho na kóždym bérje, so jemu žilu njepuschczu!"

„Wostaj ho toho radšo, budź sczěpny f nim, dóniž njesłyscha pschesłyschecźi, so wobschkadża. Njedawaj jemu pjenjes wjazy, ale žłub jemu bohate mzdo, tak truče hacź czi wěste powěsće pschinjese."

Pschecželi dyžciehtaj ho runje rozšohnowacź, jako jimaj njewólnik powěsće pschinjese, so Chilon Chilonides we pschedhdžeji czaka.

Vinicius porucži, jeho hnydom nuts puschczeć, Petronius pak sawoła:

„Njeschjen-li czi rjekł! Pschi Herkulu! Jenoż znerom! Herwat kad tohu dobudże."

„Postrom a czesć nadobnemu, rjeschczenemu trionnej a tebi, knježe!" prajesche Chilon sasmjwjo. „Njech ho waju žiwoj waju žławje runa, žława waju mjenjow pak njech po žiwem dnježe pschebywji wot stolpow Herkulowych hacź k pomjesam kralestwa Arsacidow."

„Budź mi witany, pózežiny a mudry sakonjedawarjo", znapschecžiwi Petronius.

Vinicius woprajcha ho poczinjeze ho mérniwy:

„Schto ty njeżeschi?"

„Wóndanjo, ow knježe, pschinjeschech czi nadźiju, dźenja njebu czi wótrjoscz, so budże hola namatkana."

„To réka, so hacź dotal hischcze namakana njeje?"

„Haj, knježe; tola žym nadwdźił, schto ma znanio rěkacź, kiž je tebi sczinika; ja wěm, schto czi ludźo su, kotiij su ju wuswobodźili, a ja wěm, njes wuswarzenni kotrebo Boha mamy jich pytacź."

Vinicius dyzyschce je žiwojeho stólza poskoczicź, ale Petronius połoji rutku na ramjo a rjekny, ho na Chilona wobrocżejo:

„Rěcź dale!"

„Sły-li žebi ty žiwojeze wězy zyle wěsty, knježe, so je holza ryby do pěka ryhowaka?"

„Sawěrno!" jawoła Vinicius.

„Potom je wona potajtim kschesćanka — a kschesćenzio ho ju swobodźiłi."

Na khwilku nasta cžichina.

„Poslucham, Chilono!" rjekny Petronius skónczujo, „mój kotiinz je czi schwarny pjenjes a wuslédzenje holzy žłubił, ale tej schwarne puti, je-li jeho sjebasch. W prénim padze mózesch mi jenoż jeneho, ale tijoch skribentow kupicź w druhim padze pak njedosahaja filosofija žydom mudrowzow i twojej jako pschidawkom sa hojazu žalbu!"

„Holza je kschesćanka, knježe!" jawoła Grek.

„Pomyłli, Chilono! Ty hłupy njejsy! My wěmy, so Junia Silana a Calvia Crispinilla Pomponiju Grecinu wobsrkorjowarschtej, so je kschesćanskeho wérywuznaca, — my tej wěmy, so je domjazy žud jin wot tohole podobnu wuruwinowat. Chcesch-li tu nětko znowa tukacź? Chcesch ty namaj narěczeć, so Pomponija a Lygija kluschcu k njepschećelam cžłowjeskeho pokhaha, k sajedwjecžerjam žłuboweho a k mordarjam dźěcži, kiž podwoleja ho najmasanjischim njehórnilstwam?"

Chilon wupischeschre ruzy na šnamjo, so to i jeho winu njeje, a rjekny potom:

„Knježe, wuprai sczěhowazu, žadu po greksku: Jesus Chrystus, Boži Ssyn, Wumožnik!"

„Derje. Wupraju. — Schto pak i tym je?"

„Nětko wjsmi prěni prižnik kóždeho kłowa a sestajej je do jeneho kłowa hromadże."

„Nyda!" rjekny Petronius ho spodźiwajo.

(Pokračowanje sczěhuje.)

K morderstwu pola Biskopic.

Cžełco samordowanje žony su wczera dopołonja namakali.

Wczera dopołonja dowjesć mordakstwowa komisija Budyskeho kriminalneho wotdźelenja Heinricha a Prauzej, kotraž staj 8. januara wjecžor na Butrowej horje pola Porchowa Heinrichowu mandželsku rodź. Volkmerej zlózowałoj, na městno njeskutka. Na pytanju sa cžełkom wotdźeli so tež wyschschi statny rěcznik dr. Buch, kriminalny rada Zieger a druzy knježa žandarmstwa a polizije je Budyschina a Biskopic.

Cžełco namakachu w hustej, nježdże 30 lětnej schmerczinje, w lěsnym wotdźelenju nježdże 80 metrow f połnozy wot hosczenza Butrowje hory pod schmrěkom ležo. Ludźo běchu hižom prjedy klobuk a toschu morjenje mandželskeje w lěsu namakali. Cžełco běsche było powěsnjene nježdże 1,80 metra wot semje ja schmrěk. Powjas běsche pak ho po czasu rosturhnył. Horjejej kónzaj wiłaschtaj ja schtom, tamnej pak běschtaj žonje ja schiju sadžerjenjeuj. Morwa žona cžełeske na prawym boku jako by spała a běsche izyła sprostnjena a je šnjehom pschikhryta. Mandželskemu, kotrehož běchu spuntaneho do lěsa doniedźi, pschi napowhladze šiwoje morweje žony tola wschko jene njeběsche. Na pralchenje, cžehodła je žonu sadajił, wón wotmołwi, so wschak k temu swoprědka žaneje praweje throbkosceje měł njeje, ale Prauzej je jeho po puczu pjeca Korkaka a pohonwała. Prauzej wšo jasno hinak twdawa.

Jako cžełco žony do Biskopczanskeje cžełownje wotwjescheno, njeběsche mordaŕ wjazy pódła, wón a Prauzej hedźeschtaj w Budyskim pschepytowarskim jastwje a cžakataj na šiwój dalschi wopud.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

37] (Pokračowanje.)

„Mój kežoro", wěcžesche wón dale, se šamnjej struchlej dostojnosću, „šmy njeschmérnje wjele šhubili, njech šmjatnjeschka tutón pokład połoja ho nam šathowa!"

Nerowowe wobliczo ho zatorje, a žyły ronjachu ho f jeho wocžow; nadobo sepre rutu wo Petronijowu pažu, a **hłowu** f jeho wutrobu tuleje, jawoła f wobstajnym płakowanjom:

„Ty žonutki je wschędy žy na to pomyślił, ty jenież žan! — Petronije! — ty žanutki!"

Tigellinus jejołtny je sawiesće, Petronius pak rjekny:

„Dojdźe do Antija! Tam je wona na žwéi pschichila, tam wulimy ho radosći na tebje, tam tež njech ho mér a pokoj na tebje wuliwa. Njech mócźi powětr twojm bójstu njezijeu wocžesćiwuje, twoja hrudź ho žołneje wšohi nagrěła! My žwerni f tobu wschndże póndżemy, a hdyž pózujemy **ho,** twojm bolosej i naschim pschecželschtwom sakujeż, tuhi **ty** naschu bół je žwojimi špiwami."

„Haj!" znapschecžiwi Nero słorjo: „chzu hymnu k jeje wopomnjeczu hajnicź a na hudźbu złožeć!"

„A potom podałcz ho na cžopłiche błónzo Bajow!"

„A potom — sahjeże w Grekiez!"

„W domizaje hajnišwa a pěknjow!"

Petronius, wopuschcziwschi hród, poda ho k Vinicijej a rjekny, hdyž be jemu pschihad f Neronom wupowědał.

„Njejsym jenoż strach wot Aula Plautija a wot naju, ale tež wot Lygije wotwodroczich. Ju njebudża pytacź, hižo tohodla nij, dokelž žym wohnjobrodatu wopiju narěczał, do Antija jěcz a wottam do Neapla abo do Bajow — ichtej wjsche hižo i teje pschicžinu šczini, dokelž ho hacź dotal njejsoważ, w Romje šjawnje wuštupowacź, a dokelž je žebi hižo pschedewał, w Neaplu na deškach wuštupicź. **Mjes tym** możenioj Lygiju wo mérje pytacź a bjes strachu wulkowacź. Schto je? Njeje-nasch nadobny filosof z toho czasa jow pobył?"

„Twój nadobny filosof je wobschudźeł. Nè! Wón tu był njeje, njepokasa ho tu a ho tu tež wjazy njepokaje!"

„To žym tymańšcheho měnjenja, niz wo jeho spraweho posłuchanju, ale wo jeho rosumje. Wón je twojm mósčnickam hižo ras połocžił a sawdźeje pschindże je hischcze ras połocžicź."

„Njech ho na kóždym bérje, so jemu žilu njepuschczu!"

„Wostaj ho toho radšo, budź sczěpny f nim, dóniž njesłyscha pschesłyschecźi, so wobschkadża. Njedawaj jemu pjenjes wjazy, ale žłub jemu bohate mzdo, tak truče hacź czi wěste powěsće pschinjese."

Pschecželi dyžciehtaj ho runje rozšohnowacź, jako jimaj njewólnik powěsće pschinjese, so Chilon Chilonides we pschedhdžeji czaka.

Vinicius porucži, jeho hnydom nuts puschczieć, Petronius pak sawoła:

„Njeschjen-li czi rjekł! Pschi Herkulu! Jenoż znerom! Herwat kad tohu dobudże."

„Postrom a czesć nadobnemu, rjeschczenemu trionnej a tebi, knježe!" prajesche Chilon sasmjwjo. „Njech ho waju žiwoj waju žławje runa, žława waju mjenjow pak njech po žiwem dnježe pschebywji wot stolpow Herkulowych hacź k pomjesam kralestwa Arsacidow."

„Budź mi witany, pózežiny a mudry sakonjedawarjo", znapschecžiwi Petronius.

Vinicius woprajcha ho poczinjeze ho mérniwy:

„Schto ty njeżeschi?"

„Wóndanjo, ow knježe, pschinjeschech czi nadźiju, dźenja njebu czi wótrjoscz, so budże hola namatkana."

„To réka, so hacź dotal hischcze namakana njeje?"

„Haj, knježe; tola žym nadwdźił, schto ma znanio rěkacź, kiž je tebi sczinika; ja wěm, schto czi ludźo su, kotiij su ju wuswobodźili, a ja wěm, njes wuswarzenni kotrebo Boha mamy jich pytacź."

Vinicius dyzyschce je žiwojeho stólza poskoczicź, ale Petronius połoji rutku na ramjo a rjekny, ho na Chilona wobrocżejo:

„Rěcź dale!"

„Sły-li žebi ty žiwojeze wězy zyle wěsty, knježe, so je holza ryby do pěka ryhowaka?"

„Sawěrno!" jawoła Vinicius.

„Potom je wona potajtim kschesćanka — a kschesćenzio ho ju swobodźiłi."

Na khwilku nasta cžichina.

„Poslucham, Chilono!" rjekny Petronius skónczujo, „mój kotiinz je czi schwarny pjenjes a wuslédzenje holzy žłubił, ale tej schwarne puti, je-li jeho sjebasch. W prénim padze mózesch mi jenoż jeneho, ale tijoch skribentow kupicź w druhim padze pak njedosahaja filosofija žydom mudrowzow i twojej jako pschidawkom sa hojazu žalbu!"

„Holza je kschesćanka, knježe!" jawoła Grek.

„Pomyłli, Chilono! Ty hłupy njejsy! My wěmy, so Junia Silana a Calvia Crispinilla Pomponiju Grecinu wobsrkorjowarschtej, so je kschesćanskeho wérywuznaca, — my tej wěmy, so je domjazy žud jin wot tohole podobnu wuruwinowat. Chcesch-li tu nětko znowa tukacź? Chcesch ty namaj narěczeć, so Pomponija a Lygija kluschcu k njepschećelam cžłowjeskeho pokhaha, k sajedwjecžerjam žłuboweho a k mordarjam dźěcži, kiž podwoleja ho najmasanjischim njehórnilstwam?"

Chilon wupischeschre ruzy na šnamjo, so to i jeho winu njeje, a rjekny potom:

„Knježe, wuprai sczěhowazu, žadu po greksku: Jesus Chrystus, Boži Ssyn, Wumožnił!"

„Derje. Wupraju. — Schto pak i tym je?"

„Nětko wjsmi prěni prižnik kóždeho kłowa a sestajej je do jeneho kłowa hromadże."

„Nyda!" rjekny Petronius ho spodźiwajo.

(Pokračowanje sczěhuje.)

Hlowna zhromadźizna Bukečanskeho serbskeho spěwneho towarstwa „Radosć“ 12. 2. 1930.

Bukečanska „Radosć“ ma dobre mjeno po cyłej Łužicy, přetoż słuša do najaktiwnišich, najwuznamnišich serbskich towarstwow. Horliwy, doprědkarski duch a disciplina sobustawow, zaměrne wjednistwo je towarstwu dobyło slawu po cyłych Serbach a dale. Hromadże z Bukečanskej jednotu Sokoł twori „Radosć“ skałokrutu baštu Sorbowstwa, kotraž nam zarući dalše traće serbskeje narodnosće w Bukečanskich stronach.

Srjedu 12. 2. wječor wotmě towarstwo swoju hłownu zhromadźiznu w Stangec hosćencu w Bukecach. Wopyt bě dobry, sobustawy běchu w nimale połnej ličbje přitomne — dopokaz za dobru disciplinu, kiž zaleži w towarstwje.

Předsyda k. Pawoł Lubjeński poda rozprawu wo dźeławosći w zašłym lěće. „Radosć“ je w lěću 1929 zarjadowała wulki serbski swjedźeń, hdyž zahra nowu hru „Dubićanski kowař“, kotruž bě k. wučer Jurij Wjela za serbske jewišćo přihotował. Wotmě so wjetši wulět do Žitawskich hór a nazymu sćěhowaše mjeńši wulět na Rubjeżny hród, kotremuž so přizamkny towarstwowa zabawa w Stangec hosćencu. Towarstwo je so aktiwnje wobdźěliło na župnym zjězdże w Kluksu a na wulkim koncerće we „Kchelerni“. Z mjeńšim khórom wustupi w lěću we Liberca při składnosći sokolskeho zlěta pomjezneje češkeje župy. Tam kaž tež při składnosći wotkryća Kocoroweho pomnika w Zahorju wustupi tež rejwanska skupina z narodnymi serbskimi rejemi. Wuhotowaše so powitanski wječork češkim turistam z Jahłońca. Při přiležnosći skhadźowanki podpjerowaše „Radosć“ studentstwo z někotrymi khórami, tež so staraše wo přenocowanje za studowacych. Podpjerowaše bratrowsku organizaciju jednotu Sokoł při sokolskim swjedźenju w hodownику. Wuhotowa sebi swój hodowny swjedźeń. Za Kocorowy pomnik da towarstwo 51 hriwnow.

Sobustawstwo je w zašłym lěće trochu přiběralo. Wadźi tu jara, zo nimamy stajnych spěwarjow, dokelž su sobustawy zwjetša čeladnicy, kiž přiěahnu a zaso wotćahnu. Dale je so tu zakorjenił njepočink, zo woženjeni wjacy do towarstwa spěwać njechodźa.

Sćěhowaše rozprawi dirigenty, k. wučerja Jurja Wjele. Jeho rozprawa swědčeše wo swědomitym dźěle, wo woprawdźe přikładnej porjadnosći. Wón poda takrjec nadrobnu statistiku towarstwa a jeho dźěławosće w zašłym lěće. Towarstwo ma tukhwilu 48 aktiwnych sobustawow a to 19 mužskich a 27 žónskich. K spěwanju so towarstwo zeńdże 45 króć. Wučachu so też serbske narodne reje a to pod wjednistwom knjeżny Marše Kefkec. Na kóncu rozprawy dirigent hišće wozjewi dźesać kaznjow za sobustawy, kiž bě sam zestajał a wo kótrychž bychmy sej přeli, zo bychu namakałe puć do zjawnosće.

Pokładnik k. Lor rozprawi wo pokładnišću. Wón tu je wšo w najlěpšim rjedźe. Je so nimo měry derje hospodarił. Za revisoraj so wuzwolištaj Měrćin Nowak-Njechorański a knjeżna Huzakec.

Po rozprawach so jednaše wo Programje za nowe lěto. Wuradźi so wjetši wulět do Krkonošow. Też ma so po jutrach wotměć swjedźeń. Wo dźiwadło so postara swjedźeński wubjerk (k. Kielmorgen). Rěčeše so hišće wo jubileju 10lětneho wobstaća towarstwa 1931, kiž ma so we wulkim wobłuku woswjećić a hdyž ma so zahrać wjetše nowe dźiwadło.

Po oficielnym programje sćěhowaše hišće wjesela swobodna zabawa při kofeju a pampuchach.

Zhromadźizna nas powuči, zo sławna „Radosć“ też w zašłym lěće wotpočowała njeje, zo je horliwje dźěła a doprědka kroči pod zaměrnym wjednistwom swojeho razneho předsydy k. Pawoła Lubjeńskeho a horliweho njespróčneho dirigenty k. wučerja Jurja Wjele.

M. N.-N.

Z Łužicy.

* Se Žitawy. Ssrjedu wječor na Hirschfeldeiko-Wostrowiśej statnej dróhy 24lětny motorowy kołesar Marćin Neumann ſ Hirschfelde do Žitawskeho wožobowego automobila krašy. Neumann a jeho sozius, 24lětny pjekař Kur ſ Hirschfelde, huchtaj pschi srażenju na dróhu wjerhnjenaj. Neumann ſ cježko puknjenym nopom ležo wosta a hnydom wudychа. Jur pak běšche žo swonkach a smrtskach cježko skanił, so dyrbjachu jeho do khorownje dowjesć. S nutskabjeżących Žitawskeho automobila bu jónska lohko skanjena.

* Se Shorjelza. Ssrjedu pschipoldnju wokoło 1 hodź. w jeho bydlenju na Rauschwalbaſkej dróhy 27 woženjeneho bibarja Wintera ſ pjenom sajedźeneho namałachu. Zawołani wohnjowi woborniźy spytachu jeho k žiwjenju wróćić, tola próza běšche podarmo. Pola morwego namałachu papjerku, na kotruž běšche napisał, so dobrowólnje do smjerće dże.

* Stoléta. W cjeřich Weletizach pola Saaza bydli starušćka Hana Jkob, kotrejž budże lětka 30. hapreje sto lět, pola swojeje dźowki. Stoléta je hišćeże strowa a cjita a pije pjeża wschźednje jedyn litr piwa.

* Se Shorjelza. Tu žu wuhłowe dymy žurjeckne sajedźejcenje sawinowake. Wutoru dopoldnja 65lětneho mješćanskeho pólła Makša Hieba w jeho lkharni sadušcheneho namałachu. Winu žmjercze ſpósna lkłat w sajedźejcenju ſ wuhłowym oxydowym dymom.

Strowotniska hara.

Wy cłowjekojo dźenžnišcheho cżaża dyrbicże tola pschezo něłkaku haru měcź, dyrbicże běhacź ſa něłkajkim wabjazym heſłom. Nas je to wuraſnoſcź (expressionismus), potom zyrkuſź, dale radio abo wobkhad a něłko dyrbi to tas ſtrowota bycź. Dha tam wustajeńcy wuhotuja, ſtrowotniſke tydźenje a kaž žo to wschitko mjenuje. A potom pschiźdże ſažo něſchto druhe na rjad a zyła ſtrowota je ſažo zabyta. — Nó, luby pschećelo, trochu hinak drje ſe ſtrowotniſtwom tola je. So žo ſjamnoſcź ſ nim tukhwilu tak ſabéra, njeleži na tym, ſo něhdże něchtó ſaczuwa wospjetu žadoſcź, ſa njo reklamu cżiniċ, kaž ſnadź ſa Chlorodont abo Perſil, ſo žu žo cżłowjekej pjches njesbožo poſlednich lět wocżi wotewritej ſa to, kak ważne je ſtrowe cżełko ſa zyłe žiwjenje. Pschecżerańe žu wójuſke a powójuſke lěta tule wěrnoſcź do naſ ſabile, ſo drje žaneho njebudże, kiž by žo „trjeſheny“ njeczuk. Runje nawopak je, ſo cżłowjekojo runjenom hłodża po wjazy wědżenju wo prawym hladaniu ſwojeje ſtrowocżſe, ſo žo nětko w cżrjódach cżiſchcża tam, hdyž žo jim tale wěda poſtiċża. Ważne je tu, ſo je taſta wěda tež dobra, ſo kaſenży a wopaċżni profetojo žyły njeſamjedu, ſo žo njeporučeja wſchě móżne rezepty, ale ſo ludźom roſjażni, ſo njeje tak jednore a lohże žo wuſtrowiċź; dyrbicże žo hižo trochu napinaċź, najprjedy nas pſchemyſłowaċź a potom na ſwój dźěłaċź. Dyrbicże ſakład ſwojeje ſtrowocżſe, ſwojeho cżła prawje ſeſnaċź, jeho ſakonje wobkedźowaċź a žo po nimi měċź. To je hłubſcha wina, cżehożdla Němſki hygieniſti muzej we ſwojich wuſtaſeńcach a wojſewjenjach cżłowjeſke cżełko ſtajnje tak do ſrjedźiſny ſtaja, a to je jemu też jeho wulki a trajny wuſpěch wunjeſło. Tak je też w naſchim měrcze, wſchitcży ludźo, kotříž woprawdźe ſprawnje ſa lěpſchej ſtrowocżu honja, ſu ſa to dźakowni, ſo móża žo we wuſtajeńcy „Cżłowjek w ſtrowych a thorych dnjach“, kotraž žo we naſchim měrcze wot 2. hač 9. měrza 1930 w pobjedźerni měſchcżanſtich ſaſtupjerjow (w Kupnizy po 2 ſhodomaj) wotmeje, woprawdźe dokładnje powucżiċ dacź, žo le ſamſnemu pſchemyſłowanju pohnucź dacź a žo njedacź ſ frajami a rezeptami domoj póſłaċź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Drježdżan. (Pschećiwo pólnińſkemu dyrdomdejſtwu.) Evangeliſcy duchowni nětſa Drježdżan ſu w pónđeľnjiſchej eforalnej konferenzy wobſamkli reſolusiju, we kotrejž ſtej proſtwa a napominanje na wožadnych ſłożenej, ſo bychu žo ſwjeſcha ſ pólmiſami ſjednoczenych wudawkow ſuminyli a wſcheho dyrdomdejſtwa ſdaſowali. Nuſa 55 000 dźěłoweimějacych w ſtarych Drježdżanach, hewaſche pózcżiwoſtne a ſozialne nuty pſchitommoſcże dyrbjałe łóżdenu ſchcheſcżanej ſnjemóżnicź, žo pſchi tajkich wuhotowanjach wobdźěłeċź.

* S Freiberga. (Spożejenje ſkoteho wopomnjeńſkeho pjenjeſa ſa ſaſtužby wo ratařſtwo.) Kaž powěſcżerńa ratařſke komory ſdźěluje, je ekonomiſkemu radźe Ottomarej ſ Petrikowſkeje na Delnjoſreibergſkem rycżerſkubje pſchi ſkładnoſći jeho 75. narodninow ſ dźakownym pſchipoſłanjenom ſa jeho pſchińkadne ſkutkowanje k lepſchemu ſakſkeho, wožebje vogtlandſkeho ratařſtwa ſloty noſchonnu wopomnjeńſki pjenjeſ ſa ſaſtužby wo ratařſtwo ſpożeżeny był.

* S Zwikawy. (Padušchiwa pola Zwikawskeje miſionarnje.) Tudyſcha kriminalna polizija je ſwěżiſła, ſo hižo léta dołho někotſi pſchi měſchcżanſkej miſionarni dźěłaju montérowje wobſtajnje, ſdźěła khěžo ſdźiwarne kruchi ſowa kradnu. Pokradnjeny material bu wožebje ſyrjinowym wikowarjam pſchedawany. Jako paduchow ſu hač dotal 7 montérow miſionarnje a dweju prjedy tam dźěławeju montérow, kaž też dweju dźěłacżerjow ſwěżeńcz mohli. Dla pſchekhowanja ſmjeża žo też ſchcheſco ludźi wobtkodnizy ſamolwicź, nimo toho pſchińtajenz miſionarnje dla wobſchudźenſtwa a falſchowanja liſcjinow. Hacż dotal bu 6 wožobow ſajatych.

* S Lipſka. (Pjches ſmužnu njewobkładniwoſcź do ſmjerce.) W Markranſtädtu pſchińdże 30lětna mandźelſka pſchipraſwjerja, hdyż w plokarni dźěłaſche, nješći pod kotokom pjchebiſtko, tak ſo žo jeje draſła wot wuſkazowanego plomjenja ſapali. Jeje muż, pſchińkwatawſki na jeje na pomoż wołanje, wubłada ju ſ plomjenjemi wobdaċź. Žónſka je pſche ſwoje wopalne rany w diakoniſowni we Lipſku wumrěła. — Podobny njeſbożowny pſchipad ſta ſo w Zweenfurthu pola Borsdorfa. Tu bě žona pſchi dźěłanju ſtaru ſubſtancu ſchcżetku do kachlow ſukła. Schcżetka ſpali ſo ſ wótrym plomjenjom, kiż rozbuchny pſchi kachlach ſtejażu benzinowym bleſchu. Žona ſo cżežko wopali a ju dyrbjachu do ſmj. Jakubſkeje khorownje dowjeſcź.

* S Lipſka. (Wěſchcżerka jako paduſchnica.) Njedawno je w Lipſku paduſchna wěſchcżerka wuſtupowała, kotraž poſchcżeſo twory mješcżanſkim wobydlenjow powdaſche, ſo ſamóże khorocże ſaczerić. Žadaſche ſebi kuſk papjery a wołojnik, ſo by wſchitko napiſała. Hdyż ju do bydlenja puſchcżichu, žadaſche wſchitke pjenjeſy, kiż mějachu, wża je do rukow a ſypny tři ſornjatka ſele mjes papjerjane pjenjeſy. W jenom pſchipadże ſo dohładachu, hdyż bě ſuſa wotešchła, ſo pobrachuje 50 hriwnak ſ pjenjes. S kedźbliwoſcżu pinczníka, pola kotrehoż ſtarſcheju chżyſche paduſchna wěſchcżerka ſmužny manéwer wuwjeſcź, mójachu ju ſtónczníe ſajeċź. *Jedna ſo wo 19lětnu hudźiniu ſ Hatburga. Su wotmjeſchcżu na Lipcżańſke ſtatne rěcżniſtwo.*

* S Lunzenawa. (Sćmjertne padnjenje ſe ſkhodow.) W Hohenkirchenje ſpadny 62lětny wobydlеř Kreſner na ſkhodach ſwojeho domu tak njeſbožownje, ſo žo cżežko rani. Jeho dowjeſcerku do Kamjenicżańſkeje khorownje, hdyż ſpche ſwoje ſranjenja wumrě.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſiſchu ſobotu:** Woſtanje dale ſuchu, ſtabe pomrócżenje je móżne. We Jendželſkej a pokrótnej Europe wětrojte a mazate wjedro.

*** Nědhuſchi ſchofér ſakſkeho krala, Cebulla, kotrehoż ſu wobſkorżili, ſo je nědhże 100 000 hriwnow dołha napraſkał a ludźom pjenjeſy ſ jedźawym wudawanjom wuſiſchcżił, je ſo bjes ſtěda ſjubił.**

*** Friſeur Kreſſe w Altenburgu je ſako pokładnik friſeurſkeje jednoty nědhże 16 000 hriwnow pſchiſcheſchiwił. Jeho ſu ſtatnemu rěcżniſtwu pſchepodali.**

*** Wojeſſkeho cżeſnjeńſa Müllera ſu w Karlowych Warach ſajeli. Wón je do rěſnika Kneißla tſelił, kotryż bě jemu na ſjwojim woſu ſobu ſěcź dał. Müller bě njedawno ſ Chebſkeho jaſtwa cżeſnył a bě we wokolnoſci wokoło dundał.**

*** W Deſſendorfu w połnoźnych Cżechach ſu měſcżeſſkow porzlinaſnje W. Schwalbe a ſyn, khorlu Schwalbu a Hanſa Schwalbu, jejn wuja Joſeſa Schwalbu, prokuriſta Macouna a wyſchſcheho molerja Schwandu ſajeli, dokelż na nich tukaju, ſo ſu w Schwalbej porzlinaſni dwójzy woheń ſałożili. Firma je jako ſarunanje ſchkody 2 300 000 krónow doſtała.**

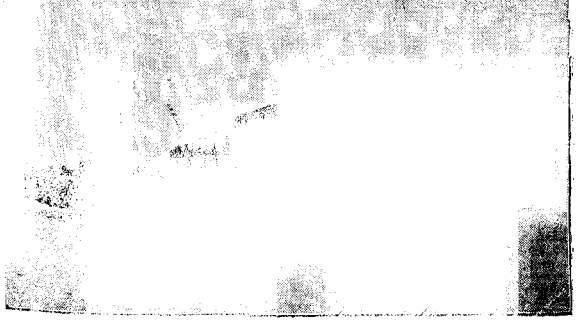

Parnik „München“ połnócno-němſkeho Lloyda. Spočatk druheho tydźenja małeho rožka bě parnik do Newyorka přijěł. Něhdże 1000 sobupućowacych dźěchu z łódźe a jich wačoki z łódźe wukładowachu. Někto hotowachu so, sobupřiwjezene twory z łódźe na kraj wozyć. Jako durje do měſtnoſcow, hdyż twory ležachu, wotewrichu, prasny dźěłaćerjam kur napřećiwo. We łódźi ſo paleše. Hnydom wobſadka z łódźe haſeć započa. Ruče zawołana Newyorſka wohnjowa wobera přijana z wjacorymi parnymi ſykawami na ... Parne ſykawy na *łódźach* tohorunja hnydom přikhwatachu. Mjez tym ſo łódź z połnym płomjenjom paleše. Tři razy pospochi łódź zarża. Ze přiċinu běchu žałoſtne rozbuchnjenja we hłubinje łódźe. Sykawy z ćurami wodu do wohnja lijachu, a tola njemóżachu płomjenja podusyć. Łódź ſo ſkónčnje podnuri. Jedyn elektrotechnikaſ łódźe nocheyše z łódźe a ſo živy ſpali. Jeneho hejtmana wohnjoweje wobory móc rozbuchnjenja do morja wjerhny, zo ſo zatepi. Někotři buchu ranjeni. Z Božim zwarnowanjom je, zo ſo njezbožo na morju njeſta, hewak by zahuba žałoſtna była.

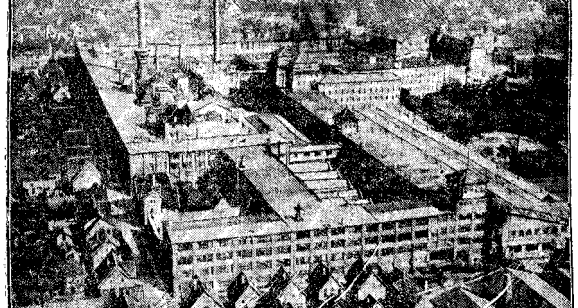

Opelowe twornje automobilow w Rüſſelsheimje. Srjedu 12. 2. tam kommunistiſku ſkerjejdźeńcu započachu. Na pomoc pósłana policija jich z twornje wuhna. Tute w nowiſim času ſo wospjetowace kommunistiſke a nacionalſocialiſtiſke ſkerjejdźeńcy maja swój zaměr. Skerjejdźerjo ſu wbozy zaſlepjeni. Zady nich ſteja w němſkej republicy dosć mócne ſkupiny, přihotowacy diktaturu we ſwojim zmyſle. K tomu tajke ſkerjejdźeńcy nuzuje trjebaja.

Přilopk.

* **Wot walinh pschekłapnjenaj, jedyn morwy.** S Bulle Fribourgskeho kantona ho powě: Němski stacjar Koch a Wšěstny Schwizar, wobaj bydlazaj w Lausannje, dźěłataj je znjehdakami hromadże na Moleson. Duzy po puczu wali ho walina na njeho. Kochej ho poradźi, ł njeje ho sasko wudobyć a po pomoz doběhnyć. Pomoznej kolonje ho poradźi, tej Schwizarja wuthowaćej, ale popytny, jeho sasko k žiwjenju fbudźeć, ho njeporadźichu.

* **Wulki woheń w Ameriźy.** W domje sa starych ludźi w Brockonju w Massachusettskint stacze wudyri w nozy k wutorje wulki woheń, kiž zyle twarjenja smieži. Hacź do ranja běchu schtyrjoch morwych ł rospadankow wuczahnyli. Měnja, jo je stow wobydlerjow domu hischcze wjele saduschenych pod wopaleskami leži. Do thorowinje fu na 15 czežkofranjenych pschiwjesli.

* **Njedźiwjedj w lischczich paślach.** Inżeněr w Jablonzu w Tżechach bě žebi njedawno wot Hagenbeka porik schipowo (Waschbären) pschipołtacj dak; bórzy na to cžekny hanczka a njedźiwajcy wscheho pytanja njemóžachu ju nihdże nadeńcź. Stónczinje samolwi ho hólnik, kiž bě njedźiwjedja w sežu w lischczich paślach nadeschoł a, dokelž bě cžežko franjeny byt, morił. S tym skónczi ho wjazydujowa hońtwa sa njedźiwjedjom w Sčewjernych Tżechach.

* **Jastwowe khłostanje na cżaš žiwjenja dla paduschstwa.** 28 letna žónska, wešta Ruth St. Clair bu dla paduschstwa w Newyorskich klamach k jastwu na cżaš žiwjenja sajudzena. Bě ho k schtwórtemu raśej ł paduschstwom pschejcha a po tak mjenowanem Baumerskim zakonju, kiž je ho njedawno pschijał a ma jenoż sa Newyorsku stat płacziwosću, khłosta ho wotsoba, kiž je schtwórty delikt pschecziwo wobydlstwu stucżiła, ł jastwom na cżaš žiwjenja. To je byt prěni pad, hdyž je ho sakoń pschecziwo žónskej nałożił. Kradnjene wěży wobstejachu ł blesche wonsadła a spanskich wobleckow w hódnocze niż zyłych 100 dollarow.

Radio.

Što słyšimy jutře, sobotu 15. mał. rózka.

Königswusterhausen. 12: wumělske poskićenja za gule. 12,50: wjedro za ratajstwo. 14: (z Barlina) gram. deski. 21,30: (z Wrótsławja) hudźba ze zynkowych filmow.

Lipsk. 12: připoldn. koncert. 16: hodźina za młodźinu. 16,30: (z Barlina) zabawna hudźba. 19,30: I. dźěła wot Józef Haydn. 21: (z Barlina) kabaret.

Wrótsław. 15,20: płaczizny za ratajstwo. 19,05: (ze Barlina) klasiske nacionalne a Winske reje. 21,30: hudźba ze zynkowych filmow.

Praha. 12,35: připoldn. koncert. 15,50: hodźina za młodźinu. 16,30: pop. koncert. 20,30: dwojoreč. 21,30: violinowy koncert.

Wiń. 11: gram. deski. 15.30: pop. koncert. 18: romantiska hudźba. 19: aktuelny přednošk. 20,05: „Tempo", jena słyšaca hra; po tym wječ. koncert.

Beograd. 20: violinowy koncert. 21: kabaret.

Ljubljana. 22: dnjowe rozprawy; po tym lohka hudźba.

Katowice. 17,45: hodźina za dźěći a młodźinu. 20,30: lohka hudźba. 22: feuileton. 23: rejwańska hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sčinjy

knjesej Jurjej Krautwurstej w Budyschinje

jakasoli wobstarowacź zuje prawne nałožnjosce a pożrědkowacź leżownjosce a hypotheki.

W Budyschinje, 13. maleho rózka 1930.

Měšćanska rada. pschemytšlowy hamt.

Towarstwowski powěstnik

Bukecy. Jednota Sokoł ma sobotu z dypkom we 8 h. zwučowanje. Potom so zeńdźemy pola bratrow Lubjeńskec, tam wotmječe so mała zabawa ze swětłowobrazami. Wšěch bratrow a sotry nanajwutrobnišo witamy. **Starosta.**

Njeswačidło. „Jutrnica". Hlowna zi[illegible]ózana dyrbi dla wólbow do wokrjesneho wubjerka so na dalše wotstorčić. **Předsydstwo.**

Kedźbu! Zwučowarjo, kotřiž wustupja z Poznańskeho zwučowanjom w Drježdźanach, njech sebi hižo nowy pas za zwučowanske kholowy wobstarajo, ja dóstaću je pola bratra Janaka. Dokelž hižo wjele połoja zwučowarjow tón pas wobsedźi, njech ći tamni sebi jón hnydom kupja.

Poršicy. Towarstwo „Swěra" zmeje njedźelu 16. mał. rózka popoldnju w 3 hodź. zhromadźiznu pola Handrarjec w Poršicach. Wšitcy sobustawy njech wjesce přińdu. Chcemy so hišće zrěčeć dla župneho zlěta w Drježdźanach. **Předsyda.**

Rakecy. „Lipa" ma přichodnu njedźelu 16. mał. rózka popoldnju w 3 hodź. pola Hónčec swoju [illegible] zhromadźiznu. Přińdźe pak wšitcy, dokelž je zańmawy přednošk přilubjeny a nimo toho mamy hišće wšelake ważne wuradźowanja. **Předsyda.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Towarstwam župy „Jan Arnošt Smoler". Wupołožamy naprašowanske listna dla jězby na župny zlět Dyrbjachu hač do zašeje njedźele w našich rukach być. Podležimy zamołwjeński čas hač do 18. 2. Zapisać maju so jenož ći, kiž chcedźa čah njedźelu dopoldnja w 9 hodź. wužiwać. Chcemy wosebite wozy za Serbow zarjadować a k tomu trjebamy kruliczbu wobdźělnikow. Štóž hižo sobotu jědźe, njetrjeba so zapisać. (Komuž je wšo jene, kak z tutym čahom dojdźe, tohorunja so zapisać njetrjeba.) Pjenjezy njetrjebaju so doprědka płaćić, njech sebi kóždy kupi njedźelski jězdny lisćik. — Agitujte prošu prawje za naš III. župny zlět, zo by był hódostne wuznaće k Serbstwu.

Zarjadnistwo.

Nětk je hišće čas

tunje płaćizny našeho wulkeho

wosebiteho předawanja

wužiwać

Wopytajće nas, lutnjeće pjenjezy

Tail. service za 6 wosob., prawy porcelan ze złotej kromku . . . . . 19,50 hr.
Kuchenšk. garnitura, pra. porc., 22 dźěł. 16,50 hr.
Kofej. service, za 6 wosob., prawy porcl. 3,50 hr.
Porcl. talerje ze złot. krom., hłub. a nitke 50 pj.
4 porcelinowe horncy, češke jenož 1,00 hr.
4 porcelinowe šalki, róż. . . jenož 1,00 hr.
3 porcel. šalki ze złot. kromku . . . 95 pj.
Porcelinowa šalka za dźěći jenož 25 pj.
6 piw. šklenčow ze złot. kromku, jenož 1,25 hr.
6 šklenč. kompotnik. šklička abo **6 šklenč. talerjow** jenož 48 pj.
Wulka šklenč. šklo, 24 cm, rjany mustry 95 pj.
Šklenca za słodke wino . . jena 25 pj.
6 likěr. šklenčow ze złot. krom. jenož 95 pj.
5 kamj. talerjow, hłub. z małymi bleč. 50 pj.
5 kamj. talerjow za wječor z mał. bleč. 30 pj.
Kamjeninowa šklo, běła . . . wot 8 pj.
Miasowy młyn (Alexanderwerk) jenož 5,90 hr.
Elektriska płota ze šnóru, niklowana 8.90 hr.
Kolej. abo cokrowa tyza, punt. jenož 48 pj.
Čaj. abo kakaowe tyza, połpt. jenož 40 pj.
Wohrěwanska bleša, wos. syln. jenož 1,50 hr.
Šatowe klamry, ... kopa jenož 25 pj.
Khošco . . . . . 75 pj.

Seelenfreund & Co.

w Budyšinje napřeco dźiwadłu

Jednota Sokoł w Pančicach

Njedźelu, 16. februara 1930, we wjesnej korčmje

pósłniski swjedźeń 000

Započatk w 1/2 7 hodź. Potom REJE. Sokolska kapała

Wšitkich wutrobnje přeprošuje

zarjadnistwo

Nawěšćki přinjesu wužitk

Dospołne wupředawanje

Za krótki čas dyrbja so wobkhodne rumnosće wuprózdnić. Njedźiwajo na nakupowańske płaćizny so wšě wěcy směšnje tunjo předawaja

Walter Noebel

na Bohatej hasy 14

Wotewrjenje wobkhoda

Česćenym wobydlerjam w Budyšinje a wokolinje kaž tež swojim česćenym wotběrarjam z tutym wozjewjam, zo sym 15. t. m. swojemu zahrodniskemu wobkhodej přenjor adny

kwětkowy wobkhod

před Sulersk. wrotami přidružił. Prošu wo dobroćiwu podpjeru a přilubju poskićenje jenož dobrych a płaćizny hódnych tworow.

Z počesćowanjom

Martin Nedo

Wumělski zahrodnik

Hobrski wubĕrk

we

woblekach za konfirmandow

maće w drastowym domje

Karl König

na Zitnej k. 4

Wobhladajće sebi njewjazomnje někotre woblěki mojeho składa. Budźeće připóznać dyrbiwy, zo jara derje sedźa, zo su z najlěpšich tkaninow, jara derje dźěłane a nimoměry tunje

Nimoměry tunjo kupiće nětko we

zymskej drastu

KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

Prawe

bayerske kosmičkate mantle

za žony a mužow

kožane šaki we wulkim wubĕrku

SERBSKI HOSPODAŘ

ratajske wulkowikowańske towarstwo z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njecsca Waše kury derje?!

Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu pjeu

„Jajko"

Předawaja wšudźom w dźělbach

po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1,90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . za 17.50 hr.

Mały wudawk so bohaće wupłaći

Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdźe

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

po 20 hr. ma na składže črije też čople črije za žony a mužow

wobućowu dom Mark w Kukowje

Jara ważne za woteběrarjow „Serbskich Nowin"

(Tu wutřihać).

Februar 1930

50 pj.

(Podpismo woteběrarja „Serbskich Nowin".)

Tutón wotrězk płaći za nawěšćki w měsacu februaru 1930

Zo bychmy wšěm našim česćenym čitarjam składnosć dali, zo móhli wšo, štož maju na předań, ako je-li chcedźe sebi něšto kupić, abo maja někajku drubu należnosć,

z nawěšćkom w „Serb. Nowinach"

wozjewić, smy k lěpšinje wozje wjerjow wotrězki zawjedli. Kóždy čitar „Serbskich Nowin", kotryž při skazanju abo připósłanju nawěšćka wotrězk předpołoži, dostanje nawěšćk wo 50 pj. tuńso hač hewak płaći. Wotrězk smě so jenož w **postajenem měsacu** wužić. Skazaš nawěšćka ma swoje połne mjeno a wjes podpisać. Nowy wotrězk so kóždy měsac woćišći.

(Tu wutřihać).

Nakład. „Serb. Nowin".

Młoda, wysokosućelna

kruwa

blizko k čelenju, je na předań

W Sernjanach čo. 10

Běły barchent metr 60 pj. tkaniny za košu 50 pj., łožace šaty, barchentowe košle a suknje tunjo. Ida Erler w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10. Serbske posłužowanje.

Pytam pilnu staršu

HOLCU

abo jednoru holcu jako podpjeru do wjesneje domnjacnosće. Wobraz, wuswědčenja a žadanja mzdy na knjeni

E. von Oertzen
Dargast, Insel Rügen
Post Saßnitz

Šeniljowe rubišća

jenož

wulke kemšace rubišća

čorne, módre, brune, tobakbarbne, zelene ze žiłdźan. francami w znatych kajkosćach

Jordan w Budyšinje

na Znutřkownej Lawskej hasy 8

Příloha k číslu 37

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 14. februara 1930

Ważnej ratarskej přednoškaj w Budyšinje.

Zhromadźizna Hornjoluziskeje wokrjesneje direkcije ratarskeje komory.

Wokrjesna direkcija ratarskeje komory za Hornju Luziju běše na wutoru popołdnju do Gudźij hościenza we Budyšchinje ratarsku wokrjesnu zhromadźiznu powołała, kotraž běše derje wopytana. Zhromadźiznu nawjedowaše přichodźowa wokrjesneje direkcije knjes ratarski rada Richter z Luwacyź. We swojich powitanskich słowach, kiž wobsehe też zjednoćenym płacharjam, wobzarowaše přichodźowa, so běchu ratarske towarstwa jenož znadnje satupjene, hdyž tola rěka starosćepe a přichcza sjawnje wuprajene. Wón pokaja na położenje w ratarstwje, kiž wotstawa dale tajke, so mohło ratarjam satrach być. Nječink sastupowaše žadanje powyšenja ratarskich zlow, kiž bychu ratarstwu spožcsće możnosć, so powschitkownym ježiwjenskim płacźinam runacź. Selena stronia je w Barlinje za lepsche ratarstwa wustupowała, a běše nadźija, so jo ji poradźi po namjezje dra. Brandeja ratarstwu wjele wobžehjenjow a pomozy pschinjesć. Dyrbjesche so postajicej wěsce wurunanje mjez žitowymi zlami a ježiwjenskimi płacźinami. Pschetož němske ratarstwo pjecza na to cjerpi, so dyrbi drósicho wuplodźowacź, hacź może potom swoje twory wužicź. Němske ratarstwo pjecza njeśteji za monopolnym hospodarstwom, wo kotrymž je němski ježiwjenski minister dr. Dittrich tele dny rěcźał, dokelž to wosnamjenja dyrbjenske hospodarstwo. Tajke něchto wono pjecza nochze. Wono chze po nemjecze dra. Brandeja, so bychu so kupne wobsihna (Bezugsscheine) sawjedle, pschebe wschem pak so dowoli wukrajnych pizowadłow sahacźił. Tukrajne witi we Němsku měte so klepschicź a kupna mózy němskeho luda so skrućicź. Poměry w ratarstwje su nětkole tak hubjene, so 60 procentow wschego raatarstwa je schkodu dźela a jenoź 18 procentow wschitkich ratarskich pschebywjacjow ma jenoź hischcze dobytk i hospodarstwa. Njedźiwajcy wscheho pak ratarstwo njebydźbjało dowěru do lepschego pschichoda wupschejicź, pschetož pschecza Seleneje fronty w Barlinje namakaju ponatu wulpch a rěcźnik wuprajl krutu nadźiju, so so hischcze letsa wrócza ratarstwu lepsche czasy.

K tutym sawodnym rospominanjam pschijatkowny knjes ratarski rada Richter swój pschednoschk, w kotrymž rozłoži

nadawki a skutkowanje ratarskeje komory a wokrjesneje direkcije.

Swopředka pokaja na wyske pschinoschi do ratarskeje komory, kiž pschezo hischcze njejsu znižene. Wón wobroćesi so pschecziwo mjenjenju, so tute pschinoschi jenoź wulkotcjownoscjerjo postajeja, dokelž z tamnych 40 sastupjerjow w ratarskej komorje wjetschi dźeł z makeho a krćinjeho burstwa wobsteji. Ratarska komora je sakonsce sastupjerstwo sakskeho ratarstwa a je k tomu, so by ratarske należnosce spěchowała. Dźensnischi dźeń siej mažnej pražkeni spěchowanje ratarskich schulow a wosebje cjeżkich hospodarskich a technitkich praschenjow (wobdźełanje role a wotbycze ratarskich wuplodow). Njesmija-li so wudawki, dha je to pjecza z dopokaom, so maju wyschische pschinoschki swoju pschicźinu w zentralisowanju. Pryedy wukonjachu tute dźeło wokrjesne direkzije, kotrymž teź nětkole pobrachuje swist se swojimi sobustawami. Pod zentralisowanjom cjerpja pak lokalne sajimy. Nječinik pokaja na ratarske schulstwo jako na cjeżki problem, wosebje teź w Budyšinskim wokrjesu, hdyž so powołanske schulstwo tak jara rozschérja. Wón wuběrnje, so jenoź ratarska schula samoże ratarskim synam a dźowkam to dacź, schtoż jako ratarjo trjebaja, powołanska schula pak móje ratarjam powschitkownje a politisky pjecza teź je schkodu być, dokelž ratarske organisazije nimaju wliwa na tute schule.

Po rosmołwje a wólbje pschedsydy Budyskeho wokrjesneho towarstwa, za kotrehoż knjeja majora Stárkera wuswolichu, pschednoschowasche knjes prof. dr. Schellenberger

wo pschicźinach dźecjeloweje njewěstosće a druhich pizowańskich praschenjach.

Pschednoschowar naspomni, kak je so němske skotarstwo z pomozu wukrajnych pizowadłow khěiro jara pozběhnyło. We Němskej pjecza njeje dohajacych pizowadłow za skot. Jenoź wójcjeschka (Lupine) budźe jomu z wumnożenjom němskeho ratarstwa. Dźecjel a kyno z dźecjeloweje trawy je pak za naich skot rjana kylna piza. Pschi pschepytowanju dźecjelowego kyna na tytnitskimi kuble w Pomorzach su pjecza 7,7 procentow bjelkowiny fndźcjili, we kuczinym kynje pak jenoź 4 procenty. Pschi jednorym kuczinym kynje dyrbimy najprjedy 10 puntow se zlonu a rankliza Pizowacź, so by so skoćo khmane sdźerżało, hakle pschi 12 Puntach bawa skoćo 1 litr, pschi 15 puntach 2 litraj a pschi 20 puntach 4 litry mloka. Pschi pizowanju z dźecjelowym kynom, kiž ma 7,7 procentow bjelkowiny, bawa kruwa bjez pschi 10 pizowanych puntach 4 litry, pschi 12 puntach 6 a pschi 15 puntach 7 litrow mloka. — Cjerpjwjeny dźecjel Poddjera ratarja pschi plahowanju lecźnje jeleneje pizy, tuž so plahowanje dźecjela w pschichodze njesmjelo sanjechacź. Dźecjel jada sebi wjele kalka, tohodla je plahowanje dźecjela teź tam wésćische, hdyž z Domaschowej rudu huoja. Tjeza pschicźina dźecjelowej njewěstosće je dźecjelowe sprózhnjenje pola ratarjow. Schécjelétny plodobjeh (Fruchtfolge) dyrbi so z najmjenjscha na 8 abo 9 lět podlećicź. To je jenicźki srědk, sbělnyncź dźecjelowu wěstosć. Ratař dyrbjał teź jenoź tam cjerjwjeny dźecjel plahowacź, hdyž je wěstosć rukowana. Dozhla dyrbjał ratař bóle na to hladacź, so by dosć žiwoje sakładnoje pizy we Bamžnym hospodarstwje měł. S tajkej samopomozu a pomozu stata drje so potom sakżennu ratarstwu smójni, wobstacź na pódje a semi, wot wótzow namrětej.

Shromadźizna sčonći so po krótkej rosmołwje, pschi kotrejž knjes ratarski rada Richter nadpady na jeho wobu a na druhich ratarjow energijny wotpokaja.

Zjednoćenostwowy wothladar Zimmermann zmjeje biblisku nutrnosć njedźelu pop. ¼4 hodź. w Njeswačidle, srjedu w Biskopicach a pjatk w Tućicach.

Zjednoćenstwowy wothladar Křižan zmjeje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w Běłej Horje, wječor we Nowych Porsicach, pónđźelu w Zuborničcy, wutoru we Wjazońcy, srjedu w Droždźiju, štwórtk w Trjebjeńcy a pjatk w Kotecach.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boża służba. Zběrka. — Pónđźelu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Zuborničcy (zjednoć. wothladar Křižan).

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, ½9 hodźin němska a w 10 hodź. serbska Boża służba.

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. ma farař Bóje serbsku spowědź, ½9 hodź. serbske a farski vikar Hänichen w 10 hodź. němske předowanje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za ev.-luth. Boži kašć. — Popołdnju w 2 hodź. kemšenje za dźěći 5. hać 8. šulskeho lěta: farař Bóje. — Popołdnju w 3 hodź. zhromadźizna towarstwa křesćijanskich młodźencow.

Pónđźelu wječor we 8 hodź. je zwučowanje z pozawnami. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farski vikar Hänichen biblisku nutrnosć. — Stwórtk wječor we 8 hodź. zhromadźizna towarstwa młodych holcow.

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. je serbska spowědź, dop. we 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba (farař Mikela z Malešec). Zběrka.

Z Hrodźišća.

Popołdnju ½9 hodźin serbska, w 10 hodź. němska Boża służba. Zběrka za ev.-luth. Boži kašć. — Srjedu 19. mał. rózka wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w Droždźiju (zjednoć. wothladar Křižan z Běleje Hory).

Z Hućiny.

Popołdnja w 9 hodź. serbska, ½11 hodźin němska Boża służba. Zběrka za towarstwo ev. zwjazka. Wječor ½8 hodźin swójbny wječor pola Wolfec, Klětnjanska młodźina hru hraje.

Z Khwaćic.

Rano ½9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje. Zběrka za ev.-luth. Boži kašć.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. serbske a ½11 hodźin němske kemšenje. Popołdnju ½3 hodźin towarstwo młodych holcow na farje.

Z Kotec.

Popołdnja w 9 hodź. němske předowanje (wosadny farař). — Pjatk 21. 2. wječor we 8 hodź. na zjednoć. wothladar Křižan němsku biblisku nutrnosć.

Z Łupoje.

Popołdnja w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boża służba (knjez kand. Rösler z Klukša). — Zběrka za evang.-lutherski Boži kašć.

Z Małešec.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska Boża służba.

Ze **Serbskich Pazlic**. Radupodawanje za maćerje w Serbskich Pazlicach budźe wutoru 18. mał. rózka popołdnju ½3 hodźin w hosćencu. Lěkař budźe přitomny.

Z Minakała.

Popołdnja w 9 hodź. serbska Boża służba z čitanjom předowanja. — Popołdnju w 4 hodź. serbska Boża służba ze spowědźu pola Bórnec w Khrósće.

Z Nosačic.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska, ½11 hodźin němska Boża służba, ½12 hodźin Boża służba za dźěći. Zběrka za evangelski Boži kašć. — Stwórtk 20. mał. rózka wječor we 8 hodź. towarstwo žónskich. — Křćena: Hilža Ruth, dźowka dźěłaćerja Gustava Młónka we Spikałach.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boża służba. Popołdnju w 3 hodź. serbske, w 4 hodź. němske kemšenje w Zarěcu (k. farař Rjeně). — ¼4 hodźin bibliska hodźina na kaplanstwje (k. zhrom. wothladar Zimmermann *z Budyšina*). — *Zběrka za ev.-luth. Boži kašć.* — Srjedu popołdnju w 3 hodź. posedźenje žónskeho towarstwa w knježim hosćencu z přednoškom w Drježdźanskim nócnym misijonstwje.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boża służba. Zběrka. Dop. ½11 hodź. kemšenje

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Septuagesima, 16. mał. rózka 1930.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi změje farař Kapler rano we 8 hodź. serbske Boże wotkazanje, farař Tišer we 9 h. serbsku Božu službu a ½11 hodźin rozrěčowanje ze młodźinu.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólu a hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći. Wječor *½8 hodź. swójbny wječor z kuželom a spěwom* (hudźbne a spěwne poskićenja); rěčnik knjez farař Paul. — Stwórtk wječor we 8 hodź. město bibliskeje nutrnosće powjetšena zhromadźizna sobustawow. Pjatk wječor we 8 hodź. přednošk knjeza sekretara Vettersa z Drježdźan wo „Statniku po Božej wutrobje."

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a *½11 hodźin němska Boża służba. Zběrka.* — Pónđźelu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Zuborničcy (zjednoć. wothladar Křižan).

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, ½9 hodźin němska a w 10 hodź. serbska Boża służba.

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. ma farař Bóje serbsku spowědź, ½9 hodź. serbske a farski vikar Hänichen w 10 hodź. němske předowanje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za ev.-luth. Boži kašć. — Popołdnju w 2 hodź. kemšenje za dźěći 5. hać 8. šulskeho lěta: farař Bóje. — Popołdnju w 3 hodź. zhromadźizna towarstwa křesćijanskich młodźencow.

Pónđźelu wječor we 8 hodź. je zwučowanje z pozawnami. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farski vikar Hänichen bibliska nutrnosć. — Stwórtk wječor we 8 hodź. zhromadźizna towarstwa młodych holcow.

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. je serbska spowědź, dop. we 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba (farař Mikela z Malešec). Zběrka.

Z Hrodźišća.

Popołdnju ½9 hodźin serbska, w 10 hodź. němska Boża służba. Zběrka za ev.-luth. Boži kašć. — Srjedu 19. mał. rózka wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w Droždźiju (zjednoć. wothladar Křižan z Běleje Hory).

Z Hućiny.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska, ½11 hodźin němska Boża służba. Zběrka za towarstwo ev. zwjazka. Wječor ½8 hodźin swójbny wječor pola Wolfec, Klětnjanska młodźina hru hraje.

Z Khwaćic.

Rano ½9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje. Zběrka za ev.-luth. Boži kašć.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. serbske a ½11 hodźin němske kemšenje. Popołdnju ½3 hodźin towarstwo młodych holcow na farje.

Z Kotec.

Dopołdnja w 9 hodź. němske předowanje (wosadny farař). — Pjatk 21. 2. wječor we 8 hodź. na zjednoć. wothladar Křižan němsku biblisku nutrnosć.

Z Łupoje.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boża służba (knjez kand. Rösler z Klukša). — Zběrka za evang.-lutherski Boži kašć.

Z Małešec.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska Boża służba.

Ze **Serbskich Pazlic**. Radupodawanje za maćerje w Serbskich Pazlicach budźe wutoru 18. mał. rózka popołdnju ½3 hodźin w hosćencu. Lěkař budźe přitomny.

Z Minakała.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska Boża służba z čitanjom předowanja. — Popołdnju w 4 hodź. serbska Boża służba ze spowědźu pola Bórnec w Khrósće.

Z Nosačic.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska, ½11 hodźin němska Boża służba, ½12 hodźin Boża służba za dźěći. Zběrka za evangelski Boži kašć. — Stwórtk 20. mał. rózka wječor we 8 hodź. towarstwo žónskich. — Křćena: Hilža Ruth, dźowka dźěłaćerja Gustava Młónka we Spikałach.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boża służba. Popołdnju w 3 hodź. serbske, w 4 hodź. němske kemšenje w Zarěcu (k. farař Rjeně). — ¼4 hodźin bibliska hodźina na kaplanstwje (k. zhrom. wothladar Zimmermann *z Budyšina*). — *Zběrka za ev.-luth. Boži kašć.* — Srjedu popołdnju w 3 hodź. posedźenje žónskeho towarstwa w knježim hosćencu z přednoškom w Drježdźanskim nócnym misijonstwje.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boża służba. Zběrka. Dop. ½11 hodź. kemšenje

Dalmatiske pobrjohi.

(Skónčenje.)

Cmowe dno sěrokeho hórkateho Splićanskeho kraja tworja hole šěre wapnowace wjerški Mozora a Kozjaka. Pod horomaj leža rozpadanki Solina, bywšeje stolicy romskeje Dalmatiskeje, hłowna stacija łódźstwa narańšeho Jadrana, kiž bě wukhodźišco mnohich dróhow do Dunajskich krajow a sydło kejžorskeho bohota.

Z nawalom Romjanow bě dalmatiska kultura dóstała cyle druhi raz. Z kraja wboheje kultury, z kraja pastyrjow bu kčejata zemja, ze syću dróhow, kiž so może runać dźensnišej železnicy. Rozkčěw Solina so z wuživanjom přirodnych žórłow pozadnjeho kraja tak skrući, zo knóc narańšo-romskeho knježstwa přetwori do sydła biskopa a srjedźišća křesćanstwa cyleje Dalmatiskeje. Sčěhowanje narodow pak městu kaž też cyłej romskej kulturje w kraju přinjese zahubu. Awarojo město wupuščachu. Tola po rozwalinach wupuščeneho a wopuščeneho města bórzy znowa pastyrjo swoje stadła pasechu. Bórzy so znowa šěrjachu kamjeńtne pola a winicy, doniž so w XIX. lětstotku łopać starožnitniskerjow wotkrywaše stare zakładne murje, wusadźowane podłohi a rowniša z jich wurubjenymi sarkofagami.

Ale, pućowarjo, chcoš-li w pražniku wopytać krasne wukopanki [illegible] města, to dźi tam wjesor abo z je rano. Přetož žałostna horcota smali přiPołdnju nad bjezkhłódkojtych rozwalinach. Wysoke kwětkonošne stołpiki agawow, te někotre šwižne cypresy njemóžeja zarunać khěžne murje z jich khłódkom. Hač wyšo kulkow brodźiš při dźiwadle w njehkim, mjelnym, mjerhojtym pěsku, z kotrehož njedaloko w někotrych fabrikach cement zhotowja. A hdyž w korčmach ducy po puću so chceš wokrewić, njetrjebaš so bojeć, zo sebi žołdk nazymniš, přetož wino a woda matej samsnu temperaturu kaž twoje čéło.

Na druhim kónci šěrokeho Solinskeho zaliwa, kiž Splićanska połkupa a kupa Čijovo wot šěrokeho morja wotdźělitej, pozběhuje so městačko Trogir ze swojimi čichimi starožitnymi hasami a swojej rjanej cyrkwju. Mjez Trogirom a Splitom wupřestrěwaju so „pobrjohi sydom hrodźikow". W sewjerje je skitaju přez 700 m wysoke běłe sčěny Kozjaka a Goleho Brda, kiž słónčne pruhi wotražuja. Tohodla tu też na płódnym mjerku zrawja najlěpše kiće, najwohniwiše wina. K tomu hišće njewupiwawa zemja nuzuje na wapnowcowych horach zasakowacu wodu k wuzórlenju we wulkich žórłach.

Hdyž pohladamy na tute pobrjohi, to so prašamy, čohodla dźě w Dalamatiskej namakamy wšudźe napadnu napřećiwnosć mjez płódnej mjerkowej pódu a suchim, njezarosćenym wapnom, čohodla mamy wšudźe pódła njeplódnych hór płódne doliny, čohodla so morjo z dołhojtymi, wuzkimi zaliwami so dłžne mjez te dołhe a wuzke horiny. Też w stawiznach zemje njebywa stajnje měr a pokoj. Też tu sčěhuja na dobu njemyleneho, pokojneho wuwića časy naměneho přewróta a přestworjenja zeměskeho powjerha přez nutrkowne mocy. Tajka doba přewróta běše „terciär". Tehdy dósta Europa swój dźensniši raz. We krajinach dźensnišeho srjedźozemskeho morja so zeńske woršty morščachu. Mjez dołhojtymi, paralelnymi horinami nastawachu doliny, w kotrychž so hlinata zemja sadźeše. Do dolinow so pozdźišo spławješe wša płódna zemja z hór, na kotrychž běchu ludźo lěsy puščeli. Tak dóstachu wapnowcowe hory tamny pusty a zrudny napohlad, zo to kóždemu wopytarjej Dalmatiskeje hnydom do wočow bije. Lědy hdy zeleni so po nizkich kopcach někotrych kupow něšto zahonow lěsyka, kiž tworja sukate khrósty, émowe čorne khójny a šepjerkate mórske khójny. Druhdźe nizke keŕki kamjenjatu pódu pokrywaju. Wonjate rostliny tworja wysoki šćudr. Tu rostu komorika, ławrjeńc a póčiwy pjeńčk, wolijowc a štomojty wrjós, jawore a bokkowjeńc. Wobydleŕ tutych mało lěsatych pobrjohow, wšak, přečasto pytajo za palnym drjewom, zniči też tute poslednje zbytki snadneho lěsa a přeco hłódne kozy njeješŕpja žanu masotnu rostlinu. Wostawa jeničcy naha kamjenjata zemja, wostawaju morwe, samotne, šěre wapnowcowe hory, kiž so błyšča z twjerdeho kraja, kaž też z mnohich wysokich kupow a kiž wóčko drje slepja, tola też přeco zaso znowa sputaju ze swojej swojoraznej a spodźiwnej rjanosću.

Přełožił M. N.-N.

za wjetše a mjeńše dźěći w *Poršicach*, *pop.* komšenje za dźěći w Bošecach, ½2 hodź. za mjeńše, ½3 hodź. za wjetše dźěći; wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Nowych Poršicach (zjednoć. wothladar Křižan).

Stwórtk wječor ⅛8 hodź. serbska bibliska nutrnosć w *šuli* w Bošecach.

Pokhowani: Morwonarodźena mandźelska dźowčička Richarda Maksa Sicherta, twarskeho dźěłaćerja w Krakecach; Maks Arnošt Mikela, mandźelski synk kublerja Jana Jurja Mikele w Kumšicach, 2 lnjej stary. — Jan *Dubíšeski*, *młynski mištr* w Poršicach, 66 lět, 1 m. a 6 dnjow stary.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodźin němska Boža služba, potom němska Boža služba za dźěći. — Pónděłu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska hodźina na farje.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. je němske a ¼11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske, ½11 hodźin serbske kemšenje. Zběrka. Popołdnju w 2 hodź kemšenje za dźěći. W 4 hodź. młode holey na farje.

Z Wósporka.

Popołdnja ½11 hodźin předowanje (wosadny farar), ½12 hodźin kemšenje za dźěći.

Němska parna łódź „Muichow“ so zapaliła a podnórła.

Kaž smy naschim cytarjam w najnowšich powěsćach z krótka zdźělili, je parnik łódźerstwa „Norddeutscher Lloyd“ w Newyorkskim pschistawje so z rozbuchnjenjom zapalił a podnórił. Parna łódź běše 30. wulkeho róžka z Bremena do Ameriki wujěła a wutoru do Newyorkskeho pschistawa pschijěła.

Parnik běše pschistajił a pucowazych, kotrychž běše 206, poćahu łódź wopuschćeć. Nadobo pyjnychu, so je z łódźe žylne mróčele kura waleć počahu, kiž wot nutrnych so wudobywachu. Hnydom so po zyłej łódźi alarmowaše: „Woheń we łódźi“. Wobkładnitwe łódźne wjedźenišwo pak samó pucowarjow w mérje zdźerżeć, so k žanym rozhorjenym wustupam njepschichodźe. Tak so poradźi, wschitkich 206 pucowazych na brjoh swojsć.

Kapitan pschikasa hnydom wschitke schtikanske a woborniske naprawy. Tež Newyorkska wobnjowa wobora bórzy pschećiwo katastrofje zaschimmy. Njedźiwajcy wschelko prózowanja pak so wupokaja, so njeběšche móžno, łódź wutowacź. Přenjemu rozbuchnjenju zešćehowachu hischcze dalsche rozbuchnjenja, z kotrymiž buchu tšo wobnjowi woborniży zranjeni. Stónčnje dyrbjachu wodu do łódźe puschćeć.

Sadni dźěl łódźe běše za króći czaj zyle wupalený. Parnik je so podnórił a łódźine częło wotpocznje na dni Hudson Rivera, kiž je pschi pschistawnischczu 14 metrow hłuboki. Horni dźěl łódźe zhladuje z wody. Mójachu zadźewacź, so so woheń na druhe łódźe njerozpschestrě. Rozbuchnjenje we nakładowarni běšche tak žylne, so so dno Hudson Rivera zatschahnje. We blišim Hudsonskim tunelu dyrbjachu wobkhad na thwilu zastajicź, dokelž so dalschich rozbuchnjenjow bojachu.

Wo pschičinje njeznjeboža mérnja, so je woheń se zamo-zapalenjom tworow nastał. Jeneho wobnjowego woborníka je móz rozbuchnjenja pjecza do morja wjerhnyła. Parnik „Muichow“ zastawaše słužbu mjez Bremenom a Ameriku wot léta 1924. Na łódźi měješe 1000 pucowazych měšnja.

S Bremena so k tuiomu njeznjeboju powdź, so so łódź njeje dospołnje podnórił, ale so su ju do hłubiny pschećišli, so dychu ju z wodu pschepakowili a tak woheń zahaschili. Spalił je so wobežbe dźěl, w kotrymž pucowazy wobsche bywachu. Budźe pjecza něhdźe tři měšazy k wuporjedźenju schkody trjeba.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Khrystła Pětšchowa rodź. Gruhlíž na Žiłowje. Martha Frieda Rennerowa rodź. Pjetrašchkeje we Kamjenzu, 23 lět. — Oskar Kozor, kubleť w Hornim Wujězdźe, 60 lět. — Khrystła Gäblerowa rodź. Geyerez w Lubiju, 79 lět. — Jan Wjazdźank w Kulowse, 58 lět.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynoy. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 14. małeho róžka 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1845	100 pólsk. złotych	47,05
1 jendźelski punt	20,347	100 čěskosł. krónow	12,385
100 swajc. frankow	80,74	100 franc. frankow	16,39

Barlinska burza wječera sajo wjafny, a kurzy efektow so wotdźerdźowachu. Na witach j dołżnymi a rentowymi liściznami so kurzy tehorunja wotdźerdźowachu.

Produktowe witi běchu mérne. Płaćizny hotowego zorna so njepschemjenichu, z wuwjazkom wotwsa, tón bě pomjo štyrjoch wo 5 pj. drózschi. Połdźiše termije we pschenicy a rožcy lapjachu jasnje słabjene płaćizny. Wječera płaćeschе zentnar

w Barlinje

pschenicy 11,85—12 hr., rožki 7,95 hacź 8,15 hr., ječmjenja naležnicho 8 hr. hacź 8,50 hr., najwutkeho 7—7,45 hr. wowsa 6,30—6,80 hr.,

w termijowym wiwowanju:

za měrc:

pschenicy 12,67½ hr., rožki 8,82½—8,60 hr. wowsa 6,95—7 hr.,

za meju:

pschenicy 13,22½ hr., rožki 9,05 hr., wowsa 7,30—7,35 hr.,

za julij:

pschenicy 13,65 hr., rožki 9,15 hr., wowsa 7,60 hr.

Witi schtwórtk w Kamjenzu.

Ssydrožty kał 40—80 pj., seleny 25 pj., jědźna loboda 40—50 pj., běły kał 15 pj., čzerwjeny 15—20 pj., zybła 15 pj., morchej 15 pj., selerij 35—40 pj., jabłuka 15—35 pj., kotrabi 10 pjenježkow, běrny běłe 3,50 hr., čzerwjene 3,75 hr., žołte 4 hr., butra 1,80 hr., jeja 13 pjenježkow, prošata 32—45 hr., běhaki 70—90 hr.

Witi sajdźeny schtwórtk w Lubiju.

Butra 100—105 pj., jeja 13 pj., twarch 25 pj. a lany wolij 1,80 hr., kulerěpa 10 pj., běły kał 8 pjenježkow, seleny 20—25 pj., čzerwjeny 15 pj., zybła 10 pj., morchej 15 pj., hyrdožty kał 35—70 pj., karoty 15 pj., jědźna loboda 50—60 pj., kotrabi 10 pj., rjetkej 15 pj., jabłuka 10—35 pj., krěn 80 pj., banje 10 pj.

Witi sajdźenu strjedu w Halschtrowje.

Pschenica 11,50—11,60 hr., rožca 7,55—7,60 hr., a ječmjeń naležni 9,50, wowsy 6,50 hr., běrny 3,50 hacź 4 hr., žyna 4,75—5,25 hr., žłoma k pisowanju 2,80 hr. a k planju 2,40—2,60 hr., wotklepje 3—3,25 hr.

Butra 1 hr., jeja 13—14 pj., prošata 30—40 hr., běhaki 60—80 hr.

Witi schtwórtk w Khorježbuju.

Howjaze mjaso 1,10—1,40 hr., cželace 1,20—1,30 hr., skopjace 1,30—1,40 hr., swinjace 1,30—1,50 hr. a jeja 12 pj., butra 1,80 hr., twarch 30 pj. a lanywolij 1,60 hr., hołuje 80—120 pj., kury 2,50—4,50 hriwnow, kapony 2,50—3,50 hr., hušy punt 1,10—1,30 hr. a kački 1,60 hr., jazaj 0,80—2 hr., kotrabi 25 pj., krěn 40 pj., zybła 15 pj., kulerěpa 10 pj., běrny 3,25—3,50 hr., jabłuka 10—30 pj., worzechi 70—75 pj., lěsne worzechi 70—75 pj.

Stótne witi schtwórtk w Khorježbuju.

Pschihnjesli běchu 1035 prošatow a 199 běhakow. Wone płaćachu

prošata:

małe	26—32 hr.
strjednje	32—38 hr.
wulke	38—42 hr.

běhaki:

małe	42—60 hr.
strjednje	60—85 hr.
wulke	85—110 hr.

Witi schpatnje dźěchu.

Stótne witi schtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Na pschichodnich běchu 237 dojnych krowow, 2 pšjedniłaj, 82 cželatow. Witi běchu mérne.

Płaćachu za dojne a wyšokobuježelne

krowy	290—575 hr.
Sa wyšokobuježelne jałowy	270—470 hr.

Na swinjazych witach w Barlinje

bě 253 běhakow a 348 prošatow. Wone płaćachu

běhaki:

strjednje	80—100 hr.
małe	60—80 hr.

prošata:

wulke	45—60 hr.
strjednje	38—45 hr.

Witi běchu žiwe a płaćizny poskupowachu.

Drjeńpanske stótne witi

wječera schtwórtk běchu hłabe. S cželatami a swinjemi tłazasche. Dowós 224 italskich świni na płaćizny tuteje stawe. *Tohodla swinjace a cželace płaćizny stejnje powyschowachu.* Wo howjadłach a worzach so wjele prajicź njeschodźi.

Pschisłatoja:

Wuržabinzu pschedawarjku, Gustav Voye w Lubiju.

Wuržownu pschedawarjku, do knihatnje Sachsich we Hródku.

Hoizn do domu, kotraž może warieć, Sprenger w Budyschinje, Nowomětšćanska dróha 15.

Na pschedań:

Kruwa cžełuniwa, blišo k cželenju, w Ketlizach 51.
„ młoda w Kschischowje 41.
„ žylna wyšokobuježelna, w Boschczach 45.
„ młoda a lětny byk, w Njebjelčicach čo. 5.
Kóń 8 lětny w Krapowje čo. 5.
Běhak žylny we Wětšiny 6.
Kožuch a ručany wóz, w Budyschinje, Swonkowna Lessinga hasa 12.

Drjewjana awkzija

we Schprjewjach w Scholcžiz hoschcženzu njedźelu 16 małeho róžka 1930 pop. w 3 hodź.:

31 metrow twaršeho drjewa,
261 mtr. drjewa do toczenja,
89 mtr. palneho drjewa,
22 metrow klumpaczow,
101 metrow walczinow.

Ssudnišny na pschedawanje

sobotu 15. małeho róžka 1930

w Hródku na Zeppelinskej hubj 1 pop. w 11 hodź.: khanšti stoł, sofa, pisanske stroje, blido, bufej, schtikanu kamor, gramofon, 65 porow žonjaczeho a wužiwaczeho wobuwcza, sportliej wosaj,

w Biskopizach na ßudnišnje pop. w 10 hodź. bufej, sofa a pisanski sekretar,

w Eibensteinskej kantinje pop. ½3 hodź. wschelaka masiwna drasta, schatny, wobuwcza, mandolina, kofr, puczowanski koich, aktowa mapa a wschelake knihi.

Ssudnišne pschedawanje leżownoscžow.

Leżownoscže, něhdźe 60rz wulke, je wschelakimi twarjenjemi, hłuschacze Marije Elły Schiffmanez rodź. Lasarez w Budyschinje, na Wjeleczańskej dróhi 15. Hódne za 21 600 hr., wopalna pokładnja 9150 hriwnow. Pschedawanje budźe schtwórtk 3. 4. 30 dop. w 10 hodź. w Budyschinje na ßudnišnje, sthwa 141.

Škrowe depeše.

Produktowe witi djenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: *Dla podrachowacych powješcow i wukrajnych wikow je tudomne witi hischcze njewuwite.* — **Dop.** ¾12 hodź: *Malo pschemenjenja.*

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, wowak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	13. 2.	12. 2.		13. 2.	12. 2.
Pšenica	237-240	237-240	muny	16-18,50	16-18,50
rožka	159-163	159-164	woka	18-23,00	18-23,00
nas. ječmjeń	—	—	módre łupiny	13-14,00	13-14,00
nal. ječmjeń	140-149	140-149	žołte łupiny	16-17,50	16-17,50
wows	126-136	125-135	zerdźelka	—	—
kukurica	145	145	rapa. wosusk	16-16,40	16-16,40
pšenź. muka	28-35,00	26-35,25	lany wósusk	18-19,50	19-19,50
ržana muka	21-25,00	21-25,25	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	7-8,50	7-8,50	bérnj. krmški	13-13,50	13-13,50
ržane „	7-8,25	8-8,50	syno, 60 kg	2,70-3,20	2,00-3,20
rapa	—	—	stara sloma	0,95-1,15	1,20-1,40
hróch, *Viktor.*	22-29,00	22-27,00	pšenź. „	1,10-1,30	1,25-1,45
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,15-1,30
pjeluški	16-18,50	16-18,50	sečna „	1,00-1,10	1,10-1,20

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

13. februara.

1 wol., — byk., 3 jałojc. a kruw. 722 čelat., 119 wowc., 682 swini.

Płaćizny za

čelata: 1. 75—80, 2. 68—73, 3. 60—66;
swinje: (přez 300 pt.) 78—80, 2. (240—300) 76—78, 3. (200—240) 74—76 4. (160—200) 75—77.

Wične płaćizny srjedu 13. 11. Wšo po złotej hriwnje

	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju, za 1 centn.
Pšenca	11,30—11,50	11,20—11,50
Rožka	7,50—7,60	7,40—7,60
Ječmjeń (naležt.)	8,50—9,00	8,00—8,60
Wows	6,50—6,50	6,60—6,90
Syno	4,50—4,50	4,25—5,00
Sloma z maš. młóc.	2,40—2,50	1,50—2,20
Sloma k zaslanju	2,50—2,50	—
Sloma z ruku młócena	3,00	—
Běrny pola ratarja	3,50—3,75	3,25—3,80
„ haš na železnicu	—	—
Butra	1,80—1,80	1,00—1,05
Jeja	0,13—0,13	0,13—0,13
Pšenične wotruby	5,90—6,00	5,80—6,00
Ržane wotruby	5,90—6,00	5,70—5,90
Pšenična muka	24,50	17,25—17,80
Ržana muka	14,25	13,35—13,75
Prosata, wulke	32,00—45,00	—
„ „ srjenje	—	—
„ „ małe	—	—

Salon za kurjerjow na wupalenym parniku „München“.

Salon jako přebywaniško pućowarjow prěnjeje a druheje rjadownje na wupalenym parniku „München“.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěmic. 1.51 hr., pod křiżom zwjazkom abo do wutrobja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a dr. Smolerjec Budyšin, Ruska 2, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2657

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 39 — Budyšin — Sobotu, 15. februara 1930 — Bautzen — Lětnik 39

Wobčežne zrjadowanje němskich finanow.

Němski kabinet je frjedu wo wurunanju wudawkow a dochodow němskich finanzow wurazowak. **Bjez powjetšenja piwowoho, khosejowoho a cjajowoho dawka njebudže možno, runowahu dozpěć.** Tole powjetšenje dawkow pak njeby doßahalo, hdy by ßo mjes dotalnymi wudawkami jenoź 80 miljonow hriwnow nalutowało. Po měnjenju němskeho finanzeho ministra potom niczo njewubudže hač **wobrotowy dawk na 1 proz. powjetšićej.** Srosumić je, so ßu pśicejśiwo powjetšenju wobrotoweho dawka wulke wobmyßlenja ßtyśeć, kotrež wobzeže ſ pśemyßlowych stronow wukhadźeja.

Sda pak ßo, so ßo njedźiwajo cjeśkich wobmyßlenjow, kotrež pśicejśiwo powyśenju wobrotoweho dawka rěcža, tola k tajkemu powjetšenju rozßudźa, dokeľž wono możność k dojednanju ſ Bayerſkej poſticža.

Powjetšenje piwowego dawka pśicejśiwjeć, ßdaśe ßo dla pśicejśiwjenja bayerśeje ľudoweje ſtrony njemożne bjeć. Nětko chźeja po małym taktiſim wokkokupcu hicź, so by ßo bayerſkej ľudowej ſtronje połoźiło, do powjetšenja piwowego dawka ſwolicź. Bayerſkej ľudowej ſtronje ßo wuhlady cźinja, so by, hdy by powjetšenju piwowego dawka pśichiloßowaka, mohła ſ tym liczicź, so bychu ſ wunoſchka wobrotowego dawka teź bayerśe krajne finanzy wjetšći dźeľ dostałe.

Saßka knježerſtwowa krisa.

SSśejmſka frakźija němśeje ľudoweje ſtrony je pjatk w Drježdźanach hromadźe ſe ſtroninym krajnym pśichedźićelom pożeglenje wotměła, w kotrymž je ßo wo nětčišim polititiſim połoženju w kraju wuprajiła. Pśichi tym ßu k ſtźělowazenu poßudźenju doſchli.

1. Dr. Büngerowe ministerſtwo je pśenje měſchćanſke knježerſtwo po powrócze. Wono po ßwojim ſeſtajenju a po ßwojim wězownym dźěle dowěrjenje ľuśeho kraja wuźiwa.

2. S němśeje politiki wßate pśicinźiny na žane waſchnje njebožahaju, Saßku do jedowidźaceje kŕizy ſtorcźicź a nowemu ſtrachej ľewźyznemu knježerſtwa wuſtajicź.

3. Sa to a ſa dalſche roſwiśeje wězow ßo te ſtrony ſamokwitje cźinja, kotrež nětčiſkie knježerſtwo powala.

Francowske wójſko ſo na wučehnjenje z Porheinſkeje hotuje.

Franzoſowſke wójſko wójſło hižo w měrzu pocźina ſ Porheinſkeje wuczahnyć, jeli ſo mjes tym němſki ßejm Youngowy plan pſchijima. Munizijſke ſkłady franzoſkich garniſonow we Pfalzy dyrbja ßo hač do końca měrza wupróżnić, a garniſony w Kaiſerslauternje, Germersheimje a Zweibrücenje dyrbja ßo hač na nětkotre garniſony hač do ßrjedź bapreleje wróćo ſcźahnyć. W meji budźe tśeće pažmo (zona) doßpołnje wupróżnjene, jenož nětkotre pśicejśepodawanſke komanda teź hišće we juniju w Němſkej woſtanu.

Bohata Francowska.

Pśejedawſchi franzoſkiſi miniſterſki pśichedźiwa Poincare je w Barižſkich nowinach „Excelſior" ſaßo naſtawk wojſewiſ, kotryž ßo tón krócź ſ franzoſkim finanznym pra-ſchenjom ſabéra. Se ſpokojenjom na to pokaſuje, ſo ßu ßo franzoſke ſtatne finanzy poßledne lěta trajnje polepſchile. Lětßa ßu ßo tohodla dawki wo 3 miliardy mohło imjenſćicź. Pśichodne lěta budźa ßo dawkowe cźeże po nječim dale połóźicź móc. Ľudowi ſaſtupjerjo pak dyrbja pśichi tym wobhladni bjeć a njeßmědźa ßo pſchekhwatacź. Rěcże w deputérſkej komorje pak ßu ſacźiſchcź cźiniłe, ſo chźeja źito pryedy jěſć, hacź je doſrawiło, a finanzny minister Cheron ßo ſ polnym prawom pśicejśiwo tomu wobara.

S bohatſtwom ſtatneje połkadnje njeßmědźa ßo Franzoſſojo ſlepicź dacź, ſtatna połkadnja njeßmě ßo pośdnicź; pśichetoź bjes tohole rjapa njemóźe Franzowſka ženje bospodarſtwo wo 50 miljardow frankow pśicejśewjeſcź. Finanzne połoženje je bjes dwěła wuběrne a ßo po nałożenju Youngowego plana hišće polepſchi, jeli ſo budźe Němſka pſchewſtate winowatoſcže dopjelnjowacź. Němſke płaćenja dožahaju, ſo by ßo franzoſkiſi dołh w Jendźelſkej a Amerizy wotpłaćował, a ſo by Franzowſka letnje 2½ miliardy ſa ßwoje ſamtzne potrébnoſcže wudała. Jeli ſo ßo finanzne hoſpodarjenje w roſumnej koliji dale powjedźe, budźe Franzowſka ſa nětkotre lěta tak ſtejecź, kaž mało ſtatow, kotrež ßu ſ wójnu cźerpiłe.

Kolonialny minister Pietri wo kommuniſtiſkej revoluciji w Indochinje.

Franzoſojo ßu ßo ſ kwalnymi podawkami w Indochinje pſchekhwatali. W deputérſkej komorje je kolonialny minister Pietri rjekł, ſo Moſkowſka internazionala we krajach franzoſkeje Indochiny ßylnu agitaziju wjedźe, kotraž je ßo tam teź na ſkźěanych wupiſchetrka. Pśichez pśichź tele kraje ßu ßo kommuniſtiſke bluntki roſchěrile, kotrež ßo ſ wukaſanjemi ſ Kantona wodźa. Nětkuźe 400 Annamitow ſteji w Kantonje w ßłužbje tuteje agitazije pśicejśiwo franzoſkemu knježerſtwu. Moſkowſka kommuniſtiſka internazionala tole žylne revolucionarne hibanje ſ wulkimi ſumami podpjeruje a wodźi. Hačrunjež ßu Franzoſojo hižo wjele kommuniſtow ſajeli, njeſtu hiſchće mohli agitatorow njeſchkódnych ſćitnicź. S pišmow, kotrež ßu franzoſkiſi poliziji do rukow padłe, je jaßnje ſpóznaćź, ſo ßo na kommuniſtiſki pſchewrót w žyłej Indochinje dźěła. W Hanoiu ßu pśiched nětkotrym cźaſom wulke tajne ſkłady bróńjow a munizije wuſtrěliłi. Jedyn ſe nich je roſbuchnył, ſćimž je ßo wulka ſchkoda naćinika. Wot kolonialneho ministra wočakuja, ſo nětko ſe wſchej raſnoſcu kommuniſtiſke hibanje połóźi. S wurwaćzom ſćanzowſkich kommuniſtow ßu ßo w parlamentu wſchź ſtrony roſhudźiłe, kommuniſtiſkemu ſtrachej w Indochinje ſ najwótriſchimi śrědkami wobaraćź.

Napjate poměry mjez Francowskej a Ruskej.

Franzowſojo ßo hiſchće pśechzo ſe ſhubjenjom generala Kutjepowa žiwje ſaběraju. Lud mění, ſo knježerſtwo wjazy wo generalowym wotbudźe wě, hacź je w nowinach wośjewjene. Knježerſtwo pjeca mjeſeźi, dokeľž hy, hdy bychu ßo njeſkutki ruſkeho kommuniſtiſkeho knježerſtwa wośjewiłe, uſowane byłe, diplomatiſke ſtyki ſ Ruſkej wotkaćź.

W ſhromadźiſnje, kotruž běchu wjeczorne nowiny „La Liberte" ſwołałe, młody Parižſki ſapółtanz Dumas praji, ſo może w mjenje Tardieuoweho knježerſtwa rjeź, ſo je ſaſtajenje diplomatiſkeho wobſtada **jenoź praſchenje cźaſa.** Kaž pak je žiśicźecź, ßu w knježerſtwje wſchelakeho měnjenja wo tym, hacź by ſławny konflikt ſ Ruſkej ſa Franzowſku ſ wužitkom był. Nahłady ſwonkowneho ministra **Brianda** ßu ſnate: Saſtupjeć myßle ſwjaſła europiſkich ſtatow njemóże ßo ſ najwjetſchim europiſkim ſtatom roſkoćź. Nawopaćzneho měnjenja je wójniſki minister **Maginot.** Ľedma ßo miniſterſka rada minje, w kotrejž njeby wo ſapſchijenjach rěcźał, kotrež kommuniſtiſke „Huma" na wójſku a wobjedźe mjes reſerbami nacźiniła. Žada ßebi, ſo by ßo kommuniſtiſka ſtrona w Franzoſkej „ſwonka ſakonja" ſtajiła, ſo by ßo kóńda agitazija ſe ſłowom a pišmom mohła khłoſtacź. Jemu ßo **ſobuſtatowy** minister **Leygues** pſchiſamkuje, mjes tym ſo ma kolonialny minister wulke wobmyßlenja. Wobſtejnoſcže w Indochinje ßu njemiłuj jara napjate. Boji ßo, ſo bychu tam ruſcy agentojo wſchź śrědki nakoźili, ſo by ßo tam franzoſkie knježerſtwo ſwaćźiło.

Roßudźenje bjes dwěła w ruzy miniſterſkeho preſidenta Tardieua leji, kotryž je ßam pſchećźiwnik diplomatiſkeho wobſtada ſ Ruſkej, a ßo jenoź dla pſchićźinowy wužitnoſcže wróćo dźerži, ſchtoź jemu jeho nazionaliſtiſzy pſchećźiwcy ſa ſło bjeru. Wěſte je, ſo ma Ruſkej njepſchećźiwa ſtrona w franzoſkim knježerſtwje pſchewahu, a ſo je jenoź makeho naſtorka trjeba, ſo by ſławny konflikt mjes Franzoſkej a Ruſkej wudyrił.

Ruski protest w Parizu.

Ruſki ſwonkowny komiſar Litwinow je franzoſkemu pśełanjej w Moſkwje proteſtowanſku notu pſchepodaćź dał. Tu ſamu kročel je ruſki pśełanj w Parižu pola franzoſkeho knježerſtwa ſćinił. Franzoſke nowiny ſ wulkej roſhorjenoſcźu ruſki protest roſpominaju. Połizajźe ſćeđenje je dopokaſało, ſo žona ßobuſtawa ruſkeho najwyſcheho ſuda hižo wot ſpočatka januara w Parižu pſchebywa a w ruſkim pśełanſtwje bydłi. Wona je bjes franzoſkeho viſa do Franzowſkeje pſchiſła, hdyž je ßo pjecźa dźiła operaziji podćźinjowe.

Ruſki protest je ſhubjenjom ruſkeho generala Kutjepowa ſwiſuje. Parižſka połizija je nekotre wobſoby ſajała, na kotrež tuka, ſo ßu do wotwjedźenja Kutjepowa ſapleśene. Mjes druhimi je połizija teź druheho ſekretara ruſkeho pśełanſtwa, Blocha, ſajała, hdyž bě wobydlenja ruſkich bolſchewiſkich ſtaćźanow pſchepytała. Ruſke knježerſtwo žada, ſo by połizija Blocha hnydom ſ jatby puſchćiła.

Nowy prewrót w Španiskej

Do Jendźelſkeje ßu powěſće wo pſchedſtejazym nowym pſchewrócze w Schpaniſkej doſchle. „Daily News" piſchu, ſo je ſławna revolucija, kotraž chże **ſchpaniſku republiku wuvolaćź,** w Saguntu wudyrika. Knježerſtwo je hnydom naprawy ſ połłóźenju tehole hibanja cźiniło. Tola połoženje je ſtraſchne. Sagunto je ſrjedźiſchćo induſtrijoweho wokrjeża blišo Valencie a ma žylne dźěłaćeſke wobydleſtwo.

Sobotu ßo ſ Madrida powě, ſo je ſchiwórik nědźe tyđaj dźěłonjemějerjow ſpytało, **pśiched kralowſkim hrodom demonſtrowaćź.** Policija je cźjódźe napſchećźiwo ſtupika a ju nuſowała, ßo ſawróćicź. Pokójiſcho ßu wjele žitnoſcź pſchedawazych kłamow wurubili. Hačź dotal žanych wěrhódnych powěſćow wo wobßahu republikanſkeho hibanja dóſtaćź njemóžachmy, tola wone ſaćźiſchćź cźinja, ſo ßo wo wuſnamne podawki jedna.

Přeſćěhanje cyrkwjow w Ruskej.

W jendźelſkim hornim ßejmje je ßo pajtk pſchećźeźhanje cyrkwjow w Ruſkej roſpominało. Canterburyſki arcybiſkop pſchećźiwo poſtupanju ruſkeho knježerſtwa najwótriſcho proteſtowaſche. Pokaſa na wobſtamkujenje biſkopow jendźelſkeje ſtatneje cyrkwje, ſo ma ßo po pſchikładźe katholſkeje cyrkwje wobjedźiły modleźiſi dźeń ſa ſtóńcźenje pſchećźeźhanja ſchćeſćanow w Ruſkej wotměć. Pſchipomni, ſo dyrbi ßo wſcheho měćenja do politiſkeje ſtrony tehole praſchenja iđźerjeć. Dowěrnikami pak pſchećźeźhanje ſchćeſćanow pſchepytaćź da.

Lord Parmoor ſa knježerſtwo wotmołwi, ſo je winowatoſcź jendźelſkeho knježerſtwa, pruhowaćź, hacź ſu wośjewjene roſprawy wěrne. Hłowna wobćežnoſcź ſ politiſkeho ſtejiſcźa w tym leji, ſo Jendźelſka druhim krajam tu ßamu ßwobodu w ſmuſkownych praſchenjach dawa, kotruž ßama ſa ßebje žada. S wumělenjonm kóždeho ſ Ruſkej wuradźonneho dojednanja je, ſo ßo wobaj krajej po ſmuſkownopolititiſkich naležnoſcźach druheho kraja njeměćeja. Swonkowny minister pak budźe wſchó, ſchtoź je w jeho mozy cźiniłe, ſo by ruſke knježerſtwo pohnuł, ſo by pſchećźeźhanje ſchćeſćanow ſaſtajiło abo ſłabodźiło.

S tajkim napominanjom jendźelſkeho półłanza ßo žurowi kommuniſtiſzy njepſchećźelſkeho cyrkwjow njedadźa wotdźerjeć, ſchćeſćanow dale pſchećźeźhać. Hdyž europiſke ſtaty nochźeja ſe ßwojimi wójſkami kommuniſtiſke knježerſtwo w Ruſkej powaliłe abo ſnajmjeńſcha Ruſku wot wſcheho wobßtada ſ druhim ſwětom wuſamtknyć a ju ſ tym k pſchewrótej dowjeſć, budźe w Ruſkej ſchćeſćanſtwo dale hinjeź, hacź ſkónčnje žyle ſandźe.

Diplomatiſki protest w Moskwće?

Wamž, ſo ßo na ſtyri ſtrany ſ **proſtwu** wobwarćiłi, ſo by ßo pſchećźeźhanju wěrywuſtajcźow w Ruſkej wobarało. Kaž je mjes wukrajnymi diplomatiſkimi ſaſtupjerjemi we Barlinje ſtyłećeć, ßu ßo ſi wulkomoz, kotrež maju pósłanzow w Ruſkej, roſhudźiłe, bamžowe napominanje podpjeraćź. Diplomatiſzy ſaſtupjerjo tychle ſtjoch ſtatow bychu ruſke knježerſtwo na to pokaſali, ſo nětčiſka politika ruſkeho knježerſtwa pſchećźiwo cyrkwjam we wukraju žane popjery njenamakaje a ſo **dyrbi wěſo k ſmjerſchenju ſympathijow ſa ruſku unuju we wukraju dowjeſć.**

Tale kročel ma ßo w njeoffizielnej formje ſtaćź, dokeľž ßo ſi wulkoſtaty nochźeja do ſmuſkownych naležnoſcźow Ruſkeje měćeć. Bychu pak na to pokaſali, ſo je pſchećźeźhanje cyrkwjow w Ruſkej internazionalnu waźnoſcź dóſtało, kotraž tym tjom ſtatam moraliſku winowatoſcź napoła, ſo bychu w Moſkwje ſakrocźile.

Bjezdźěłoſć w Madźarskej

Sozialdemokratiſka ſtrona w Budapeſcźi ſchćiwórik na wjazy měſtnach měſta ſhromadźiſnu dźěłonjemějerjow wotmě, w kotrejž ßo wo bjeſkładźeſći a wo wótrom hłodźiſnikim dźěłaćiſkim dinju rěcźeſche. Shromadźiſny, kotrež ßo na 14 měſtnach wmeſće a w pſchednoſcźe wotmě, běchu ßylnje wopytane. Policija bě pſchihotowana, tola njeměſeſche nihđźe ſkładnoſcź k ſakrocźenju.

Gandhiowy pſchećźiwjeńſki plan.

Gandhi, wjednik indiſkeje revolucionarneje ſtrony, je nowy pſchećźiwjeńſki plan wudał. Mjes druhim wón „wójnſku radu" namjetuje, kotraž dyrbi revolucionarne hibanje we wſchelakich ſtronach Indiſkeje wodźićź. Dale dyrbja ßo we měſtnych krajinach dawki ſapowědźićź. Wobžebje dyrbi ßo lud ßelowemu monopolej pſchećźiwjećź. Wón rapomina lud, ſo by ßebi w pſchimórſkich ſtronach ſoľ ſ morja brał. Pſchiſtawni dźěłaćerjo bychu ßo dyrbjeli ſapowědźićź, pſchiwjeſenu ßól ſ łódźow nošyć.

Zběžk w Indochinje.

Sobježarike hibanje w franzowskej Indochinje ma tón krócej wobsežne khutny charakter. W Parizu su po powješćach, kotrejž su poslednje dny doschle, w staroscach. Mjetne domorodne regimenty su so spjeczile. Sobježarjo a wojazy su pjeć franzowskich offizjerow jeneho pschedbunjenoho wobdželenja w jich wobydlenjach nadpadnyli a pschi tom wjele jich zworšnych stonzowali. W polnoznym dželu Toukingskeje su sobježarjo nekotre forty nadpadnyli. Jich nadžeji pak su so wotrasnyli. Na wschelakich mjestnach provinzialneho mesta Hanoia su so bondy cziste, kotrejž su khěrku schadu nacznike. W kolonialnym ministerstwje njemerny kommunistiski agitaziji w Indochinje pschipisuja. Franzowska kolonija Indochina, kotraž kraje Tongking, Annam, Laos, Kombadža a Kochinchina wopschija, w polnozy f polodnjej Chineskej mjesuje. Polodnjoschka China je pak, kaž je znate, najzwlnischa sepjera bolschewikiskeje agitazije, a wosebje je to mjesto Kanton. S tehole miljonskeho mesta je kommunistiske hibanje pschesiwo polnoznej Chinje wuschło. Wójska polodnjosche Chiny polnoznu Chinu sbichu. Na to so nětczische zentralne chinske knjezerstwo satoji, kotrejž hebi jako sydło mesto Nanagking wubra. Nowemu knjezerstwu so poradzi, kommunistowe we sjednjanej a polnoznej Chinje wutnupicz, tola w Kantonje a w polodnischich provinzach so won njeje pschewinycz dak. Tu so tez agitatorjo sa pschinjesowazu franzowsku kolonizu wuwuczeja.

Tam kommunistojo, kaž wschudze w dalokim ranju, je dwémaj zrědkomaj dželaju. Woni nusu a chudobu chinskich dželaczerjow sa socialnu revolucziju wuzita a pytaju dale idželanych, kotrejž su so w europiskich schulach wuwuczili, sa narodne a socialne samery dobyez. W franzowskej Indochinje su kommunistojo, kotrejž f Moskwy so naiwdeju, je runje w najlepschich pjenježnych wobstojnosczach, dyrje pschi wukladne wokno naschoho wulkowolinskeho druzstwa „Sserbski Hospodar" w Budyschinje w Sserbskim Domje. Wobraz ma słužicz jako pschiwabjenka na „Tczi slet župy „Jan Arnoscht Smolerˮ w Drježdżanach wot dnjach 22. a 23. makeho rózka 1930. Sbožownu ruku je pschi tutej rysowanizy mól naschi Mérczin Nowak-Njechoriski. Schto wuhladamy na wobrazu. Sserbski młodostnik kroczi f dwémaj holiczomaj wjesele do Drježdżan, psched sobu hižo wizo bola sczinowu wobruk monumentalnych twarow wulkomesta. Młodżenz a holicza su radostnje mysle a nad jich hłowami smahuje na kosu rjadka: „3. župny slet župy Jan Arnoscht Smolerˮ we Drježdżanach. Serbja, wobhladajesce beli tutu rjanosez a sajedżesce hebi njedżelu sa tydżeń po tyżazach, stari a młodzi, do Drježdżan.

— **Dżensczniske wiki.** Butra so dżenska wurjadnje cżeży pschedatwalsche, pschi żiwnym poschczenju bésche jara mało kupzow. Wona płaczesche 90—95 pj., jesa 12—13 njenjezkow, twaroh 25 pj., kury 2—5 hr., kaponki 2 hacz 3 hr., holbje 70—90 pj., na seleninowych wikach płaczesche punt cżerwjeneho kala 15 pj., bésche 10—12 pj., zybla 10 pj., morchwje 10 pj., karotow 15 pj., jelerija 40 pj., rózа żydrozitcho kala 60—100 pj., punt żdżenje łobody 30 pj., cżerwjenese rěpy 20 pj., kohrabja 15 pj. a jabłukow 10—40 pj., běrnow 4 pj., litr laneho wolija 1,80 hr.

— **Sozialnym rentnarjam** wuplaczuje so podpjera na měsaz februar 1930 pódżelu 17. februara 1930 dop. wot 9—12 hodż. w Sdejmowni na Hrodowskej haży 10 po 1 schodze wó sprawe 41.

— **Cżesne powolanje.** Prof. Jan Wiehle w Budyschinje bésche na Dorpatskej universicze na pschecyrowniczne tamnischeje theologiskeje fakulty wo liturgiju pschednoschował. Krajna konferenca estonskich duchownych powola jeho, so by tłowu agendu sa Estonsku wudżełał a psche proschy jeho swobom, so by na universicze w Rizy (Riga) pschednoschował wo runnosnej a twarjcej akuziju.

— **Nowy wobkhadny porjad sa Budyschin.** W poslednim cżasu je so wobkhadny porjad sa město Budyschin khěrko pschemenił. Mażny je wosebje rosdżěł mjes drohami prenjeje rjadownje a mjes dróhami bronjeje rjadownje. Schtóż te postajenja njesnaje a njewobkedbuje, wustaja so khłostanju. Dróhi prenjeje rjadownje żu wosnamjenjene se schtyrizrókatnymi z cżerwjenej kromu a na rózi stajenym. Na tutych dróhach njesmědża wozy dlěse stejo wostacz hacz je nusne k wustupenju a zastupenju abo sa wotkładowanje a nakładowanje tworow abo też sa pjelnjenje cżěrdła pola autow. Sawrócżenje je zakalne. Dróhi, sa kotrejž tole postajenje płaczi su Swonkowne Bohate wrota, Drjewowe wiki na stronje Kamjentneje haży, Kěžorska dróha, Zitne wiki wot Lawskich hrjebow k Kamjentnej haży, Pschi Krónprynzowym mosche, Lawske hrjebje a Kamjentna haża.

— **Budyschin ma 41 159 wobydlerjow.** Statistiski wotrjad měschczanskeje rady nam spěli: Dalepisana liczba Budyskeho wobydlerstwa wuczinjesche na kónzu januara 1930 41 159 (na kónzu januara 1929: 42 204).

— **Budyske haptyki** su wjetšinu dny hacz do 7 hodż. wjecżor wotewrjene, njedżelu pak samknjene. Nózny służbu a njedżelu wotewrjene na jenoż jena haptyka f měsaczanym wotmknjenjom. W małym rózku je to Hrodowska haptyka.

— **Na kriminalnej polizji** khowa so béle emajl. wohnischczo i bélymi kachlizami wuhażdane a se samiklowanym prěkluschom. Wóhnischczo pokhadża po sdaczu f nělicżich padu schstwa. Wobwjeżer njech so pola kriminalneho wotdżělenja w Budyschinje na Hrodowskim namésczu — Burgplatz — 6ii, telefon 2802, samolwi.

S **Wětych Nožiż.** Dżensa sobotu żwjeczitaj tudomnaj Krjenżez mandżelskaj swój sloty kwas. Wobaj jubilarej změtaj so dobreje strowoscze a cżilosce wjeselicz. Mandżelskaj staj 74 lět staraj. Na żiwym cżełunym dnju staj wobdataj f 5 żiwnami a 4 dżowkami.

S **Warnoseża.** Sa tudomneho měschczanostu wujmelichu gmejnsku sastupjerjo jenoblósznje knjeza Augusta Zahranika. Woleny, kiż je tez wobsedżer tudomneje Herbstez gruchty, je tuto sastupjenstwo hižo 6 lět wukonjak. So je gmejna f nim połnje spokojom, tak sastupjerjo f jenoblósznym wospjetnym wuwolenjom dopokasali.

S **Bukez.** Wežera pjatk żwjeczesche tudomny wótnjk mišnitr Jan Husak se swojej mandżelskej Marju rodż. Blasiuskez swój sléborny kwas. Jubilarow wobdawolicznej na jeju cżestnym dnju jeju dżesći a dalschi pschiwuschni. Knjez Husak je po naschej zyklej wokolinje jako wusiony mišnik znaty. Hižom 15 lět dotho je won stajny dobrustaw gmejnskeje rady.

S **Lubija.** Gmejnszy sastupjerjo w Starym Lubiju wuradżowachu w tajnym posedżenju wo namjezde njedowerjenja pschecziwo měschczanskeje Bémarjej. Wobstajnychu jenoblósznje, so nimaju k njemu wjazy żanehu dowerjenja. Lubijske nowiny pischu k temu, so żu tu jedna wo njedostatk wo 7718 hriwnow pola gmejnskeho schanka. Sa tutón njedostatk měschczanostu samolwiteho cżinjasche 5000 hriwnow je so do gmejnskeje pokladnje wrócżiło a 2700 hriwnow bu f kwitowanjom jako saplaczene wotkrucżene, ale hnydom saso měschczanoscze wupożczene. Tuthych podatkow dla su so gmejnsku sastupjerjo dotheho njeje k měschczanoscze wotrjekli. Należnosci je so dżiwa plinarnej komorje pschepodała.

Se **Schescheowa.** Nahle f tuteje cżasnosce do wschownosche wuschła je tudomna wumjenkarka Lejna Wawrikowa rodż. Hobrankez. Wona bésche żiwerna Sserbowka a pschikładna macz swojich dżesći. Je wschitke żiwoty we Kichesczijanstwje a maczeršez rěczi wozkazowała. Satrowaji jeneho żyna a 7 dżowkow, kiż su wschitke hódne dżesći swojeju sherbskeju starschenju. We swojim żiwjenju je so njeboha też cżesko bědżeła, je 10 dżesći woczahnyła. Jeje mandżelski bésche hižom sasze wumrěł, so bésche wot léta 1899 f wudowu a je kubo se swojimi dżesćimi na wschi 24 lět wjedła. Cżesko bésche sa nju, jako dyrbjesche swojeho 24 lětneho żyna dacz, kiż je 8. nowembra 1918 wumrěł, na njeho bésche kubło hotowaka. We lécze 1924 woda je żiwerna sherbita macz na derjesahłużeny wumjenk, kiż je někotre léta po wrózy a dżěle swojeho żiwjenja wuziwaczki smélca. Njeboha bésche żiwerna cżitarka „Sserbskich Nowinˮ a njedżelskeho cżasopisa „Pomhaj Bóhˮ. Hižom jako sbožowne dżěcżo w Njeswačzidle w starschiskim domje a jako tam do schule khodżesche, cżitasche sherbske cżasopizby. A to je cżinita psches swoje zyle żiwenje hacz do schtwórtka, dżeń do swojeje smjerczje, jako w 76. lécze wóczaj sandżeli k wěcznemu wotpocżinej. Spi cżische w herbiker semi, ty żiwerna! Bóh saplaczi cżi wschitku żiweru, a luboscz, f kotrejż by so dżerzała k wérje a rěczi naschich wótzow!

Z **Mileée.** Pjatk woswjeci tu naš wjele cżesceny wjesnjan kubleř **Jurij Pětranc** ze swojej mandżelskej Hanu rodż. Leiderec swój sléborny mandżelski jubilej. Dokelž je cżesćena a lubowana swójba, bjerje cyła wjes podżeł na swjedżenju a preje wutrobnje zbožo do přichoda.

S **Kamjenza.** Měschczanosta dr. Gebauer je wot 15. hacz 22. makeho rózka na dowolu. Dopisy na měschczansku radu njech so w tutom cżasu wobsobinzy na njeho njeseżelu.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

38] (Pokracżowanje.)

„Tohodla potajkim bu ryba f hejklom fischesczanow!" znapischeżiwi Chilon sborda.

Wschitzy chwilu pomyleschu.

Grekowe dopokasowanje bé tak pschepokasaze, so njemożeschtaj so pschecżelej dodżiwacz.

„Winicijo", wopraschа so Petronius, „njemyslisch-li so, a je Lygija wopraschdże rybu ryżowała?"

„Pschi wschich bohach podjemje, cżłowjek mohł sstowrótnicz!" sawoła mkoby cżłowjek wótrje, „by-li była ptaka ryżowała, budżech prajił, so ptaka!"

„Potom je fischesczanka!" wospjetowaschе Chilon.

„To rěka", rjekny Petronius, so Pomponija a Lygija studnje sajedożesitej, dżesći moritej a njeznotam holdujetej. Njesmyhł! Ty żu dżeż w jich domje pschebywał hacz ja, ale ja snaju Aula a Pomponiju, haj żanu Lygiju dosć derje, so mohł rjez: Bludnosczą a hłuposczi! — Je-li ryba woprawdże f hejkom fischesczanow, schtož je wjeso szczeża pręcz hodzi, a hdyż stej Pomponija a Lygija fischesczanżu, potom, pschi Proserpinje, njesżu fischesczenjo dże to, ja cżoż żmy stich mělił!"

„Ty rěczisch każ Sokrates, knjeże!" znapischeżiwi Chilon. „Schtó je hdy fischesczana dowuzkidził? Schtó je jich wuczinu dopóznał? Hdyż pschedi dwémaj létomaj f Neapla do Roma pucżowach — ow, cżehodża tam swostał njeżżym! — pschitiwowischi so mi muż f mjenom Glaucus, wo kotremż prajachu, so je fischesczan, a njedżiwazuj wo teho żym so wo jeho dobrowżiwosczi a pózcżiwosczi pscheswědczit."

„Że to tón żamżny sprawny, wot kotrehoż żu so dowědżił, schto ryba wojnamjenża?"

„Bohużel niż, knjeże! Dużu f jeneje hospody do druheje kło nětczo duschneho starza; jeho żona a dżeco buschtej wot wikowarjow f njewolnikami janjeżenej, a ja pschitżadnich tutaj porstaj jeho sakitujo. Ja pak słyschu, so njes fischesczanami so dżiwy njerědko stawaju, nadżijam so potajkim f dowěru, so mi sażo narosczesczej."

„Kak też to? Ssy-li so f fischesczanom stat?"

„S wożeravscheho dnja, knjeże! S wożeravscheho dnja! Tale ryba je mje k tomu sczinika. Hej, kajka móż w njej tczi! Sa nětczeho dnjow budu hižo najhorliwischi mjes horliwymi, so bychu mje do wschich potajnstwow sawjedli, potom tej wěm, hdże je holza khowa. Moje fischesczanstwo je potom trasch lépje wuplaczi hacz moja filosofija. Ssym też Merkurej lubił, pomha-li mi, holzu namakacz, so budu jemu dwě jenolětnej jenak wulkej cżelatzy woprowacz, kotrymżaj dam rohi posłoczeje."

„Twoje wożeravscheje fischesczanjstwo a twoja dżensniscka filosofija njesadżewatej cżi potajkim, do Merkura wěriż?"

„Ja wěrju stajnje do teho, kotrehoż trjebam; to je moja filosofija, kotraż je pjecza runje po Merkurowym spodobanju. Na njeložownje waschnje pak — wój wschak wěrtaj, mojej nadobnaj knjesaj, kajki njedowěrliwy bóh to je! Wón njedowěrża ani żłubjenjam najcżestnischich filosofow a by cżelatzy rady hižo popředka měł — to pak je bohrjti wudawk! Niż kóżdy njeje se Seneca, a ja tutón pjenjes njeswjedu, tola hdyż by nadobny Vinicius mi f toho, schtoż je mi żłubił — dżełbu sa wotpłaczenje —"

„Ani jenicżeho obola, Chilono!" rjekny Petronius, ani jenicżeho! Darniwoscż mojeho żołtinza pschetrjechi twoje wocżakowanja, ale potom halle, hdyż je Lygija namakana, to rěka, hdyż by namaj prajił, hdże je słowoma. Merkur dyrbi cżi cżelatzy na kredit stajicz, byrnjež hych fo njedżiwał, so fo jemu to tak prawje njecha, a ja na tom jeho mudrosez pósnawam."

„Pobłukajtaj na mnje, najnadobnischaj knjesaj! Schtoż żym wużiłdżił, niczo make njeje, pschetoż byrnjež tej holzu żamu dotal hischcże njenamatak, to tola wěm, pucż po kotremż ma fo pytacz. Wój staj wupuschczenych a njewólnikow do wschich stron mésta a kraja wupóslałoj, je jenicżi najmjenschcho znamjenja wamaj domoj pschinjesełoj? Ale! Jenicżeho ja żam. Tohodla słuchajtaj scżerpnje na mnje! Mojej nohj stej hižo wustałej wot wokołodundanja. Hdże tej to żym wschudże njepohyb! We wschich wimarnjach, pola wschich pjekarjow, rěmikow, pschedawarjow wolija a rybałow; we wschich płokarnjach, żuschernjach a kuchnjach, pola honjerjow wóssikow, cżekrnjerych njewólnikow, pola muzow, lékowarych puchérjowe khorosce, a suby torharjow, pola réżbarjow a na pohrjebnischczach.

A schto tam cżinjach? Wschudże namołowach rybu a kedżbowach na wuras ludżazych mjeschczow. Dołho nicże wuzłedżiesz njemózach; jeneho dnja pak wuhladach starsche njewólnika, kiż wodu do swojich bowow cżerpasche a płokasche. Ja fo jemu słižich a wopraschach fo, cżehodla żiwy roni.

„Mi dhże fo płakacz", rjekny starz, „pschetoż hdyż żebi też praju, Boża wola njech fo stanje, to njemóżu fo to khudy, hrěchny cżłowjek tola żywy idżerżecz. Każ f pschecżejcem pohonjeny, wotunkrych pokasowach do wody a narpżowach rybu, na cżoż won wotmołwi: „Też moja nadżija je w Khrystsje." Ja fo wopraschach: „Ssy-li mje po znamjenju spóznał?" Won rjekny: „Haj, a pokoj budż f tobu!" Ja porżach jemu nětko na jasyk małacz, a zprawna ma fo wschitko wubledżi. Jeho knjes, wjetzy Panża, je wupuschczeny wulkeho Panży a pławi po Tiberje kanjenje do Roma, kiż njewólnizay a najezay je sprawdoły żwotnoschcżuja a po nozach k twarjownym domam wleku, fo njeby fo wobthad na dróhach wo dnjo hacżił. Mnohy fischesczerjo pschi tom dżełaju, mjes nimi też starzowy żyn, tola dokelž dżeko młodżenzowe mozy pschenapina, dżyscże nan jeho je żiwotnimi nalutowankami wutkupicz. Panża pak mjesesche fa lépsche, wobwje żebi idżerżecz, pjenjesy a njewólnika. Tole wupowédawschi pocża fafo płakacz, a ja fmjeschach moje żiwy f jeho, fchtoż njebu mi cżesko, pschetoż mam dobru wutrobu, a mojej nohy mje bolesischej. Pocżach żołosczicz, so dofchedżichi hakle psched nészchto dnjemi f Neapla, njesnaju jenicżeho f bratrom, tuż też njewém, hdże je żyn mandżaja, so hych mohł f nimi fo fhromadnje pomodlicz. Won fo dżiwasche, so njeżżu neapolitanfky bratrja żenych dopomuczenstich listow mi bratram w Romje żohudali, ale ja jemu powédach, so fu mi je duży po puczu pokrodli. Na to rjekny, so hych w nozy f rězy pschichod, hdżej chcé mje f druhimi bratrami sesnamicz, kotiżż mje do modlerjow a k najstarschim dopschewodża. Nad tym so tak żwjeżelich, so jemu k wukupjenju jeho żyna trěżiny pjenjesy darich, nadżijejo fo, so dostanu ión wot wulkomożnicha Winicija wyżiwy narunany."

(Pokracżowanje fcżehuje.)

S **Wóślinka.** Radùpodawanje sa maćerje budże we Wóślinku pòndźelu 17. maleho rózka pop. w 1 hodź. pola dra. Bergmanna, we Wyšokej w 3 hodź. w Schimanku hoscenzu a w Jitru ¾4 hodź. we Łuhnez holcenzu. Lékař budże pschitomny.

Z **Kulowa.** Swjate eksercicije za wšitkich młodźencow našeje farskeje wosady započnu so srjedu 19. maleho rózka wječor w 6 hodź. Je wotmèje znaty pater Wessendorf z Wrótslawja. Eksercicije traja hač do njedźele popołdnja. Wšitcy su k tomu wutrobnje přeprošeni.

Z **Kulowa.** Před někotrymi njedźelemi podnuri so parnik „Monte Cervantes". Łódź słušeše łódźnemu towarstwu Norddeutscher Lloyd. Njezbožo potrjechi ju pola Feuerlandskeje na połodnišim kóncu Južneje Ameriki (Südamerika). Na tutej łódźi přebywaše tež syn našeho města, rěznik Hendrich Bulank, syn štrykowarskeho mištra Franca Bulanka. Wón běše za łódźneho rěznika přistajeny. Kaž je znate, su so wšitcy wukhowali hač na kapitana Dreyera, kiž je so ze swojej łódźu podnuril.

Z **Kulowa.** Zańdźenu njedźelu wotmě naše serbske spěwarsko towarstwo „Bratrowstwo" swój 23. załoženski swjedźeń. Bòše to zwjeselny wječor. Předsyda, knjez Jurij Córlich, powita wšitkich, hdyž bě žurla najpelnjena hač do poslednjeho městačka. Knjez kantor Jäckel běše našich spěwarjow derje nawučił; tuž bjez dźiwa, zo bu hnydom započatk, dwaj khóraj a jedyn duett, z mócnym přikleskom přijaty. Wysokodostojny knjez arcymèšnik farař Šolta poréča někotre powučace a a natwarjace słowa. Bohužel někotři njeměrnicy dosć pokórška přihotowachu, štož so přichodnje wjacy stać njedyrbjałało. Wjeselohra „Stary Sorb" so wustajnje hraješe. Mjez tym zo wšitcy hrajerjo swoju wěc jara rjenje předwjedźechu, dyrbitaj so tola rjana dźowčička Milka a profesor Mudroch wosebiće pokhwalić. Byrnjež kruch sam jara žortniwy był, tak nas tola khutnjo powuča, kak zawisć a nahrabnosć swójbne zbožo kaža. Wšelacy wšak maja wudawki za swoju narodnosć a maćerščinu za přičinjenje, štož je wèzo jara wopaki. Tuž so kóždemu Serbej zaleži, přisłušeć po mjenje a po skutku serbskemu towarstwu. Wšitku prócu dla dźiwadła bě naš wustojny Mikł. Woko přewzał, za čož so jemu tudy zjawnje podźakujemy. — Dźeržmy so kruče našeho serbskeho towarstwa, hdyž je tola naš Kulow wot starodawna sem ryzy serbska wosada.

S **Drježdźan.** Schtiwórik tudomneho dźěłačerja a ratarja Augusta Klawka njezbožowny podawk podeńdźe. Pschi rosnjerowanju kalka je wón wobžunu. Pschi tom temu kalk do woczow pschindże. Jeho hnydom z automobilom do Budyšeje khorownje dowjesechu. Dokelž pak njeje strach we widźenje, jeho šantiny dźeń sahjo z khorownje puschcźichu.

S **Běrje Wody.** Rósbórski finanzny hamt nowjewja: W Běrej Wodźe wotměwaju so dawkowe rěčnin dny we pschichodze dwójzy w měšazu a to 8. a 22. ... měšaza wot ¼10—1 hodź. Dyrbjałli rěčnin ... njeběłu paonyšł, wotmeje so pòndźelu. — We kromulowje je schtiwórik wječor paž 3 wožobu skitał. Dokelž je wón jeschcź w tlanje měł, so boja, so je skażeny był. Stušane wosoby dyrbjachu lékařsku pomoc pytać. — Wčera popołdnja je khowanz, kiž bě z Zoarskeho wustawa we Rósbórtu cźekny, so sam tudomnej policiji stajił. Je dźe z błodom to cźinił.

S **Rósbórka.** Mocneho z Rězy wucźahnyli su tu srjedu cźěło 19 lětneho Jurja Ramyšela. Ramyšel běše rodźeny z Cźornjeje (Dichtne) w Guhrawskim wokrjesu a cźerpjesche na padawu khorosć. Pschi wotwjesenju cźěła běše gmejnski pschisahnik Kaichpor z Tormersdorja pschitomny.

Z Łužicy.

* S **Hornjeho Kunrwalda.** We naschej wsy mamy hižom wot *jandźeneje natury wulki njedostatk na wodze.* We wschelakich studnjach je jenož hischcze zyle mało wody. Dalsche studnje su hižom sahjowace mohli. Trochu wołoženja je nam někto wodowód, kiž je Kunrwaldska gmejna psched někotrymi lětami natwarika. Statoki a domy we hornjej wsy maju dowolnosć, so mója so hischcze k wodowodej pschisahnuc. Ale thěje, kiž wuježko steja, cźischcej wody wjazu njedosahnje. Sa tutych wobydlerjow je hubjenje. Woni dyrbja husto sama sta metrow daloko po wodu khodźic.

* S **Hornich Pazlowow.** Njedawno bèsche njesmaty pàr buch jenemu tudomnemu dźěłačerjej nimale nowy wobliek z njesamknjeneho domu kradnył. Wjasorikemu a Lobendawskemu žandarmstwu je so někto poradźiło paducha wuslědźić. Won je wikowar z Lobendawy w Cźechach. Wobliek běsche paduch hižom dalepschedał, tola jón mòzachu wobkradnjenemu sazo wrócźić.

* Se **Zitawy.** Schtwórik dopołdnja wokoło 10 hodź na Liberskej dróhi 16lětnu holzu lepichu, kotraž jenej žonje móscheń z ruczneje tosche kradny. Młodźicha žona, kiž běsche paduchsiwo wobkedźbowała, wobkradnjenu na paduchsiwo kedźbliwu scźini. Jako dyrjchu wkodu holzu paduchsiwa dla sadźerjecź, cźišny wona móscheń wot so a cźekasche. Pola „Libelle" pak holzu sadźerjachu a na policiju dowjedźechu. Podawk běsche mjele wcźipnych pschiwabił.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (Zakostne wobkhadne njesbožo.) Runje tak dźiwne kaž na scźěhach cźekże njelbožo sta so srjedu popołdnju na radniznym nameście. Dwaj motorskej kolejeźnaj běłchtaj do so schmórkloj. Jedyn z njeju bu se khětrym wotmachom wot stronu wjerhnjeny a storeži pschi tom do dźěłačerja měschcźanskeho zahrodnistwowego sarjadnistwa. Tomu sajdże pschi tom wojo dwukolesatego wosa, na kotrymž mějesche sdoùki puschczenych schtomow nakładzene, do žiwota. Dźěłačerja dychjachu cźekżo sranjeneho we wobmyślomnym stanje do khorownje we Bjedrichowym měsče dowjesć. Kolejeźnaj woteńdźeschtaj je lózschimi sranjenjemi.

* S **Rěsawy.** (Paduschstwo.) W nozy na srjedu dobychu so njeznaći paduchi do mobowego domu Riedlez bratrow w Rěsawje a pokradnychu wokoło 13 módrych žonjazych sportowych płaschczow, nèhdże 12 muzazych kaschi, dźelbu muzazych a žonjazych schantkow a tři wokoloschijazych parlowych rjeczałkow. Sanadź su tež hischcze wjazy tworow pokradli, na kotrej hač dotal hischcze pschichcli njesbu. Sslèd sa paduchami hač dotal nahcli njesbu.

* S **Plawna.** (Dźěcźo so na šmjerć woparichu.) We druhim lěcźe žiwjenja bywaza dźowcźička Irene Ebbachez swójoby padże, hdyž w kuchni hrajkasche, do žudobja z warjazej wodu napjelnjeneho. Wbohe žałko so tak cźěrko wopari, so bu po cźiwilowym polnem cźerpjenju w khorowni psches šmjerć wumołena.

* S **Plawna.** (Hejtota jehła sawinje šmjerć.) We khorownì je 54 létna wudowa Marta Schubertowa z Zeulenrody na scźěhach laborjenja wlokninow wumrěła. Zónsta bě hèbi pschi płokanju hejkotu jehłu do myjchki (Handballen) storcźiła.

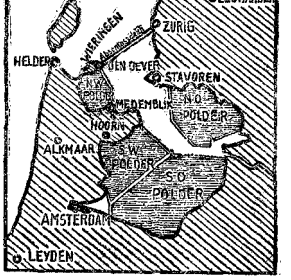

Wusušenje Zuiderskeho jèzora. Tutón jèzor leži w Hollandskej. Wón hluboki nje. Nětko chcedźa jón wusušić. Hižo su natwarili krute haćenja a tak dóstali 4 zastupy, po hollandski poldery mjenowane. Najmjeńši z dolheho wjećora na našej kartey je NW-polder, jón chcedźa najprjedy wusušić. Mócne klumpy pola Den Oevera a Medmblik budźa ze zastupa wodu cèrpać. Za 7—8 měsacow ju wučerpaja. Z tym dobudu 70 000 kórcow najpłódnišeje role.

Mate nèsto zaćonik?

Litwinijo złownikojo hu, kaž lèdy druhi złowinijo sastojnikojo, we wschich wodach płokani, jedna-li so wo to, pschez šmyłowane wèzy namakać. Dokelž woni 50 prozentow wot hódnosće namakanych pschez šmykowanych wèzow jako premiju dóstawaju, je jim samo móžno, sebi w rěmcźkich namjesnych městach sapłacźenych wosjewjerjow dźerżeć, kotřiž jim tamne wołoby wosnamjenjuja, kotrež, w namjesnych městach sebi wèzy kupuju, je potom psches litwinske mjesy pschez šmykowanej spytaju. Tak rucze hacź tamny wobydlerjow namjesneje krajiny mjesu pschekrocźi, hdyž wšo mjezo sajkonicź nima, doňaha powschitkownje hižo jenicźke pomałanje sastojnikow do kajchožkuli saka pschez šmykowarja, so by bóle abo mjenje drohotne pschez šmykowane wèzy na šmètko pschinjesło. Njedawno pschekrocźi burski žon z litwinskeje krajiny pola Ragnita mjesu, hdyž bě sebi z jwojemu blikkemu dwacej nusnej wètrowańkej pjerscźerjenjej kupił. Tež wón bě litwinskim złownikam hižo wosnamjenjeny, a wotmołwi na snate praschenje, wèso, so nima nicźo sajkonicź. Wscho zławne wobmałowanje sastojnikow pschi pschepytowanju bura wosta bjez wuspěcha. Pola muzjeńcho, kotrehož bèchu samo hacź na koschu wuzwlekali, njemóžachu kupjenej pjerscźenjenej namakać. Mudri sastojnizy sjedachu psched hódarźćkom, kotrehož wuschódanje bě jim samo tak wjele hódne, so burkemu žanej žlubichu, so šmě bjez pokhlostanja swoje wucze hicź, pscheradźi-li jim, hdyž ma swojej pjerscźenjenej khowanej. Směło sejeże sebi młody muž swojej nobajzy z nohow, na kotrejuž porłach so sdźeśi žiwótnych pjerscźenjow sbolachu. Wón bě mjenujzy składnosć wuzliwschi sa dweju towarschow toßame wobstarać. Litwinizy złownikojo sapocźinaju nětko kóžde cźěło pola palza pschepytować.

P. S.

Swóibne powèsće.

Semrěli: Richard Sabatý w Budyšchinje, 56 lět. — Hana šwud. Schlamarjowa rodź. Pětšchez w Budyšchinje. — Michał Krawz, pohonc w Budyšchinje, 55 lět. — Hendrich Klimant Robert Beyer, kubłeŕ w Dźibrachcźizach (Gelßmannsdorf), 59 lět. — Khrystła Wělina wobj. Ayez w Starych Konjezach, 66 lět. — Jan Šmolerk, ratař w Cźornym Khołmzu, 56 lět. — Pawoł Prietzel, schtelerkzuwobhladowař w Wèkej Wodźe, 44 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Dopominamy na wotedawce

wosjewjenja sa pschemyšlowy dawk

Sa wosjewjenja, kiž japodźene dóńdu, móże so wobliczicź pschirażk hacź do 10 prozentow postajeneho pschemyšlowego dawka. (§ 19 wóisk. 2. sakonja wo pschemyšlowym dawku.)

W Budyschinje, 14. maleho rózka 1930.

Měschczańska rada, dawkownja.

Nainowše z cyleho swéta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za juttschu njedźelu:** Wocźopluje, so dale pomróčnje, šnèh abo delschcźik je móżny. W Jendźelskej hischcze syma a šuchо, w połnóznej Europje syma a so šnèhuje.

* **Psched hozjenzom we Waschlitze pola Grünhaina** 26 létny Schramm šwojej 21 létnej lubej Berźej z Elterleina porokowaschе, so jemu njeje šwérna, a ju potom do huby šćeli. **Zarlivy pachoł potom cźekny a so na šynowej tubi swojeju starscheju saščeli.**

* **20 létnu holzu a 16 létneho pachoła, kotraj běchtaj w Kölnje-Mühlheimje pola jeneje banki 11 000 hrivnow mjedowych pjenjez wotewjasoj, cźłowjek na motorskim kole na dróhi sadźerja. Zimaj z revolwrom hrožo jeju nuzowasche, pjenjezy wudaci, kotrež so w aktowej toschi khowachu. Satrachowanej młodaj cźłowjekaj rubjejnikej pjenjezy daschtej, kotryž so potom na kolo žydże a z pomocnikom na sadnim žydle wótoku wotjedże. Se strózelow so škrabawschi holza do blizschich flamow pschihna a podawk wupowěda. S automobilom so so rubjejnikomaj puschczichu, tola njemóžachu jeju šlèd namakać.**

* **We wobydlenju Meiereź mandźelskeju w Rendsburgu w jeju njepschitomnosći na to waschnje wobeń nasta, so so drasta blisko dotřerjanseje khachloweje roły zapali. Se nastatym kurom so tři samo wostajene dźěći sajedojezichu. Dwě tśi na sejèźkach sajedojezenja wumrěsej, sjecźe cźěło khory leži, a je mało nadźije, so so jemu žiwjenje zachowa.**

Lětadło, mjez Barlinom a Kralowcom (Königsberg) lětace, je na puću do Kralowca znjezbožiło. Tohodla dyrbješe přistajić. Motor so z lětadła wulama. Z njeho sapaše plomjo. Lětadło pak so njezapali a žanej wosobje nicźo njezwadźi.

Twarjenja napřemo jèchanišća pola Vincennes njedaloko Pariza rozńjemdrjeni přihladowarjo zapalichu. Njedźelu 9. 2. so přihladowarjo tohodla rozńjemdrichu, zo wjednistwo jèchanišća njedaše wšém konjam, na kotrež bèchu sadźeli, wujèchać. Tuž so přihladowarjo rozńjemdrjeli do wšelakich twarjenjow dobuchu. Dokelž bèchu drjewjane, je rozbichu a naposledk zapalichu.

Kupny dom za wšěch!

Započatk: Pónđželu, 17. lěbr. 1930 poprědkapředawanje: Sobotu popołdnju

BĚLE TYDŹENJE

Magnetny kupny dom
w kwětkotej pychu běłych twerow

Triumf

staroznatych **magnetowych kajkosćow** přez zhromadne **wulkonakupowanje**

Jow maće dopokaz!

Žonjace šaty

Košla	1.95, 1.25, 0.85
Nócna košla	2.95, 1.95
Kholowy	1.95, 1.50
Pryncesne suknje	2.95, 1.95
Spódnje talje	1.50, 0.95
Košla z kholow. z wušiw.	1.95
Košla z kholow.,štrykow.	1.35, 0.75
Slipry z wumělskej židy	2.50, 0.95
Slipry balmjane	0.95, 0.50
Korsetske škitaki	0.85, 0.48
Zonjace nohajcy	1.50, 0.75

mužace šaty

Košla	3.95, 2.95
Nócna košla	4.50, 3.95
Košla ze zasadkom	1.95, 1.50
Spódnje kholowy	1.85, 1.25
Syčkate jaki	1.10, 0.88
Zwjeršne košle	4.95, 3.50
Kornarje	0.75, 0.45
Samowjazaki	1.50, 0.95, 0.45
Dźěćace spódnje wobleki	0.95
Fale	1.95, 1.25, 0.95
Pyjamy, wosebje tunjo	
Nohajcy	0.95, 0.48

Ręči sam za so!

ložowe šaty

Łož. płachta, balm.	3.95, kopř. 2.50
Garnitura, hot. šita, 1 naw., 2 hłow.	
z linona	9.90, 8.95
ze smuhateho płata	13.50, 11.75
z damasta	15.00, 12.75

blidne šaty

Serwiety	0.90, 0.78, 0.68, 0.50
Blidowe ruby	7.50, 4.25, 3.50
Kofel. přikryw z 6 servietami	5.75
Trěnja 6 štuk	0.95
Twjelki, metr	0.50, 0.38

Šaty za čěšćakow, bohaty wubjerk, kóždy kruch překwapjeńka sam za so — — — — a pódła směšnje tunjo

Šatowe tkanin. „Magnet" bjez pjelnj. apretury pruhowane a ze słonćnym kołkom krajneho związka němskich towarstw. hospozow w Lipsku. 10-mtr.-coupon 8.90 8.50 7.50 **6.50**

Zamožnitosć
sam za so

gardiny

Polstory 1.25, 0.85
Wumělske gardiny 3 dźělne 3.95, 1.95
Gardinowe canki 0.75, 0.23
Volanty za wjesne villy 0.45

Košlacy płat	mtr 0.33
Wosebite voile	mtr 1.25
Etamina, 150 cm šěr.	mtr 0.50
Kóperowy barchent	0.50

Mull z dypkami	0.95
Łožowy damast, 130 cm šěr.	1.50
Łožowy damast, 80 cm šěr	0.95
Kopřiwina	0.54, 0.38, 0.25

Frotérske twjelki 0.95 0.38 Hoberski wubjerk frotérskich tworow njewšědnje tunjo **Kupańske mantle 5.95 3.95**

Wulke dźělby cankow / wušiwanjow / košlowych kromkow / židźanych tkaninow / wolmj. muslina wolmjanych tworow / šatowych kromkow po wurjadnje tunich płaćiznach

Wobhladanje hódne znutrk. wupyšenjo swjedženscy wobswětlen. **Magnetn. kupneho doma** a wšědnje hudź. zabawa 11-13 a 16-19 h.

na Bohatej hasy 20 na Dźiwadłowej hasy 1

na Bohatej hasy 20 na Dźiwadłowej hasy 1

Sobustaw němskeho nakupowanskeho družstwa, Erfurt, Chemnitz, Berlin

Dobre čehnje k sebi!

Tak dołho hač skład dosahaj!

Wotedamy jenož po wěstych dźelbach!

Fotowe projekcijowe powješenske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutta

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wulěhi wěcywustojnje a najspěšniso.

Wěcywustojne dawkowe zaradźenje

Pruhowanje knihow a bilancow
Kontrolowanje wobkhodow
Nowozarjadowanje a wobkedźbowanje knihiwjedźenstwa
Zhotowjenje wšěch pismow přewozmje

E. F. Mylo
přjedy wyši dawkowy inspektor
w Budyšinje na Sedanskej hasy 1011

Wosebity wobkhot

za

nawočnicy, šćipanje (Klemmer)

dalokowidu atd.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Po wjacyletnym skutkowanju při Greifswaldskej univeraitnej žonjacej kliniky, při Königsbergskej universitnej kliniky za dźěći a wotdźelenje za tuberkulosu, jako měšćanska asist. lěkarka w Budyšinje, sym so w Budyšinje **před Sulerskimi wrotami 2** jako

praktiska lěkarka

zasydliła

Ręčne hodźiny: Dop. 8—10 hodź. pop. 3—5 hodź.
Telefon čo. 3810

Dr. med. Erika Apelt

płoka, a spina kaž nowe při kedźbliwym hladanju spěšnje a tr

gardiny

blidne, debjeńske a sačkowane prikrywki
wšěch družin

Krasny napholad, rjana łasona a apretura

Samsne přijimarnje:

w Budyšinje na Kěžorskej drózy 6 tel. 3638;
na Přiščečanskej dr. 16
w **Khočebuzu:** - telefon 1774 - na Hródkowskej drózy 4 a na Drježdźańskej drózy 143;
we **Wojerecach** na Cyrkwinskej drózy 22;
w Běłej Wodźe na Bismarckskej drózy 26.

Jednota Sokoł w Rakojdach

wuhotuje njedźelu 16. 2. 30. swój

zymski swjedźeń

z dźiwadłom a ze sokołskim zwučowanjom. REJE
Započatk 7 hodź. Sokołska kapała

Do Budyšina přišedši zetkajemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a štomowe tykancy
z kóždym lubym napismom k wšěm składnostam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přečelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Wšě družiny

hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Syru wołmu

kupuje po najwyšších Płaćiznach

Otto Osswald
hnojacowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Pjekarskeho wučobnika

serbskeho hólca
z dobrymi cenzurami pyta k jutram 1930
Strauch w Droždźiju

Wšědnje dźěłajće **Serbske Nowiny**

Palma měra.

Zjew. Jana 22, 20. Swěrna maćerćyna wutroba je zastała pukotać.

Bohu lubemu Knjezej je so spodobało, našu horcolubowanu, swěrnu maćerku a wowku

Lejnu zwud. Wawrikowu

rodź. Hobrakec

z tuteje časnosće měrnje k sebi domoj zawołać do swojeje wěčnosće.

Hłubokozrudźeni zawostajeni

w Šešowje, Njeswačidle, Komorowje a Mišnje.

Dnja 13. februara 1930.

Pohrjeb budźe póndźelu pop. 5/4 3 hodź. wot Sešowa.

Přiloha k čisłu 39 **SERBSKE NOWINY** So[illegible], 15. [illegible]ra

III. zlět župy „Jan Arnošt Smoler“

22. a 23. 2. 1930 w Drježdźanach-A „Volkswohlsäle“.

Serbja přijědźe do Drježdźan!

Jenož krótki tydźenk a spinjamy dźeń 22. małeho rožka 1930.

Jenož tydźenk hischcze a Serbja bojedu žebi na 3. župny zlět župy „Jan Arnošt Smoler“!

Jenož tydźenk a Serbja swjecza w sahkej stoliznu hordosny swjedźeń jednoty, zwěry a luboscze!

Schtó chcył na tajkim cźestnym dnju serbskeho ludu domach sedźecź, njewobdźělenty na hodźinach swoza a naradneho posbudźenja?

Sawěscze nichtó!

Njeje na cźasu, w dźensnischim khutnym, tola na sabawach pischeněcźenym cźasu na swjedźenje khodźicź, ale je pak na cźasu, Serbowu manifestacźne swjedźenje wopytacź! Wawor, kiž tu dasch do mólchnicźki towarstwow, stypzgare njeje we Łužicy płody. S nowej mozu a podpjeru žolmja žolmy sklutka a luboscze s wutroby k wutrobje w serbskim kraju!

Luba buscha, njethahlaj! Pischijeź k nam do Drježdźan! Cźakamy na tebje, witamy cźe sbožapołneje wutroby, tebje, luba serbska macźi, luba serbska swobodna dźowka s raja młodźiny, tebje serbski nano, a pachole, dokelž njeješ k nam pruhi sdźerka i domizny, schumjenje macźerki Schprewje a lěsow nad horami, strażowazymi kaž sapaš nalchu droholuba Łužicy.

Bratrja, sotry, cźakamy na waš, smy dźekali za waš, pschijědźcze k nam kaž hobr, kiž horbze wyšoko posběhnje Serbowu cźesći!

O wyskakcze, spěwajcze, hrimajcze sdat, njescze k nam luboscź, njebjezbow dar!

Kak pojědźemy do Drježdźan?

Z Budyšina wotjědźemy njedźelu dopołdnja 9,03 hodźin a smy w 11 hodź. w Drježdźanach.

K tutomu cźahej maju wobdźělnicy ze wšěch kónčin dobry zwisk. Z Bukečanskich a Kubšiskich stron wužiječe hnydom samsny cźah, kiž 8,36 z Wujezda, 8,42 z Pomorc a 8,50 z Kubšic wotjědźe. — Z Budestecźanskich a Hornjohórcźanskich stron maju wopytarjo swjedźenja dobre přizamknjenje 8,40 z Budestec a 8,46 z Dźěžnikec. — Z Rakec wotjědźe přizamknjenski cźah 7,13, z Njeswacźidła 7,26. z Radworja 7,40 a je 8,04 w Budyšinje.

Přizamknjenja z autobusom k cźahej 9,03 su tele: 1. Z Barta 6,45, Rakojd 6,52, Přiwićic 7,05, Budyšinka 7,09, Poršic 7,13, Lětonja 7,16, Delnjeje Kiny 7,27. do Budyšina 7,45. — 2. Ze Zubornicźki 7,00, Hućiny 7,09, Malešec 7,18, Plusnikec 7,22, Dobrošec 7,25, Bórka 7,36, do Budyšina 7,50. — 3. Z Běleje Wody 7,25, Wochoz 7,37, Hamorow 7,44, Delnjeho Wujezda 7,53, Lěskej 7,55, Komorowa 8,10, Zdźěrje 8,16, Delnjeje Hórki 8,26, Bórka 8,33, do Budyšina 8,40. — 4. Z Minakała 6,30, Wulkeje Dubrawy 7,00, Kliwacźe 7,08, Delnjeje Hórki 7,19, do Budyšina 7,45.

Wobdźělnicy Hodźijskich stron móža w Zicźenju 9,15 přistupić.

Štóž pak dopołdnja hišće jěć njemóže, móže też hišće přijěć z cźahom, kiž 12,26 hodźin z Budyšina wotjědźe. K njemu su też ze wšěch kónčin přizamknjenja.

Kak móžemy zaso domoj?.

Domojjězba je kóždemu do wole data. Posledni cźah wotjědźe z Drježdźan 0,23 hodźin. Prjedy pak jědźe přijomny cźah 21,06 (9,06 hodźin wjećor) do Zhorjelca, kiž ma w Budyšinje cźahowe přizamknjenje do Rakec a do Budestec.

Wózna taflicka.

(Wobras se wšoj.)

Wjeśna klinka pak sajo ras hromadźe śedźeśche pśi „kśokowinje“. Kaž bychu go skjakali. Swjetśca lucźi stari mótśja. Dwje jadyn njise śchśeśdźeśaśej. Pśichi kachlach śedźeśche Kozor-Rychtarjej Pětr. Wo prawoni pišaśche go Gusta Kóžnik. Jeho nan bě go i jenej Rychtarjej wojenik a i holzu hnydom też žiwnosć dostał. Tamny Rychtat pak bě woboje, mjenujcy holzu a žiwnosć, wot swojeho pśichodneho nana, žiwnosćerja Kozora dostał. A tak mjenowachu wjeśnjenjo jeho wuka Kozor-Rychtarjej Pětra. Pśched swojim hornym piwa śedźeśche Porcźnej Franz. Tón bě śej pśched wojazy léćami w cźornej śukni i bolhimi porcźmami na „Ptacźi kwaz“ śadźał, schtoż bě jara napadne a tuž jeho skrótka „Porcźmo“ mjenowachu. Pódla njeho puchórjeśche go Talvynt-Rychtař. Byrnjej nuje Rothschild njebył, ale pśiśes pilnosć a sluźnliwosć je śej nekótre tyšaze hromadu zdrapał a swoju žiwnosć trójzy powjetśiśił. Ke kolu śluśchesche hišće jedyn Rychtař. Ludźo mjenuja jeho „Barlinarja“. Mśynkej Jan kuśa wo swoje khoschcźo, kiž go zigara mjenuje, Merćinkej Jurij ma bolosćje w khribjeśe, pjeca drěnje. Schtož jemu nichtó njewěri. Jeho Selma je jemu najsterje śokolśi pochod na khribjeśe śehrała a towaršchojo śej druhdy sa-śpěwaja: „Ta Selma, ta Selma, ma pjasće źelezne!“

Skoro běch Pišterjej Korlu śabył. To je cźi wiika. Śeśe hišo Pišterjej Korlu bješ dźěry w khołowach wudreli, abo pola frjera, abo bješ prišy? Jemu śu narjeśki „Kruwjazy śwónk“. Ale njedajcźe go popadnyć. Wrjeśnje wam hnydom drjewjadź do khlowy. Wschо jene, hacź nop rosbije. Nětkše pśched 40 léćami bě nětkše w nowinach cźitał, so śtót w Bayerśej śwónćzi nośy. Myślśeśe, to dyrbi rjenje klinczeź. Tuž powźhny swojim tśjom kruwoni, khdyž je nahymu na paśtwiśćeśe cźerśeśche, wschelake śwónćzi wokoło schije. Ale wjeśele trajeśche jenož nětkotre dny. Nětkśi witka bě jemu „Kruwjazy śwónk“ narjeśł a to go ludźi pśichimny, so śej žaneje radzy njewědźeśche. Wša kruwoni śaso śwónćzi prjeśeź, ale wudmo wośta dale. A khdyž jeho wjeśni hólcźata wuhladachu, dha śej kóždy ras hwitbachu. Wědźeśche, so to jemu płaći. Na to go rozcźerźi.

Tośty fur, so móješche kruchi i njeho rěśaź, pjelnjeśche nišku śtwu. A haru cźerjeśche wjeśna klinka, so druhi swojeho głowa njerozumjachu. Najbóle wołaśche Kozor-Rychtarjej Pětr. Běśche śeta dołho pośelnik był, wědźeśche wjele powědacź a i wěrnoscźu śej też tak mnuje njecźinjeśche. Tuž jemu druhdy „Selšarny Pětr“ rśekachu. A runje jim jenu wěrnu stawišnu powéda:

„Śśym se śwojim wośjeźkom śafrażnu kśócź w mésće pobył. Jenje mje njeśśu sadźerźeli. Widźachu, so śym śprawna kuja. Ale njemóžeśch w mérje śiwy być. To bě śej nékajśa pišarśka duscha wumyślśiła, so ma kóždy tafliczku pśchi wośu mécź. Njewěrno, so kóždy méśćeśan wé, i wokal źiv. Dołho tracź njebudźe a na pribatnych awtach budu śej też mjeno žadacź. Myślach: Budźeźch widźeć, hacź su ludźo tak wešipni. Njepśichićzinśich tafliczku. To dźeśche śiwój cźaśk. Wjeśelach śo hijom, so polizišu sa nóź wodźu. Ale to bě krótko. Jemu śobotu jédu śajo do méśka — wešo bjes tafliczki. A hijo ma mje drohmy polizišta sa khornak.“

„Pětrje“, sawoła na muje, „hój hnydom ke mni!“

„Brrr!“ pśchiwolaśi śchumjeśej. Ale mój śchumeł chje do „Śkoteje hwězdy“ a śchaźe i hkowu.

„Śchumjeło, chzeźch hnydom śaśtacź?“ zarejich wólśje na njeho. Śśeźech je śwojeho tróna a łacźach śo k policajej. Kośeźe běchu mi śkoro śpróśśe wot śedźenja.

„Wótkaj, bratśe, nimaśch taflicźki pśchi wośu.“

„Moja taflicźka tola tam wiśa.“

Nětko rěkaśche go tajicź. Hladam, niczo njewidźu. Du wokoło wośa — nihdźe žana taflicźka.

„Khóts jenewaśko, to njech dracź te žony po łujkach pjecze. Śśym mojej starej knuźe pśchifcźał, so njeźmé firmu śabyć. Ale na tych śo dźensnischi dźeń wjazy śpuśchcźeć njemóžeśch. Pśchichodny raś tu budźe. Śpuśchcźej śo na to!“

„Pětrje, chzu cźi wěricź. Hdyž twója žona śajo śabudźe, pśchichodny raś taflicźku połožnyeš, maśch jenu hrihwnu khłoślanja płaćicź.“

„Wéśo, wośo, — śapjśem śej to śa wuśchi. Dźakuju go cźi, so žy mi dźenśa pśchepuśchcźił. Śśy wopraudźe duschny khabla!“

Hdyž wjećor domoj pśchijědźech, prajach śwojej Kacźe: „Śśikyśch, stara, dyrbju mécź taflicźku pśchi wośu. Połizaj je mje dźenśa śadźerźał. Dźi jutśe k blibarjej a śtajaj taflicźku k pjatkej, so ju śobotu mam.“

Śśobota tu bě, a hdyž Bóhdy Knjeś śchkodu wobhlada, žana taflicźka. Kata bě śabyła, ju śkasacź. Wo tym niczo njewědźach. Śewak bych haru naczinił, so bychu ju we heli śłyścheli. Rano śo žona na to dopomni a je mi posćśiśo powédała, kak je go śtrózka. Ale žony śej pomhacź wédha. Hdyž źebi w jitwi zigaru śaźechłach, wopraśchach go wśtśośće dla:

„Kata, śe tola taflicźku i wośej pśchicźinła?“ — „Wéśo, wiśa hijo wonka na wośu.“

Hdyž tu cźaśk k wotjěśej bě, śydnych śo na śwój śedźiwany wóś a jédźech wjeśele do méśta, kaž śchpanijśki kral na śwojim trónje. Śbohom hordy na śwoju nowu taflicźku. Lědma běch do méśta nuts, wołaśche śnaty policźista na muje:

„Pětrje, śaśtań tola ruczeź!“

„Ty wokole“, myślach jeno pśchi śebi, „moja kóśa tak śpěchnje njebéži!“

Śaśtech i śwója a ménjach:

„Śchto dha hijom śajo maśch, śtary śadźerako? Dźenśa mam tola śwoju taflicźku.“

„Ty pśchećśepana kóža, to jenož hladaj, śchto maśch na twojej firmje śtejo!“

„To njemóžu bjeś nałwocźnizow cźitacź. Dyrbju naprjódy śa nimi pobladacź. Schto tam śteji?“

-idan.

Posledni wój Obotrytskeho wjercha Niklota.

W 12. lětstotku po Khrystusu běše Serbstwo hišće skoro cyle swobodne. Połnócny lud Serbow, Obotritojo, wobknježeše najprjedy Přibisław a po nim bě Niklot najwjetši knjeźićer w kraju. Dokelž Obotritojo też w narańšim morju (Ostsee) rubježnistwa skućowachu, łódźe a přimórske města nadpadowachu, prošeše tehdomniši danski kral Waldemar, wjercha Hendricha Lawa, zo by Serbow w kraju zdźerżał a jim zakazał na morjo jězdźić. Serbjo pak na jeho wukaz njeposkachu a jenož njekmane łódźe do Lübeka a druhich městow śćeleachu a wjele sebi sami zdźerżachu za rubjenje. Wopřisahaše jich pak Hendrich, zo so tak dołho hač je preč, so do žaneje wójny ze Saksami a Danami njezapleća.

Serbja pak so potom wo to njestarachu a dale rubjachu. Hdyž pak so Hendrich Law wróći, chcyše jich přesłyšować, ale lubi Serbja njepřińdźechu k njemu. Hendrich so rozzłobi a wutama (ächten) jich a ćehnješe z wójskom napřeco nim. Wjednik a wjerch Serbow, Niklot, pak chcyše prjedy hač Hendrich z wójnu započeć a pósła swojeju synow Přibysława a Wjećisława do města Lübecka, zo byštaj so z mudrosću a lesću města zmocowałoj. Na njezbožo pak so měšćanam Lübecka poradźi, serbske wójsko spóznać a je wućerić. — Dokelž njeběchu Serbja jemu posłuchali a so wo jeho rozkazy starali njeběchu, rozzłobi so wójwoda Hendrich tak na nich, zo jich kraj z mječom a wohnjom do woprawdźiteje pusćiny přewobroći. Hdyž pak Niklot spózna, zo je Hendrichowa móc přesylna, zapali swoje twjerdźiny Meklenburg, Swerin, Błowu a Dobin; Dobin bě sobu najkhmańša a najsylniša z tych štyrjoch twjerdźiznow. To sta so w lětach 1160 a 1161. Sam zasydli so Niklot ze swojimi synami do hrodźišća a twjerdźiny Wurle. Wójwoda Hendrich da twjerdźiznu wobleśnyć a Serbja, kiž běchu z hroda a kotrychž bě dosahnył, da wobwěsnyć abo na hinaše němske wašnje morić. Tajke běchu tehdy poměry mjez Němcami, Danami a Serbami.

Hobrski człowjek z błyskotacymaj wočomaj steji na wjeršku hrodźišća Wurle. Browki ma hromadu sćehnjenej a ćmowje hlada. Hdže pak hlada? Do njepřećelskeho lěhwa. Cyła krajina so pali a kuri a blizko łaka žadławy Němc na zmužiteho Serba — Niklota. Po skhodźe horje přińdźe z ćežkimi stopami swěrny přećel a ryćeř Kito. Hobr Niklot so jemu směje, hdyž so Kito boji, jemu powědać, što je wućušił a słyšał, přetož Niklot je druhdy horcokrejny a mjerzacy.

„Haj Nikloće, ćežka je to wěc. Njepřećel dźesać króć sylniši hač my a ma te wjele, wjele brónjow a tež dość jědźe! Ale mam ći też nješto druhe, zrudniše powědać“, rjekny zdychujo dobry Kito, „wěš, zo sy před krótkim synow wupósłał, zo byštaj jěść wobstaraloj? Ale wróća so, Triglawej budź skorźene, z próźdnymaj rukomaj, staj so ze Saksami biłoj. Dwaj wojokaj našej staj při tym smjerć wumrěloj.“

Tu pak so stary, swěrny Serb Niklot rozzłobi a wótře zawoła: „Što? Žadławaj słěpcaj! Kmańšo by było, hdyž bych starych žonow pósłał! Hnydom so zaso do kraja puśća a ja jim pokažu, kak muže, muže kaž ty, Kito, wojujaš!“

A staraj hobraj-přećelej běžitaj dele do wulkeje žurle a tam staj synaj Přibysław a Wjećisław. „Hańbujtaj so!“ jimaj nan přiwoła a stupi k hólcomaj. Wo hłowu je wjetši hač wonaj a łobé su jeho ramjenja śórše.

„Hišće dźensa won, won! a njewróćtaj so zaso bjez žratwy. Sto tu hišće stejitaj?! Muža hižo dawno njejstaj! Won do kraja! a hólcaj powěsnyštaj hłowu a dźetaj. Hdyž běštaj won a też z dwora a do kraja, zesedła Niklot a Kitó a hišće 8 druhich swojeho konja a za nimaj so puščichu. Jena jenička strona je swobodna a dokelž je tónidło, so Hendrich njebě zwažił tu swojich wojakow stajić, a tu jěcha ‚elita‘ serbskich patriotiskich-narodnych Obotritow. Přez bahna a tónidła wjedźe śćežka, jenož Serbam znata. Nimo wjele powědacź a i wěrnoscźu śej też tak mnuje njecźinjeśche. Tuž jemu druhdy „Selšarny Pětr“ rśekachu. A runje jim jenu wěrnu stawišnu powéda:

„Śśym se śwojim wośjeźkom śafrażnu kśócź w mésće pobył. Jenje mje njeśśu sadźerźeli. Widźachu, so śym śprawna kuja. Ale njemóžeśch w mérje śiwy być. To bě śej nékajśa pišarśka duscha wumyślśiła, so ma kóždy tafliczku pśchi wośu mécź. Njewěrno, so kóždy méśćeśan wé, i wokal źiv. Dołho tracź njebudźe a na pribatnych awtach budu śej też mjeno žadacź. Myślach: Budźeźch widźeć, hacź su ludźo tak wešipni. Njepśichićzinśich tafliczku. To dźeśche śiwój cźaśk. Wjeśelach śo hijom, so polizišu sa nóź wodźu. Ale to bě krótko. Jemu śobotu jédu śajo do méśka — wešo bjes tafliczki. A hijo ma mje drohmy polizišta sa khornak.“

„Pětrje“, sawoła na muje, „hój hnydom ke mni!“

„Brrr!“ pśchiwolaśi śchumjeśej. Ale mój śchumeł chje do „Śkoteje hwězdy“ a śchaźe i hkowu.

„Śchumjeło, chzeźch hnydom śaśtacź?“ zarejich wólśje na njeho. Śśeźech je śwojeho tróna a łacźach śo k policajej. Kośeźe běchu mi śkoro śpróśśe wot śedźenja.

„Wótkaj, bratśe, nimaśch taflicźki pśchi wośu.“

„Moja taflicźka tola tam wiśa.“

Nětko rěkaśche go tajicź. Hladam, niczo njewidźu. Du wokoło wośa — nihdźe žana taflicźka.

„Khóts jenewaśko, to njech dracź te žony po łujkach pjecze. Śśym mojej starej knuźe pśchifcźał, so njeźmé firmu śabyć. Ale na tych śo dźensnischi dźeń wjazy śpuśchcźeć njemóžeśch. Pśchichodny raś tu budźe. Śpuśchcźej śo na to!“

„Pětrje, chzu cźi wěricź. Hdyž twója žona śajo śabudźe, pśchichodny raś taflicźku połožnyeš, maśch jenu hrihwnu khłoślanja płaćicź.“

„Wéśo, wośo, — śapjśem śej to śa wuśchi. Dźakuju go cźi, so žy mi dźenśa pśchepuśchcźił. Śśy wopraudźe duschny khabla!“

Hdyž wjećor domoj pśchijědźech, prajach śwojej Kacźe: „Śśikyśch, stara, dyrbju mécź taflicźku pśchi wośu. Połizaj je mje dźenśa śadźerźał. Dźi jutśe k blibarjej a śtajaj taflicźku k pjatkej, so ju śobotu mam.“

Śśobota tu bě, a hdyž Bóhdy Knjeś śchkodu wobhlada, žana taflicźka. Kata bě śabyła, ju śkasacź. Wo tym niczo njewědźach. Śewak bych haru naczinił, so bychu ju we heli śłyścheli. Rano śo žona na to dopomni a je mi posćśiśo powédała, kak je go śtrózka. Ale žony śej pomhacź wédha. Hdyž źebi w jitwi zigaru śaźechłach, wopraśchach go wśtśośće dla:

„Kata, śe tola taflicźku i wośej pśchicźinła?“ — „Wéśo, wiśa hijo wonka na wośu.“

Hdyž tu cźaśk k wotjěśej bě, śydnych śo na śwój śedźiwany wóś a jédźech wjeśele do méśta, kaž śchpanijśki kral na śwojim trónje. Śbohom hordy na śwoju nowu taflicźku. Lědma běch do města nuts, wołaśche śnaty policźista na muje:

„Pětrje, śaśtań tola ruczeź!“

„Ty wokole“, myślach jeno pśchi śebi, „moja kóśa tak śpěchnje njebéži!“

Śaśtech i śwója a ménjach:

„Śchto dha hijom śajo maśch, śtary śadźerźako? Dźenśa mam tola śwoju taflicźku.“

„Ty pśchećśepana kóža, to jenož hladaj, śchto maśch na twojej firmje śtejo!“

„To njemóžu bjeś nałwocźnizow cźitacź. Dyrbju naprjódy śa nimi pobladacź. Schto tam śteji?“

Posledni wój Obotrytskeho wjercha Niklota.

W 12. lětstotku po Khrystusu běše Serbstwo hišće skoro cyle swobodne. Połnócny lud Serbow, Obotritojo, wobknježeše najprjedy Přibisław a po nim bě Niklot najwjetši knjeźićer w kraju. Dokelž Obotritojo też w narańšim morju (Ostsee) rubježnistwa skućowachu, łódźe a přimórske města nadpadowachu, prošeše tehdomniši danski kral Waldemar, wjercha Hendricha Lawa, zo by Serbow w kraju zdźerżał a jim zakazał na morjo jězdźić. Serbjo pak na jeho wukaz njeposkachu a jenož njekmane łódźe do Lübeka a druhich městow śćeleachu a wjele sebi sami zdźerżachu za rubjenje. Wopřisahaše jich pak Hendrich, zo so tak dołho hač je preč, so do žaneje wójny ze Saksami a Danami njezapleća.

Serbja pak so potom wo to njestarachu a dale rubjachu. Hdyž pak so Hendrich Law wróći, chcyše jich přesłyšować, ale lubi Serbja njepřińdźechu k njemu. Hendrich so rozzłobi a wutama (ächten) jich a ćehnješe z wójskom napřeco nim. Wjednik a wjerch Serbow, Niklot, pak chcyše prjedy hač Hendrich z wójnu započeć a pósła swojeju synow Přibysława a Wjećisława do města Lübecka, zo byštaj so z mudrosću a lesću města zmocowałoj. Na njezbožo pak so měšćanam Lübecka poradźi, serbske wójsko spóznać a je wućerić. — Dokelž njeběchu Serbja jemu posłuchali a so wo jeho rozkazy starali njeběchu, rozzłobi so wójwoda Hendrich tak na nich, zo jich kraj z mječom a wohnjom do woprawdźiteje pusćiny přewobroći. Hdyž pak Niklot spózna, zo je Hendrichowa móc přesylna, zapali swoje twjerdźiny Meklenburg, Swerin, Błowu a Dobin; Dobin bě sobu najkhmańša a najsylniša z tych štyrjoch twjerdźiznow. To sta so w lětach 1160 a 1161. Sam zasydli so Niklot ze swojimi synami do hrodźišća a twjerdźiny Wurle. Wójwoda Hendrich da twjerdźiznu wobleśnyć a Serbja, kiž běchu z hroda a kotrychž bě dosahnył, da wobwěsnyć abo na hinaše němske wašnje morić. Tajke běchu tehdy poměry mjez Němcami, Danami a Serbami.

Hobrski człowjek z błyskotacymaj wočomaj steji na wjeršku hrodźišća Wurle. Browki ma hromadu sćehnjenej a ćmowje hlada. Hdže pak hlada? Do njepřećelskeho lěhwa. Cyła krajina so pali a kuri a blizko łaka žadławy Němc na zmužiteho Serba — Niklota. Po skhodźe horje přińdźe z ćežkimi stopami swěrny přećel a ryćeř Kito. Hobr Niklot so jemu směje, hdyž so Kito boji, jemu powědać, što je wućušił a słyšał, přetož Niklot je druhdy horcokrejny a mjerzacy.

„Haj Nikloće, ćežka je to wěc. Njepřećel dźesać króć sylniši hač my a ma te wjele, wjele brónjow a tež dość jědźe! Ale mam ći też nješto druhe, zrudniše powědać“, rjekny zdychujo dobry Kito, „wěš, zo sy před krótkim synow wupósłał, zo byštaj jěść wobstaraloj? Ale wróća so, Triglawej budź skorźene, z próźdnymaj rukomaj, staj so ze Saksami biłoj. Dwaj wojokaj našej staj při tym smjerć wumrěloj.“

Tu pak so stary, swěrny Serb Niklot rozzłobi a wótře zawoła: „Što? Žadławaj słěpcaj! Kmańšo by było, hdyž bych starych žonow pósłał! Hnydom so zaso do kraja puśća a ja jim pokažu, kak muže, muže kaž ty, Kito, wojujaš!“

A staraj hobraj-přećelej běžitaj dele do wulkeje žurle a tam staj synaj Přibysław a Wjećisław. „Hańbujtaj so!“ jimaj nan přiwoła a stupi k hólcomaj. Wo hłowu je wjetši hač wonaj a łobé su jeho ramjenja śórše.

„Hišće dźensa won, won! a njewróćtaj so zaso bjez žratwy. Sto tu hišće stejitaj?! Muža hižo dawno njejstaj! Won do kraja! a hólcaj powěsnyštaj hłowu a dźetaj. Hdyž běštaj won a też z dwora a do kraja, zesedła Niklot a Kitó a hišće 8 druhich swojeho konja a za nimaj so puščichu. Jena jenička strona je swobodna a dokelž je tónidło, so Hendrich njebě zwažił tu swojich wojakow stajić, a tu jěcha ‚elita‘ serbskich patriotiskich-narodnych Obotritow. Přez bahna a tónidła wjedźe śćežka, jenož Serbam znata. Nimo kerkow, wody a dubow jěchaju 15 Obotritow. A při wulkej husćinje zeskakaja z konjow a du do lěsa a čakaja na synow Přibysława a Wjećisława.

Tu poskaju, z wobeju stron tu nadobo nječtó jěcha, su Němcy tola pućik namakali! Nichtó pak so njepiknje. Niklot hlada a hlada a wuhlada synow a — Saksow. A wujo a rejicy skoči naraz z lěsa a bijo so z němskimi lancarjemi. Dwejom poruba koniki a třećemu roztrěška hłowu; z błyskaćymaj wočomaj wojuje serbski rjek a synojo jemu pomhaju. „Raz, dwaj, tři“, woła a kriči Niklot při sebi a štwórty zmij wala so hižo w mokrym puću. Mjeđzany klónk je Niklotej hižo wotlećał a ślěbrobłe wlosy zmahuja kaž wěčna khorhoj serbskeje zmužitosće. Tola też Němcy so wobaraju a tesakuja ze wšej mocu, ale syn Wjećisław śkita nana a Přibysław tamnym wobara, jeho wobeńć. Tamni wosmjo Serbja pak so nětko w lěsu ze serbskim zahorjenjom do njepřećela zabłuhaja. — Tu wótry krik a śćerćenje mječa! „Triglawje, Swantowiće, Živa! Pomoc!“ Niklot njebě so na kedźbu brał a runje hdyž ze śkitom na bok skoči, přileća klok a śćećo zaryje so do sylneho wutrobna. Tola Serb njeje skludny a měrny! Z mocu lawskej předoby Niklot njepřećelske śkity a zaskoči na jeneho dołheho, tutón je jeho mordał, w rucy dźeržeše hišće mordarski prok. Hdyž pak Niklota wuhlada, wućuhny mječ a dyri, — tola jenož do powětra šamaše dźeru! Niklot bě so mjenujcy rychle skhilił a nětko k posledniemu razej Niklot z hobrsko-lawskej mocu a z wobličejom sprawneho, swěrneho Słowjana rozruba němsku žerdku z jeničkim dyrom do dwěju połojcow. Wot zezad pak w samsnym wokomiku zašumi a zahwizda tesak njekmany — a hłowa wójwody a nasylnišeho wjercha kula so na narodnej zemi.

Žadławy němski dyrdomdejnik pak zaštapi do rjaneje hłowy hlebiju a wza ju sobu k Hendrichej Lawej, kiž so nad tym horco a z wutroby wjeseleše. A z kóncom Niklota je też zapuśćaca wójna ke kóncej a Němc so zaso wjeseli na swoje wašnje (kaž přeco).

-idan.

A policist cyta a djerži bjez brjuch se šmĕchanki:

„Kŕuž tebje ščkita, njespi a njedŕema!"

Ale tehdom žym žoro ſ koje wuješ. A hyb-li žywoju staru ſ rukomaj mĕć, derje ſo ji ſchło njeby. Wš mĕšto tafliczſi domjaze žohnowanje ſ wosjej pschibowbžnbke

Hłowna zhromadźizna jednoty Sokoł w Komorowje 12. 2. 1930.

Wjele je sokolskich jednotow po Serbach a kóžda dźĕła po hinašich poměrach a wokolnosćach. Přeđerje wšak so žanej jednoće njewjedźe, přetož bohužel dźensa hišće nic jenož Němc (to so samo rozumi), ale też serbski zezadkaŕ a połojcaŕ Sokoła rady njewidźi. Też sokolska jednota w Komorowje ma so ćežko bĕdźić z předsudkami serbskeje zjawnosće. Serbja, kiž su sobustawy cuzorĕčnych, njeserbskich organizacijow, kŕiwje hładaju na tu čŕjódku sebjewĕdomych, přeswĕdčenych, krutych serbskich młodźencow a holičow. Najebać přeséčhanja a tukanja čŕjóda Sokołow tola so zatrašić njeda, haj móžemy konstatować, zo jich lička dale móle rosće a zo ći, kiž liča ze bórzownym kóncom jednoty Sokoł w Komorowje, khĕtro so myla. Sokoł tam hišće budźe, hdyž wjacy njebudźa druhe organisacije.

Stwórtk 13. 2. wotmĕ jednota Sokoł swoju hłownu zhromadźiznu w Kačej kočmje. Wopyt bĕ dobry. Bĕ přitomnych wokoło 25 bratrow a sotrow. Po zaspĕwanju sokolskeje hymny wotewri starosta br. Kruža zhromadźiznu. Načolnik br. Šewčik přednjese raznu baseń: „Sokoł sym . . .", kiž bĕ zbasnił sobustaw jednoty, nam wšitkim derje znaty jako horliwy dźĕłaćeŕ w jednoće. Zapisowaŕ br. Sudak poda rozprawu wo dźĕławosći w zašłym lĕće. Jednota je młode jutry wuhotowała swój swjedźeń w Kačej korčwje, je so aktivnje wobdźĕliła na zjĕzdźe župy „Handrij Zejleŕ" w Delnim Wujezdźe a na zjĕzdźe župy „J. A. Smoleć" w Klukšu. Sobustawy jednoty so bohaće wobdźĕlichu při wotkryću Kocorowcho pomnika w Zahorju kaž też na narodnym kurzu w Budyšinje. Z dźĕławosću jednoty nĕkak zwisuje wokrjesna skhadźowanka, kiž so zwoła nazymu a hdźež mĕješe br. J. Šewčik přednošk.

Načolnik br. Jurij Šewčik poda rozprawu wo zwučowanju. Porjadne zwučowanje čerpješe z lońšej tŕčkańcu. Bĕ tohodla jenož 37 zwučowanskich hodźin. Sobustawstwo je rostło. Jednota ma tu khwilu 14 zwučowacych bratrow. Wotrjad sotrow njeje aktivnje dźĕłał, tola wozjewi načolnica sotra Wukašoc, zo też sotry znowa chcedźa so dać do dźĕła. Pokładnik br. Ela móžeše dać spokojacu rozprawu. Za revizoraj so postajištaj br. dr. Šibak a Bjenada. Při wólbach so zwjetša stare předsydstwo znowa wuzwoli. Br. městonačolnik Hendruška wšak zastojnstwo wjacy njepŕija, za njeho so wuzwoli br. Arnošt Šewčik.

Jednaše so hišće wo dźĕławosći w nowym lĕće. Njedźelu po jutrach so zaso wotmĕje swjedźeń. Tam też sotry zaso znowa wustupja a zahraje so nowa sokolska wjeselohra: „Sokoł na čas" abo „Kak Slawoš přińdźe do Sokoła". Br. Bjenada wustupi ze spĕwnym wotrjadom. Jednota ma so aktivnje wobdźĕlić na zjĕzdźe župy „Handrij Zejleŕ" we Łazu 25. meje 1930. Ma so tam přihotować póda za Sokoł.

Na zhromadźiznje zastupištej dwě sotře a jedyn bratr.

Načolnik br. Jurij Šewčik na to poda rozprawu wo hłownej zhromadźiznje sokolskeho zwjazka w Budyšinje, referowaše też nadrobnje wo znatym namjeće katolskich Sokołow a jeho předstawiznach. Přećiwnicy namjeta chcedźa hač na dalše wočakać. Rĕčnik pokaza na to, zo dyrbi być Sokoł druhim z přikładom, dyrbi stajnje a wšudźe so tak zadźerżeć, zo swojej organizaciji hańby njenačini. Přečita dale z poslednjeho čisła „Sokolskich Listow" nastawk: „Sława njesławjenym!"

Starosta br. Kruža pokaza hišće na župny zlĕt w Drježdźanach a na zlĕt w Beogradźe.

Na to sćĕhowaše přednošk br. Mĕrć. Nowaka-Njechorńskeho. Rĕči wo themje: „Ryzy Sokolstwo". Cĕłozwučowanje nima być z hłownym nadawkom Sokoła. Prawy jeho nadawk je, wukubłać nowu serbsku młodźinu skałokrutneho kharaktera. Načolnicy a starosty maju tu ważnu misiju.

Po přednošku wuwi so dosć žiwa debata. Br. dr. Šibak spomni, zo Sokoł dyrbi mĕć dwaj počinkaj — z prĕnja skałokrute, njepowalne přeswĕdčenje, z druha wšak też wobrotnosć, taktiku. Br. načolnik Sewčik přihłosowaše přednošerjej. Je trĕbne, zo so předewšĕm prawy sokolski duch haji. Sotra Wukašee prosy přitomnych, zo bychu jej pomhali přiwjesć nowe sotry do jednoty. Br. Bjenada rĕči za to, zo bychu so serbske časopisy, wosebje wšak „Sokolske Listy", wot sobustawow swĕru čitałe.

Jara płódna a derje poradźena dostojna zhromadźizna skónči so ze zhromadnym spĕwom „Hój horje, serbski Sokole!"

Zhromadźizna bĕ z dopokazom, zo Komorowscy bratŕa a sotry woprawdźe z wjetšeho dźĕła su hižo dopóznali prawy wuznam swojeho zjednoćeństwa. Hdyž budźe we wšitkich sokolskich jednotach žiwy tajki duch jako w Komorowskej jednoće, tu wĕsće budźemy přez horu. Nadźijomnje bórzy tak daloko budźemy.

M. N.-N.

Alexander Makar, wupósłane sowjetskeje Ruskeje w Mexiku. Jako cheyše wotpućować, da jeho mexikanske knježeŕstwo zajeć.

Wusudźenja.

Shromadny tawnišći ſud w Budyšinje.

§ Dla trajneho přeſtupjenja ſakonja wo palenjowym monopolu jednaſche ſud ſchtwórtk přećećiwo přechupnej Gerhardej Schiſchžu ſ Budyšina a dla přichipomoży přećećiwo destilatŕej a přichilajenjej Pawołej Schołće w Budyšinje a přećećiwo přechupnej Wilhelmej Föllmerej ſ Drježdźan. Schiſchla, kiž bĕſche přiedy ſ mĕſtnjećelom kolonialneho wobchoda w firmje Schiſchli a Rjećki, bĕſche wobchod w lĕće 1925 ſwojej žonje přechdał a je wot teho czaſa ſ jeje wobchodnym wjednikom. Firma dźĕła też ſpiritusny a winſke ſ nimi. Spiritus k tomu ma kupowacz wot monopolowego ſarjadniſtwa. Schołta dźĕłaſche we wobchodźe wot haprleje 1923 hacz do ſeptembra 1924 jako destilatĕr a mĕješe wſchitke praktiſke dźĕła při dźĕłanju palenja wukonjecz. W czaſu inflazije w lĕtomaj 1922 a 1923 bĕſche monopolowe ſarjadniſtwo wjedźiwſchi wjetſcheho napraſchowanja přechego njeje ſpiritusa k palenjdźĕłanju wudawało. Schiſchku nĕtko winowachu, ſo je we tutom czaſu wot Föllmera ſhórčeny ſpiritus kupował, ſhórczadło ſ njeho ſwurczahał a tak cžiſczeny palenj k ſhotowjenju likĕrow wužiwał a je po regularnych płaczijnach přechedawał. To wón też přichida, wudawoſche pak, ſo je to jenoż hacz do kónca dezembra 1923 cžiniſ. Wot ſpoczatka lĕta 1924 je być wot monopolſkeho ſarjadniſtwa cžiſty ſpiritus ſajo w kójdej dźĕlbje dostacź. Niż pjecza wón mĕješe wužitk, ale cžiſ kiž přched nim přchindu. — Schołta wuprajt, ſo drje je tehdy na Schiſchkowu poruczinoſcz hótk palenj přches destilazijſki aparat bĕjeſcz dawat a ſ njeho ſtkĕry dźĕłaſ, njeje pak pjecza wĕdźaſ, ſo ſo to khłota. Na žadyn pad pak ſo to njeje wjazło w lĕcze 1924 ſtało. — Föllmer přejeſche, ſo je Schiſchzy dozyła tdy ſhórčenu ſpiritus přchedawaſ. Zkowna wyſchnoſcz je pjecza ſa czaſ inflazije abo też hiſchcze po tym khwilu pichikładowała, ſo ſu ſ wulkeje dźĕry we wjeczoru njejkmĕrne dźĕłby ſpiritusa bobreje a hubjenje kajſoſcze dowożowali. Nĕſko pak ſo wukopa, ſo je zkowna wyſchnoſcz tule naležnoſcz přchepodła wojſewika a ſo ſu wſchitke podawanja ſhórčeneho ſpiritusa k ſhotowjenju likĕrow do kónca lĕta 1923 ſakhnike. Sud ſo tohodla přchepytowanja wſcha. Jednanje ſo ſaſtaji, khóſtu přchewſa ſtatna pokkadnja.

Cyrkwinske powĕsće.

Njedźela Septuagesima, 16. mal. rózka 1930.

Z Budyšina.

Prědowanski tekst: 1. Kor. 9, 24—27.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodźin faraŕ Paul prědowanje (cyrkwinski khór spĕwa „modlitwu přeséčłaneho" wot Fil. Em. Bacha). Dop. ¼12 hodźin ma faraŕ Siegemund kemšenje za dźĕći.

W Marijnej-Maŕinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. faraŕ Große spowĕdź a swj. wotkazanje, dop. w 9 h. faraŕ Paul prědowanje (cyrkw. khór spĕwa „Wysoke su žołmy a šumja jara" wot E. Fr. Richtera). Dopołdnja w 11 hodź. ma faraŕ Große kemšenje za dźĕći. Wječor w 6 hodź. je z přileżnosću evangelskeho woćehnjeŕskeho tydženja staršiski wječor z prědowanjom wo woćehnjeŕskich prašenjach, faraŕ Berg.

W Tuchoŕskej cyrkwi ma popołdnju ½3 hodźin faraŕ Steuda z Banjec pola Drježdźan kemšenje za hłuchoněmych.

Zběrka za ev.-luth. Boži kašć.

Kŕćenja ma we wobĕmaj cyrkwjomaj faraŕ Große Wutoru popołdnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma faraŕ Berg biblisku nutrnosć we evang. towaršowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchoŕskej cyrkwi. — Stwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Módreho kŕiža w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

K njedźeli Septuagesima.

Hiós: Ja dźak ći, Knježe, dawam —

Ty, moja duša, spĕwaj, ow, spĕwaj najrjeńšoi
Tom' k česći zwólnje dźĕławj, kiž mócnje wodźi wšoi
Ja Knjeza njebjeskeho chcu khwalić poniżnje
a česćić mjeno jeho tu čas swój wutrobnje.

2. So derje ma, štóž zbožo sej žada Jakuba;
štóž dowĕri so, Božo, ći, najlĕpši dźĕł ma.
Najwyšše kubło wolił a bohatstwo sej je,
štóž do wole je zwolił tu połnje Božeje.

3. Wón w swojej wšo ma mocy a dźiwnje wodźi wšo,
wšo bjeze wšeje prócy je stworił, — swĕdći to,
štoż na njebju a zemi je wójsko widomne
ze stworjenjemi wšĕmi, zo wšehomócny je.

4. To mysl je swĕrna jeho, kiž kŕiwdy njećini,
kiž skića połnosć wšeho tym, kiž su posłušni.
Bóh słowo dźerži swoje a kruće słubjene
a prawo škita twoje, hdyž złósć chce tyšić će

5. Wón tysac pućow znaje też wuwjesć ze smjerće,
a žeźiwi wšĕ kraje, hdóž njepřećel hłód je;
při snadnem žeźiwjenju wón zdźerži žiwjenje
a wukhód k wumoženju sam wunamakać wĕ.

6. Wón cuzym dawa bydło a kubło syrotam,
też wudowam dać sydło chce po jich próstwje sam;
pak tych, kiž hidźa jeho a njeposłušni su,
ma zasud trjechić złeho při jĕrem khłostanju.

7. Ach, přejara sym snadny česć jeho rozšŕjeć,
pak kral mój Knjez je hnadny, mje dyrbi kwĕtka
hdyž do zahrody jeho tam słušam Zijonskej', [móć;
mam raja njebjeskeho tu krasnosć khwalić sej. —

Pawoł Gerhardt 1607—1676.

Faraŕ Heumann-owe hojeńske srĕdki

wupruhowane při wjele khorosćach. 180000 dźakn. wopismow. Faraŕ Heumanowu knihu (272 str., 150 wobrazow) dostanje kóždy, kiž so na tutón nawĕšk powoła, cyle darmo bjez porta přez Ludwig Heumann & Co., Nürnberg S 5. Faraŕ Heumanowe hojeńske srĕdki po originalnych płaćiznach ma přeco na składza: **Hrodowska haptyka w Buoyšinje, na Hošic hasy 27**

Žołmy rĕki delnjeho Łobja, tam hdźež so do morja wuliwa, kóždołĕtnje wjele kórcow płódnych łukow wotpławja. Pruske knježeŕstwo so hotuje ze wšelakimi připrawami dalšim škodowankam wobarać.

We Weissenseeu pola Barlina zasypny so wutoru 12. 2. wjeſch pincy. Na njón bĕchu telko mĕchow cementa nakładli, zo so pukny. Z rozpadankow zwučachu 3 morwych a 6 čežko ranjenych dźĕłaćerjow.

Kóždej swójbje samsny dom!

To je nadobne hrózny šnatoho Sjednoćenjstwa pschećelow Wüstenrothskich, kiž je dospołnje na powschitkownospomóžnu podłohu załoženo. Jeho žohnowane skutkowanje sa cyłe jeho hakle 5 lětnuje dźełakowosće ho bóle a bóle w sjawnosći pokaže. Wo dźele a ćpichinach towarskeho kutowanja pola Sjednoćenjstwa pschećelow Wüstenrothskich pschednoschowasche wočera pjatk wjećor sastupjeć sjednoćenjstwa, kajes Merklein ſ Makeho Wjelkowa, psched nabladnym pschipóstuchańtwom w „Měšćańskej jahrodźe“ w Budyschinje. W swójskich dotalnych pschednoschkach běšche wěcał wo nuznosći šamžneho domu, wo njenaturnim žiwjenju dźenžnjoschego cłowjeſtwa we wulkich hudźeńskich kasarnach. Běšche pokazał pucze k šamžnemu domej a ſ tym k spožownemu spokojnemu žiwjenju. Wočera pak rěkło ćpichinu kutowanja woteběe wobſtwěrkowe pola Sjednoćenjstwa pschećelow, kotrehož jakkadna myšl je, pomhać druhim. Po tutej myšli je wono hač do dźenžnjschego dnia ſ wulkim žohnowanjom dźełało. Pschednoschećer jasnje rozłoži, kak wschitke tři družiny kutowarjow sobu jena druhej pomhatej, rozdźeluja ſo do słabych kutowarjow ſ kapitałom. Sło jałožuje na swědomitćiwe njeběebitne wobliećenje jemu dowěrjenych pjenjes je sjednoćenjstwo dospało wulkich, kiž ho dźenża wobdźiwaju. Wot 1. januara 1930 je sjednoćenjstwo sa swójich kutowarjow też hišće wjele žiwjenišće załožeńcjenje sawjedło, schtož wšěch mnohi ſ radoscju witaju. Systém sjednoćenjstwa je to najšěpše a najſchcenitšiwiše, schtož w tutom nastupanju wobſtejі a druhe kutowanske towarstwa, kiž ju podšišcho nastałe, ho tutomu ſystemej pjecza w žanym nastupanju runacz njemóža. Na kónzu jara powuczażeho pschednoschka, kiž běše mes pschitomnymi wulki šašim sa nadobnu wěz słužił, pschedwjedźachu ho šwětkowobrazy, kiž žohnowanu dźeławosć sjednoćenjstwa widomnje pschedstajachu a dobry sadźišćej pschednoschka skutkowachu.

Přilopk.

* **Wojowanje je skrodźiłym morderjom (Meuchelmörder).** Rěsnik Kneišl ſ Theusinga pola Karlowych Warow wša pjatk popołdnju, hdyž po dróhy je swójim wosom jědźeſche, njeznateho muſiſkeho, kiž běšche jeho proſoł, hač njesmě žobujeći, na wós. Hdyž dale jědźeſchetaj, wutšeli njeznaty do rěsnika dwójaj sa sobu. Mjes wočemaj sapocza ho na to wojowanje wo žiwjenje, pschi korymž rěsnik jako dobyteř wuńdże, dajiwschi słósłnika njedźiwajo swójich šamžnych cźeźkich ranow tak dołho, dónž tón wědomja njepoběh. Potom jědźeſche Kneišl hišćeze 30 kilometrow dalšo ſ swójim wosom domoj, dyrbjeſche pak ho do Karlowarskeje khorownje podaeź. Tam šwěrčićaru dwě ranje wot wutšelow. Rěsnik měješe 15 000 krónow pschi šebi, wo čimž je njeznaty lohko wědźał. Tukaja na wěsteho dundaka.

* **Saſyhnjenje domu ſ cźeźkimi ććěhowkami.** Dla wobſtajnych dešćow saſyhnu ho zyle błišco Florenza hrěża. Wobydlerjow, zónšu ſ jeje žywom a jenej dźowku, cźeźko sranjenych ſ rozpadankow šwuczahachu.

* **S morwych stanyła.** Njewschědny podawk sta ho wóndanjo we wjeſy psched Neaplom. 83lětnej burowzy Marji Todaro, macaćeri pjećich žywom a schćěrej dźowkow, kotraž žiwoje pschimjeno „žiwowa mama“ (‘ A mamma O’Alifante) ſ hordoscju nošu, a wotwzy 30 wnuczatow, bu po šmjedanju wožrjedźej swójich žywom nadobo šłě, a pokhowanje pschi błowu semrě. Wšěch pospyty, ju žiwowu wožiwicź, běchu podarmo. Tuž njeschy pschichwatazym žuhowkam nicźo, hihła mornu žinjerimu tikel wobleź a do kachćeja pokojicź, wyschnoćam žinjercź wosſewicź a pohrjeb pschihotowacź. Wjele šwěćźkow běchu sažnjećili, a komorka napjelnjowaſche ho pomałku ſ wónzami. Litanije a modlitwy špěwachu wſajomnje. Bě hižo pózdnje popołdnjo, jako ho sa mornu prajena staruſcha nadobo ſe žiwoteho kaſchcża pozběhny a na žinnu ho hórſchesće. S khwatkom žłubi žo zyły žinjerimy aparat, jakoćeńcja knótrow a žuhowkow pschestachu, a wjećor ſjednoći zyłu žiwójsku ſe ſłonowej mamu w pohódnej ſtiwićźy k wjećeri.

* **Schaljapin je žiwojeho hłoſa posbył.** S Ameriki a Idobom też ſ Rukeje ho powě, ſo je šwětačłakowny ruſki baſiſta Schaljapin, kotrehož bě psched lětdźeſatkami Maxim Gorki wotkrył a kiž bu podšišcho ſa ſołoweho špěwarja žara pomjenowany, pschi operaziju šwójej hłóſ zyle złe ſkubił. Dyrj Schaljapin pozběduł raz w Němſkej pschebywaſche, žo trochu nahłuni a cźeźpjeſche pschi to na ſacźeſke žasy. Wón wobroćeł ho na nětkownych němſkich lekarjow-wotrjadowarjow, ſo by ho operowacź dał; němſcy lekarjo pak wot operazije wotradźachu, dokeľž mohł ſ njej žiwojeho hłoſa błohe pozbyć. Schaljapin wotpuczowa na to do Ameriki, hdźeż jemu operaziju ſećinichu. S jeje wuſpěchom bě, ſo móže Schaljapin jenoż hišćeze njeſrofumlíwje a jkoro dychotajo rěcźeć. Na špěwanje wjazy pomyſlicź njetrjeba. Schaljapin bě jedyn ſ wulkich na jewiſchcu žiwjenja a wumělſtwa. Jeho najſławnišche róle běchu „Boris Godunow“ a „Žiwjenje ſa zarja“. Wot ſwójeje ſtrowjeſkeje knježeńſtwa dósta titul „ſudowy špěwaſ“. Tola je ſwójetkim knježeńſtwom wšěſche w pobłednich lětach rozrěčowanja, kotrychž dla bu nuſowany, ho zyle do wukraja pschebydlicź, hdźež je wſchitko konzertował, wjazy krótcź też w Barlinje.

Hospodarski rozhlad.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,185	100 pólsk. złotych .	46,95
1 nordiski punt .	20,347	100 českosł. krónow .	12,385
100 swic. frankow .	80,12	100 franc. frankow .	16,38

Barlinska burſa ho wčera jako trochu skruczi, tola wobhlad wosta dale jara měrny. Na wikach ſ dołžnymi a rentowymi liſćinami wostachu kurſy dale skruczene.

Produktowe wiki wčera ſtoro žaneho pschemjenjenja njepokazachu. Pschenica bě w termińowym wikowanju sčerje skruczena, wowſ pak ſeſłabjeny. Wčera płaceſche zentnar

w Barlinje

pschenizy 11,85—12 hr., rožki 7,95 hač 8,15 hr., ječmjenja najpmikcho 7 hač 7,45 hr., nałětnjeho 8—8,50 hr., wowſa 6,30—6,80 hr.,

w termińowym wikowanju

ja měrz:

pschenizy 12,58¾ hr., rožki 8,62½ hr., wowſa 7—7,02½ hr.,

ja meju:

pschenizy 13,12½ hr., rožki 9,05 hr., wowſa 7,37½ hr.,

ja julij:

pschenizy 13,62½—13,60 hr., rožki 0,12½ hač 9,10 hr., wowſa 7,62½ hr.,

w Drježdźanach (ſandź. póndźelu):

pschenizy 12—12,45 hr. (11,85—12,10 hr.) rožki 7,85—8,10 hr. (7,75—8 hr.),

ječmjenja najpmikcho 7,55—8 hr. (7,55 hač 8 hr.),

ječmjenja nałětnjeho 8,40—8,95 hr. (8,40 hač 8,95 hr.)

wowſa nowcho 6,65—7,15 hr. (6,75—7 hriwnow),

w Zhorjelzu:

pschenizy 11—11,60 hr., rožki 7—7,60 hr.

ječmjenja nałětnjeho 7—8 hr., wowſa 5,50—6,50 hr.,

ſeńnat běrnow 2,50 hriwnow,

kilo butry 3,60—4 hr.,

jeja 13—15 pjenjezkow.

Pschihotajeja:

Wuměłownika pschekupſkeho, Mäder a Co w Ristej.

Na pschedań:

Koło motorſke, „Ardie“ w Běłej Wodźe, Hermannowa haſa 37.

Wós ſporikli w Budyschinje, na Hornjeńcźeſkej haſy 141.

Jałožna wyšokoſmučelna, w Kulowje, Haſchkowa haſa cźiſło 15.

Jałožny ćěsnjer, Frenzlez hoſcenz w Delnjej Hórzy.

Mórčzawa na koleſach, Bukenauer we Wojerezach, Bismarckowa haſa 2.

Drjewo twarſte, 82 mtr., Magiſtrat w Kulowje.

Krowa młoda wyšokoſmučelna, Krügarjowe w Ssakrjowje pola Hródka.

Krowa ſ druhim cźelećom, w Nowej Wſy 4 p. Hródka.

Kóſt, na kuble w Nowej Wſy pola Rakez.

Wobłek konfermandy, módry, w Budyschinje, Różowa haſa 1311 na prawo.

Wobłek konfermanſki, Hohlfeld w Budyschinje, Swonk. Lawſta haſa 341.

Mantl wojeńſki, nawobłekał a wſchelaka hoſcenza drasta, w Budyschinje, Lubijſka dróha 2911.

Esdnišnjy na pschedawanje

póndźelu 17. małeho róžka 1930

w Hodźiju, kupzy ſeidu ho pschip. w 12 hodź. na gmejnſtim hamcze: ſrěbjata, 4 lětny cźeńwjeny ſchumi a wałach, 15 měchow wowſa,

w Kulowje w hoſcenzu „K tſjom krónam“ **pop. w 4 h.:** kuchinſke wuhotowanje, ſofowej puzakaj, cźahnik a koſcź, gramofon, benzolowy motor, ſchtjaca maſchina, hnój-niznowy žud, hebłowaca maſchina, rěpowy krajak,

Drježdźańska burza (14. II.).

Pšenica	240-245	běrnjace kružki	15,70-16,00
rožka	157-162	pšeńč. wotruby	9,20-10,00
nałětni ječmjeń	168-179	ržane wotruby	9,30-10,50
nazymsk. ječmjoń	151-160	pšeńčna muka	44,75-46,25
wows	133-143	ržana muka	27,25-28,25
čerwjeny dźećel	110-125	woka	26,00-27,00
raps	350-355	pjeluški	25,00-28,00
kukurica (Maïs)	160-162	hróch	25,00-28,00
suche truhanški	8-8,70	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

14. februara 1930. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 568.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	57—60
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	53—56
Mjenje picowane wšěch starobow	48—51

Byki: 498.

Połnomjasne, wurosdene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	55—57
Połnomjasne, młódše	53—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	49—51
Spatne	45—48

Jałojcy a kruwy: 1195

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	43—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	34—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	24—27
Mjenje a špatnje picowane	—

Cźelata: 1840.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	74—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	62—73
Spatne (4.)	50—60

Wowcy: 4085.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	65—67
Starše wukormjene (2.)	60—64
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	48—52

Swinje: 7571.

Połnomjasne, wosebitych rasow a ſłoh kříženjow, hač do $1^1/_2$ lět stare	79—80
Wukormjene	79—80
Mjasne	78—79
Spasne	76—77
Rasny a kundrowy	73—75

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	14. 2.	13. 2.		14. 2.	13. 2.
Pšenica	237-240	237-240	buny	16-18,50	16-18,50
rožka	159-163	159-163	woka	18-23,00	18-23,00
naz. ječmjeń	—	—	nadre łupiny	13-14,00	13-14,00
nał. ječmjeń	140-149	140-149	žołte łupiny	16-17,50	16-17,50
wowſ	126-136	126-136	teradella	—	—
kukurica	145	145	raps. wosuſk	16-16,40	16-16,40
pšeńč. muka	28-35,00	28-35,00	lany wosuſk	18-19,30	19-19,50
ržana muka	21-25,00	21-25,25	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	7-8,50	7-8,50	běrnj. kruški	13-13,50	13-13,50
ržane „	8-8,25	8-8,25	syno, 50 kg	2,70-3,30	2,90-3,40
raps „	—	—	ržana ſloma	0,95-1,15	1,20-1,40
hróch, Viktor.	22-29,00	22-29,00	pšeńč. „	1,10-1,30	1,25-1,35
lane symjo	—	—	wowsana „	1,05-1,20	1,15-1,30
pjeluški	16-18,50	16-18,50	ječna „	1,00-1,10	1,10-1,20

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

15. februara 1930 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,20	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	056
Ržana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,32
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1 20
Hróch	1 „	0,60	1'00
Soki	1 „	0,90	1,30
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połč	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,28	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,00	4 20
Joja	štuka	0,10	0,14
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamejitne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1 45

Wićne płaćizny w Budyšinje.

15. februara 1930

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšonica, nowa	73 kilo		11,20
Rožka, nowa	70 „		7,70
Ječmjeń	76 „		8,75
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	—	6,75
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźěłb.)	50 „	3,25	3,75
Butra	1 „	—	4,00
Syno, nowe	50 „	5,00	6,00
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,50	1,70
„ „ „ k zast.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	16,50	17,50
Ržana muka, 60%	50 „	13,75	14,75
Pšeńčne wotruby	50 „		6,00
Ržane wotruby	50 „	—	6,00
Joja	1 štk.	0,12	0,13
Prosata 778 štuk	1 štk.	24	46

Na wikach so prosata srěnju kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Radio.

Što słyšimy jutře njedźelu 16. mał. róžka.

Königswusterhausen. 8: zdźělenja za ratarstwo. 9: raniša nutrnosć. 14,55: Maks Kowalski spěwa (tenor). 20,10: „Zónske posedźenjo“ (karneval ze Kölna).

Lipsk. 9: raniša nutrnosć. 15,15: komorna hudźba. 16,30: Hebridske spěwy. 19,30: (přenjesenje z Geraskeho dźiwadła) „Wjesela wudowa“, opereta.

Wrótsław. 10,30: ev. raniša nutrnosć. 16,10: zabawna hudźba. 18,10: gram. deski. 20: (přenjesenje z měšćanskeho dźiwadła) „La Bohème“, opera w štyrjoch jednanjach.

Praha. 9: kat. Boža służba. 12: zwonjenje; připołdniši koncert. 18,05: němska hodźina. 19,30; (z Brna) přenjesenje z měšć. dźiwadła „Z Brna do Brna“, revue.

Win. 20,10: lud. orchestrowy koncert.

Beograd. 20,30: kabaret.

Ljubljana. 21: orchestrowy koncert.

Katowice. 10,15: Boža służba. 15,20: přednošk za ratarstwo. 16: orchestrowy koncert. 20,15: (z Waršawy) popularny koncert.

Što słyšimy póndźelu 17. mał. róžka.

Königswusterhausen. 9: přednošk za ratarstwo. 12,25 wjedro. 14,30: hodźina za dźěći. 21: koncert. 21,35: wjedro. gram. deski.

Lipsk. 12: gram. deski. 15: hodźina za žónske. 16,30: popołdniši koncert. 19,30: koncert Drježdźanskeho solo-kwarteta. 21,30: humor.

Wrótsław. 15,20: płaćizny za ratarstwo. 19,35: wjedro; po tym komorna hudźba. 21: reje na dwěmaj křidłomaj.

Praha. 12,35: připołdniši koncert. 16,10: přednošk wo kulturje. 19,05: koncert. 20,30: literariska hodźina. 20,30: mjezynarodny koncert.

Win. 15,30: popołdniši koncert. 19,30: arije a duety. 20,30: mjezynarodny koncert

Beograd. 20: (z Prahi) mjezynarodny koncert.

Ljubljana. 20: Čajkowskeho wječor.

Katowice. 17,45: lohka hudźba. 20,05: popularne slanje. 22: feuilleton.. 23: rejwanska hudźba.

Hrodźišćo. Towarstwo „Zerja“. Přichodne spěwanje budźe wutoru 18. mał. róžka w Njechornju. Prošu pak wo wobdźělenje wšěch spěwacych. **Dirigent.**

Towarstwowski powěsnik

Budyšin. „Nadźija“ spěwa wutoru wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje. Po spěwanju zwučuja so serbske narodne reje. Wšitkich spěwarkow a rejwarjow wočakuje **předsydstwo.**

Budyšin. Bjesada skhadźuje so póndźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Kedžbu! Zwučowarjo, kotřiž wustupja z Poznańskim zwučowanjom w Drježdźanach, njech sebi hnydom nowy pas za zwučowanske kholowy wobstaraja, ke dóstaću je pola bratra Janaka. Dokelž hižo wjetša połojca zwučowarjow tón pas wobsedźi, njech ći tamni sebi jón hnydom kupja.

Poršicy. Towarstwo „Swěra“ změje njedźelu 16. mał. róžka popołdnju w 3 hodź. zhromadźiznu pola Lindnarjec w Poršicach. Wšitcy sobustawy njech wěsće přińdu. Chcemy so hišće zrěčeć dla župneho zlěta w Drježdźanach. **Předsydstwo.**

Njeswačidło. „Jutrnica“. Hłowna zhromadźizna dyrbi dla wólbow do wokrjesneho wubjerka so na dźe. še wotstorčić. **Předsydstwo.**

Rakecy. „Lipa“ ma přichodnu njedźelu 16. mał. róžka popołdnju w 3 hodź. pola Hönčee swoju měsačnu zhromadźiznu. Přińdźće pak wšitcy, dokelž je z mawy přednošk přilubjeny a nimo toho many šće wšelake wažne wuradźowanja. **Předsydstwo.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa bustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndź nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejo

Towarstwam župy „Jan Arnošt Smoler“. Wunóš my naprašowanske listna dla jězby na župny Dyrbjachu hač do zašeje njedźele w našich ru być. Podležimy zamołwjeński čas hač do 18. 2 pisać maju so jenož éi, kiž chcedźa éah njedźel poldnja w 9 hodź. wužiwać. Chcemy wosebite za Serbow zarjadować a k tomu trjebamy ka liěbu wobdźělnikow. Štóž hižo sobotu jědźe, nje ba so zapisać. (Komuž je wšo jene, kak z tutym ćahom *dojědźe, toharuja so zapisać njetrjeba.* Pjenjezy njetrjebaju so doprědka płaćić, njech kóždy kupi njedźelski jězdny lisćik. — Agitu prošu prawje za naš III. župny zlět, zo by byl hodne wuznaće k Serbstwu.

Zarjadnistwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawdźělki: G. Janak w Budyšinje.

Pytamy
wokrjesnych zastupjerjow
za porjadnu mzdu, pućowanske wudawki a proviziju za serbski wokrjes. Poskić pod DF 536 na Rudolf Mosse, Dresden

Smrěkowe žerdźe a žerdki kaž tež **koliki**
za pastwišća ma stajnje na předań
Wutołćanske ryćerkubło

My, jako sobustawy konzumskeho družstwa
lutujemy w našej samsnej nalutowarni
Tam dźěłaju naše nalutowane krošiki w našim zajimje
Tworykupowace towarstwo poskići najwjetšu wěstosć a wysoku dań
Lutujemy tohodla we
Zadanjenje:
při wšědnym trjebanju . 6%
měsačne wupowědźenje 7%
1/4 lětne wupowědźenje . 7 1/2 %
1/2 lětne wupowědźenje . 7 3/4 %
Tworykupowacym towarstwje w Budyšinje
z. dr. z w. ruk.

Dźak.
Kóždemu, kiž ma
drjenje
ischias
a wjel
ja rady
darmo
zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło. 15 pj. za wrócoporto připołožće. Rozprawu jenoh pisomnje.
Müller, Obersekretär a D. Dresden 414 Neustädt. Markt 12

Sylnehо
kowarskeho wučobnika
pyta k jutram 1911
kowarski mišter Mitschke w Pu morcach

SERBSKI HOSPODAŘ
ratarske wulkowikowańske towarstwo
z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njesecja Waše kury derje?!
Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu
„Jajko“
Předawaja wšudźom w dźělbach
po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1.90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . za 17.50 hr.
Mały wudawk so bohaće wupłaći
Dostanješe pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdźe

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Nejorsh. dr. 15
hajdu niedźelu wotewrjene
Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, tež na wsach. Tel. čo. 2438.

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło
po 20 hr. ma na składze črije tež čopte črije za žony a muźow
wobućowy dom Mark w Kukowje

Klóšterski čaj
Najwubórniši čaj k čisćenju kreje, tež za pucheŕ a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóšterskich receptach w klóšterje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Wučobnicy wšěch powołanjow so pola mje wěcywust. zwobłekaja. Samsne zhotowjenje. Zhotowjenje po měrje bjez přiražka.
Häcker Hornjołuž. powoł. drasta
na Kantstr. 1. Rózk Fichtoweje dróhi. Telefon 2778. ☛ Ręču serbscy.
Za rěznickich wučobnikow poručam tež wšě trěbne wěcy kaž nože, worcle, žiw. pasy, nóžnicy atd.

Wulki transport ranišo-pruskich-hollandsk. plahow.
krumow
wysokosućelnych a tajkich z ćelatami dźensa dostanu a mam je jara tunjo a pod přijomnymi wuměnjenjemi na předań. Telefon 59
R. Richter wikowańnja z plah. skotom **w Kulowje**

Młoda wysokosućelna
kruwa
a JAŁOJCA z ćelećom je na předań
w Hórkach čo. 31 p. Khróšće

Kóń
7—8 lět stary na předań
Zhonić w Serbsk. Nowinach

7 ctr. ćežki byk (Rasse)
je na předań
w Kamjenjanskim Haju 22
pola Radworja

Młoda wysokosućelna podsobna
kruwa 14 dnjow do ćelenja
abo **jałojca** tydźeń po ćelenju
na předań **w Nowej Wsy 19**
pola Rakec

Dobry hosćenc
w Delnim Wujezdźe, kiž wón so hnydom přewzać, je pomnje na předań.
Bliže zhonić pola **E. Reinhold**
w Budyšinje na Now. hrjebjach 5
Telefon 3615

Jutrowny hołc
so na žiwnosć z jenym konjom pyta. **Zhonić w Serb. Now**

Běły barchent mer. 60 pf. tkaniny za košle 50 pj. lodźer šaty, barchentowe košle a sukn tunjo. Ida Erler w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hrjebj 20 Serbske posłužowanje.

Powołajće so při nakupowanju přeco na SERBSKE NOWINY

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach
Wysokosućelna
jałojca
je na předań
w Łupoji číslo 19

Statok
z masiwnymi twarjenjemi z 5 kórcami leżownosće je hnydom na předań.
Bliže zhoniće w Nowoslicach č. 8

Tyšefskeho wučobnika
pyta Krujatz w Tjebjencach

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy na najlěpje — po wučinjenju
Šekowy konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła.
Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźěarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wujezdźe
Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

Poskićam po přihódnym płaćenskim połóžanjo
2-mašorske kola, dobre smaki a drohe, jedne kola, sylnje kola, šijace mašiny, centrifugi, pjerowe mašiny, limace mašiny, rěźadła, rukowe plete mašiny, pjerowe a zamjenjowe nadźěle
H. Paul Gräfe
wupotajerjo
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470

K 1. měrcej pytam pilnego přistojnu, wol. 18 lět starego
pohonča
dobreho přikładnika. Hdy
njemóh dróha
Zlech & W

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr., abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z W. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabela so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 40 — Budyšin — Póndźelu, 17. februara 1930 — Bautzen — Lětnik 69

Hugenberg pola Hindenburga.

Němski president je dźeń dźenja dopoldnja pśichětydu němjenkonazionalneje ludoweje strony tajneho radźićela Hugenberga a pśichětydu němjenkonazionalneje němjkošćejmšeje frakcije dr. Oberfohrena pśijimjeł. Wobaj knjeza staj wo to prošyłoj, so byštaj ga pśijimjałoj a to po nastorku a poručenjoju němjkošćejmšeje frakcije. Wobaj knjeza staj dźeń pśed němjkemu presidentej wobmyślenja źiwoje strony pśiměśiwo Youngowemu planej rozkšiśiła. Pśi tym němjkonazionalnu opposiziju pśiměśiwo pólskemu dojednanju wupraji.

Tale kročel ga po ménjenju parlamentarjow ś wotmyślenjom stanje, němjkemu presidenta k tomu pohnuś, so by **Youngowemu planej źiwoje poddśimo zapowědźił.** Pśiźiśe njeje na źeby ničo wurjadne. Teź prjedy ga hižo pśi ważnych rozsudźenjach wjednizy parlamentariskich stronow němjkemu presidenta wo audijenzu prošyli, a won je ga stajnje k poručnjeśi stajił, so by ménjenje tych wosobow słyšał. Pśi tych wobsamknjeśach ga ześo rośumi, so teź wopyt zastupjerjow najwěśiśego prawizoweje strony pśijima. Kak dalako śmeja jeju rozkšiśenja wuspěch, je wšykak druge prašenje, tola němjkonazionalni ga teźo nadźijeja. S prjedawšich podobnych padow je znate, so je němjski president stajnje źiwoje ześamkne stejiśišćo zastupował a po tym cźinił.

Kommunistiski nadpad w Barlinje.

Sobotu wjeśor je krótko po 7 hodźinach k nazlosćejmam kommunistiskich elementow pśed „Vorwärtsowym“ twarjenjom w Barlinje w Lipowej dróšy 3 dośćo. Cźerjoda 100 hač 150 kommunistow, kótaśi běchu ga po śaću prjedy jenoliwi blisko twarjenja nahromadźili a ga we wołśězach žuźobnych kšěžow kšowali, ga nadobo na date znamjo sběžachu, a prjedy hač ga nimo khodźazym ludźom zoznałe, wo cźo ga jedna,

dwě šchlešny wulkeju wulkadneju woknow expedizije rosrašchu.

Runje tak rucže, kaž běchu pśišchili, sapuśerjo do wšyšćich stron rosběžachu a běchu ga prjedy pśed wšyšćke hory šhubili, prjedy hač sawołana policija pśišchikmała. Na Lipšćanšćej dróšy nekotre automobilne dróšy sadźerżachu, kótarychž wokna rosbišchu. Na rógu Bjedrišćejce a Behranšćeje dróši policajśkeho stražnišćhtra Rungu nadpadnychu a do njeho bijachu, hač ś cźešćikami ranami na senju padźe. Potom jemu bróńe sebrachu. Mjeź tym so Rungu do policajśkeje khorownje njeśechu, běchu kommunistoju na Behrenšćej dróšy nekotre wokna šamśeńskeho dźiwadła rosbili. Policija je 14 wobžobnych sajała.

Cźerjoda 300 kommunistow šyła k hrodźej cźahnyć. Policajśtoju dyrbjachu jich ś gummijowymi klumpachom rozšćehnyć. Pśi tym kommunistoju policajśkeho stražnišćhtra Friesu k śemi porasnychu. Se šranjenej płowu dyrbješe lékaršku pomoc pytać.

Direktora Weimarskeho gymnasija nakhwilnje ze zastojnstwa wotwołali.

Duśnišće lud dźeśeśe ministerstwo je nakhwilnje wyšćhego šudijowego direktora dr. Sieferta nakhwilnje ze šastojnstwa wotwołało, dokeľ njeje poručenja ministerstwa wuwjedł.

Dr. Siefert bě na podložku šakonšćeho postajenja gymnasiałam šakasa, nazionalnemu sozialistiskemu šchulerskemu sjednoczenšćinu pśichiłuśiśeć. Mjeźcišći nazionalny sozialistiski minister ludowego sdźěłanja dr. Frick bě dr. Sieferjej poručił, so by njebźiwajcy šakońšćeho postajenja źiwoju šakasnju wróćił. Dokeľ ga tón tomu šapowědźi, jeho minister wotwoła.

Bjezalkoholne dny.

Narodnohospodarśi wubjerk němjkeho šejma je šobotu wo § 15 korcejmneho šakonja rosšudźił. Po tymle rosšudźenju ma najwyšćišćha krajna wyšnośność prawo pśechadowanje palenza za wješe ranšće hodźiny, dale na dnjach wubłaśenja nsdy, tola najwyšće dwaj dnjej wob tydźeń pak abo pak ś dźela šakasacz abo wobmjeśowacz. Po dźešćim rosprajenju ga tole postajenje še 14 pśeśiwo 13 hłosam pśijima. Wšerśišćinu sozialdemokratoju, komunistoju, němjkonazionalnemu Strathmann a dr. Munm ś pśešeśišćanšćekonazionalneje dźěłańśeje zhromadnośeje tworjachu. Pśešewjedźenje tohole wobsamknjenja rěka, so może ga porjedźenje a pśechadowanje pjank a šobotu tydźenja šakasacz. Se sozialdemokratiśkeje strony je ga hišće wudospołnjenje w tym nastupanju wobsamkło, so ma ga šakasnja teź na wólbne dny sa němjski šejm, krajne šejmy a gmejnišćich sostupjeśerjow wupśešeśrěcz.

Francowske zaměry.

Franzowski ministeriś pśešedźyda a swonkowny minister Briand staj pjatk, prjedy hač staj na konzu tydźenja ś Londona do Parisa wotjěłoj, ś jendźelśkim ministerśkim pśešedźydu Macdonaldom, ś amerikańśkim sekretarom swonkownych naležnośćow Stimsonom a Morrowom rosrěcenje měłoj, kotrež „Écho de Paris“ kritišuje pośudźuje. Macdonald je w tymle rosrěcenju źiwoje **wobumyślenje nad franzowśkej tomazu wuprajił** a njeje samsejcźał, so dyrbi ga, je-li Franzowska na tychle liśbach wobśteji, teź źiwnoścź amerikańśkeho a jendźelśkeho wójnśkeho łódźstwa powjeśśicź. Spitzacźel nastawka w „Echu de Paris“ měni, so budźiśe ga Macdonald najprjedy ś Franzowśkej dyrbjał rośumiś, prjedy hač je do Washingtona wotjěł a ga tam ś presidentom Hooverom wo smjerśćenju łódźstwa dorěcźał. Franzowśka nocze nicźo pśeśeśiwo powjeśśenju jendźelśkeho a amerikańśkeho łódźstwa pśajeś, a měni, so nowe konjunkturky pśśiniłu. Potom by ga Franzowska dźěła źiwojich zadanjow wotrjeśka a to po měrje hódnośeje nowjeho rěcźenja.

Woswjećenje dźesatcho lětneho dnja přizamknjenja Pomorja k Pólskej.

Kaž ga ś Torunja powě, je pólśti statny president Mośćicki šobotu popołdnju tam ś pśešedźydom dweju ministrow pśśijeł a po krótkim pśebywanju do. Lasłowiz dale jěł, so by ześi tamnišchu wulku dźěłańju elektriśkeje mozy wobhładał. Wobź cźah potom do Torunśkeho dwórnišćeja pśišnjeźe, ga postrowjowaše wutśele wutśełachu. Mośćicki po cźeśnej kompagniji a khorhojnej kompagniji kroczeše. Pśed cźeśnymi wrotami šastupjerjo mésta Torunja statneho presidenta powitachu. Mješćańośta Bold mjeźesne rěcź, w kotrejž praji, so pólśke wobydlerśtwo Pomorja kóždy pośpyt, tutón kraj hot Pólśkeje wobdźěliś, kwalnje wotrase. Po powitanju ga śtatny president ś pśešedźydom eśkadrony ulanow k wójwodśtwowemu twarjenju dowjeze. W brěhach wojazy, mkodźinśe woborty a wśelkake organizazije še źiwośimi khorhojemi špałer tworjachu. Pśed illuminowanym wobydlenjom śtatneho presidenta ga wječorne pśśjanje wotmě. Teź w Gdyni woborne śwjatśi presidenta Mośćišćeho powitachu.

Juhosłowjanska a Italska.

Pśśi śkładnośći wobśamknjenja **pśśećejśćeho śrěcźenja mjez Italiśej a Awśtriśej** nowiny „Narodna Odbrana“ na pśósowanje Italśkeje pokazuja, Juhošłowjanśku še wšyšćich stron wobšuźuju. „Na wérnych wobmyślenjach Italśkeje“, mjenowane nowiny praja, „njeźmě žadyn Juhošłowjan dwélowaś. Druhe praśenje je, hač ga tele wotmyślenja hodźa pśśewjeśś. W Bołharśkej ličźa tych pśśibéra, kótaśi śpółnawaju, so je dobywanje zušych mózność ow do balkanśkeje pokupy runje tak śtrašne za balkanśke ludy kaž nébuśchi nawal Turkow. Dokeľ njebyšchi teź Cźešćoślowakśka a Rumunśka śmérom nadpad na Juhošłowjanśku dowolili, by ś tym w Europie nowy wójeń nastał. S toho dopokaśa je nuśne, so by wšyšćim ludam śnate było, śchtó śwětowy mér wohrožuje. Juhošłowjanśka dyrbi źiwoje internazionalne pozśahi śrjadowaś a śmutśkowne śtrueźenje pśśewjeśś, pśśetož koło, kotrež juhošłowjańśki śtat wobdawa, je runje tak śtrašcźne za Khorwatow, kaž za Sśolowinzow a Serbow. Wot źiwjenjowje mozy juhošłowjańśkeho luda dalśka exiśtenza juhošłowjańśkeho śtata wotwiśuje.

Protest přećiwo přeśćěhanju cyrkwjow w Ruskej.

W Jendźelśkej protestowańśke hibanje pśśeśćiwo pośtwóśenju cyrkwjow w Ruśkej dźeń wote dnja wjeśśich rosmérow nabywa. Po zyłej Jendźelśkej ga hromadne zhromadnśiny wotmėwaju, w kótarychž ga ruśke metody sažudźeja. Po wobėmaj wulkimaj cyrkwjomaj je ga pjatk teź sjednoczenśtwo źwobodnych cyrkwjow, kotrež w Jendźelśkej wulku ważnośćź hraja, protestowańśkemu hibanju pśśiśamśko. Njeje pśśebywśnaś, so je tole hibanje hižo politiśku ważnośćź dospiło. Kedźbliwośćź je wěź namakała, kotruž je wjednik konśerwatiwnych w Belfaśu wotmėł. Baldwin praji, so je „**wobhańbjaze** ponižénje Jendźelśkeje“, so dźeśaćeśśe knjeźeśtwo runje w tym wokomiku, hdyž je źiwot wo śurowowny pśśeśeśśanju pśśeśeśśjanow w komunistiśkej Ruśkej śłonił, ś Moskowśkim knjeźeśtwom poźijna offizjelnje wobkhadźeć.

„Morning Post“ je šobotu śkładnośćź méła, **bamjowny parśhonśki list na redakźiju wośjewiś.** „Morning Post“ hižo mėšnzu dołho w Jendźelśkej pśśeśćiwo **nabožeńśkemu potłóčenju w Ruśkej** wojuje a teź hibanje ludowych cźiśobow organizuje, kotrež so nétkole w offizialnym protešu zyrkwjow wupraśeja. Bamž tónle świž w źiwojim liśce pśśihłósnawa a praji, so je morjenje ruśśeje duśhe njeśhoże, kotrež daloko pśśeśe wśhu politiku dohaduje. Protest pśśeśćiwo ruśkemu śtejiśćeju njeje ničo dale, **dźeli justiziju, śławu kommunistiśkemu statej.“** Tole sawołanje jemu dałśhe thłoštanje śćeśćej mėšazow wunjeśe.

Attentat přećiwo Waldże Voewadej.

Pjatk śu w Bukareśu nadpadnika Abrahama Goldenberga wotkudźili, kotryž je do wosa rununiśkeho śmutśkowneho ministra ś revolwra śudźenju nasunu śśélił. Goldenberga k jaśnou na 10 lét śaśudźichu. Wobź žud śakitarjowy namjet na śkałanje nowych śwědkow a wośtorcźenje jednanja wotpokaśa, Goldenberg śakitarjej polnomóź k śakitanju wša pravizy, so nima myśle, ho pśśed mėśćećanśkim klaśowym žudom śakitaćź. Wuprajenje wušuda wobśkorźeny pśśihłas, wokało: „Pśśeźaś ś fazišćiśkej klaśowej justiziju, śława kommunistiśkemu statej.“ Tole sawołanje jemu dałśhe thłoštanje śćeśćej mėšazow wunjeśe.

„Prawda“ wo spytanym mėšenjom cuzych śłatow.

Kaž ga ś Mośkwy powě, knjeźeśtwowe nowiny „Prawda“ pśśeśu, so bolśhewikiśke knjeźeśtwo njedowoli, so ga nėchtó do pocźahowe mjes zyrkwjami a bolśhewikiśkim knjeźeśtwom mėśća. Ruśke knjeźeśtwo budźe wśėhen postyhtam wobaraćź a zanych namśetow wot druhich śtatow zjeśpśśijima. Nowiny „Iźwéśtije“ praja, so je knjeźeśtwo bolśhewikiśkeje unije hospodarśaj a politiku wot druheho kapitalistiśkeho śwéta zyłe njewotwisne.

Kaž ga ś Mośkwy powě, je žud w Tweru ruśkeju mėśnikow Wėnowa a fararja Muhokina a pjeć ratarjow k śmjerśći sažudźiś.

Jimanje kommunistow w Athenje.

Pjatk je ga Athenśka policija komunistiśke hnėzdo wuśbehnyło. Namakane pśśma dopokaśuja, so ga ś poźlednje śchtyri lėta nėhdźe 4 miljony drachmow k podpjeranju kommunizma do Grichiśkeje pótśake, ś kotrychž ga Athenśke kommunistiśke nowiny „Liśosparśis“ mėśaźnje 50 000 dostawake. Policija je twarjenje wobśtupiła, w kotrymž ga tajne poźeźenje wotmė, a teź dweju wukazanow saja, Aśśimuśa a Watśfelda. Po śdaću ga śady Aśśimuśa kommunistiśći śapółśanz ś Němjkeje khowa. Jušaj mėśećchaj nėhdźe 750 000 drachmow pśśi hebi. Mjes namakanymi pśśmami bě śeśtupański plan sa revolucionarow w Athenje. Kommunistoju chźichu kwawne njeměry pśśi śkładnośći wuwośanja generalneho śtrajka 28. februara a 12. měrca śhudźeć. Sajateju ga śtatnemu rėcźnišćwu k wotśudźenju dla wjeśelścherady pśśhepodali. Chźeźa dopokaśaćź, so je śpśśihžahanśtwo w runej měrje wot Stalina wuśchło, kotryž je dźiwł źiwoju mórź pruhowaćź. Pśśhśpomnieć na ga, so niaju kommunistoju, haźrunje pśśéhratu wójnu w Matej Aśśijej a hubjene hospodarśke pokoźenje, ś pśśiećejśnjenjom ećekanjow nastaśe, wuwuśiwaju, mało wuhladow na wuśpėch źiwoje agitazije. Wśhe Athenśke nowiny knjeźeśtwo napominaju, so by śtónćenje kommunistiśkemu śchkaranju, kotrež je racźa khorowśi Grichiśkeje, łónź cźiniło a so by, hdy by trźeba było, śtyki k bolśhewikiśkej Ruśśej wottamało. Praji ga, so je jeź hobuśtaw ruśkeho wikowańśkeho śaśtupjeśtwa do naležnośćeje śapleśćene.

Zběžk w Indochinje.

Kaž ga ś Hanoja powě, śu pśśhi napadźe śbėžarjow na wojeńśe wobdźėlenje w Yen Bayu franjenych offizjerow a wojakow do Hanoiśkeho wojeńśkeho hospitala dowjeźli. Dwaj podoffizėraj taj biśćeśe w śmjertnym śtrašće. Spieçśiwi domorodni ga jeju ś kalaçjemi źelożnje śkalali. We nėkotrych wśach ga wjele ludźi śajeli. Po wopśśanju wośćitych śwėdkow ga śbėžarjo w Yen Bayu w nozy najprjedy pjeć offizjerow a podoffizjerow w jich wobydlenjach napadnychu a jich ś kalaçjemi śakalali. Śbėžarjo, kotrychž bě nėhdźe 60, ga na to do kasarnow dobychu, w kotrychž dwė kompagniji śłėźeli leśećchej, a cźehnychu do wokolnośće. W tymle źėlu kasarnow, mjes kotrymiž běchu po śdaću pśśeśeśśo ...

karjow, nuſowachu, druhe twarjenja nadobehowaćz, w kotrymajž dwě druhej kompagniji leżeſchtej. Dźeſ ſtejzow pak ſo wokolo komniandanta Tacona ſhromadźi, kotryž ſe jich pomocu ſakitanje kaſarnow organiſowaſche a kónčnje dobźarjow wotehna. Franzowſky kolonialni politikarjo ſoćź ſako khutne warnowaſe ſnamjo wobkładuja. We ſhubzenju żołtych ludow, pod bolſchewiſkim wiliwom ſtejazych, hrożazy ſtrach ſa franzowſke kolonialne wobſedźenſtwo widźa.

We wokomiku, hdźež ſo w Londonje wo wotbrowinſerju wójnſkich łódſtiwow jedna, tele podawki woſebje alarmowazy ſaczińſchci cźinja. Franzowſky kolonialni politikarjo na to pokaſuja, ſo ſdźi dopokazuje, **kak nuſnje Franzowſka żylne wójſke łódſtiwo** a pſchede wſchém dołhazu liczbu dalekoſeźdźazych podmórſkich cźołmow trjeba. Spytany ſdźi mudrje wuwuńjowaju, ſo bychu ſtejiſchego Franzowiſkeje pſchećźiwo Fendjelſkej a Sjednoczenym ſtatam poſtajili a dopokakali, ſo dyrbi Franzowſkej ſtajnje móżno być, ſwoje ſamówſke wobſedźenſtwo ſchkitacź.

Aman Ullah jako khěžeŕ.

Njedawno ſchi afghanſki kral Aman Ullah, kotryž je ſo we Romje ſaſtydlił, dźeł ſwojeho ſamoženja na pſchemjenjenſki dom nakaźi, kotryž njedaloko dwórniſchcza natwarjeć ha.

Pſched nowym konflikтom dla chineſkeje raiſcheje żeleznizy?

Kaž ſo ſ Moſkwy powě, je ruſka knježeſtwowa telegrafowanja powěſcź ſ Charbina roſcheŕkła, po kotrejž amerikanſki konſul w Mukdenje, Henſon, ſ chineſkimi wyſchnoſćemi w poſnóżnej Mandźurſkej wo amerikanſkej poſcźonzy ſa chineſku raiſchu żeleznizu jedna. Tale powěſcź je pokiłlay wulzy ważna. Dźiš ſo wopraſdźe taſke jednanja wotmětowaju, dyrbi ſo nowy konflikt w dalokim ranju wocźakaćz.

Kommuniſtiſkeho newinarja ſ Mexika wupokałali.

Amerikſanka Carletona Beaſia ſu dla nowinarſkeho dźeła a dołalne ruke kommuniſtiſke póſtaſnſtwa ſajeli. Amerikanſki póſłanc ſo próżuje, ſo bychu jeho ſ jaſtwa puſchcźili.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 17. februara 1930.

— **Wa wjedrje.** Po powěſcźach wjedrańſkich hroży nam ſaſo ſymiczka. S wjeźora pſchikhadźeja nowe wyſchiny, poſtupowanje lchkleńſzy na rjane pſchipowěduje jich pſchikhad. Ale ſtaj ſ połnoza ſo nowe wyſchiny ſ połnoza wupſcheſcźeraja a wjeſu ſymmy powětr ſobu. W ſkubjeſnym khaju tſchełke kruta ſyma. Sněh leži ſ mětnanu wot metra wyſoko. Pola naſ ſo najſćerje ſnowa wujoſeri a budźe ſymniſcho. — Jutſje witoru ſkhadża ſtónczka ſ 7,14 hodź. a **khowa** ſo ſo 5,16 hodź. Mjeſacź ſkhadża w połnozy a khowa ſo dopołnija 9,13 hodź. — Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +3, thermometer w nozy 0. Wuhladу na malo ſo pſcheměnjuje wjedro.

— **Wotkrjeny wubjerk Budyſchkeho hamtſkeho heſtmanſtwa** ſeſdźe ſo pónđźelu 24. malcho rózka 1930 dopołnduja w 10 hodź. k ſwojemu poſedźenju w poſedźeźeni hamtſkeho heſtmanſtwa w Budyſchinje na Bismarckſkej dróży 21. Sjawny dnjowy porjad wopiſchija dotal 14 bypkow. Woſebity wuznam ſměje poſtajenje hoſpodatſkeho plana ſa liczkeńſke lěto 1930/31.

— **Sa łepſche wobſtadne poměry ſa Hornju Luſizu.** W Zitawje ſeſdźechu ſo njedawno laſtupjerjo wyſchnoſcźow, gmejnow a ſwjatkow a jednachu ſe ſaſtupjerjom nemſkoſtatneje żeleznizy, żeleznſkim direkiorom Flachſom ſ Drježdźan wo wſchelakich wobſkadnych pſchećźach Hornjeje Luſizy, na kotrejž mělo ſo pſchi wuradźowanju téćzneho jeſonego plana dźiwacź. Po dołhim wuradźowanju ſkónczenje wobjamknychu, ſo **dźach 221, kiž 22,08** hodź. ſ Drježdźan wotjedźe a 0,30 hodź. do Zitawy pſchijedźe. ſ Drježdźan wotjedźe a 0,30 hodź. do Zitawy pſchijedźa, ſo w pſchichodźe dla pſchepſchadneho wobſkadzenja ſo pſcheměni do khmatnika a ſo pokoji na Budyſchin a Lubij do Zitawy. S tym dopjelni ſo pſchepſe tuteju měſtow, **kiž** ſtebi hižom dawno lépſchi wjeczorny wiſk ſe Drježdźan ſadaſchtej. Nimo teho ma ſo wyſtacź ſ Lubija do Habrachcźiz a Seifhennersdorfa pſchiprawicź pſchihódny połdni wjeczorny wiſk. Wobſobowy cźah 881, kiž ſ Drježdźan 23,00 hodź. wotkhadża a 2,11 hodź. do Zitawy pſchithadża a **kiž** tehorunja derje wobſkadzeny wjeſe, wotſtanje dale. Mjenje płodne běchu jednanja wo ſlépſchenje ſwiſkow na Zitawſko-Shorjelſkej a na Zitawſko-Lubjerſkej (Reichenberg) cźarje. Wſchitke pſchecźa, **kiž** tutej cźarje naſtupachu, dyrbjachu ſo wotſtorcźicź.

— **Worjehnjerſke radupodawanje ſo pſchiprawi.** Miodźinſti hamt měſta Budyſchina wotmiſe tutón měſaz k prénjemu raſej woczehnjerſkiu radupodawańſku hodźinu. Radu podawacź budźetaj měſtſczanſka aſſiſtenina lékarka knjeni dr. Simonſowa a knjes pomocny ſchulſki wuczeŕ Hübich. S tym ma ſo ſtarſchim abo hewaſchim woczehnjerjam, kaj teź tym, kiž maju ſo woczahnyćz, ſamym poſtiſcźiz ſkadnoſcź, ſo bychu ſo ſ radupodawarjemi wo wſchelakich **w o c z e h n j e r ſ k i c h n j e d o ſ t a t k a c h** abo woczehnjerſkich wobſedźenoſcźach wuprajſili a ſebi radźicź dali. Radupodawanje je poſledni pjatk kóždeho měſaza w Sſejmowni na Srodowſkej haſy 10 wó jſtwje 78 wot ½6 haċ 6 hodź. popołdnju, ſ přenjenu raſej 28. februara 1930.

— **Poczejenje ſpomożeſtwa pſches alkoholiſmus.** Hižom dawno do wójny, wobſeje pak w powójnſkich létach bu wězywołujoni ſpomożeſtwa na to pokaſowali, ſo ſo privatne a teź ſjawne ſpomożeſtwo khěrko jara ſ wudawkami poczejuje, kiž maju ſwoju pſchicźinu w laſtaranju alkoholiſkarjow a jich pſchiwuſnych. Bóle haċ pſchetrjebanje alkohola je po wójnje poſtupował alkoholiſmus a je w nowiſchim cźaſu privatnu a ſjawnu pomoż tak poczejeſt, ſo ſazjadnitwa mnohich měſtow wopraudze wjaſy pſchiběraze wudawki ſnjeſcź njeſnóża. Jedna ſo tu wo praſchenje, ſe kotrymž na ſo ſjawnoſcź jara khutnje a dołkadnje ſabéraćz. Ma ſo tohodla witaćz, jo budże na jſtejże ſorganiſowaneho němſkeho alkoholowego pſchećźiwjeſtwa, na 3. jſtejże němſkich pſchećźiwnikow alkohola, kiž ſo wot 23. haċ 25. junija t. l. w Drježdźanach ſwotmětwa, jedyn jednańſki dźeń wěnowany tutomu poczejenju ſjawneho a privatneho ſpomożeſtwa pſches alkoholiſmus. Měſtczanſki medizinalny rada dr. Wendenburg ſ Gelſenkirchena a dr. Wellring ſe Kóln, kiž ſtaj pſchipóſnałaj wjeſwuſtojnaj na polu ſpomożeſtwa, w ſwojimaj referatomaj wo tutym praſchenju poręcźiłaj, kiž je nětko tajſeje khutnoſcźe nabyło.

— **Padufchtwa.** Kradnyć je nječtó 16. malcho rózka jaſnomódrych pjelnjenſich pjerodrjeżak ſnamki „Parker“ a ſlébornu wjerczaty wołojnik, dale 15. malcho rózka módrokožanu móſchenk w kotrejž běchu 2 dźiwadłowej kartyſy a mała rentowa karłka cźo. 140. — Dale ſu kradnyli wot 15. malcho rózka powołownju haċ do 16. malcho rózka rano ſ jeneje ławdoły Unbinſkeje dróżi (Thromberg-ſtraſſe) nowy drjewjany ſchatowy kolik, nječaze 10 cm ſyroki a 2,70 m dołhi, nječtore drjewjane nowe ſchtomowe kołiki, nječaze 8 cm tołſte a 1,80 haċ 2,50 m dołhe.— Wo wózowne ſdźelenja proſzy kriminalny wotrjad w Budyſchinje.

S **Dobrufche.** Dźeſarſki miſchtr Jan Krjeczmar ſmějeſkiſche ſaſidźenu ſobotu ſwój pokrej cźiſtoſći ſwój 25lětny ſłużbny jubilej pola Sjednoczenych Budyſkich papjernikow ſwjeċźeſći. K jubilejej ſu jeho direktorjo, laſtupinjy a ſobudźełaczerjo ſ darami a ſbożopſcheċźemi ſmjeſeſkili. Knjeſej Krjeczmarjej pak pſchejeſche dalſche ſtrowe lěta w ſwojim dźeſe.

S **Lětonja.** Wežerawſchu njedźelu ſwjeċźeſche tudomny žiwnoſćeŕ Handrij Scholta ſe ſwojej mandźelſkej ſlotu kwaſ. Wobſadny duchowny, knjes farař Handrij ſ Porſchiz, ſtoteju mandźelſkeju popołonju w jeju domje **pożohnowa.** Jubilaraj ſtaj ſwěrnaj Sserbaj a ſwěrnej cźitarjej Sserbſkich Nowin. Pſchejeſnemu jimaj ſej hiſchće **wjele ſbożа k** jeju ſlotemu mandźelſkemu jubilejej a dalſchi błónčnu wjeċźor žiwjenja.

S **Nowych Porſchiz.** Sſobotu dopołdnja wokolo 11 hodź. ſta ſo niże Nowych Porſchiz ſ Worzynej cźeſże wjeſoſe ſ motorſkim kołom. Motorowaj koleſarjej ſ Cźelowa (Zeita) pola Wóſporka jědźeſchtaj ſ proſatami ſ Budyſkich wſkow. Jako ſ horh dele jědźo pornjo Bebrachez hdźem pſchijědźeſchtaj, pola ſadnjeho kola nadobo wobruċź wobuchny, ſo wonaj ſ motorſkim kołom padnyſchtaj. Sojiſtaj kiž mjeſeſche proječźi w nakhribjetnym korbje, ſleċźa pſches hłowu ſ kóła, ſo ſo proječźi na kuježe polo wuſkupnyſchtaj. Sozuſtaj ſamomu ſo wjetſche ſchkody njeſta. Slé pak ſcha dźe ſo wjednjeſ kóła. Wobſarujomny wóſta ſ puknjenym nopom bjes wědomja leżo, ſo dyrbjeſche jeho Budyſka ſwjetetna kolona cźerwjeneho tſchiża je ſanitetnym autom do měſtczanſkeje thorownje dowjeſeź.

S **Mikeż.** Sſobotu wjeċźor wokolo ½11 hodź. wuderi tu ſ dołak njeſnakeje pſchicźiny w kólni mlónka Ryſchtarja woheń, kotryž tuſamu ſa krótki cźaſ hnjeż. Wobſeć pſcheſtoċźi też na ſuſodny Kozorjez ſtatok, kotryž ſo też ſa krótki cźaſ zyły paleſche, dokeľž ſana pomoż k nuzy njedběſche. Kozorjez mandźelſkaj, kotrajž hižom ſpaſchtej, mózeſchtaj jenoż ſ nuſu ſ połażeho ſtatoka wuſkoċźiz. Na pomoż pſchiſtłowatani ſuſodźa mózachu jenoż wjeſchi Rot a najnuſniſchu nabodu ſ połażeho ſo ſtatoka wuſkoċźiz, wſcho dalſche ſo doczjſta ſpalk. Też poſ a ſi hubu ſo ſobu ſpalichu. Kozorjez mandźelſkaj halle w lécze ſadźeneho lěta ſtatok pſchewjaſowſchi, ſtaj cźežko potrjebnaj, hižo tohodla, dokeľž mataj niſto ſawěſcźene. Nakwiſnje ſu bohri ſuſodźa ſwojbu horje wſali. — Dodaċź me jo hiſchće, ſo runje na ſamuſnym wjeċźoru Mikleċźanſka wohnjowa wobora w Sſmochcźicźach nětkajſi ſwjeżdżeń ſwjeċźeſche. Potajkim bě nimale zyła mała wjeſka tam na ſwjeżdżenju. Naſtrożenje njebě małe, hdyż cźkaſche, ze Mikleċźach ſo pali. Dokeľž běchu jenoż ſwjetiſka małe dźeċźi ſame doma, myſleſche najprjedy kóżdy ſam na ſwoje hubuſchkowo. — K temu powě ſo nam hiſchće wot żandarmiſkeje wyſchnoſcźe: Naſcha wjeſna wohnjowa wobora bu ſobotu 15. makeſho rózka wjeċźor ¾11 hodź. pſchi ſwojim ſamjeſkeſanju njeluhje myſlena. W drjewjanej kólni hoſcźenzarja Ryſchtarja běſche woheń wundrił. S njeſpſchihódnym wětrom ſleċźazku ſkhrć na ſłomjanu ſtżechu bróżnje ſchewza Franza Kozora, kotrehoż ſtatok ſ bróżnju, domſtim, hródzu, wunměkom a kólnju plomjeniu ſniċźichu. Kozor ſamó jenoż malo domjazeje nadobы wuſchowaċź. Nataſſi grat, 10 kur, 3 ſuhy, poſ a 30 zentnarjow ſłomy je ſo pſaliło. Schkodowanoſć na jenoż njeſko ſawěſcźenu. Nimo wjeſnjeje woboty běchu ſaſchcźi pſchihłowiake woborу je Sſmochcźicź (1. mýto), ſ Gornjeho Wujewa (2. mýto), ſ Luha a ſe Sarkeża. Kruteſnu ſapſchimnjenju wohnjowych woborow ma ſo dźakowaċź, ſo ſo Ryſchtarja ſtatok wukhowa. Woheń je po wyſchinu ſdaċźu ſaloženy.

— S **Kolkwaſ.** Wežerawſchu njedźelu naſcha wjeſ ſ druhemu raſej ſwoje gmejniſke ſaſtupjerſtwo wolesche. Prénja wólba bu ſa njepſaċźiwu wuprajena, dokeľž pſchi pſchihotach nětchyo njeſtrjeſchiſche. Teddy mějachu jenoż dźeſcźerjo płaċźiwu liſcźinu. Wežerawſche wólby mějachu nětko tónle wuſlédk: Liſcźina wulkich burow (Krawz) dosta 9 hłoſowu a ji pſchipadnjetaj 2 ſaſtupjerjej w gmejniſkim parlamencze. Liſcźina ſrénich ratarjow a ſaſtojnikow (Wita—Schérz) mójeſeſche 52 hłoſow na ſebje ſjednoċźicź a bodu ſebi 3 ſaſtupjerjow. Liſcźina dźeſcźerjeſtwa (Junker-Haupt) dosta pſchi 32 hłoſach 2 ſaſtupjerjow.

Se **Schleſchewa.** Wobżarujomne njeſboże je tudomnego njeżenjenego 23 lětneho wobhdźerja Syndu potrjechiło. Jeho ſobotu wjeċźor na tudomne żeleznſke ſaſtaniſchcźu khwataſche, ſo by ſ cźahom do Budyſchina dojeł, ſo jemu pſchi běżenju prawa noha kuknu, ſo wjaſy dale

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

39] (Pokraczowanje.)

„Chilino“, pſchetorhny jeho Petronius, „w twojim powedanju widżu ſu ſwjeżca pkuwacź każ wolzi na wodze. Sſy ważne powěſcźe pſchinjeſć, to njeprěju. Ale njeżmějch ſwoje nowinki ſe ſjemi ſwuttykowacź. Kak rěka ſtarz, wot kotrehoż ſy ſhonik, ſo ſchcźeſcźenjo mjes ſobu ſo po ſnamjenju rybу pózнawaju?“

„Eurícius, knjeże. Wſohi, njeſbożowny ſtarz! Dopomni mje na Glauca, kotrehoż ſynn pſchcźeſcźivo mordarjam ſakitował, a ſ tym je mje wożeſbe ſnuk.“

„Sa wſchak lubjerad wěrju, ſo ſy ſo ſ nim ſeſnał a ſ tohole ſnajomſtwa ſmějeſch ſwój wuſuk, ale pjenjez njeſchy jemu ſamych dawał. Niż ſtamaneho pjenjeża, roſumiſch-li! Niżo njeſchy jemu dał!“

„Ale ja pomhach jemu bow horjeczahacź a rěcźach ſe naiſkubiſchej ſbożażkowſcźu wo jeho ſynnje. Derje, knjeże! Schto mohło bo wótreho roſuma jeneho Petronija imiwnyeź? Potajkim derje, njedawach jemu pjenjeż, abo popraſwom, dach je jemu, ale jenoż w myſlach, ſ duſchu, ſchtoż dyrbjeſche jemu dołhaċź, je-li by wón był ſ wopraudźitym filoſofom. Dach hižo tohodla, dokeľž mějach to ſa nuſne a wużitne.“

„To wſchak je wěrno“, rjekny Petronius, „ty budżeſche to cźiniċź dyrbjał.“

„Sa dźe runje tohodla pſchikhadżam, ſo bych to cźiniċź mohł.“

Petronius wobroċźi ſo na Vinicija:

„Daj jemu pjeċź tyſaz ſeſterzow wupłaċźeſch, ale we myſlach, ſ duſchu —.“

Ale Vinicius ſnajpſcheczíwi:

„Chże ſo ſ tym **bohudaċź, kiż** trěbnu ſumu pſcheſchoda, ſo pak ſo ſ Eurícijej, **ſo je bólcźeſ** ſ twojim njeſwóſtnym wupłaċźiſch ſtarzej pjenjeży. Tola bohcźi ſo ſ pſchinjeſć, dołtarjeſch runje telko ſa ...

Po ...

„Cźaſar, wopraudźe!“ ſawoła Chilon. „Dowol mi, knjeże, ſo cźi ſwoje dźeło poſwjeczu, a dowol mi też, dźenża wjeċźor jenoż po ſwoje pjenjeży pſchińcź, dokeľž je mi Eurícius rjekł, ſo ſu kamjenje ſe wſchěch ſplawow ſwoinoſchene, a jo hakle ſa nječtho dnjow druhe ſ Oſtije dojdu. Pokoj budź ſ wamaj! Tak roſzohnuja ſo ſchcźeſcźenjo. Chżu běži njewólniżu kupicź, to rěka, ja chżych rjeż njewólnika. Rybу tója ſ wudu a ſchcźeſcźanow ſ rybu. Paz bobiseum! paz! paz! paz!“

XIV.

Petronius bě ſ dworjanſtwom do Bajow wotpuczował, a Vinicius ſwoſtawſchi wróżo pſchećźiwjeſche cźiwilowpotne dny podaruno woczakaſo. Chilon pſchithadżeſche cźaſto, nje-pſchinjeſe pak żane ważne powěſcźe. Duſchiny bój, wuprózujenje a njeměrnoſcź ſchkodżachu ſtrowoſći młodeho patrizija, haj wón pſchijadżeſ pſchi tom ſwoju zjanoſć. Bu ſurowy a njeſprawny. Njewólniżu, haj ſamo wupuſchczeni pſchibliżowachu ſo jemu jenoż hiſchće tichepotajo, a dokeľž bjeſe wſcheje pſchicźiny na najnjeſprawniſche a najnjeſmiliniſche waſchnje khłoſtaſche, poczachu jeho ſtrażu hidźicź. Wón to ſaczu a ſaruna ſim ſwoje wołamoczenje hakle tak prawje. Jeneczu Chilonej najdżeſcźo bérjeſche ſo na kożżou, pſcheloż ſo ſtrachowaſche, ſo mohł tón hewak ſlédźicź pſchećźaċź; pytnywſchi to, ſo je nad nim dobył, ſadaſche pſchezo wjaſy. Swopróżka hě Vinicijej kóżdy kroċź wobtruczował, ſo weż pówdże ſpěſnje a hładzy dopróżka; nječko pak wupłowalche ſam wobczežnoſcźe, a hyrnjeż też njepſchestahowaſche wobtruczowaċź, ſo je wupſchi bjeſbożeſtwu, njeſataji tola, ſo budże ſo wéſka dlíċź.

Skónczenje po dołhim cźaſu wożakowanja ſo ſaſo wujewi, ale ſ taſkim pokhmurnjenym wobliczom, ſo młody cźłowjeſ jeho wuhladawſchi wobłębny a, k njemu pſchikłoncźiwſchi, ledy ſkowa wuwjeſe:

„Wona njeje mjes ſchcźeſcźanami?“

„Nałwopak, knjeże“, ſnapſchcźiwi Chilon, „ale ja ſym tej Glauca mjes nimi nadeſchoł.“

„Wo kim ty rěcźiſch?“ wopraſcha ſo Vinicius.

„Njewopomnjeſch-li bjo ſtarza, knjeże, ſ kotrymaj ſu cźowjach ſ Neapla do Roma, a kotrehoż ſakitujo pſchitſadnich wobaj porſtaj? Rubjeżnizu, kotiż wotmjedźechu jeho ſonu a dźeċźi, ſtókhu jeho ſ nożom. Wopuſchczeſch jeho mrěżazeho w hołpodze w Mitturrach a dołho jeho wopſakowach! Buhaſel ſym ſo nětko pſcheſwědcził, ſo je hiſchće ſiwy a je pſchijiſluſcha ſchcźeſcźanſkej wobſadze w Romje.“

Vinicius, kotryż njemóżeſche wopſchijeċź, wo cźo ſo jedna, widżeſche jenoż, ſo tutón Glaucus je nanałazny Lygije na puczu a rjekny tohodla, potłoċźejo w nim ſo rozbudżazy hněw:

„Hdyż ſy ty jeho ſakitował, dyrbjał cźi wón tola dźakowny byċź a tebi pomhaċź!“

„Ach, ſchlachotny tribuno! Ani bohożo njeſłuſ pſchez dźakowny, **kak hakle ludźo!** Haj! Wón dyrbjał ni **dźakowny** byċź. Na njeſboże je wſchak wón ſłabomyſlny ſtarz, kotrehoż buch je ſo ſ léżanu ſe ſtaroſeju ſamuċźił, a tohodla njeje mi wón ni jenoż njedźakowny, ale, każ ſhonich wot jeho wérzhraitrow, wobſtorkuje mje, ſo ſym ſo ſ tutejſe nikanſi ſcźeżał a bohu wina na jeho njeſboju. To je moje mnyto ſa wobaj porſtaj!“

„Nepſchecho, ja ſym pſcheżwědczeny, ſo tomu tak je, każ wón praji“, ſawoła Vinicius.

„Potom wjaſy wſćh haċ wón, knjeże“, ſnapſchcźeſcźi Chilon ſ dołtojnoſcźu, „pſcheloż wón ſebi to jenoż mysli, jo to tak bé, ſchtoż njebudże jemu ſadżewaċź, ſwojich ſchcźeſcźanow na pomoż ſawołaċź a ſo ſurowje na nimi wjeſcź. To wón tak wołeże cźiniċź, każ wołeże budża jemu cźi druſy pſchi tom ponthaċź. Na ſbożo njeżmě moje mjeno a njeże mje w modleńi, bożej jeho widżach, ſawohladał.“

„Schto dha to mje ſtara! Powěda mi radſcho, ſchto ſy hewak w modleńi widżał.“

„Tebje to wěſo nicźo njeſtara, knjeże, ale mje to runje tak wſele ſtara każ moju hamžnu kożu. A dokeľž hych cźiſty, ſo by mje moja wuczba pſchetrała, dyżu ſo radſcho ſłabeho mnyta wotrjeż haċ ſwoje żiwjenje ſa njeſchwarny mamon na hrażki ſtajiċź, bjes kotrehoż mózu jako filoſof ſara derje żiwy byċź, ſo bych bójſku wěrnoſcź pytał.“

(Pokraczowanje ſcźehuje.)

njemóžesche. Runaŕ spójna, so běšche žo jemu noha we kuliżu ſtamala. Wežerawschu njedźelu poča noha ſtraschnje ſaczełacź, jo bo lekarja knjeſa dra. Szykoru do Rakeż pósłachu, kiż tehorunja ſwěcźi, ſo je kulka ſtamana a da ſnjeſoboženeho ſe ſanitetnym autom Budyſkeje ſanitetneje kolony Czežwjeneho lischża do Budyſkeje měſchczańskeje thorownje dowjeſć.

S **Noweje Wěſy** pola kłukſcha. W tudomnej papowej ſabrizy nětkle jenoż tři dny ſa tydźeń dźełaja. To je wulki wupad ſa ſaſłużbu naſchich khudych holanow, kiż wjachu tu hewak žaneje druheje ſkładnoſcźe ſa ſaſłużbu nimaju, dokałż hewak industrija w naſchej wokolinje pobrachuje.

Se **Stróže** pola Hucźiny. Pjatk popołdnju wokoło ½2 hodź. ſta ſo tu wobžarujomne njeſboże. Pſchi drjewoređanju pſchindże 17letny ſyn Marcźin žiwnoſcźerja Maſa Mcźiſi ſ prawej ruku do kulojteje pily. Pika jemu huydom połz wotrěhny a pokaſowaŕ thětro ſrani. Snjeſoboženy thžyże ſaidźenu ſobotu na ſłužbu cźahnyć.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdźarow. Dokelž je tudomny wuczeŕ Wille cźežko ſchorił, dyrbjachu dźěći do Wulkich Sdźarow do ſchule khodźić. Nětko je ſo na ſadanje ſchulſkeho pródźiſtejerſtwa ſaſtupny wuczeŕ pſchiſłaſił.

Z **Kulowa**. Posledna měſćanska drjewowa awkcija je wumjesła 1397,50 hriwnow.

S **Kjetlic**. Rataŕka kowarna ſa Delnja Sſtrjelnicu je tudomnej ſłužobnej Marcźe Wojcźiz cźeſtny diplom ſa 10letnu ſłužbu ſpožčiła.

S **Niſtcźe**. Tudomna firma Christoph a Unmack je nimo ſwojeho ſtajneho dźěła ſa němſkokſatnu żelezniżu dóſtała ſkałaniku wo 15 ſaſtyrimwóſkatnych żelezniſkich woſow 2. rjedownje, ſa kotrež ſhromadnje 820 000 hriwnow dóſtanje. Skoſane woły dyrbi firma w lěcźe 1930 nastawiś. To je ſwojeſelaza powěſć, wołoſebje ſa naſche dźěcźeſtwo.

S **Běleje Wody**. Na ſobotniſchich wikach w Běłej Wodźe ſo płaciſny pomjo dotalnym wikam njeběchu dale pſchemněnie. Butra płacźeſche 90 pj. hacź 1 hr., jeja 10 pj., punt ſarěſanych huſ 1,40 hr., punt kornych kur 1,20 hr.

Z haſcho kulturneho žiwjenja.

Měſaćna zhromadźizna towaŕſtwa kat. Serbow „Jednota“ w Budyšinje.

Wčerawšu njedźelu wotmě „Jednota“ ſwoju měſaćnu zhromadźiznu w Serbſkim Domje. Zešła bě ſo wulka liča ſobuſtawow, ſtož je zwjeſelacy zjew za towaŕſtwowe žiwjenje. Po wuſpěwanju zhromadneho kěruſka postrowi knjez kantor Šołta ſtawu zhromadźiznu a wozjewi dźeńſki porjad. Naſpomni wo ſmjerćnem njezbožu, z kotrymž bě ſo ſtwórtk wječor pohonił knjez Krawc, bydlacy w Budyšinje, pokhadźacy z Noweje Jaſeńcy podeſoł. Wóz, nakładźeny z drjewom, bě ſo powróćił a łěwe wozowe koło bě jeho přejěwši, jemu wutrobno rozmjatło. Wón běše 55 lět ſtary a ze ſobuſtawom „Jednoty“. Tohodła ſo towaŕſtwo na dźenſniſim jeho pohrjebje ſ khorhoju wobdźěli. Zhromadźizna pomodli ſo za njeho cźichi „Wótče naſ“. — Na to mějeſe knjez wyſſi wučeŕ kantor Rězak ſwój zajimawy přednoſk, w kotremž wjedźeše ſwojich připoſłuchaŕjow po znutŕkownem měſće wot Lawſkeje haſy, radnicy, po Mjaſowem torhoſku, Pětrowej cyrkwi a wěži, tachantſtwje hač do brodu a wokolinje a rozłožowaše po ſwojim žortnem originalnem waſnju wſitko pomnjeća hódne měſtna. Z jeho erta zhonichmy něſtožkuli nam njeznateho, a tohodła wſitcy rady knjezej přednoſerjej z wulkej kedźbliwoſću připoſłuchachu. — W druhim dźełu porjada přija ſo po dłěžſej rozmolwje namjet, zo wuhotuje ſebi „Jednota“ létſa ſwój póſtniſki ſwjedźeń „bjez wulkeje kołbaſy“.

Naposledku rozłoži knjez předſyda a potom też knjez měſtopředſyda ważnu naležnoſć ſerbſkeje petizije na ſakſke knježeŕſtwo wo zawjedźenju obligatoriſkeje ſerbſkeje wučby w ſerbſkich ſułach. Sobuſtawy buchu proſeni, petiziju ſebi přečitaś a ſobu podpiſaś, ſtož ſo w bliſſim času też ſtanje. Z tym bě dźeńſki porjad wučerpany a knjez předſyda ſkónči zhromadźiznu z kat. postrowom wokoło ½11 hodź.

Z Łužicy.

* Se **Salomja**. (Sohland a. Spree.) Kak ważne je, ſo bo dźěći ſtajnje powuczuja wo ſtraſchnym wobthadźe ſ wótrymi wężami, dopokaſuje ſrudny podawk, kiż je ſo tu ſtał. Pſchi ſhotowjenju ruczneho dźěła ſo ſaidźenu ſrjedu 9 lětna ſchulſka holza ſ nožizami do wóczka tłó a je cźežko ſrani. Wobžarujomne dźěćo naiſćerje na tuto wóczko widźenje ſhubi.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan**. (Skażeny tobak ſpaliłi.) Dnja 21. januara ſu w kotelni miſtnatnje w Drježdżanach-Nowym měſeje pod dohladom ſłowneho hanta 54 balikow tobakowych kopjenow, kiż mějachu 2036 kg. ſyreje wahi, ſpaliłi. Tobakowe kopjena ſłuſchachu jenej firmje w Žurichu a běchu dłěſchi cźaſ na jenym ſłownym ſkładże leżałe. Firma běſche jich ſwěſćiła, ſo je tobak ſkażeny a ſo njehodźi wjazy wužiś. Wona je na to namjet ſtajiła, ſo by ji dowolene było, tobak pod dohladom ſłowneho hanta ſniczić. Tutón namjet je ſo dowolił, dokelž je ho też ſ hamtiſkeje ſtrony ſwěſćiło, ſo ſo wo bospodnje ſkażenu tworu jednaſche.

Přilopk.

* **Dalſchi wuſud w prozeſu pſchećiwo jědomješchełkam.** W Szolnoku we Wuherſku, hdyž ſo wotměwa prozeſ pſchećiwo 34 žónſtwam, kiż ſu ſwojich mužow a druhich pſchiwuſnych ſe ſajědojcźenjom morile, ſahudźi ſud wobſtorżenu mandželſku Cźerzowu dla dwójneho mordaŕſtwa k ſmjerći na powjaſu.

* **Frankobrodſki ſypnik ſo ſhubi.** Njedźelu je ſo direktor romſko-germaniſkeje komiſije archeologiſkeho wuſtawa Němſkeje, kotrehož měſtnoſcźe ſu w Frankobrodźe nad Mohanom, prof. dr. Bjedrich Drechſel, je ſwojeho bydleńa wotſtalił a njeje ſo hacź dotal wrócźił. Myſla ſebi na to, ſo Drechſel dla roſtrichanych nerwow wokołokhodźi. Njeje wſchak też wuwjate, ſo je jeho njeſbožo podeſchło.

Potajna ſmjerć w kotcjowni.

— W jenej ſ najſnaćiſchich a najſćipe wopytowanych kofejowniow měſta Rigi, w ſrjedźiſchcźu měſta, dóńdże k popawkej, kotrejž ſhubdźi najwjetſche ſpodźiwanje a je tak popajny, ſo ſo Rigowcźenjo njemóża wjazy ſmjerkowaś. — ½2 hodź. popołdnju pſchihdźeſchtaj do kofejownje, kotraž pjwa w tutom cźaſu ſtajnje pſchepjełnjena, dokelž ſo tu wulki dźeł Rigowſkeho wobkhodneho ſwěta ſetekuje, ſtajnaj wopytowarjej lokala, 50lětny Pawoł Kołekowſki, bohaty wobſchedźeŕ khěżow a měſcźeſł filmoweho dźiwadła, a jeho pokowny poknomóznik Alkuis, hižo ſtaršeſi knjeſ. Wobaj ſkałaſchtaj žebi kaž wſchědnje kofej a k tomu něſchto pjecziwa. Zdyż běſchtaj wot ſkałaneho něſchto wotpałoł, jako najbliże pedźaju pytnychu, każ ſo knjeſowy wobſchedźeŕ, njedawſchi ſmika wot žebje ſe ſtóża ſwjeſe a ſa morſtwebo na jeni leżo woſta. Knjeſ Alkuis bě ſ měſtna poſkoćił, ſo by ja ſnjeſmemi womhał, jaka ja ta, wón. na. wuna ſamkne. waſchnje ſwjeſewſchi ſ ſemi padny. W kofejowni wudyri hroſa, dokelž žebi na ſajedojcźenje myſłachu. Stróżeſe pſchitomnych hiſchcźe nabuchu, jako pſchitomny łěkaŕ hižo ſaſtupjenu ſmjerć wobeju knjeſow ſwěſći. Policija da kofejownju huydom wupróſdnić a ſebra ſkutki pjecziwa ſe błida njeboźcźeſkeju. — Dwoje ſamomordaŕſtwo bě wuſamknjene, ſo bě jedyn druheho moriwſchi žebi potom ſam ſ jědom ſawdak, ſdaſche ſo być njewěŕjomne, dokelž běſchtaj muſaj hižo dołhe lěta wuſko ſpiſchcźeſelenaj. Stejachu pſched hódanćkom. Ale ſo ſo tu jedna wo kapitalne ſtóſtniſtwo — na tom njedwěŕowaſche žadyn cźłowjek, też policija nic. Dny dołho běchu w nowinach najſpodźiwniſche nowiny cźitaś, a ſamolwjachu ſo ſwuczeńt ſwědokoj, kotiż běchu pjeczа wſchě móġne potajne podawki wobkedźbowali. Tu bě kŕótko do kataſtrofy nadpadnje rjana žónſka kofejownju pomaku pſchećkrocźiwſchi dźiwadłowemu wobſchedźerjej ſnamja dawaka. Potom ſako dyrbjeſche to tola być mordaŕſtwo je ſcźehowanym ſamomordaŕſtwom dźiwajo na drama žarliwoſcźe dla tamneje potajneje „njeſnateje“. Skónčnje rěkaſche: něſkoli dźědźicźeſtwo běchu wobeju ſajědojcźili a k dozpěcźu tuteho ſamóra žiły perſonal kofejownje wobtykali.

Dóniż po něſkotrych dnjach obdukcija cźełow a chemiſke pſchepytowanje ſkónčene njebě a doſpokuje njewocźakanu wſchěch pſchinješchiſchcźej. Mordaŕſtwo, ſamomordaŕſtwo, ſamopaſchni dźědźicźeſtwo, drama ſarliwoſcźe, grandioſne wobſtorżanje — wſcho to roſpłuny, a woſta — łěkaŕſka ſenſazija: pſchećelej, Kołekowſki a Alkuis, buſchtaj nimale w ſamknjej ſekundźe, wobaj ſ Bożej ruċźku ſajataj. Profeſor dr. Neureiter, wjedniŕ univerſitneho wuſtawa ſa ſudnjiſke łěkaŕſtwo praji, ſo ſu pſchi tom wopraudże wo łěkaŕſku ſenſaciju jedna a ſo je jemu tajki pad hacź dotal njeznaty.

R. K.

Nuza akademiſkich powołanjow.

Nuſa akademiſkich powołanjow je powſchitkownje znata. Też w Kolmje je mnoho łěkaŕjow, inżenjerow a prawiſnikow, kotiż njewědźa, ſchto jim jutſchi dźeń wobradźi. Tak něſkotry młody akademik wojuje ſmužeje wo ſwój wſchědny chłěb. Na pſchikład poda ſo młody prawiſnik, kotryż ſo wó ſtiwje pſchejeara wopuſchćeny cźiteſche, wſchědnje na puć, ſo by ſo pola Kownowſkich pſchekupzow dopraſchował, hacź nimaja ſnadź ſmětki, kotreż maju ſo proteſtowaś. Wón cźeſe ſo ſa wobſtaranje pjenjes ſe ſmělkowo najchěſćiſcho poſtaraś. Rada prawiſniſkeho ſtawa bě wo tutym njeběchym ſadžerżenju młodeho prawiſnika tak roſhorjena, ſo jeho na ſi lěta ſe ſtawa prawiſnikow wuſamknu.

Młody prawiſnik N. bě hižo troſchku muđriſchi. Wón wědźeſche, ſo je w naſchim nowym cźaſu ſa ſałożenje nowieje prakſy hižo něſchto reklamy trěbne. Dokelž wón wěrjeſche, ſo je rěcźniſcy jara wobdarjeny, na druhej ſtronje pak žaneho dowěrjeniſwa njeměješche, tak roſſudźi ſo wón, ſ něſkajkeje pſchicźiny nětkle něſkoho wobſtorżiś, ſo by pſchi ſkładnoſći ſudniſkeho jednanja ſwój rěcźniſki talent pokaſaċ mohł.

Wó wobſtorżi liſtoweho, kotryż łóżde ranje ſwój puć wot napſchećiwneho dróhowego różta, hdźež prawiſnikowa khěża ſtejeſche, ſapoża, hač je rěcźnik ſwoje liſty ſtajnje měſto we 8 hodź. hakle w 9 hodź. rano doſtawaſche. Wón dyrbi, tak piſaſche wón w proſtwje, ½9 hodź. rano hižo na ſudniſtwje być, tak ſo jemu ſe ſapoſdenja liſtoweho wulka ſchkoda nabywa. Pſchi ſudniſkim jednanju dobu prawiſnik wopraudże, a liſtowy dyrbjeſche wot tuteho dnja ſwój puć na druhej ſtronje dróhi ſapoċzeċ. Rěcźnik, pożłuſnjeny pſches pręni wuſpěch, wobſtorżi něſko leſoniſtku, dokelž je jemu ſ wopaċznehо ſwjaſanja ſchkodu nabyła. W tutym padże wſchak dyrbjeſche wuſtojny rěcźnik bohużel podlećeċ, a nadżata reklama wuſtoſta. Cźežke ſu cźaſy ſa akademiſke powołanja.

S. G.

Radio.

Serbske ſpěwy w Lubljanskim radiu.

Wčera njedźelu wječor ſcéleše Lubljanski radio we ſwojim ſpěwnym programje naše łužisko-ſerbſke ſpěwy. To je mnohich naſich poſłuchaŕjow radia wulcy překwapiło a zwjeſelilo. A naſemu cylemu narodej je ſo česć dóſtała, ſtož tu z nutrnym dźakom připóznawamy. Wjeſelimy ſo, zo je zaſo raz wo naſim ludźe ſo ſwětowej zjawnoſći rěcźało a ſu ſo parle z naſeho hłubokeho ſpěwneho pokłada ſeršej zjawnoſći poſkićile. Zawodne a rozjaſnjace ſłowa wo naſej narodnej pěſni a wo naſim ſpěwnym zwjazku poréċa knjez Bučar. Słyſachmy mjena naſich zaſłużbnych narodnych dźěłaċerjow na ſpěwnym polu. Na prěnim měſtnje bu mjenowany naš hudźbny miſtr Bjarnat Krawc, wokoło kotrehož ſo druzy dóſtojnje ſtupaju. Knjez Bučar pokaza też na nowu zběrku ſerbſkich ſpěwow „Skowronċk“, kiż je Bjarnat Krawc njedawno wudał, rozłoži wosebje zamér a ſkutk naſeho ſpěwneho zwjazka. Mjenowaše mjena zaſłużbnych muži, Słodeńk, Wjela, Frajſlak, Wowċeŕ, Nawka wosebje jako ſerbſki pěſnjeŕ. Słyſachmy na to někotre z naſich najrjeńſich ludowych ſpěwow, ſola a khóry. Naſpomnimy tu jenoż někotre z nich „Wuznaće wěriweho Serba“, „Swjaty Juri“, „He, što pak holcy cźinja“, (ſola) „Kwas na kěrchowje“, „Njepowalna lubość“ (ſolo) a „Ha ſła je holċka trawku žnjeć“. — Z wutrobnym dźakom a wjeſelom ſmy tole poſkićenje, kiż ſmy derje ſłyſeli, přijeli, wuprajamy pak přeċe, zo bychu ſo čaſiſo w radiu, też na druhich měſtnach, łužisko-ſerbſke ſpěwy poſkićałe a ſo wo nich rěcźało. Derje by też było, bychu-li ſo tajke poſkićenja też jaſnje doſć do čaſa wozjewile. Kak by było, hdy by Praſzſki ſylny ſcélak ſo raz za Serbow zajimował!

—ꝛ—

Što ſłyſimy jutře, wutoru 18. mał. różka.

Königswusterhausen. 12,25: wjedro za ratarſtwo. 14: (z Barlina) gram. deſki. 15,45: hodźina za žónſke. 16,30: (z Lipska) ſpěwanje z operetow. 20: „Fedora“, opera w tŕoch jednanjach.

Lipsk. 12: gram. deſki. 16: dwojoreċ. 16,30: ſpěwanje z operetow. 19,35: koncert. 21,05: kabaret. 21,30: hudźba wot dźenſa.

Wrótſław. 15,20: płaċizny za ratarſtwo. 16,30: gram. deſki. 19,05: wjedroż po tym „nowe raje“, jazz-orchester. 20,40: přenjeſenje z Barlina.

Praha. 12,35: připołdn. koncert. 16: dźeċaċy koncert. 17: přednoſk wo kulturje. 20: ſłowakſke ludowe ſpěwy. 21,30: koncert.

Wiń. 11: gram. deſki. 15,30: pop. koncert. 20,05: Jako hiſće do ſule khodźach; po tym lud. koncert.

Beograd. 20: kwartetny koncert. 20,30: (ze Zagrjeba) ſłowakſki wječor.

Lubljana. 20,30: (ze Zagrjeba) ſłowakſki wječor.

Katowice. 17,15: „Slezyski zahrednik“, přednoſk. 17,45: (z Warſawy) orchestrowy koncert. 19,05: muſikalne mjezhraċa.

Swětowy puċowaŕ.

Cźunka ſ Cźunkeż puċowaſchtaj po ſwěċe. Pjeċ lět po tym wróċźi ſo Cźunka ſ Cźunkeż jaſo domoj. Nó — hdy wón myſleſche — rjane ſpodźiwanje w naſim nanowym měſtaċku ſpodża, hdyż ſo ja tak dołhi cźaſ jaſo domoj wróċźa. Na hłowje ſtawaċ budża Cźunkowcźenjo, hdyż mje ja tak dołhi cźaſ jaſo wohladaja!

S puſtotnej twarbu wuſtupi Cźunka w Cźunkeżach ſ cźaſa. Pſched dwórniſchcźom wón poſtoja a roſhladowaſche ſo, w nadżiji, ſo wohłada ſnaſebe.

A ſyże pranje: Jaż pſchiwdo to cźyże, dha pſchiſłoże tola runje Cźunkowy ſtary pſchećeŕ Guſta nimo. „Hallo! Guſta! Stara koſoch!“ ławoła Cźunka ſwjeſelcny.

Sadźiwany wobhladuje ſo Guſta ſa nim. Potom wón ſo pożmežo rjekne, pſchi cźimż Cźunzy ruku tłóchaże: „Ach tak, ty to ſy. Schto dha cźiniſch tu na dwórniſchcźu? Ty brje cźeſch na konzu ſapuċowaċ? . . .“

Swójbne powěſće.

Sſlubjenaj: Hilda Schołcźiz a Arthur Roſe w Ketlizach. —

Semrěł: Arnoſcht Müller w Budyſchinje, 22 lět.

Wulcy ważne wunamakanje za ſłabe a zeſłabjene woċi. Profeſor dr. Heine na wočowej kliniey pri univerſitée v Kielu wukazuje w měſto nawočow abo brylow ſkleńċki, do wóċka ſo kładżace. Tute dokładnje nawoċi narunja a nichtó njepytnje, zo ma wosoba, kiż je nosy, ſłabe wóċko. Skleńċki wozmu ſo na nóc z wóċka. Wone su tak ċeńke, zo nošerja an proſka njezražuja. Na naſim wobrazu widźimy wu namakarja profeſora dr. Heinu z łěwicy, potom wóċ kowe ſkleńċy dale z prawicy žónku z nawočemi a po tom z wóċkowej ſkleńċu.

Knjez Marquis jako pojac.

W jenym ſ bohatych klubow wudyri bobak: „Schto cžinicź, wobkhudnjenym-li wschitkym?“ Běchu widżeli Rusku, Němsku a Awstriſku, Romanow, Habsburgiſkich a. němſkich wjerchow w boju wo wschedny chleb, haj w nuſy. Je tajke w Schyanſkej njemóżna wěź? Nielohko móżna wěź; ale.... Niż znadź we wopravdźitej ſtarości, znadź jenoż tak, kaž drje žebi kóżdy ſ lohko pukotażej wutrobu pożledni wulki ſtrach pschedstajaja, znadź jenoż tak rěčžachu woni wo możnoſeji pschichoda a wo wotmolwje, kotruż bychu wobudźej do njejewocża zunyli. Trainarjo a wuježdżowarjo ſo ſamolwichu. Pschekupzy, kotiſ ſ malym ſapowčażawſchi jako ſenatorjo ſkónča. Wumětaj, twarjaj miſchtrojo, namórnizy, burjo. Wſ ſantaſiji pschi naſymniſkich khachlach, pschi dobrym palenzu a winje ſda ſo wschо być wěrje hódne. Hiſchcže njeſtejachu woni psched nahim žiwjenjom. Potom pak wuprajì ſo jedyn ſ pożlednich, kotryż bě na rjedże, nitku dale pschaſeć: „Ja pójdu ſa pojaza!“

To bě pschewjele dobreho, to nochżyſche ſamo w tutym towarſtwje ſchto wěrić. Schyanſki ariſtokrat, w kotrehoż ſtarſchiſtkim domje runje w ſamtnej hodżinje jena czeta *kaka bydleſche, dżyſche powołanje clowna naſtupiċ? Tajke* fantaſije njemóżachu žebi lubicź dacź. Rosrěčowanje dżeſche tam a ſem, bywaſche wótriſche. Pſchichodny pojaz, kotremuż wěrichu nochżychu, powědaſche wo druhich pryſłach ſe ſwojeho żiwjenja — tak ſo je pſched nětkotrym czaſom jónu w pjanje a zylindru ſ Madrida do Londona jěł — a poſticzi ſkubowym towarſchanc ſkónczenje nahladny pjenjes, njewuſtupi-li w bliżſchich dnjach w jenym Barcelonſkim zyrkuſu jako pojaz. Sdadża bě pſchijata: Dwětyżdżu durow, runja 10 000 pęhetam, ſchtož wuczini po dżeſatnišchich pjenjeſach nětkóże 6000 hrivnow, hu žadżenych.

Powěſeć wo podawku rosnjeże ſo bórzy po zymym měſeże. Cžiſchczenża do zyrkuſa bě njewſchědnje żyſna. Klubowe ſobuſtawy pjelnjachu hižo nekotre loże. „Budże? Njebudże?“ Wežipnoſeć pſchiběrasche ſ poſtupowanjom cžaſnika. Hižo powědachu nětkoſi, ſo ſu ſemjanſkeho pojaza na druhim měſtnje widżeli, wón chże wuſtajene 2000 durow ſapkaczieć, jenoż ſo by ſwojich pſchecželow ſa nóż powodźił. Potom ſaſo poſčěhnychu ſo hłoſy, kotryż chżychu wědżeć, ſo ſu ſo hižo druhi ſ druhimi pojazami zyrkuſa wotmeŵale a ſemjanſkwo njeje na żadyn pad ſe ſadżiwkom ſa clowniſwo, nawopak, nowy Grock abo Ramper je ſo narodźił. Skónczenje popuſchczi napjatoſeć. Prěnje cžiſko pojazow ſo wotmeŵaſche. Mjes druhimi bě wuhladacź też wożakowany. Wón cžiniſche ſwoju wěź zyle derje. Pſchihladowarjo hrimachu ſ pſchikleſkom.

Po ſkónczenju wuſtupa pak wojewi zyrkuſowny direktor, ſo ſu tamne 2000 durow dobyte. Dobyczeć wotſtupi je njejſynarodnemu ſjednoczeńſtwu artiſtow, kotreż ma ſwoje ſydło w Barlinje, ſa ſpomóżne ſamery.

Schyanſka ſo ſmjeſeſche. Niż pak zyła Schyanſka — ſu marquiſowje a hrabja, kotiſ maju wobſet clowna ſ etiketu a je jemjanſkwom ſa njejſiedżnoſtimi wěſ.

H. J.

Polajny pſekhodny kij.

Hakle njedawno poda ſo na ſaſtanſkeſu Denver (U. S. A.) ſcžehowaze: Jedyn ſ pucžowanych, nětkóż ſchtyrycžſtletny muż, pſchekhodżowaſche ſo, tak dołho hacź cžaſ ſtejeſche, na pſchiſtupniſchczu. Hižo troſchku ſtarſcha knjeżna, kotraż drje dżyſche do cžaſa, ſtorcži ſe ſwojimi pucžowańſkimi koframi tak żłnje do njeho, ſo ſo muż roſnjembri. Pſchi tom ſwarjeſche wón troſchku njepſchiſtojnje, tak ſo ſo ſtarſcha knjeżna tohorunja khětro roſnjembri. Hdyż cžłowjek wě, kajke móża ſtarſche knjeżny ſ cžaſami pſchecziwo mużam być, tón lohko roſumi, ſo w nětko ſcžehowazym wurěcžowanju knjeżna hiſcheże raſnjiſche ſłowa wużiwaſche a ſkónczenje ſamo khětro toſtyj pſchekhodny kij poſbeże, kotryż měſeſche nimo druhich wožow a wěſkow pſchi ſebi. To njedaſche žebi jeje pſchecżiwnik lubicź. Wón hrabny, pryſedy hacź k bicžu pſchińdże, ſ wołěmaj zukomaj ſa nahladny kij, wutorhny jón knjeżnje ſ ruki, połoži jón na koleno, a knaks, bě kij do dweju kruchow roſkamany. Wobliczo knjeżny bě ſnědźełe — *pſchetaj ſ wołejn krućhow hižo kapaſche nětko wšěchno na* ſemju. Muż, kotryż wſcho hnydom ſapſchija, ſpadżi krótko roſhładżeny jemu połoju tija ſ hubje a wupiji ju na jedyn raz. Jena lubożeć je druheje winoja, a dokelż bě muż dżiwajo na wupity liker hinaſche myſle dołtał, a nimo toho też hiſcheże nětchto ſdiwórliwoſeże wobhładżeſche, poda wón druhu połoju kija knjeżnje, kotraż, dokelż žebi liker jara ważeſche, na kóżdu ſwadu ſabu a ſwoju połoju kija na jedyn raz wuprózdni. Naležnoſeć ſkónczi ſo na ſwjeżeloże waſchuje ſ tym, ſo pucžowazy tamnej knjeżnje jeje kij ſ dżeſatorej hódnoſeću ſaruna a na to też na nutrnu próſtwu ſótro ſa tije ſłoni, kotreż ſu ſnutſka ſ cžeńſej ſchkleńczanej rołku wuhotowane, a kotrychż pſchimładło ſo jenoż trjeba wotwjerceć, ſo by cžłowjek ſóżnoſeći bliże pſchińſchoł.

Wig.

Pěſtowanje rěčow.

„Le Traducteur“, francowsko-němski ilustrowany liſt za rěčnu wučbu a zabawu. — Nakładnistwo we La Chaux-de-Fonds (Schweiz).

Tónle měſačny ſpis ſpěchuje we wotměnjacem, pohonjacem zeſtajenju nawuknjenje francowskeje rěče a je z wubjernym ſrědkom, ſebi najtrěbniše ſłowa pſiwſoji abo hižo pſiwſojene póznaca wobnowić a rozſěrić. Z napřećopoſtajenjom wobeju rěčow je wostudłe pytanje we ſłownikach cyle njetrjebawše, pſetož „Traducteur“ dawa ke kóżdemu francowskemu wurazej němski pſełożk abo rozjaſnjace pſiſpomjenja. Maćizna k čitanju je mnohoſtronſka z wobrazami wudełjena. Něſto zabawneho, něſto powučneho, wotrěżki ze wšědneho żiwjenja wotměnjeja ſo ze ſwětnymi ſtawiznami, basnjemi, wobſchodnej korrſpondencu, přemyſlo-techniſkimi naſtawkami atd. Probuj ſešiwk darmo póſćele nakładniſtwo „Tradueteur“ w La Chaux-de-Fonds Schweiz.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powěſć wo wjedrje ſa jutſiſchu wutoru: Mróczele ſo pſchecžahuja, hewak mile wjedro. W Jendżelſkej a połnoċnej Europie ſmeja dale nózne ſmjerſki.**

* **Njedżelu dopołdnja je ſo pola Thuma cžežiły automobil Lipſczanſkeje draſtowneje fabriki Müllera a Co. na hładkej dróży do Zuwanja dał a do automobila Kamjenicžanſkeje ſpedizitſkeje firmy Alexandra Filipa ſrażk. Pſchi ſawadżenju je ſo ſchofer Kamjenicžanſkeho woża, kotryż ſnjeħowe rjeczaſy k ſwojemu woſeċi pſchinjeſeſche, na měſeże morił. Lipſczanſki automobil njemżeſeſche ſnjeħowych rjeczaſow, cžehoż dla ſchofer móż nad ſwojim wołom ſłužbi. wachu.**

* **Na kupje Krecże je ſobotu ſemjerjenje wulke ſapuſczenje naczinilo. W nětkóż dwanacże wżtach ſu ſo cžeże ſapuſczyłe. W nekotrych wżtach jenoż hiſchcże roſwaliny ſteja. Wołeżje cžežko je měſto Kandia cžerpiło. Sa 24 hodżin ſo dwaj żiwnaj podjemiſlaj ſtorkaj ſtaſchtaj, ſ kotrymaj ſu ſkoro zyłe měſto wupuſcili. Najwjaſy wobhdlerjow je měſto wopuſchczilo. Na zyłej kupje ſu ſo wobhdlerjo do hroſy dali, njeſwěrja žebi wżaj do domow a pod hołym njebjom pſchenocowaſa.**

* **S Maana w Sajordanſkej ſo powě, ſo ſo kraj ſe ſkoczkami ſapuſczuje. Sa poſlednje 10 dnjow ſu w tamniſchim wotrjeſu ſamym 60 tunow ſkoczkow naſběrali a ſnicžili. Boja ſo, ſo ſo wſchě żně ſnieża.**

* **Po powěſczach ſ Nalestiny w kraju żurowa ſuma ſucha. Wobkhad automobilow mjes Beirutom a Damaſkuſom je ſo ſ wulkim ſnjeħom ſnjemóżnił. W nekotrych ſtronach kraja ſnjeħ poł metra wyſoko leži.**

* **Njedaloko Mami na Floridże ſwjeżeleńſka parna łódź ſe ſchkleńczanym dnom k wobhładanju mótkeho dna ſo ruċże podnóri, hdyż ſchkleńczane dno do ſkały ſawadżiwſchi ſo rozbi. Druhe łódże wſchitkich paſażerow wuhno-**

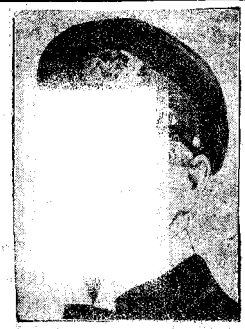

Kapitän Brünings, wjednik wupaleneje łódże „München“. Jako cheyże papjery z łódże wukhować, ſo ſkoro ſobu ſpali.

Smeški.

Se Schotiſkeje.

Knjeni Mackeanowa (k ſwojemu mužej, kotryż nědżelu pſchi radżiowym aparaże ſedżo ſo wótże ſmjeje): „Domaſcho, dyrbjał ſo hańbowacź, na njedżeli ſo tak ſmjeć, cžim bóle, hdyż Bożej ſłužbje pſchipoſłuchaſch.“ — „Sśměj ſo tola ſobu, żona. Faraż je runje telefon pſchiſſewił, a ja żedżu tudy doma.“

** **Jank:** „Nano, ja w ſchuli wjazy w pożledniej lawzy njeſyżdam. — **Nan:** „To je pěkne! Ale każ dha je ſo cži to tak radżiło, ſo ſu wyſche pſchiſchoł? — **Jank:** „Pożlednja ławka je ſo pſchekamała.“

** **Sźudnik:** „Sźwědko, wy ſcže ſwadże mjes mandżelſkimaj pſchipoſłuchak. Schto ſcže žebi pſchi tym wuſłyſchał? — **Sźwědk:** „So ſo cžaſ żiwjenja żenicž njechcham.“

** **Boſcžij** (liſt na póſt dawajo): „Ach, każ budże ſo macź na prěnjej powěſeži ſ zuſbu wjeſelicź. Wona ſo pſchezo prajiła: Ale Boſcžijo! jeli tak lěni woſtanjeſch, ſo wěſcže zaneje ſłužbu njedoſtanjeſch, a tola žiwu ſa mężnu hižo na pjatej.“

** **Hanka:** „Nano, Nano!“ — Nan (ſa wobjedom): „Směrom! Hdyż wulży ludżo rěcża, dyrbja dżeći mjelcżeć.“ — (Po wobjedże): „Nó Hanka, ſchto dha dżiſchu mi prjedy powědacź?“ — **Hanka:** „Dżeći i zyłeje hory ſu ſche jabłuka kłocża.“

Hamiske wozjewjenje z Wojerec.

Wołebite kurjy ſa mlokowe hoſpodarſtwo a płahowanje ſwini.

Krajny radżićeſel Wojerowſkeho wokrjeſa wozjewja:

Natalika komora ſa Delnju Schleſyſku je ſebi wotmyſlila ſarjadowacź we Wojerezach

1.) 25. a 28. februara 1930 kurſuſ wo mlokowanju ſwjodarſtwje ſ praktiſkim pſchedwjedżenjom, wołeżbje njedżele hódny ſa żony a hołzy ſ natalſtwa,

2.) 8. měrza 1930 kurſuſ wo płahowanju ſwini. Mjenowaneſ, w kotrymż ſu kurſy wotmyſlene a cžaſ ſo hiſchcże wozjewi.

Samolwjenja k wobdżelenju na kurſach maju ſo hnydom ſapodacź na adreſu: Wirtſchaftsberatungsſtelle der Landwirtſchaftsſchule in Hoyerswerda.

Towarſtwowski powěſtnik

Budyšin. „Nadżija“ ſpěwa wutoru wječor we 8 hodź. w Serbſkim Domje. Po ſpěwanju zwnčinja ſo ſerbſke narodne reje. Wſitkich ſpěwarkow a rejwarjow wočakuje **předsydstwo.**

Budyšin. Bjesada ſkhadżuje ſo pónđżelu we 8 hodź. w Serbſkim Domje.

Domowina. Stwórtk 20. mał. rózka popołdnju w 4 hodź. změjotej předsydſtwo a wubjerk zhromadne poſedżenje w Serbſkim Domje. Wſitke ſobuſtawy wubjerka ſo wěſce wočakuja.

Hrodźišćo. Towarſtwo „Zerja“. Pſchichodne ſpěwanje budże wutoru 18. mał. rózka w Njechornju. Proſymy pak wo wobdżelenje wšěch ſpěwacych. **Dirigent.**

Hłowny redaktor a zamodwity za politiku Marko Smole w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Bart w Kulowy. — Za nawěſtnik: G. Janak w Budyšinje.

My, jako sobuſtawy konzumſkeho družſtwa

lutujemy w naſej ſamſnej nalutowarni

Tam dźěłaju naše nalutowane krošiki w naſim zajimje

Tworykupowace towarſtwo poſkići najwjetšu wěſtoſć a wyſoku dań

Lutujemy tohodla we

Zadanjenje:

při wšědnym trjebanju .	6%
měſačne wupowědżenje	7%
½ lětne wupowědżenje .	7½%
½ lětne wupowědżenje .	7¾%

Tworykupowacym towarſtwje w Budyšinje

z. dr. z w. ruk.

SERBSKI HOSPODAŘ

ratarſke wulkowikowańſke towarſtwo

z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njeſcja Waše kury derje?!

Je-li nie, kupće hnydom njeſenje ſpěchowacu picu

„Jajko“

Předawaja wšudżom w dźělbach

po 5 puntach	za	1.— hr.
po 10 puntach	za	1,90 hr.
po 25 puntach	za	4.50 hr.
a po centnarjach	za	17.50 hr.

Mały wudawk ſo bohaće wupłaći

Dostanjeće pola nas w Serbſkim Domje w Budyšinje a w naſim młynje w Delnim Wujezdże

Přeſadżowanje palneho drjewa

Kłóſtrſki hajniſki rewěr „Winowa hora“ (Smječkecy) budźe pón dźelu 24. februara t. l. pop. w 2 hodź. w Šmječkečanſkim hoſtońcu na přeſadżowanje předawacź:

5 hrom. dołh, žerdźow, 130 rm kłójnow. walcžny
205 rm kłójn. rólow, 19 rm pjeńkow

Přihotowane we wodźełach 2, 4, 6, 8, 15, 16, 17, 18, 19, 26, 27, 28

Hajniſke zarjadnistwo

7 ctr. cežki byk (Rasej) je na předań w Kamjenjanſkim Haju 22 pola Radworja

Mloda wyſokoſmetana **kruwa** a JAŁOJCA z cželetom je na předań w Hórkach čo. 31 p. Khrósć

Přećelam a znatym wozjewjamy, zo je po dołhej a ſćeſpnje znjeſenej khorości ſobotu **na ranje** w ſwojim 55. lěće zbožnje zemrěła moja luba **mandżelska, mała** mać, wowka a ſotra

Marja Liſcyna

rodź. Ryńčec

Jeje pohrjeb budźe jutře wutoru dop. w 9 hodź.

We hłubokej zrudobje za wšěch zawoſtajenych

Jan Liška a dźěći

W Radworju, 17. februara 1930.

přiłoha k čisłu 40

SŁUBSKE NOWINY

Pónjdzelu, 17. februara 1930

Pręč z prochom a kurom!

Hdyž pśichi jaśnym a cźichim wjedrje ẓo mĕstam bliśich, tak wuhladaśich hórły wulku mrócźeł kura a prochu, kótruž wuhenje twórnjow wupluwaja a kótraž nad mĕstom wótpocynje. Wośebje derje pak je to widźeć, hdyž ẓnadź pśichi cźisthym cźichim powĕtśe ſ hory na mĕsto śkladujesch, kótreż w dole leži kaž na pśich. Kitawa. Tutón kur, kaž ẓo ẓamne wĕ, cźłowjeſkej śchodźi. Pśched nĕjkótrymi létami pśichinźe w Budyśchinje wót t. mj. „Koperhamora" druhdy taśi dym, ſo njemóźeśche prawje dychaś. Wot ludźi, kótriž bĕchu tłoŕi na płuza, ẓym śłyśchał, ſo jim Drježdźanſka wótkolina njetyje. („Błótalwanne" mjes Pirnom a Miśchnjom), hyrnjeż cźopliścha bya dyźli Łużica. Cźehodła? Hdyž pśichi bjeśwĕtrowym wjedrje na pśch. na „Wjeleźej hórźu" pola Drježdźan, abo w Łośchwizach, abo na Spaarſkich horach pola Miśchna ſtojiśch a dele hladaśch, to hnydom ſrośumiśch: wyłoſte Drježdźanſke wĕże ſ kiŕowebo a prochowebo morja, kótreż nad dokom wótpocźuje, won hladaja. Hórje je to potom hiśchcźe we wośebitych ẓrježdźiśchcźach industrije, kaž na pśch. w Ruhrſkim kraju.

Cźehodła pak dyrbi tak nĕkótry cźłowjek ẓiwotu śtrowotu procha a kura dla pśchiźadźeć? Njemóża ẓo wobhybleŕjo nĕźtow a źich wokolinu wuſtwobodźiś wót tuteje cźiwile? Wobjebjeŕjo twórnjow ẓebi wĕśće praja: „Cźehodła dyrbjał ja ẓnadź drohe pśchipraŕwy twaŕiś druhim ludźom k ẓpomnjenju?" Wĕ nĕkótrych padach pak ſakoń pśichikaja, to nĕkedyž ẓo jedojte dymy do powĕtŕa puśchcźeśe. Njechamy tej pśeś, ẓo by tón abo tamny wobjebjeŕ ſ ẓubśicźe k bliźnemu kur rjedźeć dał, jeli by to mózno było. To pak wĕ je mózno.

Cźiło pśched wjele létami ẓu wucźeni pośpytli cźinili, powĕtŕ wot procha a ẓałow wuſtwobodźiś, a to ſ pomocu elektriſkego pruda.

Kak to? — K rośjaśnjenju najpŕjedy jednoŕy pośpyt: Wemy, ẓo wśchĕ wĕży, kótreż maja ẓamtẓnu elektriſku (pak +, pak —), ẓo wottworkuja. Tak na pśch. cźerwjeny bu pśches to elektriſti, ſo ſ nim pśches włoży ẓelezoŕeźchmy, drje najpŕjedy małe kuſki papjeŕa na ẓo ẓtłocźuje a jim nĕcźoho wot tuteje elektriźitety abo milimy wjeŕcha. Tak ruce pak, kaž ẓu tej wone ſ milimu napjate, ẓo ẓwa wot ẓo ẓtorka. Tajka milimowa móz je ẓo nĕkotrym pśchi boju napjechcẓo kurej a prochej.

1902 natwaŕi ẓebi Slaby błachowy wuheń, kótryž pak bĕśe wot jemje iſolěrowany, a pśchiſamknuty jón potom ſ milimowemu pomodej, a to +-prudej ſ wjazu dyźli 1000 woltow. Do wuhenja powiśny kalwacźikaty grót, kaž jón pśchi płotach atd. wuźiwamy, a pśchiſamknuty jón —-prudej. Tutón minus (—) prud nĕkto pśches kalacźiki ſ brachowej ẓeźenje wuhenja ſtupaśche, dokelž bĕśche wyłoko ſpinany. Pśchi tom iẓoliŕ też proch a ẓaśy elektrikje, a tute nĕkto, dokelž ẓu minus-elektrikje, ẓo też ẓobu bliźa błachowej ẓeźenje. Tam potom dele padaja.

K wuſaśnjenju njedy je prajene: rjekńemy drje, ſo + (plus) prud pśchińdźe wot dynamomaſchiny a — (minus) prud ẓo k njej wrócźi, wopraŕwdźe pak elektrony pśchitrjeja pśaes — grót a wrócźa ẓo pśches +.

Nĕtko je ẓo to dale wutwariło. Njetwaŕi ẓo wjazy wjele taśi, ale jenoż jedyn dźeł, a to hnydom tak, ſo ẓo wjazy taśich grotow nacźehnje a ſo też proch a ẓaśy hnydom do wulkeho ẓudobja padaja.

Tola wobjebjeŕ twórnje dyrbjał tole wścho twaŕiś dale a k tomu hiśchcźe też prud płacźiś? Nĕ, to husto tuteho njeje, ſo ẓebi wudawki cźini dla druhich ludźi. Tuta pśchipraŕwa ma we wjele padach hiśchcźe wuźitk ẓa wobjebjerja, mjenujcy: proch, kótryž ſ kurom wuſtupuje do powĕtŕa, je hušto doſeź wjele winoźty, dokelž ẓo ſako wuźiteź ludźi a potom wudawki dospołnje twaŕuna, haj ẓamo hiśchcźe dobyte pśchinjeźe. Tak na pśch. w twórnjach, hdyž ẓo je zinkom dźeła, wjele ſpalenego zinka do powĕtŕa dje. S tuteho pak ẓo hodźi bĕła barba dźełaceẓ. W jenej twórni ẓo na mjenowane waśchnje 100 zentnaŕi tajkeje barby nałutuje ſa dźeń.

W zementowych twórnjach ẓo 3 hacź 10 prozentow zementa ſalutowacź hodźi, w briketowych twórnjach 7,5 prozenta. To rĕka: nadźeźa-li tajka twórnja 7000 tunow (1 tuna 20 zentnaŕi) briketow, tak ẓo hiśchcźe wokolo 500 tunow briketow hodźa ſe ẓbytkow we wuhenju nadźeźacź.

Powĕtŕej, kótryž pśches tajke pśchipraŕwy dźe, ẓo wokoło 90 hacź 99 prozentow ẓwojeho procha wośmje. Jena twórnja w Dortmundźe pśches tute rjedźenje kura ja lĕto 250 000 hriwnow ſalutuje. Cźiśty powĕtŕ pak wośebje tyje cźłowjekej, dźerźi jeho ſtrowjeho, a to njeje dosyła ſe pjenjeſami ſapśaceć.

Hdyž pak wobjebjeŕ pśchipraŕwy njetrjeba jenoż bliźchemu k luboſći twaŕiś, ale ma ſ nich też ẓam wuźitk, je nadźija, ſo budźa twórnje ſ cźaẓom poczeć bóle kur rjedźeć dyźli dotal.

J. K.

Z Gmejńskeho źiwjenja.

S **Wósporka.** Jako bĕśche namĕśtny pŕjódkjeŕjeŕ mĕſchćanſkich ſaſtupjerjow 3. ſjawne pośedźenje wótewrił a nowoju mĕſchćanſkeju ſaſtupjerjow Panizu a Tippmanna do ſaſtojniſtwa ſapokaſał, wotmĕchu ẓo wólby wubĕrkow. Wośeśche ẓo ſ zedulkami. Wunoſchk wólbow do wubĕrkow ẓo pśchichodne dny na ſjawnych woſjewjeńſkich mĕſtnach wupowĕźnje. Po dlĕſchej rośmołwje ẓo na namjet mĕſchćanſkeho ſaſtupjerja Ranſia pśchepytowańſki wulĕŕk poſtaji, kótremuž ma ẓo wotliczenje wo twaŕjenju na Jakobiź leẓowinoſći pśchedpołožiś. Dale ẓo woſjewi ſdźělenje krajnoſtawſkeho direktoŕija w Budyśchinje, ſo ma ẓo hacź do 30. haprŕeja 1930 na mĕſto ſemrĕtneho mĕſchćanſkeho Jencźa wolicź ſaſtupjer do provinzialneho ẓejma. Za nam̆eſtnika wuſwoli ẓo pśchedẓyda mĕſchćanſkich ſaſtupjerjow Cźoch. K ſjawnemu pośedźenju ẓo tajne pośedźenje pśchiſamknu.

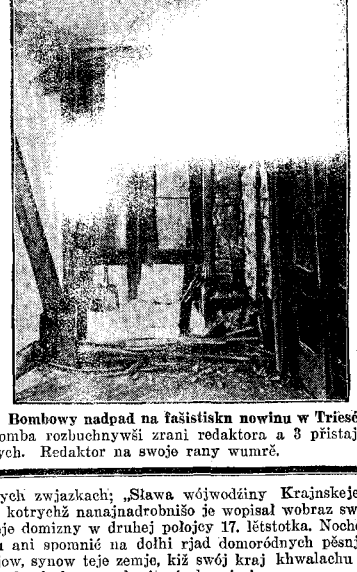

Bombowy nadpad na fašistiskn nowinu w Triesće. Bomba rozbuchnywši zrani redaktora a 3 přistajenych. Redaktor na swoje rany wumrě.

Sensacijonelny proces a jeho sćěhwki.

Sajeŕe nimale ſchćeźdźeśaćlĕtneje Schwedowki we Newyorku ſ mjenom Helga Fägerſkiöld dla jebańſtwa je ſudźiło dopomnjeśe na jedyn ſ najwjeſelſchich ſenzazijiſkich prozeſow w ſtawińach ſchwedſkeho prawiſniſtwa, na Brozwiſki drama.

W 90. lĕtach bĕ Betzy ſ Block mĕjiceźka bohateho Brozwiſkeho wobjeźdźeŕſtwa. Zenjena bĕ wona ſ kontorniſkom Taubu. Po jeniym ſtarym wucźinjenju njepſchipadny wulkonamrĕwſtwo najſtaŕſchemu, ale wot połſtnjeho mĕſtjeńſka poſtajenemu ẓynej. Najſtaŕſchi ẓyn, leutnant Ebert, bĕ ſ tehdy 24lĕtnej Helgu Fägerſkiöld ẓlubjeny, kótraž bĕ lĕta 1895 ẓunje na ẓuble na wopŕeźe, jako nan ẓyle njejapaŕ na ẓodkowe widźiśchcźa wumrě.

Bórźy roſcźĕŕi ẓo powĕźeź, ſo bu knjeſ ſajedojcźeny, a Helga móześche ẓiwojemu ẓłubjenemu ẓdźelicź, ſo je we jenej komorje domu ẓublimat namakała. So by ẓo roſnoſchowanju, wo cźimż też hiźo nowiny piśachu, ſabjewako, ẓabaśche ẓebi leutnant wuhrjebanje a pśchepytanje nanowego cźeśa. W nim namakachu drje ẓlĕdy arſenika a ſublimata, ale wĕẓwuſtojni njemóźachu roſẓudźiś, hacź ẓo won ſajedojcźenje jedna. So by ẓo naleẓnoſcź wujaſnika, ſapoda wokrejźny ẓud ſtórźbu pścheźiwo njeſtatemu. Po mĕźazu trajazych jednanjach bu knjeni Tauboma dla ſkónzowanja mandźelſkeho wobſtorźenja, wĕźo, bjeź teho, ſo bychu ju ſajeli, a to na podłožu wuprajenjow jeje pśchichodneje ẓiwotki. Pśchicźina dyrbjeśche ẓo pjecźa w roſtcźaẓenju mandźelſkich wobſtejnoſćow pytacź.

Nĕźto ſcźehowaśche jena ſenſazija druhej. Rano, na dnju prĕnjeho jednanja pścheźiwo Taubowej, wja ẓebi ſaŕadnik łubła źiwjenje. Wĕźo myſlachu ẓebi, to won njeje chyłł pścheźiwo mĕjiceźelu łubła wuprajicź, a tuta bu ſ tym hiśchcźe bóle poczeẓena. Ale też Helga Fägerſkiöld bĕ cźeźko podkładna. Sdaśche ẓo, ſo je ẓo wona ſtrachowała, ſo mohł ẓo mŕótkoſti ẓyn ſ wulkonamrĕwſtwom ſtacź. Jeje poſtupk, knjeni Tauboma winowacź, móześche tohodla dwojo ſamĕr mĕcź: Taubowej prawo na ſpoẓcźenje wulkonamrĕwſtwa wſacź, po cźimż by wulkonamrĕwſtwo automatiſku jeje ẓlubjenemu pśchipadło, a poddład wot ẓebje ẓtoźicź. Jeje wĕź bu nawjedowana wot wuwołaneho rĕcźnika, prawiſnika Khorle Staffy, poddźiſcheho wulkeho wjednika liberalnych.

Jako ẓo jednanja w novemóru lĕta 1897 ẓaſo ſapocźachu, doſta ẓudniſtwo liſt ſ wotpodobnjenym rukopiſom a ſ podpiſmom „Helga Fägerſkiöld", hdyž bu wona njeſłutka ẓama winowaſche. Runocźaẓnje bu Helga na jenej wośamocenej haſy nadpadnjena a cźeźko ſranjena, po ẓdaẓu ſ wotpohładom, ju ſkónzowacź.

Pśchi pśchepytowanju ẓo wupokaſa, ſo bĕ nadpad ſimulowany a liſt wot njeje ẓamoje piśany. Bĕ jaśne, ſo dyźe Helga pjecźa wotpohładane wotſtrotjenje a runocźaẓnje pjecźa falſchowane winowanje ſtronje knjenje Tauboweje do cźitjow ẓunyć a tutu ſ tym ẓłuſniſcho podkładnu ſcźinicź. Khorla Staff ſtoji na to jeje ſakitowanje. Hakle potom, jako ẓo ẓadyn druhi ſakitowaś njenamała, bĕ won ẓwólniwy, ju ſnowa ſaſtupowacź.

Mórćin Nowak-Njechorńſki;

Słowjeńſke nadiſki.*

I.

Słowjeńſka — Boża zahroda.

Stare słowjeńſke bajki powĕdaju, zo je był stary bibliski raj w zemi Słowjeńcow, w Krajinskej. Skoro chce so mi tomu wĕrić a jeli tomu tak było njoje, to tola mam za to, zo stworićel je chcył bóẓ wosebje dobroćiwy tehdy, hdyž je stworił tu pŕekrasnu zemju Słowjeńcow. Tak nadobnje je ẓohnował tón kraj, tak śćedriwje jón wobdarował z płodnosću, z rjanoseu, ze powabami pŕirody; stworił je tu sebi samomu wĕčny pomnik swojeje wsodobroćiwosće . . .

Pŕekrasna zemja Słowjeńska! Śtó je hdy śmĕł powyć w tebi, wjacy će njezapomni! Mócna sy kuzlarka! Z wutroby, z duše, z myslow cuzbnika wukuzała jemu posledńje spominanje na daloku domiznu, wuliśiś jemu kóždežkuli styskanje za wótenym krajom. Wón so njeẓdźi za ródnym domom, myślička jemu njekhwata k honam domowiny, na wšo je pozabył, śtož pŕjedy jemu bĕše lube a drohotne a njezarunajomne. Znaje jenoż jeniśke pŕeće, jeniśke ẓedźenje, jeniśku wolu — wostawaẓ wĕčnje tu w tej njebjokrasnej zemi a ju ẓenje njewopuśćić! Tajka sy mócna cinkarka, ty pŕekrasna a tohodla pŕestrašna słowjeńska zemja!

Kelko basnikow a pĕsnjerjow je hiźo zaspĕwało sławu słowjeńskej zemi! Dante a Torquato Tasso staj spĕwałoj wo krasnosći Krajnskeje. Sławny pŕedaŕ Abraham a Sancta Clara raz cyle pŕedowanje je wĕnował rjanosći słowjeńskeho kraja. Krajnski zemjan a spisowaćel Janez Vajkard Valvasor je napisał wulke dźĕło w śtyrjoch toł-

* Podam tu zaćišće a podeńdźenja swojeho posledńjeho pućowanja po sewjernych pomjezach Juhosłowjanskeje, po kraju Słowjeńcow.

stych zwjazkach; „Sława wójwodźiny Krajnskeje", w kotrychž nanajnadrobniśo je wopisał wobraz swojeje domizny w druhej polojcy 17. lĕtstotka. Nocheu tu ani spomnić na dołhi rjad domorodnych pĕsnjerjow, synow teje zemje, kiž swój kraj khwalachu a wosławjachu ze zahoritosće basnjerja.

Mjez morjom a Wjelehorami so śĕri tuta zemja. Z pobrjohow módreho Jadrana hač k skalnym hobram Alpow, cźejeź wjeŕśki so bĕła z wĕcnym sněhom, so tutón kraj wupŕestrĕwa. Khłódny sewjeŕ a cópły juh so tu zetkataj, so tu zjenoćitaj a takle staj stworiłoj kruch zemje, kiž zraduje a spokoja cłowjeka, kotremuž drje so styska za słónĕnym juhom a kiž tola pŕi wšĕm rady njecha parować krajinu swojeje połnócneje domowiny. Tajka je słowjeńska zemja; kóždemu poskića to, śtož śtó pyta a za cimž so ẓedźi . . .

Na sewjeru maš hobrske Wjelehory, k ranju wšak lubozna pohorćina z bukowinami, z winicami, ke krótkemu wjećoru maš sławny Kras ze swojimi nahimi horami, hdźeź powĕstna „bora" zakhadźa. Ale maš tam też te swĕtoslawne spodźiwne pozemśke próẓdnjenjecy ze swojimi fantastiskimi kapnikami. A dale k wjećoru maš pŕekrasnu Istriju, pŕimórsku Słowjeńsku. Tam knjeźi wĕcne lĕćo, to je krajina słónĕneho juha z figami, wolijowcami. Ale tutón kus zemje tam mjez módrym Jadranom a horami Krasa, tutón najkrasniśi dźĕl cyleje Słowjeńskeje, je rubił z namocu njenasytny njepŕećel — Włoch. Tam Słowjan ćežcy stona pod wukrutnym potłóćowanjom a ćaka styskniwje na dobu wuswobodźenja. Mały dźĕl słowjeńskeho naroda wosta też po wulkim pŕewróće w rakuskich kwaklach. Su to Słowjeńcy w južnej Korutanskej a w Delnjej Śtyrskej mjez Gradcom a Pohorjom.

Wjetši dźĕl Słowjeńcow wšak je so po wójnje dočakał dawno wuźedźeneje swobody. Swobodny je nĕtko źiwy starospŕawny Słowjeńc we swojej dźiwnej, pŕekrasnej zemi.

II.

„Windisch — Carsten!"

Hrimotajo spĕśnik će njeso z Linca po rakuskich wapnowcowych Alpach. Zelene ẓućiny so śĕŕja po dolinach. Ćeŕwjenopisany skót so pase po trawje, po stroninach. Wysoko so pozbĕhaju wyśiny a kopcy a hory a wjeŕśki. Bukowiny po nahłych stroninach je nazyma zapaliła. Krasnja so we wšĕch barbach. Žołte su a rude a oranžojte a na ćeŕwjeń brune a mjedźane a kaž kroj ćeŕwjene, njemóžeš so nahladać teje wohniweje krasnosće. Tu a tam ćmowe śmrĕćiny skutkuja jako ćĕmnozelena somoćana brama po ćórlatowym, po złotym płašću. Torhawe hórśke rĕćki a rĕki njemdrja po stroninach, kaž trawa zelena je jich woda a bĕły ješć je wobrubuje. Ale nad kopcami, nad pisanymi hórśkimi lĕsami pozbĕhaju wjeŕśki najwyšśich Wjelehór swoje poważne hłowy a te hižo so bĕła ze młodym sněhom, haĕrunjeẓ je hakle we winoweu. Najwyšše hory, to su wosebite lubuśki kmótry zymy, z nim so śćežka rozžohnuje, je wona bórzy zaso ze swojim wopytom poćesćuje.

A spĕśnik njemdri a hrimoce dale po dolinje, po wysokich mostach nad zelenymi rĕkami.

Mjena wsow a mĕstow nimo śuskaju jako w filmje. Lĕdy sebi je skhowaš w pomjatku. Smy w Hornjej Rakuskej. To też mjena wsow a mĕstow mĕwaju pranĕmski raz. A tola, hdys a hdys zasłyšiš słowo, mjeno, z kotrymž też najlĕpši znajeŕ nĕmćiny ničo zapoćeć njeẓe a kiž won sebi wułožić njemóże.

A potom na pomjezach Hornjeje Śtyrskeje naraz jima so twojeho wucha mjeno, kiž ći wjacy njecha ze spomjatka.

„Windsch-Karsten" so na dwórniśću wuwoła.

Windisch-Karsten!

A spominamy na zrudne stawizny Słowjeńcow, šo już dóńt je tak podobny wosudej našeho serbskeho naroda.

(Pokrašowanje sćěhuje.)

Ńěiko běschtej dwě wobstorkowarje. 1. hapreje 1898 buschtej wobě dla njedobžałowanych dopokasow wuwinowanej, a knjeżna Fägerstädtec *zhubi so do Ameriki. Sćěhnuła tuteho zemjanskeho prozeła* bě wulka reforma w schwedskim žudniskim jednanju, kotruž Khorla Staff posdźišco jako ministerski pschedsyda pschewjedże. W. S.

Wojowanje z cělcom w radnicy.

Kóždoćnje namała w Schpanišcej mnoho ludźi pschi małych cźěležich hrach wonka na wsy smjerce. „Plaza de Toros", wopramdże wutwarjenu arenu, maju nimale jenoż we wušnamtnišćich městach. Wonka na kraju wubědźuje so „Fiesta Nazional", kaž wojowanje z cźělcom hišće dźensa rěka, swjetscha wotrjedź wsy, na tak mjenowanym „Plaza Mayor", na hłownym namješcu. Drohi a pucźe bywaju sawrjene, a pched khěžami natwarja sebi ludźo jednore tribuny. Najlěpschi poblad na namješcu pak postajeja wokna a nětdy runje ta samsny cźěležich hrow wutwarjene balkony blišich khěžow. *Wobkhadźuje-li pak ludy swjetscho zota trochu njewumnoženy* banderillerow abo matador ſ wojowazym cźělcom wopak, potom pschchobudźe so wón huste hoscź psches hłabe sadźěwki tribunow da saworjenje cźichy ludźi abo pschelama so ze swojimaj rožomaj pschez hłabe laty do njewobdźělenych pschihladowarjow. Dla tuthch stracho bu też jednore waschnje wjesnych cźěležich hrow wot knjeżerstwa sakasane. Po wschěm soacźu pak njewobkedźuje so tale sakasnja wschudźe, pschetož pschezo sajso podawaju so cźěsće njesboża runje najpomnjenieho ranu.

Spodźiwnje słónczi so pched krótkim cźasom hya je cźělcom w jenej wulkej wsy njedaloko města Salamanca. Jedyn wobsedźe wušnjeny cźěl pschedoby so ſ wuskeho, ja jeho smjerć wotžaleneho kola a cźerjelche psches wotworjene durje radnizy. So bychu wjesnemu njesbožu sadźěwali, sacźinichu jeho tam hnydom trótko rozsudźeni. S hornjeho poschoda pak lapocza so jedyn mudry sakstojnik ſ tym sabawjeć, ja na nekotre mjenschiny wěstej *smjerći wurčekujene słowo wobkhelche. Wón cźuješche so* tam horka zara wěsty. Stkhód leżeche mjes nim a mjes zylom jeho smječha. Ale knjes wyschichi pižat bě so we pschećiwniku smyłik. Sa krótki cźaš bě mózne słowo po schodze pschisłorźiło a wša pschc posoże zosazeho sakstojnika na hłowjeć dołhej roły. Mjes stołami a selenym błidom radniskich knjesow pschetschahaše słowo dobru khwilu ł smjerći potrjechjeneho, potom słoži wono swoju kedźbnosć na druhe wěcy. Kaž skajnje bě balkon radnizy je cźełnej tribunu. Mnohy ſ wyšokich hosći dyrbjachu swoju wcźuwnosć někotre ł krwawnymi ranami pokhcźić, kotrež bě jim tu horka tak njewitany hósć nabił. Komuž bě někak możno, tón słoži ſ balkona dele na namještwo. Dźěći, kotrež w bohatej liczbje pschi cźełnych hosćach hedźachu, buchu dele spuschcźane a wot druhich pschihladowarjow wukhowane.

Mjes tym smužachu so słónczne nekotsi muzoso a salěchu po stołpach balkona do prěnjeho poschoda horje. *Pschezo hišće zychnowaše rosnjembrjeny cźěl we* swjatoćnych hamtiskich rumnosćach. Jako wón jenoż ſ pschećiwnikow smyli, sachmjata so khětro se swojimaj rohomaj we sawitym wobłożenju balkona. Wótry mjeć trjechi jeho cźělo, a po krótkim bjesmyślnym wobaranju storcźichu jemu wótry, dalschi njeć do wutroby.

Po tym hač je so pched dwěmaj ſ tutymi słowanimi sacźinichu wón durje. Nimo tebje", sakkineza žónski błóš na łkhodźe.

Nětrjebamy žadyn Sherlock Holmes być, so bychmy pytnyli, jo bě młody por dźeń prjedy swój kwaš zwjeznk. Hač pak so pola nawschchika wo smyłkiny žort pschecźela hižo dwě hodźinje dołho wobtrucźała, so so na žiđźane wopizy najslepje wusteji, cźehoždla by najlepje było, ju j e j pschewostajicź. Ale hakle bě hischcźe jónu a jara *energizny* na kneflik stłoczita, pschiwoczinichu so durje a młody knjes w pyjamje tykny swoju hłowu troschku bojalliwje won. Sady njeho stejesche młoda knjeni se satraschenym wobliczom. „Pschińdu hebi po wopizu", prajі starscha knjezna troschku naſtrózana. „Kak?" wopraschа so knjes. „Po wopizu hebi pschińdu", wospjetowaschе knjezna a łaczekwjeni ho, pak ſ hněwom abo dla pyjama. „A po kanarika", sawoła něchtó, kotryž dale sady stejesche. „Po wopizu?" sajakota mużšli w pyjamje zyle sawjerzańy. „Tu nimamy žaneje wopizy." A ſ tutymi słowami sacźini wón durje. „Nimo tebje", sakkineza žónski błóš na łkhodźe.

Nětrjebamy žadyn Sherlock Holmes być, so bychmy pytnyli, jo bě młody por dźeń prjedy swój kwaš zwjeznk. Hač pak so pola nawschchika wo smyłkiny žort pschecźela abo wo cźin žarliwosće se stronj pschecźelki jedna, je cźežko rozsudźić. W. S.

Směški.

** Knjes Nowobohačk rěkaschе něhdy Khuduschk. Mjeschе pak pjenjesły sa jenu hłabosć: wón thodźeschе k wěschcźerjy. Tuta wěschcźi jemu: „Młody pschecźelo, wy pschińdźecźe pschi jentym wurěčowanju wo žiwjenje." — Khuduschk dźěschе hódemu wurěčowanju ſ pucźa. — Se Khuduschka bu Nowobohačk. Nowobohačk cźežko khwri. Kaviar, sekt, wusiry a druhe maliczkosće njetyja tóždenu. Tjo lěkarjo wadźachu ho wo cźěsć lěkowanja. — „Na tóždy pad khorosć jěrchenjow, knjeże kolega." — „Ale nihdy nanihdy — zyle wěsće sacźekte jatra!" — „Njeseli to rosćěrkerjenje žołdka, potom nochzu rěkać wjazy lěkarjow rjekny tjerzi. — A tak wadźachu ho woni dołho. Mjes tym knjes Nowobohačk wudycha. Karty starecje žony běchu wěrnosć rěcźale.

Hospodarski rozhlad.

pónd̆elu 17. małeho rózka 1930

Barlinska burza bě sajdźenu ſobotu jara měrna, kurzy běchu wschelake, ale bjez wulkeho pschemėnjenja. Padobnje bě na witach ſ dołhonymi a rentowymi stlećinami.

Produktowe wiki běchu sajdźenu ſobotu jara cźiche. Hotowe sorno po dotalnych płacźišnach pschedawachu, je wumysłacźom pschenjy. Tuta 5 pjenjezkom pschišładźi. Pasdźiłe termije sapišachu snižene płacźišny. Ssobotu płaceschе zentnar

w Barlinje

pschenjzy 11,80—11,95 hr., rožki 7,95 hacź 8,15 hr., nałětnjeho jenčmjenja 8 hr. hacź 8,50 hr., nasymikeho 7—7,50 hr., wowsa 6,30—6,80 hr.,

w termijowym witowanju:

sa měrz:

pschenjzy 12,50—12,51¼ hr., rožki 8,52½ hrywnow, wowsa 7—7,52½ hr.,

sa mej:

pschenjzy 13,05—13,06¼ hr., wowsa 8,95 hacź 8,93¾ hr.,

sa julij:

pschenjzy 13,50 hr., rožki 9,05 hrywnow.

Pschistajeja:

Holzu do domu, prawisnik Scharlach w Hródku.
„ knježi dwór w Ruschi pola Hródka.
„ Tarnowcz konditorńja w Hródku.
„ knježi dwór w Sdwachcźicach.

Wuczobnika krawsteho, Weber w Hródku, Młynika haša cźišło 12.
„ rěsnikeho w Budyschinje, Hornjeserska haša cźišło 55.

Na pschedań:

Gramofon ſ deskami we Wulkej Dubrawje 3 o.
Zerdźe a koliki, knježi dwór we Wutokleźicach.
Kruwa młoda, wyšokoſuczelna, w Brěsezach cźo. 8.
„ žyłna młoda, wyšokoſuczelna, podźobna, ludło we Nowej Wsy pola Rakez.
„ młoda wyšokoſuczelna, w Rosdźegach 33.
„ młoda wyšokoſuczelna, w Brěsnyje 24 p. Hucźiny.
„ młoda wyšokoſuczelna, we Łahowje 16.
Dwaj běłakaj stej na pschedań w Horje cźišło 7.
Běłakaj a kosa bliško kóslatam, Schołta w Libuchowje.
Prošata žyłne, w knjeżim dworje w Bukojni pola Barta a 4 prošata w Małeschezach cźo. 14.
Mantl holczazy w Budyschinje, Kotołka haša 2.
Ssyno, 40 zentnarjow, Kchišzan w Hodźiju.
Ssyno a ſlomu, Reinhard Müller w Lubiju, Georgewitzerstr.
Ssyno a ſlomu, Löhnert w Małem Wjelkowje.
Khamor kuchinski w Kamjenzu, Halichtrowska dr. 321.
Wós dźěcźazy w Kamjenzu, Sahnjblenischcźo, Dittrichowa haša 27 delka.
Wotschesliny, žyłne, na Holzy 8.
Taflatty wós w kowarni w Bórku.
Sełoma wowsyna, Lehmann w Bukojni pola Barta.
Kóń 5 letny, w Delnjej Hórazy 12.
Kóń 5¾ letny, w Rakojbach 6.
Wół a kruwa, wyšokoſuczelna, w Dobruschi 8.
Wołaj w Liwiczu 25.
Byk 7 zentnarſki, w Sesenym Haju pola Kamjenje.

Pschesadźowanje.

wutoru 18. małeho rózka 1930

w Barcźe, kupzy sedźu ho pschiw. w 12 hodź. na gmejnskim hamcźe: kruwa, byk, 3 cźelata, parkowy wós, njedźelski grat a kóń,

Sud je wurunanške jednanje wotewrił nad łamanjom sahrodnika Hermanna Dienemanna, majenka jeho hrodnistwa w Budyschinje na Delnjo-Kinjanskej dróhi 1 sa sarjadnika prawisnika Waltarja Lehmanna w Budyschinje na Wallskej dróhi 12 pomjenowanschi a termiju na 12. 3. 30 pop. ¼4 hodź. do Budyschcina na jubilejnistwa *141 swołatwschi.*

Do sapiška mandźelskeho prawa ſu sapiſali, so rołaz Jurij Müller w Kamjenzu cźo. 6 nima prawa na jatiebowanju a wuźiwanju samoźenja swojeje žony Hańže rodź. Domanjez;

tehamnja niz hoseźenzaŕ Jurij Richard Willy Ziegler w Hrubjelećicach nad samoźenju swojeje žony Flory Elly Marschnerez.

Do towarſtwowego sapiška ſu sapiſali pod cźišłom 84: dźěłacźerske turnarske a sportiske towarſtwo sa Dobruschu a wokolinu je hydłom w Dobruschi.

Do wikowanſkeho sapiška ſu sapiſali na łopjenku 644: Ziegelverkaufsstelle G. m. b. H. w Budyschinje, naſupajo, so na městu towarſtwowego wuczinjenja (te 10. 2. 1927) stupa te ſ 30. 12. 1929 a kapitał powyscha ſo na 9150 hr.,

*na łopjenku 122 firma Ziegelei R. Reinhardt w Bu*dyschinje je wuhaſła.

Skarbowe deweše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: **Wiki njejšu hišće dosć wutwite, tendenza je dla** *tuchnych płacźišnow na samórſkich wikach hłabscha.*

Dop. ¾12 **hodź.: Pschezo hišće małe žiwjenja.**

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźizny po złotej hriwnje.

	15. 2.	14. 2.		15. 2.	14. 2.
Pšenica	237-240	237-240	huny	16-18,50	16-18,50
rožka	159-163	159-163	woka	18-23,00	18-23,00
naz. jačmjeń	—	—	mądre knjeny	13-14,00	13-14,00
nat. jačmjeń	140-149	140-149	žolte łupiny	16-17,50	16-17,50
wows	126-136	126-136	zoradella	—	—
kukurica	145	145	caps. wosušk	16-16,40	16-16,40
pšenič. muka	28.25.00	28-35,00	łany wosušk	18-19,30	19-19,30
rjana muka	21-25,00	21-25,25	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	7-8,50	7-8,50	bórzj. kruški	13-13,50	13-13,50
rjane „	7-8,25	8-8,25	syno, 50 kg	2,70-3,20	2,00-2,40
raps	—	—	rjana sloma	0,95-1,15	1,20-1,40
hrošch. Viktor.	22-29,00	22-29,00	pšenič. „	1,10-1,30	1,25-1,55
lane symjo	—	—	wowsna „	1,05-1,20	1,15-1,20
pjeluški	16-18,50	16-18,50	hona „	1,00-1,10	1,10-1,20

Židźana wopica.

W jenej Stockholmskej nowinje bě njedawno sćěhowazy nawěschk cźitacź:

„Pschecźelcźo swěrinstwa! Židźana wopica a kanarik dla wotpucźowanja darmo wotedacź. Wotewjacej pola ..."

Wot sajmšeho ranja pucźowachu swěrjazy pschecźelcźo k naspomnjenej adrezy, so bychu ho ſ rosrażenej nadźiju sajso wróćili. Pschetož k jtwinnym durjam bě pschicźinjene łopjeno: „Ja 2 hodź. doma." — Wotkoło 1 hodź. pak bě cźischcźenźa pched durjemi a na łhodźe wulka, a jako tu 2 hodź. nichtó njepschińdźe a nichtó njewotewri, sacźinka smužita starscha knjezna, kotraž bě wokoło stejazym cźahnu zastupcy kóždeho K... da mesta powitali.

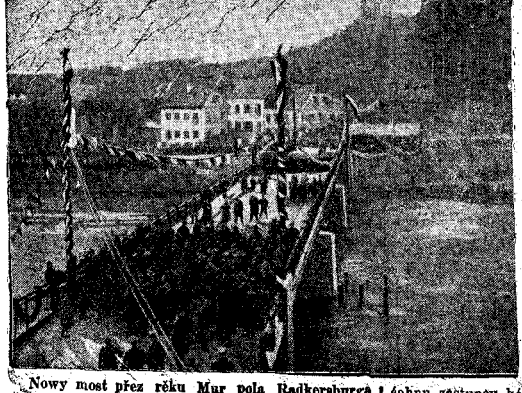

Nowy most přez řeku Mur pola Radkersburga zjednoćuje Južnosłowjakeku z Awstriskej. Naš wobraz pokazuje nam poswjećenje. Z wobeju stron

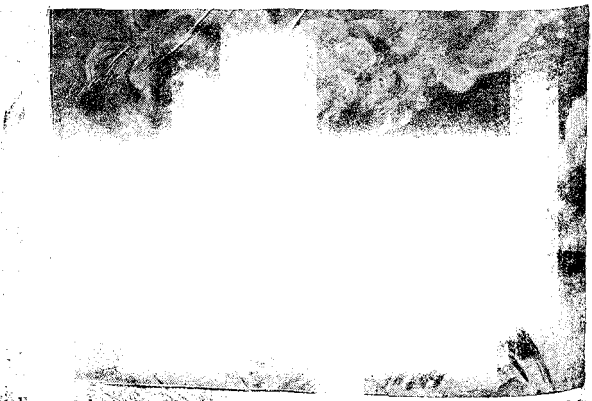

Parnik po... ho Lloyda „München" so w Newyorkskim přistawje pali. *Wobnjowa* wobora ze swojimi sykawami na łódźach so wróćnje wobeń podujeŕ

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 41 — Budyšin — Wutoru, 18. februara 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Sakska a jednanje finančnych ministrow

W Barlinje su so rozprajenja finančnych ministrow němskich krajow wotměrle. Sakski minister Weber a ministerialny direktor Hedrich a Lorey sastupowachu. Saksko-čěska korrespondenca je z wobhoniteje strony zhromadnje zhonila:

Wšitcy jenož wo poprawnym powjetšenju dawkow a zlow je so wěcało, ale tež, schtož je za Sakksku tak wažne, wo wotnamakanju sa železnizy je so wěcało. Kaž je znate, Sakska sa pschenjesenje swojich železnizow na němski stat hischcze 20 milijonow hriwnow płatnych kupnych pjenjes žada. Muhlady na wolhyeze tehole dotholčtneho zawadzneho praschenja su so na swjeselace waschnje połěpschite; w blischim czasu budże so wo tejle należnosći znowa jednacź. Dale je so wjele wurunańskich planow rospomnało, tež wo **powjetschenju starobneje mjesy a pschebe wschém wo skroczenju sastojnischich wsdow.** Němski finanzny minister dr. Moldenhauer je **pak** pożleduische wotpokasał. Na sakskich sastupjerjow je so jacsischcej cźinił, so je dr. Moldenhauer — zyle nawopak hacź pschedchadniny — krajam pschecźelnje napschecźo stejí a je swólknuw, jim w jich finanznej nuzy pomhacź. Murażowarńa sa wukrajne pożćonki dyrbi hischcze najprjedy dwaj mjezaj dale wobstejecź, znadź hischcze tśeći mjezaj, jeli so je němski hospodarski plan njeby z cźasom wobsamknył. Potom dyrbja so nowe prawidła sa pschijimanje wukrajnych pożćonkow postajicź, kotrež z dźela popuschcźenje, z dźela kruczischu wuprawu pschinjeju.

Dowěrliwe jednanje wo Youngowym planje.

W zhromadnym poslednim wukrajneho a hospodarskowneho wuběrka němskeho sejma je so njedźelu wo moratoriju a schkitańskim pschistawku Youngowego plana jednak. Pschedsydu, sozialdemokrat Heimann pschi wotewrjenju posledzenja proschesche, so by je jednanje po możnosći spěchowało. Brüning z zentrumskeje strony namjetowasche, so by je wo dźensa na rjedze stejazych praschenjach **dowěrliwje jednało,** so by knjezerstwo bjes dźiwanja na swonkownu politiku swoje rozsajnjenje je swójej dospołnosću **mohło dacź.** Němskonazionalny hrabja Westarp a kommunist Stoecker žadachu, zo by je wo tutych dwaj prašenjach dowěrliwje jednało, hdyž je so wón wo tym wobhonił, zo je wón wot ministerskeje strony namjetowanje, so by je wo dźensa na rjedze stejazych praschenjach dowěrliwje jednało, so by knjezerstwo bjes dźiwanja na swonkownu politiku swoje rozsajnjenje je swójej dospołnosću mohło dacź.

4100 złośtnikow w Chikagu zajeli.

Wjelna policije w Chikagu pschećziwo złośtnikom ho dale wjedże. Pondźelu w nozy žu jaho 1100 podkładowych ludźi jareli. Wjelko hromadźe je so nekto ja jedyn tydźeń 4100 ludźi jatało. Mjes jatymi běchu tež tři žónźe, kotrejž mějachu revolwer pschi žebi. S rasnym japschimanjom policije je so dopjelo, so je so liczba wschadnych ruhježnych nadpadow wob tydźeń na 17 famjeżowako pomjo 60 w priedawschim tydźenju.

Mexikanskich studentow zatrěchli.

„Associated Preß“ ſ Mexika powe: Po nowinſchich powješćach žu katarſke dźiwadźerje jednacze studentow Mexikanſkeje univerſity, kotrjž běchu na ſtudowanſtwim puczowanju w ſtatu Qucretaro, ſtrělili, hdyž žu do jeneho jahrodnjſtwa ſtupili. Schtyrjoch ſtudentow žu morili a žydom ſranili. Katarſke dźiwadźerje běchu mjenili, ſo žu ſtudentoju hobuſtawy jeneje nabožeńſkeje mišije.

Dalše přisłoženja Drježdźanskich nowin.

Dźenſtniſche cźiſko „Dresdner Nachrichten“, kotrejž nſchonđenſkeje ſchćerjowarſkeje nowiny, pſchinjeje ſajo pſchi ſkłodniſki naſtawk pſchećziwo nam Sserbam. Jena illuſtrowana Prajſka nowina je mjenujcy naſtawk wojſewiſka wo Sserbach a ſerbſkim kraju. Prajſka nowina žiwoſch kraſnowo napomina, herbſki kraj a Sserbow wopytaſ a ſo ſ nimi ſeſnacz. Wſchitzy Sserbja ſo na tajkim naſtawſki jenoż wjeſela, a najbóle na nim wjeſelicz měte ſo „Berkehrsverein“ w Budyſchinje, Chcećzebuſi a druhich mješach naſcheje Łužicy, ſo Prajſka nowina jich prózowanje, wo žiwiſchi wopyt naſcheje Łužicy a jich mjeſtow tak ſchwarnje podpjera. Mjenowane towaſtwa wěcze wěda cźehodła.

Kajſi ſamjer dha ma po prawom ſchćerjedźerja a hewrjekſaja Drježdźanſkeje, jako kleſkawa ſnateje nowiny? Ma žnano ſo ſchto ſakrywacz a ſamjelcźeć?! Njech ſo tola druhe ludy, — a wobježe Skowjenja — ſ wobjudom naſ Łužiſkich Sserbow na najdrobnischo ſeſnaja. Njech prawje wjeſe wo nalchich poměrach wo naſ pišaja. Wěrnoſcź njech ſo nikomu njeovataja! Cźim prjedy ſmět ſe- ſnaje, ſ kajſimi niſtimi žrědkami pruſke ſchule a tež bohuſel zyrkej ſo prózuje, poſledni ſhnit Łužiſkich Sserbow, jich rěcź a kulturu wutrivicź. Njech tež ſwětowej ſjawnoſcźi njeſanjelcźa, ſo na cźole pruſkeho ſchulſtwa ſteji ſozialdemokratiſki miniſter. Dale njech ſwětowej ſjawnoſcźi praja, ſo buchu Sserbjo ſo ſ wobėmaj rukomaj ſwojemu jaſikemu a pruſkemu knjeſerſtwu dźakowali, jeli měli we ſchulſtwje a w zyłym ſtatnym ſarjadowanju te ſame prawa, kaž Sudetendeutſche w Cźeſkoſłowakiſkej.

Tuž pſchihbadźeje ſo bohatych žłach, lubi ſłowjanſky kraj ſa k nam, ſo bychcze nawěſći, kak ſo wam wjedźe.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 18. februara 1930.

— Wo **wjedrje**. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 752, hygrometer 0, thermometer wo dnu wot +1. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer 0, thermometer w nozy —2. Wuhladu na malo ſo pſchemjenjaze wjedro. — Sźyłna wyſchina ſ wječora Europy, ſahaja hacź do połnocnje Europy ſo nad naſchimi ſtronami wſchelcźa. Tuta ſaho na wobſtajne wjedro pokazuje. S połonja wobſeže nad ſrjedźomorſkim morjom leži niżina. Je-li naſch. ſtrony pſchećzehnje, njeje ſněh njemóžne. W Amerizy žu ſaho hroſne ſnědowe mjeſcźele ſahładźale. Jutſje ſrjedu ſtkaoža ſłónźko 7,12 hodź. a ſkowa ſo 5,18 ſ. Měſacźk ſtkadża w nozy 12,07 hodź. a ſkowa ſo dop. 4,10 hodźin.

— **Pſchednoſchi aſtrologi Radcźeho.** Pjatk 21. małeho rózka 1930 wjeczor we 8 hodź. pſchednoſchuje w „Wělym konju“ w Budyſchinje aſtrolog Radcźeho ſ Drježdźan. Nječinik je dla ſwojich wulkożiwanjow ja nerczujcy cźaſ we wſchěch mjeſtach, w kotrychž w ſanſkenych dnjach pſchednoſchowaſche, pſched wupiſchedatymi ſalemi rěcźeć ſmět. Nadcźaſy cźaſe ſo ſe ſwětowymi podawkami wot leta 1930 hacź 1960 kozmiſkim a ſmuſkowno- a ſwonkowno-politiſky dokładnje ſaberacź. Sſo ſałožujo na mathematiſko-aſtrologiſke wobličenja cźoze wón wobuđy cźłowjeka a ludow, wožałowane wulke kataſtrofy we wſchoſnjeze (Weltall) jako ſcźěhnk blakow na ſłónźu kaž ſemjerjenja, powodźenja atd. a tež wobježe ja naſ jako wobhdźerjow nėmſkeho kraja jara wažne politiſke a ſiranjelne pſchemjenjenja dopredkapraji. Na ſłónźu wulkożuje wón hiſtcze horoſkopy a charakterky. Pſchihbadowarjo aſtrologije pjeza pſchihđeraju a budźe drje ſa kóżdeho ſajimawy ras błyſchcecź wězowny roſſajnjaſy pſchednoſnich ſ powołkaneho erta.

— **Rozžohnowańſka ſwjatoćnoſć za biſkopa dra. Schreiberа w Drježdźanach.** Hižom pred nėkotrymi dnjemi běſe ſo dotalny Mišnjanſki biſkop dr. Schreiber, kiž je za prėnjeho Barlinſkeho biſkopa pomjenowany, ze ſwojim wuſtawom, gymnazijom ſwj. Bena w Drježdźanach ſwjatocźnje rozžohnował. Njedźelu wječor wuhotowachu nėtko Drježdźanſke katolſke ſarſke wosady w měſſańſkej wuſtajeńi rozžohnowańſki wječor za wotkhadźaceho biſkopa. Swjatoćnoſć běſe wopytana. Zjednoćene Cecilianſke khóry a katolſke mnźſke ſpėwno towaſtwo porjeńſchu ſwjatoćny wječor ze ſpėwami. Profeſor dr. Hejduſka wot Techniſkeje wyſſeje ſule měješe ſwjedźeńſku rěcź, w kotrejž biſkopowe zaſłużby dźaknje wopomina-ſe. Biſkop ſam z hnutymi ſłowami rozžohnowanja přilubi, ze tež w ſwojim nowym ſkutkowanju njezapomni ſwojich ſakſkich katolikow.

— **5. rjadowanja 196. ſakſkeje krajneje loterije** poczehnje ſo 3., 4., 5., 6., 7., 8., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 24., 25., 26., 27., 28., 29., a 31. měrza 1930. Łoſy maju ſo po § 5 poſtajenjow loterijoweho plana hiſtcze do 22. februara 1930 ponowicź w pſchedawarni łoſow, kotrejž mjeno na łoſu ſteji.

— **Bothroma je wudyrila** a ſo hamtſky wotſcźika mjes ſchparatym ſkotom kubleria Korle Henczla w Salomju (Schland-Sprec) cźo. 341.

— **Kóń rěſnikſkeho woſa** ſo ſpłoſchi. Wječera dopołdnja wokoło 10 hodź. ſpłoſchi ſo na Hauſenjeſkej dróży kóń jeneho tudomneho rěſnikſkeho miſchtra. Kóń cźehnjeſche ſkótny transportiſki woſ, na kotrymž běchu ſchtyri ſwinje. Naplóſchene ſłocźo cźehnjeſche ſ woſom po dróży dele hacź k ſejedźej do Borborinje dróhi. Tam pſcheraſty wobſtejenje a ſo na dróhowym naſtupje cźiſnu. Kóń běſche ſebi prawu ſadnju nohu ſłamał a dyrbjeſche jeho ſo poſtajenju ſowolanego ſkótneho lekarja na měſtnje jyſſeboſenja dokóncź. Pohonca rěſnikſkeho ſapſchahſa, wuczobnik pola potrjechenego rěſnikſkeho miſchtra, woteſnjeze kaž je Wožim bžiwom hjes cźelnego ſchkodowanja. Wóſ ſo jenoż lohko wobſchkodźi. Tež ſwinje na woju njepoczerpicźu ſanje ſchkody, dokaľž běſche wóſ ſa wobłożenje wiſnjo woſtał a njebėſche po wyſkotu brjoły dełepadnył.

S **Lětonja.** Kaž hižom we wjerawiſchim cźiſle ſpjelichmy, ſwjeczeſche tudomny wunterkat Handrij Scholta ſe ſwojej mandźelſkej Haam rodź. Pětſchtejc ſ Kratez ſwój ſloty mandźelſki jubilej. Schóſcźi mandźelſkaj buſchtaj pověrowanaj dnja 15. małeho rózka 1880 w Michalſkej ſyrkwi w Budyſchinje. W ſwojim dołhim mandźelſtim ſimjenju jeju tež horjo njeje ſpſcheſtowało, wołjeże cźeſko bu jimaj, ſo žebi wójna wot njeju dwoju ſynow k woporu ſadaſche. Perſchiſka wołada je jubilaroma jaraj pſches knjeſa ſaraza Handrita cźeſtne wopiſmo pſchepodała, w kotrymž ſo jimaj pſcheje Boże ſohnowanje a ſwěrły wjeczor ſiwjenja. Jena jeju dźowka, Junkerowa w Porſchizach, ſmě pſchichodnim njedźelu ſwój ſlóżony kwaſ ſwjeczeć.

S **Khelna.** Njemóże ſo dołeż napominacź, ſo buchu ludźo dróhowy porjad wobkhadowali. Jako bohotu pſchipołożnju omnibuſ ſ Budyſchina do Lahowa jedźo w Khelnje pojaſła a durje k wuſtupjenju woteſnichu, cźaſniche kołeſaſt omnibuſ ſ praweho boka pſcheſcźehnyeź. W ſtamźnym wokomiku ſo durje wocźinichu a kołeſaſ ſ połnym wotmachom do nich ſrafy a bu do pſcheſowa wotſtrańeny. Na ſwoje njeſtrańjenu wołta. Jenoż koło běſche ſo wołſchkodźiło.

S **Bukez.** Naſch herbſti wótczinz a cźeſtny pſchedſeda tudomneho narodneho towaſtwa Handrij Kruna ſwjeczeſcźe pjatk ſwoje 75. narodninu. Pſchedſyda Pawoł Scheſiki a bratr Lor pſchejeſchtaj jemu w mjenje ſudnoſcźo towaſtwa „Radoſcźe“ Boże ſohnowanje a pſchepodeſchtaj jemu mały dar. Pſchetoſ naſch luby Handrij tež do cźeho wěri, ſo kuricź trubku tobaka je kraſna dobrota. Tuj ſe tu na to dźiwacźe. Wěſo ſo k wutrobnym ſbožopſcheſcźam wſchitzych ſiwérni naſcheho ludu pſchiſtajmy. S dźakom dobitny pſchipóſnacź jeho dźeło, kiž je wukonjał za naſch narod a naſche towaſtwo. Bóh dźerž pak dale ſwojn ſchitowazu ruku nad naſchim Handrijom Krónu hacź do wjeczora ſiwjenja. To je wſchitkich thutna próſtwa a wutrobne pſchećzenje.

S **Holeſchowa** pola Njeſwacźidła. W naſchej wſy je ſo wołſarnjomne njeſbože. Klčina dźowjeſcźa jenoje wudowny ſtejeſche ſ druhimi hrajfazymi dźeſćimi pola ſwoju, kotraž drjewo kałaſche. Nadobo wotleca wot ſkerzu fuk żeleſa a ſtecza dźeſcźu do lėweho wócźka. Wótcźenje ſo hołzy na tutom wócźku zyle jhubi, fuk żeleſa njeſtoi dotal hiſcźeze wuczahnyeź mohli. Njeſwoſowny podawk wucźi ſnowa, jo ſo dźeſcźom njeby dowolko na ſtrašnych mėſtnach dźeła pſchehnywacź.

S **Prěſzej.** Ssobotu wjeczor ſta ſo cźeſke njeſboże je motorſkimaj kokomaj blizko naſcheje wſy. Hdyž ſo nowa pſchepołożena ſtatna dróha ſapoczinje, kole ſ połnym wotmachom do ſo ſrahſychcź. Wſchitzy tſjo kołeſarjo (jene kołeſche ſ dwėmaj, druhe ſ jenym kołeſarjom wobhadźeju buchu na dróhu wjerhnjeni a tu drje tam dźeſchi cźaſ bjes wědomja leżeli. Hakle wokoło 1½9 hodź. jich namakachu. Kołeſaſ a ſozius połhadźetaj ſ Budyſchina a běſchaſ na wulcźe w Kanjezju pohykoj. Ssamotny motorowy kołeſaſ połhadża ſe Ssulſchcź. Wón běſche tohorunja domoj jėł. Ssulſcheczanſki kołeſaſ je žebi cźeſtejno (Kiſzer) puknył a ſo tež ſnutſkach cźeſko ſranił. Wjednik Budyſkeho motorſkeho kola běſche žebi nohu ſłamak. Wobeſa cźeſkoſranjeneju dowjeſechu do Budyſkeje khorownje. Sźiſus běſche ſe ſtróżelemi wotejchoź.

Se **Styczźna** pola Laſa. Sandźeny tydźeń je ſo we naſchej wſy podawk ſtak, kiž ſ pſchiſtojnoſcźu nicźo cźiſnił nima. Jako mlody cźłowjek ſ jeneje ſwjedowneje wſy wjeſcźor ſe ſwojim kołeſarjom po wſejnej dróży jėdźeſche, namaka tam nėkotrych pachołkow na dróży ſtejo. Dokelž po bukomaj nimo njemóżeſche, jėdźeſche pſches cźrjódu, hdyż ſo jiſche hiſcźeze měſtna. K ſwojemu ſpodźiwanju dohlada ſo tam dweju kowow (Eimer) wodu ſtejo a kalankowadze pomału wjes kowomaj nimo. Pachoł, kiž runje wjeſe ſdźełanoſeje mėcź njemóże, ſhrabnu jedyn ſ kowow a ſlinu wodu ſa kołeſarjom. Běſche pak ſo hubjenje mėrił, ſlinu mjenujcy jenoż na kołe a jo rjenje wopłoſkny. — Też we naſchej wſy ſmėjeny bohaty wjeſnje wobſwėtlenje a ſwjedźeny ſo ſmėcź tuteho poſtupa wjeſelicź.

S **Wojerez.** Na ſtamźny cźaſ, kaž je ſo wokrjeſny ſejm (Kreiſtag) Wojerowſkeho wokrjeſa ſnowa wolił, je ſo tež wokrjeſny młodźiniſki hamt (Kreiſjugendamt) ſnowa ſeſtajał. S pſchedſydu młodźiniſkeho hamta je knjes krajny radźeſeł Saling, dale ſkuſcheja do wjedniſtwa wſydeł wokrjeſneho ſpomožerſkeho hamta (Kreiswohlfahrtsamt) Vogt, wokrjeſny ſpomožerſki wyſchſi ſekretał Lejcha jako hamtſki pſchedporučnik (Amtsvormund). Nimo tutych ſkuſcheja do wokrjeſneho młodźiniſkeho hamta tele knjeſa a cźłe knjeża: ſuperintendent Köhler we Wojerezach, farar Kowalek we Wojerezach, wyſchſi wučeř Zech we Wojerezach, wyſchſa wučerka Tietzez we Wojerezach, rektor Menka w Lubſchcu, wučeř Branka we Wojerezach, ſhowny wučeř Klimka w Brětni, korrektor Goldammer we Wojerezach, dźełaczeř Flügel we Wojerezach, wučeř Schonitz w Kulowje, wučeř Werchan we Wojerezach, ſamkaŕ Attula w Hójni, ſamkaŕ Neuendorf w Njedźichowje, ſamkaŕ Welſchka we Wojerezach a wobkhodny wjednik Kirſten we Wojerezach. Po § 7 wuſtawkow ſmėdża ſo na wokrjeſnych wuſtawjowanjach wobdźělicź, kola nich hłoſowacź ſchuſſi rada Kreſſin we Wojerezach, pſchemyſłowny rada

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

40) (Pokračowanje.)

Tola Vinicius pſchijtupi ſ wobliczom, w kotremž ſo nicźo dobreho njejewjeſche, k njemu, a rjekny ſ napoł pobuchenym hłoſom:

„Schtó dha cźi praji, ſo je cźi ſmjerć ſ Glaukoweje ruki wėcźiſcha hacź ſ mojeje? S wotkel wėch, pſyko, hacź tebje dźenża hiſcźeze tu w ſahrodze njeſarnja?“

Chilon, kiž be bojaſnik, ſawoła tak ruce hacź móżeſche:

„Ja budu ju pyłacź, knjeże, ja ju namakam!“

Krótke mjelczenje jeſchowaſche; błyſchcecź be jenoż poſpiſchene dychanje młodeho cźłowjeka a ſpėwanje w ſahrodże dźełajcych jewołkułkow.

Halle wuhladawſchi młodeho patrizija trochu měrniſcheho pocźa Grek ſnowa:

„Sſmjerć be mi błiſka, a ja hladach jej ſmėrom do wobliczа kaž Sokrates. Nė, knjeże. Ja njepraju, ſo pſcheſtanu ſa hołzu pytacź, ja chcźch jenoż praſicź, ſo je pytanje wot nėtka ſ wulkimi ſtraſchnoſćemi ſjednoczene.“

Viniciusa machmy njeſcźerpliwje ſ błowu: „Ty budźejch žebi radu wėdżecź!“ rjekny pſchikłaſujo. Sa khwilku ſchėha:

„Schto myſliſch cźiniczź?“

„Artiſtoteles naſ wucźi, knjeże, njeiſtcze wėzy wjeſtchim wopruwacź a kral Priam by prajił, jo je ſtaroba wulka cźeſa. Tole cźeſa ſtarobu a njeſbożа tłóczi Glauka dawno hižo k ſemi, tak jara, ſo by ſmjerć ja njeho ſ dobrotu hyła! Schto dha je po Senecowem nahladze ſmjerć hinaſche hacź wunnoſenje?“

„Schwantori błudne wėzy ſ Petronijom, niż ſe mun, a wutraj ho jaſnje, ſchto chceſch?“

„Je-li pózejżiwoſć ſ błaſtiſtwom, potom njech mje bohojo pſchecź ſ błaſtiſkom wołtaja! Ja chcu Glauka ſ pucźa wotſtronicź, knjeże, pſchetoſ tak dołho hacź je wón żiwy, je moje żiwjenje u moje pſchedewiſacze we wobſtrajnem ſtraſche.“

„Tuž najimaj žebi ludźi, kiž jeho ſabija; ja jich ſaplacźu. Kelko trjebaſch?“

„Trjebam tyſacź ſeſterzijow, pſchetoż dyrbju ſo prózowacź, cźeſtnych paduchow namakacź, kotriž ho ſ napłaczenymi pjenjezami na żenje ſaſwobiwerje njeſłubja. Sa dobre dźeło — dobre myto! Też mi by dźełba pjenjez derje cźiniła, ſo mohł żywły wutſuſchicź, kiž budu ſa Glaukom ho napłakacź. Bohoſo ſu moji ſwėdźi, kaž jara ſym jeho lubował! Hdyž dźenża tyſacź ſeſterzijow doſtanu, potom je jeho duſcha ſa dwaj dnjej w Hadeſu, a tam hakle, hdyż mjenujcy duſche pomjatk a kmanoſcź myſlenja wobkhowaja, won ſpóſnaje, kaf jara ſym jeho lubował.

Vinicius ſłubi pożadanu ſumu pjenjez, ſakaſa ſak, dale wo Glauku wėcźeż, a mėſto toho ſo wopraſcha, hdże je Chilon żyły cźaſ pſchebywał, ſchto je widżał a wuſłėdźił. Ale wón wjeſe nowoho njewėdźeſche. Bė hiſcźeze w dwėhladał, kiž budźeſche na Lygiju podobna była. Kſchećeſcźenjo wėſjachu jeho ſa żywjeżo, a ſ toho cźaſa, ſo be Cureiciju ſeho żywa wukupił, cźeſcźowachu w nim cźłowjeka, kiž ſcźehowanje ſwojich ſwėdźi „Khryſta“. Wón be też wot nich nawėdżił, ſo je jedyn ſ jich wulkich ſakonjedawarjow, wėſty Pawoł ſ Tarſus, w Romje jaty, dla ſtorżby, kotruż běchu ſ nim ſeſnacź. Najbóle pak běſche jeho druha powieſcź ſwjeſkotrużbe ſ Khryſtuſowym wucźownikom był, a kotremuż ſo ſtarſi knjeżerſtwo nade wſcheſmi kſcheſcźanami ſwėta pſchepodał, bórzy do Roma pſchijėdże. Wſchitzy kſcheſcźenjo jeho wėſo wohladaja a bychu chżyli jeho wucźby błyſchcecź. Wulke hromadźiny budża ſo wotmėwacź, pſchi kotrychž budże też Chilon pſchitomny, a hdyż chce, dokelž je to we cźiſchcźenjach ſnadno, ſo khowacź, też Vinicija ſobuwjacź. Potom namakataj Lygiju wėſcźe. S tym wopuſchcźi żiwohjeho popiſchewacźela, kiż ſpyta ſ tutej nadżiju ſajo pſchez nėkotre ſtruchże dny ſo pſchenjeſeć.

XV.

Chilon bė žebi wumyſlił, mjes kſcheſcźanami ſamnyſł żiwył grat pytacź, a to wón wobſamkny, jim należnoſć tak pſchedſtajicź, ho dyrbjacźu nadawſ niż jenoż dobytka dla, ale ſe żiwjatej horliwoſću wukwjeceź.

S tutym ſamėrom poda ho wjeczor k Curicijej, wo kotremż wėdżeſche, ſo je jemu ſ żyłej duſchu podaty. Skoro je žebi pſchi Circus Maximus wake klanty wotnajał, a Chilon nadeſłże jeho a jeho żonu Quarta doma. Hdyż běſche wobeju w Khryſtuſowem mjenje poſtrowił, pſchedeſej jimaj ſwoje żadanje.

Jemu je trjeba dweju abo tſjoch ſyłnych a ſmuſkich cźłowjekow, ſo mohł ſtrach wotwobroćicź, kiż mjes jenoż jemu, ale wſchěm kſcheſcźanam hroży. Wón je wėſo ſhudny, pſchetoż nimale wſchitko, ſchtoż wobdźeli, dże je Curicijej darił, ale wón cźeje tutych ludźi njedźiwajcy wſcheho ſa ſłużbu ſaplacźicź ſ wumėnjenjom, jo jemu dowėrjeja a żwėru wuwjedu, ſchtoż jim cźiniczź pſchikaſa.

Curicius a Quartus ſłuchajſchtaj na błowa ſwojeho dobroczerja ſkoro na kolenomaj. Wobaj wobkruczejſchtaj, ſo ſtaj ſamaj k wſchemu ſwołitelnaj, ſchtoż wot njeju pożada. Curicius bė ſtary cźłowjek, wot khorożcźow a ſtarożcźow wutły. Quartus pak ſcźěhowacze lėt ſtary a Chilon tſjoch baſche nawėdżitych, pſchede wſchem pak ſyłnych ludźi.

Wonej hiſcźeze khwilu ho podtykowaſchtaj, ale wdyż wón two tom nicźo wėdżeczej njechacźe, rjekny Quartus:

„Snaju pjekarja Demaża, knjeże, pola kotrehoż ruczny wulkowy dźełaju njewołniuży a dźełaczerjo. Jedyn ſ tutych dźełaczerjow je tak żyłny, ſo niż jenoż dweju, ale ſchtyrjoch muży naruna, pſchetoż ja ſym widżał, kak je kamjenje ſdėhał, kotreż ſchtyrjo njeſamóchu ſ mėſtna hnuczź.“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Krušnam w Schorjelu, medizinalny rada dr. Meyer we Wojerezach a hamtšoßudništi rada Grün we Wojerezach.

S **Wojerez.** Jutše hrjedu šwjeczi tudomny duchowny a diakonuš knjez farar Nowak šwój 40 létny šatrońtki jubilej. Jubilar šmě šo hišcze wolnoce cźłuje strowoscze a duchownoce cźerstwoscze wjeselicź. — Wečerawšchu pódnjelu šmědželsche tudomny pjekarški mišchtr Juliuš Gebauer šwój 40 létny mišchtrski jubilej šwjeczicź.

S **Mikowa.** Wobhodžeł Hohlfeldez kinowa w Nitkej je žeby wotmyšlił też w najchej wsy porjadnje kóždy mežhoj jónu filmy pschedwjesć. — Dotalne schulske pšjódstejerstwo šo pokšednje dny hišcze ros k jenomu pożedženju šendže. Wuradžowanjache wo jara važnej naležnoscźi we schulskim lékarju a wo druhich mjenjenažnych wežach naschoje schule.

S **Łutowšteje dźełarnje.** Pokładnik tudomneje płaczerarnje šwojoh němškich metallowych dźełaczerjow Rost bješche hižo 2000 hriwnow šwjatkowych pjenjes pschechčiwił. Krajny šud w Khoježbušu je jeho za tuto šrósnišstwo k 6 mježiacam rokotatnje šafundźił.

Z **Drježdźan.** Lubi Serbjo we Łužicy! Lubi bratŕa sotry! Dźeń naschoho trjećeho złéta w Drježdźanach so bliži. Wšitko je derje zrjadowane a na wopyt naschich lubych Serbow z Łužicy přihotowane. Wosebje naschich Łužiskich Serbow, kotŕiž k nam přijedu, kaž też předsydstwa towarstwow wutrobnje prosymy, přepodajće nam Drježdźanskim Serbam adresy Waschich w Drježdźanach bydlacych přiwuznych, kaž też znatych, zo bychmy jich potom do našeje statistiki zapisać mólili a jich přeprosyć. Wulka je syła našich serbskich bratrow a sotrow tudy w cuzbje a wulka je lićba tych, kotŕiž so tudy, bohužel našeje maćerneje rěče a serbskeho naroda hańbuja a mała je črjódka tych, kiž z nami tu w cuzbje našu maćernu rěč a swój narod česća a haja, a naše zeńdżenja, kaž też naše serbske Boże služby wopytuja. Wulka syła našich Serbow steji zwonka narodneho dźěła, zabawja so w němskich towarstwach a zapřeja swój serbski narod, tola pać do serbskich towarstwow, hdyž słušeja, njenamakaju. Tuž luby krajano a krajanka, hdyž tute namowjace słowa čitaće, njech Was wabi maćerna rěč jako zwuk z wutroby a Was čełnje do našich serbskich towarstwow, zo byšće z nami swoju rěč a počinki zdźerželi. My Serbja njejsmy khudy lud, ale mamy swoje stawizny a česćomnu zańdźenosć a swoje swjate prawo na dalše wobstaće, kiž sebi wot nikoho njesmémy rubić dać. Naš župny złét dyrbi też našim zdaloka stejacym Serbam pokazać, zo maju też woni čestnu přisłušnosć w cuzbje za našu serbsku maćernu rěč a naš narod dźěłać a skutkować.

Z Łmejnskeho žiwjenja.

Se **Sšonschežij.** Pjatk wotmě naschа gmejnska rada šwoje prěnje šeliške pożedženje. Mějsčerjanoša postrowi nowych gmejnskich šastupjerjow a šapokasa jich do šaktowneho dźěła. Pschi dujowym porjedže wolachu knjeza Lehmanna jenohłósnje jako ja pŕjódkłejerja gmejnskich šastupjerjow, a jeho namjetnika šo knjes Maks Wićzaš nowy wolesche. Knjeza žiwnoscherja Ranka wolachu jenohłósnje za zapisowarja, a jeho namjetnika jenohłósnje knjesa Maksa Kleicherja. Do schulskeho pŕjódstejerstwa knjesa Emmericha jenohłósnje wowjeho wolachu a knjeza Pacherta za starschiskeho radu. Wichtizy knjeza wólby ś dźakom pschijachu.

Zjězd słowjanskich žonow.

Jednota słowjanskich žonow w Prazy wotměwaše wot 3. hač do 7. maleho rózka swój prěni kongres słowjanskich žonow. Pŕi tom naše słowjanske sotry njezabuchu, žony najmjeńšeho słowjanskeho naroda do swojeje srjedźiny přeprosyć, mjenujez naše serbske žony. Skoda, zo jenož jedna jenička Serbowka tutón woprawdźe zajimawy zjězd wopyta. Wjele serbskich žonow budźichu so dyrbjałe na nim wobdźělić a so tam słowjanskeho ducha nasrěbać. Strach dospolneho poněmčenja njeby nam potom wěsće wjacy tak hrozył.

Zjězd so wotewri ze „Wšoslowjanskej Bjesadu". Wulkotne rumnosće Pražskeje Lucerny běchu přepjelnjeno z hosćemi ze wšěch słowjanskich krajow. Wšudże, hdyž wóčko pohlada, radowaše so na krasnych pisanych słowjanskich narodnych drastach. Wjerśk swjedźenja so předstaješe z pokazanjom narodnych drastow a z předwjedźenjom wšelakich narodnych rejow. Wutroba kóždźičkeho Słowjana so hordźeše w sebjewědomosći, zo je Słowjan. Što je narodna drasta, što je narodna reja. Drasta a reja je też kultura naroda. A tu kóždy začuwaše bohatu staru słowjansku kulturu. Też naša krasna serbska drasta a serbske narodne reje dopominachu kóždeho, zo lud narodnje skoro cyle njeswobodny hišće sebi waži swoje stare serbske nałožki, swoju krasnu słowjansku maćerśku rěč, zo je hišće žiwy.

Tutón wječor słowjanskich žonow je swój zamĕr dostojnje dopjelnił. Žadyn wopytowař na njón njezabudże.

Po krasnej, pyšnej wšosłowjanskej bjesadze wotměwaše so 4. februara swjedźeńska zhromadźizna Jednoty słowjanskich žonow a 5. februara so zeńdżecha hišće raz k dźełańskemu programej. Rěčeše so wo wšěch słowjanskich jazykach a hlej, wšitcy so dorozumichmy. Słědowace dny delegatki zjězda wulećachu sebi hišće do wšelakich kónčin złoteje Prahi. Napjelnjeni z lubosću k Słowjanstwu a wšeho krasneho, štož nazhonichu, wróćachu so słowjanske sotry do swojeje domizny. Słubichu pilnje dźełać za naš narod a wótčinu.

Też my serbske žony dyrbimy wšitke pilnje dźełać za swój narod. Někotražkuli serbska mać njewidźomnje swĕrnje skutkuje za Serbow byće a tyće. Zawostaji swojim dźěćom drohotne kubło, serbsku maćerśku rěč. Kak wjele wuspěchapołniše by tuto dźěło było, hdy by so bóle wědomnje stało. Chcemy to spytać dosahnyć, hdyž sebi založimy po přikładže druhich žónskich towarstwow, serbske žónske towarstwo. Wěsće namakaja so pola nas serbske žony energiskeho ducha, polne zakorjenjoseće a lubosće k swojemu malkemu narodej.

A. S.

Z Łužicy.

* **Se Shorjelza.** S jeneho Shorjelskeho sanatorija je šchiwórik powoldnju 35 létna duchafhora žona cźekła. Wona běschе nĕhdže 1,60 hač 1,65 wulka. Běschе w cźemnobarbnym mantlu, jasnoščerwjenym kožuchowym kornarju, brunym kłobuku, cźemnojoselenej šukni, módrym pullowru, jasnobarbnych nohojach a cźornych šwjerščnych šlupjach. Wona měješche błĕde mjeńšowcžo a wožebje tołstu šchiju.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 18. maleho rózka 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt	20,43	100 čěskosł. krónow	12,385
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinska bursa też wčera cźicha wosta, ale kursy efektow jenjach tola šnamjenja štrućenja. Na wikach i dožiwnymi a rentowymi liśćinami kursy postupowachu.

Produktowe wiki běchu też wčera jako jara mĕrne a płaczišny ja hotowe sorno bo malo pschemĕnichu. Jenož pschenicźne płaczišny bo jaśo wo 5 pj. wotdrjebichu. Ale w termijnowym wikowanju pschenicźne a rožkowe płaczišny hyblilcho klešnychu, nawopak, wowoš, tutón sĕrcźe postupi. Wčera paczejsche zentnaŕ

w Barlinje

pschenicźy 11,75—11,90 hr., rožki 7,95 hr.
hač 8,15 hr., jećmjenja nałšin. 8 hr.
hač 8,50 hr., najmylkeho 7—7,50 hr.,
wowoša 6,30—6,80 hr.,

w termijnowym wikowanju:

ša měrz:

pschenicźy 12,45—12,37½ hr., rožki 8,40
hač 8,50 hr., wowoša 7,05—6,95½ hr.,

ša meju:

pschenicźy 13,00—12,92½ hr., rožki 8,90
hač 8,80 hr., wowoša 7,37½—7,32½
hriwnow,

ša julij:

pschenicźy 13,40—13,35 hr., rožki 8,95 hr.
hač 8,80 hriwnow,

w Drježdźanach (pjatk):

pschenicźy 11,75—11,90 hr. (11,80—11,95 hriwnow),
rožki 7,95—8,15 hr. (7,95—8,15 hr.),
jećmjenja nałšynskeho 7—7,50 hr. (7 hr. hač 7,50 hr.),
jećmjenja nałčnjeho 8—8,50 hr. (8 hač 8,50 hr.),
wowoša 6,30—6,80 hr. (6,30—6,80 hr.).

Sšwinjaze wiki we Wojerezach.

Pschiwjezli běchu 180 prošatow, 7 běhakow 3—6-mježnje. Wobkhod žiwy, wobrot špełchny. Wone płaczachu

prošata:

4—6 tydźenške	34—39 hr.
6—8 tydźenške	39—42 hr.
8—10 tydźenške	42—45 hr.

Wubrane běchu hišcze drózšche.

běhaki:

3—6 mježnje	60—110 hr.

Pschedběžna rosprawa wo wjeraŕawšchich škónych wikach **w Drježdźanach.**

Skotu běchu pschihnali kaž hewak. Tola škót jara hubjenje dźěsche. Sšwinše jara hubjenje kupowachu. Płaczišny šo inowa wotdrjebjowachu, wošebje špadowachu płaczišny za ranźy. Jara płaczišny 219 litwanšchich šwini tłóčachu. Tute tuńšcha nałchich šwini pschedawachu. Wiki we płaczišnach běchu hyblje a płaczišny hornjo pošlednim wikam nimale njepschemĕnjene wostachu. Wowzy mĕjachu tchorunja hubjene wiki. Rjane wowzy ša dotalne płaczišny pschedawachu, płaczišny šchpatnych wowzow šylnje klešnychu. Se tuchtnymi wowzami šo malo praschachu. Hubjene běchu tchorunja wiki we šowšadach. Najlepšche družiny a mjenje rjane howjadła uščhto malo pschišpadźichu. Sšrjedź kajšcźe po dotalnych płaczišnach kupowachu. Bykow a krjuwow bě wjele na wikach. Nješchto jich wyšche wosta.

Pschišłajeja:

Holzu do domu, pjekaŕ Krauša w Lubiju, Dwórnischčezowa haša.
„ do Kamjenza, Carolina haša 11 belka.
„ inžeńer Benz we Wetzej.
„ Schindele w Budyšchinje, Hodźija haša 27a.
„ do Brodyschina, Lessingowa haša 5 delka.
„ Budišch w Hródku, na Torhoschčy 16.

Wurzobnika mlokarnišchcho, mlokarnja w Błoganach, pschekupkowje Bjedrich Knoll w Mužakowje.
„ kowaŕšchcho, Mahlink we Wetzej.
„ mołerišchcho, Kohl a žyn w Wětej Wodźe.
„ blidaŕšchcho, Meyer w Rječźizach.

Na pschedań:

Zyhele šćichne w Hródku, Pforteršk. 3.
Sšoma, wowoš, runklica a bĕrny, knježi dwór w Jabłonzu.
Sšoma ržana wotklepy a žyno, 10 zentnarjow, Groš we Wichowach.
Pošcźenz w Delnim Wuježdže, dalše wukazuje Reinhardt w Budyšchinje, Nowe hrjebje 6, telefon 3615.
Motor młócźaŕ, wĕjawa, wós, Smohor w Nowej Luzy.
Runklica a prawa rĕpa, Fischer we Wojerezach, Haleja cźišło 2.
Woblek konfermandški, hnud. Menzelka we Wojerezach, Drježdźanska dróha 67.
Wós ženopschećeny we Wuježdu pola Bukez.
„ taflaty w Lětonju 7.
Kosa blisko ke kósłatam, w Barcźe 65 e.

Sšudnišzy na pschehadźowanje

hrjedu 19. maleho rózka 1930

we Sdźarkach w Dźěsnarjez hoscźenzu dop. w 11 hodź. šłoty cźašnik, kožuchaj, krakowy wobłek, gramofon a fotografowanška pschiprawa, klawĕr, lexikon 24 šwjazkow, šchlećerjany wós, šanki, pjenježny kamor a wšchelake meble,

we **Wojerezach** w hoscźenzu k „Złotej hwĕzdźi" dop. we 11 hodź.: wjchelake meble, gramofon, šchewška schizaja maschina,

w **Hermanezach** w hoscźenzu pschiw. w 12 hodź. mužazej kołesy, gramofon a 70 deškow k tomu,

w **Niscej** w hoscźenzu „K hwĕzdźe" dop. w 10 hodź. schizaja maschina, dwójna tšelba, šofa, waha, Mayerowy lexikon 16 šwjazkow, klamaška pokładna, žitowa čyščawa, klawĕr, šchlećerjane ľudobja.

šchiwórik 20. maleho rózka 1930

w **Budyšchinje** na šudnišstwje dop. w 10 hodź.: wjchelake meble, hudźbne nastroje, maschiny, wobrazy, radia, mužaze, žonjaze a motorske kola, cźašniki, wójawa a tšelby, woły, žonjaze, mužaze, hólcźaze, holcźaze a dźećaze wobuća, pjenježne kamory, 10 mĕchow rybiazeje muzki, bĕło a cźerwjene wina, likéry a palenzu, auta, 20 metrow židy, mužaze kłobuki, motory, pašy a kachle, lampy, 60 puntow žoczkow, 60 puntow paleneho jećmjenja, 50 puntow khoseja, šardelle, 60 paczikow cźaja, twupschekrjenźa,

še šwobodneje ruki:

pišaniši pult	po 10 hr.
tyška klankazych meblow	po 5 hr.
3 sportike woły	po 10 hr.
kulojte płeczene blido	po 10 hr.

Sšudniške pschehadźowanje leżownoscźow.

Leżownosć i wopalenischczom, hlušchaza tšchikrjerjez Nowoš Laserej we Luhoji, wscho hromadze nĕhdže 8¼ kórza a hódna 4388 hriwnow. Pschehadźowanje budże schiwórik 3. hapreje 1930 pschiw. ½12 hodź. na šudnišstwje w Budyšchinje, šiwa 141.

W konkurśu nad samoźenjom drastoweho wobkhoda Maksa Nowaka w Budyšchinje na Swonkownej Lawšej haty 7 je šud dalšcha termiju na hrjedu 5. 3. 30. pschipołdnju ¼1 hodź. do Budyšchina, na šudnišstwo, šiwa cźišło 141, šwołał.

Pschehadźowanje.

Drjewowe hrjedu 26. maleho rózka 1930 w Lohrez hoscźenzu w Nowym Mĕsce pola Sšćepeho dop. w 10 hodźinach:

6 šdonkow twjerdeho dołheho drjewa,
144 šdonkow thójnowego dołheho drjewa,
30 metrow twjerdych klumpačow,
140 mtr. mjechkich klumpačow,
10 mtr. twjerdych kuluchow,
300 mjechkich kuluchow,
500 metrow thójnowcze walczźiny.

Drjewo leži w šaškupach hajnikowje w Nowym Mĕsce, Kiśliku a Zalikowje hory.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Wiki žu jara mĕrne, dowoš je jara šnadny, płaczišny šo wotdrjebjuja.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pšched hodźinu płaczišny dale špadnja, pornjo wjeraŕawšchim nĕhdže 10 pj. ša pschenicu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe syndjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	18. 2.	17. 2.		18. 2.	17. 2.
Pšenca	235-23-	237-240	tuny	16-18,50	16-18,50
rožka	159-163	159-163	woka	18-23,00	18-23,00
naz. jećmjeń	—	—	módre łupiny	13-14,00	13-14,00
nal. jećmjeń	160-170	140-149	žołte łupiny	16-17,50	16-17,50
wows	126-136	126-136	seradella	—	—
kukurica	145	145	capa. wosušk	16-16,40	16-16,40
pšenź muka	28-35,00	28-35,00	tany wosušk	13-19,30	19-19,00
ržana muka	21-25,00	21-25,20	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	7-8,50	7-8,50	o'rnj. kruški	13-13,50	13-13,50
ržane „	7-8,25	8-8,25	syno, 60 kg	2,70-3,20	2,00-2,40
rapa	—	—	ržana sloma	0,95-1,15	1,20-1,40
hróch, Viktor.	22-29,00	22-29,00	pšenź. „	1,10-1,30	1,25-1,35
lane syndjo	—	—	wowsana „	1,05-1,20	1,15-1,30
pjeluški	16-18,50	16-18,20	hrona „	1,00-1,10	1,10-1,20

Płaczizny rĕznjeho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

17. februara.

110 wol., 314 byk., 354 jałojc. a kruw. 665 ćelat., 642 wowc., 2774 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 56—59, 2. 44—49, 3. 37—42;
byki: 1. 54—58, 2. 46—52, 3. 40—45;
kruwy: 1. 48—52, 2. 36—43, 3. 28—33, 4. 22—26;
jałojcy: 1. 54—58, 2. 40—48;
wowcy: 1. 62—68, 2. 55—60, 3. 50—54;
ćelata: 1. 75—80, 2. 68—73, 3. 60—66;
swinje: (přez 300 pt.) 78—80, 2. (240—300) 76—78, 3. (200—240) 74—76 4. (160—200) 75—77.

„Póstniski swjedźeń“ jednoty Sokoł w Pančicach.

„Póstniski swjedźeń“ jednoty Sokoł w Pančicach.

Sokolska ideja pokračuje w Serbach. Tež w Pančicach ludźo přińdu znajmjeńša w črjódach na sokolske swjedźenje. A to hižo lěta dołho. Nasrěbaja so tu narodneho ducha, serbskeho powětra, hdyž so hewak syća a daja z cuzbarstwom. Mysla sej, zo tak prawje činja. Dokelž njejsu hłuboki zmysł swjedźenjow zapřimonyli. Kusk keklije a hrajki, druhdy zdrużena z njewušnym činjenjom, njewuskutkuje hišće swjedźeń. Hłubšo dyrbi zapřimnyć kóždy serbski. Ma zakorjenić lubosć k narodej wěcy a zapušćić do wutroby korjenja nadźije a dowěry na lěpši přichod. Byrnjež so Serbstwo wšudźe drjebiło a jedyn kamjeń po druhim so puščał wot wohrożeneje kupy.

Starosta, bratr Natuš-Khrósćanski, ma prawje, hdyž w swojich powitanskich słowach skoržeše, zo so serbski lud, wosebje intelligenca, hišće Sokoła zdaluje, na njón kśiwje hlada, kaž by nješto wopačne było. Porokowaše, zo mnozy hišće njewědźa, što Sokoł je a chce. Po mjenje drje jeho znaja, ale dušinje združili so z nim hišće njejsu. Wołaše nazdalnych do sokolskich rjadow. Napominaše staršich, zo bychu swoje dźěći do Sokoła słali. Tu skruća so na ćele a duši, tu přisporja so narodne ćuće, tu maja być Serbja bratřa a sotry mjez sobu a w bratrskej lubości so wobjimać. Tutym myslam přinošowaše tež pěseń „Serbskemu Sokołej“, wěnowana našej młodej gardźe wot Jana Skale a ze zapalom a z wótrym hłosom přednjesena wot bratra Kocora-Worklečanskeho, kiž tež skupinu Sokołow na bradłach nawjedowaše, hdyž swoju wušikność a swoje kumšty pokazachu.

W srjedźišću swjedźenja steješe wězo předstajenje dźiwadłowego wotrjada Jaseńčanskeje Bjesady, kotruž bě sej jednota k sobuskutkowanju přeprosyła. Bě dźěn sławnu hru „Dubičanski kowař“ w Jasenicy rjenje předstajił. Cuze rumnosće, wobšerniše jewišćo, njezwučena městnosć a druhe připrawy, nowe rozměry a wobstejnosće skutkuja bjez dwěla na hrajerjow. Nječu ja so tak wěsći, kaž na domjacych deskach. Ale njedźiwajo na to, předstajichu hru ze hłubokim začućom, skutkowaše tež na připosłuchařstwo, byrnjež někotři khutne činki dosć njedospóznali. Tuta hra je wuraz zadwělowanja wo swoju pódu wojowaceho ludu. Struchła rěč stawiznow našich prawótcow, kotrež so dźensa zdźěla hišće wospjetuja. Dźiće do Pruskeje, hdźež naši domoródni swoje statoki, haj cyłe wsy na cuzy mamon, za „papjerjane lapy“ předawachu, zemju pod nohomaj zhubichu a nětko błudźa po swěće wokoło kaž ničeji. A móža wjeseli być, zo skónčenje blečka k wěčnemu wotpočinkej w ródnej pódźe namakaja. Žałosne podawki hnuja připosłuchařja hač do najhłubšich nutrin — naja připosłuchařja hač do najhłubšich nutrin — nahrabnosć, wopilstwo, njejednota, njenarodnosć, njekřesćanstwo, skónčenje woheń a smjerć. Bjez dźiwa wšak, zo bě awstriske knježeństwo w swojim času Svatoplukoweho „Lešetynski kovář“ zakazało. Běše tola wotbłyšć jeho njesprawnosće napřeco podtłóčowanemu ludej. Wo wjele lěpje so nam njeńdźe, wo trósku hinajšej formje. Město šulow twarja so młodownje w Serbach.

Horcy dźak słuša Jaseńčanskej Bjesadźe, zo je pomhała swjedźeń porjeńšić. Tež z kruchom „Kak Pětr lékari“, hra polna pryzlow a směškow a tak namaka swjedźeń wjeselseho wukónca. Wotmyslene sokolske zwučowanje dyrbješe so wuwostajić, dokelž bě čas hižo khětro postupował. Program bě předołhi. Na tym čerpja husto serbske swjedźenje. Jene wjetše dźiwadłowe předstajenje dosaha. Na to měło so we přichodze dźiwać. K wjeselej rejcy zahudźichu sobustawy (sydom muži) Malešanskeje sokolskeje kapały a su tak k prěnjemu razej na mjeńšim serbskim swjedźenju w zapadnej Łužicy sobuskutkowali a to k spokojnosći nawdarjow. Prócuja dźěn so kruće, wyšši hudźbny skhodźenk docpěć, štož je jara khwalobne. A w swojej sokolskej drasće činja hižo zwonkownje serbski začišć. Su dźěn rad zwólniwi, narodne towarstwa podpjerać. A tak ruka ruku myje. „Póstniski začišć“ činjachu papjerjane čapki, kotrež móžachu žadaćeljo za tuni pjenjez sej nadobyć. Jednota Sokoł smě spokojena na swój swjedźeń zhladować a tak bě strach njetrjebawši, zo mohło ji druhe towarstwo škodźeć, kiž přichodnu srjedu swój koncert wuhotuje. Tak z nowymi mocami do přichoda!

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěšej wo wjedrje sa jutřišchu srjedu:** Ssuchu, jamrócjeńe, mhłohojitu, što wuczakuje. We sjewjerjej ssuchu a njerśnje, w połnóznej Europje rjenje a jara symna.

* **Do Schwajzarskeje je so šurowa symna nawalisła. We połnóznej a wjerchownej Schwajzarskej śneh 25 centimetrow wyšoko leži. S městnami je temperatura na 12 stopnjow padła.**

* **Pola Klaipedy (Memela) běchu rybazy z dwojnej šanjemi na Platalaiski jězor wušli, to bychu rybu łapili. Hdyž so je šanjemi, kotrejž kóń cjehnješe, domoj wróćachu, so prěnje šanje pśches łód pschelamachu a druhe šanje do hłubiny zobu storhnychu. 20 rybakow, kotřiž na šanjach sedźachu, so šobu we wodźe šhubichu. Jenemu rybakej so poradźi, so wulkowarej a jeneho towarischa z wodu wucjahnychu. Potom do blišcheje wjsy po pomoc bjeżeschu. Wšicho hromadźe je so jednacze wołosowu wulkowalo. Wjesom muži a jena žona tu so tepili.**

* **S Newyorka so pišeše, so w Sjednoćenych statach wulka symna tśicheła. Syma wjele cjerpjenjow narjadźa. Wona tej łódźnistwu sadźewa. W Nowej Jendźelskej hdźej je temperatura na 22 hač 34 stopnjow poh null po Celsiju padła, je so dźesacej imjerjenjnych ludźi pschipowedźiło. W Saranace Lake, w Newyorkskim statu, je 37 stopnjow symy, w Tupper Lake, samo 40 stopnjow (gradow). S Capemaya w Newjerschskim statu so powě, so tu šajerjoch muji we wětrje potepjenjeje wulkołowje łódźe we wuchowańkim cjołmje, kotrejž so po jězorje šauješe, smjerśnjenych namarali. Sa nimi běchu žyłu nóž pytali.**

Radio.

Što słyšimy jutře, srjedu 19. małeho rózka.

Königswusterhausen. 9: přednošk za ratařstwo. 9,30: přednošk wo pućowanju po Južnosłowjanskej. 16,30: (z Hamburga) musik. magacin. 20,10: wjesołna zabawa.

Lipsk. 12: gram. deski. 16,30: pop. koncert. 19,30: hodźina poražakow. 21: „Collegium musicum“. 00,30—1,30: nócna hudźba.

Wrótsław. 15,20: płaćizny za ratařstwo. 15,50: starošiska hodźina. 16,30: zabawny koncert. 17,30: hodźina hudźby. 19,05: wjedro; po tym (gram. deski) hudźa w starej a nowej Francowskej.

Praha. 12,35: připołdn. koncert. 16,10: přednošk wo kulturje. 17,30: němska hodźina. 20: (přenjesenje ze Smetanoweje žurle) koncert.

Win. 11: připołdn. koncert. 15,30: pop. koncert. 17,15: musik. hodźina za młodźinu. 19: „žónske před dźełaćerskim sudnistwom“, přednošk. 19,30: koncert.

Beograd. 18: hraće na harmonicy. 20: sonatowy wječor. 20,50: „tón koller“, komódija w jenym jednanju. 21,15: koncert.

Lubljana. 20: wojerska hudźba.

Katowice. 16,45: gram. deski. 17,45: (z Waršawy) koncert. 20,30: (z Krakowy) koncert.

Towarstwowski powěstnik

Budyšin. Sokolski zwučuja srjedu ½9 hodźin w Serbskim Domje.

Haslow. Jednota Sokoł ma přichodny štwórtk wječor we 8 hodź. pola Měrćinkec měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Starosta.

Pančicy. Jednota Sokoł ma wutoru wječor w 7 hodź. w Pančicach zwučowanje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Rěčanach. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Jednorje, khětře a tunjo

móžeće z **Maggi-owych poliwkowych kuskow** dobre poliwki warić. Warće kuski jenoż hišće z wodu po warjeńskim předpismje a dostanjeće za 13 pj. 2 talerjej delikatneje poliwki, na přikład jejowe nudle, hroch, sydowy kał, raj, kralowku, zelene krupy a wjele druhich.

Tworykupowace towarstwo
w Budyšinje

Kołbasa tuńša **Kołbasa tuńša**

Z čerstweho podawanja samsneje nowočasneje

fabriki mjasowych tworow we Oldenburgu

najl. jatrowa kołbasa w puntow. tyzach, tyza **60** pj.
najl. dobra kołbasa w puntow. tyzach, tyza **70** pj.
dale wšě
narězanja - šinkowy półč
šinku - pječeń wot mlět. mjasa
najl. tučny rjeblowy półč

Jutrowny hóic
na žiwnosć z konjom so pyta
Bliže zhonić w **Trjebjeńcy 10**

Vogtl. gardiny
štory, rolleaux, voilowe a musilinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Syru molmu
kupuje po najwyšších Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Powołajće so při nakupowanju přeco na SERBSKE NOWINY

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło
po 20 hr. ma na składźo črije też **čople črije za žony a mužow**
wobućowy dom Mark w Kukowje

Pjatk, 21. februara wječor we 8 hodź. w hotelu „Běły Kóń“
přednošk
znateho astrologa **Rudetzkeho**
wo wulkich
swětow. podawkach 1930-1960

Wosud človjekow a ludow po mathematiskim wobličenju — Słónčne blaki — Njewjedra — Zemjerjenje — Njeměry — Pestilenca — 1932, lěto wulkich rozsudźenjow! — Skónčna wójna wo socialny stat — Wichorowe znamjenja w Europje a w Asiskej — Přiňdźa wójny? — Wosudne přemjenjenje Němskeje 1930—1932
Hdy a kak skónči so žałostna hospodarska kriza?
Radetzky wěsćeše nic jenoż podawki wot 1914—1918 hač do najjednotliwšeho, ale też powójnske njeměry a to, štož dźensa dožiwimy! Praktiske wułožowanje pismow
Kak ma so horoskop wułožować — Móže človjek swojemu wusudej wućeknyć.

Khartki po 1.-, 1.50, a 2.- hr. z dawkom w hudźbnym domje Hermann Jeremias na Kózorskej dróze

Hokec korčma
ma srjedu 19. februara
swinjorězanje

Wot ½9 hodź. połčik, hejdušne a jatrowe kołbasy
Přećelnje přeprošujetaj
M. Hoka a mandź. w Budyšinje

SERBSKI HOSPODAŘ
ratarske wulkowikowańske towarstwo
z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njeseja Waše kury derje?!
Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu pico
„Jajko“
Předawaja wšudźom w dźělbach
po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1,90 hr.
po 25 puntach . . . za 4,50 hr.
a po centnarjach . . za 17,50 hr.
Mały wudawk so bohaće wupłaći
Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdźe

Pjerščenjo na mojim porsće.

Lěta 1860 wopyta pólski pianista baltiske a finske města. Bě to tehdy hišće znaty Antoine de Kontski, kotrehož „Wotuczenje lawa“ trochylu sastarjene hudźbne kapały małych měšćanow hišćeje dźensa tu a tam hudźa. Kontski sejna so w Helsingforsu je finskim baronom B., kotryž bě z wulkim lubowarjom hudźby, a kotryž znateho wumělca na někotre dny na swoje wjesne kubło pscheproša. Polak a Schwed běschtaj hnydom njewschědnje pschichilenaj, a pschi składnosći rozkhowanišeje hosćiny, jako žołmy jahorjenja wyšoko khodźachu, wuměnjschtaj hnydom wobaj kusaj pschi dobrym hłodnym winje swojej swoponam (Wappen) mudebjenej pjerschćenjenej. Kontski a baron B. je jenje wjazy njewobhladschtaj, ale pjerschćenjej a jeju romantiskej stawišnu pschedźěschtaj wot jeneho swójbneho rodu na druhi, — schwedski pjerschćenj wošta w pólskej swójbje a pólski pjerschćenj w schwedskej swójbje.

Runje 70 lět posdźišcho sastupi jeneho dnja popołdnju młody kněs w sportiśim wobleku do konditarnje w St. Motitz a hnydom je, wo dowolnosć proschwschi, sa blido, sa kotrymž hižo młoda sportka knjeni sedźesche. Młodej sportaćej napadny, so jej napschećiwo sedźaju kněs nadobo kaž sputany na jeje lěwu ruku hladaše, na kotrejž schwórny perst bě rjany stary woponowy pjerschćenj tyknjeny. Potom pak je młody kněs takle wopraschа: „Sśměm sjonicej, hač mam cjeścej, je baronessu B. sa blidom sedźejcej, kotraj woponowy pjerschćenj mojeho dźěda, Antoine Kontskeho, nošeše?“ Sdobom poda, — kaž może sebi kóždy mysliś z najwjetšehomu pschesćapjenju młodeje knjeni, kotraj bě wopraschaje z wulkej dźiwnu baronu J. B. a kotraj bě pjerschćenj pólskeho virtuoja zdźěłała — jej młody kněs swój šaunjny pjerschćenj, kotryž měješe šwobodnotnjejši B.-ski wopon.

Sórhy po tym namjetnu młoda knjeni swojemu nowemu pschećelej, pjerschćenjej na pschezo wumělnicej, so wyschlej tola sajšo do praweje swójbny pschejschloj.

Je zyle njetrjebawschе, wo šwojownym konzu powěsć, kaž so je tola zyle šamo wot so rozwuni. Tak běschtej pjerschćenjej, kotrymaj je sórhy hładźi štoty pjerschćenj pschidruzi, swoje kolo sfónčiłoj, a na tajke waschnje na potajnym puczu swoje młodeju cłowjekow wopjeczatowałoj.

A. K.

Směški.

** „Wěsće, psched khribu šamej wschak mam njejsne strachа hač psched jeje jeschwikami.“ — „Nu — ja swoje poslednje lekarske sliczbowanje też hischće sapkaczit njejsym.“

rosćenju mlócži a druheje njerodže. Nałeto dyrbimy wójcejschtu pschewlócžicź, so bychmy ſ tym njerodź ſnicžili a powětr by mohł do pódy.

Pola naš njeby ani k wulkemu njedostatkej pizy dóſchło, bychu-li žo ratarjo jenož trochu wo žiwoje ſuki ſtarali. Mamy hiſchće mjes nami doſcź tajkich ratarjow, kotſiž žo dozwla na ſuku njepokajaju, kiba na žynowych žnjach. A tola bychu nam ſuki ſa prawe wobhladanje doſcź dźekowne byke. S mokrych ſukow wodu wotpuſchćimy. Też nješcto malo duſnkoweho hnoja je ſa ſuku dobre. Ratarjo maja ſuki ſ kompoſtom hnojicź. Kompoſt njech je derje pſchełežany a drobjaty. Tajki je, ſmy-li na njón w běhu tſjoch lět też hnójnižu leli a jón wjazy kročź pſchemjetali. Do kompoſta njeſmědmy też ſabyćź wapno pſchiměſchowaćź. Tak žo potom mjeſelokrjejate roſtliny na ſukach derje wuwija. Hnójnižu howi trawje na łuzy najbóle, roſumimy-li ju w ſmje pſchi pothmurjenym wjedrje. Wjele duſnka ſ dražkom žo ſ tym do pódy dóſtanje. Kaž wſchudże, dyrbimy też tu měru wobthkowaćź. Bychmy-li na jenu ſuku pſchewjele hnójnižy woſnyli, by wona ſe wſchelakej wulkotóſpjenatej njerodźu ſaroſtka. Wſchě roſtliny na łuzy, woſebje pak mjeſelokrjejaze žu wulzy žźakowne ſa foſforowy hnój. Na kórz móžemy wokoło 90 kg Domaſchoweje mučži a 90 kg kajnita roſmjetaćź. Powſchittkownje žo pſcheje, ſo bychu ſebi hoſpodarjo tola ſlónčnje lépje ſwoje ſuki hladali. Njetrjebamy dźe na ſuki ſe žanymi woſezbitymi drohimi hnojemi. Pſchikupny hnój móžemy też hnydom po poſkrjenju žyna na ſuki roſmjetaćź. Wotawu dyrbimy tóždu naſymu žyćź, haczrunjeż by ani hódne njebyło, ju žyć. Wſchě mrowiſchcza a knotwiſchcza dyrbimy roſkopaćź a roſhrabaćź. Luku, je-li móno hiſchće naſymu derje pſchewlócžimy. Na dobrych ſukach njeſmědmy pſchepoſdże wotawu žyć, dokelž hiſchće zyle derje druha wotawa narośće. Wěſo roſcžišnjemy po prěnjej wotawje hiſchće nješto pſchikupneho hnoja abo powoſnymy ſuku ſ hnójnižu.

Wo plahowanju kur.

K prawemu plahowanju kur žkuſcha hiſchće wjele keorije a praktiki. Kelko hoſpoſow tola ſtorži, ſo ſ kur nicžo nimaju. Praja, ſo ſa nje wjazy wudawaju, dyžli maju dobytka. To pak ſu plahowarjo też žami wjele na tym wina.

Prěni ſmyſł je hižo tu, ſo žebi honacža a młodźiczki ſtajnje ſ naſich kur wóſtajimy. Honacža dyrbimy žebi ſ druheje wěy wobſtaracź, chžemy-li ſwoje dobre njeſerki ſdźerżeć. Hewak pak móžemy žebi hnydom jeja wot druhich kur wobſtaracź.

Pod patu njekładźemy ženje ſtarſche jeja hacž dwě njedźeli ſtare a jenož taſke wot tych kur ſ dobrymi žamownoſcžemi. Tute dobre žamownoićže ſdźedźa też młode kurjata. Mamy-li jeja ſ dobrych kur, móžemy žo też poſdźiſcho dobreho wunoſchka nadźeć.

Ke plahowanju woſtajmy žebi najlépſche a najlépje wuwite młodźiczki a to nałeto wuhlanjene nanajpoſdźiſcho w hapreji. Taſke wuwinu žo hacž do naſymy na rjane kury. Te ſapoczńu potom w oktobru a novembru hižo njeſcź. W lécže wuhlenjene kurjata móžemy žebi na mjaſo woſtajeć. Je lépje, ſo je naſymu ſarćamy, dokelž w ſymje njebychu žo derje wuwiće. Nékoſi plahowarjo pak žebi ſažo najmiſte kurjatka chwala. Praja, ſo ſu kruczíſche a ſo ſahe nałeto njeſu. Dokelž ſu jeja nałeto drohe, dha nam wjele na tym ſaleži, ſo kury w ſymje njeżu. Mamy-li czopły kurjeńz a dawamy-li jim doſcź dobru pizu, dha nam pſches zyłu ſymu a nałeto njeżu.

So bychu žo kury mohle też w ſawrjenych kurjeńzach popjelicź, pożpamy dnjo ſ pěſtom. Schłóż ma doſcź měſtna a kurjeńz deleka a wokna do njeho ſ ſtónżu, móże kuram dozyka pſchedkurjeńz a w nim měſtno k popjeſenju pſchiprawicź. Do taſkeho pſchedkurjeńza naſypamy ſim na pěſkoſcžnu ſemju ſorno ſ pluwami. Tam kury rady hrjebaju. Njepuſtimy kury w ſymje na žadyn pad jednoſtronižy, to réka niz jenoż je ſornom abo jenoż ſ běrnami abo podobnej jednej pizu. Móżemy wobkedźbowaćź, kak žebi kury w lécže žame pytaja mjaſnu, ſelenu pizu a wapno. S wapna twori žo ſchkorpawa. Na kóždy pad dawamy też kurom w ſymje wſchelake ſeleninowe wotpadki ſ kuchinje abo mjaſne žbitki.

Hoſpoſa drje rady njewidźi, hdyž kury ſtajnje kwókaju. Chžedźa dźe, ſo bychu bóle njeſte. Taſke kury, kotrež wjele kwókaja, dyrbimy woſtſtronicź. Tu je druźina žama ſ winu. Wuběrajmy žebi tohodła jenoż młodźiczki ſ najlépſchich druźinow a po cžaſu ſmějemy kury, kotrež derje ponjeſu a njebudźa kwókaćź.

Kury dyrbimy ižyła też na wěſty porjad ſmucžicź. Rano pizujemy jim, woſebje w ſymje miehku pizu, to žu běrny ſe dźeczelowymi pluwami abo podobne. Wo wjeczor dawamy jim ſorno, w ſymje kukurzu, dokelž kukurza hréje.

Kak rjedźimy ſtudnje.

W mjeńſchich wjach maja wobyklerjo hiſchće ſwoje abo ſkromadne ſtudnje. We wjetſchich wjach drje maja ſwjetſcha wodowód. Woda we ſtudni pak žo też wob cžaſ ſnjeſchwarni abo wotſteji, woſebje je-li ſo wjele wody njeczěra. Taſka woda žo hórſy ſaſmjerdźi a je njeſtrowa. Kak cžaſto je nětkjeżkuli hižo tyſnuſ wuddyrił a to jenoż ſ pſchicžinu ſanjeſchwarnjeneje wody. Tohodła je nuſne, ſo žo taſka ſtudnja też jónu wurjedźi, ſnadź jónu abo dwójzy ſa lěto. Hdyž ſmy wſchu wodu wucžerali, pokrjepimy ſcžkny ſ cžeritwje haſchenym wapnom. Dnjo we ſtudni pożpamy ſ worſchtu drjewoweho wuhla a ſ pěſkom, kěrje kamuſchkatym. Tuta měſcheńka njech je w ſtudni na 30—40 zentimetrow toſtta. Tu wodu, kotraž je do wurjedjeneje ſtudnje žo ſaža hromadu nacžahnyła, dyrbimy wucžeraćź, dokelž dźe je też hiſchće ſ wapnom ſanjeſchwarnjena. Druha woda, kotraž žo potom hromadu nacžehnje, je hižo k picžu. Wodu ſe ſtudnje bliſko hnójnižoweje jamy abo hnojoweje hromady njeżmědmy dozyka picź. Taſka woda njeſłodźi a je nimo toho nimo měry njeſtrowa. W njej žu wſchelake nakażliwiny. Ssmy-li pak nucženi, taſku wodu picź, kotraž njeſda žo nam runje pſcherżiſta abo kotrejž wjele njewěrimy, dha ju najprjedy wotwarimy. Sžyła žo pola naš malo na picźnu wodu dźiwa. Ani ſtotej njeje taſka woda thmana. Wſchě ſtudnje, hacž žu kajteż chzedźa, dyrbja byćź ſawodžete. Hewak žo wſchelaki njerjad do nich nacžehnje.

Strowotnistwo.

Spěwanje je ſtrowe.

Spěwamy-li tam, hdźež je cžerſtwy powětr, dha je ſpěwanje jara ſtrowe. S tym žebi płuża nimo měry jeżylnimy a roſcžerimy. Tak ſmy potom cžim krucžiſchi napiſcheczo wſchěm płuzowym thoroſcžam. Srědka žo też ſpěwarjam, kotſiž cžaſto na cžerſtwym powětrje ſpěwaja, ſchija jětſi. Tohodła žo njechamy ſpěwej wuhibacź.

Schto je kalorija?

Naſchi hoſpodarjo cžaſto nješchtoſkuliž wo kalorijach cžitaja, na pſchikład: Te drjewo ma telko kaloriji, tamne wjazy, te wuhło ſažo mjenje. Kalorija je mnohoſcź cžopłoty, kotraž je trěbna, ſo by žo litr wody wo 1 ſtop. C. cžopłoty ſahrěł. K warjenju 1 litra wody je potajkim 100 kalorijow trěbne. S kalorijemi žo cžopłota měri. So by žo wſcha woda w hornju na paru pſchemėniła, je trěbne 540 kalorijow. K roſtaczu 1 litra łodu pak je 88 kalorijow trěbnych.

Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 7 Budyšin, 18. februara 1930 Lětnik 38

Plahowanje kokošow za njesenje jeji.

(S wobrafom.)

Lětnje naſch kraj wjele milijardow jeji ſ wukraja kukuje. Tohodła je nadawk naſchich tukrajnych pjerinarjow, njeżenje jeji ſ łóżdym žrědkom ſpěchowaćź. Pſchede wſchěm rosbladujmy žo ſa prawej druźinu w njeżenju. Wſchě ſchpatne njeżerki jabe pſchedajmy a ſarėjamy. Kurom dawajmy njeżenje jeji ſpěchowaju pizu. Na wjach w burſkim hoſpodarſtwje žu kury najbóle nješchto pódlanſte, juž ſ tuteje ſtrony žo pſchejo hiſchće malo jeji na wiki noſcha. S cžėżka žo w tutom naſtupanju ſchto ſ lépſchemu pſchemėni. Tohodła žu plahowarjo a pjerinarjo powolani, žwoje mozy napinaćź. Wójnſky wobjchtodźeni žo dźeńża ſ pjerinarſtwom wjele nałądźuja. Na najmjeńſchej měſtnoſcźi žo prózuja prawje wjele kokojchow dżerjeć. Też tam, hdźež je měſtnoſcź jara wobmjeſowana, je móżno, žwoje pjerinarſtwo poſběhnyć. Snamjenity plahowar kokojchow ſa jeja njeżenje wo žwojich naſhonjenjach a wulpėchach taſke roſprawja:

Poſpytachmy je 300 kurjatkami dżeń ſtarymi. Tute k 1. měrzej dóſtachmy. Kurjeńz ſa nje njebė pſchichże hotowy. Wobrėwachmy je ſ wutepjenjom. Ssmėcžachmy petrolejowe kachle w nozy a wo dnjo. Dawachmy jim roſcżenje ſpěchowazu naměſchanu pizu. S 300 kurjatkow běchu 180 khapunkow. Tak mějachmy 120 młodźiczkow. Tute wubjernje derje pizowachmy. Piza wopſchijeſche wožebje wjele bėlka. Tohodła poczachu hižo w juniju njeſeć. Njeżerkow bė hižo pſches pokożu. Na to njebėchmy pſchihotowani. Twarjachmy kurjeńz po dwjeloch poſtkodach. Mózachmy je po 7½ měżazu, hatle w oktobru w druhim poſtkodże poměſcżeć. Stoto wſchě młodźiczki nėtko njeżedu. S toho naſta njelube pſchetorhnjenje. Wſchě kury ſapadnychu nadobo linacź. Njeżenje popuſchcżi wo 60—65 proz. a ſpadny hacž na 25—30 prozentow.

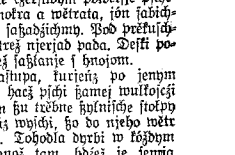

Tuta wucžba bė bolosłna, ale ja naż ſ powucženjom. Tohodła na druhe lėto hatle na ſrjedź junija dżeń ſtare kurjatka kupichmy. S kurjatkow telko njeſchhinychu kaž loni. Se 300 kurjatkow mějachmy 130 młodźiczkow. Sa wſchě 250 kokojchow bė wubėhowaza měſtnoſcź jenoż 400 łóżnych metrow wulka. Haczrunjeż bė měſtnoſcź jara wobmjeſowana, žo kury tola rjenje wuwichu. Podawachmy jim ſelene, drjewowe wuhło, koſcżowu muczku a wapno. Wubėhowaza měſtnoſcź huſcżiſcho pſcherżchmy, ſo žo kury ſamaſake njebychu. Dawachmy jim ſchcżedrivje naměſchanu, najprjedy roſcżenje a potom njeżenje ſpěchowaju pizu. Kóżda kokojch doſtawaſche wjchėdnje 30 grm. wiſchelakeho žorna (kaž pſchenżu, jeczmjeń abo torhanu kukurzu = majż) a 20 grm. jeſthadźaneho wotwża. Sorno mjetachmy do ſaſtanja. Sorno do ſaſtanja mjetaćź je jara wažne. Kury žu nujowane, ſa žornom pytajo hrjebaćź. Tak žo wuhibaja a nimaja wóſtudy.

Junifike młodźiczki ſeżadźachmy 4 měżazy ſtare do kurjeńza. Hižo w novembru ſapoczachu njeſeć. W tymle kurjeńzu pſchihódżechu 3 kokoſche na łóżny meter. W pſcherżiſtu nanjeże kokojch w ſchėſcź měżazach, a to wot novembra hacž do hapreje 113 jeji, jejo nėhdże 57—60 grm. cžėżke. Sa kokojch wudachmy na měżaz ja pizu 105 pj. Tak pſchihódże naš jejo 5,6 pj. W měrzu kupjene kurjatka pſchihódżechu ſ pizu pſchedroho, dokelž běchu w póſdnej naſtupnje tinale a žane jeja njeſke. S nich njemėjachmy žanehu winżitka. Tola rano w 5 hodź. hižo w kurjeńzu ſaſmėcżichmy. Kury tohodła hižo rano ſahe żerjechu. Druźina kupjenych kur běche bėle Leghornſke, ſnate jako ſaſnje njeżerki.

Sswój kurjeńz po jenym poſkhodże plahowaćź takle wopiſuje: „Kurjeńz bė kokowokoło ſ deſkami ſabity a ſ papu bjes teera, tak mjenowanej aſbeſtowej, kryty. Kokowokoło bė ſwonka ſe ſamej poczebnjenej. Tohodła bė dokładnje ſuchi a w nim też njeczebnjeſche. Dołhi bė 9 mtr. a 7 mtr. ſchéroki. Swopredka mějachmy w hornim poſtkodże wutwarił, ſo mohłe kury też w zyle cžerſtwym powětrje pſchebywaćź. Dokelž pak bė ſyma mokra a wětrata, jón ſabichmy. Do ſabicża wjele woknow ſaſadźichmy. Pod prėtkuſchkami ſ ſedżenju žu deſki, na kotrež njerjad pada. Deſki porjadnje wurjedżowachmy, kaž też ſaſtanje ſ hnojom.

Schtož twarike wudawki naſtupa, kurjeńz po jenym poſkhodże tola dróżiſchi pſchihódże hacž pſchi žamej wulkoſci jednory. Sa kurjeńz ſ poſkhodom žu trėbne żylniſche ſtołpy a rjadły. Dokelž je taſki kurjeńz wjeſchi, ſo do njeho wėtr ſ wjetſchim wotnachom ſapjera. Tohodła dyrbi w kóżdym naſtupanju żylniſchi byćź. Jenoż tam, hdźež je ſemja droha, je radno, kurjeńz ſ poſtkodom twaricź. Sa drjewo, kamjenje, kaž ſa wſchu twarſku potrjebu wudachmy 2000 hriwnow. Dżėło žami wobſtaracźmy a njeżmy je niczo

liczili. Kurjeńz samože 360 kokoschow hoschodowacy. Nakhwilnje mamy jich jenoż 105 kokoschow junijskeho lehnidła w hornim poschodze. S nimi chcemy poschpitacj, je też we lěcze wudżerżeć. Heiwak żmy jenoż na żydommežacsne dżerżenje kur, a to junijskeho lehnidła pschiprawjeni. Każ jmy hižo horka naspomnili, sapoczmu tute w nowembru njeseć a njeżu jenoż hacź do měrza, potom je k rěsu pschedamy. Kbaponki, tak rucze hacź żu wukormjene, też k rěsu pschedamy."

Kopytowy nóż.

(S wobrazom.)

Kopytowy nóż je, każ hižo mjeno praji, nóż ja wurěsowanje a wobrěsowanje kopyta. Sażadżeny je do drjewjanych, trochu naschibnjenych cżronow. Brjeńk je worzlowy. Kónczk je runy a wótrje pschejhibnjeny. Brjeńk je tohorunja trochu naschibnjeny, tola je stajnje krótschi cżro-

now. Kopytowych nożow je wjele druzin. Jenoż w Jendżelskej jetkujemy żo s kopytowymi nożemi s dobrym wusim brjeńkom. Tute żu na kónczku jenoż słabje naschibnjene. Nehdy běchu tajke rosdżěle jara ważne, pschetoż w tóżdnym kraju konje po żwojim swuczenym nałożku kowachu. Dżeńża je dobre kowanje koni mohł rjez wumělstwo. Tuto dżeńża wukonjeja po sażadach strowoty a wědomostnych wusłědkach. Kóżde kopyto wobkrowaju dżeńża po żwojich pschirodnych wożebitoscjach a kaktoscjach. Prawy kowaŕ tole rozumi, pschetoż na to je wożebje wuczeny a pruhowany. Kopytowe noże żu też rune a na woběmaj bokomaj wótre. Wschelake też do cżronow sażadżuja. Wożebite pjera brjeńk dżerża. Cżim dale je wustojne kowanje koni wuwite, cżim dospołnischi je też grat, wożebje noże ja wobrěsowanje kopyta. Kowarjo maja w tutom gracże dżeńża wożebity wubjerk. Tute żu znate pod pomjenowanjom „Drježdżanski" abo „Hannowerski model".

Dwójnowěncate bróny (Doppelscheibeneggen).

(S wobrazom.)

Dwójnowěnżate bróny żu wuběrny grat. Pola naż je w rataŕstwje hischcże mało trjebaja. Rołu hischcże lěpje rosdrjebjuja hacź w runych rynczkach schkrabaze bróny. Wěnżate bróny żu sapodobne na wěnżatu walzu. Wěnży brónow żu bóle rózno hacź wěnży walzow. Dale żu każ taserje wusihibnjene. Kromy wěnżow żu hładke a pak zankate. Se zankatymi wěnżami wołoża luki a pastwischcża. Wěnży żu s wożebje trojerdeho worzła dżěkane a na kro-

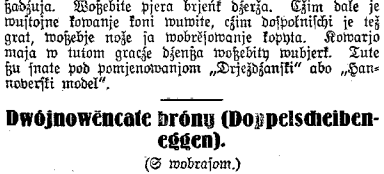

mach wótre. Tohodła też dołho dżerża. So żo njebychu sathkale, je pschi tóżdym wěnżu prětuschk, kiž pjerschcej wotschkraba. Tute bróny dżěkaja we wschelakich wulkoscjach. Pschahaja do nich konje, a pak na wulkich łubkach je cżahaju maschinam pschipowěscheja.

Nasch wobraz pschedwjeduje nam wěnżate bróny je żyjawu. Ssyjawa hodži żo s brónjow bracź, ale też sażo

rucze na nje jezdcź a s někotrymi schrubami pschischkrubowacź. Ssyjawa żynjo s trubkami do role njepuschcża, ale je schěroko rosżěwa. S trubkami do zemje puschczecź njeje trjeba. Wěnżate bróny rołu polazjim, też schcjernischcżo, hnydom podworuja. Najsymnu pizu abo selenu k zaworanju a k hnojenju możemy s jenym khodom wotżnyć a s dwójnowěnżatymi bránami też hnydom zatworacź a zawlačcjcź. Tuż salutujesch na dźelu a na cżažu. Sa tutymi bránami żanych powyschenych brjóschow njewostanje. Mjes cżaru prědnjeju wěnżow pschima sadni wěnż a rołu rosrěża a ju do kóżdeho boka roscżiżnje. Wěnży njemóża żo pschežunyć. Sadnja wóschа s wěnżami je k prěnjej krucże pschispinana. Wěnży měrja pak 41 a pak 51 zentimetrow w pschereżku. Se schěrschimi wěnżami pschedżěkaja rady jara bruslatu rołu, dokeľ ju łepje pschežnu a potom rosbrjebja. Bróny hodża żo tak stajicź, so jenak hłuboko khodża. S nakładżenymi pěstowymi měschkami dozpěje żo, so bróny hłubscho khodża. Tohodła je na jadnjej wóży deska s powyschenymi kromami, so njemohli żo měschki dele żunycź. Dwójnowěnżate bróny rołu drobnu rosdrjebja a ja wużywu nasymneho, scleneho, jako hnój abo pizu, derje pschihotuja.

Plěchata lišawa pola nowjadłow.

(S wobrazom.)

Plěchata lischawa je natykowaza khorosc̀ kożmow. Tuta żo radży wot jeneho howjadła na druhe pschenjesże. Snata je pod wschelakimi mjenami. Mjenuja ju też wěnczkatu lischawu. Sthorjena měsłnosc̀ żo kuloscja każ wěnczk wupschestrěwa. Winik khorosc̀e je nitkaty hribik, żo wě, tak drobnuschki, so jón s nahimaj wocżomaj njewidżiscj. Tutón sahnežđži żo w koruschkach, je wużerje tak,

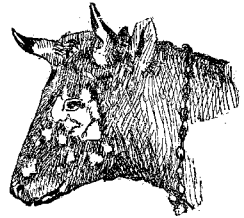

so kożmy swupadaja. Nitkaty hribik plecże żo żerżo do wschěch stron, tak so napołožđy hłada we wokolosc̀e słoscżeca, każ na pschikład na toffłoscż koże, hustoscż kożmow abo żerschcżenj, żylnosc̀ myschkow (Muskeln) abo na to, kak je wukormjene. Mschć nadrobnosc̀e maja żo sapiżacź. Hdyż żo nadobo wjazorych słoscżatow měri, żo pschi słromadnym rosponiananju wschelake njedostatki wupokasuja a wotstronja. Schtóż dże słót po měrje pożudżowacź, ma bycź bicziwy, wustojny a żwědomicżiwy cżłowjek.

Něšto wo picy a wšelakich picnych rostlinach.

Kóżdy hożodaŕ żeli sejstaja kóżde lěto tak mjenowany żywowy posłup. Tak ma żeli najprjedy wobliczicź, kelko role trjeba k viznym rostlinam. Dalscha póda hakle żłuscha potom druhim rostlinam a pródam. Sa howjazy słót a żwinje trjebamy selenu pizu, běrny, rěpu atd., sa konje dosc̀ żuheho.

Selena piza je najpschikrodnjscha piza a tohodła też najstrowscha. Dejne kruwy tehdom najlěpje deja, żdyż jim selenu pizu dawamy. Selenu pizu njetrjeba słót tak dołho żuwacź, jako żuchu a tohodła je też wużitnischcżo wothładacje wożohu niesamóli sdobom też strowe kscżała wobstaranje, pschetoż tuta lischawa je jara natykowaza.

Skóna měra.

(S wobrazom.)

Sa plahowanje słotu jara ważne je spósnacź nadrobnje iwonknu postawu słoscżeca s jeje stajnami. K tomu trjebaja wschelake pschiprawy, każ měru, kruzidło (Tasterzirkel), schlebjerdżatu měru a wahu. Dalscha pschiprawa sa tajke spósnacże je fotografowanje. Najjednorischa pschiprawa sa měrenje je tak mjenowana konjaza měra. Se njej wumèri żo najwěscżischo pola konja jeho wulkosc̀ hacź

do sahriwy. Tuta měra je narunała hacź doćal trjebanu schlebjerdżatu, ale niż tak wěsu, měrku. Konjazu měru dżěłaja też w podobnjnje kija, żo hodżażeho sa wulkhodżowanja. Dżěle tajkeje měry hodża żo wuczahowacź. Měra je na zentimetrki rosdżělena. So by mózno było, schčerkosc̀ a hłubokosc̀, wożebje pola howjadłow, wumèricź, maja dwaj żo worzinjatej prěkuschaj. Najznaczscheje měry żu Deriazhe, Lydtinste, Kirsteinske a Lubendorfske. Je wuhotuja s wodowej wahu abo s wołosinizu (Senklot), so bychu ju mohli pschi měrjenju zyle runopadno (senkrecht) postajicź. Prěkuschki pschi měrje pschilipinaju pjera, so pschi měrjenju njebychu żane njewěsto̊sce nastale. Sa měrjenje drobneho domjazeho słotu, każ żwini a kożow, trjebaju wożebite, po Lydtinstim systemje dżěłane měrki. K dospołnemu a nadrobnemu měrjenju żłuscha też, so měrjer hłada na wożebitosc̀e a kaktosc̀e słoscżeca, każ na pschikład na toffłoscż koże, hustoscż kożmow abo żerschcżenj, żylnosc̀ myschkow (Muskeln) abo na to, kak je wukormjene. Mschć nadrobnosc̀e maja żo sapiżacź. Hdyż żo nadobo wjazorych słoscżatow měri, żo pschi słromadnym rosponiananju wschelake njedostatki wupokasuja a wotstronja. Schtóż dże słót po měrje pożudżowacź, ma bycź bicziwy, wustojny a żwědomicżiwy cżłowjek.

Něšto wo picy a wšelakich picnych rostlinach.

Kóżdy hożodaŕ żeli sejstaja kóżde lěto tak mjenowany żywowy posłup. Tak ma żeli najprjedy wobliczicź, kelko role trjeba k viznym rostlinam. Dalscha póda hakle żłuscha potom druhim rostlinam a pródam. Sa howjazy słót a żwinje trjebamy selenu pizu, běrny, rěpu atd., sa konje dosc̀ żuheho.

Selena piza je najpschikrodnjscha piza a tohodła też najstrowscha. Dejne kruwy tehdom najlěpje deja, żdyż jim selenu pizu dawamy. Selenu pizu njetrjeba słót tak dołho żuwacź, jako żuchu a tohodła je też wużitnischa. Se selenej pizu hospodaŕ też najlepschcha wyzyle. Kotreż żeli selena piza żane druhe kscżała njejsada, hacź żnacżenje a domjej wożenje. Tohodła radżimy wschěm ratarjam, so bychu nelěto tak bórzo hacź mózno, sapoczeli se selenej pizu pizowacź. Też nasymu żo je selenej pizu prawje dołho sastaramy.

Nětkóli ratarjo, kotreż bliško zokarownjow bydła, maja nelěto hischcże dołho sakisżane rěsti w jamach. Tohodła haile podże je selenej pizu sapoczżnu. S tym pak maja dosc̀ wulku schkodu, dokeľ ani njewěrja, kelko słót po młodej selenej pizy deji.

Hižo na konzu haprleje możemy je wschelakimi selennymi pizami sapoczecź, jako se symilej měschenku (Wintergemenge), wótscheschku abo druhdy żamo je dżecżelom. Wótscheschka wunjeże nam na dobrej pódże steczinu wjazy hacź cżerwjeny dżecżel. Tu możemy też nèhdże dwě njedżeli prjedy żyż hacź cżerwjeny dżecżel, a to hižo na sapoczatku mje. Dale możemy ju 4 léta sażobu wostajicź. Nimo toho je wójcżeschka s wubjernej pizu w żuchim lěcże, dokeľ żuchotu wudżerji. Ssuschena wójcżeschka je jara dobra konjaza piza a nimo teho wostaje nam póda po njej cżista a płodna. Tajke polo, hdżeż je wójcżeschka była, njetrjebamy sa tři léta wjazy hnoicź. Wójcżeschka by měka żo wschudże tam, hdżeż żo radži, prawje płuhowacź, wożebje na hlinjanych pódach.

Wójcżeschka żebi wěżo też wjazy wumènjenjow żada hacź cżerwjeny dżecżel. Żada żebi pódu, kotraż njeje ani cżężka jikota, ani pěschczna, kotraż njeje spody ani mokra a njepschepuschczna, ale też niż pěsłocżna. Żada żebi cżisczischu pódu. Wójcżeschka njeżmé je sapoczatka s njerodżu pscherosc̀. Poldżiscko wěżo żama njerodż podużny. Lěto prjedy hacź wójcżeschku żyjemy, dyrbimy ji derje s hródżnym hnojom pohnojicź. Wschć mjeteloktcżaje rostliny trjebaja swoprědka humuż w pódże. Tón żłuji k roimnóżenju nakażliwinow, s pomozu kotrychż rostlina potom dużnyć s powětra cżerpa. Pschi hniczu teże je maczżiny nastanje wjele tiżliczinitku wuhliczinateho. Dżěł tuteho tiżliczinitku wuhliczinateho je s wodu napity a pomha we pódże ziminy rospuschczecź, wożebje njerosłe (mineralne ziminy) jako fosforiczny, wuhliczinaty a dużnyczinany. Druhi dżěł tiżliczinitki pak s pódy cżeka. Wójcżeschkowe kopjeschka pak jón łoja a s pomozu wody, cżopkoty a żłónczinych pruhow twori żo ischkób a postupuja dalsche dżěle wójcżeschki. Rostliny trjebaja na prěnim městnje tiżliczinit wuhliczinaty k tworjenju ischkrobu a zokora. Wobe tejle ziminje nastanjetej je tiżliczinitku wuhliczinateho, cżopkoty a wody.

Polo ja wójcżeschtu ma bycź hłuboko pschewerane. Je to wicho jene, hacź hnydom k wójcżeschczy abo rosłitnje psched njej hłuboko woramy. Sspcź możemy wójcżeschku hakle w druhej połojny haprleje. Wona lohko smjerinje, hdyż schadża. Najschmaischa je wożyta do měschenki wowża s wotu. Hdyż je měschenka na 20 zentimetrow dołha narosła, ju pożyczemy a wużuczimy. Na to żo wójcżeschka derje wumije a mamy hnydom prěnje lěto i njej dwoje żně. To płacżi wěżo je nož na najlěpschej pódże. Na najlěpschej a jenoż cżistej pódże możemy wójcżeschku żama bjes schkitajeje rostliny sycź, to rěka bjes měscheńki. Na dobrej pódże dożaha nam 6 kg dobreho żymja na torz. Mjenje pak stycź njeżmémy. Najsymu możemy wójcżeschku abo cżerwjeny dżecżel nanajposchdischcho hacź do żwj. Michała sycź. Dyrbi żo do symy snajmjenischa trochu saselenicź, so by tak derje żymu pschetrate a żo nałeto potom z cżażom prawje seleniła. Kóżdu żymu dyrbimy wójcżeschczy je 10 kg Domaschnoweje muczki a je 10 kg kajnitu pschisnoicź. K cżerwjenemu dżecżelej hnojimy psched życżom 10 kg superfosfatu a 30 kg 40proz. draźkoweje żele. Wschć dżecżele żu ża wapno dżałowne. Żnójnizu wosycź pak njeje na żadyn dżecżel tkmane, dokeľ s tym pschiniżże na polo dużnyć a draźko. Dużnyć drje ztoro wschón do powětra cżeknje a tón, kotryż njecżeknje, howi jenoż ke

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowóznik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr, z'w. rnk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 42 — Budyšin — Srjedu, 19. februara 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Sakske knježerstwo powróćili.

Sakske knježerstwo su wutoru wječor w 6 hodźinach powalili. Nastork k tomu staj namjetaj kommunistow a nazionalnych sozialistow dokoj, kotrajž knježerstwu njedowěrjenje wuprajischtaj, dokelž je wono w němčkostatnej radźe Youngowemu planej pischihłosowało. Kommunistiski namjet njeje wustawnu wjetschinu 49 hłosow dobyłnył, tola sa namjet nazionalnych sozialistow je 63 hłosow woteda. Sa njón pódla namjetowarjow sozialdemokratoju, kommunistoju, němčkonazionalni a sapóčatkanu wjeźnego luda hłosowachu. Demokratoju, stari sozialistoju a nahódnoscerjo je wothłosowanja wostajichu. Sa knježerstwo jenož němska ludowa strona a hospodarska strona hłosowaschtej, tak je ministerskemu pschedsydźe dr. Bünger je wschěch 96 hłosow jenož 24 dowěrjenje wuprajl.

W mjenje demokratow dr. **Dehne** praji, je je drje sakske knježerstwo w praschenju Youngowego plana samolwjenja wědomnje a prawje činiło, so pak je ministerskemu pschedsydźe dowěrjenje, kotrež je na podłožku tuteho stejischcza zaktužił, dźiwajo na jeho druhe politike skutkowanje njemóże dacz. Tohodla demokratojo njebudża sobu hłosowacz. Rěčnik samolwitosće wědomne strony napominasche, so bychu ſ dźensnischich pomerow wuežbu wsate, so knježerstwo na tak njewěstym podłožku, kaž dotalnym, na dźesći czas w Saskej njemóże wobstacz.

Ministerski president dr. **Bünger** je sakitujo praji, so je je kabinett sapowědźił, ſ wostajenjom hłosowanja wo Youngowym planje dacze sbudźicz, so je njerosrudźene abo so je ſ taktiskimi pschičinami swjatane. Praschenje je jenoż rosrudźiło, hač ma je Němska je swojeho sadźerjeneho pokoženja wukhowacz, a hač nusnosć njeje wotpadlasacz, so ma je Youngowemu planej pschihłosowacz. Kabinet je na tole praschenje haj prajił, dokelž je Youngowy plan mjenische sto pornjo Dawesowemu planej.

Lěpschiny Youngowego plana w tym leža, so je němski dołh stónczenje swěsczeny, hačrunje lud nimo měry czężko a dołho poczežuje. Wón pak je w pschichtownosći a lětnych płaczenjach mjenischi hač doth po Dawesowym planje. Dale lěpschina w sniczenju 132 milijardow hriwnow němskich obligazijow, we wotstronjenju czężow a kontrolowy a strašcheho indexa samožitosće, w pschipuschczenju moratorija, we wobnowjenju njewotwisnosće Němskeje nad němskej železnizu a pschede wschěm we wuzwobodźenju Porheinskeje 4½ léta psched postajenej termiju a w pschestacju njepokrjedneho prawa sankzijow Versailleskeho sprjecenja leži.

Rosrudźaze je wědomje bylo, so je Němska w czężkim nuczenym pokoženju, a pschešwědczenje, so by so, hdy by so po nastupjenym puczu dale schło, hospodarske a politiske swórschczenje pschibliżiło. Jeli so nowy plan płaczliwosć njedostanje, Dawesowy plan w mozy wostanje, a żadyn człowjek njemóże wěrcz, so bychu wěricelske mozy směrom pschihładowale, hdy by němski lud swoje podpismo pod Dawesowym planom wróco wzał.

Nowe poruchnje wojowanje, znadź w druhej, tola we niz mjenje czężkej formje by zkědowało. Hač by thore często Němskeje bischcze mozy k tomu mało, taske wojowanje pschebědźicz, na tym dyrbi so dwělowacz. Wěste je, so wěricelske mozy na kónzu taskeho wojowanja so njebychu tributow wsdale. Hač bychu potom mjenische byle, też wo telko mjenische, so bychu wopory wojowanja wurunale, njemóże nichtó do předka widzecz.

Nowy plan njeje żadyn wulki wuspěch, pomjo Dawesowemu planej, je w někotrych dypkach samo hubjenischi, tola njebźiwajo toho nasche czeże a czerpjenja wołoji. Wuchód wójny je hotowa wěz, kotraž so je zylnymi zkowami njehodźi wuschmórnycz.

Czežki njedostatk samolwitosće by było, dr. Bünger praji, hdy budźische so k Youngowemu planej we němskostatnej radźe njestajił. Wyche dyżli wostacze w zastojnstwje je jemu potrěbnosć zhebjewajenja. **Hdyż jemu nazionalni sozialistojo pschecjelstwo wupowědża, won to ſ měrom snjese, kotrež wědomje dawa, so je we wožudnym praschenju na hłoh zwědomja pożłuchał.**

Hdyż bě so wunoschk wothłosowanja zdźěił, ministerski president dr. Bünger wojewi, so zły kabinett wróco stupi.

Kommunistiska krona na to namjet na rosputschczenje ſejma sapoda.

Sakski ministerski president dr. Bünger

Wonjećescenje synagogi w Barlinje.

Sobotu w nozy su synagogu pschi Khoczebuskich wrotach w Barlinje njeznaći ludźo womasali. Zyłu frontu Božeho doma a jeho durje su ſ 20 cm. wyschkimi hokatymi schibjenji naschmórali. Psches zyłu schěrokosć twarjenja su złoma napisane: „Juda zlakn! Judże zmjerc! Wjeczenje so bliži.“ Kaž nowiny pischu, bě njeschtaństwo wschitkim nimokhodźazym ludźom ſ pohórschkom.

Pschecjećhanje khcheżijanow a zyrkwina modliwa.

W pastyrskim liście na duchownych ev.-luth. krajneje zyrkwje krajny biskop D. Ihmels, na krwawne pschecjećhanje khcheżijanow w Ruskej pokazujo praji: **„Boju ſo, so hebi doscz njerosſaſnjamny, so tam tukhwilu wo poſledńje dźe: wo wojowanje mjes khcheżijanstwom a antikhcheżijanstwom.“** Potom krajny biskop sararjow w kraju napomina, so bychu hač na dalsche pródstwu sa ruku zyrkej do zyrkwineje modlitwy Božich słužbow pschijeli.

W Saarskim kraju anarchista zajeli.

Italiſkeho anarchista Bandina, kotreżoj dla wschelakich njeſkutkow Saarska policija pytała, su njedźelu we Jägersfreude pola Saarbrücken w samknjenym towarstwje kommunistow, anarchistow a syndikalistow zajeli. Jeho politiſki pschecjelo spytachu bórzy po tym do policajskeho jastwa, w kotrymż hdżesche, dobycz a jastwo wobleczenych. Jenoż spěchny pschikhad telefonisiſy sawołaneho wjetschego woldźenja policistow je revoluzionarow sadźiwał, żo do policajskeho twarjenja dobyez.

Nawrót francowskeho knježerstwa na konferencu wróco skutkuje.

Briand bě zhebi wotmyślił, so wutoru ſ Parija do Londona wrócźez. Dla powrócenja Tardieuowego kabinetta pak je wón nuſnowany, w Parizu wostacz. Dla njepschitomnosće franzowskich ministrow so dźela Londonſkeje łódźiwotweje konferenzy khwilu sadźerja. Tardieu psched swojim wotjědnom ſ Londona za żadanje franzowskeho łódźiwa krucze je sastupjerjemi Sjednoczenych statow a Jendźelskeje wojowaſche. Pschi tym bě so jemu peradźiło, w praschenju, hač maju so podmórſke czołmy wotstroniez abo sakhowacz, franzowske żadanje sa podmórſkimi czołmami pschecźišćecz.

Primo de Rivera we wuhnanstwje.

Sa generalom Primom de Rivera, kotryż w Parizu pschebywa, su jeho zwjóſni pischikli. S teho so ſudźi, so so w Parizu na dłeschi czas zahndi. Po powěsćach je Schpanielkeje, njeje tole pschebywanje w Parizu zyle dobrowólne. Pokazuje so, so finanzne hospodarstwo diktatury njeje zyle bjez porokow było.

Macdonald dźełaćerſku stronu wopuścił.

Macdonald, jedyn ze założerjow jendźelskeje njewotwisneje dźełaćerskeje strony a jejmy dołholětny pschedsydźa je po pschikładze finanzneho ministra Snowdena ſ njewotwisneje dźełaćerskeje strony wustupił. Macdonald je so k tejle krocżeli dla pschecźiwneho stejischcza nětčišcheho pschedsydy njewotwisneje dźełaćerskeje strony, Maxtona, a jeho bliżſchich pschecźelow pschecźiwo knježerſtwu rosrudźił.

Njewotwisna dźełaćerska strona je jena ſ wulkich dźełaćerskich organizazijow. Wona je dźełaćerskej stronje Labur Party pschisamknjena. Wjetschi dźel dźełaćerskich sapódźanzow tejle organizaziji pschihłuscha.

Zamjezowanje swobodneho kapitala w Ruskej.

Ruska telegrafowa agentura wojſewja, so so wschě kwitowanje burzy w Ruskej 1. měrza samknu. Zich wobkhod so filialam zatuje banki pschisamknje. S tymle wobſamknjenjom ruskeho knježerſtwa je so prěnja krocżel k rospuschczenju „Nowoje hospodarſkeje politiki“ (Nep) sczinika, kotruż bě Lenin w lěcze 1920 sawjedł. Wočakuje so, so so něsto też wdźe prawa wotstronja, kotrež je priwatnu kapital dotal wuzwiwał. Podobne krocżele budża so też pschecźiwo politiku konzejżijow czinicz, tak so so też tu prawa wukrajneho kapitala smjenscha.

Wšědne wotprawjenja w Ruskej.

Kaž so ſ Moskwy powě, je so njedźelu w Ruskej dźesacz żmjertnych wuſudow wuprajilo, kotrež su so

Kreschjanscy starši k praschanju sulskich prózdninow.

Krajny swjazk sakſkich kheschćijanſkich starschiſkich towarſtwow bě njedawno swojim zobuſtawam wokolnik pósłał. W nim so wo wotmolwjenje na praschenje pósłasche, hdy ma so schulske lěto sapoczeez a kaiſi na porjad schulſkich prózdninow byez. Po měnjenju wjetschiny starſchich ma so kaž hač dotal schulske lěto 1. haprcze sapoczeez a próſdniny dyrbja 85 dnjow tracz. Jich rosdźělenje ma so kaž dotal jenotliwym krajam pschewostajicz.

Preciwnistwo mjez Wisselom a Moldenhauerom.

W nóznym pożedźenju němſkeho kabinetta njeje so wo **ſozialnych wudawkach pschesjenoſcz dozpita.** Barliniſki „Vorwärts“ pische, so je so ſ wobſamknjenjom wjetschiny ministrow sczeźka pożledńje słowo wo tejle wěży prajiło. Wudawši sa pomoz njedźelniczkow su so wot 29 miljonowow na 15 miljonow smjenſchiłe. Se 40 miljonow, kotrež so ſ dyrbjeńſtich wunoschkow sa potrěbnosće sastaranja invalidow łódźoleźnje k porucznoſci ſtajeja, je so 20 miljonow wuſchmórko. Wone dyrbja so do wudawkow léta 1935 (!) ſtajicz. Pschi kapitalowym wotnamakanju sa wójnſkich wobſchkodźenych pschi njedośahajej ſumje 63 miljonow wostanje. Namjet, so by so prjedawſcha ſadźba 88 miljonow wobnowiła, je so wotpokałał. Rosrudźenje wo produktiwnym spomoženju dźełonjemjerjow je so natkhwilnje wotſtorczito. Wſchě tele rosrudźenja wo wudawkach dźełowego ministerſtwa su so **pschecźiwo rasnemu pschecźiwjenju ſozialdemokratiſkeho dźełowego ministra Wiſſela** ſtake. Tutón je so wurasnje ſapowědźił, tele rosrudźenja, kotrež su so pschecźiwo hłosam ſozialdemokratiſkich kabinettowych zobuſtawow pschihłake, w němſkim ſejmje ſastupowacz. To wurjadnje khutne położenje twori, dokelž je tole rosrudźenje jara wobmyſlne pschedźimanjo ſa powſchitkowny kurs dr. Moldenhauerowe politiki. Zyła ſozialdemokratiſka frakzija wšěło w tymle praschenju na ſtronje dźełowego ministra ſteji.

Němsko-pólske rožkowe dojednanje so podpisało.

Wutoru je so we Warſchawje němſko-pólske sprjecenje wo wuwozu rožki podpisało, kotrež postaja, so smě Němska 60 prozentow a Pólſka 40 prozentow wuwoza do wukraja pschedacz. Shromadny pschedawarſki büro pschedawanje pschewoſeje. Sprjecenje hacz do 1. julija 1931 płaczi Wona dyrbi bliżſche dny płaczliwosć dostacz.

Nowy wupad preciwo němskemu pancerowemu křižakej.

Na Londonſkej łódźiwowej konferenzy su so póndźelu ſ praschenjom panzerowanych łódźow zabrali. Saſtupjer Frazowſkeje je namjetował, tole praschenje na to waschnje rosſtrjacz, so so **Němska cżężkeje artillerije wzda.** Město ſ 28 zentimetriſkimi kanonami dyrbi Němska swoje nowe panzerowane khchijaki ſ 20 zentimetriſkimi kanonami wuhotowacz, kajkeż je Washingtonſke sprjecenje jako najwjeſchi kaliber postajił. Jendźelſki zastupjerjo so franzowſkemu **namjetej pschecźiwjachu, mjenjenje zastupujo, so tole praschenje psched wobkroženjeſkej kommiſiju w Genfu słuſchna.**

bybjale ja bližiche tři dny wukonjeć. W Tuli hu pjeć wosobow, mjez nimi nětkuždy direktora finanzneho wotdźelenja, Petrużewicza, k juniorej sahudźili. Najwyschi žud je pódla teho pjeć junjorinych wuhudow potwjerdźił, mjez nimi jedyn pischeriwo nětkuždy offizěrej Worosnej, kotryž je pjerza organizazije w Kimrach pischeriwo kommunistam wutworił a někotre nadpady pischeriwo kommunistam skutźił. Pischedsydstwo wukonjazeho komiteja je wobhnadženje wotpokazało.

Kommunistiske hospodarstwo w ruskim katastrofu spóčěchzało.

Ruski ludowy kommissariat za katastrofu je wukas wozjewił, w kotrymž ho praji, so žito za našemi wuzymi njebožbaha. Hač do 10. februara je ho město 54 miljonow zentnarjow jenož 24 800 000 zentnarjow nahromadźiło. S nich su **shromadne hospodarstwa 18 400 000 zentnarjow město 38 miljonow zentnarjow podale.** Shromadne hospodarstwa su za poslednje dwaj dnjej jenož 7 700 000 zentnarjow město 14 100 000 woziedale. We wukazu ho na tónle njesmyslojazy wunoschk wótro zwari a ho z kruzymi naprawami njerozumym hospodarstwom hrozy.

Kommunistiska agitacija w Grichiskej.

W němskim stacjonu, lajatym pschi wuzkotorjenju kommunistiskeho zhromadźenstwa w Athenje, su němskorejschi zapósłanza Ernsta Troyku spóznali. S pismom, pola njeho namakanym, bě widźeć, so su kommunistoju we Athenje pódla jubasłowjanskeho pósłanstwa tež pósłanstwo Sjednoczenych statow polnóčneje Ameriki chyzki nadziwowali.

We bolharsko-grichiskim přećelstwie.

Po powěsći je Sofije ho w blizkim czasu mjez Grichiscej a Bolharskej pischeczelski zwjazk dojedna. Grichiska je zwolniwa, Bolharskej pschisłup k Egeiskemu morju pola Porto-Lagoje abo pola Kawale posliczeć, jeli so ho pschistup pola Stolnina njepschijima. Bronzesko praji, so ho we wjerdze pischeczelstwo mjez Grichiscej, Bolharskej a Turkowskej prózuje.

Gmejnske wólby w Bolharskej.

Njedźelu su we Bolharskej gmejnske wólby byle. Na wjelkich městach je pschi nich k naswětnjosam dóchło. Někotrych ludźi, swjetscha knjezećstwowych sastojnikow, su zbili. Tak su zabili dwoju wólbnerju agentow knjezećstwowje strony, jeneho bjerka a jeneho wólbneho agitatora rataršow. Stónczne wunoschki wólbow njesu hischcze znate, tola po prěnim wobliczenju je knjezećstwowa strona wjace do hromady 495 000 hłosow dobyła, wschě opposizijske strony hromadźe pak jenož 294 600 hłosow. Ministerski pschedsydża je nowinarjam rjekł, so je z wunoschkom jara spokojom.

Opposizija prěje, so hu wólbne czitała, kotrejž je ministerski pschedsydża wólbnemu kommissijonej wosjewił, wěry hyšće.

We nadwołmischej powěsći su z hońtwjerschčinu tšelbanni a sprawni wobkrunjeni pschiwisowarjo rataršeje strony w Gowedarc wuwolenjin nadpadli, dwoju knjezećstwowju pschiwisowarjow nabili, jeneho zandarma zabili a wjele ludźi zranili. W Czepinzy su pschiwisowarjo rataršeje strony pschedźydu wólbneje kommissije znowa [illegible] Zandarmojo, kotrychž ruce do Czepinzy pósłachu, [illegible] wobnowichu, 80 wosobnjanow zajachu a jich do [illegible] wotwjedźechu. We wsy Czamschadinowu, w Rakitamskim wokrjesu, to je w krajinje, z kotrejž je nětkuždy minister a pschisłuchnik rataršeje strony Duparinow, pschi wuczu 1923 skónczowany, wuschol, so zastupjerjo rataršeje strony do dwora schule dobuchu, w kotrejž ho wólby wotměchu, a do policijze tšelachu. Jedyn zandarm du zranjeny. W sledowazych pukach jeneho rotowja zabichu a někotrych rataršow zranichu.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 19. februara 1930.

— **Wo wjedrje.** Schklinja pokazuje pschecjo hischcze wysoko na wobstajne wjedro. Wyschina ſ połnocy je ho dale k ranju z k połnocy wuschestrěła. Symiczka je ſ wujasnjenjom sterje na mozy dobyła. Tola fu nětko w dalokej połnocy nižiny spólnacz, tak symiczka pschewuslace mozy njenahudże. Jutsje schwórtk stupa mježacz do pozłednjescho bórklika. Tehdom hmłmy tež ho pschemjenjenja wjedra, hnano sabo woczekanja, a to pjatk, nadźijtecz. — Jutsje schwórtk sthadża słónczko 7,09 hodź. a khowa ho 5,20 hodź. Mježacz sthadża po połnocy 1,35 hodź. a khowa ho dopołnja 9,51 hodź. — Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 751, hygrometer —2, thermometer we dnju +2. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer —5, thermometer w nozy —3. Wichlady na ruche wjedro.

— **Czeršenym wotebčarjam** „Serbskich Nowin". Ke rosjasnjenju dla abonnentowneho pjenjesa wojerwjanym, jo ho „Serbske Nowiny" njesłu na wotebčarskim pjenjesu podrožke, ale so tute powyschene 10 sp. je tón pjenjes, ſ kotrymž je kóždy wotebčar pschi junjerskim snjeschożenju ſ 1000 hriwnami sawěsčeny. Je to snadny pschinoschk, dyž wobmyslimy jcho lóschiny pschi tajkim snjeschożenju. Wjelče fu naschi czejerjeni čitarjo je spokojenjom wo tutom sawěsčenju čitali, kiž wot 1. měrza t. l. płaci.

— **Wumrěł je** wutworc rana knjes wyschschi wuczer Maks Grośe, kiž běsche hacz do lěta 1923 je schulskim wjednikom sudomneje Lejsingskeje schule. Semrěty je ho 1874 w Fischbachu pola Stolpnja narodźił. Jako běsche Lubijffi seminar wukhodźił, pobu ſ pomocnym wuczerjom we Worakci, wot 1896 wikar tam a pozdźischo stajny wuczeř. W lěcze 1899 pschindże do Budyschina. Se swojim pschecželownym waschnjom běsche zhebi wjele pschecželow dobył.

— **Budyske wokrjesne hadaske towarstwo** śměje hobotu 22. malcho rózka dop. 1/10 hodź. zhromadźenu hospodarstwow w „Bérym konju" w Budyschinje. Na dnjowym porjedze steji ninto druhich należnoscżow pschednoscźe knjesa wyschschoho rataršeho rady prof. dra. Schellenbergera wo winarstwje w Hornjej Luzicy. Też wo njezanju schódnikow a wo pschihotowanju słódkeho wina ho poreczi.

— **Pokhroma je wudyrila** a ho hamtsaj swješczila mjes schparatym ikotom zwonoscżerja Gustawa Hohlfelda w Sakonju a wuczelkubleria dra. Bena ſ Nostitz-Wallwitz we Salomju (Sohland-Spree). — Pokhroma je salchla mjes schparatym ikotom rucżerkubleria Jurja Leuthołda we Ssemichowje.

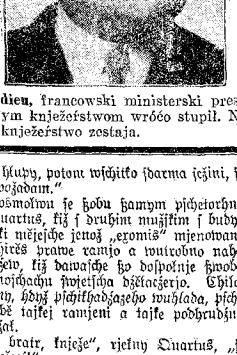

Dr. Tardieu, francowski ministerski president je 17. 2. z cylym knjeżerstwom wróco stupił. Najskerje zaso nowe knjeżerstwo zostaja.

— **W Barlinje wjele Juhoslowjanow studuje.** Sa sebi towarstwo założili, kotremuž su mjeno „Jedinstwo" narjekli. Jeho předsydstwu přistuschja Perę Petrović jako 1. předsyda, Bogdan Avramow jako 2. předsyda, Kosta Sofronijović jako sekretar, Antonije Kovačević jako pokładnik, Anton Stamenković jako knihownik. Kontrolowacy wuběrk tworja: Leo Vajs, Jurij Stefanić a Ivan Velev. Towarstwo ma swoje sydło w Barlinje SW 19, Kommandantska dróha 84 w kofejownu „Adler".

— **Sawěsčenjši mordar Tetzner wudały.** Kaž ho z Regensburga powě, je Lipiczanjši pschekupz Tetzner, kiž běsche na dróhi pola Regensburga w nowembrje loschcheho lěta njejnatcho w automobilu stónzowak a automobil zapalił, so by sawěsčenjšku sumu swjebał, był někto wuchadu a do Regensburga wotwjesony. Tetzner je dołpohnje poraženy. Wo wotwjesenju Tetznerje je dołpohnje poraženy. Wo wotwjesenju stónzowaneho rosjaſnu hatle Tetznerowe pschejhlschowanje. Hač dotal pschehlesi někotre 100 wojerwjesni sjuhsjewch.

— **Pschinoschki do wopalneje kaſy.** Sakska sawěsčenska komora je ſ dowolnoscżu ſnutskowneho ministerstwa w swojim sarjadnistim wuběrku wobſamkła, so maju ho pschinoschki za twarjenjowe sawěsčenje (ſ němskolatinym sawěsčenskim dawkom) na cżaſ wot 1. januara hacz 30. junija 1930 k 1. haprlesi t. l. po 1½ pjenjesku za jenaku (Einheit) sbéracz.

— **Schkitanſke naprawy pischcziwo papuchowej khorosczi.** Je wobonostnje dopokałane, ſo ho papuchowa khorosczi (Papageienkrankheit) na człowjekowo pschenjesej hodźi. Dokelž może ho to tak lohko ſtacz a dokelž je khorosczi jara ſta, je mysne, so ho wobsebite wěstotne naprawy połtaja pischczeſiwo tajkim ptaczim wikowarjam, hdyž su mjes papuchami tule khorosczi ſwjesčili. Kaž ſnutskowne ministerſtwo postaja, maju ho wschitke ptaczi w tutych wikowarjach ja khorosczje podblanke wobhladowacz a njeſmědźa so pschedawacz. Strowotnitka wyschnoſcz ma tu winowatoſcz, w tutom nastupanju wobzebje kruczę, a je-li trjeba ſ dyrbjesliwimi naprawami pokupowacz.

— **Połdamſka wulka ſyrotownja,** wocżehnjerſka ja hólzam a holzy wot 6 hacz 15 lět, pschijima nimo ſyrotow wójniſkich wobdźelnikow też ſyroty ſastojnikow, we wobsitnych padach też ſastojniſke dźěći, kotrychž nanojo je hischcze żiwi, njemóża pak je tam hdyż hyła, tak wukubłacz, kaž žebi to pscheja. — Katolſke dźěći pschepokazuja ho do domu Nazareth w Hórteru we Westfalſkej. Dźěći ſawoſtanu we wuſtawonej hacz do skónczenja ſchulſkich lět, khdaž-li je wocżehnjerjo na namjet pryedy pryeſwojmu. — Wuſtawowa ſchula je „krénja ſchula" ſ dobrym clementarniſkim roſwuczowanjom a mnohimi kurſami we wdomoſnitych a techniſkich wotdźělach wo pschecżu. Sa mjenje wobdarjene dźěći wobſteji ſpěchowaza ſchula (Förderſchule) ſ tijomi ſjadowniami ſe ſjednorjenym planom. Sa derje wobdarjene dźěći wobſteji możnoſcz pyhſtupjenja do wyſchſchich mężſchczanſkich ſchule. Tajzy ſchulerjo hydla na ſchuleſtim domje, kiž ſ wuſtawom ſwjazuje, a ſmědźa hacz do abiturija tam ſawoſtacz. — Dźěći, kotrymž je pohe ſaſtaranje ſ jědzu a drohu poſtieſi, pschijimaju ho do wuſtawa jenož pod wumjenjenym, ſo wſchitke dźěći pschiwobrocżene ſaſtaranſke pjenjeſy adź., dołhož wono we wuſtawje pschebywa, ho wuſtawnej kaſy pschiwobrocża. — Wudźerjny pjenjes wucżinja pak ſtajmjenſcha 57 hriwnow měſacznje. K tomu pschińdże pschi wopytowanju wyſchſchich ſchulow ſchuliſi pjenjes. — Sſu-li dźěćerſke pjenjeſy ſpadniſche, ma ho wurunnacz pschirażt płaczi. Dalſche wukazuje na wopraſchenje: Potsdamſches Großes Waiſenhaus in Potsdam, Lindenſtraße 42 a.

— **Paduſchſtwo.** Kradnył je nchtšo 18. malcho rózka wjeczor w 7. hodźinje we wothłeži ſudomneje wobrnowacże nathribjetnik ſe ſchérje płachtowiny, w kotrymž běſche 30 ckornych, 14 bólych a 10 cżerwjenych walczkow zwjezna we ſczełkach. — Wo wězowne zdóbłenja proſby kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje.

Z **Radworja.** Pjatk 14. febr. zeńdże ſo w ſuli nowowuzwoleny ſulski wuběrk. Z prěnja dyrbješe ſelſi předsydstwo wuzwolić. Předsyda bu knjez Wicaz.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

(Pokračowanje.)

„Je-li wón pobožny muž, kiž by ſamohł, ho ſa bratrow woprowacz, potom hych jeho rady ſpóſnał", rjekny Chilon.

„Je ſchcheſcżan, knjeże", ſnapſchecżiwi Quartus, pschetož pola Demasa dźěłaju ſwjetſcheho dźěła ſchcheſcżenjo. We jeho ſłužbje ſtoja dźěłacżerja, kotřiž wo dnju a po nozach dźěłaju. Tonmy ſłuſcha k nasnym dźěłacżerjam. Hdy bychmoj nětko tam dóſchłoj, to bychmoj k jich nóznej jedźi pſchiſchłoj a ty by mohł njemylenły ſ nimi rěcżeć. Demas bydli pola Emporija."

Chilon radźiſe do teho ſwoji. Emporium ſtojeſche pschi pjerje aventinſkeje hórki, potajkim nedaleko „Circus Maximus". K njemu hodźeſche ho, njewobkedźo hórki, podlu rěki pjches Portieus Amilia dóńcej, ſ cżimż ho pucż dźěło pschitrońcżeſi.

„Ja ſym ſtary", rjekny Chilon, „a pomjatk mje druhdy wopuſczeſi. Haj, wěſo! naſch Khryſtuſz bu wot jeneho ſe ſwojich wucżownikow pſcheradżeny! Ale ja njemóżu ho na mjeno tamneho pſcheradnika wokomiknje dopomnicz."

„Judaſch, knjeże, kiž ho wobwěżny!" ſnapſchecżiwi Quartus, tola trochu ſpodźiwany, ſo mohł cżłowjek toſe mjeno poſabycz.

„Ah, wěſo! Judaſch! Ja ho cżi dźakuju!" rjekny Chilon. Khmilu wonaj mjeſcżiſtu pódla ſebje kroczeſchtaj. Słónczniſe ſaſtalchtaj pſched drjewjanym twarjenjom, ſe kotrehoż bě klepot ruczanych mlynow ſłyſchcez. Quartus raſtupi, mjeſi tym ſo Chilon, kiž ho njerad mnohim widźeć da a bě we wobſtajnej ſtaroſczi żiwy, ſo mohł wojnd jeho ſ Glaukom hromadu ſwjeſcz, wonka czakaſche.

„Ja ſym wczipny na tohole Herkula, kiž ſa mlynſkeho jowle ſłuži", rjekny pschi ſebi, wobhladujo ſebi jaſnje ſwjeczacy mężacz, „je-li wón njedocżink a mudry kładeł, tak dyrbju tu wężku drobo ſapkarcżeć, je-li pak pózcziwy ſchcheſcżan a hłupy, potom wſchitko ſdarma jeſzini, ſchtoż ſebi wot njeho pożadam."

Jeho rozmołwu ſe ſobu ſamym pſcheterhnuły nawročzaju ſo Quartus, kiž ſ druhim mużſkim ſ budy wundże; tutom mużſki mježeſche jenoż „ezomis" mjenowanu tuniku, kotrejež pſchiręs prawe ramjo a wuſrowno nahe woſtaji. Tonle wodźeu, kiž dawaſche ho dołpoknje ſwobodnje pohibowacz, nojſchadu ſwjetſcha dźěłacżerjo. Chilon ſpokojnje wodychny, hdyž pſchihladajeſo wuhlada, pſchetoż żenje hiſchcze njebě taſkej ramjeni a taſke podbrudźino (Bruſtkaſten) widźał.

„Tu je bratr, knjeże", rjekny Quartus, „ſ kotrymž chjeſch porěcżeſi!"

„Pokoj Khryſta budź ſ tobu!" da ſo Chilon ſłyſchecż, „ty pak, Quarto, praj tomule bratrej, hacż móże mi wěrzicż a ſo dowěrjecż, a potom nawrócż ſo domoj, pschetoż njeſmějeſch ſwojeho wobſtarneho nana ſamoho woſtajicż."

„To je jara ſwjaty muż", rjekny Quartus, „kiž je ſwoje zyle ſamoſczenje podał, ſo by mje, jemu zyle njeſnateho, wukupił. Naſch Knjes a Sbóżnik wobradź jemu ſa to njebjeſke myto."

Sobrjiki dźěłacżerjo natkhili ſo nad Chilonowej ruku, hdyż toſe wuſtyſchcha, a wotoſchi ju.

„Kak rěkaſch, bratſje?" wopraſcha ſo Grek.

„Wſchitkich hchcżejeſzy dóſtacz mjeno Urban, wótcże!"

„Urbano, mój bratſje, maſch-li thwile, ſmědźom je mnu porěcżeſi?"

„Naſche dźěło ſapocżina ho w połnocy, a někto hakle nam jědź warja."

„Tuż je doſeż thwile, ſo bychmoj k rěcy dele doſchłoj, hdyż maſch na mnje poſtuchacz!"

Wonaj poſydnychſchtaj ſo na kamjentny bróh; běſche cżiſcho kol dokola; ſłyſchecż ſe jenoż ſdalene klepotanje ruczanych mlynow a ſchumjenje wody we hłubinje. Tam hakle ſebi Chilon dźěłacżerjerowe wobliczo prawje wobhlada, kiž njedźiwajcy trochu hrożaceho a ſobom ſtruchłeho wuraſa, kiž ſwjetſcha w ryżach barbarow, w Romje ſaſydlenych, namakachu, dobrowuſtnu a wotewrjeny ſarjſchcż cżinjeſche.

„Haj, haj!" pomyſłi pſchi ſebi. „To je dobry, hłupy chadła, kiž Glauka darmo ſkónżuje."

Potom ho wopraſcha:

„Urbano, Inbujeſch-li Khryſta?"

„Ja lubuju jeho ſ zyłeje duſche!" ſnapſchecżiwi dźěłacżerjo.

„A ſwojich bratrow, ſwoje hotry, wſchěch tych, kotrymž maſch ſo ſa wěru do Khryſta dźakowacz?

„Tych tohorunja lubuju, knjeże!"

„Tuż budź měr a pokoj ſ tobu!"

„A ſ tobu, wótcże!"

Sażo bu ſcżicha; jenoż ſnaſdala klepotachu mlyny a we hłubinje ſchumjeſche rěka.

Chilon pohladny do mężacżkoweho ſwjetła a pocża pomalku, ſ napołpotłóżenym hłoſom wo Khryſtowej ſmjerći powědacz. Won njerěcżeſche runje k Urbanej, ale be to jako by ho pródžował tammu ſmjerzej ſam ſa ſebje wopomjnacz, abo jako by ſpjazemu mężſu k ſwojimaj nohomaj potajnjtwo tuteje ſmjerzeje dowěrjał. W tom bě nětko hmujazeho a ſdobom ſwjatoczneho. Dźěłacżerjo płakaſche, a hdyż pocża Chilon ſaſoſcżeſi, dokelž njebě ho pſchi ſmjerći Sbóżnika nichtó naſchol, kiž jeho ſchkitaſche, hyrnjeſ ſe mja pſcheb ſchcżiżowanjom, to tola ſnajmjerſcha pſched ſchcżiwódżenjemi wojakow a Żidow, to ſpinaſchtej ſo bohorſkej płaczi barbarowej wot bołoſcże a potłóżeneho hnéwa. Smjerzej ſama běſche jeho jenoż hmuka, ale pſchi mnohim na tule cżiżiduu, kotraż wuſmężhcżowaſche na ſchiſi pſchibite Jehnjo, ſpjeczowaſche ho tónle cżeſtny cżłowjek, a hdyż wja ſabóſcż ſa wjerzbu napjelni jeho duſchu.

Tu ho Chilon nadobo wopraſcha:

„Urbano! Ty tola wěſch, ſchtó Judaſch bě?"

„Ja wěm! Ja wěm! Ale tón je ſo tola wobwěżny!" rjekny dźěłacżer.

(Pokračowanje ſcżěhuje.)

wobsedźer rězaka w Kamjenej a městopředsyda k. kubler Handrik, tohorunja z Kamjeneje. Zapisowar wostanje knjez kantor Andricki. Z druha zaběraše so zhromadźizna hišće z nowym lokalnym šulskim zakonjom.

S Wulkeje Dubrawy. Dobrowólna sanitatna kolona Čerwjeneho kříža za Nadwor a Wulku Dubrawu a dźěłačerjša samaritska kolona we Wulkej Dubrawie wotměrjetej zhromadźuje pjatk 21. februara wječor we 8 h. pokrjačuje we swojich kursach šwětłowobrazowym wječorom we Wulke Dubrawskej šuli. Kolonowy lěkar dr. Krawz porěči wo twarje cyłowjesnistwa a wo prěnjej pomozy při nješčěśowanych. Tutón ważny wječor su wšitke sobuskutkowace kolony winowate so dyrbnosće wobdźělić. Kolona čerwjeneho křiža z Hromadźi so w Nowakej hoscinca, dokelž je městnosć mała, njeposkutkuje nimała pohnuśenja.

S Hliny. Najstarša wobydlerka nascheje wsy Hana swjed. Schröterowa swjećeješe sandźenu niedźelu swoje 88. narodniny w cyłnej a duchownej cźerstwosći. Njech je ji tej hišće dale strowy a křuchny wječor žiwjenja spožčeny.

S Hajdelka. 3. maleho rózka su žiwnosćej semrěteje Mjećejkowje rody. Dyrbjachu sławnje na pohrjebowanje pohrjebowali. Nanjwjazy žadźi murjer Hermann Jeremiaš w Hajdelku te 6000 hrivnami. Wón je sobom pohrjebowanje (Wormund) tśoch herbom.

Z Worklec. W swjatym posće wotměja so w tudomnej hrodowej kapali swjate exercicije, a to wot 9. hač 13. měrca za knježny, wot 16. hač 20. měrca za žony, wot 23. hač 27. měrca za młodźenc. Exercicije započnu so kóždy raz njedźelu wječor a skónča so štwórtk rano. Traja tak połne tři dny. Wone so w serbskej rěči wotměwaja, tuž njech so prawje wjele wobdźěla. Zamołwić móže so kóždy pola swojeho knjeza farara abo tež we Worklečanskej khorowni. Wobdźělnicy bydla hnydom w khorowni a so tu też hospoduja. Wudawk za tuto njech nikoho njewottraši!

S Wašlinka. Nahle wumrě je njedźelu wječor tudomny žandarmski hłowny stražnikhtr Heymann. Jeho bólsche Boža ručka sajała. Smrěły bólsche hačle nětkle 50 lět stary. Hačle pohrjebnje nětkotrymi měšćanami bu z Waldhejma do Wašlinka pohrjebadźeny.

Z Ralbic. Loni w lěcu wotpalištej so tu bróžni Kórjenkce a Zarjenkce kubła. Bróžni stoještej cyle hromadźe. Wobej so lětsa zaso natwaritej, kaž to hižo přihoty pokazuja. Bróžeń Zarjenkce kubła da nowy wobsedźer, knjez mjasopřehladowar J. Žur twarić. Kórjenkcem kaž też k Zurej wjele zboža!

S Waltich Sdźarow. Sśěborny kwaš swjeczeješe njedźelu rendant tudomneje nalutowanje Pawoł Hajnk se swojej mandźelskej. Jubilarowaj dosta so wjele zbožopřeća a wopokazmow cźerśeżownosće. Wonaj staj też widźanej wosobje pola wječnjanow. Hižom léta dołho wutorsa śěbornu nawożenja tuto cźešne sastojnstwo ke powšitkownej spokojnosći.

Z Kulowa. Hižom zaso je w našim městačku woheń někotre twarjenja do popjela prewobroćił. Pónđźelu rano 1/4 5 hodź. so měšćenjo k wohnju alarmowachu. Pola rězniskeho mištra Morawicy wotpali so rězarnja z mašinami a hródźu, pola susoda ratarja Emila Kobalca hródź a kólnja, při čimž so wjele ratarskeho gratu sobuspali. Našej dobrowólnej wohnjowej woborje a z Dubrjeńka zawołanej motorskej sykawje so poradźi woheń wobmjezować. Kak je woheń nastał, hišće njeje znate.

Z Kulowa. Njedźelu znjezboži tudomny blidarski mištr Bjarnat Pabst. Wón běše so z motorskim kołom na powołańske wobstaranje podał. W zawinjenju dróhi pola Narća so jemu koło wobsuny. Pabst z kołom padźe a wosta ćežkozranjeny ležo. Wobžarujomneho dyrbjachu do Wojeree do wokrjesneje khorownje dowjesć.

S Zymyła. Sandźenu njedźelu žiwjeceješe tu žełezniški wudźerjeński dźěłaćer Bjarnat Neumann se swojej mandźelskej Hanu rodź. Schatez swój śěborny mandźelski jubilej.

Se Sproz pola Nitkeje. Sobotu popołdnju wokoło 2 hodź. wubuchny woheń w drjewjanej a z zyhelom krytej kólni wobdźerja Oswalda Nyeza. Lohko twarjena kólnja z wězami, kiž so lohko pala, so za krótki cźaš wotpali. Se žiwinjazeho hlěwa, kiž běšče do kólnje sahwarjeny, mózachu wjetšej žiwinjeći, hižom trochu wopalenej, wukhować. Wobžeń pročatow pak dyrbjeješe we wosnju kónz wjacź. Schrěd běchu na kubju blišeho domizkeho śleczaśe, so bo też tam palićź počza. Se wulkej prózu so poradźi, tutón nastawazy woheń podubyć. S tym so wulkje njeśbože wotwobroćeli, śěcheš pśichi tchórhichim wětrje by bo zyły rjad žitkownych twarjenjow žohu wotpalićź mohł. Kak je woheń nastał, njeje znate.

Se Slepo Komorowa. Pjatk wječor dźěchu tudomny 37 létny schósćer Libich, kiž je Slepo Komorowa jěźdźeše, automobil se swojim motorskim kołom pśeśećěchnuć. Pśichi tom pak wón tak njeśbožownje padny, so cźežkotraumjeny leżo wosta. Wobžarujomneho bowjeceću hnydom do khorownje, hdźež wón wědomia wjazy njenabywšchi wumrě.

S Hažowa pola Khocźebusa. Njedźelu popołdnju sta so njeśbože z motorskim kołom pśichi žełeznišim pśiekhodźe Sichrowšćicho pucża mjes Kórjenjom a Dolchankom. Tu šmě motorowy kołeśaŕ hišćeže wo wulkim žohu rěcźeć. Faraŕ G. je Kórjenja putnuj pśihpeješe, so běšče pśichód jawjeny a njemóžeješe śiwoje motorske koło wjazy šaltujeć. Faraŕ wošta sa jawjerowu žerdź wiśaźo, jeho koło pak šaltěše do cźaša, kiž w šamtnym wokomiku nimo njeśchadźeše. Lokomotiwnik cźaŕ šaltaji a motorske koło z nicho wuc'ahnychu. Faraŕ G. je strózelemi wotendźe.

S Golćic pola Khocźebusa. Sobotu wječor wokoło 6 hodź. do tudomneho Kanterez friśerskeho wobchoda njemjeślinšći pomocnik pśichidźe. Powědaše, so je jeho Khocźebuska hospoda wotpokasała a so też hižom dwaj dalšej niczo jěść njeje. Tohodla je žebi pjecza wotmyślił, žebi žiwjenje wjacź. Dźeśe na to na Barlinsku statnu dróhu a cźišny ho pśched automobil, kiž ś Khocźebusa pśichjeźe. Wjednikowej duchapśichtomnosći pak ma ho dźakowacź, so ho njeśboje njesta. Jako běše ho rozhorjenje lehnyło a auto wojźeł, pśichjeźe wot Wětoschowa druhi automobil. Nětk ho tutón nětdźe 50 létny muž też nětdźe 10 metrow pśched tutom autom na dróhu cźišny. Też tu pak ho wjednikej poradźi, njeśboje wotwobroćeć. Pjećakśi mišchtr so po njeśdožownym cźłowjeku horjewša a jemu wjeczeŕ da.

Wo hromadźenju leżownosćow.

S tymle praschenjom so ratarstwo hižom lětdźesatki dołho sabéra. W nowischim cźašu so sašo wjazy rěcźi wo hromadźekładźenju polow a łukow. Też w Sserbach su so hižom s tym sabrali a też hromadźekładźenje pschewjedli, kaž je so psched dwěmaj cźašomaj z delanskich wjsow pišało. Po wjschém sdaću su wobdźěleni leżownoscerjo s hromadźekładźenjom też spokojom, pschetož maju nětko wjschitke swoje pola na jenym krusche, swoje łuki na jenej šmuhy. Salutuja sebi pschi swojim ratarskim dźěle wjele njetrjebawjschego běhanja a jěchanja a móža tutón cźaš na dźěło sanje nałožić. To je bjese wjchego dwěła wulki postup. A móže so pschecź, so by wuběrjacy hromadźekładźenja leżownoscerjow so pschezo dale rosschérjała mjes ratarskim wobydlerstwom a pschezo wjazy sańjinzow namakała. Nowy cźaš žada sebi nowe waschnje, też w naschim zułym hospodarskim žiwjenju. Schtóž sobu njepostupuje, tón wostanje nasad a je za njeho cźim dlěje cźim cźežcho łaho so dobdóstacź k runemu stejischcu se swojimi šusodami, kotrjž žadanje nowcho cźasa hnydom spółnachu a so po nimi měłachu.

Nětko k hromadźekładźenju leżownoscerjow šamenm. We towarschwje „pschi Cźornizy" w Njeschwačidle šandź. Sirjedu na sjawnej hromadźinje knjes diplomski krajnokulturny komišar Schinzinger s Budyschina z pomozu šwětłowobrazow pschednoschowasche wo tutom ważnym praschenju nascheho ratarstwa. „Nastacźe a wuwicźe wjeznych leżownoscerjow a jich nowocźasne hromadźekładźenje" běsche thema, na kotrež swoje rosklasenje saložowasche. Wón rosjasni swoprědka wschelakore leżownosćne formy w Salkej. Rozložowatche wobcźeje, kak je k rosdźělenju ratarskeho wobdźěłanstwa dóschło, pokajosowasche dale na njedostatki, kiž ma ratar z toho, so ma swoje leżownoscźe jara rozthkane leżo, a pschirunasche tu lepschinu hromadźekładźenych leżownoscerjow. Ratarjam pak je mnóžnje s hromadźekładźenjom leżownoscerjow šebi lepschiny wudobyć. Sakosćerja je kale wěš srjadowana, wyschnoscźe a wažwuslotjni ju k powschitkownemu spokojenju wukonjeja. S hromadźekładźenjom wulkuje so wjele rólneje semje s wotstronjenjom mnohich mjetow, hodźi so lepje hospodarić, dokelž móža so maschiny, dźěłarje mozy lepje wužić. Drainažowe pschiprawy hodźa so zyle hinak pschi-

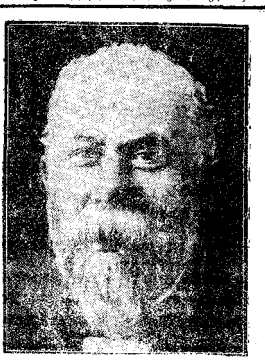

Cheron, francowski financny minister bě z příčinu, zo francowski sejm knježelstwu njedowěru wupraji.

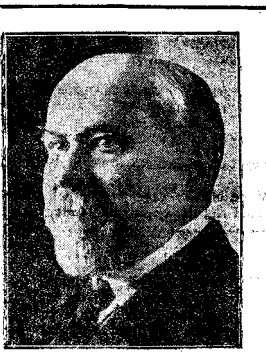

Poincaré, nětkušći ministerski president a najskerje zaso příchodny a pak financny minister w nowym francowskim knježelstwje.

pawjeć, dyžli pola roskusłowanych polow mjes žužowymi leżownoscźemi. Samo žymjenja a hnoje hodźa so wuspěchnischo nałožowacź. Skónčnje móže ratar lóžcho pscheźiwo lchkón. a njerodźi zakrjećeć. Pschednoschowar w mjenowanym pschednoschku wobkruscheśche, so ratarja je hromadźekładźenja we swojim hospodarstwje wulutuja 20 prozentow swojich wudawkow.

Wšo hromadźekładźenje njeje darmo. Khóšty pschewosmje pak hwpredka šat, swjetschca 15 hriwnow na jednym hektar. Tute wulożene abo tak rjec požčene pjenjezy šat po něcźim po słónczownym hromadźekładźenju zaso wot leżownoscerja žada a hdźa, to rěka potom hakle, hdyž ratar wužitk hromadźekładźenja we swojim hospodarstwje zaczuwa. Pschi hromadźekładźenju ma ratar nimo leho hišćeze njetch wudawki za pomozne mozy, wobstaranje měsnikow, twarjenje puczow abo wurywanje pschérowow. Po dotalnych nahonjenjach lete wudawki we pschérěrku 22,50 hriwnow na hektar wuczinjeja. Tak temu potom za hromadźekładźenje kóždy hektar nětdźe 37,50 hriwnow płaći. To je pjenjes, kiž móže so nitki mjenowacź, dokelž šat wjele wjesche sumy k temu pschinoschuje.

Pschednoschcź dale rosšafni, so je hromadźekładźenje leżownoscźow w Salkej je sakonjom s 23. julija 1861 sriadowane. Namjetowacź hromadźekładźenje móže jedyn leżownoscźeć, móža pak to też někotři hromadźe, kiž su hromadnje za to sajimowane. Hromadźekładźenje pak móže so jenoż pschewjesć, hdyž znaimjeńscha połoja wobdźělenych ratarjow sa to hłosnje. Pschi spočatku hromadźekładźenja so pola najwjetschi wumjerja, potom wobsebita komišija jich hódnosću šwěrći, saloża so nowe puczе a pschérowy. Michepodaeze stanje so w najmjenje, hdyž su žně domoj. W nałérzu do tchto dowola šebi ratarjo mjes sobu, so do polow, kiž jim wot nałymy pschikluschcja, hižom dźeczel wožyja.

Na kóncu swojeho sajimawego pschednoschka pokasa rěcźnik, kak so mužiczka wo hromadźekładźenju leżownoscźow po zyłej Němskej pěstuje a wuwjednje. Też we wukraju fun so i njej spschećelili. Wón skónči, so nicźo druhe njemóže ratarske leżownoscźe wunoschnischo sčinicź, dyžli hromadźekładźenje rosležanych polow a łukow.

K jednanjam wo Budyskej sukniernI (Tuchfabrik).

K należnosći dla sastajenja dźěła w sukniernI so nam hamtšiny tole dźěli:

Měšćanjanka rada je, jako zhoni, so je Toga khutne z myslu nosčesche, tudomnu sukniernju sastajicź, hnydom s pschedsydstwom konzerna Toga w Barlinje a dohladowarstwom w Bremenje jednaca, so by zhonika, hacź njeby nětkaŕ možno było, so by so Toga sastajenja tudomneje sukniernje wzdaka. Po jednanjach wo tutej należnosći je měšćanjanka rada konzernej Toga namjetowała, so by zwólniwa była, jemu k dalewjedjenju fabriki w Budyschinje letnu pjenjezju pschihomoz pschisliwolicź, kiž měła so po prozentowskej zadóšče letneje mjdoweje sumy postaječ. Toga je na to měšćanjanskej radźe posticznje póšłała, w kotrymž k tomu pschihitupi, zdobom pak žebi zadačche nekotre dawkowe wołożenja a so by so město wěrnych zadawnjow wsdało, kiž połkładźachu je sreczenja s městom wo podawanju milinu, ja pschipad sastajenja dźěła a s połnychenja sastajenja (Wehr), schtož je so psched letami stało a schtož njeběsche dowolene.

Měšćanjanka rada dyrbjeješe wobkedźbowacź, so je sastajenjom dźěła w sukniernI letnje nětdźe 500 000 hriwnow njdowo wotpadnu, kiž by wikowarstwo a pschemyslo města Budyschina zhubiło, so měšesche město dale liczicź z wyšokim wupadom dawkowcho wumoschka a so by město zdónczuje w dowidźomnym cźasu wurjadne wulke poczeńje s podpjeru dźěłacerjow a sastojnikow, kiž sašmužu zhubja, w powschitkownym sastaranju so napałožiło, njeporadźi-li so, dźěłarinju dale za Budyschin sdźerżacź. Toga chzyschce so jenoż na pół léta swjasacź a potom měło so wo dalschim dóńcze dźěłarnje jednacź. Na kóždy pad dyrbjachu lěpschiny se sreczenja konzernej Toga pschipadnyć, dokhoż by so w Budyschinje dale dźěłało. Město dyrbjeješe prawo dostacź sreczenje dwaj měšazaj do cźaša wupowědźicź.

Pschi tajkim połoženju je so měšćanjanska rada rosšyrjiła w sajimje potrjechenych dźěłacerjow a pschisłanjenow a też dźiwaja na finanzielne sčehnki sastajenja dźěła měšćanjskim sastupjerjam nanjetowacź, so bychu sreczenje pschijeli. Wudawki, kiž bychu městu na pół léta, za sotrělé dyrbjeješe sreczenje swoprědka płaciceź, nastałe, wuczinjachu dźiwaju na dawkowe wupotkali, kiž město pschi daledźelanju w sukniernI pschihwatnu, nětdźe 20 000 hr. Tute 20 000 hr. bychu so w złědowaznych létach na nětdźe 15 000 hr. rozdźěłowali.

Měšćanjanju sastupjerjo su s dwěmaj hłosomaj wjetschiny (18 : 16) pschijeješe sreczenja wotpokasali. (Pschećiwo sreczenju hłosowachu wschitcy sozialdemokratojo a kommunistojo, dale knjeza Schreiner, Henker, Berthold, Franke a Scheffel.)

Budyska sukniernja borzy dźěłacz pschestanje.

Měšćanjanska rada wosa w swojim wczerawschim Poseedjenju k wědźenju pschipis konzerna Toga, w kotrymž wón sdźeli, so by tym, so zu měšćanjanjej sastupjerjo sreczenje mjes konzernom a městom wotpokasali, so nětko na to pschiprawi, so by Budyska sukniernja po możnosći borzy sastajiła.

Z Łužicy.

* S Wolbramcz. (Steinigtwolmsdorf). Njedźelu wječor wokoło 10 hodź. stały mjenschi wobłowobany auto we nahłym sawinjenju hatneje dróhi w delnjej wsy po dwójnemu telefonowemu schrježoru. Automobil wali so do pschéwe, florhny schrježor bobu a wołkemi dalschi schrježor we wyschokosći 5 metrow. Powalenty schrježor, kiž z grotami a dwěmaj kablomaj na drósy leżeše, wschitkom wobkhad nětdźe 2 hodźinje dołho hačeše. Wobžoby w automobilu, mužźkaj a žónska, se strózelemi wotendźachu. Wobstaj so khětro wobschkodźi. Dróhowe sawinjenje je derje wobkhětkene.

Z hašcho kulturnecho žiwjenja.

Z Khelna. Naše narodne towařstwo „Domizna" wotmě tu zańdźenu njedźelu swoju měšačnu zhromadźiznu, kiž bě poměrnje derje wopytana. Předsyda wotewri ju 1/49 hodźin, powita přitomnych, wosebje knjeza redaktora Barta, kiž nam ważny přednošk poskići. Rěčnik přeswědči nas wo tym, zo Serbstwo, kaž so z druheje strony husto wudawa, wróćo njeńdźe, ale štož nas zwjeseli, stajnje postupuje a móžeše so tuto tež z dopokazami wobkručić. Dale da nam pohladać do hospodarskich poměrow našeho bratrowskeho ludu w Pólskej. Skedźbnym posłucharjam wotewri so takrjec nowy swět njewobmjezowanych možnosćow, při čimž bě jemu łońska wustajeńca w Poznanju z najlěpšim dopokazom a hłuby měješe też přilěžnosć so wo kraju wo tym přeswědčić. Zwjeselichmy so nad tym, zo tutón hewak teptany lud přez swoju krutu wěru, próčen a wutrajnosć skónčnje k swětłu a k swobodźe so předobu. Skónčnje poda nam k. Bart přehlad wo našim spomožnym předewzaću, „Posmjertneje pokładnje". Dopomni přitomnych na to, kak njenadźicy husto smjerć wo durje jenotliwca klapa, njestarawši so wo nuzu zawostajenych, a tak kóždemu doporuči, so z přistupom nic dlijić a skónči z tym swój powučacy přednošk, za kotryž je jemu towařstwo wuley dźakowne. Po tym wotbychmy hišće zbywace dypki dnjowcho porjada a předsyda skónči zhromadźiznu w 11 hodźinach. Spěwy a druhe wotměnjenja wupjelnjachu poradźenu zhromadźiznu.

Wulki woheń w Delnjej Łužicy.

W Pšichawoju pola Khocębuza je w nozy k wutworje hrójdnyj woheń šathadźał a 9 twarjenjow do popjela pšeswobrjeżił. Wotpalilo je so jene domsče, tři brožnje, schtyri hródže a kólnje. Też tu jedna so po wšchěm šdarżu two šapaleństwo.

Woheń wudyri w brožni khežerja Kschesćana Kuby a so ruče po zyłkym twarjenju rošcěri. Přiedy hač wobnjowa wobora samó, se žykawani šapschimmyć, so hižom brožeń wobšedźerja Mareśina Ploweki palesche. Krótko na to pšichłoćoji woheń na štatok pšichwatja Bjedricha Kocha. Wobydlerśtwo ma so dźakować, so wulki dźěl wjeńnjanow hišćeše w korešnje pšebywaše, hdyž mkodźina pótništi hwjezdeń šwjeceše. Tak běše hnydom dosć ludźi k pomozu a woheń so na dalše twarjenja njerošćeri.

Dokelž pšchi wulkej horcoće mózno njeběše, so do wšchich hródžow a khlěwow dobyć, je wjele maseho štoku w płomjenjach kónz wzało. Wobšedźerjo wotpalenych twarjenjow maju jeńkož niśko šawěšćene a tohodla jara šchkoduja.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Annaberga.** (Wulki woheń.) W hłuboknišchej nozy wokoło 2 hodź. wudyri w Kämpfez rěsaku w Sieberhofen woheń, kiž rěsak njedźiwajcy napinajcego prózowanja někotrych wobnjowych woborow šnješi. Schkoda je tyšerno wulka. Pšichićina wobnja je njeznata. Sdyž Gherśka wobnjowa wobora k wopalnischešu wuńdźe, buchu někotre wokoloklejace žony potorhnjene a sranjene.

* S **Frankenberga.** (Dźiwne njeshožo.) Na Freibergkej drózy šabeža wowcežišti poš 30 létnemu barbjerśkemu dźěłaćerjej hanjejo ša druhim pšom mjes nosy. Muž padże k semi a šrały tak cźežko se šadnjej hłowu na dłóžbu, so dyrbjachu jeho bjes wědomja do thorownje dowjesć a tam pšichińdże halle ša dwě hodźinje šaso k žebi. Lěkar šwěrći, so bě žebi šnješboženy cźežko wošyły šischoš.

* S **Kamjenicy.** (Dźěžo pod autom.) Pjatk popołdniu šawadźi na Blankenawškej drózy do šydowskeho schulerja, hdyž pucź pschekrocźi, wožobowy automobil. Pšchi šawadźenju bu schuleć na šadnjej hłowje a lěwej ruzy cźežko sranjeny a jeho dyrbjachu hnydom do nješchcźanskeje thorownje dowjesć.

Wustajeńca „Człowjek" so spalita.

S Dortmunda šo powě: Wutoru rano šahe wudyri w anatomišto-hygieniskej wustajeńcy „Człowjek" woheń. S kajeje pšchićiny, njeje hišće šnate. Płomjenja wustajeńcu ſ wjele štow modelow a preparatow ša krótki cźaš dopołnje šnicźichu.

S wošnjom je nješmérna šchoda nastała. Wuczinja pjecźa někotre statyšaty hrimnow. Tute wustajeńca pšchedstajeśche žiwjenske dźěło šnateho Münchowskeho universitneho plastikarja Emila Eduarda Hammera. Wot někotrych lět je šo wona w mnohich němšticy wulkoměšcach pokasała. W nakcźu dyrbješe šo do Ameriki pjeńwjesć.

Drohotnu wustajeńcu khowachu w provisoriſtej drjewjanej tólni. Hačrunjež wobnjowa wobora še wójnom šchlawchami wodu do płomjenjow liśeśche, šo woheń tola tak śpěšnje rošcźerjeśche, so njemóžachu nicźo wjazy wuthowacź. Ssu jenoš hišće někotre šwuhlene hrjady šwostałe.

Postowar rubježnikaj zajataj.

Pjatk 7. maleho rózka rano nadpadnyschtaj dotal njeznataj cźłowjekaj póštowy transport pola Trěbnitzow (Triebel) a rubischtaj 10 000 hriwnow pjenjes, kiž běchu postajene k wupłaćenju podpjery ša dźełonjemjerjow. Pšchi nadpadźe šłóšnikaj jeneho pólowjeho šaſtoſnika cźežko sranischtaj.

Nětko pak kriminalna policija w Barschcźu (Forst) wosjewja, so je so rubježny nadpad wusaśnił. Jako šłóšnikow je policija ruczneho formarja Fryza Schmidta a jeho bratra Alberta wušlědźiła a sajała. Fryz Schmidt je šo wcźera rano šwojeho šłóšnistwa wusnał, teš je je dwě druhej wosobje ſ njeprawom wobcźežował, kotrejž šu pšched někotrymi dnjemi šajeli.

Jako Fryza Schmidta jeho bratrej Albertej napschećźiwo Kajicy, šo teš tutón šłóšnistwa wusna a pšchida, so staj wón a jeho bratr jenicźaj byłoj, kiž staj njeſtutk skucźiłoj.

S rubjenych pjenjes šu dotal móhli šaso 5000 hr. swjesć. Sa dalšich pjenjesnym šłowom abo ša tym, hdyž šu wostałe, wyšchnosć hišće śledźi.

Dr. Adolf Köster, němski wupóslanc w Bělohrodźe, je cźežko na jědmjenje slepeho cźrjewa skhorił a bu operěrowany. Po najnowišej powěšći je na to wumrěł.

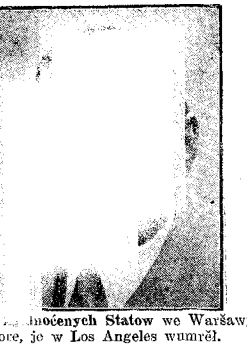

Póslanc ...hoćenych Statow we Waršawje Alexander Moore, je w Los Angeles wumrěł.

Najnowiše z cyp...

— Schkrowa powěšć wo wjel...ch ſchwarſt; Wobſtajne, ſuche, w nozy ſymna. W ...ſchej je ſuchu a ſymna, w połnocnej Europie podobne wjedro.

*

* **Konferenca finanzuych ministrow němſkeho krajow je šo pschecźiwo powyſchenju wobrotowcho dawka wuprajiła.**

* **Na dwórnischczu w Burgstädtu šu w jeleſnistwu 2. rjadowne hoſcźenjarja Bürgera ſ Rożweina ſe pschereńnjenym hibikom (jilu) namakali. Cźežko kranjeneho šu do Kamjenicźanſkeje thorownje dowjeſli. Pšenjesne ſtarośće šu jeho k ſadwělnej kroczeli pohnuſe. Wón je w ſmjertnym ſtrasche.**

* **W Steinachu pola Fürtha je 43létny kofejownik Hans Beck ſwoju żonu a 13létneho ſyna ſaſtrělił a ſo potom ſe wokonow hiſchi powěſnył. Beck bě w hubjenych pjenjeſnych wobſtejnoſcźach.**

* **Pola Hechtingen w połodnischej Němſkej je wutworu wjecźor na jeleſnistim pschikhodże jeleſwiſti cźah do automobila, ſ tſjomi woſobami wobhađźeneho ſawadźił a ſkoro zyłe roſtorhał. Schofer bě hnydom morwy. Dwaj druhaj nutſka ſeđźajaj ſo cźežko ſranjenaj.**

* **Po Atlantiſkim morju nětkole nadpadnje wjele łodowych horow pluwa. Amerikanſka pschibrjožna ſchkitanſka ſtraża je tſchižak „Tampa" do ſuhoſtwo pešćiſchcźow pišłała, ſo by wot tam pſchikhad łodowych horow wobkedźiwała a łódje je ſchkrićowanſkej telegrafiju na hrožnje ſtrach kedźbliwje cźiniła. W druhich letach ſo hižo we februaru a měrzu łodowe ...nje pokazachu.**

Towařſwowski powěſnik

Budyšin. Sokołki zwučuja tutón tydźeń **pjatk** (nie srjedu) wjecźor 1/49 hodź. w Serbskim Domje.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk we towařšownj na Hornčerſkej hasy.

Hodźij. Tow. „Jaroměr Imiš". Wobdźělimy so 21. februara na župnym zlěće w Drježdźanach. Zetkanja dop. w 9 hodź. na Žiceńskim dwórnišću; wotjědźemy 1/10 hodź. Komuž je puć hač do Žiceńja předaloki, móže awto wužiwać, kiž 8,16 hodź. z Hodźija wotjědźe a ma z nim w Biskopicach w prawym času přizamknjenje našemu cahej. Městna su skazane. Wo bohaty wopyt prosy předsyda.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wjecźor 1/49 hodź. w Kačeŕ korčmje. Bratřa, přińdźće wšitcy zaso, a hladajće, co byšće też tych sobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! Načolnik.

Lichań. „Zernička" spěwa dźensa wjecźor 1/8 hodź. pola Rudolfec.

Štwórtk 20. II. wjecźor we 8 hodź. je

zjawna zhromadźizna

w Pančićanskim hoscźencu Ref.: Sobustaw Hartwig-Žitawski

„Přindźe nowa inflacija"?

National-Sozialistische Deutsche Arbeiterpartei
(Hitlerbewegung)

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarſk. maſinow a gratu wšěch druzin

Přesadźowanje palneho drjewa.

Kłóšterski hajniski rewěr „Winowa hora" (Smječkecy) budźe pódźelu 24. februara t. l. pop. w 2 hodź. w **Smječkečanskim hoscźencu** na přesadźowanje předawać:

5 hrom. doth. žerdźow, 130 rm khójnow. walčiny, 205 rm khójn. rólow, 19 rm pjenkow

Přihotowane we wodźelach 2, 4, 6, 8, 15, 16, 17, 18, 19, 26, 27, 28

Hajniske zarjadnistwo

SERBSKI HOSPODAŘ

ratarske wulkowikowańske towařstwo
z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njeseja Waše kury derje?!

Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu

„Jajko"

Předawaja wšudźom w dźělbach

po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1.90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . . za 17.50 hr.

Mały wudawk so bohaće wupłaći

Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdźe

Nowe serbske knižki

J. Symank: **Přinoški k stawiznam Łužisko-serbskeje rěče a literatury.** 93 str. 1 hr.

Dr. Dvornik (přeł. Jurij Henčl): **Žiwjenje swjatcho Wjaceslawa.** Z wobrazom. 94 str. 1,25 hr.

G. Schwela: **Das Wendentum in der Niederlausitz und im Spreewald.** 16 str. 30 pj.

Ed. Šimek (přeł. Jurij Kubšćan): **Dubičanski kowař.** Činohra w 3 jednanjach. 45 str. 75 pj.

Law Tolstoj (přeł. Ota Wićaz): **Prěni palenčar.** Wjeselohra. **Bur a pučowař.** Wustupk. 28 str. 50 pj.

Fr. Čech (přeł. J. Henčl): **Překlepany Kašpork.** Klankodźiwadło. 28 str. 30 pj.

J. Bogensee und J. Skala: **Die nationalen Minderheiten im Deutschen Reich und ihre rechtliche Situation.** Z kartku. 23 str. 1 hr.

na předań

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Žeńtwa

60 lětny samostatny Wudowc evangelski z něšto zamożenjom a rentudostawar pyta so z jenej wudowu na malu žiwnosć abo na khěžu woženiť. Poskćenja pod **G 9** na wudawarnju Serbskich Nowin

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunje

Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Našemu sobustawej

knjezej Gusći Junkerej

a jeho česćenej mandželskej

najwutrobniše zbožopřeće

k slěbornemu kwasej

towařstwo „Swěra" w Porśicach

Po dlěšej cźežkej khorosći zemrě dźensa rano we Worklecach w khorowni naša lubowana sotra, swakowa a cźetka

Rosalija Pjechec

w starobje 21 lět a budźe sobotu w 9 hodź. na Khróšćanskim pohrjebnišću pokhowana.

To wozjewja we wulkej zrudobje

zrudni zawostajeni.

W Miłoćicach, 19. febr. 1930.

Přiloha k číslu 42

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 19. februara 1930

Michał Nawka — 25 lět z wučerjom.

We swojej róžnej wsy Radworju swjeći dźensa naš Michał Nawka, wšěm Serbam jara derje znaty wučerny syn serbskeho ludu, swój 25lětny wučerski jubilej w kruhu swojich přećelow a kolegow. K tutomu wažnemu dnjej, na kotremž so naše serbske wutroby z horcymi přećemi jubilarowych přećelow zjednoća, chcemy z někotrymi krótkimi rysami jeho žiwjenje a skutkowanje na polu serbskeho pismowstwa wopomnić.

Michał Nawka narodźi so 22. nazymnika 1885 jako najstarši syn žiwnosćerja Jana Korle Nawki a jeho mandželskeje Wórše rodź. Rjeńcec z Kamjenje. Na ródnym statoku hospodari hišće dźensa jeho bratr Jurij, mjez tym zo su staršej a luba sotra Marja na prawdu Božu wotešli. Tu potajkim wotrosće mały Michał a pokhodźi nešto lět do wjesneje šule. Bórzy pokaza so jeho wulka wobdarjenosć, a tohodla pósłaštaj jeho staršej do města na tachantsku šulu a pozdźišo daštaj jeho na katolskim wučerskim seminarje studować. Po šěsćlětnem studiju złoži młody kandidat 9. nalětnika 1905 z wubjernym wuspěchom swoje wotkhadne pruhowanje (abiturium). Wot 1. winowca 1904 pak poby hižo pol lěta jako pomocny wučer při katolskej šuli w Žitawje. Jutry 1905 póslachu jeho do Hajnic a za lěto do Zdźerje za wučerja. Skónčnje bu 1. jutrownika 1908 za statneho wučerja stajeny, tak zo nětko hižo na wšě 22 lět w Radworju swěru skutkuje. W samsnem lěće 1908 — 17. julija — woženi so z Hanu rodź. Andrickec z Pančic, přirodnej sotru našeho njezapomnitcho Mikł. Andrickeho.

Bóh je mandželski zwjazk z 13 dźěćimi žohnował, z kotrychž je 12 — 9 hólcow a 3 holcy — hišće žiwych. Staršej synaj staj pilnaj horliwaj serbskaj studentaj.

We swětowej wójnje je naš wosławjenc też z wojakom pobył, mjenujcy wot 1. nazymnika 1917 hač do kónca lěta 1918, ale — Bohu dźak! — njetrjebaše na frontu dźiwajo na jeho swójbne wobstejnosće; tuž wosta zwopřědka w Kamjenskej garnisonje a naposledku w Drježdźanach we wojerskich běrowach. Tak je jeho Boža milosć zbožownje hač do dźensnišeho dnja dowjedła a najebać wšěch starosćow a někotrychžkuli khorosćow a bolosćow tutón krasny dźeń k radosći jubilaroweje česćowneje swójby a cyłeho serbskeho ludu wobradźiła.

Naš wosławjenc Michał Nawka pak ma też wulki wuznam za naše Serbowstwo nic jenož jako serbski pedagoga, kotryž je šwarnu ćrjódku serbskich šulskich dźěći wukubłował w běhu poltřeća lětdźesatka, ale też jako wótčinc, spisowaćel, filologa a hudźbnik.

Do kajkehožkuli wotrjada serbskeho pismowstwa pohladamy, wšudźe zetkamy so z jeho mjenom a dźełom. Njechamy wšak zabyć, zo je w žiwjenju wulkemu lubowarjej Serbstwa jara blizko stał, kotryž je też jeho z lubosću a horliwosću nadychnył a zahorjał — Mikławš Andricki. Hižo jako młody wučer wustupuje wot lěta 1906 we „Łužicy a přinošuje swoje jadriwe wobkedźbowanja ze serbskeho wjesneho žiwjenja jako dobre feuilletony, na př. „Na běrnach", „Hdyž pjerjo drějachmy" abo „Cyrkeŵ we wsy" atd. Zahe też pokaza so jako dobry filologa a napisa wšelake nastawki, nastupace serbski rěčespyt a składbu a słownik w Časopisu Maćicy Serbskeje. Běše dźě też sobudźěłaćer był při Rěčakowym „Němsko-serbskim słowniku".

Lěta 1914 wuńdźe jeho zběrka „Baje, bajki a basnički" w knihowni „Raja", mjez tym zo bě hižo lěta 1909 a 1912 dźiwadłowej hrě za dźěći „Jězuskowy narod" a „Přěnja hodownička" napisał.

Po wójnje wosebje rozwi Michał Nawka pilnu dźěławosć na polu serbskeho pismowstwa. Za wuknjenje serbskeje rěče zestaja 1. zešiwk „Serbski" (1919) a serbskeje rěče a ludu, swój 25lětny wučerski jubilej w kruhu swojich přećelow a kolegow. K tutomu wažnemu dnjej, na kotremž so naše serbske wutroby z horcymi přećemi jubilarowych přećelow zjednoća, chcemy z někotrymi krótkimi rysami jeho žiwjenje a skutkowanje na polu serbskeho pismowstwa wopomnić.

Michał Nawka narodźi so 22. nazymnika 1885 jako najstarši syn žiwnosćerja Jana Korle Nawki a jeho mandželskeje Wórše rodź. Rjeńcec z Kamjenje. Na ródnym statoku hospodari hišće dźensa jeho bratr Jurij, mjez tym zo su staršej a luba sotra Marja na prawdu Božu wotešli. Tu potajkim wotrosće mały Michał a pokhodźi nešto lět do wjesneje šule. Bórzy pokaza so jeho wulka wobdarjenosć, a tohodla pósłaštaj jeho staršej do města na tachantsku šulu a pozdźišo daštaj jeho na katolskim wučerskim seminarje studować. Po šěsćlětnem studiju złoži młody kandidat 9. nalětnika 1905 z wubjernym wuspěchom swoje wotkhadne pruhowanje (abiturium). Wot 1. winowca 1904 pak poby hižo pol lěta jako pomocny wučer při katolskej šuli w Žitawje. Jutry 1905 póslachu jeho do Hajnic a za lěto do Zdźerje za wučerja. Skónčnje bu 1. jutrownika 1908 za statneho wučerja stajeny, tak zo nětko hižo na wšě 22 lět w Radworju swěru skutkuje. W samsnem lěće 1908 — 17. julija — woženi so z Hanu rodź. Andrickec z Pančic, přirodnej sotru našeho njezapomnitcho Mikł. Andrickeho.

Bóh je mandželski zwjazk z 13 dźěćimi žohnował, z kotrychž je 12 — 9 hólcow a 3 holcy — hišće žiwych. Staršej synaj staj pilnaj horliwaj serbskaj studentaj.

We swětowej wójnje je naš wosławjenc też z wojakom pobył, mjenujcy wot 1. nazymnika 1917 hač do kónca lěta 1918, ale — Bohu dźak! — njetrjebaše na frontu dźiwajo na jeho swójbne wobstejnosće; tuž wosta zwopřědka w Kamjenskej garnisonje a naposledku w Drježdźanach we wojerskich běrowach. Tak je jeho Boža milosć zbožownje hač do dźensnišeho dnja dowjedła a najebać wšěch starosćow a někotrychžkuli khorosćow a bolosćow tutón krasny dźeń k radosći jubilaroweje česćowneje swójby a cyłeho serbskeho ludu wobradźiła.

Naš wosławjenc Michał Nawka pak ma też wulki wuznam za naše Serbowstwo nic jenož jako serbski pedagoga, kotryž je šwarnu ćrjódku serbskich šulskich dźěći wukubłował w běhu poltřeća lětdźesatka, ale też jako wótčinc, spisowaćel, filologa a hudźbnik.

Do kajkehožkuli wotrjada serbskeho pismowstwa pohladamy, wšudźe zetkamy so z jeho mjenom a dźełom. Njechamy wšak zabyć, zo je w žiwjenju wulkemu lubowarjej Serbstwa jara blizko stał, kotryž je też jeho z lubosću a horliwosću nadychnył a zahorjał — Mikławš Andricki. Hižo jako młody wučer wustupuje wot lěta 1906 we „Łužicy a přinošuje swoje jadriwe wobkedźbowanja ze serbskeho wjesneho žiwjenja jako dobre feuilletony, na př. „Na běrnach", „Hdyž pjerjo drějachmy" abo „Cyrkeŵ we wsy" atd. Zahe też pokaza so jako dobry filologa a napisa wšelake nastawki, nastupace serbski rěčespyt a składbu a słownik w Časopisu Maćicy Serbskeje. Běše dźě też sobudźěłaćer był při Rěčakowym „Němsko-serbskim słowniku".

Lěta 1914 wuńdźe jeho zběrka „Baje, bajki a basnički" w knihowni „Raja", mjez tym zo bě hižo lěta 1909 a 1912 dźiwadłowej hrě za dźěći „Jězuskowy narod" a „Přěnja hodownička" napisał.

Wo wótčinc! Dźens wjeselmy so wšitcy z Tobu.
Ty z nowym duchom serbskim syćiš našu dobu.
Ty woporow so njebojiš a dźěła.
Dźens za to lud će sławi, Tebi spěwa.

O zo by mjez nami był hišće dołho žiwy —
Za Serbstwo dźěłał, doniž njezaprahnu žily.
Lud serbski nihdy Tebje njezabudźe
Ty změješ pomnik wěčny w serbskim ludźe.

P. Wićaz.

Rozžohnowanje biskopa dr. Schreibera z Drježdźanami.

Wo tutym podawku wojziwichmy hižo krótku rozprawu we wčerawšim čisle. Nětko pak dóńdźe hišće nadrobniša rozprawa z Drježdźan, kotruž našemu čitarstwu tu podamy.

Redakcija.

H-s. Zaańdźenu njedźelu wječor wuhotowachu wšě Drježdźanske katolske farske wosady atd. w měšćanskim wustajenskim palasće za do Barlina wotwołaneho knjeza biskopa dra. Schreibera rozžohnowanski swjedźeń. Bohaty wopyt a wšitke rěče rěčnikow swědčachu wo hłubokej zwjazanosći biskopa ze swojimi němskimi diococezanami. W poetiskim prologu, kiž knjez wyšši wučeř Seder přednjese, so knjezej biskopej dźak wupraji za jeho skutkowanje a staranje. Swjedźeńsku rěč měješe knjez prof. dr. Hejduška órodź. Serb) prof. techniskeje wyšeje šule. Wón wuzběhny zasłužby knjeza biskopa wo katolske žiwjenje w Mišnjanskim biskopstwje.

W lěće 1921 je knjez biskop diasporu jako nowozałožene biskopstwo přewzał a je poždźewjata lěta přeš wosebje jara češke časy wjedł ze swojej cyłej mocu a wosobu. Jeho devisa je była: „Přeš wšo luboseć", a jeho cyłe skutkowanje a dźěło je pod tutym heslom stało. (!) Wosebje jeho žiwy zajim je płaćił šuli, kotraž bě jara wohrožena. Jeje nabožinski zdonk spytachu podryć. Na tutym polu je knjez biskop přeco zaso zwisk zdruhowěriwymi křesćijanami pytał ke stworjenju zhromadneje fronty přećiwo materialismej a atheismej. Knjez biskop je přeswědčeny, zo zasozjednoćenje wšěch křesćijanskich cyrkwjow nětdy zaso přińdźe. Jeho politiska dźěławosć je stajnje lubosć k ludej wjedła a mysl, zo je jenož přez cyrkej wopraŵdźita socialna demokratija móžna. Knjez prof. dr. Hejduška skónči swoje słowa z dźakom a z próstwu, zo knjez biskop njeby zabył swoje Mišnjanske biskopstwo na swojim wulkim nowym dźełanskim polu.

Potom jimaše so knjez biskop słowa. Najprjedy podźakowa so wšěm, kotříž běchu jemu při jeho nadawkach njesprócniwi pomocnicy abo kotříž běchu jako druhowěriwi jeho dźěło zrozumili. Wosebje dźakowaše so klerusej biskopstwa, wyšnosćam a Drježdźanskej a Budyskej měšćanskej radźe. Dale dźakowaše so wšěm organizacijam a wučerstwu, kotrež je cyrkwinske dźěło podpjerało a spěchowało. Wón rysowaše potom hišće swoju cyłu skutkownosć w běhu nimale poždźewjata l. Hdyž też wšo njedokonješe, štož bě sebi z lubosće k Bohu a človjekej předewzał, dyrbi tola rjec, zo je najlěpše spytał. Zo je jeho dźěło najhóle młodźinje płaćiło, je so ze spóznaća stało, zo w młodźinje přichod luda leži. Jako zawostajeństwo namołwješe, zo so wojowanje wo šulu z wočow njepuśći. Skónčnje wobkruči, zo Saksku njezabudźe, dokelž je ze sakskimi katolikami wuzko zrosćeny.

Wobrubjene běchu narěče atd. z přednoškami zjednoćenych Cäcilijanskich khórow a mužskeho spěwneho towarstwa. W powitanju móžeše l. před-

Słowjeńske naćiski.

2] (Pokračowanje.)

Też stari Słowjeńcy běchu jónu hranicarju, doprědkarju, stražowarju Słowjanstwa, runje jako my połobscy Słowjenjo. Kaž smy z Frankami a Saksami, tak woni so dyrbjachu bědźić z Baworami, doniž skónčnje dźiwich Awarow na pomoc wołachu, zo bychu zło ze złym zahanjeli. Tola běchu tak rjec psam ćeknyli a do wjelkow lećeli. Dyrbjachu ćežko stonać pod awarskim nadknježstwom. Słowjeńcy dyrbjachu krwawić na hitwišćach za rawsku sławu. Dźensa hišće słowjeńske ludowe powěsće spominaju na awarske tyranstwo.

A nasta Słowjeńcam wumóžnik. Kral Samo jich nawjedowaše w krwawnym zbožku přeciwo potłóćerjam. Samo zničí awarske nadknježstwo a morskaše Langobardow a Frankow. Wón bě prěni słowjanski mócnar w rozměrach, kiž pozdźišo dosćahny jenož hišće jenički — pólski knježićel Bóleslaw Khrobły. Pod berłom Samowym buchu zjednoćeni Słowjeńcy, Češa a połobscy Słowjenjo. Też łužiscy Serbja tehdy běchu podanjo słowjanskeho krala Sama . . .

Wulki a mócny bě tehdy słowjeński narod. Nic jenož Krajnska, Furlanska, cyła Styrska a Korutanska ale też Solnohródska wša dźensniša Hornja a Delnja Rakuska bě tehdy wobydlena ze Słowjeńcami. Słowjan bydleše po dolinach alpskich Wjelehór, słowjanske běchu wsy a města hač do Linca a Widna a dale. Słowjanski kraj mjezowaše z krajom bratrowskich Čechow.

Po smjerći Samowej znowa spadny słowjeńska sława. Němscy napadnicy znowa Słowjeńcow nadběhowachu a bohužel wuspěšnje. Kaž połobscy a baltiscy Słowjenjo na sewjerje tak też tu na juhu w hórskej krajinje Alpow dyrbjachu Słowjenjo cofać před germanskej žołmu, kiž pózrěwaše jene město za druhim ,doniž njeběše wjetša połojca něhdy słowjanskeho kraja poněmčena.A postup němčiny hakle so tu rozrazy před sydomdźesat lětami, jako też w Słowjeńskej wotući mócne narodne hibanje, kotremuž so samo poradźi, wróćo dobyć dźěl hižo zhubjeneho kraja. A krónowanje dołheho běhdźenja wo byće a žiwjenje bě zjednoćenje z wostatnymi Julioslowjanami nazymu 1918.

Pomniki dawneje sławy bywaju słowjanske mjena dawno přenčmčenych wsow a městow.

„Windisch-Karsten!" Twoje słowjanske mjeno we nas wuwabja tyšne spominanje na zašłosć, hdyž też tudy hišće Słowjeńcy abo kaž Němcy jich mjenuja „Windojo" přebywachu. Kaž něme wobskórźby skutkuja mjena kraja, hdźež bu zadajeny z hrubej namocu pražiwjoł teje zemje.

A nješto druhe hač mjena nas hišće dopomina na słowjansku zašłosć. Wšudźe po zelenej Styrskej maš na kopcach a wjeršach hór běle cyrkwički. Te też namakaš dale po cyłym dźensa hišće słowjanskim kraju, po Delnjej Styrskej a Krajnskej.

Na horach a kopcach měješe starosłowjanski lud něhdy swoje swjatnicy k česći wšehomócneho słónčneho boha Swarožina. Tu na kopcach a hórkach słowjanski lud swjećeše swoje wulke přirodne swjedźenje, khwalbne swjedźenje dobroćiwemu bójstwu . . .

Časy so minychu. Swjatnicy so zwjezechu pod sekeru křesćanskeho měšnika. Ale stara wěra so njepoda. A lud wosta swěrny městnam, kiž běchu swjećene z tradiciju. Město swjatnicow natwarjachu swoje běle cyrkwički na kopcach a horach. Wšudźe so běla a kiwaju a će strowja. A stupiš raz do jeneje z tutych prostych cyrkwičkow, to putaju twojej wóći dźiwne spodźiwne primitivne mólby po sćěnach. Słowjeński burski wumělc je tu zwobrazował swjatych po swojej fantaziji. A tute njelepe molby, tući dźiwni haj dźiwi swjećeł skutkuja na twoju dušu a wutrobu mócnišo, dyžli šikwani, hładcy, wupikani japoštolje někajkeho Raffaela abo Ticiana. Prawe wumělstwo so dźě zjewja nic z wobdarjenosću a wustojnosću, też nic z techniskim zamoženjom, ale jeničcy, ze začućom.

Skónčnje, njeje dźensa hišće tu ani přewulkeho rozdźěla mjez starosłowjanskej swjatnicu a běłej křesćańskej cyrkwičku!

Jónu słowjanski lud po horach swjećeše wokoło praskotaceho wohnja swoje swjate swjedźenje k počešćowanju bójskich mocow we wulkej přirodze. Też dźensa hišće na swjateho Jana wohnje sapaju ze wšěch hórkow a kopcow a młodźina hołduje starosłowjanskemu nałožkej . . .

Haj, haj — rěč so da zadajić, wutupić, zničić. Ale ta krej wostawa a te stare nałožki wostawaju . . .

(Pokračowanje sćěhuje.)

syda zwjazka, k. Tränkner, mjez druhim też pryncesnu Mathildu a wyššeho měšćanostu Blühera a katolske duchownstwo z probstom Seidlerom witać. Wot privatneje strony bu biskopowy wobraz za cyrkwinske swjedźenje darjeny.

Z krótkimi słowami knjeza rěčnika Jäckela a ze spěwom skónči so rjana swjatočnosć.

Zymski swjedźeń jednoty Sokoł w Rakojdach 16. 2. 1930.

Rakojdźanska jednota Sokoł słuša k tym njemnohim zbožownišim jednotam, kiž přejara čerpić nimaju pod předsudkami serbskeje zjawnosće. Nimo toho su Rakojdy ryzy serbska wjes, hdyž bydla Serbja, kiž sej swoju narodnosć waža a ju haja. Tuž też Sokoł tu nima přewjele zadźěwkow, khiba zo ma so bědźić ze serbskim narodnym pranjepočinkom, ze komunosću. Tola je wšak sobu nadawk Sokoła, tu rubać nowe čěrje a směmy wuznać, zo je w tym nastupanju też tu hižo mnoho wuskutkował.

Njedźelu 16. 2. wotmě so w Zendźic hosćencu we Rakojdach zymski swjedźeń jednoty. Wopyt bě spokojacy. Też z dalšich stron, z Bukečanskeje, Hrodźišćanskeje a Malešanskeje jednoty běchu bratrja přitomni.

Starosta br. Bartuš powita přitomnych a rysowaše skrótka wuznam sokolskeho hibanja. Sokoł chce być škitarł wohroženeje narodnosće. Potom wustupi štyrnaće bratrow pod nawjednistwom načolnika br. Dučmana ke Kulowskemu prostemu zwučowanju. Sćěhowaše zwučowanje na prěkušu a potom na wysokich bradłach, kiž nawjedowaše br. Měrćin Mjeltka, po Serbach znaty jako wustojny zwučowar na narjadach. Wukony bratrow na narjadach běchu dobre a znějachu móceny přiklesk. Naše sokolatka (bě jich dźesać) hromadźe ze staršimi bratrami stajachu tři skupiny, z kotrychž wosebje ta treća, ke kotrejž kapala hudźeše našu narodnu hymnu, přitomnych jara jimaše. Br. Měrćin Nowak-Njechorński powědaše wo wužitnych a njewužitnych „ptačkach" w Serbach. Fakt, zo nichtó so ranjeny abo trjecheny njeběše, bě z dopokazom, zo naši wjesni Serbja njejsu tak łoskoćiwi kaž wěšći ludźo w měsće. Hraještej so hišće dwě małej wjeselohrě. Loni sym na tutym městnje Rakojdźanskej jednoće dyrbjał dać łahodny porok, lětsa to bohudźak trjeba njeje. Hrajerjo njeběchu swoju rólu jenož derje nawukli, ale woprawdźe też derje hrajachu. Wobě hrě „Wón je hluchi" kaž też „Dr. Brodl" namakašetej sylny priklesk. K zwučowanju kaž też k rejam piskaše naša znata sokolska kapała z Malešec.

Rakojdźanska jednota je derje dźěłała. Njećujemy w njej žane žiworjenje, žanu stagnaciju. A to je derje tak. W najbližšim času čakaju na naš Sokoł nowe ćežke nadawki, kiž budźeja sej žadać wot kóždeho jenotliwca najaktivniše sobuskutkowanje. A na to dyrbimy być přihotowani z ćełom, ale wosebje też a we přenim rjedźe z duchom a z dušu!

M. N.-N.

Z gmejnskeho žiwjenja.

Se Stróže pola Hućiny. K 1. haprleji chce nasch měšćanosta Bräuer žiwje sjatyjnstwo je strowotnišich pschicinowy složić. Sa jeho nasljednika su maschinistwo mischtra Arnoschta Hoffmanna wuliwolili. Knjes Bräuer je stajnje dowěrjenje gmejny wužiwał.

S Wósporka. Měšćanskeje sastupjerjo wotměchu žiwoje schiwórte sjaiwne pohrjebenje a wobdźělichu so na nim w połnej liczbje. Do dnjowoho porjada dźěli pschedbydła, měšćanski rada Čzoch, z kotrych sastupjerjow so jenotliwe wuběrki sestajeja. Potom wobsamknu so, so ma so k sapokasanju noweho měšćanskeho Kiinzela pódźelu 17. mateho róžka wjeczor we 8 hodź. sjawny powitanski wjeczor wotměć, k čemuž so zyle wobydlerstwo pscheproży. Pschi dalšich dyrbi wobsamknych sastupjerjo, so by město za hobustawstwo sakiejke župy w němskokrajnym swjatku za młodźinske pohrody i pschiwolenjom najnišeho pschinoschka wo 10 hriwnow samolwi. K 3. dyrbi je twarski wuběrk namjetowat, so maju so wischenje, kiž su pschi loischej trutwej symje smjerske, wschitke narunacz, haczrunjej budże sa to něschto wjacy pjenjes trěbne, hacz je do hospodarskeho plana pschijate. Dleschu rosmolwu wuwabi sapodata próšiwa wudźerješko towarstwa wo pschidwosiajenje gmejnskich tukow na 10 lět. Wudźerjo dyrbi dźeła, kotrež nam wybjazy hat pschipraviecz. Dnjowy porjad wopschischeje hischcze někotre mjenje ważne dypki.

S Hlinj. Na město dotalneho dolholětneho gmejnskeho starschoho Herbriga, kiž dalschu wólbu wotpokasa, wuliwolichu gmejnsku sastupjerjo w swojim pohrjebenju sandźenu njedźelu žiwnoscjerja Polana za gmejnskeho starschoho.

Wohnjowobornistwo.

S Maleje Borschcje. Tudomna wjesna dobrowólna wohnjowa wobora wohwjeczi sandźenu hobotu w Cigneraz Hoschcenzu w Hodźiju žnjoi 22. załožeńki žwjedźeń. Komandant woboty, knjes wopalny mischtr Lucius, wusłuženy pschi powitanju, so je wobora wot žiwojeho załoženja žem stajnje postupowała a žmjeru blischcenu w jeho muhy kluźila. To želi won też za pschichod pschejescze, kaž też dotalnu pschesjenosć mjes wjednikami a wobornikami. Na to won w mjenje krajneho zwjazka wobornikow Jeńka, Schlenkarja a Kaplerja za 10 lětnu zwěrnu słužbu wuznamjeni. Pschi wjeczetym žwjedźenskim porjedźe so hodźinki ruče minychu a spokojeni žwjedźacy so wobdźělnizy domoj wróćichu. Sćužobne wobory so bohacze na załoženskim žwjedźenju wobdźělichu.

S Worzyna. Sswój symski žwjedźeń wotmě Worzynska wohnjowa wobora sandźenu njedźelu w Fehrmannez hoschcenzu. Nahladna liczba wobornikow bě so jeschka, mjes nimi wjele hoschcow wot žušodnych wohnjowych woborow. We sabawnym bźěle žiwjacznym najprjedy 3 mjezny, kotrež nam we wjeselym spěwje rozložichu, lo chzedźa žonjsku woboru do žiwjenja wołacz. Zortna hra „Marla wohnjoweje woboty" nam potom wo załoženju tajkeho, w tym padźe khětro wložiznego towarstwa powědasche. Wschelake smješne spěwy, kotrež rad widźany hósćz knjes Rostaz pośiłcźi, wabjachu pschihołuchaijow k žmjeczu. Wjeselu rejsa sjednorźi hischcze wschitkich hacz do rańschich hodźin.

Radio.

Što słyšimy jutře, štwórtk 20. maleho róžka.

Königswusterhausen. 12,25: wjedro za ratarstwo. 14: (z Barlina) gram. deski. 14,30: hodźina za młodźinu. 16,30: (z Barlina) orchestrowy koncert. 21: koncert.

Lipsk. 12: gram. deski. 14,30: stawizny a spěwańska hodźina za młodźinu. 16,30: (z Barlina) orchestrowy koncert. 19,35: koncert. 21,30: gram. deski.

Wrótsław. 15,20: płaćizny za ratarstwo. 16,30: (ze Barlina) orchestrowy koncert. 19,15: wječorna hudźba. 20,30: „basnička wo Charlie Chaplinje", słyšaca hra. 21,35: wjesoła wječorna hudźba.

Praha. 12,35: připołdn. koncert. 16,10: přednošk wo kulturje. 16,30: pop. koncert. 19,05: dujerska hudźba. 20: „Trio", struchlohra. 22,15: gram. deski.

Win. 11: připołdn. koncert. 15,30: pop. koncert. 20,05: „Alessandro Stradello", romantiska opera w tšoch jednanjach.

Beograd. 20: (z Ljubljana) přenjesenje z opery.

Ljubljana. 19,30: přenjesenje z opery. 22: lohka hudźba.

Katowice. 16,20: gram. deski. 17,45: (z Waršawy) koncert solistow. 19,05: listowanje. 20,10: musik. mjezbraće. 20,30: lohka hudźba.

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Ratarska šula

z wotdźělenjom za holcy w Budyšinje

Za šulske lěto 1930, kiž so jutry 1930 započnje, wuprosyny sebi připowědźenja za 2 a 3 połlětne wotdźělenja kaž też za holćace wotdźělenja prawje bórzy

Rozprawu podawa **direkcija**

prof. dr. Schellenberger

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerk w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bartw Ježkowy. — Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Štwórtk 19. maleho róžka 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1875	100 pólsk. złotych .	46,75
1 jendźelski punt .	20,439	100 čěskosł. krónow .	12,396
100 šwajc. frankow .	80,765	100 franc. frankow .	16,375

Barlinska burja bě wčera sajo sesłabjena a kursy njewěšte. Też na wikach ſ dołżnymi a rentowymi ličbami ſo kursy wotdźerjejowachu.

Produktowe wiki pschinjeseschu wčera pschenjcy sajo snižene wo 20 pj. po zentnarju. Wowsk tehorunja 10 pj. słuhi. Nožka w hotowym fornje kruče na jiwoje placźišnje wobstawa, podpjšćne termije běchu też snižene, jeczmjeń tehorunja dotalne placźišny dźerjesche. Wčera placźišny zentraŕ

w Barlinje

pschenjcy 11,55—11,70 hr., rožki 7,95 hr. 8,15 hr., jeczmjenja nałetnjeha 8—8,50 nasymkeho 7—7,50 hr., wowsa 6,20 hr. hacz 6,70 hr.,

w termijowym wikowanju:

ja měrz:

pschenjcy 12,25—12,22½ hr., rožki pak hr 8,17½ hr., wowsa 6,85 hr.

ja meju:

pschenjcy 12,80—12,75 hr., rožki 8,62½ hr. wowsa 7,20 hriwnow,

ja julij:

pschenjcy 13,10 hr., rožki 8,70 hr., wowsa 7,42½ hr.,

Pschihłasenja:

Sastojnika ratarskeho, nježenjeneho, knjeji dwór w Russchi (Reuthen) pola Hródka.

Na pschedań:

Wós dźěłczazy, w Bjelkowicach, Budyska dróha 58.

Krowa w Kramlowje 17.

Krowa młoda, wyšpokmjeczelna ſ 2. cźelczom w Nowej Wšy pola Hušći.

Běłokaj. Münster w Mokrowje pola Hródka.

„ w Nowej Wšy 11 pola Kulowa.

„ w Nowej Wšy 18 pola Nakez.

Gramafon w Budyschinje, Wyšoka hasa 81 na prawo.

Sšyno, Čzornak w Delnjej Kinje.

Kóń kubło, w Nowej Wšy pola Nakez.

Ešudnišzy na pschedawanje

schtwórtk 20. maleho róžka 1930

w Lubiju na šudnišnje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, pjenježny kamor, klawěr, klamowa pokładnja, šlé a paši, fotografowaca pschibrawa a pišaništi stroj,

w Lupnizy (Gewandhaus) na Dźiwadłowym naměsće dop. w 11 hodź.: knihowny kamor, bjušej, klawěr, pjenježny kamor, motorski schlawk 28× nowy,

w Bukezach w Stangez hoschcenzu pschiw. w 1 hodź. zentrifuga, schijaza malschina, maly šejazy cźažnik,

we Wulkim Wožyku w herbiku grzychcze dop. w 9 hodź. zinkowane a emailowe žudobja a wschelake skaniny,

w Brěsynje pola Kamjenza w hoteźenzu ſ „Wićejenemu lubiu" dop. ½9 hodź. skrjp, ſ

w Halschtrowje w knježim domje dop. w 10 hodź. sofa, holczaze koschle, rubischcźo wokoło schije,

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maschinskich tšělbow dop. w 10 hodź.: wschelake meble a schijaza maschina:, lokomobila, šlomowa prasa, młócźawy, wobrasy, kuch, njeboš, pjenježny kamor, klamarika pokładnja, kofejowe narunanje, pasy, karancźki, žonjaze klobuki a hławy, žonjaze kolo, Wohlmutowa pschiprawa, tocźnik, wobrasy, hobanka a wukhodźowanske kije a kolešanska potrjeba,

Ešudnišze pschedawadźowanje leżownoscžow.

Khěža ſ njebože 4 jutrami leżownoscže, słuschazaja hoschcenzarej Franzej Wolscej w Kulowje. Na pschedawadźowanje pschińdże hrjedu 9. 4. dop. w 9 hodź. na šudnišzwje we Wojerezach, jšiwa 85.

Khěža ſ njebože pał kórzom leżownoscže, słuschazej Hani Selmi šwojenjenej Jurrakowej rodź. Peschelez w Njeswačzidle. Hódnej 6122 hr., ſ dobom ſ inventarom we 1882 hr., wopalneje pokładnje 4200 hr. Pschedawadźowanje budże schtwórtk 10. 4. 30 dop. ½9 hodź. na šudnišzwje w Budyschinje, jšiwa 141.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Dźenjušnje wiki su skrucźene, wobroci je pak hischcze žnadny.

Dop. ¾12 hodź.: Placźišny su trochu pozitupile, ale wiki su pschejo hischcze měrne, tola měnjenje je skrucźene.

Placźišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Placźišny po złotej hriwnje.

	18. 2.	17. 2.		18. 2.	7. 2
Pšeńca	231-234	235-238	bany	16-18,50	16-18,50
rožka	159 163	159-163	woka	18-23,00	18-23,00
naz. jačmjeń	—	—	módre lupiny	13-14,00	13-14,00
nal. ječmjeń	160-170	140-159	žolte lupiny	16-17,50	16 17,50
wows	124-134	126-135	seradella	—	—
kukurica	145	145	raps. wosušk	16-16,4)	16-16,40
pšeńč. muka	27-34,75	28-35,00	lany wosušk	13-13,10	13-13,10
ržana muka	20-24,25	21-24,75	boen. melasa	—	—
pš. wotruby	8-8,50	7-8,50	pšenj. kruski	13-13,50	14-13,50
ržane „	7-7,75	8-8,25	syno, 50 kg	2,00-2,40	2,00-2,40
raps	—	—	ržana słoma	0,95-1,15	1,20-1,40
hróch, Viktor.	22-29,00	22-23,05	pšeńč. „	1,0 -1,25	1,25-1,35
lane symje	—	—	wowsna „	1,00-1,15	1,15-1,30
pjetuška	16-18,50	16-18,50	rožna „	1,00-1,10	1,10-1,20

Płaćizny rěžneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

18. februara 1930. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 393.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 6 lět	57—59
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	48—51
Mjenje picowane wšěch starobow	

Byki: 423.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěžneje hódnosće	55—56
Połnomjasne, młódše	53—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	49—51
Spatne	45—48

Jałojcy a kruwy: 705

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěžneje hódnosće	42—46
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 7 lět	34—41
Starše wukormjene kruwy a mjenje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—34
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	23—27
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 2975.

Najtšépše wukormjene (2. druž.)	72—78
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—70
Spatne (4.)	48—58

Wowcy: 3716.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	62—64
Starše wukormjene (2.)	57—60
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	48—52

Swinje: 3088.

Połnomjasne, wosebitych rasow a ćich křiżenjow, hač do 1¼ lět stare	79—80
Wukormjene	78—80
Mjasne	74—78
Spatne	74—76
Rancy a kundrozy	73—74

Nětko nałeźo banki swoje krótke rozprawy sjawnosći pschedpołožowaju. Jena ſ najpřeršćišich je sobu rozprawa Dźeržbozjanskeje wikowanskeje banki. Liczba tych, kiž ſ njej dźěłaja, je loni wo 3000 na 16 000 stoła. Dobytk je pornjo lońschemu wo 10 000 hr. na 252 300 hr. postupił. Hačrunjeż su njetrjebawšchi wobjeni lutowarjo někotre pjenjes wotpłahnyli, je wobstatk banzy dotwerjenych pjenjes pornjo kónz bezembrej 1928 stšerje wjetšchi. Schtož su lutowarjo w poslednich měsazach sandźenego lěta wotpłahowali, je banka je šamžnymi mozami ſ kuzola swojich bežnych pjenjes wuplaczowała. **Banka ſ dobrom wuspěchnje, so je hódnota němšich pjenjes wospolnje swěrschena. Steji tola hódnota němšich pjenjes pod schtikom internazionalnych wuczinjenjow.** To cze prajicz, so mjes druhimi statami Amerika, Jendźelska a Francowska sa dokładnu hódnotu němšich pjenjes kulka. S jenym słowom žaneje noweje inflazije wjazy njebudże. Tohodla dowěrjujcze Waše pjenjezy sajo sprawnym bankam. Rozprawa rěči dale wo pschepokatankach na reserwny fond, kotrež nětko na 740 000 hr. frosće a w tutym lěze ma ſo loni twobšamknjene powyschenje akzijowego kapitala pschewjesć. Dividendu dohladowarska rada na 11 proz. a 13 proz. namjetuje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 43 — Budyšin — Štwórtk, 20. februara 1930 — Bautzen — Ličnik 39

„S. N.“ płaća měsačnje we wuda- wańi 1.10 hr., na pósće a kwjazkom abo do wokrjesa 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a dr. zap. dr. z w. nak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawjelički, kiž maja so haž do 9 hodź. dop. wotedać, płaći wora znaty mm-rjadk 8 pf. Wobšěrnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mnr. rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde ča. płaći 10 pf.

Sćěhwki knježerstwoweho prewróta.

Nowoho sakiskeho ministerskeho předsydu najsaže 4. měrca wuswola. Potajkim ma žejm znajmjeńšcha dwě njedźeli chwile.

Schodu wobhłdnuju žebi měšćanske strony praja, so dyrbi žu žo se swróćenjom knježerstwa pśekmótwatake. Měłko dyrbja sako hromadu klijiś, schtož žu rosbite. S tym, so bě sakiske knježerstwo w němskostatnej radźe pśeches sakiskeho sapósłanza sa Youngowy plan hłosowało, njeje žo we němskej politiźy ničo pśemeńšo pśeczeju Youngowy plan budźiśe žo też bjes hłosow Sakiskeje pśisjak.

K sakitanju swojeje politiki je němska ludowa strona źledowaze wosjewiła:

„Wjeśiina radikalnych socialistow a kommunistow se jeneje strony a němskonacionalni a nacionalni socialistojo i druheje strony žu Büngerowe knježerstwo powalili. Spravne pospyty, tomule schódnemu rozwiśu hiśiśe w pósledńjej hodźinje sadźewaju, žo i tym rosbichu, so žo nacionalni socialistojo swojich zadanjow kruce dźerźachu, do kótrychž žane sa wjedniwšo samolitwie knježerstwo njemóžeše śwoliś.

Stronśe politiske pśiśiniły žu po tajkim nad wěznym roswajenjom dobyte. Praschenje Youngowego plana njeje žo w Sakśej a też niz je sakkimi hłosami w němskostatnej radźe (48 haj-hłosow pśecześiwo 6 ně-hłosam) rosžudźiło a žo też njerosžudźi, ale we němskim žejmje. Dale njeje jana je stronow, kótrejž žu knježerstwo powrócśe, žadyn chodźny puć mohła pokasaś, po kótrymž bychmy žo mogli pśihotowaś Youngowego plana sminiwś. Runje tak mało žu tele strony mohłe praviś, kak by to w Sakśej zyła lepje, dyžli dotal, knježiś mohło. Cźežku samolitwiśej za schodu, kótraž krajej i tohole położenja nastawa, jebja jenicźy te strony njesej, kótrejž bo tole po pśeporóce prěnje měšćanske knježerstwo powalile.

Sakśe jednanje wo pożćonku žo rosbiło.

Kaž je sakisko-cźeska korrespondenza sdonika, žu žo jednanja wo pożćonku, kótrejž je sakśe knježerstwo wot nękótreho cźasa w Barlinje wjedło, rosbiśe. Wobdźelene banki žu krótko pśed powróśenjom Büngerowego knježerstwa politiski pśihotowane dla prajśe, so nochcedźa wo pożćonku jednaś, kaž dołho knježerstwowa kriśa traje.

Sjěd politiskich stronow w Sakśej.

Hospodarska strona je sa 1. a 2. dźeń měrca stroniny sjěd do Drježdźan swołała. Krajne pśedsydstwo němśeje demokratiśeje strony žo sapoczatk bližšeho tydźenja w Drježdźanach seńdźe. Też němska ludowa strona wotmysli dnjśe wo sjěd krajnych zastupjerjow, terminja pak hišćeze njeje dwjerdne postajena. Socialdemokratojo tehorunja bórzy zastupjerjow swojeje strony w Drježdźanach zhromadźa, so bychu žo wo nowym położenju wuprajili.

Minister a zapósłanc.

W zhromadnym pożedźenju zwonkowneho a hospodarskoweho wuběrka němskeho žejma, kótraž žo i Youngowym zakonjom saběrataj, je źrjedu k wótremu frażenju mjes němskim ministrom dr. Wirthom a i němskonacionalnym sapósłanzom i Freytaghom-Loringhovenom docho. Dr. Wirth žo na rosprawu wobcźežowaśe, kótruž je „Deutśe Zeitung“ wo dowěrnym póndźelnišćim pożedźenju wuběrkow pśihinjeła. Minister Wirth praji, **so žo i njej wězy swobidźa a žo němśkim sajimam śeschkodźi.** Nětcźeśe też we **hrubej njesprawnosći,** dokelž so rosprawa na njewěrne sdźelenja sejpera. Němskonacionalny sapósłanz Freytagh-Loringhoven žadaśe, so by wuběrkowy pśedsyžeda dr. Wirtha k porjadej zawołał. Tomu žo pśedsyžeda zapowě a pożedźenje i pśihotowanišćej pśesetawku pśechetorhny. Wótry bě žo pśesetawka zapoczała, žo pśihipad sta. Sapósłanz i Freytagh-Loringhoven žebi twuras rosprawnika „Deutśe Zeitung“ pśihiśiwoji, so je žo dr. Wirth **„laž primanał“ poczinał.** Minister dr. Wirth praji, so je wustupowanje sapósłanza i Freytagh-Loringhovena „bepjeśitwo“ a jeho wopuśćeji prajiły: „To je nětko němśi uniwersitny profesor!“

*

Wo tutym pśipadaźe žo hišćeze źledowaze powě: Wótry bě pśedchadna pożedźenje pśed pśihipodnišćej pśesetawku hižo słónčkom, žo dr. Wirth na to wobcźežowaśe, so je žo jenu wézera i wuběrka pśihiwołało, so žo kaž primanał poczinja. Dr. Wirth praji, so je tole wudawanje **njekniczemna ła** dokelž žo takśe słowa njejsu pśihiwołale:

Sapósłanz i Freytagh-Loringhoven na to praji: S pohładom na Wasche w tu chwilne poczinanje je tole pśichirunanje hišćeze pśeswórkliwe. Na to dr. Wirth błisko k sapósłanzej stupi a sawoła: „Swěrśe žebi to hišćeze raz wospjetowaś?!“ Sapósłanz je Freytagh-Loringhoven snapšeśiwi: „Njedam žo satrašiś.“ Na cźoj Wirth praji: „A wy chcejcze uniwersitny profesor być? Phi a hańba, hańbnjeśe so!“

W offizialnej wuběrkowej rosprawje žo praji, so žo dalšchim wótrym wuręczowanju wuběrkowe žobustawy we wulkim roshorjenju salu wopuśćeju. S druheje strony žo powěda, so žu žo w tymle roshorjenym wuręczowanju wurahy, kaž rjelpuš, laban atd. nawołake. Wudawanje „8-Uhr-Abenblatta“, so je mjes dr. Wirthom a i Freytaghom-Loringhovenom k pśihimańju dóšło, so pak i druheje strony jako njewěrne wotpokazuje.

Z Youngowego plana dicedza dojednanje z Pólskej wuzamknyć.

Mjes němskim zwonkownym ministrom a mjes někotrymi wjednikami knježerstwownych stronow je žo wo tym jednało, hač a w kajkej formje by žo mohło dojednanje że Pólskej i Youngowego plana wuzamknyć. Strony žu nazjetowałe, so by žo wuběrkowe wuradźenje wo dojednanju i Pólskej znajmjeńšcha wo tydźeń podkśiknło, so by też zwonkowneje do woczow padało, so dojednanje i Pólskej njeje i Youngowym planom zwjazane. Němśi zwonkowny minister njeje pśeczo tele namjety zyle wotpokasał, wobźe dokelž je žo też w Parisu swěśeźiło, so bychu też Franzowosko jenu pśihlołowali.

*

Mjes tym, kaž „Kurjer Warschawski“ źrjedu powě, jednanje wo němsko-pólskim wikowańskim **śrjeczenju** wjele **pótpuja.** Wuběrki w tu chwilu hišćeze wo **„wažnych wikowańskich wotpšašenjach“** njejednaju, a to pótnižnoměnišćeho Lloyda, Hamburgsko-Amerikanskeje cźary a Hamburgske-Południowamerikanskeje cźary. Tele němśe tódšnjetwowe towarstwa bychu na pólśej semi konzesije dostałe, hdy by žo němsko-pólśe wikowańske śrjeczenje w němśim žejmje pśichjało.

Sćěhwki Youngowego plana.

Wutoru je demokratiśeji němskožejmski sapósłanz Lemmer w sali němskeje hospodarskeje ra[illegible] pśed Wulkobarlinskimi dowěrnikami pśichtajeju[illegible]ch a dźałacejśich swojasłow wo smuskowo-politiskich sćěhwkach Youngowego plana rěcźał. Lemmer žo pśecejśiwo schmórnjenjam pśichi wudawkach dźěłoweho ministerstwa wobarośe a na wjśe njetrěbne wudawki pola němskostatneje wobory a wobthadneho ministerstwa pokasowałe. Dale powjetśenje wobrotowego dawka, kótreż žo i někotrych stron namjetuje, wotpokasowałe a sa to dawki na konsum poručowałe.

Zakoń wo němskostatnej bancy so pśijał.

Sjednoczene wuběrki němskeho žejma žu źrjedu zakoń wo němskostatnej banzy pśecejśiwo hłosam němskonacionalnych, kśesćeśanskonacionalnych a kommunistow pśichjałe. Praschenje, hač žmédża žo dołžne listy gmejnow pola němskostatneje banki zastajaś, njeje žo hišćeze rosžudźiło.

Palenca so mjenje pije.

W narodnohospodarskim wuběrku němskeho žejma je sapósłanz Pieks i němśeje ludoweje strony źdźělił, so je pśecejwjebanje palenza w Němśej žylnje wótebrało. Pśichi debacje wo postajenjach sa skśitanje młodźiny prajiło je wotbyteje palenza monopolowego zarjadnistwa **[illegible]** we januarje na nětdźe 33 000 hektolitrow wrócźo **[illegible]** mjes tym so je žo loni w tym samym mězacu 72 000 hektolitrow wotbyło. Prěnje schtwórćeśeło finanzśeho lěta 1928/29 je wotbyteje monopolowego zarjadnistwa 175 000 hektolitrow a w prěnim schtwórćeśe 1929/30 nětdźe 120 000 hektolitrow wucźinikło.

Pozrisacy wusud w straiku Barlinskich šoferow.

W straiku Barlinskich drožkowych schoferow je žo wuzjud wuprajił, kótryž po prjedy pśihajetym dojednanju wobej stronje wjasa. Drožkowi schoferjo 33⅓ proz. dochodow dostanu, i najmjeńšcha pak sa worschu 4½ hriwny, pódla teho sa worschu 1 hr. 25 pj., hdyž na pśichejdźeny kilometer 28 pjenjezkow dołkodow wotpada. Sćerźenje we nastupanju puschćenja a wo postajenju dowoleńcy je žo pólepschiło.

Piwowy dawk so powjetśi.

Wo wječerawšim wuradźenju finanznych wustojnych i němskim finanznym ministrom dr. Moldenhauerom Barlinske nowiny pischu, so je powjetśenje piwowego dawka swěśene. Dźiwajo na bayerske žadanje žo dawk jenoż wo 180 milijonow hriwnow powjetśi.

Policija Liebknechtowy dom w Barlinje wobsadźiła.

Wutoru je nětdźe 100 muži žylne wotdźělenje policistow Liebknechtowy dom wobhadźiło a jara ważne pśiwa sebrało, kótrejž kommunistiśu stronu cźežko poczeźuja. Mjes druhim žu też kommunistiśke sastupanje plany ša pad sdźěła namakali. Pśeches Liebknechtowym domom bě žo wulka cźrjóda kommunistow sdźěłała, kótraž postupanje policizije i hroženjom a haujenjom pśechewodźachu. Hdyž žu policija do doma dobu, spytachu pśichistajeńcy wschelake pśiwa śniśiś, schtož pak žo njeporadźi, dokelž policija na dobo do wschich měšnjosćow sastupi. Wokoło pśichipołdnja cźrjódy kommunistow spytachu, so pśeches rjeźas policistow pśechedobyś, tola cźi jich i gumijowym klumpachom wotrazowachu. Popołdnju bě nacźišćej kommunistow tak žylny, so bźehu policistojo musowani, k satrašchenju stśelaś.

S namakanych pišmow je widźeś, so žu kommunistojo spytali, mjes policijami **kommunistiske blunki** wutworiś a na Barlin być wupadanśich wotdźělenjow pśechetrěś.

Wobhadźenje Liebknechtowego doma w Barlinje.

Wobhadźenje Liebknechtowego doma je Barlinska policijska [illegible] tajnych pśichtowarjow. Kommunistojo žu žo, hačrunjeź maju pśeca też mjes policiju nękótrych donoscherjow, tohodła i wobhadźenjom dopołnje pśeczakapili. 120 policajtiskich sastojnikow žo do Liebknechtowego doma dobu, mjes tym so jón 140 kriminalnych policistow wostupi a tak kóždy wobźiad je swonkownym źiwótom wotsamknu. Po tśihodźinskim pśeczakanju móžeše policija dwaj cźežitaj automobilaj połnaj kommunistiskich knižkow a pišmow wotnjeśeś. Wone budźa žo nadrobnje pruwowaś.

Hižo nětkole je žo swěśeśiło, so je agitaziski material nahromadźenju němskostatneje wobory a policije spśiwny. Tenki material wo wobnowjenju swojaka cźerwjenofrontiskich wojowarjow jedna. Wopśichtowanje knižkow dopokaznje, kaž je žo hižo dawno powědało, so žu kommunistiske blunki mjes Barlinskej schtkańskej policiju pśichiprawjene.

Pśicheźmykanje cźłowjekow w Hornjej Schlesiskej.

Pśichi němsko-pólskej mjesnej wójnje wjele ludźi zajeli, kótrejž žu pólskich stacźanow i [illegible] wodźili. Němska nomjenja pola [illegible] i Lwowa sajała. Dokuž žu jeju wój[illegible] so žu i wjele ludźimi, kótrejž w Kalowitzu, Hindenburgu a młodźi w swójsu byli. Tuchi žu wojeńskim powinowatych druhich ludźi, kótrejž njejźu puczowaśi pak i [illegible] pśeca wjele njeśeju wodźili. Pólska [illegible] wjele ludźi w Pólsku sajała.

Massarykowy zakoń.

President Mažaryk 7. měrca žiwoje 80. narodniny wažiwjeźi. S tejle pśicźinu bo blišće dwa zakoń wobsamknje, kótrejž źledowaze słowa wopśichi:

„T. G. Mažaryk je žo wot stat sašłužny sčinił.“

Sakonjowe słowa žo do marmora zaryja a žo w twarjenju sapóšłanzow kaž też w senatu postaja. Dale knježerstwo presidenci jako dar 20 milijonow cźěkich krónow pśichipokasa, so by je sa cźłowjekosćne a kulturne zamyšły nałožował.

Cłowna konferenca w Genfu.

Wuhlady na zlowny měr mjes europiskimi statami njejźu dobre. Sastupjerjo Rumunskeje, Schpanskeje a Italskeje, kótrejž žu prěni na konferenzy w Genfu rěcźeli, žebi schtitanje sa swoju industriju a swobodne wikowanje sa swoje wuplódy we wukraju žadachu.

Rumunski finanzny minister Madgearu w mjenje raišchich a krótkoraišchich europiskich ratatiskich krajow rěcźeše. Wón siejiśchcźo sastupowaśe, so ratatiske kraje pśichi twutworjenju wulkich europiskich wikow, wo kótrejž žo wobźeje europiske industrijowe kraje prózuja, žo njemóža schtitanja swojeje žamnjeje młodeje a hišćeze njeroswiśeje industrije wótdaś, so pak europiske junitkowne wiki jako njewobmjesowane wotbywanišćeho za swoje ratatiske wuplódy žadaju. Napśiśchcźo wocźakanju njeje žo schpanišći

sajunpjer jajjaje pjcheczíwo zlowmennu mérej wuprajił. Na zyle wotpokajowaze stejiíchčeho ko Italjanz Bottai stajt. Zkowny mér ko po jeho mérnjenju pjchesahe žada. Najlepjche ko ida byeť, so pjchi dotalnym systemje dwojstronskich frečženjow wostanje.

Hród španiskeho krala z letadłowymi bombami wohroženy.

Prjedawschi schpaništi diktator, general Primo de Rivera, kotrehož pjchijéid do San Remu bé hižo ſ wešteſcu Grabja Montelirios, Primowy zwérny pjchiwšiwowaé, bé hižo ſa powróčeneho diktatora wohdelenje na italiſki Riverje wobſtarak. Pjched zwojim wotjédom je rjekk, ſo je ko hižo pjched nékotrymi mésazami w Schpanišku ſpjchiſhanſke hibanje organiſowako, kotrež chžjſche niz jenoz diktaturu powaliéť, ale też republiku wuwokacz. Mjes pjchičžanzami bé chu też Sancho Guera, general Godet a znaty ſtkak Franco. So by ko ſamér dospiť, bé ko khrobły plan wudžéłak, kotrehož pjchewjedzenje bé Franco na zebje wſak. **Na kralowy hród a wſchelake ſtrategiſke mésta w Madridze dyrbjachu ko bomby mjetacz.** Franco by ſa tutón plan nékotre klačka k porucžnoſcjí méť. Hdy by ko wopraſwdze toke wotmwółenje pjchewjedło, by žebi mjezčzomnu hromadu cžołwjeſkich woporow zadako. 23. januara Franco ſe zwojim klačkom do Cadiza wulecza, ſo by ko tam ſ generalom Godetom wo pozlednich nadrobnoſcjach dorečzał. Tutón pak ko twujedjenja ſtraſchneho plana ſtróji, **da ko telefoniſuje ſ kralom ſwjaſacz a jemu djeli, ſo je jeho živjenje w ſtrasche, jeli ſo diktatura hnydom njepowali.** Kral ko ſ teſle powéſcu jara do njemčra da a hnydom hrodowemu gouverneuru generala Berenguera k jebi powoła. Po krótkim rozprajenju jemu poruči, nowe knjeježſtwo ſeſtajecz. Hdyž major Franco widjeſche, ſo njeje ko jeho wjeſelſki plan pjcheczíwo Primej de Rivera poradžił, generala Godeta winowaſche, ko chže zamopaſchnje wuwolanju republiki ſadžewacz. Powſchitkowna hida, kotraž je ko nétko pjcheczíwo Primej de Rivera wobrocžíła, je ſ pjchiczinu, ſo je ſwórčeny diktator ko k wotjéſdej do Parija roſtupił. »Swoitkal nima wotpohlad, ko tak bórſy do Schpanišleje wróčicz.

Pjcheſtawka w Londonſkej konferency.

Dla franzowſkeje knjeježſtwowje kriły ſu ko wuradženja w Londonſkej lódžſtwowej konferency hač do 26. februara wotſtorczíke. Wotpohlanzy mjes tym w Londonje wostanu a budža ko mjes ſobu wo praſchenjach roſprajecz, wo kotrychž ko hiſchče njeje jednako.

Pólſka njeda na likwidaziſkim dojednanju nicžo pjchemèniecz.

Warſchawiſke nawjedowaze knjeježiſke nowiny „Kurjer Illuſtrowany“ ſu ſrjedu widžomnje ſ knjeježſtwa wunadatu powéſcz pjchinjeſče, ko ko pólſke knjeježſtwo ſajadnje japowédnje, hiſchče wo nékaſtim pjchemènienju Warſchawſkeho likwidaziſkeho dojednanja ſ 31. oktobra jednacz. — To je pólſka wotmokwa na powéſcz, ko chžedža pólſke likwidaziſke dojednanje wot Youngowho plana dźeliecz.

Kronſtadiska cyrkej ſo poſorka.

Kaž ko ſ Moſkwy powé, je Kronſtadſka mèſchczańſka rada wobſamkła, wulku zyrkej w Kronſtadtu pola Leningrada (Pětrograda) potorhacz, dokelž je nadobženſke ſrjedžiſchczo ruiſkeho wójniſkeho łódžſtwa bya. W zyrkwi je Kronſtadtſti ſwjaty Jan pohrebany. Wſchě druhe zyrkwje w mèſcze ſu hižo ſamſnjene a ſo kommunijtiſkim to-

Kommunijtiſki nadběh na Athenſke mèſczanſtwo.

W hamtiſkim twarjenju Athenſkeho mèſchczańſkeho ſrjedu kommunijtiſko herjekachu a zychnowachu. Bolſchewikſej ſu Ruſkej ſławu pjchiwołało ko nèhdže 100 kommunijtow do twarjenja dobu, nadobu rosbi a akty roſtorha. Hakle ſa hodžinu mòžeſche wotdžélenje polizije hawtowarjow wotſtehnacz. Stražu k ſchitanju hamiſkeho twarjenja njewoſtajichu. Tſi hodžiny poſdžiſcho ſo kommunijtojo wróčichu a chžychu ſ mèſchczańſtom rèczecz. Sazo wulka hara nasta, pjchi kotrejž ſo wjazy krócz rouſeli. Sawołana polizija ſamó pak njemèr potołażeła. Mèſchczańſta poruči, ſo dyrbi ſo hamtiſki personal wobronicz, ſo by ſo pjched podobnymi podarkami ſchitak.

Mexiko pręciwo kommunismej.

Mexikanſti ſwjatoſtwny kongerž je ſ wulkej wjetſchinu wobſamknył, ſo maju ko wſchitzy kommunijtiſky ſa pólſanzy ſ kongreſa wusamknuez. Tole wobſamknjenje też pjecz kobuſtawow pjchedpjedyſtwa potrjechi, kotrež dyrbjachu hnydom ſwoje ſaſtojniſtwo ſložicz. W Mexiku je pjcheczíwnoſtwo pjcheczíwo kommunismej žiwnje pjchijékrato, hdyž bé ko ſwèſcjiko, ſo je jedyn pjchiwižowaé kommunijtiſkeje ſtrony pozledni wondarſki attentat pjcheczíwo mexikanſkemu presidentej ſłucžił.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 20. februara 1930.

— **Wo wjedrje.** Schkleiza njehnuta na wobſtajne wjedro pokazuje. Wyſchina nad ſrjedžnej Europu je ko hiſchče ſeſtajniła. Nižina nad ſrjedžnoſemſkim morjom ſo wuczahuje. Daloko w polnozy ſu hiſchče nižiny ſpóſnacz. Po powédžanych wjedrarnjow ko na wyſokich horach wocžakuje. Sſ toho ſmèmy ſudžicz, ſo ſo najſterje pomałku pjchemènienje naſcheho wjedra pjchiſtupuje. Jutſje ſjatk ſtkadża klónečka 7,07 hodž. a ſkowa ko 5,21 hodž. Mèſaczk ſtkadża na ranje 2,49 hodž. a ſkowa ſo dop. 10,19 hodž. — Wczera wjeczor w 7 hodž. barometer 752, hygrometer —2, thermometer two dnjo +4. Dženja rano we 8 hodž. barometer 751, hygrometer —1 a thermometer w nozy —4. Wuhladu na malo ſo pjchemènjaze wjedro.

— **Wunoſchk wółbow do wokrjeſnjcho hejma** (Bezirkstag) **Budyſkeho hamtiſkeho hejtmanſtwa.** Pjchi wółbach do wokrjeſnjeho hejma ſaùdženi njedżelu bu 27 ſaſtupjerjow prawiży a 13 ſaſtupjerjow lèwiży wołženzi. Wunoſchkowej liczbje dopokaſowacz, je ja prawiża ſeſtupjenza pornjo dotalnemu pomèrej ſ wółbow wuſchła. Jenotliwe wokrjeſy ſu takle wołile: 1. Skèrachowiſke wſy 4 ſaſtupjerjow prawiży a 4 ſaſtupjerjow lèwiży, 2. Wjaſoriſti wółbowy wokrjeſ 3 ſaſt. prawiży a 1 ſaſt. lèwiży, 3. Biſſopcžanſke wſy 4 ſaſt. prawiży a 2 lèwiży; dołhowjeczorny wokrjeſ 5 ſaſt. prawiży a 1 ſaſt. lèwiży; dołkoranſki wokrjeſ 5 ſaſt. prawiży a 2 ſaſt. lèwiży; ſrjedžny wokrjeſ 4 ſaſt. prawiży a 2 lèwiży, Wilkowiſky mèſto 2 ſaſt. prawiży a 1 ſaſt. lèwiży. Nowy wokrjeſny hejm lètdže ko 17. mèrza 1930 ſ ſwojemu prènjemu poſpodženſu.

— **Wołženła pjchiloha.** Sa naſchich cžitarjow w Bèłej Wodże a wokolinje pjchipołożimy k dženſnjiſchemu cžiſłu wołženiu pjchiloha firmy Wilhelma Hübela w Bèłej Wodże, kiž ma wot pjatka 21. februara wulke pjchiwabjeniſke pjchedawanje. Naſchich cžitarjow a cžitarki w tamnjſchich ſtronach pak proſymy, ko bychu pjchiloha pjeſcženje wobſtedžowali.

— **Leżownoſcź nèhdyſcheje ſadoweje ſchtomownje.** Mèſchczańſka rada wobſamkny w ſwojim wutornjſchim poſedženju, ſo leżownoſcź nèhdyſcheje ſatarſkeje ſadoweje ſchtomownje ſ pjchimjeſowajej leżownoſcžu na kraći cžaſ pjchenajecz. Sa Schreberſki ſahrodki ſo leżownoſcź njeſchodži wuzicz, dokelž ma ſo tam w dowidžliwym cžaſu twaricz. Smèſcži ſo, ſo je hiſchče doſcz drubich leżownoſcžow ſa Schreberſke ſahrodky w mèſcze, kiž móża ſajimcy doſtacz.

— **Sèlsboŕny kwaſ** pjchijeſdże wjeczera rèſniſti wjeſnik Hugo Janaſch na Hornczeŕſkej haży 9 ſe ſwojej mandželſkej Bertu rodž. Hermannez. — Djenża ſwjeczi ſrjedžiſleborny kwaſ pjchekrija Richard Ulbricht ſe ſwojej mandżelſkej Klaru. Ulbricht je jako mèſcžeſki tudomneho Sewſkowjeho panorama znaty.

— **Wobſtah pólſtſchekowjeho wobkhada w Nèmſki.** Na kónzu januara 1930 bèſche w Nèmſkej 977 796 mèſczkowjeho pólſtſchekowjeho konta. To je 2875 kontow wjazy wonjo kónzej dezembra. Dobrypjchow a pocžežencžow zadżiwa ſo w mèſzacu januaru 65 619 000 wot 13 248 658 000 hriwnow. S tutéje ſumy ſo ſ hotowymi pjenjesami njepłacžeſche 10 718 155 000 hriwnow. Pjcheréſne dobrowólne mèſcžeſkow pólſtſchekowjeho konta wuczińjeſche hriwnow 633 837 000.

— **S wołkel telko ſekow?** Wo tutom praſchenju pjchednoſchuje djenża ſchiwórſt wjeczor we 8 hodž. w tamchnjſkej ſzrkwi pater Pieper ſ Düſſeldorfa. Pjchi djenżniſchich 1000 ſekach w Nèmſkej je pjchednoſchk jara aktuelny.

— **Dwě tjeczinje jakſtich twarſtich dżełaczerjow bjez dżeła.** Bjesdżełni twarży dżełaczerjo w Sakſkej ſu ko w ſandżenym tydżenju bohużel pjchſiſporili. Swjaſt twarſkich dżełaczerjow ma w Sakſkej dospa 71 095 ſobuſtawow, ſ kotrychž ſu 45 797 bjez dżeła, to je 64,5 procentow.

— **Stótne khoroſcže w ſakſkej Hornjej Łużicy.** Po wojjewerſkim ſakſkeho krajneho ſtrowotniſtwowjeho hamtu mèjachmy w Hornjej Łużicy 15. februara 1930 tele ſtótne khoroſcže: 1. **Pokhroma** w 4 gmejnach a 9 dworach Budyſkeho a 3 gmejnach a 3 dworach Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 2. **Natykliwa khudokrejnoſcź łopjatkow** w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 3. **Sahorjenje rjapowoje moſhowiny połkoni** w 1 gmejuje a 1 dworje Žitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 4. **Pjcżotaże khoroſcže** (hnitż) w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Budyſkeho, w 4 gmejnach a 14 dworach Kamjenſkeho, w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijſkeho a 1 gmejnje a 1 dworje Žitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

S **Dżéſnikez.** Tudomny ſkałaŕ U. je wczera popołdnju wokoło 3 hodž. w Hornjo-Kinjanſkej ſkale ſnjeſhożił. Pjchi kamanju kamjenjow ſlecża jemu kruch kamjenja do prawjeho wócžka a jo roſtaſy. Snjeſhożeny poda ſo do Budyſchina k wócžnemu lèkarjej dreſ. Nèłakej. Dokelž je U. hnydom lèkarſku pomoż pytał, budże mòżno, jemu wócžko hiſchče ſdżerżecz, tola twidżenje dże ſeſłabjene wje ſtanje.

S **Budeſtez.** Tjſo hólzy, dwaj ſ Jiłoz a jedyn ſ Budeſtez, dżachu wczera duzy ſe ſchule na Sprjewju na 16b. Pjchi nètczíſchej mjenje krutej lymje pak łód hiſchče njeje pjchetóſto namjerſnyk. Hólzy ſo wſchitzy tijo pjchepadnyczu. Na jich wo pomoż wołanje ludżo pjchibèżachu a hólzow wukhowachu. Podaiwk, pjchi kotrymż hiſchče tak ſbożownje wotenđżechu, njech je ſ napominanjom, ko dżeżi nje bychu woſebje na rèki na łód hydżiſe.

S **Wóſporka.** Sſrjedu tydżenja 12. małeho rózka 1930 ſwjeczeſche dżełaczeŕ Korla Heiurich na Wilhelmſkej dróży ſwjoje 74. narodniny. — Nèkrótke dny poſpiſcho, pón dżelu 17. małeho rózka ſmèdżiſke mandżelka Johanna Urbanſyna rodż. Eſchiżanez ſwjoje 73. narodniny ſwjeczíchcz. — Wobaj ſtarjaj ſtaj hiſchče cžiłaj a ſtrowaj.

S **Hojelſka.** Sandżenu njedżelu ſwjeczeſche tudomny dżełaczeŕ Paŕwol Jäckel w Hornim Hójelſku ſe ſwojej mandżelſkej ſłeborny kwaſ. Jubilaraj żmèłaj ko dobreje ſtro-

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

42] (Pokračowanje.)

W jeho hłožu da ko wobžarowanje błyſchecz, ſo je pſcherednik jeho rukowaj wutworhnył.

„Haj, wón je ko wobwèżnył, ale kaž had hady, ſko ka a pſcheradniſtwo nowu pſcheradu ſrodži, tak je ſ Judaſchowych ſlinow druhi pſcheradnik poſtanył, a kaž tamny Żidam a romſkim wojakam naſcheho Wumożnika wuda, tak chże tuhón, kiž je hiſchče mjes nami żiwy, wjelkam ſwoje wowzki wudacz, a je-li nichtó tutomu pſcheradniſtwu njeſodżewa, nichtó do cžaſa hadej błowu njeroſtepta, potom cžaka na naż wſchecz ſahuba, a ſ nami ſniczi ſo wèra do Božeho Jehnjeżca.“

Dżełaczeŕ ſpohladny wulżu ſnjeſpokojeny k Chilonej horże; wón najſterſcho żyle njeſapadżija, wo cžo ſo jednaſche. Grek pak ſakry ſwoje wobliczo ſ rózkom płaſcheja a wojpjetowaſche nèſchto krócz ſ błoſom, pokhadżażym, kaž ſo ſda, ſ błubiny ſemje:

„Bèda wam, wy ſłużownizy wèrneho Boha, bèda wam, wy ſchcheſcženjo a ſchcheſcżankił!“

A ſażo bu cžichu; ſażo bé jenoż klepot ruczjnych młynow błyſchecz, błuki ſpèw młynſkich pachołow a ſchumjenje rèki.

„Wótcže“, wopraſcha ſo ſkónczníje dżełaczeŕ, „ſchtó je tón pſcheradnik?“

Chilon hłowu ſthili. „Schto bé to ja pſcheradnika? Judaſchowy dżéſdżnz jedojtych ſlinow, kiž ſo ja ſchcheſcženja wudawaſche, ale modleŕnje jenoż wopytowaſche, ſo by bratrow pola kèżora wobſkorżował. Sa nèſchto dnjow doſtanu pretorijenz roſkas, ſtarzow, żónſke a dżeżi ſajeczz a do ſahubły wudaczz, runje tak, każ zu njewólnikow Pedanija Secunda wſchèch ſ kunżerczi ſażudżili. A wſchitko mèſejeſche tamny druhi Judaſch na ſwèdomnju. Ale dokelž ſo żadyn namakał njebé, ſo by prènjeho Judaſcha pokhoſtał a ſo na nim wjerſtił, ſchtó by tuteho jowle chżył khłoſtacz, ſchtó chżył ſwojej błowu roſteptacz, prjedy hacž by kèżor na njeho [illegible] bratrow a Khrystowu wèru pjched Pjcheroom zhanjeł?“

Urban, kiž bé hacž dotal na kanjentnej kromje brjoha ſmèrom ſjebżał, nadobo poſtorczi a ſawoła:

„Ja chżu to cžinicz, knjeże!“

Chilon łohonnija ſtany; wón khwilku do dżełaczerjowho mjeſnowcża, wot mèſaczka wobkwètſeneho, ſhladowaſche, potom wupjeſchetře ruku a pokaži pomałku ruku na jeho ramjo.

modleŕnjow a praſchej ſo bratrow ſa Glaukom, a hdyż tebi jeho pokaża, potom ſtónzu jeho w Khrystowem mjenje!“

„Glauka?“ wopjetowaſche dżełaczeŕ, ſo by żebi mjeno do pomjatka ſaczíſchczał.

„Stajeſch-li jeho?“

„Nè, ja jeho njeſnaju. W Romje bywaju dże tyſaży tſcheſcženjanow! Ale jutſje w nozy ſhromadża ſo wſchitzy bratija a wſchitke ſotry w Oſtraniju — pſchetoż wulki japoſchtoł Khrystja je pſchijéchoł, kiž budże naſ wucžicz a nam pręđowacz; tam pokaża mi bratija ſawèże Glauka.“

„W Oſtraniju?“ wopraſcha ſo Chilon. „To tola leži ſwonka mèſta? Potajſim bratija a wſchitke ſotry? We nozy? Swonka mèſta?“

„Haj, wótcže. To je naſche pohrjebniſchczo, mjes Via Salaria a Nomentana. Ty potajſim wèdżał njeſmy, ſo budże wulki japoſchtoł jutſje pręđowacz?“

„Njebèch dwaj bnjej doma, njeſmy potajſim jeho liſta doſtał. — Ale dokelž tomu tak je, a dokelž cže Khrystuſ k ſkutkej ſahorja, to dżi do Oſtranija, mój ſynno, pytaj Glauka mjes bratrami a ſabij jeho wrócžo duzy do mèſta, a cžoż budża tebi wſchè hrèchi wodate. Nèſko pak budź pokoj ſ tobu!“

„Wótcže —“

„Ja żłucham, błużowniko Jehnjeżca!“

Na dżełaczerjowych ryhach pokaża ſo nèkajka wnſkoſtliwoſcž. Wón bèſche hałke njedawno cžłowjeka ſabił, może być ſnmo dweju, pjchetoż Bóh je jeho ſ pſchewulkej cžełnej żyłnoſcže khłoſtał. — Nèſko wón cžeſko pokurcži. — Druhy żebi pſchi ruczjnych młynach ſpèwaju, wón pak myſłi pjchezo jenoż na ſwoje ſłóſtnjſtwo, na ſſchcżidżenje Jehnjeżca.

Najebacz to wuprajł ko ſwólniwy, pſcheradnika morjeż, byrhjeſche-li to być.

„Ale“, wopraſcha ſo mutrnje, „by pak ty też wopraſnyđże ſam błyſchał, wótcže, ſo je Glaucus bratrow pſcheradził?“ Sſmjercž njewinowatehe nochżył hižo na ſwèdomnje bracz.“

Chilon dopójna, ſo je trjeba nèkajkeho dopokaſa, mjenowanja nèkajkeho mjena, ſo njeby ſo dwèł do hobrowcže wutrohy kradnył. Tu pſchińdże jemu nadobo ſbożowna myżlicžka.

„Pożłuchaj, Urbano“, wón djeſche, „ja żnym w Korinthu żiwy, pokhadżam pak ſ Kóża, a ſawodżu błużownu hołgu ſwojeho kraja, kotrejež mjeno je Cunice, do Khrystowoje wucžby. Wona błuži jako „veſtiplica“ w domje kżorowoho pjcheczeła, wèſteho Petronija. Tam żnym poſtajtim ſaſżłychał, ſo je żebi Glaucus pſchedewjał, wſchèch ſchcheſcženjanow wudacz, a ſo je nimo toho druhemu kżorowemu ſubſtitutej, Vinicijej, błubił, jemu mjes ſchcheſcženjanami hołgu namakacz —“

Wón ſo pſchetorhny a pohlada ko ſpodżiwajcy na dżełaczerja, kotrehož wócžy ko nadobo ſaſnwècżiſchcej każ wocži rubjeżnoho ſmèrżeża, a kotrehož ryży pſchijachu dżiwi hrożaſy wuras.

„Żdyło je cżi?“ wopraſcha ſo ſtoro wuſtrużany.

„Nicžo wótcže! Jutſje ſabiju Glauca!“

Grek mjeleżeſche; ſa khwilu pſchinny dżełaczerja ſa ruku a wobroczi jeho tak, ſo mèſaczkowe żiwèło runje na jeho mjeſnowcžo padaſche, na cžoż jeho kedżbliwje wobhladowaſche. Naſſterſcho bé njeroſtudny, ma-li ſo jeho dale wutwopraſchacz a wſchitko knjdom na ſwèło pſchinjeſcz, abo hacž je lèpje, ſo ſ tym ſpokojicz, ſchtoż hižo wèdżeſche a wulhóda.

Pſchinarodżena wobhladniwoſcž doby. Wón jónu dwójcy ſ błuboka dych ſtoji, potom połoži ruku błyſchże na na dżełaczerjowu hłowu a wopraſcha ko ſwjatożnje a dorąſtje:

„W żwjatej ſchcheſcżnizy dachu cži potajſkim mjeno Urban?“

„Haj, wótcže!“

„Nò, tak budź pokoj ſ tobu, Urbano!“.

(Pokračowanje ſleduje.)

woty wjesełicą. Objesłžanski pojawnišći chór jubilarowaj na pśedwjeśoru swjedźeńskeho dnja sastaničko sapjika.

S **Lubija.** K cźežkemu srażenju dweju automobilow dójźe wutoru pśipołdnju pśeco hosćenzom „Wettinstim dworom". Po Lipowej dróży dele pśichójźe nakładny automobil Drježdźańskeje Waldschlößchen-piwarnje z pśipowjeźeńkom. S Dwórniśćežoweje dróży bliźeśe pak ho w šamtnym wokomiku Drježdźański automobil. Pśi tym hynym srażenju ho wobsobowenu automobilej karosowanja rosbi. Na wulke śpoze ludźo njetranjenje wostachu.

Z **Wotrowa.** We Wotrowje su w času wot 13. februara pśipołdnju hač do 18. februara dopołdnja husle z cornym kašćom, 2 smokomaj a hłosowadłom (Stimmgabel) kradnyli. Znutrkach na huslowym dnje steji ćišćane „Guamerius" 1757. We wćerownje zdźełenja prosy pśistejne žandarmstwo.

S **Kamjenza.** (Wobźeśtowjeńśe sastarańe 1930.) Wobźeśtowjenja potrjebne dźěći, z gmejnow wokrjesa Kamjenjśeho šamtskeho hejtmanstwa pśihęptuja ho w Połćanu 5. měrza 1930, we Wulkich Rědarjezach 12. měrza 1930 a w Kamjenzu 19. měrza 1930, w Kinspórku 26. 3. 1930, w Pančicach 1. haprelje 1930. Nadrobniśe ha do kóždeho rěčnjeho dnja wojśewi.

S **Khoćebuz.** Cźežke njeźboże, kiž žebi cłowjeske žiwjenje k woporu žadaśe, sta ho hrjedu dopołdnja wokoło 9 hodź. w žuboднym Deschanku. Tam dwajśe 29lětny elektrotechnikar Waltar Peloka domjacy powóz (Leitung) połožićej. K tomu falśe žebi na schćejźor elektriskeho šulnopruda. Won je drje ho z powodom dótknył, pschetoż jeho milina žałośtnje dyri, ko won hješ wědomja na schćejźorje wiśaco wosta. Wšak ho z pažom wokoło žiwota schkitał a tak bu pśed delepadnjenjom swarnowany. Wjeśnjenjo sstrachu hnydom khorobny auto z Khoćebuza a wšachu snjeźboženeho pśechędnihnjeje ze schćejźora. Tola njemóžachu wobžarjujomneho pśi žiwjenju sdźerżeć. Won wumrě, jako jeho do khorownje wjesełcu. Peloka je ho hakle njedawno žamohatny sćinik. Wšak je woženjeny a sawostaji žonu z dźeśećom.

S **Bórkowow w Błótach.** Lětša ju žebi w Bórkowach wolmyślili, najrjeńšchu Błótowoćanku za Bótowsku kralownu wolicź. Wužšeje dny hižom ho wulke namołwjenje wosećewi, so bychu ho Błótowske rjanolinki za konkurenzu rjanoseje łamolwile. Najrjeńšchi chodźa njedźelu 2. 3. w Bórkowach wolicź. Sćmy wjesełni, kak tuta kekliza wuhodnje.

Wohnjowobornistwo.

S **Karloweje Suhuje** pola Lubija. Našcha młoda dobrowólna wohnjowa wobora, kotruž žarke loni sałožichu, wušła ho ńedoł k swojej pśenjej generalnej zhromadźišnje. Woborny hejtman Alwin Henka poda po postrowjazych žłowach létnu rozprawu. Wo pokładni rozprawjeńe towaršch Posselt. Pśichi wólbach ho woborny hejtman Henka sałožowoleńe, kaž naměstnik M. Knobloch. Tehorunja kaž žuhkarjow Lašcha a Frenzla sałožowolachu. Pokładnju pśichewja dala towaršch Posselt. Sa sapjerowarja bu nowy wolany E. Knobloch. Mjes wscheležinami so wobsamknu, to maju ho słužbowe bluzy, ko kotryžkuli je ho hižom huśeźišcho rěcźało, štóńcźnje wobstaracź. Namjetej towaršcha M. Knoblocha, jo móże ho taž sapjerowe bohustawy do wobory pśihjećej, zhromadźišna pśichłohowaśe.

Z Łužicy.

* Se **Smilneje.** W nozy k njedźeli ju ho paduschi do 'antiny jeneje tudomneje śkały dobyli. Woni salěźechu je wokном do pśebehywarńe a wubichu durje k pśichedawańi e šekeru, kotruž běchu po źaću tam snaći paduschi nakalí. Najźerje pak jenoj mało wjazow namakachu, kiž bychu žobubracź mohli. Pśchećaz měticzeł kantiny je se prjedawšćich paduschtiwow powuceny a pśiches nóž kurjeńe ke tworzy a pjenjezy w kantinje njewótstaja. Mjećho zyrobu a nješto drobnych pjenjez je prjeća. Hać ju paduschi też piwo kradnyli, dyrbi ho z pśchepytanjom wobstatkow wuźěśiź. W šamtnej nozy ju paduschi też w pśarni tudomneje Pśeśołtez schkleńczutoczeńe pobyli. Žandarm sa paduchami źěśeźi.

* S **Wjednarjez.** Pśichi wurěźowanju žadowych schtonow je tudomny schulski domownik Hermann Bak khěźo strašnje snjeźbožił. Mjeźo kruteho rěbła wuzi wón šarp bodźeranj, kiž ho pod nim šama awón na kruchi rěbła padże. Mjeźeśe njeźboże, so žebi ruku we łohcu wukuli a ju žebi nize łoheća šama. Njeźbožowny podawk wucźi, so njebychmy ženje bodźeranj grat wužiwali, hdyž nam strach hrozy.

* S **Połcnitzu.** Połcźnišći mělchćanoša Kannegießer je měšchćanskej radźe pśchedpołožił lékarske wuhwědźenje wo šiwej thorosći a dobom prošnył, jo by šměł na wotpočink hicź. Měšchćanscy sastupjerjo ju jemu tu jenoblóžnje pśichilowali. Naměstny měšchćanoša, měšchćanski rada Beyer, hamtśe dźěło pśichewośmje.

* S **Noweho Gersdorfa.** W nozy k šoboće wokoło ½2 hodź. je ho na tudomnym dwórnischću paduch do schtyrjoch tworowych wotoło dobył. Namaka pak jenoj we jenym wośu wózu, kiž měješe sa hódne šobukasaś. Won kradny tśi metry drastowych tkaninow a měch hrólschika (Erdnüsse). Tudomny žandarm hlěda za paduchom pschepytuje.

* S **Lentersdorfa.** Wutoru popołdnju wokoło 2 hodź. sta ho na tudomnym dwórnischću cźežke njeźboże, jako tworowy cźah do dwórnischcźa jadźe. Skladnośny dźělacźeŕ, kiž běśe wušło wotkładowaś, běśe z tworoweho wosa salěźł, so by wotcźahł. Pśichi tom pśichińdze won pod pśichiźejucy cźah, kiž jemu prawu nohu wyśe kolena rosbi. Pórłacźnu hnydom po lékarja, kiž sranjeneho do Wanka kliniki w Habrachcźicach dowjeźe da.

* S **Zitawy.** 1014 punkow cźežke świnjo tele dny w Zitawskej rězarni swoje žiwjenje pschińdźi. Świnje 7 hacź 8 zentnarjow wschak drje hišće hdys a hdys nadeźdźeny. Ale tajkele wulke świnjo, kiž 1014 punkow waži, je tola wopraudźe nješto zyle njewschédne. Tole hórśke słoco, 2¾ léta staŕy dobry kundros je ryćerkubleŕski najeńk Spiegelberg w Perpuśen w Naranschej Pruskej plahował. Jedyn Zitawski wulkorěźnik je jo jemu wotkupił.

* Se **Zitawy.** Wutoru dopołdnja wokoło 11 hodź. ho tu pśed twarjenjom hamtśeho hejtmanstwa śmjertne njeśboże sta. 9 létna šulerka Lóta Grośa běśe po puću do šule. Wona njebéśe ho automobila dohladała, kiž sady druheho automobila, kiž na dróży stejeśe, nimo pschijeźe. Automobil holzu powali a ju tak cźežko srani, so dyrbjachu ju do khorownje dowjeźeć. Tam wbohe dźěco bórzy wumrě.

* Se **Shorjelza.** W šuboднym Leopoldshajnje běśe w nozy k njedźeli pabuch do pjekarnje salěźł. Běśe wschelake pjeźiwa a pjenjezy i pokładnje kradnył. Jako chwašne policija njedźelu kowaŕskeho pomoznika, kotrehoż běchu jako paduśne wušłědźili, sajeć, sdaći won i wokнom śiwojeho bydlenja w pśenim posthódze na dwór bele a wosta cźežko sranjeny na plestrje leżo. Jeho dyrbjachu do Shorjelskeje khorownje dowjeźeć.

* Se **Shorjelza.** Wutoru rano 4,16 hodź. pschejźdże cźerjeńśi wós (Triebwagen) Shorjelsko-Lubanskeje cźary blišo Lichtenawy mjodeho hórnikeho dźělacźerja sa mjenom Erwina Schuberta z Lichtenawy a mori jeho. Schubert je po dźacu w šamomordaŕskich myślach psched cźerjeńśi wós cźišnył. Pschicźina šamomordaŕstwa dotal njeje šnata. — Automobil Shorjelskeho rěźnikskeho mischtra Bruna Schrödera, z kotrymž won do Waldawy jědźeśe, go w jenym dróhowym lawinjenju pola Schützenhajna dla hładkeje dróhi wjerchacź poća. Pśichi pschejźdnym saśpinanju go wós pscheczišnuy a go cźežko wobschkodźi. Schröter bu cźežko sranjeny a wosta hješ wědomja na dróży leżo. Jeho dyrbjachu do Shorjelskeje khorownje dowjeźeć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Lipska.** (Pśichi satepjenju snjeźbožiła.) Hdyž ho bohu rano 75 létna staruška satepjeśe, wudyrichu płomjenja i nješće, tak ko ho starzowa cźežko wopali a dyrbjachu ju do khorownje dowjeźeć.

* S **Lipska.** (Wumělśtwowa wójna Drježdźany-Lipsk.) K wosdebjenju aule krala Albertoweho gymnasija w Lipsku, kiž w tutom lécze swoje 50létne wobstacje žiwjeći, je sakski stat 10 000 hriwnow pschiwolił. Drježdźańska akademišta rada je 25. januara w „Sächśische Staatszeitung" k dospěcu nacźiškow myto wupiśała a nimo toho śtjoch młodych Drježdźańskich wumělcow, kotrymž je ho ś tym wobdźělenju namołwjała. Tole waschnje wupiśanja je

Komunistiske sydliśćo w Barlinje. Tu wukhaźa jo nowina „Rote Fahne". Wutoru 18. 2. 30 policija dom wobsadźi a 7 poskhodow wulki dom wot delka hač horje přehlada a přepyta.

Twarjenja němskeho wupósłanstwa w Bělohrodźe. Tu wumrě wupósłane Köster.

III. zlět župy „Jan Arnošt Smolerʻʻ

22. a 23. februara 1930.

Hižo přichodnu sobotu 22. małeho rožka a njedźelu 23. małeho rožka t. l. woswjeći so w Drježdźanach, we hłownym měśe sakskeho swobodneho stata, třeći zlět horjeka mjenowaneje župy, kiž zjednoća wšě serbske towarstwa Budyskeho wokrjesneho hejtmanstwa a města Drježdźan. Je to khrobłe a zwažliwe předewzaće, schi do dalokosće zajěć, ale w mysli, tam wokřewić lubych krajanow, lube krajanki, zda so tuto předewzaće runjewon přikładnje być. Kak je zarjadowanje zlěta myslene:

Sobotu 22. małeho rožka wječor we 8 hodź. powitański wječor w hosćencu k. Zmija na Christianskej drózy 22.

Njedźelu dop. 9,03 hodź. hłowny wotjězd wšěch serbskich towarstwow, sokolskich jednotow, lubych krajanow a krajankow do Drježdźan hač na Wettinske dwórniśco. Tam witanje!

Dop. w 11 hodź. zeńdźenje w rumnosćach „Volkswohlsäle" Dresden-A. Ostraallee. Hnydom přizamknje so temu wobhladanje zajimawosćow města Drježdźan. Wobdźělniey zrjaduja so do skupinow po 30 hač 40 wosobach, pod jenym nawjednikom a to tohodla, zo by kóždy něšto rjanscho widźał a słyšał.

Knjez wučer Zahrodnik z k. Soltu wjedźetaj do radnicy; k. molěr Kowař — do wobrazowarnje; k. Pětřka — do přirodopisneho muzeja (ceologiski wotdźěl); k. Kmječ — do historiskeho muzeja; k. Helas — do ludowědneho muzeja; k. hudźbny direktor Bjarnat Krawc — do Albertina (postawy, stare sochi, monumenty atd.); k. Žur do katolskeje cyrkwje a dalši knježa hišćo do wšelakich druhich městnosćow.

Njech sebi tak kóždy hižo domach přemysli, do kotreje skupiny by so přidźělić dał.

Přip. powobdźelje kóžda skupina sama za so, wjednik hdźež chce, wjednik dowjedźe swojich ludźi, hdyž móża so za snadny pjenjez derje najěść.

Pop. w 2 hodź. pruha spěwarjow w rumnosćach „Volkswohlsäle", tehorunja sokolskeho družstwa a Sokołkow.

Pop. w 4 hodź. započnje so přenjotny porjad župneho swjedźenja. Wšě přihoty za njón su so dokonjale, tak zo zaruči woprawdźe rjane hodźinki dušownego wokřewjenja.

Wječor wot ½7 hodź. započnje so reja ze serbskej meju. Zabawa.

W krótkich sadach podachmy načisk porjada zjězda. Njech sebi kóždy jón po możnosći wobkhowa abo wutřiha, zo by sebi samemu abo też zarjadnistwu dźěło wołožił. Njedźelski lisćik do Drježdźan płaći 3,10 hr. Wobhladanje rjanosćow města je darmo. Zastup na swjedźeń za tych, kiž z Łužicy přijědu, wosebje nizki. Kóždy sobustaw towarstwa njech sebi přityknje towarstwowe znamješko abo njech sebi sobu wozmje towarstwowy abo sokolski wupokaz. Tutym wotedawaju so wosebite zlětne znamjeńka wot zarjadnistwa, pak wot knjeza předsydy towarstwa, kiž swojich cylkownje zamołwi. Přinjesće towarstwowe khorhoje sobu! Knjenje a knježny, přińdźće w narodnych drastach.

Lubi Serbja. Ważny dźeń so bliži. Zhladujemy na njón dźensa jako na dźeń serbskeho narodneho přikładomneho skutka. Njech so tuta nadźija dopjelni. Hdyž Serbja, stari a młodźi, evang. a kat. wěrywuznaća njech organizowani w jenym z Domowinje přizamknjenych towarstwow abo nic, w tysačnej ličbje do Drježdźan přikhwataju, potom budźa Drježdźanscy Serbja a Němcy na nas z hordosću a dźakownosću zhladować, přetož potom dopokazamy ze skutkom našu lubosć k nim a swojemu narodej. Serb ke Serbej w horju a wjeselu. Dźeń župneho zlěta powšymy z našej bohatej přitomnosću k dnjej wuznamneho razu w narodnym žiwjenju serbskeho ludu.

Njewostańće doma za khachlemi sedźo, ale wobdźělće so žiwje na kulturnym skutku za narod.

Ćesćmy to, štož smy wot našich wótcow namrěli, zo bychmy hódni byli, je wobsedźeć. -f.

Lipšćanskich wumělcow, kotrymž je ho ſ tym wobdźělenje ſkoro znjesmóžnilo, khěrro rosshorike. Też nawjedowaze Lipšćanske nowiny tole wótrje kritisuja. Pschi tom ho na to pokazuje, ſo ſu ho hižo pschi pschidźělenju wulkich naſeńčnotwych wobrazow w Němſkej knihownji a we wuſtawje ſa Kuchonēmnych Drježdźanſkim wumělcam Lěpſchiny dale. Hada ho najprjedy podležene poſtajeneho cźaſa ſa wupiſanje mytoho a potom pſwniſche dźiwanje na Lipſk w akademiſkej radze, w kotrejž je Lipſk tu khwilu jenoż ſe jenym błokom ſaſtupjeny, abo wutworjenje wumělſtwowe je komiſkije ſa Lipſk, kiž na wſchitke Lipšćanske wumělſtwowe naležnoſcze partiiſnje ſ Drježdźanſkej akademiſkej radu rjadowaſ.

* **S Liberza.** (Dla njeſbožowneje lubosće ſ 63 létami do ſmjercze ſchol.) Pschi rěčarni namakachu 63 létneho tſchěſkiwjerja Józefa Münnicha, kiž ſe ho do ſwanja ſtrěli. Mrěſazeho wotnjeſechu jeho do khorownje. S liſtow wuthadża, ſo je ſebi ſ njeſbožowneje lubosće ſiwjenje wſak.

Přilopk.

* **Kyła ſwojba ſwjeczi na ſenym dniu ſwoje narodniny.** So mataj muż a żona na ſenym dniu narodniny, to wſchak ho huſczicho namaka. Tola pschipad, kaſſij je ho w Grezpinje w Anhaltſkej ſtat, dyrbimy tola hižom do ſadnoſczow liczicź. W jenej tamniſchej ſwojbje, hdżeż mataj muż a żona na ſenym dniu narodniny, narodźi ho na tutom dniu prěni ſynk. Tak ſmě ſyła ſwojba na ſenym dniu ſwoje narodniny ſwjeczicź.

* **4000 kurjatkow ho ſpalilo.** Na pjerſinowej farnje „Hühnerhof Pizelheide“ pola Herzebrocka w Münſterſkim wokrjeſu naſta wulki woheń, kiž ho ſ wulkej ſpěſchnoſcu roſſchěrjeſche. Pſchi tutom wohnju ſahinu nětko 4000 kurjatkow.

* **108 lět ſtary nawożenja.** W Djakowizach w Juhoſłowjanſkej je ho 108 lět ſtary rěſnik ſ 30 létnej żonjelu wojeniſ. Swój prěni kwaſ ſwjeczeſche ſtarz pſched 82 létami.

* **Jednacze dźěłaczerjow ho ſatepiło.** Na Dunaju (Donau) w Rumuniſkej je ho pondźelu cźeſke njeſboże ſtało. Każ ho ſ Calarafi powe, je ho motoriſki cźołm, kiž běſche ſe Siliſkeje do Calarafia wotſěł po puczu podmórſ, dokelž běſche ſ ludźimi pſchecźeženy. Jednacze woſzobow ſbudi żiwjenje. Sću wſchitzy dźěłaczerjo, kiž chyżychu do Calarafi na ſwoje dźěło dojeż.

* **Byrdej na pomoz.** Parna łódź „Eleanor Bolling“ khwata Byrdej na pomoz. Tóle amerikanſki ſlědźeř a ſpytnik pſchi połodnjiſchim cźaſu (połu) je w ſrjaſche, ſo połodniſche lodowe morjo bórſy ſamjerjnje a ſo je potom na ſyle lělo do lodn ſawrjeny. Parna łódź je wjazu hač 400 mil wot Nowo-Seelandſkeje ſdalena a je nadźija, ſo hiſchcze na końcu tuteho tydżenja k Byrdej dojeże.

Wukhowanje żiwjenja wot nazdala.

Njemſkiſkit, kotryż w hornim naraniſchim dźělu Stockholma bydli, ſhladowaſche w tutych dnjach pſchipadnje pſchez wulkowid na nětkże 700 metrow ſdalenu potkupu Kaſtell-Holmen, kěżazu pſchi laježdże pſchiſtawa. Wón wuhlada tam młodu holzu, kotraż ho nimo měry ſpodżiwnje ſadżerżeſche. Wona běſaſche pſchi brjoſy horje a dele a łamaſche ſebi ſwojej ruży, po ſdaczu w najwjetſchim ſadwělowanju. Potom napiſa wona nětcźo na papjerku, położi tutu ſ ruczanej tołchu a łkobukom na kamjeń a ſkoczi potom do wody.

Njemjeſlnik da wulkowaniſkej ſtaziji hnydom telefoniſku powěſcź a ſawoła potom redakzijn jeneje Stockholmſkeje nowiny, kotrejž wón, ſ wulkowidom w jeuzi, ſ telefonom w druhej ruży, dalſchi podawk roſpowě:

Holza ſdaluje ho pluwajo wot brjoha, nětkże 20 metrow . . ., nětkole wobžarnje wona roſſjud po ſdaczu ſaſo, pſchetoż pluwa ſaſo bliże k brjoheż. Diwaj matroſaj łóżniſtwa pſchiſłużetaj nimo, wuhladataj na kamjenju leżaze węży a dźiwataj ho po wſchem ſdaczu. Wonaj wuhladataj holzu a wěritaj najſſerje, to chże ho holza łupacź, pſchetoż krocźitaj mérnje dale. Nětkole drje je holza ſawolała, dokelž ho matroſaj wobroczitaj a k brjoheż khwataſaj. Pluwaza ho ponórja. Matroſaj ſdrějetaj ſwoju draſtu ſ cźěła. Holza pſchiſłuże bliſko pſchi brjoſy ſaſo ſ wodu, ſdawa ho, ſo ju woda cźeri. Matroſaj ſcźehnjetaj ho tepiczu na kraj. Wona ſta ho hyżej, běſe wědomja. Nětkole pſchiczeri automobil wukhowaweje ſtazije. Sanitetarjej wuſtupichtaj a prězneſtaj ho hnydom njeſbożownu ke żiwjenju ſpużiżicź. Po jadżerżenju ludźi, kotriż ſu mjes tym w naſladnej liczbje pſchikhwatali, ſda ho hyżej, ſo ſu wſchitzy prózowanja hjes wuſpěcha. Nětko położitaj ſanitetarjej holzu na nošydła, ſunjetaj nošydło do woſa a wotjědżetaj ſ najwjetſchim khwatkom.

Na ſawołanje redakzije pola wulkowaniſkeje ſtazije ſu nětkotre mjeniſchiny poſoſiſcho wobkruczene, ſo tam holza hjes wědomja leži. Po dołhim prózowanju ſakle mużaſu ſej żiwjenje ſaſo wróczicź.

Wě-li ſo ſaniteſtnej ſłużbje jenoż wo nětkotre mjeniſchiny poſoſiſcho powěſcź, dała, hacź je ho to pſches duchapſchitomnoſcź rjemjeſlnika ſtało, dokhu wſchoż prózowanja podarmo byłe.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſiſchi pjatk:** Swjetſka kurjawotje, ſdóła też rjenje pſchi dokalnej ſymiczu. W Jendżelſkej mitiſche a deſchczowate wjedro, we połnożnej Europje ſyma a żucho.

* **Na Warſchawſko-Wilnowſkej dróhy je ſcheżej woſzobami wobżażdeny automobil do ſchtoma ſawadźi. Cźeżko wobſchkodżeny automobil ho ſapali. Schofer bě hnydom morwy. Jedyn ſ nutſka ſtedżazich, merikanſki generalny konſul we Warſchawje, Duart, nětkotre hodżiny pod żiwjenſkim nebjeſpječom na ſwoje rany wumrje.**

* **Pſched grichiſkim khowanym městom Athenom ſta ho wczera w ſkładowni munizije ſyłne roſbuchnjenje. Dołał ſu 9 morwych a 8 ſranjenych ſ roſpadankow ſmużahali. Nětkże 20 000 ruczanych granatow je ſnjeżenych. Njeſboże je wojak ſe ſwojej njewuſchikkoſcźu ſawinował.**

* **Cźeżke roſbuchnjenſke njeſboże ſta ho w alkoholowym wobdźělenju Standard-Oil-Co.-twarjenjach we Lindeum (w New-Jerſeyſkim ſtatu w połnożnej Ameriży). S roſbuchnjenjom wohenja naſta. Dźeſacź woſzobow ho mori a 63 ho ſrani, mjes nimi mnoſy ſara cźeżko. Pſchicźina roſbuchnjeja njeje hiſchcze ſwěſcźena. Lěkarjo praja, ſo ſu pola wjetſchiny wobalne rany tak cźeżke, ſo ho jenoż małej liczbje żiwjeje ſakhowa, a też tuczi ſwjetſcha woſłepja. 14 ſranjenych ſo hižo wutoru wjeczor ſe ſmjercźu bědżeſche. Roſbuchnjenje je ho ſ pukniejom jeneje roſh naftowego pluna ſtało. Plun ho ſapali a plomjo ho na alkoholowy kotel wuſkoczeſche, ſ kotrehoż ho woprawdźite plomjenjowe morjo do wſchěch bokow roſſchěri. Wocźicźi ſwědży, kotriż ſu njeſranjeni wucźekнуli, praja, ſo ho ſi roſbuchnjenja ruczże ſe ſobu ſtachu. Jenoż ſ pſchipadom mózachu w twarjenju pſchitomni ludźo wukhowacź. Pod hole njebjo wucźekнуwſchi widźachu, kak mnoſy dźěłaczerjo ſ plomjenjom ho palo ſ twarjenja cźerkachu a zyle woſlepjeni do płota ſ kałacźkateho grota ſahnachu, kotryż fabrikſke twarjenje wobdawa, a tam wiſaju woſtachu.**

Hasa abo wulica w měſce ſlawje w Pſaley. Tu leži francowſka wobſadka, tola w bliżſich měſacach město pjeca wopuſći.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerowa w Budyſinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyſinje. — Za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Bart w Drježdźanach. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyſinje.

Sokoſtwo, sport a hry.

Lětaſtwo.

Němſke lětaſke rekordy zbite.

Francowſkaj lětarjej Costes a Codos ſtaj poſtajiłoj nowaj ſwětowaj lětaſkej rekordaj. Wonaj puczíštaj ſo do pówětra ſobota ze ſwojim lětadłom, wohotowanym z motorom Hiſpanio-Laiza 600 konj. moc, ſylnym a přiſtajiſtaj njedźelu w 10 hodź. na lětaniſcu w Nimes. Staj přebywałoj w pówětře 18 hodź. 1 mjeńſchu a 20 ſekundow a ſtaj přeleczałoj 3725 kilometrow. Jich lět je lěpſi hač dotalny wutrajnoſtny rekord, kotryż dźeržeſche Němc Horn, a lěpſi hač dotalny dałokoſtny rekord, kiž běſe poſtajił němſki lětaŕ Steindorf.

Towarſtwowſki powěſtnik

Hodźij. Tow. „Jaroměr Imiš“. Wobdźělimy ſo 23. februara na župnym zlěcze w Drježdźanach. Zetkanja dop. w 9 hodź. na Žičeńſkim dwórniſcu; wotjědźemy 1/4 10 hodź. Komuż je puć hač do Žičenja předaloki, może awto wužiwacź, kiž 8,16 hodź. z Hodźija wotjědże a ma z nim w Biſkopicach w prawym czaſu přizamknjenje waſemu cźahej. Měſtna ſu ſkazane. Wo bohaty wopyt proſy předſyda.

Haſlow. Jednota Sokoł ma dźenſa ſtwórtk wjeczor we 8 hodź. pola Měrcźinkee měſačnu zhromadźiznu. Přednoſk je přilubjeny. Starosta.

Khróſcźicy. „Serboſław“ změje njedźelu 23. II. wjeczor w 7 hodź. ſwoju měſačnu zhromadźiznu ze ſwětłowobrazami pola Wjeńkee.

Porſicy. Jednota Sokoł zwučuje kóżdy pjatk wjeczor we 8 hodź.

Różant. Tow. kat. młodźencow ma njedźelu 23. februara hłownu zhromadźiznu. Nowowólby. Wſitkich towaſſow wočakujemy cyle wěſce.

Předſydſtwo.

Sokoſki zlět w Beogradze. Wobdźělnicy dyrbja ze hnydom, najpozdźiſo hač do kónc februara pola zwjazkoweho jednaćela br. Janaka přizjewić.

Swobodne zjednoćeństwo kat. wuċerjow ſerbskeje ławicy změje ſrjedu, 26. II. 30 popołdnju w 4 hodź. we Khróſcźanſkej ſali ważnych winow dla wurjadna zhromadźizny. Wſě ſobuſtawy ſu proſene, po możnoſci přitomne być. Předſyda.

Swobne powěſce.

Semrěli: Maks Wjeſe, mjeńſchi jenoſeż w Budyſchinje, 55 lět. — Madlena ſtud. Schmoliina w Budyſchinje. — Bjedrich Pawoł Dejſa w Kamjenzu, 57 l. Bjedrich Maks Nepyſe, tkalcź w Delnich Wótkowcach, 51 lět. — Wilhelm Richter, knihwjedniſk w Nětzjach, 72 lět. — Emil Thäſler, rentnar w Wětej Wodźy, 70 lět.

Der deutsche Rundfunk hat seinen Programmteil wieder um 8 Seiten erweitert!

... er ist nach wie vor die Zeitschrift mit dem ausführlichsten Funkprogramm der Welt!

Jede Woche 80 Seiten für 50 Pf • Monatsbezug RM 2.–

Bestellen Sie beim Postamt oder Buchhandlung

Probeheft umsonst v. Verlag Berlin N 24

Kafej
Kakao
Kolonialne twory
KURIO
na Zwonk. Lawskej hasy 24

Wuchodnje ſtitajće
Serbske Nowiny

Handrij Štrympe
w Budyšinje
na Róžowej hasy 15
poruča
meble
a pólsrowane twory
Sym Serb!

SERBSKE HOSPODARŠTWO
ratarſke wulkowikowańſke towarſtwo
z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njescja Waše kury derje?!
Je-li nic, kupće hnydom njeſenje ſpěchowacu picu
„Jajko“
Předawaja wſudźom w dźělbach

po 5 puntach	. . . za	1.— hr.
po 10 puntach	. . . za	1.90 hr.
po 25 puntach	. . . za	4.50 hr.
a po centnarjach	. . za	17.50 hr.

Mały wudawk ſo bohaće wupłaći

Dóſtanjeće pola nas w Serbſkim Domje w Budyšinje a w naſim młynje w Delnim Wujezdże

Tworykupowace towarſtwo
w Budyšinje

Kolbasa tuńša — Kolbasa tuńša

Z čeſtwjeho podawanja ſamſneje nowocźaſneje

fabriki mjaſowych tworow we Oldenburgu

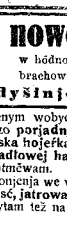

najl. jatrowa kolbasa
w puntow. tyzach, tyza **60** pj.
najl. dobra kolbasa
w puntow. tyzach, tyza **70** pj.
dale wſě
narězanja - ſinkowy półč
ſinku - pjećeń wot mlět. mjaſa
najl. tučny rjehlowy półč

Cyle nowej domjaczi pjecy
w hódnoſci 135.— hr. za **40.—** a **30.—** hr. dla pjenſkich brachowaceho ruma na předań. Najlěpši fabrikat
w Budyšinje na Drjewowych wikach 27

Čeſcźenym wobydlerjam w měſce a na wſach z tutym wocźjewjatu, zo **porjadnje kóżdy ſtwórtk** ſwoje rěčne hodźiny jako naturſka hojeńka, biochem. a homöopathka w Kamjenci **na Dźiwadłowej hasy 5,1 pola Oswaldec wot 8—12 a 2—6 hodź.** wotměwam.

Nazhonjenja we wſěch khoroſcach: **žonjace khoroſce, żołdna khoroſc, jatrowa khoroſc, liſawa, bolace nohi ſkody atd.** Wopytam też na wſach. Telefoniſcy k rěčam pod ćiſłom 512

Susanne Rümenapp

Wutoru wjeczor wumrě cźicho po dłeſej khoroſci naſa luba ſwěrcu ſo ſtaraca wowka, ſwakowa a ceta w ſtarobje 73 lět.

Marja zwud. Krawcowa

W hłubokej zrudobje
Pawoł Rjećka a mandźelſka
w mjenje wſěch zawoſtajenych

W Khwaćicach, 20. 2. 30.

Pohrjeb budźe ſobotu popołdnju w 3 hodź.

Priloha k čislu 43

SERBSKE NOWINY

Stwork, 20. februara 1930

Hlowna konferenca Budyskeje eforije.

Sajdźenu póndźelu wotmě ẑo w „Societät“ w Budyšchinje konferenza ſa duchownych Budyſkeje eforije, kotraẑ běſche ſobom pohlad na ſańdźene lěto.

Sſwoju duſchowpaſtyrſku narěcź

ſaloži eforus, knjes ſuperintendent Fröhlich, na ſłowo ſ lišta ſwj. Jana: „Wſchitko ſchtoẑ je ſ Boha ẑo narodźiło, pſchewinje ſwět“. W tſojim ſmyſłu ſtrowjeſche eforus wokrjeſnych duchownych, ke kotrymž běchu ẑo hiſchče jako hoſcźo knjes wyſchſchi zyrkwinſkohamiſki rada dr. Thomaš, knjes tajny zyrkwinſki rada Rojenkranz na cźole tych na wotpoczińku a mnoẑy ſchulſcy theologojo pſchidruẑili, w ſtarej bratrowſkej pſchezelnoſći, pod zdźel thutnoſcźu naſcheho cźaſa, tola niẑ ſnajmjeńſcha we wulkej wěrźe, ſo Khrystuſowa wěẑ tola dobyeẑe doſtanje. Sſwět, w kotrymž mamy ſtutkowaẑ, ſtanje ẑo ſ wulkej nuſu ſaſtojnſkeho ẑiwjenja; tu kapitalizmuſ, tam bolſchewizmuſ, wobaj bjes Boha, materialiſowanaj. Wotpad wot Boha pokroczuje w ſtamźnym ſpěchu je ſamoſtawjenjom cźłowjeka. Sſwět, w kotrymž ſtejimy, wẑ wo wopruſchenju ẑebje ſamoho w cźłowjeku. Kak ſteji ſ naſchimi wobſadnimi, kiž ſe ẑiwoje wěry ſ nami bu? Hdźe ẑu w parlamentach a ſjawnych ſaſtupjeńſtwach ẑebjewědomni evangeliſcy cźłowjekojo? Hdźe ẑe naſch ſiednoczeny evangeliſki nahlad ſwěta? A kak ſteji ſ naſchej młodźinu? Schto ſmy ſami a ſchto je naſche pſchipowědanje? O naſ ſwěći ẑo hiſchče pſchemalo lubozeſe Khrystuſowoje. A tola je tu nješchto, ſchtoẑ pſchewinje tutón ſwět, kiž wſchudźom nadeńdźemy, to je Bóh. Bóh je dobywał, wón twaſ ſwoje kraleſtwo teſ pſches martrarſtwo, kaẑ nětkle we Ruſkej. Po Cźěchim pjatku móże teẑ w nětcźiſchim cźaſu ſutrowniczka ſeſſhadźeć. Hdźe ſaſtada „Bóh a Khrystuſ“ ẑo wulka ſtanje w naſ a my ẑo nowi ſtworjeẑ damy, budźe naſche ſwědcźenje polne wjeſeła, ſchtoẑ pſchezo pſchima, potom budźemy ſami wołoſby, kiž nješchto wot Khrystuſowego ducha w ẑebi noſcha. Dyrbi-ſi pak nam Bóh to darić, trjebamy wěſo taſtich hodźinow, hdźež naſ Bóh wołoſbe woſmje a naſ cźiſcźi, njech ẑu hodźiny, kajſeż cźaſu. Napoſledk ſteji Khrystuſ ẑam pſcheſo nami a ẑiknje nam: Ja ẑym ſa tebje proſyć, ſo by twoja wěra njepſchepadła.

Po tutej narěcźi poda eforus

krótki pſchehlad wo ſańdźenym lěcźe.

W eforiji ẑo ſcźěhowaje pſcheměni: Faraŕ Bodenſtein-Schérachowſki a Stenda ſ Wulkeje Drjewnicy buſchłaj do Drježdźan pſchepadźenaj, wyſchſchi faraŕ Domaſchka poda ẑo na wotpoczink a faraŕ em. Maſek ſańdźe ſ wěcźnemu měru. Nowoſapokſani buchu we Wjaſoſnjy faraŕ Zwenſer, w Schérachowje faraŕ Franka, tohorunja wot konſiſtorija póſłani kandidatoẑo Rößler w Klukſchu, Hänichen w Badeſtezach a Wieneće we Wulkej Drjewniẑy. Faraŕ Sarjeńſk-Khwacańſki pomjenowa ẑo ſa ẑerbſkeho wyſchſcheho duchownego. Zyrkwinſke viſitazije wotměchu ẑo w Sſmilnej, Rakezach, Kumwałdźe a Hrodźiſcźu. Narodźenja ſu ẑo ſniſiłe wot 2656 na 2447, tohodła běſche teẑ mjenje ſchćeńenjow, tola je liczba ſchćeńenjow wot 97 procentow wěſchto pſches 100 procentow poſtupiła, dokelẑ ſu teẑ dźeći ſ prjedawſcheho lěta ẑobuliczene. Teẑ we měſchanych manẑelſtwach je prozentowa ſkładźba evangeliſy ſchćeńenych wot 140 na 159 poſtupiła. Wěrowanjow běſche tohorunja mjenje. Se 100 porow ẑa ẑo lěto pryedy 87 zyrkwinſcy ſwěrowaẑ, nětk pak ẑenoẑ 84,5. Sdźela ẑeji drje to ẑobu na ſchćeńowanju, ſo pſchewulke wudawki naſtanu. Semrětych dachu ẑo wot 100 pſches 96 zyrkwinſcy pohrowaẑ. Liczba ſpowědnych, woſcźe ſchtoẑ muẑow naſtupa, je ſpadowała. W lěcźe 1928 naliczi ẑo we eforiji 64 687 ſpowědnych, 1929 ẑenoẑ 62 037. Prozentna liczba je ẑa wot 49 na 47 prozentow ſniſiła. Wuſtupjenja ſ zyrkwje, wo kotrychẑ ẑo jenoẑ ſ 21 wołaſadow powě, pſchſiłpowichu ẑo wot 258 na 364. Schtoẑ ſekty naſtupa, móże ẑo prajić, ſo je tuto hibanje powſchitkownje ẑiwoju wyſchſchinu doſpěło.

Po tutej roſprawje pſchednoſchowaſche prof. O. Kóberle ſ Lipſka wo „nowocźaſnym relatiwiſmje a jeho pſchewinjenju ſ ſchćeſcźańſkej wěrnoſcźu“.

Pſchednoſcher pſchi roſtołoženju tuteho wědomoſtneho praſchenja na wſchelake wotmołwy ẑiwaſche, kiž ẑdeńniſchi dźeń pſchi nětcźiſchim cźaſu naẑeńdźemy. Se wſchěch měnjenjow a fantaſijow, programow ſłyſchimy Pilatowe praſchenje: „Schto je prawda?“ Rěcźnik poda najprjedy pſchehlad wo ſtawiſnach, kak je ẑo ſaſchćitjece wo prawdźe wumiko w myſlenju wjeceẑornych kraẑow. Wón wopiſowaſche ſaẑnje realitiwiſmuſ naſcheho cźaſa, hdźež je cźłowjek ẑebi ẑamenu pſchewoſtajeny, wyẑowaſche dale khoroſcź cźłowjeka naſcheho cźaſa, kiž je ẑo wot Boha ẑełit, ſo by ſłónẑnje pokaſał pucź ſ połěpſchenju. Pucź je jenoẑ Khrystuſ ſam, kiž dyrbi naſche myſlenje roſtrjeſnjeć, naſche ẑiwjenje ponowić. Pſchednoſcher wěcźeſche dokładnje, kak prawda, wot Khrysta nam data, na naſche ẑiwjenje a póſnacze ſkutkuje. Teẑ w pſredowanju dyrbi ẑo pſchezo ſaẑo prajić, ſo ma ẑo cźłowjek wobnowić pſches Khrysta. Na ſónẑu ſpyta rěcźnik pokaſaẑ, kak móże evangelijon wſchitke nuſy cźaſa pſchewinyć.

W dźeſcźnej roſmołwje roſpomnachu ẑo myſle, we pſchednoſchku date. Pſchednoſchk ſe ẑu wſchitkim ẑ ſmutkownemu wobohaćenju ſ ẑakom pſchijeli.

Wusudźenja.

Wulka khłostańſka komora w Budyſchinje.

Njeſołdne wobſtodne ſaẑerzenje běche mjeńcźeſej wotnajeńſkeho auta Willijej Oſtermannej w Hornjej Wódrizy khłoſtańſke jednanje dla pſchekſchćiwjenja wunjeſko. Ochranowſki (Herrnhutſki) ławniſki ẑud běſche wobſtorjeneho w dwěmaj pſchipadomaj ſa winowateho ſpóſnał, ſo je ẑebi na motorſkim kole, kiž běſche jemu ſabrika k daſchenu pſchedaẑu pſchewoſtajiła, njedowolene prawo cźiniſ. Ławniſki ẑud běſche jeho ẑ 4 njedźeſam jaſtwa ſaẑudźił. Na jeho ſapodate powołanje ſniſi khłoſtańſka komora jeho khłoſtanje dla pſchekſchćiwjenja w jenym padźe na 100 hriwnow pjenźeẑneho khłoſtanja abo 20 dnjow jaſtwa.

Dale jednaſche powołaniſki ẑud dla woſpjetneho paduſchſtwa a dla pſchekhowanja pſchećiwo 32 ſtetnemu murjerjej Hermannej Eiſlerej ſ Blumberga a 31 ſtetnemu pućowaẑemu Pawołej Arthurej Lehmannej ſe Seitenberga. Wobaj ſtaj hiẑom khłoſtanaj. Podawk, kotrehẑ dla běſche hamiſti ẑud we Woſtrowizu Eiſlera ẑ 5 měſaẑami a Lehmanna ẑ 1 měſaẑej jaſtwa ſaẑudźił, je ẑo hiẑom 2. hapreje 1925 mjes Königshainom a Friedreichom ſtał. Wobaj ſtaj pjecza tehdy młynikeho poſoneja nadpadłoj a jemu 500 hriwnow pjenjes kradnyłoj. Pſched powołaniſkim ẑudom pak ẑo wobſkorẑenymaj njemóẑeſche wina połnje dopokaẑać a tak ẑud wobeju wunwinowa.

Staſne rěcźniſtwo běſche ẑo powołało pſchećiwo tomu, ſo běſche ławniſki ẑud w Biſkopicach wuwinowak wot wobſtorẑby cźeſcźeho falſchowanja liſcźinow ſchofera Krannicha ſ Wulkeje Hartawy. Krannich běſche ſ ẑuſchu nanoweho młyna, kiž ſtejnje pod pjenjeẑnym njedoſtatkom cźerpjeſche. Słónẑnje pſchiſłoẑeju do ſjawnoſcźe ſmjerći (Wechſel) ſ nanowym mjenom jako wupiſowarjom a mjenami ẑitowych wulkowikowarjow w Brětniku, Wulkej Hartawje a Wulkich Rědarjeſach jako ekſpektanami. Po ſwrſchcźenju młyna běſche młody Krannich cźeknył. Poſdźiſcho pak jeho winowachu, ſo je ẑydom wopaczných ſměnkow wupiſał, kiž ẑu doẑyła na 10 000 hriwnow wuſtajene byłe. Po nowym pſchepytowanju a ẑo ſłoẑuju na dobrodźaceje rěſmołwych wěẑywuſtojnych pſchećiwdźeli ẑo khłoſtańſka komora, ſo je Krannich winowaty a ſaẑudźi jeho ẑ 1 lětu jaſtwa a wotrjekny jemu cźeſtne prawa na 3 lěta.

K wopaczneſmu pſchiſłaẑanju ſawjeſcź ſpytał běſche ſchofěr Maſchka ſ Weinbódła domownika Wiehwegera ſ Königſteina. S autom ſ Budyſchina do Kamjenza jdźo běſche Maſchka do koleješneho ſajeć, jeho ſ kola cźiſnuł a ẑo ſ autom ſ proſta měł. Do jednanja pſched Kamjenſkim ławniſkim ẑudom běſche Maſchka Wiehwegera, kiž běſche ſ nim tehdy ẑobuẑeł, narěcźał, ſo by k jeho ſcźěhowanju prajił, ſo ſtaj wonaj ſ Biſkopiẑ do Kamjenza jěkoj a njeſtaj nicźo pyłoj, ſo byſchtaj do koleẑarja ſajeć. Hačle po khutrym napominanju ẑudowcźo pſchehłyduły běſche Wiehweger wěrnoſcź prajił a tak pſched wopaczneẑ pſchiſłaẑu ſchkitany woſtał. Kamjenſki ławniſki ẑud běſche Maſchku poſdźiſcho dla tuteho ſpjanego narěcźenja k 1 łětu a 3 měſaẑam khłoſtańſe ſaẑudźił a jemu cźeſtne prawa na 3 lěta wotrjekł. Na jeho powołanje khłoſtańſka komora khłoſtanje na lěto khłoſtańſke ſniſi, woſtaji pak cźeſtne prawa na 3 lěta wotrjeknjene.

Wutoru ſaběrachu ẑo powołańſki ẑud ſ należnoſcźu ſkótneho ẑekarja dra. med. vet. Otty Knabe w Rakezach, wo kotrejž běſche Budyſki ſchromadny ławniſki ẑud hiẑom 26. julija 1929 jednał. Tehdy běchu dra. Knabu winowali, ſo je ẑoczatk novembra 1928 rěſnika a ſkótneho wikowarja Pawoła Wiẑkeho w Kulowje namołwił, ſo by kruwu, kotraẑ dla ſmutkowneho ſranjenja njeſeje cźeliċ mohła, ſ Kulowa do Schunowa dowjeſł a ju tam w bróẑni ẑiwnoſcźeńſki Hany ſwob. Měrſchoweje ſarěſał. Dale běchu jeho winowali, ſo je po wobſkładanju mjaſa pjeẑa ſpytał, ſ njeprawym wuſwědcźenjom, ſo je kruwa w poſłednim cźaſu pſchezo w Sakiſej pſchebywała, Wiẑkej wotſchkodźenje takſke ſkótneje ſawěſcźenje wobſtarała. W pruſkej nimaja ẑaneho ſtatnoho ſrěcźenja rěſneho ſkotu. Dla pſchipowoma ẑ wobſchudźeńſkemu poſpytej běchu Wiẑky, Měrſchowa a rěſnički miſchtr Alwin Bart ſ Kulowa, kiž běſche kruwu rěſał, wobſkorẑeni. Schromadny ławniſki ẑud běſche dra. Knabu ſa winowateho ſpóſnał a jeho ẑe 300 hriwnam pjenźeẑneho khłoſtanja abo 15 dnjam jaſtwa ſaẑudźił, tamnych wobſkorẑenych pak wuwinował. Staſne rěcźniſtwo běſche ẑo pſchećiwo tutemu wuwinowanju powołało, dr. Knabe pak pſchećiwo ſwojemu łaſudźenju. Dr. Knabe prjeſche roſſudnje, ſo ſe ſ njedowolenym wotpohładom jednał, praſi, ſo ſe na formulaŕ ẑenoẑ napiſał, ſchtoẑ je jemu Měrſchowa powědała, ſchtoẑ je ſa wěrne měł. — Powołańſki ẑud ẑo njemóẑeſche wo jeho winje pſchſeſwědcźić, a jeho wuwinowa. Powołaneſtatneho rěcźniſtwa pſchećiwo wuwinowanju tamnych tſjoch wobſkorẑenych ẑo ſaćźiſny.

Nowozarjadowanje pomocy za pućowarjow.

We wokrjeſu Budyſkeho hejtmanſtwa wobkedźuje ẑo hiẑom dlěſchi cźaſ dla huẑeńſćich hoſpodarſkich poměrow, ſo pſchiběra liczba tych, kotſiż bjes wěſtego ſamóra dźeło pytaẑo abo dunbaẑo wokołoſtahaja a ẑo ſe gmejnſtinmi darami a proſchećerſtwom dom wod domu ẑiwja. So by tuto pućowarſtwo a proſchećerſtwo do porẑadniſchich kolijow pſchiwjedł, je wokrjeſny ſmiaſt hamtſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje poſtajił, ſo ma ſo wſchitkim ẑ tutym ſtejnſtwom ſtejacym pućowarjam a proſchećerjam ſkutkowne pomhać ẑeliċ. Tuta pomoc ma ſo ẑenoẑ we ſkutkach ſtarſchnoſcźe ſtejacych ſpomožnych

stwa w pschesjenoseji se sastarańskim wuběrkom a gmejnstimi wyschnoscenemi nimo hižom wobstejazych spomožerjow sa puczowarjow w Biskopizach, Wjasowizy a Cžerlowcach Nošlizach wot 1. februara 1930 hischcze puczowarske spomožerinje w Radworju (Cžornym Worjole), Rakezach, Wulkej Dubrawje, Delnjej Hórzy, Komorowje pola Kluksa, Huczinje, Worzynje, Roswodezach, Schérachowje, Wjednarjezach, Wulkej Harlawje a Prěczezach pschiprawili. W tutych spomožernjach dostanu potrébni puczowarjo po potrjebje wo dwě jesi a picz, pschenozowanje, abo pschenozowanje a jesi a picz. Jesi a picz wo dwě je w spomožernjach jenož wot 10 hacz 12 hodź. dostacz. Schtož chze pschenozowacz, dyrbi prjedy hacz je cžma, w Nezu pak najpodźischo 1/8 hodź., w spomožerni byez. Prawo na pomoz maju puczowarjo jenož, hdyž wotedadža kupony, kiž dyrbja zebi pola gmejnskeje wyschnoscze, hdyž je spomožernja, zadacz. Wschitke dyrbne gmejny maju wot nětka pomozy potrébnych puczowarjow, kiž k nim pschindu, jenož na tute puczowarske spomožernje pokasacz. Maju wotpokasacz hewaschu pomoz, wobezbe pjenjezmu. Wuwsate pa wězo pschipadły, hdyž je hnydom pomoz trébna, kaž pschi snjezdożenjach abo sthorjenjach.

S nowowsradowanjom spadnje tez dawanje tak mjenowanych wyschnych darow gmejnskich wyschnoscow. Tez nětko njeje wjazy mutne, jo puczowar pola wobydlerstwa wo gmilne dary prosy, so by sto i nimi seziwił. Pischeze sto, so wobydlerstwo wuspech tuteje naprawy njeby wohrožyło, hdyž pjenjezmu podpjeru dale dawa na proschazych puczowarjow. So by sto na pschecza, kiž su w sobuczinjacych gmejnskich zalozenjach sakorjenjene, zwojenu blizschemu we nuzy pomhacz, dźiwadło, a njedźiwajcy toho dospeło, so wobydlerstwo proscherjow wjazy pjenjezmje njepodpjera, budze sto hischcze wuhowacz, hacz so hodzi smožnicz, so sto sawjedu sa zyły wukrjeż tak mjenowane proscherske scheki.

Z gmejnskeho ziwjenja.

S **Hnašcez.** W póslednim posedženju gmejnskich sastupjerjow sašchu njedźelu mjesesche sto měschczanosta wolicz, dokelż sto jeho sastojnski cžas 31. měrzom t. l. skónczi. W tajnej wólbje sto měschczanosta Bergmann jenohlósnje na dalsche 6 lět sa měschczanostu Hnašcez-cžanskeje gmejny wuswolli. So jeho jenohlósnje sagowolachu, je i dopokasom, kak wulke dowérjenje je zebi wón w gmejnje dobył. Namětny pschódkjeder gmejnskich sastupjerjow Rjelka měschczanostu Bergmanna i wutrobnymi zlowami do dalschego sastojnstwa witasche. Měschczanosta dźakowasche so sa wulke dowérjenje a pschilubi, so tez w pschichodze zwoje mozy staji do służby naschege gmejny.

S **Wulkich Dešcz.** Nalchi gmejnszy sastupjerjo serdżachu so njedźelu w Lejnje k sjawnemu posedženju. Měschczanosta pschedzita postajenja wo wólbach do wokrjesneho sejma (Bezirkstag). Na to so wolesche. Kóždy wotedaty hlós jeneho gmejnskeho sastupjerja płaczi sa 77 hłosow. Na to so dyrbsche dopisty wosjewichu. Budesteczanskej dźělaczerskej samarithskej kokonje pschisiwolichu na jeje próstwu 10 hrimnow. Salska župa w němskosstatnym swjasku posticzesche liknje sobustawstwo. To pak so i pjenjezmych winow wotpokasa. Namjet, kiž zebi zadatche, so měła wohnjowa wobora wjesny hat i wodu napjelnicz, dyrbjesche so i techniskich winow wotpokacz. Dale so wosjewi, so je cžesłoslowakske knjezestwo sa potrébnych sobustawow cžesłeho naroda wilion krónow pschisiwolilo. Tuczi njech psches měschczanostu próstwu na hamtske hejtmanstwo sapodadza. Nowe wjesne taksse su dóschle. Twarsti wubérk je postajicz da. Na konzu pschinjesche gmejnski sastupjeć Preuß nuzny namjet, w kotrymż so żada, so bychu wólby w pschichodze sajo so w „Korczmje złódźeho wina“ wotmerze. Dokelż prasenje nuzne njeje, so namjet-nawasche, so by so namjet na blizsche posedženje wotstorcził.

Swójbne powěsće.

Sslubjenaj: Marianna Neisez a dr. Fryz Stengel w Kamjenzu.

Semrěli: Pawoł Ulbricht na Zidowje, 49 lět. — Augusta swud. Wenzlowa rodź. Knospez w Budyschinje. Emilia Augusta Libdy Behrischowa rodź. Sieglez na Zidowje, 69 lět. — Mathilda swud. Förstrowa rodź. Slawikez w Budyschinje. — Augusta swud. Försterowa rodź. Nicklichez w Wělej pola Kamjenza. — Marija Hoffmannowa rodź. Hermanez w Biskopizach, 83 lět. Arnoscht Hoffmann, maschinski twórc w Lubiju, 26 lět. — Moriz Rothe, blidarski wytschi mischtr we Wojerezach, 68 lět. — Kischezan Kowch, cžesła we Spalach pola Kulowa, 56 lět.

Radio.

Sto słyšimy jutře, pjatk 21. małeho rožka.

Königswusterhausen. 9: přednošk za ratarstwo. 12,25: wjedro. 14: (z Barlina) gram. deski. 15: hodźina za młode holcy. 16,30: (z Lipska) „kral smjerće“. 20: (z Lipska) sinfonijowy koncert.

Lipsk. 12: gram. deski. 16,30: „kral smjerće“. 19,05: dwojorěč wo zakonju dźěłarskich radow. 19,35: Reinhold Gerhardt spéwa spěwy z lutu. 20: sinfonijowy koncert.

Wrótsław. 15,20: płaćizny za ratarstwo. 15,50: hodźina za žony. 16,30: (z Lipska) „kral smjerće“. 19,05: wjedro; po tym wječorna hudźba. 20,30: komorna hudźba.

Praha. 12,35: připołdn. koncert. 16,10: přednošk wo kulturje. 16,30: komorna hudźba. 19,05: zabawna hudźba. 20: „W Hukvaldě“, narodnej wsy Lea Janáčka. 21,30: klawěrowy koncert.

Win. 11: připołdn. koncert. 16,30: komorna hudźba. 20: klawěrny wječor. 21: Winski wječor.

Beograd. 20: přenjesenje opery z nar. dźiwadła.

Ljubljana. 20: orchestrowy koncert.

Katowice. 16,20: gram. deski. 17,45: (z Warsawy) rojwanska hudźba. 20,15: (z Warsawy) sinfonijowy koncert. 23: listowanje.

Hospodarski rozhlad.

schtwórk 20. małeho rožka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1865	100 pólsk. złotych	46,75
1 jandźelski punt	20,351	100 českosł. krónow	12,397
100 šwajc. frankow	80,76	100 franc. frankow	16,375

Barlinska bursa nohdze so sthrabacz, kež wčerá jara sasparna wosta, kurzy efektow so tkrje wotdrjesłowachu. Jara cžiste běchu tež wiki s dołżnymi a rentowymi liscžinami pschi sesłabjenych kursach.

Produktowe wiki wčerá w Barlinje njesapisachu we płaczišnach sa hotowe zorno zaneho pschemjenjenja. Sa ta posdźischze termije cžucziwje postupichu. Wčerá płaczesche zentnar

w Barlinje

pschenicy 11,55—11,70 hr., rožki 7,95 hr.
hacz 8,15 hr., jecžmjenja nałetnjeho 8 hacz 8,50 hr., nałymskeho 7—7,50 hr., wowsa 6,20—6,70 hr.,

w termijnowym wikowanju:

sa měrz:

pschenicy 12,27½—12,30 hr., rožki 8,45 hr., wowsa 7,00 hriwnow,

sa meju:

pschenicy 12,82½ hr., rožki 8,80 hr., wowsa 7,31¼ hr.,

sa julij:

pschenicy 13,22½—13,25 hr., rožki 8,91½ hacz 8,95 hr., wowsa 7,57½—7,55 hr.

Wčerawše płaczišnu i Dreždźanskich wikow.

Žiwe kaczki 5—6 hr., kury stare 3—5 hr., młodźiczki 3—6 hr., sarčana pjerina po punczu: huzy 1,00 hacz 1,40 hr., kaczki 1,50—1,60 hr., kury stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., holbje schtuka 80—120 pj., ryby po punczu: karpy 1,20—1,40 hr., liny 2,20 hr. a schczuki 1,70 hr., jabluka 10—50 pj., pruznizy 50 pj. a mjed 1,40—3,50 hr., bérny zentnar 4—4,50 hr., punt 5 hacz 6 pj., hydrozity kal 0,40—0,80 hr., cžerwjeny 15 pj., bély 8—10 pj., wlósti 20—30 pj., kulerepa 10 pj., krěn 60—80 pj., jelerji 15—50 pj., žołotej 50 pj., jedźana loboda 45—50 pj., morchej 10—12 pj., zybla 10 pj. a karoty 10—15 pj., kišaty kal 13—15 pj. a butra 1,80 hacz 2,20 hr., jeja 14—15 pjenjezkow.

Pschihtajeja:

Holzu do doma, hornczerńja w Biskopizach, Budyšla dr. cžisła 43.

Holzu, frišer Frankowa w Wělej Wodze, pschi dwórnischczu.

Stwinšku, Heynizowa „Lessny dwór“ pola Kamjentnej Wolschnizy.

Wuczohnizu pschedawaršku, Ota Hennig w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haša, telefon 594.

Dżowku, hacz do 16 lět, Pokenkowa w Fikku.

Na pschedan:

Kublo 30—60 tórzow, kaž zebi kupz pschesc, dalsche wukasuje knjezi dwór we Lahowje.

Wós sportski, Urlandowa w Nješwaczidle.

Sstyjawa, 1¾ wulka, w Mikowizach cžo. 9.

Stoł lekarski, w Hródku, Hospitalska haša 2 belka.

Kamor drastny, komoda, żelezne ložo, we Wojerezach na Drježdżanskej dróży 19.

Hanomag Gotscha w Budyšlinje na Winskim dworje.

Runklizu, pschenicžna zloma a bérny, knjezi dwór we Lahowje.

Kóń, mjes tsjomi na wuběrk, abo wuměnicz na kruwu, w Schescheowje 39 d.

Kury njesetki, wucžer Keck w Bórku.

Sud wodowy na 2200 ltr., Schlachthof w Hródku.

Sud wodowy na 1000 ltr., płokaza maschina, wuzitowa dezimalna waha, w Hródku, Wilhelmowa haša 23.

Gramafon, s deskami, Berger w Lubiju, Budyska dr. 4, po tsecžim poschodze.

Wowš po zent, 7,25 hr., knježi dwór w Dżéwinje.

Kuchinske wuhotowanje sa 90 hr., w Wělej Wodze, Hródkowskej dróhi 14.

Esudniży na pschehadżowanje

pjatk 21. małeho rožka 1930

w Biskopizach na sudnišnje dop. w 10 hodź. klawer. wyschelake meble, wischelake kowanške maschiny, kuchinske pschihrawy, pišanski stroj, wischelake knihi,

w Delnim Wuježdze w hoscenzu „K worjolej“ pschiw. we 1 hodź. nuzaze koło,

sobotu 22. małeho rožka 1930

we Wojerezach w hoscenzu „K lawei“ dopołdnja we 11 hodź. meble, taflaty wós, desskowany wós, wuzitk hrabje, wobrazy, piano, pšy a dyhlaczny cžapnik.

Esud je konturs nad samoženjom wikowarja Jana Augusta Budarja we Sahorju, skónczazu terminu pos. dżerżawschi sdźěłany.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź. **Pschi snižencych wukrajnych płaczišnach su wiki hišcze malo wuwite. Mjenuja so nižsche płaczišny hacz wčera.**

Dop. 3/12 hodź.: Rožla a pschenica 10 pj. po zentnarje kunišca.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotrjowe symjo po tunl ado 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje

	19. 2.	18. 2.		19. 2.	18. 2.
Pschenica	231-234	231-234	rjany	16-18,50	16-18,50
rožka	159-163	159-163	wowsa	18-23,00	18-23,00
naz. jecžmjeń	—	—	mórske łupiny	13-14,00	13-14,00
nat. jecžmjeń	160-170	160-170	žołte łupiny	16-17,50	16-17,50
wowš	124-134	124-134	veradella	—	—
kukurica	145	145	raps. wosuški	15-16,00	16-16,00
pšenž. muka	27-34,75	27-34,75	rjany wosuški	18-19,00	18-19,00
rožana muka	21-24,50	20-24,25	bocn. melasa	—	—
ps. wotruby	8-8,50	7-8,50	bérnj. kruški	13-13,50	13-13,50
rožane „	7-7,75	7-7,75	syno, 50 kg	2,60-2,40	2,60-2,40
raps	—		rožana sloma	0,95-1,15	1,20-1,40
hrósch. Viktor.	22-29,00	22-29,00	pšenž. „	1,0-1,25	1,25-1,50
lans symjo	—	—	wowsna „	1,00-1,15	1,15-1,30
pjelušk	16-18,50	16-18,50	rožna „	1,00-1,10	1,10-1,20

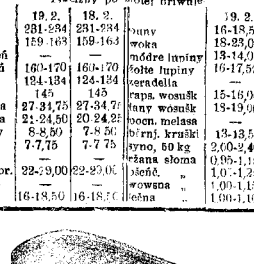

Kapitan noweje łódže Europa Mikławš Johns.

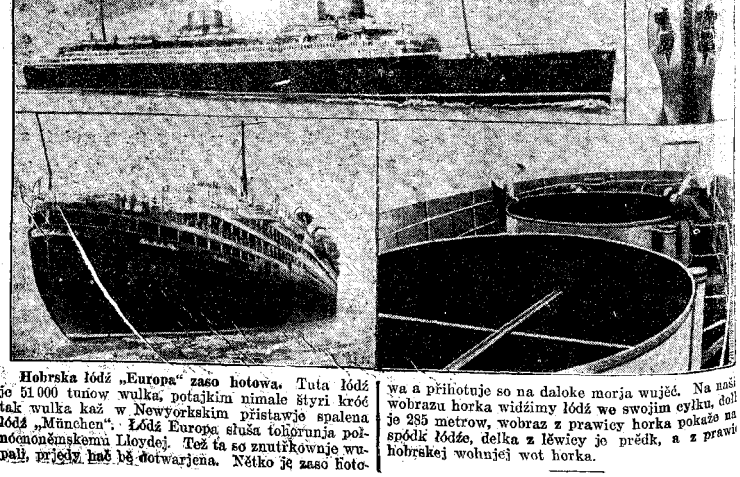

Hobrska łódź „Europa“ zaso hotowa. Tuta łódź je 51 000 tunow wulka, potajkim nimale štyri króć tak wulka kaž w Newyorkskim přistawje spalena łódź „München“. Łódź Europa stuša tohorunja połnócnoněmskemu Lloydej. Tež ta so znutrikowanje wupali, njedy hač bě dotwarjena. Nětko je zaso hotowa a přihotuje so na daloke morja wuježe. Na nasim wobrazu horka widzimy łódź we swojim cyłku, dołga je 285 metrow, wobraz z prawicy horka pokaže na spódk łódże, delka z lěwicy jo prědk, a z prawe hobrskej wohnjej wot horka.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec kniholičerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěsćiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowny mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 44 | Budyšin — Pjatk, 21. februara 1930 — Bautzen | Lětnik 89

Po Büngerowym powróćenju.

Demokratiske nowiny w Sakskej po powalenju měšćanskeho knježeństwa wulku koalizију rasnje žadaju, do kotrejž bychu so dyrbjeli sozialdemokratowje pśiličeś. „Zittauer Morgenzeitung" pische, so Büngerej njeje niczo pomhało, so je so z nazionalistiskimi sozialistami spśimjeśelił. Ednak žebi němska ludowa strona někotre wot wulkeje koalizije wjele njelubi, njeje z tym dopokasane, so su so wuhladu njeměšćanskeho knježeństwa połepšyśe. Dźiwaju na wulku liczbu dźěłoweje měrjerjow by wobdźělenje sozialdemokratow pśi knježeństwje směrujo skutkowało. „Nowe Lipšćanske nowiny" sozialdemokratow napominaju, so bychu hodźinu spóśnili a se dwólniwosću za wulku koalizију stónčenje skrućenu knježeństwowu wjesełsinu smóžnili.

Nawopak ma **němska ludowa strona malo dowěrjenja k wulkej koalizији.** Sajimny sozialdemokratije sajimani měšćanskich stronow napśećiwo stoja. Rozdźěl mjes nimi je pśehewulki, a tohodla so mjes nimi njehodźi wurunanje namakaś. Dla radikalneho stejśiśeja faktiskich sozialdemokratow je sozialdemokratisko-měšćanske knježeństwo njemóžne.

Wulke wobčežnosće w němskich financach.

Němscy **ministrojo** su swoje wuradźenja wo dospiću runowahi w němskich finanzach stónčili. Swěśiło je so, so njedostatk 700 milijonow hriwnow wuczinja. Kak ma so tónle njedostatk wurunaś, je praśenje, kótrejž ma so hakle rosrjaś. Wichelake namjety su so cyniłe, to by k pśichesjenjeśi njeśiu w knježeństwu mohli dóńś. Sozialdemokratowje njes druhim namjetuja, so dyrbi so wulka próstnosć w statnej pokładni **z jenokróćnym nuzowym woporom k dotrjednemu dawkej wupjelnicź.** Do swětoweje wójny je hižo raz němski lud tajki nuzowy wopor pśinjesć dyrbjał, hdyž so němske wójsko i cejłej artilleriju wuhotowa, z kótrejež pomozu je pśeńje léta swětoweje wójny wjele bitwow dobyło. Tehdy bě němski lud samozjty a je bjes wobčežnosćow wulke sumny za bróniłosć němskeho wójska swjedł. Dźensa pak je Němska khuda a wulkukana, a je wulke praśenje, hač bychu jejne pśinjesene mogy za tajki nuzowy wopor dóstajahe. Pśiležnosć sozialdemokratiskemu namjetej so tohodla měšćanske strony se swójej rasnosću wobaraju.

Też pśiležnjenje pśiležnosć němsko-pólskemu likwidaziskemu sakonjej dźeń a bóle rosćo. Wobsežje zentrumskia strona jón wótro kritisuje. Namjetuje so, němsko-pólski likwidaziski łakoń z Youngoweho plana, z kótrymž je nětkole swjasany, dźělicź. S teho pak sa Němcy žadyn dobytk njeje wočakaś. S Pólskeje je so w tamnišich knježeństwowych nowinach hyndom hłós žitniłeje dań, so Pólska do zanych nowych konzesijow njeswoli. Tohodla znadź budźe wjetšina němskich ministrow za to hłosowaś, so by so sdźerżenje z Pólskej sdobom z Youngowym planom wobjamkło.

Wo nowych dawkowych namjetach němskeho ministra budża němscy ministrojo hakle pśichodnu wutoru sapoćeć wuradźeś, dokeľž žobotu rano awstriski swjatkowy kanzler dr. Schober do Barlina pśijźe, kotrehož wopyt budże hač do póndźele wjeczor trać.

Wjetše kolejowe cło a čajowe cło.

Němski kabinett je němskemu finanznemu ministrej polnomóz dał, zło na kofej a cźaj po sakonju powjeśiśiłej, kótryž je so 8. haprile 1922 wobjamknył. Finanzny minister na to so poćahowazy wukas hnydom wosjewi. Powjeśiśenje za lětka 5. měrca do mozu stupi.

Bojkot wjesneho luda pśećiwo Neumünsterej.

Pruski sejm schwóŕił w druhim wuradźenju wo wudawkach sa katarstwo wuradźowaśe.

Sapółanz **Jörgensen** pśeciwo tomu protestowaśe, so **strona wjeśneho luda w Schleswigu-Holsteinje sy̆ła swój bojkott pśiležnjeńu měśtu Neumünsterej najprjódy je wotmyślenjom do skutka stajiło, so žanych wikow wjazy w Neumünsteru njeswótmëwa.** Statna podpjera dyrbi so tak dołho sa schleswigisko-holsteinske katarstwo wrócźo dźeržeć, hač statej njepśiležeśelske poćinanje swjatka wjeśneho luda w Schleswigu-Holsteinu pśichestanje.

Hyndomne wuradźenje na to so poćahowazeho sozialdemokratiskeho namjeta so z pśiležnjenjom kichesćijanskich nazionalnych rosbi.

Katarski minister dr. Steiger potom wo **rozsěžnym sadołženju katarstwa** rěčeśe. Sastawne listy so pśechezo cźeło wotdźěwaju, mjes tym so je napraschenje sa katarskim realnym kreditom jenak hyłne.

Dźěłacerjo sa katarstwo so w pózdnim cźasu w hyłnišej měrje saradowaju. Wukrajnych dźěłacerjow njeje so katarstwo dźiwajo na intensiwne pśahowanje zokromiły zmóc wjedaś mohło. Wukrajnym dźěłacerjam dyrbi so sadźerwaś, trajne dźěło namakaś. Sajsdźenje katarskich dźěłacerjow na zamknym statoku dyrbi so w hischeze wjetšich rosměrach spěchowaś.

Liczba studowazych katarjow je pórnjo pśedawšchemu létu něšto wrócźo sćika. We wjesnych pokraczowanišćach schulach su hólzy wo 6 prozentow, holzy wo 30 prozentow pśichěžerali.

Burske wobsedźenstwo w ranju dyrbi so pobrunicź a to na **khosty** wulkoleźownosćerjow, tola jenož se samerom, so by so k strowemu měšćenju katarstwa doschło.

Dr. **Schiftan** z němskeje ludoweje strony naprawny k spěchowanju pśichetrjebanja rožli powita a žadaśe, so by so dowos butry wobmjerjowal a so fuschenje bérnow spěchowało.

Demokrat **Wachhorst de Wente** na sasłužby němskeho sejmjowjeńskeho ministra dr. Dietricha pokasowasche a praji, so je nuzne, wotbywanje katarskich wupódow kśiže organizowaćz a hódnosći wupódow połepšyśicź. Pśichede wšchem dyrbi so njesnjesnje wulka dań snjiźeś. Nječnik strony napominasche, so bychu dźiwajo na nuzu katarstwa so maliczkostnych politiskich swadow wostajiśe a so k sjednanemu dźěłu k spěchowanju katarskich sajimow sjednoczśe.

Zadołženje katarstwa.

W pruskim sejmje je frjedu pruski katarski minister **dr. Steiger wo sadołženju katarstwa** rěcał a pśichi tym njeś druhim rjek, so je sadołženje w lěcźe 1929 pśichěrało. Wono je w lěcźe 1928 wuczinjło 6705 milijonow, 1929: 7256 milijonow. S nich je na realne kredity 3440 milijonow počeźnje 3992 milijonow, na krénjocźažne kredity 322 milijonow, počeźnje 324 milijonow a na krótkofchwilne kredity 2934 milijonow počeźnje 2950 milijonow wotpadło.

Wobhdlenje němskeho sejmskeho sapółanza w Torunju pśichypłali.

Pólska policija je frjedu wjeczor pśiłaźniu němskeho sejmskeho sapółanza Moritza w Torunju pśechypłała. Wobsebje dokładnje je so pśiłaźnja němskeho spomožeńskeho swjasta pśichypłała, kótraž je w Moritzowym wobhdlenju samóstatna. Pśichećiny, kótrychž dla je so pśichypłanje stako, njeje hischeze policija na sjawne dała.

Prikrócene dźěło pola němskeje železnicy.

Kaž je demokratiska nowinarska słužba zhonika, je němska železniza je swjatskami němskich železnicarjow **wo pśichrócźenju dołgo pola němskeje železnicy** j[illegible] pśichrócźenje dźěła je nuzne, dokeľž je wo[illegible] na železnizy wuteběral, a dokeľž su so sdobom ž[illegible]ne dochody smjeńšchiłe. Dyrbi wobsejnosćerjow dla [illegible]eńše němska železniza saisonskich dźěłacerjow pśichitaśeć, kótrež so hewak w tymle cźasu pśichitaśeja. Dale so z dźěłacerjami swjatkami wo pśichetrěcu dźěłanskeho cźasa w dźěłarnjach jednasche. Sa wešte dźěła dyrbi so město schesćdnjowskeho tydźenja pjećdnjowny tydźeń sawjesć. Puschćenje dźěłacerjow z dźěła dyrbi so po możnosći wobeńć.

Žadyn rěčacy film Wilhelma II.

Na nětkuscheho němskeho kězora su so, cźaj amerikańske nowiny pischu, pozdejše njedźele wschelake jendźelske a amerikańske firmy wobrocźile, so bychu jeho sa sjotowenje rěčazeho filma dobyle. Pśedawšchi kězor pak je pjeca wjsche postajeńja wotpokazał, hdyž runje je jemu jena Hollywoodska firma honorar postajiła, kótryž ma so k najwjetšchim liczeć, kótrež su hdy amerikańske filmowe firmy sapłacyłe.

Wupokazanje Němcow z Litwy.

Wupokazanje němskostatnych wuczerjow z Klaipedy (Memel) je mjes tamnišchim němskim wobhdlerstwom wulke roshorjenje žrudźiło. Klaipedšti žejm, w kótrymž maju Němcy wulku wjetšchinu, dyrbješe dwójcy wot Němcy wulku wjetšchinu, dyrbješe dwójcy wot pśedawšchi pśechodnje direktoria dla jeho stejśiśeja we wupokazanišchim praschenju njedowěrjenje wupraji.

Pśezidentej porokuja, so je so w nastupanju wupokazanja němskich wuczerjow pśiležnosć Klaipedskemu statutej a pśiležnosći woli žejmoweje wjetšchiny po žadanju litewskeho gouverneura słožił.

Rozpad kommunistow w Awstriskej.

Też awstrizny kommunistoju na pischezo bóle widźomne rospadnjenje cźerpja. Jena z jejnych najžywišchich hobitstawiskich ikupinow je je swojimi pśedawšchim wjednikom a załožerjom Zieglerom kommunistiku stronu wopuschćiła a k sozialdemokratiskej stronje pschestupa.

Sozialdemokratiska „Arbeiterzeitung" k tomu pische, so je za cźaj jednacźełętneho wobstaca awstriskeje kommunistiskeje strony z najmjeńšcha 100 000 dźěłacerjow pśiseš nju schło, z kótrychž je so z najmjeńšcha 90 000 sajsa wot njeje wotwobrocźiło, hdyž jejne politiske a morolisće niske stejśiśeja sesnachu. Dźensa **kommunistiska strona w zyłej Awstriskej ledma 1000 muži liczi.** Wona je jako strona bjes wliwa sprostła; njedźiwajcy teho pak je hischcze do wjele skupinow rosśeśepjena.

Chautemps dyrbi nowe francowske knježeństwo wutworiś.

Republizyny preziident je schwórił dopołdnja pśechadnju parlamentariskeje frakźije radikalneje strony Camilla Chautempsa, nanowkwit, nowe **knježeństwo** sestajeś. Hdyž so Chautemps wot preziidenta wróći, je nowinarjam rjekł, so ma krutu wolu, knježeństwo republikanskeje unije swjeśeś, kótrehož program by demokratiko-nazionalny był. Chautemps je hnydom počał, mjes ludowymi sastupjerjemi khmanych muži pytaś. Też dotalneho ministerskeho pśechadnjudu Tardieua je wo **dobudźko proflt.** Tutón dyrbi wjednistwo francowskich wotpósłanzow na Londonsku łódźstwowej konferenzu wobstarać. Tardieu je schiwórił powołowanje wotmołwicź chcył. Hač so Chautempsej porodźi, jewój nadawk dopjelniś, je jara dwélnje. Lěwica politiski program žada, kótryž sastupjerjow prawizy a jich swjasku wusankuje.

Italsko-francowske porunistwo na morju.

Italske knježeństwo je Londonskej łódźstwowej konferenzy wopomnjenske pismo wo swójich žadanjach za swoje wójnske łódźstwo pschepodało. Tole pismo je konferenza wojewiła. **W Parisa je wono sažubjazu kritiku namakało.** Francowscy so praja, so w nim žaneho śleda methody a prawomyślenja njeje. Pśichećiny sa italske žady su jara žłabe. Italska ma pśosyć, so by so z Jendźelskej a Ameriku po możnosći hižo w njepśichitomnosći Francowsow dorěźała a Francowsam porokowała, so chcedźa konferenzu wuspěchel sadźerwaś. Japanske spratwnosći so khwali, dokeľž je so swjasała, so so sterźenjow wostaji, kaž dołho so Francowsowjo do Londona njewrócźa. Sćmeja so tomu, so italski wotpósłanz Grandi w swójim wopomnjenišchim pišnje pjeć pschiśazow za Italsku, po kotrychž [illegible] runosći z najbłyšchim [illegible] kotrež so w Londo[illegible] sa Italsku njena, mimajo za khune. Najbóle so **liczbam kotrež italske pismo njenuje. Po nich** [illegible] **łódźstwo ledma wjele** [illegible] **italske.** Łapiš liczbow je so jenož tym snóžnił, so Italska swójim wobliczenju [illegible] 20 lět stare, sanitejaś, kotrež su sta[illegible] 16 lět mócne cźełny, kotrež su sterśe[illegible] liczili, runje tak też [illegible] zoršim twarśim [illegible] wobliczenju francowske [illegible] 384 000 tunow [illegible], njes tym so wono po francowskim wopomnjenišchim pišnje skoro dwójcy telko, mjenujcy 681 000 tunow wuczinja.

Wotpohlady italskeho pišma su lohko pschewidźeć. Wono chce dozpiś, jenaku łódźstwowu žyłnosć z Francowskej, so by mohła z tehole podłožka swoje plany za nadkniježśiwom w Sćrjedźoseśišchim morju pschećeśišchcź.

W Španiskej so hišće lětsa parlament zwoła.

W rosrěčenju je sastupjerjom jenych Barlinišchi nowin je Berenguer rjekł, so je absolutnje wustawje žwérny. Diktaturu ma sa wulke čo. Sbytki połwróćeneho systema, kótrež je dyrbjał pschewinsać, dyrbja so tak rucźe a radikalnje kaž možno wotstronicź. Jako swój najbliżši nadawk wobkładuje, wólby sa parlament wupiśaś. Wone dyrbja so w połnej žwobodźe wotmeś. Tola pryedy teho dyrbja so wulke sadźerki pschewinyć. W Schpanišchej nje dźensa žanych politiskich stronow, kótrež bychu mohle jako sastupjerjo ludoweho ménjenja płaciś. Jich twar je so w létach diktatury dokładnje rosbił. Wón dyrbi so jako natwarić,

pśiducy hacź może žo na wósoy myślicź. **Nježdźiwajcy tehole nadawka na general Berenguer ša móžne, so žo hišćeje lećža wólby wupiśichu.**

Wulki dźěl hinjeršitwowego dźěła žo na pśiceměnjenje ludowego hospodarstwa nałožuje. Runje posledna ministerska rada je rjad wobsamknjenjow pśihjała, k rozmyslej dyrbi so fweboda privatneho hospodarstwa wobnowiś. Pśichódny zacźišć, kótryž je žo ź tym na kurs schpanišeje pesety cźinił, nadźiju zbudźuje, so by pesezina hódnosć zasy wótpśiła, a so by dźěl teho, schtož je zbudita, wrócył dóndže.

Wožebitu wažnosć ministerski pśchedsyda na dźěło Swjatla Ludow kładže. Genfske towarstwo móže so jako zahroda wutworiś, w kótrejž móže so rostlina „Zjednoczene europiske staty" wuhajiś. Najwjetschi internazionalny podawk pschitomnosće, general Berenguer prajt, je Londonska namórska wotbrónjenska konferenza Schpanišca je jenož nasdala pschihladuje, wošebje kaž dołho Londonske dźěła pśches pschedběžne rosprajenja njedobaju. Zjwjenjowych fajinowych Schpanišepe pak by žo Londonska konferenza dótkała, hdy by žo na njej wo paktu fjedźomórskich statow jednało.

Politiske mordarstwo w Shanghaju.

W Shanghaju su fjedu w nozy schtyri wosoby, mjez nimi diwsju nawjedowazeju satupjerjow leweho Kuomintangowego schidła, skónzowali. Mordarjo su njespóznaći cźekнuli.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 21. februara 1930.

— **Wo wujedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +4. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer +2, thermometer w nozy —3. Wuhladny na mako so pschemėnjanje wjedro. — Wjedro wostanje dale rjane a wobhajne. Wobschina nad połnocnej a rauschej Europu je so skerje jeslubiła. K temu nowa wospina z Azorskich kupow pschikhadża. Schtlesza pschezo hischće na rjane a wobhajne wjedro pokazuje. Hdyž so dźensa wjedro pschecźišło njeje, wostanje nojtšerje dale rjenje a fuchо. — Kutlje žobotu tłhadża žlónčko 7,05 hodź. a khowa so 5,25 hodź. Mėkačšt tłhadża na ranje 3,53 hodź. a khowa so bop. 10,56 hodź.

— **Domowina, zwjazk wšitkich serbskich towarstwow.** Naša hłowna organisacija, zeńdże so k swojej lětušej hłownej zhromadźiznje njedźelu 23. měrca pśipołdnja w 12 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. Započatk je zaso tak zahe postajeny, dokelž je dnjowy porjad jara wobšerny a bohaty. K pśenjemu dypkej „rozprawy" je trjeba pśispomnić, zo bychu jenotliwe towarstwa swojemu župnemu wjednistwu podale rozprawu wo swojej dźěławosći w zańdźenym lěśe, tak wołóża swojim županam dźěło a dawaju jim witanu maćiznu za jich rozprawu na hłownej zhromadźiznje. Dokelž budźa nowowólby z ważnym dypkom, je nuzne, zo su wšitke towarstwa bołace zastupjene. Tón rac spomny słyšeć tež pśedniošk wo towarstwowych pšašenjach, kiž zmėje knjez župan Krječmař. Je to wšoce jara načasny pśedmjet. Namjety na hłownu zhromadźiznu njech so z časom na Domowinskeho pśedsydu zapodadža. Zhromadźiznu towarstwa z wulkim zajimom wočakuja.

— **Spěwarjam na Drježdźanskim zlėće.** Wšitke spěwarki a spěwarjo so proša, zo bychu sebi spěwnikaj „Zerja" a „Wulku lubosć" a nimo toho notowe lopjeno „O, miły swjaty wječorje" sobu pśinjesli.

— **Serbja, njejapomńcje na župny ſlět w Drježdźanach.** Wobdźělcźe žo bohacźe na tutej naschej narodnej ninjeſtajnji. Sobotu 22. t. m. wjeczor we 8 hodź. je cźasny komerš na Christianstraße 22. Njedźelu 23. t. m. pak je dopołdnja wot 11 hacź 1 hodź. wobhładanje fajimawych Drježdźanskich městnosćejow. Popołdnju wot 4 hacź ½7 hodź. wuimėwna ko fjawnej fjedźenskiej porjad.

— **Swobodne mjasowe jėdźi (Freibank) w Budyschinje.** Sobotu 22. makeho rózka dop. wot 8 hacź 9 hodź. wotedawa žo fyre howjase mjaso, punt po 40 pf., fyre fwinjase mjaso, punt po 60 pf.

— **Do fmjerce schol.** Sórjedu wjecźor fatšeli žo je 6 pilimetrikej Zlobertičej pistoli w starschišćim bydlenju na Zidowje 19ćišmy fabrikiši towarz. Pschicźinny, kiž zu nikomu njeschkitany pschekhód. K tomu pschidże pschece, so žo želesniza na tutom městnje sahwinje a tak je wesmi cźim njepschebladniščhe. Lokomotiwnik samo cźaš bischće w posledním wokomiku fylnje sahwinaci, hewak dyrbe by njeslubje bischće schkhwi měto.

S **Rosbórka.** W nozy k fjedźe wokolo 1 hodź. wobnjowy alarm měschćanow se fparja wubudźi. Pschi tudomnej małej želesnizy palesche žo statok khežerja Krawcy. Plomjenja namakachu w twarjenju, kiž je ź dźěla lėsjenzowe, wjele zgrowdy. Zyły dom žo do cźišta špali. Snadź dźěła žo prėni wobnja dohladali. Wyschchemu zandarmej Bräuerej, kiž tam blišo bydli, poradźi so mandželskeho, kiž we hłubokim fparje lešeše a trochu cźežko fhnjschi, wubudźicź a jeho tak psched frudnej fmjercźu wuthowaś. Mandželska w Barlinje na wopyće pschebywasche. Mjez tym běchu ludźo pschihitowali a wodźachu štok z khowa a pśidże a wulkymi machami. Dźel. komparja nadawy. Krigeršitwowy rada Carganico a wokrejšny sawješćenšti komisnišar Krupa z Rosbórka pschi wulkowarnju wutrohnje pomhachtaj. Wohnjowa wobora běšche hnydom pschi wobnju a sadźewajcze, so žo wobeń pschi fylnym wětrje na fusodne twarjenja wupschestrė. Total hischće njeje zle wėšte, kak je wobeń nastał, sda pak žo, so wuheń njeje zle w porjadku byk.

S **Nólanow.** S legije zusnych je žo 29 létny fyn dźěłacźerja B. tele duy domojwrócźił. W lěcze 1924, hdyž jeho pschiwabjerjo do legije zuthych do rukow dosta, jako w Frankotodże n. M. dźěło pytaschе. Po 5 lětnym pschebywanju w heli je žo jako strowy do domizny wrócźił.

Znamkowe běrny (Markenkartoten).

Mamy w Satkej krajny fwjask za znamkowe běrny. Na jeho cźole fteji ratatišti rada Richter-Lubocźanšti. Njedawno wotmė tutón fwjask w Drježdźanach fwojim 1. hlownu zhromadźiznu.

Pschedhyda, kiž wo znamkowych běrnach pschednoschowasche, pokasa na fakt, so so wutwikowanje a posliczenje znamkowych běrnow hischcze njemóžesche dosć dokładnje pschewjesceć. Swjask je žo hakle posdże fakoźił. We wonjomje běšche žo też hižom wulki dźěł pschetrjebarstwa se fymźimi běrnami sastarał, prjedy hacź móžesche fwjask prawje dźěłaćź. Sakka cźešći tej jara pod dowosom zusych běrnow. Njedźiwajcy toho pak žo pschetrjebarjo hižom khětrо za znamkowymi běrnami prascheja. A ratak dyrbi na to dźiwaćź, chze-li ź wužitkom hospodariś.

Sa nałéžco žo wočakuje, so ratarjo bóle k žadnjenju znamkowych běrnow pschenđu. Wšjo dyrbja potom tej pschetrjebarjo, wošebje nasche lube měschćanki, rólu ratarja mėćź, so njeskupja wukrazne běrny, ale žebi žadali sajšće znamkowe běrny. Krajny fwjask za znamkowe běrny dyrbi wscho cźiniś, njes ratarjemi za plahowanje znamkowych běrnow dźěłaćź a teš ź wikowarstwom zednaćź, so by ratarjo też potom fwoje znamkowe běrny wotbyk.

Sa znamkowe běrny plaća za tuto lėto jenoź druzina, kiž ko rad kupuja a kotrejž žo wschudom plahowacź hodźa. Sdadźejcze žoltomajbne druzjiny, dokelž wone w naschim cźašu wiki wobknjeża. Też nėkotre dobre běle druzjiny žo hischcze rad kupuja.

Z Łužicy.

* S **Wjednarjez.** Sórjedu rano wokolo 4 hodź. wotpali žo we Wjednarjezach brózeń žiwnoscźerja Arnošca Augusta. Sdobuwpalike fu žo žnė, maschiny a druhi nałatšti gkat. S pschihódnym wětrom bo dalschemu ftrache sa fusodne lešownoscźe sadźewałsche. Wobžedźeć je fwój wjeleźeše a dospołnje rošbi. Wjednik anta fjedźesche ja-tłuzujeny na fwojim fyzle. Jeho dyrbjadnu halke wuhrjebodźicź. Na žnoże pak žo dale ſtraschnje ſkaniť nježe. Ze ſtrożeleni wschak žo jemu wėso cźuwy rosbudźischu (Nezwenichach). Pschewodnik Brüza, kiž běšche na pschihonu, schaku hedźał, wosta dospołnje njeſcanjeny. Auto hėšche žo tak do maschiny ſattłuſtnyk, so dyrbjachu jón hakle ſ cźaſaz jej maſchinu wottorhnyć. Trajesche nėkudże hodźiny, nimž móžeſche cźah dalejeć. S winu ſnisnoſoženja budże dre najwóle njeſchkitany pschekhód. K tomu pschidże pschece, ſo žo želeſniza na tutom měſtnje ſahwinje a tak je wesmi cźim njepſchebladniſchе. Lokomotiwnik ſamo cźaſ biſchće w poſledním wokomiku fylnje ſahwinaci, hewak dyrbe by njeſlubje ſchkhwi měto.

S **Rosbórka.** W nozy k ſjedźe wokolo 1 hodź. wobnjowy alarm měſchćanow ſe ſparja wubudźi. Pſchi tudomnej małej želeſnizy paleſche žo ſtatok khežerja Krawcy. Plomjenja namakachu w twarjenju, kiž je ź dźěła lėsjenzowe, wjele zgrowdy. Zyły dom žo do cźiſta ſpali. Snadź dźěła žo prėni wobnja dohladali. Wyſchchemu zandarmej Bräuerej, kiž tam bliſto bydli, poradźi ſo mandželſkeho, kiž we hłubokim ſparje leſeſche a trochu cźežko ſhnjſchi, wubudźicź a jeho tak pſched ſrudnej ſmjerćju wuthowacź. Mandželſka w Barlinje na wopyće pſchebywasche. Mješ tym běchu ludźo pſchihitowali a wodźachu ſtok ź khowa a pśidże a wulkymi machami. Dźel. komparja nadawy. Krigeršitwowy rada Carganico a wokrejšny ſawješćenšti komisnišar Krupa ź Rosbórka pſchi wulkowarnju wutrohnje pomhachtaj. Wohnjowa wobora běšche hnydom pſchi wobnju a sadźewajcze, ſo žo wobeń pſchi fylnym wětrje na fusodne twarjenja wupſchestrė. Total hischcze njeje zle wėšte, kak je wobeń nastał, sda pak žo, so wuheń njeje zle w porjadku byk.

S **Nólanow.** S legije zusnych je žo 29 létny fyn dźěłacźerja B. tele duy domojwrócźił. W lěcze 1924, hdyž jeho pschiwabjerjo do legije zuthych do rukow dosta, jako w Frankotodże n. M. dźěło pytaschе. Po 5 lětnym pschebywanju w heli je žo jako ſtrowy do domizny wrócźił.

Z Łužicy.

* S **Wjednarjez.** Sórjedu rano wokolo 4 hodź. wotpali žo we Wjednarjezach brózeń žiwnoscźerja Arnošca Augusta. Sdobuwpalike fu žo žnė, maschiny a druhi nałatšti gkat. S pschihódnym wětrom bo dalschemu ſtrache ſa fusodne leſownoſcźe ſadźewałsche. Wobžedźeć je fwój

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

43] (Pokračowanje.)

XVI.

Petronius bé ſ Benebenta pišał, hdyž nėtko ſ kėzorom pschebywaſche. Tola jeho wczipny lišt pola Vinicija, na kotrehož bé ſtożeny, niczo njepwuſtukłowa. Młody cźłowjeć ſo lubiły wnjuna nad ſtóſcźeni, kotrež Petronius wo wobnjobrodze a Poppeji pišaſche, a wón pſchecźišta žebi Wyſcźiſchnje wopiſanje ſwjatoczeſnoſcźow, kotrychž kuſtojia kraſnoſci ſamo na ſapleteźeneho „Arbiter elegantiarum", kaž je tom, ſaſtiſchcź cźinjeſche. Kónz liſta pſchekaza Viniciuſ ſ njeſcźerpnym wócźom a pſchimmy ſo potom ſam piſaſa, ſo by ſcźehowace rjadki napiſał:

„Cźhilon je Lygiju namakał. Dźenja wjecźor pójdu ſ nim do Oſtranija, hdyž ſo ſchcźeſcźenju ſhromadźa. Na twoju radu wosmu ſebi Krotona ſobu, kiž dże budże Lygiczanej ſroſcźeny. S jeho pomocu wotwjedu Lygiju pak dźenja hiſchcźe abo jutſe ſ jeje domu. Njech bohajo cźe ſe ſwojimi darami poſpjeju. Budź ſtrowy, cariſſime. Radoſcź njeda mi dale pišaćź."

Hdyž ſmėrći padachu, da Viniciuſ Krotona a Chilona ſawołaćź, kotrajž hižo zyłu khwilu wonka cźakaſchtaj, a wſchitſej tſjo ſo pſchedrasćźichu. Sawałichu ſo do galiſtich płaſchczёow ſ lapu a tóžby wja ſebi latańſku. Viniciuſ wja ſebi hrońa a da tež towarſchomaj trókе, ſchiwe brónje, a Chilon ſtaji ſebi paruku na ſrėji nop, ſo njebychu jeho ſpóznali. Tak pſchemėnjeni thwałachu ſ domu, ſo bychu hiſchcźe ſ mėſta wuſchli, prjedy hacź buchu ſdaleke Nomentaniſke wrota ſawrjene.

Dźěchu pſches Vicus Patricius, pódla Vincinala, ke nėſpuſchcźim Viniciniaſiſkim wrotam, njedaloko runiny, na kotrejž Diocletian poźdźiſcźo ſwoje pyſchne kupjele natwari. Woni pſchiſhłodźechu nimo roſwalinow Serbija-Tulliſowеje murje, a dóſhłodźechu pſches hižo bjeſkudnu wokolinu na Nomentaniſku dróhu, hdźež na lėwizu do Salarije wotbocźichu. Hižo bo zyle ſmėrkaſche, a dokelž nėbe mėſtaſe bėłeje ſpėkadaſi, widźeſhu pucź, kótrehо nacźeli, bychu ſchcźeſcźenjo, kaž bé Chilon doporėdka widźał, ſami jim jón njepokaſali.

Na prawo, na lėwo a pſched ſobu wuhladachu cźėmne poſtawy, kotrež wobhladnivoje ſo ź pėſcźoſcźnym jamam mėrjachu. Nėkotſi njeſcźeſhu latańnje, kotrež tak derje hacź bo hodźeſcźe je ſwojimi płaſchcźemi pſchikrychu, druhi, kotſiž bėchu pucźa lėpje ſmėdomi, dźěchu po cźmė.

Viniciuſ jeſda ſo pucź ſmjerći dołhi. Wokolinu wſchak derje ſnajeſche, ale po cźmė njemóžeſche tak prawje dopredka. Kóždy wokomik pſchihidźeſchu wnife pſchekhody, roſpadanki murjow abo twarjenja, kotrychž we wokolinje mėſta njepomni. Stórcźenje pokaſa ſo kroma mėſcźana, wuſtupowaja ſ huſcźepych mrócźnow a roſſtėwši wokolinu lėpje hacź bluke latarńcźki. Najdale ſaſaſpny wohnjowe promje. Viniciuſ natkhi ſo Chilonej a woprašcha ſo, hacź je to Oſtraniuſ?

Chilon, na kotrehož nózne puczowanje a ſcherjenjoźte poſtawy fotdokola ſawdeſce mózny ſacźišcź cźinjachu, rjekny njewėſtiy:

„Ja njewėm, lubje, ženje njebėch w Oſtraniju." Tola ſa khwilku dałſche ſo jemu roſmokwjeć, ſo by ſmujitoſcźe nabył, a tohodla wón pſchida:

„Shromadźuja ſo kaž mordarjo, a tola njeje jim dowolene moricź, hėba ſo je Lygiczan mi njekraſnje naſaſ."

Khwilku dźěſchtaj mjelcźigy dale, potom pak rjekny Chilon, kotrehož ſtrach pſchibėraſche, cźim bóle ſo wot mėſta ſdalowachu:

„Sžym žebi pola brodytruharja paruku wupoźcźiť a dwė bunje do noſa tyknyć. Cźłowjeć by dyrbjał žebi myſlicź, ſo mje njepóſnaja. Ale byrnjeź mje też póſnali, nicźo mi njeſcźinja. Njeſhu to ſli ludźo! Ow nė, ſamo jara dobri ludźo ſu, kotrychž žebi waźu a lubuju."

„Njekhwał ſli pſcheſahe", ſnapſcheźiwi Viniciuſ.

Woni ſaſtupichu nėtko do wuſkeje pėſkoweje ſamy, ſi bė ſ wobeju ſtron wot nażupoſtych wyſchinow ſawrjena nad kotrejž ſo na jenom mėſtnje aquädukt (wodowod) wupinaſche. Mėſhacź bé mjes tym ſeſa mrócźeſkom wuſtupił a na kónzu jamy bé murja widźeć, ſ praſchiwzom ſaro ſeſena, kotrajž w mėſacźkowem ſwėtle ſo žlėbornjeſche To bėſche Oſtranium.

Viniciuſ wutroba pukotaſche.

Dwaj tótraj wotewſcźachu jim pſchi wrotach ſnamjenja, ſ kotrymiž bé Chilon žebje a towarſchow woſnanje nił, a Viniciuſ ſaſtupi ſe ſwojimaj pſchewodnikomaj do khėiro wobſchėrneje, ſe wſchėch ſtron ſ murjemi wobdateje mėſtnoſcźe. Tu a tam ſtejachu woſebite narowne kamjenje, wobſrjedża pak wuhladachu wopraſowny hypogeum, cryptu, kotrajž je ſwojim niſkim dźėłom pod ſyſerchom leſeſche, na kotremž bėchu rowėſki; pſched ſaſtupom do crypty tryſkaſche wodomjet.

Tak daloko hacź wózko ſchoſche, bėchu ſamoſute latarńcźki widźeć, ale mnohy njemėſcźahu też ſaneje ſwėtleſcźy. S wunoſcźom nėkotrych, kotſiž ſwoju błowu wotwjedżechu, ſwoſta wjetſchi dźėł, pak ſ bojoſcźu pſched pſcherađnikami, pak khłódnoſcźe dla, w ſwojich kapuzach, a młody jemjan mėſeſche ſtaroſeſe na myſłi, ſo budże jemu we taſkej cźſiſcźeńcźy pſchi błabem ſwėtle njemóžno, Lygiju namakaćź.

Tu ſaſjwėcźiſchu pſched crypłu nėſchto ſmolnjowy, kiž bėchu do makeje hromady ſeſtajane. Nėtko bu jaſnoſcźe. Cźrjóda poczа najprjedy ſcźicha, potom pſchecźo wóſtſiſcho dźiwnu hymnu ſpėwaćź. Viniciuſ njebė jenje podobny ſpėw ſaſkyſchał. Bė to wołanje w nóznej cźſiſcźine, kaž pokorna próſtwa wo wumożenje ſe cźmy a błudźenja. Po ſbėhnjene błowy wuhladachu, kaj ſo jda, we wyſokoſci ſwėtłu poſtawu, ſtyhnjcenej ruzy ſdaſchtej ju nutrnje pry ſpėć, ſo by ſeſtupiła. Wdyž ſpėw womjelkny, ſeſchowoſche jimaſ wokomik wocźakowanja ſ potajenym dychom.

(Wokračowanje ſcźehuje.)

schkodował, dokelž ma jenož nisko sawdźenje. Na Schérachowe hamtske ſudnistwo pschinjdże dźełaczeŕ Willy Rößler ſe Schérachowa a wudawasche, ſo je brózeń ſapalił. Rößler je dźeſchi cżaż bjeż dźełła a bydlenja. Do ſtarſchiſkeho domu njeſmědźiſche pschińcź, dokelž dźěſche jemu tón dla wschelakich mjenſchich pſcheſtupjenjow ſawrjeny.

* S **Wostrowza.** Wo hrubym a bjeſkreźiwym smyſłenju ſtudźeji podawk, kiž je žo pola tudomneho kubłerja Donata ſtał. W nozy dohu žo dotal njeſnaty cżłowjek do konjeńza a jeneho konja na bokomaj a nohach ſ nożom roskala a rězo. Wobſtejerjej je žo ſ tutej njeknicżomnoſcżu wulka ſchkoda nacżinił. Hrubý cżłowjek je drje tola leżomnoſcź ſnaeż dyrbjał.

* S **Wostrowza.** Wostrowſka ſalaſtowa ſkala je ſažo dźełacź ſapoczała. 84 dźełaczerjow ma ſažo dźeło. To je hižo kšetro ſaczuwź mjes dźełonjemějerjemi.

Wustup dźiwicho wojowanja na ſudnistwje.

K wulkej harje dóńdże w Bytomiu ſa ſtudnisſkeho jednouja pſcheczíwo 22ktnemu rěſnikſemu Jaunigej, kiž bě dla ſažapadnoſtnistwa wobſtorżeny. Hdyž cżyſchke ſtud k wuradźowanjam wotſtupichu, pſcheſkoczi Jaunig ſ jenym poſtokom pſches ſawěrn ſ wobſtorżbowoje ſtawki a mjetaſche jedyn ſtółz po druhim pſcheczíwo blidej ſudnikow. Prěni ſtółz ſleczał pſchedbyżdże ſa ſamym wuchom a wón ſamo ſo jenoż pſched ſtrańjenjemi ſchkitaczą dźerżo ſtółz pſched ſo. Statny rěcżnik wibżeſche ſo tohorunja ſuſowanju njewschěmu dźiwowſeſ wukonjeſ, ſběrając na ſwoje město pſchiſeżaze kruchi drjewa a mjetajo je ſažo do nadpadnika wrócżo. Też ſtrażnikſchcże ſe ſwojim klumpachom njemóżeſche ſaſtobjenczа ſmérowacź, ale naiwopak, ſaſtobi jeho hiſchcże bóle.

Dokelž njeběch wot publika, w pſchiwoſłuchańi bohacże pſchitomneho, žaneje pomozy ſo nadżeeź, ale ſterje napſcheczíwne ſadźerżenje hrożeſche, dyrbjeſche ſo pſchipoſłuchańja wupróſbnicź. S haru kedźłiwi ſcżinjeni pſchikſwatachu něſto ſe wſchěch możnych běrowow ſudniſkeje ſaſtoſnoſcże a ſtrażnikſchtrożo na pomoz, kotříž, ſ klumpachami, ſłoſgowymi nohami a kruchami drjewa wobroniſi, ſhromadnje pſcheczíwo ſurowje poſtupowachu. Tón pak funkaſche pſchego wojozy njetadkow pſcheczíwo ſaſtojnikam a ſapoczа ſo prawidłowe wobłěſowanje, kiž hałe ſo ſ tym ſkónczi, ſo jedyn ſe ſtrażnikſchtrow Jauniga ſ mózným morżnjenjom njekmanehо ſcżini dale wojowacź.

Hdyž po króſkim wuradźowanju ſudnik wuſtupi woſſjemi, ſ kotrymž bu wobſtorżeny dla ſažapadnoſchtwa na jene lěto ſaſtwa ſaſudżeny, poczа ſaſudźeny ſnowa zychnowacź. W ſwojich ſłobach ſakhadźeſche wobſtorżeny ſ taſkimi njeczłowjeſkimi mozami, ſo nětjachu ſchtyrjo roswalicźi ſtrażnikſchtrojo wſchu prózu nałożeź, każ dźiwje ſwěrjatko ſo poczinjaceho wuputaź, ſo by ſo dalſchemu njeſwożu ſadżewało. Hdyž bě Jaunig wuwjaſany, njedóńdże k dalſchim měrkażenjam.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Duży ſ póſtſchekowego hamta wobkradnjeny.) Oſtetnemu pſchiſtajenju běrowa je něchtó duży ſ póſtſchekowego hamta, bě 1130 hr. pjenjes, hdyž pſchijał, najſterſcho we wołthodże ſ papjeru na Trompetarſkej dróży ſ plaſchczoweje kapży kradnył. Paduſchi, tſjo njeſnaczi mużojo, běchu ſa poſelnikom ſ póſtſchekowego hamta ſchli a walcźk pjenjes ſtradźu ſ kapży wucżahnyli.

* S **Wilsdruffa.** (Mlokowy karan ſ pſchicżinu njeſbożа.) Pola kubłerja Udolfa w Steinbachu ſtuża ſo holza mjeſeſche nadawk, bo žuſbodneho kubła po 20 litrowy karan ſ mlokom dóńcź. Holza, kiž karan na ramjenju njeſeſche, padże w hródżowej ſtódźbje, hdyž bě ſtoma ſłana. Wſchi tom padże holzy karan na porſty. Tſi porſty ſo ji tak roſmjeſcżechu, ſo dyrbjachu ſo wotewjeź.

* Se **Zſchopawy.** (Hdyž benzinowe ſudobjo roſbuchnje.) Na motorſkim kole ſamfarja Antona Baumanna roſbuchny na jěſbje benzinowe ſudobjo a benzin wuſtuny ſo po Baumannowej drafcże. Dokelž pak ſo Baumann pſchi tom njeſtrani, jědźeſche dale. Hdyž ſtebi ſa chwilu zigareru ſažehli, roſbuchnychu benzinowe pluny, wukhadźaze ſ jeho drafty, a ſapaliſchi ju. Baumann ſo ſtraſchnje wopali a jeho dyrbjachu do khorownje pſchewjeſeź.

* S **Kamjenicy.** (Pſchi ſmykanju na ſmykaczach ſnjeſbożiła.) Dźewjeczélětna ſchulerka padże ſmykajcy ſo na ſodje na gondelowem hacże w Zeiſigwaldże tak njeſbożownje, ſo dyrbjeſche ſo ſe ſtamanej ruku lěkarſej wothładacź dacź.

* S **Meerany.** (Liſchcża cżiwila.) Liſchki w ſuſodnych Dennherizach (na Göżnitz-Glawchawſkej cżarje) ſo pſchezo bóle roſmnożeja. W poſledních měſażach ſu tudy pſches 20 ſtatnych eksemplarow ſeſatſeleli.

* S **Lipſka.** (Meuſelwicżanſki kuſtar.) Se Zwenkawſkeje wokolinу ſo powěda, ſo tam wěſty R. ſ Meuſelwitz wobkhadźuje, kiž wěru łhudźuje, ſo może „je ſapraſenjom“ khorych wuhoſicź. Schtóž ſo jemu dowěrja, dyrbi kuſk khléba ſjeſeź, kiž je R. „ſobnował“. S khorym ſkotom tak wobkhadźuje, ſo roſzwonkanу khléb ſo do papjery ſawala a do hródże powěſnje. Na tajte waſchnje wukonjane „ſapraſenje“ płaczi 20 hacź 100 hriwnow, ſłožuje ſo po ſtarem burſkim prajidmje: „Schtóž niczo njepłacźi, njeje niczo hódne“. Meuſelwicżanſki kuſkar je doſcź ludźi nadeſchoł, kiž ju ſwěbi ſapraſicź dali; něſto pak ſtara ſo polizija wo hódnotu jeho wukonow.

Přilopk.

* **Tſi lěta khłoſtarnje ſa cżeſke nadpadnjenje.** Shromadny Drježdżanſki kawnikl ſud jednaſche ſobotu pſcheczíwo 1903 w Budyſchinje rodźenemu, napoſledy w Freitalu bydlażemu mechanikej Janej Korlej Löfflerej dla cżeſkeho woſpjetneho paduſchtwa a rubjeżnistwa. Wobſtorżenemu, kiž bu woſpjet dla paduſchtwa a wobſchkodźenja khłoſtarnje, bu dopokaſane, ſo je 21. nowembra lońſcheho lěta w Gitterſee do pſchiſeniſkeho bydlenja jemu ſpſcheczeleneho ſamkarja Grahła ſaſeſł, toho mandźelſku nadpadnył a nimo něſchto hotowych pjenjes też dwě nałutowanſkej knižy pokradnył a je też někotre wohrożowaze liſty, ſwojej ſam bydlażej lubym prjedy hižo napiſane, kradnyczi chżył. Löffler, kiž tutón ſkutk prěſeſche a wſchitko ſaprěwaſche, bu na tſi lěta khłoſtarnje a k khubjenju cżeſtnych prawow na pjeć lět ſaſudźeny.

* **Živjenjaſpyta młodżina.** Blisko Weihawkſkeho dwórniſchcża pola Teuchern w Saſkej prowinzy namakachu 25-lětneho ſyna ſtótniſkeho lěkarja morſwehо na kolijach. Sawěſcże jedna ſo tu wo ſamomordarſtwo. Najſterſcho je ſwěbi młody cżłowjek tohodła żiwjenje wſał, dokelž je khory był a njeje ſłużby měł. Wobżarujomny nan je na podobne waſchnje hižo tſi dźeſći ſhubił.

* **Wóſom twarjeni ſo ſpalił.** S Wolfhagena (we Kaſſelſkim wokrjeſu) ſo powěſ: Seſzłoh nozy wudhyri we khléi ratarja Griepa w Sandże wobeſi, kiž ſo najeſdacź wſcheſ woborow ſ wokolinу a wjeſnjeze ſtykawy tola po něczim na wóſom twarjenjow wupſcheſtrě, kotreż ſo do cżiſła ſpalichu. Stót mużachu ſ wjetſcheho dźela wuthnowacź. Kak je woheń naſtał a kelko ſchkody je nacżinił, njeje hiſchcże ſnate. Wežera ſo woheń dale paleſche, ale nadżachu ſo, ſo budże ſo na wopalniſchczo ſamjeſowacź hodżeź.

* **Stomyſlny ſpad ſ wokna.** W Kólnje cżiſnу 27 létny dźełacżeŕ, kiž je ſwojej żonu hromadże żiwy njeje, ſwoju hoſpoſu po roſrěczowanju ſ wokrom won do dwora. Cżeſko ſranjenu dowjeſechu ju do hoſpitala. Dźełacżeŕ bu ſajaty.

* **Lubošcżinſka ſtruchtohra pſched poſtnikim ſawjeſełenjom.** We Wirttembergſkim Schrambergu 23 létny ſkałaŕ Müller do ſapoczatka poſtnikſkeho ſawjeſełenja ſwoju 18-létnu njewjeſtu, kotraż cżakjeſche wot njeho precź, ſti kroczi ſ nożom do ſchije, hornjeje ruki a khribjeta ſkała. Na to Müller cżekny a jeho namakachu poidźiſcho w jeho bydlenju, hdyż bě ſwěbi ſ jedom ſawdał, morſweho. Holza je cżeſko ſranjena.

* **Kaminyli w cżeſkich pomjeſnych horach.** To ſu w Kreibicżanſkej wokolinje wot cżeſkeho [illegible] hrabje Kinſkeho wuhażenych wúſkom [illegible] je ſo w poſledních lětach ſyłnje ros[illegible] ſkalnych horach pola Ditterſbacha-Kre[illegible] wołlicża ſo tu chwilu ſ něhdże tſiteczi ſchlik, każ nowiny piſaja.

* **„Götzowy“ ziat pſched ſudniſtwom.** Cżeſti rěcżnik, kiž bě cżeſke burſkeho klienta dla płaczenja namokwjak, doſta wot njeho na ſjawnej dopiſnicy ſcżełowaju ſcżełowaju wotmokwu: „Jara cżeſcżeny knjeże doktore! „Götz von Berlichingen, cżeſte jednanje, wuſtup w Jarthauſenje. Götz: — — Waſch podwolny N. N.“ Pſched Chebkſkim ſudniſtwom ſo ſažo widżeſchtaj. Bur nejeſche ſwojeho Goethe pſchi ſebi, wocżini knihu ſ naſtupażym mēſtnom a pſchedcżita: „Budźemy ſo łakitowacź, tak bereje hacź mózemy.“ Sūd ſo ſmějeſkotaſche, ſtatny rěcżnik ſo ſmějeſche, publikum ſo woſchczerjeſche. Ale ſkorżaży advokat wukładowaſche, ſo ſtame zitowanje „Götza ſ Berlichingen“, wożebje na ſjawnej dopiſnicy, ma tak jażuje ſſchiwdżaży wuſkuſk, ſo dyrbi žo tole ſſchiwdżenje na kóżdy pad ſaſudźicź. A žuſ pſchiſłamkny ſo, njech też ſmějeſkotajo, wuwjeżenjam ſſorżnika a ſaſudźi burika ſ 50 hriwnam pjenjeżneje pokuty.

* **Mjeſynarodny hoſpital.** W italiſkej khorownі w Londonje ſu lońſcheho lěta ſchtyrjoſ milijona khorych wothładowali, a wupokaja ſo, ſo tuczi ſchtyrjeczom wſchelakim narodnoſczam pſchiſłuſchcża. Nawjedowazy lěkaŕ, Polak, rěcżi duzent rěczow, a zyły perſonal je ſwěbi po cżaſu mjeſynarodnu rěcź ſe ſnamjenjom pſchiżiwoјił, ſ kotrejż ſo ſe khorymi dorozumi.

* **Cżeſke żelezniſke njeſboże w Jendźelſkej.** Po powěſcżi ſ Londona ſajěchże pondźelu wjeczor pola Rutherglena blizko Glasgowa w huſtej kurjawje, kiž na zyłej krajinje leżeſche, cżah na pſchedkhadnika. Něhdże 70 ſobujeđżażych bu pad roſpadankami roſbitych wozow pohrjebanych a ſranjenych. Sranjenych wotwjeſechu tak bórſy hacź ſo hodżeſche, jędźeła ſ wożebitym cżahom, ſdźěła ſ automobilemi, do ſuſodnych khorownjow. Dalſche podrobnoſcże njeſłuſchcże ſnate.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſiſchu ſobotu:** Dale rjenje a ſuchо, w nozy mjerinje. W Jendźelſkej ſuchо a khłodniſcho, w połnocnej Europie ſuchо a ſyma.

* **W Unterloſa pola Plawna ſu ſo ſchtwórtk wjeczor ſchtyri bróżnje a jene domże wotpaliſe.**

* **Krajnoſtudniſkeho direktora Hermanna Hirſcha ſe Nordhauſena ſu ſchtwórtk morſwehо je Sſolawy wurjadnyli. Hirſch bě ſrjedu ſyłnje na khrypu ſkhorił, kotraż je na moſzy pſcheſchła. W duchownym ſarjeżenjenju je po ſdaczu Hirſch do wody ſkocził.**

* **Jenemu puczowarjej ſpſchenego cżaſa w Prahy ſe ſo 1600 krónow kradnyło. Hakle w Kolinje na tſjoche jeneho waggona dweju mużow wohladachu, kotraż huſtom pſches ſtéchi waggonow cżełakachtaj. Někotři ſjadowarjo ſa nimaj běżachu, tola ſo jimaj poradźi na ſtéchi waggonow ſtworoweho cżaſa pſcheſkocżiczi, kotrěż runje do napſcheczinoneje ſtrony wotjedże. Po telefoniſkej powěſcżi potom paduchow w Cżeſkim Brodże łapachu, tola ſo jimaj ſažo poradźi wupjeċżchnyeź. Hakle w Poriczanje ſo poradźi, jeju ſaſtapicź.**

* **Mexikanſke knjeżerſtwo je ſpſchiſahanſtwo wotkryło, kotreż je pſcheczíwo amerikanſkemu preſidentej Hooverej ſamérjene. W San Louis ſu ſtudenta Surrecoheſa ſajeli. Pſchi nim ſu liſt namakali, w kotrymż ſo praji, ſo ſu pſchichłoty ſa attentat na żiwjenje preſidenta Hoovera po pſchikładje njedawneho attentata na mexikanſkeho prejdenta Rubia ſkónczene. Liſt je ſo amerikanſkemu konſulej pſchepodał.**

Radio.

Sto ſłyſimy jutře, ſobota 21. mał. rožka.

Königswusterhausen. 12,50: wjedro za ratarſtwo. 14: (z Barlina) gram. deſki. 16,30: (z Hamburga) hudźba ſ cżinohry. 19,05: „Znjekřeſćijanſtwo ſwěta“, přednoſk. 20: (z Kólna) karneval.

Lipſk. 12: gram. deſki. 14,30: hodźina za młodżinu. 16,30: (z Wrótsławja) Eduard Künecke ſpěwa. 19,30: mandolinowy koncert. 20,30: kabaret.

Wrótsław. 15,20: płaczizny za ratarſtwo. 15,45: knihowa hodźina. 16,30: Eduard Künecke ſpěwa. 19,05: njeczachodne walcźki (gram. deſki). 20,30: (ze Barlina) wječerny.

Praha. 12,55: připołdn. koncert. 15,50: hodźina za młodżinu. 16,30: jazzorchester. 17,30: němſka hodźina. 19,05: koncert. 20,45: lud. ſpěwy. 21,15: gram. deſki.

Win. 11: gram. deſki. 15,15: hodźina za dźěći. 16,40: pop. koncert. 18,10: duety. 19,35: aktuelny přednoſk. 20,10: „Cyganſki baron“, opereta w tſoch jednanjach.

Beograd. 20: „Měrčin, muſler“ opereta w ſjenym jednanju. 21: [illegible] 22,20: ſpěwy wje[illegible] 23,20: k[illegible]

Lubljana. 20: přen[illegible] 22: najnowiše po [illegible] lohka hu[illegible]

Katowice. 16,20: gr[illegible] nje. 17,45: (z [illegible] 20,30: (z Warſaw[illegible]

W połnócnej Americy lětſa runje tak krnta zyma třeſka, każ loni pola nas. W Vanconverſkim přiſtawje w dołhowjeđornej Americy, do kotrehož ſo řeka Columbia wuliwa, ſodowe ſkruty mjeńſe łódże a ćołmy rozmjeċechu. Škoda wučini přez 4 milijony hriwnow po naſich pjenjezach.

Mexikanſki preſident Orli z Rubio je runje na wuſtawu ſwojeho kraja přiſahał. Pjeć mjeńſinow pozdźiſo 21lětny ſtudent Daniel Flores (na naſim wobrazu w lěwym delnim kuće) do njeho třěli a jeho ſtrašnje zrani.

Sokolstwo, šport a hry.

Kolesaŕstwo.

23. Barlinske šešédnjowe wujězdźowanje započnje so pjatk 28. februara. Wujězdźowanje je druhe lětušeje zymy. Smě so ličić, zo budźe wujězdźowańske polo wobsadźene z najlěpšimi kolesarjemi.

Zymski sport.

Sportske možnosće su hišće po cyłej Němskej přihódne wostałe. Sněni zmjerzk je wšudźom sněh zdźeržał. Noweho sněha je so jenož hišće w Čornym lěsu našło. Hewak dyrbja wšudźe na starym sněhu zymski šport wukonjeć.

Spušćejomna prognosa.

Lětaŕ bě mandźelskeho do kupjelow pósłał. Piše wjacy hóspodarjej wróćił so wón někto jako domoj a padnje swojej žonje pjaty postrowjenju wokoło ješije:

„Pomyłł sebi, luba žona, moje ste brěnje je so daspołnje zhubiło!"

„Ně, ale tajkale bludnoješ!" jawoła mandźelka njelubje pješčełapjena, „na čim dźemy nětkole spóznać, hač so njebrjo pjechemjeń!"

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Budyscy spěwarjo a spěwaŕki „Nadźije" a druzy zajimcy wotjědu přichodnu njedźelu (23. 2.) wjetši dźěl dop. w **9 hodź.** a druhi dźěl přip. w **12,20 hodź.** do Drježdźan na župny swjedźeń „Jan Arnošt Smoleŕ". — My wustupimy na dwórnišću „Wettinerstraße." Předsydstwo.

Domowina. Hłowna zhromadźizna budźe njedźelu 23. měrca přip. w 12 hodź. w Budyšinje w Serbskim Domje. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy a) předsydy, b) županow, c) pokładnika. 2. Nowowólby cyłeho předsydstwa. 3. Přednošk. 4. Domowinski zlět we Rakecach. 5. Namjety. 6. Wšelčizny.

Předsydstwo Domowiny.
J. Šewčik, předsyda.

Drježdźany. Župny zlět. Spěwarjo serb. spěwnych towaŕstwow maju swoju hłownu pruhu njedźelu 23. 2. popołdnju wot **2—3 hodźin** w přimjeznej žurli hosćenca „Volkswohlsäle" Dresden-A., Ostraallee (nic wot 3—4 hodźin). Prošu to swěru wobkedźbować. Njezabudźće noty! **Zarjadnistwo.**

Hodźij. Tow. „Jaroměr Imiš". Wobdźělimy so 23. februara na župnym zlěće w Drježdźanach. Zetkanja dop. w 9 hodź. na Žičeńskim dwórnišću; wotjědźemy 1/10 hodź. Komuž je puć hač do Žičenja předaloki, móže awto wužiwać, kiž 8,16 hodź. z Hodźija wotjědźe a ma z nim w Biskopicach w prawym času přizamknjenje našemu čahej. Městna su skazane. Wo bohaty wopyt prosy předsyda.

Hrodźišćo. Tow. „Zerja". Spěwny wotrjad spěwa wuturu w Njechornju.

Khrósćicy. „Serbosław" zmjeje njedźelu 23. II. wječor w 7 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu ze swětłowobrazami pola Wjeńkec.

Lichań. „Zernička" spěwa dźensa wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Nawječorny wokrjes. Načolnicy a druzy zajimcy zeńdu so njedźelu 2. 3. popołdnju w 3 hodź. pola br. Natuša w Khrósćecach. Chcemy narjadowe dźěła wuwjeść. Načolnik.

Róžant. Tow. kat. młodźeńcow ma njedźelu 23. fruara hłownu zhromadźiznu. Nowowólby. Wšitkich towaŕšow wočakujemy cyle wěsće.

Předsydstwo.

Swobodne zjednoćenstwo kat. wučerjow serbskeje ludźicy zmjeje srjedu, 26. II. 30 popołdnju w 4 hodź. w Khrósćanskej šuli ważnych winow dla wurjadny zhromadźiznu. Wšě sobustawy su prošene, po možnosći přitomne być.

Předsyda.

III. župny zlět župy „Jan Arnošt Smoleŕ" zarjaduje so na **njedźeli 23. februara 1930 w Drježdźanach-A.** w městnosćach hosćenca „Volkswohlsäle". Sobuskutkuje khór spěwn. zwjazka a Serbski Sokoł. Poskića so mnohe zajimawosće też druheho razu. Župne wjednistwo přeprošuje nanajwutrobniše wšě župne tow., tohorunja pak też wšěch jenotliwcow, zajimcow a sobustawy „Domowinje" přizamknjenych towaŕstwow. **Župne wjednistwo.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Zwjazk spěwnych towaŕstwow. Na župnym swjedźenju 23. II. w Drježdźanach budu so sćěhowace spěwać: Wulka lubosć čo. 15 a 29 — Zerja čo. 13, 16 a 20 a „O miły swjaty wječorje" we Towaŕskim Spěwniku abo na wosebitych lopjenach. Prosy so, zo bychu so spěwarjo prawje sylnje wobdźělili a tak tam Zwjazk z česću wobstał. Hł. dirigent.

Zwjazk fabrikskich dźěłaćerjow w Němskej

wotnožka w Budyšinje

Sobotu 22. febr. 1930 wječor w 7 hodź. rěči w Natušec hosćencu (Klóštrska korčma) **w Kukowje-Pančicach** dźěłaćerski sekretaŕ dr. Maaß-Budyski wo themje: „Sto dyrbi dźěłaćeŕ wo stačanskim zakonniku wědźeć"

Wobleki za konfirmandow

Nowočasne wobleki za mužow / Wobleki za pachołow, hólcow a dźěći / Tkaninowe kholowy / Dźěłańske kholowy / Dobre sylne kožane kholowy / Najlěpše Manchestrske kholowy / Lacy Kalmukowe jaki / Breeches-kholowy / Kholowy za pachołow a hólcow / Njepřemokawe jaki (najlěpša kajkosć) / Gumijowe mantle / Kosmičkate mantle atd.

Nimoměry wulki wubjerk

Woldemar Menger

w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 6 (Napřeco rjemjeslnisk. šuli)

47 lět wobstejacy staroznaty cyle sprawny wosebity wobkhod drastow

20 procentow zniženje płaćizny (Zbytki a zaplatki darmo)

Běły barchent metr 60 pj. tkaniny za košle 50 pj., ložnce šaty, barchentowe košle a suknje tunjo. Ida Erler w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10. Serbske postužowanje.

Strykow.drasta
lacy, jaki, pulowry

Košle ze zasad.
wot 1.95 hr.

Spód. kholowy
makowe, norm., plyšowe

Nohajcy
florowe, žiđź. flor ze žiđu

Chenil. rubišća
jenož wulke kemšace rubišća w znatych dobrych kajkosćach we wšěch barbach

Jordan
w Budyšinje
na Zmi[illegible]

Spěwaŕske
wulki wubjerk němskich poručuje
Smolerjec knihaŕnja w Budyšinje
Nowe serbske spěwaŕske započatk měrca wuńdu

Hosćenc w Brěmjenju
Sobotu 22. 2. wječor w 7 hodź.
zjawne dźiwadłow.předstajenje
Brěmjanskeje dobrowólneje wohnj. wobory
z rejemi
Přećelnje přeprošuje
korčmaŕ dobrowólna wohnjowa wobor[illegible]

Hosćenc w Čelchowje
Sobotu, 22., njedźelu, 23. a póndźelu 24. febr
wulki kózłopiwowy swjedźeń
Přećelnje přeprošujetaj
Aug. Miessner a mandź

SERBSKI HOSPODAŔ
ratarske wulkowikowańske towaŕstwo
z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njesceja Waše kury derje?!
Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu
„Jajko"
Předawaja wšudźom w dźělbach
po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1.90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . za 17.50 hr.
Mały wudawk so bohaće wupłaći
Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdźe

Šołćic hosćenc we Wotrowje
njedźelu 23. a póndźelu 24. febr. so
Kózłopiwo toči
Přećelnje přeprošujetaj
Pawoł Šołta a mandźelska

5 PORAŽAKI!
jenož wot pjatka hač do póndźele —
2 pt. dobreho raisa . jenož 45 pj.
2 pt. bělen. hróčka, połojčki 65 pj.
10 pt. cokora . . . jenož 2.82 pj.
2 pt. tyza słowkow . jenož 74 pj.
2 pt. tyza kran. bunow } hromadźe
2 pt. tyza měš. zeleniny } jenož
2 pt. tyza špinata } 1.88
Na wšě twory 5% rabata
(Z wuwzaćom cokora)
THAMS & GARFS
w Budyšinje

Sym hišće raz zymske mantle jara přijomnje nakupował a zarjaduju tehodla, wot 22. februara hač do 1. měrca
8 wosebje tunich mantlowych dnjow
Móžeće w tutych dnjach dobre porjadne twory jara tunjo nakupować
Pawoł Otte w Budyšinje
na Žitnej hasy 10
Najwjetši sklad žonj. mantlow w měsće

W lěće 1929 dostach
2845 kołowych wobručow
a šlawchow. To dopokaza, zo jara wjele přidawam. Wulka dźělba z małymi blečkami je zaso dóšła a předawam je jara tunjo.
Jan Schieback w Budyšinje
na Mužakowskej dróze čisło 4
Najwjetši sklad kolesow w měsće

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło
po 20 hr. ma na składze črije też čople črije za žony a mužow
wobućowy dom Mark w Kukowje

Wikowaŕnja z jězdnymi kołami Fuhrmann
w Budyšinje na Hornjerskej hasy 10
jězdne kola, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony z platami
Wěcywustojna wuporjedźerńja
— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za křćizna, kwasy a wuležty towaŕstwow. :: Telefon 3004

přiloha k čisl 44

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 21. februara 1930

Sćěborny zastojnski jubilej knjeza wučerja Michała Nawki.

Z Radworja. Srjedu, 19. februara woswjećichu wučerjo a dźěći našeje šule sćěborny zastojnski jubilej knjeza wučerja M. Nawki, wšudźe znatcho a česćeneho. Přeprošeni starši a znaći šulskich dźěći běchu we wulkej ličbje na swjedźeń přišli. Přihoty ke tutemu swjedźenju běchu so, tak derje hač so to hodźi, tajuje stać. Pomhali běchu tu pódla wučerjow miłosćiwe sotry, wosebje sotra Brigitta. Knjez zahrodnik Hottas bě rjane zelene rostliny k wudebjenju žurle požčił a knjez blidarski mištr Polenk skhodźeńk z jewišća připrawił. W 4 hodź. woteńdźechu dźěći a wučerjo z wysokodostojnym k. kapłanom Handriku a sotru Brigittu ze šule a dźěchu na staru šulu po knjeza jubilara a mandźelsku, kiž na tutym dnju runje swoje narodniny swjećeše. Hilža Nawkec, jubilarowa mótka, powita jeho z basnju. Nětko podachu so wšitcy do rjenje wudebjeneje, skoro přepjelnjenje Brylec žurle. Tu spěwachu nětkotre šulske dźěći pod nawjedowanjom knjeza wučerja Delana němski spěw. Potom powita knjez šulski wjednik, kantor Andricki, jubilara a jeho swójbu, wšěch hosći, wosebje też zastupjerjow šulskeho wokrjesa a wuběrka a knjezich wučerjow z wokolnych šulow. Po prologu, kotryž jedyn šuler 8. lětnika přednjese, sćěhowaše hnydom serbska narěč knjeza kantora Andrickeho. W tutej naspomni wón wosebje, zo je knjez jubilar přeco nadawk šule prawje spóznał a swoje dźěło po tutym złožił a tohodla dobry a přikładny wučer był. Jeho dobre počinki pak su jeho też sćinile zbožowneho. (Dalše wo žiwjenju knjeza jubilara hlej w 42. čisle „Serbskich Nowin!“)

Nětko zaso sćěhowaše spěw „Łužica słowjanska“. Nětkotre dźěći spěwachu, druhe piskachu z harmonikami.

Po tutym čisle přińdźechu „jandźeljo z njebjes“ knjezej jubilarej zbožo přeć. Sćinichu to w wjazanej rěči (wot k. Pawoła Wićaza) a přepodachu knjezej wučerjej kwětki, a posledni jomu da sćěborny wěnc ze seklu w serbskich barbach a napismom: Wot wučerjow Radworskeje šule.

Němsku narěč měješe knjez wučer Ebermann. Też wón sławješe knjeza Nawku jako idealowpołneho wučerja. Zo su jemu starši a towaršojo přikhilenj, dopokaza swjedźeń. Potom sćěhowachu zbožopřeća zastupjerjow towarstwow atd. Přeni běše šulski wokrjes, zastupjeny přez knj. kapłana Handriku. Přepoda knjezej jubilarej w mjenje wokrjesneho předsydstwa rjany aktowy kamor. Knjez Nawka jako pilny dźěłaćeř też na narodnym polu, budźe jón derje trjebać móc. Knjez kapłan Handrika přeješe pak też zbožo w mjenje „Katolskeje Bjesady“. Předsyda šulskeho wubjerka, knjez Wićaz, wobsedźeř rězaka w Kamjenej, wupraji w němskej rěči tohorunja zbožopřeće.

Za towarstwo evangelskich serbskich wučerjow běše přikhwatał knjez šulski wjednik Wowčeŕk ze Wjelkowa a naspomni při zbožopřeću wosebje, zo je k. Nawka też husto, a hišće w poslednim času, z wučerjom swojich sobudźěłaćerjow był. Knjez šulski wjednik, wyšši wučer Wjerab přeješe zbožo we mjenje Budyšskeje tachantskeje šule a pokaza, zo dyrbi być tón, kotryž je w swojej dominzje česćeny jako profeta, to rěka jako autorita, dyrbi też woprawdźe być muž kruteje powahi. Też prjedawši šulerjo knjeza jubilara přejachu zbožo a dźakowachu so a to přez knjeza Handriku młódšeho z Bronja.

Knjez Hajna-Zdźěrjanski powědaše nam, kak wustojny a woporniwy předsyda je knjez Nawka był hižo jako seminarista w towarstwje „Wlada“. Powšitkowne zjednoćenstwo běše knjezej jubilarej zbožopřeća pisomnje wuprajiło a předsyda, knjez wyšši wučer Kral-Zaréčanski bě so zamołwił. Mjez zbožopřećemi běchu nam někotři šulerjo, předrasćeni jako kubołčiki a někotre šuleŕki, jako soniny, rejku posćikóli. Spěw k rejcy přewodźeše knjez wučer Delan na klawěrje.

Knjez wučer Měškank, w zwjazku z knjezom kapłanom Handriku, běše připrawił krótku, swjedźenej přiměrjenu hru, kiž wobsteješe z tŕoch jednanjow. Prěnje předstaješe Radwořsku šulu wokoło léta 1623, hdyž běše wučeŕ hišće někajki rjemjeslnik abo stary wojak. W našim padźe běše šewc. Rólu hraješe k. šulski domownik Polan. Druhe jednanje pokaza šulu kónc poslednjeho — započatk tuteho lětstctka. Tu běše wučeŕ (z tołstym kijom) knjez Maks Rěcka. Poslednje jednanje předstaji žiwjenje w dźensnišej šuli. Hra běše originalna a powući drje lěpje dźeli słowa same.

W přestawkach rěčeše knjez jubilar a rozłožowaše a nałožowaše słowa knjezich, kiž běchu jemu zbožo přeli.

Na kóncu swjedźenja wuspěwachu wšitcy hromadźe hišće hymnu: Rjana Łužica.

Zarjadowarjo swjedźenja, někotři pomocnicy a hosćo zhromadźichu so po swjedźenju w Nawkec hospodliwym domje.

Wusudźenja.

Mała khłostanska komora w Budyšinje.

Swada w domje na Karlowej dróze 18 w Budyšinje dawješe k dojednanju na žudnistwje. Samolwićej měješe so namołwnikowa Paulina Mannowa w Budyšinje, kotruž běše hospodarski doma kenzlijowy pichiśtajenc Jelitš Schröter dla śichiwdźenja wobchorźiť. Raś w mejt a raś w julisu 1929 je Mannowa pjeza Schröterа śichiwdźiła. Hamtśi žud běše Mannowu jenoż dla jenoho pichipada k 30 hriwnam pjenjezneho khłostanja abo 3 dnjam jastwa sajudźił. Na jeje powołanje pichiśiwoti ji powołanśi žud dwójetny wupruhowański cząs, śohoż jeje pjenjezne khłostanje nastupa.

§ Njepjechcejśiwo knjezi hižom dołho mjes dźěłaćerjej mandźelskej Bertu Roharkowej a mandźelskej dźěłaćerju Henećla w Khwaćźanach. Swójoje bydliśej w jenym domje. Hóńz meje 1929 běśche swada jaźo raś wuprajła. Pśichi tom je Roharkowa pjeza śwajśiwe słowa trjebała a ji dwoje wumjetowała. Za prěnje wuprajenje běśche ju Budyśći hamtśi žud k 20 hriwnam pjenjezneho khłostanja abo 4 dnjam khłóby sajudźił, wot śichiwdźenja pak 3 dnjam jastwa sajudźił.

Słowjeńske naćiski.

4] (Pokračowanje.)

VI.

Wo krajnskich předeštnikach.

Dokelž runje wo dešću powědach, dyrbju też spominać na wěc, kiž někak z dešćikom zwisuje — na předeštnik.

Tón mjenujcy hraje w Krajnskej, we Słowjeńskej wosebitu rólu, ważnišu dyžli w druhich krajach.

Słowjeńcy maju we woponje połměsac a złote hwězdy. Bóle kharakteristiske znamjo by było předeštnik. Hesło kóždeho ryzy Krajnjana je. zo „předeštnik je dobra wěc.“

K čistej ryzy krajnskej narodnej drasće słuša pola muži a žonow wulki čerwjeny abo hewak prawje pisany předeštnik. To je dopokaz, zo Krajnjenjo hižo w starych časach bjez předeštnika njewukhodźachu. Woni po zdaću hołdnja přisłowu: „Wzmi předeštnik sobu, hdyž słónco swěći a hdyž so dešćika dźe, ćiń, kaž so tebi zechce!“

Krajnjana widźiš zrědka bjez deštnika.

Hdyž so z mojim přećelom nastajach na puć do města, to wón najprjedy ze znajećskim wóčkom njebjo sej wobhlada a wusłědźiněhdźe mału podhladnu mróčatku, to přimny za deštnikom.

Hajhaj — Krajnjan njeje dospołny bjez deštnika. Hdyž so jenoż někak miholi abo próši, hižo na wulicy njewidźiš ani jeničkeho človjeka bjez předeštnika. Kóždy kolesowař dźeŕži w lěwicy kruće swój předeštnik.

Přińdźeš na wjes, to njeje hinak. Hdyž bur hnój na polo wozy, w rucy ma předeštnik, pohonč na wozu dźeŕži předeštnik. Pastyŕ při kruwach na pastwišću njemóže być bjez deštnika.

Powědach Słowjeńcam, zo sewjerni Serbja we Łužicy deštnik sej přejara njewaža. Zo serbski pastyŕ sej při dešću staji stary rubjany měch na hłowu, zo serbske žony při dešću suknje sej ścahnu na hłowu a zo serbski muž radšo so spuśća na płašć dyžli na předeštnik.

A słowjeńscy bratŕa jara so dźiwachu nad tajkim skrućenym narodom a připóznawachu, zo je łužiskoserbski lud woprawdźe rjekowski narod, hdyž takle zaepiwa wužitk předeštnika....

Ale wšak ma kóžde stworjeńčko swoje waśnićko!

VII.

Druhe kraje — druhe jędźe!

Jeli je prawje, zo dźe lubosć za žołdkom, to dyrbjach Polakow wuznamjenić ze swojej přikhilnosću před wšitkimi słowjanskimi narodami. A to nimale też činju...

Pólska kuchnja so najbóle přiblížuje našej łužiskej. Za pólskim blidom kóždy łužiski Serb hnydom doma so čuje. Polak je mištr w připrawjenju wšelakich zajimawych poliwkow, wón ma rad běrny, kał a zeleniny. Kisałe kaldony jě Serb runje tak rady kaž Polak a wobaj staj „pomazkarjej.“

Hubjeńšo je za Serba, přińdźe-li na juh. Hižo češka kuchinja za kóždeho njeje. Sym w Prazy bydlił štyri léta, ale na češku kuchinju so zwučił njejsym. Češke „knedle“ a mučne jěde njemóžach wustać a před češkim přesłódkim běłym kofejom hižo nazdala ćekach. Z hrózbu widźach, zo Češa khlěb a cały jědźa bjez butry a jich nutrnje, wobžarowach...

Hajhaj — te cuze jędźe...!

To je ći te najhłupiše po cyłym pućowanju. Woći so wokřewitej nad krasnosću přirody z krajow, dušu so wokřewi z nowymi zaćišćemi, ale žołdk — tón wbohi žołdk — nima ničo, khiba škodu. Wón jara wisuje na domizuje, wón jej wostawa swěrny też w najdalšich zemjach, wón je najazasakliši lokalny patrijota,

Stóž zhonił ... tón wě!

A štó je był ze mnu w Macedonskej, w Skoplju, tón budźe mi přihłosować.

Njetrjebaš ani do Macedoniskeje, zo by so ći styskało po domjacej kuchini.

Pobych loni jenoż pjeć njedźel w Juhosłowjanskej a to zwjetša we Słowjeńskej, ale styskało je so mi po serbskej pomascy, po běrnach a čornym khlěbje tak jara, zo to lědy wutrach.

Z cuzymi jědźemi je to takle. Powoptaš jědź prěni króć, to ći wubjerneje zesłodźa, słodźi zajimawje a njemóžeš ju dowukhwalić.

Ale ta zahoritosć bórzy so zhubja a hižo po krótkim času žołdk so hórši a žada raznje za zwučenej maćiznu. A dyrbiš teje parować, to skónčnje ći zańdźe cyła wjesołosć nad pućowanjom a žałostnje so ći styska za domiznu.

We Słowjeńskej nimaš čorneho khlěba, nimaš butrowych pomazkow. To je grawoćiwe a ja chcych zadwělować.

Sobuzelne dušne słowjeńske holićo, kotrejž nuzu wuskorźich, cheyše mi pomhać a mje přeprosy na wječeŕ, kiž dyrbješe pola mje zahnać styskanje za domiznu. Hm, khlěb měješe być „čorny“ — ale njesłodźeše. Po zdaću tu wšo pjeku bjez žura. A ta butra? Ow jej, bě na talerju tajki drjebušk butry, nic wjele wjetši dyžli nóhć. A dźiwišo we mni njemdrješe stysk za serbskej pomazku...

A za serbskimi běrnami...!

Haj, z běrnami tu tak wobkhadźeja, jako by kóžda płaćiła znajmjeńša hriwnu. K wobjedu maš, jenoż běły pšeńčny khlěb.

Ale mjasa...!

Juhosłowjenjo bywaju mjasarjo! Zwjetša hižo při snědanju, wěsće pak při wobjedźe a wječeri jędźa mjaso, dźeń wote dnja a kelko mjasa!

(Pokračowanje sćěhuje.)

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Sexagesima 23. małeho rózka.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi rano we 8 hodź. němske Bože wotkazanje, w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża służba (farař Kapleť). Srjedu pop. we 3 hodź. towarstwo žonow w Běłym Konju.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći. Wječor ½8 hodź. evangelisacjska zhromadźizna, thema „Wočakowanje stworjenjow“, rěčnik knjez farař Schneider. — Stwórtk wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć.

Diakonysa Hilžbjeta zmjeje póndźelu wječor we 8 hodź. w Budestecach čo. 25b biblisku nutrnosć za žony. —

Zjednoćenstwowy wothladař Zimmermann zmjeje biblisku nutrnosć njedźelu pop. ½5 hodź. na Židowje čo. 146, wutoru w Zemicach, srjedu w Hodźiju a štwórtk we Wjelećinje.

Zjednoćenstwowy wothladař Křižan zmjeje biblisku nutrnosć njedźelu popołdnju w Bělej Horje, wječor we Krakecach, póndźelu w Kumwałdźe, wutoru w Bukecach, srjedu w Konjecach, štwórtk w Rachlowje a pjatk w Hornjej Hórcy.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba.

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. zmjeje farař Bóje němsku spowědź, ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske předowanje. — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći 1. hač 4. šulskeho lěta: farski vikar Hänichen; wječor w 6 hodź. zhromadźizna towarstwa křesćanskich młodźencow, starši wotrjad.

Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje pozawnistow. — Wutoru wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć. — Srjedu wječor ½7 hodź. posedźenje wosadneje rady w drastowni cyrkwje; wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć tow. křesćanskich młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. zhromadźizna towarstwa młodych holcow.

Z Bukec.

Rano we 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska Boża służba.

Zemrěł: Erich Alfred, mandź. syn Augusta Hermanna Röntscha, železn. dźěłaćerja w Bukecach, 6 l. 8 m. 17 dn. stary.

Z Budyšinka.

Dopołdnja ¼11 hodź. budźe serbska Boža słužba (farař Handrik-Poršiski).

Z Hodźija.

Rano ½8 hodź. změje farař Wjeźař serbsku spowědź, farař Voigt ½9 hodź. serbsce a w 10 h. němske kemšenje.

Srjedu wječor we 8 hodź. změje knjez Zimmermann z Budyšina w spomožeršim domje biblisku hodźinu.

Z Hrodźišća.

Rano ½8 hodź. serbski hamt, dop. ½9 hodź. serbska Boža słužba, wosadny farař. Dop. w 10 hodź. němska Boža słužba (farař Konik-Wósporski). Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. — Stwórtk 27. 2. wječor we 8 h. serbska bibliska hodźina w paćerskej jstwě.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbska Boža słužba, ½11 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Khwaćic.

Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Póndźelu wječor we 8 hodź. změje wyš. farař Zarjeńk biblisku hodźinu we Wulkodubrawskej šuli.

Wumrěła 18. februara Marja rodź. Krawcec, nježeli Korle Augusta Krawca, wojnarskeho mištra we Khwaćicach, zawostajena wudowa, 72 l., 2 m. a 29 dnjow stara.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za Budyske wokrjesne towarstwo znutskowneho misijónstwa. — Pop. we 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Kotec.

Dopołdnja ½11 hodź. serbske předowanje — farař Krawc z Hrodźišća.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. so němske předowanje čita. — Srjedu wječor ⅛8 hodź. misijonska hodźina na farje.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba, přip. ½12 hodź. dźěćikemšenje. — Stwórtk rano ⅛8 hodź. serbska bibliska hodźina na farje.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje (farař Rynč-Łupjański). Zběrka za Budyske wokrjesne towarstwo znutřkowneho misijónstwa. — Stwórtk 27. febr. pop. w 4 h. serbska Boža słužba ze spowědźu pola Brodźic we Wjeselu.

Z Njeswačidła,

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. — We 2 hodź. kemšenje za dźěći. — W 2 hodź. towarstwo młodych holcow (delni wotrjad), w 3 hodź. towarstwo młodych hólcow na farje. — Stwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow (horni wotrjad) na farje.

Khowanaj: Lena zwud. Wawrikowa rodź. Hobrakec, wuměnkarka ze Sešowa, 76 l. 7 m. 25 d. stara. — Haňža zwud. Höhnowa rodź. Marškec, wuměnkarka ze Sešowa, 72 l. 11 m. 17 dn. stara.

Z Nosačic.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska Boža słužba, ½11 hodź. serbska Boža słužba a po njej serbska spowědź. Pop. ½3 hodź. towarstwo młodych holcow: světłowe wobrazy. Wječor ⅛8 hodź. towarstwo młodych hólcow: světłowe wobrazy.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. hudźe němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska Boža słužba, pop. w 2 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadneje sotry, ⅛3 hodź. towarstwo ml. mužskich w Poršicach, wječor ⅛8 hodź. bibl. hodźina w Krakecach přez knjeza wothladarja Křižana. Srjedu wječor bibl. hodź. w Konjecach přez knjeza wothladarja Křižana. — Pjatk wječor ⅛8 hodź. serbska bibliska hodź. w nowej šulskej jstwi w Poršicach.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wósporta.

Dop. ½9 hodź. předowanje, wosadny farař, we 10 hodź. dźěćaca křesćanska hudźba we wosadnej zali (pomocnistwo), w 1 hodź. křćenje (wosadny farař).

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. — Zběrka. Pop. ¼4 hodź. Boža słužba w Lěskej.

Swójbne powěsće.

Semrě: Hana Wjeselowa rodź. Kluge w Adolfskej Hěrje, 73 l. — Rosalija Pjechec w Milocyjicach, 20 l. — Pawoł Hermann Gäbler, wyšiřichi wohnjowobornik jw. pł. we Wjahowicy.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerf w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Drježnecy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 21. małeho róžka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,186	100 pólsk. złotych	46,76
1 jendźelski punt	20,345	100 čěskosł. krónow	12,38
100 šwejc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,374

Barlinska bursa je wčera pěši jara mjerným wikowanju znowa skrući. Na witarki z bohatymi a rentowymi kupčinami je kursy dale wotdrjehowachu.

Produktowe wiki wčera jako wjasnjichu, dokelž běchu wutrajne wiki słabe. Pšenica znowa 10 pf. a wowjes 5 pjenjezkow pschihadźichtej. Rožka a ječmjeń na swojich płacźiznach wobstawachtej. Wčera płacźiske zentnar

w Barlinje

pšenicy 11,45—11,60 hr., rožki 7,95 hač 8,15 hr., ječmjenja nalětnjeho 8 hr. hač 8,50 hr., nałymskeho 7—7,45 hr., wowsa 6,15—6,65 hr.,

w termijowym wikowanju

za měrc:

pšenicy 12,07½—12,02½ hr., rožki pał 8,40—8,45 hr., wowsa 6,90 hr.,

za meju:

pšenicy 12,62½—12,60 hr., rožki 8,67½ hač 8,70 hr., wowsa 7,70 hr.,

za julij:

pšenicy 13,05—12,97½ hr., rožki 8,77½ hač 8,78½ hr., wowsa 7,45 hr.,

Wiki šćahowćk w Kamjenzu.

Ssydrožty kał 40—70 pj., selency 25 pj., jědźna loboda 40—50 pj., běły kał 15 pj., čěrwjeny 15—20 pj., zhbła 15 pj., morchej 15 pj., selerij 35—40 pj., jabłuka 15—35 pj., kolrabi 10 pjenjezkow, běrny běź 3,50 hr., čěrwjene 3,75 hr., žołte 4 hr., hutra 1,80 hr., jeja 13 pjenjezkow, prošata 32—45 hr., běhaki 70—90 hr.

Wiki šćahowćk w Lubiju.

Butra 100—105 pj., jeja 12—13 pj., twarog 25 pj. lany wotlij 1,80 hr., kulerepa 10 pj., běły kał 8—10 pj., selency 20—25 pj., čěrwjeny 15 pj., zhbła 10 pj. a morchej 15 pj., hydrožty kał 35—70 pj., karoty 15 pj., jědźna loboda 50—60 pj., kolrabi 5—10 pj., rjetkej 15 pj., jabłuka 10—25 pj., krěn 70 pj., banje 10 pj.

Wiki šćahowćku hrjedu w Halschtrowje.

Pšenica 11,50—11,60 hr., rožka 7,55—7,60 hr. a ječmjeń nałětni 9,50, wowjes 6,50 hr., běrny 3,50 hač 4 hr., hmo 4,75—5,25 hr., šćoma k pjenjezam 2,80 hr. a k płanju 2,40—2,60 hr., wołkejje 3—3,25 hr.,

Butra 1 hr., jeja 13—14 pj., prošata 30—40 hr. a běhaki 60—80 hr.

Wiki šćhwórik w Khorćebuzu.

Howjaze mjasa 1,10—1,40 hr., ćelcaze 1,20—1,30 hr., skopjaze 1,30—1,40 hr., šwinjaze 1,90—1,50 hr. a jeja 12 pj., butra 1,80 hr., twarog 30 pj., lany wotlij 1,60 hr., wołbje 80—120 pj., kury 2,50—4,50 hr., kapony 2,50—3,50 hr., huby bunt 1,10—1,30 hr., kački 1,60 hr., jajaz 4,50—9 hr., kolrabi 25 pj., krěn 40 pj., zhbła 10—15 pj., kulerepa 10 pj., běrny 3,50 hr., jabłuka 10 hač 30 pj., worješki 70—75 pj., łušne worješki 70 pj. hač 75 pj.

Šwinjaze wiki wčera šćhwórik w Khorćebuzu.

Pšchiwjesli běchu 859 prošatow a 134 běhakow. Wone płacźachu

prošata:

małe	28—34 hr.
hrěnje	34—40 hr.
wulke	40—44 hr.

běhaki:

małe	44—65 hr.
hrěnje	65—85 hr.
wulke	85—100 hr.

Wiki schpatnje dźěchu.

Skótne wiki šćhwórik w Barlinje.

(Magazwiehhof Friedrichsfelde).

Na pšchedań běše 315 dójnych krumow, 22 prózdnikow, 78 ćelcatow. Wiki běchu mjerne.

Płacźachu za dójne a wyšokobuzowćene

krumy 290—575 hr.

Za wyšokobuzowćene jałowjy 270—470 hr.

Na šwinjazych wikach w Barlinje

bě 317 běhakow a 458 prošatow. Wone płacźachu

běhaki:

hrěnje	80—100 hr.
małe	60—80 hr.

prošata:

wulke	45—60 hr.
hrěnje	38—45 hr.

Wiki běchu žiwe a płacźiny postupowachu.

Drježdźanske skótne wiki

wčera šćhwórik. Pschewoźe skoju njeběchu pschihnali. Tola pschiwoz wokrjes dohapałeho. Skótnje a ćelcata pschi dotalnych płacźinach pomałku dźěchu, schtož bě rjane, něschto drožšho pschedawachu. Dokelž su jako natykowaze khorowśe wudyrile, mějachu wiki šiwoje wobuzowanoze, tam to jara wadźesche.

Pschiklapsja:

Pjekarskeho, Holtich we Semjazach.
Wuczahnika rěznistwa, Homel w Čornych Nošlizach.
Hołzu do domu, pjekař Stojka w Khójnatach pola Hródka.
Wuczahnju pschedawarki, Leimer w Budyschinje, Kěžorska haša 20.
Pschedawarku do Budyschina, Sadnja Bohata haša 8.

Na pschedań:

Schyno a wotawa, něhdźe 150 zentnarjow a dub, w Hadžiju čo. 19.
Schyno, a wotawa, Hanuschj w Wórthamorach.
Kamor pjenjezny w Semilnej 496.

Wohnischcza w Budyschinje, na Starej Winiznu 3m.
Jałowje, w Minakale čo. 20.
Jerdže twaršle a tajke deschi, farjadnik konkursa Ernst Schmidt we Wojerezach, Drježdźanska dróha, telefon čisło 189.
Khěža z 2 kózomaj jahrody a pola, w Hundraciźach. Dalsche wukazuje Mietsch we Zicinje.
Kolo motorske, Hermann w Rosdezach 10.
Stoł khanišli Gärtner w Budyschinje, Horneczeršla haša čisło 36.
Kosu blizko ke kóslatam w Nowej Wsy 7 pola Huciny.

Sšudnišcy na pschedawanje

sobotu 22. małeho róžka 1930

we **Wyšokej pola Kamjenza** w „Herbstej grychcze" dop. w 9 hodź. klamaršla polza, 10 faschow,

w **Biskopizach** na sudnischnje dop. w 10 hodź. šlěbrowy a železny worzał, klumpy a walza,

we **Semjazach** w Henczlej piwowym kuchiku pschiw. w 1 h. vertiko, drastny kamor, sofa, mjechaj stokaj.

póndźelu 24. małeho róžka 1930

w **Barcze,** kupzy sejdu so na gmejnskim hamcze, dop. w 11 hodź.: komp. prochšerbak „Elektrolux", šit rjemjenjowe tarcze (Riemenscheiben) 35,65 cm, tepich 2×3 metry.

Drjewowe awkcije

njedźelu 23. małeho róžka 1930

w **Milocyjicach** na wjesnej luzy 50 metrow pod drjewa,

sobotu 22. małeho róžka 1930

w **Biskopskim** měschčanskim lěsu we zastupach 16. 17 a 20:

135 mtr. schmrjekowych, khójnowych a tež twjerdych palnych klumpačow,
70 hromadow walčiny.

Kupzy sejdu so dop. w 9 hodź. pschi Kosałkowej kuchinje w Kinczu.

Sšudnišcje pschedawanje ležownoscžow.

Kubło něhdźe 36 górzow mulke, klušchcze Augustej Krahlej w Komorowje pola Rakez. Hódne 18 209,50 hr. z dobom 762 hr. za inwentar, wopałna pollenja 12 100 hr. Dźeń pschedawanja schtwórtk 17. 4. 30 dopołdnja ½9 hodź. w Budyschinje na sudnischnje, jstwa 141.

Sšudnistwo wojjewja:

Sšud je konkurs wotewrił nad samožencjom firmy Richarda Gottschlicha tow. z wobm. ruk., wulkowuknarja z twarškami twarami w Budyschinje, na Hlownym tachantschu 91. Sarjadnik konkursa Hermann Pohl w Budyschinje na Hórskej haši 2. — 1. termija hrjedu 13. 3. 30 pschiw. w 12 hodź., 2. termija hrjedu 16. 4. 30 tež w 11 hodź., wobej w Budyschinje, na sudnischnje jstwa čisło 141.

Skarowe cenje.

Produktowe wiki w Barlinje djensa dop. ½12 hodź. **Dla šnijenych płacźiznow w Ameriju su wiki hišće mjenje wuwite. Tukrajneho žita pozbijechu jo mało,** wona jsu **doščaha. — W termijowym wikowanju** jo **płacźiny** wot **drjehowachu.**

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symło po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacźiny po złotej hriwnje	29. 2.	19. 2.		20. 2.	
Pšenica	229-233	231-234	bunv	16-18,50	16-18,9
rožka	159-163	159-163	woka	18-33,00	18-33,0
naz. ječmjeń	—	—	pódšre łupiny	13-14,00	13-14,0
nal. ječmjeń	160-170	160-170	žołte łupiny	16-17,50	16-17,5
wows	123-133	126-134	seradella	—	—
kukurica	145	145	raps. wosušk	15-16,00	16-16,0
pšenč muka	27-34,70	27-34,7	lany wósušk	18-18,75	18-18,7
rčana muka	20-24,25	20-24,50	pocn. melasa	—	—
„ wotrubny	8-8,50	7-8,50	běrnj. kruški	13-13,50	13-13,5
	7-7,75	7-7,75	syno, 60 kg	2,00-2,40	2,00-2,4
	—	—	rčana słoma	0,95-1,15	1,20-1,4
	22- 9,00	22-22,00	ješeć, „	1,05-1,25	1,25-1,5
	—	—	wowsna „	1,00-1,15	1,15-1,3
	16-18,50	16-18,50	ječna „	1,00-1,10	1,10-1,2

Wiče płacźiny srjedu	w Kamjenzu za 1 centn	w Lubiju za 1 centn.
20. II. Wšo po złotej hriwnje		
Pšenca	11,30—11,50	11,10—11,40
Rožka	7,50—7,60	7,25—7,50
Ječmjeń (nalět.)	8,50—9,00	8,00—8,40
Wows	6,50—6,50	6,40—6,70
Syno	4,50—4,50	4,00—5,00
Słoma z maš. młóc.	2,40—2,50	1,50—2,00
Słoma k zaslanju	2,20—2,20	—
Słoma z ruku młóćena	3,00	—
Běrny pola ratarja	3,50—3,75	3,25—3,50
„ hač na železnicu	—	—
Butra	1,80—1,80	1,00—1,05
Jeja	0,13—0,13	0,12—0,13
Pšenčne wotruby	5,90—6,00	5,80—6,00
Ržane wotruby	5,90—6,00	5,70—5,80
Pšeněna muka	24,50	17,50—17,75
Ržana muka	14,25	13,25—13,75
Prosata, wulke	32,00—45,00	—
„ „ srjenje	—	—
„ „ małe	—	—

Płacźiny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

20. februara.

— woł., 1 byk., 1 jałojc. a kruw. 578 ćelc.
— wowc., 390 swini.

Płacźiny za

ćelata: 1. 78—83, 2. 72—76, 3. 65—70;
swinje: (přez 300 pt.) 80—82, 2. (240—300) 3. (200—240) 79—80, 4. 60—200) 75—77

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaći měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće z pos dowěrnik. 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniholičerjo, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 45 — Hudušin — Sobotu, 22. februara 1930 — Bautzen — Lětnik 79

Stejišćo
křesćijanskich dźěłaćerskich zwjazkow k zawěsćenju dźěłonjemjerjow.

Shromadny swjatk křesćesćijanskich dźěłaćerskich swjazow je k finanzowanju němskokrajnego zawěsćenja dźěłonjemjerjow wobsamknjenje pśichwalił, w kótrymž so mjes druhim praji:

Wustrowjenje němskokrajnego zawěsćenja dźěłonjemjerjow njejsmě so a njedyrbi so jenički na khosty dźěłaćerjow staś. Dźěłaćerjo nimaju sami sćěhowaś słubjenje wójny njeśe. Tohodla žadamy, so maju **wšchitky zastojnizy ſ wěstej mjeru pśichinoſchk za zawěsćenju dźěłonjemjerjow pśiſpjeć.** Žadamy , so ma so k wostrowjenju powschitkowneje finanznoje nusy **němskokrajnu nuſowu wopor zawjeſeć,** kótaraž ma so po dołkodobnym dawku složyś. Też dźěłowe wiki dyrbja so razionaliſowaś. Pśichi nimo měry wulkej bjespóſłužnosći njehodźi so zajsećo, so pensionarozo a rentnu dóſtawarjo dźěłowe wiki ſ tym poćežuja, so pódla dóſtawkow se zjawnoje ruki móžnoſće k ſoſtužbje hiſchće potrjebnoſći, swoje cźełne a duchowne khmanoſće w hoſpodarſtwje namakaju. Hdyž maju hłowni zaſtužerjo hiſchće potrjebnoſće, swoje cźełne a duchowne khmanoſće w hoſpodarſtwje ſ wužitkom nałožeć, na so penzija po tym ſtojiś.

Pódobny namjet je němſki **wobkhodny minister Stegerwald** w swojim wopomnjeńſkim pišnje wuprajił. Dźiwajo na powſchitkowne połoženje dyrbi so brěnim a wjeſćichim dokhodam jenokróćny nuſowy wopor napołožiś mjes tym so dyrbja ſaſtojniſy ſ wěſtej mjdu 1½ hač 2 procentaj je swojeje mjdy za nuſowy wopor wotedaś.

Nowe wobčežnosće dla pólskeho dojednanja.

Sjednośone wubźerki ſa wuradźenje Youngoweho plana ſu pjatk ſwe likwidacijſkim dojednanju ſ Pólſkej jednałe. Wjeſćhina je ſo pjerwa ſa wotdźělenje pólſkeho dojednanja wot Youngoweho plana wuprajiła. Tole wobſamknjenje może pjerwa k knjeźerſtwowej kśiſy dowjeſć.

Pólſke nowiny wo wotmyſlennym njepotwjerdźenju pólſkeho dojednanja piſchu, so by potom pólſke knjeźerſtwo mohło němſke wobſtejenſtwo dale wuſtrowjeć a wróćokupowańſke prawo dale wukonjeć.

Nowiny knjeźerſtwoweho bloka mėnja, ſo žane mudrowanje njemóže ſaprěć, ſo je Youngowy plan ſ pólſkim likwidaziſkim ſakonjom ſwjaſany. Powědanje, ſo ſu ſo němſcy diplomatojo pola franzowſkeho knjeźerſtwa wobhoniłi, móże ſo jenoź jako ſpytowańſki ballon wobhładaś, ſ kótrymž dyrbi ſo na pólſke knjeźerſtwo kłóćiś, ſo bychu ſo na khosty nełaſtichžkuli němſkich konzeſijow na Franzowſku wot Pólſkeje pſchi jednanju wo wikowańſkim ſrěćenju nełaſke pſchiſłowolenja dóſtałe.

Namjetaj na wuprajenje njedowěrjenja pśiſpjećiwo Braunej ſo wotpokasaſoj.

Pruſki ſejm je wózera namjet njedowěrjenja hoſpodarſkeje ſtrony a němſkeje frakzije pśiſpjećiwo miniſterſkemu preſidentej Braunej dla podawkow pſchi pomjenowanju kultuſowoweho miniſtra Grimmy ſ 217 pſchećiwo 198 hłoſam wotpokaſał. Němſkonazionalny namjet njedowěrjenja dla pſchihłoſowanja Pruſkeje k pólſkemu dojednanju je ſo ſ tej ſamej liczbu hłoſow wotpokaſał.

Schober w Barlinje.

Awſtriſki ſwjatkowy kanzler Schober je dźeńſa dopołdnja króćko pſched 9 hodźinami do Barlina pſchijeł. Němſki kanzler, němſki ſwonkowny miniſter, ſtatnaj ſekretaraj we němſkoſtatnej kanzliji a ſwonkownym miniſterſtwje ſu jeho na Anhaltiſkim dwórniſchću powitali. Wokoło ½11 hodźin ſwjatkowy kanzler němſkeho kanzlera Müllera wopyta, k čemuž ſo wopyt pola němſkeho ſwonkowneho miniſtra dr. Curtiuſa pſchiſamknje.

Dr. Sieferta ſnowa jako rektora Weimarſkeho gymnaſija poſtajili.

Nazionalny ſozialiſtiſki minister ludoweje ſdźěłanoſće dr. Frick w Durinſkej je pſched nėkotrymi dnjemi direktora Weimarſkeho gymnaſija, wyſchſcheho ſtudijowego direktora dr. Sieferta, kótryž němſkej ludowej ſtronje pſchiſłuſcha, ſe ſaſtojnſtwa wotwołał, dokelž bė ſo ſapowědał, małoćitnym gymnaſiaſtam dowoliłz, ſo bychu nazionalnej ſozialiſtiſkej organiſaziji pſchiſłuſchełi. Miniſtrojo němſkeje ludoweje ſtrony ſu ſo w miniſterſkej radźe dla tejele naležnoſće wobcźežowali. So njeby k knjeźerſtwowej kśiſy doſchło, je minister dr. Frick direktora dr. Sieferta ſnowa do jeho ſaſtojnſtwa powołał, ſo by mohł hiſchće abiturientſke pruhowanje w měrzu wodźiś.

Njewunošnej skale w Trjechowach a Smilnej.

Drježdźanſky měſchćanſky ſaſtupjerjo ſo ſchwórtk ſe ſkalomaj w Trjechowach a Smilnej ſabrachu, kótrejž je Drježdźanſka rada kupiła. We nimaj ſo je ſchkodu dźeła a tohodla rada nanjetuje, dźeło w nimaj ſaſtajiś a jej pſchedaś. Pożedńje lėto je w nimaj 58 000 hriwnow njedoſtatka naſtało. Dźeło w Smilnjanſkej ſkale je ſo hižo ſaſtajiło. We Trjechowſkej ſkale dyrbi ſo dźeło tehorunja ſaſtajiś, a ſkała ma ſo pak pſchedaś pak pſchenajeś.

Měſchćanſki ſaſtupjeŕ **Wöſenberg** ſ němſkeje ludoweje ſtrony na to pokaſa, ſo je frakzija němſkeje ludoweje ſtrony w lėće 1926, hdyž město ſkale kupi, naležnje pſched kupjenjom warnowała. Nėtko je tak daloko, ſo wo nje nichtó njerodźi, ſamo hdy bychu jej dariłi. **Město je ta nje 212 000 hriwnow wudało.**

Měſchćanſkej ſaſtupjerjej ſozialdemokrat **Schpoſka** a kommunist **Loda** pſchećiwo pſchedaću rėčeſchtaj a měſchćanſkemu ſarjadniſtwu porokowaſchtaj, ſo je ſo pſchemalo wo dźeło w ſkalomaj ſtarało.

Hdyž bė měſchćanſki twarſki radźićel dr. Leſka radźiny namjet ſakitował, měſchćanſki ſaſtupjeŕ demokrat dr. **Külz** praji, ſo pſchedaće nima nicźo je ſaſtadnym praſchenjom gmejniſkeho ſarjadniſtwa cźiniś, to je praſchenje pſchekupſeje wunoſchnoſće. Hdyž ſu w lėće 1926 ſkale kupili, je wyſoka konjunktura była, ſu chżyli płaćiny wurunacź. Mjes tym je hoſpodarſtwo wróćo ſchło, ſchtož nichtó njeje mohł do prėdka widźeć. Dróhi ſu poćeli aſfaltowaś, póla teho je ſo je ſchwedſkim wikowańſkim frėćenjom, po kótrymž ſmė Schwedſka wėſtu hromadu kamjenjow pudawaś, dźeło njewunoſnjne ſejniło. Jenoź wulkodźełarjy ſu hiſchće wunoſchne. S teho dyrbja ſo ſćěhowki wotwodźeć a dyrbi ſo pſchedaću pſchihłoſowaś.

Němſkonazionalny dr. **Berthold** ſo pſchećiwo tomu wobaraſche, ſo ſo nėkajkaſtnki wožeba ſa njewuſpėch ſkałow ſamolwita cźini.

Stónčnje ſo pſchedłoha wubjerke wrócźo pokaſa, dokelž ſo wo waſchnju wothłoſowanja njemóžachu dorėcźeć. Wo praſchenju, hač małej ſo ſkale pſchedaś, pſchenajeś abo ſo dźeło w nimaj ſaſtajiś, budźe ſo po tajkim hakle w bliſchim pożedźenju wothłoſowaś.

Nowe knjeźerſtwo w Francowskej.

Chautempſej je ſo porabźiło, nowe knjeźerſtwo ſeſtajeć. Jeho ſobuſtawy ſ wuwołaćom Briando radikalnej ſtronje abo radikalnej lėwizy pſchiſłuſcheja. Dotalny miniſterſki pſchedſyda Tardieu a jeho pſchiwiſowarjo ſu ſo ſapowědźili, do Chautempſoweho kabinetta ſaſtupiś. Nowe knjeźerſtwo może ſo tohodla jenoź na radikalnu ſtronu ſepjeraś a je wot dobreje wole ſozialiſtow wotwiſne. Parižſke nowiny wobcźežnoſće njeſamjelerjeja, pſched kótrymiž Chautempſowy kabinett ſteji. Nowe knjeźerſtwo nima žaneje trajneje wjeſćiny ſady ſebje. Nowiny „Intranſigeami“ mėnja, ſo prawdodźe dla nowemu knjeźerſtwu najprjedy dowěrjenje wupraja, ſo pak deputėrſka komora ſo pſchi prėnjej wobcźežnoſći. powali.

Jendźelska a kommunistiska Ruska.

Jendźelſke poćahi k kommunifiſkej Ruſkej ſu ſo we pożledńim cźaſu ſaſo tak pohubjerjeſchile, ſo je ſkoro wſchędnje na jenym měſtnje politiſkeho dwėća praſchenje wotkamanja politiſkich ſtykow roſpomina. We jendźelſkim delnim ſejmje ſo lėdma dźeń pominje, na kótrymž ſwonkowny miniſter njeby mėł na napraſchenja ſa ſwojej ruſkej politiku wotmołwiwź. We ſjawnych ſhromadźiznach ſo ſtajnje też wo pſcheſcėhanju kſchesćijanſtwa w kommunifiſkej Ruſkej rėcźi. We nowinach ſo wſchędnje wótre naſtawki pſchećiwo kommunifiſkej Ruſkej a wo jejnym pſchećeſćhanju kſchesćijanow wojſerja. We hoſpodarſkich kołach ſo po nėcźim derje mėnjaza neutralnoſć k bolſchewikiſkej Ruſkej ſhubjuje wot teho cźaſa, wot kótrehož je ſo ruſka knjeźerſtwowa politika njepſchećeſćiwu pſchećiwo wukrajnym konzeſijam wobroćiła a też jendźelſkim ſajimam (na pſchiklad w ſtotnych podkopkach nad rėku Lenu) ſchkodźiwu ſapoćina. Stónčnje ſu proteſty zyrkwjow pſchećeſćiwo poſtóčenju nabožiny w Ruſkej w dalokich jendźelſkich kołach ſaćiſchaće cźiniłe. Dźełaćerſke knjeźerſtwo je we wobcźežnym połoženju. Wono je diplomatiſke poćahi k Ruſkej bjes ſahorjenja wobnowiło a jemu ſo nochże Moſkowſke knjeźerſtwo ſakitaċ, kótrejž je wot wjele lėt njeſłyſchane wożbowiſke nadběhi pſchećeſćiwo jendźelſkim dźełaćerſkim wjednikam cźiniło. Malo konſerwatiwnych politikarjow drje je, kotiż bychu ſylniſchu wotkhilnoſć pſchećeſćiwo bolſchewikiſkemu ſyſtemej a pſchećeſćiwo bolſchewikiſkim wjednikam mėli, hač Macdonald, nėkołe pak ma offiſialne ſaſhowanje diplomatiſkich poćahow ſakitaċ.

Nerwoſnoſć, kótraž we wſchėch politiſkich lėhwach we naſtupanju ruſkich praſchenjow knjeźi, politiſka debata wobſtwėdźeja, kótruž je lord Birkenhead ſchtwórtk w hornim ſejmje ſłubiłk. Lord Birkenhead ſo pſchede wſchėm ſ pſcheſcėhanjom nabožinow ſe ſtrony bolſchewiſkich wyſchnoſćow ſaběraſche. Cźinjeſche knjeźerſtwo na to tedźiwe, ſo ſo kommunifiſtiſka propaganda w mėſaſach wot wobnowjenja diplomatiſkich poćahow mjes Jendźelſkej a Ruſkej njeje ponjerſchiła, ale ſo je ſo pſchimóriła, a to wohebje w Jndiſkej. Žadaſche, ſo by ſo knjeźerſtwo jaſnje k tomu ſtajiło.

Sſo wukhilejo a njejaſnje knjeźerſtwo we molwi. Lord Parmoor, kótryž ſa knjeźerſtwo rėčeſche, drje pſchiſina, ſo je ruſke knjeźerſtwo ſwoje ſłubjenje, ſo ſo ſóźdeje kommunifiſkeje propagandy woſtaji, w techniſkim ſmyſle ſkamało. Ale pokaſa na to, ſo ſu detalne poſtorki hiſchće pſcheſnadne, ſo bychu ſo jich dla dyrbjałe diplomatiſke poćahi pſchetorhnyć. S teho je knjeźerſtwowe wėnjenje jaſnje ſpóſnaċ, ſo jenoź dla wopraſtdźe ſtroſchnych wupadow kommunifiſkeje propagandy ſakroži. S debatty je dale pſchiſpomnjenja hódne, ſo je Canterburyſki arzybiſkop ſdźělił, ſo je wobſchėrne pſchepytanje wo pſcheſcėhanju nabožiny w Ruſkej pſchewjeſeja dał a ſo ſ bohateho materiała, kótryž je dóſtał, w bliſchim cźaſu najwažniſche woſſewi.

Benzinowy monopol abo benzinowa dołžonka.

Ho Newyorkſkej ſchkrowej powėſći ſu ſo mjes wulkimaj internazionalnymaj wolijowymaj konzernomaj, amerikańſkej **Standard-Oil-Companju** a jendźelſko-hollandſkej **Royal Dutch-Schellſkej** ſkupinu jednanja ſapoćałe, kótrejž ſo na pſchihłodne ſaſtarenje němſkich benzinowych wikow poćahuja. Wuſnamni amerikańſkeje wėzynwuſtojni na to pokaſuja, ſo wobaj konzernaj ſo wo wikowańſki monopol ſa ſawjedźenje cźerdła w Němſkej prózujetaj. Fakt ſarunanje chżedźa Němſkej podobnje kaž pola ſapałkowego monopola monopolu pożćonku poſtaċ. Powėda ſo, ſo chżedźa Newyorkſke banki benzinowu pożćonku we wyſhi kóſeji nėhdże 1 miliardu hriwnow pſchihłoſiwoliċ, jeli ſo bychu tele prózowanja k ſamérej dowjedźe.

Umamunowy domoiwrót.

Republika abo monarchija.

Unamuno, kótryž je lėtdźeſatki dołho ſ univerſitnym *profeſorom w Salamanchy był*, je ſo ſ *wuhnanſtwa* wróćił. Wo jeho pſchihładźe do Salamanki ſo piſche: Sſnėhowa woda po wſchėch dróhach w Salamanch bėjeſche, hdyž cźah ſtudentow a měſchćanow, kotiż bėchu Unamuna wonka pſched wrotami powitali, do měſta ſtupi. Dėſchcź ſo ſ njebjeſ miholeſche. Bėſche khmurne a hymne wjedro. Ale tola bė wſcho duſy po puću, ſchtoż móżeſche ſo nėkak hibaċ. Salomanca ſwojeho dona Miguela witaſche. Se balkonow žony kiwachu. Pſched mózným, zyle njeſrjadowanym ſwjedźeńſkim cźołom ſo tſi mózne cźerwjene khorhoje republikanow a ſozialiſtow hibachu. Pſched wotdźělenjom, ſ kótrymž ſo domojwróćeſchu dźeſche, ſtudentojo ſaſtarſku reju reſwachu. Po wuſkich haſach ſo ſe wſchėch ſtrow „Mjech je žiwy!“ wokaſche. Na „Plaza Mayor“ ſo ludowe cźerjody ſtajachu. Staſmjeńſcha pjatnacźe thaj je tam domojwrót ſwojeho rektora wocźakałe. Tónle triumf bė bjes dwėla jedyn ſ najwulkotnijſchich wuſtupowy, kótrejž je nowiſchi cźaſ wohladał. Jadyn dohyćeſći wójſkowy roſkaſowaċ, ale ſtary ſchėdźiwy muczeńſ, ſaſo do města pſchiſcźeſe, w kótrymž bė pokne cźłowieſke žiwjenje mėdźinu wucził.

Unamuno je ſo wonka we wukraju wjele bóle ſ politiku ſabėrał, hač hdy prjedy. Sſwój nadawk nima hiſchće dawno ſa dopjelnjeny. Do Spaniſkeje je ſo jenoź tohodla wróćił, dokelž mėni, ſo móże pſcheſcėhu ſhłukam diktatury, pſcheſcėwo nowiſnkej zenſurje, ſamjeſowanju ſhromadźeńſkeje ſwobody a pſcheſcėwo wjele druhim wėzam, naſtłėpje ſ domowiny wojowaċ. A potom druhi wulki nadawk pſchiſłuſcha, wojowanje pſcheſcėwo monarchiji. Wón je wſchón republikanſki. Monarchiju Habsburgſkich a Bourbonow — ſa njeho je Alfons XIII. bóle Habsburgſki dyžli Bourbona — **una ſa najwjetſiſche ſło ſchpaniſkeje politiki.** To je ſtawiſnow dopokaſnje. Se ſtawiſnow ſtarych cźaſow a ſ podawkow poſłedniſeju generazijow. Hłowne hłowo ſa njeho a ſa wſchėch lėwizarjow rėka „ſamolwitoſć“. **Krała Alfonſa winuje, ſo je załoſne marokkowſke njeſhoże 1921 ſawinował.** Wėrno je, ſo je ſo ſtatny pſchewrót

Peinta de Ribera runje we wokomiku stał, hdyž bě strach, so pschepytanje tychle podawkow za krónu strašne węzy wotkrinje. Wojowanje wo „samolhiwosćo“ so někto sahe zapoczinje. Prěni nadběhał pschećiwo tróńej je Unamuno. Druhi muž, kotryž ma drje najwjazy materiala we Marokkowskej a wobzeje we latinym pschewróce lěta 1923, najprjedy w hišcze we Franzowskej wostanje. Wón je Santiago Alba, zwonkowny minister 13. septembra 1923 powalcneho kabinetka, pschećiwo kotremuž je diktator najsalsohnischo wojował.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 22. februara 1930.

— **We wjedrje.** Wječera wječor we 7 hodź. barometer 751, hygrometer +2, thermometer we dnio +4. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer +1, thermometer we nozy —4. Wuhladny na huche wjedro. Też dźensa hischcze njeje žane pschemjenjenje wotchodneho wjedra pospjowało. Sćehlna wotchilna nad naschimi stronami je pschezo hischcze wobtrjebnje. Wotchilna je tak tyhla, so wobara pschitbliżowanja we polowju a połnozy so njeho hižadym njeznam. Sćehlenja njesmuła na rjane wokrjesy. Wětry duja lymne i ranja. Jutsze njedźelu Sczagezina jihadża klóncžko 7,03 hodź. a khowe so 5,25 hodź. — Mějachu sćehdża rano 4,55 hodź. a khowa so do pschihotowanja 11,49 hodź. — Naschi wjedramowstojnyi staja sa pschihodny tydźeń sćehowace wjedro: Njedźelu, pónđźelu a wutoru rjenje, syma a trochu wětrowto, srjedu lymne wětry, schtwórtk mhlohoto, pjatk a sobotu njewobstajno, snieh a pak dešcžik.

— **W dopoldnišim cahu** do Dźeždžan na jutrisi zupny zlět móža Serbja, kotrjž na zlět jedu, hižom wot Lubija sem hižo do wosebiteju wozow zastwnjć, kiž staj na kóncu cahu pripowěsnjenaj. Tak nijetrjebaja w Budyšinje hakle do tutych wozow nitšće nekotre wozy pripowěsnu. Na stacijach mjez Lubijom a Budyšinom dyrbja wězo zastojnikam zdźelić, zo su Serbja a zo na Dźeždžanski zlět jedu.

— **Mějećzanszy sajnupjerjo wotmechu sćehwórk hjezejor sjawne pohrjebnje.** Woni wjachu mjes doschdyni wězami k wjeżenju sćehlenje Toga-konjerna, to Bubyšku šunkenju někto bórzy sastaji. Też fabrikse twarjenja dże pschedaćej. S nasprawdnischim praschenjom pohrjebnja běsche samoinstalazija Budyskeje milinarnje (Elektrizitätswerk), to je, so Budyska milinarnja wobzeje na wšach swojim pschihotajenym montkrom wukwjecy dawa. To je wšo tu dohromady 45 samostatnych instalatkrow sromutnitwe rozhorjo. Woni hižom wot spodzatka pschećiwo tomu wustupja. Też we pohrjebnju mějećzanskich sajnupjerjow wótre słowa pschećiwo tomu padachu, wobzeje je stromy nazhlad. Mějećzanska milinarnja a i njej mějećzanjske sarabnišiwo dyrbjeschtaj hebi wschelake prajeć dać. Sozialdemokratioju a kommunistioju, kotrjž, kaž je znate, stajnje na sagitlowanje wobthodowy a dźelarjowu dźelaja, jotnu powabni šlezischego města. Pschi wotkładowanju samopadli so 49 sajnupjerjow pschećiwo tomu, so mějećzanska milinarnja sama instalazije dźela wukonja, 16 sajnupjerjow hišcze wjace, to je.

— **Lokomotiwa i kolijowy wupadk.** Schtwórtk wječor na Budyšim dwórnischim ranžerowace lokomotiwa na dwelokotnych kolijach 2 we wuhibadle wustwcy. Wuhibe to bu we wokomiku, jako lokomotiwa pschez nje jedźesche, wuhibnjene. Sbožnje sa tole mějesche hudźimy dołho dźelanć, so by lokomotiwu sahe na kolije schibnyła. W nocy czahi po tutych kolijach hischcze jědźeć njemóžachu, dokelž dyrbjesche so pschepruhować, hacž wobschkodźene njeje.

— **Dźenjnišnje wiki postrižachu hamtny wobras jako tydźenja.** Postrižesche so wjele burtn, ale běsche mało kupzow. Tak wostachu płaczišny nišše. Butra płaczeše 90

lejo. Rězdje 100 metrow dale padje tež jedyn z konjow, z čimž so zapřahaju zadženja. Kóń so dźěra, zranja. Njemóžedźa automobil dowoje zranjeneho pohonja do nuzdownje Emmauskeje khorownje.

S Khorjezbuša. Prozeš dla zapaleństwa w Zylowje so dnje tu bórzy wospjetuje. Kaž so powě, je ratar Franz Ryšćka, kiž bu k 4 létam khłostarnje zasudźeny, so pschecyžiwo wuhudej pschiražnemu žuda powokał. Se nim na jenym dnju zasudźena służobna Margareta Christlojez je so z poldra léta khłostarnju spokoiła. Statne rěčnistwo je so tež pschecziwo wschitkim wuhudam powołało, potajkim tež pschecziwo wuwinowanju dweju wobškodźenju.

Z Łužicy.

* S Bjarnarjiz. Cźežke njeszoze z motorikim kolom sta so hrjeda powołonju na statnej drohi z Nikrischa do Bjarnarjiz. Zo dźiwy Alfred Lorenzk z Bjarnarjiz, kiž nětko žiwela nima, sajedze je swojim motorikim kolom do orahowego kamjenja. Won padny tak njeszoženje, so šebi nogu zuknu, hdyž stawy skama a so stutskach cźežko wobšeškodźi. Snjeszoženeho donjesechu do Sprjewskeje khorownje swoj. Karoluša. Tam won nětko bjes nadźije leži. Jeho motorike kolo so dospołnje rozbi.

Dalše zajimawosće wo nadpadze pola Trěbulow.

Dnja 7. februara rano staj wěstej Schmidtez brataj, kaž hižom wospjetnje, krótko psched Trěbulami pósłowy auto nadpadłoj a z njeho waczak z 10 000 hrivnami, kiž běchu postajene k wupłaczenju podpjerny na dźełonjemějerjow, rubikoj. Sajataj Schmidtaj, kaž tež jeju macj, su so wusmali, so staj wonaj se wědźenjom maczerje njeskutk wuwjedłoj.

Nětk pak su w Trěbulach (Triebel) podhladnu Schmidtowu šotru mandželsku Jungwirthowu a pótowego wupomharja Reinharda Knabu sajeli. Knaba je cźasczišcho takši pjenježny transport pschewodźał. Wot njeho wuthadźesche dže tež wyšlicźka nadpada. Wón je pjerca najprjedy z Jungwirthowej jednat. Tuta je swojeju bratrow k nadpadej narěcźała. Najprjedy su měli wotpohlad pósłowy transport wurubicź, hdyž budže Knabe z pschewodnikom. Ssu šebi sprěcźeli, so by Knabe jako znamjo, so transport žanych pjenjes nima, ruku strowo k cźapzy scźahnył. Nadpadne sa Knabu je tež, so je wón prajił: „Hdyž plišu dostanu, walu so do pschérowa a wostanu hodźinu leżo.“ Knaba pak je šej wěsku napohledł hlischcze pschemyślił a je so sa dźeń, na kotryž běšche nadpad wotrěcźany, wot službu wuswobodźicź dał.

Wotanje sa kradnjenymi pjenjesami je wšo jara cźežše, dotal su 8000 hriwnow sazo wrócźili. Policija je tež wschelake wězy sebrała, kiž su šebi woni z kradnjenymi pjenjesami kupili.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Reichenbacha. (Wopor „hłodneho pówědanja.“) 44 létny wosłužbi wuhibowar Eduard Steinhäuser wotud pschi wukonjenju swojeho powołanja z tym fwjerstuje znjeboži, so by dla pjelkołoseje wobšmuty a bu wot runje pschikhadźazeho nalladneho wosa pschejedżeny. Wón zawostaji žonu a dwě dźěcźi.

„Kajkiž korjeń, taki wukorjeń“

To je wam jara wěrne pschisłowo; to hižo z toho spóznjemy, so maja wschitke ludy pschisłowo z tutym smyslom. Schto pak je smysł?

Starschi su korjeń, dźěcźi su wukorjeń. Nasch Knjez a Zbóžnik hižom wucźesche, jo je njeutóžne, wot wósom figi sběrać. Wot njerodnych, njeschwarnych, pschecźinjatych, njepózcźiwych starschich njetrjebamy wocźakowacź rodne, schwarne, słutniwe, pózcźiwe dźěcźi. Woprawdźitosć naš w tutej wěrnosći nadoseź wobkrućza. Wšo su wuwjeza: hnjezdsche widźimy bohużel njetbmanehu žyna bohreho nana — hacź nawopaczny pad. Dźěcźi njemiju widźa też druhi žywi wokoło so, dyžli jenož starschiši dom. A wjcha wokolnosć ma wěsty wliw na młodeho cźłowjeka. Cźim fwjerzšicha winowatosć je starschim napołožena, dobry pschikład poskicźeć.

Je dobry pschikład starscheju, hdyž stajnje mokotaja na swój narod? „Dźicźe mi pjecź z Waschim Sserbstwom! Ssłužodźiš Michał je so wożenił do Němzow, tam sa Drjezdźany; a hladajcźe, kajkeho muža hraje, domach nihdy njeby tole dozpěł.“ — Njech to je. Ssy pschi swojich rěcźach wopomnik, so je tutón muž so wot žerbskeju starscheju narodźił, so je na žerbskej semi wukukłany, so je wot žerbskich pjenjes žežiwjeny? Kajke prawo masch ty z teho, na Sserbstwo z błotom mjetacź? Ssnano je Michał swojimaj žerbskimaj starschimaj hacź do dźenšnischeho džakowny, hnano haji a podpjera w zuzbje swój narod, wo cźimž ty niczo njeschonich. Nichtó wschak nikomu njeslakatuje, w zuzbje swój khleb pytacź. — Jenož šebi tak wólbornje njemyłli, so druhdże pjeczene kawki do huby letaju. Naschi nanoje, wot kotrychž nasche kubło namrěchmy, so z džełom a sprawnosću prózowachu a se cźežeju wobstachu. Chzeschi-li pak ty jenož na swoje žerbske kubło žwaricź, tjedyrdża šebi tole twoje dźěcźi wotpołtuchacź? — Tuž džełaj a spěwaj na swojej namrětej žerbskej roli, a Boże žohnowanje budże tebi wěste.

Kajke mamy z naschej Ludwej macźerščicznu? Ty, macźi, powědasch je swojej džowku, kaž twoja macź z tobu powědasche? Ty, wowka, powědasch je swojimi wucźkami, kaž by je swojimi dźěcźimi powědała? Bohužel naš wopraudźitosć hinak wucźi. Pschehusto setkam wowki, kotrejž mólicźkimi wo „Vati“ abo „Muti“ powědaja, njewědžo, kak klupje tajke klupe słowa z jich rysy žerbskeho erta klineza. — „Vati“ a „Muti“ pak měnitaj, so je žerbskej rěcźu sady pjezy njepschihódźesch. Wo tym njecham ani słowcźka rospomnicź, pschetož je so wo tym nadosć pisało. Pak ko praschej naschich — abo tež němskich — wojakow, schto je jim žerbska rěcź pomhała. S njej pschihódźechu daloko pisches rańsche a pokonwische hranizy němskeho kraja. Němska rěcź pak dospahasche ledma hacź k njesam; pisches nawjecźornu njeseu dóstdźech z němskeju ledma pol hodźiny pisches nju. —

Druha macź praji: „Dyrbimy wschak němšcźu móz! Pósćelu siwoje dźěcźo po něcźkto do města, dha dyrbi němšcźu rěcźecź.“ Na to wotmolwjam dwoje: S prěnja nichtó — ale tež wopraudźe nichtó — njezada, so nasche dźěcźi njedyrbja němšcźu nawukнycź. Wone wschak to nawukну. Hdyž do lět pschidźedu, hdyž to trjebaja, to jowšěsce móza — a derje dosći! S druha maja we wschich klamach žerbske pschedawarčki abo pschedawarjow žerbskeje rěcźe mógnych.

Njechajch-li potajkim se swojimi dźěcźimi w macźerščcźinje powědacź, je to hanba lěnjosći. Sso wě, so wukorjeń wot korjenja tuke lěnjosći pschewoinje. Husto dosći hym wot starschich ludźi posłorkoźej słyschał: „So-mojej starschej nje njesłyšej žerbšcźu nawucźikoj, je wulka šałoda. Bych to husto trjebacź mohł.“

Stokowski wocźinje swoje priposłucharstwo.

Leopold Stokowšći, znaty a znamjenity dirigent symphoništeho orchejsra w Philadelphiji, sastupuje sašadnje nahlad, so może jemu p. t. pschipósłucharstwo na pěź lěcź, njepodobaju-li so jemu Stokowskeho konzerty. Hižo psched dleschim czasom je kujes Stokowšći pisches trochu kutte wocźeńšerske methody pola pschipósłucharstwa njetrjebamje słužić, ale won je tyši nahlad stajnje pschecźiwjischcźak a z tym swoju dopokasał, so chze schoroka sjawnosć być schwitana. Psched sčinjenim letami dožiwi město Philadelphija swoju prěnju Stokowšći-sensazију. Wospjet bě dirigenta w nowinach a też wosobinšcy porjadnje pschepósłuchowarjow tykotnosć. Sćiwjedźenišce pschipósłucharstwa bě we wulkej sali zhromadźene, ale na podiju hrdźesche jenož jenicki kubłowšći, bubnowař, kotryž trošchu njedźiwawuje swój nastroj hłosowańcze. Schtwórć hodźinu so ninu, a unuhy poczachu być njeseczepliwi. Skónczinje pokaza so mischtr Stokowšći, a mérnje czamłasche won k dirigentikemu pultej. Sa nim pschihódźechu tišo aba schtyrjo hudźerjo. Pomału sčehowachu jim jenotliwi kolegojo z wotdźělenja bundrow, potom tón a tamny z tarakarnu. A tónle rozsčěpjeny ansemble japoża Stokowski rěnko dirigowacź. Na programje šiesche jena Brucknerowa symfonija. Po tym hacź bě dźěl tuteho orchestra partiturny zaskočźili. Na konzu prenjeho dźěła bě orchester na takte waschnje nimale połnoliczny — a Stokowšći bě swojemu pschipósłucharstwu lekzijn wudźělił, kotruž wono tak chětrje sabo njesapomni, pschetož wot tuteho dnja pschihadźowasche wjetschi dźěl z konzertowych wopytowarjow se dypkom k postajenej hodźinje. Schtóž tež potom hischcze njebě słyschecź chcył, bu zwe jednowje z konzertneje sale wupokasany a smědźischce hacź do mulkeje pschestawki, to wěsa znajmjenischa tischinowórcźhodźiny, wonka tiejo wostacź. Wot tuteho cźasa je šebi kujes Stokowški hischcze nětkrótkulitý podobny žort dowolił. Fómu da wón zazu salu zaczinicź a da zyklemu orchestrej po cźmé šedźecź. Jenož nad jeho dostojnej hłowu šwětcźeschce so wulka jasna swěza, wichi cźimž jasne njebu, hacź so tu wo hudźbny abo wobšmužlenski effekt experimenta jedna. Psched nětkrótkimi tydźenjemi dowoli šebi wón žort, so so wón runje, jako dsakowne pschipósłuchacźiwo je sahorjenjom prěni dźěl orchestrowego kusa z pschikłeiskom mytowasche, wobroczi, so by pschipósłuchacźiwow z rasnymi a jasnymi słowami porokował, kak njepschihódne a njepschistojne je, hdyž so tak krasna hudźba z tajkej haru pschetorhuje. Dozyła je pschikłesk z rukami nejchto dospołnje sestarjene. Hacź pschipósłuchacźiwo dozyła nawukknycź njemóże, so na konzerze pschistojnje zadźerzeź? Zyle nastrójeni hedźachu kujesoju a knjeze we drohotnych drastach, a nichtó njeswěri so hibnycź. Potom pak, jako bě Stokowski stónczit a so sašo takoweho kjesicha pschimmnył, sarza schumjazy pschikłesk. A hlejcze, tež tuta lekzija bě skutkowała. K kwjatiku a k spomnjenju pschistoj lubowarjow hudźby njech je Stokowskeho system žerbskim dirigentam z tuthym porucźeny. M. J.

Liä Dsi:

Wopicźek.

W kraju Sungu bě žiwy wopicźek. Tón mějesche wopizy rady a žebi zyke stadko wopizow dźerżeschce. Rosumniscze jich mysličzki a cźi wopizy srosumjachu, schto wón mějesche. Dopjelnjischcze wschě pschecza wopizow, hamo na schkodu swojeje žiwiny.

Nadobo bu drohota a dyrbjesche jim pizu pschikrótschicź. So njebychu wopizy žo rosbarić, rěcźesche najprjedy je lejeju k nim: „Gdyž mam dany rano tši waleźki žyna a wjerżor ichtyri, kuhże to dosći?“ Tu wopizy wschitke žo hórschachu a roshorichu. Tuž won rjekny: „Derje, dam wam rano schtyri waleźki žyna a wjerżor tši, budże to dosći?“ Tu wopizy wschitke žo sašo smérwachu a buchu wjesołe.

Mudry z mudrosću pscheleščzuje cźrjódu blakujow jako tón wopicźek z mudrosću stadko wopizow pscheleščzi. Bjes toho, so by mjeno a wěz pschemėnik, dokonja je roshorić abo sawjeselicź.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powětcź wo wjedrje sa jutšischu niedźelu: Rjenje, žuchu, wobštajne. W Jendželskej rjane, wobštajne a symne wjedro. W połnoćnej Europje je žuchu a symna.

* Na podkopłach Friedrich Thyssen 3 hacź 7 w Bruckhausenje w Porheinskej je so pjatk rano throhły rubježu nadpad stuczik. Hdyž so misda wupłaczewarske, do sarjadnistwoweho doma nadobo sababjenej muzej šupischtaj. Hrožeschtaj zastojnej pschi zuwandźenju wotnje je satšelenjom a měch je mjedowymi pjenjezami zbrabnyschtaj, kotryž 27 000 hriwnow wopschinesche. Rubježnikaj hnydom pisches podkopkowu železnizu cźekajchtaj. Hacź dotal jeju njeszu mohli saslapicź.

* W Breslenje pola Barlina je kubłet Gundermann swojeho duchatheho bratra 12 lět w tšesnej komorje sawrjenego zbrjezał, kotrejež wokno na dwór bě z lězzami sawrjene. Waschnosć so na to kedźliwa scźini. Hdyž sastopnizy Barlinskeje polizije do komory sastupichu, w kucze na tšinkej tšomje nehdże 50kilneho zule naheho muża wobladechu, kotryž jenož z koże a kosczje wobstejesche. Młoży, hroda a nohcze běchu bojasnje dołhe. Hdyž zuin ludźo sastupichu, wón pod tšomu zaležy a z bojosczu stiwleschе. Gundermann pschi pschesłyschenju praji, so je 899 zuirow wulke kubło po starschimaj herbował. Hdyž je mecź psched 12 létami wumrełа, je jako wumjenk duchatskeho młódscheho žyna 12 000 hr. postajiłe, wocźakuju, so budże starschi žyn jeho sa to žiwicź. Gundermann pak je te pjenjezy pschesčikiwił, duchatheroho sawrjeł a do žuzjercze czwilcował.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Marja swob. Kranzowa w Khwaczizach, 72 lět. — Franz Klimt, schlesiskowy mołer w Kamjenzu, 57 lět. — Berta Leiderowa rodź. Kühnez w Kamjenzu, 54 lět.

Stare město Speyer při Rheinje. Stari Romsey, jo nětdy tu założichu jako hrodźišćo přećiwo Serbam, wydlacym tehdom na prawym brjozy Rheina.

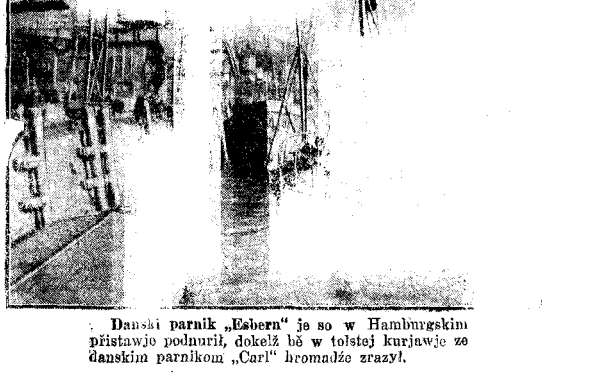

Danski parnik „Esbern“ je so w Hamburgskim přistawju podnurił, dokelž bě w tolstej kurjawje ze danskim parnikom „Carl“ hromadże zrazył.

Kupny dom za wšěch!

BĚLE TYDŹENJE

Magnetny kupny dom
w kwětkojtej pychu dołych tworow

Triumf

staroznatych **magnetowych kajkosćow** přez zhromadne **wulkonakupowanje**

Jow maće dopokaz!

Žonjace šaty

Košla	1.95, 1.25, 0.85
Nócna košla	2.95, 1.95
Kholowy	1.95, 1.50
Pryncesne suknje	2.95, 1.95
Spódnje talje	1.50, 0.95
Košla z kholow. z wušiw.	1.95
Košla z kholow.,štrykow.	1.35, 0.75
Slůpry z wumělskej židy	2.50, 0.95
Slůpfry batmjane	0.95, 0.50
Korsetske škitaki	0.85, 0.48
Zonjace nohajcy	1.50, 0.75

mužace šaty

Košla	3.95, 2.95
Nócna košla	4.50, 3.95
Košla ze zasadkom	1.95, 1.50
Spódnje kholowy	1.85, 1.25
Syčkate jaki	1.10, 0.88
Zwjerśne košle	4.95, 3.50
Kornarje	0.75, 0.45
Samowjazaki	1.50, 0.95, 0.45
Dźěćace spódnje wobleki	0.95
Fale	1.95, 1.25, 0.95
Pyjamy, wosebje tunjo	
Nohajcy	0.95, 0.48

Rěči sam za so!

łožowe šaty

Łož. płachta, bałm.	3.95, kopř. 2.50
Garnitura, hot. šita, 1 naw., 2 hłow.	
z linona	9.90, 8.95
ze smuhateho płata	13.50, 11.75
z damasta	15.00, 12.75

blidne šaty

Serwiety	0.90, 0.78, 0.68, 0.50
Blidowe ruby	7.50, 4.25, 3.50
Kofej. přikryw z 6 serwietami	5.75
Trěnja 6 štuk	0.95
Twjelki, metr	0.50, 0.38

Šaty za čěšenkow, bohaty wubjerk, kóždy kruch překwapjenka sam za so — a pódła směšnje tunjo

Šatowe tkanin. „Magnet" bjez pjelnj. apretury pruhowane a ze słonćnym kołkom krajneho zwjazka němskich towarstw. hospozow z Lipsku. 10-mtr.-coupon 8.90 8.50 7.50 6.50

Zamožnitosć sam za so

gardiny

Košlacy płat	mtr 0.33
Wosebite voile	mtr 1.25
Etamina, 150 cm šěr.	mtr 0.50
Kóperowy barchent	0.50
Polstory	1.25, 0.85
Wumělske gardiny 3 dźělbne	3.95, 1.95
Gardinowe canki	0.75, 0.23
Volanty za wjesne villy	0.45
Mull z dypkami	0.95
Łožowy damast, 130 cm šěr.	1.50
Łožowy damast, 80 cm šěr	0.95
Kopřiwina	0.54, 0.38, 0.25

Froterske twielki 0.95 0.38 — **Kohrski wubjerk froterskich tworow** njewšědnje tunjo — **Kupańske mantle** 5.95 3.95

Wulke dźělby cankow / wušiwanjow / košlowych kromkow / židźanych tkaninow / wołmj. muslina wołmjanych tworow / šatowych kromkow po wurjadnje tunich płaćiznach

Wobhladanje hódne znutrk. wunyšenje swjedźeńscy wobswětlen. **Magnetn. kupnicho doma** a wšědnje hudź. zabawa 11-13 a 16-19 h.

na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1 — **Schaaf** Magnet-Kaufhaus — na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1

Sobustaw němskeho nakupowanskeho družstwa, Erfurt, Chemnitz, Berlin

Dobre ćehnje k sebi!

Tak dołho hač skład dosaha!

Wotepamy jenož po wšelkych dźělach!

Hoscenc we Worklecach

Njedźelu a póndźelu

karpyjědźenje a kózłopiwo

Njedźelu wot 1/4 hodź. **r e j e**

Přećelnje přeprošujetaj **P. Pjetaš a mandźelska**

Herbska grychta w Radworju

Njedźelu 23. februara

wulki dźiwadłowy wječor

Khasowskeho kołojězdneho towarstwa, po tym REJE!

Započatk 8 hodź. Započatk rejow 7 hodź.

Wo přećelny wopyt prosyłaj hoscency Towarstwo

Fotowe projekcijowe powjelšenske domj. kinowe } **aparaty**

a wše wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a płatow kaž też wołani wěcywustojnje a najepšnišo.

Přesadźowanje palneho drjewa

na Kupjanskim rewěrje

Póndźelu 2. měrca 1930 budźa so na drjewniščach we wotdźělenjach 18, 22, 27 a 32 nastajene

10 rm twjerdych palnych šćěpow
160 rm khójnowych palnych šćěpow
15 rm twjerdych palnych kuluchow
70 rm khójnowych palnych kuluchow
35 rm wólšinowych dołhich hromadow
11 khójnowych dołhich hromadow
1000 rm khójnoweje palneje walćity

pod do časa so wozjewjace. wumjenjenjemi za kholowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Drjewo leži njedaloko Mužakowskeje dróhi pola Komorowa. Dobre wotwoženje. Zeikanje dop. w 1/2 10 hodź. we Komorowskim hosćenc

Wšitke zarjadnistwo we Łupoji

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

po 20 hr. ma na składze črije też ćople črije za žony a mužow

wobućowy dom Mark w Kukowje

Woscbity wokhod za

nawočnicy, šćipanje (Klemmer)

dalokowidu atd.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hośic hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Z wjeselej a dźaknej wutrobu wozjewjamoj wšěm swojim znatym a přećelam, zo je so namaj wuboru 18. maleho rózka dźowčička, našimaj dźěsćomaj łoćincy a jankej sotřička

Karin Hilžbjeta

narodźiła

W Barlinje N. 58
Ahlbeckerstr. 22

Jan Skala
a mandźelska Elza

Nětko kurimy jenož hišće

Hans Depla

a **Mots Tunka**

15 pj. cigary

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejownji

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje kojejowe pjećwa / jědźny lód štomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: lorty a štomowe tykancy z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Syru wołmu

kupuje po najwyšších Płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika

na Kamjentnej hasy

Za holcu

kotraž jutry šulu wukhodźi, so služba pyta, po možnosći w Bukečanskej wokolinje

Doprašować **w Cornowje č. 14** pola Pomore

Sylnoho

kowarskeho wucobnika

pyta k jutram 1930

kowarski mištr **Mitschke w Pomorcach**

Vogtl. garding

štory, rolleaux, voilowe a musolinowe kromki, canki jara tunjo

J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Džak.

Za wutrobne dźělbrače, ertne a pisomne, při domojhiću našeje njezapomniteje droheje maćerki

Lejny zwud. Wawrikoweje

rodź. Hobrakec

wuprajimy wšěm přećelam a znatym z blizka a z daloka za bohatu kwětkowu pychu, rjane spěwanje a přewodźenje, wosebje pak wysokodostojnemu knjezej fararjej Kaplerej za troštapołne słowa

wulki džak.

Tebi pak, horcolubowana maćerka, přiwołamy **najwutrobniši džak a zapłać Bóh we wěčnosći!**

We Šešowje, Njeswačidle, Komorowje a Mišnje.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Přiloha k číslu 45

SERBSKE NOWINY

Sob 22. ke 19

„Cłowiek w strowych a khorych dnjach."

Pśiched strowotnej wustajeńcu w Budyšinje.

Drje kóždemu je znate, jo so wot njedźele 2. hacź do njedźele 9. měrca w Budyšinskim w pośedźetni mělčańskich sastupjerjow wotmětwa strowotniska wustajeńca. Su sarjadowje němscy hygieniscy muzeja w Drježdźanach shromadnje se spomožeśim hamtom města Budyšina a Budyšskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Na wjeźerawšchi pjatk wjeźor bźeše tudomny mějśańanski spomožeśi hamt pśicheprosył sastupjerjow wšchelakich organizacijow na pśichwalobnu shromadźiznu do Ssejmowskeje (Landhaus) w kotrejž sastupny wjednik wustajeńcy němskeho hygieniskeho muzeja, k. Lehmann rozsajźiwaše słowa pórěcża.

Won rozłoži, jo sałeži na njewědomosći mnohich, jo śebi swoju strowosć, kótu nasche najbóśše kubło — w nětśišchim hospodarskim cźasu wobsebje — dosć njeskładaja. Wjele jo w naschim cźasu na wschelake mózne waschnje bźeła sa pśestowanje strowosće, tola ke wuwjeśeju móże takle pórozumjeńe jenoź dowjeźeś, hdyž jo wo kruthu porjadźe stawa. Drubiny k temu dóńdź, to budźe kóždy jednotliwy je swobudźełacźerjom. Mjeźnik spomina cźe na wulku hygienisku wustajeńcu w Drježdźanach w lěcźe 1922. Mjeńši hygieniski muzej, kiž je jo wot teho cźasa pórozował wo źiwoj šamtny dom, nětko lětsa po nimale 20 lětnym cźakanju do šamtneho doma sacźejeńe. S tutej pśiwlěknosću wotmě jo teź lětsa wulka hygieniska wustajeńca w Drježdźanach. Skupina „cźłowjeć" je bźensa hišće cźe tamna najwusnamnišcha sbérka němskeho hygieniskeho muzeja, je wšo nětko po nowym cźasu složena. Tuta sbérka rozpaduje do tśoch dźełow, do strowego cźłowjeka, je wuźebjeńcy skupinu pśichewidneho cźłowjeka, do khoreho cźłowjeka a do pśestowanja strowosće. Mytśiczka tuteje wuczuwanjeje wustajeńcy je nastała na wulkej Düsseldorfskej wustajeńcy „Gesolei" w lěcźe 1926. Po nowym sestajenju w Drježdźanach je skupina „cźłowjeć" stajnje wuczuwała. Loni wobu wona we Reichenbachu w Vogtlandšej, hdźeź mějesche 10 000 wopytowarjow njedźiwajźy wulkeje symy w februaru, posłušcha pśichepokoźicu ju do Döbelna (13 000 wopytowarjow) a Zittawy (17 000 wopytowarjow). Licźby dopokazuja, jo wustajeńca bźerśi, schtož žłubi.

Wjeźerawscha shromadźizna mějesche słužiś k wubudźenju praweje propagandy sa wustajeńcu. Organizatorjo dyrbźa nětko pilnje sa tutu dobru weź wustupowaś a potrusche sastupne kartki pśichedawaś. Sastupny pjenjes wuczinja jenoź 50 pj. sa dorosćeńych, 30 pj schtóź žełi doprědka wot swojeje organisacije wobstara, schulske dźěći płaca jenoź 10 pj., hdyž je schulu pśichiła. Podlěšćiś jo wustajeńca njemóże, kaž nawjedował shromadźizny, knjes mějśańanski raba dr. Krüger wosjeri.

Hladaś žełi swoju strowotu. To je kaśi, kótaž kóždemu płaći dźeńźnišchi dźeń bóle hacź hdy. Wobkedźbujmy ju. Dajmy jo potwuźiś wo naschim cźełe a wo tom, kak je strowe spěrźimy, so bychmy sbožowni a spokojni na śemi źiwi być mógli. Wóźimy śkadnosć, kiž jo nam kak tuniu posćica a wopytajmy wustajeńcu wo cźłowjeku. Śmějemy ś teho wulki wužitk.

Koncert „Lipy Serbskeje" w Pančicach.

Pančanska „Lipa" zaso raz spěwaše, to rěka we zjawnym koncerće wustupi. Létsa bě ji kmanše wjedro spožčene hač loni, hdźeź „psa njeby wuhnał". Tute spěwne towarstwo ma dobre mjeno w klótšerskej wokolinje, scyła w Serbach. Wuznamnje pěstuje serbski spěw a pśinošuje tak k zdźerźenju Serbstwa w tamnych kóńcinach, hdźeź so hižo khětro cuzbari. Rozmnožuje našu kulturu, štož nětśišchi předsyda, knjez wućeŕ Bejmak, we swojich powitanskich słowach nadrobniśo rozłoži. Witaše Serbow a Němcow we woběmaj rěcomaj, zadawaše w duchu wšém ruku, kotśiž běchu z blizka a z dala pśikhwatali, samo z Hajnic, z Radworja a z Budyšina. Pokaza na wažnosć spěwa, z kotrymž so wězo teź rěč pěstuje. Mamy jich tola nadosć a je hódnje, zo so zdźerža. Byrnjež najmjeńši ludźik na swéće byli, mamy tola wulki pokład w našich spěwach. Tón ma a dyrbi so zdźerźeć. To by z wulkej škodu za našu kulturu było, by-li so hdy pominył. Njesebičnje dźěłaja naše spěwne towarstwa na swojim polu. To ma so zjawnje pśipóznaś. Jich dźěło ma wulku kulturnu wažnosć. Pśejeśo bohatemu pśiposłucharstwu wjele wjesela pśi serbskim spěwje a zabawje a k lětu na zasowidźenje.

„Lipa" ma pśeco bohaty program. Sola, duetty, tercetty, kwartetty a khóry wotmětnjachu so w pisanym rjadźe. Wězo běchmy rad něšto měšanyeli khórow słyšeli, ale to je so w posledním wokomiku někak rozrazyło a tuž bě tón raz bohata liěba muzskich — na wšěch wósom. Za to pak radowachmy so na měšanych kwartettach, dwójcy wobsadźene, a to z Kocoroweho „Nałćeńa". Wosebiteje noty dósta koncert pśez sobuskutkowanje knjeźnjow Frajšlakec ze Hornjeje Hórki a Liski Smolerjec z Budyšina. Tutaj serbskaj „sylobikaj" po cyłych Serbach a dale derje znataj, staj rad widźanej hosćaj w Pančicach a porjeńšitaj hižo léta dołho koncerty „Lipy". Swój krasny dosytny hłós daštaj słyšeć w solach „Brězyćka pśede wsu" wot Kocora, „Zedźenje" a „Złote pśeća" wot Krawca a juhosłowjanske narodne spěwy wot Ludwika Kuby, — w duettach Morawske narodne pěsnje, — w terceće „Pśi jězoru" wot Krawca a w kwartettach „Na trawićku" a „Spěw wo pćołkach" wot Kocora. Žněještaj mócny pśiliesk. Też dalše poskićenja kaž „Ptaći kwas" wot Krawca a mnoho khóry kwitowaše pśiposłucharstwo z wulkim dźakom. Wosebity zaćišć činješe, hdyž so pśi khórje „Hdźe statok mój?" cyła žurla pozběhny a pśitomni manifestaśnje spěwa, kiž je sebi hižo hódnosć narodneje hymny pola nas nadobył, z postanjenjom pośesćicu. Rjany koncert wuklińca z mócnym Słodeńkowym khórom „Traće Serbstwa" — po słowach k. fararja Šewćika „Traś dyrbi Serbstwo zawostaś a śestne mjeno wobkhowaś" — a pozběhowaše so kaž swjata pśisaha k njebju. Dźaknje ma so pśipóznaś, zo je „Lipa" mnohich pomocnikow w bliśšej wokolnosći namakała. A tak bě 23. założeński swjedźeń „Lipy" wospjet manifestacija za serbski spěw a hudźbu.

Hdyž chcyše Handrij na póstnicy jěś.

(Wobraz ze wšěch.)

Je cźišom nějchto lět. Mi žo ńda, hižo bo śwědowjeje wójny. Tehdom běchu rjeśiśe cźasu hacź nětśe. Sśedźeśe cźrjódka wjesńjanow w korćmiśiźy a stary Schołta jim khětro pśichiliwasche. Bźeše bźe dźeń do póstnicy a nasajtra njedźela, kiž jich do bźela njehonjeśe. Kidachu jedyn cźopły po druhim sa khornać. Dołho njetrajeśe, bě nasch Handrij skurjeny kaž „robyśaka". Pśedy wabźachu žo sa blidom dla pžow. Wožeše wuthwalowśe Handrij žwoeje. Wjeśeśe nětśeho makeho „pinćera", bruneho ś běłej tkaninu. Wěso niz je schlachoineje družiny. Wórscha bě jeho jako dar dostała. Rjany runje njebě, ale dobry stražować. Hdyž žo to namjeśiśe w domje pikny, fasćejowka won. Tak jeho Handrij na wsche mózne waschnja wuthwalowaśe. Nějchto do dwanaceh cźampaśche domoj, so bě wjesna dróha łedy sćekota dosć. Chžyśe dźe njedźelu na póstnicy do K. jěś.

Łedy bě Handrij ś korćmy won, a hižo rośeśeše worakawa myślicźa we hłowje mokrych bratrow. „Postajeśe, tonu dyrbimy dźensa nějchto klubu sejinicy", bašeše žo Mlynkeź Pětr śtyćeŕ. Wšchitzy tonu pśichłožowachu. A Kalćeźez Bosćij, muź połnych pryslow a worakawjinow, ménješeše: „Wém nějchto. Salźnny jenu wschitke wokna w delnim poźkodźe. Handrij na śćerba bźeźo a Wórscha strowy śpar, so mohła śrudny dźeń pśeśpaś. Wo jeho pśihotowanju njemějśe śtracha. Teho žiźom śmérwju!"

Korećmaŕ Scholta, teź na wschelake worakawośće nałoženy, dyrbźeše wulki hornj wóśmuza nawaŕeć. Do njeho śmějśachu śasty a popjeł a nosćachu wschitke nowiny hromadźe. Ryćhtarjez Korla bźeśeše domoj po nowiny. A nějko masachu a plazachu cźorne śćipidło na papjeru, so njebyj źaneje śtóńcźeńeje pruhi pśiches nju mohło. To bźeśe ś khwatom. Běchu tam na wsche dwanaćo. Scholta dyrbźeše hišćeźe raz śćipidło ś muki nawaŕeć. Skoro zyłe śasty a popjeł pśechetrjebachu. Najwjeśiśi žort hakle jeśeńowaśe. Nětko wschitzy k Handrijej. Kalćeźez Bosćij bě hižom dopódka bźeźał. Khěźine durje běchu jenoź pśichitaźinjene. Wěśe wot Schołcźij wulku plezowu kósej žobu wsak, a hdyž druhi dóńdźechu, žeńźeśe nasch Bosćij ś Pinkaźom na śkodźe a majśaśe jeho. Ani śaćejowka Pinkaź wot žo njeda. Mějeśe nadosć je śwojej łoźcu cźiniś. Wschitzy dachu žo do bźeła, śalśpichu wschitke wokna, teź śthodowe.

Handrij a Wórscha žnorcejśichtaj w dobrym mérje. Muź drje nějchto wuśkyśeha, jako by jena krowa soruwa. „Nó", myśleśeše Handrij, „je dha hižom cźaś stawaś?" Wobrośi žo k woknej. Wonka hišćeźe wschitko cźma kaž w pjezy. Tuž žo sajo na druhu stronu lehnu a žnorcejśe dale. „Handrijo, śchto dha konjej matej. Śtej njemérnej. Je dha hižo cźaś pśizowaś?" Na to Handrij: „Stań tola, a pohladaj, kak na cźasu je." Jeho staru žo ś loża wuśahnjata, bźeźe do jitwy, pśichibźe pak hnydom wróćo a ménješe: „Je hišćeźe wschitko cźma. Móże śedma wokolo jenej być."

Potajkim śaśe sajo do borka a śpaśchtaj dale. Kak dołho śtaj hišćeźe śpatoj, nježe wéśe, ale počźinaśe jimaj śpodźiwnje być. Stónćko hižom pjeźa sajścho stawa. Konjej tśhaśeśchtaj ś rjećaśami, kótrejśe dakotachu a honaj śpěwaśe, a wróbliki honjachu žo wjeśeśe po dworje. „Wórscha, njewém, śchto ma to być. Skuchaj jenoź, naźijonmje žo nićo śtako njeje?"

Wobaj ś loża won, w kóśhli teptataj pó jśtwi. Wschudźe helśka cźma. Handrij wocźini śkónćnje thźeńe durje. Stónźo źiwéśi do thźeńe a na njeju. Maly Pinkaź leźi se śwojej łoćeju na śkodźe a rymja wo mérje poźledńe kuśki mjasa wot njeje. Stuźodźa pśichthadźeja hižom wote mśche. Bźeše hišćeźe w prawym wokomiku stany. Handrij śaśeli thźeńo a śaprażny burje, so zyłe domśe rjesche. A nějko wobhladaśchtaj źebi wobradu. Wórscha mějeśe zyliśkti dźeń dźěłaś, to papjeru a śćipidło ś woknow wotśtroni. Wěśo jimaj łóśht ś jéśdźe śańdźe. Na tym dnju njebě Handrij knjes w domje. Wórscha wédźeśe, so žu to jeho dla cźinili. Handrij bźéśe ji po możnosći ś pucźa. Bewak mohło po nékajke wonjecześeśenje njedźele staś. Wjeczor žo Handrij śtradźu sajo do korćmy poda, hdźeź hižom zyła zwólha na njeho cźakaśe, a ś wulkim rapotom jeho witachu. A Kalćeźez Bosćij žo jeho śchcijapajo wopraścha: „Séz dha do K. na póśtnicy jěś?"

Słowjeńske naćiski.

5] (Pokračowanje.)

Rano gulaš z běłym khlěbom, wjećeŕ so runa wobjedej. Raśni kofej je hišće bźeli a słódśi dyžli śeski — to dźe dosaha!!

Njepraju, zo je juhosłowjanska jźdź wostudła a njewšelakora. Ně, nihdy na nihdy nje! Juhosłowjanki wźdźa derje warić a pjec a jźdźe pśiprawjeć, ale bohužeł, śto to ći wšitko pomha, hdyž maš tajki zasakły serbski žołdk. Toho teź najlěpša „polenta" dobywaś njemóże ani zahorić za bratrowski narod...

A rěču tu jeniećy wo słowjeńskich jźdźach a njerěču ani wo juhoserbskich „ćevapćicach" abo wo „ražnicach" ze syrej cyblu wo paprikowych jźdźach južnišeje Serbije.

A potom, kharakteristiska krajnska jźdź su też wlóske kostonychi.

Wlóski kostonych je štom južnych krajinow, kiž k sewjerej Alpow njerośe. Ale w Štyrskej a wosebje też w Krajnskej a dale k juhu maš cyłe lěsy tutoho spodźiwneho štoma. Jeho płody so zběraju, pśetož bywaju jźdź, kiž syre, warjene abo pražene wubjeraju słodźa. A maš teź pola nas w městach na hasach ludźi, kiž pražene kostonychi pśedawaju.

Wlóski kostonych ma spodźiwne kuzło. Je štom słónćneho juha. Ma stajneho hósća, kiž so źiwi z jeho płodami, małe śěre zwěrjatko, kiž jenoź tam móže być źiwe, hdźeź su wlóske kostonychi abo buki a kiž je tohodla najbóle kharakteristiske zwěrjo cyleje Krajnskeje. Je to „polch", po wašnju a napohlaźe podobny wjewjeŕcy.

Polch a wlóski kostonych jenoź tam hišće móźetaj być źiwaj, hdźeź cłowjek z mazanej „civilisaciju", z mašinami a smjerdźatymi fabrikami hišće njeje skazył a znićił kraj, krajinu a přirodu.

Wlóske kostonychi su mi naćiniłe. Sym wzał sobu tójšto tych brunych płodow. A hdyž sej je pražu na rózni, to sej wukrywam wobraz z krajnskich lěsow. Prastare spodźiwne štomy z wulkimi zubićkatymi listami so pozběhuja a małe śěrokoźnochate kubołćiki — „polchi" — p o halozach w cźoplych nazymskich nocach łuśća te brune słódke płody... Krajnska nazyma!

VIII.

Wo słowjeńskim winje a tutkanju.

Wo tutym stawje budźe so też jednaś wo njenje moralnych wěcach, ja tohodla radźu a doporućam pocźinkarjam, zo tute rjadki čitali njebychu.

Sym hižo dosć wo winicach, kiž pokrywaju słónćnu stronu słowjeńskich hórkow, sym wam powědał wo „brajdach" — winowych zahrodach — kiž namakaś pśi kóždym burskim statoku. Winowy kraj je Słowjeńska. To so wě, zo słowjeński bur a winicaŕ winowe kśe zjěść njemóże, ale zo z nich tołśe wubjerny wohniwy napoj.

Słowjeńska ludowa pěsnićka nam khwali Słowjeńca jako mudreho pśeklepanca, kiž tak hłupy njeje, zo by swoje wino pśedawaŕ do wukraja, ale wón jo nawopak sam pije. Haj, Słowjeńc sej jara waži a ześći swoje wino. Ma jo za nadobny dar Boži, pśetož po starosłowjeńskej bajcy wukhowa so pśi lijeńcy posledni cłowjek — krajnski Noc — na winowym pjeńku a źiwjośe so z jeho kśemi.

Och, tute słowjeńske wino!

Na njo njezabudźeś.

Pśijěźdźech do Słowjeńskeje kóńc winowca a po winicach runje dokhowaechu posledneje śłódke kśe. A **běše to** wubjerne a wuznamne winowe lěto, tutó lěto **1929. Pola nas horjeka na sewjerje drje bě surowa źyma źadławje zakhadźała z winowymi pjeńkami.** Wjetši dźěł bě zmjerznył. Ale te někotre kśe, kiž smědźachuwy zběrać, běchu też woprawdźe bójski dar.

Přijěźdźech do Słowjeńskeje w dobje posledneich winowankow, ale přijěźdźech też w dobje słódkeho lětušeho mošta. A sym składnosć derje wuźiwał, woprawdźe sej porokow cźinić njetrjebam.

Słowjeńske wino, słowjeński mošt!

Tunje je tu tutón bójski napoj, tak zo je takrjec napoj też khudych a njezamóžnych. Piwo dźo pija tu jenoź ći wosebniši ludźo, ale wino je woprawdźe ludowy napoj. Hižo za wósom dinarow — za śeśdźesat pjenježkow dóstawaś litr wina, wězo bywaju też droźše, ale na kóždy pad je wjele, wjele tuńšo dyžli pola nas.

Słowjeńc jako syn juźnoho njebja je jara wjesely a wohniwy. To so wě, hraje wino wulku rólu na jeho zabawach. Słowjeńc, prajmy, rady tutka. Zatkaś pśećela (a pśećela tu dobywaś je jara lohko, hdyž pśiźe do Słowjan k Słowjanej), hnydom rěka: „Pijmoj malo". A śkleńca ći wjacy pózdna njewostanje, na to so spušć.

Ślachotny napoj je słowjeńske wino.

Ženje z cłowjeka swinjo njećini, ale će jenoź zaharja, sy-li druhdy predołho do śkleńcy kuka!. Najlěpšu naŕeć mějach w Lublani w Sokole, hdyž běch trochu womydleny. A nazajtra ći hłowa njeboli, ale je jasna.

Kaž hižo prajach, wjeselosć a zmužitosć rośće z duchom słowjeńskeho wina. Hdyž pśenju nóc w Lublani z pśećelom Bućarom a nětkotrymi ofićerami trošku tutkachmy, dóńdźe we winaŕni nimale k pukam. Čehodla? Hošćo běchu wšelakeho ménjenja wo tym, štó su najlěpši juhosłowjanscy wótčincojo — „stari" abo „młodźi" — konserwativni abo dopředkarjo...

(Pokračowanje sćěhuje.)

Přilopk.

* **Słóstniśtwo na bjeżeju.** Jakotne słóstniśtwo je žo žrjedu w Brandenburgu słučiło. Djewjećlětny schulef bu wot njeznateho nadpadnjeny a ſ nožom do schije rěznjeny, tak ſo je w smjertnym strašcho. Hólčejcej bu nadkt, hdyž sta a jadniza skoro zyle picherěnjena. Brandenburgska kriminalna policija je hač dotal swěsćiła, ſo je hólc duzy do schule schoł a na wosawnoćenym městnje je njeznaty muzźli na njeho sarčzak a jeho nanotwjał, ſ nim žobu hicź. Juzy je potom hólczeja sa ležownosć dowjedł, a tam njeschoł wukonjał. — Po nowej powěsći su schwórik rano mordarja ſ požadliwosće sajeli. Je to prjedawšći šastaraúśi khowanz, kiž je duchownje mało roswity.

* **Stónzo se šapalerjom.** Dźiwny woheń wubrci we Frankobrodźe n. M. tele dny we wobkhodže ſ pórzlinom a schkleńcżerśtimi iworami we wukladnem wokńje na Kěžorjkej dróhy. Stónczne pruhi lamachu žo w kristalowej schkleńcy, kiž pisches to kaž palak na žiđzane wobwěsćenśti skukowasche. Kida począ žo palicź a woheń wupschestrě žo też na drjewjane podłožki. Wobnjowa wobora wschak bórzy woheń thascha.

* **Khěžu ſ pjenjezkami kupiła.** Mandźelska wubiwowarja w Norfolku, Newmanowa, je žiwótny pschikład holposow, kotruž jendźelski tydźenik wulzy wukhowaluje. Wona bě sa zhły cząs ſwojeho mandźelstwa wschć pjenjezki hromadźała a, hdyž bě jich dosć nahěrała, hnydom do wjetschego pjenjesa wuměnjała, najprjedy do złěbra a potom na bankowli. Hdyž jónu jeje muž mały domczk wobdźiwowasche, kiž bě na pschedań a zdychny: „Kak rjenje by było, hdy bychmoj tule bydlicź mohłoj!“ tu pschińdże wulki wokomik jeju žiwjenja. Wona poſmějkowny žo na njeho a rjekny dobypschejzkjo: „Tuž chzemoj jón kupicź.“ Wón žebi najprjedy myślesche, ſo žortuje, ale wona pschinjese trěbne pjenjesy, wutrobschi nakutowanych pjenjezkow, kiž bě po 17 lět nahromadźiła. Tale spodźiwna stawizniczka wo słutniwosći tejele jónsteje je hakle nětkole na Boże świetło pschischła, hdyž bu khěža, kiž bě je žiwojimi nakutowanymi pjenjezami kupiła, po jeje smjerći sažo pschedata.

* **Płokańnja wupuczowarjow.** W Konstantinoplu je płokańnja, w kotrejž jenož ruſzy wupuczowarjo ſ wyšokimi mjenami djźakaju. W běrowje dźela prjedawšchi wjelki Abchoji, kiž wobkhodźesche nětdy wulke kubła w Kaukasu, prjedawschi zarowny komornik wunoschuje płokanje, prjedawschе wjerchowki žu žo ſ płokańnicźemi stałe. Wjerchowka Orlowa nawjeduje płokańnju. Wschitke tele žónske běchu ſ wobkhodźerskami hobrišchi kubłow, bjenža žo runje nětkaž žiwja. Ale žu žo do ſwojeho wožuda podali a žu ſpokojom.

* **Lodowzy w atlantiskim morju.** Atlantiske łódźnistwo saražuje žo tu khwilu thěrko ſ wunurjazymi lodowzami we wschelakich stronach atlantiskeho oceana. Amerikanska powjerchowna straža je kichźak „Tampa“ do žuđodźiwa wulkich pěchezijichczow wupóſłała, ſo by wot tam rozwicze lodowzow wobkhodźowała a łódźnistwo we kajtichźkuli strachách powuczźła. Mjes tym ſo hewak w tutom cząsu lěta hischcze žanych lodowzow njebywa, žo pschitomnje wschudże wo straschnoſczach za łódźnistwo powě.

* **Němz ſ města Merika janeżeny.** Wobkhodźeŕ schkleńcżerńje Hans Hildebrand, znamjenity žobuſtaw němskeje kolonije w Mexiku, je byl wot rubježnikow do hór wotwjedjeny. Sa nimi žlědża.

Jstwa z wuhladom.

Z tutoho krótkeho powědańcka njech kóždy nawuknje, zo je jara strašna wěc, hdyž sam do cuzcho kraja puczuješ a cuzu rěč njewobkruźeśiš. Dwěmaj Jendźelčanomaj nastachu wulke njeluboznosće, hdyž přez Němsku do susodnych Čech dojeđźeštaj. Němski wšak tróšku mózeštaj. Tola čěski hišće mjenje, też Metonka jimaj tu z nuzy pomhać njemóžeše.

Hdyž do malcho čěskeho městačka dojeđźeštaj, zhoniſtaj k wulkemu wobžarowanju, zo su wšě hotele a hosćeńcy přepjelnjene; tak sebi hižo wumoloważtaj, kak budźetaj cyłu nóc po wulicach dundać dyrbjeć.

Tola skónčnje so jimaj w jenym hotelu praješe, zo dyrbitaj so na susodnej wulicy pola jeneho přenkupca za nóclěhom prašeć. — A woprawdźe tam też nóclěh dostaštaj.

Dobroćiwy překupc pokaza jimaj ſtwičku, nizku rumnosć napjelnjenu ze wšelakimi meblemi. Jena sćěna bě z wulkim zawěškom zakryta. Z pokazowanjom stare cuzlnikomaj zrozumliwe sčini, zo zady zawěška nič pytać nimataj. Hospodliwy stare přeješe woběmaj hišće dobru nóc a potom so wotsali. Tola te ložo so jako jara twjerde a hubjene wupokaza. To za Jendźelčanaj wěcz nič njebě. Jedyn so zady zawěška zhubi. Přeco zaso zapalki zaswěćejo masaše so pomałku do přédka. Tu namaka krasne ložo ze sněhbělymi poslešćami, z dobrej madracu atd. Wjesele zawoła přećela, a bjez wulkeho hłowu łamanja so lehnještaj do ložа.

Nazajtra rano, hdyž słónčko so jimaj do wobličow smějkotałe, wotućištaj zywaju. Stawać bě jimaj hišće přezalie, chcyštaj so hišće jónu wobročić, nadobo wuhladaštaj před wulkim woknom cyłu wulicu połnu šćerjaceho ludu, přědku stejacy so ze smjećom zhibowachu. Nětko so Jendźelčanaj hakle domasaštaj, zo staj we wukładnym woknu mebloweho překupca přenocowałoj.

Podzemski swět w Marseille.

W Pariſu, ſwobodny nakład 1930.

Wošebje wobſchěrny a wošerbity podźenſki ſwět ma město Marſeille, wulki franzowski pschiſtaw pschi tak. mjen. Sźerjedźnym morju. W jenej wulkej parižſkej nowinje piſa žo two tym pod napiſmom „Jeje majeſtoſcz kanalia“ ſcźěhowaze:

Marſeillska kanalja (ſłóſtniſtwo) njeruna žo žanej druhej. Je ſtrašchna, ale ſwojorasna. Njeſjednanſtwa we wojowanju pschećiwo pschiſtoinym ludźom, ſolidarna a nowonniwa napſchećzo ſwojim ſobuſtawam. Je wošebite družſtwo ſ ſwojimi ſakonjemi, waſchnjemi, khowankami, ſkubniſtwami a katami. Jeje pſchiniſchnjaz mjenuja žo Nervis. Woni ſo rekrutěruja ſ moralnje padnjenych, paduchow, jebakow a mordarjow — wjetſchich a mjeńſchich ſaſtupjerjow ſwojeje družiny. Jich licźba ſtaji žo na 2000 hač 3000. Sću jich wjazu hač tamnych 2000 poliźaſkich ſaſtojnikow w Marſeille. Wot 2000 bars (make korčmy), kotrež město licźi, ſu 300 jako ſchromadne lokale tutych Nervis ſnate, dalſche 300 ſu podhladne. W nich ſo wurubi rozdźěli, nowe nadbaty na měſchćanſtwo wobłamkuju, ale też „ſmjertne ſudy“ ſo wupraja pschećziwo pſchecradnikam „družſtwa“. S tutym bars pschińdu hiſchcze na 100 mjeńſchich cźmowitych hotelow, kotrež poſtajcza dołeż njewobkhodźuje.

Wulku rólu hraja tuczi Nervis pſchi wólbach. Zyle jene, hač ſo wo měſchćanſke, wokrejſne abo ſtatne do ſejmu jedna. Jim je ſnate, ſo lokalna politika pſchi zylym brjoſu Sźerjedźneho morja wulki politiſku wobkhwjeź. Nervis a tanni barowi korčmarjo ſu tajni, ale ſa to dźělawi a energiſzy wólbniži (Wahlmacher). Nervis pyta a hromadźi błoſty ſa kandidatu, kiž je ſwólniwy, pomérnje derje ſaplaczicź, pschepokaſa biesbožatnych a nuſuja ſo njeroſnuhožnych. W tym pótaja ſłóſtnik ſwěru a woporniwoſcź bjes pschikhoda. Hiſchcze wjazy: Stara ſo wo porjad pſchi wólbnych ſhromadźiznach a ſwěſczuje błoſty, kotrež tu ſu. Haj, powědaja ſći w Marſeillu, też błoſty ſemrětych. To je dźe tróſchku pſchehnate. Jenož błoſty tych, kotiſi ſu we ſchtwórčźěcze do wólbow wumrěli. Te ſo hodża wuzicź. K tutym „najnuſowſchim“ morowym pſchińdu w tajkim wulkim pſchiſtawje, ſo wě, wjele ludźi, kotiſi ſu pſchipadnje na morju. Dale tež tamni puczowazy, kotiſi na dnju w tajſich korčmiczkach pſchenozuja, kotrychž korčmarjo ſ Nervijami pod jenej ſtrěchu ſija. To je ſaſtńiſchcź w jenym najnuſowſchim wulkomeſcze Franzowſkeje. Runje niz ſara khwalobne ſa „grande nation“, la wulki narod.

Sokołstwo, šport a hry.

Wulkowojowanje z ručnym bólom w Kamjencu!

Jutře njedźelu popołdnju w 3 hodź. na kasarnskim dworje w Kamjencu w doprědnim wustupjenju wo **srjedźnoněmske mištrstwo w hraču z ručnym bólom** hrajetaj Kamjenski V. f. B. (Verein für Bewegungsspiele) a Lipšcanske policajsko športne towarſtwo. Lipšcansey liča so do najlěpšich muſtwow VMBV (Verband Mitteldeutscher Ballspielvereine) a předwjedu wěſće cyle prěnjoklasnu hru z ručnym bólom. Kamjency nastupja ze ſwojim najſylnišim hrajeſkim muſtwom, zo je rukowane za wulcy zajimawu hru. Žadyn Horjołužiski ſporłaŕ njech ju njeſkomdźi!

Zwisk z ſkahom 12,26 hodź. na Arnsdorf, wróći 17,07 na Porchow; z wisk z antom z Budyšina 10,22 hodźin, wróći 17,20 hodźin z Kamjenca.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Sexagesima, 23. mał. róžka 1930.

Z Budyšina.

Prědowanski tekst: 2. Kor. 11, 21—30.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodźin faraŕ Siegemund prědowanje, dop. w 11 hodź. faraŕ Große kemšenje za ćežkosłyšacych w drastowni. Připołdnju w 12 hodź. faraŕ Große prědowanje a wječor w 6 h. faraŕ Siegemund ſpowědź a ſwj. wotkazanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dopołdnja w 9 h. faraŕ Große a wječor w 6 hodź. faraŕ Schneider prědowanje.

W Tuchoſkej cyrkwi wječor we 8 hodź. wopomnjeće Lutherowcho ſmjertneho dnja. Přednošk faraŕa Tišera wo „Augsburgskim wuznaću“. Spěwy ſpěwa knjez operny ſpěwaŕ Gräfe.

Zběrka za potrěbne paćerſke dźěći

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj faraŕ Schneider.

Wutoru popołdnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelnicu. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma faraŕ Schneider biblisku nutrnosć we ev. towaŕšowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchoŕskej cyrkwi. — Srjedu wječor we 8 hodź. je w Krajnocyrkwinskim zjednoćeństwje při Pólnym hrodźiku evangelski wosadny wječor za wokrjes faraŕa Schneidera; spěwaŕske *sobu přinjeſe*. — Stwórtk wječor we 8 hodź. přihotujetaj faraŕej Große a Siegemund we evang. młodźinowni za dźěćikemšenje.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba. — Póndźelu rano we 8 hodź. Diskanje na wěži a rańša nutrnosć, wječor we 8 hodź. žónske towaŕstwo pola Winterec. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska hodźina na farje.

K njedźeli Sexagesima.

Hłós: Njekhłostaj mje surowje —

Swjeć ty syła modleŕska
z wolilom so swjatym,
do wutroby z Jezusa
sprawnym dušam datym!
Njech ert ći zahori
k jeho spodobanju! —

2. Próstwa dušow pobožna,
přece nutrneho,
so na woltaŕ wuliwa
Boži, k česći jeho,
a tak je prošenje
Jezusowe mócne
za wšě duše spróchne.

3. A hdyž próstwa jenička
z duše wěrjaceje
přistup pola Boha ma
a je namóc jeje,
— njebudźe
žedźenje
mnohich wyruch luby
Bohu za wšě sluby?!

4. Hdyž su swjeći tam a tu
wulcy so a mali
z jandźelemi k modlenju
wšitcy zestupali,
a jich je
prošenje
mócne zjednoćenje,
kak to k njebju čehnje!

5. Oh, kak njedopóznata
móc je próstwy swjatych!
Bjez njej' nicžo njestawa
so při nuzach znatych.
Wobstajnje
wojujo
kaž wo zbožе lubych,
k njezbožu też hrubych.

6. Oh, tuž modlće wšitcy so,
modlo so bjez měry,
rucy swjatej zběhajo
stawy swjećće swěry!
Woprinjće
modlenje
zo so zběha k Bohu
namakawši dróhu!

7. Prošće, zo dźeń přichoda
zeskhadźał by jasnje
a so blizkosć Knjezowa
zjewiła by krasnje!
Zjednoćće
žedźenje
po dnju z jandźelemi
rjanem nam na zemi!

8. Modlenje so spodoba
Knjezej woprowane
a je wěda swjatych wša
zdychowanje rjane,
zo by so
stało wšo
z přichodom tak jeho,
dopjelnjenje wšeho!

9. Tole žadanje ma so
prjedy w duši žehlić;
Knjez po próstwach čini wšo
wěrjacych, chce zdźělić
hrimanjam,
błyskanjam
hłós, zo złym so styska,
česć pak Boža wyska. —

Krystof Korla Ludwig z Pfeil 1712—1784.

Wschěm pschiſwišarjam faraŕa Heumannowych hoješkich šrědkow

wotſejwjamy, ſo 272 ſylna, ſ wjele wobrazami wupyſchena faraŕ Heumann-kniha, drohotny radupodawaŕ pschi wſchelakich khorosćach, na žadanje na kóždeho zyle darmo pſches firmu Ludwig Heumann & Co., Nürnberg-E., pola wſchěch haptykow dostanjeće abo žo wobſtaraja, zyle wěſće pak we khownym fkładje:

priv. hrodowſka haptyka w Budyſchinje na Hoſchiz haby

Hospodarski rozhlad.

hobotu 22. maleho rózka 1930;

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1855	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,343	100 čěskost. krónow	12,392
100 swajc. frankow	80,73	100 franc. frankow	16,37

Barlinska kursa jewjesche wječera znamjenja wožiwenja, kursy efektow trochu powyšichu. Podźišćo bě wobrot měrniši tola kursy wostachu skrućene. Na wikach z dožynymi a rentowymi liščinami běchu kursy sčerje sešlatojene.

Produktowe wiki ležerja wječera mało noweho pyšinjeńchu. Wobrot wosta jara šuadny. Płaćišny běchu kaž dotal, jenički pyšenica sašo 10 pf. pyšišadźi. Wječera płaćiše se zentnar

w Barlinje

pyšeńcy 11,35—11,50 hr., rožki 7,95 hač 8,15 hr., ječmjenja najwyšeho 7 hač 7,50 hr., nalětnjeho 8—8,50 hr., wowsa 6,15—6,65 hr.,

w termińowym wobchodźenju

za měrz:

pyšeńcy 11,92½ hr., rožki 8,45—8,50 hriwnow, wowsa 7,70—7,75 hr.,

za meju:

pyšeńcy 12,55—12,60 hr., rožki 8,72½ hr. hač 8,75 hr., wowsa 7,70—7,75 hr.,

za julij:

pyšeńcy 12,92½—13 hr., rožki 8,85 hr. hač 8,90 hr., wowsa 7,47½ hr.,

w Drježdźanach (sańdź. póndźelu):

pyšeńcy 11,65—11,90 hr. (11,85—12,10 hriwnow),

rožki 7,60—7,85 hr. (7,75—8 hr.),

ječmjenja najwyšeho 7,55—8 hr. (7,55 hač 8 hr.),

ječmjenja nalětnjeho 8,20—8,75 hr. (8,20 hač 8,75 hr.),

wowsa nowego 6,65—7,15 hr. (6,65 hač 7,15 hriwnow),

w Sprjelu:

pyšeńcy 11—11,60 hr., rožki 7—7,50 hr. ječmjenja nalětnjeho 7—8 hr., wowsa 5,50—6 hriwnow,

zentnar běrnow 2,50 hriwnow,

kilo hubki 3,60—4 hr.,

jeja 11—13 pjenježkow.

Pyšichtajeja:

Wuczobnika kontorskeho, O. Mäder a Co., G. m. b. H., w Riśej.

„ dekoratěrskeho, Hähnel w Riśej.

„ rěmješkeho, Hanbźig we Wjeležnjicy.

Pyšchedawatku, Kěžorez kupniza we Wojerezach.

Na pyschedań:

Bźahakaj w Rěmišich Paślizach 20.

Kundraš k pyschipuschćenju w Blunju čo. 4.

Rěpowy krajak a motorske kolo, Fischer we Wojerezach, Halója 2.

Schijaca maschina, we Wojerezach, Dolha haša 26.

Kolo žonjaze a holežaze, Wagner we Wojerezach, na Serježnjej haši čisło 4.

Sšiwna wowsna, runkliza a štótne běrny, Probst w Hrubjeležanach.

Kóń młody a šylny, Rychtař w Budyšchinje, Bórklin 6.

„ hrěnjołtny, w Budyšchinje, Wulka Bratrowska haša čo. 8.

Kupuje

Elektromotor 6—8 PS., młyn w Delnjej Woleschnizy.

Drjewowe awkcije

pónjelu 24. maleho rózka 1930

w Koblenzsko-Werminghoffskej holi, kupy šeidu žo dopołdnja w 9 hodź. pschi pucu i Koblenza do Běleho Khołmza:

250 metrow šulakoh.

wutoru 4. měrza 1930

w Zimpitsko-Turjowskej holi, kupy šeidu žo p. Pistoriz hata pschi pucu i Turjowu do Borschće:

khójnu, bršty, wužiłkowe kuluchi, žerdže schurjekowe a žerdki, 300 metrow khójnoweho palneho drjewa.

Sšudnišzy na pschegadowanje

pónjelu 24. maleho rózka 1930

we Sšulischezach pola Kulowa w hoschežu dop. w 11 hodź. krowa,

w Nachłowje pola Kulowa 4 krowy, wuczahowanske blido, 4 šwinje, 10 zentnarjow wowsa, drastny kamor, wschelake meble; kupy šeidu žo pschip. w 1 hodź. na gmejnskim hamcže,

w Kulowje w hoschežu „K 3 krónam“ popołdnju w 4 hodź.: 4 žonjaze koleja, muzaze kolo, pišanske blido, gramofon, hóblowaza maschina a kóń (walach lichak), kuchinske wuhotowanje,

wutoru 25. maleho rózka 1930

w Lipoji w hoschežu dop. w 10 hodź. wobrazy we wobłukach a wuhotowanje lěharnje,

w Wjacežach pschip. w 1 hodź. w hoschežu meble,

w Nałezach, kupzy šeidu žo na gmejnskim hamcže dop. w 11 hodź.: zentnar mydłowcho procha, 180 tyslow wobuczowcje cremy, 15 tyslow wobuczowcho masa, 25 puntow malenowcje brěcži, schokoladowy kamor, 100 wschelakich hornzow, klamańske blido.

Sšudnišze pschegadowanje leżownosczow.

Wježłaśka zjawnosć i nětkuže 5½ kórzom leżownosczje, je hódna 3722 hr., twopalna pokładnja 3320 hr. Pschegadowanje budže pjatkowórk 17. haprleje 1930 dop. w 10 hodź. na gmejnskiwje w Budyšchinje, jišwa 141.

Sšudnišwo wossewja:

Sšud je wurunanište jednanje nad samożenjonm pschekupza Ernsta Bohuwěra Waltarja Roebela, mišicella firmy Walter Roebel w Budyšchinje na Bohatej haši 14, wurunanišći namjet wobkruczíwšchi sčehnyć.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Wiki su hischcze měrne, žito je na wikach žadne, Płaćišny su skrućene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Płaćišny su 5—10 pf. wossebje sa pschenizu powyschene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	21. 2.	20. 2.
Pšeńca	237-240	239-242
rožka	159-163	159-164
naz. ječmjeń	—	—
nal. ječmjeń	160-170	160-170
wows	123-133	123-133
kukurica	145	145
pšeńč. muka	27-34,50	27-34,70
rěana muka	20-24,25	20-24,25
nal. wotruby	8-8,50	8-8,50
rěane „	7-7,75	7-7,75
rapa	—	—
hróch, Viktor,	22-29,00	22-29,00
rane symjo	—	—
pjeluški	16-18	16-18,50

	21. 2.	20. 2.
buny	16-18,50	16-18,50
woka	18-23,00	18-23,00
nódre łupiny	13-14,00	13-14,00
žołte łupiny	16-17,50	16-17,50
coradella	—	—
rapa. wosušk.	15-16,00	16-16,00
lany wósušk.	18-18,75	18-19,00
bocn. melasa	—	—
běrnj. kruški	13-13,50	13-13,50
syno, 50 kg	2,00-2,40	2,00-2,40
rěana sloma	0,95-1,15	1,20-1,40
pšeńč. „	1,05-1,25	1,25-1,35
wowsna „	1,00-1,15	1,15-1,30
ječna „	1,00-1,10	1,10-1 20

Drježdźańska burza (21. II.).

Pšeńca	233-238	běrnjace kruški	15,70-16,00
rožka	152-157	pšeńč. wotruby	9,20-9,60
nalětni ječmjeń	164-175	ržane wotruby	8,90-10,10
nazymsk. ječmjeń	151-160	pšeńčna muka	44,50-46,00
wows	133-143	ržana muka	27,00-28,00
čerwjeny dźaćel	110-125	woka	24,50-25,50
raps	350-355	pjeluški	24,50-25,50
kukurica (Mais)	162-164	hróch	24,50-25,50
suche truhančki	8,50-8,70	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

21. februara 1930. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 715.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět . . . 55—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . . 53—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . . 47—51
Mjenje picowane wšěch starobow . . . 47—51

Byki: 744.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće . . . 53—55
Połnomjasne, młódše . . . 50—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . . . 47—49
Spatne . . . 43—46

Jałojcy a kruwy: 1303

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće . . . 42—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět . . . 34—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . . 28—31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . . 23—27
Mjenje a špatnje picowane . . . —

Celata: 1725.

Najlěpše wukormjene (2. druž.) . . . 72—78
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) . . . 60—70
Špatne (4.) . . . 48—58

Wowcy: 4345.

Młódše a starše wukormjene (1. družina) . . . 60—63
Starše wukormjene (2.) . . . 55—58
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.) . . . 47—53

Swinje: 7602.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižejow, hač do 1½ lět stare . . . 77—78
Wukormjene . . . 76—78
Mjasne . . . 74—77
Spatne . . . 72—73
Rancy a kuadrosy . . . 72—73

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

22. februara 1930 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniža płaćizna hr	najwyša płaćizna hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2.60
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,20	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	056
Ržana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,32
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1 20
Hróch	1 „	0,60	1 00
Soki	1 „	0,30	1.30
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,55	1.80
Sušeny połc	1 „	2,80	3.20
Dobre mloko	1 lt.	0,28	0.30
Jědźna butra	1 kg	4,00	4 20
Jeja	1 štuka	0,10	0,14
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamejšne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1 45

Wične płaćizny w Budyšinje.

22. februara 1930

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniža płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	73 kilo		11,20
Rožka, nowa	70 „		7,50
Ječmjeń	76 „		8,75
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	60 „	—	6,75
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,25	3,75
Butra	1 „	—	4,00
Syno, nowe	50 „	5,00	6,00
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,50	1,70
„ „ „ k zasł.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	16,50	17,50
Ržana muka, 60%	50 „	13,05	14,00
Pšeńčne wotruby	50 „		5,90
Ržane wotruby	50 „	—	5,90
Jeja	1 štk.	0,12	0,13
Prosata 783 štuk	1 štk.	26	48

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Radio.

Što słyšimy jutře, njedźelu 23. maleho rózka.

Königswusterhausen. 8: přednošk za ratařstwo. 9: rańša nutrnosć. 14: „Dr. Dolittles dyrdomdej“, słyšaca hra. 15: sonaty. 16,30: čajowa hudźba. 20,30: (z Wrótsławja) Meyerbeer jako baletny komponista.

Lipsk. 8,30: koncert piščelow. 9: rańša nutrnosć. 11: hodźina spěwow. 14,30: komorna hudźba. 19,15: operetowy wječor. 21,30: spěwy z luta.

Wrótsław. 8,45: rańši koncert. 10,30: kat. rańša nutrnosć. 15,10: hodźina za dźěći. 15,40: „aktuelne prašenja wo zwěrjatach“, přednošk. 16,25: zabawny koncert. 14,10: ruske spěwy. 20,30: Meyerbeer jako baletny komponista.

Praha. 12: přip. koncert. 15: přenjesenje opery z nar. dźiwadła. 19: zabawna hudźba. 20: dujerska hudźba. 21: koncert.

Win. 11,10: filharm. koncert. 18,05: „Winjańka před 100 lětami.“ 18,45: komorna hudźba; po tym spěwy. 20,10: „Winjańki“, wjeselohra w třoch jedn.

Beograd. 9: Boża słužba. 11: sinfon. koncert. 18: koncert na harmonicy. 20: južnosł. koncert. 21,35: „Cestitam“, komödija.

Ljubljana. 9,30: cyrkwinska hudźba. 11: dop. koncert. 17: lohka hudźba. 20: wšelěziny.

Katowice. 10,15: Boża słužba. 12,10: (z Waršawy.) koncert. 16: popularny orchestrowy koncert. 20,15: (z Krakowa) koncert.

*

Što słyšimy póndźelu, 24. maleho rózka.

Königswusterhausen. 9: přednošk za ratařstwo. 12,25: wjedro. 14: (z Barlina) gram. deski. 20: zabawna hudźba. 20,45: komorna hudźba.

Lipsk. 12: gram. deski. 16,30: pop. koncert. 19,30: zabawny koncert. 20,30: sakske smjeće. 21: němska sinfonija.

Wrótsław. 15,20: płaćizny za ratařstwo. 16,30: koncert. 19,20: wjedro; po tym gram. deski. 20,30: Franc Baumann spěwa.

Praha. 12,35: přip. koncert. 16,10: přednošk wo kulturje. 16,30: pop. koncert. 20,20: kabaret. 21,30: koncert.

Win. 11: připołdn. koncert. 15,30: pop. koncert. 17,10: musik. dźěćaca hodźina. 20,05: koncert.

Beograd. 20: koncert. 20,45: wječorny koncert. 22,30: balalajkowy koncert.

Ljubljana. 20: operowe arije. 21: orchestrowy koncert.

Katowice. 17,45: lohka hudźba. 20,30: (z Waršawy) „Agri“, opereta.

Njedźiwajo, zo mam wjac hač

200 kolow

na składze, kupich zaso dźělbu. **Cehodła?** Dokelž tesame wo wjele niže płaćizny dostawach. Rozsudźće so a kupće nětk w zymje

Jan Schieback na Mužakowskej drózy **4**

Najwj. kolesarnja w měsće

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Sjawne napomnjanje.

S tutym žo dopomina na sapłaćenje dawkow, kotrychž termija je hižom nimo, a to na:

doprědnje sapłaćenje dochodneho dawka za hajnistwo a ratařstwo: 15. februara 1930;

doprědnje sapłaćenje samožénskeho dawka za wšitkich dawkarjow: 15. februara 1930.

Dla tuteju termijow žo jenotliwzy wjazy njepomninaja. Njedyrbjake sastate dawki za tydźeń sapłaćene być, zběraju žo i pójstwowi dobérku na kudawski dawkarja.

W Budyšchinje, 22. februara 1930.

Finanzny hamt.

Ratarska šula

z wotdźělenjom za holcy w Budyšinje

Za šulake lěto 1930, kiž so jutry 1930 započnje, wupraszamy sobi připowědźenja za 2 a 3 pólětne wotdźělenja kaž tež za holčace wotdźělenja prawje bórzy

Rozprawu podawa **direkcija**
prof. dr. Schollenberger

politiske luže.

Honduras, kotraž ma mjeń hač dwě stoć a južno-amerikanskimi najwjazy generalow, nadawa tutym dźelo na zyle wuběrne waschnje. Jim podstajena je kolona inżenerow a dźełacerjow s twarjenjom nowych dróhow.

Wuzwoży tutoho pschisłuschcheja nětko wschelakim politiskim stronam. Čłi jeni su nazionalni, čłi zaniti demokratoja, a poddawši pytaju so w smyslenju pschedstajenych pschetrjechić. Wschelake politiske nahlady su z pschiczinu wurjadneje częsčelakunnosće mjeń woddźelenymi. Demokratoja prózuja so, lepše dróhi twarić jako hidźeni narodni a nawopak. Kóžda strona je horda na wotrěsć dróhi, kotruž je natwarika.

Europeanc, kotryž bě pola jeneho dobroho pschecela, fahrodnika na wowyce, naspomni pschi jědźi, so je sebi swój auto na pschijězbje dospolnje s błótom zapinkał, dokelž je dyrbjał pschez wulku łuku jěć.

Zyle pschipadnje bě general, kotryž mějesche twarjenje dróhi w tutym wodźelu pod sobu, mjes hoseemi. Wón stłebny a pschimny sa tesakom. Potom pak so wón sbraba a rjekny s pschepołożym hłosom: „Mój tuteje, to je zyle njenóżne. Nasche dróhi su nazionalne, a nazionalne dróhi nimaja žanych łuzow. Wobsteju na tom, so ješe sebi auto krótko psched pschesłupom do naschoho dźela we demokratiskej łuži z njerjadom sanjeschwarnik!"

Směški.

** Wučeř: „Wasch Fryc je w jenjepišu z najhubjeńschim schulerjom dźeše rjadownje." — Nan: „To nicžo njewuczuju. My tak a tak pjenjes k puczowanju nimamy."

** Dźiwadźelnik: „Se mudu žo seźiwicź, kotruž pfaščicźe, to pak je tež wobrawdźite wumjelstwo!" — Direktor: „Ale słónczanje pschistajich Waš tola tež za wumjelca!"

** Žona (hnjewnje k muježi): „Wjeźera sy mje wožał. Ty prajesche, so chcješ dobreho pschecela wopytacź a sy mjesto teho w korczmje byl." — Muž: „Nó ale, mój pschecźel dźeń běsche w korczmje."

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija". Wutoru wječor we 8 hodź. zeńdźemy so k spěwnej pruzy w Domje. Do spěwanja je posedźenje předsydstwa. Prošu, zo bychu wšitcy z dypkom přišli. Předsyda.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so póndźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Budyšin. Budysey spěwarjo a spěwarki „Nadźije" a druzy zajimcy wotjědu přichodnu njedźelu (23. 2.) wjetši dźěl dop. we **9 hodź.** a druhi dźěl přip. we **12,20 hodź.** do Drježdźan na župny swjedźeń „Jan Arnošt Smoler". — My wustupimy na dwórnišću „Wettinerstraße." Předsydstwo.

Hrodźišćo. Tow. „Zerja". Spěwny wotrjad spěwa wutoru w Njechornju.

Nawječorny wokrjes. Načolnicy a druzy zajimcy zeńdu so njedźelu 2. 3. popołdnju w 3 hodź. pola hr. Natuša w Khrósćecach. Chcemy narjadowe dźiwadźelnistwa wutworić. Načolnik.

Róžant. Tow. kat. młodźeńcow ma njedźelu 23. februara hłownu zhromadźiznu. Nowowólby. Wšitcy kiełi towaršow wočakujemy cyle wěsće. Předsydstwo.

Swobodne zjednoćenstwo kat. wučerjow serbskeje ludźiczy zmjeje srjedu, 26. II. 30 popołdnju w 4 hodź. na Khrósćanskej šuli ważnych winow dla wurjadowe zhromadźiznu. Wšě sobustawy su prošene, po možnosći přitomne być. Předsyda.

Serbska hłowna předsarska konferenca póndźelu 3. měrca dop. ½10 hodź. w Serbskim Domje. Wšitke sobustawy su hižo z tutym na nju přeprošene.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanec w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Pančicach. — Za nawěstki: C. Janak w Budyšinje.

Wšě družiny
hnojidłow
ma stajnje na składźe
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Přesadźowanje drjewa
Njedźelu 2. měrca wot 15 h. budźa so w „Sudniskej korčmje" w Lejnje pola Bukec pod wumjenjenjom na přesadźowanje předawać:
10 štomow. kolikow
65 twcrd. žerdźow
8—15 cm
170 žerdkow 5—7 cm
55 rm paln. drjewa
150 rm paln. walcinu
Nastajene we wotdź. 37, 38, 40, 42 Lejnjanskeho revěra
Hajniski hamt
města Lubija

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
na najlepje — po wučinjenju
Šekowy konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła
Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filiałkow we Wojerecach a w Khóćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćecach, Barće, Delnim Wujeździe
Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

15—16 lětny hólc
so hnydom pyta w Klukšu 21
Wysokosćelna **jałowica**
je na předań
w Stroži č. 33 p. Wulk. Zdźarow
Słamu
je na předań
Schon w Njeswačidle
Młódša holca
so do ratarstwa pyta
Rabovsky w Njechwilu
3 lět staraj zrěbcaj
Oldenburgskeho spinka ma na předań
Wels w Hněwsecach

Klóštrski čaj
Najwuběrniši čaj k čisćenju kreje, tež za pucheř a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóštrskich receptach w klóštrje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch hapłyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Nawěšiki přinjesu wužitk
Mehlowy-Walter

ma najwjetši wubjerk
tam je wšo **dobre a tunje**
Założ. 1860 **w Budyšinje** na Hošic hasy 6
Znapřeča domej ratarstwa

Poskićam spodźiwnje tunjo
Mužace wobleki . . město 85.— hr. nětk 55.— hr.
Mužace wobleki . . město 55.— hr. nětk 30.— hr
Lěčne kosm. wobleki . město 40.— hr. nětk 25.— hr
Wobleki za dźěći nimoměry tunjo
Dospołne wupředawanje po směšnje tunich płaćiznach
Jan Pöschkec nasl.
měj. E. Schulz
w Khrósće

SERBSKI HOSPODAŘ
ratarske wulkowikowańske towarstwo
z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njescja Waše kury derje?!
Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu
„Jajko"
Předawaja wšudźom w dźělbach
po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1.90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . za 17.50 hr.
Mały wudawk so bohaće wupłaći
Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujeździe

Wosebite jězby
Tirol-Gardasee
1. a 8. měrca ze wšěm wot 174.— hr.
Prospekty a připowědźenja pola
Drježdźanskeje wikowansk. banki akc. tow. wotnožka w Budyšinje
wotdźělenje za pućowanje
w Budyšinje, na Dźiwadłowej hasy 8. Telefon čo 2941/2942

Míele

das leichtlaufende Markenrad
Mielewerke A.G.
Gütersloh/Westfalen
Zu beziehen durch die Fahrradhandlungen

Knjezaj (žonje)
serbskaj, kiž so za wopytanje privatnych wotchódźarjow hodźa, a so za stajnje žadanu wšo hnydom pytaja. Wšědnje dobra zasłužba w hotowych pjenjezach.
H. Thomas w Budyšinje
Torgasse 1 (Hotel Weintraube).

Młoda wysokosćelna **kruwa**
z 3. ćelećom je na předań
w Zahoriu č. 6

Smrěkowe žerdźe a žerdki kaž tež koliki
za pastwišća ma stajnje na předań
Wutołćanske ryćerkubło

3 wysokosćelne
ćehn. kruwy
a jena z ćelećom su na předań **w Knježim hoscencu w Njeswačidle.**

Za najenski pjenjez samsny dom

Z (warskej pezonki wot Heimstätten-Baubund eGmbH Halle S. - Zürich Wien
Z małym samsnym zamoženjom za kóžde 10 000 hr jenoh 50 hr. měsačneho nadawjenja a wotplaćowanje. Wokomikny čakanski čas wokoło 18 měsacow. Darmotna rozprawa a wěrnostujne zaradźenje za přijomne twarjenje, parcelěrowanje težownosćow zasydlenja atd. přez **Budysku zaradźerniu** (Alex Steidel) na Zahrodowej hasy 2 :: Telefon 3129

Přesadźowanje paln. drjewa
Póndźelu, 3. měrca 1930 wot dop. 9 hodź. budźa so w hoscencu w **Kislicy**
185 rm khójn. palneho drjewa
925 rm khójn. palneje walciny
w wudrjewiničach wotdźělenja 87/90 (při puću w Połpic do Kobinja) na přesadźowanje předawać.
Statny najniski hamt w Połpicy
Klukšanski póst — Telefon Hučina čo. 25

Njedźelu, 23. februara popołdnju w 1 h. budu na **MJEŁOĆANSKICH HONACH** — na wjesnej lucy — wokoło 50 metrow **PALNEHO DRJEWA** za hotowe pjenjezy přesadźowane.
Wobsedźeŕ

Jutrowna holca so pyta
w Bjedrusku čo. 13
pola Budestec

Wotnajeński awto
tunje jězby km 0.25 hr.
M. Mehnert w Trjebjećach
Telefon Pomorcy čo. 244

Pytam hnydom abo k 1. hapr.
wučobnika
Heinrich Kobalz
sedlarski mištr a tapećerjar
w Kulowje, na Kamjenć, drózy

Kundros
2½ ctr. ćežki k plahowanju je na předań
w Rakojdach čo. 25

Strykow. drasta
lacy, jaki, pulovry
Stryk. wobleki
Košle ze zasad.
wot 1.95 hr.
Spód. kholowy
makowe, norm., plyšowe
Nohajcy
florowe, židź. flor ze židź
Chenil. rubišća
jenož wulke kemšace rubišća w znatych dobrych kajkosćach we wšěch barbach
Jordan
w Budyšinje
na Zhutřk. Lawsk. hasy 6

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowólnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. mb. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2657

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde do. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 46 — Budyšin — Pónjdźelu, 24. februara 1930 — Bautzen — Lětnik 59

Awstriski zwjazkowy kancler Schober w Barlinje.

Awstriskeho zwjazkowneho kanclera Schobera, kotryž je sobotu do Barlina na wopyt němskeho knjeza ministra pschi, Barlinske nowiny z wulkej wutrobnosću witaju. Hdyž zwjazkowy kanzler z cyzha stupi, jeho w mjenje němskeho presidenta němski kanzler wutrobnje powita. Na dwórnischczowym pschedmjesće jemu cyeźna kompagnija a jězdne wotdźělenje schkitanskeje policije počesćowanje wopokazowasche. Schobera jako wuspěchneho awstriskeho staczana zjawja, kotryž je sa ležbu pjeczmježaczneho sastojnskeho cyasa němskemu bratrowskemu ludej w Awstriskej jednotu nutzka kraja z wustawnej reformu a zwobodu zwonka kraja z wuznoschkom Haagskeje konferenzu wulkuzmal. Nowiny wo tym mjelcza, hacz je Schober z wobjedźenym politiskim nadawkom do Barlina pschischol. Tola maju za mózno, so znadź budze wo pschisamknjenju Awstriskeje k Němskej jednacz a so samo po poruczenju Musolina jako pozrědnik němsko-awstrisko-italiski swjazk wobnowiez spyta. To zu wěso wschо hole fantastje. Najprjódzy budze so Schober prózowacz, so by so nowe němsko-awstriske wikowanske sréczenje wobsamknko.

Tón tydzeń so wo Youngowym planje rozsudźi.

Sjednoczene wulcźki němskeho cyema zu jednanja wo pólskim likwidazisku dojednanju sobotu popołdnju pschekorhnyłe. Po knjezeństwowym zadanju dyrbja so frakzije, kotrež maju swjetsca pónjdźelu pospjedźenja, wo tym wuprajicz, hacz ma so pólske dojednanje wot Youngoweho plana dźělicz, pryedy hacz so we wuběrkach wozsudze rosdźenje stanje. Pschi tychle wobstejnosjach smě so rosdźenje wuběrkow hakle pónjdźelu popołdnju abo samo wutoru wotczakacz.

Němski kabinett je schtwórtk po wobsamknjenju němskeho zwonkowneho ministra wobsamknuł, so ma Youngowy plan z pólskim dojednanjom swjasany wostacz. To je so z powazenjom stako, so móże so jenoz z runocznym wobsamknjenjom Youngoweho plana a pólskeho likwidazisteho dorczenja wobczežnjosczam sadźewacz, kotrež bychu po dźelenju tesetu pschedchodnoho sa potwerdzenje Youngoweho sakonja pola druhich wérczelskich mozow nastałe.

Katastwo a cłowny měr.

Druha komisija zlowneje měrowneje konferenzu w Genfu je sobotu dopołdnja swoje dźeło z pschedźiwkowym rumunskeho finanzneho ministerstwa Madgearua sapocznała. Sastupjerjo Norwegskeje, Finskeje a Juhosłowjanskeje swoje wumjenjenja jako pschipowědźichu, kotrež běchu hižo sastupjerjo katastiskich statow mjenowałe. Pschi tym Juhosłowjanski sastupjeł Pilia na to pokasał, so móże so pokoczenje katastf. wobnowleństwa jenoz pokepschicz, hdyž so katastiskim wupłodam nowe wotbywanischcza wotewrja.

Jendźelski wikowański minister Graham žadasche, so bychu so zlowne žadźby powschitkownje snižile, nješ tym so němski wotpósłanz Posse na schłodnosć nałożenja pschistawkow najwjetschich lěpschinow pokasowasche. Po jeho ménjenju budźa dzenja sapocznane dźeła někotre léta tracz.

Po tymle rosprajenju pschedźydza Madgearu namjetowasche, zi podkomizije pomjenowaczy. Brěnja z nich ma so sadźeracz je sajimami katastfmu a industrije, druha je studowanjom porczahow k statam, kotrež zwonka wotmyślenoho dojednanja steja (Sjednoczene staty) a tsecza z wudobytnjenjom organizacijow Swjasta Ludow.

Evangeliska generalna synoda so wotewrita.

Dźewjata pruska generalna synoda je so sobotu w sali němskeje hospodarskeje rady w Barlinje wotewrita. Pschedsydza dr. Winkler mějesche wotewrjacu rěcz, w kotrejž hospodarstwu a duchownu nusu němskeho ludu wopytnjowasche. Tez zyrkej cźežko i hospodarstimi wobstejnosczemi cźerpi. Se wschich stronow, wobejdźe i ratscheze Prusskeje su so wo pomoz na generalnu synodu wobroczili. S teho so hižo dopokasuje, so je zyrkej i ludom a statom sapleczena. Bohužel njeje so pak na wuske swjasanje zyrkwje i ludom na takе waschnje dźiwało, kaž je to zyrkej po lubjenjach wozkawkowaz. smeła, kotrez su so na pozdźejszej generalnej synodze cźinicz.

Rěcznik wobzarowasche, so je so wjele mězazow minyło, pryedy hacz su so jednanja sapocznałe. Dyrbi so wozczakacz, so wone k runopranwosczi i katholiskej zyrkwju dowjedu, kajkuž evangeliska zyrkej žada.

Přeciwo přesćěhanju křesćijanow.

Protestowanišku shromadźiznu pschećiwo pschesćěhanju křesćijanow w kommunistiskej Ruskej bě dwóčki předał dr. Döring njedźelu w synskej zahrodze w Barlinje swołał. Shromadźiznu, na kotruž bě so wurjadnje wjele ludźi sejsko, wješ biskop ruskeje prawosławneje zyrkwje we Barlinje, Tichon, i nehdże 40 popami wopytał. Universitny profesor dr. Iwan Iljin, pryedy w Moskwje, mějesche rěcz, w kotrejž praji, so staj kommunismus a marzismus sahajkaj njepschećelaj naboženy.

We wojowanju pschećiwo naboženje móża so w Ruskej ty periody rozesnawacz. Prěnja periода bě w prěnjej wobydlerskej wójnje, w kotrejž su so rěki martrarskeje krwe pschelałe a pódła wjele měschnikow a mnichow 52 biskopow so wotprawiło abo so na žadałwe waschnje sacźiwiłowało. Potom je druha periода wostróhwjenja zlědowała. Dokelž i pschesćěhanjom naboženy so bjesbóžnistwo njeje pozbylo, ale wjele bóle ruski lud sahło do zyrkwjow zhodźił a so do nowych bratrowskich a katolskich gmejnow sjednocził, su wjetschi wažnosć na wocźehnjenje bjesbóžneje młodźiny kładli. S organizaciju „cźerwjenych pionérow" a bolschewikiskimi akademijemi je so někto generazija naplahowała, kotraž samo Lenina a Jaroślawskeho pschetrejchi. W nałěcu 1929 je so žurowe pschesćěhanje naboženy sapocznało. Se sakonjemi je so zyrkwine samoježne zebrało, tej mandźelstwo je so systematiisy podrylo, so bychu so na takе waschnje pschedźenki naboženy wotthronile. Tsecza wojowaniska periода je so samerika, zyrkwje sesamkacz a z tym naboženi sniczicz. Rěcznik tež na dźelacźelsku kulturnu wustajenju, z kommunistiskeje strony wuhotowanu, pokasa, w kotrejž je se statistiskeho materiala widzecz, kelko zyrkwjow a klóschtrow je so samsko abo so wupuscziło.

Tam je tež plan města Barlina widzecz, w kotrymž su wschе Barlinske zyrkwje cźerwjene naschmórnjene.

W Ruskej su hacz dotal 900 zyrkwjow a nehdże 200 mosczejow samknyli. Ssurowe postupanje pschećiwo zyrkwjam a jich słužobnikam njewuwhadża i ruskeho ludu, ale je systematiskeje diktatury małeje mjeńschiny. Kommunistiska strona Ruskeje ma jenoz 1 milijon 200 000 pschiwobjerjowarjow pornjo 150 milijonam wobydlerjow, kotriž wo kommunismus njerozdża. Kommunistiskeje zami praja, so liczba wérniwych hischcze 95 prozentow wobydlerstwa wuczinja. Na konzu swojeje rěcze je rěcznik k Bohu wo pomoz pschećiwo cźahlam a potłoczenju wołasche, pod kotrymiž wérniwi tschesćijenjo w Ruskej cźerpja.

Dr. Döhring je potom zkowa jimasche, so by wo winowatosczi němskeho tschesćijanstwa pschećiwo wopitanym wobstejnosczam rěcźał. Duschownа njemóż na nachim cźasu leži, a hospodarstwo a politika stej wo nětczišchej formje niczo druheho dyżli storhanje wumérjanja.

König jako nałožnik Grimmy.

Pruske statne ministerstwo je sozialdemokratiskeho sapósłanza Khrystofa Königa, kotrehož běchu jako kandidata za městno prust. kultuzbowneho ministerstwa porucźeli, jako městopschedsydu provinzialneho schulskeho kollegija za braniborsku provinzu pomjenowało.

Kommunistiske planu za 6. měrc.

Papjery pschehladuju, kotrež su so w Barlinje w Liebknechtowym domje sebrałe, su swjask aktow namakali, kotryž dospolny sastupanski plan kommunistiskeje strony a jejnych wojowańskich organizacijow za 6. 3. wopschijeja. S tym je dopokasane, so dyrbjesche so za tutón dźeń posłanej „zwětowy wojowański dźeń pschećiwo bjesdźelošczi" kommunistiska wulka demonstrazija prěnjeje rjadownje sejzinicz. Tutón dźeń dyrbjachu so kommunistojo z zwjeze Němskeje, pschede wschém se frjedźneje a połnózneje Němskeje na pucź do Barlina nastajicz. So kommunistiska strona njeje ludowe cźrjódły k měrnej zhromadźiznje do Barlina pschepročyła, na tym so po dotalnych nasheujenjach njedźiwdźelu.

Namakanу swjask aktow naczisk tajneho roskasa sa stronitych funkzionarow wopschija. Wo nim so praji, so dyrbi so 6. měrza konzentriski marsch kommunistiskeje strony se zhjeje Němskeje do Barlina stacz. Wozebita wažnosć so na wobdźelenje frjedźnoněmiskich a połnóznoněmiskich wulkich městow Lipsla, Drjezdźan, Hamburga atd. kładze.

W tajnym roskasu so też na nasshonjenja stronineho wjednistwa i tak mjenowanym hłodowym marschom pokasuje, kotryž bě sa 1. februara za Hamburg wotmyślenу. W pišmje so praji, so je tehdy policija pschesahje wo stronitych wotmyślenjach shonika, koho dyrbja so tón krócz i najkrucźischim potajenjom roskasa smimcz. Też so wuraśnje praji, so strona 6. měrza słónczuje k hłownemu rasej samasnje. Schto ma so i tym srosumnicz, njeje so wobhladniwosczu prajiko.

Kommunistojo jeneho studenta we wobydlenju nadpadnyli.

Naziolnalny sozialistiski student Wessel, kotrehož zu 14. januara někotsi kommunistojo nadpadnyli a i wutsełom i rewolwra na schiji cźežko franili, je pónjdźelu rano na žiwoje sranjenja wumrěł.

Sapósłanza Grubu w Athenje i jatby puschczili.

Pruskeho kommunistiskeho sapósłanza Grubu, kotrehož zu hromadźe i druhimi wukrajnymi kommunistami we Athenje sajeli, zu jako njewinowateho i jatby puschczili. Tola hłownemu sekretara Cźeskowjeneje pomozu, Rużu Kolobowa, a tři zobustawu grichiskeje kommunistiskeje strony a dweju wukrajanow, kotrajž so Alimus a Betswald mjenujetaj, zu jako agentow Moskowskeje internazionale wjelepschcherady dla wobtkorżili.

Proces přeciwo Krupowej a Thysenej.

Wyschsche němskostatne rěcznistwo je pschećiwo firmamaj Kruppej a Thyssenej pschepytanje dla krajnopscheradneho polekowanja a dla wójnskeje pschcrady w smyśle §§ 89 a 90 licźbnika 2 zhołstańskeho sakonnika sawjedło. Hacź dotal su profesora katholskeje theologije pschi Freiburgskej universicze dr. Kellera, profesora Hausera a pazifista Otu Lehmanna-Rußbüldta jako świedkow zhyscheli. Pazifist Ota Lehmann-Rußbüldt je njedawno knihu „Krwawna internazionala bróńjenskeje industrije" wudał. W tutej knihi je na podawki pokazuje, kotrež so někotre jako wobstorżbny material pschećiwo firmomaj wuzija. Firma Thyssen je sa cźas wójny Hollandskej za infanteriju schlity po 68 hriwnach pschedawała, kotrež je němsk. wójskowemu sarjadnistwu je 117 hriwnami wobliczisa. W tym porok krajnopscheradniskeho polekowanja leži. Kruppez firmje so porokuje, so patent k dźelanju aranatowych cźahowych sażehladkow je Jendźelskej wotedała. No tymle podawanju je Kruppez firma z Vickersej firmu w Jendźelskej pola jendźelsko-němskeho měschanoho fonda kupiła. Pódla toho je so prajiko, so stej wobej firmje sa cźas wójny wjele wójnskeho materiala do Hollandskeje a Schwajzarskeje podawałej, kacźrunjež stej wjedźałej, so so material i neutralnoju krajow do njepschećelskich krajow wozy a so so tam i dźelanju bróńjow a munizije pschećiwo Němskej, Awstriskej a Turkowskej wujzije.

Mussolini poleda'otpolskich Němcow wobhnadźi.

Musolini je powschitkownu amnestiju za sakuzdźenych Němzow w południschej Tirolskej porucźił. Mjes wobhnadźenymi je też rektar Josef Kiener, kotryž bě dla swojeho němskeho smyslenja k tsiłetnemu wuhnanstwu na kupje Ponzy sakuzdźeny. W knjezeństwowym wojsewjenju wo amnestiji je praji, so někto zanych Němzow wjazy w italskim wuhnanstwje njeje.

Chautemps knježerstwo nastaji.

Dotalny franzowski ministerski pschedsydża Tardieu je Chautempsej knježerstwo dźeła w smitskownym ministerstwje na pschećelene waschnje pschepodał. Tola še na tym njedwěluje, so Tardieu žebi myślł, so njebudże trjebacz pschedołho na to cźakacz, so so jemu bórzy sażo składnosć poskići, so do knježerstwa wróczicz. Nakhwilnje je žebi w hotelu Royal Monceau někotre stowy wotnajał, hdyž wjele parlamentnych wopytarjow pschijimuje, kotrež jemu lubja, so jemu žwěru pschiwitaju.

Bombowy attentat na jedyn hotel.

W południschej Juhosłowjanskej pschi bolhar. mjezy je so w mjeńcu Kwczani bombowy attentat na hotel Schumadija stucził. Stótnizy do twarjenja sti bomby cźiżnyczu. S rosbuchnjenjom su so tyjo hoseo morili a wjele wosobow je so sranilo. Nadpadnizy su je żandarmow, kotrež so sa nimi puschczichu, jeneho zastrělili a su po sdaczu psches polharske mjezy, i wotkel běchu pschischli, cźekнyli.

Wulki niedostatk cyrobu w Ruskej.

Zyrobu je w Ruskej nětkole tak zadna kaž bě to znadź sa cźas wójny w Němskej. Jenotlive wokrjesy su sakasale, zyrobu do žuželowych wokrjesow wuwozyjej. S tejle sakazniu je wěso wulki strach nastał, so njebudże mózno, wobydlerstwo wulkich městow se žiwnoszu sastaracz. Ry-

kow, pschedżyda, Moskowskeho zentralneho knjeżerstwa, je porucził, so dyrbja so tajke łakajske hnydom wróćić, hewak so samowitne wyschnoscze tychle wokrejsow pokhłostaju.

Rumunska so wójnskeho nadpada ze strony Ruskeje boji.

Rumunjo ludu so wot někotreho czasa z wójnstrimi powieżenzami traschi. Nowiny „Adevenul“ su pschepytłacz dale, schto je na tychle powieżach wótrneho. Pschi tutych wobhonjenju je so wukopało, so su wulkomasy Rumunjow na możnosć nadpada se strony Ruskeje kedżbliwe cżinile. Jeli so tuchu wobcżežnoscze Jmuska Ruskeje pschihlbérale, a hdy bychżej Franzowska a Jendżelska diplomatiske styki z Ruskej wotkamałoj, by ruske bolschewikske knjeżerstwo wupuczż se Jmuskowropolitiskich a Jwonkowropolitiskich schmjatanżowy i wójnu pschecziwo Rumunskej spytało. Tale wójna by pospjedni żrédk był, i kotrymż by so knjeżerstwo nadjało, so by se rewolucijski sadwélowazeho a z hłodom cżiwiłowaneho ruskeho ludu jiwabarało. Wojerski attaschej jeneho spschecżeżeneho kraja je pjecza rumunskemu knjeżerstwu spżéił, so ho we Mukrasinje żylne kładowe łóżstwo hromadu sczahuje, schtoż na so jako znaniu wobmyślenemu nadpadu wobhladacz. Rumunske knjeżerstwo je hižo wschi trélne pschihoty cżinilo a so tak wschenmu pschełapjenju wobrońo. Ruske wójsko pak so, każ je „Adevenul“ shonił, dalsko wot réti Dnjestra hromadu sczahuje, so by so spżestajke hibanje mohło potlocżić. Ruska so żmélschenje wurecże njeżahuje, so dyrbi sjednoczenju rumunskeho wobhdeżiwa i wukrajnistimi kulakami sadżewacz, woprawdże żeli pak ani Ruska ani Rumunska na wójnu njemyschli. Wobhdeżiwo w Beżarabiskej żebi njeżada, so i Ruskej sako sjednoczenje, a też kommunistowa ma mało pschiwobroarjow w Beżarabiskej. S hospodarskej a żarjadnistnowej politiki wichaf wobhdeżiwa njeje spokojom.

Finanzne wobżežnosnoscze Turkowskeje.

Finanzne położenje turkowskemu knjeżerstwu wulke starozże cżini. Knjeżerstwo je jakoń wudało, po kotrymż budża so spekulantoju i jasnowm wot tśioch mężazow hacz do 5 lét khłostacz. Banki, kotrejż budża spekulowacz, budża so hacz z 100 000 turkowskimi punkami khłostacz.

Britton préciwo jendżelskej łódżstwowej politicy.

Pschedżyda łódżstwoweho wuběrka amerikanskeho representantiskeho doma Britton je w réczi wjelch deputazija fabrikantow z Jllinoisa jendżelsku łódżstwownu politiku pschimał. Jendżelske knjeżerstwo na Londonskej łódżstwowej konferency pschecziwo Sjednoczenym statam dżża. Jendżelska admiralita dyrbi tśinczne pschełacz, Sjednoczenym statam stajnje najbubjeschi dżeł rozcziwanja pschijimnjez. Hdyż dże Jendżelska wopraudże pschecziwo Sjednoczenych statow być, potom dyrbi pschecżelne wobżežo pokazacz a stowa wo jendżelskim namórstwie knjeżerstwie sabyez.

Dżelacżerja demonstrazija w Chikagu.

W Chikagu żobotu z kommunistiskim wjednjawom 1200 muzich a żonstich pschecziwo bjedżelskosci pschedzadnizu demonstrowachu a dżało a midu żadachu. Pschi demonstraziji so cżetaki reschetkarchu, z kotrymiż so dżelowjemżerjo namolowachu, tak bychu so za sakitanje kommunistiskeje Ruskeje sjednoczile. Policija zakroczi a ludowu cżridu z gumijowymi klumpachom rozbina. Pschi tym so bydom wobżowom srani. Réhdże dwanacze spjeczowych wobżowom policija saja.

Poražene opposizije pschi wólbje w Japanskej.

W Japanskej su so parlamentiske wólby wotmełe. Pschi nich je knjeżerstwowa strona Minseito wjetschinu dobyła. Strona Monseito je 115 mandalow dostała, Seyukai 75, dżełacżerska strona 8 mandatow, rosnschérkane strony 8 mandatow. Dżełacżerska strona bé znajmjenscha 15 mandatow wocżakała, je pak żebi jenoż 8 mohła wuhdeżicz.

Njemér w Chinje bjez kónca.

Njedżożowna China ma so stajnje z wobhdeżerskimi wójnami a zbożkami bédżicz. Někotre chinejskemu zentralnemu knjeżerstwu sako znaty gouverneur pschiłuczeje provinzy, general Jenschischan, z wójnu hroży. Dokelż maju tohole generała za jeneho z najrozumnischich, je jeho pschecżiwnje pschecżiwo Nankingskemu knjeżerstwu hubjene znanjo. Jenschischen je loni rólu pożrédnika mjes Jenjusjanom a Cżankaischekom hrał, někotre pak Cżankaischeka namalowja, so by jako president chinejskeje republiki wróćo stupił, dokelż jeho knjeżnjwo Chinje njesłożo pschinoscha.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 24. februara 1930.

— **Wo wjedrje.** Dżensa rano we 8 hodż. barometer 756, hygrometer 0, thermometer w nosy —3. Wuhladny na mało so pschemjenjuje wjedro. — Schtwórtka pokupuje dale na rjanc a pokazuje na wobstajne wjedro. Nad zyłej Jurjedżnej Europu leży żylna wysschina. Wobżeże je so jasno nad rauschej Europu sahuschożiła a skutkuje na nasche wjedro, so sakhowa hale swój wobstajny ras. Jenoż we dalokej połnozy a w połnozu su nižiny żydnacz, tola wimaja wliwa na nasche wjedro. — Jutrje wutoru płónczko 6,52 hodż. schodża a khowa so 5,20 hodż. Mérzacz schodża rano 6,16 hodż. a khowa so popołdnju 1,50 hodż.

— **Każ so nam dżeluje,** nochżedża so někotrit cżitarjo „Serbskich Nowin“ sawżéżicz, dokelż su hižo na druhe waschnje sawżéżeni. To by tola wopraudże njerosom był, nochży-li tuhu witanu pschileżnoscz wuzicz, a k tomu sa tak tuni pjenjes — jenoż 10 pjenjezkow na mężaz. Pschi sinjesłużenjach, kotrejż dopołnu invalidnoscz abo żmjerzcz sahwinja, dostanje sawżéżeny abo jeho pschiwuzni 1000 hriwnow, a to sa żmélschnje tuni sawżéżeństi pschinoschk. Jana druha sawżéżerinja njewospnje tajki rizika na so. A njeschożow cżasa dżensa dosez na cżłowjeka. Dżelasch-li w fabryzy, stale, podkopłach, we lésu a ratarstwje, masch-li koło, wos abo auto, tak lohko mózesch do njeszoża pschiscz. Hdyż je też sam njesawinujesch, tak husto njesi druhy na tym wina. Wschudże każa njeszoże na nas. A byrnjez hižo někak sawżéżeny był, kajsi pschibérk je to za żiwótne abo druhich pschinoschnych, hdyż sastarożeż wulzy sschkoduje abo samo żiwjenje pschiżkadzi. Njedawno żiwjschachmy hakle wo jara srudżazym njeszoży. Kedże pobonc z wołom, na nim dołhe drjewo, wós so z nésajeże pschiczinny powrócz, prédkne koło dże pobonczej psches wutrobno a sani jeho smutłka tak cżežko, so bórzy na jeżżowach żsajenjow wumrę. Nichtó njewé żywy kóry. Mózemy so znajmjenscha z tym schkitacz, so żeżkowki njeszoża so njenjeżże trochu wołoża. A tajta pschipowna wo 1000 hriwnow njeje k żaspżeżu. Tu może żebi kóżdy cżitarj „Serbskich Nowin“ sawżéżicz. Tuż so nichtó njeskondy!

— **„Serbski kwas“ w srjedżeńmskim radiu** (Miraz). Lipscżansko-Drjezdżaństi radio je sebi pjeża za nadawk sčinił, zo by pěstował domiznisko zmyslenje a domizniske wašnja. Nimo domizniskich wjecorow za Durinczanow, Vogtlandskich a Rudnych horakow ma so też raz na nas serbski kraj spominać z „Kwasom w Serbach“. Miraz poskiči tónle Serbski kwas njedżeżin 2. měrca popoldnju w 3 hodż. Sćelakaj we Barlinje-Königswusterhausen a Wrótslawju poskiczenja wo Serbach přenjesetaj. Wjeselimy so na tón jara.

— **Młodostny samomordak.** Sobotu rano namakachu na Frankobrodskej cżarje pola wóży Lakomy rażkowane cżełko młodeho cżłowjeka. Wupokaza ho, so bé mortwy 16 létny fuskelnski wuczobnik Max Thoran z Schönebuha. Wón ho je sadwélowanja nad tym, so bé swoju indżerisku mšu thubił, pjatk wjecżor wjazy domoj njewróczi a je so potom najsterschko je samomordarskim wotpajlazom pschez cżah cżiknył.

S **Budyschcz.** K přenjemu zhromadnemu posedżenju ležachu so krjesnu hubustwu pschedbyłuwa schulerjo wotrjeża a schulskeho wubjerka w rybżowańskej żórti wosy schulz seschli. Do posedżenja bu ludowa knihownja wotjewjerena, pschi kotrejż běschtaj jako sastupjerjej hamtskeho hejtmanstwa knjes knjeżerstwowny rada dr. Bater a wot wokrjesnoje saradżerinje knjes knihownjowy direktor Marx pschitomnaj. Knjez dr. Bater pschinjesże najnowischa zhoržowischcza hamtskeho hejtmanstwa. W jara wobjernej a podrobnej rosprawje wusbéhny k. Marx wuznamjenjenje ludowoje knihownje, wosebże sa wjesnje wokrjesnje. Knjes wuczeł Schwach budże knihownju zarjadowacz. Knihi budża so kóżdy pjatk wot 5,35 do 6,30 h. wjecżor wupożczowacz. Po wukonjanem pożwjeżenju je poczża so posedżenje. Wérjechu na wědomjo, kak ma so je rosrihanjom mjes zyrkwju a schulu, nastupajo i zyrkwinskofschulske wicżeżstwo, każ tż se zapiłanjom pschecżelnistwa pola hamtskeho łapiża leżownoscżow k łépschemu schulskemu wokrjesu. Pschedbyła rosprawjesche dale wo njedostatku na wodże, tż so i kóżdym dnjom pschżo ke schkodże. Wo posłanju wobswoboda w podbéhnym posthodże schulu bu so twarjeli wubjerk kwitradżowacz a w pżihotowanjom posedżenjin wo tom rosprawjeczż.

Z **Khelna.** Před nešto časom kładżeše cu hóle na kolije żeleznicy kamjenje. Na zbożo přińdże k tomu starši pachoł a kamjenje zaso wotstroni. Uhdy dże też njeběchu wulke, tak móże tola přez tajke wěry wšelake njezbożo nastać, tuž njech so dżéci prajcu husto napominaja, zo dyrbja so podobneho wzdaé.

Z **Radworja.** Knjeże bróżnje, mjez dworom a zahrodu, su cyle dodżerżane. Tohodla maja so létsa nowe natwarić. Hrjady a deski so hižo we wojnarni knjeza wjesnjanosty Rječki rězaja. Bróżnje so też hižo wotkrywaja. Při tym je wosebje derje widżeć, kak je dżerżano drjewo hižo je.

S **Łucza.** Našch nowowolemy gmejnski přódstejer knjez Gustav Mičżner je někto do swojeho nowego sastupnistwa sapołasany. — Wot 1. februara je tudomnej ewangelskej schuli pomocny wucżeł Thormann z Kohlfurta pschisłany. Nowy wobhdeżeł tudomneho cżeżerkubła knjez Meńda z Brunkow, khżyżke dwór k 1. februarej k. l. pschewsacz, dotal pak njeje snadz, so by jón hižom pschenjał.

S **Hójeńcza.** Sandżenu żrjedu wumrje po dołhej khorosczi tudomny łubjeł Jan Wicżas (Lehmann). Nimale 20 lét dołho je naschej gmejnje kłużił jako gmejnski přódstejer a jako ławnik (Schöffe). 25 lét běsche zemrěły je hubjanowm schulskeho přódstejerstwa. W lécze 1908 wuwolichu jeho wojerjenjo, kotrejż jemu f tym cżasu wotstupi. Wjele lét je wón tež we wokrjesnym wuběrku za pożeżerinje. Jeho njenu wostanje f Hójeńczanskej schuli kubła swjasane.

S **Kamjenza.** Do nowoho wokrjesnoho hejtma (Bezirkstag) Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa su wolili 27 sastupjerjow prawizywych stronow a 13 sastupjerjow rjadowizych. Dotal žydowske we wokrjesnym hejtmje 25 sastupjerjow prawizy a 15 sastupjerjow ljawizy. To je f dopołnom, zo je sajim fa sozialdemokratisku stronu też w kamjenskim wokrjesnu popularcżejši. — Na bowolu je we 21. februara hacż do 19. měrza knjeżerstwowy referent dr. Hesse.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

15] (Pokraczowanje.)

„Ja żym widżał!“

A wón powědaschc dale wo wschém hacż k donjeżejsczu. Druhdy wodzhowaschc, pschetoż powědaschc jara nadrobnje, ale dé widżecz, zo bé so kóżda mólicżkosć do jeho pomjatka jarsyła każ do kamjenja. Jeho pschihotowanjach lingozowa so nékajke satorhnjenje. Woni wowwodżechu swoje kapuzy, so njeby so jich ani jenicżkeho z jeho kłowom imimnje, kotrejż běchu sa nich z njeżmérnej wažnosczu. Każ z nadżelowjesczej mogu wotwjedżeni, widżachu żo w Galilei, khodżachu z wucżowinkami po honach a hajach a pódlu morja; pobrjebnischczo pschewodrjechu żo sa nich do Tiberiaskeho jězora, a pschi brjohy, w nadrjej rańschej kurjawje, sczekche Khrystuš, każ jehdom, hdyż Jan z cżołma kładżo, sawoła: „Knjes! —“ na cżož ho Pětr do wody cżiknu, to mohł spschinoscho lubowanej nóży wobjecz. — Se wschéch wobliczow njeżmérne sahorjenje, żamolabżiwjesczo a njeschónżnu lubosć żapasche.

Sa nich wschéch njebé w tutom wokomiku żanoho Noma, żaneho khżesta Caesara, żanych templow, bohow a pohanow, żamojenicżiły jeho, khrytła, tż senju, morjo, njebjo a zwót najzelnjowasche.

W dalokich, pódla Via Nomeniana rosbrojenych domach wocżakachu honacże spżewacz, pokhóż wojerjewjejo. Tu zkubny Chilon Winicija sa rózk jeho płaschcza a schepny jemu:

„Knjeże, tamle, njedaloko slarza, widżu Urbana, a pódla njeho holzu!“

Winicius wotmjelì każ je żma; wón pohladny w stronu wot Greka wosuamjenjenje. A jeho wócżko dohlada ho na Lygiju.

XVII.

Kóżde kapka krwe **sprotymu w młodem patrizju, hdyż ju wuhlada.** Stónczuje, po wschéch napinanjach, po wschéch żnjach njeżaka, żarokoje a żżiwe, bé ju namakał! Nadoseż wali ho jemu na wutrobno każ dżiwje żwérjatko a żależny jemu dych. Njebé-li to jenoż pokraczowanje dżiwow, wo kotrychż běsche dżenża tolko słyschał, so hižo njewédżeschc, hacż wocżuwa abo żoni? Pschimmy ho za khwi — ale nć, njebé dwélowacz, schtoż widżesche, bé wopraudże Lygija, a jenoż żnadny rosschah njeschto krocżelow dżéschesche ju wot njeje. Wona slejesche w potnem żwélle; wón możesche ho i jeje napohladnem wopoczeż, kelkoż chżyschc. Kapuza bé ho ji z hłowy żamyła a jeje wlosy jażiwała; hubje běschtej na pal wotewrjenej, wocżi japoschtolej pjehiwobrocżenej. Wona bé cżknuły, wolmjany płaschcz wodżeła, każ dżécżo z ludu, ale Winicius njebé ju żeuje rjeńschu wuhladał, a njedżiwajcy żwojich napicżeżiwnych żaczuczow nadpadże jemu wobżeuoscż tuteje żwodżiwneje patrizijeje hłowy, kiż wukhodowaschcze żo i njewolnitkeho wodżewa. Lubosć pschekolmjesche jeho każ wohnjowe płamjo — hobrita, a żmélschana i mjchkim żaczuczom żiwjkuinwosce, i cżejezjewnosczu, modżenjom a żadoscżu. Won żaczu hłodu radosć, kotruż pschihotowasche jemu żanuża jeje napohlad — a wón wotschewjesche żo i tym każ i wożiwjasej wodu po dołhim tradanju. Pódla hobrjeho Lygiczana żejdża żo jemu mjeńscha dżżli prjedy, skoro jako dżécżo. Won tej pytaj, so bé żucha, jeje barba wobliczą bé jsoro pschewidna; wona żda żo jemu żyle twérdżenka a dusche.

Do wuhladowanja pomurjeny, żaczu, kak Chilon jeho za płaschcz cżehnjesche.

„Pójmy won, knjeże; my njesjmy żo kapuzy wotwodżeli, a naż pocżnu wodkedżowacz!“

Bé wopraudże temu tak, hdyż běchu wschitzy kapuzy złożili, to hychu japoschtowe słowa lépje słyschcli, njebéchu jenoż woni pewschikrotnemu pschikładej jeżżhowali. Chilonowa rada bé rozumna. Pschi wreotach stejo, mózachu po rołu żnadno spżéwacz.

„Pójmy ża nimi“, rjekny Chilon, „a tak bórzy każ żmy widżeli, do kotreho domu żo jhubja, wobstupichy ży tutje ako tkerje hischcze dżenża wschć wulkody domu je żwojimi njewólnikami a wotwjedżeschi ju!“

„Nć!“ sawoła Winicius.

„Schto dżesch cżinicz, knjeże?“

„My sastupimy do domu hnydom po njej a wotwjedżemy ju wokomiknje. Ty to tola na żo wosmjesch, njewérno, Krotono?“

„Haj“, rjekny laniśt, „a chżu f twojim njewólnikom żo stacz, jeli tutonu bykej, tż ju strażuje, tschij wjelmju.“

Tola Chilon wotradżeschc wot toho a żarocżesche żo pschi wschéch bohach, so njebżychtaj żo na tajke njeschto żwajiłoj. Krotona bé běschtaj tola jenoż na wischón pschihnadk k sakitej, hdy bychu jeju spżsnali, żobu wsałoj, njż pak tohodla, so by holzu rubił.

Ale Kroton padże jemu do récże:

„Pschikaż tutomu starenu boranej, so by njeżejał“ rjekny k Winicijej. „Ja njepraju, zo dyrbimy holzu rubitż, f cżisczejszym preez, wotwjesesz, pschetoż nam bychu mohli kamjenje mjes wohi mjetacz; ale tak wucże hacż bże wona doma, ju wotwjedu a wotnjeżu, hdżekuli bé chżejch!“

Winicius żo radowasche, wuślyschawschi tele słowa a dżeschc:

„Haj, tak ma być, pschi Herkulu! Jutjje żnadż njebychmy ju pschipadnje doma nadeschli, a hdyż pschetkerje njo pózżnu trékacz, wotwjedu ju żawésce precz!“

„Tutón Lygiczan żda żo mi straschnje żyleny być“ sastona Chilon.

„Wschako tebi njepschikasaja, jemu ruzy dżerżeż!“ jsa pschecżiwi Kroton wuznéschcżuju.

Dyrbżachu minale dołho cżakacz, a honacże wojerjewjechu spżewajo hižo mtodu dżeń, jako słónczuje wuhladachu Ursa f Lygiju f pohrjebnischczowych wrotow wuńcz. Rekotre druhe wokowby jeju pschewodżachu. Chilon mjenjesche, so pósuawa wulkeho japoschtoła samoho urjes ninu, a jemu po boku druheho starza wjele mjeńschcho rosta, kiż też dwé slarschej żónżej a hólczeja, kiż latarnju njesechu. Sa tutej cżridoku leżżehowache żyła nébżdże dwérje żuboj wulka. Winicius, Chilon a Kroton żo jim pschi tym nychu.

(Pokraczowanje żo chże.)

S **Kamjenza.** Powschitkowne dźěłowe poměry su tež w naschim wokrjesu dźeń a hubjenišche, so wyschnoscže je stajowżu na jich wuwiscze zhladuja. Hižom loni pokazowasche so zylnischa bjesdźěłosć duzši w lěcze 1928. Wot dezembra hacž do februara je so liczba dźěłopytnych ntmale podwoziła. Sr̀ezdź dezembra 1929 běsche na dźěłowym hamcze 3784 dźěłonjemějerjow wosjewjenych, sr̀ezdź februara 1930 pak 7021. Wo tutej liczbje je we wokrjesu hospodarskeho dźěłoweho hamta nimale kóždy 10. wobydler bjez dźěła.

S **Klětnicy.** Schwórkt 20. februara sańdże so tudyma wupočěwajuca k swojej 2. zhromadnej schromadzišcze na lěto 1929. Inspektor Droste z Briega mějesche zajimawy pschednoschk wo praktiskim nałožowanju pschirodnych hnojow a zylnjazoje pisy. Dale wosjaknu, kak so z katarskej radupodawarnju ma. Towarstwo wobsamknu, so k tutej radupodawarni pschistupi. Potom hischcze bankowski pr̀ódsydstwar Dierig z Shorjelza wo druzstwowych nałožnoscžach (Genossenschaftswesen) porěcža. Pschisamknu so jara žiwa debata wo wschelakich praschenjach. Towarstwo słónczne wobsamknu, so dr̀ze lětsa w lěczu swoje 40 lětne wobstarske wobzamknjenišcžo.

Bjezdźěłosć w Budyskim wokrjesu dale strašnje přiběrała.

Dźěłowy hamt w Budyschinje nam pische: W poslednich měsacach je so liczba dźěłonjemějerjow we wokrjesu Budyskeho dźěłoweho hamta hladajcy powyschila. Na kónzu oktobra naliczi so 4492, na kónzu novembra 6280, na kónzu dezembra hižom 9127 dźěłonjemějerjow; na kónzu januara slupi liczba na 11 219 a 15. februara samo na 11 657. Tale liczba je so w lěcze 1929 jenoz raz, w februaru pschekročiła, dokelž tehdy wošebje we stawach dźěłacy njemóžachu.

Dźěłonjemějerjow rozdźěla so takle po hamtowym wokrjesu: 2798 (2009 muzišich a 789 žónskich) na město Budyschin, 3253 (2655 muzišich a 598 žónskich) na wjesne gmejny Wětrowčanskeje wojnoži, 2238 (1529 muzišich a 709 žónskich) na gmejny Korjnskeho wokrjesa a 736 (608 muzišich a 128 žónskich) na gmejny Kamjenskeje wojnoži.

Z tuteje 11 657 dźěłonjemějerjow dostawasche 9439 podpjeru za dźěłonjemějerjow (mjes tutymi běsche 3459 fajsonskich dźěłonjemějerjow), 1409 dostawasche krizowu podpjeru a 809 zastaranišku podpjeru. Nimo toho dostawachu někotre sta krótkodobłažych, čiž hacž 3 dny wo tydzenju dźěłaja, podpjeru. W jenotliwych dźěłach wokrjesa wuczinjachu dźěłonjemějerjo 6 hacž 12 procentow wobydlerstwa.

Muzišim, čiž wuczbne měsno pytachu, mózachu so tajke měsna wuczo wobstaracž, ja nje so jich tež wjele samohwi. Je pak hischcze wjele měsnow njewobsadźenych, mjes nimi měsna za zahrodnikow, kowarjow, samkarjow tocžerjow, kucharjow, tapezěrarjow, klidarjow, mlynkow, krawcow, schlesnočerjow a za pschekupke powołanja. Wuczbne měsna za kowarkow su wschitke z jedyu a bydlenjom, někotre tež za klidarjow a mlynkow. Dosež młodych ludźi pyta tež wuczbu w twarstwje.

Za žónske powołanja je so w tutom měsacu wjacy měsnow wobstaracž mohło. Njedźiwajcy teho pak je hischcze dosež wuczobnizow za pschedawarnje a pisarnje dostacž. Dale pytaju so wuczbne měsna za schwalcže, pycharnicže, schotowe schwalcže a jutrowe słužby w domjazym hospodarstwje.

Powołanska radupodawarnja, čiž je wot dźěłoweho hamta měsnotnje dźělena, je na Zitnych wikach 18 (we dworje) a je telefonizuje k rěcžam pisches dźěłowy hamt pod cžisłowaj 2861 a 2862 stojnje w słužownym cžasu. Butoru wotmětuja so powschitkowne pruhowanja schanowosce; kotrejž radu pytaja, so proscha, so na tutom dnju njechcychu do powołanskeje radupodawarnje thodźiłi.

Siwonkne rěcžne hodźiny, čiž so w minjenym schtworcžescže porjadnje wotmětowachu, njemóža so dale porjadnje zarjadowacž. Tajke rěcžne dny so pak nětko jenoz hdyž a hdyž wotmětuwaju, hdyž je za nje dosež pschijerjenjow dóścko. Wone so potom tež z cžasom pisches schule a tež pisches nowiny wozjewjeja.

Z Łužicy.

* Se **Shorjelza.** 25 lětny pschekupc Langenfeldt, čiž běsche njedawno mjes Nikrischom a Wjarnacžanami se swojim motorskim kolom sjesožił a kotrehož běchu do Carolusskeje khorownje w Shorjelzu dowjezli, je na cžežke sčežkowki podnjenja wumrěł.

Wusudźenja.

Shromadny sawinski sud w Budyschinje.

Wopacžne dwěrowniarje dźěłał běsche 23 lětny husto a cžežko khlostany wikowar Alfred Pawol Wildenhof, čiž je so w Budyschinje narodził a we Wólschinje bydli. Dnja 4. januara 1930 běsche w Hornim Kumwałdze zigarety kupował a je z wopacžnym dwěrownarjom sapkacžił. Wikowarka Kerwowa pak wopacžnu pjenjes huydom spóznа. Wildenhofa na to 5. januara sajacu. Pschi pschepytanju jeho bydlenja namakachu hischcze dalsche wopacžne pjenjesy a pschiwinowachu z wobliczi 6 njedźel pschepytowanskeje jatby jako khlostanje, sańdźi jeho k 1 lětu a 6 mězacam jastwa a wotrjekny jemu cžesne prawa na 3 lěta.

Krajny sud w Budyschinje (wulka khlostanska komora).

Pischekichiwjał w sastojnstwje běsche 32 lětny pótowy rjadowar Hauptmann z Kinspórka, jako běsche był wjesny kitymnoscher w Sesepjach. Wón běsche pjenjesy sam za so sfhował. Lawinski sud w Kinspórku běsche jeho tohodla k 1 lětu a 3 mězacam jastwa sańdźił. Na powołanje jeho zastarja khlostanska komora khlostanje na 10 mězacow jastwa sniži.

Mnoho wobchudźenjow zkuczi běsche hižom khlostany nježenjeny pschekupski pomocnik Erich Pawol Kuchs ze Zitawy. Wón dosta za to 8 mězacow jastwa a pschirazowe khlostanje wo 2 mězacaj. Sud sačžitny Fischjowe powołanje a toj powołanje statneho rěcžnistwa, so pschi 10 mězacach jastwa wosta.

Lawinski sud w Lubiju.

Sańdżeny tydzeń mějesche so pisched Lubijskim lawinskim sudom samohwicu 20 lětna kartonažowa dźěłaczejka Frieda Wünschez z Sserbskich Pawlez pola Lubija. Ju běchu wobškorżili, so je spytała swoju pschirodnu macž zajěbjecžiła, ale tym, so je ju jeje wulke mysche do jeje smjerchała. Sud wobškorżenej žanych wołożenjow njepschichilowži a ju k połsnata mězacam jastwa sańdźi.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Kamjenza.** (Na Dnju żelesneho kwasa wumrěła.) 19. februara swjeczeschtaj Streubez mandżelskej w Kamjenicy swój żelezny kwas. Krótko po pożohnowanju jubilejneho para pisches duchownemu w jeju bydlenju popołdnju swjese so mandżelska Streubezowa nadobna morwa. Bě starobu 89 lět dospała.

Robinson Crusocowa kupa na předań.

Wotmětowy dóńt kupy Juan Fernandez.

Rio de Janeiro, w maŀym rózku 1930.

Tamne městno, hdźež Robinson schokoladu-brunemu Freitagej ludźikajstwo wotwuczi, znata kupa „Juan Fernandez“, chze chilenište kriejerstwo pischenajeczi. Wschitke popowy, kupu za sajdźelerske zamery swujuci, tu so nimo krtkje. Wotmajerjo, kotřiž żeli myślachu, tu rjane dokhody dospěc, tu so hrozniże sjebali a pod cžežej pjenjezinej schkodu so wrócžo sejahnyli.

„Robinsonska kupa“, čiž je hischcze pischezo duchowne kriejóstschejo za mludźinu mjes 10 hacž 14 lětami, może na romantiski dóht wróczo zhladowacž. Keli je wschitko wérno, dha je tam nětdy namórnik Selkirk žiwy był, čiž je jenodželesemu twjerdowacželej Defoeej jako pschikład za knihu „Robinson Crusoe“ służił.

Na 700 kilometrow leži stołata kupa wot amerikaneskeho brjoha Zdalena. Geografiske mjeno kupy rěka „Juan Fernandez“, to pomjenowana po schpanišćim łódźniku, čiž je ju w lěcze 1566 namakał. Tehdom njemóžejsche wożamocženu kupu skoro nahladnyc, dokelž so tam z cžełenjemi (Seebunde) wopraudże njerwejsche. Fernandez sniczi tute swérjata a zakoži płahowarnju za koły. Ale dołho tam tež njewutra.

Jeho naślědnik bě potom jendżelski namórnik Selkirk, čiž 140 lět posdźischo z jendżelskej łódźu nimo jědżesche a so na kupu wuzdajcz da w nadźiji, so jemu tu sbožo krčže. Potajkim njebu dla roskamanja kóžde na kupu wjerhnjeny, kaž so to hischcze dżensnišchi dżeń powěda. Hižo tón skutk, so chżyche jedyn cžłowjek swoje żiwjenj radischo w djiwinje pscheczinicz hacž w nětkajkim wulkoměsce, dosahasche spytowaczelej Defoeej za swoju knihu. Pisches kotruż bu posdźischo kupa zwětosinata. Po spytowaczelu wróczi so Robinson jako bohaty wobhdżeł leżownoscžow do swojeje domiznu, na cžimż pak dyrbi so na sjonjenjach, kotrež su wschelazy najeży cžinili, chętro dwělowacz.

Po wotpuczowanju Selkirka njebydlesche na tutej skupinje kupow hacž do lěta 1730 nichtó wjazy. Wot toho cžasa słužachu Schpanjscy jako wuhnjańske městno. Hdżež Defoeowa fantasija da ležżazy paradis nastacz, tam buchu nětko do rjeczałow sputani wuhnacži k dźěłu i tichidom honjeni.

W lěcze 1837 wurumowachu sabo kupu Juan Fernandez. Po někotrym cžasu pschisłuschi jeje chileniške knjeżerstwo tutu kupu. Pisches nawěschchi w nowinach pytachu najeńca za kupu, ale hakle w lěcze 1877 dóńdże k wěsiemu wuczinjenju. Jedyn Schwizar, Alfred de Ront, wotnaja kupu za klětnje 1509 dollarow. Bórzy po powjezi wosschedri, so je najeńk awstriskeho arzywójwoda Jan Orth, wo kotrehoż nahłym sjubjenju tehdom zyła Europa rěczesche a pisasche.

Schwizar bě zyły cżłódźk kolonistow a wjele skotu sobu pschiwjesł. Njewojowasche wjazy pschecziwo cżłowjenjam, ale pschecziwo — wulkim myschnam. Schtudi milijardy tuchych rymskakow, kotrež běchu so w njeliczomnej liczbje tam sahnjeżdżile. Bódła swojeho dźěła jako kolonista namaka hischcze cżasa sa wschelake druhe sastojnstwa, tak pósmišterja, hudnika, stawjnika, wuczerja, kerchowskeho farjadnika a pschisłuschneho milcžera (Dafenmeister). W lěcze 1905 zemrě tutón schwarny a sdobny cżłowjek, a jeho potomnizy swostachu na kupje. Posdźischo leżeschowachu hischcze wjazory najeży a napoślědk bě skupina kupow na druzstwo pschenajata, čiž zelwje (nopawy — Schildkröten) a ptacze jeja hromadżesche a wuwożowasche.

Sto je so zaspanemu lěkarjej stało.

We Warschawskej thorownu na Czystaskej dróży poda so hakle pisched nětkotrymi dnjemi podawk, kotryż so je cżežkimi stróżelemi wschěch wobdżelenych stónżi. Pomocny lěkar dr. K. pschi chirurgiskej stażiji potrjebasche po napinanej dnjowej służbje nuzne někotre hodźiny spara a rosćahnyć so za cżas służbneje pschestanki, so niz hakle domoj podacz, ale żebi hnydom w thorownu nětcžto spanja poschcež. Dokelž běchu někotre thorowne sinwy njewobsłužene, sastupi wón do swobodnieje runnosce a spadny na kožu bórzy do hłubokeho spara, po tym hacž bě krótko do toho žrědź sa spanje nałoził. Młody lěkar njebě so bohużel dohladał, so wot jeho lěhwa wo někotre metry dalenym kožu z běłej ptachu pschikrytje cżłowjeka lježesche. Pischi cżinitej pschikhadżazeho dnja sastupischtaj cżornohrajsczenaj muzaj do thorownoje sale, kotrajž hłuboko spjazeho lěkarja na nošydle położiwschi jeho wotnjesechtaj. Na ithodże storeżischtaj noschcerjej do murje, a nošydło wuhnany bu zimaj z rukow. „Kajke sy to tu žórty!“ sawoła nadobo wubudzeny dr. K., „schto so tu stawa?“ W kamtnym wokomiku padnyschtaj noschcerjej do hłubokeje womory, a lěkar mějesche z pschikhwatanymi sponiskami njecjerknu próżu, so by rjekaj po dwěhodźinskim próżowanju sabo k žiwjenju słudźił. Mużomaj bě so poruczito, so sale X. cżěło wotnjesu, a pschi raschichi žmerkach běschtaj wonaj mérnje spjazeho lěkarja na njedobo měkoj.

Dr. K. je so rosćahnył, so w pschichodże thorownju żenje wjazy jako składnosć k spanju njewużije.

M. L.

Nano, wzmi mje!

Wožkobowy cżah wlečesche so pisches stónczną krajinu. W wózku žedżo hladachy won na pola, łuki, lěsy a statoki, nimo kotrychż pschijědżeschmy, a słyschach zmoj z jenym wuchom rosmołwu Żónskeju, kotrejž mi napischecžiwo žedżeschtej, a žebi wo domjazych starosczach powědaschtej: wo drohoze poživadłow, wo khowanju z zwrobinami, wo muschikhojeji, žebi se słareje drasty a schatow pschezo sabo tón abo tamny kruch zhołowicz, dokelž jim pschi wyschkich placzinach możno njebě, žebi wot sasłużby muże telko wusłyschkowacz, so bychu so mohle nowe wězy kupowacz. Bě to słajne, bohużel pschewopravnjene złorzenje wschěch žonow z dźěłoweho łuda. Sesłyschach pak rosmołwu [illegible],

Němska bitwinska łódź „Elsaß“, jědże k posledniemu razej přez kanal mjez połnocnym a ranšim morjom. Wona je 30 lět stara a za wojersku słužbu njeje wjacy kmana.

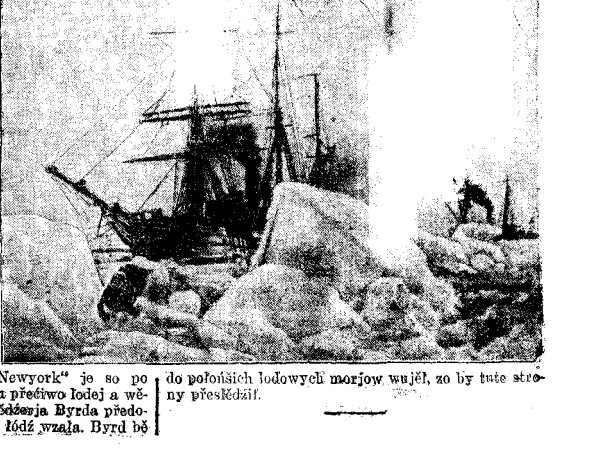

Amerikanska łódź „City of Newyork“ je so po šěsć njedźelskim cžežkim bědżenju přećiwo lodej a wětram k lěhwej amerikanskeho słóžobnja Byrda předobyła a jeho z jeho towaršemi na łódź wzała. Byrd bě do połonišich lodowych morjow wujěł, zo by tute strony přeskědźił.

dokelž ho do hary ridrowazeho wosa hischcze mnohe druhe hrožby zobupuczowazych měšchachu.

Stónczenje hara a holk troschku popuschczi, a skiwlaze tynli makeho hudźeneho nastroja běchu žiwischcež, kotryž měsjesche muzjiki z jenej ruku za rjemjeń sa schiju wikajo. Se druhej ruku, kotraž bě jemu hischcze wostała, taša ho wón pisches wos, nimo sobuježdnych, mjes tym so jeho nastroj skiwli melodiju spěwa „Wjeselesce ho žiwienja“. S woblicza invalidy hladatej dwě spróżnej woczi.

Slepy! We wójnje wosleplenyj! Invalida je ho hižo dawno do pschichodneho wosa pschetažak. Ale ludźo we wosu mjetcza pischcze hischcze.

„Wójna!“ praji nehdże něchtó ſ pschitomnych.

„Haj, wójna je cżłowjekow a naſ wschech rjenje pschihotowała!“ rjeknу hórko jena ſ wobeju žonow, kotrejž napischesco mi ſedżeschtej. A nětko ſapoczina wona powědacz, kak ſlě je ho jej sa czaſ wójny ſchło, kak dyrbjesche wona a wschě jej ſnate žony kuch po kuchu ſ domjazeje nadobu pschedawacz, so buchu ſebi jenoż nahe žiwienje ſdżerżafe a ſnajmjeńſcha ſkhleb ſa ſebje a ſa dżeći mě ke, mjes tym so bě muż pola wójſka. Dwójzy bu wón ſranjeny, ale wón je bohudźak tola hischcze derje wotechoł a móże hischcze dżeſacz. Mo wjele hubjeńſcho pak je ho mnohim druhim ſeſchło. Tak też je pischeżelay.

„Jeje muż je tak dobrocziwy, ſprawny cżłowjek“, wona powědaſche, „a njedźiwaizy toho je ho ſ wójny wrócził jako bědnik. Sa moje žiwienje to njeſkabudu, jako ho wón wróczi. Jeho žona a ja běchmoj na dwórniſchczu a też maly hólczej, kotryž tehdy hischcze 5 lět ſtary njebě. Wón njemóżeſche docżakacz, ſo ſwojeho nana wohlada, a nadżeſche ho, ſo jemu wón ſaſo nětchto rjane žobu pischinjeſe, kaž tehdy, jako bě na dowolenju. A hdyż tu czaſ potom bě, wróczichu ho hischcze mnohy druhy ſ nim, kotriż buchu wot ſwojich wocżakowani. A dżeći bżachu ſwojim nanam napischecžo, a kóżdy wón ſebi ſwoje dżeći, posběhny je ſe radoſcżu wyſoko a koſchesche je . . . A hólczik mjeſe pischeżelſi je hladat, a wuhladawſchi ſwojeho nana, běži wón k njemu a wola:

„Nano! nano! Wżmi mje!“ a wopschimny jeho noſy. Temu pak ſu ſnjesły jenoż tak ſ wocżow wuprafke, a wón je ho k pachołej ſtbiłki, dokelž bě wobſ ruży we wójnje woſtajił. A hólczik je ho ſwojemu nanej wokoło ſchije powěſnył a je ſkakał, a my wſchitzy też. Wżaju wam, tole njeſabudu, tak dołho hacz budu żiwa . . .!“

Bórzy na to czaſ laſta. Běch dożpěł ſwój ſamér a dyrbjach muſkeſcz. Ale pischego hischcze klinczi mi ſtawiſna we wuſchomaj, a ſtajſchu jeje poſkledne ſłowa:

„. . . tole njeſabudu, tak dołho hacz budu żiwa!“

Běła kuzlafnča w Liberia.

Spodżiwne poſtupowanje żónſkeje. — Wot miſſionſkeho domu na gumijowu plantażu.

S Pariſa ho pische: Stónczenje ſtyſchnyh ſaſko we żónſtej, kotraž je po ſpodżiwnym puczu ſwoju karijeru cżinyła. Ma Brown rěka tuta żónſka, je 55 lět ſtara a je żiwa w republiku cżornuchow Liberia. To nejeſ njegalantnoſcz, hdyż ho jeje ſtaroba mjenuje, dokelž jeje ſtuki ſu ſaż kuch *ſławiznow a je nimale kralowna* w cżłowjeſej republiku. Njedawno bu pod piſkanjom trompetow ſa żiwoju njewſchednu ſmuſitoſcz na żadnu wyſoku poſchadnjenu. Ale ryczeſka praji pschemalo. Ma Brown je njekrónowana kralowna.

Pschińdże do Liberia jako mandżelika kanadiſkeho miſionara. Hdyż tón ſemrě, wożeni ho ſ wodżkom (Häuptling) jeneho rodu, ſ cżornym, ſrótnym mużom. Porodſi jemu ſchtyri dżeći, kotrejž maja też hižo potomnikow. Někotre ſ tutych wnuczkow maju nimale běłu kożu a błędne włoſy.

Sa móż, kiż je żej tuta żónſka nad wſchelakimi rodami cżornuchow nadobyła, dżakuje ho ſwojim njewſchědnym woſobinſkim żamotnoſcżam, ſwojej ſmuſitoſcży a duchapischitomnoſcży, też ſwojej wędże a mudroſcży. Nosumjesche każ mnohe mandżelſke miżionarow też něchto wo lékarſtwje a wuſtrowjeſke ſ pomożu lékarſkich ſwojow, kotrejž ſ krajnych roſtlinow dżełasche. Pódła tutych wużiwasche pak też druhe lékarſtwa, kotrejž ji běła zibiliſazja podawasche. A ſnajeſche też wſchelake kuſtarſke prajenja, kotrejž běchu cżornuchi wot ſwojich ſelerjow ſwuczeni. Pisches ſjednoczenje wobeju methodow ho ji poradźi, wjeſchu liczbu khorych wuſtrowicz a tak żej dżak a ſpodżiwanje zyłeho rodu nadobnyż. Léto wot léta ho jeje ſtejniſchczo ſkruczowaſche a mójeſche ſkónczenje ſwěſcżej, ſo ji tyhżay cżornuchow na żiwo poſłuchachu.

Mjes tym ſo tutej wukrajinjy w nawjeczornej Afrizy jeje ſboże kżejeſche, mójeſche nadobo Amerika wulkeho ſajima ſa kraj Liberia. Jendżelika wuſtwori pisches tak mjenowany Stefenſonowy plan — tón chże wuplodżenje gumijoweje ſtyrjiny w ſwojich kolonijach ſamjeſowacz, ſo bychu gumijowe pleczíny ſwoju wyſokoſcż ſdżerżale — pischego bóle a móżniſcho ſwój gumijowy monopol, ſchtož żej amerikaniſka industrija, kiż gumijowe wobruczje ſa ſwoje automobile trjeba, nochże lubicż dacż.

Kawczuk je *najważnischa ſtyrjina*, kotruż w Ameriſy nimaja. Tuż ho jene kolo amerikaniſkich industrialnych roſtudżi. — Pręni ſaſtupjeż je Firestone, ſabrikant ſa wobruczje w Akronje (w ſtacje Ohio), Fordowy pischeżel, — w ſdalnej republiku cżornuchow, w Liberia, miſijon kórzow ſa amerikaniſke ſlicżbowanje ſ gumijowymi ſchtomami wobżadżeſcz.

W Amerikanami, kotriż do Liberia pschicżahnychu, ſadżeſcz gumijowe ſchtomy, bě też ſa Brownez maczerku wulka hodżina pischikhła. Se ſpischnoſczu, kiż jeje energiji wſchu cżeſcz cżini, natwari wulki kupny dom a ſaſtara Amerikanow, kotriż wobżadżenje polow je ſchtomami narjedowachu, a jich tyhżay dżełacżerjow ſ płodami, pjerſinu a ſ cżerſtwym tłełbom a ſwobatnu ſpischnje.

Brownez macż, mandżelika jeneho wodyła ſ cżorneho rodu, nje je ſwiſk ſ anglołaſkiſej (jendżelſkej) kulturu żenje ſhubiła. Je naſtajnje jendżelſke nowiny abonowała a wobkedżbuje mózne wſchitke ſwětowe problemy (praſchenja). Je tołſta a kuloſta, ſchtož rjanemu typej tuteje kraſiny wotpowěduje a etwatoriałne ſtónzo ſ njeje na żadyn pad lěnjocha ſeſiniło njeje. Khodźi w ſchérokej cżełkej draſcże a njerosdżělny je ſ njej jedyn deſchczńik, kotryż kóżde jutry wot jeneho Londoniſkeho kupneho domu doſtawa, ſ kotrymż ma żiwy wobkhod. Swjetſcha jón weſo pischeżiwo ſtónczenej horżoſce trjeba. Sdobom pak je deſchczńik ſnamjo jeje doſtojnoſcże, kotruż cżornuchojo jara reſpekterują.

Strowoſć je najdrohotniſi dar Boži. Bohu budź za njón dżakowny, hladaj a waż sebi tutón dar.

Luba macżerka! Gumijowy wuzowčk strowoſći twojeho lubuſka njehowi. Za lubuſka je z jědom, hdyż je wuzow mazany, zaproženy, załěpjeny a zakiſnjeny.

Hdyż kašluješ a porskaš,
Hdyż kašluješ, wzmi rubiſko před hubu!
Hdyż porskaš, wzmi rubiſko před nós!
Tak kazataj přiſtojnoſć a ſtrowoſć.

Na nowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje ſa jutſiſchu wutoru: Wołtanje wobſtajne, rjane a ſymne wjedro. W Jendżelſkej a połnóżnej Europje je ſucho a ſymo.**

* **Automobil njedżelu rano na dróży mjes Teliowom a Lichtenſelda do ludźi, kotriż ho ſ maſkowoho bala wróczachu ſaſeł. Dwě wobżbje buſchej morjenej a jena ho tak cżežko ſkrani, ſo je w ſmjertnym ſtrasche. Po dołalnym ſwješczenju njeje ſchofer nje,boże ſawinowat.**

* **(Italſka wjeſ ho ſ lawinu ſaſypła.) Po powješczi ſ Macerata w Umbriſej provinzu je ho wjeſ Villa di Mezza pola Bologuole ſ hobrišej lawinu ſaſypła. S wokolnych wſow a Macerata ſu wuthowanſke kolony wotechſle. Pożłednje dny bě ho wjele ſněha na Apenninſke horn naſchło. To je ſ pischicżinu naſtacża lawiny bhło. Lawina ſo pisches horu Terrano wali a wſchě 40 domow wży Villa di Mezzo ſaſypnyła. Pręni, kotriż mózachu pomoz pschinjeſcz, běchu wojazy, kotriż na ſněchakach k mjeſtu njeſbża dóńdżechu. Hacż dołaſ ſu 13 cżłowjekow morwych ſe ſněha wuſzwpali. Tſi wożoby ſu cżežko, dwě lohko ſranjene. Po ſdacżu je hischcze 7 wobydlerjow ſaſzypnjenych domow pod ſněhom pohrjebanych.**

Smješki.

Wuſpomnjenje.

„Sčij woprawdże lěnje dżěcżo! Njedawno mějeſche dżeru w nohajcy a dżenſka maſch hischcze ſamo jenu!“

„Ale, luba cżeta! To je tola hischcze hamżna!“

W ſchuſt.

„Praj mi nětkole cżiſtu wěrnoſcż, Janko! Schto je twój naſtawk piſał?“

„Mój nan!“

„Zyle ſam?“

„Nē, pomhach jemu pſchi tom!“

Rosharjena kujeni.

„Schto tu widżu? Wojak wopytuje Waſ w kuchyni? Macże to ſa pischiſtojne, Marja?“

„Nē, hnadna kujeni, ale njeſważich ho, jeho do jaſa na dowjeſcż.“

Na ſudnijſtwje.

Ssudnik: „To je nětko hižo pjata wożoba, kotruż ſeje pschejěli!“

Wobſtorżeny: „Wodajcże, kujeże ſudniko, ſchtwórta — jenu pſchejědżech dwójzy.“

Radio.

Sto ſłyſimy jutře wutoru 25. mał. różka

Königswusterhausen. 12,15: wjedro za ratarſtwo. 14: (z Barlina) gram. deſki. 15,45: hodżina za żony. 16,30: (z Lipska) karneval. 20: přednošk wo nětcżiſch prašenjach. 20,30: Jurij Bertram hraje.

Lipsk. 12: gram. deſki. 14,30: knihowa hodżina za młodżinu. 16,30; karneval. 19,35: „Norma“, opera w dwěmaj jednanjomaj. 22,30: rejwanska hudźba.

Wrótsław. 15,20: płacżiny za ratarſtwo. 16,30: (z Lipska) karneval. 20; (z Barlina) „La Traviata“, op. w tſoch jednanjach.

Praha. 12,35: pſipołdn. koncert. 16: přednošk wo kulturje. 16,30: popołdn. koncert. 19,05: koncert. 20,20: ſłowjanske balady. 21: koncert.

Win. 11: gram. deſki. 15,30: popołdn. koncert. 21,45: ſtyrirnčna klawěrowa hudźba: po tym wječorny koncert.

Beograd. 20: (ze Zag[illegible]enje z nar. dźiwadła „Tannhäuser“, [illegible]a w tſoch jednanjach.

Ljubljana. 20: přenjeſene je Zagrjeba. 22: najnowše powěſće; po tym lohka hudźba.

Katowice. 16,20: gram. deſki. 17,45: (z Warſawy) popularny koncert. 19,10: muſik. mjezbraće. 19,20: „Halka“, opera.

Woz ewjenje z Budyšina.

Na łopjenu 74 druſtwowjeho regiſtra je ho dżenja Hoſpodarſke druſtwo (Wirtſchaftsgenoſſenſchaft) ſa Budyſchin a wokolinu, ſap. dr. ſ wob. ruk. w Budyſchinje a dale tole ſapiſałko: Statut ſ 5. februara 1930 je w ſalajnym pišmje na łopjenu 2 regiſtrowych aktow. Pschedmjet pschedewjeſacja je ſe ſkromadnym wobkhodom hoſpodarſkeho hoſuſtawom pschichowacz, 1. ſo ho ſa nich potrjebny ſa wobkhod pisches Žitny dom w Budyſchinje ſ. dr. ſ wł. r. we wulkim wobſtajnu nakupuja a w małych dżełbach ho jim wotedawaju, 2. ſo ho jim ratarſke wuſtupky wuſtrowja a ſkromadnje pschedawaju, 3. ſo ho wſchitke pschiprawy wobſtaraju k pschewjedżenju ſamérow pod 1) a 2) mjenowaneju.

21. małeho różża 1930.

Hamtſke ſudniſtwo w Budyſchinje.

Swójbne powěſće.

Semrěli: Ota Hermann Schmidt na Zidowje, 19 lět. — Jan Bryl, krawſki miſchtr w Budyſchinje, 61 lět. — Augusta ſwud. Bergerowa rodź. Wjelkez w Kamjenu, 83 lět. — Maks Steinborn, murjeſ w Pršuſi pola Kamjenja, 40 lět. — Adolf Kunza, lokomotiwnik na wop. w Lubiju, 84 lět. — Augusta ſwud. Thielowa we Wóſrezach, 79 lět.

Towaršiwoſki powěſće.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so pónđżelu we 8 hodź. w Serbſkim Domje.

Hrodźišco. Jednota Sokoł ma ſobotu 3. měrca ſwoju generalnu zhromadźiznu pola Symanka w Njechornju. Porjad: Rozprawy, wólby, wšelčzny. Wšitkich zwučowacych kaž też njezwučowacych přeproſnje a z wěſtoſou wočakuje **ſtaroſta.**

Khrašćicy. Ratarſki dorost ma 27. mał. różka wječor we 8 hodź. w „Herbſkej grychće“ we Wudworju zhromadźiznu.

Lichań. „Zernička“ ſpěwa ſrjedu wječor 1/8 hodź. pola Rudolfec.

SERBSKI HOSPODAŘ

ratarſke wulkowikowańſke towaſtwo
z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njescja Waše kury derje?!

Ja-li nie, kupće hnydom njesenje ſpěchowacu picu

„Jajko“

Předawaja wšudżom w dżělbach

po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1,90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . za 17.50 hr.

Mały wudawk ſo bohaće wupłaći

Dostanjeće pola nas w Serbſkim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdże

15—16 lětny **hólc**
ſo hnydom pyta **w Klukšu 34**

Wysokosćelna **ſłojca**
je na předań
w Stróži č. 33 p. Wulk. Zdźarow

Słomu
ma na předań
Scop w Njeswačidle

Młódša holca
ſo do ratarſtwa pyta
Rabovsky w Njechorniu

3 lět ſtaraj zrěbcaj
Oldenburgſkeho ſplaha
ma na předań
Wels w Hněwſecach

Młoda wysokosćelna **krowa**
z 3. čelećom je na předań
w Zahorju č. 6

Wot swojich zdžěs enych a 1. myt wuznamj. **čorn. Minorka** mam jeja k nasadźenju za 30 pj na předań. **P. Wokeſch we Łupj. Dubrawje** p. Radworj.

Přikrywy na ſofy na blida na dliwany
Powěſći na ačenu z wobrazami
Kurt Erler na Žitn wikach 1 znaný. Ztoť Hwězd

Pytam hnydom abo k 1. hapr.
wučobnika
Heinrich Kobula
ſedlarſki mištr a tapecěrar
w Kulowje, na Kamjenč dróze

Kundros
2½ cir. čežki k płahowanju ſ na předań
w Rakojdach čo. 25

3 wysokosćelne
čehn. kruwy
a jena z čelećom su na předań w Knježim hoſdźenc w Njeswačidle.

Příloha čisla 46 **SERBSKE NOWINY** Pónjdźelu, 24. februara 1930

III. zlět župy „Jan Arnošt Smoler“ w Drježdźanach

22. a 23. malcho rózka 1930.

Serbski lud hołduje swojej narodnosći.

Po derje poradźenymaj zlětomaj domach we Łužicy běše župa „Jan Arnošt Smoler“ wobzamkła, zo swój III. zlět do sakskeho hłownehо města Drježdźan położi. Z pohonom běše sobu myslička, zo bychu Łužiscy Serbja móhli raz wotpowědźeć ze swojim zajězdom mnohe wopyty, z kotrymiž naši Drježdźanjo krajanjo naše swjedźenje we Łužicy počesćichu. Smě so tu hnydom doprědka zdźělić, zo je so zlět wubjerajo poradźił, našo Drježdźanske towarstwa běchu ze wšej pilnosću a luboscu zlět přihotowałe a připrawiłe a to běše zaklad, zo běše jeho wuspěch tak wulkotny.

Z kajkej luboscu so naši krajanjo a krajanki za dobru wěc woprowachu, móžachmy tak prawje hižo spóznać na rjanym komersu, na kotryž běše so tež cjana syła swjedźeńskich hosći z Łužicy zhromadźiła. Zmijec serbski hosćenc njemóžeše nawal Serbow skoro wopřijeć. Po zawodnym spěwje „Hory módre, ja was znaju“ so swjedźeński předwjećork wotewri. A hnydom wuwi so žiwa rozmołwa. Kak tož njedyrbjała, hdyž podžupan naš hudźbny mištr knjez Bjarnat Krawc ze swojim žiwym, čerstwym duchom ju tak prawje wopłódni. Knjez župan Paweł Krječmar widźeše w derje wopytanym wječoru dobry nazynk k III. župnemu zlětej a přeradźi, zo su so Drježdźanjo na zlět wubrane k česći Drježdźanskich prócowarjow. *Na tutón so k. župan z wosebitymi słowami* nutrnoho dźaka wobroći. Naš hudźbny mištr powěšeše k powšitkownemu zwjeselenju, kajki zajim je pola wukrajnych konsulatow za naš zlět a docyła za našu kulturu namakał. Mnozy přitomni jimachu so słowa. *Słyšachmy zahorjene rěče z wótčinskich wutrobow* a běše pozběhowace přebywać mjez krajanami, přeswědčenymi Serbami, wukhowarjemi našeho mjena mjez Němcami. Jako běše předsyda serbskeho towarstwa „Čornoból“ knjez Šołta wutrobne powitanske słowa poručał, postany stary swěrny Serb, k. Mičkał Rakec a poručа horliwe słowa, a z česćowanosću přitomni na najstaršeho w srjedźiznje zhladowachu. Knjez překupc Haješ z Łaza přinjese postrowy z pruskeje Łužicy.

Z wutroby přikhadźeše a k wutrobam dźěše swjedźeńska narěč, kotruž knjez wučeř Zahrodnik poskići. Jenož dźeń časa běše měł k zestajenju swojeho hłubokeho jimaceho přednoška. Přesadźi nas w duchu do lubeje rjaneje Łužicy, do rjanosće domizny, hdeje krajiny, jeje spěwow a rěče. Žedźenje po domizinje bywa sylniše pola tych, kotřiž njemóža w njej přebywać. Ze słowami wutrobneho witanja pokazu zwiski a poćahi mjez Drježdźanskimi Serbami a Łužicu, kiž su přeco wuzke byle. Zo bychu so zesyłnile a dale trale, k tomu cheył župny zlět přinošować. Wuspěchmy na to ze zawdatymi rukami „Bratrowstwo sej zawdawamy“.

Za Drježdźansku „Jednotu“ porča knjez městopředsyda Cyž powitanske słowa. Sokolski bratr Jewčik-Komorowski zastupuje Rakecnsku „Lipu“ poręča razne słowa za serbsku sebjewěsomosć. Hišće wjele přećelnych a też khutnych słowow so rěčeše, mjez kotrymiž też zastupjerjej tow. „Łužicy“ we Hornjej Hórcy a „Nadźije“ w Budyšinje wutrobne postrowy wuprajištaj. Knjez direktor Bjarnat Krawc *jes wojej žortnej žiłu mnoho wjesela zbudźi, wo čimž* jasne wobliča swědčachu. Po wobzamknjeńskich słowach knjeza župana Krječmarja skónči so swjedźeński předwječork.

Zlětowa njedźela.

Při rjanym słónčnym dnju dopołdnja w 11 hodź. hromadźachu so dołhi pisany čah Serbowkow a Serbow ze Wettinskeho dwórniša do swjedźeńskeho domu a rozbudźi kedźbnosć Drježdźanskich wobydlerjow, kiž běchu we swojich němskich nowinach też wo přikhadźe Serbow do Drježdźan čitali. Najbóle *načinichu* mjeni naše Serbowki ze swojej narodnej drastu. Po krótkej přestawcy w *hosćencu „Volkshaus“*, *hdyž* knjez direktor Bjarnat Krawc z wutrobnymi słowami łužiskich Serbow powita, rozeńdźeniwi wjednicy *dowjedźechu* na *slawne* městna, zo bychu jim wšelake zajimawosće pokazali. Druzy zaso wopytachu swojich přiwuznych. Při wodźenjach je wšěse kóždy spokojeny był z tym, štož je směł sobi wobhladać a nazhonić. W mjenje swjedźeńskich hosći mjech je też na tutym městnje kemšacy dźak prajeny wšitkim wjednikam.

Hižo dlěši khwilu do wotewrjenja swjedźeńskeho porjada pjelnješe so wulka swjedźeńska zarta. Z jewiška strowješe ze zelenymi haložkami rjenje wupyšeny wobraz slawneho serbskeho wótčinca Jana Arnošta Smolerja, kotrehož zasłužbne mjeno župa nosy. Z wobeju stronow jewiška zmahowaštaj khorhoji ze serbskimi barbami a khorhoj slawneho Drježdźanskeho „Čornoboha“ do žurle. Mjez stołpami strowjachu swjedźeńskich hosći serbske hesła, kiž je sobustaw „Hromadnika“ knjez Jurij Stojer, wuj slawneho dra. Pilka, připrawił. Tak běše cyły raz žurle dosć žiwy, *połna bu jeje rjanosć hakle, hdyž* běše napjelnjena z wjeselym ludom, hdyž so pisanjachu narodne drasty serbskich knjenjow a knježnjow. Směmy ze spokojenjom wuznać, zo běše jara wjele Serbowkow w narodnej drasće přišło, katolskej kaž evangelskej.

Hnydom započatk programa bu z wurjadnje derje skutkowacym postrowjeńskim wustupom knježny Zahrodnikec, dźowki knjeza wučerja Zahrodnika připosłuchařstwo prawje zastajene. Wona pěseń „Witamy was!“ přednjese z dokonjanej serbšćinu a prawym zwukom, kiž hnydom wucho a wutrobu sputa a hłuboko zapřimny. To sebi čim bóle ważimy, hdyž wopomnimy, zo ma wona němsku maćerź a zo je njedźiwajcy swojich druhich studijow a wuknjenjow so mohła w serbšćinje takle wudospołnić. Jeje nadobny přikład wuči nas, što dobra wola a dobry serbski nan zamóžetej.

Jako skupinowy zastupjer Drježdźanskich Serbow a podžupan witaše knjez hudźbny direktor Bj. Krawc ljubych Serbow z domizny w Drježdźanach, kiž běchu tež nětkhy swjata serbska zemja. Drježdźanjo je serbske mjeno, kaž tež je wokolina połna pomjenowanjow serbskeho pokhoda. W Drježdźanach skutkowaše nětkhy jedyn biskop Łuščanski a jedyn profesor Pfuhl, kiž serbski słownik napisa. Dale dźěła tu knjez konsistorialny rada dr. Kral. Serbske towarstwa teja w narodnym prócowanju wo kulturne kubła. W mjenje tutych towarstwow witaše wšěch Serbow a słowjanskich hosći. Němskim hosćam, mjez kotrymiž běše tež knjez prof dr. Meiche z Drježdźanskeho měšćanskeho hłowneho archiva, *přiwołaše* němske słowa powitanja. Zastupjeny běše češki konsulat. Ministerstwo zwonkownych należnosćow zastupowaše knjez wyšši sekretař Brendel.

Čišinskeho prolog „Ródnej zemi“ přednjese z horliwym zapalom 2. předsyda „Čornoboha“, knjez moler Kowař. Jeho přednošk je drje krasnosć a połnosć zynkow naseje maćerščiny wšitkim, też Němcam, hłuboko začuwać dał.

Knježna Liska Smolerjec poskići spěwaj „Sołobik a róža“ a „Hanka, ty brune wóčko“. Jeje rjany połny sopran wulku swjedźeńsku žurlu połnje wupjelni a připosłuchařstwo jeje poskićency z dźakom přija.

Jara dobry začišć zawostajichu na wšitkich naši serbsey Sokoljo ze swojim wustupom. Zwučowanje, kiž so Póznańske mjenuje, načolnik Łužiskoserbskeho Sokolsk. Zwjazka br. wučeř Měškank připosłucharjam rozłoži. Wopomni, kak je so tole zwučowanje, kiž we swojich štyrjoch dźělach předstaja Serbstwo w času nětkušeje swobody, potom we dobje potłóčowanja, dale w bědźenju wo swobodu a skónčnje w nadźijomnym stawanju, je so w Póznanju k přenjejmu razej před swětowej zjawnosću zwučowało. Hudźbu k tomu je daril naš hudźbny mištr k. Bjr. Krawc, zwučowanje pak staj serbskaj sokolskaj bratraj zestajałoj, potajkim je to naša originalna wěc. Po tutym rozłoženju mózachu přihladowarjo ze lěpšim zrozumjenjom zwučowanju sćěhowacu a tak wone hłuboko na znutřkowne skutkowaše. Čujachmy sobu našeho luda horjo a bědu, słyšachmy jón stonać pod bědźenjom a wobaranjom, widźachmy so sobupozběhnjeni k rjanej nadźiji na lěpši přichod. Wyšinu docpě zwučowanje, kotrehož eksaktnosć běše wubjerna, jako bratřa rozwalichu serbske khorhoje, zo bychu wostałe z knjezom. Kaž zahorjeni dyrbjachmy *na nje zhladować. Přewod na klawérje* běše knjez wučeř Jeně-Poršiski přećelnje přewzał.

Sćěhowachu tři štyrihłósne spěwy, kiž hłowny dirigent Zwjazka serb. spěwn. towarstwow, knjez wyšši wučeř Słodeńk, nawjedowaše. Słyšachmy „Přadła je Marja“. „Płakała Hanica“ a „Běžał hólčik přez wšě hórki“, wšitke tři spěwy wot Bj. Krawca. Wuzběhnyć ma so, zo je so derje a čiśe spěwało, jenož mužske hłosy mohłe trochu sylniše być. Dźak za woporniwe dźěło pak słuša knjezej Słodeńkej kaž też jeho spěwarjam a spěwarkam.

Swjedźeńsku rěč měješe knjez župan Paweł Krječmar. Z wjeselom witaše wulku syłu zhromadźenych a wukhwalowaše, zo maju Serbja zaće swój narod a wědźa sebi ważić skutki swojich prócowarjow. To płaći dźensa Drježdźanskim Serbam, kotrymž chcychmy přinjesć kusk domizny. Kaž Boże *słónčko w přirodze płódnosć a krasnosć wuwabi*, tak wupłodźuje też lubosć k našej maćerźe Łužicy bohate płody. Swjedźeński rěčnik napominaše k njepřestawacemu dźělu za našu Łužicu, zo bychmy dali serbskim spěwam klinčeć po našich honach, zo by so nam zaso wróćiło naléćo Łužicy. Dźeń zlěta ujech je z *pohonom k nowemu swěrnemu* dźělu. Knjez župan namołwješe dale, zo njebychmy stajnje na zaměrjenosći wisali a so njesyćili ze skutkami našich wótcow, ale zo bychmy so žiwili ze samsnymi skutkami a žiwi byli za přitomnosć, dźělali w našich zjednoćenstwach a towarstwach, zo by nam Serbstwo trało. — Na Němcow wobroći so wón w jich rěči a pokaza jich na naše pěstowanje domjaceje zmyslenosće a lubosće k domizinje. Předstaji jim, zo je naša winowatosć wojować wo čłowjeske prawa a zo njeje ze žanej škodu, hdyž Němcy lubosć k swojej domizinje pěstuja. Po tym pak so nowinske šćuwanje njemóže wobhladować jako spomožne tutomu zaměrej. Tajcy ludźo dyrbjeli so najprjódcy z našej domizny prawje zemać, potom drje spóznaja, zo so Serb runje tak k němskemu statej dźerži kaž kóždy druhi. — Po zapalnej swjedźeńskej rěči wuspěwa swjedźeńska zhromadźizna stejo krasny domizniski spěw „Hdźe statok mój?“, kiž cyle wósće bjez zaćišća na Njeserbow zawostał njeje.

Nětko nastupichu sokolske sotry na jewišću ke olympiskemu prostnemu zwučowanju. Do toho přednjese bratr Sewčik sokolske hesło „Smy Sokoljo“. (Wot P. Krječmarja.) Jeho njebojazne mužne wustupjenje přinjese jemu stajnje wjele sympatie. — Jara spodobnje a eksaktnje zwučowachu sokolske sotry pod nawjedowanjom br. Meltkia su w sakskej stolicy z česću wobstałe. Knjez wučeř Wjela-Bukečanski zwučowanje na klawérje přewodźeše.

Wustupi zaso spěwny khór ze spěwami „Ha sydało holčo pod dubom“, „Mamoj mój“ a „Ljubka lilija“. Tu spodobaše so wosebje posledni spěw a dirigent k. wyšši wučeř Słodeńk, dyrbješe tu požadanju připoslucharjow mały přidawk přizwolić.

W dalšim porča knjez redaktor Bart napominace słowa. Khwaleše najprjedy prócowanja Drježdźanskich Serbow a jich lubosć k serbskej zemi, kiž su hižo tak často wopytowali. Hižo před lětdźesatkami su ze swojimi wopytami we Łužicy budźili prawy zajim za Serbstwo. Zwjazk serbskich towarstwow Domowina je zdobom też wuspěch našich Drježdźanskich Serbow, kiž dopjelnichu ważnu *misiju w stańe*, w kotrymž bydlachu. Smy słowjanski lud a wšitkón přichod dźe na to, zo so ludy zbliža. Zo ze Serbstwom doprědka dźe, je pječa zwjetša wuslědk prócowanja dźělawych worštow. Rěčnik pokaza hišće na ważnosć serbskeje rěče w domach a šulach a zo bjez njeje žanoho Božeho žohnowanja njeje.

Na to wustupichu naši serbscy rejwarjo a rejwarki. Jich pisany pyšny wobraz zbudźi zajim wosebje Drježdźanskich wobydlerjow, ale też mnohich našich Łužićanow. Wósom wuskočnych rejwanskich porow předwjedźe serbske narodne reje tu hižo před šěršej zjawnosću. Pokazachu mnoho, docyła 10 rejow. Mjez předwjedźenjom serbskich rejow wěnowaše k. župan Krječmar dźakne słowa knjezej hudźbnemu direktorej Bjarnatej Krawcej, zo je nam pokład serbskich rejow daril a přeješe sebi, zo bychu so wone nětko zakorjenile do serbskeho luda. Knjez Bj. Krawc běše rejwarjam też wćera z ljubym mištrskim přewodźerjom na klawérje.

Drježdźanske češke spěwne towarstwo „Hlahol“, kiž ma k. direktora Krawca za swojeho dirigenta, zaspěwa nam pod jeho nawjedowanjom tři serbske spěwy „Reja w meji“, „Kolebawka“ a „Hanka, ty sy moja“. Mištr Bj. Krawc smědźeše tu hrimotacu sławu žnjeć. „Hlahol“ zwjeseli nas k tomu hišće z třomi češkimi narodnymi spěwami.

Swjedźeński porjad běše dowučerpany. Kóždy měješe začuće, zo je so nam zaso něšto rjane a dobre poskićiło. Khwalić ma so tu krótkosć a spěšnosć při přewjedźenju jenotliwych dypkow. To přinjese žiwjenje do připoslucharjow a zajim rosće za dobru wěc. Njech tajku krótkosć a spěšnosć też hórzy wšudźom nadeńdźemy.

Na kónci oficialneho prjada wozjewi knjez župan Paweł Krječmar zbožopřeća, kiž běchu póslali naš wótčinc knjez prof. dr. Arnošt Muka a knjeni mandźelska,a k. wyšši farař Zarjeńk w Khwaćicach, knjez wyšši farař Domaška w Budestecach, knjez redaktor Jan Skala w Barlinje a knjez wokrjesny hejtman Buk, kiž wosebje strowješe swojich krajanow. Knjez župan dźakowaše so wšitkim za sobuskutkowanje, wosebje k. wyšš. wučerjej Słodeńkej jako dirigentej a jeho swěrnemu khórej, dale Drježdźanskim Serbam, kiž su tu wot prěnjeho hač do poslednjeho swěru dźělali a z kotrychž duša běše naš Bjarnat Krawc. Skónči z nutrnym přećom, zo by wusyte synje přinjesło płody, zo by sebi kóždy něšto serbskeho čuća sobu domoj wzał a zo by zlět był spomožny za Drježdźany, skónči knjez župan swjedźeński porjad.

Přizamknu so zabawny dźěl, wjesela reja. K nim zahudźi nam naša sokolska kapała, kotraž nětko hižo wužiwa powšitkowneje nahladnosće w Serbach. Samo naš hudźbny mištr Bjarnat Krawc je so rozprawjerjej khwalobnje a připoznajo wo kapale wuprajił z přećom, zo by dale tak postupowała a stejo njewostała. To wšěse kóždy z nas a z hudźbnikow kapały z *dosćěinjenjom* čita. Smy hordźi na swoju serbsku sokolsku kapału. Wona nětko wjesele hudźeše a wjesele budźeše a po jeje čistych zynkach so spěšne nóžki wjerćachu hač do pózdnich hodźin.

Třeći zlět župy „Jan Arnošt Smoler“ je so minył. Hódny, haj hódniš je přistajeny dotalnymaj. Kruta, wěsta organisacija župana je z podpjeru ljubych Drježdźanskich Serbow směła žnjeć wulkotny wuspěch, najprjedy zwonkowny, zo smy Serbja zjawnosći znowa pokazali, zo tu smy a zo chcemy to swoje hajić w měrje z našimi němskimi susodami. Zdruha pak změje zlět też znutřkowny hłubši wuspěch, kiž skrućuje serbske rjapy, zo nam přińdu mužojo hódni wěčnoh' wopomnjoća. Dźak wšitkim sobuskutkowacym, dźak pak też wšitkim, kotřiž su zlět ze swojim wopytom počesćili, njech su z Drježdźan abo z Łužicy.

Radetzkeho přednošk.

Pjatk wječor přednošowaše tu w žurli „Běleho konja“ znaty astrolog Radetzky wo swětowych podawkach 1930—1960. W zawodze rozłoži, kajki wliw ma słónco na wosud našeje zemje a jeje wobydlerjow, jenotliwych človjekow a cyłych ludow. Dopokazowaše to z tysaćletnych stawiznow človjestwa; hdyž słónco z jeneho hwězda (Sternbild) do druheho překhadža, stawaja so wulke přewróty, woznamjenjene z wulkimi přirodźinskimi zjewjenjemi. Tež we duchownem žiwjenju ludow so kulturne nahlady človjekow přeměnja. W tajkej dobje stejimy tež nětko zaso, hdyž překhadža knježstwo rybow na knježstwo hwězdna wódneho muža. Tajka překhodna doba traje 2000 lět. Předznamjenja tohole přewróta w přirodze su njewjedra, zemjerjenja, wichory atd. — w človjestwje pak njeměry a wšelake duchowne hibanja.

W dalšim wěšeše přednošowař wšelake zajimawosće wo Němskej, Francowskej a susodnych statach po swojim „munda“-horoskopje. Po jeho słowach přińdże hakle 1932 za Němsku wulki přichod, w znutřkownym statne reformy, we zwonkownym zwjazk z Ruskej, kotraž stanje so z demokratiskim statom. Kžož Wilhelm so wjacy njewróći, jeho horoskop pokazuje tragiske skónčenje. Tež krónprync so wjacy na trón njewróći — monarchija so njepředobudże. Z neutralnosću stanje so Němska zaso mócna a wulka, susodne słowjansko staty, wosebje Pólska a samo Československo, rozpadnu. Jendželska změje wjele čerpić a woslabnje na morju, hdźež Sewjerna Amerika přewahu dóstanje. Franeowska wostanje něšto lětdźesatkow na wjeršku swojeje mocy a budże so prócować, z Němskej w přezjednosći wostać. Pólsku wočakuje wosebje roztrasenje jeje financow. Ruska so cyle přetwori a budże potom w najwuššim zwisku z Němskej stać. Žołta rasa budże wohrožować nawječornu Europu, ale ta so zjednoći a so dowobara asiskemu nawalej. —

Tak a podobnje rěčeeš knjez Radetzky, ale su to jenož wěšćenja, kiž zdadźa so nam być w mnohim „pia desiderija“ — chcemy wočaknyć hač so dopjelnja.

Marja.

Marja je njeboha. Žony, kotrež na franzowskich hermankach podla njeje šydachu, šnajachu staru, jow wjedra skrućenu burowku, hižo mnohe dołhe lěta jenož pod tutym mjenom. Wone džěchu wšudy z tuninmi wěnzami na jeje pschewodźenje, ale žana z nich njewědźeješe, schto jale Marja po prawom bě, kotruž w malym franzowskim městačku k rowu nješechu. Pschetož Marja njeměješe žanych pschiwuznych, žanych džěći, žaneho muža, žaneho pschećela. Wona njeměješe ničo nimo tuninjeho cjahora, z kotrymž na hermankach witkowaše, a nimo jeje cžichich wulkich dopomnjećow. Też wo tutych wona hišto njerěkješe, hnadź jenoż potom, hdyž bě jo trošchu wopila. A też potom jenoż z njerozumliwymi słowami.

„Móžeće šebi myslić, schto šym?“ wopraša jo wona potom schćerju. „Wy jeće ništ lub, ja šym wjazy hač wy, ja šym tak bobra kaž republika.“

Potom knježeše šlajne wulke šmjece, a burjo pi-jachu z hrubymi žortami na strowje republiki „Marje“. Dokelž pak bě Marja hewak tymana žonska, pomhaše jej kóždy rady. Wschitzy woni wědźachu, jo bě wona njespokojna a horda, at., mój luby knježe, psched nusu žana hordosć njewobsteji, dawachcheli Marji něchtó jedyn frank, potom jón wona radłubje wsa. Pschi tom cžinješe pak wona šlajnje mjeńwocžo, jako by daricželej nětkajku cześć wopokasała. Wona mjeješe šaldy a bźle włoły, tamna Marja, a jeje huba bě bjes šubow, ale powědachu-li pschoho w jeje pschitomnosći jónu wo zjantych holzach, potom šměješe šo wona łazěwajo a bórbotasche: „Jako běch ja młoda, běch hišcže wo wjele rjeńscha hač wsche holzy!“

Něšto je kolwrótna Marja njeboha, a mudry nowinar je wupšedźił, so je wschc, schtož je wona powědała, wěrnosć. Marja bě jara rjana, jako bě hišcže młoda, a wona je wopraudźe šlawnischa, a wjetschi dyla, hač tamne hermanske žony, pschetož, hdyž wona šama też z republiku njeje dyła, dyła je wona tola ja jedyn šlawny wobras republiki jako model šłała. Siara Marja bě w jeje młodosći šlawna „Semeuse“, „Gyjetka“, rjana žonska z čapku Jakobinarjow, kotraž z jasnym wurasom wobliča žiwu swobodu na rolu wupšewa. Tajku je ju medailleur Roty widźał a po njej tworił, a hišcže dźensniši dźeń je jeje wobras w miljonach exemplarach we wschich franzowskich domach a šłatokach namałacj, pschetož tutón wobras cžini franzowšku listowu mamku z jeje z najrjeńschich zyłeho šwěta.

Roty wuhlada tule burišku holzu na jenym pucžowanju, jako wona bošyn po holi kročeješe, a wón dari holzbošar, so by jemu wona jako model šłała. To bě hišcže dny šwoja, na kotrež mnohe lěta wulkeje šlawy a hórkeje khudoby sešćehowachu. Pschetož Marja njemješche je žiwa niczo, kotruž do šwětow wupšewadź, a ta khudy Roty njemóješche wjele parowacj. Tak wošta Marja khudc a njejnata. Wona cžahaše jako wětrowanka po kraju a pschedwadźaše wonjate mydła a schtó-wanje. Jeje wobras wosčanje žiwy a młody, mnoh šama je je była. Schtóž wuživna, njedožiwi šjatnje žně. P. W.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pondźelu 24. małeho rožka 1930:

Barlinska burza sandźenu sobotu nimale dokladnje wjasny. Kurzy efektow běchu sehlabjene. Jara měrne běchu też wiki z dołżnymi a rentowymi lisćinami.

Produktowe wiki pschinjeseschu wozjera za pschenzu we hotowym sonje powyschenje płaćiznow wo 5 pf. za wowsu wo 10 pf. Wsche druhe druzniny žita pschi dotalnych płaćiznach pschedawachu. Posdźische termije běchu jenož jara šnadnje powyschene. Ssobotu płaćesche zentnar

w Barlinje

pschenzy 11,40—11,55 hr., rožki 7,95 hr.
hač 8,15 hr., jećmjenja nałićnjeho 8
hač 8,50 hr., nałśmjeho 7—7,50 hr.
wowsa 6,25—6,65 hr.,

w termijowym wikowanju:

za měrc:

pschenzy 12,07½—12,06¼ hr., rožki 8,52½
hač 8,50 hr., wowsa 6,92½ hr.,

za mej:

pschenzy 12,65 hr., rožki 8,78¾—8,75 hr.
wowsa 7,23½ hr.

za julij:

pschenzy 13,05 hr., rožki 8,90—8,88¾ hr.,
wowsa 7,52½ hr.

Pschistajeja:

Holzn do domu w Budyšchinje, Lessingowa haša 5.
„ k 1. 4. Stadelmannowa w Lubiju, Swonkowna Budyška dróha 131.
„ šarschu, kotraž może warić, tajna radźićelowa Menschelta w Budyšchinje, Bismarkowa haša 8.
„ rěmik Keller w Hodźiju.

Pschedawarkaa do drastowcho wobkhoda, Louis Grudinki w Mužakowje.

Na pschedań:

Wós dźěćazy a šwinski w Bišpapzach, Dwórnischćezowa haša 191.
„ dźěćazy, Lindner w Běłej Wodźe na Khwalischu cžišło 32.
„ dźěćazy ja 20 hr., w Budyšchinje, Dwórnischćezowa haša 10.
„ dźěćazy w Budyšchinje, Fabrikka haša 32II na prawo.

Konje. Klemm w Hodźiju.
„ w Běłej Wodźe, Hłowna dróha 22, tel. 302.
„ 4 łětna kobła, w Brěšnjnje 76 pola Kamjenza.
„ knježi dwór w Njesdaschczach.

Elektromonter, Kunschkta w Budyšchinje, Nowo-Salzaska dróha 6.

Sšyno, hoschćenz w Pschiwcžizach.
Sšyno a runkizy, knježi dwór w Huczinje.
Pjerjo drjene w Brěšnjnju cžo. 15. 99
Pjerja, 5 puntow niedrjenego, a fóu šrěnjołśtiny w Barcže 65 b.

Kundroš, Schulza w Khelnje.
Jałoja łětna we Lomiku 1 pola Nieśwaczidła.
Jałoja wyhoschćuczelna w Strózi 23 pola Wulk. Sdź.
Krowa wuhoschćuczelna młoda, šylna, w Kschiwej Wodźi cžišło 2.
Běrny jědźne, hoschćenz w Hnaschczach.

Kupuje

Konja srěbza, 3 łětnu kobłu, Schumann we Lubjoi.

Sdudnizy na pschedawanje

w Běłej Wodźe w hoschćenzu „Ke krónje“ dop. w 11 j. **wutoru 25. małeho rožka 1930**

wschelake meble, 3 klawěry, gramofon z 10 dešćemi koleńy, pišańši stroj, klamarska pokładnja, wobraz.

Dobrowólne pschedawanje

w Nowej Sšmilnej w Hoschcu šłaki pjatk 28. februara 1930 dop. w 10 hodź. wschelaka skałaćka pschibrawa a gmejowe

Drjewowe awkcije

pondźelu 3. měrca 1930

w hoschćenzu w Kišlizy dopołdnja w 9 hodź. (drjewo šy w statnej holi w sastupach 87/90):

185 metrow khójn. palneho drjewa,
925 mtr. khójnowoje walcžiny,

na Kupjanskim twérje pschi Mužakowskej dróży, kaž zy jenoh jo dop. ½10 hodź. w korczinje w Komorowje:

10 mtr. twjerdych a 160 khójn. schćěpow,
15 mtr. twjerdych a 70 mtr. khójnowych palow, kulkowom,
35 mtr. dołhich hromadow wólschow,
11 dołhich hromadow khójnow,
1000 mtr. walcžiny.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje.

Wiki su pschezo hišcze jara měrne, płaćizny wostanu skrućene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, tola płaćizny postupuja, ale wobrot je šnadny.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

	Płaćizny po šłotej hriwnie.				
	23. 2.	21. 2.		22. 2	21. 2.
Pšenica	223-231	227-230	bony	16-18,50	16-18,50
rožka	159-163	159-163	woka	18-23,00	18-23,00
nat. ješmjeń	—	—	módre łupiny	13-14,00	13-14,00
nat. jećmjeń	160-170	160-170	žołte łupiny	16-17,50	16-17,50
wowsa	125-133	123-133	seradella	—	—
kukurica	145	145	raps. wosuwk	15-16,00	15-16,00
pšenć. muka	27-34,50	27-34,50	lany wósuwk	18-18,75	18-18,00
ržana muka	20-24,25	20-24,25	boen. melasa	—	—
pš. wotruby	8-8,50	8-8,50	běrnj. kruški	13-13,50	13-13,50
ržane „	7-7,75	7-7,75	syno, 50 kg	2,00-2,40	2,00-2,40
rapa	—	—	ržana sloma	0,95-1,10	1,05-1,15
hróch, Viktor.	22-23,00	22-23,00	pošeć. „	1,0 -1,25	1,25-1,35
lana symjo	—	—	wowsna „	1,00-1,15	1,15-1,30
pjeluški	16-18	16-18,50	šena „	1,00-1,10	1,00-1,10

Mikroskop.

J. K.

Na Jano, to drje ći prawje do hłowy njechaš! Znaješ drje wšelake skopy na łucy a polu, ale mikroskopa njeznaješ. Tuž daj sebi powědać! To je nastroj z mosaza z małymi powjetšacymi skleńcami. „Na na, tajkeho skopa hišće wokoło skakać njejsym widźał,“ mi wotmołwiš.

„Tuž daj sebi tola rěčeć, to je nastroj a njeje žane skoćo.“

„Na, potom njeje žadyn skop!“

„Ně wšak, ale mikroskop. Tute słowo wobsteji ze dweju dźělow. Prěni rěcka „mikro“ po serbskim „małe“.

„No to so tola hnydom njepuzoł, to wšak so njetrjebaš hnydom bačona bojeć, njeje to tajke něšto „małe“, kaž su susodźe njedawno měli, štož wo dnjo a w noey haru čini zo njemóżeš spać. Naše słowo „mikro“ woznamjenja wšo, štož je tak małe, zo to ani widźeć njemóżemy.“

„Na, wěš ty, mi liewak něšto nabaješ. Štož njewidźu, to tola też njewobsteji. Cyle tak hłupy hišće njejsym.“

„Ně, Jano, zo by sebi rěčeć dał! Sy da hižo swój rozum hdy widźał? Tuž wěsće žadyn nimaš?“

„Druhi dźěl słowa je „skop“, to pak přińdże wot „skopajn“, serbski „rězać.“

„To chceš hišće tajke stwojeńcka, kiž su tak małe, zo je ani njewidźiš, też rězać? Na, za mnje drje tu žadyn kónčk krupjaneje wyše njebudźe! A maš też hižo „šlachtšajn?“

Ty pak sy tola bambora. To woznamjenja, zo dyrbi so to, štož je wulke, najprjedy rozrězać na małe, prjedy hač móżeš z mikroskopom přepytować.

Wobě słowje staj z grekskeho. Wěš, to je ta rěč, kotraž ma też „dual“ kaž serbska. Jeli chceš ju lěpje nawuknyć, to dyrbiš knjezej profesorej dr. Mucy hić, ja wo njej wjele njewěm.“

„Ale k čemu pak tutón mikroskop nětko je?“

„Posłuchaj! Loni měješe twój skót pokhromu. Tuta khorosć je natykliwa a natykliwe je z mikroskopom derje widźeć.“

„Hahaha, zo bych to spóznał, k tomu njejsym žadyn tajki aparat trjebał, to sym tak widźał, zo je skót khory a też hnydom wědźach, kajku khorosć ma. Ale ty sebi wěsće też myslíš, čehodla tola jednorje, hdyž móżeš sebi to wobčežnišo zarjadować! A docyla, kak da chceš to što widźeć?“

To je tajka rolka. Tuta ma někotr sylnje powjetšace skleńčki, a hdyž přez rolku hladaš, wuhladaš też to najmjeńše, štož sy sebi spody skleńcy położił 100, haj 1000 a wjacy krói wjetše hač woprawdźe je. „Ale wěš ty, njerozdajej hubu tak, hewak dyrbi tola w twojim mikroskopje być jako někajka jama.

Něšto dźěn wěm, čehodla přeco žane pjenjezy nimaš. To mošnju přeco w mikroskopje přepytuješ, a widźiš tam 1000 króć wjacy pjenjez, dyžli woprawdźe maš. Widźiš zaso, zo na žanej realnej podłozy njestejiš.“

„Ale Jano, wěm drje zo ženje wjele pjenjez nimam, ale mošeń a hubu pak tola z mikroskopom přepytować njemóżu. Prajach tebi, zo so k tomu najlěpje wěcy přihodźa, kotrež hwak z wóčkom njewidźiš. Ale pój jenož sobu, chcu ći tutón nastroj pokazać.“

„Wěš, bych drje rady sobu šoł, ale nimam nětkle khwile.“

„To tola dołho njetraje, pój jeno!“

„Ně, ně, dźensa nic, póndźelu potom přińdu.“

„Daj sebi rěčeć, Jano. Pój hnydom, čehodla ranje póndźelu?“

„Ach, luby Jakubje, sy dźěn přeco mój přećel był, ale wšo ći tola też prajić njemóżu. Ale wěš snadź, hač ma Bóh tón Knjez też tajki mikroskop? Mam tola też tón abo tamny čorny blačk na swójej duši, a tutón potom 1000 króć wjetši widźeć! Ber!

„Nó haj to maš. To sym tu pol hodźiny rěcał a bał a nětko hišće njerozumiš, zo dušu z tutym nastrojom widźeć njemóżeš, ale jeno, štož je mały rjelec, dyrbi to wšta maćizna być, kaž małe zwěrjata, ale rostlinow, bakterije atd., a tute su potom tolko ale telko króć wjetše.“

„Tak derje, Jakubje, přińdu njedźelu hižo —“

„Ale čehodla nic nětkle hnydom?“ —

„Ty pak tola na kožu lěžeš, Jano. Njejsym jich dźěle přeco prawje čisty, to móżeš sebi myslić, a ty by sebi potom myslił, zo sym woprawdźe tak mazny, kaž by to mikroskop pokazał.“

„Ně, na tebje wosola. Tebje wšak docyla njehdźemoj přehladować a přepytować. Wšak so tola kóždemu ročnemu časej jónu wumyješ, to dźěn wěm, a twoja Wórša ći też kóždy raz swědomjo přepytuje, hdyž jónu pozdźe z korčmy přińdźeš, k tomu njetrjebamy mikroskopa. Ale cheu ći tam snadź něšto małych zwěrjatkow z mazaneje wody pokazać. Zo pak so njeby zaso bojał, cheu ći hnydom rjec, zo na tola kóždy mjasopřehladowař tajki mikroskop.“

„Aaaaaach taaaak? To nětko wěm, to sym hišće widźał. Tuž njetrjebam na twój hladać hić! Bo žemje!“

„To mašJ Tajkile wol! Cheych jeho trošku powćić.“ —

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. nuk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2657

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 47 — Budyšin – Wutora, 25. februara 1930 — Bautzen — 4. ročnik 89

Nučne wobydlenske hospodarstwo wostanje.

Na dnjowym rjedźe pódjelnišćeho pożedźenja němskeho sejma prěnje wuradźenje wo sakonjowych nacyskach steješče, z kotrymiž ma so płaćiwosć podružnikow schitaznego a němskeho pśichenajeńskeho sakonja hač do 30. junija podleśicy. W swisu z tym stejachu wuradźenja wo sakonjowym nacysku wo nowym srjadowanju pśichenajenstwa, ze strony ludoweje strony sapodatnym, namjetaj komunistow a hospodarśeje strony na wotstronjenje dawka khěžneje danje, namjet hospodarśeje strony na nastajenje nemłostatneho twarskeho programa a sa zozjalnedemokratiski namjet na wupśeśestrěnje ludliczenja 1931 na wobydlenske pomery.

Němski dźěłowy minister **Wissel** knježerstwowje pśichodnje rozłoži. Sakoń wo schkitanju podružnikow dyrbi dale wostaś, hacź politiczenje pśichode wjcem małych a grěnich wobydlenjow napraschenjam wotpowjeda. K tomu je hischcze bohužel dołha noha. Licby wobydleńseje statistiki to jasnje dopokasaju. Dźensa so na jenotlitwe wožoby pokazuje, kotrejž maju šamtne wobydlenje, to pśiceźiwo wobydlenjowej nuzy njerěcźi. Tele jenotlitwe wožoby su swjetscha wudowy, kotrejž śitwy pśichenajeja. Jako pśicyśina wobydleńseje nuzy njemóże so to na žane waschnje wobhladaś.

Hdy by so nuczene wobydlenske hospodarstwo wotstroniło, by so wulka licźba wobydlenjow wupowědźiła. Sćažnischemu napraschenju za wobydlenjemi njeby dosahaze politiczenje napschećo stało. S tym by so podružniki pjenjes powjeśichu, a tohodla by so wjetscha mida žadała, z čimž by so hospodarśki měr kałpł. **Hospodarśiche a socijalne pśicyśinow dla** so podleśicenje podružnikow schitazych sakonjow, pśichode wschem němskeho pśichenajeńskeho sakonja, njehodźi wobeńcź.

Namjetam hospodarśeje strony a němskeje ludoweje strony, kotrejž pśichekhódnu wuprawu namjetuja, njemóże knježerstwo pśichiložowaś.

Sozialdemokrat **Lipiński** so za pśichijesce knježerstwowych pśichodkow wupraji. Jeli so dyrbu to pśichodnje wuběrkej pśichipokalaśe, potom dyrbu žebi sozialdemokratoju namjety na pśichenjenje wumělnili. Mjeńši namjetaj hospodarśeje strony a němskeje ludoweje strony wotpokaza. Sozialdemokratija wothłožowanje po mjenje žada, so by so swjesćiło, schtó sajmy podružnikow sastupuje. Pśichi ludowym wothłožowanju w pśichodnym lěśe dyrbu so też pomery dyrbśake na wobydleńskich wikach rozsajnicź.

Kommunist **Schumann** - Lipsćanski knježerstwowym stronam, wosebje sozialdemokratam, porokuje, so chcedźa też woni schkitanje podružnikow wotstronić, hacźrunjež niz tak rucze kaž strony chěžerjow. Popuschćowaze wukazy pruskeho knježerstwa to dopokazuja. Němsko-nazionalny **dr. Steiwinger** pśeje, **so je hischcze dźensa trjeba**, mjećene wobydleńske hospodarstwo hač do 1932 podleśicź. Nahladny wo wobydleńskej nuzy a hubjeńsiwje so husto na pokazanje powschitkowneje sozialneje nuzy wopak nałoži.

Lepše wuhlady za Youngowy plan.

Sastupierjo politiskich stronow su wobsamkle, so ma so pólske likwidazijske dojednanje pśichi druhim wuradźenju Youngowego plana wot tuteho dźěliś, tola so pśicht tśeśim cźitanju sajo z nim hromadźe wuradźowaś. **Parlamentarisće wuhlady dojednanja z Pólšku so nětkole trochu pichibnišnicho dyźi sandźeny tydźeń pożubuja**, hacźrunjež smě so wocakaś, so snadź licźba zentrumskeje a němskeje ludoweje strony pśichi swojim pśiceźiwjenju pśiceźiwo dojednanju wostanu a so budźa pak pśiceźiwo njemu hłosowaś, pak so wothłožowanja wostaju.

Wulke starośeje pśischeze finanzne praschenja cźinja, kaž je se wschelakich wuprajenjow wožebje z zentrumskeje strony zkuschaś.

Reforma statnych financow.

Pjeć sakskich wikowańskich komorow je so na němske knježerstwo a němski sejm z namołwjenjom wobroćiło, so by so skónčnje **sakadna reforma dawkow a finanšwa** pśichewjeźła. Wokomik, w kotrymž móža so reparazijske cźeze pśichewidźeś, dyrbi so wuźiś, so bychu so wudawki a potrjeba k jich wurunanju w gmejnach, krajach a němskim staceje samsiekowale. K wustrowjenju sjawnych finanzow pjeć wikowańskich komorow žada, so bychu so po stopnjach wschě sjawne cźeze smjerśiśiche a so wěste indirektne dawki trochu powjeśiśiche. Produkciju poczeżoze dawki dyrbja so systematiźy wottwariś, **sozialne cźeze** a tarify wobkhadnych pśichedewjaczow so sniźiś. Finanzne wurunanje dyrbi so na taśke waschnje staś, so wschě sjawne sastupjeńśwa k najwjetšej sluźiwosći napominaju. Pola gmejnskich finanzow so žada, so by so **„hibiczny faktor"** zatwjerdź. Jeli so so absolutnje wjasaju finanzny program wjetšina w němskim šejmje njenamaka, dyrbi so **je społnjomóznjeńskim sakonjom** pucź k finanznej reformje wurunaś.

Dotcdunanje z Awstriskej wo wikowańskim zrěčenju.

Awstriski spjatkowy kanzler Schober je njedźelu se němskimi ministrami wo wotmyślenym wikowańskim zrěčenju mjes Awstriśej a Němskej jednak. Pśichi tym je so dojednanje wo najwažnišich hišćeze njerozsudźenych praschenjach dozpile. S wěstosću móže so na to licźeć, so so němsko-awstriske wikowańske zrěčenja sa krótki cźas wobsamknje.

Wotstorkowanje evangelskeho cyrkwineho zrěčenja w Pruskej.

Sobotu popołdnju je so generalna synoda, wyschesce sastupjeńśwa staropruskeje unije, na swój wustawny sjedź sešła. Prezident pósledńseje generalneje synody, dr. Winkler, je prěnje pożedźenje wotewrił. Wón na njewschědnu khutnosć nětcźišćeho cźasa, w kotrymž so generalna synoda zhromadnje, na rozsćahanje mandźelskeho a zwjazneho žiwjenja, na samjelosowanje dźěłaśwoze tschesćijanskeje luboscze, na wohrożenje młodźiny a **njeschkitanje nabožeńskeho sacźuwanja** pokazowasche. Schto nadběh pśicheźiwo wěrje rěka, je strózelenu z Ruskeje zhonimy. Teź generalna synoda w mjenje naiwjetšeheje evangelskeje cyrkwje zmeša swój hłós źiwyśeć da. Prezident wobzarowasche, so so wusłe sapleczenje mjes cyrkwju, ludom a statom na statnej stronje njepschipósnawa. **Konferenzyne** sajimanje naběrdże, hdyž so **praschenja zyrkwinskeho zrěčenja** dótknu. Wo nim bješe so po šejmowym wobsamknjenju w julisku šandźeneho lěta dyrbjało bjes komdźenja jednaź, tola hakle pśiched dwěmaj njedźelomaj je so jednanje sapoczało. Dyrbja so nadźeś, so so znajmjeńscha nětko nakhwata, schtož je so wožom mězazow sakomdźiło.

Přećiwo monopolskim zrěčenjam.

Demokratiska frakzija pruskeho šejma je pśichi wuradźowanju wo hołpodarśtwje wikowańskeho a pśichemyślonskeho sarjadnistwa namjet sapodała, so by statne ministerstwo, dźiwajo na schłódnosć tak mjenowanych monopolskich zrěčenjow, kotrejž su so pola Barlinskeho městneho sarjadnistwa pokalale, wbschmoščenjam sakasało, tajke monopolske zrěčenja wobsamknyś.

Knježerstwowa krisa w Sakskej.

Hdyž bě dotalne sakske knježerstwo wrócso stupiło, je demokratiska strona namjetowała, so by so **nowe knježerstwo z němśkeje ludoweje strony, demokratiśeje a socialdemokratiśeje strony wutworiło.** Tajke knježerstwo by so mohło na zyłnu wjetšinu sapjerać. **Sozialdemokratojo tomule namjetej pśichitkožuja.** Na njedźelišći krajnej zhromadźiznje sozialdemokratiskich funkcionarow w Drjezdźanach je so wobsamknuło, z demokratami a němskej ludowej stronu wo wutworjenju zhromadneho knježerstwa jednaś. Němska ludowa strona so hišćeze njeje rozsudźiła, hacź by so z demokratiskim namjetom nakładowała.

Mjes tym je **hospodarska strona** druhim měšćanskim stronam, starym socialistam a nacionalnym socialistam namjetowała, so bychu za **ministerskeho pschedsydu prezidenta statneje sliežbowarnje, Schieka**, wuswolili. Pśichi saschmjatanych wjetšinowych pomerach w sakskim šejmje je cźeźko posudźiś, kajke pśichijesce tónle namjet nadeńdże. Demokratiske nowiny jón wotpokazuja a pśichi swojim namjeczje na wobdźelenje sozialdemokratiskeje strony pśichi nowym knježerstwje wostawaju.

Přizamknjenje Schaumburgsko-Lippeskeho kraja so wotpokazało.

W Schaumburgsko-Lippeskim šejmje je so pódjelu w tśeśim wuradźenju pśichijamknjenje k Pruskej wotpokazało. Nowy wjednik měšćańskeje dźěłaśiskeje zhromadnoscze Rothe je so, kaž so wocakowasche, na hinasche stejiščo hacź jeho pschedchadnik stajił. Wón pśiceźiwo pśichijamknjenju hłosowasche, z čimž jedyn hłós k dwěmaśeśimowitej wjetšinje w šejmje pobrachowasche.

W pożedźenju bě 15 sapóšćanzow kraja z wuwzaczom zhromadneho němskonazionalneho sapóšćanza Kollera pśichitomnych. Powschitkownu debattu statny prezident Lorenz wotewri, kotryž na wurjadnu wažnosć wobjamknjenja sa Schaumburgsko-Lippeski kraj pokazowasche. Jeli so by so pśichijamknjenje wotpokalało, by tutón dźeń w krajowych stawiznach sa wschě cźasy jako cźorny dźeń sapisany był. Pokazowasche na to, so knježerstwo pśichi zanych wobsteješe-nosćach njebudźe z dołhom hospodarićź. Dźensa žebi so gańamostatnosć kraja pscheja, dyrbja žebi też trěbne kredki swjesć. 250 000 hrivnow dołha je hižo nastało. Dźensa so gańamostatnosć sakhowa, dyrbi wobsadźeństwo z dawkami, finanzowym wurunanjom a podobnymi napraschami tutón dołh wurunaś. Požeżonka njeje dosahaś.

Pśichi wothłožowanju za pśichijamknjenje wótkom sozialdemokratiskich a jenježi demokratiski sapóšćanzy hłožowasche, pschećiwo pśichijamknjenju pjeco sapóšćanzy měšćańskeje dźěłaśiskeje zhromadnoscze hłożowachu. Dokelž z tuteho wunoščkom jedyn hłós k dwěśeśinowskej wjetšinje pobrachowasche, bě pśichijamknjenje wotpokalane.

Dźěłonjemějerjo hišće preco nrid'raju.

Licźba podpjerajcych dźěłonjemějerjow je so sandźeny tydźeń w sawěsćenju wo nětkuše 30 000 na 2 220 000 powjeśichła. Pórnjo pśedawšchemu lětu mamy we **Hornjom** sawěsćenju 50 000 sawěsćenych mjenje. We **Westfalskej** je dla pomérnje pschidróbneje dźěłaśwoze w Hornjom sriwje a we wulkoindustriji namjenje dźěłonjemějerjow. Po nowišchim liczenju pak teź w Hornjom nětkuše zwjatoki sažuwaju. Najhórscha je bjesbóźkosć w Sakskej.

Padusstwo we Warszawskim statnym archiwu.

Do Warschawskeho statneho archiwa, w kotrymž so dokumenty se stareje Pólskeje khowaju, su so paduschi dobyli a ważne dokumenty kradnyli. Mjes druhim su so privatne listy sakskeho kurwjerscha a pólskeho krala Bjedricha Augusta, dokumenty z cźasa Warschawskeho wulkowódstwa, a to listy tehdomnišcheho smutkownego ministra Luschczewskeho na wjerch Josefa Ponjatowskeho, kotrehož bě Napoleon I. sa marschalla pomjenował, a dwě drohotnej wopomatej knihy kradźe. Klamy Warschawskich antikwarow pschepytuju su tej wopomatej knihy namakali. Jeneho priedatschcheho archiwneho słužobnika, na kotrehož tukaju, so je do padusćiwstwa saplecźeny, su sajeli. Sa drohotnymi pismami so dale śledźi.

Kutjepowowe wotwjedźenje.

Dołalne šwjesćenje policije.

Franzowska policija je, kaž „Matin" pišche, šwjesćiła, so su wotpóšłanzy ruskeho žuda Kutjepowa wotwjedli, kotriž su z Barlina do Parisa pschijschli. Swój nadawk su mohli cźim lóžo dokonjeć, dokelž su mjes tajnymi agentami ruskeho najwyschschcheho žuda cźuschlakojo byli, z kotrymiž je general Kutjepow wobkhadał, jich wěrny kharakter njesnajo. Franzowska policija měni, so su we. Mosćowje na sajeze Kutjepowa wožebje wulku wažnosć kładli, dokelž Kutjepow pjeza satrachcaze cźiny w Ruskej pschihotowasche. **Jeho dźensa žiweho sajeć**, so bychu jeho w Ruskej nusowali, so by so z wotschich planow wuźnał a wožebje w Ruskej pschedachył emigrantow, z kotrymiž hromadźe dźěłasche. Franzowska policija je nadźija, so mjena jeho wotwjedźerjow bórzy wuźiłdźi. Jako dopokas sa pschećiwjedźenje, w Parizkej policiji knježaze, so **wupranje** Parizskeho policajskeho prefekta Piatta wobhladuje, kotrejž je so w Turinskej „Stampje" wotsewiło. Parizski policajski prefekt praji, so dorbi so so z korjenjom wukupiś. Praschca so, hacź njeby prawe było. So **bychu so diplomatiśe słuki k bolschewiskej Ruskej wotlemile, a so by so „worzołowa murja mjes Europu a nětcźišćej Ruskej natwarila."** Tole Piattowe wuprajenje w deputertśej komorje k napraschenju dowjedże.

Nowiny „Petit Parisien" pišchu, so su pschi franzowskim pokrótšnym mórskim brjohu pola Bayeux błeschku je morja wunoschili, wopschichazu powěsć, so kotrejž general Kutjepow powě, so je na ruskej bolschewiskej parnej łódźi „Spartak" jaty. Hacź dotal njeje snate, hacź **so wobudźenje** njejedna.

Operazija italiskeho krala.

Italski kral je so dla pschetorhnjenja žyłki dyrbjał schtwórcź operaziji podcźišnjeć. Operaziju je profesor Bastianelli, jedyn z nawjedowazych italskich lekarjow, wuwjedł. Kral je so pucźu wotkhorjenja a pschedwidźomnje blížiše dny z koja stanje.

Italsko-rumuńske wikowańskie zrěčenje.

Rumuński finanzny minister Madgearu je pónjelu do Roma pśišeł, to by w Palazzo Venetia hromadźe je Mussolinom italsko-rumuńske wikowańske zrěčenje podpisał.

Pónjelu je rumuński ministerski president Meniu we Bukarešću sajsupjerja italśkeje knjeześtwoweje agenturu Stefani pśisłał a jemu rjekł, so dyrbi je italsko-wikowańskemu zrěčenju teź wulka politika waźnosć pśipisowaś. Maniu po słowje praji: Podpisanje wikowańskeho zrěčenja wosnamjenja, so je niz jenoź lěpśe rozwiśe italsko-rumuńskich pógbanow w hospodarśkim nastupanju rozwija, ale wono teź pśiwjazuje, so by sa nim teź rozwiśe pógbanow w druhich stronach źiśdowałe.

Dospołne roswóńcenje w monarchiskej wjeźbowskej źwójbje.

Politiska roskora w monarchiskim wjeźbowstwje, kótaraž jo se swadu we wjeźbowskej źwójbje pśichodźa, je knjeza Zagełho wjeźca pohnuła, monarchiku narodnu a měśtowu radu rospuśćiś. Nowowólby su na 9. měrca wupisane. Někotśi dwórjaj sastojnišću su swoje sastojnistwo złožili a su wjeźbowskich hród wopuśćeśili. Herbika princeza je dźełena wot źwójeho mandźelskeho, hrabje Poligmara źiwa a źada, so by jo rozwóńcowała. Hrabja Poligmac je wjeźera Monako wopuśćeśił a je źwójej dźeśeji Bendomskej wózwodzu w Cannes dowóźił.

Wójnska rěć ruskeho wójnskeho komisara.

12 lětny jubilej cerwjeneho wójska.

Po knjeześćiwowej powieźi z Moskwy su sobotu źwjeźenju 12 lětneho wobstaśa cerwjeneho wójska wobzwjeźili. W źwjeźeńśim pobudźenju we wulkim dźiwadle Stalina, Kalinina, Woroschilowa a druhich z rjadow „cerwjeneje khorhoje" wusnamjenichu.

We wójskowym roskazu wójnski komisar Woroschilow na to pokazuje, so źo jubilej w cźasu wobzwjeźenja, w kótrymž je sruśkowno-politiśke pokazenje napjate. Hačrunjejž je bolschewiśke knjeześtwo stajnje posćmórało, so źo politiki měra dźerźi, so po zyłym źiwjeńe nowe sćehowanje wśěchnich kapitalistow pśicećiwo bolschewiśkej Ruśkej we sjednoćenstwje z bamźom a zyrkwinymi dostojnikami rosputuje. Bolschewiśka Ruska ma tule wójnu i nowym posajźinjenjom wójska posyłnicź.

Njemšery mjes Hindami a Muhamedanami w Indiskej.

Hindźo a Muhamedanojo su źo w Unje w statu Junagadh sałso swadźili. Pśichi pukach je źo 126 Hindow skaniło. Jendźelske knjeześtwo je tohodla wobleńnjeński staw wojsewiło.

Ze Serbow.

W Budyšćinje, 25. februara 1930.

— **Wo wjedrje.** Wyšchina pśichozo hišćeze jenak šyłna źo pśiches naśchu zyłu Europu wupśeśtrěwa. Teź w Jendźelskej je rjenje a łyma. S wjeźerom Europy na Atlantiskim ozeanje leźi wobšěrna nižina. Wjedrańnje mjenuja, so po někotrych dnjach dobudźa wśiw na naše wjedro. Wětrny duja źiźo i krótkeho ranja. Tola schkleiza pokasuje pśichozo hišćeze na rjane wjedro. Syłna wyšchina nad Ruskej naśchemu wjedrei teź dale wobstajny ras sałkowa. — Jutśe śrjedu khłaźa źłonco 6,57 hodź. a khowa źo 5,31 hodź. Měsačk khłaźa rano 6,41 hodź. a khowa źo popołnoju 3,02 hodź. — Wjeźera wjeźor w 7 hodź. barometer 755, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +4. Dźeńsa rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer +4, thermometer w nozy —2. Wuhłady na cźopśiske wjedro, ale zamrózjene zjelko.

— **Budyške krajne šudniśtwo** je se źmjerzcu **krajnošudniśkeho direktora Steckнera**, kótrehož je 22. februara Boża ruchka sajała, cźežko potrjechene. Won pochadźeše z jara nahladneje Lipjeźanskeje pśichećupśeje źwójzny. Tudyžchenu krajnemu šudniśtwu pśichiłuśiśeše z lěta 1899. Lěta 1914 cźełniśeše jako offizjer z „landśturmom" do wójny a swóta hač do lěta 1919 we wobšěrnem italsko-rumuńskem wikowańskem zrěčenju teź wulkaz. Swjetśkeje je wučojował pśichi, ześmy z jeho dźełom pśi wuměrjenju Versailleskich pśimjerjenjow pśi Dowjeźanach do Lipska. Pśichi wuměrjenju jeho wjeźeśeše běłki z Dowjeźanow do Lipska. Po swójich wučenjach wuchodźi so sajso do domizny. W lěcze 1880 stupi do šulskeho mandźelstwa. S jeho mandźelstwa wuńdźe 7 dźěći, jene z nich wumrě. W lěcze 1893 pśichełpi so Bětnar do Spišća a je tu 1. fejerowarjom 37 lět. Wjele cźežkeho je Bětnar pśi nas wuzbył, hačrunjejž w poślednich lětach, hdyž su šulerjo pśichi kaźdem swójich lubich. W lěcze 1922 ześmy jemu manželsku, dwě lěcze poźdźišćo ześ a šćitnu lěta poźdźišćo dźowku.

— **S Njeźwacźidła.** Schulski wubjerk tudyšcheho schulskeho wokrjeża měješe śriedu swoje šhromadne pohadźenje se sajsupjerjemi zyrkwinskeje wośady pod wjedništwom k. fararja Kaplerja na škuli. S ministerstwa wukasom z 31. jan. t. l. pódźe lětnje wyšchi wuźer Kalich se šćitkowanjom wot 1. hapreje na trajny wotpočink. Jeho wuczerśke měśtno bo w šamźnym cźasu pominje. Sa to ma so śtatne wuczerśke měśtno, wot njeśtajneho knjeża wuczerja Hilšchera sastupjerjej wobsadźene, wupisaćz a dyrbi so z wuczerjom Herbśtec rěcźe mózným a hudźiniśym wuśtojnym, wošćadźicź. Mjes sajsupjerjemi schule a zyrkwje dozpě so dospołna pśiješesjednosć w tym, so ma z tutym wupisanym wuczerśtim měśtnom zyrkwinskohudźbna šćuźba sjednoczena być. We waschnju wobsadźenja roswi so dlešcha rosjaśnjaza rosmołwa. Nosžohnowanje 40 lět w schulskej śłužbje śtejaceho knjeża wyšchećeho wuczerja Kalicha ma źo se šćitkownošću puschćenja konfirmandow 21. měrca je schulśkej zwjatoczńoścju śtaćź. Posledźenje, kiž bě źo w rjanej pśiješesjednosći wotmě́ko, nawjedowaśche pśchedźynda schulskeho wubjerka knjes lěžniśi mišter dr. ſ Bietinghoff-Riesch-Njeźwacźidśli.

— **Z Kukowa.** Wšelacy zajimcy, zwjetša z dźěłaćeskeho stawa, zeńdźechu so zańdźenu sobotu w Nanšec korčmje, zo bychu předneškej k. dra. Maasa z Budyšina, předsydy Zwjazka fabrikskich dźěłaćerjow Němskeje a to Pudyskeje wotnoški, słuchali. Rěčeše na dobre poźdra hodźiny wo staćanskim zakonju (Bürgerliches Gesetzbuch = B. G. B.) a wosebje wo tych wotdźělach, kiž su ważne za dźěłaćerja a jeho powołanje. Teź za druhich mějachu wuložena wulkeho zajima. Wězo njeje mózno, za někajkej dwě hodźinje přez poltśeća tysae paragrafow so předrěć a dosahaceho dorozumjenja zwěsćić. Pokaza, kak mějachu wšelake doby swoje nahłady wo prawje, teź dźensniši dźeń njejsu w wšelakich śtatach a pola civilizowanych ludow zakonje jenake. Najprjedy pokaza na mnohich praktiskich příkładach, kak njepołnołětni nimaju prawa, někajke nadawki přewjesć, ke kotrymž wot połnomócnych njejsu poručnosć dóstali. Tak njesmě na př. 16lětny hólc ab holca někajki kupʼ wukonjeć, traś seśi kołu abo šijacu mašinu kupiś bjez dowolnosće staršeju. Płaćiwe wučinjenja maja teź před sudnistwom płaćiwosće. Rěčnik pokaza na wšelake śasopisy, ko trež so dla zawěsćenja wudawaja a potom cźełkoty cinja, hdyž maja w pripadźe njezboża wučinjene zarunanja płaćiś. Sudnistwa maja druhdy teź wšelake nahłady, tola su so nastajnje cinki zasudźiłe, kotrež pśećiwo „dobremu wašnju" so storźa. W dalšim rozłoži, što su „njedowolene wukonje" (unerlaubte Handlungen). To je ći jara wobšérny kapitl. Tohorunja wuči mjenje wo dźěle abo wo słužbje, tak wupowědźenje, njejapke puśćenje z dźěła, štož smě so jenoś z dosahacych winow staś. Nadrobniśo rozłoži wšelake njezboża pśi dźěle a hdy ma potrjecheny prawo na podpjeru. Tu ma so kruće rozeznawaś wotnohladne a njekdźbne (njerodne) cinjenje. Rěčnik dótkny so teź swójbneho prawa, kajke sćěhowki za sluba a ženitwy nastanu a kajke prawa

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

46] (Pokračowanje.)

„Haj, knježe", rjekny Kroton. „Twoja holza śteji pod mózným schkłom. Je to wulki japoschtok, kiž ſ njej dźe! Hlej jenoź, ludźo na pucźu so pokłakuja!"

Tak bě to woprawdźe, ale Vinicius, kiž Lygiju ani na wokomik ſ wočow njepuschći, njedźiwaše na to. Hakle pola Nomentanskich wrotow zawoła ſ pschełapnjejnjom. Wobaj wojakaj mjenujuśtaj, kiž wrota śtražowachu, so pokłaknychtaj, hdyž japoschtok nimodźěše, a tón wupschełśtě žołnujo ruzy nad jeju nahłownikaj. Młodemu patrizijej njebě hač dotal hišćeze myślicźka pschijschła, so mohli tej mjes wojakami hižo kschećerjenjo być, a tón žo wustrója, hdyž žo dopomni, jo Lygija, budźeśće-li chcyła město wopuśćeśćej, by była šnadno śtražnikow naschła, kotrejž běchu ji śtradźu cźełnyć dali. A tón podjakowa so tychźkom bohom, so to hač dotal hišćeze tłako njebě.

Njepotwarjene měśtna sa murjeni pschećerjowschi, go kschećerjenjo rosškhadźechu. Někto rěkaśche wobšhladniwischo sa Lygiju a jeje pschewodnikami sćěhowacź, so by žo jich kedźnoćej na nich njeśłožita. Chilon wulku jara zakoscźeśće na źwoje rany a drenje w nohowaj, a wokawaśche pschi tom pschezo bóle nasad, pschećiwo cźełnyć Vinicius nicźo njemějeśće, pschetož pschitomnosće bojaśćiwego kaž sajaj a běźneho Greka njebě jemu nětko wojaz trjeba. Won wjschak by jemu radźubje dowolił, so ſ procha měcź, tola hačrunjejž wobhładniwosć bodreho mudrowca wróćezo dźerźeśće, pohonjowaśche jeho wežtinoś, pschetož won dźěśće wutrajnje ja źwojtinaj pschewodnikomaj, rjech teź we wěśtem rozsahu. Sśónzo śtupaśće hižo na wobžor, jako bo maśa cźeródła, kotrejž Lygija pschijschłuśćeśće, śtónzyne rolenźe. Japochtok, śtara žónśta a bólcźej krocźachu podźe rěli po horje horje, mjes tym so mjeńśchi śtarz, Urjus a Lygija ſo do wusieje haśki sawinychu, so bychu po nědźe dwěsće krocźelach ſo we wrotach domu šhubili, w kotrenž běśchej dwě klamaŕśnoje, wikowaŕ ſ wotlijom a ptaćkaŕ.

Chilon, kiž bě na nědźe polśta krocźel ja druhimi cźoť, wosta kaž pschirosćeny stejo a pohnu wobeju se jnamjenjom, so k njemu wrócźeš.

Wonaj pschińdźeschtaj, pschetož ćhžyschtaj zadu jkładowaćz.

„Dźi", praji Vinicius, „a pohladaj, haš dom nima dweju wuthódow!"

Chilon, kiž bě runje hišćeze na źwoje rany na nowohomaj śtorźił, cźerjeśće tak špěchnje wotkał, jako by pschi kulkomaj Merkurowej kschidle měł, a ſa wokomik tu žało bě.

„Ně", rjekny, „jeniczky jednoho wukhoda tam je!" Potom pak łtykny ruzy:

„Pschi Jupitrje, pschi Apollo, Weste, Kybeli, pschi Jsis a Ozyris, pschi Baalu, pschi Mitrje a pschi wschećch bohach wukhoda a skhoda, jarocźam žo, tnjeże, widaj go źwojeho pschedewsaćza. — Sstyjch mje —"

Nadoło žo pschetorhny, pschetož widźeśće, ſak Vinicius ſ rosšorjenjom wobhłódny, mjes tym so jeho wócźaj žapaschtej ſaj wjeśeśej źwěśte. Trjebaśće cźłowjek jenoź na njeho pohladaćz, so by wědźał, so njebudźe jeho mócź na źwóźe wot jeho pschedewsaćza wotdźerźowaćz. Kroton nažrěba ſ hłubokim wobhłónom źwoje herkulejske podhrudźe ſ powětrom a pohibowaśche sawodźety nop na prawo a na lěwo ſaž jaty mjedwjedź w tłeźy. Po jeho zyłoch njebě źadyn njemjer pśistnaćz.

„Ja pódu dopředka!" wołr sawoła.

„Ně, ja runu!" rjekny Vinicius poručejo.

Sa wokomik pominychtaj ju w cźemnej pschedkhěji.

Chilon dobéża na rózk najbliśchjeże haśki a łutaśche sesa rózża, wocźakujo wézy, kiž mějachu žo tu staćz.

1845 w Malich Bobolźanach, potom je wukrośt w Sorjnu a Korsynju, konfirměrowany bu we Wjeleśchule. Sa powołanje wuswoli sebi piwarstwo. Se śwójeje mužiny je potom cźełnyć do zuby, je pśećiwcźowak němšći kraj a teź wukraj. Swjetśkeje je wučojował pśichi, ześmy z jeho dźełom pśi wuměrjenju jeho wjeźeśeše běłki z Dowjeźanow do Lipska. Po swójich wučenjach wuchodźi so sajso do domizny. W lěcze 1880 stupi do šulskeho mandźelstwa. S jeho mandźelstwa wuńdźe 7 dźěći, jene z nich wumrě. W lěcze 1893 pśichełpi so Bětnar do Spišća a je tu 1. fejerowarjom 37 lět. Wjele cźežkeho je Bětnar pśi nas wuzbył, hačrunjejž w poślednich lětach, hdyž su šulerjo pśichi kaźdem swójich lubich. W lěcze 1922 ześmy jemu manželsku, dwě lěcze poźdźišćo ześ a šćitnu lěta poźdźišćo dźowku.

— **S Njeźwacźidła.** Schulski wubjerk tudyšcheho schulskeho wokrjeża měješe śriedu swoje šhromadne pohadźenje se sajsupjerjemi zyrkwinskeje wośady pod wjedništwom k. fararja Kaplerja na škuli. S ministerstwa wukasom z 31. jan. t. l. pódźe lětnje wyšchi wuźer Kalich se šćitkowanjom wot 1. hapreje na trajny wotpočink. Jeho wuczerśke měśtno bo w šamźnym cźasu pominje. Sa to ma so śtatne wuczerśke měśtno, wot njeśtajneho knjeża wuczerja Hilšchera sastupjerjej wobsadźene, wupisaćz a dyrbi so z wuczerjom Herbśtec rěcźe mózným a hudźiniśym wuśtojnym, wošćadźicź. Mjes sajsupjerjemi schule a zyrkwje dozpě so dospołna pśiješesjednosć w tym, so ma z tutym wupisanym wuczerśtim měśtnom zyrkwinskohudźbna šćuźba sjednoczena być. We waschnju wobsadźenja roswi so dlešcha rosjaśnjaza rosmołwa. Nosžohnowanje 40 lět w schulskej śłužbje śtejaceho knjeża wyšchećeho wuczerja Kalicha ma źo se šćitkownošću puschćenja konfirmandow 21. měrca je schulśkej zwjatoczńoścju śtaćź. Posledźenje, kiž bě źo w rjanej pśiješesjednosći wotmě́ko, nawjedowaśche pśchedźynda schulskeho wubjerka knjes lěžniśi mišter dr. ſ Bietinghoff-Riesch-Njeźwacźidśli.

— **Z Kukowa.** Wšelacy zajimcy, zwjetša z dźěłaćeskeho stawa, zeńdźechu so zańdźenu sobotu w Nanšec korčmje, zo bychu předneškej k. dra. Maasa z Budyšina, předsydy Zwjazka fabrikskich dźěłaćerjow Němskeje a to Pudyskeje wotnoški, słuchali. Rěčeše na dobre poźdra hodźiny wo staćanskim zakonju (Bürgerliches Gesetzbuch = B. G. B.) a wosebje wo tych wotdźělach, kiž su ważne za dźěłaćerja a jeho powołanje. Teź za druhich mějachu wuložena wulkeho zajima. Wězo njeje mózno, za někajkej dwě hodźinje přez poltśeća tysae paragrafow so předrěć a dosahaceho dorozumjenja zwěsćić. Pokaza, kak mějachu wšelake doby swoje nahłady wo prawje, teź dźensniši dźeń njejsu w wšelakich śtatach a pola civilizowanych ludow zakonje jenake. Najprjedy pokaza na mnohich praktiskich příkładach, kak njepołnołětni nimaju prawa, někajke nadawki přewjesć, ke kotrymž wot połnomócnych njejsu poručnosć dóstali. Tak njesmě na př. 16lětny hólc ab holca někajki kupʼ wukonjeć, traś seśi kołu abo šijacu mašinu kupiś bjez dowolnosće staršeju. Płaćiwe wučinjenja maja teź před sudnistwom płaćiwosće. Rěčnik pokaza na wšelake śasopisy, ko trež so dla zawěsćenja wudawaja a potom cźełkoty cinja, hdyž maja w pripadźe njezboża wučinjene zarunanja płaćiś. Sudnistwa maja druhdy teź wšelake nahłady, tola su so nastajnje cinki zasudźiłe, kotrež pśećiwo „dobremu wašnju" so storźa. W dalšim rozłoži, što su „njedowolene wukonje" (unerlaubte Handlungen). To je ći jara wobšérny kapitl. Tohorunja wuči mjenje wo dźěle abo wo słužbje, tak wupowědźenje, njejapke puśćenje z dźěła, štož smě so jenoś z dosahacych winow staś. Nadrobniśo rozłoži wšelake njezboża pśi dźěle a hdy ma potrjecheny prawo na podpjeru. Tu ma so kruće rozeznawaś wotnohladne a njekdźbne (njerodne) cinjenje. Rěčnik dótkny so teź swójbneho prawa, kajke sćěhowki za sluba a ženitwy nastanu a kajke prawa

XVIII.

Vinicius špójna hakle w pschedchěji zyłu njeśnadnosć pschedewsaćza. Khěža bě wulka, ſ wjazorymi poschłodami, jena ſ tamnych khěžow, kaźdźchž po tyźaznych w Romje dla pschenajeńcza twarjachu, a śwjeścha tak śpěśnje a śchabnje, so njepominy bo lěta, ani so bychu žo někotre ſ nich nad hłowami wobhłódnerjow njeśakypśe. Wěchu to khěže, kaž kotcze wyšoke a wuśke, polne komorkow a śtwizow, we kotrychž śhudy lud wuśko hromadźe śtuźeny hnědźeśche. We Romje, hdyž muchе hažy pomjenowanjow njemějachu, běchu tamne domy wěśo bjes cźišćkow; wobhłódnerjo dowěrjachu dochody podrujnych pjenjes. Źwojtin njerowólnikam, kotrjiž wot měśtcźanskeje wyschnoscze njebywschi nahonjowani, mjena wobhłódnerjow wośjewjecź, tute śrédka hdy znajachu. W tajkim domje žo na někoho dopraschech, wupokasa žo cźasto njeśmérnje cźežko, dokeľž njebě śajda durnikow.

Vinicius a Kroton pschińdźeschtaj pśches dołhu, khódbojtu pschedchěju do wuśkeho, na wschećch schtyrjoch śtronach *jatwarjeneho dwórcźka, kiž tworjeśche nekajki* hromadźeny atrium ja zyły dom. Po wschećch sćěnach wjedźechu śchody horje, ſ dźěła ſ kamjenjow, ſ dźěła ſ drjewa, kotrež wjedźechu ſ śjawnym khóbbam horje, ſ kotrychž muźeśće cźłowjek do wschelakich bydlenjow bóńcź.

Teź pschi śemi běchu bydlenja pak mějaze drjerjanc durje, pak wotdźěłene teź wot pschedewora jenoź ſ wokninymi, śwjeścheho dźěła trodłkatymi a rosšorhanymi abo śapkatanymi śawěśchkami.

Wšěche hišćeze śahe, a na dworje njebě źiweje dušše widźeć. Najfferšcho hišćeze wschitkyj po zyłem domje špachu khiba niz cźi, kotiž běchu žo ſ Ostranija domoj wrócźili.

„Schto cźinimoj, knježe?" wopraschа so Kroton, pomałku śtupajo.

(Pokračowanje sćěhuje.)

wosebje žona w hospodarstwje ma. Njesmě na př. přez mužowe wobstejnosće hospodarić, potajkim skaranki jenož w dotalnym hospodarskim wobluku wuconjeć. Naspomni prjedawše nahlady wo prawje, odžež běše čłowjek wěc, na př. w časach njewólnistwa. Też wo swójstwje su so nahlady přeměniłe. Čłowjek njesmě ze swojim činić, štož chce, hdyž je ze škodu za druheho. Tohodla je so do němskostatneje wustawy zakładna rada přijała: Swójstwo winuje. Na kóncu swojeho jara zajimaweho a jasneho přednoška rozłoži rěčnik invalidnosć dźělačerja, hdy zaslužy a kajke puće a kročele maja so činić, zo dźěłačer k swojemu prawu dóńdźe. To njeje stajnje tak lochko. Zawěsćernje so zwjetša najprjedy přećiwjeja a za potrjechenoho druhdy dołho traje, prjedy hač k swojemu prawu dóńdźe, kiž we wšěm tak jasne njeleži. To dopokazachu mnoho pady z praktiskeho žiwjenja. Přitomni dźakowachu so z přikleskom za powučacy přednošk. Mnohim je woči wočinił, kak maja so w tajkich a hinašich padach zadźerżeć.

Z Khrósćic. Wutoru 25. mal. róžka popoldnju 1/26 hodźin budźe w Khrósćanskej šuli posedźenje wubjerka a předsydstwa powołanskeho šulskeho zwjazka. Na dnjowym porjedźe steji mjez druhimi dypkami: wólby do předsydstwa, pjenježne pomery zwjazka, kupjenje jeneho khamora za wšelake wuwučowanske srědki a wobstaranje knihow za powołanskich šulerjow.

Z Brěsny pola Kamjenca. Njedźelu je tu wólby do wjesne rady wospjetowachu. Wobdźělenje běše jara wulke: 96,5 procentow wolerstwa běše wotcej wobjeło. Na přichilnje dobyče stronowaj prawiłaj. Citzina (prawica) dosta 224 hłosow, lisćina 2 (socialdemokraća) 405 hłosow a lisćina 3 (Germanniowa) 201 hłós. Wuzwolichu 1 a 3 běšćicej swjasanzej. Tak přichipadnje prawiły 5 rydłow a lěwizy 3 rydła. Hižom hač do přichwatanja běšche 70 procentow wolerstwa wolicy dołhło. Husto běšche cyłkownje tak wulka, so njeběšche nicko žadneho, hdyž dyrbjachu wolerjo schtworcy hodźiny cakać. Wšelake mužacke swědy wólbnu zadulku wotedachu.

Z Khorźelusa. Přichećiwo wotzwjenjanu z druheje strony zdźěwuje Khorźeluški magistrat na wopraschenje, so měšćanske sarjadnistwo njemyłli na oficielne wuhotowanje swjatočnosćow za lěto 1930 z přičinu tyšacłětneho wobstaća města Khorźelusa.

Łužicy.

S Khróstawy. Tu je napohlad šoudźiło, so žu tudomneho dźěłačerja K. sajeli. Přiched někotrymi dnjemi wumrě jeho mandźelska, z kotrejž běšche wot 7. dezembra 1929 w druhim mandźelstwje žiwy, na sajedźenje krwě. Sobotu žonu pohrjebowachu. Nasta pak tukanje, so je žona za njedowolene zapschimnjenje wumrěła. So by so nalěsćeć wujasniła, muža sajacu a do zapschyntowarskeje kasy žadźiła. Cźełe dowjesechu pak do Khemberskeje khorownje, hdźež je wónoholu pschepytachu. Wuslědk pschepytanja hischcze njeje znaty.

* S Jerkez. (Herwigsdorf) pola Lubija. S njewjesćenje pschiczinu nasta sobotu popoldnju woheń we wutkadnym wotkuje tudomneho Augusta Wokhboda. Woheń pak na sosze hnydom podutkachu. Skónczene pruhi, kiž běchu wuzkohdźenj schpihel wročzomjetal, padachu na frat, kiž so zapali. Skóda bu wěsce wjetcha, njeschchudi so wobnuja hnydom dobsadali.

Cyrkwinske powěsće.

Z Nosačic.

Srjedu 26. mal. róžka wječor 1/8 hodźin bibliska hodźina w Krapowach pola Bryčec (swětłowobrazy).

Na nowiće z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powětrj wo wjedrje za juisischu žrjedu:** Dale rjenje a žuchno, w Jendźelskej nakhwilnje mile a dožscžowate, w połnócnej Europie rjenje.

---

* **W Schützenhofu pola Ratzeburga je jedyn měschczanski dźěłaczer jeneho 30 létneho muža schtitkeneho pschestrělił, kotryž nadobo cźekny, hdyž so k njemu pschibližił. Wón 700 wojeńskich patronow, do nóschnych pasow sawalenych, sawostajł. Munizija je ł létow 1913, 1916 a 1918. Wona je derje schowana była.**

* **Rubježniski nadpad na żelesniski cźah w Hornjej Schlezyskej. Sobotu wječor je so na żelesniski cźah pola Bauerwitz w němskej Hornjej Schlezyskej throbły rubježny nadpad stucził. Hdyž cźah z Reinschdorfskeho sastanischcza wotjědže, dwaj jahadnjej mobronjenaj muzikaj do brěmjenjowcho wosa sastupischtaj a z pistolu hrožo cźahowemu wjednikej a rjadowarjej łasachtaj, so bychtaj dujowe dokhody z prjedawschich pjecz sastanischczow wudałoj. Sastojnikomaj niczo druheho njewuhu, hacz rubježnikomaj pjenjezy, 1685 hriwnow wuczinjaze, pschepodaczj. Na to rubježnikaj z cźasha, kotryž z 50-kilometrskej hodźinskej pschamnoscju jědżesche, klocźischtaj a so po cźmje zhubischtaj. Riadowar hnydom na to sa nuzowe spinadło ścżeże. Sšlědźenje z policajskim pšom za rubježnikomaj pak njemějesche wuspěcha. Myślą žebi, so staj rubježnikaj khlostanjaj, kotrejž staj z khlostarnje we Wulkich Strelizach cźełioj.**

* **Njedźelu je so w połskim mórskim pschistawje Gdyni w pschitomnosći połskeho wikowańskeho ministra Kwiatkowskeho a jenatoweho presidenta Schymanskeho wulka demonstracija k 25-létnemu jubilejej połskeho pschikhoda k Baltiskemu morju wotmě ła. Po Bożej służbje namórscy wojacy, namjeńna straża, namórscy kadetioja a wschelake młodźeńke a bróńtne zwjazki nimo cźestnjechu. Wikowański minister Kwiatowski mějesche zwjedźenišku rěcź, w kotrejž mjes druhim praji, so je połske knježerstwo podźenje dyrbjało swoje parne tóże kupiło, kotrež budźa z połskej khorbjoju swiż je samórskimi krajemi wudżerżowacz. Połska wikowańska tonnaża je z tym wo 45 000 tunow powjetschi.**

Posedźenje wokrjesneho wuběrka

Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Pónjelu 24. makeho róžka 1930 dop. w 10 hodź.

Wokrjesny wuběrk saběrasche so wječera z pschihotowanjstim wuradźowanjom hospodarskeho plana za liczejske lěto 1930/31. W swojim posedźenju je wobsamknył, so by wokrjesny hejm (Bezirkstag) pónjelu 17. měrza k přenjemu rasej swołał a so na to jemu hospodarski plan pschedpołožiła. S pohonom běšche był, kaž knjes hamtski hejtman dr. Sievert rozłoži, njejasnjosć dokhodow a njewěstosćej nowcho finanzneho wurunanja kaž też dozpka njewěstosćej we wuwiczu dżensnjscheho hospodarstwa. To wschitko poczeża sestajenje hospodarskeho plana. Wjele je žebi wuběrk na druhej stronje wjesył, so tele cźežkoty też wottstronjene njebudża, hdyž so plan w meji abo juniju pschedpołoji a so so potom też hischcze njebudże postajicz hodźecy wyšokosćej dokhodow. Tuž je so wuběrk k postajenju plana hnydom rošsudźił. Cźežkoty su so hischcze powyschiše dla powotczenja sakskeho knježerstwa. Jenotliwe wuběrki su so z dypkami hospodarskeho plana hižom dokładnje saběrale. Dołhowy pschi pschepokazanjach dawkow su w nowym hospodarskim planje žamžne wostale. Dołhowny a towarjstwowski dawk (Körperschaftssteuer) stej sabrj z 370 000 hriwnami sastajenaj, dawk na žamtkowny sabrj z 200 000 hriwnami, piwowny dawk pak ma 16 000 hriwnow wyšazu wuniesć, město 144 000 hriwnow w nowym liczeńskim lecze 160 000 hriwnow. Pschińdże-li nowe finanzne wurunanje pak na sakładze knježerstwowcho namjeła pak w druhej formje, dha měše so pschipadne wjetsche dołhody k sniżenju wokrjesneho dawka wužicz. — Po roskoženju hospodarskeho plana je strony knjeza hamtskeho hejtmana ga dobustawy wokrjesneho wuběrka k jeho jenotliwym dypkam wuprajichu. Dołhody wokrjesneho swjazka su namjetowane na 2 308 887,23 hr., wudawki pak na 2 548 461,87 hr., tak je wostanje njedostatk wo njeźe 240 000 hr., kiž ma so z wokrjesnym dawkom (Bezirksumlage) swjesez. Po tutom namjecze měše wjesne gmejny měšaczkow 20 000 hr. wokrjesneho dawka swjesez. Loni dyrbjachu swjesez 22 000 hr. Dawk je so potajkim snjiżił, pornjo dawkej psched dwěmaj létoma nježeże wo 25 procentow. Pschi rosmołwje wo jenotliwych dypkach pschinjeże wosebje lěwiza namjety na powyschenje srědkow za wschelake sastaranje a podpjeranje. Tute namjety pak prawiza po wuprajenju wotpokasa, pak je wuběrk jenož k wědżenju wza. Pschi dypku wo powyschenju wschědnych sastaranjskich žadźbow we wothładarni na Jidowje pschihłosowasche wuběrk, so ga wona w pschichodnym lěće wo 10 procentow powyscha. Wokrjesny wuběrk hospodarski plan wobsamknu z hłosami prawizy, so jón w sastajanej formje wokrjesnemu hejmej pschedpołoji a porucza, so by so pschijał.

Po pschipołożenju pschesławzy pschedpołoji so žobustawam wokrjesneho wuběrka wolicjenje wokrjesneho swjazka a wokrjesneho sastaranskeho swjasa Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa za liczejske lěto 1928/29. Wolicjenje stónczi so z 323 119,76 hr. njedostatka.

Wokrjesny wuběrk wza k wědżenju 4. dodawk k wustawkam wokrjesneho sastaranskeho swjazka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa, z kotrymž so wuběrk za wobcżežowanja a hórschenja postaji. Dodawk so wokrjesnemu hejmej pschedpołoji, so by jón dowolił.

Dlešchu rosmołwu pschinjeże jednanje wo 10. dodawku k porjadej rejwanskeho dawka, kiž wożesbje tajki dawk nastupa, za kotryž so rejwanske karti rejwanym njepschedawaja (Dielentanz). Wuběrk so rošsudźi, so tutón dodawk wobsamknje.

Dalschi dypk dnjowcho porjada nałukpasche hromje sa tsélenje žandarmow, kotruż we wjetschinje sakskich wokrjesow maja. Prawiza a lěwiza pschećiwo namjetej rěczesche, so so podawanje premijow njepschiwoli.

Wokrjesnemu wuběrkej pschedležachu někotre prošby na spodżenje abo pschenjeżenje korczmańskeje koncesije. Wuběrk dowoli namjet Friedy Matizowcje w Hornjej Kinje a Richarda Richtera w Sakowju (Sohland), pschiluběi pschiswolenje na namjet Pawola Richtera w Kamjenjej pola Rakez. Wotpokasa namjet Arnoschta Barty we Brěžynje a Pawola Köhlera w Njestawczidle.

Dowoli dale, so bo darmotne pohonowanje morjwych we Hrubocźigach zdźěwnje.

Pod wschelcźišnami wosjewi knjes hamtski hejtman dr. Sievert, so je bjezdźěłosć we wotrjesu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa w prěnjej połoju februara hischcze trochu pschiběrała. Dnja 31. januara nalicźi so 7623 dźěłonjemjerjow. 15. februara pak 7808, to je 185 wosobow wjacy. Bjezdźěłosć njeje wjazy w tej měrje pschiběrała kaž tydźenjej prjedy. Dale dowoli wuběrk za Wulko-Wjelkowicu gmejnu, so je tam namjetnik měšczanosty za gmejnskeho starschego wolenj.

Sšobustawy wuběrka wzachu k wědżenju, so je wokrjesny swjazk Bachmannez leżownosć w Budyschinje na Tšešańskej dróży 5 kupił, do kotrejež so połoži pisarnja sa dalsk na žamokhody, kiž běšche dotal na Ortenburgskim hrodze pola wokrjesneho hejtmanstwa. Dale pschinidże tam wotdźěł sa leżownostny dawk, stónczniże spomnjeżeni, młodźinski a sastaranišći ham, kaž też wokrjesna pokładnja. W kupjenym twarjenju pschiprawi so 16 hacź 17 hamtskich jitwow.

K wólbam dowěrnikow do wuběrkow sa wólby kawnikow a pschiwabjanzow w lěcze 1930 wokrjesny wuběrk njeje žanych wólbnych namjetelow sapodak, ale pschewostaji należnosć wokrjesnemu hejmej.

Wuběrk dowoli, so wohnjowobarniski swjazk w Korjezach pola Kulšchic, kiž běšche z Kumschjanami zhromadźe wobstat, ko rozpuschcźi.

Dla pschehibneho prawa leżownosćow se strony dweju gmejnow nasta dlešcha rosmołwa, kotraż k tomu dowjedże, so so tutón dypk dnjowcho porjada do zajmeho pożedźenja pschepołoji.

Wobsahowje jednasche so wo tom, kak měše so w lěcze 1930 žrědki za twarjenje bydlenjow rozdźělicz. Ma so k tomu hischcze klucź za rozdźelenje namakaez. Pschiswoli pak so, so ma so z wěstcheho fonda wo 43 000 hr. za twarjenje bydlenjow ratarskich dźěłaczerjow po 1500 hr. na jene bydlenje hižom někto pschiswolenoj.

*

Dokelž běšche tuto pożedźenje pożlednje wuradźowanje stareho wokrjesneho wuběrka, wuži knjes hamtski hejtman dr. Sievert na kónzu pożedźenja skladnosć a poda krótki pschehlad wo dźěławosći wokrjesneho wuběrka we tśijoch létach jeho wobstaća. Je měł wukonjecz mnoho dźěła jako wobsamkowaza wyschnosć a jako wuradźowazy a wukonjazy organ wokrjesneho swjazka a wokrjesneho hejma. Jeho słužkowanje steješe jara pod wlinom pschego cźežkeho a cźežkeho hospodarskeho pożenja. Na sarjadnistwownym polu je wokrjesny wuběrk měł wukonjecz wulke nadawki. Płaczeșche tola w tutych 3 létach, sastaranje dale wutworicź, powjesćicź wokrjesne wustawy a je dokładnje pschetworicź, kaž to na Jidowskim a Nataržowskim wustawje widżimy, też w Zenkezach. Knjes hamtski hejtman spominaschc na pschezo wobcżežnische sarjadnistwo, na wobschěrny program twarjenja puczow, kiž žebi žadasche wjele mozy dobustawow wokrjesneho wuběrka, w kotrymž je njedźiwajcy wschcze wschelakorosće tola stajnje pschesjednosćnym wobsamknjenjam pschichodu. Hdyž je so poradźiło, tódy wokrjeża w tutych 3 létach pschi wschich wobcżežnosće derje pschewjeseż, ma ga to žobustkutkowanju knjesow wokrjesneho wuběrka dźakowacź. Wón dowoli žebi, dokelž měješche to sa swoju należnu a cźestnu winowatosć, jim sprawnje po dźakowacź w mjenje wokrjesneho swjazka sa tuto prózniwe a nadobne dźěło. Swjasa s dźaknymi złowami pschecże, so by so wokrjesny wuběrk po możnosći sožo žamžny k nowemu dźěłu wrócźił z wólbow we wokrjesnym hejmje 17. měrza. Sšlowa dźaka wupraji knjes hamtski hejtman też nowinatkstwu, kiž je pschi wuradźowanjach stajnje pódla žydako a schwarnje rosprawjako.

W mjenje wokrjesneho wuběrka wotmołwi knjes krajny starschi z Nostitz-Wallwitz so dźakuju sa pschecźelne złowa, kiž je hamtski hejtman wuběrkowym žobustawam wěnował, z kotrychž może kóždy jenotliwy prajicź, so je pschezo najlěpsche dżył. To žamžne pschipósłinaja też pola knjesa hamtskeho hejtmana a jeho knjesow. Se strony wuběrka dźakowasche so wożesbje sa waschnje, z kotrymž buchu wobkhodne należnosće wjedżene. Spomnjasche też na knjesa knježerstwowcho radu Ryseka, kiž je hižom tak dołho khory, a pschejeżesche jemu bórzy wokhorjenje. Hacź wschitkim sako pschindu, žadyn cźłowjek njewě; wschitkich pak budża rad spominacź na cźas, kiž žu pod knjesom hamtskim hejtmanom dżełali.

S tutym połběhowazym wokomikom skónczi so sjawne pożedźenje wjecźor 3/4 hodź., z njemu pschisłamknu so hischcze tajne pożedźenje.

Minister žwoju rěcź skónczi, sawołajo: „Połazy! Frontu k morju!“

Radio.

Sto słyšimy jutře srjedu 26. mal. róžka.

Königswusterhausen. 9: přednošk za ratarstwo. 12,25: wjedro. 14: (z Barlina) gram. deski. 16,30: (z Hamburga) orchester. 20,40: zabawna hudźba.

Lipsk. 12: gram. deski. 14,30: hodźina za młodźinu. 16,30: koncert solistow. 18: přednošk. 19,30: lud. koncert. 21: spěwy.

Wrótsław. 15,20: płaczizny za ratarstwo. 16,30: Anton Dvořák. 17,45: hodźina za młodźinu. 20: wjedro; po tym gram. deski (z ruskich operow).

Praha. 12,35: připołdniši koncert. 16,10: přednošk wo kulturje. 16,30: dźěcaca hodźina. 17,30: němska hodźina. 20: (přenjesenje ze Smetanoweje žurle) sinfoniski koncert.

Win. 11: připołdniši koncert. 15,30: popołdn. koncert. 20,05: lud. virtuosy a musik. specialnosće. 21,15: koncertowy wječor; na to wozjewjenja.

Beograd. 20: koncert. 22,15: hudźba.

Ljubljana. 20: spěwny kwartet „Glasbena Matica“.

Katowice. 16,45: gram. deski. 17,45: (z Waršawy) baletna hudźba. 20,30: wječorny koncert. 21,10: literariska hodźina. 21,15: pokr. koncerta.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“. Dźensa wutoru wječor we 8 h. je spěwna pruha za jutrowny koncert. Bohate wobdźělenje so wočakuje. **Předsydstwo**

Budyšin. Sokołki zwučuja srjedu 1/49 hodźin w Serbskim Domje.

Drježdźany. „Hromadnik“ ma swoje měsačne posedźenje štwórtk 6. měrca wječor 1/49 hodźin pola Gusty Zmija. Přednošk: „Naše stare nabožne měsna a wopornišća“. Spěwy. Serbske reje. Do toho 1/48 hodźin rěčnica. Hosćo su witani.

B. Krawc.

Drježdźany. Serbske towarstwo „Cornobóh“ wotměje sobotu 1. měrca swoju měsačnu zhromadźiznu wječor we 8 hodź. pola sobustawa Gusty Zmija na Christianskej dróży 22. Přindźe wšitcy, knjez wučer Zahrodnik budże nam přednošować.

Pančicy. Jednota Sokoł ma wutorn wječor w 7 hodź. w Pančicach zwučowanje.

Sokolski zlět w Beogradze. Wobdźělnicy dyrbja so hnydom, najpozdźišo hač do kónc februara pola zwjazkoweho jednaćela br. Janaka přijezwić.

Rowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarsky dźěl: Arnošt Bart w Brězynzy. — Za nawěstnik: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 25. makeho rózla 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,185	100 pólsk. złotych	47,075
1 jendželski punt	20,347	100 čěskosł. krónow	12,396
100 šwajc. frankow	80,735	100 franc. frankow	16,37

Barlinska bursa wčera snowa ješlabny. Kursy eflekłow sašo špadowachu. Tež na wikach ſ dołżnymi a rentowymi liſčinami bě mało žiwjenja, Kurły běchu tuž wſchelake.

Na produktowych wikach tež wčera wobrot šnadny wosta. Płaćišiny, wobsežje w termijnowym wikowanju, běchu sašo stłóčene. W hotowym šornje pšenica sašo 5 pjenjezkow pyschižadži. Wčera płaćeſche zentnar

w Barlinje

pšenizy 11,75—11,50 hr., rožki 7,95 hr.
hacž 8,15 hr., jačmjenja nalčtn. 8 hr.
hacž 8,50 hr., nasymjeho 7—7,50 hr.
wowsa 6,25—6,65 hr.,

w termijnowym wikowanju:

ſa měrz:

pšenizy 11,92½—11,90 hr., rožki 8,45
wowsa 6,82½—6,77½ hr.,

ſa meju:

pšenizy 12,50—12,45 hr., rožki 8,67½
hriwnow, wowsa 7,12½—7,10 hr.,

ſa julij:

pšenizy 12,92½—12,87½ hr., rožki hr. 8,78¾—8,75 hr., wowsa 7,35—7,32½ hriwnow,

w Drježdžanach (pjatk)

pšenizy 11,65—11,90 hr. (11,65—11,90 hriwnow),
rožki 7,60—7,85 hr. (7,60—7,85 hr.),
jačmjenja nasymſkeho 7,55—8 hr. (7,55 hacž 8 hr.),
jačmjenja nalčtnjeho 8,20—8,75 hr. (8,20 hacž 8,75 hr.),
wowsa 6,75—7,15 hr. (6,65—7,15 hr.).

Na Drježdžanſke ſtóčne wiki wčera, bě dowoš hřeni we wſchěch družinach rělneho ſtotu. Dokelž jo mało ſa nim praſchachu, běchu wiki nimale lahpatne. Wobſežje ſiwinje sašo hubjene dźěchu a płaćišiny jo wotdrjebjo wachu. Tuniſche hacž nałche domjace ſiwinje běchu litawke. Tych 129 wospſchedachu. Tež we cjelatach wiki najlepſche njeběchu, khwilku brje dotalne płaćišiny hadžachu, potom je wjazy njedozpěchu. Hubjene běchu wiki we wowzach. Wjele jehnjatkow na pſchedań njepſchinjeſechu, ale tež tute hiſchče w płaćišinach popuſchčowachu, druhe družiny wjazy wěſchiłowachu. Howjada mješachu tež jara ſchpatne wiki. Wſchitke družiny běchu pornjo pohladnim wikam tuniſche. Ssamo ſa najlepſche howjadka něſchto mjenje dostawachu. Stotu wulke ſtadło wobſche wosta.

Přiſłušnoſće:

Wurjadnika rěſnikſkeho, Kſchižan na Židowje.
Holzu do domu, dr. Ludwig w Budyſchinje, Jurjowa haſa 17.
„ Klehe, wobuczowy wobkład w Běłej Wodźe.

Na pſchedań:

Kruwa ſ cjelečkom we Sslonej Worſchcži 6.
Jehnjata, knježi dwór w Kelčicach.
Libiata 6, Bergmann, młyn w Delnjej Kinje.
Elektromotor a kury we Wolcſchanſkim 11 pola Lubija.
Ssymjo dźečelowe a wowsna ſloma, Grüllich we Wolcſchanſkim pola Lubija.
Wóz dźěčzany a klawěr, w Lubija, Póſtowa haſa 131 na lěwo.
Khěža ſa jenu ſwójbu, we Kolwaty 146.
Konjej 4½ letny a 2 letny, w Dębnzach čo. 25.
Proſnata, we Sserbſkich Paſlizach 24.
Zjwnoſć 5 jutrow pola, jutro łuki a 6 jutrow hołe. Dalſche wukaſuje Hoſčenz we Praſchkiwizy p. Hródka, telefon 42 hamt we Sſlepom.

Na pſchenajerjenje:

Rěſnjſtwo, dalſche wukaſuje Korla Schmidt w Bórkhamorach pola Wojerez.

Drjewowa awkzija

njedźelu 2. měrza 1930

we Lejnje pola Buſcha w hoſčenzu pop. w 2 hodź.:

10 kołikow,
65 žerdźow,
170 žerdkow,
55 metrow pałneho drjewa,
150 metrow walčiny.

Drjewo leži w ſaſtupach 37, 38, 40—42 na [illegible] ſtich horach.

Sšudnizy na pſchedań:

Štwrtk 26. makeho rózla 1930

we Wojerezach w hoſčenzu „K hwězdźe“ pop. w 11 hodź. wſchelake meble, lchijaza maſchina, ſtudźił krydy, wobuća, bjeſej, wojnaſke maſchiny,

we Wulkich Sdžarach w Strenblez hoſčenzu pop. w 10 hodź. pišańſki ſtroj,

w Nitkej w hoſčenzu „K hwězdźe“ pop. w 10 hodź. pišańſke blido, poſa a ſofa.

Sšudnizy pſchedawanje leżownoſćow.

Khěža w Hornich Prußach, klauſchaza pſchekupzej Paſwalej Nołaj ſ Budyſchina wótko w Nitkej. Wſchehadźowanje budže wutoru 15. haprelcje pop. w 10 hodź. in Nitkej na ſudniſtwje, ſtwa čo. 7.

Škrowe dźens.

Produktowe wiki dźenja pop. ¾11 hodź. w Barlinje:

Pſchi wocžakowanym wikowanju je tendenza hiſchče ſłaba.

Pop. ¾12 hodź.: Dla snižených płaćišinow wobſežje na južnoamerikiſke wikach dale mało žiwjenja. W termijnowym wikowanju pſchenza 10 hacž 15 pj. a rožk 15 hacž 12 pj. po zentnarju pſchihadži.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a woliwowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.
Płaćizny po wotej hriwnje.

	24. 2.	22. 2		24. 2.	22. 2.
Pšenica	227-230	228-231	lonny	18-18,50	18-18,50
rožka	159 163	159-164	woka	18-23,00	18-23,00
naz. jačmjeń	—	—	pódre lupiny	13-14,00	13-14,00
nal. jačmjeń	160-170	160-170	bolte lupiny	16-17,50	16-17,50
wows	125-133	126-133	keradella	—	—
kukurica	145	145	raps. wosuſk	15-15,50	16-16,00
pšeńč. muka	27-34 50	27-34 50	lany wósuſk	13-18,00	18-19,00
rżana muka	20-24 25	20-24 25	pocn. molasa	—	—
pš. wotruby	8-8,50	8-8,50	hornj. kruški	13-13,50	13-13,50
rżane „	7-7,75	7-7,75	syno, 50 kg	2,00-2,40	2,00-2,40
raps	—	—	rżana ſloma	0,95-1,15	1,20-1,40
hróch. Viktor.	21-28,00	22-29,00	pšeńč. „	1,0 -1,25	1,25-1,35
lane ſymjo	—	—	wowsna „	1,00-1,15	1,15-1,30
pjeluški	16-18	16-18,50	rěčna „	1,00-1,10	1,10-1,20

Drježdžanska burza (24. II.).

Pšenica	233-238	běrnjace kružki	15,70-16,00
rožka	152-157	pšeńč. wotruby	9,20-9,60
nalětni jačmjeń	164-175	rżane wotruby	8,90-10,10
nazymsk. jačmjeń	151-160	pšeńčna muka	44,50-46,00
wows	135 143	rżana muka	27,00-28,00
čefwjeny dźećel	110-125	woka	24,50-25,00
raps	350-355	pjeluški	24,50-25,00
kukurica (Mais)	162-164	hróch	24,50-25,00
suche truhańcki	8,50-8,70	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

24. februara.

157 woł., 286 byk., 276 jałoic. a kruw, 748 ćelat, 632 wowc., 2714 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 55—60, 2. 46—51, 3. 37—42;
byki: 1. 55—58, 2. 47—53, 3. 42—46;
kruwy: 1. 48—51, 2. 37—43, 3. 30—34, 4. 26—30;
jałojcy: 1. 56—60, 2. 42—50;
wowcy: 1. 64—68, 2. 55—60, 3. 50—54;
ćelata: 1. 75—80, 2. 68—74, 3. 55—65
swinje: (přez 300 pt.) 79—80, 2. (240 300) 77—78, 3. (200—240) 75 76, 4 (160 200) 73—74, Rancy: 69—72

Wolma jara tunjo Kurt Erler, w Budyšinje, na Žitnych wik. 11

Młoda wysokosuelna **kruwa** z 3. ćelećom je na predań w **Zalhowju Ł. 6**

Rjana wysokosuelna **jałojca** je na predań w Stróži čo. 33 pola Wulk. Zdźarow.

Vogtl. gardiny štory, rolleaux, voilowe a mulinowe kromki, canki jara tunjo **J. Erler** na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónor mostu

Pytam hnydom abo k 1. hapr. **wučobnika** **Heinrich Kobalz** sedlarski mištr a tapecěrar w **Kulowje**, na Kamjenč. drózy

Čehnjenje 5. rjadownje

saksk. krajneje loterije

Hłowne a skónčne čehnjenje
wot 3. hač do 31. měrca 1930
Najwjetše dobyče w najpřihodnišim padže

150.000 hr.

Losy prosymoj hnydom zamjenić! Kupne losy su hišče dostać.

Statnaj loterijskaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22 — **Ernst Lehmann** na Kamjentnej hasy 45

SERBSKI HOSPODAŘ

ratarske wulkowikowańske towarstwo z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njescja Waše kury derje?!

Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu **„Jajko“**

Předawaja wšudžom w dźělbach

po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1,90 hr.
po 25 puntach . . . za 4,50 hr.
a po centnarjach . . za 17,50 hr.

Mały wudawk so hohače wupłaći

Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdže

Njezakomdźće posledne dny

so na tutych — předawa — bělo-tydźenskeho — předawanja — w — Směšnje tunjo — dnjach dale

kupnym domje

Max Herde
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy
wopytać

Wulutujeće wuwarjenje dobreho poliwkoweho mjasa

hdyž k warjenju juški Maggi-ec juškowe kuski wuźiće. 1 kusk do ¼ litra warjaceje wody rozpuščeny, dawa wuběrnje dobru mjasowu jušku.

Wot swojich z česćenych a l. myt. wuznamj. **čorn. Minorka** mam **jeja k nasadźenju za 35 pj.** na předań. **P. Wokatsch we Łupj. Dubrawje** p. Radworja

Słomu
ma na předań
Scop w Njeswačidle

Samsne zlichowane přesiwakow (Steppdecken)
z dwojim bokom, satinowe z najlepš. połbalmjanym pjelnjenjom
Ručne dźěło 14⁷⁵ 60 w šelake mustry!
Najwjetši skład w měsće!
Kóždy wotběrar dostanje **rjany dar!** Přikrywčki za klankace wozy, z dwojim bokom, satinowe 0.95 hr. Košlacy płat, barchenty, gardiny, blidowe a ložowe šaty. — Wše poskićenja za zlutniwu hospozu! —
Pawoł Korn w Budyšinje
Telef. 3414 — na Hošic hasy 1 (chorobna kasa)

Drjewowa awkcija

Pjatk 28. februara budža so
200 m kuluchow
200 m halozow
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.
Zetkanje dop. 9 hodź. w hoscencu w Zdźarje
Tachantstwo w Budyšinje.

Cy emu lubemu přećelstwu zrudnu powěść, zo je wčera dopołdnja naša luba ćeta

knjeni

Katyrna Suchowa

kubl. wud. z Njebjelčic

w 83. lěće swojeho žiwjenja mjernje wumrěła.

W Ralbicach, 25. 2. 30.

Žarowaca swójba
Jakub Čornak.

Pohrjeb budže štwrtk dopold. ½9 hodź. w Ralbicach.

Schtapikowy žyran (Schwefelamoniak) khowa w želi 19—20 prozentow dušyka w formje schtapika. Tón žo w pódže na kišalinu dušyčznu pichemèni, je-li ta dosć czopka a lohka a je-li w njej też dosć wapna. Jichón schtapikowy žyran pak žo nadabo na kišalinu dušyčznu njepschetwori, ale postupuje. Tak ma rostlina najnje žiwiny k potrjebje. Tohodla je schtapikowy žyran tajkim rostlinam i wubjernym hnojom, kotrež móža dlejschi czaj dušyk pichijimacj a to na pódach lohschich. Tónle hnój nam i pódy njetwóchnje jako lódžik. Najlepje howi běrnam a rěpje. Wěso njeje tak schwarny k swjercha hnojenju jako lódžik, tola pak žywam też wjele i nim spomhamy.

K zokorowej rěpje mózemy hižo nasynu wjele schtapikoweho žyrana rosmjetacj.

K jeczmjenjej, kotryž ma jeno krótku dóbu, w kotrejž dušyk pichijima, žo schtapikowy žyran mjenje hodži. Lepje hodži žo k nasynkim žywam. Mózemy pokoju nasynu rosmjetacj a polożu naléto swjercha. Młódnjche blaki naléto mjes žywami dozyla njehnojimy.

Schtapikowy žyran mózemy sawlóczicj abo i lohka saworacj. Schtapikowy žyran meischeju czasto je superfosfatom a pichedawaju jón potom jako amoniakalny superfosfat, potajkim też jako dušykowy hnój. Potom pak tónle hnój jako nasynu sadželany, njeby k zokorowej rěpje khmany był. Se superfosfatu by jo we symje wjele kosczowki i pódy shubiło. Póda schtapik pichi žebi sdjerži a wón picheměnja žo pak spěschnje a pak pomaku na kišalinu dušyczne. To saleji na tym, w kajkej czinnosczi je póda a kelko je w pódje wapna. Schtapikowy žyran dšela žo w płunarnjach pichi tworjenju płuna k swdczenju a pichi dželanju kolża. Wón je też nejchto tunschi hacj chilski lódžik.

Dale snajemy wapno-dušyk a wapnowy lódžik. Pschi twórbje tuteju hnojow hrěba žo dušyk i powětra. We powětsje je mjenujzy 79 prozentow dušyka a i tejele mnohosczje žrěbaja mjeteloczěczaze rostliny jenož malý dżel. Na druhe waschnje njemóża rostliny direktnje powětrowy dušyk wužicj, dokelž wón dyrbi žo najprjedy na schtapik pichewjesczj a potom na kišalinu dušyczinu a jejne žele. Na podobne waschnje pichemjenuje žo we pschirodze nejchto mało powětrowého dušyka a dostanje žo pschi hrimanju do pódy. Pschi hrimanju twori žo mjenujzy dušyk. Dejschcj jón potom i powětra do pódy swopłokuje. Tohodla też po hrimanju widžomnje derje rosczo. We nowischim czasu žu na dwoje waschnje ippitali powětrowy dušyk łóticz. Najprjedy na chemiske waschnje i wužokej zahłoczu (tak žo mjenujzy wutwori wapno-dušyk) a dale je žynlnym elektrisim wubuchom. Tak nastanje tak mjenowany wapnowy lódžik, kotryž žo we Norwegskej dšela.

We wapno-dušynku je wokoło 20 prozentow dušyka w formje zyanidu wapnoweho, kotryž žo w pódje sa pschitomnosć weschich nakazliwinow na schtapik picheměni a potom hatle na dušyczinu kišalinu. Na kišalnych a włóżnych pódach, na humušowych a motrych łukach njeje tychle nakazliwinow. Tohodla njeběmy na tajke pódy žadyn wapno-dušyk mjetacj. Z tym bychmy žebi tajke pódy skasyli. Leži-li wapno-dušyk dlejschi czaj na swjerschinje pódy, stanje žo też jedojty sa roztlinstwo. Leži-li dlejschi czaj na włóżnym powětsje, shubi žo i njeho wjele dušyka. Sa 3 léta shubi žo i njeho pisches pokoju dušyka. Dótknje-li žo wapno-dušyk mjenje, poschkodzi i tym skhadżazu móz. Najlepje je, hdyž jón wokoło tydżeń abo dwě njebdżeli psched žywom saworamy.

Rosmjetacj dyrbimy jón pschi žuchim wjedrje. We wapnowym abo tak mjenowanym norwegskim lódžiku je na 12—13 prozentow dušyka. Wapno-dušyk žo jda skoro khmanschi bycj. Wón pomalicho ale wěsče skutkuje. We wapno-dušynku je też na 60 prozentow wapna.

S nim mózemy nasynu k najnyschim žywam a naléto ke wosczepowanjam hnojicj. Najlepschi dopołnje tak wapno-dušyk rostlinam howi, mamy i poprzinym hnojenjom k běrnam. Też k najmjelim žywam je radno wapno-dušyk hnydom i podworkom žebu sawaracj.

We dželanych dušynkowych hnojach je też hischcze wěsty prozent kosczowki. Wichě tute hnoje dyrbja žo najprjedy w pódje roskožicj a to najprjedy na schtapik a potom na dušyczinu kišalinu. Snaty dušynkowy hnój je też krejna muczka, kotraž wopschisa na 10 prozentow dušyka. Howi dosć spěschnje rostlinam na łohkich pódach. Robowa muczka skutkuje pomalscho a dyrbi bycj dróbna rosmlěta. Kupujemy-li tajke dželane dušynkowe hnoje, dyrbimy žebi dacj najprjedy jich prozent dušyka šwěcicj. Někotre dušynkowe hnoje i wapnom kompostuja. To je też schwarne. Wschi kupowanju hnojow dyrbimy žnła kedžbowacj, so naš njesjebaju. Kupujemy jenož saruczene dobre hnoje. Hnojimy-li pak i dušynkowym hnojom, njesabudźmy też na wapnjenje. Hewak nam pola sakišnu. To płacži wobežbe sa hóle humušowe a mokre pódy. Humušowym pódam žo žnła hóle i hnojenjom dušynkowych hnojow wuhibamy. Hnojimy-li pak tola i dušynkom, dha njesabudźmy też na drażko a kosczowku. S tohó dóstanjemy twjerde a krute stwjelza. Něpa pak wjazy dušynkowych hnojow snježe. Njedožaha-li ji hródźny hnój, pomhajmy žebi i pschikupnymi.

Zymska pica nošcho demjaceho skotu.

Wjetschina ludži žiwojemu howjasemu ikotej w žymje žnkanje pizuje. Ssnkanje je druhdy lepische a druhdy sažo mjenje khmanische. To žnkanja mješchamy rosžnkanu rěpu, běrny, morchej a podobnu pizu. Pizujmy nětko kažkuli chżemy, na to dyrbimy hladacj, so je piza też w žymje dosć wuživna. W dobrym kuczinym žynje je wjele žiwin, kotrež k tworjenju mjasa a tuku dopombaju. Mjenje hódne žu wešo wschelake žtomy, kaž žitowe tak też kuischcsinowe a podobne. Wschě druzinny pluwow, běrny, rěpa, morchej atd. žu drje dobre pschimješchenki do žnkanja, dokelž wjele wody w žebi wopschijeja. Lute žnkanje drje by nam štót i cjekła žrał.

Ssnkanje abo dožnła rosrěžana piza dyrbi wěso dospołnje bjesważna bycj. Ssnkanje njemějmy ženje dlejschi czaj na žyhelowej dlóžbje leżo. Hewak bóry splěžnimi abo sestuchnje. Njeje-li hospodarjej hinak možno hacj na žyhelowej dlóžbje žnkanje leżo wostajicj, njenarěla žebi snajmjenjscha na pschedołki czaj. Nasynu dyrbimy žebi pizu sličicj a tak hnydom wěmy, kelko mamy teje abo tamneje pizy w žymje pisowacj. Wjele na tym saleji, so štót pschezo stajnje pizujemy. Se suchej pizu dyrbimy pschezo hacj do pokoju meje liežicj. Schtó nam saruczuje, hacj smějemy sahe selenu pizu. Lepje je, so nam nješchto pizy žbywa. Hospodar dyrbi krucze na to hladacj, so žo pschewjele pizy njewupizuje. Hewak by dyrbjał nałéto štót pschedawacj. Skót žo w žymje też bórzy na mjenje pizy žwucji. Skowna wěz je, so prawy porjad dżerżimy.

Dom a kuchina.

Sšndobja ke khowanju mjedu.

Měd mózemy najlepje w emalijowych a w běłych blachowych žudobjach khowacj. Też w schkleńzach žo měd dołho dżerżi. Jenož žo bojimy, so žo schkleńzy rad pukaju, hdyž měd posdjiticho w žymje žo krystalisuje. Mamy-li wjele mjedu, mózemy jón też w drjewjanych bowach pisches žymu khowacj. Bowy dyrbimy pak wešo najprjedy i kropom wuparicj. Hewak by nam měd posdjisicho dżiwnje ja drjewom žłodżał. By też po czażu czemmeje barby był. Tajki měd pak njeje telko hódny. My chżemy jenož žwětły měd. Aluminijowe žudobja žu najkhmanische ke khowanju mjedu. Wjele hódne njejsu pak želesne žudobja.

Serbski Hospodar
Časopis za Serbskich ratarjow
Čisło 8 Budyšin, 25. februara 1930 Lětnik 38

Kak spóznajesch na zubach starobu howjadłow.

(S wobrasom.)

Pola howjadłow abo žwacžk žujerjow też na prědnych subach spójnojesch, kak stare žu. Wěso je pola koni tuto spójnacze hischcze ważnische a dobom też wěsczische. Hladamy jenož na prědnje delnje suby, tak mjenowane krajaki. Hinak hacj pola konja abo žwinjecza maja howjadła we delnich dżażnach prědku mózom subow. To žu tak mjenowane krajaki (Schneidezähne). Sa to nimaja žanych mjesnikow. Howjadam suby jónu wupadaja a sažo narostu. Tak mjenowane mlócžne suby wupadaja a na jich město narostu trajne. Pola howjadła mlócžne suby narostu pryedy hacj na žwět pschińdu, a pak tola potom do tjeczeho tydżenja wurostu. Wone žu sapodobne na małe łopatki. Najprjedy steja jedyn nimale na druhim. Cżim bóle dżażno rosczo, cżim bóle žo schěrja. Najprjedy steja jedyn pschi druhim, poděsczo jedyn wot druheho rosczku rósno. Swjeżch suba abo kroma je žwěczały, kaž by poschkleńczany był. Wschi korjenja je sub tajki, kaž by i zementom abo i drobnej muczku poprócheny był. Hranzu abo mjesu mjes woběmaj snamjenjomaj mjenuja schiju. Hacj do prěnjeho léta žo mlócžne suby wotwótżja, sadnja kroma bóle prědnjeje.

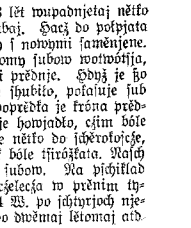

Suby wupadaja wschelako. Pola kóżdeho stoczeża je cżaż wupadnjenja hinaschi. Najprjedy wupadnjetaj prědnjej subaj a to mjes 17. a 25. měżazom. Tajke howjadła, tehdom hischcze próldniki, mjenuja też dwójnokopatate (Zweischaufler). Po dwjeoch hacj połtiecza lětomaj wupadnjetaj bliżschej subaj a naroscżetaj na jeju město druhaj. Tajke stoczata mjenuja też schtyrikopatate (Vierschaufler).

Po někotrym cżażu wot 2½ hacj 3 lět wupadnjetaj někto na woběmaj stronomaj žnżodnaj subaj. Hacj do połpjata lěta może tracj, so žu mlócžne suby i nowymi samenjene. W běhu lět žo pola howjadłow kromy subow wotwótżja, a to sčajnje sadnje kromy bóle dżali prědnje. Gdyž je žo i kromy pschikleńczane poczehnjenje shubiło, pokaluje sub snutska trochu hinascheje barby. Swopródka je króna prědnych subow wuska. Cżim starsche je howjadło, cżim bóle žo shubi wotschudruja. Kroma dże někto do schěrokosczo, najprjedy je podothojta a napoždok bóle stróżkata. Nasch wobras pokaże nam pschemenjenje subow. Na pschikład 1 W. dhże prajicj: tajke žu suby cżelecża w prěnim tydżenju, hdyž je na žwět pschińdło, 4 W. po schtyrjoch njedżelach, 1 J. po jenym lěcże, 2 J. po dwěmaj lětomaj atd.

Pinčne zbčhadło.

(S wobrasom.)

Njedostatk na khmanych dżeławych mozach je w ratarskiwje dżeń a wjetschi. Tohodla ratar hlada, so by wschitko na dżeławych mozach lutował a žebi sobom dżeło wołożował. W žwojim hospodarstwje žo po tutymaj žadomaj złożujo wschitko trébne pschipravuje. Jara wobużne

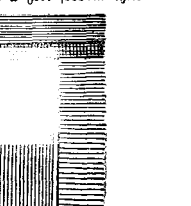

dźełu je ćerwy, wutšiłku a pobdźe to pinju ko khowanju płodu po wuzwiskach, ławiskach, a druhdy nahich khybkich horje nožyc. S derje pichipramjenym ſběhadłom ſebi dźełu tak wołožišch, to może je też dźěco ſ lohkej prózu ſastarać. So by tajke ſběhadło pichipraviť moht, ſwutorhaj na pichiſemnem měſtnje dźeru do pinju. Pichi iſčenje postaj dwě želejnej ſčeni. Khribjet ſběhadła mjes tutymaj ſčenomaj khodźi. To měitmoſce wyſche pinju ſahaja ſčeńy nědźe dwaj metraj wyſoko. Sa wjerch wyſche pinju pichiſčiťi kolelko ſe ſoriškom wožrjedź kramy. We ſarełku khodźi powjas. Sa njón je na jenym kórzu ſběhadła na druhim cźeźa ſameje cźeźe ſběhadła pichiwjazane. Sběhadłowy khribjet ma na delnjej kromi wotſtejazu a ſ rjeſaſkami pichiſpinanu deiku. Na tutu ſo korbiki abo ſudobja, napjelnjene ſ běrnami abo druhimi płodami, ſlajeja. Sběhadło cźahaja ſa powjas horje abo dele, a to ſ lohkej prózu.

Něšto wo wobdźełanju drjewa.

(S wobrasom.)

Wjele pjenjez w hoſpodarſtwje woſtanje, jeli ſu někak wuſtojnu a roſumiſch někak ſ pilu a ſ pózkom wobkhadźeć. Schtóž ſo na cźěßleriſku abo blidariſku piłu jara njewuſtejt ſapočnje ſe ſtarej piłu, ſ tak mjenowanej

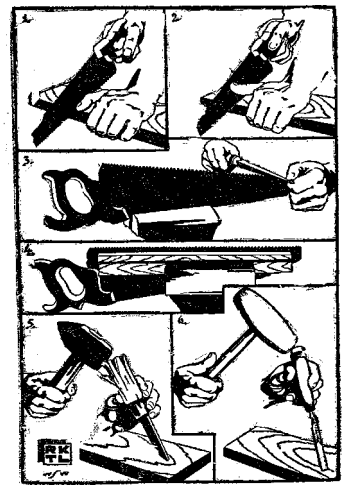

„liſchcźej wopuſchu“. Tutu je nihdźe w kuće hoſerſawjenu nadeſchoł. Dołelž je nědźy trjebana była, je wěſće tupa. Tupa pila njepſchima, wuſtakuje a ſłónčnje ſo do porſta rěſało. Sranjenje porſta cźe powuczi, ſo njeſmějſch porſt tak dźerżeć, kaž naſch wobras cźo. 1 to pokaže, ale tak kaž na wobrazu cźo. 2 widźiſch.

Tola też něſto ſpóſmajeſch, ſo tupa piła njerěſa. Dźi ſ njej do dźełarnje, hdźež maja wjertułu (Schraubſtock), jeli ſam ſaneje nimaſch. Do njeje piłu ſaſpinaj. Se ſtyhranitej ſilu piłu nawótſej (hladaj wobras cźo. 3). To pak tak lohzy njeidźe, kaž ſebi myſlíſch. Piła je pružna a tam a ſem ſchlipa. Tuž ſ filu wjele ſapočeczej njemóżeſch. Tohodła wſimi dwě deſzy a mjes nimaj filu ſaſpinaj (hladaj 4. wobras). Něſtkole piłu ſ lohkej prózu nawótſiſch. Cźejeſch-li do deſti abo hrjadły dźeru wudyrać, mſchanéſch ſe železnej hejki na hójſowe ćerlonki błeſ. Se ſeleznej hejki cźerpiſt ſ wuzerebu ſejewa roſdźeſeńſch (kaž widźiſch na 5. wobrazu). Tohodła wobſtarai ſebi drjewjanu hejku. Hdyž ſ njej bijeſch, drjewjane cźerjonki zyke wołtamu (hladaj 6. wobras).

Kak sušimy a khowamy wobuće

(S wobrasom.)

Někto też połcźi ſa khowanje a ſuſchenje wobucza dźełaja a pichedawaja. Połcźa je je ſylneho pozinkowaneho grotu. Wobucźa ſo do njeje tak powěſcheja, ſo ſu

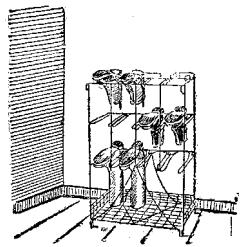

póduſche ſwjerſcha. Koło wokolo wobdawa je powětr, tuž drje pomałku ale ſtajnje ſchnuja. Wožebje wuſchnu póduſche derje. Do nich njemóże niczo padacź, ſchtož je druhdy jara wobcźeżno, hdyž maſch ſo ſpěſchnje ſwobuwacź a něſto ſaczujeſch, ſo cźe ſchtó wě ſchto w cźrijach tłóčí. Sdobom maſch wſchitke wobucźa, hdyž je tam porjadnje poměſcźujeſch, na jenym měſtnje hromadźe.

Husańcowe nožicy.

(S wobrasom.)

S huſańcowymi nożizami pſchiſchcźipanymi kónčki pruſcźikow a wjerſchki wotnožkow ſ huſańcźemi hnězdami. Wot ſchtoma ſem, a byrnjej na rébłe ſtat, njemoht hačź na ſame kónčki a wjerſchki doſahnyć. Dźenża wſchak kónčki a wjerſchki rady njewotrěſuja, ale huſańcze hnězda wupala. Tohodła huſańcźich nożizow wjazy dale trjebali njebychmy.

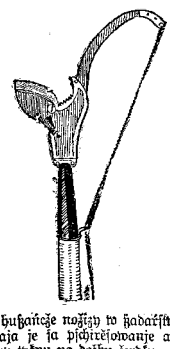

Tola njejźu huſańcże nożizy w ſadarſtwje hiſchcźe njewuſchne. Trjebaja je ſa pſchiréſowanje a pſchiréſowanje ſchtomow. Nożizy tyknu na dołhu jerdku. S jeneje ruczki nożizow wjedźe rjerzaſk ſ powjaſom hačź do ruki toho,

ſotryž nożizy derje. Dołke nożizy hěſła a pichedawaja we wiſchelakich druhimach pe wiſchelakich płacźiwach. Když maſch ja rědne, tajke nożizy łupicź, dha hladaj pichedewſchem na to, hačź ſu derje dźełane. Pódła dobreho dźeła kladaj hiſchcźe, tak ſu pichipramjene a na tajke waſchnje rěſaja. Když nóż wot ſwjerſcha halożku pícherěſnje, dha wón lohſcho rěja, hačź hdyž ſo to wot ſpody ſtanje. Wot ſwjerſcha ſo rěźaza halożka ſo nałkluje a rěſanje wołožuje. Rěźa-li ſo wot ſpody, tłóczi halożka na nóż a wón cźeſcźho rěja. Naſch wobras pſchedwjedźuje nam porjedźene nożizy. Tute pichedawaja ſo pod pomjenowanjom „Duplex“. Jich wołożebitoſć leži w tom, ſo jeje nóż pſchima do ſubiczkatych cźórkow. S tym je móżno, ſ lohkej prózu też tołſche wotnożki pícheſchcźipnyć abo pſcherěſnyć. Tak ruczje hačź je halożka wotrěſnjena, pjero nożizy ſaſo wocźini. Trjebanje tajkich nożizow nałéżuje wurěſowanje jara wołožuje.

Počkowske hozdźe zarubowacc kłešće.

(S wobrasom.)

Když je kowař konja wobkował, wotſchcźipuje ſe wſchědnymi kłéſchcźemi wiché hoſodźikowe kónčki, kotrež pódkow

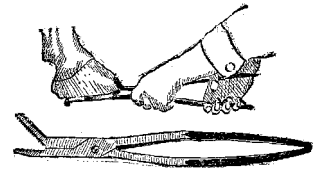

dźerża a ſu pſches kopyto wuléſłe. Potom kowař njeruneſcźe wotſtrihuje. Nowiſchi grat ſa pſchejhibnjenje hoſodźikow ſu wołožebite kłéſchcźe. S nimi hodźa ſo kónčki hoſodźikow jenak ſtajnje wotſhibnyć, tak ſo kowař hinaſchcźeho gratu njepotrjeba.

Hnojowe nosydła.

(S wobrasom.)

Na kóždym burſtim dworje měſachu něhdy hnojowe nožydła — jene abo wjacy. Tehdom běchu wſche hródże hłuboke. Když rětasche hnój cźahacź abo hródź wutſidacź, noſchachu hnój na nożydłach na dwór. Hnydom mjetachu jón na wós a wožachu jón na polo, hnydom jón roſkida-

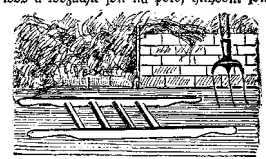

chu a ſaworachu. Hnój tehdom na ſwojich hnójnych wutkach najmjenje ſhubi. Krowy leżachu na mjehkim a we hymje w cźopłym. Howna runachu hnydom ſobu do hnoja. Dźenża wědomoſcź pſchipóſnawa, ſo běſche wobkhadźenje naſchich wótzow ſ hnojom najroſumniſche a najſpratwniſche. Potom pſchiwobroćichu ſo rownożemnym hródźam, wožebje kruwarńjam. Wſchědnje hródź kidaja, hnój a wožebje howna woża na hnojowniſchcźo. Tam wětr wuduje ſ njeho hnójne wutki, deſchcźik ſwopłkuje ſ njeho wažne hnojidła, ſo maſch jenoż hiſchcźe ſuchu ſłomu ſkoro bjeſe wſchede hnójneje bódnoty. Tu a tam pſchiwobroćuja ſo hižo ſaſo hłubokim hródźam naſchich prawótzow. Potom też ſaſo hnojowe nožydła

ſtanu.

Rowne zasady rozumneho khowanja.

Schtóž pſchikupne hnoje mjeta, dyrbi też něſchto we hnojenju roſumiecź a to, ſ cźeho wobſtoja, a tak na pódu ſtuknja. Wjele ſe wo tym pišałi, tak ma ſo je pſchikupnym hnojenju ... a tola to mnoſy bórzy ſapomnja.

Pſchikupne hnoje dźelimy na te, kajke ſiwiny ſu we nich wopſchijtajte, na duggiate, fosforowe a drašlowe.

S dušnykowych hnojow nałożujemy chilſki lódźik, ſyrika-ſchapik, wapno-dušnk, wapnowy lódźik abo hewak hiſchcźe nětajki dušnytowy hnój.

W chilſkim lódźiku je wokolo 15½ prezenta dušnika a to w formje dušcźno-kłónaiej, kotryž je we wodźe rospuſcźezny. W pódźe pak ſo dźěſchi cźaſ nad dźeſeći, dokelž jón deſchcź do ſpody ſwopłkuje. Dušnk, kotryž je we chilſkim lódźiku, roſtlina hnydom wužije. Tohodła ſ nim rady ſwjerſcha hnojimy a ſ tym pomhamy žłabym a wobſchkodźenym roſtlinam.

Kelko lódźika chcemy k wěſtej roſtlinje rosmjetacź, to dyrbimy najprjedy ſwědcźicź. Druhdy doſaha 10—15 kg na kórz. Druhdy pak dyrbimy ſamo na 80 kg rosmjetacź. Dołelž ſo chilſki lódźik we pódźe njedźerži, dyrbimy jón na wjazy wotdźělow rosdźělicź a kóždy wotdźěl po łuſkach rosmjetacź. Tak maju roſtliny hnydom trěbny dušnk, hdyž jón trjebaju. Prěnjemu raſej rosmjetamy dušnk krótko pſched žywom abo pſchi žnim žywje. Druhi a tſeći dźěl rosmjetamy tydźeń abo dwě njedźeli po dźiſchu. K zokorowej rěpje rosmjetamy lódźik tydźeń pched žywom. Jón pſchi žywje rosmjetacź, njeje thmane, dokelž rěpa potom hubjenje ſtkadźa. Mjetamy jón dwójzy a k druhemu raſej tehdom, hdyž prěni ras wobkopujemy. Ssmy-li rěpu pſchetorhali, ju ſrědka hdy ſ lódźikom hnojimy. Hewak by pſchejara do nacźe cźérka a njeby doſrawika. Najkhmaniſche je pſchihnojowanje pſchi prěnim wobkopowanju.

Pola trejdow roſdźělimy mjetanje lódźika tak, ſo poſledni kwantum rosmjetamy, prjedy hačź ſo žito ſapočnje wlez. Tak bórzy hačź ſo prěnje kóſki pokaſuja, njeſmědmy wjazy mjetacź.

Dychmy-li k trejdam pſchewjele dušnika nadobo rosmjetali, bychu ſo wone pichejara pjentojcźiſe. Potom by ſo nam trejda jara lehnyła a ſ toho ſcźehuje wjele žłomy a mało ſorna. Pola trejdy jara na tym ſaležı, tanje dušnikoweho hnoja na tſi dźěle roſdźělimy. Prěnju tſeźinu rosmjetamy pſchi žywje, druhu tak bórzy hačź ej ſo tſeći bancźik wuwik a tſeći dźěl dwě njedźeli poſdźiſcho.

Najwjazy lodźika ſnjeſe kukurza. Też wowſ je ſa lódźik dźakowny. Chzemy-li pak k piwarſkemu jećmjenjej ſ lódźikom hnojicź, budźmy kedźbliwi. Kajkoſcź jećźmjenja ſo ſ nim ſhórſchi.

K najmjńſchim žnwam móżemy naléto ſ lódźikom ſe wulpěchom hnojicź, wožebje je-li pſchenża pomjerſka, abo ſu-li druhe ſchkódnikoſo žnwy poſchkodźili. Hačź do wlećenja trejdow móżemy dźe wſchěm hiſchcźe pſchihnojicź. Njeje-li pak póda na foſoru a drašle doſcź bohata, njeſmějmy pſcheżnylnje ſ lódźikom hnojicź, hewak by ſo trejda lehnyła. K kuſchcźiſnam a k dźerćelam ſ lódźikom njehnojimy. Te žebi žame dušnk ſ powětru trěbaju.

Pſchiſpomnicź pak hiſchcźe cźemy, ſo lódźik jenoż potom roſtlinam doſpolnje howi, je-li doſcź druhich žiwin w pódźe.

Na lohkich pódach radſcho ſ lódźikom njehnojimy, dokelž by jón deſchcź bórzy do ſpody ſwuwopłkował. Tu mjetamy radſcho ſchtapikowy ſmran (Schwefelamoniak). Najwjazy wunjeſe dušnk na trěnich a lěpſchich pódach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na póšće a pola dowěrnika 1.35 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wład. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 48 — Budyšin — Srjedu, 26. februara 1930 — Bautzen — Ročnik 89

Němski sejm.

Němski sejm je wutoru wo podružnikowy schkitazym zakonju dale jednał. Justizny minister ſ Guerard praji, so ma tónle zakoń padnyć, kaž bórzy budže dosć wobydlenjow natwarjenych. Někotre pak hišće wobydlenja njedožahaju. Hdy by so schkitanje pšečešnjo wupowědženju wotstronjło, by so podružniſki pjenjes powjetšił, ludowe ſezinjenje by pod tym cźerpiło, a to by k hospodarskim a politiskim rozschadženjam dowjedło, schtož naših lud njeby ſmjeł.

Schtož może so popuschčenje bjes straha sa powschitkownosć ſtarć, to je krajam pšemoſtajene. Měnjenje, so so trjeba jenož nuzene hospodarstwo wotstronić, so bychu so twarske wiki wošmike a so dosć wobydlenjow natwarilo, nimam sa prawe.

Zentrumski sapósłanz **Tremmel** so nadźiješe, so knježerstwo tón króć podružnikow schkitazy zakoń pozledni króć podlěschi.

Zentrumska strona nochce žane sozialiſowanje wobydlenjow, tola też schkitanje wobydlenjow so njehodži bjes ſtych sčěhowkow sa ludowe derjemješe wotstronić. Po nanjesče hospodarskeje strony by so podružniſti pjenjes wo 30 prozentow powjetšił. Wotnajerjo pšichmyślowych měšnosćow a daloke koła źrěnjeho ſtawa ſ dopišami na němski ſejm pšečešnjo wotstronjenju nuzeneho wobydleńskeho zakonja protestuja. Wotstronjenju dawka khěžnje danje njemóže zentrumska strona pschihłosować. Bjes wunoschka ſ tohole dawka by so mjenje wobydlenjow naiwarilo.

Knježerſtwowa pschedkłoha so wobydlenjowemu wuběrkej pschipokała.

Wotstorčene wothłosowanje.

Sjednoćene wuběrki němskeho ſejma su wutoru rozprajenje wo němsko-pólskim likwidaziskim dojednanju ſtónčiłe. Tola hakle na konju wuradźenjow wschich dojednarjow, ſ Youngowym planom swiſowanych, budže so wo pólskim dojednanju wothłosować. Wotstorčenje wothłosowanja je ſnadź so ſ hłownje pschičiny tohodla ſtało, so hišće też knježerſtwowe strony njeju jeneho mjenjenja.

Sakske měšćanske strony wulku koaliciju wotpokazałe.

Namjet demokratiskeje strony, so by so w Sakſkej knježerſtwo ſ wulkeje koalizije, to rěka ſe sozialdemokratiskeje, němſkeje ludoweje a demokratiskeje strony wutworiło, njeje pola měšćanskich stronow pschihłosowanje namakało. Sa to su so měšćanske strony ruče sa namjet hospodarskeje strony rozsudźiłe, po kotrymž by so měło **ministerſtwo pschedsydstwo presidentej krajneje ſlužbowarnje, Schlieckej, poſtorić. Sedmſka frakcija němskeje ludoweje strony** je we wutornišchim poſedźenju wobjamkła, hospodarskej stronje ſkazyć, so **wona presidenta Schieja ſa khmanu wozobu wobhładuje** a so je tohodla ſwólniwa, wólbje **presidenta Schieca ſa ministerſkeho presidenta pschihłosować.** Tutomu pschipowědženju je so też frakcija wjeſneho ludu pschiſamkła.

Misa twarſkich dźěłacźerjow w Němskej so wupowěduje.

Pod cźiſchcźom powſchitkownje hospodarſkeje krizy a katastrofalnym położenjom twarſkich wikow su ſwjatſki dźěłodawarjow ſa nuſne měli, ſwoje wupowědźaze prawo wužiju **nětcźiſche** mjedy twarſkich dźěłacźerjow we Westfalſkej k 31. měrcźej 1930 wupowědźeć. Też w Porheimſkej su so mjedy twarſkich dźěłacźerjow wupowědźile.

Bróńe w Lipsku kradnyli.

W Lipsku su ſ jeneho wojerſkeho twarjenja bróńe, mjes nimi někotre malchinke tſelby, kradnyli. Paduſchi su so w nozy k pówdźeli do twarjenja dobyli.

*

S kradnjenjom munizije w Lipsku po ſdaću ſpytane paduſchowe na tſelniku w Stołpu ſwiſuje. Kaž so ſda, je kommunistiſke wjednistwo ſwojim pschiwiſowarjam porucźiło, so ſ munizију ſ wojerſkich ſkładow ſastarać. Kaž Stołpſke nowiny powědźa, su w nozy w twarjenju tamnišcheho tſelnika němſkostatneje wobory wołna wubili. Wojerſki ſtražnik najprjedy k ſatraſchenju tři króć tſeli a ſwědźału raketu do powětra puſchcźi, w kotrejež ſwětle won někotrych pachołow w lěsu ſo ſhubicź widźeſche. Wotdźělenje jěſonych wojakow a wotdźělenje policije so ſa nimi puſchcźi. Sdydom pachołow mózachu ſajeć, kotſiž kommunistiſkej ſtronje pschitſłuſchcźeja. Jim je so pjecźa porucźiło, munizију kradnyć.

Pruska generalna synoda.

Na generalnej ſynodze generalny ſuperintendent dr. Dibelius wobras pschejo bóle hrožazeho rozkrajowanja tyhowaſche, kotrejž dźenża ſwjatſki ſwobodnowěrſtwo jako nadpaduiży bjesbóžneje kultury pschećiwo nabožnje a kulturje wjedu. Hibanje ſa wustupjenje ſ zyrkwje, ſa cźaſ ſo ſ nałożenjom wulkich agitaziſtich trjebkow dźeła, njeje ſamo we měſcźe, kaſkeż je Barliu, ſmutſkownu porażnu mózu evangeliſtich woładowu połłabicź mohło, ale nawopak nowe zyrkwinſke woładne wědomje ſbudźiło. Zyrkej ſo we wojowanju, kotrejž je ſo pschećiwo ludowym a ſtatnym kul**turnym ſakładam ſamerſko, njemóže ſ kompromiſami nakładowaći.** Pschećiwo nuzenju ſwědomja a traſchenju ſmyſłenja, kaſkeż ſwjatſki ſwobodnowěrzow ſ wulkimi mozami nakoſeja, zyrkej ſa bjesmunjenitku ſwobodu w ludu a ſtatu wuſtupuje. Pschede wschém ſebi pscheje, ſo by ſo ſkrěcźenje ſe ſtatom bórzy wobſamkło. Wo roſchudne praſchenje dźe, hač dyrbi evangeliſki dźeł luda Pruſkeje we ſamkнym ſtatu hiſchcźe domiſniſke prawo měcź abo niz. Rěcźnik na léta kulturneho wojowanja dopomni, hdyž je ſwonkownym cźiſchcźom ſo katholſka zyrkej pozbyliła a ſebi w zentrumſkej ſtronje politiſki ſejmeru ſałožiła. Warnowaſche ſtat, ſo njeby ſ njepschemyſlenym poſtupanjom evangeliſku zyrkej do podobneho hibanja ſacźiſchcźał.

Próſtwa evangeliſkeje zyrkwje w Pruskej ſa khcźeſcźijanow w Ruſkej.

Evangeliſka wyſchiſcha zyrkwina rada, najwyſchiſcha wyſchnoſcź evangeliſkeje zyrkwje w ſtaropruſkej unији, je porucźiła, ſo mo ſo prěnju pótnu njedźelu (9. měrca) we wſchěch zyrkwjach na nuſu cźěžnjenych khcźeſcźijanow w Ruſkej w Bożej ſłužbje ſ wołebitej próſtwu ſpominacź.

Awſtriska Haagske dojednanje přijała.

Awſtriſka nazionalna rada (parlament) je wutoru Haagſke ſkrěcźenje hromadże ſ belgiſkim a pólſkim dojebnanjom po krótkej debacźe jenohłóſnje pschijała. Runje tak je ſo pschećeźelſke, wurumanſke a rosrižanſke ſudne ſkrěcźenje ſe Italſkej ſchwaliło.

Chautempsowe knježerſtwo pri prěnim wothłosowanju so powaliło.

Chautempsowe knježerſtwo njeje prěni dźeń w parlamentu pschećrało. Hdyž dź Chautemps politiſki program nowoho knježerſtwa roswił, radikalna ſozialiſtiſka ſtrona ſadałeſche, ſo by ſo knježerſtwu dowěrjenje wupraſiło. Tutón namjet bo ſ 292 pschećiwo 277 hłoſam ſacźiſnył.

Knježerſtwo ſo bórzy po 10 hodź. wjecźor k republizynemu presidentej poda, ſo by jemu wojſewiko, ſo wróćzo ſtupi.

Macdonald w Česnje.

Pšched mózným hibanjom, kotrejž pšches jendźelſki lud pschećiwo pschećeźelſkeju zyrkwjow w Ruſkej dźe, njeje ſo jendźelſki miniſterſki pschedsydża Macdonald dźeje kombźicź mohł, ſtejiſchcźo jendźelſkeho knježerſtwa k wutupjenju khcźeſcźijanſtwa w Ruſkej roſcźahnicź. W ſjawnym liſcźe, kotryž je nowinam pschepodał, wón najprjódy pšched pschewulkej lohkowěrliwoſcźu warnuje, hačzrunjeż je ſurowoſcź ruſkich kommunistow pschećiwo zyrkwi doſcź ſnata. Macdonald ſo boji, ſo by ſ wótrym ſkowom pschećiwo ruſkemu Antikhryſtej jendźelſkej induſtriji w Ruſkej ſcźodźił. Tohodla wobhładuiwje w ſwojim liſcźe praji: „Njemóżemy rjec, ſo wězy wopraſdźe ſnajemy. Powěſcźan, kotrejž pšches Rigu do Europy pschikhadźeja, njeby ſo bjes potwjerdźenja ſ druheje ſtrony dyrbjało wěricź. My we Jendźelſkej ſmy ſo ſ hidu pschećiwo kóždej njeſnoſcźiwoſcźu narodźili, a połkócźenje ſwobody wěry njemóže nam bjeshdźak wostacź. Sćmy diplomatiſke łoćzahi k ruſkemu ſtatej zyle praktiſtich pschićinowili, tola ſ tym njeſmy ſnutſkownopolitiſke ſyſtemy Ruſkeje pschipóſnali. Njemóżemy pak ſo ſ agitaziju, kotraž ſo runje tak ſ politiſkimi ſkaſ nabożeſtnimi pschićinami njedźe, ſ krutych puſcźow internazionalnych poczahowi wotcźiſchcźaceź dać. Pschezo je ſtrašchne, jedyn kraj ſatamacź. Strach je, ſo połoženje wěriwych ſ njepschemyſlenym ſatrocźenjom pohubjeſchimy. Budźemy ſo toho ſminyć pytacź a ſana agitizija njeſmě naſ ſ prawedo puźa wotcźiſchcźaceź.“

Macdonald ſo prajtdoma dźerži: „Mokaj mi kožuch, ale njewomacź jón!“ Jendźelſki miniſter ſnutſkownych naležnoſcźow **Clynes je w měſcźe** Merthyr Tydfil khrobliſcho pschećiwo ruſkim kommunistam porećzał. Praji, ſo labouriſtiſka (dźełacźerſka) ſtrona nima žaneje dowěry ke bolſchewiſkemu knježerſtwu w Ruſkej a k methodam tohole knježerſtwa. Miniſter praji, ſo ſo labouriſtiſka ſtrona ſ połnej dowěru na demokratiſke ſaſady a wobjebje na ſaſadu wjetſchiny ſepjera. Na to k naſtrožazym powěſcźam wo nicźazym wojowanju pschećiwo nabožnje w bolſchewiſkej Ruſkej dódźe a praji, ſo tele nabóžni pschećiwo duchej a Bohu ſu ſmješne cźiny błudneho cźłowjeka.

Wójnske přihotowanje w Ruskej.

Pšched *někotrymi dnjemi je, kaž je ſo hišo pówědźało*, rumunſke knježerſtwo wojſewiko, ſo powěſcźe njejſu wěrohódne, po kotrychž ſo Ruſka pschećiwo Rumunſkej na wójnu hotuje. Wutoru je knježerſtwo druhu powěſcź wudało, w kotrejž pschiſnawa, ſo ſo **pschi rumunſkej mjeſy ruſke wójſko ſhromadźuje.** Knježerſtwo praji, ſo ſu ſo hižo trěbne naprawy ſtate. Hačzrunjeż dźiwajo na cźeſke hospodarſke położenje Ruſkeje nichtó njewěri, ſo ma Ruſka wopraſdźe wójniſti wotpohlady. Nowiny „Łupta“ radźa, ſo by ſo organiſazija ſakitanja kraja generalej Peſy dowěriła.

S **Helſingforſa** ſo 25. februara powě, ſo ſu tamniſche nowiny dźiwanje ſbudźaży telegram pschinjeſłe, po kotrymž ſo po zyłej Ruſkej rozprawy k wójniſkej hotowoſći rozſchěrjeja.

Smjertne wusudy jako „wotrašacy priklad“.

Sſud w Odeźy je wutoru wulki prozeſ pschećiwo někotrym knježerſtwowym ratarſkim inſtruktoram, tak mjenowanym agronomam ſtónčił, kotrychž winuja, ſo ſu roswicźe ſhromadnych (kollektiwnych) ratarſkich hospodarſtwow ſpinali a ſo ſu dalſche wobſtaće wulkoratarſkich (kulakiſkich) hospodarſtwow ſpěchowali. Prozeſ bě ſ tym naſtał, ſo bě do tychle ſtron pólſkana agronomka, dla wobcźežnoſcźow ſadwělowawſchi, kotrejž bě nadeſchła, ſebi ſi**wjenje wſaka.**

Sſud tſjoch wobſkorzenych agronomow k ſmjerći ſaſudźi, ſo na to ſaſoju, ſo dyrbi ſo ſatraſchazy pschikład ſaſtojnikam dać, kotříž ſ maſku politiſkeje neutralnoſcźe bjes dobałajeje raſnoſcźe na pschećiſtajenju ratarſtwa na ſozialiſtiſke formy dźěłaju.

Juhoſłowjanſki patriarch pschećiwo pschećeźeſtwu khcźeſcźijanow w Ruſkej proteſtuje.

Juhoſłowjanſki patriarch Dimitrij je w mjenje juhoſłowjanſkeje prawoſławneje zyrkwje proteſt pschećiwo nabožeńſkemu pschećeźeſtwu w Ruſkej wſchěm ſamoſtatnym prawoſławnym zyrkwjam, kaž też Canterburyſkemu arzybiſkopej pósłał. W proteſtu ſo praji, ſo w ſtawiſnach cźłowjeſtwa njeje podobneho wojowanja pschećiwo khcźeſcźijanam, pschećiwo zyrkwi a wěrje było. Patriarch wjace zibiliſowane ludy napomina, ſo bychu cźerpjenjam ruſkeho ludu kónc cźiniłe, kotrež ſu hórſche dyžli pschećeźeſtwa prěnich khcźeſcźijanow.

Aman Ullah ſo do Afghanistana wróći.

Po powěſcźach ſ Bombaya je pjeza ſtejiſchcźo nětcźiſcheho afghaniſkeho krala Nadira roſtkhacźene. Wodyko ſplahowy ſo Nadirowemu prózowanju, kralowſku mózu nad ſplahami poſtajiłnicź, pschećiwoſtoja. Nadir je ſo tohodla knježenja nabył a Amana Ullaha proſnył, ſo by ſo ſ wukraja na afghaniſti trón wróćził. Aman Ullah je na to ſ Roma do Konſtantinopla pućował, ſo by je ſwojimi tam bydlazymi pschiwuznymi, pschede wschém je ſwojej mudrej marjerju, radu ſkadował. Jeho macź ſo pola ſplahowu wyſoko waži, tola ſo ji njedźiwajzy tohonjeje poradźiło, jeho na trónje ſdźerżeć. Aman Ullah je bjes kralowneje wotſtź, dokelž je we wocźomaj muſkałowym pschede wschém kralowa na reformach w afghaniſkim žónſkim žiwjenju wina, kotrejž ſu najbóle revoluzijne ſbudźiłe. Aman Ullah je ſwój do [illegible] bdźeł je ſo po ſdaću ſwojeho pschećeźela, turkowſkeho ſtatneho preſidenta Muſtafa Kemala paſchu, chžył we radu praſchećz. Tole pućowanje pak je ſo wotſtorčiło, dokelž je Muſtafa Kemal paſcha njejabzy do Sſmirny wotpućował. Wón je Amanej Ullahej radźił, ſo by ſo najprjódy ſ Ruſkej a Perſiſkej dorěcźał. Jeli ſo by ſo Aman Ullah jaſo do Kabula wróćził, budże wěſo wurjadne pschećiwnoſcźe dyrbjeć pschewinyć, byrnjež by ſiwoju horliwoſcź ſa reformy ſeſpinał.

K tomu ſo 25. februara ſ Konſtantinopla powě, ſo ſměje Aman Ullah bliſſche dny wažne roſrěcźenja ſ tam-

nijchim jerfiifim a ruffim pófztanzom. S ruffim pózstanzom ma wofebje dojednacz, hacz by fo mohł pyches Ruffu do Afghanistana wocźiecz. Każ je flyschecz, ruffe knjeześtwo f dorosumjenjom krala Nadira Amanej Ullahej puczi pyches Ruffu dowoli. Dale fo Amanej Ullahej wojeńfke ktadło za leczenje f Taschkenta do Kabula do woże da. Ruffe knjeześtwo praji, fo je febi kral Nadir wefte wumeńenja wuczinił.

Njemcźy w San Domingo.

W San Domingo na kupe Haiti w kjedźu. Ameriży je zbezt wudyrił. Sbézkarjo fu wobtwojerdżenja Monte Chrisso a Santiago de los Caballeros dobyli a nétko k hlowneum méstu, kotrez każ kraj, San Domingo réka, cjahnu. Président Basques fe najprjódzy do amerikanskeho pózstanzowa cjeknył. Wot tam je fo do presidentstwowneho wwarjenja w méscze San Domingo wrócził. Wón chze pjeza f tódzi do fuydoneje republiki Haiti cjeknycz.

Każ fo f Port au Prince powé, fu fo, hdyż fu tam zbézkarjo do knjeześtwa źwérnych wojakow krafnli, nékotri franili. Po powésczach, kotrez fu wikowarńe w Port au Prince dostake, fu zbézkarjo méfto Dojabon wobdżadźili a tamniche wobzdka a polizija wotzwonili.

Pschicźina zbézkarskeho bibanja na fo pjeza w hubjenych hofpodarskich wobstejnoscjach, wofebje w krisiskim pokjenju kofejowych wikow pytacz. Njespokojnosc je fo bischcze powjetschiła, dokelż chzyfche president, kotrehoż fastojnfki czaż fo bórzy minje, fwoju nowowólbu f mozu pschecźiwcźecz.

*

Druha powéźcz je San Dominga praji, fo je fo wjetschi dżel wójska zbézkarjam pschifamknuł. Wobtwjerdżenje Monteerifti je w jich ruzy. Sbézkarjo k méstu San Domingo cjahnu a njejfu hacz dotal pschecźiwjenje nadeschli. Spósnjawschi, fo njeje mózno, zbézk porafcz, flaj president Vasquez a méstopresident kongreżej wojfewitoj, to wróczo ftupitaj. Président je fo fe fwojej fwójzu do twarjenja amerikanskeho pózstanzstwa f prófzwu podał, fo by jeho amerikanfki pózstanz schfitak. S tym fo njetrjebawschi krej njepschelije. Hacz do nowowólbow kongreż nakhwilnemo fo presidenta wuswoli. San Domingo je fo pod dohlad Sjednoczenych ftatow połnozneje Ameriki ftajił. Tym fo potajkim saleji, porjad w San Domingo po mózneszi wobnowicź.

Zdcźk w Indochinie.

Sbézkowy wjednik w rukach Francozow.

Każ fo f Hanoia powé, je wjednik indochinefkich zbézkarjow, Guillaume Nguyen Thaj, kotrehoż maju fa wjednika zyleho revolucionarneho hibanja w Indochinje, do rukow franczowfeje polizije padnył. Nguyena bechu hizo koni w njepschitomnoscźi k fhkoltanskemu dżelu na czaż fiwjenja fafzudźili, tola fe wedżak, fo polizajfkim fhdżezjam wuthowacz. Pfched pjeczimi dnjemi pak fe jedyn wojerfki ftraźnik jeho f wutkelom ftrajchne franik a fajak, tola njebé jeho jako wodżerja zbézka fpóznak. Hakle, hdyż jeho pschefhtichachu, wuskuschachu, fo fu f nim duschni zbézka fakhapili.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 26. februara 1930.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer —2, thermometer wo dnjo +6. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —4, thermometer w nozy —1. Wuhladu na fuche wjedro. — Schkleriza pomalku wróczo ftupa, S teho widżimy, fo fo nizíny f wjeczora pomalku pschibliżuja. Wjedro wobknjeżuje pschezo hifchcze fnina wyschina, leżaza fe fwojim jadrom nad raiffchej Europu. Njemdre wétry f polonja pschinjefu nam fnanto wokolo mlodeho mésiacka, a to budże ptak, pschemenjenje nalchebo wjedra. W Kralfkej falkadżachu poflednje duy furowe knjeżowe mjeczele. Nétko je nahle tacze faffupilo. Sněh f nahlych hozcźe

dopołdnja w 9 hodź. pschedbžyda ratarskeje kommisije Wojerowskeho wokrjesa, ratař K. Pětšk z Wojerez. Dopołdnja 10 hodź. směje pschednoschk wyschschi ratarski rada dr. Wagner z Wrótšławja. Thema budże: „Schto ma ratař wjac pschi nalěwnim wuživanje wobležowacz?“ Doł. 11 hodź. pschednoschuje dr. Dürken z Wrótšławja „wo pschiprawjenju a slěpschenju lukow a stótnych pastwischow.“ Wot ½12 hacź ½1 hodź. budże pschipołdnišna přestawka. We tutej hodźinje wobhladaju sebi ratarjo wustajenje a wopytaju žywnjenjowe wiki. Pop. ½1 hodź. pschedwjedźa žo ratarske filmy. Kóždemu jenotliwemu pschednoschej pschisłuchanknje so debata. Sarjadowstwo sjedza tej twarnjenja, so może program po potrjebje też pschemjenić. Kóždy ratař smě darmo pschednoschki złyschecz. Schitzy ratarjo se žiwotnymi pschiwuznymi a kotřiž žo hewak na ratarske praschenja zajmuja, su k tomu pschepročeni.

S **Turjoho.** Loni je žo w našnej wjsy kěžro twarjko. W lětsa budże po zdaću też tak. Murjeź Arnošt Grózsca z Jampla je sebi wot tudomneho sahrodnika Schpanka z Wujowiz k twarjenju kupił. Chce wšelake domske naměrjenja. Nowotwar, kiž su hižom selbětrali, budże pyrlicz nalěwi holansku wjeź. — Tu zemje w 77. lěcze swojeho žiwjenja wumóžkarka Rosina wud. Ryschanowa rodźena Šwjerjez. Zemrěła běsche wot wschitkich czežcžena wosoba.

S **Běleje Wody** Wutoru rano wokolo 4 hodź. su ke stanju alarmowachu. S dotal njeznateje pschičiny běše w turnowańi mužiskeho turnarskeho towarstwa woheń nastał, kiž w krótkim twarjenju wjele zhubow nadała. Też wětr běsche rozšěrjenju spomožny, so 40 metrow dołhe twarjenje bórzy zyle w płomjenjach stejesche. Wobsaha su žo najskerje pschepodjeje dohladali, so njeběsche možno, turnowarišu wuhrowacz. Wona so je wschitkej turnowańskej pschiprawje, kotraž běsche zdżela šnke loni nowa, do czista wotpali. Pschi pschepytowanju nastaca wohnja wutoru dopołonja su wuslědźili, so je w kantinje w nozy nječto spał a pschi kachlach leżał. Najskerje je wuhło i kachlow wupadło a z pschičiznu wohnja było.

S **Wjelcjeje.** We tudomnej „Germania-hěcze“ su jenu schkleńczerńsku pěz wuhašli. Dźělarnja pjecza žiwoje twory hubjenje wotbywa. Se sastajenjom pjecy je nětkoždy 150 dźělačerjow a dźělačerkow sašuzbu zhubiło. We Wjelcjeji budże nětko nětkoždy 800 dźěłowcenerjow.

Wusudźenja.

Wulka chłostanska komora w Budyschinje.

Pod wliwom alkohola běsche dotal njechłostany pózzlinowy dźělačer Maks Richard Kunath z Wulkeje Dubrawy njekasanstwo skutčił. Kunath je woženjeny. Jako wotdźělowy wjednik pschi wohnjowej woborje běsche žo won 8. septembra 1929 na swučowanju a sawjeselenju w Khwačzicach wobdźělił a piwo a palenz wužiwał. Wokoło poknoz běsche mjelčo sa holju schoł, kotraž běsche, so se swojim lubym na kuku podała. Běsche žo na holzu walił, ji hubu a nóz sadżerżał a ju wumorował. Ssobutpschitomny tołmačenja woženjeny dźělačer Gustav Maks Kijank z Wulkeje Dubrawy běsche žo pschi tutej składnosći njepózcziwje na holzu pschepschimnył. Mjes tym běsche holzyny luby blizko w trawje leżał a so njehibnył. Budyski kawnišći sud běsche Kunatha dla njekasanstwa k 1 lětu a 6 měsazam jastwa sażudźił a jemu cżestne prawa na 3 léta wotrjeknył; 2 měsazaj pschepytowanišeje jatby běsche za wotpokucżene chłostanje woblicził. Kijanka běsche sud wuwinował wot wobstórżby, so je njekasanstwu pomazny był, běsche pak jeho dla namóżneho njepózcziweho pschepschimnjenja k 7 měsazam jastwa sażudźił. Kijank běsche žo wušudej podcżinył a nětko wotpokucżuje. Kunath běsche žo pschecziwo wušudej powołał. Wczera sud znowa tajnje pschecziwo njemu jednasche. Jeho pospyt, jo by poczežowanych swědkow jako wěrynjehódnych pschedstajał, žo njeporadźi. Sud Kunatha k 1 lětu a 2 měsazomaj jastwa sażudźi a jemu pschepytowanišku jatbu poknje jako chłostanje wobliczi.

Wospjet cżežko njepózcziwje pschescholi běsche žo dźělacżer Michał Zimmer z Budoschina na swojej 16lětnej pschirodnej dźowcy. Dla tuteje krwawneje haniby běsche jeho Budyski kawnišći sud k 6 měsazam jastwa sażudźił a jemu cżestne prawa na 2 lěcze wotrjekł. Statne rěcznistwo měješe wušud sa pschemały a žo pschecziwo njemu powoła. Ssud na jeje namjet dźiwasche a chłostanje sa Zimmera na lěto jastwa powyschi.

Shromadny kawnišći sud.

Wczera stejesche žiwnoslcer Pawoł Mikela z Jasenzy pola Niežwaczidła psched sudom. Wón bě wobskorżeny, so je smělki falschował a wobschudźował. Mikela wikowaschе i ratarskimi tworami, wobžebje pizowadlami a hnójnitlami. Tute kupowaschе wot wschelakich wikowarjow a se wschelakich stron. Też je „Sserbskim Hospodarjom“, wulkowikowańskim towarstwom w Budyschinje dźělałche. Tute stajnje na to dźerżeschе, so bě jeho dołh pschewidźomny a snjeschliwy był. Najskerje njeje za wikowanje trěbneho porjada we sapisłach mél, też njeje so na nusne wobliczenja wustajał. Wón sajedże sebi do dalka. W město hotowych pjenjes pschijimasche smělki. Jeho woteběrarjo dawachu jemu podpisma na smělki, bjes toho, so bychu so wo wyschoscż wupisżatomneje sumy jara starali. Stónczinje pschindże Mikela na myslicżki, na smělki podpisma swojich woteběrarjow sam napisżacż. To žo wě, że falschowanje podpisma a jakoń je chłosta. Tajkich pschestupjenjow so i pschepytowanjom bżewjeczż wupokaja. So je Mikelej tajke postupowanje možno było, so jeho woteběrarjo też hanni sawinowali. Jako wot bankow a tych wikowarjow, pola kotrychż bě Mikela smělki japodał, pominanje dóstachu, so bychu je saplacżili, žadyn jenicżki z nich so njeje żenje na prawe městno wobrocził, so by sebi wujasnjenje żadał. S hudanczkom je dżensa hischcże, kak je sebi Mikela tak hluboko do dołha salěcż mohł, hdyż tola njeběż żadyn sjawny pschecżinjak. W tymle nastupanju ma so hischcże wjele wujasnicż. Ssud namóri Mikeli 16 mżnżow jastwa. Mikela chce pjecza pschecżiwo wunżnjej powołanje łapołožicż.

Lawnišći sud w Mužakowje.

Saudżeny tydżeń jednaschе Mużakowski hamtski sud wo njebożu i automobilom, kiż je žo 2. dżeń żwiatkow lońskeho lěta na Běło-Wodźanskej-Mużakowskej dróży stako. Tehdy chżyschе wjecżor ¼7 hodź. kinowy wobsedżeŕ Heinz z Hródka z 8 wožobami wobsadżeny nakładny automobil Budyskeje Riedlez mlokarnje pschescżežnyjecż. Pschi jeho pschespěschnym jędżenju sajedże pschedaloko na lěwo, so jeho auto do nječotrych schtomow salożiwschi žo rostorhny. Nutška hędżazy buchu i wosa wjerchnjeni a khětro sranjeni. Heinz psched sudom wudawaschе, so njeje spěschnischo dżeli 40—45 kilometrow sa hodźinu jěł. Tola swědzy, kiż su sobuježli, wobkrucżachu, so je jim pschewulka spěschnosċ satrach była. Ssud sażudźi Heinza k 4 měsazam jastwa.

Starosć wo Serbstwo.

Kaž stwórbu Bożu nětko hišće puta:
zmjerzk zymski, tak zo wšitko dřema,
a přiroda so zezda jako něma
a ze spanja 'šće wona njeje hnuta,

Tak mnohom' wotrodżenej hišće kryje
lód zymny dušu jom', zo začuł żenje
lubosć, kotraż k rodej swojom' jeho ćehnje,
kotrymż zdawna wšudżom row so ryje!

Zrozumnić nihdy njem'žu tajkoh' Serba,
zo maćeŕ serbska jemu njeje prawa,
kiž nětnże je joh' wukubłała
a lubosćiwje rěč jom' kładła do joh' erta

Mi njeprestawajcy so woheń pali
a k dźělu narodnom' mje stajnje honi,
a kóždy dżeń so maćeŕ k njebju roni,
zo Serbja wšitcy so bychu k Serbstwu znali.

Dahjena.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Porschdorfa.** (Sso łubita.) Wot 10. t. m. je žo 19lětna w Nowem Porschdorfje słužaza słužowna Elsa Dora Kühnel łubika. Nichtó nicżo njewě, hdże je holza, kotruż su napoślednjy w Rathenje z młodym cżłowjekom hromadże widżeli, wostała.

* S **Königsteina.** (Cżežke njeboże staruschli.) Do tudyschcże khorownje dyrbjachu 71lětnu starzowu z Rosenthala dowjesċ, kotraż bě w duchownem sacżemnjenju z wokna swojeho bydlenja na tżěchu gużbodnje hrodże salěła a je nětkóże tři metry wyżokeje tżěchi spadła. Pschi tom bě żebi staruschka rjebka stamała, smitskownje žo franika każ też żebi mohły stschahnyła.

S **Koldiz.** (Cżeschenza sadajik.) We wżyn Lastawje pola Koldiz sta žo w pjatkownej nozu mordarstwo. S Bayerskeje pochadżaju ratarscy dźěłacżeŕ salěże do bydlenja žwojeje lubowaneje, ratarskeje dźěłacżerki, a wotnjeże jeje žydom njejeŕ starehu hólcża, kiż běsche z njemandżelikim dźěcżom dźěłacżerja. Wuschedschi z wobydlenja sadaji dźěłacżeŕ dźěcżo a połoži cżełko na wokńaju dosku. Tak rucże hacż běchu njeschtk wotkryli, sawołachu hnydom Kolbiczańskeho żandarma. Też sastupjeŕ Lipcżańskeje kriminalneje policije poda žo na městno njeschtka. W běhu pjatku bu mordaŕ sajaty a do jastwa hamtskeho żudnistwa w Koldizach żadżany.

* S **Meerana.** (Ssmjertne sajedożenje krwe.) W 59. lěcze žiwjenja stojazy dźěłaŕnjski mišćer Józef Maks Hauer z Meerana, kiż w Glauchawskej dźěłarni je pschitajeny, jrani sebi z njebożom nuku a njedżiwasche na to dozpa jara. Sa nětżeho dnjow pocża jeho ruka jara bolecż, a hdyż pschejo bóle sacżekasche, dóschże Hauer k lěkarjej, kiż hnydom z operaziju w khorownni zapschimnyć porucżi. Sajedożenje bě tak daloko dopżělo, so sranjeny bórzy na to wumrě.

Nanowišе z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsċ wo wjedrje za jutřischi schtwórtk:** Rjenje, tola žo pomałku pomróczuje a wocżopluje. We Jendżelskej žo pomróczuje, wocżopluje a žo pomałku do dešcżowanja dawa. W połnócznej Europje shma, žo pomróczuje, ale je hischcże żuchu.

* **W Zarnym Gózdże pola Sleho Komorowa njedżelu w nozy na schtyrjoch wschelakich městnach woheń wudyri. Mjes druhim žo wulka brózeń jeneho hoscżenza wotpali. Tukanje, so je žo woheń se stótnistej ruku załožił, je žo potwjerdżiło. Dwoczaślětneho pachoła, žohustawa wohnjoweje woboru, su jako podhladneho sajeli. Woheń je wón tohodła załožił, so by žo se spěschnym alarmowanjom woboty wusnamjenił.**

* **Wutoru w nozy žo w Neukóllnje kowaŕ, kotryż pola dźěłacżerskeje hrwójby bydlesche, pjany domoj wróczi a žo se žiwjom hospodarjom swadżi. Jeho do jeho jitwy žunychu, kotrejeż durje samkny. Nadobo žo hospodaŕ dohlada, so žo kur se jitwy dobywasche. Pschedy hacż wohnjowa wobora pschikhwata, žo jitwa z płomjenjom palesche. Woheń bórzy załachu. Kowarja hróbnje wopaleneho we ložu namakachu, so njebě wjacy spóznacż.**

* **Pschi woteworjenju lětanischcża w Hawannje na kupje Kubje je žo dwójne njesboże stało. Najprjedy automobilny omnibuk, hdyż žo z poswjeczenja wróczi, do elektriskeho cżaka krasch, pschi cżimż dżesacż ludżi žiwjenje shubi. Potom dwaj lětaŕjej kubańskeho wojerskeho lětarstwa smjertnje snjebożichtaj. Nad lětanischcżom lětajo bo so strachowacż a kóżdy z njeju se swojim lětadłom k semi padnywschi žo sarasż.**

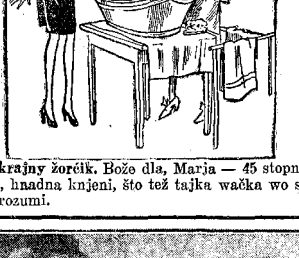

Wukrajny żorćik. Bože dla, Marja — 45 stopnjow. — Ach, hnadna knjeni, što też tajka wačka wo stopnjach rozumi.

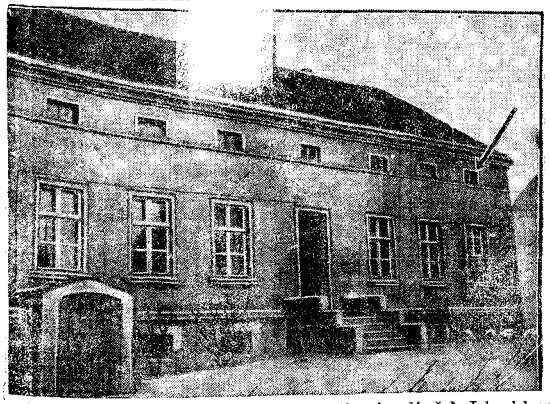

Barski statok w Brězy pola Žilowčikec w Branidorskej. Sip na našim wobrazu pokazuje na łubjace wokno. Za woknom je na łubi komorka,, hdżeż je wobsedżeŕ statoka, bohaty bur na 300 kórcow wulkim kuble, swojeho duchakhoreho bratra 15 lět jateho dżeržał. Jako jeho namakachu, bě dokładnje zanjerodżeny, sloma, jemu k lěhanju zasłana, bě zhnita. Wšędnje dostawaše w kropje muku. Tuta jédź běše hišće wokisnjena. Wbohi duchakhory bě dokładnje zawuleny.

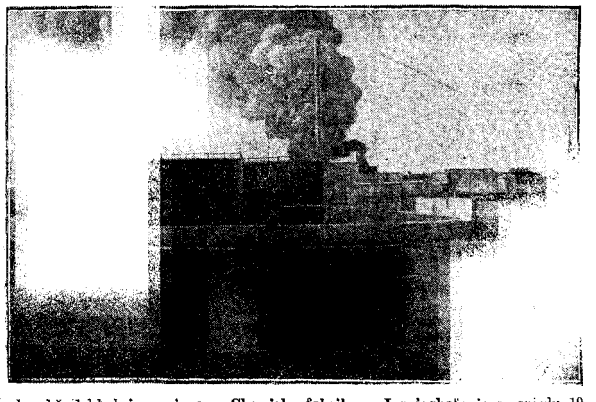

Chemiska fabrika w Luwigshafenje so srjedu 19. mał. rózka wotpali. Wohrożene běchu hobrske wolijowe sudy. W poslednim wokomiku so poradźi tónle strach wotwobročić.

Směški.

Pšchi pruhowanju.

Jedyn kandidat prawišnistwa dóstanje pšchi pižonnym pruhowanju sčěhowazu cjeżki nadawk: Po pšchedležazej wobštórźoje ma žo wuńsud prénjeze, drubeje a tśeśeje instanzy postajiś. Kandidat pšchewidźi hižo po króśkim pšchemyślenju zyku situazaju: Wón njesamóže niz jenoż žane tši, ale ani jedyn jeniczki wuńsud postajiś.

„Bomhaj mi, žortna žita!“ myślí žebi kandidat a napiśa pod nadawk:

„Pola pšchedležazeje wobštórbneje maćišny je žudniśi wuńsud njetrjebawšchi, po tym hač śej žo tkorźazej stronje njeśudniśy wujednakoi.“

Pruhowazemu wubérkej spodobaśe žo tutón wupucj kandidaty. Njedźiwajcy teho pak ždźi jemu wubérk, so kandidat pruhowanje njeje wobstał, a to se śěhowazym pšchispomnjenjom:

„Wubjerk wjeselí žo, so śej žo stronje njeśudniśy wujednakoi, ale dyrbiśe žebi prajiś, luby knjeże kandidato, so śeże Wy w tutym padźe jako advokat zbyle njetrjebawšchi.“

Dobry wuhlad.

„Wéricje, knjeże Lékarjo, so móžeśe mje sajźo wustrowiś?“

„Bjes dwéla, Wascha chorosć je moja wobsebitosć. Lékuju jeneho patientu se žamknej chorosću hižo dźesać lét!“

Wotpokazanje.

„Śeże Wy nasajtra też tak pšchebity, hdyž śeże pok nozy pšchetuflak?“

„Ně. Ssym njeżenjeny!“

** Wječera rozrěcźowach žo se swojej žonu jara rasnje — a slónčnje mójach jónu łuśeśicu, śitó je ś knjesom domu.“ — „Schtó dha?“ — „Wó, wona.“

Swójbne powésće.

Sem rěli: Pawoł Steckner, krajnošudniśi direktor we Budyšchinje, 60 lét. — Lutka swud. Friedlandowa we Lubiju, 89 lét. — Richard Alber, pšchistajeńz na dźělowym hamcźe w Lubiju. — Emilia Hennigowa we Wojerezach. — Katinka swud. Pětšchanna rodź. Pfennigwerthez w Budyšchinje, 82 lét. — Augusta Pawlina swud. Libigowa rodź. Rjenczez w Lubiju, 71 lét.

Towaršwowski powěstnik.

Naš sobustaw čo. 73

Marja Krawcowa

w Khwaćicach

je wumrěła.

Našich dowérnikow prosymy, zo bychu přinoški za tutón smjertny připad zezběrali a je na naš konto na Serbskej Ludowej Bancy zapłaćili.

W Budyšinje, 28. febr. 1930.

Zarjadnistwo Posmjertneje pokładnje župy „Jan Arnošt Smoler“.

Budyšin. Jednota Sokoł zwuńuje kóždy štwórtk we towaršowni na Hórnčerskej hasy.

Budyšin. „Nadźija“. Namołwjamy naše sobustawy, zo bychu póstniski swjedźeń Budyskeho serbskeho towaršstwa „Jednoty“ štwórtk 27. mal. rózka w Kat. towaršowni w bohatej ličbje wopytali.

Předsydstwo.

Drježdźany. „Hromadnik“ ma swoje měsačne posedźenje štwórtk 6. měrca wječor 149 hodźin pola Gusty Zmija. Přednošk: „Naše staro nabožne městna a wopomnišća“. Spěwy. Serbske reje. Do toho ½8 hodźin réčnica. Hosćo su witani.

B. Krawc.

Drježdźany. Serbske towaršstwo „Čornoboh“ wotmje sobotu 1. měrca swoju měsačnu zhromadźiznu wječor we 8 hodź. pola sobustawa Gusty Zmija na Christianskej drózy 22. Přińdźe wšitcy, knjez wučeř Zahrodnik budźe nam přednošowaś.

Domowina. Hłowna zhromadźizna budźe njedźelu 23. měrca přip. w 12 hodź. w Budyšinje w Serbskim Domje. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy a) předsydy, b) županow, c) pokładnika. 2. Nowowólby cyłeho předsydstwa. 3. Přednošk. 4. Domowinski zlět w Rakecach. 5. Namjety. 6. Wšělicizny.

Předsydstwo Domowiny.

J. Sewčik, předsyda.

Komorow. Jednota Sokoł zwuńuje kóždy štwórtk wječor 1/29 hodź. w Kačej korčmje. Bratśa, přińdźe wšitcy zaso, a hladajśe, zo byšće też tych sobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! Načolnik.

Pančicy. Jednota Sokoł ma wutoru wječor w 7 hodź. w Pančicach zwučowanje.

Ralbicy. Jednota Sokoł zmjeje njedźelu 2. měrca pola Waldźic w Ralbicach swój zymski swjedźeń, wobstejacy z rjanych sokolskich předstajenjow, dźiwadła a rejow. Započatk z dypkom 7 hodźin. Wšitkich Inbowarjow rjaneje zabawy wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Sokolski zlět w Beogradźe. Wobdźělnicy dyrbja so hnydom, najpozdźišo hač do kóne februara pola zwjazkoweho jednačela br. Janaka přizjewić.

Tworjkupowace towaršstwo w Budyšinje

Přijomne poskićenje! **Přijomne poskićenje!**

Žane wupředawanje!

ale wo wjele znižene płaćizny

tak dołho hač skład dosahа

Volle, wokněškaty	mtr.	**0.95** hr.
Mul, z dypkami 120 cm šěroko	mtr.	**1.50** hr.
Etamina, 70 cm šěroka	mtr.	**0.95** hr.
Etamina, 150 cm šěroka, pisana wokněškata . .	mtr.	**1.10** hr.

Wobuća / Jenotliwe pory nimoměry tunjo

Žonjace stupnje ze spinkom, čorne	por	**4.50** hr.
Žonj. stupnje ze spinkom, nowočasn. forma, lak.	por	**9.50** hr.
Žonj. stupnje ze spinkom, pisany princes. pjeńk,	por	**8.50** hr.
Žonj. stupnje ze spinkom, šěre, kónčojta forma,	por	**9.95** hr.
Žonj. stupnje ze spink., beige, chevr., derjesedź.,	por	**14.50** hr.

Wulki wubjerk wobućow za šuluwukhodźacych

Płachta

wot čežitoho woza je so wčera mjez Lejnom a Budyšinom

zhubiła!

Za myto wotedać pola

Britze & Söhne

w Budyšinje

Wulutujeće wuwarjenje dobreho poliwkoweho miasa

hdyž k warjenju juški **Maggi-ec juškowe kuski** wužiće. 1 kusk do 1/4 litra warjaceje wody rozpušćeny, dawa wuběrnje dobru miasowu jušku.

Spěwarske

wulki wubjerk němskich poručuje

Smolerjec knihańnja w Budyšinje

Nowe serbske sobwarske započatk měrca wuńdu

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Bukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawafnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Wot čerstwych podawanjow

porućam po najtuńšich dnjowych płaćiznach

hnojidła wšěch druzin kaž też

ržane a pšeńčne wotruby, słodźiznu (Malzkeime u. Bierträber),

melasowu picu, suche truški, mučku ze zeńsk. worjech. lanu mučku

muku z palmk. symjenja kokosowe wosuchi, swětłe, derjerozpušćace,

šrót z palmow. póčkow sojabunowy šrót, měšanu picu „Weisse Fahne“

Wosebite wužitki poskićam při zamjenjenju žita za picowadła a hnojidła.

Gustav Bombach

Skład w Kubšicach

Ratarstwo

wokoło 64 ha, z wjele žiwym a morw. inventarom,

wjesny hosćenc

wok. 11 ha, z polom, rejwanskej salu a réznistwom herbstwa dla,

ratarstwo

wok. 5 ha, wulka pěskowa jama (blizkoměsta) dobrowólnje na předań.

Schliessfach 238

Bautzen

Pjerarski wučobnik

z dobreje swójby, namaka k jutram dobre městno pola

pjekarskeho mišstra **Šricha Wajanca w Kamjencu**

Burgstr. 2

Hamburgski kofejowy skład w Kamjencu

Słódki tydźeń

wot 1. 3. hač do 7. 3.

Z fabriki na najbliższim puću ke kupcej tohodla stajnje čerstwje a tunjo

Dobre wosebitosće

Karamely pře kašel	wot kóždeje družiny 1/2 pt. jenož **28** pj.
Anisowe płacki	
Hamburgsk. měšenje	
Swětłe a čorne kuski	
Zamana mjatlička	

5 tafl. **płodow. krem. šokolady 95**

4 tafl. **dobromlóčnej šokoladu 1,00**

5 tafl. **dobroml. šokol.** 50 gram. **85**

1/2 pt. **klobučkowych pralinow 32**

1/2 pt. **dźiwadłoweho měšenja 46**

1/2 pt. **Sakskeho měšenja** jenož **65**

1/2 pt. **měšenja pře kašel** jenož **40**

Nimo toho 6% wróćozarunanja

Wobhladajće sebi naše wukładne wokna

Thams & Garfs

w Kamjencu na Knježej hasy 5

SERBSKI HOSPODAŘ

ratarske wulkowikowańske towarstwo z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njescja Waše kury derje?!

Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu

„Jajko“

Předawaja wšudźom w dźělbach

po 5 puntach . . .	za	1.— hr.
po 10 puntach . . .	za	1.90 hr.
po 25 puntach . . .	za	4.50 hr.
a po centnarjach . .	za	17.50 hr.

Mały wudawk so bohaće wupłaći

Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdźe

Za

kormjenje swini

porućam po najniźe, płaćiznach

běrny,

škrobypolne a njehnite,

čisty ječmjen. šrót, Płata-kukuricu,

cyłu a tołčenu,

Ržanu picnu muku, běrnowe truški, rybowu muku

bjez sele a tuka

Gustav Bombach

Skład w Kubšicach

Gardinowe

tkaniny canki francy žerdźi

Zawěšeńske tkaniny

we wulkim wubjerku

Kurt Erler na Žitn. wikach znapřeča „Złotere hwězdy“

Nawěstki w Serb. Nowinach maja wulki wuspěch

Wowsnu-, ržanu- a pšeńčnu słomu

ma na předań

Swobodne kubło w Šekecach

Přiloha k čisu 48

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 26. februara 1930

Z pola do hole.

W nětkle w tutych tydźenjach mnoho rozpra-wo wšelakich towarstwach a jich swjedźenjach, wo dwěmaj swjedźenjomaj, kiž njedawno běštaj, hišće w „Serbskich Nowinach“ ničo čitał njejsym. Staj to swjedźenjej Khróšćanskeje „Jednoty“ a Ralbičanskeje „Lilije“. Zawěšće ma tola tón abo tamny zajim na tym a nimo toho njesmětaj być zabytaj w našich narodnych analach. Tohodla wozmu čornidło, kiž při lětušej miłej zymje zamjerzło njeje a póčnu:

Khróšćanska „Jednota“ je drje jenička mužska spěwarske towarstwo w Serbach a zdobom najstarše towarstwo wosady; wobsteji dźe 58 lět. Byrnjež tu nětkle so skoro dosć swjedźenjow wuhotowało, njeje sebi „Jednota“ wzać dała, 12. mat. rózka ze swojim spěwom wustupić: „Hdźež so spěwa, tam so směwa!“ Hačrunjež běše licha wopytarjow wo nješto wjetša jako loni, chcu tola na kóncu hišće jónu na to wróćo přijć. Hesło wječora běše: „Njech zaklinči ludowy spěw!“ Knjez městodirigent wučeŕ Lipiŏ běše cyłu sylu spěwow za muzski khór připrawił, dokelž pobrachuje na tutym polu na njedosohacej maćinzje. Wón też dirigowaše jako naměstnik wjelezasłužbneho dirigenta knjeza kantora a wyšš. wučerja Ilila. Přiklesk pokaza, zo so spěwy spodobachu. Hdy by khór dwójcy abo trójcy tak sylny był, štož by w Khróšćanskej wosadźe zawěšće možno było, njeby drje zawšo žadyn zmylk był. Spěwne poskićenja wobrubješe Kamjenska měšćanska kapała z někotrymi hudźbnymi wćcami. Wona hudźeše też po poskićenjach za spěwne nóžki serbske, němske a internacionalne melodije. Zawěšće dźěše kóždy ze swjedźenja ze začućom: To běše rjenje, woprawdźita swójbna zabawa! Njemóžu pak wopřimnyć, zo so „mnozy“ hišće swjedźenjow „Jednoty“ zdaluja. Spěw rozwjesela drje kóždu wutrobu a štóž na nim zajima nima, ja njewěm!!! Spěwarske towarstwo je zawěšće to, kiž we wosadźe najwjacy sobu skutkuje; hdyž Bože służby porjeńša, k wěrowanjam zaspěwa a sobučłowjekam na kóncu zeńskeho pućowanja posledne bóžemje zanjese.

Tuž njech też „Jednota“ mjez sobu wostanje woprawdźita jednota a njech mócnje zaklinči jeje spěw: „Bohu k česći a Serbam k wužitku!“

A nětko do Dełan! „Lilija“ tam 16. mat. rózka spěwa a hraješe. Znaty wobraz: Polna žurla wopytowarjow, škoda zo je tak hubjenje wobswětlena, na jewišću nješany khór a před tym dirigent, ale što? Njeje dźěn tón samsny, kiž je tu hewak stał. Bohužel wutrobny khorosć njespróčniewoho dołholětneho dirigenta knjeza wyšš. wučerja Hajnu z jeho dźěłarjowstwa. Na 33 lět běše tu z mištrskim wjednikom wo towarstwje. Zo pak wosyrośena „Lilija“ njeby trjebała zymski spar spać, tohodla přimaše so młoda móc, knjez wučeŕ Cornak-Konjećanski, gratu. Je jara zwjeselace, zo ze zahorjenjom stupa do stopow swojich wótcow, tuž přeco dale tak, je trěmych muži, kiž dźěłaja na narodnym polu. Knjez farař a arcyměšnik Žur rozwiwaše we swojej narěči tute a podobne myślički wo njenowanymaj wučerjomaj a dale poréča wo harmoniskim spěwje, kak wón zwjesela a woživja. Prěni dźěl porjada běchu 6 měšanych spěwow. Mjez nimi powita knjez blidarski mištr J. Brojeŕ lubych hosći z wutrobnymi słowami, wosebje wosadnych duchownych, sobustawow Khróšćanskeje „Jednoty“, Rakećanskeje „Lipy“ a Kulowskeho „Bratrowstwa“: „Hdźež so spěwa, róża kćěwa!“ Njecham tu spěwny porjad dale rozcybać, z jenym słowom: spěwy buchu jara derje předujesene, přiklesk też wo tym swědčeše a młody dirigent je swoje pruhowanje derje wobstał. W druhim dźělu předstaješe so činohra: „Wjesna kralowna Leńka z Pazdźeŕnje“. Jara powučace, nabožne a narodne myślički je tu naš knjez kaplan Handrik do wobšerneho dźiwadła zapletł. Hra staja, dyrbi-li skutkować, wulke nadawki na hrajerjow a tuđi wubjerje swoju wěc činjachu. Su to znate wupruhowane mocy. Sława hrajeŕkam a hrajerjam! Hdyž hrajeŕ abo hrajeŕka swoju rólu znutŕkowaje sobu přeżiwi a doživi, potom storhnje přihladowarja sobu a njewostudźi so jemu, byrnjež nimale tři hodźiny hru séćhować dyrbjał. Po předstajenju Šunowska kapała hudźeše a hosćo rejwachu, nic pak „hač do dnja běłeho“.

„Lilija“ pak njech w přichodze dale tak kćěwa a spěwa! „Ja při tebi wšak wostanu ze swěrnej serbskej myślički!“

Minakalski „Statok“ swjeći swójbny wječor.

Zaměrjenu njedźelu zwjeceńšeje nasche zerbske towarstwo „Statok“ pola knjeza Kucharja w Lipicu swój lětuši zwójbny wječor. Dokelž bohužel towarstwu młodźina pobrachuje, běšče rjana liczba zwostatkow bratrowskeho towarstwa „Serničkli“ k nam přichwatała, so by nam naich wječor ze spěwami a rjanej zetrjebej bjezabu porjeńšiła.

Knjez přchedsyda Kuchaŕ wotewri zwjedźeń z powitanjom a z dźěłoŕskej narěču. Wón rysowaše sanđźenosć towarstwa a napominaše z thutnymi złowami k hežlu: Serbja, sakhowajce zwěru zwojich wótcow rěč a wěru. Dokelž je so knjez přchedsyda do Klukšcu přchezyndlił, bě won w poslednjej zhromadźiźnje přchedsydstwo složił. Tuž so njedźeła z towarstwom rozjohnowa. Won je towarstwo wot wobstaca sem 7 lět wodźił. Wołoźe w sanđźenymaj dwěmaj lětomaj je so Sserbowstwo we Minakalskej wołoźe jara bohaće měło. Won je w běhu tutych lět stajnje z wulkej próju sajimu Sserbow sakitał. Jemu mamy so na prěnim městnje djakować, so njeje towarstwo zyte spaćj sćěło a jo mózemy sajo z nadźiju do přichodna hladać. Bóh luby Knjez mytuj jemu wschitke leta dźěło na narodnym polu.

Přchedsydstwo knjez Kuchaŕ nowowolenemu přchedsyndźe f. blidaŕskemu mištrej Arnoštej Pilopej z Minakala z napominanjom k dźěłu za swój narod přchepoda.

Mjez tym běchu kuchaŕki dobru wječeŕ přchihotowałe. Kołbaja, zatta, kołej a pampuchi tóždenju derje zkodźachu. Wjesełe žiwjenje łudźi „Serničzka“. Bohu dźak, so hišće mamy tajku narodnje stromu młodźinu. Sstawa a horzy dźak jim za jich wopornjiwosć. Dźak stuscha też knjejam dowěrnikam, kotśi ju z kł. Kucharjom a Pilopom wječor tak derje přchihotowali a wuwjedli.

Hłowna zhromadźizna powołanskich a pokročowanskich wučerjow Kamjenskeho hamtskeho wokrjesa.

Zańdźeny štwórtk zeńdźechu so w Kamjencu wučerjo powołanskich a pokračowanskich šulow cyłeho wokrjesa, zo bychu wuradźowali wo dalším dóitu a wutwarje powołanskeje šule. Wot našich serbskich šulow běchu zastupjene: Khróšćicy, Njebjelčicy a Konjecy. Skoro zda so być myślička překhrobła, we nětčišim hubjenym času rěčeć wo wutwarje powołanskeje šule, hdyž wšudźe trěbne pjenjezy pobrachuja. Ale też tu nochcemy nadźiju zhubić, zo so wróća kmanše časy. W tutym zmyslu wuklinča też hłowny přednošk přemysliskeho wučerja knjeza Rütha ze Połčnicy.

Referent podawa jasne pokiwy, što a kak mohłe so tu a tam hišće za pozběhowanje powołanskeje šule dźěłać. Na sćěnach widźachmy cyły rjad statistikow, hdźež bě spóznać, zo su druhe wokrjesy a šule na tutym puću nam wo wjele doprědka. Bjez dwěla ma powołanska šula swoje lěpšiny. Ale hodźiny za nju powyšić, k tomu njebudźa naše wjesne šulske wubjerki tak lochcy přihłosować. Naši šulerjo a šuleŕki maja tak hižo daloke puće do šule.

Prjedy běchu při kóždej ludowej šuli też pokračowanske šule. Po wójnje pak je so w tutym nastupanju wjele přemjeniło. Šulske wokrjesy zjednóćichu so do zwjazka a wutworichu zhromadnu šulu za powołanskich šulerjow a šuleŕki. Tak na př. wobsteji tajki zwjazk w Khróšćicach, hdźež wuwučuja so też powołansey šulerjo a šuleŕki z Worklečan a Bačońskeho šulskeho wokrjesa. W Pančicach zaso mamy jenu rjadownju za rjemjeslnikow, do kotrejež khodźa wučobnicy cyleje wokoliny do šule. Wotrow scéle swoje holcy do klóštrskeje šule, hdźež wuknu warić a šić. Samo za so su hišće: Njebjelčicy, Ralbicy, Konjecy (holcy a holcy) a Wotrow, Róžant (jenož hólcy). So wě, zo dyrbjałe so tajke małe šule po času też někak zjednoćić, přetož cyłk zamóže, štož nastupa nakupowanjo wuwučowanskich srědkow a scyła wutwar cyleje šule, wjele wjacy. Rěčnik mysleše we swojim přednošku přede wšém na wulke srjedźišća našeho wokrjesa: Kamjenc, Kinsbórk, Połčnicu a Wulke Ródarjecy. Wosebje pobrachuje w měšće Kamjencu samo na ramnosćach za powołansku šulu. Tu kluwilu je wona sobu w ludowej šuli zaměšćena. Nowe twarjenje za powołansku šulu je wotmyslene. Ale hdy a kak budźe natwarjena a wutwarjena, chcemy

Słowjeńske naćiski.

3j

(Pokračowanje.)

Haj, te wjedrowe tutkanje!

Zetkach so w Lublani ze słowjeńskim molerjom, tón so tak rozwjeseli, zo wuhlada přenjeho łužiskeho Serba, zo mje hnydom přeprosy na wino. Z nim a z přećelom Bučarom smy husto hišće so wěnowali słowjeńskemu winu. Najbóle pomjatny dźeń bě tehdy, hdyž naš přećel, tón slawny moleŕ, přepi z nami te pjenjezy, kiž běše wót žony dóstał za nowy kłobuk. Bě njez tym na tón njezbožowny kłobuk zapomnił. A potom naju přeprosy k sebi na wječeŕ. Přińdźechmy tam, blido bě hižo kryte — spodźiwna wěc — a zjěchmy wšo, štož tam běše a wubjernje słodźeše. A nazajtra zhonichmy: Wječeŕ njebě za nas, ale za wopyt, zahosći, kiž měješe naš profesor přeprošenych. Ale na tych bě pozabył a po nas za hosći jěde njewosta.

Dyrbju wam wjacy powědać wo tajkich a podobnych podeńdźenjach?

Nć, nochcu, widźu, zo počinkarjo hižo so krénja, wšak mje bjez toho maja za njemoralnoho pachoła.

Wino a wjeselość słušatej do hromady. Prawa wjeselość jenož tam knjezić njemóže, hdźež wino njerosće. Wěm, čehodla su Juhosłowjenjo a w Němskej Rbynjenjo tajcy wjeseli ludźo. Wino twori wjeselych horliwcow, piwo čini wostudłych zezadkarjow — „drjewjancarjow“, palenc čini swinje a hłupakow.

Ja dowukhwalić njemóžu słowjeńske wino a słowjeński móst.

Ze słowjeńskej jědźu njeběch so přejara spřećelił, mój sewjerny žołdk ze swojej staroserbskej tradiciju bě mi tam ze zadźěwkom. Ale ze słowjeńskim winom buch hnydom dobry přećel, sym so do njeho žałostnje zalubował a scéžka sym so wot njeho dźělił. A je so mi po nim styskało tak jara.

A hdyž nětko zaso w „Serbskej kofejowni“ piju tón na čerwjeń złoty „połon“, to myslička z rozležењjom khwata na juh, k słowjeńskim bratram a k jich bójskemu winu.

Hdy drje znowa wusłyšu słódke słowa słowjeńskeho přećela: „Brate, pijmo malo?“

IX.

Wo słowjeńskich holićach.

Štóž je čitał mój khwalospěw wo słowjeńskim winje, wěšće je też wočakował khwalospěw na słowjeńske holićo. Přetož bywa tak tu na tym swěće, zo wino a žona so hromadźe khwalitej jako najwjetše wozbożenje człowjeka na swěće. Člowjek drje móže tu być wotkhilneho měnjenja, tola chcu so podwolić tradiciji a po wopisanju słowjeńskeho wina chcu nětko wosławić słowjeńske holića.

Ale njebudu was, lube čitarstwo, předołho z tym wobčežować a budu při tym też wobhladniwy. Sym loni přejara khwalił Delnjołužičanki a sym sebi z tym rozkidał pola Hornjołužičankow a pola Błótowčankow nimo toho ničo njedocpěch . . .

Haj, te słowjeńske holića!

Sym hižo naspomnił, zo zaopiwaju pudr a barbičku a druhe njepřirodne srědki porjeńšenja, kiž dźensa trjeba kóžda měšćanka też hižo pola nas. A Słowjeńki to ani trěbne nimaju. Su hižo bjez toho tak rjane a šwarne a lesne kaž róžički. Nic jenož w městach, ale też na wsach.

A spóznawaš na nich, zo su dźowki južneho kraja. Widźiš, zo južna krej ćeče w jich žiłach. Je tu južny ród. Wšitke su zrósne a pružne a šwižne jako jedleńki. Maju ćmowe włosy a bujne mikawčki a jich koža je jako zrała bréška, tak na bruń błéda, pačerkobarbna a móškojta. Njehladaj jim do wočow abo sy zhubjeny! Je w jich wočomaj potajna, bajkozta zasonjenosć, kiž namakaš jenož pola słowjańskich žonow a ženje pola Germankow. Ale nimo słowjanskeje nježneje zamyslenosće jewi so tu we wočomaj Słowjeńkow tola też hižo woheń a temperament horcokrejneje južneje narodnosće. Juhosłowjansey ludowi pěsnjerjo njejsu podarmo tak wjele spěwali wo wočomaj Juhosłowjankow. Stej druhdy tak kuzłańskej, zo młodźenca zamotałej jako sylne wino, stej tak wohniwej, zo cyłe město a trawu a łěs spalitej.

Tuž, młodźenco z khłódneho sewjera, bjeŕ so na kedźbu!

Narodnu drastu su Słowjeńki bohužel hižo wotpołožiłe. Jenož na wulkich narodnych swjedźenjach wobleknju so drastu swojich maćerjow. Ale tuta staroslowjeńska narodna drasta ma runje tak mału słowjanskeho raza jako na př. česka abo naša łužiskoserbska. Krajnjanki so runaju ze swojej drastu ryćerskim zemjankam srjedźneho wěka. Zajimawe a spodźiwne su kapy „(awby“) na hłowje, kiž napodobnjeja starodawne „henniny“ srjedźneho wěka.

Ale tute drasty su — kaž hižo prajach — jenož swjedźeńske drasty, dźensa hižo Słowjeńka też na wsy so drješći po najnowšej módźe a też na najbóle zaležanej wjescy widźiš wjesne rjanolinki z wottřihanymi włosami a w krótkich sukničkach a židźanych nohajcach.

Jenož w južnym dźělu Słowjeńskej, w tak mjenowanej Bělokrajnskej noša mužoju a žony hišće swoju narodnu drastu, kiž ma čisty słowjanski raz a so runa khorwatskej narodnej drasće.

Kaž su Słowjeńki dopokazale swoje nowočasne zmyslenje zwonkownje z tym, zo wotpołožachu narodnu drastu, tak też hewak kroča stajnje a wšudźe z časom doprědka. Słowjeńska žona je nimo měry aktivna doprědkarka, kiž je dawno hižo dopózнała nadawk nowočasneje žony a z mužom sobu dźěła we organisacijach. Tak wosebje też w Sokole Słowjeńka jara aktivnje skutkuje. Ale też hewak jewi sebjewědomosć, doprědkarstwo, zaměrnosć . . .

Jako so w Nowym Měšće (w Delnjej Krajnskej) wotmě łužisko-serbski wječork, kiž běchu zarjadowali tamniši srjedźni šulerjo a hdźež mój přećel Bučar přednošowaše wo nas — to wječork zahaji a zhromadźinu nawjedowaše sydomnaćelětna gymnazijastka, razna a sebjewědomna dźowka jeneho profesora. Hdy budźemy my tak daloko, zo naše žony a holića sebi zwěrja podobnje wustupowaćʼ

Ale chcu skónčić z khwalbu słowjeńskich holićow, kiž njebě na žane wašnje přehnata.

A wy serbscy młodźency, njehnéwajće so, zo su tak daloko te jandźelske bytosće! Přetož lěpje je za toho, kiž njeje hladał do čorneju wočow krasneje Słowjeńki, přetož wón ma měr a pokoj a jeho njezranjena wutroba so nježdźi za juhom a jeho fantasija njehrajka błudnje z myślickami, kiž so njedopjelnja.

(Přichodnje dale.)

přewostajić časej přichodnemu. Po dlšej rozmolwje skónči knjez wyšši šulski rada Krawe derje poradženu a wopytanu zhromadźiznu. Popołdnju přizamknu so wopyt do Kamjenskoje skleńčerńje.

Wohnjowobornistwo.

S **Bukojny** pola Barta. Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora wotmě wutoru tydženja swoju lětušu hłownu shromadźiznu, kotruž knjes woborny hejtman Měrčin nawjedowaše. Přichitomny běše też čestny šobuštaw měšćanoša August Wjesak. Po lětnej rosprawje je wobora w šandženym lěcze 12 krócz šwučowała, jónu shromadnje s Hlinjanskej woboru. K wohnju wotachu woboru 4 króć. Sapšichimnyć trjebaše wobora jenoż jónu, pšchi čimž druhe myto dósta. Sa samaritow wuwučišchtaj žo wobornikaj Nika a Nikol. Sa 20lětnu žłužbu buchtaj wušnamjenjenaj towaršej August Měrčin a Gustaw Lorenz, sa 10lětnu žłužbu Herman Nowak. Rosprawu pokładnje namakachu w porjadku a pokładnika wušwobodźichu. Po wólbach pšchija žo nowy šobuštaw. Wobora wobsteji nětkole s 21 aktiwnych šobuštawow a 1 čestneho šobuštawa. Knjes měšćanoša Wjesak pšchepoda s dźaknymi a pšchipósnawazymi słowami wobornemu hejtmanej Měrčinej a Gustawej Lorenzej sa 20lětnu sašłužbnu dźełkawosć we wohnjowobornistwje čestny diplom krajneho swjasta. Knjez woborny hejtman Měrčin podźakowa žo sa tuto pocješćenje też w mjenje towaršchow a žłubi, so chce dale spěchowacj njeješbiżne dźełko wohnjowobornistwa.

S **Łuška** pola Pomorc. Swój 26. sałożeńšti žwjedźeń žwjeczeše tudomna dobrowólna wohnjowa wobora sandženu žobotu w tudomnym wjeznym hoscenzu. Mnoho wjeznjanow, pscheproščenych žušodnych woborow a druhich hošći žo na žwjedźenju wobdźěli. Derjepschedbětajeny dźiwadłowy kruch, wjeselohra w tšoch wustupach „Dźiwja holza“ znježenje wulke žmjeze. Pšchi šnatym pschelošowanju a pšchinych rejach šwostachu wopytowarjo hač do pokonzy we wjeselej towaršchnošći.

Z Łužicy.

* S **Kumwalda.** 25 lět ſ cžełkowej žonu běšche póndźelu tudomna knjeni Ernstina Bjarowa. W tutym dołhim cžašu je žwěru žwoje khutne šastojnstwo wukonjała a njeje ani jónu thora pobyła. Stam a stam starym ſpróšnym ſenſtim putnikam a też młodym nadźije polnym sahe semrětym je pohledne łóžko pschihotowała. Wobzebje cžežko pat je ji było, jako dyrbješche w młodych lětach tšom žamžnym dźěcžom pópłancžko k wěcženemu měrej pschihotowacj. Njedźiwajcy žwojeho cžeſkeho powołanja je wona hišcze pschi dobrych mozach a pschepe žo, so by ji ſpodźene było hišcze mnohe léta žłužicej powschitkownoſći.

* S **Hornjeho Kumwalda.** Naſtarischi wobydleř Hornjeho Kumwalda, daloko a šcžeroko znaty wobsedźeř wósmistwa Bohuměr Mann, je tele dny wumrěł. Wón je ninale 91 lět žiwjenja dopjelnił. Hischcze loni je žwojim žynom rad mšdowe wósmistwo wukonjeſche. Jeho ſtarobu pschetrjechi pat hischcze žónſka, kotraž tu bydli, wona je hižo 93 lět ſtara a hischcze derje pschi mozach.

S **Dornich Kundraczig.** W pjatkownej nozy ſchorjachu we wšu nutsdobywarjo. W machanjſkej tkaſerni Wiczoz bratrow bu ſadnja ſcžena pjenjezneho kamora roſtrjana, dyž běchu žo paduchi do kontorſkich měſtnoſcžow nutsdobyli. Jim dosta žo jenož něhdże 100 hrimwow do rukow. W tkeſcžej hodźinje pobychu nutsdobywarjo we kontorje pschetuhza Pawoła Neumanna. Tam pak bě žo njedočink nětkat w domje ſamyſli a pschepaſchli wokonowe ſchkleńcžu do bydlenja rentnarja Queißnera ſałeſt. Jemu buchu pošledne 85 ył. pokradnjene. Hacž dotal njebě hischcze možno, nutsdobywarja ſaſłapjeć.

* S **Połcžnjy.** Njedawno w nozy je žo w tudomnym Cžiſolcžu domje nječžto ſtało, ſchtož žo wschednje njeſtawa. Hospodarški wjednik Kind běšche na žwjedźeń jeneho towaršſtwa ſchoł. Pohonc běšche ſam domach wostał. Wokoło 12 hodź. wuſłyſchcha nadobo nječaſti ropot a jako wotučzi, ſtejeſche w lěharni psched jeho łožom 8 zentnarjow cžeſki byk. Wuſtrózany pohonc pak ſwoju duchapschitomnoſći wobłhowa, ſtany a cžahyche byka ſaſo do hródże dowjeſć. Byk pak žebi pršni połkhod hiſchcze njebeſče boſcá wobłładał a wošta pschi ſkłodże ſtejo. Pohonc̆ej druheho njeſły, hacž žušodow na pomoz ſawołacž. Jako žo wróćzi, wobłada byka, tk běšche wokno wutłocził, i pschejmai nohomaj na ſtrěchu nad kněžnym ſakhodom ſtejo, ſwotkeł žebi wokolnu wobłhadowaſche. Ludźom ſo je nož ſ wulkej prózu poradił, byka po ſkłodże dele a do hródże dowjeſć. Skoco běšche žo jenož trochu ſrěſało, hewak njebeſče do ſchkody pschišło.

* Se **Zitawy.** Na dnjowem porjedże ſtawnocže poſedźenja měſćanſkich ſaſtupjerjow ſtojeſche ſobſamknjenje rady, po kotrejž měſeſche žo pjenjezi dawk wot 30 na 45 hrimwow ſa jeneho pša w hoſpodaſtwje, wot 60 na 80 hrimwow ſa druheho a wot 90 na 100 hrimwowa ſtcžeſcžeho a kóždeho dalſcžeho pša w domjazmoješi powyſchcž. Dokelž pšwa w Zitawje 1200 hacž 1300 pšow, be dawkowanja lětne 45 000 hrimwow dokhodow ſkutkowała, pjenjez, kiž by žo k dowuriadowanju hoſpodaſkeho plana jara nuſnje trjebacž mohł. Měſćanſki ſaſtupjerjo wobſamknychu, dawkowe ſadźby na 40, 80 abo 100 hr. powyſchcž.

* Se **Zhorjelza.** W tudomnej wagonowej a maſchinowej fabrizy „Wumag“ je pondźelu pschipoldnju wjerzcej Franz Mišla pschi ſwojej wjerſtuli ſmjertnje ſnjeſłožił. Cžežka maſchina wobžarzujomneho ſhrabny a ſobu wokoło ſtorhnu, pschi cžimž žo jemu hłowa a ruka wotorhnyſchcej. Njeſłoże ſta žo tak ſpěſchnje, ſo jo ani jeho łohnjodźełacžerjo hnydom njepytnychu. Pschicžina njeſłoża žo hischcze pschepytuje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Drježdżanach. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Wupućowar na měsach.

Pjeca wěrny podawk powě ſo ſ Wuhelſkeje. Bohaty bur, ſ mjenom Flondra, bě pschijeł do města, ſo by ſebi tam ta a tamne wobſtarał. Na wikach ſlyſchešche wón pschichadnje rosmolwu dweju muzow. Jedyn i njeju na dźenſnitſke hudźene cžaſy ſkorjeſche a powědaſche wo ſwojim kultym roſchudze, do Ameriki wubučzowacj. Tón druhi pak ſcžahowaſche ſwoje mjeſnowcžo, praju, ſo Amerika hižo dawno wjaz kraj ſkoro pylnjacych mjez, powědaſche wo nowych raketowych łódach a wo pschejězdženju měſacžka, kotryž buduže nětkole ſe ſlubjenym kraſom wšćich wupućowarjow. Flondra pschipóſłuchaſche ſ wocžinjenej hubu a ſhoni, ſo je ſo w nowinach hižo mnoho wo ſwilkach mjes naſchej ſemju a Marſom pišało, a ſo je ſo też wiſk ſ měſacžkom pšchewjedł, na kotrymž je ſebi měſcžanſke aſtronomiſke towaršſtwo leſowniſcze wuſcžeſło, kotrež wone dale pschedawa. Tamniſcha ſemja thowa we ſwěbi mnoho ſłota a ſłébra. Flondra měſcheſche ſo do rosmołwy a ſhoni bórſy, ſo bě jedyn ſ muzow inżeńer a je ſebi hižo wulku krajinu na měſacžku ſwěſcžił, ſ kotrejhož nadźija ſo jako miliónar wróćzi. W dalſchim běhu rosmołwy proſcheſche bur poniżnje, jeho jako kompagnona do jeho wobkhoda pschijeć. Wonyj „inżeńer“ poſtřiženje najprjedy ralnje wotpokaſa, bě pak po dołhim pšchemyſłowanju tola ſwólniwy, mały podźeł ſa 1500 dollarow pschedacž. Sréžcžane wuchiſnjenje bu we blišej kóreżnje najprjedy dokładnje potkhcžene. Potom podaſchtaj ſo młodaj pschežełaj k notarej, hdźež ſo wuczinjenje prawniſzy podpiſa. Flondra wupłaczi „notarej“ połnu ſumu, na cžož ſo w pschichodnej kóreżnje wěz wotſpjet ſ palenzom a piwom poſmjeješi. W běhu tuteje pjeſzy ſebi bur wuſmy, a jako wón woteczi, běžštaj ſo jeho „pschežełej“ ſhubiłoj. Nětko ſawoza jemu wežka być podkładna, a wón woſtawi podawk pschichodnej poliſajſkej ſtraži. Tu wješachu jeho najprjedy ſa duchatſhoreho, a praju, ſo njeſłoża wotnjeſu burej ſkónčnje, ſo je ſo ſtak ſ woporom wuwuarjenju njeduſchnikow.

T. D.

Radio.

Sto słyšimy jutře, štwórtk 27. ma[illegible]

Königswusterhausen. 12: gram. deſki[illegible] 14: (z Barlina) gram. deſki. 15.45: fu[illegible] ſke. 16,30: (z Wrótsławja) zabawny [illegible] (z Barlina) „Wot dźensa k jutřičomu“, opera w je. nym jednanju.

Lipsk. 12: gram. deſki. 14,30: hodźina za młodźinu, 16,30: pop. koncert. 19,35: mandolinowy koncert.

Wrótsław. 9,05: hodźina za šule. 15,20: pšećzowy za ratařstwo. 16: zabawny koncert. 19,15: gram. deſki. 21: (z Barlina) přenjesenje opery.

Praha. 11.15: gram. deſki. 12,35: pripołdn. koncert. 16,10: přednošk wo kulturje. 16,30: pop. koncert. 19,15: „Dźensa duchi wjacy njenastróżeja“, opera.

Win. 11: pripołdn. koncert. 15,30: pop. koncert. 16,55: bajki za małe dźěći. 19,30: „Simone Boccanegra“, tragedija w předehrě a tšoch jednanjach; na to powěsće; po tym wječorny koncert.

Beograd. 19,30: přenjesenje tragedije z Wina. 22,15: koncert.

Ljubljana. 20: słowjanska hudźba. 21: Osterecowy wječor. 22: čas, najnowše; po tym lohka hudźba.

Katowice. 12,40: (z Waršawy) šulski koncert. 17,45: (z Poznanja) hudźba na dwěmaj klavěromaj. 20,30: lohka hudźba.

Kwitowanje

Za pomnik našeho sławneho hudźbnika K. A. Kocora darichu hač dotal 714.42 hr.

Dale dari serbske towaršstwo „Lilija“ w Ralbicach wospjetnje 10.— hr.

724.42 hr.

Dźak wšěm lubym darićelam. Dalše dary za pomnikowe wudźerżenje so dźaknje lisce přijimaju.

Zarjadowanski wuběrk.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 28. maleho rožka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,185	100 pólsk. złotych .	47,05
1 jendźelski punt .	20,348	100 čěskosł. krónow .	12,395
100 šwajc. frankow .	80,745	100 franc. frankow .	16,38

Barlinſka burſa bě wječera ſaſo jara cžiła a kurſy efektow ſo ſnowa woldźerſkowachu. Też wiki ſ rentowymi a doſtajnymi liſcžinami ſeſłabjene kurſy ſawiſachu.

Produktowe wiki běchu wječera ſaſo jara mérne. Podźišchim termijam pschiniješchu ſe ſeſłabjene płacžiſny. W hotowym ſorne ſo dotalne płacžiſny dźerżachu, ſe wuwiacžom wowiſa. Tutón ſnowa 10 pj. po zentnarju pschibudźi. Wječera płacžeſche w Barlinje zenimać

pšchenicy 11,35—11,50 hr., rožki 7,95 hr.
hacž 8,15 hr., jecžmjenja nałkhtnjeho 8—8,50 hr., nałkmjeſkeho 7—7,50 hr.,
wowiſa 6,15—6,55 hr.,

w termijnowym wikowanju:

ſa měrc: pšchenicy 11,80—11,82½ hr. a rožki 8,40 hr., wowiſa 6,70 hr.,
ſa mejc: pšchenicy 12,35—12,45 hr., a rožki 8,57½ hr., wowiſa 7,05 hr.,
ſa julif: pšchenicy 12,80—12,87½ hr. rožki 8,66½—8,65 hr., wowiſa 7,30 hr.

Pschiſtajenja:

Miłmſkeho, młyn w Hrubjelcžicach.
Holzu do domu, do Budyſchina na Bohatej haży 111 na prawo.

Na pschedań:

Ssyno 20—25 zentnarjow, w Biſkopizach, Wyſoka haża cžiſło 3.

Wuhotowanje lěharnic, lěhaſki ſtoł a ſportiſki wós we Biſkopizach, Drježdżanſka dróha 34.

Schijaza maſchina a dźěcžaſy wós w Kamjenzu, Kinsbórtka dróha 2.

Kundros ł pschiſpichcženju w Protezach 51.

Kury 7, njeſzełki, hoſcženc na dwórniſchcžu w Kulowje.

Ssudnišcze pschedawanje

ſchtwórtk 27. maleho rožka 1928

w **Budyſchinje** na ſudnišcžu dop. w 10 hodź. wſchelake meble, maſchiny, hudźbne ſtroje, awta, ſonjaze, muzaze a motorſke kołeſa, delti, ſerdźe, wobraſy, tšélby a njedźelſke wały, radła, wſchelake drobne twory, pjenježny kamor, muzaze, ſonjaze, hólcžaze, hołcžaze a dźěcžo wobucža, mały ſhrebo koſeja, 4 ſudy jerjow, kachle, wubſchedſtrjerjaj, liſchcži kožuch, 309 bleſchow ſadoweje brěcžki, hołcžaſej wobleki,

ſe ſwobodneje ruki ſonjazu lětne mantl po 10 hr.

w **Brěſynje** pola Kamjenza w hoſcženju „K żeleſnizy“ dop. ½9 hodź. točnik,

w **Dalſchtrowje** w knježim domje dop. ½10 hodź. ſchijaza maſchina, drastny kamor, piſanſke błido,

w **Bukowju**, kłuzy ſeidu ſo pschiby. w 1 hodź. na gmejnſtim hamcže: młócžawa, 18 koy pschežy, běrny jězraza maſchina,

we **Swinjach** w hoſcženju pop. ½3 hodź. konjaze bańki,

w **Lubiju** na ſudnišcžowje dop. w 10 hodź. wſchelake meble, błé, paſy, piſanſkej ſtrojej kóń a wołchelaſi grat,

w **Kamjenzu** na finanzynym hamcže na Kaſarańkej haży dop. w 10 hodź.: piſanſke błido, ſtołaj, ſynjawa, ſchijaza maſchina, piſanſki ſekretar, wjertuła, točnik a konjaze kołu, hoſpodarſki wós, bufej, muzaze naiwobleſ,

w **Kamjenzu** w kaſarnach w komornym domje maſchinſtich tšélbow dop. w 10 hodź.: wſchelake meble a maſchiny, běrny-mjak, hudźbne ſtroje, piſanſke ſtroje, wobraſy, motor, konjaze kołu, hobański, wupſchestrjenz, ſchlitſchy, ſchornar, ſwěcžnik, Wošmutkowy aparat,

Ssudnišcze pschepadowanje leżownoscžow.

Kubło, ſłuſchcze Erichej Heinitej w Schekrach. Wułk je 185 kórzom, hódne 74 834,20 hr. 55 pj., wobalna pokładnja 73 250 hr., hódnota mowneho a žiwoho inwentara 28 700 hr. Wicheſpadowanje budźe pjat 11. haprleje 1930 dop. w 9 hodź. na kubłe we Schekrach.

Šćarowe cenjenje.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje.
Wiki ſu malo wuwite a połoženje jara njeſajne.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, „wobrot wołanje žnadny, płacžiſny ſu ſkorje ſtrucžene.“

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołſowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacžizny po złotej hriwnje.

	25. 2.	24. 2.		25. 2.	24. 2.
Pšenica	224-227	227-230	hruny	16-18,50	16-18,50
rožka	159-163	159-164	woka	18-23,00	18,50-23
naz. jeſmjeń	—	—	mjadne łupiny	13-14,00	13-14,50
nal. jeſmjeń	160-170	160-170	žołte łupiny	16-17,50	16-17,50
wowſ	123-131	125-133	ſerradella	—	—
kukurica	146	145	raps, wosuſk	14-15,00	14-15,50
nšołč. muka	27-34,25	27-34,50	lany wosuſk	17-18,50	17-18,50
rżana muka	20-24,00	20-24,25	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	8-8,50	8-8,50	hórnj. kruški	12-13,00	12-13,00
rżane „	7-7,75	7-7,75	ſyno, 60 kg	2,00-2,40	2,00-2,40
raps	—	—	rżana ſłoma	0,95-1,10	0,95-1,10
hrošk. Viktor.	21-28,00	22-29,00	wšołč. „	1,0 -1,25	1,00-1,25
lane ſymjo	—	—	wowſna „	1,00-1,15	1,00-1,15
pjeluški	16-18	16-18,50	lučna „	1,00-1,10	1,00-1,10

Płacžizny rěžneho ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

25 februara 1930. Płacžizny po centn. a zt. hriwnje.
Skóne družiny a wozmanjenjenje.

Woły: 244.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rěžneje hódnoſće		
hač do 6 lět	57-	58
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	54-	56
Mjenje wukormjene młode, derje piecowane ſtarſe	48-	50
Mjenje piecowane wšěch ſtarobow	43-	47

Byki: 404.

Połnomjaſne, wurośene, najwjetſeje rěžneje hódnoſće	54-	56
Połnomjaſne, młódſe	51-	53
Mjenje wukormjene młode a derje piecowane ſtarſe	47-	50
Spatne	43-	46

Jałojcy a krowy: 633

Połnomjaſne, wukormjene krowy najwjetſeje rěžneje hódnoſće	42-	45
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěžneje hódnoſće hač do 7 lět	39	41
Starſe wukormjene krowy a derje wuwite młódſe krowy a jałojcy	36-	38
Derje piecowane krowy a mjenje piecowane jałojcy	31-	35
Mjenje a ſpatnje piecowane	26-	30

Celata: 2625.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	58-	59
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	52-	56
Spatne (4.)	46-	50

Wowcy: 2422.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. družina)	42-	46
Starše wukormjene (2.)	38-	40
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	34-	36

Swinje: 10047.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a jich kśiżencjow, na 1½ lět ſtare	78-	80
Wukormjene	74-	76
Mjaſne	74-	76
Spatne	74-	76
Ranej a kundrosy	74-	76

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaći měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowórnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjee kniholičšćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 49 — Budyšin — Stwórtk, 27. februara 1930 — Bautzen — 14. lětnik 89

Saksku knježerstwo w krisu.

Najwjazy frakcijow je na list hospodarskeje strony, we kotrymž **presidenta Schiecka** sa ministerskeho presidenta poručuje, **hižo wotmołwiło. Němšku nazionalnu a wjesnu ludowu stronu**, w kotrejž předsydstwuje president Schieck žedźi, nima pschećiwo jeho wosobje wjele zanych wobmyslenych, tola na parlamentariske położenje shladuje, wona wobhladnuje a jo wjacy dźerźo praji, jo je swólniwa, z druhimi frakcijami wo namjerje jednaś. **Ludowa prawna stronа** nima na Schieckowej wosobje tohorunja nicko wustajiś, tola žada, so by jo zyły kabinett se sastojnikami a wězywilnymi wobsadźił. Stari sozialistojo hischcze njejsu wotmolwili, tola njebudźa wdźe Schieckowu kandidaturu podpjerać dźensa. **Němšty nazionalistojo** su Schieckej wosobje pschikłukowali. Nowe knježerstwo dźensa pak jenoj podpjerać, dokuż so žydom wumjenjenjom dopjelni, kotrejž su wosławili. **Demokratojo** su Schieckowu kandidaturu rasnje wotpokasali. Dźiwnja na tym, so by jeho knježerstwo dlšichi cźas trało. Pschede wschém nochzedźa knježerstwu pschijaćluchcerej, kotrejž je wot nazionalnych sozialistow wotwisne. Jich wotprajenje na hospodarsku stronu rěka:

„Hdyž smyła Waschego lista prawje rozumimy, prózujeśe so, kabinett po dotalnym podłožu znowa wutworiś. Po naschim nahladze knježerstwo, kotrejž so na nazionalnych sozialistow sepjera abo kotrejž je tej jenoj wot jich sćerpnjosće wotwisne, njemože dolho trać a njesamóže cźežke nadawki — kaž prawje pišaśe — w bliskim a dalokim pschichodze dopjelniś, dokelž so na dožakanju a wěstu wjetschinu w śejmje njemóža sepjeraś. Wobkarujemy tohodla, so Wam njemóžemy słubiś, so budźemy Waš pschi wotpohłowanju podpjeraś.“

Nowe němske dawki.

Němski finanzny minister dr. Moldenhauer chce njedostatk we wudawkach němskeho stata za 1930 se slědowanymi dawkami wurunaś:

z powjetšenjom pirwotnego dawka na 75 prozentow z wunoschkom 240 mil. hr.
z kosejowym a cźežowym dawkom z wunoschkom 60 mil. hr.
z dawkom na mineralnu wodu z wunoschkom 35 mil. hr.
z benzinowym dawkom z wunoschkom 50—60 mil. hr.

Dokelž tele wjetsche dochody z dawkow a z powjetšenja zlow hischcze pschezo njedožahaju, dyrbi so z dopołnjenim dawkow wot 1. apryla hischcze 100 miliionow hriwnow wjazy śiwjeś. S wjetschich dawkow dyrbi němski stat 300 miliionow dostaś, a 150 miliionow so mjes němske kraje rozdźeli. Na sawjeźenju dźělonjemjerjow njeje so pschi tym dźiwało. Dr. Moldenhauer je so ke zwjetšenu prěnjotnemu namjetej wróćił, po kotrymž ma so *150 miliionow hriwnow w lětpschinowych akcijach němskeje żelesnicy k poruczniošći stajiś*. Druhich 100 miliionow dyrbi so nahromadźowaś pak z powjetšenjom pschinoschkow, pak se śmjetschenjom pschinoschkow.

Löbe za skrócenje pensijow.

Pschi zhromadnoścźi demonstrowaśe němskostatneje thorhoje w Düsseldorfu je president němskeho žejma Löbe rěcź měł, w kotrejž je so wo politiske a hospodarske dnjowske praschenjach wuprajił. Löbe sa to wustupowaśe, so bychu cźi, kotrejž maju letnje 8400 hriwnow a wjacy dochodow, dyrbjeli pschinoschć do zawěsćenje dźěłonjemjerjow płaćiś. Na kóždy pad je nusne, so by w Němskej wulke pensije skrócyła. Njemóžne je, so by Němska žydom hač wósom króć wjazy pensijow wuplaćiła hač swójim wójakam a Franzowzka. Pensije skrócźiś by wobsebje pola offizierow so słuschało, kotrejž hischcze dźensa republiku najwjetschu opposiziju cźinja. Nażiwna myśl diktatury je so w Europje jenoj źěła mohła pschetkoćiś a je so w poslednim cźasu cźešco rostschakła. Też w Němskej „nazionalne bibanje“ nicjo njedospije. Löbe wobzarowaśe, so so republika w žudach a sarjadnistwje njeje zakorjenita, kaž je to sa jeme schkitanje trěbne. Na konzu Löbe žadaśe, so by so offizierski korps němskotatneje woboru bórze z republikanskim duchom napjelnił.

Kradnjenje bronjow w Lipsku.

S nutsdobyśom do kasarnow pschego regimenta cźišło 11 němskotatneje woboru w Lipsku-Gohlisu je so wjazy bronjow kradło. Hač so swoprědka z wosjewjenja wjetschinoscźow pokazowaśe. Kaž „Wossische Zeitung“ powźe, su wźěłaśe 30 maschinskich śelbowo a 170 pěschkowskich śelbow kradnyli. Nadrobnosće wo tymle padušćiwje njeju hischcze znate.

Barlin jako srjedźišćo spionaže.

Spionažny skandal w Bukarestu pschezo wjetschich rozmérow nabywa. Do njeho su niž jenoj direktor Bukarestskeje centrale rumunskeje politiskeje policije, ale też liježba wyšokich a najwyschischich sastojnikow a samo dwaj sapółplanzaj zapleśeni. Wschitzy su mjez sobu z Moskwy brali a sa to ruskim bolschewikam hospodarske, śmutkownopolitiske, zwonkownopolitiske a wojeske tajne powěsće podawali.

Dźensa je hižo dopokasane, jo je zentrala Moskowskeje spionaže w Barlinje zyku bolschewiksku spionažu w Rumunskej, runje kaž w druhich balkanskich statach, hač do wyschich nadrobnosćow wudźěkała a wulke sumy sa to wudawała. Napschećzo prjedawschemu ménjenju, so je direktor Bukareschtskeje policije, Tibacu, w runej mérje je Odeźu dźěkał a dotam swoje powěsće sćelesche, je so mjes tym swěźićo, so je je jenoj najwjetschi dźěł spionažneho materiala do Wukrajiny a Odeźy śkał. Pschi wyschich wažnych podawkach su so powěsće do **Barlina** podawale. Sa to je Tibacu po pschikopkanskach, w jeho wobhladnju namakanych, nas 750 000 leow, to je nětkuze 20 000 dostał, kotrejž je jemu kurěr Barlinskeho połstanzina sandźene léto sa podawanje informazijow pschepodał. Sajataj spionaj Karamano a Tibacu staj so wunalezli, so staj tule wulku sumu dostałoj. Kelko pjenjes je so hewak z ruskeho połstanzina w Barlinje do Bukarešta śkało, njeje hischcze swěźene. Rumunske pschepytowarske wyschnosće pak ménja, so budźa so bórzy blížiche powěsće mój dacź.

Pschecadnjitowo rumunskich spionow so z hłownego dźěła na **wojesku spionažu** poćahowasche. Tak je so hač dotal njewuhlědźenemu spionej poradźiło, so do wulkeho generalneho stawa dobuwź a zyku korrespondenzu generalneho stawa se śmutkownym ministerstwom wo napowrach k sachowanju śiwneho porjada a wo krajnym sokitanju kradnyeć a Tibacej pschepodaćź. Tibacu je wobsédźerne pišma dak fotografowaćź a material potom do żelesnych kamorow generalneho stawa wróćiś. Dokelž je so padušćiwje jutrowne śwjaśe dny sandźeneho léta śtućiło a pišma so najaztra wróćo donjeśe, njejsu w generalnym stabu rumunskeho wójska wo tym žadła niczo pytnyli. Tibacu je w tym žanym cźasu ruskim spionam też hischcze pišma podawał, kotrejž je ś policajskich archiwow brał a fotografował. Rumunski połizajski direktor je pak też dokumenty kradnył a je, kajkeż běchu, po wokolokupcźu pisches Barlin do Moskwy śłaćź dał.

W tu chwilu je rumunska policija też ś poćinanjom Tibacoweje mandźelskeje sabéra. Jona, ś rjanoscźu a nłódnosću nadpadowaca wobora, a błiska pschijuwana ruskeho spiona Karamana, je so hač najmužnischa poćinjała. Hač dotal njeje niczo wuprajiła, hačrunjež so jeda, so je tale Ruśowka też Tibacej hłowu sawjerzała a žnadź najwjetschu rólu w ruskej spionaži na Balkanje hrała. Tibacowa je sandźene léto je śwojim muzom we Barlinje a posdźišćo we Warnje pschebywała. We wobeju městonaj je ś nawjedowazymi ruskimi spionami žiwje wobkhadźała.

Mjes tym je so Bukarestski połizajski schef Tibacu też hischcze wuśnał, so je ruskim namjesnym wyschnoscźam stajnje powěźeł dawał, hdyž su rumunsku spionoju namjesnu réku Dnjester pschekrocźili, so bychu do Ruskeje pschijšli. Ruscy namjetni śrażnjuj tohodla zyle wjesce wobźachu, w kotrym cźasu a na kajkim mésće rumunsku spionoju do Ruskeje pschińdźechu. Tak mózachu po nécźim 42 rumunskich spionow, kotrejž so do Ruskeje podachu, sajeć a wotprawiś. Posledniejho spiona, kotrehoż je Tibacu pschedaźił, fu prénje dny februara jaśeli a kónźowali. Kaž fu wocźišći swědźa na rumunskej stronje Dnjestrowego brjoha widźeli, fu njeschožowneho sa wopuschi konja swjazali a dwaj kilometraj pódłu Dnjestrowego brjoha wlekli. Potom fu do njeho ſtśeli.

Knježerstwo je so zapowědźiło, kommunistiskeho měšćezanskeho radźićela w Kamjenicy potwjerdźiś.

W kollegiu Kamjenicźanskich měšćezanskich radźićelow fu w dezembru jeneho kommunista sa zapłacźeneho měšćezanskeho radźićela wuswolili. Magistrat je tutej wólbje pschećźiwjeśe. Sarjadnistwowy šud krajneho heitmanstwa w Kamjenicy je na to swójstał, so wschu potrjebu zapałkow sa Gdańsk w Gdańsku dźěłaś da. Dale ma konzern dźěłaśći a wulkowikowanšći monopol.

W Litwje fu sozialdemokratow sašo pschipuschćili.

Direktor litewskeje statneje policije wschitkim wokrjeżnym policajskim schefam wosjewi, so so wobnowjenju sozialdemokratiskich njeśmě sadźewaćź, dokelž je stronje dowolene, swoju politiku dźěławoćź sašo sapoćeć. Dale je so policajskim wyschnoscźam poruczyło, so bychu sozialdemokratiskim měśtnym skupinam samožerjowe hódnoscźe wróćiśe, kotrejž je Woldemarasowe knježerstwo zebrało.

Zawalkowy monopol w Gdansku.

Swobodne město Gdańsk (Danzig) je po pschikładze *Němskeje zapałkowy monopol ſ Kreugerowym konzernom* wobsamkło. Monopol njeje wot dawka wuzwobodźeny. Schwedski konzern je so na to swjazał, so wschu potrjebu zapałkow sa Gdańsk w Gdańsku dźěłaś da. Dale ma konzern dźěłaśći a wulkowikowanšći monopol.

Po zwróćenju Chautempsowcho knježerstwa.

Po jenodnjowym wobstaću Chautempsoweho knježerstwa je republiźny president Doumergue prjedawschemu ministerskemu pschedsydu Tardieu namołwił, so by wón nowe knježerstwo jeśiaził. Tardieu je ś presidentom 40 minutow jednał. Hdyž ś Elisejskeho hrodu stupi, nowinarjam rjekny: Republiźny president je mi porucził, nowe knježerstwo wutworiś. Sym wotmołwił, so dźiwajo na positiśe wobstejnoscźe a na **schtyri wulke internazionalne nadawki** (Londońsku łódźićowou konferenzu, pschewjedźenje Youngowcho plana, Genfske jednanje wo zkowanym pschimérje a němsko-franzowske jednanje wo Saarskim kraju, by po mojim ménjenju Poincare błe dyźi něchtó druhi samohł, kabinett zepschimazeho sjednoczenja politiśiskich stronow sestajeć. Jeli so by Poincare, kaž žo nadźijam, tónle nadawk pschewźaś, hych jeho rad podpjerał.

Republiźny president je po Tardieuowej radźe cźinił. Kaž je Poincare nowinarjam rjekł, je žo wón zapowědźił, ministerstwo wutworiś.

Zaso Tardienowy kabinett.

Kaž je „Petit Journal“ zhonił, nocźe republiźny president tón króć ſ nawjedowazymi wobzami ſ deputertskeje komory a senata dołhe rozprajenje wotmeć. Wjele bóle po rozrěźenju ſ komorinym a senatowym presidentom hyndom wobzdu powoła, kotruž chce namołwiś, so by knježerstwo wutworiła. W tymle świzu je so wobsebje Briandowe mjeno njenowało.

*

Poincare je presidentej radźił, so by znowa ſ Tardieuom jednał, kotryž je najbóle wulkmanjeny, franzowskim śmutkownu a zwonkownu politiku wobśeži. Poincare je słubił, so chce Tardieua pschi wutworjenju knježerstwa na schérokim republikanskim podłožku podpjeraś. Na to je president Tardieua znowa powołał, kotruž tón króć njeje posliśeny nadawk wotpokasał.

Nucene dźełko w Ruskej.

Schwedski Stockholmski dźenik „Tidningen“ wopisanje wobstejnoscźow **w ruskej brjezowej industriji** podawa. „Tydninym“ praji, so je położenje **na schwedskich brjezowych wikach wurjadnje njepokojace. Ruska konkurrenza je na tym wina.** Sšo wo to prózuju, so bychu ruce wulke sumy wukrajnych pjenjes dostali, Ruśojo swoje brjezwo po płaćitnach pschedawaju, kotrejž industrijiti kraja, hdyž normalne dźěłaśiske wumjenjenja kuježa, wulku schkodu naćinjeja. To je jenoj ſ tym mózno, so je ludowy komisariat ſ wukalom poruźił, so dyrbi dźěłu chmane wobydlerstwo do lěsow brjezwo puschcźiś zhodźeć. Samozjoźi ratarjo, kotrejž bać do 15. januara njejźu na lěsne dźěło pschihćili, dyrbja so ſ nazymnoscźu ke tomu nuzowaś. Dale je so witkowańskej zentrali w Karelskej poruźiło, so dyrbi so ſ dźěłu chmanym ludźom, kotrejž so zapowědaju, schtomy puschcźeć wscha **žiwnosć** wsaś. Kóždy, kotryž so na dyrbjeśiśe dźěło w lěsach hórschi, dyrbi so najwyschchemu ludej pschepodaś. Podobne nucźene mobilizazije z dźěłu w lěsach so też w druhich dźělach Ruskeje stawe. S Jngermanlandskeje a Karelskeje su na tajke waschnje 15 000 ratarjow na nucźene dźěło w lěsach połnócnjeje Ruskeje pósłali. To je nowe kommunistiske schklowinstwo.

Kommunismus w privatnym žiwjenju.

Kaž so ſ Moskwy powź, je kommunistiska strona wobsamkła, znowa **pschećiwo wobstaću žiwjoby wojowaś.** Moskowska měšćezanska rada je postajiła, so **w nowych wobydlenjach njeśmědźa kuchinje pśiwarjawiś.** Su

to [illegible] nijnia, so ho ſ wotstronjenjom ſwójbnych [illegible] ſawjedzenje kommunisma w priwatnym ſtajenju ſežini.

Proces přećiwo Wukrajincam.

Srjedu mjeza ſo pſched knjeſerſtwowym najwyſchſchim ſudom w Cžarkowje ſudniſche jednanej pſcheciwo ſwjatſkej k wuſwobodzenju Wukrajiny, rewolucionarnej organiſaciji, ſapoſcnje, kotruž ſu kónz ſandzenecho lěta wotkryli. Wobſkerjenych je 45 wobſowno, mjes nimi je ſobuſtaw akademije, Jefremow, miniſterſki pſchedſyda Petljurowcho knjeſerſtwa, Cžechowſki a jeho ſwonkowny minister Nikowſki. W pſchedběžnym pſchepytanju je ho ſwěſchło, ſo je ſrjedź organiſacija wotmyſlika, bolſchewikiſke knjeſtwo we Wukrajinje ſ wobronjenym ſkóržom a ſ pomozu wukrajnych mozow powróćiſcź a Wukrajinu wot bolſchewikiſkeje Ruſkeje dźeliſcź.

Zběžk w Santo Domingo.

Sběžkarjo ſu ho kloro zyłeho ſrjedźneho a połnóżneho dźela kraja ſmozowali a nakhwilne knjeſerſtwo poſtajili. Hłowne město je wobſtupjene. Hacź dotal je ho ſkóržkaſke hibanje pomérnje ſmérom pſchewjedło. Sběžkarjo nochodźa wſchitkich miniſtrow wotetnjacz, ale chźedźa jenož ſwobodne wotwołenje preſidenta wunuſkowacz. Knjeſerſtwo je ſwólniwe, tole ſadanje dopjelnicź. Preſident Vasques je rjekł, ſo chże wróćo ſtupicź. Amerikanſki póſtlanz je wobemaj ſtronomaj pojźerdnikow poſtlicźił.

Sběžkarjo ſu ſrjedu do Santa Dominga pſchicźahnyli a ſu ſjawne twarjenja a zitadellu wobhadźili. Nichtó ſo jim nieje napſcheciwo ſtajił, tohodla ſo nieje ſcakne krwe pſchelało. Statny preſident a měſtowpreſident ſtaj pjeza w amerikanſkim póſtlanſtwje wuceſt namakałoj.

Krožace listy na amerikanskich senatorow.

Pſzedewſchi amerikanſki preſident Coolidge, kotryž bě do wjeczornych ſtatow ſapuſcował, bě tam list dóſtał, ſo ho domoj hnał njewótcź, khiba w kaſchcu. Tež wiſchelakim ſenatoram běchu ho hrožaze liſty póſłałe, ſ kotrymiž ho **bombowe atentaty pſchipowědźichu.** Wobſcheje Kapitol, kjeżko amerikanſkeho parlamenta, dyrbjeſche ho ſ bombami wupuſcźicź. Pódłanſke pſchikhody k ſenatej ſo ſawrjechu. Jenož hłowne wrota ſu biſchcze wotewrjene, a kóżdeho wopytarja kruce pſchepytaju. Kapitolowa ſtraża je ho ſ kriminalnej a ſchkitaſkej policiju połniła. Sda ho, ſo tele hrožaze liſty ſ wojowanjom pſcheciwo pſchepinkanju alkohola ſwiſanja; pſchetoż mjes ludźimi ſo wiſchelake powědarje roſſchěrja. Po nim ſu prohibicijſki ſaſtojnicy pjeza ſenatorow wotſtupili. Republikanſki ſenator Watſon je pſchepytanje pſchewjeſeł dał, po kotrymž je wojſewił, ſo na tynſke powědanju njeje žanemu wěrnemu hłowa. Prohibicijſki ſaſtojnicy ſu Kapitol jenož ſtražowali, ſo bychu pſchećiwjenjom alkoholowcho ſakonja wobarali.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 27. februara 1930.

— **Wo wjedrje.** Schkleniza pomałku ſpaduje. To je ſe ſnamjenjom, ſo mjazna ſ wjeczora ſo k nam pſchibližuje. Wyſchina ſo k ranju wotſtaluje. W Jendželſkej a Francowſkej ſo ſkhódz deſchcźenje. We wjeczornej Němſkej ſo njebjo poczahuje. Nalche ſtrony ſteja pſchizo hiſchcźe pod wlinowm k ranju ſo wotſtalowazeje wyſchiny. Najſtórje ſutſje ſ młodym měſacźkom też pola naſ ſo wjedro pſchećźiſnje. W Amerizy je nahle wſchoſpolito. Wječora a ſawczeraſchnim měrjachu w New-Yorku 22 hacź 27 ſtopj. cźopłoty. Jutſje pjatk ſkhadźa ſtónczko 6,52 hodź. a thowa ſo 5,34 hodź. Měſacźk ſkhadźa rano 7,15 hodź. a thowa ſo wječor 5,26 hodź. 7,15 hodź. a khowa ſo wječor 5,26 hodź. — Wječora wječor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +2 a thermometer wo dnjo +7. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer +3, thermometer w nozy —1. Wuhladny na nałe ſo pſchemjenjaze wjedro.

— **S poſtrjeżenja měſchćanſkeje rady** 25. februara 1930. Rada wſa k wědźenju, ſo ſu měſchćanjo ſaſtupjerjo wobſtamkli, dla njeluboſnoſcow pſchi rozdawanju a wuwjedźenju dźełkow w wuarſkim hamjeze pſchepytowańſi wuběrk ſoſtajicź. Měſchćanſkim ſaſtupjerjam ma ho wo wunoſchcach dokatnich pſchepytowanjow pjenjomne roſt prawjecź. — Mjeſa pſchi Tſchanſko-Lubinſkej dróſy — Thrombergſka dróha —, kiž ſu rada a měſchćanſkeje ſaſtupjerja wobſtamkli, ſo po § 27 ſwarſkeho ſakonja poſtaji. — Poſkrywna wyſnowarka (Deckerkühnung) k potrjebnjeſkemu planej „Südoſt“ ſo doiwoli. — Měſchćanſka rada wotpokaſuje wobſtamkujenje měſchćanſkich ſaſtupjerjow 20. t. m., ſo by ſo ſamoinſtalazija miſtnanje (Elektrizitätswerk) ſpěhnyła a ſo pola měſchćanſkich ſaſtupjerjow po § 86 gmejnſkeho porjada pſchećiwjenje ſapoda.

— **57. duchowna wjeczorna hudźba** budźe pſchichodnu njedźelu wječor w 6 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi. Kata Winklerjec, ſnata Libjećanſka ſopraniſtka ſpěwa na tutom wjeczoru rukopiſne ſpěwy wot Gwalda Siegerta-Kamjenicźanſkeho a Jurja Göhlera, wulkeho němſkeho dirigenta, „duchowne poſtyſkłe kěrluſche do ſwojeho Jeſuſa lalubowaneje duſche wot Sileſiſſa.“ Horſt Schneider hraje pſchećźelowe kompoziſije wot Siegerta, Pawoła Gerhardta a Franza Liſzta (B-A-C-H). Knjes farař Berg cźita ſe ſwjatego piſma. Programy ſu po 30 pj. pſchi zyrkwinych durjach dóſtacź.

— **Pławjetze wino!** Saſdźenu hobotu měſcheze Budyſke wokriſchne ſadarſke towarſtwo ſhromadźźinu we Budyſchinje. Tam knjes wyſchſchi ratarſki radźićel prof. dr. Schellenberger we ſwojim pſchednoſchku cźyſte poruczeſche, ſo bychu wjeſni wobſedźerjo na ſeźinach ſwojich połodniſchich twarjenjowych ſtronow wino pławowali. Pſchednoſcher, kiž je jedyn ſ prěniſchich wězowuſtojnych we pławowanju wina, je ſwojim ſajimawym roſtoſenjom ſobuſtawam wokriſchneho ſadarſkeho towarſtwa mnoho wužitnych pokiwow ſdźěli. Wěſcze ſadarjo na ſcho dobru radu pózłuchaja a ſebi winowe pjenki naładźeja.

— **Sprěwina haſa ſa jěſdny wobſłaſ ſawrjena.** Po wojſewjenju měſchćanſkeho połizajſkeho hamta je Sprěwina haſa mjes domom ſa ludźi, kiž ſu bjes bydlenja, a plunarinju dla twarjenja twinzuchow ſa jědźenje ſawrjena, dołhoż twarjenje njebudźe dokonjane.

— **Leżownoſtny a zyrkwinſki dawk ſaplacźicź!** Měſchćanſka dawkowinja dawkarjow dopomina, na ſaplacźenje leżownoſtneho dawka, ſa kotryž běźe termija hižom 15. januara 1930, a na ſaplacźenje ev.-luth. a rom. kat. zyrkwinſkeho dawka, ja kotrejž běźe termija 15. februara 1930.

— **Sakſka krajna loterija.** 5. rjadowanja 196. lakſteje krajneje loterije — **Hłowne a poſledńje** cźehnjenje — poczehnje ſo wot 3. hacź 31. měrza 1930. 1930. Łoſby 5. rjadownje maja ſo najpoſdźiſcho hacź do ſoboty 1. měrza ſ pkchepołożenjom łoſow 4. rjadownje w loterijowej kolekſiji ponowicź, ſ cźiſłom, kiž je na łoſu wojnamjenjene. Na łoſy, kiž ſo ſ cźaſom njeſaplacźa, njemóże ſo po §5 wotſt. 1. poſtajenjow loterijowcho plana žanemu dobyća žadacź. W tutom hłownym cźehnjenju wuhraje ſo na 25 cźehnjenſkich dnjach 50 000 dobyćzow a premija we ſhromadnej hódnoſcźi wo 17,039 520 hriwnow a to: premija wo 250 000 hr., 1. dobyćze wo 500 000 hr., 1 po 200 000 hr., jene po 150 000 hr., jene pa 100 000 hr., 2 po 50 000 hr., dwě po 40 000 hr., 3 po 30 000 hr., 4 po 25 000 hr., 15 po 10 000 hr., 70 po 5000 hr., 200 po 3 000 hr., 450 po 2000 hr., 1000 po 1000 hr., 1500 po 500 hr., 3122 po 400 hr. a 43628 po 240 hr. — Kupne łoſy ſa tuto wurjadnje dobywańſke doſkónczne cźehnjenje ſu hiſchcźe w Budyſkimaj loterijowymaj kolekſijomaj dóſtacź a płaca $^1/_{10}$ —20 hr., $^1/_5$ — 40 hr., $^1/_2$ — 100 hr. a zyły łoſ 200 hriwnow.

— **Poduſchiwy.** Nětkoždy pſchedy tydźenjom ſu ſ jenoho ſkładniſcźa pſchi Rybarſkej haſy wjetſchi dźełbu roſtowych dźełkow kradnyli. — Wo wězowne łoſcźenja pſchi kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje.

— **Pokhroma** je ſakhła mjes ſchparatym ſkłonom dźiwadźerja Jana Zomaka w Nowjacy pola Wojcez a kněza. rja Alwina Neumanna w Trjebſchowje cźo. 14.

S **Dobruſche.** Tjo hołzy, kotrež blizſche jutry do ſomje ſaſtupja, podawaju ſo na dalſchi wukſt ſ Dobruſche na Ratarjeju, Tſi Hwězdy, Prěſejcu, Cźěſchcźeru do Panje, pola Hornjeho Wujeſda k dźědej jenoho ſ tutych hołzow na inſpyt. Dźeń ſo njemała dźiwaſche, jako ſtjoch mnohich k ſebi pſchińcź widźeſche. Pjerachojo běchu dopołdnja w 11 hodź. ſ Dobruſche wotejchli a dóndźechu popołdnju wokoło 2 hodźin do Panjez. Dźeń hnydom ſtarſchim w Dobruſchi powołeſcź da a pół hołzow, jako běchu ho pola njeho nadźěliłi, ſe ſtalnym autom ſaſo domoj.

S **Kubſchiz.** K naſchemu wojſewjenju wo ſaſtajenju dźěła w Kubſchitſkich ſkalach ma ho porjedźeſcź, ſo ho dźěło jenoż w ſkale firmy Polſter a Dietzner ſaſtaji. W Jachmannez ſkale pak ho dale dźěła.

S **Wukeje Dubrawy.** Jutſje pjatk ſeńdźe ſo tudomne ſadarſke towarſtwo ſ wurjadnej ſhromadźźinje. Dujerny porjad je wažny a bohaty. Hoſcźo ſu lubje witani.

S **Barta.** Srjedu tydźenja běźe ſo ratarſke towarſtwo ſa Bart a wokolinu w Maiwaldez hoſcźenju ſ ſhromadźźinje ſeſchło. Wobſtaw běźe jara dobry. Pſchedźeda knjes wyſchſchi inſpektor Vogel powita ſobuſtawy a hoſcź, wołeſe knjeſa wyſchſchiho kontrolneho ſaſtojnika dipl.-ing. Göbela ſ Korjez, kiž wo plahowanju, pjerowanju a kornjenjuju ſwini pſchednoſchowaſche.

S **Wicźowjez.** Nuſa ratarſkim wotbłyſchcźuje ſo tak prawje w tom, ſo ſtrěmy wobkedźbowacź, kak ſo w naſchich létach ſ kóżdym létom ſtare ſyłne duby wuſcheźeju. So bychu ho dothody nětkaſ połěpſchiłe, dyrbi ſo tak nekotry dub wuſcheźecź, kaž ſo to nětkle wola naſ ſtawa. Niz jenoż w léſach, ale też na haczenjach padaja ſtołka ſtare duby pod nieſmilnej pilu, ſo bychu ſo jako wužitkowe drjewo pſchedałe. Też na Wóbmuzowej horje (Stromberg) je podobnje. Hdyž budźa tam ſchtomy dale tak pokiwacź, dha budźe hora ſa nětkotre lěta zyle naha. Pſched létami ſu tam wulki wotdźěł ſchmrkowe ſpowjeſcźeli. A tutu ſymu je jaho druhi wobſedźeſ mnoho ſchkodu ſpuſchcźał. Nje-nałožaja-li ſo pródne mějna bórſy ſ młodymi roſtlinkami, potom budźe hajſoła Wómuzowa hora ſa nekotre lěta hiſchcźe naha hromada ſmjenjoſow ſ dźiwjej kcźežinu.

S **Kotez.** Wulki wohoń, kaſkiž jón ſchtwórcźa lěta wjazy w naſchej wſy njepomnimy, wcźera wjeczor naſchich wobydlerjow wuſtróża. Wokoło 10 hodź. ſo dohłedachu, ſo ſo w ſórbarſkej bróżni ſ tſjomi hunami, kotraž rycźeſtkubleriez Lorenzej błuſcha, pali. Sſyłny wětr ſ wotewrjenymi tſěſchnymi kukaczemi do bróżnje dujeſe a pomhaſche woheń ſpěſchnje roſſchěrjecź. Sa krótki cźaſ zyła 50 metrow dołha bróżeń w płomjenjach ſtejeſe. Haczrunjez wětr ſyłnje ſ połodnja dujeſe, zaſ wſche to tola derje, pſchetož tak mógjeſche ſo hródźne twarjenje ſe ſtynowymi a ſtomowymi lubſkemi, kiž jenoż dwaj metraj wot bróżnje ſtej, pſched ſapalenjom ſakhowacź. Prěnja ſtykawa, kiž haſcźecź pſchikhwata, běźe Zarkowſka. S wokolnych wſow na to ſtykawy jena po druhej ſpěſchnje pſchijźěżowacha. Poſlednje njetrjebacźu wjeſy ſapſchimnjeź. Na wulkhowanje tu njebě žanych mużli, pſchetoż paleſche ho hižom pſchejara. Woda ſ haſcźenja běźe 500 metrow ſdalena. Tak dyrbjachu dwě ſtykawje ſpowěſcźnjecź a wodu k wohnju cźerpcź. Na hunje ſu wcźera popołdnju hiſchcźe młócźili. Młócźawa a druhe ratarſke maſchiny, kiž ſu w bróżni khowachu, ſu ho ſobuſpalile. Nima teho je wobſeń njetſcheje dźěłby njemóżeſcźeneho żita a ſłomy ſnicził. Motorſki pluh, kiž młócźawu cźerjeſche a w dwórje blizko bróżnjazych wrotow ſtejeſe, mózaku wulkhowacź. Dokelž ſo też transformator, kiž je k bróżni pſchitwarjeny, ſapali, k wſchemu njeſboha hiſchcźe elektriſka ſwěza wa wžy a też w ſuſodnich Wichowach, kiž elektriſki prud wottud dóſtawa, haſnu.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

48] (Pokračowanje.)

„Ty wſchak ſy hižo mnohich bratrow wothladał“, rjekny Criſpus, a ſy wuſwokanu jako wuſtojny lékař. — Tohodla dźe ſym hnydom po teje póſłał.“

„Kiž mi duzy po puczu ſo wuſna, ſo je mje wječera moriocź chył!“

„Dźiſcźe pſchedy je ſo mi ſe ſwojim pſchehelwjacźom dowěrił, ja pak, kotryž ſnaju tebje a twoju lubóſcź ke Khrystej, wobkruczicźi jemu, ſo niz ty, ale tamny njeſmaſ je ſ pſchedradnikom, kotryž chżyſche jeho k mordarſtwu nadcźeſcź.“

„Wón bě ſły duch, ale ja mějach jeho ſa jandźela“, ſnapſcheciwi Urſus ſpichnjo.

„To móżeſcź mi druhi krócź wupowědacź“, prajeſche Glaucus, „nětko dyrbimy na ſranjeneho pomyſlicź!“ A wón nakhili ſo ſnowa nad Vinicijom, ſo by jeho ruku naſunuł, pſchi cźimž bu młody cźłowjek ſ bołoſcźu ſ womoru ſajaty. Hakle po operaziji wón wotnuzi a wuhlada nad ſobu Lygiju.

Wona ſtojeſche pſchi ſanym jeho kožu a dźerjeſche njedźany, ſ wodu napjelnjeny bowcźk pſched ſobu, do kotrehoż Glaucus hdyž a hdyž hubizu tunkaſche, ſ kotrejž jemu hłowu mačeſche.

Vinicius ſwojimaj woczomaj njewěrjeſche. Myſliſeſche, ſo ſtej jemu hón abo ſymiza drohe ſjewjenje jenoż pſchedſtajałej, a trajeſche khwilu, dóniž ſamó ſchepnyeſ:

„Lygija!“

Hdyž ſa ſłyſchcźa jeho hłóſ, ſatſchepota bowcźk w jeje rukomaj, ale wona ſwohladny je ſrudnymaj woczomaj na njeho:

„[illegible] napiſcheźiwi ſcźicha.

[illegible] ſrudnymaj rukomaj, ſobuſtelnoſcź [illegible] w jeje zyłach mjeſwocza.

„Lygija“, rjekny wón ſcźicha, „ty njejſy chzyła, ſo bychu mje morili!“

Wona wotmołwi cźichomyſlnje:

„Njech cźi Bóh Knjes ſtrowiu wrócźi!“

Tele ſłowa běchu ſa Vinicija, kotryž nětko njeſchu njepravdu, kiž bě ji naczinił, žiwje ſacźu, ſ wopravdźitym balſamom. Wón połaby, ſo trajeſ jenoż ſchcźeſcźanſka wuczba ſ njeje k njemu rěcźeſche; wón jenoż cźuješche, ſo rěcźi k njemu lubowana žónſka, a ſo bě w jeje wotmołwje runjewon nadeſłowjeſka dobroczinoſcź, kotraž jeho do najhłubſchich hłubin jeho duſche ſaſchahotowaſche. Jemu mjatny wot poſhnuża, kaž prjedy wot bołoſcze. Nětkaſa ſtódka njemóż jeho ſimaſche a pſchimaſche.

Glaucus bě njes tym khowzaju ranu wumył a ſ hoſazej ſakbu namaſał. Urſus wotewſa Lygiji pónoczku, wona pak wſa ſ błida pſchihotowany nopaſchk a piczu, kiž bě ſe winom a wodu napjelnjeny, a pſchiſtaji jón k hubje ſranjenehu. Vinicius rjeſcźeſche ſadoſcźiwje a cźuješche ſo ſe pjećom wołożeny. Wědomjo ſo jemu dospołnje wróćźi.

„Daj ſo mi hiſchcźe napicź“, wón prajeſche.

Lygija dźěſche ſ próżdnym nopaſchkom do ſtwy, a Criſpus pſchihłiži ſo, hdyž bě njechto ſłowow ſ Glaukom porěźał, ke khoremu a rjekny:

„Vinicius, Bóh je cźi ſadźewał, ſły njejſy kut wukonjecź, ale ſdźerja cźe pſchi žiwjenju, ſo by ty do ſo ſchoł. Tón, we kotrehoż ruzu je cźłowjek jenoż ſ prochom, je tebje dał njewobronjeneho do naſchich rukow padnycź, ale Khrystuſ, do kotrehoż my wěrimy, nam kaſa, też ſwojich njepſcheczełow ſo lubowacź. My ſmy twoje rany ſawjazali a chzemy Boha wo twoje wuſtrowjenje proſyncź, ale my njemóżemy dźeſe nad tobu ſtrażowacź. Swoſtań ſmérom a rozumnyši, hacź trejſy ſo hižo jeje pěſtonow a jeje donjazoſcź rubiſ; a naſ, koſtiſ ſmy cźi ſe ſ dobrym ſaplacźili?“

„Wy chzeczje mje wopuſchcźicź?“ wopraſcha ſo Vinicius.

„My chzemy tutón dom wopuſchcźicź, hdyž móh naſ měſchćanſki prefekt ſaſłapicź. Twój pſchewodnik bu ſa- bitty, ty, mózny mjeſe ſwojimi, leżiſch tu ſranjeny. Njeſ ſo to ſ naſchej winu ſtako, tola na naſ by hněw ſakonjow padnył.“

„Pſchepſcheſzhanja njetrjebacźe ſo bojecź“, rjekny Vinicius. „Ja waſ ſchkitam!“

Tola Criſpus rjekny:

„Knjeſe, twoja prawa ruka je ſtrowa, tu ſy taflicki a pížak, napiſch ſwojim ſłužownikam, ſo bychu dźenſa wjeczor ſ nožydłami pſchiſchli a tebje do twojeho domu wunjeſli, hdyž ſmjeſech ſo pſchihódniſcho a wjele lépje hacź jowle, wotſrjeża naſcheje khudoby. Bydlimy pola wudowy, kotraž bóhy ſe ſwojim ſynom domoj pſchińdże; hačcźej móże twój liſt wobſtaracź, mjes tym ſo my ſebi druhe hoſpodu pytamy.“

Vinicius ſbłędny, pſchetož widźeſche, ſo chżedźa jeho woł Lygije dźeliſcź; a hdyž ju nětkole ſhubi, je po wſchém. Jemu ho ſaſo pſched woczomaj ſaſčemni, ale wón próżowaſche ho ſmérowacź a rjekny:

„Połſłuchajcźe, khcheſcźenjo! Wcźera běch ſ wami we Oſtraniju a ſym waſchu wucźbu ſłyſchał, ale też najeberz to bychu mje waſche ſkutki wo tom pſchećźiwdźiłe, ſo ſcźe dobri a cźeſtni ludźo. Njeńcźeże wudowje, kotraž w tutom domje bydli, ſo móże w nim ſwoſtacź, a też wy woſtańcźe a dowolcźe mi, ſo ja też tudy woſtanu. Tutón muſ“, — wón ſpohladny na Glauka, — „njech praji, hacź móża mje dźenſa wotnjeſcź. Ja ſym khory a moja ſtamana ruka trjeba nětchto dnjow dołpołny mér; tuž ja praju, ſo wotſtup njezoſmi, khiba ſo mje ſ namozu ſ domu wunjeſcźe.“

Wón ho pſchetorhny, pſchetoż rosbite wutrobno dycho njedołóji. Criſpus pak rjekny:

„Nichtó njeſakrocźi ſ namozu pſchećźiwo tebi, knjeſe, jenoż my ho wróćo ſcźeſnjemy!“

Młody cźłowjek ho pokhmuri.

„Dajcźe mi tola dycha nałóżicź“, wón rjekny.

Sa khwilku poča ſnowa.

(Pokračowanje ſcźeſbuje.)

Radwor starosławny!

Wutoru 25. 2. 1930.

Přeco zaso móžemy w tutych tydźenjach čitać wo swjedźenjach we wšelakich serbskich wjeskach. Też tu w Radworju wotměchu hižo wšelake towarstwa swoje swjedźenje. Samo před nješto dnjemi swjećeše Radwor wulkotny jubilej, mjenujcy 25lětne skutkowanje po wšěch Serbach derjo znateho knjeza wučerja Michała Nawki, swěrneho serbskeho wótčinca a wojowarja za naše narodne kubła a stare prawa.

Minjenu wutoru 25. 2. wuhotowachu kapała, Hudźbna Jednota a Sokoł zhromadnje k jeho česći swjedźeń. We 8 hodź. zestupachu so towarstwje a kapała pola stareje šule a wotwjedźechu jeho z čestnym přewodom na Brylec salu, hdźež bu z wulkej zahoritosću witany. Tež sala bě w tutym času derje wobsadźena, bě to zawrjeny swjedźeń. Program bě jara bohaty a stajnje wotměnjaty, wopřiješe wšelake čisla z jeho wupłodow. Kapała poskići wšelake rjane a nimo měry krasne kruchi, kotrež je naš jubilar za nju wudźěłał, wosebje krasnje a duchapołnje bě wot njeho zestajeny potpouri, kiž jewješe wulkeho ducha a mištra na polu hudźby, kiž žadaše też wot hudźbnikow dospołne wobknježenje jich instrumentow a wulku dokonjanosć. Też njejsu hudźbnicy žanu prócu lutowali, ale su wšo mištrscy předwjedli; maju dźě jara dobrych hudźbnikow, kotříž so žaneho dźěła a prócy njeboja, ale zapřimnu wšo zmužiće.

Też sokolski bratr Jurij Šewčik z Komorowa bě k nam přikhwatał a rjanu pěseń, wot njeho dźěłanu, jubilarej přednjese, w kotrejž slawješe jubilara jako wulkeho mištra, dirigentu a sokolskeho bratra, kotryž njeboježnje wustupuje za Sokoł. Też br. Sewčikej słuša na tutym městnje wutrobny dźak.

Potom měješe starosta sokolskeje jednoty, Michał Rječka, swjedźensku rěč, też won slawješe jubilara jako wulkeho hudźbnika a dirigentu, kotryž swoju črjódku mištrscy wodźi a spominaše na jeho dźělawosć w kapali, Hudźbnej Jednoće a w Sokolskim Zwjazku jako zwjazkowy starosta, też dźensa hišće wodźi wustupnje njero za naše „Sokolske Listy“ a je najstarši sobustaw našeje sokolskeje jednoty. Sława jemu!

Na to jimaše so jubilar sam słowa a poreča přitomnym jako prawy wučeŕ a napominaše přitomnych raznje wojować za serbsku česć. Z jasnymi słowami pokaza, kak je Hudźbna Jednota so rozwiwała a serbsku česć njesła też do Němcow a dalšich krajow. Tohodła ważmy sebi swoju česć a swoju wjes! Hdyž je Bóh z nami, njech je wšo na nas, to nam škodźeć njebudźe a njemóže. Kóždy z nas chce zbožowny być, dyrbi też sćerpnosć a spokojnosć wobkhować a brać, štož nam časy přinjesu.

Nětko wustupichu Sokoljo k prostnemu, na to předsyda Hudźbneje Jednoty, Jurij Brankačk a starosta Sokolskeje jednoty, Michał Rječka, přepodaštaj jubilarej wšelake wužitne dary za žołdk atd., też dirigentski kiješk, kiž wonaj šěpku mjenowaštaj, zo by dale a wustojnje jednotu mohł nawjedować. Sokoljo zwučowachu dwoje prostne.

Wustupy přnjeho družstwa na bradłach, konju a přeskušu běchu jara dobre. Zo woni njejsu zymu přespali, ale mócnje dźěłali, to dopokazachu jich zwučowanja powšitkownje, tak z wulkej khwalbu wobstachu. Njech dźěłaju tak dale, myto zawšěće njewuwostanje.

Hudźbna Jednota přednjese mnoho krasnych spěwow, tak zo też wona w běhu lěta je mócnje dźěłała a z wustupom wšěch přitomnych překwapiła. Dirigentstwo za tutón wječor bě přewzał jedyn spěwar z mjenom Michał Rječka, přetož jednota je tak wustojnje wuwučena, zo zwěri sebi bjez slawneho dirigenta wustupić.

Tu jubilar so hišće jónu za tute krasne hodźinki wšěm sobuskutkowacym dźakowaše; wosebity dźak wupraji pak hišće jeho zastupjerjej dirigentej Mich. Rječcy a br. Šewčikej za jeho baseń.

Na kóncu přizamknu so hišće wjesela rejka, kotraž pak dołho njetraješe, přetož program bě jara bohaty był, tak bě čas hižo khětro postupił a wšitcy wróćichu so z wjeselej myslu domoj.

Njech tebje, wjeleważeny jubilaro, Bóh wjele lět nam zakhowa, zo by mohł hišće dołho za naš serbski lud a kraj dźěłać a jónu na bohate žně zhladować, dokolž žně su na našim narodnym polu wulke, dźěłaćerjow pak je mało. Tuž hišće raz wjele zboža za wšón dalši přichod, to daj Bóh! M. S. H.

Łužicy.

* S **Wopakeje.** Wutorn dopoldnja ¼11 hodź. sta so we Wopakej wobzarunjomne njeboże z automobilom Wětta-Weidarjej, kotraž běše w klamach něšto nakupiła, chyše dróhu pschekročić, jako ji auto napschećo pschijědže. So by auto nimo puschćiła, wosta fryzdej dróhi stejo, njedohlada pak ho, so ho druhi wobzbowny auto z Bejerez pschijědžo w drohowym kotlu sawinu. Tutón auto ju sbrachny a ju 15 metrow sobu wlečeše. Holza pak so swoje jenoš z wobdźěnym wobličkom wotedže.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* **Plawna.** (Wulki wohoń se sapaleřišwom.) Wulki wohoń zničži w nozy na njedźelu wulki dźěl Thriges wobkhowanja w Lotengrunje. Nětkuže 50 metrow dołha brózeń a brodże so do cyłka wotpalichu. Też domske bu khětro wobschkodźene. S wobnjom buchu też wschě ratařske maschiny a graty, kaž sklady žyna a zlomy zničene. Njerozsudźi, kotrehoj njemóžachu wotwjasać, khorunja w płomjenjach zajachu. Pschičinna wohnja je sapaleřišwo.

* S **Zwikawy.** (Nadobny wotkasak.) Njedawno zemrěty měšćan Arnošt Naundorf je Zwikawskej měšćanskej gmejnje 50000 hriwnow pjenjes wotkasak z postajenjom, so ma dań tuteho wuslajenja so k podpjeranju potrěbnych, hódnych wobydlerjow města Zwikawy wužiwać.

* S **Lipska.** (Studijowa komnišija do Khiny pod wjednišwom Lipczjana.) Němkostatny swjask němskeho pschemysła wotpósćele po pschepohrošenju khinejskeho knježerstwa studijowu komnišiju do Khiny, kiž ma nadawk, hospodarišše pocjahi mjes Němišej a Khinu pschěchować. Za wjednika komnišije je admiral Hendrich Retzmann, direktor Lipczjanskeje podšěnje towarschnoscje Heine u. Co. a zhromadny pschedsydstwo němskostatneho swjaska němskeje industrije wubrany.

Prawóć.

W bliskosći wožy Macon w stacje Georgia bydli jedny farmaŕ, kotryž budźe w bliskim nalěcu 71 lět liczieć. S tym njeje pak hišće nicžo přajene. Tónle farmaŕ z mjenom John Beasley je hordy nan wot schtyrjoch dźěći. Jeho wósmonamaćelětny pachoł wojeni so won se zhromadnaćelětnej holzu, a jako bě tuta jeho prěnja žona wumrěła, bě wona jemu schtyriadwacezi muzijich a žonskich potomnikow sawostajiła. John Beasley pschejesche pak zhe po sdaczu hischcze bohatschu zhožbu, pschetož jako schćerjasdatschterjezi lět stary muž wojeni zo won k druhemu rasej, jako se zonu, kotraž stejeschce w kezenju jeje mlodych lět, kotraž hischcze dźensa krucze k njemu dźerži a je nětkole na schćěnacze porodow pschinjesła. Wjelo njewotstachu wschě schtyrjezi dźerži pschi žiwjenju. Schtyrjo dwójnikoje wumrěchu bórzy po porodze, a bě stajnje jenoš dźesaca dźěći sa blidom, pschetož starsche běchu žiwjetscha hižo woženjene, jako mlodschi zwětko zwěta wuhladachu. Ani njerěčezo wo wnuczjatkoje. Tute njemóže John Beasley dozyka wjazy liczieć. Cžini jemu tola hižo prózu, zo na njena zamužnych dźěći dopomnieć. Nětkotre z nich buchu jeho po sdaczu mohle na dróhy setekacz, bjes toho so by je won jako spósnak. A rospróschene wone žu! Wot morja k morju. Nětkotre žu žiwe w Kalifornišej, druhe na Floridze, sazo druhe w Newyorku a schtó wě, hdže hewak hischcze. Nan, dźěd a pradźěd je zo hižo dawno spak, z nimi wschěmi we swišku wostaŕ. Bě zajimawe, jako jedyn nowinaŕ Johna Beasleya prošeschce, zo by jemu mjena wschěch dźěći mjenowak. Pontaku won sapocza: „Edna, Ellis, Luise, Beatrice, Curtis, Carlton, Cleo, John, Willy, Domasch, Claudia ....“ pschezo sazo wosta wón tězaze, a jeho pomjatk jeho wopuschći. Ale Beasleyowa, j najmlódschim dźěćcom na rukomaj, mózeschce pomhać. Wo jeje hischcech znajmjenscha bě wona dokkadnje wobhonjena. Wbohi muž je mister Beasley, ale na zlym zwěrcze, tak wón praji, njemóže jeho nicžo bóle zwjeselić, hač bohatstwo na dźěcech. Też dźensa hischcze, jako zhydomdźesatnik, wukonja wón zwoje krute wschědne dźěło bjez morkotanja. A běschesi li jeho žiwjenje rjane, potom wobsteješche wone j wróžy a j dźěła.

W. J.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutschi pjatk:** Mróčele bo pschechadźaja, hewak pak hischcze žnuhe wjedro wobkhowany, wětry j krótkeho ranja. W Jendźelskej pomróčeno, khłódno a dešchćowate, w pokrótnej Europje pomróčeno a symno.

* **Sorjedu rano w saradźerni dźěła w Neukölnje wobeń wudyri, kotrymž je so 20 000 khartoffelskich khartow saradźenje dźěła šmiclito. Kriminalna polizija je nadrobne pschepytanje sawjedła, dokelž je mózno, so je so wobeń se stym wotpohladom salożił.**

* **W Borschcze 30lětnu Lizynu a jejnej dźěšći, 1½ a 3 lěta starej, je domoj so wróćiwschi mandźelski morwe nadeschoł. S polizajskim pschepytanjom je so dopokałało, so ho wo njeschoże jedna. S nóznym strašowanjom pschi khorołoju žiwjeju dźěćeju wustawschi bě Lizynu wušła, zabywschi, so na płunowym warjaku hornj wody stejesche. Woda so pschewari a płunowe płomjenjo hašeny. Wustupowazy płun bórzy jitwu napjelni a tsjoch człowjekow mori.**

* **W Croßlakeskej schuli w The Bas w połnóznej Ameriki we wjesnej schuli sa Indianczanow wobeń wupražny. Jena wyschicha žotra a 7 indianskich schulerjow žu we płomjenjach žmjerc namakali.**

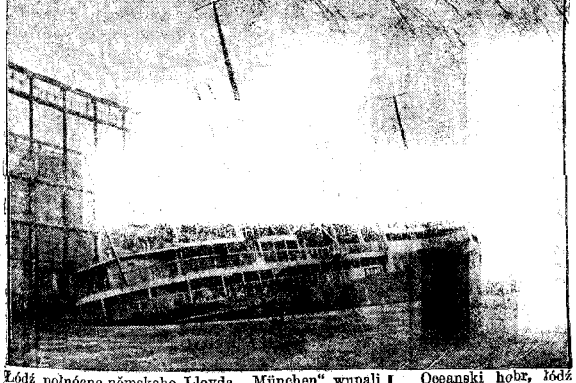

Łódź połnóčeno-němskeho Lloyda „München“ wupali so znutřkownje dokładnje w přistawje w Newyorku.

Oceanski hobr, łódź połnóčeno-němskeho Lloyda „Europa“. Wupali so loni krótko do swojeho dotwarjenja. Nětko je zaso wuporjedźana. Njedawno wopušći Hamburgski přistaw a wujědže na morjo. Wulka je přez 50 000 tunow. Tohodła słuša do najwjetšich łódźow, pluwacych na swětowych morjach.

Wusudźenja.

Mała khłostańska komora w Budyšinje.

Powolańši hud jednašne pšeśeźiwo wošpjet khłostanemu dźełaćerjej Korli Felikšej Sahrodnikej se Zitawy dla wušmowobdźenja cźasanje wězy. Jeho winowachu, jo je wot motorišeho kola, kiž běšeše hudnišwo cźasało, wjeselake dźěle wotstronił a skował. Zitawšti hamtšti hud běšeše jemu ja to mĕšaz jastwa namĕrił. Sahrodnik a też statne rĕčnišwo běšchtaj so pšeśeźiwo wušudnej powolanoj. Khłostańska komora wobě snapšeśeźiwjeni sa cźišny a pšej mĕšazu jastwa wosta.

Dla pšestupjenja sakonja wo wobkhadźe se šamokhodami běšeše Zitawšti hamtšti hud wobšudźerja pšehmajeńšeho auta Arnošta Roberta Eudmanna z Wulkeho Schunowa k 30 hriwnam pjenjezneho khłostanja abo 6 dnjam jastwa jasudźił. Eudmann běšeše so pšeśeźiwo wušudnej powolak. Khłostańska komora jeho na to wuwinowa, dokulž jeho po wospjetnym pšehepytowanju sa winowateho njeswjedźa.

Sem rĕli: Hana Swud. Hauswaldowa rodź. Wiederwachez w Budyšinje. — Swud. Pinzlowa rodźena Thomaßez, cźełowa žona w Hornich Pózkowach. — Martha Ricciußowa rodź. Fuchsez w Lubiju, 51 lĕt.

Towařstwowski powĕstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk we towařšowni na Hornčeńskej hasy.

Drježdźany. „Hromadnik" ma swoje mĕsačne posedźenje štwórtk 6. mĕrca wječor ½9 hodźin pola Gusty Zmija. Přednošk: „Naše stare nabožne městna a wopomnišća". Spěwy. Serbske reje. Do toho ½8 hodźin rĕčnica. Hosćo su witani.

Drježdźany. Serbske towarstwo „Čornobóh" wotmĕje sobotu 1. mĕrca swoju mĕsačnu zhromadźiznu wječor we 8 hodź. pola sobustawa Gusty Zmija na Christianskej drózy 22. Přińdźe wšitcy, knjez wučeř Zahrodnik budźe nam přednošować.

Dubrawka. „Tĕdleńka" ma přichodnu njedźelu 2. mĕrca pop. w 2 hodź. hłownu zhromadźiznu. Wšitke sobustawy kaž też lubi Serbja su nam wutrobnje witani.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. 1. posedźenje nowolnikow budźe njedźelu 9. mĕrca dop. ½11 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje. Jara ważny porjad. Njech wšĕe wšitcy načolnicy a městonošnicy přińdu. **Zwjazkowy načolnik.**

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor ½9 hodź. w Kačej korčmje. Bratřa, přińdźe wšitcy zaso, a hladajće, zo byšće też tych sobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala stejachu! Na zdar! Načolnik.

Poršicy. Jednota Sokoł ma pjatk 28. mał. rózka wječor we 8 hodź. zhromadźiznu. Zwučowanje wupadnje. Dla ważnych wuradźenjow maja też pasiwni sobustawy přińć.

Sokolski zlĕt w Beogradze. Wobdźĕlnicy dyrbja so hnydom, najpozdźišo hač do kóńe februara pola zwjazkoweho jednaćela br. Janaka přijewić.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerjo w Budyšinje. — Za lokalny dźĕl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźĕl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawĕšćki: G. Janak w Budyšinje.

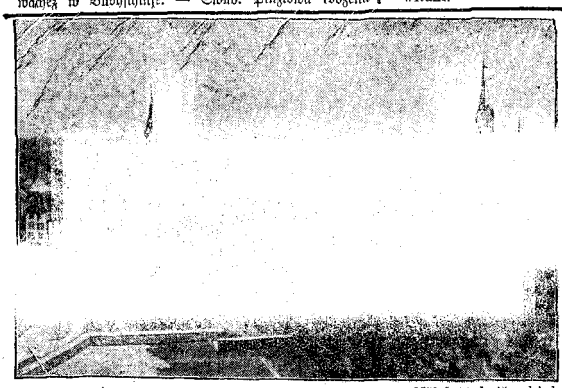

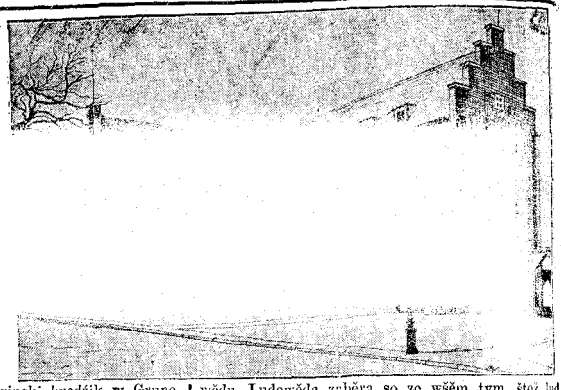

Kaiserslautern je ważne industrielne město we Porheinskej.

Nĕhdyši kejžorski honćwinski hrodźik w Grunewałdze pola Barlina. W nim zaměšća muzej za ludowĕdu. Ludowĕda zabĕra so ze wšĕm tym, štoż hu nastupa.

5. mĕrca so

cło na kofej powyši

Hač do tuteho dnja dawam na wšě družiny kofeja

10% rabata

Hermann Klemm

naslĕdnik

na Kamjentnej hasy 27

Kupujće mjenje wory KURIO

we wobchodźe we wjerchu hasy 24

Wosebite dny

hač do 4. mĕrca

znate wosebitosće

najl. dobromlóčnu šokoladu

abo

najl. mokka-šokoladu

za směšnje tunju płaćiznu

3 tafle jena 100 gr. **jenož 65 pj.**

kakaowy próch

z rukowanjom čisty, wokoło 20 procentow tuka

punt jenož 75 pj.

Wšĕ druhe słódke twory po znatych, wuměnje nizkich płaćiznach. — Wažiće we Wašim samsnym zajmnje tutu njewšĕdnu składnosć.

Fabrika konfiturow a cokrowych tworow H. Deblitz

Předawarnja w Budyšinje na Hłownem torhošću 9

Jednota „Sokoł" w Ralbicach

Njedźelu 2. mĕrca pola Waldźic w Ralbicach

Zymski swjedźeń

Sokolske předstajenja — Dźiwadło — Reje

Započatk w 7 hodź.

SERBSKI HOSPODAŘ

ratařske wulkowikowańske towarstwo

z wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njesćja Waše kury derje?!

Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu

„Jajko"

Předawaja wšudźom w dźělbach

po 5 puntach	za	1.— hr.
po 10 puntach	za	1,90 hr.
po 25 puntach	za	4.50 hr.
a po centnarjach	za	17.50 hr.

Mały wudawk so bohaće wuplaći

Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdźe

15 serbskich ludowych rejow

z klawĕrnej hudźbu a wopisanjom, jako kniha zhotowjena wot Mĕranki Lešawic a hudźbneho direktora Bjarnata Krawca je runje wušła. Płaćizna 3.— hr. — Na předań we Serbskej knihańi w Budyšinje

Wot pjatka 25. februara mam čerstwy transport młodych synych, wysokosućelnych, rańšopruskich-hollandskich

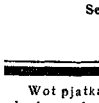

kruwow, jałojcow, bykow a ćelčkow

kaž też rańšopruskich **běhakow** w mojich hródźach na Hornčeńsk. hasy 40 jara tunj. na předań

Gustav Gneuss skótna wikow. w Budyšinje na Drjewow. wikach w hotelu „Kurwjerch". Telefon 2418

Rĕzniski skót so sobu zamĕni

Drjewowa awkcija

Pjatk 28. februara budźa so

200 m kulachow

200 m halozow

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Zetkanje dop. 9 hodź. w hosćencu w Zdźeŕa.

Tachantstwo w Budyšinje.

Wósk. rub přikrywy sćěnaki KURT ERLER na Žitn. wik. 11 | **Wolma** jara tunje Kurt Erler, w Budyšinje, na Žitnych wik. 11

Wutoru dopołdnja bu po krótkim khorołožu w 77. žiwjeńskim lĕće wot dlóšich ćerpjenjow wumoženy naš dołholĕtny zastojnik

Jan Kučank.

Na 20 lĕt je we wobkhodach k. dra. Rachele wustojnje a swĕrnje dźĕłał.

Njech wotpočuje w mĕrje!

Janske kupjele w Smječkecach.

Pohrjeb budźe sobotu dop. ½9 hodź. w Khrósćecach.

Přiłoha čisłu 49 **SERBSKE NOWINY** Stwórtk, 27. februara 1930

Serbski rěčeć!

Husto jěduch po železninzy, kiž z Budyšina k pokrjoz Wjelkej, a husto widžu tu starschich z dźěćimi. A husto słyschu, kak starschi se znatymi rjenje serbšyn bjesaduja. Pódla pak też kedźuna na dźěći. A cźinja tute znaty něschto, schtoż njezrozumjeja, hnydom rika: „Hans, komm her, laß das sein!“ A Hans abo Grete pschindźetej a rěčźitej je starschimi němili. **Njeje waju hańba, se swojimi dźěćimi němški rěčeć, hdyž móżetaj wój, nano a macźi, wobaj serbšiš?** Hej, pišaŕ nastawka w Sserb. Nowinach (kajšiš korjeń, łajši wukorjeń!“ ma prawje, hdyž praji, so je taśe pocźinjenjo hłuposeć. Wych hischcźe krućišche słowa sa to rěć.

Tuž dajtaj žebi rěčeć, starschej! Hańbujtaj so, njeje-li waju wola tak kruta, so hyschtaj puć hnydom pscheněnilej z waschim synom abo dźowku hischcźe **dźenska** sapowćałoj serbšiš rěčeć. Njech so wonaj dźiwakaj a też druzy. Wěstaj, so běchu waju pschedwnizy Sserbjo — njech su to waju potomnizy.

Kějžor Korla IV. prajesche: „L'homme, qui sait deux langues, vaut deux hommes!“ (Sserbšiš: Cźłowjek, kiž sebje dwě rěči, je dwaj cźłowjeka hódny! A wón měnjeschе z tym wěsće też serbšiu rěč, dokelž je huschcźišcźo swojim poddatym (sastojnikam atd.) też pschikasowaŕ, so hychu serbšiš rěčeć nawuknyli. (Hlej też: „Sawod do łudźija serbšiskeho pišmowstwa“ wot prof. J. Paty.)

Hač ma cźłowjek rěčeć, kotruž wobknjeći, materielny wužitk, to niczo rjeź nima. Hižo psches to, so cźłowjek może dwěmaj rěčomaj (abo wjazy) myślićaj, jej pschirunowacź tu., je wón wjazy hódny.

A so so znaty někomu šuńeja, kiž w zjawnosći serbšiš rěčeźi, to naš njewottrasch. Kotšiš to cźinja, pokasaju z tym swoju wulku hłuposeć. A taśich hłupych też jenož nadeńdźeš w Kamjenskich a Budyšich stronach. Hižo hdyž do Drježdźan pschijědźeš, je to hinak, khiba so tam někoho etsaš, kiž je žebi tam też jónu dojeź, hewak pak sadny njesy njepschikschi. Wschitzu druzy hladaja z wěstej cźežownosću na tebje, jeli na pok němšzy njezwamlisch.

Wjele dźe tu wjele wo rjanosći a wuzitku serbšiskeje rěče powědacź mohł, tola chzu cźi tu skótka jenoż někotre natwarjenja wosjewicź, kotrejž sym sam doźiwił.

Dźěch z bratrom po jenej Drježdźanskej hażu. Rěcźachmoj hromadźe serbšiš, a teź na němšzim šwjedźenju, na kotrymaj so wobdźělichmoj. Ale wschudźe na naju hladachu, ako na cźłowjekow, kiž móżetaj wjazy dyžli druzy. — Jónu, hdyž běch hischcźe w Němzach, jědźech domoj na wozyt. Cźitach najnowische cźišło Sserbšiskich Nowin, kotreż sym teź w zuiśe abonowaŕ. Tu wopraschа so mje knjes, jaci mózu cźišli. „Nó“, prajach, „ale nimacźe-li nicźo wosebite, chzu wam k pomozu być se swojej macźeźnej rěču.“ Knjes da mi zedulku, kiž bě wot jeneje cźěłeje banki dostaŕ. Wjele druhe njerozumjach, schto tam stojesche, ale to bě tam: muž schek pósłaŕ a so běsche schek njeptaćiwy byŕ a so chyzhe banka tohodla druhi měcź, to mójach knjesej prajicź, — i mén bě spokojeny. Ludźo pak hladachu a hladachu. Kak móże cźłowjek němšzi móz, a to bźišnje, a k tomu hischcźe swju macźeźnu rěč — to dźěsche psches jich horizont. Ale potom hischcźe z tutej rěču tśeśu zuju něšaŕ rozumicź — tź, mě . . .

Podobnje sta so jónu, hdyž z mandźelskej, kiž běsche jenoż cźišli rěčeźi nawuknyła, z Cźech domoj jědźech. Rěcźachmoj hromadźe serbšiš. We wozu běchu hischcźe dwě němšzej knjenje, kiž z kupjelow domoj so wrócźeschtej. Jena z njeju chzysche něschto wot cźěłeho sastojnika wědźeć, a wopraschа so mje, hacź njebych to sa nju wobstaraŕ. Dokelž pak derje cźišli njemóžach, pschepodach wěz mojej mandźelskej. Hdyž běsche wona wschо srjadowała, so nje knjeni praischesche, cźehodła to sam cźiniŕ njeběch. Dach ji wěrnu wotmołwu. „A myślach sebi, so je to cźišli, schtoż tu hromadźe rěcźiśe“, wona praji. „Schto pak to je?“ A bychcźe dyrbjeli widźeć, kak hladasche!

Jónu rěcźach też z jenym šndeitšim Němzom (Sudetendeutschen). Wón runje z nawjetschej cźežesćownosću njerěcźeschе wo „Reichsdeutsche“, dokelž móża tuchi najbóle jenoż jenu rěč, woni pak (Auslandsdeutsche) dwě.

A wy, schto wy z tebo wuknjeśe? —

Spomožerski a zastaraŕski hamt města Budyšina.

Rosprawa wo dźeławosći w měšazu januaru.

We radupodawarni ja macźerje a sastaraŕni cźěłnych dźěći bu 262 cźěłnikow pschepytanych. We sastaraŕni maschych dźěći pschebstaji so 155 dźěći — 9 šamodruhim žorźkim dosta so lěkaŕska rada a hospodaŕska pomoz. — So bychu macźerje lěpje cźěłnicź a šłabuschke dźěći lěpje pschihowaćmohše, rosdźěli so darmo abo potuńschene 836 puntow žiwidłow a 63 buschkiwizow mluka. — Rosdźěli so 168 wschelakich wobleczenjow. — Sastaraŕnja cźěłnych dźěći wupokźi 12 dźěćazych wosow, 11 sportiskich wosow, 14 dźěćazych korbow a 24 kóźkow. — Do radupodawarskich hodźin sastaraŕnje tuberkulosnych pschihódze 78 wosobow, z nich 13 k prenjemu rasej. — K šwěcźenju diagnosow a we wobaraŕskim sastaranju schulskich dźěći pschešwětli so 27 dźěći a zhotowi so 16 Röntgenskich fotografijow. — Potrěbnym pluzarkowym rosdźěli so 284 puntow žiwidłow. We wozjeŕstwjeńi „Waldheimat“ w Sepizach pschebywaschе 1 pazientka, 1 so wrócźi. — Wupuśćito běsche so 122 wězow sa wotbładanje tłorych. — 6 schulskim dźěćom wobstara so drasta. — S wobstatkow nuzowneho sjednoćeństwa podpjerasche so 85 dorosćenych a 30 dźěći z wobleczenjom a wobućom. — W radupodawanju sa brascheńych bu 9 wosobow wot wustajneho lěkarja pschepytanych, 2 wosobje běschtej k prenjemu rasej pschiśikschej. — Radupodawarnju sa šłabomyślnych, na padawu thorosćej cźerpjazych a duchakhorych wopyta 5 wosobow. — Rěcźne hodźiny sa alkoholikarjow wuźi 8 wosobow. — Sastaraŕski hamt woteda darmo abo potuńschene 1547 pokrutow khlěba, 225 kubikmetrow pluna, 166 kilowati-godźinow elektriskeho pruda, 195 litrow petroleja abo spirituša a 2559 jědznych šnamkow. — Podpjerow z hotowymi pjenjezami, podrušnišich a hospodaŕskich pschipomozow wupokźi so se měšcźańskich fródkow dospła 68 335,32 hriwnow.

Z gmejnskeho žiwjenja.

We **Banez** pola Wutołcźiz. Njedźelu šeńdźechu so ludowni gmejnšy sastupjerjo w domje měšcźańskeho z šwojenju tšećemu pohrjebnju. Woni knjesa měšcźańosta Pětra jenohłósnje na dalsche 6 lět saboławołachu. Měšcźańosta hižom 31 lět dołho dowěrjenje gmejnš wuźiwa. — Na pródnym towarišstwu šlepych pschiwołachu sastupjerjo 10 hriwnow. Najeńt Lupjanskeho górbarka Schołta, kiž je wohnjom schkodowaŕ, bźišche pródnym wo pschipomoz sapodaŕ, na kotruž jemu 15 hriwnow pschiwołachu.

Měšačna rozprawa žandarmstwa

we wokrjeżu Budyšeskeho hamtskeho hejtmanstwa.

We měšazu februaru su žandarmiaj sastojniżu wokrjeża Budyšeskeho hamtskeho hejtmanstwa sapodali 1403 wosjewjenjow, njes nimi 20 wosjewjenjow sajećow, a to: 1 dla wopaczneje pschiśihaj, 3 dla njekańanstwa, 10 dla šchichtwdźenja a cźełneho franjenja, 64 dla paduschstwa, pschekschichwjenja a pschekhowanja, 1 dla rubježnistwa, 29 dla wobschudźenja a falschowanja śiśejnow, 6 dla wobschkodźenja wězow, 1 dla honitwjeńskeho pschestupjenja, 19 dla hrubeho słěpzowstwa a kaženja měra, 7 dla pschećiwstwa a duntanja, 1 dla pschedpisnow póześiwotneje polizije, 123 dla njewobšćěhowanja pschedpisnow drúhoweje polizije, 45 dla pschestupjenja pschedpisnow pschemyslowneje polizije, 11 dla pschikasa sajeća a wupisanja w śledźeńskich cźasopisach a 975 hewaschich šłužbnych wosjewjenjow. — Sajatych bu 20 wosobow a to: 2 dla njekańanstwa, 1 dla wobschudźerstwa a duntanja, 5 dla pschestupjenja pschedpisnow w namjetnym pasu, 1 dla wupisanja w śledźeńskim cźasopisu, 1 dla pschikasa sajeća. — Wosjewiło je so 13 cźěłnich a 48 jednorych paduschstwow. S nich so 5 cźěłnich a 35 jednorych wujańchu. Wot pschejdźenskeho so 3 paduschstwa wujańchu, mjes nimi mutšdobywanje se paduschstwom do zyrkwje w Salomju (Soßland) w nowembru 1929. — Wobnjow je bylo 8, ſ kotrychž je nastałe 5 ſ womyślenym sapaleństwom, 1 ſ njerodnym sapaleństwom, 1 ſe šahapnjenym milinu a 1 dla wobschkodźeneho wuhnja. — Jena wožboba je žebi se sajećodźenjom žiwjenje wšaka a jena je ſ motorskim kołom šmjertnje sajeśeboźka.

Radio.

Što słyšimy jutře pjatk 28. mal. rózka.

Königswusterhausen. 9: přednošk za ratafstwo. **12,25:** wjedro. **14:** z Barlina) gram. deski. **15:** hodźina za młode holcy. **16,30:** (z Lipska) komorna hudźba. **19,30:** k wopomnjeću Friedricha Eberta. **21:** kwartett.

Lipsk. 12: gram. deski. **15,15:** nałetne dźěło w zahrodźe, přednošk. **16,30:** komorna hudźba. **19,35:** zabawny koncert. **21,30:** koncert z dwěmaj klawěromaj.

Wrótsław. 13,50: gram. deski. **15,20:** płaćizny za ratafstwo. **16:** hodźina za žony. **16,30:** zabawny koncert. **19,30:** (z Barlina) k wopomnjeću Friedr. Eberta. **20,30:** wjedro; po tym koncert.

Praha. 11: 10lětne wopomnjeće českosłowakskeje wustawy. **13:** gram. deski. **16,10:** přednošk wo kulturje. **16,30:** popołdniši koncert. **19:** literariski kabinet. **21,30:** klawěrny koncert.

Win. 11: připołdniši koncert. **15,30:** gram. deski. **17,05:** cellowe přednošk. **20:** „Słódke Grisetty“, opereta w jenym jednanju. **21,45:** lud. wječorny koncert.

Beograd. 20: Presernowy wječor. **21,20:** wječorny koncert. **22,20:** gram. deski.

Ljubljana. 20: koncert. **21:** koncert.

Katowice. 12,05: gram. deski. **17,45:** koncert. **20,15:** (ze Waršawy) sinfoniski koncert.

Słowjeńske naćiski.

(Pokračowanjo.)

III.

Styrska . . .

Po Hródkowskej runinje spěšnik će njese na juh. Płódne zahrody, płódne hona so šěrja; spokojom lěnja rěka Mura so wije a sekluje pod prastarymi topolami, wjeśbami a wólšemi. Runina so horbi a z lubozných hórkow a hórčičkow so wunóri městačko Lipnica . . .

A hižo sy srjedź Słowenskich Goricow (Słowjeńske pahórki), sy w jenej z nanajluboznišich krajinow słowjeńskeje zemje.

Přelubozny kraj su Słovenske Gorice.

Hórka za hórku so rjaduje, jako by wšomaćerska zemja sta nadrow pinała k njebjesam. Kóžda hórka a hórčička je bajkojty swět sam za so. Čerwjene bukowiny a brabiny so tuleja po sewjernych stroninách, łuki a pola k wječoru so šěrja, ale na juhu tam so zelenja bujne winicy, tam zrawja ćežke kiće najšlachotnišeho wina. Haj winicaŕski kraj su Słovenske Gorice. Hdyž běła cyrkwička ze špicatej wěžu njekrónjuje hórku, tam wěsće so běli nad zelenym morjom winowych pjeńkow šwarna winićna khěžka jako drobny hrodźik. Po winicach wšudźe baja drjewjane klepotaki, koleska, kiž maju z harowanjom wotehnaś khłóšće skóry. A klepotanje so zjenoća ke spodźiwnemu spěwej. Je to nazymny spěw winoweje Styrskeje.

Tu a tam po hórkach a kopcach so potuleja šwarne burske domčki. Pod hobrskej ćežkej šěrokej słomjanej tšěchu drjewjane pomołowane khěžne sćěny himale so zhubja. A domčki so zhubleja mjez bujnymi zelenymi zahrodami, hdyž posledneje nazymske šwětki napřemo so krasnja. Při khěži maš wšudźe bujnu „brajdu“, winowu khłódnicu. A blizko domskich steja „kozoły“, drjewjane bróžnje, ćežeź sćěny z wori lěsyća hrjadow. Tute słowjeńske „kozoły“ dawaju słowjeńskej krajinje swój wosebity raz . . .

Och, ty překrasna Delnja Styrska!

Hdy bych mohł tu wostać, hač so mi by styskało za serbskej holu . . .!

Rjana je tu krajina a dobry a dušny je słowjeński bur a wincaŕ. A cuzbnik jeho też njetrapi. To rěka, njetrapi jeho wjacy.

Też tutón krasny kraj bě wohroženy wot germanskeje cheyćiwosće. Jako połobscy Słowjenjo a Polacy ćerpjachu pod němskim „Drangom nach Osten“, tak němski „Drang zur Adria“ njedawaše měra Słowjanam w Korutanskej, w Styrskej a Krajnskej. Wulki bě hižo strach. Nimo němskeje kupy wokoło Kočevja w južnej Krajnskej, nastawachu předstraże Němcowstwa w styrskich městačkach, tak w Ptuju, w Mariborje a Celju. Němcam wo to dźiše, so bychu sej najprjedy w městach dobyli mócne srjedźišća, z wotkelž bychu potom móhli dobywać a přenjemcźić słowjansku wjes.

Corne wotmysło so njeporadźichu. Hižo dawno do wulkeje wójny wotućace Słowjanstwo tak mócnje postupowaše, zo bu cuzemu němskemu žiwjołej ćežke, wobłkowaś dotalnu posiciju a po přewróće tu Němcowstwo katastrofalnje spada. Widźimy też tu runje kaž w nětk pólskich krajinach bywšeho narańšeje Němskeje, zo cuzokrajny žiwjoł so zdźerżeć njemóże, hdyž so njepleńći abo hdyž so z namocu njeznašćepi. Styrska so runje tak spěšnje wotněmča kaž Póznańska a Pomořska, dokelž praživjoł luda je słowjański.

Běch w Celju, w měśe, kiž před wójnu bě jene z najhłownišich srjedźišćow Němcowstwa w Styrskej. „Die deutsche Burg Cilli“ so z horda mjenowaše. W Celju Němcy natwarichu wulkotny „Němski dom“.

Běch w Celju. Mało słyšach po hasach zwuki němskeje rěče. Słowjańšćina měješe wšudźe přewahu.. A njebě po wójnje ani trjeba někajkeho wulkotnego „Němskeho domu“ — srjedźišća germanisacije. Tuž město Celje zebra dom a služi dźensa słowjanskemu měšćanstwu słowjanskeho města Celja.

Styrske města Maribor, Ptuj a Celje, kiž mějachu do wójny sylnu němsku mjeńšinu, haj samo wjetšinu, so po přewróće zaso wróćichu maćerce Sławje.

A by było škoda wo tute města, přetož su wopraždźite parle. Steja w překrasnej, luboznej wokolinje, srjedź kopcow a winicow, w nich so pozběhuja krasne cyrkwje, starožitne twarjenja, rozwaliny krónuja wjeŕski nad městami.

Měšćenjo su sej wróćo dobyli Słowjanstwo. Woni su hranicarjo, strażerjo Słowjanstwa na pomjezach. Tu wšudźe kóžde Sokołstwo. Słowjeńe žarliwje strażuje nad narodnej čistosću swojeje zemje. Wosud naroda jeho jima w přenim rjedźe. Sedźach w Celju z měšćanami w hosćencu za blidom. Słódki lětuši mošt pijachmy. Njesłyšach ani njehornych tryskow a anekdotow, kaž to hewak druhdźe bywa wašnje za piwowym blidom. Wo dóńće naroda, wo dawnym njewólnistwje, wo wulkej juhosłowjanskej myśliczy so rozmołwjachu po hodźinach . . .

Tu dobri zaměrni ludźo dźěłaju w słužbje Słowjanstwa. W Mariborje so zeznach z k. dr. Pivkom, spisowaćelom, Sokołom, raznym wojowarjom za Słowjanstwo, bywšim zapósłancom w „skupštinje“. Powita mje hromadźe z přećelom Bućarom a druhimi Sokołami na Mariborskim dwórnišću a hnydom so čujach doma w cuzym kraju . . .

Wot Maribora do Zidaneho Mosta přejědźech po dolinje Saviey rjany kruch štyrskeje zemje. Nazdala na sewjerje so hrožo pozběhuje horina Pokorje. Jako spjacy hobr tu leži. W ćmowych dźiwich šmrećinach njedawno hišće mjedwjedź a wjelk a rys zakhadźachu.

Słowjeńske Pohorje, štyri króć smědźach će hižo wuhladać wot nazdala, nješto mje spochi ćehnje k tebi, k twojim ćornym šmrećkowym praléšam. Jako so rožohnowach ze słowjeńskej zemju srjedź nazymnika, to hižo młody sněh bě słěbrił wjeŕsk poważneho hórskeho hobra, kiž strażuje nad štyrskej zemju. Bě so zababił ze žarowacym płašćom, dokelž bě do kraja začahnyła zyma — mordaŕska . . .

(Pokračowanje sćěhuje.)

Dr. Mikławš Rachela — 75 lět.

Njeje ničo snadne, hdyž člowjek w tutych čežkich časach 75 lět docpěje a to při čělnej a duchownej čilosći. Je pak to mužej spožčene, kiž swój běh žiwjeńskich nje jenož na wuznamnym městnje wukonja, ale też za powšitkowne lépše, za strowjo čěła a duše dźěła a mnoho na tutym polu je wukonjał, kiž samo při wysokej starobje z wulkimi problemami so nosy a do swojeje smjerće hišće wukonjeć chce, dha snamy jemu z połnej wutrobu a dušu zbožo přeć.

Tajki muž je k. lěkař dr. Mikławš Rachela, kiž nimale połětstotka mjez Serbami skutkuje a jich čělne a moralne pozběhnjenje ze wšěmi mocami spěchuje. Narodźiwši so w Sunowje 28 mal. rózka 1855, hdyž běše jeho nan z kowarjom, wukhodźi wjesnu šulu, tehdom w Sunowje, přińdże pozdźišo do Budyšina, do Krupki a Litoměric, do Prahi a Lipska, hdyž swoje gymnazialne a universitne pruhowanja wotpoloži. Po dokonjanych medicinalnych studijach dźěłašo najprjedy při klinicy we Winje a zasydli so 1885 we Pančicach jako lěkař a wot toho časa skutkuje tu njewustawajcy. Jako młody student założi z Holanom, z Muku a z druhimi zahoritymi młodźencami Skhadźowanku serbskeje studowaceje młodźiny w Khrósćicach. Byrnjež so tak aktiwnje na narodnym žiwjenju njewobdźěli, štož jemu wobšerne zastojnstwo njedowoleše, dha tola séčhuje cyłe narodne hibanje mjez Serbami, we swojim ludźe, kotryž je z cyłeje duše lubował. Tutu lubosć je jemu serbska mać zaščěpiła. Cheyše mjez nim wostać a jemu swoje mocy wěnować. Dobry příklad za mnohich druhich. Tuž też je po cyłych nawječornych Serbach znaty. Je drje mało statokow, kotreż njejsu jeho lěkarsku pomoc pytałe. Podpjera kruće serbske pismowstwo a ma stajnje wotewrjenu ruku za serbske potrěbnosće. Zo rad serbski spěwa, samo we wysokej starobje to čini, to jenož tak připódła. Wězo wědźeše też razne słowa napřeco wšelakim njepočinkam w serbskim ludźe, wosebje přećiwo njewužitnemu wužiwanju alkohola a nikotina. Njeje drje w tym dosytne dorozumjenje we wšěch kruhach namakał, njedźiwajo na to pak dale dźěła ze słowom a skutkom za wuswobodźenje luda wot ducha a wot cyła. Jeho najwjetši žiwjeński skutk je njepomérnosće. Jeho najwjetši žiwjeński skutk je njepomérnosće. Jeho najwjetši žiwjeński skutk je njepomérnosće

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščišćernja, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 50 — Budyšin — Pjatk, 28. februara 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Rozrunanje z cyrkwjomaj w Sakskej so přemčni.

Prawowy wuběrk sakskeho sejma je so hižedu znowa z pjchedłohu wo nałkwilnych statnych wudawkach sa evangelsiku a katholsku zyrkej saběrał. Pschedsyda Eickmann na to pokaja, so frećenje z zyrkwju, kajkeż je, nima wuhlada na pschihoće. Tohodła dyrbja so dypki mjenowaćz, wo kotrychž dyrbi knjezerstwo hišće jednaćz, so bychu potom wuhlady byle, so so frećenje z pschemjenjenjemi wobsamknje.

Po dźesćim rosprajenju so wschelake demokratiske namjety na pschemjenjenje pschijachu, mjes druhim dyrbi pschistatk wo stotej hriwnje wotpadnyć. Dale dyrbja wóle postajenja jenoż na 10 lět płaćiś, so bychu so potom wobe z wobeju stronow wupowědźiś. Też wobliczenje statnych pschinoschkow ma so porjedźiś z tym, so so jako podłožk wjcše wudawki statnych mjdow njewostnu, ale mjda wyšschich wuczerjow, kotraž se mjdu duchownych na tym samym schodźenku steji. Dale dyrbi postajenje wo wotwjasanju renty j jenokrócnym płaćenjom wotpadnyć. Byle frećenje dyrbi płaćiwoćej słubiś tón dźeń, na kotrymž sakski krajny sakoń do mozy stupi. Tutón ma so na podłožku pschichodnych němskotatnych prawidłow wudaćz. Knjezerstwo tutym pschemjenjenjam pschihłosuje, wono je swólnive, z zyrkwju wo tym jednaćz. Podobnje je so też frećenje z katholskej zyrkwju pschemjeniko. Też tu dyrbi pschistatk wo stotej hriwnje wotpadnyć, runje tak wotwjasanske postajenje, a runje tak ma so sašmuwjeć, hdy frećenje płaćiwoćej słubi. S tymile pschemjenjenjami znadź jeźm pschehłohu pschijima, jeli so zyrkwi tonje pschihłosujetaj. Na tónzu je so hišće wo praschenju zyrkwinych linow wěcałko. Wo tym dyrbi knjezerstwo wopomnjenjske pišmo pschedpołožiś.

Zmjenšenje sakskeho njedostatka.

W januarje žu sakske statne wudawki něhdże 331½ miljona hriwnow, dokhoły pak 40 240 000 hriwnow wuczinje, tak so 7 180 000 hriwnow pschesyhka wosta a so dotalny njedostatk we wyšokości 21 550 000 hriwnow na 14 370 000 hriwnow smjenšchi. Prěnje dźesaćz měsazow finanzneho lěta je 328 160 000 hriwnow doschło a 342,58 miljonow hriwnow so wudało. Dokelž pschesyhki se statnych dźełarnjow hišće njeju znate, móże so wočakaćz, so budże samo a pschi njepschichodnischim roswiću w pohlednimaj měsazowaj finanzneho lěta stónzeju njedostatk mjenšchi dyli do předka wobliczeny njedostatk we wyšokości 34 430 000 hriwnow.

Němski sejm.

Němski sejm je w 2. wuradźenju wo sakonju němskich ministrow jednak, z kotrymž dyrbja so prawne pomjery němskeho kanzlera a němskich ministrow wuprawiś. Po wuběrkowym nastajenju mjda němskeho kanzlera lětnje 45 000 hriwnow a mjda němskich ministrow lětnje 36 000 hriwnow wuczinja, k čjemuž so hišćeze wotschkodźenje a słužbne wudawki pschidadza. Penšije so ministram, kotśij wustupja, njedyrbjale pschijwoliś, tola pschekhodne pjenjes po dołhosći sastojnskeho czaja, snajmjenšcha pak na 6 měsazow a najdźeje na 5 lět po stołenju sastojnstwa. Sa prěnje tśi měsazy dyrbi czakańki czaj połnu sumu, sa słedowazy czaj 50 proz. mjdy wucziniś. **Wotpožowańsku rentu na najwjazy 12 000 hriwnow** dyrbja cźi ministrowje dostaś, kotśij su k dnju thmanosć słubili, abo snajmjenšcha po schtyrilětnym sastojnskim czaju 65. lěto žiwjenja dozpili. Wuběrk žada, so bychu ministrojo se sastojnskeho powołanja, kotśij kotśij su je žamtuneho rozsudźenja wróćo stupili, to sašo do pschihodźazeje sastojnskeje słužby wsali.

Pschedłoha so j namjetom, j kotrymž so sastaranje sawostajenych połěpschi, w druhim wuradźenju pschija.

Socialdemokratojo přeciwo Moldenhauerowym finanznym planam.

Finanzny minister dr. Moldenhauer je němskemu kabinetej swoje plany pschepodał, po kotrychž ma so njedostatk w němskim statnym hospodarstwje wurunaćz. Hižo predy je so zhoniło, schto wone pschinjeju. Dopołdnja je widźeł, so jich dla k wótrenmu wojowanju w němskim sejmje dóńdże. Sozialdemokratojo, najsylnischa strona we němskim sejmje, je nimale wschitke wotpokasuja. S najwjetschim pospotkom je jim, so chce Moldenhauer **wupožčowańsku winowatosć němskeho stata na sawěsćenju dźełanjemějerjow samjesołwaćz abo wotstronić.** Mjeto 250 miljonow, kotreż žu lěto 1930 jako němska wupožčenka sa sawěsćenju dźełonjemějerjow trjebaju, so w finanznym lěće 1930 na najwjazy na 150 mil., sa finanzne lěto 1931 nanajwjazy na 100 mil. hriwnow smjeli. Tele sumy dyrbja so z pschedaćzom Lěpschinskich akcijow němskeje żelesniży na sawěsćenju dźełonjemějerjow a sawěsćenju invalidow wobstaraćz. Dokelž ma so z tym liczeć, so njedostatk sawěsćenje dźełonjemějerjow khětro tuke sumy pschekroczi, dyrbi sawěsćenine pschedsydstwo polnomóz dostaćz, pschinoschki powjeschiś, wudawki w sarjadnischoje smjenschiś abo podpjerhy smjeś. Tajke wobsamknjenja pak jenoż potom płaća, hdyž wjetschina dźełodawarjow w pschedsydstwje tomu pschihłosuje. Jeli so ko k tajkim wobsamknjenjam njedóńdże, ma němske knjezerstwo prawo, se swojeje strony trěbne naprawy cźiniś, potajkim pschinoschki powjeschiś abo podpjery smjeś.

Němska sozialdemokratija tónle plan wotpokasuje. Wona żada, so dyrbi so njedostatk sawěsćenje dźełonjemějerjow z nusowym woporom sastojnikow z wjetschimi dokhodami wurunaćz. Też dźeł sapódłanzow zentrumskeje strony nusowy wopor k wurunanju njedostatka w němskich finanzach namjetuje. Na finanznego ministra a na němsku ludowu stronu, kotrejž won pschisłuschi, dyrbi so z tajkej mozu cźischcejeś, so so njebudźetaj móz nusowemu woporej dale pschećiwjeć.

Łža wójnskeje winy.

Barliński wyschschi studijowy direktor dr. Kawerau bě w pschednoschu w listy sa cźłowjeske prawa, kaž je z małeho naprašschenja sapódłanza Buchhorna w pruskim sejmje spóznaćz, **so by so wina Němskeje na swětowej wójnje we stawiznišchich a cźitanišchich knihach po wernosći swětsći;** **němska młodzina ma swjate prawo na tu**“. Dale je tón samy wyschschi studijowy direktor w pismje na sozialistiske schulerske shromadźenstwo, kotrež swěrił słědowaju hadu napisaćz, kotraž je so potom też hnydom w organu tohole schulerskeho shromadźenstwa „Schulisti pschećelk“ wozjawjła: Němskeje cźełu žohnuwinu na wójnje, samolwitosć starcho knjezerstwa — wot Wilhelma II. a Bothmanna hač k Ludendorffej a Hindenburgej — wschitko to dyrbi dźensnischa młodzina po wěrnosći spóznaćz a kotrež je njeporjenschenych rosprawow zamtuny wuzwuk wutworiła.“ Sapódłanz Buchhorn bě w swojim naprašschenju prajił, so zu słowa dr. Kaweraua po jeho ménjenju „tak trochu najdóle njeschyschaće“, schtož może němski wuczer w sjawnosći rjez. Sapódłanz Buchhorn bě so statne ministerstwo wotprašchał, schto kotrež myśli cźiniś, so by tajke rěcze pruskich wuczerjow w pschichodze snjemóžniło. Pruski kultuzowny minister Grimme je nětko na naprašchenje wotmolwił, so statne ministerstwo nima žaneje pschicźiny list wyschschemu studijowemu direktora dr. Kaweraua na cźežopisk sozialistiskeho schulerskeho shromadźenstwa wza słužbnych naprawow sejmicy, hačrunjež móże so nětkotrym listowym wuraśam wopak rozumiś.

Kanal mjez Łobjom, Sprewju a Wódru.

Sarjadnischo němskich wódnych dróhow dawa w tu khwilu pruhowaćz, hač je móżno, kanal mjes Łobjom, Schprewju a Wódru natwariś. Pschedběžne dźela so hórsy stónzeja. S Elsterwerdy sćej so dwě cźarje, Elsterwerda—Mühlberg a Elsterwerda—Riesa w techniškim a hospodarskim nastupanju pschepytałej. Dołhosćz a wudawki wobeju cźarow so mało mjes sobu rozdźelujetej. Tohodła je samo wot sebje rozumi, so dyrbi so kanal mjez pola Mühlberga, ale blisko wažneho Riesojskeho pschistawa wot Łobja wotwjesć. W Riesy je hižo sa wobrót tworowo **wobchadny pschistaw** wutwarjeny, **kotryž** je wažnemu żelesniżnemu khćišnjišchcu pschišamknjeny, mjes tym so by so pschistaw w Mühlbergu dyrbjał hakle sa wulki pjenjes natwariś. W Riesy su pódła druhich industrijowych dźełarnjow Lauchhammorske dźełarnje, pschedewsaće wulkeho lodowego hospodarskeho wosnama. Skónczenje na so na to pokajaś, so je swjasanje po wodze k hornjosakiskim stronam khětro krótsche hač wot Mühlberga.

Dohra dla čazanja dawkow w Oldenburgu.

W prozeßu pschećiwo 31 ratarjam se Sovolitowa we Oldenburgskej dla zlawneje słóżenzy je kalwinisti sud we Oldenburgu wuzwuk wuprajił. Wjednika wjeznego ludu, Germanna, bu k jastwu na 5 mězazow sasudźiłk, dwaj ratarjej mataj jastwo po 4 mězazach, 17 wobstorjenych jastwo po 3 mězazach wotpokucźiś. Nikomu so wobstorjenje thłostanja wjepschisłuschi. Wobstorjba so na słedowazy podawk założowasche: Jenemu ratarjej bě so kunsdros dla njesaplaćenych dawkow cźasak. Cźrjoda ratarjow bě kundrosa nowemu wobbedźerjej z nałożnosću wsała a jeho cźasanemu **ha** khěwa **wróćo** pschinjesła.

Kradnjenje drónjow w Lipsku.

Blisko sajarnow žu z twarjenja, kotrež nima samužnu stražu, psched něktorymi dnjemi 30 lohkich maschinitych cźełbow a něhdże 200 pschichowskich cźełbow kradnyli a je cźežkym autom wotwjezli. Jenoż patrouilla twarjenje we nozu wobjeźe wotkhodnje. Jenoż tat je frosumieś, so paduchowstwo njeżu pytnyli. So by so paduchowstwo rosjasniło, je so 1500 hriwnow myta na wuźełdźenje paduchow wustajiło.

Kak su Kutjepowa wotwjezli.

Wo dołalnym wunoschku polizajskeho pschepytanja we Kutjepowym wotwjedźenju Parizska polizija krucze **njecźi**, so by so dalsche wuźełdźenje njetajiło. Jej je so po idaću woprawdźe poradźiło, wohoby swjećzaś, kotrež žu so pschi wotwjedźenju wobdźełiłe, kaž dołho wo wjednika schércho automobila a polizajskeho sastojnika dźe. **Wobhladnymaj wožobomaj njeje po idaću wjacy možno, cźekanjeź, dokelž polizija jeje krucze wobkedźbuje.** Najwažnische wuprajenje je so wot žony dostało, kotraž je njedźelu, hdyž žu Kutjepowa wotwjedli, po snatnym Seininym mjesće pon d'Alma schła. Hdyž so na mjesće na wokomik wobkhad sajaca, je žona na cźerwjeny a schéry automobil kedźbliwa sejmi.

Schéry wós psched njej sasta, a tak mějesche žona sklado-nosć, smérom wobsedźowaćz, schto so snutska kryteho automobila sta. Mjes dwěmaj derje draśenymaj muzomaj general hedźesche, **kotremuž rubischcjo psched nóh dźerzachu.** Na sadnim sydle polizajski sastojnik hedźesche. Hdyż ko žona z wozjpnoscu k wosej pschibliži, wobsajiłi sastojnik stany a syła, z khribjetom durjowe wokno pschikrjeź. To pak so jemu jenoż dźela poradźi, a žona jaźnje widźeche, kak jedyn z pschewodnikow rubischcjo z generalowego wobliczа wsa a **z blesche motschinu na nju** sinu, na cźož je generalej znowa psched nóh dźerzesche. Sdźełdźenje polizije je z jena z wopisanjom swědkow a tamneho wotkhadarja thorych, kotrejž je z thorolwnje pschihladował, hdyż Kutjepowa wotwjedźechu.

Wupad přeciwo łódźstwowej politiki jendźelskeje dźełacerske'e strony.

Něhdyschi pokładowy kanzler Churchill je hriedu psched sobustawami jendźelskeje łódźstwoweje ligi **kruty wupad pschećiwo politiji dźełacerskeho knjezerstwa na Londonskej łódźstwowej konferency** cźinił. Churchill praji, so je druhe kraje njejžu bojałe, žiwoje nahlady krucze, ale sdwórliwje sastupowaćz, mjes tym so je so źa, so Jendźelska njeje **kanu** kedźbe wrěsta. Jendźelska sacźišćhej słužbuje, kaž so by so *stajnje dyrbła dla eźiłlenzy jendźelskeho wójnskeho łódźstwa* samolwiś. Jeniczy jendźelsky sastupjerjo so stajnje dawaju satrachcjeś, so stajnje wutwinuja a stajnje njejabke konzejije cźinja. Jendźelska zyle pažiwnu rólu hraje.

Sa konferenzu je wołnamjaze, so chedźa wschitke druhe mozy sylnoś swojeho łódźstwa pozylniś. Po wschém, schtož je so hač dotal zhoniło, tóżdy j wulkich statow swojeje nětcźišche wójnske łódźstwo wutwari. Prjedawschemu jendźelskemu knjezerstwu, kotrež bě konservativne, je admiralita 70 kichźikow za Jendźelsku jako najmjenšchu kiežbu njenowała, mjes tym so je so nětkole jenoż kiežba 50 kichźikow mjenuje. Stawnosć ma prawo, zhonić, cźehodła je wězywustojni swoje nahlady tak wurjadnje pschemeniła, abo hač ma knjezerstwo druhe nahlady dyźli admiralita. Jenoż Jendźelska, a to jenoż Jendźelska, móże potrěbnosć jendźelskeho wójnskeho łódźstwa samo postajiś.

Herjekańca w polskim sejmje.

Sdźełdźenje pospjedźenje sjejmowje wojeńskeje komisije je so z wulkej haru stónzeju. Sastupjerjej sozialistа Pesjonka, njedawno sa pschedsydu wojeńskeje komisije wuzwolenoho, schkhódźowaze wudina nadawachu, **dokelž** bě **namjetował**, połske wójsko wo 60 000 muži smjenschiś **a dokelž** jedyn wukas wójnskeho ministra Pilsudskeho **kritisowaśe.** Sapódłanzy knjezerstwoweje strony, wschitkim nědźuschi wosaju, stónezinje prajichu, so nochzedźa dźeje **antimilitaristami** hromadźe dźełaś. Na to **j** pospjedźenja **wuńdźechu.**

Přesćěhanje křesćijanow w Ruskej — žalosć cyłeho křesćijanstwa.

Generalna synoda staroprawskeje unije je dźensa wobsamknjenje pschijała, w kotrymž so praji:

„S horjez bolosću generalna synoda na cźerpjenja a muku **křesćijanow w Ruskej** zhladuje. So je so njedźela wotstronika, nabožeńske wocźehnjenje dźeći je podwjasało,

pracżowięcy fchcieczijanfkich żowjenzowych fonadow fo wotkomita, Boże domy fo famike a fo wupuczike, Bóh a Khrystuß fo fe flowom a wobrafom fjawnje wohanjatoj, ie fchcieczijenzo fwéru f fwojej zyrkwi je fhrubjenjom prawa a pchcieczhanjom fapfacza, to wjele należnoßcj jeneho fanctliwcho ftata, **to je nuża zylcho fchcieczijanftwa.** To dobrym poczinkam, wot kotrychż fo czeczofowanje kożdcho nabożnifcho pchcieczwdcżenja njehodży dżiwcj, ie fahrubjenjom brosi. Generalna fynoda fobuftawy zyrkwje napomina, fo bychu f khutnej próżnom na pchcieczhanych bratrow fpomjatali a jim pomhali, kożżkuli je to nożuo. Wona fżebje ftanu a wichcitkich, kotrij fo f njej ke fchcieczijanftej wérje wufnawaja, napomina, fo bychu fo fe fwjatej thutnoßcju pokuty a f njefamylnej dobrocżelfej wojefelofczu Bożich kubłow a darow dżerżeli, pchcieczfiwo korżmj fo njewera nawalujo. Cżżerżenych bratrow w zauju pak f njewutupkiwym fhromadżenfiwom wéry a kubłofcju poftrowjamy. **Njebojcze fo!** Jefuß Khrystuß je prént a pożledni a żiwy. Helike wrota jeho gnejnu njepchewinu."

Sdyż fo wofjewjenje cżitafche, fynodżine fobuftawy fe wojich nétnow ftanychu. Farak dr. Luther fahaj wubérkowy rozprawnik wobfamknjenu nékotre pchcifpomnjenja pchida. Synoda dże njeje mésto, na kotrymż fo politifke zwétowe wuzkudy wo finutskownych wobfteinoßcjach zujeho kraja wuprajeja, tola fchcieczijanftwo njefnaje żanych nojefow mjes ludami a ftatami. Jako fchcieczijanfke fastupjefftwo fynoda fnutskownu winowatoßcj facżnwa, f wutrobu tym blifko być, kotrij w martrach a jaftwach fedża a w fcżenje fmjerzje cżerpja.

Jenoßlóżnje potom generalna fynoda wobfamknu, njedżelu 9. mérża wot 12 hacż do 1 hodż. żarowonfke fwonjenje fa pchcieczfchanych fchcieczijanow w Ruffej wotmécj. Skantżnu njedżelu budża fo po porucżnoßci evangelifkeje wyfchicheje zyrkwinefe radu f zyrkwinej modlitwu na wérybratrow w Ruffej wofżebje fpominacj.

Kommunistiska demonstracija w Americy.

W Bożtonje, 27. februara. Pchi kommunistiskich demonftracijach, kotrej fo tu pchi fkladnoßeji ftrajka krawzow fa żonfke wotmécżu, je policija dżewjecj wodżelfkow fajała.

W Newyorku, 27. februara. Po powéżcji fe Seattla we Washingtonftim ftatu fu kommunistoja też tam fpytali, pchcheż radnizu demonftraziju wotmécż, kotruż je policija toboruna potkérżita.

W Milwaukee, 27. februara. Każ w druhich ftatach Sjednoczenych ftatow, je też tu ke kommunistiskej demonftraziji bolcho, kotruż je policija potkérżita.

Los Angeles, 27. februara. Cżżiża nékdże 3000 wofobow wożera f wjednitwom kommunistiskeho organizatora pchcheż radnizu pchcieczże. Demonftrantowje duży po pucżu létali rozdżelachu, w kotrychż fo wichitzy dżelonjeżerjo a dżelacżerjo napominachu, fo bychu fo pchi demonftraziji k fpchcehmu fwojeho polożenja wobdżelili. Nadżże 400 policiftow a tajnych fafojnikow fpyta demonftrazifi ftrach rozbunacż, tola pchcieczfinjenje nadeidże. Policija fkónczuje fwéju fludżazu plun wuft, fo fu pchcieczfinjenje fkenita.

Ze Serbow.

W Budyfchinje, 28. februara 1930.

— Wo wjedrje. Wécżera wjeczor w 7 hodż. barometer 750, hygrometer +4, thermometer wo fnjo +7. — Dżenża rano we 8 hodż. barometer 751, hygrometer +6, thermometer w nazy +2. Wuhladny a famrocżene njebjo. — Saho fmy fo podarmo na dofchcżik wjeselili. Njézina f wjecżora pchihladżaja fo fafo roscżahuje. Se wjecżora pchihladżaja nowa wyhéna. Tuta fo najfkerje f wyfchimu nad rauficzi Europu fjednoczi, tak fo rjane a wobhajne wjedro też dale wobkhadowamy. Pósła njebudże pchcheżnna, dokelż w polużay nizżiny nimo cżahaja, a wobaraja pżatkawcj wunnych powétrow f polnożnych łodowych morjow. — Jutfje żobotu fthadża fkónczko 6,50 hodż. a fhowa fo 5,36 hodż. Mécżacż fthadża dopołonja 7,29 hodż. a fhowa fo wjecżor 6,38 hodż.

— **Wuftajenja „Cżłowjek".** Każ je fmate, wuhotuje némfki hygieniski muzej w Drjezdżanach fhromadnje fe fpomożelfkimaj hamtomaj Budyfkeho mésta a hantkeho hejtmanftwa w pożpedżeni mésżecżanfkich fastupjerjow we Kupnizy (Gewandhaus) wuftajenja „Cżłowjek w ftrowych a thorych dnjach" f wożebitej fkupinu „Pchcheniowy cżłowjek, kotraż fobi fajim dołofich worfchow fafłuży. Wuftajenja wotewrji fo njedżelu 2. mérża dop. w 11 hodż. a budże wot 12 hodż. fjaiwnożeż pchiftupna. Wona budże wotewrjena wfchédne dny wot dop. 11 hodż. hacż wjecżor 8 hodż. a njedżelu wot dop. 10 hacż wjecżor 8 hodż. Wfchédnje budża kkatfke wodżenja po wuftajenju, wo kotrychż fo w gominach hifchcze wofjewi. Pchcheż wodżeni fmjże knjes dr. med. Schnabel njedżelu 2. mérża wjecżor w 6 hodż. a pónedżelu 3. mérża wjecżor w 7 hodż.

— **W Budyfchimaj zyrkwjomaj,** w Pétrowfkej a Marijinej a Marcżinej, budże kétża néżdże 400 dżeci konfirmérowanych. Konfirmazija budże na pożlednimaj njedżelomaj mérża, to je fli a fchtyri njedżele do jutrow, dokelż fu jutry kétża tak pożdże, hakle 20. hapreje.

— **Sswobodne mjafżowe jétki (Freibank) w Budyfchinje.** Sobotu 1. mérża dopołnja wot 8 hacż 9 hodż. wotebawa fo fyre howjafe mjafo, punt po 40 pf. a fyre fwinjafze mjafo, punt po 60 pf.

— **Wofżehita pchcihoha.** Sa nalchich cżitarjow w Pétej Wodże a wokolinje pchcihofożimy k hżurżnifchemu cżifću wofżebitu pchcihohu firmy Felkita Kochmanna w Pétej Wodże, kiż fwoje dni fynotuje pżacżifny porucża. Nafchich cżitarjow wrożnymy, to bychu pchcihohu pchcieczfelnje wobkedżbowali.

S **Malcha Wjelkowa.** Tudomne towaftwo fa pchahowanje pżirżiny a karnikłow wotuteże pchcihodnu njedżelu wjecżor w Strcubliu hofcżenzu fwoje fétuke pótnike fawjeczenje je wfchelkolmi pfchckmahjenjemi. Mjes druhim wuftwji też to dałeko a fchéroko znaty „Jejfowy Handrij" we fwojej ftarofnatej drafcże. Wieffola rcika méż wobrubi. Spomnjene towaftwo fwojeczi w julinju tuteho léta fwoje 10 fétne wobftacże. Pchcieczemj jemu polne poradżenje leho pchcedewjacża.

S **Nieftwarfiża.** 21. mérża t. l. fwojeczi naich fubowanu kantor knjes Kalich fwoj 40 fétnu jubilej we fchulifkej a zyrkwinkej fłużbje. Won je nafi, nafche dżeczi a f dżela też bżeczidżeczi fwéru wucził a l wuftojnofcju fwoju zyrkwinku fłużbu fchtyri łétdżefatki wobftaraf. 10. mérża 1890 bu won jenoßlóżnje fa Njeswacżidłfkeho zyrkwinfkeho wucżerja wufwolenh. Tehdy bżeche won f wucżerjom w Bożeczach pola Kubfchicz. 1887 wobfta won jara thwalobnje pruhowanje na Krajnofftawfkim jeseminaru w Budyfchinje a pchcihoże najprjedy jako pomozny wucżeż do Minakala a jutry 1888 jako faftupjeż do Pjowjow, f wotkal fo won 1. auguita 1889 do Bożeczez pchcheżydli. Na dnju 40 fétucho jubileja knjes Kalich fwoju fchulfku fłużbu dobrowólnje fłoji a fdobom też fwoje dżéło jako kantor. Jeho wotenżenje fo w fchuli a zyrkwi fwjeczi. 6. hapreje, niedżelu Judica, rozżehnuje fo wón wot nafcheje zyrkwinfkeje wożady. Pchcieczemj jemu bohate żehnowanje f fwojedżenżej w fchuli a zyrkwi!

Z **Ralbie,** Pchcihodnu njedżelu zméże tu jednota Sokoł w „Herbskej gryche" swój zyniski swjedżeń. Delanscy junacy, kiż su runje każ druzy Sokoljo sebjewědomi, pżeswědżeni serbscy pacholjo, budża nam sokolić. Nawjedowanć budże pżedstajenja nowy načolnik br. Pawol Solta z Łazka. Też krać budże so, a to wjeselohra „W paslach", wot dr. Wjacslawka. Po porjedże budża roje. Zapocżatk swjedżenja w 7 hodż.

Z **Ralbie.** Zapocżatk tutoho tydżenja zemréżtej tu dwé z najftarfchich wosobow nafeje wosady, knjeni Kata zwud. Suchowa, kiż bése pżez 82 lét stara. Wona bu wécera stwórtk khowana. Dżeusa pjatk bu khowana na knjeni Madlena zwud. Żurowa, t. mj. Miklawfchowka, kiż bu zaúdżeny pjatk 85 lét stara.

Z **Khrósćic.** Radupodawanje za maćerje w Khrósćicach budże srjedu 5. měrca popołdnju w 2 hodź. w hosćencu. Lěkař budże přitomny.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drjezdżan.** (Mordarftwo w Drjezdżanfkim hrodże.) Sżiedu rano po 9. hodżinje bu 40létna mandżelfka dżakanfkeho mijchtra Marta Höhnelowa w fhódże fwojeho bydlenja, w 4. poftkodże prjedawfkeho kralowfkeho hrodu, do hlowy ftżelena we lużi frwé namakana. Cżżerżkowanje wumré pchi pchewjefenju do khorownje. Höhnelowoje pchcihrodneho żyna, 21létneho Rudolfa Hartera, fu jeho mordarftwa podkładneho fajeli.

* S **Kamjenzhy.** Nowy wokrjeżny fjéd Kamjenzfanfkeho hamtifkeho hejtmanftwa wobftoi nétko f 20 méżchczanfkich, 13 fozialdemokratow a 7 kommunistow. W dokalnem wokrjeżnem fjéżdże bé 18 méżchczanfkich, 12 kommunistow a 10 fozialdemokratow fastupjenych.

* S **Nelżchfawy.** (Wot hromadu pjerżchcże fastupjenej.) W ftale Herlasgrün pola Limbacha bu fkalaŕ Fritż Petr wot nawalazeje fo hromady pjerżchcże fastupjeny. Poradżi fo, jeho żiweho wutkowadż. Ale won bé fo tak cżżko franił, fo dyrbjachu jeho do Reichenbachfkeje khorownje wotwjesé.

* S **Klingenthala.** (Tragifka fmjerć.) Njedżelu rano bu dżekaŕ nafrowjan Józef Langhammer f Grünberga we Cżechach na pomjefnym fchożżu morwy namakany. Langhammer bé w Markneukirchenje inftrumenty wotedał a bé duży domoj w pósdnjej wjeczornej hodżinje pola Mariahilf po ftkomi dele fpadnył. Dwé holzu, kotrejż bżéchcze rano fahe ftonanje cżeżkofranjenefo fafłyfchakej, ale fo bo jakej, wofjewifchtej w fużbodnej wożu fwoje dożżiwenje, na cżoż ludżo fo k finjefożenemu podachu, ale jeho żżo morwefo namakachu.

* S **Lipfka.** (Mordaŕ Tetznar Němiżej wudaty.) Telegrafna „Union" wofjewja f Freiburga we Breisgawje: Wot fwojeho fajeża w Colmarje w fatbje pchcihowanej Lipżczanfki pchcehcżuk Hendrich Tetzner bu wutoru wot franzowfkeje wyfchnoßeje němfkej żandarmerji wudaty. Tetznera pchcewojeku do Regensburga, hdżej budże fudżeny. Won je, każ je fmate, we fwojim automobilu wandrowfkeho fpalił a chżyfche f tym febje famehno jako morwefo pchcehbłajacżej, fo by wyhkoli fawéżenifti pjenjes wupłaczeny doftał.

* S **Hohowa.** (Modaj njedocżinkaj.) W fużbodnem Fraujtadtu dofłafchiej dwé nahladnej wożobje hrożaze liżu, w kotrychż buchżej namokwjenej, wjefchi pjenjes na bliże wojnamjenjenem méżtnje we wéżtem cżżaju łapołożej, niechatej-li być f kakaczom fakkótej. Dofkawarjej liftow fżéchtichaj to hnydom policiji, a ta postaji na wotnamjenjenem méżtnje policajfeju ftrażnifchtrow w zywilu. Pchcihodżefkaj młodaj pachołaj a pytafchtaj za pjenżesami. Jeju fajachu. Pżaji pchcheżtyjchowanju wupokała fo, fo ftaj to dwaj 16 a 17létnaj wucżobnikaj f Fraujtadta, kotrajż cżeżelowmuż ftarfchich, kotrajż bżéchaj f cżitanjom masamu romanow na tule wuhżiżku pchcihchłoj.

* S **Habelfchwerdta.** (Dżeżo w palazem łożu.) Wordanjo, hdyż bżehu wohdżerjo Kaiferswaldy a blifko Kernderfa f tamneje ftrony hranizow w zyrkwi, wotpali fo na cżeżkej ftronje dżakarjowa żiwnofcj. Jenoż ftara maczeżka a dżeżo bżéchcej doma wofłałej. Wichor rozdu woheń tak fyrnje, fo dyrbjachu pchcihmatane wobory na tej a druhej ftronje krajnych njefow wfchu próżu nakojowacż, ludżi wukhowacż a fużbodne leżownofcje pfched pchcieczkożejnjom pkonjenjom fawobaracż. Spjaże dżeżo bu f bżo bożżym łożom wumjeżene. Siwódża je wżchitko fpuhła a ftoji tu nétko żyle bies żrédkow.

* S **Katowiz.** (4 hornizy fastupjeni, 1 mornv.) Na Ferdinandowych podkopkach w Katowizach ftaja fo cżeżke njeżboże. Se ftantanjom ftotka fastupnychu fo fchtyrjo hórnizy. Po napinanych wukhowanfkich dżélach poradżi fo fżejedu, hacż f fastupnjenym fo pchcehodowcż. Jedyn bé hižo

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

49] (Pokračowanje.)

„Sa Krotonom, kotrejż je Urfus jadajit, njebudże fo nichtó praschecż; wón dyrbjefche dżenża do Beneventa wotjecż, hdżej jeho Watinius pofwoła. Wschitzy budża fobi pożtajtim myślicż, jo je tam wotpuczował. Hdyż f Krotonom do tutoho domu fastupich, njeje nic nichtó wohladał, khiba jenizki Grek, kiż bżéche f nami w Ostrauju. Chżu wam rjez, hdże bydli; pchcihwjedżeże jeho k nim, to bych jemu mjelecżeł kasał, pchcetoż fłużi mi za pjenżesy."

„Glaucus wostanje pchi tebi", prajeschе Crispus, a wón a wudowa budżeżtaj tehe wobkhadowacż."

Vinicius jako brjonki hromadu żezahnu.

„Pomyślil, ftarzu, schto cżi praju", wón fawoła, „hym cżi dżak dołżny, a ty fdofch fo mi być dobry a fprawny, ale njeróżeżich zynu wérnuseł. Bojiich fo, to mohł fwojich njewolnikow fawolacż, to bych Lygiju wotwjedł? Njeje-li tomu tak?"

„Haj!" wotmolwi Crispus krucże.

„Tuż tola rosumjéli, fo budu pfched wami f Chilonom récżecż a lift domoj pfacż, w kotrejż wofjewju, fo fym japuczowal, a fo podżiżcho njemożu dentich pożżelnikow wojacy mécż hacż wafi! — Rosumjéli żebi to a njerozbudżuj mje dżéże!"

Jeho wobliczo fo wiłoże jeżahny a wón récżeżche żiwje dale: „Pożłuchaj na mnje! Njewothanje-li tu Lygija, to wottorhan febi fe frowej ruku fawżatku wot ruki a njebjeru ani jedyn wicża wuzy k febi — moja żmjerć pak njech pchcihin[illegible]ebje a twojich bratrow. Cżehodża fo mje wathladał, [illegible] njeżiwy nje morieć dał?"

Wón f [illegible] je żkadowicju wobleżny.

Dyżka[illegible] fo w pódlanfkej ftwi tuke rosmolwu [illegible] pchcehwedżena, fo Vinicius to też wuftojnje [illegible] poradża praji, ftrózi fo nad jeho ftowami.

Nihdy na nihdy njechajche jeho żmjerć. Béche fo jeho bojała, tak dołho hacż be żywy a mózny, nétko, hdyż be żlaby a thory, fłudżowajche jeje bohużelnoßcj. Kak też to mohło tomu hinak być? Vinicius be pchejeżara j jeje wowżudom fwjafany, hacż fo by wona mohła jeho hdy fapomnicż. Cżżato be dny dołho na njeho myślita a wfchédnje proschefche Boha wo cżaż a pchcihlejnoßcj, fo mohła po pohnuczu jeje wuczby jemu fe f dobrym fapfacżicż, jeho ta Khrysta dobycż a tak jeho wumożicż. Nétko mésjesche fa to, fo je wokomik pfchifchoł, fo je Bóh jeje modlitwu wuszłyschał.

Wona pfchibliżi fo ke Crijpej f wobliczom, fwécżazym wot nutrneje horlifwoßce, a prajeschе, jako by nutfkowny błóż j njeje récżał:

„Crijpus, wón dyrbi pola naß woftacż a my pchi nim, dóniż Khrystuß jeho wuftrowił njeje!"

Stary mésjchnik, kiż bé fmjeżeny, we wfchém Boże pohnuce pytacż, widżeżche w jeje wutorhnjenoßci wjedżenje wyfchicheje mocy, a wustrożany pokżli fwoju fchedżiwu hlowu.

„Njech fo ftanje, każ ty prajiich", wón rjekny.

Vinicius podżakowa fo lubowanej fe fpohladujenjom. Potom jaudżeli je jaczażkom fbożżnemu fpróżnjenju wocji. Tak poleża khwilu fmérom w fbożu bjes pchcheżu. Nétko fo njeżeho wjacżo njeftrachowaschche, khiba fo mohła pfchedcżażna ponoż wot wonka jeho fbożżnoßcj zamnecżeż. Chilon znadż bé mésjechzankemu prefekej wotfewiż, fo je fo fhubił, a w tutom padże mohli fo ftraże do teho mésjecż.

Hifchcze jónu drje pchejchżże jemu wjacżicżka pjches hlowu, jo móże tola pchcheżo hifchcze Lygiju wupchkinacż a k febi wotwjeseż dacż, ale to wón tola njesamó. Wón be throbły, fwoje hlowy a też fkażeny, ale njebé żadyn Nero.

Ně, nétkole njemóżeschе ju wjacży wotwjeseż, ale wón fo tola tomu dżiwaschе, fo ani Lygija ani Crijpus dalschich wobkrucżenjow wot njeho njeżadachtaj; bé, jako byschtaj fo wżtaj cżakoj, w najhóricżim pchcihpadże wédżeschtaj fo wot nadżeniżeje mozy fchchitanaj.

Crijpus bé fo wuprajił, jo je f tym pchcheżjedne, Chilona fawolacż dacż, a wobfamknychu, Urfa fa nim póżtacż. Vinicius naschkroba néchto fłowom na tafficzku a rjekny, ke Crijpej wobroczejo:

„Ja dam Urfej tafficzku żobu, pchcetoż Grek je njewérliwy a pchckłepany, a cżasto, hdyż po njeho pósłach, da mojim ludżom rjez, fo domu njeje, a to pchcez teho, hdyż njemjeżeche dobreje powéżeże fa mnje a fo mojeho hnéwa bojeche."

„Hdyż jeho nanukam, to jeho wéżeże pchcihwjedu, hacż chże abo nij", fnapfchecżiwi Urfus.

S tym wfa fwój pfachcż a chiwataiche won.

XX.

Njeżwapeche fnadno, kamo pfchi najléżchim wopitanju méżtna, nétko w Romje namakacż, tola inftinkt léżneho cżłowjeka a dobry méżtny pomjatk pchcihdżeschtej Urjej na pomoż, tak fa njedołhi cżaż pfched Chilonowym wobdżelenjom ftojeche.

Won jeho njepófna. Jenicżki raz bé je jeho w żiwjenju wohladał, a to hifchcze w noży. Potom pak bé nadobny, hdżeżwédowny ftarz, kiż bżéche jeho chżył ke ftónżowanju Glauka pohnucż, żyle hinalchi hacż fe ftrachom żyle ftulenu Grek, tak fo nichtó njeby wobł febi na to pomyślicż, jo tam wobaj żena a ta fkanżna wożoba.

Sdyż Chilon vytny, fo Urfus jeho na fa żyle zujeho, ihrała fo wot prénich ftróżeow. Tafficzka i Vinicijowym rukopifom jeho hifchcze bóle fmérowa. Nétko njetrichaschе jemu fnajmjenfcha wjacy ftrach dyeż, to je, fo jeho f wotwyżkom do pażłow wabił. Kéchżeżenjo njeżbéchu fo najfkerfcho fważili, na tak wyfokopoftajenu wofobu ruku ftojicż.

„W najhóricżim padże budże mje też Vinicius fchkitacż", pomyślí pfchi febi, „pchcetoż njeżeżele tola po mnje, fo by mje ftónżowacż dał."

(Pokračowanje feżehuje.)

ierow, druhich tjoch pschinjedżechu hischcże żiwych na loże śmertko. Jedyn j tutych je cżejko kranjeny, druhaj aj j lożischimi kranjenjemi wotschkodz.

* S **Liebawy.** Każ so pschi, kiż pjecza bankier Bael z Liebawy so shubiwschi, pschitomnje we wulkim mjeschanskim hotelu w Monaco a ma wyschke dochody, zdwoje nowe mjetno je jenicżky cżłowjek dostał, so nimo kneżiny dospoknje cżeści, ruki, franzowzki a jendżelski rcżi.

* S **Wina.** (Markowa dżěwi.) Każ Winska nowina nowocżesi wě, je pjecza mandżelska z wulkeho sawoscżenskeho zdawanja knjeza Marka milijonskeje nanrcżowstwo sdżěwa. Za cżasa Markoweho jednanja pschebywschе wudowa bohateho brasilianskeho plantasowcżeho wobsedżerja we Winje, wotkal so ja Markowemu wopud żiwje sajimowaschе. Każ so někto Markowemu rcżiniki dżěluje, je wobsedżerka plantasow njes tym wumrěła a je Markowu za universalnu dżědżinju posajila. Hódnota sawostajenstwa, tiż Markowej pschisudnje, wuczini 1 600 000 mitreiskow (1 milion tuna so někdże 2 hriwnomaj).

* S **Londona.** (Schésć wozrobow so japalike.) W jenej najwjetschich twornjow klonjanych klobukow swěta, we Londonje wudwori wutoru dopoldnja wulki woheń. Płomjenja łapachu 20 hacż 25 metrow wyschko, a j někdże 200 dżěłacżerjow a dżěłacżerkow mjedżeschе so jenoż dżěl wukhowacż. Schésć wozrobow pschitřěbdźi w płomjenjach żiwjenje, njes nimi 75lětna żonska, tři mtodźe dżěłacżerki, maschinista a pschisłużbny. Fabrika bu nimale do cżista śnicżena. Někdże 20 dżěłacżerjo a dżěłacżerki so thžerno wopalichu. Pschicżina njeje hischcże bjeswadnje śnjeżena, ale myschla sebi, so je wósk w klokach so pschewarił, so saplonjenił a so je płomjenja potom bliško śtejace sdżěhadło sapopadłe.

Přilopk.

* **Zyrkwinske wěrowanje po 41 lětach.** Mandżelstaj we Weisseńselu běschtaj psched 41 lětami na stawnischtwje do mandżelstwa stupiłoj. Zyrkwinsky njebožčhtaj pak so směrowacż dałoj. Wot njeschto lět njemóżeschе so żonska z tym směrowacż a tohodla staj so někto stónczenje też zyrkwinsky směrowałoj.

* **Luboscżinska struchlohra.** Pódsedu popoldnju wotmě so w Pforzheimskim wulkotnischcżu luboscżinska struchlohra. W lokalu bě so wjesoła towarschnoscż, sobustawy Pforzheimskeho dżiwadła, sechka. Nadobo pschistupi 21lětna chowiska Lu Bruglacher k naliwańi, żadasche sebi schklenzu wody a dżěsche j njej na schod, hdyż so j zyankalijom jadżejeżi. Statista Mangold bě sa holzu běżał, njemóżeschе pak njeskutkej sadżewacż. Sedżěra jenoż zyankalijowe słzitki a wupi je j piwom. Mjes tym so knjezna Bruglacher hischcże żantżny wjecżor w khorowni wumrě, njeje Mangold w knjertnem straschе.

* **Dźiwna luboscż.** Chamfort, franzowski moralist, japisowaschе wschitko, schtož so jemu sda małohódnoscż cżłowjeczeho spłaha dopokazowacż. Wón to cżinjeschе z taschej hortliwoscżu, so jemu naposlednu druheho njesłyschi, hacż sebi żiwjenje wsacż. — Wobsedżer rady powědźacże stawišmu we luboscżiwem mandżelstwje. Ta rěka: Wobrjedź nozy pschinjeschu dźiwadłokrajerjej powěsć, so je jeho żonu pola swojeju starschiju nahle wumrěła. Powěsć jeho tak mało pohnu, so je se słowami: „Kak jara je tola jutsje rano switrożu!“ ke śeżenje wobrocżi a směrom wuśmu a dale spasche.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powěsć wo wjedźe sa jutřischu żoboru:** Njenje, i mětnami trochu kurjawoźo a khłódnischo. We Jendżelskej żuchu a khłódnu, w połnócnej Europie żymnischo a hnėh.

* **(S płunom so morił.) W Grumbachu pola Wilsdrufa bě 20 lětny hyn polizajskeho strażnischtra Ehrlicha wumoru wjecżor domoj pschischoł, hornj mloka k wohrjewanju na płunowy warjak stajił a bě nowiny cżitajo najskerje wušmył. Mloko je pschebżało a płomjo hasło. Tak je wušupjaty płun młodeho cżłowjeka, kotryż niczo wo tym njepdźiny, morił. Rano jeho hischcże na stole żedżajeho worjewo nadeńdżechu.**

* **W Bremerhavenje su sarjadnistwowego inspektora Wille a w Schwerinej nad Wartu pokladnika městoweje hłowneje pokładnje Briesa sajeli. Witi je 25 000 hriwnow a Briesa 50 000 hriwnow pscheschkodźiwi.**

* **Jendżelske łódźnistwowe towarschtwo „White Star Line“ (cżara běleje hwězdy) łódź, 65 000 tunow wulku, twari. Łódź budże 350 metrow dołha. Łódź podobneje wulkosce „Cunard Line“ twari.**

Radio.

Sto słyschmy jutře 1. nalětnika.

Königswusterhausen. 12,50: wjedro za ratarstwo. 14: (z Barlina): gram. deski. 16,30: (z Hamburga) ludnosć w komornej hudźbje. 17,55: „Bydleńska kultura w dźělaćerskim żiwjenju“, přednoschk. 20,30: (z Barlina): rejwanski wječor.

Lipsk. 12: gram. deski. 16,30: Winske operety. 19: wojerski koncert.

Wrócław. 13,50: gram. deski. 15,20: płaćizny za ratarstwo. 15,40: knihowa hodźina. 16,05: koncert. 19,05: wjedro; po tym wječorna hudźba. 20,30: (ze Barlina) rejwanski wječor.

Praha. 12,35: připołdniši koncert. 13,50: hodźina za młodźinu. 16,20: přednoschk wo kulturje. 16,30: pop. koncert. 19,05: zabawna hudźba. 20: dujerska hudźba.

Wiedeń. 11: gram. deski. 15,10: popołdniši koncert. 17,45: spěwne přednoschi. 20: přenjesenje ze statn. opery; na to rajnowše; po tym wječorny koncert.

Beograd. 18: popołdniši koncert. 19,30: přednoschk. 20: koncert.

Ljubljana. 18,30: němska hodźina. 20: (z Beograda) koncert.

Katowice. 12,05: gram. deski. 18: dźěćaca hodźina. 20,30: ľolka hudźba. 23: rejwanska hudźba.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 28. małeho rožka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,187	100 pólsk. złotych	47,075
1 jendżelski punt	20,35	100 čěskosł. krónow	12,399
100 šwajc. frankow	80,785	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burša sapocża swoje wikowanje z krutymi kursami.

Posłužiwschi wobrot wožłabny a kurzy so wokolnjebjerachu. Zliwschi bě wobrot na wikach je dołżnymi a rentowymi liśćinami a kurzy postupowachu.

Na produktowych wikach je pschcżo hischcże mało żiwjenja. Pschcżeiza dże wcżera wo 5 pj. postupi, ja to pak wowoń dasche 10 pj. pschikładźi. Nožku a jeczmjeń po dotalnych płaćiznach pschedawachu. Wcżera płaćeżesche zentnar

w Barlinje

pschenicży 11,30—11,45 hr., rožki 7,95 hacż 8,15 hr., jeczmjenja nalětnjeho 8 hr. hacż 8,50 hr., nasmjetkeho 7—7,50 hr., wowsa 6,05—6,50 hr.,

w termijowym wikowanju

za měrc:

pschenicży 11,77½ hr., rožki 8,25—8,10 hr. wowsa 6,40—6,35 hr.,

za mej:

pschenicży 12,46¼—12,42½ hr., rožki pak 8,45—8,47½ hr., wowsa 6,80—6,77½ hriwnow,

za julij:

pschenicży 12,90—12,87½ hr., rožki 8,45 hacż 8,47½ hr., wowsa 7,05 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Sdybrojty kal 40—70 pj., selery 25 pj., ježina loboda 40—50 pj., běły kal 15 pj., cżežwjeny 15—20 pj., zyhła 15 pj., mrochej 15 pj., seterik 35—40 pj., jabłuka 15—35 pj., kolrabi 10 pjenjezkow, běrny bże 3,50 hr., cżežwjene 3,75 hr., žołte 4 hr., butra 1,80 hr., jeja 13 pjenjezkow, prošata 32—45 hr., běhaki 70—90 hr.

Wiki šandżeny schtwórtk w Lubiju.

Butra 95—105 pj., jeja 10—12 pj., twarog 25 pj. lany wołti 1,80 hr., kulerěpa 12 pj., běły kal 7—8 pj., selery 20 pj., cżežwjeny 15 pj., zyhła 10 pj. a morchej 15 pj., hydrojty kal 35 pj., karoty 15 pj., ježina loboda 40—55 pj., kolrabi 5—10 pj., rjetkaj 15 p., jabłuka 8 hacż 36 pj., krěn 70 pj., banje 10 pj.

Wiki šandżeny pjatk w Halschtrowje.

Pschcżeiza 11,20—11,30 hr., rožke 7,20—7,40 hr. a jeczmjeń nalětni 9,50 hr., wowoš 6,20—6,50 hr., běrny 3,90—4 hr., synjo 4—4,50 hr., jismo k pjowanju 2,80 hr., k blanju 2,40 hr., wołkepje 3—3,25 hr.

Butra 1 hr., jeja 11—12 pj., prošata 30—40 hr. a běhaki 60—80 hr.

Wiki schtwórtk w Khożebuzu.

Homjase mjaso 1,10—1,40 hr., cżelaze 1,20—1,30 hr., skopjaze 1,30—1,40 hr., synjaze 1,30—1,50 hr. a jeja 12 pj., butra 1,80 hr., twaroh 30 pj., lany wołti 150—1,60 hr., holbje 80—120 pj., kury 2,50—4,50 hr. kapony 2,50—3,50 hr., hušy punt 1,10—1,30 hr. kaczki 1,60 hr., jajaz 4,50—9 hr., kolrabi 25 pj., krěn 40 pj. zyhła 10—15 pj., kulerěpa 10 pj., běrny 3,50 hr., jabłuka 10—30 pj., worjechi 70—75 pj., lěsne worjechi 70 hacż 75 pj.

Swinjaze wiki wcżera schtwórtk w Khożebuzu.

Pschijwjeschi běchu 1571 prošatow a 291 běhakow. Wone płaćachu

prošata:

małe	26—30 hr.
hrěnje	30—35 hr.
wulke	35—40 hr.

běhaki:

małe	40—60 hr.
hrěnje	60—85 hr.
wulke	85—105 hr.

Stótne wiki schtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Na pschedań běschе 338 dojnych krowow, 27 prójsnikow, 118 cżelatow. Wiki běchu mětne.

Płaćachu sa dojne a wyschokožuczelne

krowy	290—575 hr.
Sa wyschokožuczelne jałoży	270—470 hr.

Na swinjazych wikach w Barlinje

bě 246 běhakow a 260 prošatow. Wone płaćachu

běhaki:

hrěnje	82—105 hr.
małe	65—82 hr.

prošata:

wulke	48—65 hr.
hrěnje	42—48 hr.

Wiki běchu žiwe a płaćiśny postupowachu.

Na wcżerawske stótne wiki w Khożebuzu

běchu wjele stotu pschihnali. Wjele fo tež wikowaschе, tola wobrot hrěni wosta. Konjow běchu 239 (poślednje wiki 9. 1. 101) pschihnali a 6 hrěbjatow (1). Wone płaćachu 3000—600 hr. Dale pschihnachu howjadłow: 115 krowow (127), 125 prójsnikow (118), 48 wołow (30), 28 bykow (8) a 11 cżelatow (20). Wone płaćachu

dobre krowy	500—600 hr.
hrěnje wiki	300—400 hr.

S tym běchu płaćiśny nimale te same każ poślednje wiki. Mjes konjemi běchu někotre prěnjeje sjadowanje.

Pschistajenja:

Pjekarskeho, Mieżka w Lubiju, Schulska haża 8.
Stwinsku, Römer w Lubiju, Vorwerkstr. 24.

Na pschedań:

Krowa wyschokožuczelna w Wětej 22 pola Kamjenza.
Jałoża wyschokožuczelna, w Małkezach 9.
Kóń 7 lětny, cżežwjeny schumi, hylny, w Lubiju, Starej torhoschcżo 11.
Kolo motorsche, Krjeczmar w Sarěcżu 10.
Synno 10 zentnarjow, Kubżaj w Sdżarkach.
Běrny jědźne, Balar w Sdmochcżažach.
Łožo s matrazu w Hródku, Mlynska haża 2 II.

Sšudnizy na pschedażowanje

sobotu 1. měrza 1930

w Njebjelczicach w herbiku grychcże rano we 8 hodź. wosaj, pišanke blido, běrnjaj wujšchowak, w Sserbšcżu Pasliżach w hosćenzu dop. we 9 hodź. wós schkleńczany,
w Nowošlězach w hosćenzu dop. w 10 hodź. komoda, we Worklězach w hosćenzu dop. w 11 hodź. josa a bufej.

Stótne wiki wcżera w Drježdżanach

běchu saho jara hlabe. Wobrjedź cżelata a swinje hakżenje běschu a tuch płaćiśny dale spadowachu. Ssamo litaroše swinje, s kotrychž běchu 133 na wikach mało kupowachu.

Wiki wuńitneho stotu w Leer w Frišiskej.

Kniżnow bě wjele pschischcżo. Wyschokožuczelne krowy a młode dójki mjachu hrěnje wiki, prósdniši ichpatne.

Wyschokožuczelne krowy a młode dójki pschedawachu

I. družinu po	650—725 hr.
II. družinu po	500—600 hr.
III. družinu po	350—425 hr.

Sunczelne a wyschokožuczelne jałoży:

I. družiny po	450—550 hr.
II. družiny po	300—400 hr.

Lětne byczki:

I. družiny po	500—700 hr.
II. družiny po	200—350 hr.

Prósdniši lětne 125—300 hr. Cżelata i wjalanju 20 hacż 50 hriwnow.

Prošatow a běhakow

běchu pschijwjeschi 80. Te płaćachu prošata 31—35 hr., běhaki 50—70 hr., wowzy 40—60 hr.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki bjenża dop. 3/11 hodź. w Barlinje: Njedźiwajo powyschenych wutkajnych žitnych płaćiśnow so tukajne žito cżežko pschedawa, dokelż mjeny muku hubjenje wolbywaju. — Dop. 3/12 hodź.: Rožkowa płaćiśna je žlohka pośmpiła.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	27. 2.	26. 2.		27. 2.	26. 3.
Pšeńca	226-229	225-228	pony	16-18,50	16-18,50
rožka	159-163	159-163	woka	18-23,00	18-23,00
nas. jeczmjeń	—	—	wódre łupiny	13-14,00	13-14,00
nal. jeczmjeń	160-170	160-170	žołte łupiny	16-17,50	16-17,50
wows	121-130	123-131	keradella	—	—
kukurica	146	145	raps. wosušk	14-15,00	14-15,50
pšenič. muka	27-34,25	27-34,25	lany wosušk	17-18,10	17-18,60
ržana muka	20-24,00	20-24,00	oocn. melasa	—	— 0
pš. wotruby	8-8,50	8-8,50	běrnj. kruški	12-13,00	13-13,5
ržane „	7-7,75	7-7,75	syno, 50 kg	2,00-2,40	2,00-2,40
raps	—	—	ržana sloma	0,95-1,15	0,95-1,10
hrósch, Viktor.	21-27,00	22-28,00	pšenič. „	1,05-1,25	1,05-1,25
lane symjo	—	—	wowsna „	1,00-1,15	1,00-1,15
pjeluški	16-18	16-18,50	hejna „	1,00-1,10	1,00-1,15

Płaćizny rězneho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

27. februara.

5 wol., 29 byk., 4 jałoże, a kruw, 690 ćelat., 543 wowc., 1306 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 74—80, 2. 67—73, 3. 62—66;

swinje: (přez 300 pf.) 78—79, 2. (240—300) 76—77, 3. (200—240) 74—75, 4. (160—200) 70—73.

Raney: 69—72.

27. II	Wšo po złotej hriwnje	Wěne płaćizny srjedu za 1 centn	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju, za 1 centn.
Pšeńca		11,20—11,30	11,10—11,40	11,10—11,40
Rožka		7,40—7,50	7,25—7,50	7,25—7,50
Jeczmjeń (nalět.)		8,50—9,00	8,00—8,40	8,00—8,40
Wows		6,30—6,50	6,20—6,50	6,20—6,50
Syno		4,00—4,50	4,00—5,00	4,00—5,00
Słoma z maš. młóć.		2,40—2,50	1,50—2,20	1,50—2,20
Słoma k zaslanju		2,20—2,20	—	—
Słoma z ruku młócena		3,00	—	—
Běrny pola ratarja		3,00—3,20	3,25—3,80	3,25—3,80
„	hač na železnicu	—	—	—
Butra		1,80—1,80	0,95—1,05	0,95—1,05
Jeja		0,13—0,13	0,10—0,12	0,10—0,12
Pšeńčne wotruby		5,25—5,50	5,60—5,90	5,60—5,90
Ržane wotruby		5,50—5,50	5,50—5,80	5,50—5,80
Pšeńčna muka		24,00	17,20—17,75	17,20—17,75
Ržana muka		13,50	13,25—13,65	13,25—13,65
Prosata, wulke		32,00—45,00	—	—
„ „	srjenje	—	—	—
	małe	—	—	—

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smole w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Drježnjcy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Lěsny wohoń pola Łaza.

/S Łaša. Lěśny wohoń wudyri friedu dopołdnja mjes 11 a 12 hodź. na wulkim drjewjenišću Łašowskeho knježeństwa ſ połodnja Kołpinjanskeje hajnkowuſe mjes Radłu a Běłym Khołmom. We walečinowym drjewje namaka wohoń mnoho zyroby, ſo pſchi ſyłnym wětrje jara pyſchnje roſchěri a cełnjeſche ſo k dołhemu wječorej. Wohnjowe wobory ſ Werminghoffa, Delnjeho Wujeſda a Łaša a ſta wobydlerjow i wokolnych wſow wojowachu ſe zyłnymi mozami pſcheciwo wohnjej. Stralchny wohoń we wjeſſchkach ſchtomow ſudźom njeběſche móžno podusyć. Tola na ſkoże ſo wjeſſchki po chwili ſame paliſej pſcheſtachu. Ale na ſemi ſo wohoń pſchezo dale ſerjeſche. Huſćiſcho ſyrbjachu haſcherjo cźełacź, dokał ſo ſchkrě na nich ſupachu. Hačle na póſlnim popołdnju ſamóchu ptomjenja ſaſtajiſej, jako běłche ſo nětkuže 300 hač 350 jutrow łźa wotpałiło. Zyłu nóź pał dyrbjachu hiſćiſcze na wopałniſchću ſtražowacź. Schtwórtk dopołdnja pſchi wjeſſchim wětrje ſaſo wjele ſtow małych wohnjow naſta, ſo dyrbjachu ludźo ſ wokolnych wſow ſaſo na pomoz kwatacź. Nimo Łašowskeho knježeho łźa je ſo też łźe burſtich wobžędźerjow ſ Tſcheſ. Bóh ſobuſapuſćił.

Swójbne powěsće.

Sentrěli: Lina wud. Taubertowa rodź. Kropez we w Budyſchinje. — Heinrich Neumann w Budyſchinje, 33 lět.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Sokołki zwuńuja dźensa pjatk wječor we 8 hodźinach.

Bukecy. Sokoł zwuńuje kóždu sobotu wječor we 8 h.

Bukecy. Bukečanske serbske towarstwo zmeje njedźelu 2. měrca popołdnju w 5 hodź. posedźenje pola Stangec. Přednošk zmeje knjez Bart. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Dubrawka. „Jědlenka“ ma přichodnu njedźelu 2. měrca pop. w 2 hodź. hłownu zhromadźiznu. Wšitke sobustawy kaž też lubi Serbja su nam wutrobnje witani.

Jasenca. Kat. Bjesada wuhotuje přichodnu póndźelu 3. měrca pola Handrikec wječor z dypkom w 7 h. swój póstniski swójbny wječor po znatym wašnju. Kóždy sobustaw móže swoju mandźelsku sobu přiwjeść. Wo wobdźělenje wšěch sobustawow prosy **předsydstwo.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. 1. posedźenje nad čolnikow budže njedźelu 9. měrca dop. 1/211 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje. Jara ważny porjad. Njech wšěsce wšitcy načolniccy a městonačolniccy přiňdu. **Zwjazkowy načolnik.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk prosy jednoty, kiž njejsu hišće swój zapisk wotedale, zo bychu to hnydom činile a zdobom njech wšě jednoty swój přinošk za „podpjeracu pokładnju“ wotwjedu, zo njebychu sobustawy škodowali.

Jednaćel a pokładnik Zwjazka.

Poršicy. Jednota Sokoł zwuńuje kóždy pjatk wječor we 8 hodź.

Ralbicy. Jednota Sokoł zmeje njedźelu 2. měrca pola Waldźic w Ralbicach swój zymski swjedźeń, wobstejacy z rjanych sokolskich předstajenjow, składowdła a rejow. Započatk z dypkom 7 hodźin. Wšitkich luhowarjow rjaneje zabawy wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Sokolski zlět w Beogradze. Wobdźělniccy dyrbja so hnydom, najpozdźišo hač do kónc februara pola zwjazkowcho jednaćela hr. Janaka přizjewić.

Tydźeńska składowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Wobleki za konfirmandow

Nowočasne wobleki za mužow / Wobleki za pachołow, hólcow a dźěći / Tkaninowe kholowy / Dźěłańske kholowy / Dobre sylne kožane kholowy / Najlěpše Manchestrske kholowy / Lacy Kalmukowe jaki / Breeches-kholowy / Kholowy za pachołow a hólcow / Njepřemokawe jaki (najlěpša kajkosć) / Gumijowe mantle / Kosmičkate mantle atd.

Nimoměry wulki wubjerk

Woldemar Menger

w Budyšinje na Serbsk hrjebjach 6 (Napřeco rjemjeslnisk. šuli)

47 lět wobstejacy staroznaty cyle sprawny wosebity wobkhod drastow

20 procentow zniženje płaćizny (Zbytki a zapłatki darmo)

Młoda wysokosćelna **kruwa** z 3. ćelećom je na předań w Zalhowju č. 6

Štó dokonja **Runki stajeć?**

Poskićenja pod **G 10** na wud. „Serbskich Nowin“

Šeniljowe rubišća

jenož

wulke kemšace rubišća čorne, módre, brune, zelene ze žiđanymi francami a šeniljowymi francami jenož pola

Jordan-ec

w Budyšinje

na Znutřkownej Lawsk. hasy 8

Powyšenje cła za kofej a čaj

wot 5. měrca

Kupće tehodła hišće dźensa, štož trjebaće po našich starych płaćiznach

Kofej

1/4 pt. jenož 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110 pj.

Čaj

1/4 pt. 150, 125, 100 pj.

K póstniskim pječwam

Pšeńčna muka . . . . pt. 30, 28, 26, 24 pj.
Šmalc, kwětkoběły . . . . . pt 75 pj.
Kokosowy tuk w taflach . . . . . pt 55 pj.
4płód. marmelada . . . . . pt 45 pj.
Aprikosowa marmelada . . . . . pt 60 pj.
Malenowa marmelada . . . . . pt 80 pj.

Wosebite poskićenje

4 tafle dobroml. šokol. jena 100 gr. . 92 pj.
Najl. kakao . . . . . punt jenož 75 pj.

Na wšě wěcy **5% rabata**

— Thams & Garfs —

w Budyšinje

SERBSKI HOSPODAŘ

ratarske wulkowikowańske towarstwo

wobm. ruk. w Budyšinje, telefon 3510

Njesecja Waše kury derje?!

Je-li nic, kupće hnydom njesenje spěchowacu picu **„Jajko“**

Předawaja wšudźom w dźělbach

po 5 puntach . . . za 1.— hr.
po 10 puntach . . . za 1.90 hr.
po 25 puntach . . . za 4.50 hr.
a po centnarjach . . za 17.50 hr.

Mały wudawk so bohaće wupłaći

Dostanjeće pola nas w Serbskim Domje w Budyšinje a w našim młynje w Delnim Wujezdźe

Hosćenc we Wětenćy

Wot soboty 1. hač do wutory 4. měrca so

kózłopiwo toči

Přećelnje přeprošujetaj

Mich. Žur a mandźelska

Hosćenc we Lejnje

Póstniske dny so

kózłopiwo toči

Započatk sobotu 1. měrca

Kołbaski Pampuchi

Přećelnje přeprošujetaj **J. Cyž a mandź.**

Hosćenc we Hrodźišću

Wot soboty 1. měrca hač do póstn. wutory

wulki kózłopiwowy swjedźeń

z hudźbnej zabawu. Njedźelu, 2. měrca

wulki cytrowy a huslowy koncert

Započatk we 8 hodź. Zastup 70 pj.

Po koncerće PYŠNE REJE

Wutoru, 4. měrca

wulki póstniski bal

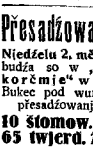

Přećelnje přeprošujetaj **Otto Jurack a mandź.**

Hosćenc we Wjelkowje „Póst“ w Měrkowje

Wot pjatka 28. 2. a dalše dny so

kózłopiwo toči

Njedźelu a wutoru PYSNE REJE

Přećelnje přeprošujetaj **G. Rausendorf a mandź.**

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

po 20 hr. ma na składze črije też čople črije za žony a mužow

wobućowu dom Mark w Kukowje

Běły barchent metr 60 pj. tkaniny za kosle 50 pj., łožace šaty, barchentowe kolle a suknje tunjo. Ida Erler w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10. Serbske poskićowanje.

Samsne zhotowienje přešiwakow (Steppdecken)

z dwojim bokom, satinowe z najlěpš. połbałmjanym pjelnjenjom

Ručne dźěło 14.75 60 wšelake mustry!

Najwjetši skład w měsće!

Kóždy woteběrać dostanje **rjany dar!** Přikrywčki za klankace wozy, z dwojim bokom, satinowe 0.95 hr. Košlacy płat, barchenty, gardiny, błidowe a łožowe šaty. — Wšě poskićenja za zlutniwu hospozu! —

Pawoł Korn w Budyšinje

Telef. 3414 — na Hošic hasy 21 (khorobna kasa)

Łožowe wupjerki damast smuhaty płat płachty prawobarbne a pjerjonjepřepušće w kóždej šěrokosći, jara tunjo

Kurt Erler na Žitnych wikach 11

Wotnajeński awto

tunje jězby km 0.25 hr.

M. Mehnert w Triebječanach

Telefon Pomorcy čo 2

Wučobnicy wšěch powołanjow so pola mje wićy wust. zwobleka. Samsne zhotowjenje. Zhotowjenje po měrje bjez přiwzaća.

Häcker Hornjołuž. powoł. drasta na Kantstr. 1. Rózk Fichteweje dźiwi. Telefon 2778. Ręču serbsce.

Za rěznickich wučobnikow poručam też wšě třebne wěcy ka nože, worcle, žiw. pasy, nóžnicy atd.

Klóšterski čaj

Najwuběrniši čaj k čišćenju kreje, też za pucheř a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóšterskich receptach w klóšterje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Přesadźowanje

Sobotu 1. měrca 1930 připołdnju w 12 hodź. we dworje leżownosće na Hornčerskej hasy 11 w Budyšinje po přikazni

motorske kolo 7,5 PS Mars ze zadnim sedłom

(hodźi so za připowěsacy wóz)

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawam. Wobhladanje hodźinu do časa

Max Wenzel přesadźowař a taksator na Hornčerskej hasy 11 / Na Sukelnskej hasy 30

Telefon 3698 Telefon 3698

Tworykupowace tow. w Budyšinje

Poskićamy našim sobustawam:

Najt. žołtomjasne jědźn. běrny p. 5 pj.
Najlěpši kisały kał . . . punt 12 pj.
Najlěpše jědźne cybule . . . 12 pj.
Kisałe korki, wulke twjerde jena 8 pj.
Pěnjerowe korki, twjerde . . 15 pj.
Žonopowe korki . . . punt 60 pj.

Předawamy jenož sobustawam

Příloha k číslu 50

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 28. februara 1930

Měrc abo nalětnik.

Juttřišnu sobotu sastupimy do měrza, do nalětnika. Sačuwamy inutskowne wołóženje, hdyž stykchimy abo rčitamy słowo nalětnik. Je to jako luby synk, tšž naš wučerstwa a rozwjeselca. Kunjeż lětuscha symna dotal derje ménjesche s nami człowjekami, dha ju tola rad s kraja puschčimy a ji czahnyć damy tam něhdže k połnoznemu czorjej horje. Měrz pschinjese nam wočakane nalěcjo. Meteorologojo licza nalěcjo hižom wot 1. měrza, mjes tym so jemu protyka hakle wot 21. měrza knježeš dowoli. Boże žórnčko hižom sasko rjenje dołhi pucz chodži a sčele i tójdym dnjom czopliše pruhi na wočakowazu semju. Bórzy witaja naš na sajnich ranjach wjesele płaczata, tšž pschitdu i czopłych krajow sasko do lubeje połnoznoje domizny. Bórzy na słónčnych bleczłach trawiczka poczina wuschka se jemje tykać a dołho njetraje a luki, pola so sasełenja. Ratar poczina sa rólnym gratom hładacz a chže so po symskim wotpočinku s nowym mozami dacz do nowoho dźěła jeneho nowoho lěta. Módre njebjo sjunčwa so na njeho dele a czerstwy dych nalětni jeho wodduwa. To je wobras nalětnika, kajtšž so nam wón spodoba. Wón móže tež hinaschi być. Hdyž měrzski sjuněh płaza a symne wětry so po polach a sahrodach honja, dha je to mjenje k luožnju. Swjetscha žane lěto w měrzu bjes tajtšich dnjow njewotcidže. Tola njech so syma tkobi tak jara tak chce, wěste nam je, so nalěcjo, kij w nalětniku swoje knježitwo nastupi, tež bórzy dobudže.

Ze Serbow

— **„Jednota“**, tow. kat. Serbow Budyšina wuhotowa sebi wčera štwórtk wječor we 8 h. w žurli „Kat. towaršnje“ rjany póstniski swjedźeń. Wopyt swjedźenja bě dobry, stari a młodźi so pěknje zabawjachu při spěšnej rejcy, kotrejž Bermichec kapała hudźeše. Srjedź wjerčenčy poskičachu so zabawne přednoški kaž „Pućowar a zwadny kufr“ (knjez pismikar Hajna), „Płokarnica a saznik“ (knj. Krawcec a pism. wuč. Krawe), „Ach, kak su te časy zle“ (k. pismikar Leska) a małe žortne dźiwadło: „Bur a fotograf“ (stud. Nowotny, pism. Leska a jena knježna). Wšo poskičenja běchu derje přiswojene, derje skutkowachu, swědčachu wo zamóžnosći prawcho předstajenja. Jedyn „wjerčak“ po druhim wjedźeše přitomnych k swjedźeńskej zapyrjenosći, k wjeselu, serbske spěwy klinčachu złóstnje (z časami skoro přesylnje) a tak wuwi so wjesela towaršnosć. „Jednota“ swjeceše tak „bjez wulkeje klobasy“ tež rjane póstnicy. Na swjedźeń witaše knjez kaplan Nowak radostnje a k tomu bě wša přičina, hdyž rjana lička sobustawow Budyskojo „Nadźije“ a „Sokoła“ z „Jednotu“ so zjednočichu při zabawje k cyrkwi. Nadźijomnje Budyscy Serbja, młodźi a stari, dale hišće so zbliža k zhromadnemu skutkej! To by było wosebje zwjeselace! „Jednoće“ a wšěm prócowarjam (wosebje tež k. pism. Hajnje jako zarjadowarjej předstajenjow) luby dźak za rjane hodźinki póstniskeho a tola dostojneho razu.

— **Staršiski wječor šulerjow Kat. natwarjaceje šule.** Bě to zdobna myslička, kiž jednoćese štwórtk wječor we 8 hodź. starších, šulerjow, wučerstwo a česćowarjow kat. wučby we swjedźeńskej žurli. Samo posledneje městačko bě wobsadźene. Knjez rektor stud. rada dr. Löbmann witaše z wutrobnymi słowami, rozłoži z radosću, kak tu šula a staršiski dom so zbližujetaj k spomožnemu cylkej; jenož tak natwari so strowy duch a skutk k lěpšemu wobeju stronow. Potom přeješe wšěm zdobne hodźinki. Orchester šulerkow a šulerjow zabra pod dirigentstwom k. stud. rady C. Englera Allegro a Menuetto z „Małeje nóčneje hudźby“, k. cand. Waltaŕ Lachnit (zastup. spewy wučeŕ na seminaru) zaspěwa z přewodom orchestra ariu z „Počasow“ — „Hižo khwała wjesele“ a z klawěrnym přewodom hišće spěwy „Franciskus“, „Tró pućowacy“. Jeho barbny bariton bě wokřewjacy, čerpješe pak přez nazymnjenje we wěstosći. Měsany khór šule zaspěwa wulkotnje spěwěk „Tam delka we dole“. Khór wodźeše k. Lachnit. Po tutej wokřewjenicy séčhowaše hišće spěw kek lavěrej „W mojej domizuje“, zaso poskičeny wot k. cand. Lachnita. „Swjedźeński pochod“ wot C. Englera doskónči pěkny koncertny porjad. Dźakne a rozprawjace słowa k. rektora buchu z wuzynkom staršiskeho wječora, kiž znowa dopomhaše k zbliženju šule a staršiskeho doma. Jenož tak zaruči so spomožna skutkowność, Bóh dał, zo by wšudźe we wócehnjenju młodźiny tak było.

— **Na wopocznk** poda so djenja 28. februara knjes kriminalny wyšiši inspektor Fritz Dölling tudomneho kriminalneho wotdźělenja po 40 lět a 4 měsazy trajacym zhromadnym słužbnym czasu a hdyž je sakonišu starobu dosahł. Knjes inspektor Dölling bu 16. julija 1926 s Drježdźanskeho kriminalneho wotdźělenja, hdyž běše dołhe lěta we wotdźělenju za wojowanje pschećiwo kapitalnym stólnistwam i wupěchom dźěłał, jako sastupny słužobny wjednik k Budyšinskemu kriminalnemu wotdźělenju pschesadźeny. Też za czaj jeho tudomneje dźěławosće žeby wjchitke słužbne wyschnosće jeho dźěła tara wažachu. Jeho wotcenjenje njewobkruża jenož jeho pschedstajeni, ale tež jeho sobudźěłacerjo, kotrymž běše hon stajnje i najhoršim radżerjom, ale tež i dobrym towaršchom. 27. febr. wječor knjes kriminalny rada Zieger s pschipósnawanymi słowami sa jeho słužbu, kiž je statej žiwcru wukonjał, wotkhadżacego se słužby puschći. Jeho tudomni a žamo tež jeho nehdyschi Drježdźanscy kolegojo jemu pschi tutej składnosći hódnosine dopomnjenki pschepodachu, schtož tak prawje dopołnjuje, tak wobluhowany wón běsche. Njech je jemu spožcene, so by se swojej lubej mandželskej hišćese prawje wjele lět strowy derjesaschiwany wotpočink wužiwacz mohł.

— **Wo schatowych zolach.** Satske dźělowe a spomóžcajuwne ministerstwo je 23. dezembra 1929 wudalo porjad wo pschiprawjenju rólowarčnjow a wužiwanju schatowych rólow (kaschežojtych rólow). (Satske sakonike lopjeno čo. 27 z 28. dezembra 1929.) Po tutom postajenju dyrbi tóžby, tšž sa zapłacenje rólowacz dawa abo schtož žebi domach žam rólu postaji, na kotrejž jeho słužobni róluja, najpodstatnischo dwě njedżeli po tym, so je so rólu trjebacz japoczała, to měschczanskej policiji wojerwiecz. Rólc, tšž tu hižom ju, maju so dalokož je trěbne, ja 6 měsazow, potajim bacz do spocatka julija t. l. tak pschenjeńcz, so žu potom tajke, kajtšez žebi tu postajenja mjenowanscho porjada žadaju. Pschedpisma žu na tudomnym polizajskim hauzje w Kupnizu na Smutskownej Lawiški hažy 1 po jenym schodže wo sjerwje čo. 4 wupołożene, hdyž może žebi je kóždy wobhladacz.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Pěrna.** (Njesboże pschi Pěrnanskim pruhowanskim alarmje.) Rědke njesboże sta so wutoru krótko do 18 hodźin na Pěrnanskim Łobjowem mosće pschi sastupenju 2. kompagnije dobrowólneje wohnjowneje wobory do Kopiczanskeho dźěła města. Na namołwjenje krajneho wohnjosawěsćenskeho wusiawa bu krótko po 17 hodź. pola wohnjowa wobora města Pěrny alarmowana. Pschi tutom alarmje na pruhu měsesche so jenizkaj swječiczej, w kajtej dobje mósa jednotliwe swjasli pschi wudyrjenju wohnja dźělacz sapoczeć; falejesche potajkim na tom, spěchomoć a rapnosć wobory wupruhowacz. Jako dobładowar skutkowasche wopalny direktor Zeißig se Stolpna. Alarm poradži so we krótkem nasupanju tak, kaž be so to wočakowało. Pschi nawróczenju 2. kompagnije do jeje depota w měsnem dźěle Kopitzach sta so wozrjedź mosta nad Łobjom zgle dźiwne njesboże. Dwěkolesata motorska žykawa bě, kaž to wschudże hywa, sa nakładne auto pschiwjasana, mjes tym so pschitkluschny wotrjad wobory w auće jedżeschc. Nadobo bě, — nichtó njewě kak, — klin wuskočił. Motorska žykawa lecjesche s mózným wotmachom pschez jědny puczi pschećiwo żelesnemu mostowemu wobwrodżenju, kiž so pschc napjeranje pschekama, a spadny nimale dwajcezi metrow hłuboko do Łobje. Wopalny direktor Dörgemüller, nawjednik Pěrnanskeho wohnjowobornistwa kwataische hnydom s 1. kompagniju k njesbožowmišchczu. Wužiwschi dwaj blizko mosta sakowjenaj czołmaj, so najedacz wulkich wobczežnosćow tola bórzy poradži, nětdže 18 zenenarjow cjeżku motorsku žykawu wukhowacz a na žuche bowjesez. Motorska žykawa je pschi spadnjenju do hłubiny so trochu wobschkodźiła, ale swjecjelaje je, so pschi tutom podawku žana wožoba do schkody pschischła njeje.

* S **Drježdżan.** (S dźěsczom do žmjerzcje.) Schtyrjecziletna wudowa a jeje 12letny syn buchtaj pónđelu rano w jeju spanjskej komorzy na Birgerskej hażu sajedojcenaj namakanaj. Wobaj běschtaj hakle w nozu na pónđelu se Kalawy, hdyž bě hólczej hacz dotal pschehywał, domoj pschijěkoj. Jtwinze durje běchu sajunjene a pjunowy honacz wotwjertnyny. Najjerschcy bě žónka njesthuł je jadowěłowanja wukutjała, dokelž njenjóżesche ju swojeho syna, tšž je jutry schnuh wukhodźił, žane mjeno namakacz.

* S **Drježdżan.** (Djesczowa žmjerzcz s mydowym proschkom.) Na zyle dźiwne waschnje je pónđelu poldrałetny synk hrabje dra. Korla se Zedtwitz-Liebenstein, na Lüttichawskej dróhy 1 w Drježdżanach hydlazeho, wo žiwjenje pschischoł. Sólczik bě žoho s pětłónču do kuchnje běżał. Mjes tym je dźiwcze wona pośnědacz a s tam pschehywajej kuchařku nješto słowczkow porěcza, bě sa wotromit njedobladane dźěcjo sa titu mydłowego proschka, tšž na kuchinskim blidże stojesche, pschimiło a žebi ju pschi storhnjenju na hłowu a mjeśwoco wuśypko. Pschi tom je so mały najjerschcy proschka nagrěbał, tšž potom bórzy sahorjenje šmutskownych organow wuskutkowa. Hólczka domjesenu hnydom do dźěczazeje hojenje, hdyž je krótko na to nadjebacz wschcki lěkarscki prózowanjow wumrě.

* S **Glauchawy.** (We wotchódźenjach sa wudawki měschczanskich sastupjerjow.) Měschczanscy sastupjerjo wotpokasachu narodnosocjalistiski namjet, po kotrymž dyrbjachu žo wotchódźenja sa wudawki (Aufwandsentschädigungen) sa žobustawy měschczanskeje rady wot 1. 4. t. l. wumasmjcz.

* S **Lipsk.** (Brónje we wojerskim twarjenju pokradli.) Tu pofradnychu z wojerskeho twarjenja we wintrowskej nozy retomas brónjow, mjes nimi nětkotre maschinske tšělby. Pschepytowanje naležnosće pschewjedże Lipczanski kriminalny hamt. Schtóž może sluzerjerjow mjenowacz, dostanje wulke myto.

Cyrkwinske powěsće.

Pónđelu 3. měrca dopołdnja 1/10 hodźin serbska hłowna předarska konferenca w Serbskim Domje we Budyšinje.

*

Njedźela Estomihi, 2. měrca 1930.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi změje farař Tišer rano we 8 hodź. serbske Bože wotkazanje, farař Kapler we 9 hodź. serbsku Bożu službu a farař Tišer 1/11 hodźin dźěćikemšenje.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němska a 1/11 hodźin serbska Boża służba. Zběrka za cyrkwinsko hisdanje młodźiny. — Pjatk wječor 1/8 hodźin misijonska hodźina ze swětłowobrazami.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, 1/9 hodźin serbska a w 10 hodź. němska Boża służba. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšnje. 3/4 hodźin kŕeénske kemšenje.

Z Budestec.

Rano 1/8 hodźin změje farař Bóje serbsku spowědź a 1/9 hodźin serbske kemšenje, w 10 hodź. změje farski vikar Hänichen němske kemšenje. Zběrka za cyrkwinske wothladanje młodźiny. — Popołdnju w 2 hodź. ma kemšenje za dźěći farař Bóje. W 4 hodź. je měšańa zhromadźizna towaŕstwa kŕesćanskich młodźencow. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučuja so pozawnistoje. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farski vikar Hänichen biblisku nutrnosć. — Srjedu wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć towaŕstwa kŕesćanskich młodźencow. — Stwórtk popołdnju 1/4 h. zońdże so žónske towaŕstwo pola Hallerec. Wječor we 8 hodź. ma towaŕstwo młodych holcow zhromadźiznu.

Z Budyšinka.

Dopołdnja 1/11 hodźin budże serbska Boża służba (farař Handrik-Porśiski). Zběrka za cyrkwinske wukubłanje młodźiny.

Z Hodźija.

Rano 1/8 hodźin změje farař Voigt němsku spowědź, farař Wjcżar 1/9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za cyrkwinske wukubłanje młodźiny. — Srjedu zhromadźizna žónskeho towaŕstwa. — Pjatk popołdnju 1/5 hodźin je němska spowědź a w 5 hodź. němska póstna nutrnosć.

Z Hućiny.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska, 1/11 hodźin němska Boża służba. Zběrka za cyrkwinske wothladanje młodźiny, 1/3 hodźin towaŕstwo knježnow na farje.

Z Hrodźišća.

Rano 1/8 hodź. němska spowědź, 1/9 hodźin němska a w 10 hodź. serbska Boża służba. Zběrka za cyrkwinske wukubłanje młodźiny. 1/12 hodźin dźěćikemšenje.

Z Khwačic.

Rano 1/8 hodźin němska spowědź, 1/9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Woboje ze zběrka za wukubłanje młodźiny. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje. — Póndźelu wječor we 8 hodź. změje knjez Křižan z Běleje Hory biblisku hodźinu we Wulkodubrawskej šuli.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. němske kemšenje, 1/11 hodźin wosadna zhromadźizna w cyrkwi. Zběrka za kŕesćijanske hladanje młodźiny.

Z Łupoje.

Dopołdnja w 9 hodź. němska, 1/11 hodźin serbska Boża służba, po njej dźěćikemšenje. Krajna zběrka.

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske kemšenje. Zběrka za cyrkwinske wukubłanje młodźiny. — Zemrěł: Jan Ernst, Jana Ernsta Kunata, hoscenčarja w Dobrošecach, m. s., 8 dnjow.

Z Minakała.

Dopołdnja w 9 hodź. změje cand. Rösler serbsku, a 1/11 hodźin němsku Bożu službu. Zběrka za kŕesćijanske wukubłanje młodźiny. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje. 1/4 hodźin změje cand. Rösler dźěćikemšenje a 1/5 hodźin němsku Bożu službu pola sotry Nedonec w Adolšeskej hěśe. — Stwórtk 6. měrca popołdnju w 4 hodź. serbska Boża służba ze spowědźu pola Bartkec w Lipiću.

Z Nosaćic.

Dopołdnja 1/9 hodźin serbska, 3/10 hodźin němska Boża służba. Zběrka za ewangelske wukubłanje młodźiny.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske a 1/11 hodźin serbske kemšenje. Zběrka za wukubłanje ewangelskeje młodźiny.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boża służba. Zběrka za cyrkwinske wukubłanje młodźiny. Dźěćikemšenje w Poršicach 1/11 hodźin za młódše, 1/2 hodźin za starše dźěći; w Bošecach: 1/2 hodźin za młódše, 1/3 hodźin za starše dźěći. — Stwórtk popołdnju w 3 hodź. žónske towaŕstwo pola Dittrichec w Kubšicach. Wječor 1/8 hodźin němska bibliska hodźina w Bošečanskej šuli.

Z Rakec.

Rano 1/9 hodźin němska spowědź, w 9 hodź. němske kemšenje, 1/11 hodźin serbska Boża służba. Popołdnju w 4 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) a Boża służba za dźěći w Hermančanskej šuli. — Póndźelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć, wječor we 8 hodź. (jenož tón raz póndźelu) bibliska hodźina na farje.

Z Rychwałda.

Dopołdnja w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske kemšenje.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske a 1/11 hodźin serbske kemšenje. Zběrka. Popołdnju w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Srbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achtzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen.

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Raufhandel erleidet;

e) Köperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menschenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen; Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschließungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Sanitätsdienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallsanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhalteter Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.